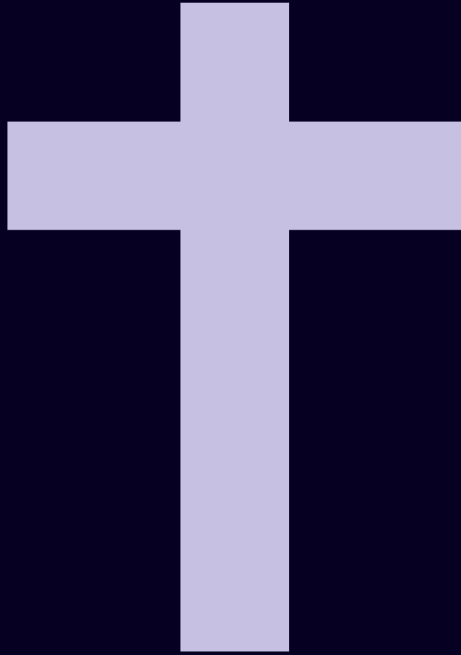

North Tanna New
Testament

The New Testament in the North Tanna Language of Vanuatu

North Tanna New Testament
The New Testament in the North Tanna Language of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna de Vanuatu

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b

Contents

MATIU	1
MAK	66
LUK	105
JON	173
WƏK MĪN	227
ROM	285
1 KORIN	313
2 KORIN	338
KALESIA	354
EFESAS	365
FILIPAE	375
KOLOSI	382
1 TESALONAEKA	389
2 TESALONAEKA	395
1 TIMOTI	399
2 TIMOTI	408
TAETAS	414
FILIMON	418
HIPRUS	420
JEMES	445
1 PITA	453
2 PITA	462
1 JON	467
2 JON	475
3 JON	477
JUT	479
NOL ƏPƏN	482

Matiu

Namnusən Təwir Rəha İesu Kristo Itəm Matiu Təməte Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Matiu

?Pah təməte naoa u? Matiu təməte naoa u. In etəm tuelef kit rəha İesu. Nərgin kit mın u Lifae. Matiu in etəm İsrel itəm tatos məni rəha takis rəha kapman rəha Rom. Məto İesu təmaun-in məmə in otuwa rəhan kit etəmim.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte naoa u tatuwin o netəm İsrel, məto təməte e nəghatən Kris itəm tahmen əm e Bislama rəha netəm mın rafin ikin əh.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Naoa u tatilpin Oltesteman ne Niutesteman məto-inu in tatəghat-in tepət e nəghatən rəha ien mın rəha Uhgın aupən itəm kəməte e Oltesteman. E nian rəha İesu, netəm İsrel kəmoatatig ahgin kapman rəha Rom. Kəmoatəsaahgin suah kit itəm otuwa mosmegəh ilat. Koataun-in suah u məmə Kristo, o Mesaea.

?Təməte naoa u o naka? Matiu təməte naoa u məmə otən-iarəp wır məmə İesu in Kristo (Mesaea), etəm itəm Uhgın tınəmən rəkis məmə otəpanahl-ipa məmə otuwa mosmegəh İsrel. Matiu təməghat-in nəghatən tepət rəha Uhgın e Oltesteman itəm ien mın kotəghat-in İesu, kən matəgətun məmə nəghatən mın u kotiet-pa e nəmegəhən rəha İesu. Kən Matiu tolkeike məmə netəmim okotitun məmə İesu in Kig itəm in ilis e kig mın rafin.

Tipi İesu Kristo rat mın

(Luk 3:23-38)

¹ Inu nərgi tipi İesu Kristo rat mın, kit in Kig Tefit, kən kit mın in Epraham.

² Epraham in tata rəha Aisak,

kən Aisak in tata rəha Jekop,

kən Jekop in tata rəha Juta ne pian mın,

³ kən Juta in tata rəha Peres ne Sera, rəhalau mama u Temar,

kən Peres in tata rəha Hesron,

kən Hesron in tata rəha Ram,

⁴ kən Ram in tata rəha Aminatap,

kən Aminatap in tata rəha Nason,

kən Nason in tata rəha Salmon,

⁵ kən Salmon in tata rəha Poas u rəhan mama Rehap,

kən Poas in tata rəha Opet u rəhan mama u Rut,

kən Opet in tata rəha Jese,

⁶ kən Jese in tata rəha Kig Tefit.

Kən Kig Tefit in tata rəha Solomon u rəhan mama in pətan rəha Uria aupən,

⁷ kən Solomon in tata rəha Rehopoam,

kən Rehopoam in tata rəha Apia,

kən Apia in tata rəha Asa,

⁸ kən Asa in tata rəha Jehosafat,

kən Jehosafat in tata rəha Jehoram,

kən Jehoram in pipi rat rəha Usia,

⁹ kən Usia in tata rəha Jotam,

kən Jotam in tata rəha Ahas,

kən Ahas in tata rəha Hesehia,

¹⁰ kən Hesehia in tata rəha Manase,

kən Manase in tata rəha Amon,
kən Amon in tata rəha Josaea,

¹¹ kən Josaea in tata rəha Jekonaea ne pian mīn, kən uarisig lan, tikimir mīn rəha noanol mīn rəha Isrel kəmotəmīk ilat motuwīn Papiilon məmə ilat okotuwa slef mīn rəhalat.

¹² Kən inu nərgi pipi mīn itəm təmətuoun e nian noanol mīn rəha Isrel kəmotuwīn Papiilon.

Jekonaea in tata rəha Sealtiel,
kən Sealtiel in pipi rəha Serupapel,

¹³ kən Serupapel in tata rəha Apiut,

kən Apiut in tata rəha Eliakim,

kən Eliakim in tata rəha Asor,

¹⁴ kən Asor in tata rəha Satok,

kən Satok in tata rəha Akim,

kən Akim in tata rəha Eliut,

¹⁵ kən Eliut, in tata rəha Eleasar,

kən Eleasar in tata rəha Matan,

kən Matan in tata rəha Jekop,

¹⁶ kən Jekop in tata rəha Josep u iərman rəha Meri.

Kən Meri təmīləs Iesu, kən kətaun-in məmə Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa.

¹⁷ Təmətuoun e Epraham mətəarus-pən Kig Tefit, pipi rat mīn əm u neen kəməte rəkis nərgilat, ilat fotin. Kən təmətuoun mīn e Kig Tefit mətəarus-pən noanol mīn rəha Isrel kəmotuwīn Papiilon, pipi rat mīn ilat rafin fotin. Kən təmətuoun mīn e noanol mīn rəha Isrel kəmotuwīn Papiilon mətəarus-pən Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa, pipi rat mīn ilat rafin fotin.

Naiirən rəha Iesu Kristo (Luk 2:1-7)

¹⁸ Inu namnusən rəha naiirən rəha Iesu Kristo. Mama rəha Iesu, nərgin u Meri, kinən rəkis məmə okos rəhan kətim kan məmə otətəu-pən suah kit, nərgin u Josep. Məto e nian kəsueamən əh muatig kitiah, kən Josep təsuwīnən əh mehm, məto Narmīn Rəha Uhgīn tinol məmə Meri tinəpək-əpək rəkis.

¹⁹ Kən rəhan iaguīhl Josep in etəm ətuatip, kən tatətəlig-in məmə otapəs Meri, məto in təsolkeikeən məmə otol Meri taulis, kən nīkin təht məmə otəsən-iarəpən kəm netəmim.

²⁰ Məto nian nīkin tətətəht məmə in otol nətəligən əh, kən nagelo kit rəha Iərəmərə təmuwa ron e napilairən mən-ipən kəm in məmə, “Josep, mipi Tefit rat. Onəkəsəginən məmə onakit Meri məmə in rəham pətan, məto-inu suakəku əh tətətig lan, in təmisi-pən əm o Narmīn Rəha Uhgīn.

²¹ Kən in otīləs nətīn kit iərman, kən onəkaun-in nərgin məmə Iesu məto-inu in otosmegəh rəhan mīn netəmim e nolən tərət mīn rəhalat.”*

²² Natimnat mīn rafin əh kəmotuwa kol əm nīpahrienən e nəghatən rəha Iərəmərə itəm rəhan kit ien təmən aupən ikīn məmə,

²³ “Pətan əkəku kit itəm iərman təsuwīnən əh ron, otəpəs məwīg, kən panīləs nətīn kit iərman, kən okaun-in nərgin məmə Emanuel,” inu nīpətīn təmə, “Uhgīn tətətig kitat mīn.”

²⁴ Kən nian Josep təmaiir, kən təmətəu-pən əm nəghatən rəha nagelo rəha Iərəmərə. Kən təmuwīn mit Meri muwa e rəhan latuənu məmə rəhan pətan,

²⁵ məto in təməsuwīnən əh mehm matuwīn matuwīn mətəarus-pən Meri tiləs nətīn iərman. Kən Josep təmaun-in nərgin məmə Iesu.

1:11: 2 King 22–24; 2 Kron 36:10; Jer 27:20 **1:12:** Esra 3:2 **1:18:** Luk 1:27,35 * **1:21:** Iesu, nīpəti tatən məmə, “Iərəmərə tatosmegəh” **1:21:** Luk 1:31; 2:21 **1:23:** Aes 7:14 **1:25:** Luk 2:21

2

Netəm-iasol kəmotairahgin Iesu

¹ Iesu təmaiir əpəh nītən rəha Jutia e taon Petlehem e nian Kig Herot Asol in təmatərəmərə lan. Kən uarisig ikin, netəm-iasol min neen kəmotisi-par isəu motuwa Jerusalem. Kōtenatig wīr e nənən nīpəti məhau min. Kən motuwa motətapəh məmə,

² “?Suakəku u in hiə, itəm in təmaiir məmə in kig rəha netəm Isrel? Emotehm rəhan məhau təmər əpəh par, kən ekoatuwa məmə ekotos-ipən nīsiaiiən kəm in.”

³ Nian Kig Herot Asol təməto nəghatən əh, ilat netəm Jerusalem nīkilat rafin təmərət.

⁴ Kən təmərgəfimīn pris asol min ne iəgətun min rəha Lou rəha nəfakən rəha netəm Isrel, kən matətapəh olat məmə, “?Kristo itəm Uhgīn tīnəmən rəkis məmə otahl-īpa, in otaiir hiə?”

⁵ Kən kəmotən-ipən kəm in məmə, “In otaiir əpəh taon Petlehem e nītən rəha Jutia. Məto-inu ien kit rəha Uhgīn aupən, təməte tol min-nulan məmə,

⁶ ‘Ik Petlehem əpəh e nītən Juta, okol kəsənən məmə ik nat əpnapīn e netəm-iasol min əpəh ikin Juta, məto-inu etəm-iasol kit otisi-pən lam, kən in otatehm wīr rəhak min netəm Isrel tahmen-pən e etəm tatehm wīr rəhan sipsip min.’ ”

⁷ Kən Kig Herot Asol təmaun-in netəm kōtenatig wīr e nənən nīpəti məhau min kotuwa tuəfimīn anion ilat, matətapəh olat məmə məhau əh təmər ətuatip e nian naka, kən kəmotən-ipən nian rəha məhau kəm in.

⁸ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwīn Petlehem motegəs-in wīr suakəku. Nian onəkotehm un, kən nakotos nəghatən lan motuwa məmə io min ekuwīn mos-ipən nīsiaiiən kəm in.”

⁹⁻¹⁰ Nian kəmotəto nəghatən əh, kəmotiet motuwīn, kən motehm məhau ilouin itəm kəmotehm əpəh par. Nian kəmotehm min məhau əh, nīkilat təmagien təmagien. Kən məhau un təmaupən-in ilat muwīn matətul ətuatip əh suakəku ilouin tətəpīl ikin. ¹¹ Kən kəmotuwīn əh imə, motehm suakəku ilau rəhan mama Meri. Kən kəmotisin nulilat moatos-ipən nīsiaiiən kəm suakəku əh. Kən kəmotielig nautə e rəhalat kətim min itəm nəmtilat tiəkis, moatos-ipən kəm in. Kəmoatos-ipən iaen u kol tatipit-īpit, ne nat kit min itəm nəmiəwīn təwīr nian katuwan e nīgəm, nərgīn u frankinsens, ne fomāt itəm nəmiəwīn təwīr, nərgīn u mīr.

¹² Kən Uhgīn təmən-īəhau ilat e napīlaiirən məmə okəsotitəlig-pənən o Kig Herot Asol. Kən inəh ilat kəmotawīlək-in Kig Herot motuwīn-pən e suatip pīsīn moatuwīn iməlat ikin.

Josep ne Meri kəmiəlas Iesu məhlagim məhaluwīn əpəh Ijip

¹³ Nian netəm kōtenatig wīr min u kəmotiet rəkis mīnoatuwīn, kən nagelo kit rəha Uhgīn təmuwa mīet-arəpa o Josep e napīlaiirən matən-ipən kəm in məmə, “Ətul uəhai, mīləs suakəku ilau rəhan mama, onəkəhlagim məhaluwīn əpəh Ijip. Kən onatəhlatig əh-īkin mətoarus-pən io əm ekən-īpīnə min kəm ik məmə onəkəhalitəlig-pa min, məto-inu otəsuwəhən, Kig Herot Asol team-in suakəku u məmə otəhamnu.”

¹⁴ Kən əmun e nian əh lapīn, Josep təmətul mīləs suakəku ilau rəhan mama məhlagim mətəhaluwīn əpəh Ijip.

¹⁵ Kən kəmətəhlatig e nīməptən əh mətoarus-pən Kig Herot Asol otimis. Nat u tīnuwa məmə otol nīpahriənən e nəghatən itəm Iərəməərə təmən rəkis aupən e nəghatən rəha ien kit tatən min-nulan məmə, “Emaun-in nətik iərman məmə otiet rəkis Ijip.”

Mopael min rəha Kig Herot Asol kəmotohamnu nīsuəlkələh nəman

¹⁶ Kən e nian Kig Herot Asol təmītun məmə netəm kōtenatig wīr e məhau min kəməsotolən nəwīan motawīlək-in motagim, kən nīkin təmahmə pīk agīn. Kən in təmahl-īpən rəhan mopael min məmə okotuwīn Petlehem ne ikin min rafin titəlau lan, məmə okoteam-in nīsuəlkələh iərman min itəm rəhalat nup təsaprəkis-inən nup kəiu, kən

okotohamnu ilat rafin. In tæmætæpun nup kæiu næhlan mæto-inu nikin tæmæht mæmæ nian ætuatip æh itæm netæm kotenatig kæmotehm mæhau lan.

¹⁷ Natimnat min u tæmol næghatæn u tuwa mol niphahrienæn lan itæm ien Jeremæa tinæmæn rækis aupæn ikin mæmæ,

¹⁸ “Netæm Rama kæmotæto pætan kit tætasæk tætasæk mæto-inu tatæto tærat agin. Pætan æh in Rejel, in tætasæk o ræhan nisualkælæh. Kæn mæsolkeikeæn mæmæ suah kit otuwa mæghat milæs-ipær min ræhan nætæligæn mæto-inu ræhan min nisualkælæh kinotimis rafin.”*

Josep ne Meri ne suakæku kæmæhaliet Ijip mæhalitælig-pæn Nasaret

¹⁹ Uarisig e nian Kig Herot Asol tæmimis, mæto Josep ne Meri ne suakæku katæhlatig æh æpæh Ijip, kæn nagelo kit ræha Uhgîn tæmuwa o Josep e napilairæn kit matæn-ipæn kæm in mæmæ,

²⁰ “Josep. Ætul milæs suakæku ne ræhan mama kæn mæhalitælig-pæn e næptæn æh Isrel, mæto-inu netæm min u kæmotolkeike mæmæ okotohamnu suakæku, ilat kinotimis rækis.”

²¹ Kæn Josep tæmætul milæs suakæku æh ne ræhan mama, kæn mæhalitælig-pæn min e næptæn æh Isrel.

²² Mæto nian Josep tæmæto mæmæ Akeleas tæmos næme ræhan tata Kig Herot Asol matæramæra e Jutia, kæn in tæmægin nitælig-pænæn Jutia. Kæn Uhgîn tæmæghat kæm Josep e napilairæn kit min mæmæ in otæsuwinæn Jutia, kæn tæmiet muwin ikin pisin e nitæn asol Kalili.

²³ Kæn kæmæhaluwin mætæhlatig nitæn æh Kalili e taon kit, nærgin u Nasaret, mæmæ otol næghatæn ræha ien min ræha Uhgîn aupæn otuwa mol niphahrienæn. Ilat kæmotæn-ipæn mæmæ, “Okotæn mæmæ in etæm Nasaret.”

3

Jon Baptais tætamnus-iaræp næghatæn ræha Uhgîn

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-9, 15-17;

Jon 1:19-28)

¹ Nup min neen tinuwa minuwîn rækis, kæn Jon Baptais tæmiet-aræpa, kæn mætamnus-iaræp næghatæn ræha Uhgîn æpæh Jutia ikin taruæn-aruæn ikin, ² matæn mæmæ, “Otæuhlin itæmat e ræhatæmat nolæn rat min, kæn motuwîn o Uhgîn, mæto-inu, nian itæm Uhgîn otæramæra e netæmim rafin tinatuwa iuæhkir.”

³ Jon Baptais u, itæm Aesea, ien ræha Uhgîn aupæn, tæmatæghat-in mæmæ, “Suah kit tætaun æpæh ikin taruæn-aruæn ikin matæn mæmæ, ‘Itæmat, otol æpen-æpenæ ræha Iæramæra, kæn motol ræhan suatip tætuatip.’ ”

⁴ Jon tatuwin e natimnat itæm kæmol e nimæme nat megæh kit katæn mæmæ kamel, kæn ræhan kætæt kæmol e nuwigi kau, kæn nigin nagwænæn, tatun pitip ne nahui sukapak.*

⁵ Kæn netæmim tepæt kæmotisi-pæn Jerusalem, ne ikin min nitæn Jutia, ne ikin min iuæhkir o næhau æh Jotan, kæmotuwa mæmæ okotæplan Jon.

⁶ Kæn kæmotæn-iaræp ræhalat nolæn rat min, kæn in tæmol baptais elat e næhau æh Jotan.

⁷ Mæto nian Jon tæmæplan mæmæ Farisi min ne Satusi min tepæt kæmotuwa mæmæ otol baptais elat, kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “!Itæmat nækotahmen e tægæluæ min! Ræhatæmat nolæn teko-eko. ?Nikitæmat tæht mæmæ okæmæ nækoatol æm baptais u, kæn onækotagim tænin nalpinæn ne nemæha ræha Uhgîn itæm otuwa? !Kæp!

⁸ Otol natimnat itæm koatægætun mæmæ næmotæuhlin nætæligæn ræhatæmat, motapæs pahrien nolæn rat min, kæn motuwîn o Uhgîn.

2:18: Jer 31:15 * **2:18:** E ves u, nærgin u Retiel, tatætul o mama min rafin ræha Isrel. **2:23:** Aes 11:1; 53:2; Luk 2:39; Jon 1:45 **3:2:** Mat 4:17; Mak 1:15 **3:3:** Aes 40:3 * **3:4:** Jon tatuwin e natimnat itæm tahmen e ræha ien Elaija tæmatuwîn lan aupæn.

(2 King 1:8, Sek 13:4). Netæm Isrel, nikilat tæmatæht mæmæ Elaija otitælig-pa min e nætueintæn nian kit min mæmæ otol æpen-æpenæ e netæmim o nuwamen ræha Kristo (Mal 4:5-6). Uarisig, Iesu tæmuhapik lan mæmæ Jon in ien kit tahmen e Elaija itæm niki netæmim tatæht mæmæ otuwa min. **3:4:** 2 King 1:8 **3:7:** Mat 12:34; 23:33

⁹ “Kæn sotæn atipæn kæm itæmat e nausitæn mæmæ itæmat nækotætuvatip æm mæto-inu itæmat noanol min ræha Epraham. !Kæp! Inu nat æpnapin æm. Iatæn kæm itæmat mæmæ nat æpnapin kæpiel min æm, mæto Uhgîn titun næuhlinæn ilat kotuwa noanol min ræha Epraham.†

¹⁰ Mæto-inu roiu ne, Uhgîn tinætul matip rækis mæmæ otahtil-pæn nig æpæh e næukætîn. Kæn okæmæ nig kit tæsoe-inæn noan itæm tæwir, kæn in otahtil mæraikin-pæn e nigæm.

¹¹ “Roiu, iatol baptais etæmat e næhau mæto-inu, itæmat næmotæuhlin ræhatæmat nætelligæn o nolæn rat min ræhatæmat. Mæto etæmim kit otuwa itæm ræhan næsanænæn ne nepætæn taprækis-in io. Kæn io læhau agin, esahmen-pænæn mæmæ ekilæs ræhan put tahmen e ræhan iolwæk. Kæn suah æh, in otol baptais etæmat e Narmîn Ræha Uhgîn ne nigæm.

¹² In tatætul matip o nakilæn nolæn ræha netæmim mæmæ otoor netæmim, tahmen-pæn e etæm tætasum mætoor nagwænæn tæwir ne nagwænæn tærat. Tatos nagwænæn tæwir matuwîn latuænu. Mæto tatæraikin-pæn nagwænæn tærat e nigæm asol itæm tatuæp namnun tikæ.”

*Jon tæmol baptais e Iesu
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

¹³ Kæn Iesu tæmiet e nitæn Kalili muwa e næhau Jotan mæmæ Jon otol baptais lan.

¹⁴ Mæto Jon tatæn-iæhau æskasik in mæn-ipæn mæmæ, “Tætuvatip æm mæmæ ik onækol baptais lak. ?Tahro natuwa mæmæ ekol baptais lam?”

¹⁵ Mæto Iesu tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Kæp. Pæs otol næhlan roiu. E nolæn æh, kilau okioal nat kit itæm Uhgîn tolkeike.” Kæn Jon tæmegæhan-in.

¹⁶ Kæn Jon tæmol baptais e Iesu, kæn roiu agin Iesu tæmæ e næhau, kæn æmun nego e neai tæmeræh, kæn tæmæplan Narmîn Ræha Uhgîn tæmeiuaiu-pa tahmen e mak, kæn mæpælæhpær lan.

¹⁷ Kæn næwia Uhgîn tæmisi-pæn e neai matæn mæmæ, “Inu nætik keike itæm iakolkeike pik, kæn nikik tagien pik ron.”

4

*Setan tæmos-ipæn-os-ipæn
kæm Iesu
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)*

¹ Kæn Narmîn Ræha Uhgîn tæmæghat-pæn e niki Iesu mæmæ in otuwîn æpæh ikin taruæn-aruæn ikin mæmæ Setan otos-ipæn-os-ipæn kæm in. Kæn Iesu tæmuwîn ikin.

² Kæn Iesu tæmapæs nagwænæn o nian foti, e nærauiægæn ne lapin, kæn uarisig lan næumis tæmus pik.

³ Kæn Setan tæmuwa minatos-ipæn-os-ipæn kæm Iesu mæn-ipæn kæm in mæmæ, “Okæmæ ik Næti Uhgîn, æn-ipæn kæm kæpiel min pæs kotæuhlin ilat motuwa motol pîret lan.”

⁴ Mæto Iesu tæmuhalpin næghatæn ræha Setan mæmæ, “Kæmæte e Naoa Ræha Uhgîn mæmæ, ‘Netæmim okol kæsotatigæn e nagwænæn æm, mæto okotatig e næghatæn min rafin itæm tæmisi-pæn o Uhgîn.’ ”

⁵ Kæn Setan tæmit Iesu mian æpæh Jerusalem, e nætuei nimæ æpæh ilis agin e Nimæ Ræha Uhgîn, ⁶ kæn mæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “Okæmæ ik Næti Uhgîn, ætipæn æpæh læhau e nisip, mæto-inu Naoa Ræha Uhgîn tatæn mæmæ, ‘Uhgîn otæn-ipæn kæm ræhan nagelo min mæmæ okoatehm wir ik, kæn motilæs æm ik ilis e nelmilat mæmæ nækæsorinæn nelkæm mæsin ne e kæpiel.’ ”

† **3:9:** Netæm Isrel, nikilat tæht mæmæ in nat asol mæmæ ilat noanol pahrien ræha Isrel, mæto nat asol e nigænæmti Uhgîn mæmæ netæmim okotækæike kæuhlin ræhalat nætelligæn kæn motol næwian. **3:9:** Jon 8:33,39; Rom 4:12 **3:10:** Mat 7:19; Luk 13:6-9 **3:11:** Jon 1:26-27,33; Wæk 1:5 **3:16:** Jon 1:32 **3:17:** Sam 2:7; Aes 42:1; Mat 12:18; 17:5; Luk 9:35 **4:1:** Hip 2:18; 4:15 **4:2:** Eks 34:28 **4:4:** Dut 8:3, Kol 1:16-17 **4:6:** Sam 91:11-12

⁷ Kən Iesu təmuhalpın nəghatən rəha Setan məmə, “Naoa Rəha Uhgın tatən mın məmə, ‘Okol nəkəsotos-ipən-os-ipənən kəm rəhatəmat Iərəmərə Uhgın məmə otol nat kit, kən məmə onəkotəplan məmə in tətətig itəmat mın, o kəp.’ ”

⁸ Kən Setan təmit mın Iesu mian əpəh ilis e nıtot asol, kən təməgətun in e kantri mın rafin e nətueintən, ne nəsanənən rəhalat, ne natimnat wır agin mın rafin itəm kotatig lan,

⁹ kən təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Natimnat rafin mın əh, oekos-ipinə kəm ik məmə onatərəmərə olat, okəmə nəkisin-pa nulim kən məfak-pa kəm io.”

¹⁰ Kən Iesu təmuhalpın rəhan nəghatən məmə, “!Uwın isəu, Setan! Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, ‘Onəkotəfak əm kəm rəhatəmat Iərəmərə Uhgın, kən in əm, onəkotol əm rəhan nətəligən.’ ”

¹¹ Kən Setan təmagım mapəs Iesu, kən nagelo mın kəmotuwa motasitu lan.

Iesu tinətuoun matən-iarəp nəghatən rəha Uhgın e nıtən Kalili

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Kən e nian əh, kəmaskəlim Jon Baptais kiləs-ipən e kalapus. Kən nian Iesu təməto nəghatən lan, kən in təmiet muwın e nıtən Kalili.

¹³ Kən təmapəs natigən Nasaret, kən miet muwın əpəh ləhau e taon kit, nərgin u Kapaneam, iuəhkır o Lek Kalili, kən mətatig ikin əh e nıtən asol rəha noanol mın rəha Sepulun ne Nəptali aupən.

¹⁴ Təmuwın ikin əh məmə nəghatən rəha ien Aesea otuwa mol nıpahrienən lan itəm təmən aupən məmə,

¹⁵ “Nəptən rəha noanol rəha Sepulun, ne nəptən rəha noanol rəha Nəptali tatəməhl e suatıp tatuwın e lek Kalili, entənıpən-pən e nəhau Jotan. Inu nıtən asol Kalili, ima İaihlua mın.

¹⁶ Netəm ikin kəmotatig e napinəpən, məto kəmotəplan nəhag-əhagən asol kit. Kən tinatian, kən nəhag-əhagən asol təmasiəgəpın ilat itəm kəmotatig e napinəpən rəha nımısən u tatəfətain ilat nian rafin.”

¹⁷ Kən mətuoun e nian əh, Iesu təmatən-iarəp nəghatən rəha Uhgın matən məmə, “Otəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat mın, kən motitəlig-pən o Uhgın, məto-inu nərəmərəən rəha Uhgın tinatuwa iuəhkır.”

Iesu təmaun-in netəmim kuwit məmə okotətəu-pən in

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Iesu təmətaliwək e nıkalı Lek Kalili, kən məplan suah mil kəiu ilau pian, Antru ne Saimon, u nərgin kit mın u Pita. İlau katuəra kin net e Lek Kalili məto-inu ilau etəmim mil rəha niuwən nəm mın. ¹⁹ Kən təmən-ipən kəm ilau məmə, “Uea, mətəu-pa io, muea rəhak etəmim mil, kən io ekol itəmlau nakuea etəmim mil rəha niuwən netəmim məmə okotuwa rəhak mın netəmim.”

²⁰ Kən roiu agin, ilau kəmuapəs rəhalau net, kən muətəu-pən.

²¹ Kən Iesu təmaliwək muwın noan məsın mın, kən məplan suah mil kəiu mın ilau pian, nərgilau u Jemes ne Jon, nəti Sepeti mil. Katuəpələh e nıpəgnoa pot iləhal rəhalau tata matuəhl wır rəhalau net mın, kən Iesu təmaun-in ilau məmə okuea miauarisig-in in.

²² Kən roiu agin, ilau kəmuətul muapəs pot ne tata rəhalau, kən muətəu-pən Iesu.

Iesu təmagətun netəmim kən matol-wır netəmim e nımısən

(Luk 6:17-19)

²³ Kən Iesu təmaliwək ikin mın rafin e nıtən Kalili, matəgətun netəmim əpəh e nımə mın rəha nuəfiminən, kən matən-iarəp namnusən təwır rəha nərəmərəən rəha Uhgın

kəm netəmim, kən matol-wir netəmim itəm koatimis e nımısən rafın, ne netəmim itəm nıpətılát tərát o nımısən rafın.

²⁴ Kən namnusən e Iesu təmıtəlau rafın e profens ikin Siria, kən netəmim kəmotəmık netəmim rafın itəm koatimis motuwa o Iesu, rəhalat nımısən tol min-nulan: neen koatimis, neen nıpətılát tıtahmə, neen narmin rat tətatıg elat, neen koatos nımısən rəha mənıg moataut, kən neen nıpətılát məsin təmımıs. Məto Iesu təmól-wır ilat.

²⁵ Kən nımanın netəmim kəmotıet e nıtən Kalılı, ne ikin Tekapolis, ne Jerusalem əpəh Jutia, ne ikin pısın min neen əpəh Jutia, ne ikin min entənıpən-pən e nəhau Jotan, kən ilat rafın kəmotuarısıg-in Iesu.

5

Əpəh ilıs e nıtot, Iesu təməgətun rəhan netəmim itəm koatuarısıg-in in

¹ Nıan Iesu təməplan nımanın netəmim itəm koatətəu-pən in, kən in təmuwın əpəh ilıs e nıtot, kən məpələh, kən rəhan netəmim itəm koatuarısıg-in in, ilat kəmotuwa.

² Kən mınətuoun matəgətun ilat.

Netəmim itəm koatıg e nəwırən pahrien

Iesu təmən məmə,

³ “Nakoatıg e nəwırən pahrien nıan nəkoatıləs-ıəhau itəmat, moatən e nıkıtəmat məmə nakoatəkul-pən əm e Uhgın. In nəwırən pahrien məto-inu, itəmat netəmim rəha Uhgın, kən in tatərəmərə etəmat.

⁴ Nakoatıg e nəwırən pahrien nıan nakoatasək kən nıkıtəmat tıtahmə.* In nəwırən pahrien məto-inu, Uhgın otos-ıəhau nıkıtəmat.

⁵ Nakoatıg e nəwırən pahrien nıan nəsotos-ıpər atıpən itəmat. In nəwırən pahrien məto-inu, o nıan kit Uhgın otos-ıpınə nətueıntən kəm itəmat u rəhan mın.

⁶ Nakoatıg e nəwırən pahrien nıan nakotolkeıke pık e nıkıtəmat rafın agın məmə nəmegəhən rəhatəmat okotətuatıp e nıganəmtı Uhgın. In nəwırən pahrien məto-inu, Uhgın otol rəhatəmat nəmegəhən kotətuatıp e nıganəmtın.

⁷ Nakoatıg e nəwırən pahrien nıan nakotasəkıtun netəmim. In nəwırən pahrien məto-inu, Uhgın otasəkıtun itəmat.

⁸ Nakoatıg e nəwırən pahrien nıan nıkıtəmat tətətuatıp məwır. In nəwırən pahrien məto-inu, onəkotəplan Uhgın.

⁹ Nakoatıg e nəwırən pahrien nıan itəmat netəmim rəha nələhəuən nəməlınuən. In nəwırən pahrien məto-inu, okaun-in itəmat məmə nenətı Uhgın.

¹⁰ Nakoatıg e nəwırən pahrien nıan nəkoatol natımnat itəm kotətuatıp e nıganəmtı Uhgın, kən netəmim koatol tərát kəm itəmat ron. In nəwırən pahrien məto-inu, itəmat netəmim rəha Uhgın, kən in tatərəmərə etəmat.

¹¹ “Nakoatıg e nəwırən pahrien nıan netəmim koatol natımnat mın tərát kəm itəmat məto-inu itəmat netəmim rəhak, inəh koatən rat itəmat, kən moatərəkın itəmat, kən moateıuə-in itəmat moatən nəghatən tərát mın moatərəkın itəmat lan.

¹² Nıpahrienən, netəmim kəmoatol nolən ahmen mın əm kəm ien mın aupən ikin itəm ilat koatol kəm itəmat. Kən otagien pık, məto-inu nətouən asol rəhatəmat tətatıg əpəh e nego e neai.

Sol ne nəhag-əhagən

(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

4:23: Mat 9:35; Mak 1:39; Wək 10:38 **4:24:** Mak 6:55 **4:25:** Mak 3:7-8 **5:3:** Aes 57:15 * **5:4:** Iesu təsən ətuatıpən ikin-u məmə suah kit təmahro nıkin tıtahmə. Kəm-naka nıkin tıtahmə o nolən rat rəhan, o kəm-naka nıkin tıtahmə məto-inu suah kit təmımıs, o kəm-naka in nat kit mın. **5:4:** Aes 61:2-3; Nol Əpən 7:17 **5:5:** Sam 37:11
5:6: Aes 55:1-2 **5:10:** 1 Pita 3:14 **5:11:** 1 Pita 4:14 **5:12:** 2 Kron 36:16; Wək 7:52

13 “Itamat nəkotahmen e sol kəm netəmim rafin e nətueintən.† ?Məto okəmә rəhan nətēhenən tīnikә, otahro muwa mətēhen mīn? Təsəwīr mīnən o nat kit mīn, okərakin, kən netəmim kotaliwək lan.

14 Itamat nəhag-əhagən rəha netəmim e nətueintən. Taon itəm kəmol əpəh ilis e nitot, okol təsəhluaigən.

15 Kən etəmim kit tikә məmә otasiepən e lait, kən məfətain-iəhau e kətim. Kəp, nian tasiepən e lait, kən in otəkəike mətu-pər ikīn lait tatəpələh ikīn məmә lait otasiəgəpīn rafin nīpəgnoa nimә o netəmim rafin.

16 Kən e nolən ahmen mīn əm, otol rəhatəmat lait e nəmegəhən rəhatəmat tasiə məmә netəmim okotəplan wək wīr mīn itəm itəmat nəkoatol, kən ilat okotiləs-ipər nərgi tata Uhgīn itəm tətətig e nego e neai.”

Lou rəha Moses

17 Kən Iesu təmatəkəike matən-ipən kəm ilat məmә, “Təsəwīrən məmә nīkitəmat otəht məmә emuwa məmә ekərakin Lou itəm Uhgīn təmos-ipən kəm Moses ne ien mīn aupən. !Kəp! Eməsuwamən məmә ekərakin ilat, məto emuwa məmә ekol nīpəti nəghatən mīn əh okotuwa motol nīpahrienən.

18 Pahrien, iatən kəm itəmat məmә nian nəptən ne neai kətuatig, kən Lou, in mīn otatig. Kən okol nat kit otəsikəən lan, nat əpnapīn in leta əkəku agīn, kən Lou otətul motol wək mətoarus-pa nəghatən mīn rafin rəha Lou kotuwa motol nīpahrienən lan.

19 Kən, o nat əh inəh, suah kit itəm tapəs Lou matəgətun netəmim mīn məmә ilat mīn okotapəs, nat əpnapīn in Lou kit ləhau agīn, kən okotaun-in suah əh məmә in ləhau agīn e nərəmərən rəha Uhgīn. Məto suah kit itəm tatol Lou mīn əh, matəgətun netəmim lan, kən okotaun-in suah əh məmә in ilis agīn e nərəmərən rəha Uhgīn.

20 Iatən nəhlan kəm itəmat məto-inu, rəhatəmat nolən otəkəike mətuatip wīr agīn e nīganəmti Uhgīn, taprəkis-in nolən mīn rəha Farisi mīn ne iəgətun mīn rəha Lou itəm nīkilat əm təht məmә kotətuatip wīr. Okəmә rəham nolən təsətuatip wīrən nəhlan, kən okol nəsuwīnən matig ahgīn nərəmərən rəha Uhgīn.”

Suah kit itəm neməha tatol (Luk 12:57-59)

21 Kən Iesu təmən mīn məmә, “Itəmat nəmotəto rəkis nəghatən itəm iəgətun mīn kəmotən kəm pipi rat mīn rəhatəmat aupən. Ilat kəmotən məmә, ‘Əsotohamnuən etəmim,’ kən ‘Etəmim itəm təmoamnu itəm, otəkəike mətul e nīganəmti kot mos nalpīnən.’

22 Məto io iatən kəm itəmat məmә,‡ okəmә suah kit neməha tatol o nat kit pian təmol, kən tətəuətīp məmә suah əh itəm neməha təmol, otətul e nīganəmti kot. Kən okəmә suah kit tatən rat pian, kən tətəuətīp məmә in otətul e nīganəmti kaonsel asol. Kən okəmә suah kit tətəu-iərmis-in suah kit,§ kən tətəuətīp məmә etəm təmən nəghatən əh otuwīn e nīgəm asol.

23 “Kən o nat əh inəh, okəmә nian natuwīn e olta e Nimə Rəha Uhgīn məmә onəkos-ipən nat kit kəm Uhgīn, məto ikīn əh, nīkim tīnəht pian itəm tatol neməha kəm ik o nat kit nəmol kəm in itəm təsahmenən,

24 əpəs pitən rəham nat əh, kən muwīn məplan pian muəg-ətuatīp-in nətəlīgən rəhatəlau, muapəs nolə tikimīr, muea iolītilau mīn, kən uarisig nəpanītəlīg muwīn mosipən nat kit rəham kəm Uhgīn e olta əpəh e Nimə Rəha Uhgīn.

† 5:13: Sol tatol nagwənən tatətehen wīr, kən məsəratən. Təwīr məmә nolən rəhatat otətəsitə e netəmim məmә ilat kotuwa netəm kotətuatīp. Məto tərət okəmә nolən rəhatat tatiuw-pən netəmim e nolən rat. 5:14: Jon 8:12; 9:5

5:15: Mak 4:21; Luk 8:16; 11:33 5:16: Efes 5:8-9; 1 Pita 2:12 5:17: Rom 3:31 5:18: Luk 16:17; 21:33 5:19: Jem 2:10 5:21: Eks 20:13; Dut 5:17 ‡ 5:22: Iesu təməsənən məmә Lou in tərət. Məto in tatən-iarəp lou itəm təwīr pik, kən matek nīki netəmim. § 5:22: Nəghatən u “tətəu-iərmis-in,” tatəghat-in nəghatən mīn tahmen e “Ik iərmis,” o “Ik ialməl,” o “Rəhm-kapə təpia,” o “Ik nəti iərmis.” 5:22: 1 Jon 3:15 5:23: Mak 11:25

²⁵ “Kæn okәмә nәmol nat kit tәsahmenән e etәmim kit, kæn etәmim un tolkeike mәмә otilәs ik muw’in e kot, tәw’ir mәмә nakuw’in uәhai әm, nian nәsianән әh e kot, kæn muәg-әtuatip-in nipәgnәmtin rәhatәlau pitән. Okәмә nakapәs, etәmim un otilәs-ipән ik e nelmi etәm tәtakil nәghatән, kæn etәm tәtakil nәghatән otos-ipән ik e nelmi polis, kæn polis otilәs-ipән ik e kalapus.

²⁶ Nipahrienән iatән kәм itәmat mәмә, okәмә tol nәhlan, okol nәsietән e kalapus mәtoarus nakәtou rafin agin nalp’inән rәham.”

Etәmim itәm tәtaklәh-in pәtan

²⁷ Kæn Iesu tәtakәike matән-ipән kәм ilat mәмә, “Itәmat nәmotәto rәkis nәghatән u mәмә, ‘Itәmat itәm nәmotol marit rәkis, nәsotaklәh-inән nipitan pisin min.’

²⁸ Mәto io, io iatән kәм itәmat mәмә nian suah kit itәm tinol marit rәkis tәtәplan pәtan pisin kit matolkeike mәмә otaklәh-in, kæn in tinol rәkis tәfagә rat e nikin, tahmen әm mәмә in tinaklәh-in pahrien.

²⁹ Okәмә niganәmtim tol ik natol tәfagә, kæn tәw’ir mәмә nakilәs-irәkis mәrakin. Tәmәw’ir mәмә nipәtim mәsin tikә, taprәkis-in nipәtim rafin okәrakin-pән e nigәm asol namnun tikә.

³⁰ Kæn okәмә nelmәm tol ik natol tәfagә, kæn tәw’ir mәмә nakәtatip rәkis mәrakin. Tәmәw’ir mәмә nipәtim mәsin tikә, taprәkis-in nipәtim rafin okәrakin-pән e nigәm asol namnun tikә.”*

Etәmim itәm tәtapәs

rәhan pәtan

(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ Kæn Iesu tәmән min mәмә, “Itәmat nәmotәto rәkis nәghatән u mәмә, ‘Etәmim itәm otapәs rәhan pәtan, in otәkәike mos-ipән naoa kit kәм in itәm tәtәgәtun mәмә in tinapәs in.’

³² Mәto io, io iatән kәм itәmat mәмә, okәмә pәtan kit itәm tәmol marit tәsuw’inән mehm suah pisin kit, mәto rәhan iәрman tatol tifos mәtapәs in, kæn suah un tatol tәfagә rat. Kæn okәмә pәtan әh tәtәtәu-pән suah pisin, kæn pәtan әh tatol tәfagә, mәto nәmkakiahән rәha iәрman rәhan aupән. Kæn suah u itәm tatit pәtan әh, in min tatol tәfagә.”

Noanawil min

³³ Kæn Iesu tәmән min mәмә, “Nәmotәto rәkis nәghatән kit min itәm iәgәtun min kәmotән kәм rәhatat pipi min aupән mәмә, ‘Nәsotәtgәhlән noanawil min rәhatәmat itәm nәmotos, mәto nәkotәkәike motol nat naka itәm nәmotos noanawil lan kәм Uhg’in mәмә nәkotol.’

³⁴ Mәto io, io iatән kәм itәmat mәмә, sotos әmән noanawil o nat kit mәмә otol rәhatәmat nәghatән tәskasik. Sotosән noanawil o nego e neai mәto-inu ikin әh Uhg’in tәtәrәmәrә lan, kæn nolән әh tahmen mәмә noatos noanawil o Uhg’in.

³⁵ Kæn sotosән noanawil o nәtueintән mәto-inu ikin әh Uhg’in tәtәrәmәrә lan, kæn nolән әh tahmen mәмә noatos noanawil o Uhg’in. Kæn sotosән noanawil o Jerusalem mәto-inu ikin әh in taon rәha Uhg’in, u in Kig asol ikin, kæn nolән әh tahmen mәмә noatos noanawil o Uhg’in.

³⁶ Kæn sotosән noanawil o rәhatәmat-kapә, mәto-inu rәhatәmat nәsanәнән tikә mәмә nakotәuhlin noanutәmat kit tuwa mәruән o mapin. Uhg’in әm tәtәrәmәrә e natimnat e nәmegәhән rәhatәmat. Kæn nolән әh tahmen mәмә noatos noanawil o Uhg’in.

5:27: Eks 20:14; Dut 5:18 **5:29:** Mat 18:9; Mak 9:47 * **5:30:** Inu nimaa nәghatән itәm tәtәgәtun mәмә Iesu tolkeike mәмә kitat okotәkәike motol wәk әskasik o napәsән rәhatat nolән rat min. **5:30:** Mat 18:8; Mak 9:43 **5:31:** Dut 24:1-4; Mak 10:4 **5:33:** 1 Kor 7:10-11 **5:33:** Lev 19:12; Nam 30:2; Dut 23:21 **5:34:** Aes 66:1; Mat 23:22; Jem 5:12
5:35: Sam 48:2; Aes 66:1

³⁷ Məto apəs rəhatəmat nəghatən nian rafin otən əm nıpahrienən. Kən okəmə rəhatəmat nətəligən e nat kit in ‘əwəh,’ kən nakotən əm məmə, ‘əwəh.’ Kən okəmə rəhatəmat nətəligən e nat kit in ‘kəpə,’ kən nakotən əm məmə, ‘kəpə.’ Nəghatən mın itəm kotaprəkis-in ‘əwəh’ o ‘kəpə,’ koatısı-pən e Setan.”

Nalpinən
(Luk 6:29-30)

³⁸ Kən İesu təmatəkəike matən məmə, “Nəmotəto rəkis nəghatən kit məmə, ‘Okəmə suah kit tərəkın nıganəmtim kit, kən netəmim okotərəkın mın nıganəmtin kit. Kən okəmə suah kit tərəkın nəluəm kit, kən netəmim okotərəkın mın nəluin kit.’

³⁹ Məto io, io iatən kəm itəmat məmə, nəsalpinən nəratən kəm etəmim itəm təmol tərət kəm ik. Okəmə suah kit təhai ik mem nıkapım matıp, kən nakəkəike maləlin-pən mın nıkapım mol pəs tem mın.

⁴⁰ Kən okəmə suah kit tıləs ik mian e kot, kən matəkəike ron ik məmə nakos-ipən rəham sot əkəku kəm in məmə otəg-ətuatıp-in rəhatəlau nəratən, kən nakəkəike mos-ipən mın rəham sot asol.

⁴¹ Kən okəmə mopaél kit rəha netəm Rom tatəkəike ron ik məmə nəkiləs rəhan kətim muwın kilometa kitıəh, məto ik nakəkəike mıləs mın muwın kilometa kit mın tol kəiu.

⁴² Okəmə suah kit tateasiə-in ron ik, kən ik nakəkəike mos-ipən kəm in. Kən okəmə suah kit tolkeike məmə in otos rəham nat kit muwın kənu mos mıtəlig mın muwa, kən nəsənən məmə nakapəs, nakəkəike mos-ipən.”

Nolən rəha nolkeikəən
tikimır mın
(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Kən İesu təmən mın məmə, “Nəmotəto rəkis məmə, ‘Onəkotolkeike rəhatəmat mın, kən motətəhau tikimır mın rəhatəmat.’

⁴⁴ Məto io, io iatən kəm itəmat məmə onəkotolkeike rəhatəmat tikimır mın, kən motəfak o netəm mın u itəm koatol nəratən kəm itəmat,

⁴⁵ kən nolən əh otəgətun məmə itəmat nenəti Uhgın rəhatəmat itəm tətətig ilis e nego e neai. Kən otol nəhlan məto-inu rəhatəmat tata Uhgın təmol mıtgar tətasiəgəpın netəmim itəm kotəwir ne netəmim itəm kotərat, kən in mətahl-ipa nuhuən kəm netəm mın u itəm rəhalat nəmegəhən tətətuatıp, ne netəm mın u itəm rəhalat nəmegəhən təsətuatıpən.

⁴⁶ ?Okəmə nakotolkeike əm netəm mın u itəm kotolkeike itəmat, kən nıkitəmat təht məmə Uhgın otətou itəmat o nolən kit itəm təwir? !Kəp! !Netəm mın u itəm koatos məni rəha takis, itəm katən məmə netəm rat, ilat mın kotolkeike ilat mın!

⁴⁷ ?Kən okəmə nakotos əm itəmat mın neen moatəghat kəm ilat mın, məto tahro? ? Nıkitəmat təht məmə nəkoatol nat kit itəm in təwir taprəkis-in netəm əpnapın? Kəp. Netəmim mın itəm kəsotitunən Uhgın, ilat mın koatol nəhlan.

⁴⁸ Tol nəhlan, itəmat nenəti Uhgın, nəkotəkəike motol nolən itəm in təwir mətuatıp nian rafin, tahmen-pən əm məmə rəhatəmat Tata Uhgın in tatol.”

6

Nolən mın itəm təwir kəm Uhgın

¹ Kən İesu təmən mın məmə, “Sotolən məmə nəkotol nolən mın itəm təwir kəm Uhgın məmə netəmim okotəplan itəmat ron. Okəmə nəkotol məmə netəmim okotəplan, kən Uhgın əpəh e nego e neai otəsətouən itəmat ron.

Nolən itəm təwir o nos-ipənən kəm ian-rat mın

² “Tol nəhlan, okəmə nakotos-ipən nat kit kəm ian-rat mın məmə nakotasitu elat, nəsotolən e nolən rəha netəmim itəm rəhalat nənən təwir, məto nıkilat tamkimik. Nian

ilat kotasitu e ian-rat min, rəhalat iolwək min koatahl təwi moatol-arəp e nimə rəha nuəfiminən ne ihluə e suatip asol məmə netəmim okotitun. Koatol nəhlan məmə netəmim okotisiai-in ilat. Nipahrienən iatən kəm itəmat məmə, ilat kinotos rəkis nətouən rəhalat, inəh nisaiian rəha netəmim.

³ Məto itəmat, okəmə nakotos-ipən nat kit kəm ian-rat min məmə nakotasitu elat, nəkotəkəike motol məmə netəmim okəsotəplanən, nat ənpəpən rəhatəmat min netəmim.

⁴ Otol nəhlan məmə netəmim okotəruru rəhatəmat nolən wir min, kən rəhatəmat Tata itəm tatəplan rəhatəmat nolən anion min, in otətou itəmat o rəhatəmat nolən wir min.”

Nolən rəha nəfakən

(Luk 11:2-4)

⁵ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nian nakotəghat kəm Uhgın e nəfakən, kən sotolən e nolən rəha netəmim itəm rəhalat nənən təwir, məto nikilat tamkimik. Netəm min əh, ilat kotolkeike məmə okotətul əpəh e nimə rəha nuəfiminən, ne ihluə e suatip asol, kən motəfak məmə netəmim okotəplan motəto ilat. Nipahrienən iatən kəm itəmat məmə ilat kinotos rəkis nətouən rəhalat, inəh nisaiian rəha netəmim.

⁶ Məto nian nakotəghat kəm Uhgın e nəfakən, nakotuwın əpəh e nipəgnoa nimə rəhatəmat, kən motahtosig e toa, kən motəfak kəm Uhgın itəm tətətig ikin əh itəm netəmim kəsotəplanən itəmat. Kən rəhatəmat Tata itəm tatəplan rəhatəmat nolən anion min, in otətou itəmat o rəhatəmat nolən wir min.

⁷ “Kən nian nakotəghat kəm Uhgın e nəfakən, sotərgətainən nəghatən min tepət tepət u nipətın tikə, tahmen e netəm kotəruru Uhgın. Nikilat təht məmə rəhalat uhgın min okotəto ilat o nəghatən min tepət itəm koatəfak moatən.

⁸ Sotolən məmə ilat ne, məto-inu uarisig nakotəpəpəh ron, məto rəhatəmat Tata Uhgın tinitun rəkis nat naka itəm nakotoleike.

⁹ “Kən tol min-nəhlan, nian nakotəghat kəm Uhgın e nəfakən, kən otəfak mihin nulan: ‘Tata rəhatəmat itəm nətətig e nego e neai, pəs netəmim kotisiai-in ik.

¹⁰ Pəs nərəmərəən rəham tuwa, kən pəs nat itəm ik nakolkeike in otuwa mol nipahrienən lan ikin-u e nətueintən, tahmen-pən əm ilis e nego e neai.

¹¹ Os-ipa nagwənən kəm itimat tahmen-in rəha nian roiu.

¹² Kən aluin məsalpınən, nolən rat min rəhatəmat, tahmen-pən əm məmə itimat ekotaluin məsotaskəlim-iəkisən e nikitəmat nolən rat min rəha netəmim itəm koatol nəratən kəm itimat.

¹³ Kən segəhan-inən itimat ekotuwın ima nos-ipən-os-ipənən, ikin itəm məta oekotakia motol nolən rat, məto os-irəkis itimat e nelmi Setan.’

¹⁴ “Okəmə itəmat nəkotaluin, məsotaskəlim-iəkisən e nikitəmat nolən rat min rəha netəmim itəm koatol kəm itəmat, kən rəhatəmat Tata Uhgın e nego e neai, in otaluin məsalpınən, rəhatəmat nolən rat min.

¹⁵ Məto okəmə itəmat nəsotaluinən, motaskəlim-iəkis e nikitəmat nolən rat min rəha netəmim itəm koatol kəm itəmat, kən okol rəhatəmat Tata Uhgın otəsaluinən kən malpın nolən rat min rəhatəmat.”

Nolən rəha nətuakəmən

¹⁶ Kən Iesu təmatən min məmə, “Nian nakotətuakəm motapəs nagwənən motəfak kəm Uhgın, sotolən niğənəmtitəmat təpou tahmen-pən e netəm min u itəm rəhatəmat nənən təwir, məto nikilat tamkimik. Ilat koatol niğənəmtilat tol pisin, məmə netəmim okotəplan ilat məmə nəumis tinus ilat, kən netəmim okotisiai-in ilat. Nipahrienən iatən kəm itəmat məmə ilat kinotos rəkis nətouən rəhalat, inəh nisaiian rəha netəmim.

¹⁷ Məto nian nakotətuakəm motapəs nagwənən moatəfak kəm Uhgın, onəkotaikuas e niğənəmtitəmat, kən motol-pən oel etəmat,

18 mēmā netāmim okəsotəplanən mēmā nakotətuakəm motapəs nagwənən moatəfak kəm Uhgīn, kən rəhatəmat Tata itəm tatəplan rəhatəmat nolən anion mīn, in otətou itəmat o rəhatəmat nolən wir mīn.”

Nat təwir əpəh e nego e neai
(Luk 11:34-36)

19 Kən Iesu təmatən mīn mēmā, “Təsəwirən mēmā nəkotuargətāin rəhatəmat nat wir mīn e nətueintən u mēmā rəhatəmat nautə otepət, məto-inu e nətueintən u, wīn mīn kotitun nunən, kən namtəən titun nərəkinən natimnat mīn əh, kən iakläh mīn kotitun nəhapən rəhatəmat nimə motuwīn imə kakläh-in rəhatəmat natimnat.

20 Məto təwir mēmā nəkotuargətāin rəhatəmat nat wir mīn əpəh e nego e neai. İkin əh wīn mīn kəsotunən, kən namtəən okol təsərəkinən natimnat mīn əh, kən iakläh mīn okol kəsotakläh-inən.

21 İatən nəhlan məto-inu, İkin pəhruən rəhatəmat natimnat wir mīn koatəmähl İkin, məto nian rafin nikitəmat otəkəike matəht natimnat mīn əh-İkin əh.

22 “Niganəmtim in tahmen e lait itəm tatos-ipən nəhag-əhagən kəm nīpətīm. Okəmā niganəmtim mil kuəwir, tahmen əm mēmā nīpətīm tərıoah e nəhag-əhagən.

23 Məto okəmā niganəmtim mil kuərat, tahmen əm mēmā nīpətīm in tərıoah e nalugınən. !Kən okəmā nəhag-əhagən e nīpətīm in napınəp əmən, tahmen əm mēmā İk nəkətātīg e napınəpən asol agın-əh!*

24 “Etəmim tikə itəm titun nuwamən in slef rəha etəm-iasol kəiu. Okəmā in tətalkut mēmā otol nəhlan, kən otolkeike kit mol nəwian, kən metəhau kit məsolən nəwian. Okol nəsolən slef rəha Uhgīn ne mənı e nian kitıəh əm.”

Təsəwirən mēmā
nakotətəlig-in pik
(Luk 12:22-31)

25 Kən Iesu təmən mēmā, “Kən o natimnat mīn əh, İo İatən kəm itəmat mēmā, təsəwirən mēmā nakotətəlig-in pik rəhatəmat nəmegəhən mēmā onəkotun naka, kən motənim naka. Kən təsəwirən mēmā nakotətəlig-in pik nīpətītəmat mēmā onəkotos hıə rəhatəmat napən. ?Nəukəti nəmegəhən rəhatımat tatəmegəh əm e nagwənən, o kəp? Kəp. ?Kən naka İn nat asol o nīpətıtāt, napən, o kəp? Kəp.

26 Otəplan-tu mənıg mīn itəm koatiwıg moatan. İlat kəsotasumən, kən İlat kəsotələhəu-wırən nagwənən e nīpəgnoa nimə, məto Tata rəhatəmat e nego neai, İn tatos-ipən nagwənən kəm İlat. ?Kən e niganəmtin, nikitəmat təht mēmā İn tolkeike pik itəmat taprəkıs-in mənıg mīn? !Əwəh!

27 ?Nikitəmat təht mēmā rəhatəmat nətəligən pik titun nolən rəhatəmat nəmegəhən təfəməh? !Kəp! Nolən rəha nətəligən pik təsafın-pənən aua kitıəh əm e rəhatəmat nəmegəhən.

28 “?Kən təhrol nikitəmat tatəht pik napən onəkotuwın lan? Nikitəmat təht-tu nəguı nıg mīn itəm koatəwiə əpnapın əm. İlat kəsotol pikən wək o nəhlan rəhalat napən.

29 Məto ekən kəm itəmat mēmā Kig Solomon, İn etəmim rəhan nautə tepət, kən rəhan napən itəm tatuwın-in, İlat kotəwir motaprəkıs. Məto nəguı nıg əpnapın mīn kotəwir taprəkıs-in rəhan napən.

30 Uhgīn təmol manuwıhl əpnapın əm təwir pik e nəguı nıg mīn əh. Məto manuwıhl əh İn rəha nian kitıəh əm, kən olawıg kuwan e nıgəm. ?Kən okəmā Uhgīn tatol-wır manuwıhl əh, kən nikitəmat təht mēmā Uhgīn otos-ipınə napən itəm nəkotəkəike motuwın lan? ! Əwəh! İn otol nəhlan. !Ei, rəhatəmat nahatətəən İn təkəku agın!

6:19: Jem 5:1-3 6:20: Mat 19:21; Luk 18:22 * 6:23: Nıpətın kit rəha “niganəmtim mil kuəwir” təmə, İk etəm kit itəm nıkim tagien o nasıtıən netəmim e rəham mənı. Kən nıpətın kit rəha “niganəmtim mil kuərat” təmə, İk İaumıs kit. 6:25: Fil 4:6; 1 Tim 6:6-8; 1 Pita 5:7 6:26: Mat 10:29-31; Luk 12:6-7 6:29: 1 King 10:4-7; 2 Kron 9:3-6

³¹ “Tol nàhlan, tāsəwīrən məmə itəmat nakotətəlig-in pik məmə, ‘?Ekotun naka?’ o ‘?Ekotənim naka?’ o ‘?Ekotos hiə napən motuwīn-in?’

³² Sotətəlig-in pikən. Netəm itəm kotəruru Uhgīn, ilat koatətəlig-in pik natimnat itəm tol nàhlan. Məto itəmat nenəti Uhgīn mīn, kən rəhatəmat Tata əpəh e nego e neai, in tītun məmə nəkotəkəike motos natimnat mīn əh.

³³ Məto pəs onəkotol nərəmərəən rəha Uhgīn, ne nəmegəhən ətuatip itəm Uhgīn tolkeike, ilau okuətul aupən e nəmegəhən rəhatəmat. Nian nəkotol nàhlan, kən Uhgīn otos-ipinə mīn natimnat mīn əh kəm itəmat.

³⁴ Tol nàhlan, tāsəwīrən məmə nakotətəlig-in pik natimnat itəm onəkotəkəike motos olawīg, məto-inu natimnat rəha olawīg, ilat rəha olawīg. Nəratən rəha nian kitīəh, in tinahmen rəkis rəha nian kitīəh.

7

Sotakilən nolən rəha suah kit mīn

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Okəmə nakotakil rat netəmim, kən Uhgīn otələhəu nəghatən rəha nalpīnən rəhatəmat.

² Tol nàhlan məto-inu, nəghatən əskasik itəm nakoatən məmə suah kit in etəm rat, kən Uhgīn otətəu-pən əm o nənən rəhatəmat nolən rat mīn. Okəmə nakotakil etəmim e nolən itəm tətuatip, kən Uhgīn otakil itəmat e nolən itəm tətuatip. Məto okəmə nakotakil rat netəmim e nolən əskasik, kən Uhgīn otakil itəmat e nolən ahmen mīn əm.

³ ?Tahro nakoatən nīmīsmīsi nig itəm tətətig e niganəmti piatəmat mīn, məto itəmat nəsoṭəplanən nig asol itəm tətətig e niganəmtitəmat?

⁴ ?Kən tahro nakoatən məmə, ‘Ei piak, pəs ekos-irəkis nīmīsmīsi nig e niganəmtim,’ məto nəsoṭəplanən nig asol e niganəmtitəmat?

⁵ !Rəhatəmat nənən təwīr, məto nikitəmat tamkimik! Otaupən, motos-irəkis nig asol e niganəmtitəmat, kən nəkotitun nəplan wīrən nohrəkisən nīmīsmīsi nig itəm tətətig e niganəmti piatəmat mīn.

⁶ “Sotos-ipənən natimnat rəha Uhgīn kəm kuri mīn, kən sotərakin-pənən rəhatəmat nat wīr mīn kəm pikəs mīn.* Okəmə nəkotol nàhlan, kən ilat okotaliwək lan kən moteirair motus itəmat.”

Nolən ətuatip o nətapəh-inən nat kit o Uhgīn

(Luk 11:9-13; 6:31)

⁷ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Ekən kəm itəmat məmə, otətapəh-in kəm Uhgīn o natimnat, kən in otos-ipinə kəm itəmat. Kən otegəs-in pəs nakotehm. Kən otəht-əht toa pəs toa oterəh otəmat.

⁸ Ekən nàhlan məto-inu netəmim rafin itəm koatətapəh-in, kən okotos. Kən netəm mīn u itəm koategəs-in, kən okotehm. Kən netəmim itəm koatəht-əht toa, kən toa oterəh olat.

⁹ “?Itəmat pah, nian nətin tatətapəh-in pīret, məto in tatos-ipən kəpiel? !Kəp!

¹⁰ ?O, nian in tatətapəh-in nəm, məto in tatos-ipən sīnek? !Kəp!

¹¹ Nat əpnapīn itəmat netəmim rəha nətueintən nakotərat, məto nakoatos-ipən natimnat wīr mīn kəm nenətitəmat mīn. !Məto Tata Uhgīn e nego e neai, nolən rəhan in təwīr pik maprəkis-in nolən rəhatəmat, kən nīpahrienən, in otos-ipən natimnat wīr mīn kəm netəm mīn u itəm koatətapəh-in ron!

6:32: Mat 6:8 **6:33:** 1 King 3:11-14; Sam 37:4,25; Rom 14:17 **7:1:** Rom 2:1; 1 Kor 4:5; Jem 4:11-12 **7:2:** Mak 4:24 * **7:6:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “sotərakin-pənən rəhatəmat perel kəm pikəs mīn.” Perel u, in kəpiel kit itəm nəmtin tiəkis. Təmisi-pən e niki iarou. Kəm-naka, “kuri” ne “pikəs” katuəpsen-pən netəm rat. **7:7:** Mak 11:24; Jon 14:13; 15:7; 16:23-24 **7:8:** Jon 15:7; Jem 4:3; 1 Jon 3:22 **7:11:** Jem 1:17

12 Kən tol nəhlan, otol təwir kəm netəmim rafin e nolən mın rafin itəm nakotolkeike məmə netəmim okotol mın kəm itəmat. Inu nıpəti Lou itəm Uhgın təmos-ıpən kəm Moses, ne nəukəti nəghatən itəm təmos-ıpən kəm ien mın aupən.”

Suatıp kəiu
(Luk 13:24)

13 İesu təmən mın məmə, “İtəmat onəkotəkəike motuwın-pən e nafiluə itəm təkəku, məto-inu nafiluə itəm iağgin ne suatıp itəm timətig əm tatuwın o nərəkinən, kən netəmim tepət koatuwın-pən e nafiluə əh.

14 Məto nafiluə itəm təkəku, ne suatıp itəm tiəkis tatuwın o nəmegəhən, kən netəmim noan məsın əm okotəplan.”

Nig ilau noan
(Luk 6:43-44)

15 Kən İesu təmən məmə, “Oatəto wir itəmat o ien eiueiuə mın. İlat koatuwa moatəghat mətig e nolən əpou tahmen e sipsip, məto əpəh imə e nıkilat, ilat kotahmen e kuri iarupın.

16 Kən e nəmegəhən rəhalat, nəkotəplan noan, kən nəkotitun naka tətətig e nıkilat. Netəmim okol kəsotuwınən e nolkosik o iapıl-iapıl moatəhl noa nig itəm təwir mətehen tahmen e krep o fik.

17 Tol mın-nulan, nig itəm təwir tətə-in noan itəm təwir, məto nig itəm tərət tətə-in noan itəm tərət.

18 Nig itəm təwir okol tətə-inən noan itəm tərət, kən nig itəm tərət, okol tətə-inən noan itəm təwir.

19 Nig mın rafin itəm kəsotə-inən noalat itəm təwir, okətə rəkis ilat, kərəkin-pən ilat e nigəm.

20 Tol nəhlan, e nəmegəhən rəha ien eiueiuə mın əh, onəkotəplan noan, kən nəkotitun naka tətətig e nıkilat.

21 “Sənəmə netəmim rafin itəm kotaun-in io motən məmə, ‘İərəməyə, İərəməyə,’ itəm ilat kotitun nuwınən motatig ağgin nərəməyəən rəha Uhgın məto ilat mın əm u itəm koatol nəwia rəhak Tata itəm tətətig e nego e neai.

22 E nian Uhgın otakil netəmim rafin, netəmim tepət okotən kəm in məmə, ‘İərəməyə, İərəməyə! ?Təhro? ?Nəkıtun o kəp məmə, itimat emotən-iarəp nəghatən rəham itəm nəmos-ıpa kəm itimat, kən motəhg-iarəp narmin rat mın e nərgəm, kən motol natimnat pıspis mın e nərgəm?’

23 Kən oekən-ıpən ətuatıp kəm ilat məmə, ‘Aupən ekəruru itəmat, kən u-roiu mın ekəruru itəmat. !Otuwın isəu ron io, itəmat netəm noatol nolən tərət!’ ”

Etəmim kəiu kəmiailəkın nimə
(Mak 1:22; Luk 6:47-49)

24 Kən İesu təmol namnun rəhan nəghatən məmə, “Okəmə itəmat u itəm nəmotətə nəghatən mın u rəhak kən moatol, kən onəkotahmen e etəmim itəm tenatig, in təmiləkın-pən nəukəti rəhan nimə e kəpiel.

25 Kən nuhuan təməfik, kən naruəh taiu, kən nımətəg asol telel moh nimə. Məto nimə təsietən məto-inu kəmiləkın-pən nəukətin e kəpiel.

26 Okəmə itəmat u itəm nəmotətə nəghatən mın u rəhak kən məsotolən, kən onəkotahmen e etəmim itəm tətətəlig-in wırən nolən natimnat kən in ialməl, in təmiləkın-pən nəukəti rəhan nimə e nıməkləkıl əm.

27 Kən nuhuan təməfik, kən naruəh taiu, kən nımətəg asol telel moh nimə. Kən nimə təmıet, kən nian təmıet, məto təmərat ağın.”

Nəghatən rəha İesu, nəsanənən tətətig lan

²⁸ Kən nian Iesu təmol namnun rəhan nəghatən, kən netəmim narmilat təmiwig pik ron,
²⁹ mətə-inu nian tatəgətun, sənəmə tahmen e rəhalat iəgətun mīn rəha Lou, mətə rəhan nəghatən təfigəm, nepətən əh-ikin.

8

Iesu təmol-wir suah kit təmos nimisən u leprosi *(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)*

¹ Nian Iesu təmeiuaiu-pa e nitot, netəmim tepət kəmotətəu-pən.

² Kən suah kit nimisən u leprosi* təmol təmuwa ron, misin-pən nulin o Iesu, kən mən məmə, “Iərəməərə, okəmə nakolkeike, kən nəkitun nol-wirən io kən mafəl rəkis namkimikən lak.”

³ Kən Iesu təmäg-əfəmäh-in nelmin mələhəu-pən lan, mən məmə, “Əwəh. Iakolkeike. Əwir-ta.” Kən roiu agin-əh, nimisən leprosi təmagim mikə lan.

⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Əsən-iarəpən natimnat mīn u kəm netəmim, mətə uwīn əm mehm pris kit pəs in tehm məmə nīpətīm tīnol mīn-nulan, kən os-ipən kəm in nat u itəm Lou rəha Moses təmən o suah kit itəm rəhan leprosi tīnikə, kən netəmim okotitun məmə nīpahrienən nīnəwir, kən rəham namkimikən tīnikə.”

Nahatətəən rəha etəm-iasol kit rəha mopael mīn *(Luk 7:1-10)*

⁵ Kən Iesu təmuwīn miet-arəpən əpəh e taon Kapaneam, kən etəm-iasol kit rəha mopael mīn rəha netəm Rom təmuwa məplan Iesu, kən mətəsək-pən ron matən məmə,

⁶ “Iərəməərə, rəhak iolwək tatimis, kən mətəpīl əpəh e nīmə rəhak, nīpətīn rafīn təmimis, kən tatəto tərət pik.”

⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Oekimnə mol in təwir mīn.”

⁸ Kən etəm-iasol rəha mopael mīn təmən-ipən kəm in məmə, “Iərəməərə, io etəmim kit itəm esətuatipən, kən esahmenən məmə ik onəkuwa e rəhak nīpəgnoa nīmə. Ən əm nəghatən kit, kən ekītun məmə in otəto təwir mīn. ⁹ Ekītun məmə nimisən əh otəkəike mol nəwīam, mətə-inu io mīn, rəhak netəm-iasol mīn kotərəməərə lak, kən iatol nəwīalat, kən mopael mīn neen əh-ikin itəm io ekərəməərə elat. Okəmə ekən kəm kit məmə, ‘Uwīn,’ kən tuwīn. Kən okəmə ekən kəm kit məmə, ‘Wa,’ kən tuwa. Kən okəmə ekən kəm rəhak slef məmə, ‘Ol nat u,’ kən tol nat əh.”

¹⁰ Nian Iesu təmətə nəghatən əh, kən narmīn təmiwig pik ron, kən təmən-ipən kəm netəmim itəm koatuarisig-in məmə, “Nīpahrienən iakatən kəm itəmat məmə, suah u sənəmə in etəm Isrel. Kən nat əpnəpīn noanol mīn rəha Isrel, mətə esəhmən ilat kit itəm rəhan nahatətəən təskasik tahmen-pən lan.

¹¹ Iatən kəm itəmat məmə netəmim tepət okotisi-pən e nīkalīn par ikīn ne e nīkalīn pah ikīn, okotuwa motəgwən kitīəh e tepīl ilat Epraham, ne Aisak, ne Jekop əpəh e nərəmərəən əpəh e nego e neai.

¹² Mətə itəmat noanol rəha Isrel itəm Uhgīn təmaupən mītəpun itəmat məmə in otərəməərə etəmat, in otərəkin-pən itəmat ihluə e nəpīnəpən, kən ikīn əh, netəmim okotasək kən moatəto tərət, kən moatəgətāin nəluilat mīn.”

¹³ Kən Iesu təmən-ipən kəm etəm-iasol rəha mopael mīn məmə, “Atuwīn. Rəham iolwək otəwir tol əm məmə inu ne nəmahatətə məmə Uhgīn otol mihīn.” Kən e nian ətuatip əh, nīpətī iolwək rəha etəm-iasol rəha mopael mīn təmuwa məwir mīn.

7:29: Mak 1:22; Luk 4:32 * **8:2:** E Naoa Rəha Uhgīn, nəghatən u “leprosi” tatəghat-in nimisən pisin pisin mīn rəha nuwigitəm. Nimisən mīn u tatərəkin nuwigitəm, kən Lou rəha Moses tatən məmə suah kit itəm təmos nimisən nəhlan, in tamkimik e niganəmti Uhgīn.

Afin Lev 13-14.

8:4: Lev 14:1-32; Mat 9:30; Luk 17:14

8:11: Luk 13:29

8:12: Mat 22:13; 25:30; Luk 13:28

*Iesu tāmōl nīmīsən tepət kotawir min
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

¹⁴ Kən Iesu tāmūwin e nīmə rəha Pita, kən muwin imə məplan uhu Pita tatəp-əpətəp mətəpəl.

¹⁵ Kən tāməg-əfəmäh-in nelmin mek nelmi pətaguīhl un, kən nətəp-əpəpən tāmāgim mikə, kən tīnətul. Kən minatol nagwənən nigī Iesu.

¹⁶ Kən ehnaipən in, netəmim kəmotəmīk netəmim tepət itəm narmin rat tətətig elat motuwa o Iesu, kən Iesu tāməhg-iarəp narmin rat min e nəghatən əm rəhan, kən mol-wir netəmim rafin itəm koatimis.

¹⁷ Natimnat min əh tāmōl nəhlan məmə otol nəghatən rəha ien Aesea tuwa mol nīpahrienən lan, itəm təmən aupən ikin məmə,
“In təmos-irəkis nīmīsən min rəhatat,
kən mol nīpətītāt min itəm kotahmə, kotawir.”

*Etəmim kəiu kəmioalkeike məmə okiauarisig-in Iesu
(Luk 9:57-62)*

¹⁸ Kən nian Iesu tāməplan nīmanin netəmim itəm koatitəlau in, kən təmən-ipən kəm rəhan netəmim məmə okotuwin e nikali lek entənipən-pən.

¹⁹ Kən iəgətun kit rəha Lou tāmūwa mən-ipən kəm in məmə, “Iəgətun. Hiə ikin onakatuwin-pən ikin, oekətəu-pən ik.”

²⁰ Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Kuri iarupin min, rəhalat nīpəg tatig o napilən, kən mənig min nimaalat tatig o napilən. Məto Nəti Etəmim,† in rəhan nīmə rəha napilən tikə məmə otuwin mapil ikin.”

²¹ Kən etəmim kit min rəha Iesu tāmūwa mən-ipən kəm in məmə, “Iəramərə. Oekətəu-pən ik məto, pəs ekuwin pitən mītənim rəhak tata.”

²² Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Ətəu-pa io. Netəmim itəm kəsotolən nəwia Uhgīn, in tahmen əm məmə ilat kīnotimis rəkis. Pəs ilat okotuwin motitənim rəhalat netəmim itəm kəmotimis.”

*Iesu təmən-iahau nīmətag asol e Lek Kalili
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

²³ Kən Iesu tāmūwin e pot, kən rəhan min netəmim kotuwin ilat min.

²⁴ Kən təsuwəhən, nīmətag asol kit tətul kən minol peau-peau asol min e lek, kən nəhau tatəp-pən e pot, iuəhkīr əm pot tətəmmim, məto Iesu tətəpəl.

²⁵ Kən kəmotuwin motəghaiir e Iesu motən-ipən məmə, “!Iəramərə! !Osmegəh kitat! ! Otəsuwəhən kotəmmim!”

²⁶ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro nakotəgin pik? Rəhatəmat nahatətəən təkəku agin.” Kən təmətul mən-iahau nīmətag ne peau-peau asol min. Kən nīmətag təmūrahī nelmin, kən tīnəməlinu tīnəməlinu.

²⁷ Kən netəmim rəha Iesu narmlat təmiwīg pik moatən məmə, “!Ei! ?Etəmim naka u? Nat əpnəpīn nīmətag ne nəhau, məto ilau kətioal nəwian.”

*Iesu tāməhg-iarəp narmin rat e etəmim kəiu
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

²⁸ Kən nian Iesu tāmūwa mīet-pa entənipən-pən e lek, ikin Katara, kən etəmim kəiu itəm narmin rat min kotatig elau kəmiaiet-arəpa məmə okuəplan Iesu. Ilau kəmiāsipən e nīpəg kəpiel min, ikin katitənim netəmim ikin. Ilau kuəsənən mətioh netəmim, kən netəmim koatəgin nuwin-pənən ikin.

8:17: Aes 53:4 † **8:20:** Nian Iesu təmən nərgin u “Nəti Etəmim,” tatəghat-in atip in. Nərgin u tēmīet e Naoa rəha Daniel ne naoa pīsīn pīsīn min e Oltesteman. Kən nīpətīn tāmə suah kit itəm təmīsī-pən o Uhgīn kən matos nepətən rəha Uhgīn. **8:20:** 2 Kor 8:9 **8:24:** Sam 4:8 **8:26:** Mat 14:31; Sam 89:9

²⁹ Kæn æmun narmin rat min itæm kotatig elau kæmotaget æfamæh motæn mæmæ, “!Ik Næti Uhgîn! ?Næmuwa mæmæ nakahrol itimat? ?Næmuwa mæmæ nakol nalpînæn kæm itimat itæm tæsolæn æh nian ræhan?”

³⁰ Iuæhkir æm olat, pikæs min tepæt æh-ikin kotagwæn,

³¹ kæn narmin rat min kotasæk-pæn o Iesu motæn mæmæ, “Okæmæ nækæhg-iaræp itimat, ahl-ipæn itimat ekotuwîn e pikæs min æh.”

³² Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Otuwîn.” Kæn narmin rat min kæmotiet elau, motaiu motuwîn e pikæs min, kæn æmun pikæs min ilat rafin kæmotaiu moteiuaiu ikin tækul-ækul ikin, kæn motiet-pæn e lek motamnim.

³³ Kæn netæmim itæm koatehm pikæs min, kæmotagim motuwîn e taon motæn-iaræp natimnat rafin, ne natimnat itæm Iesu tæmol kæm suah mil itæm narmin rat min kotatig elau.

³⁴ Kæn æmun netæmim rafin ræha taon kæmotuwa mæmæ okotæplan Iesu. Kæn nian kæmotæplan in, kæn kæmoatækæike æskasik kæm in mæmæ otækæike miet æh-ikin æh.

9

*Iesu tæmol-wir etæm
nîpætîn tæmimis*

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Kæn Iesu tæmuwîn e pot muwîn entænîpæn-pæn e lek, kæn miet-aræpa iman ikin, e taon Kapaneam.

² Kæn netæmim neen kæmotilæs etæmim kit motuwa ron. Nîpætîn mæsin tæmimis, kæn mætæpîl e ræhan nîmîtiwîn. Kæn nian Iesu tæmæplan ræhalat nahatætæn, kæn tæmæn-ipæn kæm etæm tatîmis un mæmæ, “Nætik, æsægînæn. Ræham nolæn rat min emos-irækis rækis.”

³ Kæn nian kæmotæto næghatæn æh, iægætun min neen ræha Lou kotæn-ipæn kæm ilat min mæmæ, “Næghatæn æh tærat. Suah æh tatæghat mæmæ otol mæmæ in Uhgîn.”

⁴ Mæto Iesu titun nætæligæn ræhalat kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Tahro itæmat nakoatos nætæligæn itæm tærat min-nulan?”

⁵ ?In pæhræuæn timætig mæmæ oekæn, mæmæ, ‘Emafæl rækis ræham nolæn rat min,’ o ‘Ëtul maliwæk?’*

⁶ Kæn roiu ekol nat kit mæmæ nækotitun mæmæ Næti Etæmim tatos nepætæn ikin-u e nætueintæn mæmæ otæfæl rækis tæfagæ rat min.” Kæn in tæmæn-ipæn kæm suah æh tatîmis mæmæ, “Ëtul milæs ræham nîmîtiwîn maliwæk matuwîn latuænu.”

⁷ Kæn suah u tatîmis tæmætul maliwæk matuwîn latuænu.

⁸ Kæn nian nîmanin netæmim kæmotæplan nat æh, kæn kæmotægîn, kæn motænwiwi nærgî Uhgîn itæm tæmos-ipæn nepætæn kæm etæmim mæmæ otol næhlan.

*Iesu tæmaun-in Matiu
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)*

⁹ Kæn Iesu tæmaliwæk muwîn mæsin min, mæplan suah kit, nærgîn u Matiu. In etæmim itæm tatos mæni ræha takis, kæn tatæpælæh ikin katætou-pæn takis ikin. Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Uarisig-in io, muwa etæmim ræhak.” Kæn in tæmætul muarisig-in Iesu.

¹⁰ Kæn Iesu tæmuwîn mætægwæn e nimæ ræha Matiu, kæn netæmim tepæt ræha nosæn mæni ræha takis kæmotuwa, kæn netæmim tepæt itæm koatol tæfagæ rat† kæmotuwa, kæn ilat kæmotuwa motæpælæh motægwæn ilat Iesu ne ræhan netæmim.

8:29: Mak 1:24; Luk 4:41 **9:1:** Mat 4:13 **9:4:** Luk 9:47; Jon 2:25 * **9:5:** Okæmæ Iesu titun nol-wiræn suah kit, kæn tatægætun mæmæ tatos nasænænæn o Uhgîn mæmæ otæfæl rækis nolæn rat min ræha netæmim. **9:6:** Jon 17:2 † **9:10:** Farisi min, ilat kæmoatætæu-pæn wir ægîn-æh Lou rafin itæm Uhgîn tæmos-ipæn kæm Moses mæmæ Moses otos-ipæn kæm netæm Isrel. Kæn ilat koatætæu-pæn wir min næghatæn min itæm kæmotisi-pæn e Lou ræha Moses, mæto netæmim æm kæmotol, sænæmæ Lou ætuatîp min ræha Uhgîn. Kæn Farisi min, katæn mæmæ netæmim rafin itæm kæsotætæu-pænæn lou ælkælæh min æh, ilat iol tæfagæ.

11 Kæn nian Farisi min kæmotæplan nat æh, kæn kotæn-ipæn kæm netæm ræha Iesu mæmæ, “?Tahro ræhatæmat iægætun tætagwæn kælæh ilat netæm koatos mæni ræha takis ne netæm koatol tæfagæ?”

12 Mæto Iesu tæmæto ræhalat næghatæn kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Etæmim itæm tæsimisæn tæsuwinæn mæplan tokita. Mæto etæmim u itæm tatimis, in otækæike muwin mæplan tokita.

13 Otuwin motegæs-in motol nipæti næghatæn u pahrien itæm Naoa Ræha Uhgîn tatæn mæmæ,

‘Nat kit tatol nikik tætagien, inu mæmæ onækotasækitun netæmim, mæto sænæmæ ræhatæmat sakrifais min itæm nækoatol moatos-ipa kæm io itæm tatol nikik tætagien.’‡

Iatæn tol min-nulan mæto-inu emæsuwamæn mæmæ ekaun-in netæm min u itæm nikilat tæht mæmæ kinotætuatip rækis mæmæ okotuarisig-in io, mæto emuwa mæmæ ekaun-in netæm min u, netæm nol tæfagæ mæmæ okotuarisig-in io.”

*Nolæn ræha napæsæn nagwænæn o Uhgîn
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)*

14 Kæn netæmim ræha Jon Baptais kæmotuwa motæplan Iesu motæn-ipæn kæm in mæmæ, “Æplan-tu. Itimat ekotætuakæm motapæs nagwænæn motæfak kæm Uhgîn, kæn Farisi min, ilat min koatol mihin. ?Mæto tæhrol e ræham netæmim kæsotolæn næhlan?”

15 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Nian netæmim koatol marit ræha suah kit, kæn in tætatig e nagwænæn ræhan ilat in min neen, nikitæmat tæht mæmæ in min neen okotasæk? !Kæp! Mæto nian æh-ikin itæm tatuwa mæmæ netæmim okotilæs-irækis etæmim itæm katol nagwænæn ræhan. Kæn e nian æh, in min neen kotitun napæsæn nagwænæn.

16 “Kæn etæmim kit tikæ mæmæ otos nimismisi nimæhan wi kit, kæn mæhlætæn-pæn e nimæhan oas ræhan itæm tæmæhap, mæto-inu okæmæ tol næhlan, kæn nimismisi nimæhan wi titun næhapæn nimæhan oas, kæn ikin tæmæhap ikin aupæn titun nuwamæn mol iahgîn pik agin.

17 “Kæn etæmim kit tikæ mæmæ otos wain itæm kæmol wi, kæn miuw-pæn e pætæl oas u tæskasik itæm kæmol e nuwigî næni. Okæmæ tol næhlan, kæn wain otæhlæpik, kæn pætæl otæhap, kæn wain otæhtæg, kæn pætæl otærat. § Mæto wain itæm kæmol wi okækæike kiuw-pæn e pætæl itæm kæmol wi timætmatig, kæn wain ne pætæl katuæmæhl wir.”*

*Pætagwæhl kit itæm tatimis ne pætæn ækæku kit itæm tæmimis
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

18 Nian Iesu tatæn-ipæn natimnat min æh kæm ilat, etæm-iasol kit tuwa misin-pæn nulin o Iesu mæmæ, “Nætik pætæn ækæku tæmimis roiu æm. Mæto wa, mælæhæu-pæn nelmæm lan, kæn otæmegæh min.”

19 Kæn Iesu tæmætul ne ræhan netæmim, motuarisig-in suah un motuwin.

20 Kæn æmun pætæn kit æh-ikin itæm tatos nimisæn ræhalat nipitan nian rafin æm, minos nup tuelef.† Kæn pætæn æh tæmisi-pæn e mæntaa Iesu ikin, kæn mea-pæn mek nipægnæmti kot mæsin ræhan,

21 tæmol næhlan mæto-inu tatæn atip kæm in mæmæ, “Okæmæ ekek æm ræhan kot, kæn ræhak nimisæn otol namnun.”

22 Kæn Iesu tæmeirair mæplan pætæn æh, kæn mæn-ipæn kæm in mæmæ, “Nætik pætæn, æsæginæn. Ræham nahatætæn tæmol ik ninæwir min.” Kæn e nian æh, ræhan nimisæn tæmikæ.

9:11: Luk 15:2 9:13: Hip 10:8; Hos 6:1-6; Maeka 6:6-8; 1 Saml 15:22 ‡ 9:13: Nian Uhgîn tæmæn næhlan, nipætin mæmæ in otapæs ræhalat sakrifais min mæto-inu næratæn tætatig e nikilat. Uhgîn tæmæn mæmæ ilat kotækæike motasækitun netæmim. 9:14: Luk 18:12 § 9:17: Afin futnot e Luk 5:37 * 9:17: Iesu tæmæn næhlan mæmæ in otægætun ilat mæmæ ræhan nægætunæn in tuwiwi mol pisin e nægætunæn ræha Farisi min ne iægætun min ræha Lou. † 9:20: Lou tæmæn mæmæ nimisæn u leprosi tæmol pætæn æh tamkimik, kæn okæmæ tatek suah kit, kæn in min otamkimik. 9:21: Mat 14:36

²³ Kæn nian Iesu tæmuwa miet-aræpa e nimæ ræha etæm-iasol æh, kæn tæmuwin imæ mæplan netæmim koatahl nau motan napuæn lan ræha nimisæn, kæn netæmim kæmoatasæk pik.

²⁴ Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “Otiet motuwin isæu, mæto-inu pætan ækæku un tæsîmisæn, mæto in tætapîl æm.” Kæn ilat kæmotalah e Iesu.

²⁵ Mæto nian netæmim kæmotiet motuwin ihluæ, kæn tuwin imæ, maskælîm nelmi pætan ækæku, kæn pætan ækæku un tæmætul.

²⁶ Kæn namnusæn ræha nat u tæmaiu mîtælau rafin e næptæn æh.

Iesu tæmol-wîr îganæmtin rat kæiu

²⁷ Kæn nian Iesu tæmîet îkin æh, mæto îganæmtin rat mil kæiu kæmuætæu-pæn in, kæn mætuagæt æfæmæh mæmæ, “!Mipi Kig Tefit, asækitun itîmlau!”

²⁸ Nian Iesu tinuwin æpæh imæ, kæn îganæmtin rat mil kuea ron. Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilau mæmæ, “?Itælau nætuahatætæ mæmæ ekîton nol-wîræn nîganæmtitælau, o kæp?” Kæn ilau kuæn-ipæn mæmæ, “Æwæh, Iæræmæra.”

²⁹ Kæn Iesu tæmælæhæu-pæn nelmin e nîganæmtitælau mæn-ipæn mæmæ, “Uhgin otol-wîr nîganæmtitælau mæto-inu næmuahatætæ lan.”

³⁰ Kæn nîganæmtitælau tinæwîr kæn kînatuæplan nat. Kæn Iesu tæmæn-ipæn æskasîk kæm ilau mæmæ, “Onæsuæn-iaræpæn natîmnat mîn u kæm netæmim.”

³¹ Mæto ilau kæmiaiet mian, kæn muæn-iaræp namnusæn ræha Iesu tuwin mîtælau e îkin mîn rafin e næptæn u.

Iesu tæmæhg-iaræp narmîn rat e etæm tæruru næghatæn

³² Nian suah mil u kæmiaiet, netæmim kotilæs etæmim kit tæruru næghatæn motuwa o Iesu. Suah æh in tæruru næghatæn mæto-inu narmîn rat tætætîg lan.

³³ Kæn Iesu tæmæhg-iaræp narmîn rat e suah æh, kæn tînatæghat. Kæn nîmanin netæmim narmîlat tæmiwîg pik ron, kæn motæn mæmæ, “Suah kit tæsæplanæn nat kit tol nulan æpæh Isrel nian kit ne.”

³⁴ Mæto Farisi mîn kæmotæn mæmæ, “Tatos næsanænæn o etæm-iasol ræha narmîn rat mîn mæmæ otæhg-iaræp narmîn rat mîn.”

Iesu nîkin tæmahmæ pik o netæmim

³⁵ Kæn Iesu tæmaliwæk matuwin e taon ne latuænu mîn rafin, kæn matægætun æpæh e nîpægnoa nimæ mîn ræha nuæfîmînæn, matæn-iaræp namnusæn tæwîr ræha næræmæraæn ræha Uhgin, kæn matol-wîr netæmim rafin itæm koatîmis, ne netæmim rafin itæm nîpætîlat tærat koatæwîr.

³⁶ Nian tæmæplan nîmanin netæmim tînepæt pik, kæn nîkin tæmahmæ pik olat mæto-inu kînotos pik nahmææn, kæn motæruru nasitu-atîpæn e ræhalat næmegæhæn, kînotahmen e sîpsîp mîn itæm etæmim tîkæ o nehman ilat.

³⁷ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ræhan mîn netæmim mæmæ, “!Otæplan-tu! Nagwænæn tepæt æpæh e nasumæn itæm kînotîmætæ, mæto iolwæk mîn noan mæsîn æm kotæulæk-in.

³⁸ Kæn otæfak-pæn o etæm-iasol ræha nasumæn mæmæ otahl-ipa iolwæk mîn tepæt mæmæ okotuwin kæulæk-in nasumæn ræhan.”

10

Netæm tuelef ræha Iesu

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Kæn Iesu tæmaun-in netæm tuelef ræhan kotuwa kitîah, kæn mos-ipæn næsanænæn kæm ilat mæmæ ilat kotîtun næhg-iaræpæn narmîn rat mîn e netæmim, kæn motîtun nol-wîræn nîmisæn mîn rafin, ne netæm mîn u nîpætîlat tæmærat.

² Kən inu nərgi netəm tuelef rəha Iesu: in taupən Saimon, u nərgin kit min un Pita; ne təhan Antru; ne Jemes ne pian Jon, nəti Sepeti mil;

³ ne Filip ne Patolomiu; ne Tomas ne Matiu, etəmim rəha nosən mənı rəha takis; ne Jemes nəti Alfeas; ne Tateas;

⁴ ne Saimon u kətaun-in məmə Selot; * ne Jutas Iskariot u təmegəhan-in-pən Iesu tuwin e nelmi rəhan tikimir min.

*Iesu təmahl-iarəp rəhan netəmim tuelef
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)*

⁵ Kən nian Iesu təmahl-iarəp rəhan netəmim tuelef məmə okotuwın motol wək rəhan, təmaupən məghat kəm ilat məmə, “Itəmat onəsotuwınən o netəm min un sənəmə noanol min rəha Isrel, kən məsotuwınən e taon kit rəha netəm Sameria,

⁶ məto onəkotuwın o noanol min rəha Isrel itəm kotahmen e sipsip min koatəluə.

⁷ Kən nian nakotuwın, nəkotəkəike motən-iarəp məmə, ‘Nian itəm Uhgın otərəməərə e netəmim rafin lan, tinatuwa iuəhkır.’

⁸ “Kən itəmat nəkotəkəike motol netəm koatimis kotəwir min. Kən itəmat nəkotəkəike motol netəm kəmotimis kotəmegəh min. Kən netəmim itəm leprosi tatol ilat, nəkotəkəike motol nipətılət tuwa məwir min. Kən netəmim itəm narmin rat tətətig elat, itəmat nəkotəkəike matəhg-iarəp narmin rat min kotuwın isəu olat. Kən nəsanənən itəm nəmotos, nəməsotosən nəmtin. Kən onəkotəkəike motol wək əm, netəmim okəsətuəən itəmat lan.

⁹ Nian nakotuwın, nəsotosən mənı.

¹⁰ Kən məsotəmikən rəhatəmat kətim min. Kən natimnat itəm nakoatuwin-in, in əm un, məsotos minən iahgoau kit min. Kən məsotosən put, ne kasikin rəhatəmat min. İatən nəhlan məto-inu tətətip əm məmə katos-ipən kəm iolwək min natimnat itəm tətətip o natigən rəhalat.

¹¹ “Nian nakotuwın e taon kit o latuənu kit, nəkotəkəike motehm etəmim kit itəm nikin tagien məmə nakotuwın mətatig itəmat min, kən nakoatatig ikin əh mətoarus-pən nian nakotiet min.

¹² Nian nakotuwın kətətig e nimə kit, nəkotəkəike kəghat wir kəm ilat məmə, ‘Nəməlinuən tətətig otəmat.’

¹³ Kən okəmə netəmim e nipəgnoa nimə u, nıkilat tagien məmə okotos itəmat, kən pəs rəhatəmat nəghatən rəha nəməlinuən tətətig olat. Məto okəmə nıkilat təsagienən otəmat, nəkotəkəike motos nəghatən rəha nəməlinuən moatuwin.

¹⁴ “Kən okəmə netəmim neen kəsotolkeikeən məmə okotit itəmat nakotuwın e rəhalat nipəgnoa nimə, o kəsotətəlig-inən rəhatəmat nəghatən, kən nian nəkoatiet e nimə rəhalat, o rəhalat latuənu, nəkotəkəike motohapıspıs rəkıs nısip e nelkıtəmat məmə ilat okotıtun məmə nəmotəuhlin-pən məntaatəmat olat.

¹⁵ Nıpahrienən iatən kəm itəmat, e nian itəm Uhgın otakil netəmim, nalpınən rəha netəm min əh in otəskasık pik maprəkıs-in nalpınən rəha netəm kotərat aupən e taon mil əh, Sotom ne Komora.”

Netəmim okotol tərət kəm netəmim rəha Iesu

¹⁶ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Otətəlig-in-tu. Etahl-ipən itəmat nakoatuwin tahmen e sipsip min itəm kəmotuwın ilugin e kuri iarupın min. Onəkotəkəike motenatig wir tahmen e malikim, kən itəmat motan mətig tahmen e mənig mak.

¹⁷ Onakoatəto wir itəmat o netəmim, məto-inu ilat okotıləs itəmat məmə nəkoatətul e nıganəmti kaonsel rəhalat, kən okotalis itəmat əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən.

* **10:4:** Selot in suah kit itəm in tatətul əskasık o kantri rəhan. Əplan e tiksonari. **10:6:** Jer 50:6 **10:7:** Mat 3:2; 4:17; Luk 10:9,11 **10:9:** Luk 10:4 **10:10:** Luk 10:7; 1 Kor 9:14 **10:12:** Luk 10:5-6 **10:14:** Luk 10:10-12; Wək 13:51 **10:15:** Mat 11:24; Jaj 7 **10:16:** Luk 10:3; Rom 16:19

18 “Kæn mæto-inu itæmat netæmim ræhak, okotewkækan itæmat nakotuwîn motætul e niġanæmti etæm-iasol min ræha kapman min, ne kig min mæmæ onækotæn-iaræp næghatæn tæwir ræhak e niġanæmtilat, kæn e niġanæmti Iaihlua min.

19 Nian ilat okotuwa motilæs itæmat, kæn nikitæmat tæsæht pikæn mæmæ onækotuwîn motæn mæmæ naka, o nakotæhrol nulan motæghat. Næsotæġinæn mæto-inu Narmin Ræha Uhgîn, in otos-ipinæ næghatæn itæm onækotæn e nian ætuatip æh.

20 Næsotæġinæn mæto-inu sænæmæ itæmat onækotæghat, mæto Narmin Ræha ræhatæmat Tata, otos-ipinæ næghatæn kæn itæmat mæmæ nakoatæn-iaræp.

21 “Netæmim okotegæhan-in-pæn pialat ætuatip min kæn ræhalat tikimîr min mæmæ okotohamnu ilat, kæn tata min okotol mihin min kæn nenætilat ætuatip min, kæn niġualkælæh okotætul motol nolæn ahmen min æm kæn ræhalat tata min ne mama min mæmæ okotohamnu ilat.

22 Netæmim rafin okotetæhau itæmat o nærgæk. Mæto etæm otætul æskasik mætoarus-pæn natimnat min un okotol namnun, kæn Uhgîn otosmegæh.

23 Nian okotol tærat kæn itæmat e taon kit, kæn nakotiet motagim motuwîn e taon piġin kit min. Iatæn pahrien kæn itæmat mæmæ okol næsotuwîn rafinæn e taon min ræha Isrel mætoarus-pæn Næti Etæmim in otuwa min.

24 “Netæmim itæm koatætæg-in, okol kæsotaprækis-inæn ræhalat iægætun, kæn iolwæk min, okol kæsotaprækis-inæn ræhalat etæm-iasol.

25 Netæm katægætun ilat, kotækæike motagien mæmæ okotuwa motahmen e iægætun ræhalat, kæn iolwæk min kotækæike motagien mæmæ okotuwa motahmen e etæm-iasol ræhalat. Io, io etæm-iasol ræha nimæ. Okæmæ netæmim neen kotæn rat io mæmæ io Pielsepul, u nærgin kit ræha Setan, kæn okol tahmen min æm e iolwæk min ræha nimæ ræhak.”

*Etæmim ræha Iesu
tæsæġinæn etæmim*

(Luk 12:2-7)

26 Kæn Iesu tæmæn mæmæ, “Tol næhlan, æsotæġinæn netæmim. Natimat itæm netæmim koatæfætæn, Uhgîn otilæs-iaræpa ikin tagæhag ikin, kæn natimnat itæm netæmim koatæhluaig-in, Uhgîn otilæs-iaræpa, netæmim rafin kotæplan.

27 Natimnat itæm iatæn kæn itæmat e napinæpæn, itæmat onækotækæike motæn-iaræp min e næhag-æhagæn, kæn natimnat itæm iatæn anion, itæmat onækotækæike motæn-iaræp asol e niġanæmti netæmim.

28 “Sotæġinæn netæmim itæm kotitun nohamnuæn niġætætæmat, mæto okol kæsotohamnuæn narmitæmat. Mæto nækotæġin Uhgîn itæm titun nærækinæn niġætætæmat ne narmitæmat e niġæm asol.

29 Otæplan-tu. Mænig ælkælæh min, netæmim koatol-salim-in mæni ækæku æm. Mæto okæmæ ræhatæmat Tata Uhgîn tæsegæhan-inæn ilat, okol kit tæsimisæn.

30 Kæn noanutæmat e ræhatæmat-kapæ, Uhgîn tætafin rafin ilat.

31 !Tol næhlan, sotæġinæn! Uhgîn tolkeike pik itæmat taprækis-in mænig ælkælæh min æh.

32 “Tol næhlan, okæmæ etæmim otæn-iaræp nærgæk e niġanæmti netæmim, kæn io min iatæn-iaræp nærgin e niġanæmti ræhak Tata e nego e neai.

33 Mæto okæmæ etæmim otæn-iaræp e niġanæmti netæmim mæmæ in sænæmæ ræhak, kæn ekæn-iaræp e niġanæmti ræhak Tata e nego e neai mæmæ in sænæmæ ræhak.

34 “Nikitæmat tæsæhtæn mæmæ emuwa mæmæ ekælæhæu næmælinuæn e nætueintæn. Emæsuwamæn mæmæ ekælæhæu næmælinuæn, mæto emuwa mæmæ ekol netæmim kotæmou.

35 Iatæn næhlan mæto-inu emuwa mæmæ ekol iærman otol timæht ilau ræhan tata, kæn pætan otol timæht ilau ræhan mama, kæn pætan otol timæht ilau uhun,

10:20: Mak 13:9-11; Luk 12:11-12; 21:12-15 10:20: Jon 14:26 10:21: Jon 14:26 10:24: Luk 6:40; Jon 13:16;
15:20 10:25: Mat 9:34; 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15 10:26: Mak 4:22; Luk 8:17 10:28: Rom 8:31; Jem 4:12
10:31: Mat 6:26 10:33: Luk 12:8-9

³⁶ kən etəmim otol tikiḡimīr ilat atip rəhan mīn.†

³⁷ “Kən etəmim itəm tolkeike pik rəhan tata ne mama taprəkis-in io, in tēsahmenən mēmə otuwa rəhak etəmim. Kən etəmim itəm tolkeike pik netin iərman o pətan taprəkis-in io, in tēsahmenən mēmə otuwa rəhak etəmim.

³⁸ Kən etəmim itəm tēsīlāsən rəhan nig kəməluau muarisig-in io,‡ in tēsahmenən mēmə otuwa rəhak etəmim.

³⁹ Kən etəmim itəm tatol pik wək əm mēmə rəhan nəmegəhən e nətueintən u in otəwīr, otəmkarəpən e nəmegəhən pahrien. Məto etəmim itəm otimis o nərgək, in otos nəmegəhən lilin.

⁴⁰ “Kən etəmim itəm tatos itəmat e nīkin agien, kən tahmen əm mēmə tatos io e nīkin agien. Kən etəmim itəm tatos io e nīkin agien, kən tahmen əm mēmə tatos etəm u itəm təmahl-ipa io.

⁴¹ Kən etəmim itəm tatos e nīkin agien ien rəha Uhgīn, məto-inu in titun mēmə suah u in ien rəha Uhgīn, in otos nətouən lan, tahmen əm e itəm ien mīn koatos. Kən etəmim itəm tatos e nīkin agien etəm ətuatip, məto-inu in titun mēmə in etəm ətuatip, in otos nətouən lan, tahmen əm e etəm ətuatip.

⁴² Kən etəmim itəm tatos-ipən nəhau ətəp noan-məsīn əm kəm rəhak etəmim, məto-inu in titun mēmə rəhak etəmim, nat əpnəpīn rəhak etəmim in ləhau agīn, nīpahrienən iatən kəm itəmat mēmə, okol tēsəmkarəpənən e rəhan nətouən.”

11

Iesu ne Jon Baptais (Luk 7:18-35)

¹ Nian Iesu tinol namnun nəgətunən rəhan netəm tuelef, təmīet ikin əh muwīn e taon mīn e nitən Kalili, matəgətun netəmim kən matən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn kəm ilat.

² E nian əh, Jon Baptais tətətig e kalapus, kən in təməto namnusən e wək itəm Iesu tatol. Kən təmahl-ipa rəhan neen netəmim kotuwīn motətapəh ron mēmə,

³ “?Tahro? ?Ik u etəm kəmatən aupən mēmə suah kit otuwa, o itimat ekoatəsahgin etəmim kit mīn mēmə otəpanuwa mīn?”

⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat mēmə, “Otuwīn motəplan Jon motən-ipən nat naka itəm nəmotuwa motəto kən motəplan:

⁵ netəm niganəmtilat təpis kīnoatəplan nat. Kən netəmim itəm nelkīlat tərət kīnotəto təwīr kən mīnotaliwək. Kən netəm mīn u kəmos nīmīsən leprosi, nuwigīlat tīnəwīr. Kən netəm mīn u matəlgīlat təmalu, roiu matəlgīlat tīnoag, kən netəm mīn u kəmotīmīs, kīnotəmegəh mīn. Kən ian-rat mīn, roiu əh suah kit tīnatən-iarəp namnusən təwīr kəm ilat.

⁶ Etəmim otatig e nəwīrən pahrien okəmə in tēsəhlmanən rəhan nahatətəən lak o natīmnat itəm io ekol.”

Iesu təməghat-in Jon Baptais

⁷ Nian netəmim rəha Jon koatitəlig, kən Iesu tīnətououn matəghat-in Jon kəm netəm mīn u koatəpələh əh-ikīn, matən mēmə, “?Aupən, nəmotuwīn ikin taruən-aruən ikin mēmə nəkotəplan naka? ?Nəmotuwīn mēmə nəkotəplan suah kit tahmen e nuwig itəm nīmətəg tətəhləpīk-ahləpīk əpnəpīn əm? Kəp.

10:36: Maeka 7:6; Luk 12:51-53; † **10:36:** Nuwamən rəha Iesu otol mēmə netəmim okotoor ilat mīn məto-inu, neen okotahatətə lan, məto neen okəsotahatətəən lan, kən moatətəhau. **10:37:** Luk 14:26-27 ‡ **10:38:** Nīpəti nəghatən rəha Iesu sənəmə rəhan netəmim okotəkəike kīmīs e nig kəməluau tahmen əm lan. Nīpəti nəghatən u mēmə kitat rafin kitīah kitīah kotəkəike motegəhan-in mēmə Uhgīn otol nəwīan e nəmegəhən rəhatat. Okəm-naka netəmim okotol nərətən kəm kitat, okəm-naka kitat okotīmīs o nərgīn, o kəm-naka nərətən mīn əh otəsuwamən e nəmegəhən rəhatat. Kitat kotəruru, məto kotətul matip əm o natīgən e nəmegəhən itəm Uhgīn tolkeike. **10:39:** Mat 16:24-25; Mak 8:34-35; Luk 9:23-24; 17:33; Jon 12:25 **10:40:** Mak 9:37; Luk 10:16; Jon 13:20 **11:5:** Aes 35:5-6; 61:1

⁸ ?Kən tahro itəmat nəmoatiet, məmə nəkotəplan suah kit itəm tatuwin e napən wir nəmtin tiəkis? Kəp. Netəm kotuwın e napən wir tol nəhlan, nian rafin kotatig e nimə rəha kig.

⁹ ?Kən tahro itəmat nəkoatiet, məmə nəkotəplan ien kit? Əwəh, nıpahrienən, kən etəmim əh in ilis taprəkis-in ien.

¹⁰ Inu etəm Naoa Rəha Uhgın təmatəghat-in nian Uhgın təmən məmə, ‘Otəplan-tu. Iatahl-ipinə rəhak iahləpis itəm otos rəhak nəghatən. In otaupən-in ik məmə otol əpen-əpenə e rəham suatip.’

¹¹ Nıpahrienən iatən kəm itəmat, etəmim tikə itəm təmair e nətueintən in ilis taprəkis-in Jon Baptaıs, kən məto etəm ləhau agın e nərəmərəən rəha Uhgın, in ilis taprəkis-in Jon.*

¹² E nian Jon Baptaıs təmətuoun matən-iarəp nəghatən rəha Uhgın mətoarus-pa roiu, nərəmərəən rəha Uhgın in təkaskik məmə otol wək matuwın. Kən netəmim itəm kotəskasik kotalkut pik məmə okotuwın motatig ahgin.

¹³ Iatən nəhlan məto-inu, aupən agın mətoarus-pa nian rəha Jon, nəghatən min rəha Lou itəm Uhgın təmos-ipən kəm Moses, ne nəghatən min rəha ien min rəha Uhgın, koatən-iarəp nərəmərəən rəha Uhgın.

¹⁴ Kən okəmə nikitəmat tagien məmə nakotos nətəligən u, ekən məmə Jon in Elaija itəm in ien kit aupən kəmatən məmə otuwa.

¹⁵ Etəm matəlgın tatig, təwir məmə in otətelig-in wir kən mitun nəghatən min u.

¹⁶ “?Netəm min u itəm koatatig roiu, ilat kotəhrol nulan? Ilat kotahmen e nisualkələh itəm koatəpələh ikin katol maket ikin moatakuhl motaun-in ilat min neen məmə,

¹⁷ ‘Itimat emotahl nau kəm itəmat məmə onakoatol danis rəha nagiənən lan, məto itəmat nəkəsotolən danis. Kən itimat emoatasək eiuə rəha nimisən, məto nəsotasəkən kitat min itimat.’

¹⁸ Iatən nəhlan məto-inu Jon təmuwa, kən matətuakəm mətapəs nagwənən matəfak kəm Uhgın, kən məsənimən wain. Kən netəmim kotən məmə, ‘Suah əh, narmın rat kit tətatig lan.’

¹⁹ Məto nian io, Nəti Etəmim, emuwa kən mətagwən kən matənim wain, kən netəmim kotən məmə, ‘Otəplan-tu, suah əh in etəmim rəha nagwən pikən ne etəmim rəha napisən, kən motan kələh ilat netəmim rəha nosən məni e takis, ne netəmim itəm nol təfagə.’ Məto netəmim itəm koatətəu-pən nitunən rəha Uhgın koatol wək wir min. Kən wək wir min əh koatəgətun məmə nitunən rəha Uhgın in nıpahrienən.”

*Nahməən asol otuwa
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Kən Iesu təməghat əskasik e netəm e taon min əh itəm in təmol nat pispis tepət ikin e niganəmtilat. Təməghat nəhlan məto-inu ilat kəsotəuhlinən nətəligən rəhalat o rəhalat nolən rat min.

²¹ Təmən məmə, “!Itəmat netəm Korasin, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! !Itəmat netəm Petsaeta, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! Məto-inu emol pap nat pispis tepət e taon rəhatəmat! Kən okəmə emol natimnat min əh əpəh Taea ne Saeton aupən, okol netəmim əh-ikin əh kəmotəuhlin rəhalat nətəligən e nolən rat min, kən ilat kəmotuwın e natimnat rat motuwın moatəpələh e nəmtap e nigəm motəgətun məmə koatəto tərət agın o rəhalat nolən rat min.

²² Məto iatən kəm itəmat məmə e nian əh itəm Uhgın otol nalpinən kəm netəmim, nalpinən rəhatəmat in otəskasik, maprəkis-in nalpinən rəha netəm Taea ne Saeton aupən ikin.

11:10: Mal 3:1; Luk 1:76 * **11:11:** Ves u tatən məmə wək rəha Jon, in wək itəm tatos nisiiən. In tatol əpen-əpenə suatip rəha Kristo itəm Uhgın otahl-ipa, kən in tatən-iarəp məmə Kristo tinatuwa. Wək u in wək asol. Kən Jon in etəm-iasol məto-inu in tatos wək əh. Məto nat kit itəm in təwir taprəkis-in wək rəha Jon, in məmə suah kit tatuwa etəm rəha Uhgın nian in tətahatə e Iesu Kristo. **11:13:** Luk 16:16 **11:14:** Mal 4:5; Mat 17:10-13; Mak 9:11-13 **11:19:** Mat 9:14 **11:22:** Aes 23; Esik 26-28; Joel 3:4-8; Amos 1:9-10; Sek 9:2-4

²³ “?Kæn itæmat netæm Kapaneam, nikitæmat tæht mæmæ Uhgîn otîlæs-ipær itæmat e ikin ræha nisïaiiæn æpæh e nego e neai? !Kæp! Mæto Uhgîn otæhlman itæmat nakotuwîn læhau agîn, imæ naulisæn, mæto-inu emol nat pispis tepæt e taon ræhatæmat. Kæn okæmæ emol natimnat min æh æpæh Sotom, kæn netæm ikin kæmotæuhlin ræhalat nætæligæn, kæn okol Uhgîn tæmæsærækinæn Sotom, kæn tæmætætig æm mætoarus-pa u-roiu.

²⁴ Mæto iatæn kæm itæmat mæmæ e nian æh itæm Uhgîn otol nalpînæn kæm netæmim, nalpînæn ræhatæmat in otæskasik, taprækis-in nalpînæn ræha netæm Sotom aupæn ikin.”

Itæmat itæm ninotæpou

(Luk 10:21-22)

²⁵ Kæn e nian æh, Iesu tæmæfak matæn mæmæ, “Tata Uhgîn, ik Iæræmæ ræha natimnat rafin îlis e neai ne læhau e nætueintæn. Iatænwiwi ik mæto-inu næmæhluaig-in nipæti natimnat min u e niganæmti netæmim itæm kotenatig motitun wir nat. Kæn næmol-aræp kæm netæmim itæm kotahmen-pæn æm e nisualkælæh mæmæ okotitun wir.

²⁶ Æwæh, Tata, inu nat kit itæm nakolkeike.”

²⁷ Kæn Iesu tæmatækæike matæn kæm îlat mæmæ, “Ræhak Tata tæmos-îpa nitunæn rafin agîn kæm io. Kæn suah kit tikæ itæm titun wir io u Næti Uhgîn, mæmæ io pah ætuatip. Mæto Tata Uhgîn æm titun. Kæn suah kit tikæ itæm titun wir Uhgîn, mæto io pisin æm u Næti Uhgîn, ekitun, ne netæmim itæm io emitæpun mæmæ ekol-aræp Tata Uhgîn kæm îlat.

²⁸ “Otuwa ron io, itæmat itæm nækotol pik wæk kæn ninotæpou o natîpa-inæn katîpa æfigæm min, kæn ekos-îpinæ namegæn.†

²⁹ Pæs kotalis ræhak katîpa, kæn pæs iakaupæn mægætun itæmat lan. Iatæn næhlan mæto-inu io etæm mætig, kæn ræhak nætæligæn in læhau. Kæn onækotos namegæn e ræhatæmat namegæhæn.

³⁰ Tol næhlan mæto-inu ræhak wæk ekos-îpinæ kæm itæmat in timætig, kæn ræhak katîpa in toigoig.”

12

Iæræmæ ræha Sapat

(Mak 2:23–3:6; Luk 6:1-11)

¹ Kæn e nian æh e Sapat kit, Iesu ne ræhan min netæmim kæmotaliwæk motuwîn-pæn e nasumæn ræha wit, nat kit tahmen e rais, kæn ræhan netæmim næumis tæmus îlat, kæn kæmotæhl noa wit kæn motun. ² Mæto nian Farisi min kæmotæplan îlat, kæn kæmotæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “!Ei, æplan-tu! Ræham netæmim koatol nat kit itæm koatætghl Lou ræha Sapat.”

³ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm îlat mæmæ, “?Næmotafin o kæp, nat naka itæm Kig Tefit tæmol aupæn, nian in ne ræhan min netæmim næumis tæmus îlat?

⁴ In tæmuwîn imæ e Nimæ Tapolen Ræha Uhgîn, kæn mos pîret mun itæm pris min kinotos-ipæn rækis kæm Uhgîn. Kæn nolæn æh tatætghl Lou, mæto-inu pîret æh, Lou tatæn mæmæ pris min æm kotitun nunæn.

⁵ ?Kæn næmotafin e Lou o kæp, mæmæ nian rafin e Sapat, pris min æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn, îlat koatol wæk ræhalat itæm tatætghl Lou ræha Sapat? Mæto Uhgîn tatæplan mæmæ nat æh in tætuatip æm.

⁶ Mæto iatæn kæm itæmat mæmæ suah kit u ikin-u in îlis taprækis-in Nimæ Ræha Uhgîn.

⁷ E Naoa Ræha Uhgîn, in tatæn mæmæ,

11:23: Jen 19:24-28; Aes 14:13-15 **11:24:** Mat 10:15; Luk 10:12 **11:25:** 1 Kor 1:26-29 **11:27:** Mat 28:18; Jon 1:18; 3:35; 10:15; 17:2 † **11:28:** Næghatæn u ‘natîpa-inæn katîpa æfigæm min’ tatæghat-in Lou ræha netæm Isrel itæm kotahmen e nat tæfigæm mæto-inu Lou min u, îlat kotæskasik pik, kæn tiækis o nolæn. **11:28:** Jer 31:25 **11:30:** 1 Jon 5:3 **12:1:** Dut 23:25 **12:2:** Eks 20:10 **12:4:** 1 Saml 21:1-6 **12:4:** Lev 24:5-9 **12:5:** Nam 28:9-10 **12:6:** Mat 12:41-42

‘Nat kit tatol n̄ikik t̄atagien, inu m̄am̄a on̄akotas̄akitun net̄amim, m̄ato s̄an̄am̄a r̄əhat̄emat sakrifais min it̄am n̄akoatol moatos-ipa k̄am io it̄am tatol n̄ikik t̄atagien.’

Ok̄am̄a n̄akot̄itun n̄ip̄ati n̄əghat̄ən u, k̄ən net̄am min u it̄am kot̄ətuat̄ip, okol n̄əsotakil̄ən ilat mot̄ən m̄am̄a ilat koatol nol̄ən rat.

⁸ Iat̄ən n̄əhlan m̄ato-inu io, N̄əti Et̄amim, io Īər̄əm̄ər̄ə r̄əha Sapat.”

⁹ K̄ən Iesu t̄amiet ikin əh, maliw̄ək matuw̄in əp̄əh im̄ə e nim̄ə r̄əha nuəfimin̄ən r̄əhalat.

¹⁰ K̄ən əmun ikin əh, suah kit əh-ikin nelmin t̄amimis, t̄əsəg-ətuat̄ip-in̄ən. K̄ən k̄əmot̄əp̄əh o Iesu m̄am̄a, “?Tahro? ?In t̄ətuat̄ip e Lou m̄am̄a e Sapat, et̄amim t̄itun nol-w̄ir̄ən et̄amim it̄am tat̄imis?” Ilat k̄əmot̄əp̄əh ron m̄ato-inu koateḡəs-in nat t̄ərat kit r̄əha Iesu it̄am ilat okot̄il̄əs-ip̄ən in e kot ron.

¹¹ K̄ən Iesu t̄əm̄ən-ip̄ən k̄əm ilat m̄am̄a, “?Ok̄am̄a it̄amat kit r̄əhan kit sipsip, k̄ən sipsip un tiwig-p̄ən e noakimil e Sapat, n̄ikit̄emat t̄əht m̄am̄a suah əh otuw̄in miuw-p̄ər-pa min? !Əw̄əh! Ot̄ək̄əike muw̄in miuw-p̄ər.

¹² !M̄ato et̄amim, in nat keike tapr̄əkis-in sipsip! K̄ənu, in t̄ətuat̄ip əm e Lou m̄am̄a natol nat it̄am t̄əw̄ir e Sapat.”

¹³ K̄ən t̄əm̄ən-ip̄ən k̄əm et̄am nelmin t̄amimis m̄am̄a, “Əg-ətuat̄ip-in-tu nelm̄əm.” K̄ən t̄əm̄əg-ətuat̄ip-in nelmin, k̄ən nelmin t̄inuwa min̄əw̄ir agin min, t̄inahmen e nelmin kit min.

¹⁴ M̄ato Farisi min k̄əmot̄iet motuw̄in ihluə minoat̄əte noa ron m̄am̄a okotohamnu Iesu.

Iolw̄ək it̄am Uhḡin t̄əmit̄əpun

¹⁵ K̄ən Iesu t̄əmit̄un n̄ət̄əliḡən r̄əhalat, k̄ən t̄amiet ikin əh. K̄ən net̄amim t̄əp̄ət k̄əmotuarisig in. K̄ən in t̄əmol-w̄ir nimis̄ən rafin r̄əhalat kotuwa mot̄əw̄ir min.

¹⁶ K̄ən t̄əm̄ən-iəhau ilat m̄am̄a ok̄əot̄ən-iar̄əp̄ən in k̄əm net̄amim min.

¹⁷ Natimnat min əh k̄əmot̄iet m̄am̄a n̄əghat̄ən r̄əha Naoa R̄əha Uhḡin otuwa mol n̄ip̄ahrien̄ən lan. Uhḡin t̄əmos-ip̄ən k̄əm ien Aesea u aup̄ən o n̄ən-iar̄əp̄ən m̄am̄a,

¹⁸ “Inu iolw̄ək r̄əhak it̄am io en̄it̄əpun r̄əkis, iakolkeike pik in, k̄ən n̄ikik tagien pik ron.

K̄ən io oekol m̄am̄a Narm̄in R̄əhak otuwa m̄ərioah lan.

K̄ən in ot̄ən-iar̄əp̄ nol̄ən ətuat̄ip r̄əhak ne nosmeḡəh̄ən r̄əhak e nigan̄əmti net̄amim e n̄əpt̄ən pisin pisin min.

¹⁹ Okol in t̄əsərḡəh̄əuən k̄ən m̄əsaḡət əf̄əm̄əh̄ən, m̄əsəghat pik̄ən ikin net̄amim kotarḡəfim̄ən ilat min ikin.

²⁰ In et̄am m̄ətig,

k̄ən in otol t̄əw̄ir k̄əm net̄amim it̄am koat̄əp̄ou k̄ən r̄əhalat n̄əsən̄ənən tik̄ə.*

In otol n̄əhlan m̄ətoarus-pa nol̄ən it̄am in t̄ətuat̄ip, otol win e nol̄ən it̄am t̄ərat.

²¹ K̄ən net̄am u s̄ən̄am̄ə noanol min r̄əha Isrel, ilat okot̄əl̄əh̄əu-p̄ən əskasik r̄əhalat n̄ət̄əliḡən t̄ət̄at̄ig lan, m̄am̄a in otosmeḡəh̄ ilat.”

Iesu ne Pielsepul

(Mak 3:20-30;

Luk 11:14-23; 12:10)

²² K̄ən net̄amim k̄əmot̄il̄əs suah kit motuwa k̄əm Iesu it̄am nigan̄əmtin t̄əpis k̄ən t̄əsəghat̄ən m̄ato-inu narm̄in rat kit t̄ət̄at̄ig lan. K̄ən Iesu t̄əmol-w̄ir min, k̄ən suah əh t̄ən̄at̄əplan nat k̄ən min̄at̄əghat.

²³ K̄ən net̄amim rafin narm̄ilat t̄əmiwig mot̄ən m̄am̄a, “?Ok̄am̄a naka suah u in Mip̄i Kig Tefit it̄am Uhḡin t̄əm̄ən m̄am̄a otahl-ipa?”

12:7: Hos 6:6; Mat 9:13 **12:10:** Luk 14:3 **12:12:** Luk 14:5 **12:14:** Jon 5:16 **12:16:** Mat 8:4; Mak 3:12

12:18: Mat 3:17 * **12:20:** Nəghat̄ən Kris ətuat̄ip r̄əha ves 20 tat̄ən m̄am̄a, “Okol t̄əsəḡəhl̄ən nuwig kit it̄am t̄əmeko, k̄ən okol t̄əsəmk̄əmis agin-əh̄ən wik r̄əha lait it̄am t̄ət̄əhaniəm əm.” **12:21:** Aes 42:1-4

²⁴ Kæn nian Farisi mîn kæmotæto nat æh ne næghatæn lan, kæn kæmotæn mæmæ, “Suah æh tatæhg-iaræp narmin rat mîn e næsanænæn æm ræha Pielsepul u etæm-iasol ræha narmin rat mîn.”

²⁵ Mæto Iesu titun nætæligæn ræhalat, kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Okæmæ netæmim e kantri kit koator ilat mîn, kæn okotærækin ræhalat kantri. Kæn tahmen-pæn æm e taon kit o latuænu kit, okæmæ netæmim kotoor ilat mîn, kæn okotærækin taon un o latuænu un.

²⁶ “Kæn okæmæ Setan tatæhg-iaræp narmin rat mîn ræhan e netæmim, kæn tatol atip æm tikimîr kæm in. ?Kæn otahro nulan, ræhan næræmæææn otætul?

²⁷ ?Kæn okæmæ io iatæhg-iaræp narmin rat mîn e næsanænæn ræha Pielsepul, kæn tahro e ræhatæmat mîn netæmim? ?Ilat koatæhg-iaræp narmin rat mîn e næsanænæn ræha pah? ? Ræha Setan? Kæp. Kæn tærat mæmæ nakoatæn mæmæ io iatol næhlan. Tol næhlan, ræhatæmat netæmim okotakil næghatæn mîn ræhatæmat, motæn mæmæ in neiueiuææn.

²⁸ Mæto okæmæ iatæhg-iaræp narmin rat mîn e næsanænæn ræha Narmin Ræha Uhgîn, kæn næræmæææn ræha Uhgîn tinuwa rækis otæmat.

²⁹ “Kæn ekæn e suatip kit mîn tol nulan mæmæ, etæmim kit tikæ mæmæ titun nuwînæn e nimæ ræha etæmim kit itæm tæsanæn mæmæ otæmik ræhan natimnat. Mæto otaupæn mælis ætain etæm u itæm tæsanæn, uarisig tæpanuwîn imæ mæmki-rækis ræhan natimnat.

³⁰ “Etæm u itæm tæsuarisig-inæn io, in ræhak tikimîr. Kæn etæm u itæm tæsargætænæn sipsip mîn, in tatoor ilat kotagim atit.

³¹ Tol næhlan iatæn kæm itæmat mæmæ, Uhgîn otafæl rækis nolæn rat mîn rafin pisin pisin,† ne næghatæn rat mîn rafin pisin pisin itæm netæmim koatæn lan, mæto otol nalpinæn kæn mæsaluinæn næghatæn rat mîn itæm netæmim koatæn e Narmin Ræhan.

³² Kæn okæmæ etæmim tatæn rat io, Næti Etæmim, kæn Uhgîn otaluin kæn mæsalpinæn. Mæto etæmim itæm tatæn rat Narmin Ræha Uhgîn, Uhgîn okol tæsaluinæn nian kit, e nætueintæn u, ne e nian itæm tatuwa.‡

³³ “Okæmæ nig in tæwir, kæn noan in tæwir, okæmæ nig in tærat, kæn noan in tærat. Tol næhlan mæto-inu itæmat nækotæplan æm e noa nig mæmæ nig in tæwir o nig in tærat.§

³⁴ !Itæmat nækotahmen e sinek! Itæmat noatol nolæn eko-eko, kæn itæmat netæm nakotærat. Okol næsotænæn nat tæwir kit, mæto-inu nian etæmim tatæghat, tatæn æm nat naka itæm tærioah e nîkin.

³⁵ Etæmim itæm nætæligæn tæwir tærioah e nîkin, nian rafin in tatæn nat itæm in tæwir. Kæn etæmim itæm nætæligæn rat tærioah e nîkin, nian rafin in tatæn nat itæm tærat.

³⁶ Iatæn kæm itæmat mæmæ e nian Uhgîn otakil netæmim lan, netæmim okotækæike kæn-iaræp kæm in mæmæ tahro ilat kæmoatæn næghatæn rat æpnapîn mîn rafin ræhalat.

³⁷ Tol næhlan, in otakil rafin næghatæn pisin mîn ræhatæmat, mæmæ itæmat netæm kotætuoatip o netæm kotærat.”

Næmtætîn ræha Jona

(Mak 8:12; Luk 11:29-32)

³⁸ Kæn iægætun mîn neen ræha Lou ne Farisi mîn kæmotæn-ipæn kæm in mæmæ, “Iægætun. Ekotolkeike mæmæ ekotæplan næmtætîn kit itæm tapispis itæm ik onækol.”;

³⁹ Mæto tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Itæmat netæm roiu ne, nakotærat, næmotapæs ræhatæmat nahatætæn o Uhgîn, tahmen e pætæn kit tapæs ræhan iærman matætæu-pæn suah

12:24: Mat 9:34; 10:25 **12:28:** Wæk 10:38; 1 Jon 3:8 **12:30:** Mak 9:40; Luk 9:50 † **12:31:** Uhgîn tætafæl rækis nolæn rat mîn nian netæmim kotæuhlin ræhalat nætæligæn kæn moatæpæh-in mæmæ in otaluin mæsalpinæn ræhalat nolæn rat mîn. **12:31:** Hip 6:4-6 ‡ **12:32:** Netæmim neen kotæn mæmæ næghatæn u tatæghat-in netæm mîn u itæm kæmoatæn mæmæ Iesu tatol-wir netæmim e næsanænæn ræha Setan. Tahmen æm mæmæ ilat kotaun-in mæmæ Narmin Ræha Uhgîn in Setan. Netæmim neen mîn kotæn mæmæ næghatæn u tatæghat-in netæmim itæm kæsotahatætæn æh e Iesu, kæn motapæs wæk ræha Narmin Ræha Uhgîn. § **12:33:** Nipæti næghatæn ræha Iesu mæmæ in etæm tæwir mæto-inu tatol æm natimnat wir mîn. **12:33:** Mat 7:16-20 **12:34:** Mat 3:7; 15:18; Luk 3:7; 6:43-45 **12:38:** Mat 16:1; Luk 11:16; Jon 6:30

pisin. Kæn roiu nakotolkeike mæmæ ekol næmtätin kit itäm otägätun mæmæ emisi-pæn o Uhgîn. Mæto Uhgîn otos-ipæn æm næmtätin kitiah æm, kæn inæh næmtätin ræha ien æh Jona.

⁴⁰ Tahmen æm mæmæ Jona tæmæmæhl e nian kîsil lapin ne nærauiægæn e nærpi næm asol, kæn Næti Etämim, in otæmæhl nian kîsil lapin ne nærauiægæn æpæh e niki næptæn.

⁴¹ “E nian æh itäm Uhgîn otakil netämim rafin, kæn netäm Nineva aupæn, ilat okotätul motæn-iaræp mæmæ itæmat noanol ræha Isrel nakotærat. Okotitun nænæn næhlan mæto-inu nian ilat kæmotæto næghatæn ræha ien æh Jona, ilat kæmotæuhlin ræhalat nætæligæn o ræhalat nolæn rat mîn. Kæn otæplan-tu, suah kit itäm ilis taprækis-in Jona tinuwa.

⁴² Kæn e nian æh itäm Uhgîn otakil netämim rafin, kæn kwin ræha næptæn pis ikin, in otätul mæn-iaræp mæmæ itæmat netäm nakotærat. Otitun nænæn næhlan mæto-inu, in tæmîet e nîkalin næptæn æpæh isæu agin, kæn maliwæk muwa mæmæ otæto næghatæn ræha Kig Solomon itäm tenatig wir. Kæn otæplan-tu, suah kit itäm ilis taprækis-in Kig Solomon tinuwa.

⁴³ “Nian narmin rat tiet e etämim, kæn in otuwîn maliwæk mætan æpæh ikin nig ne niamitæ tikæ ikin, kæn næhau tikæ ikin, mategæs-in ikin otatig mameg ikin, mæto tæsæplanæn.

⁴⁴ Kæn tæn atip æm kæm in mæmæ, ‘Ekitælig-pæn e ræhak nimæ itäm emisi-pæn ikin.’ Kæn nian tuwa mæplan nimæ, etämim tikæ ikin, kæn kæmafæl, kæn mælin wir natimnat.

⁴⁵ Kæn tuwîn mit narmin rat sepîn mîn itäm kotærat pik taprækis-in in, kæn motuwîn imæ motatig, kæn natigæn ræha suah æh roiu tærat pik taprækis-in ræhan natigæn itäm aupæn. Kæn kotahmen æm e itæmat netäm kotærat itäm nækotatig roiu.”

*Mama ræha Iesu ne pian mîn
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Nian Iesu tatæghat æh kæm netämim, kæn ræhan mama ne pian mîn koatätul æpæh ihluæ moatætapæh-in mæmæ okotæghat kæm in.

⁴⁷ Kæn etämim kit tæmæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “Ræham mama ne pian mîn æpæh ihluæ koatätul. Ilat kotolkeike mæmæ okotæghat kæm ik.”*

⁴⁸ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm suah æh itäm tæmæn-iaræp mæmæ, “?Pah u ræhak mama, kæn pah u piak mîn?”

⁴⁹ Kæn mæg-ætuatip-in-pæn nelmin mægätun-pæn ræhan netämim, kæn mæn mæmæ, “!Inu ræhak mama ne piak mîn!

⁵⁰ Iatæn næhlan mæto-inu pah u tatol næwia ræhak Tata æpæh ilis e nego e neai, in piak, ne winik, ne ræhak mama.”

13

*Nimaa næghatæn e næptæn
(Mak 4:1-20; Luk 8:4-15)*

¹ E nian ætuatip æh, Iesu tæmîet e nimæ muwîn matæpælæh æpæh iuæhkîr e nîkali Lek Kalili.

² Mæto-inu netämim tepæt kæmotuwa kätul kitalau in, kæn in tæmuwîn e bot kit matæpælæh. Kæn netämim kæmoatätul ipar.

³ Kæn in tæmæn-ipæn natimnat tepæt kæm ilat e nimaa næghatæn mîn.

Tæmæn mæmæ, “Etämim kit tæmuwîn mæmæ oteatægtæg ræhan nîkuti wit æpæh e ræhan nasumæn.

⁴ Kæn nian tæmæraikin-rakin ræhan nîkuti wit, neen kæmotisas-pæn e suatip, kæn mænig mîn kæmotuwa motun ilat rafin.

⁵ Kæn nîkuti wit neen kæmotisas-pæn e næptæn itäm kæpiel iuæhkîr æm. Kæmotæwia uæhai æm mæto-inu næptæn noan mæsin æm.

⁶ Mæto nian mitgar tær, kæn mæhg ilat koatauke-auke mæto-inu nokilat tæseiuiiu pikæn.

12:39: Jona 1:17; Mat 16:4; Mak 8:12 **12:40:** Jona 1:17 **12:41:** Jona 3:5 **12:42:** 1 King 10:1; 2 Kron 9:1 **12:45:** Luk 11:24-26; 2 Pita 2:20 * **12:47:** E kopi oas mîn neen ræha Niutesteman itäm kæmæte e næghatæn Kris aupæn, ves 47 tikæ. **12:50:** Rom 8:29 **13:2:** Luk 5:1-3

⁷ Kæn nikuti wit neen kotisas-pæn e niki nælkosik, kæn nian nikuti wit kotæwiæ mæto nælkosik tåtatu-atu ilat kæn kæmotamis.

⁸ Kæn nikuti wit neen min kæmotisas-pæn e næptæn itæm tæwir, kæn kæmotæ-in noalat, neen noalat wan-hanrit, neen noalat sikiste, neen noalat tate.

⁹ Etæm matælgin tatig, tæwir mæmæ in otætælg-in wir kæn mitun næghatæn min u.”

¹⁰ Kæn netæm ræha Iesu kæmotuwa motætæpæh ron mæmæ, “? Tahro natæghat kæn netæmim e nimaa næghatæn min?”

¹¹ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Iatæn næhlan mæto-inu itæmat un, Uhgîn tæmeræh e suatip otæmat mæmæ itæmat onækotitun næghatæn anion min ræha næræmæææn ræha Uhgîn. Mæto ilat æh, Uhgîn tæmæseræhæn e suatip nulan olat.

¹² Tol næhlan mæto-inu, etæm u itæm ræhan æh-ikin nitunæn, Uhgîn otos-ipæn min nitunæn kæm in, kæn ræhan nitunæn in otepæt pik. Mæto etæm u itæm ræhan nitunæn tikæ, Uhgîn otos-irækis rafin ræhan nitunæn itæm nikin tæht mæmæ in tatos.

¹³ Iatæghat e nimaa næghatæn kæm ilat mæto-inu ilat koatæplan pap mæto kæsotitunæn, kæn ilat koatæto pap mæto kæsotitun wiræn.

¹⁴ Næmegæhæn ræhalat tatol næghatæn ræha ien Aesea tatuwa matol nîpahrienæn lan. In tæmæn mæmæ,

‘Okæatæto, moatæto, moatæto,

mæto okol kæsotitunæn.

Kæn okæatæplan, moatæplan, moatæplan,

mæto okol kæsotitunæn nian kit.

¹⁵ Tol næhlan mæto-inu nikilat tinuwa mæskasik,

kæn kinotæpou-in nætælg-inæn,

kæn motahtosig-in niganæmtilat.

Okæmæ tæsolæn næhlan, okæm-naka ilat okotæplan e niganæmtilat,

kæn ilat okotætælg-in e matælgilat,

kæn nikilat otæmæt-mætig,

kæn okotitun,

kæn okotæuhlin-pa ilat ron io mæmæ ekosmegæh ilat.’

¹⁶ Mæto itæmat u, Uhgîn tæmawte-in ræhan næwiræn kæm itæmat, kæn nian nækotæplan, nækotitun, kæn nian nakotæto, nækotitun.

¹⁷ Nîpahrienæn iatæn kæm itæmat mæmæ, ien min tepæt ne netæm ætuatip min tepæt kæmotolkeike pik mæmæ okotæplan nat naka itæm nakoatæplan, mæto kæsotæplanæn. Kæn motolkeike pik mæmæ okotæto nat naka itæm nakoatæto, mæto kæsotætoæn.”

¹⁸ Kæn Iesu tæmatækæike matæn mæmæ, “Itæmat otætælg-in wir-tu mæmæ nækotitun nîpæti nimaa næghatæn ræha etæm u itæm tæmerækin nikuti wit.

¹⁹ Nikuti wit itæm tæmisas e suatip, in tahmen e etæmim itæm tæto næghatæn ræha næræmæææn ræha Uhgîn, mæto in tæsitunæn. Kæn Setan tuwa mos-irækis uæhai æm næghatæn æh itæm tæmuwîn e nikin.

²⁰ “Kæn nikuti wit itæm tæmisas-pæn e nisip itæm kæpiel iuæhkir æm, in tahmen e etæmim itæm tatæto næghatæn ræha Uhgîn, kæn mos e nikin agien,

²¹ mæto nokin tæseiuaui pikæn, kæn tatætul æm o nian ækuækir æm. Nian næsæsauæn, o næratæn tuwa e næmegæhæn ræhan o næghatæn æh, kæn tæme uæhai æm e ræhan nahatætææn.

²² “Kæn nikuti wit itæm tæmisas-pæn e niki nælkosik, in tahmen e etæmim itæm tæto næghatæn ræha Uhgîn, mæto ræhan nætælgæn tatuwîn pik o natimnat ræha nætueintæn, kæn in tolkeike mæmæ ræhan nautæ otepæt, kæn nætælgæn min æh kotatu-atu næghatæn ræha Uhgîn, kæn næghatæn æh tæsoe-inæn noan.

²³ “Mæto nikuti wit itæm tæmisas-pæn e næptæn wir, in tahmen e etæmim itæm tæto næghatæn ræha Uhgîn kæn mitun nîpætin. Kæn e næmegæhæn ræhan, in otæ-in noan, nian neen noan wan-hanrit, nian neen noan sikiste, kæn nian neen noan tate.”

Nimaa nəghatən e manuwiłl itəm tərət

²⁴ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mīn kəm ilat matən məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgīn, in tahmen e etəmim kit itəm təmərakin nīkuti wit e rəhan nasumən.

²⁵ Məto nian in ne rəhan mīn netəmim kəmoatapīl, rəhan kit tīkīmīr təmuwīn mərakin nīkuti manuwiłl rat mīn e rəhan nasumən, kən magīm.

²⁶ Kən nīkuti wit wīr mīn kəmotəwiə motol iahgin motol noalat. Məto e nian əh, nīkuti manuwiłl rat mīn kəmotər mīn motuwa motol iahgin.

²⁷ “Kən slef mīn rəha etəmim əh, kəmotuwa motəplan in, motən məmə, ‘Etəm-iasol. ? Nīkuti wit mīn itəm nəmərakin e rəham nasumən, ilat nīkuti wit wīr mīn əm, o kəp? ? Məto tahro nīkuti manuwiłl rat mīn kīnotər?’

²⁸ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Tīkīmīr kit təmōl nat əh.’

“Kən rəhan slef mīn kotən-ipən kəm in məmə, ‘?Məto tahro? ?Nakolkeike məmə itimat ekotuwin kew rəkis manuwiłl rat mīn əh?’

²⁹ “Məto təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Kəpə. Otəpəs. Okəmə itəmat nakotuwin kew rəkis manuwiłl rat mīn, kən mətə nakotew rəkis mīn wit wīr mīn.

³⁰ Pəs ilau kərən əm kuər mətoarus-pən wit tīnimətə. Kən ekən-ipən kəm netəmim itəm okotəulək-in wit məmə ilat okotaupən motew rəkis manuwiłl itəm tərət motəlis o nərakin-pənən e nīgəm. Uarisīg okotəulək-in wit wīr mīn moatəmīk moatuwa e nīpəgnoa nīmə rəhak itəm katəlin nagwənən ikīn.’ ”

Nimaa nəghatən e

*nīkuti mastat**

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mīn kəm ilat məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgīn in tahmen e nīkuti mastat itəm etəmim təmos muwīn məfe e rəhan nasumən.

³² Nīkuti mastat əh in nətīn agīn, məto nian in otəwiə, in otuwa iahgin tahmen e nīg kit, kən mənīg mīn itəm koatiwīg ilīs okotuwa motol nimaalat e nelmīn mīn.”

Nimaa nəghatən e is

(Mak 4:33-34; Luk 13:20-21)

³³ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mīn məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgīn in tahmen-pən e is noan məsīn itəm pətan kit tətalkin e flaoa tepət itəm kəmōl-pən e pesīn asol, kən tətahl flaoa rafīn tətasis matol iahgin.”

³⁴ Natīmnat mīn əh rafīn, Iesu təmuəh nimaa nəghatən lan kəm netəmim. Nīpahrienən məmə təməsənən nat kit kəm ilat okəmə təməsühən nimaa nəghatən.

³⁵ Nolən əh təmōl nəghatən rəha ien aupən tatuwa matol nīpahrienən lan. Təmən məmə,

“Ekən-iarəp rəhak nəghatən e nuəhən nimaa nəghatən mīn.

Ekən-iarəp natīmnat itəm eməhluaig-in ilat nian emətuoun matol nətueintən mətoarus-pa u-roiu.”

Iesu təmən nīpəti nimaa nəghatən e manuwiłl

³⁶ Kən Iesu təmīet rəkis e netəmim, kən muwīn e nīpəgnoa nīmə kit. Kən rəhan mīn netəmim kəmotuwa ron motətapəh məmə, “Ən-tu kəm itimat nīpəti nimaa nəghatən e manuwiłl itəm təmər e nasumən.”

³⁷ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Etəmim itəm təmərakin nīkuti wit e nasumən, inu io, Nəti Etəmim.

³⁸ Kən nasumən, in nətueintən, kən nīkuti wit wīr mīn, ilat u netəmim rəha Uhgīn itəm tatəməərə elat. Kən manuwiłl rat mīn, ilat netəmim rəha Setan.

³⁹ Kən tīkīmīr itəm təmuwīn mərakin manuwiłl rat, in Setan. Kən nian okəulək-in nasumən, in namnun nian, kən netəmim itəm koatəulək e nasumən, ilat u nagelo mīn.

⁴⁰ Okotəmīk manuwiłl rat motan-ətīp e nīgəm, nolən əh tahmen əm e namnun nian.

* **13:30:** Mastat in nīg itəm katol-pən nīkutin e nagwənən məmə tatəpien wīr. Nīkutin in natīəkəku agīn. **13:35:** Sam 78:2 **13:40:** Sam 78:2

⁴¹ “Io Nəti Etəmim, ekahl-ipinə nagelo mīn rəhak okotuwīn ikin iatərəməərə ikin, motoe rəkis natimnat rafin ne netəmim rafin itəm koatiuw-pən netəmim o nolən təfagə rat mīn.

⁴² İlat okotərakin-pən ilat e nigəm asol, kən ikin əh netəmim okotasək kən moatəgətain nəluilat mīn.

⁴³ Kən netəm kotətuatip okotasiə tahmen e mit e nərəməərəən rəha rəhalat Tata Uhgīn. Etəm matəlgīn tatig, in otəkəike mətəlig-in wīr nəghatən mīn u.”

Nimaa nəghatən e bokis məni itəm tatəhluaig

⁴⁴ Kən İesu təmatəkəike matən məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgīn in tahmen e bokis məni kit itəm tatəhluaig e nəptən kit. Kən etəmim kit təmətan məplan bokis məni əh, kən tatig mitənim mīn. Nikin təmagien pik, kən təmuwīn mol-salim-in natimnat rafin rəhan, kən mos-nəmtin nəptən əh.”

Nimaa nəghatən e kəpiel perel

⁴⁵ Kən İesu təmən məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgīn in tahmen e etəmim itəm tategəs-in natimnat, kən matol-salim-in mīn. Kən in tategəs-in kəpiel wīr mīn nəmtilat təkis, katən məmə perel.

⁴⁶ Nian təməplan perel kit itəm təwīr pik agīn, kən in təmuwīn mol-salim-in rəhan natimnat rafin, kən muwīn mos-nəmtin perel əh kən mīləs rəhan.”

Nimaa nəghatən e net rəha niuwən nəm

⁴⁷ Kən İesu təmatəkəike matən məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgīn in tahmen e nian netəmim koatərakin-pən net əpəh itəhəi moatos nəm pisin pisin mīn lan.

⁴⁸ Nian net tınərioah e nəm, kən kotiuw-par net, kən motor nəm mīn motaii-pən nəm wīr mīn e kətim asol mīn rəhalat, məto okotərakin nəm itəm kotərat. ⁴⁹ Kən e namnun nian, nagelo mīn okotuwə motos-irəkis netəmim itəm kotərat o netəmim itəm kotətuatip,

⁵⁰ kən motərakin-pən netəm kotərat e nigəm asol, kən ikin əh netəmim okotasək moatəgətain nəluilat.

⁵¹ “?İtəmat nəkotitun natimnat mīn un, o kəp?” Kən ilat kəmotən kəm in məmə, “Əwəh.”

⁵² Kən təmən kəm ilat məmə, “Tol nəhlan, iəgəgun mīn rafin rəha Lou itəm kəməgəgun wīr ilat e nərəməərəən rəha Uhgīn, kotahmen e etəm-iasol rəha nimə itəm rəhan nautə tepət. Kən nian kit in tatos-irəkis nat wi e rəhan nautə, kən nian kit mīn tatos-irəkis nat oas.”†

Ien itəm kəsisiyai-inən

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Nian İesu tınol namnun nuəhən nimaa nəghatən mīn əh, kən təmiet ikin əh,

⁵⁴ muwīn iman ikin. Kən təmatəgəgun netəmim əpəh e nimə rəha nuəfiminən, kən narmilat təmiwig, kən kotən məmə, “?Suah u təmīləs hiə nenatigən əh ne nəsanənən əh o nolən nat pispis mīn?

⁵⁵ Suah əh, kitat kotitun wīr in. ?In neti etəmim itəm tatol nimə, o kəp? ?Kən rəhan mama, in Meri, kən pian mīn ilat Jemes, ne Josep, ne Saimon, ne Jutas, o kəp?

⁵⁶ ?Kən rəhan kaka mīn kitat mīn ilat, o kəp? ?Təmos hiə nitunən o nolən natimnat mīn əh?”

⁵⁷ Kən nikilat təsagienən ron kən motəuhlin məntaalat ron.

Məto İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə suah kit in ien, netəmim rafin koatisiyai-in. Məto rəhan mīn netəmim əpəh latuənu ne rəhan mīn netəmim e nīpəgnoa nimə rəhan, ilat əm kəsotisiyai-inən.”

⁵⁸ Kən təməsolən nat pispis tepət ikin əh, məto-inu ilat kəsotahatətən lan.

13:41: Mat 24:31; 25:31; Mak 13:27 **13:42:** Mat 8:12 **13:43:** Mat 8:12 **13:50:** Mat 13:42; Luk 13:28
† **13:52:** Kəm-naka nəghatən u ‘nat oas’ tatəghat-in nəghatən rəha Uhgīn itəm kəməte rəkis e Naoa Rəha Uhgīn əpəh e Oltesteman, kən nəghatən u ‘nat wi e rəhan nautə’ tatəghat-in nəgəgunən wi rəha İesu. **13:54:** Jon 7:15 **13:55:** Jon 6:42 **13:57:** Jon 6:42

14

Kig Herot Antipas

təməghat o Iesu

(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ E nian əh, Kig Herot Antipas u tatərəmərə e nitən Kalili, təməto namnusən rəha Iesu.

² Kən təmən-ipən kəm rəhan etəm-iasol min məmə, “Suah u in Jon Baptais itəm təməməgəh min e nimisən. Tol nəhlan tatos nəsanənən əh o nolən nat pispis min.”

Nimisən rəha Jon Baptais

³⁻⁴ Herot Antipas təməghat nəhlan məto-inu in təmohamnu rəkis Jon Baptais. Inu namnusən e nimisən rəha Jon Baptais, tol min-nulan.

Aupən ikin, Kig Herot Antipas təmakləh-in Herotias u pətaguıhl rəha pia Herot u, Filip Kitiəh. Kən Jon təmən-ipən kəm in məmə, “Təsətuatipən məmə nəkiləs pətan u, məto-inu nakatətgəhl Lou.” Kən Herot Antipas təmaskəlım Jon o Herotias, məlis ətain, miləs-ipən e kalapus.

⁵ Herot Antipas tolkeike məmə in otohamnu Jon, məto təməsolən məto-inu tatəgin netəmim. İlat koatısiai-in Jon moatən məmə in ien kit.

⁶ Məto nian kit, Herot Antipas təmol lafet kit rəha nian təmaiir lan, kən pətan əkəku, nəti Herotias, təmol danis aupen e niğanəmti netəmim rafin. Kən rəhan nolən danis təmol Herot Antipas nikin təmuwın pıik lan,

⁷ kən tol nəhlan, in təmən-iəkis mos noanawıl məmə in otos-ipən nat naka itəm pətan əkəku əh tolkeike.

⁸ Kən Herotias təməghat kəm nətin, kən nətin təmən-ipən kəm Herot Antipas məmə, “Os rəhn-kapə Jon Baptais e plet kit muwa ikin-u mos-ipa kəm io roiı.”

⁹ Kən kig, nikin təpou. Məto təmən-ipən kəm rəhan netəmim məmə ilat okotol nəwia nəti Herotias, məto-inu o rəhan noanawıl ne nəniəkisən itəm təmol e niğanəmti netəmim.

¹⁰ Kən təmahıl-ipən netəmim neen kotuwın e kalapus, kən ilat kəmotətətip rəkis rəhn-kapə Jon ikin əh,

¹¹ motələhəu-pən e plet kit, motos motuwa, motos-ipən kəm nəti Herotias, kən in təmos-ipən kəm rəhan mama.

¹² Kən netəmim rəha Jon kəmotuwın motiləs nipətin motuwın motitənim, kən motuwın motən-ipən kəm Iesu.

Iesu təmagwən netəmim

faif-taosan

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

¹³ Nian Iesu təməto namnusən əh, kən təmətipən e bot kit muwın əpəh ikin kikə-kikə ikin. Məto nian nimanın netəmim kəmotitun ikin təmuwın ikin, ilat kəmotiet e rəhalat latuənu min motaliwək ipar motuarisig-in Iesu.

¹⁴ Nian Iesu təmuwar, təməplan nimanın netəmim tepət, kən nikin təmahmə olat matakeike ilat, kən mol-wır nimisən min rəhalat.

¹⁵ Kən ehnaipən iuəhkır o napinəpən, rəhan min netəmim kəmotuwa ron moatən məmə, “İkin-u, ikin kikə-kikə ikin, kən otəsuwəhən talugin. Ahıl-ipən nimanın netəmim məmə okotuwın latuənu min motos-nəmtin nigilat neen nagwənən.”

¹⁶ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Kəp. Otəpəs əm ilat kotatig, kən itəmat əm otagwən ilat.”

¹⁷ Məto kəmotən-ipən kəm in məmə, “İtimat ekoatos əm pıret faif ne nəm kəıu.”

¹⁸ Kən təmən məmə, “Otos motuwa kəm io.”

¹⁹ Kən mən-ipən kəm netəmim məmə okotəpələh ləhau e manuwıhl. Kən təmos pıret faif ne nəm kəıu əh, masipər əpəh e neai, matəfak-pən ron, kən məmkas pıret. Kən təmos-ipən kəm rəhan min netəmim, kən ilat kotos-ipən kəm nimanın netəmim.

²⁰ Kən ilat rafin kəmotagwən, nərpilat tasis. Kən nīmismisi nagwənən itəm kəmotapəs, netəmim rəha Iesu kəmotaii-pən e kətim asol ilat tuelef itəm kəmotər kər wir.

²¹ Kən netəmim itəm kəmotagwən, nəman əm tahmen e faif-taosan, məto kəsafinən nīpitan ne nisualkələh.

Iesu təmaliwək e nəhau
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

²² Kən Iesu təmən kəm rəhan netəmim məmə ilat okotətipən e bot motaupən moatuwin entənipən-pən e lek, məto in otahl-ipən netəmim kotitəlig-pən iməlat min ikin.

²³ Nian tinalugən, Iesu pisin əm əh-ikin, otəfak. Nian tinalugən, Iesu pisin əm əh-ikin,

²⁴ məto bot tinuwın rəkis ilugin e lek, kən tinatilas pikən nīmətag, kən peau-peau min kīnoatoh bot.

²⁵ Kən lapin iuəhkir o nianən, Iesu təmaliwək e nətuei nəhau muwa olat.

²⁶ Məto nian netəmim rəha Iesu kəmotəplan in tətaliwək e nətuei nəhau, kən kəmotəgin pik moatən məmə, “!Ei, narmi etəmim kit!” Kən kəmotasək əfəməh məto-inu koatəgin.

²⁷ Məto uəhai əm, Iesu təməghat kəm ilat məmə, “!Ei, nikitəmat tətul məha-məha. Io əpəh. Sotəginən!”

²⁸ Kən Pita təmə, “!Ərəmərə, okəmə ik pahrien, kən aun-in io ekaliwək e nətuei nəhau minə.”

²⁹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Wa.”

Kən Pita tiet e nətuei bot, kən maliwək e nətuei nəhau matuwın o Iesu.

³⁰ Məto nian təməplan nīmətag, kən nikin təməgin pik, kən minətuoun mətamnim mətasək-pən o Iesu matən məmə, “!Ərəmərə, asitu lak!”

³¹ Kən roiu agin, Iesu təmea-pən maskəlim Pita, kən mən-ipən kəm in məmə, “!K rəham nahatətən təkəku agin. ?Tahro rəham nahatətən təkəku lak?”

³² Kən nian kəmuətipən e bot, kən nīmətag təmurahl nelmin.

³³ Kən ilat e nətuei bot kəmosipən nisialiən asol kəm in moatən məmə, “Pahrien, ik Nəti Uhgın.”

³⁴ Nian kīnotuwın entənipən-pən, kəmotuwar e nəptən Kenesaret.

³⁵ Kən nian netəmim əh-ikin əh kīnotitun Iesu, kotahl-ipən nəghatən tuwin mītəlau o netəmim e latuənu min rafin əh-ikin. Kən kəmos rəhalat min netəmim itəm koatimis motuwa o Iesu,

³⁶ kən kəmotəkəike o Iesu məmə ilat itəm koatimis okotek əm nīpəgnəmti kot rəhan. Kən ilat rafin itəm kəmotek nīpəgnəmti kot rəhan, rəhalat nīmisen təmikə, kən kəmotəwir.

15

Nat itəm tatol
etəmim tamkimik
(Mak 7:1-23)

¹ Kən Farisi min neen ne iəgətun min neen rəha Lou kəmotisi-pən Jerusalem motuwa o Iesu. Kən motəpəh ron məmə,

² “?Tahro rəham netəmim koatəgəhl kastom rəhatat itəm rəhatat pipi min aupən kəmotəgətun kitat lan? Ilat kotagwən, məto kəsotaupənən motaikuas e nelmilat.”

³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Məto tahro itəmat min nakoatəgəhl Lou rəha Uhgın o naskəlim əskasikən kastom rəhatəmat?”

⁴ !atən nəhlan məto-inu, Uhgın təmən məmə, ‘Nəkotəkəike motisiai-in rəhatəmat tata ne mama,’ kən təmən min məmə, ‘Etəmim itəm otəghat rat e rəhan tata o mama, okəkəike kohamnu.’

⁵ Mæto itæmat nakotæn mæmæ, okæmæ suah kit ræhan kit mæni æh-ikin itæm in titun nasituæn e ræhan tata ne mama lan, in titun nænæn kæm ilau mæmæ, ‘Kæsi, emælæhæu pi:sin mæni u mæmæ ræha Uhgîn,’

⁶ kæn okol in otæsisiai-inæn ræhan tata, kæn mæsos-ipænæn mæni u kæm in. E nolæn æh, itæmat noatol næghatæn ræha Uhgîn tatol nat æpnæpin lan, mæto-inu itæmat nakotolkeike mæmæ nakotaskælim kastom ræhatæmat min æm.

⁷ !Ræhatæmat nænæn tæwir, mæto nikitæmat tamkimik! Ien Aesea tæmæghat-in itæmat ætuatip nian tæmatæn-iaræp næghatæn ræha Uhgîn itæm tatæn mæmæ,

⁸ ‘Netæm min u koatisiai-in io e nohlilat æm, mæto nikilat isæu ron io,

⁹ Ræhalat nolæn ræha næfakæn ron io in nat æpnæpin æm, kæn nian koatægætun, koatæn mæmæ næghatæn min ræhak, mæto in næghatæn min ræha netæmim æm.’ ”

¹⁰ Kæn Iesu tæmaun-in netæmim mæmæ okotuwa ron, kæn mæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Otætælig-in-tu, kæn motitun nat u.

¹¹ Nat naka itæm katun, tæsolæn etæmim tamkimik e nigænæmti Uhgîn, mæto nat naka itæm tatiet e nohli etæmim, in tatol etæmim tamkimik e nigænæmti Uhgîn.”

¹² Kæn ræhan netæmim kotuwa ron moatætæpæh mæmæ, “?Nækitun mæmæ Farisi min, nikilat tærat nian kæmotæto næghatæn æh?”

¹³ Kæn tæmæn-ipæn mæmæ, “Nig min rafin itæm ræhak Tata æpæh e nego e neai tæmæsæfeæn, okew-pær ilat nokin.

¹⁴ Apæs ilat. Ilat koatit netæmim, mæto nigænæmtilat tæpis. Okæmæ etæmim itæm nigænæmtin tæpis tit etæmim kit min itæm nigænæmtin tæpis, kæn ilau kæræn okiaiwig-pæn e noakimil.”

¹⁵ Kæn Pita tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “æn-tu nipæti nimaa næghatæn kæm itimat.”

¹⁶ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Itæmat ræhak netæmim, mæto itæmat min næsotitunæn æh?

¹⁷ ?Nækotitun o kæp mæmæ, nat naka itæm tatuwin e nohli etæmim meiuaiu e nærpîn, kæn miet min e nipæti etæmim?

¹⁸ Mæto natimnat itæm tætsi-pæn e niki etæmim kæn matiet e nohli etæmim, matol etæmim tætamkimik e nigænæmti Uhgîn.

¹⁹ Tol næhlan mæto-inu, natimnat itæm tætsi-pæn e niki etæmim kotol nulan: nætæligæn tærat min; nohamnuæn etæmim; naklæh-inæn pætan; nipitan ne næman ne, koatit anion ilat min; naklæhæn; næghat eiuææn e netæmim; næn ratæn nærgi etæmim.

²⁰ Inu natimnat itæm tol etæmim tætamkimik e nigænæmti Uhgîn, mæto okæmæ suah kit tæsaikuasæn nelmin kæn mætagwæn, inu tæsolæn in tamkimik e nigænæmti Uhgîn.”

Nahatææn ræha pætan Iaihlua

(Mak 7:24-30)

²¹ Kæn Iesu tæmiet ikin æh, kæn muwin ikin itæm taon kæiu æh, Tæa ne Saeton katuæmæhl ikin.

²² Kæn pætan kit æh-ikin, Iaihlua u pætan Kenan, tæmuwa ron mætasæk æfæmæh mæmæ, “Iæræmæra, Mipi Tefit, asækitun io. Narmin rat kit tæskasik tæmatig e nætik pætan matæraekin in.”

²³ Mæto Iesu tæsæn-ipæn agin-æhæn næghatæn kit kæm in. Kæn ræhan netæmim kotuwa moatækæike ron, motæn mæmæ, “Ahl-ipæn in isæu, mæto-inu tætasæk æfæmæh matuarisig-in kitat.”

²⁴ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Kæmahl-ipa æm io o sipsip min ræha noanol ræha Isrel itæm kæmotæluæ.”

²⁵ Mæto pætan æh tæmuwa misin nulin aupæn e Iesu matæn mæmæ, “Iæræmæra, asitu lak.”

²⁶ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Təsətuatipən məmə ekos nagwənən nigɨ nisualkələh, kən mərakin-pən kəm kuri mɨn.”*

²⁷ Kən pətan u təmən-ipən məmə, “Əwəh, İərəmərə. Məto kuri mɨn koatun nımısmısi nagwənən itəm təmısas e tepıl rəha İərəmərə mɨn rəhalat.”

²⁸ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Ei, pətan. !Rəham nahatətəən in İahgı! Nat naka itəm nakolkeike, otuwa mol nıpahrienən.” Kən roıu agın, netın pətan təməwır.

Iesu təmol-wır nımısən tepət

²⁹ Kən Iesu təmıet İkin əh malıwək e nıkalı Lek Kalılı. Kən mər muwın əpəh İlıs e nıtot kit kən matəpələh.

³⁰ Nımanın netəmım kəmotuwa ron, moatəmık netəm mɨn u itəm nelkılət təməfaiu-əfaiu, ne netəm nıganəmtılat təpıs, ne netəm nıpətılat məsın təmımsı, ne netəm kotəruru nəghatən, ne nımısən pısın pısın mɨn. Kən motəlın-pən İlat İuəhkır o Iesu, kən təmol-wır İlat.

³¹ Kən nımanın netəmım narmılat təmıwıg nıan kəmotəplan netəm kotəruru nəghatən kınotəghat, ne netəm nıpətılat məsın təmımsı kınotəwır, ne netəm nelkılət təməfaiu-əfaiu kınotalıwək, ne netəm nıganəmtılat təpıs kınootəplan nat. Kən moatənwiwi Uhgın rəha İsrəl.

Iesu təmagwən netəmım fo-taosan

(Mak 8:1-10)

³² Kən Iesu təmaun-in rəhan netəmım kotuwa ron, təmən-ipən kəm İlat məmə, “Nıkkı tınahməh pık o netəmım mɨn u. Kitat mɨn İlat o nıan kısıl əh-roıu, kən nat tıkə məmə okotun. Əsolkeikeən məmə ekahl-ipən İlat koatuwın, nəumıs tus İlat, mətan, neen kotımıs-eah əpəh e suatıp.”

³³ Kən rəhan netəmım kotən-ipən kəm in məmə, “?Okotos hıə pıret u İkin-u, İkin taruən-aruən İkin itəm tahmen məmə okotagwən nımanın netəmım lan?”

³⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm İlat məmə, “?Pıret kuwəh u nakoatos?”

Kən kotən-ipən məmə, “Ekoatos pıret sepın ne nəm əkəku noan məsın əm.”

³⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm nımanın netəmım məmə okotəpələh e nəptən.

³⁶ Kən təmos pıret İlat sepın, ne nəm əlkələh, kən məfak-pən lan, kən məmkas İlat, mos-ipən kəm rəhan netəmım mɨn, kən kotos-ipən kəm netəmım.

³⁷ Kən İlat rafın kəmotun nərpılat tasis. Kən netəmım rəha Iesu kotaii-pən nımısmısi nagwənən itəm kəmotun kapəs e kətim asol İlat sepın, kəmotər kər wır.

³⁸ Netəmım itəm kəmotun, nəman İlat fo-taosan, məto kəsafınən nıpıtan ne nisualkələh.

³⁹ Kən Iesu tahl-ipən nımanın netəmım koatuwın, kən in təmətıpən e bot muwın İkin Makatan.

16

Farisi mɨn ne Satusi mɨn koatətapəh o nəmtətin kit

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Kən Farisi mɨn ne Satusi mɨn kəmotuwa o Iesu, kən kəmotəghat əuhlin kəm in məmə otol kəm İlat nəmtətin kit rəha nego e neai, İnu nat pıspıs asol itəm otəgətun məmə Uhgın təmahl-ipa in.*

² Kən təmən-ipən kəm İlat məmə, “Nıan tınehnaipən, nakotən məmə, ‘olawıg tərıuıə, məto-İnu napuə tınasıə.’

* **15:26:** Nəghatən u ‘nisualkələh’ tatəghat-in netəm İsrəl, kən nəghatən u ‘kuri’ tatəghat-in İaihlua mɨn. **15:31:** Mak 7:37 **15:32:** Mat 14:14 * **16:1:** Farisi mɨn ne Satusi mɨn, nıkilat təht məmə Iesu təruru nolən nəmtətin kit, kən netəmım okotəplan məmə in təsısi-pən e Uhgın. **16:1:** Mat 12:38; Luk 11:16

³ Kæn laulaugin nakotæn mæmæ, ‘Nuhuæn otæfik, mæto-inu napuæ tinasia mitælau.’ Nækotitun nænæn nipæti næmtætin min e nimal napuæ itæm tatiet, mæto nækotæroru nænæn nipæti næmtætin itæm nækotæplan æh-roiu.

⁴ “Itæmat netæm roiu ne, nakotærat, itæmat netæm Isrel næmotapæs ræhatæmat nahatætææn o Uhgîn, tahmen e pætan kit tapæs ræhan iærman matætæu-pæn suah pisin. Kæn roiu nakotolkeike mæmæ ekol næmtætin kit itæm otægætun mæmæ emisi-pæn o Uhgîn. Mæto Uhgîn otos-ipæn æm næmtætin kitiæh æm, kæn inæh næmtætin ræha ien æh Jona.” Kæn tæmapæs ilat matuwîn.

*Is ræha Farisi min ne Satusi min
(Mak 8:14-21)*

⁵ Nian Iesu ne ræhan min netæmim kæmoatuwin entænipæn-pæn e Lek Kalili, ræhan netæmim kæmotaluin mæmæ okotos pïret neen. Kæn nian kinotuwin entænipæn-pæn,

⁶ kæn tæmæn-ipæn kæm ræhan netæmim mæmæ, “Onakoatæto itæmat o is ræha Farisi min ne Satusi min.”

⁷ Kæn kæmoatæn-ipæn kæm ilat min mæmæ, “Tatægæt næhlan mæto-inu kæmotaluin næmikæn pïret neen.”

⁸ Mæto Iesu tinitun ræhalat nætægæn, kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Ei, ræhatæmat nahatætææn tækæku agin. ?Tahro nakoatæn-ipæn kæm itæmat min mæmæ pïret tikæ otæmat?”

⁹ ?Næsoitunæn æh, o kæp? ?Ninotaluin pïret faif u itæm emagwæn netæmim faif-taosan lan, kæn uarisig, næmotæii-pæn nimismisi nagwænæn itæm kæmapæs e kætïm asol kuwæh?

¹⁰ ?Kæn ninotaluin pïret sepïn u itæm emagwæn netæmim fo-taosan lan, kæn uarisig, næmotæii-pæn nimismisi nagwænæn itæm kæmapæs e kætïm asol kuwæh?

¹¹ ?Tahro itæmat næsoitunæn mæmæ esægæt-inæn pïret? Oatæto itæmat o is ræha Farisi min ne Satusi min.”

¹² Kæn e nian æh, ilat kæmotitun mæmæ in tæsægæt-inæn is ræha nolæn pïret mæmæ okoatæto ilat ron, mæto okoatæto ilat o næghatæn min itæm Farisi min ne Satusi min koatægætun netæmim lan.

*Pita tæmæn mæmæ Iesu in Kristo
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

¹³ Nian Iesu tæmuwa ikin Sisaria Filipae, mæn-ipæn kæm ræhan netæmim mæmæ, “? Netæmim kotæn mæmæ pah u io, Næti Etæmim?”

¹⁴ Kæn kotæn-ipæn mæmæ, “Næen koatæn mæmæ ik Jon Baptais, næen koatæn mæmæ ik ien Elaija, kæn næen koatæn mæmæ ik ien Jeremæa, o ien kit aupæn ikin.”

¹⁵ Kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Mæto tahro etæmat? ?Nakotæmæ pah u io?”

¹⁶ Kæn Saimon Pita tæmæn-ipæn mæmæ, “Ik Kristo itæm Uhgîn tæmæn mæmæ otahl-ipa, ik Næti Uhgîn itæm tætatig matæmegæh.”

¹⁷ Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “Uhgîn tæmawte-in ræhan næwiræn kæm ik, Saimon næti Jona, mæto-inu sænæmæ etæmim æm tæmol-aræp nat u kæm ik, mæto ræhak Tata æpæh e nego e neai itæm tæmol æp nat u kæm ik.

¹⁸ Kæn ekæn-ipinæ kæm ik mæmæ ik Pita, u nipætin tæmæ kæpiel. Kæn ekilækin ræhak nimæfak e kæpiel u, kæn okol næsanænæn ræha nimisæn[†] otæsaprækis-inæn.

¹⁹ Ekos-ipinæ kæm ik næpætæn itæm tætsi-pæn o Uhgîn æpæh e nego e neai. Kæn æpæh e nego e neai, Uhgîn tïnegæhan-in rækis næwiam itæm onakæn e nætueintæn. Nian onakahtosig-in nat kit, o onategæhan-in nat kit, kæn otol mihin.”

²⁰ Kæn mæn-ipæn æskasik kæm ræhan netæmim mæmæ okæsoitæn-ipænæn kæm suah kit mæmæ in Kristo itæm Uhgîn tæmæn mæmæ otahl-ipa.

16:4: Mat 12:40; Jona 1:17 **16:6:** Luk 12:1 **16:9:** Mat 14:17-21 **16:10:** Mat 15:34-38 **16:14:** Mat 14:1-2; Mak 6:14-15; Luk 9:7-8 **16:16:** Jon 6:69 **16:17:** Kal 1:15-16 † **16:18:** Nat u tatægæt-in nian suah kit tæmimis, mæto nimisæn, ræhan næsanænæn tikæ o etæmim itæm tætatætæ e Uhgîn. **16:18:** Jon 1:42; Efes 2:20

*Iesu tāmān-iarəp
rəhan nīmīsən*

(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

²¹ E nian əh, Iesu tāmātuoun matən-iarəp kəm rəhan netəmim məmə in otəkəike muwīn Jerusalem, kən etəm-iasol mīn rəha noanol rəha Isrel, ne pris asol mīn, ne iəgətun mīn rəha Lou, okotol in tətə nahmən e nərātən tepət, kən okotohamnu in, kən uarisig e nian kisil, in otəmegəh mīn e nīmīsən.

²² Kən Pita tos pīsīn Iesu, kən mātuoun matən-iəhau matən məmə, “Iərəmərə, Uhgīn otəkəike mahtosig-in nat əh. !Nat əh okol təsuwamən mol nīpahrienən lan!”

²³ Kən Iesu talalin mən-ipən kəm Pita məmə, “!Setan! !Uwīn isəu ron io! Ik nətəhtosig-in io. Rəham nətəlīgən sənəmə nətəlīgən rəha Uhgīn, mətə in nətəlīgən rəha netəmim əm.”

²⁴ Kən Iesu tāmən-ipən kəm rəhan netəmim məmə, “Etəmim itəm tolkeike məmə otuarisig-in io, otəkəike maluin atip in, kən mīləs rəhan nig kəməluau mətəu-pa io.

²⁵ Tol nəhlan mətə-inu, etəmim itəm tatol pik wək əm məmə rəhan nəmegəhən e nətueintən u in otəwīr, otəmkarəpən e nəmegəhən pahrien. Mətə etəmim itəm otīmīs o nərgək, in otos nəmegəhən lilin.

²⁶ ?Okəmə etəmim kit tatos rafin natimnat e nətueintən, mətə uarisig lan otīmīs kən təsosən nəmegəhən lilin, in təmol win e nat kit təwīr, o kəp? Kəp. Okol suah əh təsos-ipənən nat kit kəm Uhgīn məmə Uhgīn otos-ipən nəmegəhən lilin kəm in.

²⁷ Tol nəhlan mətə-inu, io Nəti Etəmim epanuwa itimat nagelo mīn e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəha Tata rəhak, kən ekos-ipən nətouən kəm netəmim rafin e wək ətuatip itəm kəmotol.

²⁸ Iatən-ipinə nīpahrienən məmə netəmim neen koatətul ukīn-u itəm kəsotīmīsən motəmegəh əm nian Nəti Etəmim u in kig, otuwa məmə in otərəmərə e natimnat rafin.”

17

Nīpəti Iesu təmuwa mol pīsīn
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Nian sikis tinuwa mīnuwīn rəkīs, Iesu tit Pita, ne Jemes, ne Jon u pia Jemes, mit iləhal motuwīn əpəh ilīs e nitot əfəməh, ilat pīsīn əm.

² Kən ikīn əh, nīpəti Iesu təməuhlin muwa mol pīsīn. Rəhn-kapə təmasiə məhag-əhag tahmen e mītgar, kən rəhan natimnat tinuwa məruən məhag-əhag.

³ Roiu agīn, Moses ne Elaija kəmiaet-arəpa mətəhaləghat iləhal Iesu.

⁴ Kən Pita tāmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iərəmərə. Təwīr məmə itiməhal eməhaluwa ikīn-u. Okəmə nakolkeike, ekiləkīn makeen kisil u ikīn-u, rəham kit, kən rəha Moses kit, kən rəha Elaija kit.”

⁵ Nian Pita təmatəghat əh, mal napuə itəm təhag-əhag təmuwa malpin ilat, kən kəmotətə nəwīa suah kit təmīet e mal napuə matən məmə, “Inu nətīk itəm iakolkeike pik. Nīkik tagien pik ron. !Əhalətəlīg-in in!”

⁶ Nian suah mīləhal əh kəməhalətə nəghatən əh, kəməhalisi-pər məhalitənīm-pən rəhaləhal-kapə e nəptən məhaləgīn pik.

⁷ Mətə Iesu təmuwa mek iləhal matən məmə, “Əhalətul. Əsəhaləgīnən.”

⁸ Nian kəməhlasipər, məsəhaləplanən suah kit, mətə Iesu pīsīn əm.

⁹ Nian kəmotēiuaiu-pa e nitot, Iesu tāmən kəm iləhal məmə, “Əsəhalənən kəm etəmim kit nat naka itəm nəməhaləplan mətəarus-pən Nəti Etəmim otəmegəh mīn e nīmīsən.”

10 Kən kəməhalən-ipən məmə, “?Məto tahro iəgətun min rəha Lou koatən məmə Elaija otəkəike maupən muwa min?”*

11 Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nipahrienən məmə Elaija otəkəike maupən muwa məmə otol-wir min natimnat rafin.

12 Məto ekən-ipinə kəm itəməhal məmə, Elaija tinuwa rəkis, məto netəmim kəsotitunən in, kən motol tərət lan. E nolən ahmen min əm, Nəti Etəmim otəto nahməən e nelmilat.”

13 Kən rəhan netəmim kinotitun məmə tatəghat-in Jon Baptais kəm ilat.

*Iesu təməhg-iarəp narmin rat e suakəku kit
(Mak 9:14-32; Luk 9:37-45)*

14 Nian kinotiet-pa o nimanin netəmim, suah kit tuwa misin nulin aupən-in Iesu,

15 kən məmə, “Iərəmərə, asəkitun nətik. Tətaut, kən matəto pik nahməən lan. Nian tepət tatiet-pən e nigəm, matiet-pən ləhau e nəhau.

16 Emiləs muwin o rəham netəmim, məto kotəruru nol-wirən.”

17 Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Ei, itəmat netəm roiu nəsotahatətəən, kən ninotuwın isəu o suatip rəha Uhgın. ?Onəghan nəpanotitun? ?Oekətətig kitat min itəmat mətoarus nian naka? Otıləs suakəku motuwa kəm io.”

18 Kən Iesu təməghat əskasik kəm narmin rat, kən tiet e suakəku, kən roiu agın suakəku təmawir.

19 Kən rəhan netəmim kəmotuwa kətul pisin ilat Iesu, kən motətapəh ron məmə, “?Tahro itimat ekotəruru nəhg-iarəpən narmin rat?”

20 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Məto-inu rəhatəmat nahatətəən təkəku əm, təsahmenən. Məto iakatən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə rəhatəmat nahatətəən əh-ikin, nat əpnəpin tahmen e nikuti mastat u nətin agın, kən nəkotitun nən-ipənən kəm nitot u məmə, ‘Otiet u ikin-u, muwin ikin əh,’ kən nitot otiet, kən nat kit tikə itəm itəmat nəkotəruru nolən.”†

22 Nian kəmotuwa kitiəh əpəh Kalili, Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io Nəti Etəmim, suah kit oteghəhan-in-pən io e nelmi tikimir min.

23 Netəmim okotohamnu io, kən uarisig e nian kisil, Uhgın otosmegəh min io e nimisən.” Kən rəhan netəmim kəmotəto tərət pik agın o nəghatən əh.

Takis rəha Nimə Rəha Uhgın

24 Nian Iesu ne rəhan netəmim kəmotuwa Kapaneam, netəmim rəha nosən mənı rəha takis rəha Nimə Rəha Uhgın, kəmotuwa o Pita motən məmə, “?Tahro? ?Rəham iəgətun tatətou takis u, o kəp?”

25 Kən Pita təmən-ipən məmə, “Əwəh, tatətou.”

Nian Pita təmuwin e nipəgnoa nimə, kən Iesu təmaupən məghat matən kəm in məmə, “?Saimon, nikim təht mə naka? ?Kig min rəha nətueintən koatos takis o pah, koatos o rəhalat min netəmim, o netəm pisin min?”

26 Pita təmən-ipən məmə, “Koatos o netəm pisin min.”

Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Kən tol nəhlan, netəm rəha kig kəsotətouən.

27 Məto kitat kəsotolkeikeən məmə kotol ilat kotəto tərət otat. Kən tol nəhlan, təwir məmə ik onəkuwin əpəh ləhau e lek, mərakin rəham nipiən o niuwən nəm. Nəm itəm nakaupən miuw, nakəhap nipəgnoan, kən onəkəplan mənı silfa kit tahmen-in nətouən takis. Os muwin mos-ipən kəm ilat o nətouən rəhalau takis.”

* 17:10: Nian Uhgın təməghat kəm iləhal əpəh e nitot, iləhal kəhalitun məmə Iesu in Kristo itəm otuwa. Kən kəhalitun məmə Elaija otəkəike maupən muwa min, məto kəsəhaləplanən məmə Elaija təmuwa mol əpen-əpenə natimnat rafin. Tol nəhlan, rəhalat nətəligən tinol nəruruən, məto-inu Iesu itəm in Kristo tinuwa rəkis, məto Elaija təsuwamən əh.

17:10: Mal 4:5 17:11: Mal 4:5-6 17:12: Mat 11:14 17:13: Luk 1:17 17:19: Mat 10:1 † 17:20: E kopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, kəsətəən ves 21 u: Məto suah kit itəm tolkeike məmə otəhg-iarəp narmin rat min nəhlan, in otəkəike matəfak kən matətuakəm. 17:20: Mat 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6; 1 Kor 13:2 17:22: Mat 16:21 17:24: Eks 30:13; 38:26

18

*Etəm-iasol e nərəmərəən
rəha Uhgın*

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ E nian əh, netəmim rəha Iesu kəmotuwa ron motətapəh ron məmə, “?Pah u in etəm-iasol e nərəmərəən rəha Uhgın?”

² Kən Iesu taun-in suakəku kit tuwa mətul ilugın elat,

³ kən mən məmə, “Pahrien iatən kəm itəmat məmə okəmə nəsoətəuhlinən itəmat motuwa motahmen e nisualkələh, okol nəsotuwinən motatig ahgin nərəmərəən rəha Uhgın.

⁴ Tol nəhlan, pah u otıləs-iəhau atıp in tahmen e suakəku u, in etəm-iasol e nərəmərəən rəha Uhgın.

⁵ “Okəmə suah kit in ləhau tahmen e suakəku u, kən etəmim kit nıkin tagien o nosən suah u muwin e nıpəgnoa nimə rəhan, kən okəmə tatol e nərgək, kən tahmen məmə tatos io mın e nıkin agien.

⁶ “Məto okəmə etəmim kit tatiuw-pən rəhak kit etəmim u tahmen e suakəku əh, məmə otol nolən rat, kən suah əh, Uhgın otol nalpınən asol kəm in. Kən nalpınən əh otəskasik taprəkis okəmə kətu-pən kəpiel kit e nentou, kən kərakin-pən əpəh itəhəi lokamnım məmə otamnım.

⁷ “Kəsi, nahməən asol otuwa o netəmim rəha nətueintən, itəm koatos-ipən-os-ipən kəm netəmim məmə okotol təfagə rat. Nos-ipən-os-ipənən mın əh okotəkəike motuwa. Məto kəsi, nahməən asol otuwa o suah u itəm in suatıp rəha nərətən əh.

⁸ Okəmə nelməm o nelkəm tol ik natol təfagə, kən nakəte rəkis mərakin. Məto-inu təwir pik məmə nian nakuwin e nego e neai, nelkəm kit o nelməm kit tikə, taprəkis-in məmə ik nataskəlım nelməm kərən mil ne nelkəm kərən mil əh-ikin, kən kərakin-pən ik e nıgəm itəm tatuəp namnun tikə.

⁹ Okəmə nıganəmtım tol ik natol təfagə, kən asul-irəkis mərakin. Məto-inu təwir pik məmə nian nakuwin e nego e neai, nıganəmtım kit tikə, taprəkis-in inu məmə ik nataskəlım nıganəmtım kərən mil, kən kərakin-pən ik e nıgəm asol itəm tatuəp namnun tikə.”

*Nimaa nəghatən o sipsip
itəm təməluə*

(Luk 15:3-7)

¹⁰ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nəkotəkəike moatıtun wır məmə nəsoteh-m-iəhauən netəmim rəhak mın itəm kotahmen e nisualkələh, məto-inu iatən kəm itəmat məmə nagelo mın itəm koatehm ilat, nian rafın ilat koatətul e nıganəmti rəhak Tata u tətatig əpəh e nego e neai məmə okotən-iarəp ilat kəm Uhgın.*

¹² “?Nıkitəmat təht məmə naka? ?Okəmə etəmim kit rəhan sipsip wan-hanrit, kən kitiah təluə mətan, kən suah əh otol naka? In otapəs ilat nainti-nain əpəh e nitot, kən muwin megəs-in itəm un itəm təməluə.

¹³ Kən okəmə təməplan, iatən pahrien kəm itəmat məmə, nıkin otagien o sipsip u kitiah əm, taprəkis-in ilat u sipsip nainti-nain itəm kəsotəluəən.

¹⁴ E nolən ahmen mın əm, rəhatəmat Tata əpəh e nego e neai, in təsolkeikeən məmə rəhan kit suakəku otuwin məluə.”

*Piam itəm tatol nərətən
kəm ik*
(Luk 17:3)

18:1: Luk 22:24 **18:3:** Mat 19:14; Mak 10:15; Luk 18:17 **18:5:** Mat 10:40; Luk 10:16; Jon 13:20 **18:6:** Mak 9:42; Luk 17:1-2 **18:8:** Mat 5:29-30 **18:9:** Mak 9:43-48 * **18:10:** E naoa oas agin tepət rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən ikin, ves 11 tikə. In tatən məmə, “Kən io, Nəti Etəmim, emuwa məmə ekosmegəh ilat u itəm kəmotəluə.” **18:10:** Hip 1:14

15 Kæn Iesu tæmæn mæmæ, “Okæmæ piām kit tol nolæn rat kit kæm ik, uwîn mæplan itælau pişin æm, kæn nakæn-ipæn nat naka itæm tæmol tæsætuation. Okæmæ tatætælig-in ik, ræham næghatæn otol in tatitætælig-pa min nakuæwir otælau min.

16 Mæto okæmæ tæsætælig-inæn ik, os etæmim kitiaħ o kæiu mæhaluwîn min mæhalæplan mæmæ næghatæn min rafin itæm onækotæn, okotitun mæmæ ilat rafin nipahrienæn æm.

17 Mæto okæmæ tæsætælig-inæn ilat, æn-ipæn kæm nimæfak. Mæto okæmæ tæsætælig-inæn nimæfak, kæn nimæfak otæplan in tahmen e Iaihlua o etæmim ræha nosæn mæni e takis.

18 “Iatæn pahrien kæm itæmat mæmæ, æpæh e nego e neai, Uhgîn tinegæhan-in rækis næwiatæmat itæm nakotæn e nætueintæn. Nian nækoatahtosiġ-in nat kit o nakoategæhan-in nat kit, kæn otol mihin.

19 “Kæn iatæn min kæm itæmat mæmæ, okæmæ itælau kæiu nakuæn næghatæn kit muælis e nat kit itæm nakætuation røn o Uhgîn, kæn ræhak Tata æpæh e nego e neai otol nat naka itæm nakætuation røn.

20 Tol næhlan mæto-inu, ikin pæhruæn etæmim kæiu o kisil kæhaluwa kitiaħ e nærgæk, io itimat min ilat.”

Nimaa næghatæn e etæmim itæm tæsaluinæn kaon ræha suah kit

21 Kæn Pita tæmuwa o Iesu kæn mætapæh røn mæmæ, “Iæræmæ. ?Ekaluin nolæn tærat itæm piak tæmol kæm io mau kuwæh? ?Mau sepîn tahmen, o?”

22 Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “Iakæn-ipinæ kæm ik mæmæ, sænæmæ mau sepîn æm, mæto mau sepinte-sepîn.†

23 “Nakækæike mol næhlan mæto-inu næræmæææn ræha Uhgîn in tol nulan. Kig kit tolkeike mæmæ otæplan-tu kaon min itæm ræhan netæmim kæmotol kæm in mæmæ ilat okotætou.

24 Nian tinætoun wæk æh, kotilæs ræhan kit iolwæk motuwa røn itæm tæmol kaon iaħgin iaħgin, tahmen e ten-taosan talen.‡

25 Mæto suah æh tinæruru nætoun, kæn tol næhlan, kig tæmæn mæmæ okol-salim-in in, ne ræhan pætan, ne ræhan nisualkælæh, ne ræhan natimnat min rafin mæmæ otætou ræhan kaon.

26 “Kæn ræhan iolwæk tæmeiuaiu misin nulîn aupæn in. Kæn matækæike røn matæn-ipæn kæm in mæmæ, ‘Awi. ?Nækætun nos-ipamæn nian ækuækir mæsin kæm io mæmæ ekætou rafin ræhak kaon?’

27 Kæn ræhan etæm-iasol tæmasækitun in, kæn mapæs rafin ræhan kaon mæmæ otæsætoun nian kit ne, kæn megæhan-in mæmæ otuwîn.

28 “Mæto nian iolwæk u tæmuwîn, kæn mæplan etæmim kit u tæmol kaon kæm in, wanhanrit tenarius. § Ilau kæræn iolwæk mil kætioal wæk kitiaħ æm ræha etæm-iasol. Kæn iolwæk itæm etæm-iasol tæmaluin ræhan kaon, in tæmaskælîm itæm u kit kæmætioal wæk kælæh, kæn matæmkætîp nentou, matæn mæmæ, ‘!Ëtou-pa ræham kaon itæm næmol kæm io!’

29 “Kæn iolwæk un itæm tæmol kaon kæm in, teiuaiu misin nulîn matækæike røn matæn mæmæ, ‘Awi. ?Nækætun nos-ipamæn nian ækuækir mæsin kæm io mæmæ ekætou ræhak kaon?’

30 “Mæto in tæmæ, kæp. Kæn tæmuwîn mæn mæmæ okilæs suah u kan kilæs-ipæn e kalapus mætoarus-pa otætou rafin ræhan kaon min itæm tæmol.

31 Nian iolwæk min neen kæmotæplan nat æh, nikilat tæmahmæ pik røn, kæn motuwîn motæn-ipæn kæm etæm-iasol natimnat rafin itæm kæmotæplan.

32 “Kæn etæm-iasol tæmaun-in iolwæk un tuwa tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, ‘Ik iolwæk itæm tærat agîn. Emapæs rafin ræham kaon mæto-inu næmatækæike røn io.

33 ?Tahro næsasækitunæn suah u natioal wæk itælau min, tahmen-pæn æm e itæm emol kæm ik?’

18:15: Luk 17:3; Kal 6:1 18:16: Dut 19:15; Jon 8:17 18:18: Mat 16:19; Jon 20:23 18:19: Mak 11:24; Jon 15:7
 † 18:22: Niþætîn ræha “mau sepinte-sepîn” mæmæ kitat kotækæike motaluin næratæn ræha suah kit nian rafin, namnun tikæ. 18:22: Luk 17:4 ‡ 18:24: Ten-taosan talen - Wan talen tahmen e faif-milian watu. Kæn mæni rafin u, ten-taosan talen tahmen e fifti-taosan-milian watu. § 18:28: Roiu, wanhanrit tenarius tahmen e wanhanrit-taosan watu.

³⁴ Kən neməha təmol etəm-iasol, kən təmən məmə okiləs kan kiləs-ipən e kalapus məmə etəm tatehm kalapus otol nalpınən kəm in mətoarus-pən otətou rafin rəhan kaon itəm təmol.”

³⁵ Kən nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən e suatip kitiəh əm, rəhak Tata əpəh e nego e neai, otol kəm itəmat rafin, okəmə nəsotaluin pahrienən nəratən itəm piatəmat mın koatol kəm itəmat.”

19

Iərman ne pətan kətuapəs ilau mın

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Nian Iesu təmol namnun nənən natimnat mın u, təmiet Kalili muwın nitən Jutia entənıpən-pən e nikali nəhau Jotan.

² Kən nımanin netəmim kəmotuarisig-in in motuwın əh-ikın əh, kən təmol-wır ilat e nımısən mın.

³ Kən Farisi mın neen kəmotol noa eko-eko məmə otiuw-pən Iesu o nənən nəghatən kit itəm təsətuatıpən. Kəmotuwa o Iesu motən məmə, “?Lou tatən məmə iərman titun napəsən rəhan pətan o nat əpnəpın əm kit, o kəp?”

⁴ Kən təmən-ipən məmə, “?Nəmotafin o kəp məmə, e nətuounən muwın mətoarus-pa u-roiu, Uhgın u itəm təmol netəmim rafin, təmol iərman ne pətan?”

⁵ Kən Suah u təmən məmə, ‘O nat əh in əh, iərman otəpanapəs rəhan tata ne mama, kən mətuatig ilau rəhan pətan. Kən ilau okuea nıpətılau kitiəh.’

⁶ Kən roiu, ilau sənəmə kəiu, məto kitiəh əm. Uhgın tınılpın ilau kinuea mınıoal kitiəh, kən o nat əh, pəs etəmim kit okol təsətətipən rəhalau natigən.”

⁷ Kən Farisi mın kotən-ipən məmə, “?Məto tahro Moses təmən məmə etəmim titun nos-ıpənən naoa kit kəm rəhan pətan o napəsən, kən mahl-ipən tatuwın?”

⁸ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Moses təmegəhan-in itəmat noanol rəha Isrel məmə onəkotapəs rəhatəmat nıpətan mın məto-inu rəhatəmat-kapə təkaskik pık. Məto aupən, təməsolən nulan.

⁹ Məto iakatən kəm itəmat məmə, okəmə suah kit tatol tifos mətapəs rəhan pətan itəm təməsətəu-pən anionən iərman pısın kit, kən suah u mit pətan pısın, tahmen əm məmə in tətəkləh-in pətan əh, mateguafəl rəhan pətan ətuatip.”

¹⁰ Kən netəmim rəha Iesu kotən kəm in məmə, “Okəmə natigən rəha iərman ne pətan təkaskik pık nulan, təwır məmə iərman ne pətan okəsioalən marit.”

¹¹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Sənəmə netəmim rafin okotitun nosən nəghatən u, məto netəm mın əm un itəm kəmos-ipən nəghatən u kəm ilat, in rəhalat əm.

¹² Tol nəhlan məto-inu, netəmim neen okəsotolən marit o nat pısın pısın mın. Kit okol təsolən marit məto-inu nıpətin məsın tərat nian təmaiir. Kit okol təsolən marit məto-inu netəmim kəmotərəkin nıpətin məsın. Kən kit tatən atip məmə in otəsolən marit məmə otol wək rəha nərəmərəən rəha Uhgın. Etəmim itəm titun nosən nəghatən u, in təike mos.”

Iesu təməfak o nisualkələh

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Kən netəmim kəmotəmik nisualkələh motuwa o Iesu məmə otələhəu-pən nelmin elat, kən məfak olat. Məto netəmim rəha Iesu kəmotən-iəhau ilat.

¹⁴ Məto Iesu təmən-ipən məmə, “Pəs nisualkələh kotuwa ron io, sotən-iəhauən ilat, məto-inu nərəmərəən rəha Uhgın in rəha netəmim mın u kotol nulan.”

¹⁵ Kən təmələhəu-pən nelmin elat, kən miet ikın əh.

*Etəm aluə itəm rəhan
nautə tepət*

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Kən suah kit təmuwa o Iesu mən-ipən məmə, “Iəgətun. ?Io ekəkəike mol wək naka itəm in təwir məmə ekos nəmegəhən lilin?”

¹⁷ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “?Tahro nakatətapəh ron io o nat naka itəm təwir? Suah kitiəh əm itəm in təwir. Okəmə nakolkeike məmə nakos nəmegəhən lilin, ətəu-pən nəghatən min rəha Lou.”

¹⁸ Kən suah u təmən-ipən məmə, “?Lou min pəhruən?”

Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Sohamnuən etəmim, kən məsakləh-inən pətan, kən məsakləhən, kən məseiueiuəən e kot,

¹⁹ kən misiəi-in rəham tata ne mama, kən molkeike ik kit tahmen əm məmə nakolkeike atip ik.”

²⁰ Kən etəm aluə u təmən-ipən məmə, “Natimnat rafin un iakatol. ?Nat naka min əh-ikin itəm eməsolən?”

²¹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Okəmə nakolkeike məmə rəham nolən otətuatip agin, uwın mol-salim-in rəham nautə, kən mos-ipən məni lan kəm ian-rat min. Kən ik onakos natimnat wir əpəh e nego e neai. Kən wa, mətəu-pa io.”

²² Nian etəm aluə təməto nəghatən əh, kən təmagim matuwın nikin təpou mətə-inu rəhan nautə tepət.

²³ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, “Ekatən pahrien məmə, tiəkis o etəmim itəm rəhan nautə tepət məmə otuwın matig ahgin nərəməərəən rəha Uhgın.

²⁴ Kən iatən min kəm itəmat məmə, tiəkis məmə kamel otuwın-pən e nıpəg nitel, mətə tiəkis pik məmə etəm rəhan nautə tepət otuwın matig ahgin nərəməərəən rəha Uhgın.”

²⁵ Nian netəmim rəha Iesu kəmotəto nəghatən əh, narmilat təmiwig pik, kən motən-ipən məmə, “?Kən pah titun nosən nəmegəhən lilin?”

²⁶ Kən Iesu təplan ilat kən mən məmə, “Nat u, okol etəmim təsolən. Mətə Uhgın, in titun nolən natimnat rafin.”

²⁷ Kən Pita təmən-ipən məmə, “Emotapəs natimnat rafin məmə ekotətəu-pən ik. ?Nat naka u, o nian kit in rəhatimat?”

²⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Iatən pahrien kəm itəmat məmə, e nian itəm natimnat rafin okotəuhlin motuwa motuwıwi, kən Nəti Etəmim otəpələh e rəhan jea rəha kig itəm in təhag-əhag məwir agin, kən itəmat un itəm nəmoatətəu-pa io, onəkotəpələh min e jea rəha kig ilat tuelef, kən motərəməərə e noanol min ilat tuelef rəha Isrel.

²⁹ Kən netəmim rafin un itəm kəmotapəs rəhalat nimə min, o pialat min, o winilat min, o rəhalat tata o mama, o nenətilat min, o rəhalat nəptən min o nərgək, Uhgın otos-ipən natimnat min əh tepət pik agin kəm ilat, kən mos-ipən nəmegəhən lilin kəm ilat.

³⁰ Mətə netəmim tepət itəm koatətul aupən e nətueintən roiū, okotuwa motətul uarisig e nəmegəhən itəm otuwa. Kən netəmim tətət itəm koatətul uarisig e nətueintən roiū, okotuwa motətul aupən e nəmegəhən itəm otuwa.”

20

Nimaa nəghatən e iolwək min əpəh e nasumən

¹ “Tol nəhlan mətə-inu nərəməərəən rəha Uhgın tahmen e etəm-iasol kit rəha nasumən. Təmiet laulaugin agin məmə otegəs-in netəmim okotuwa motol wək e rəhan nasumən.

² Kən in təmən məmə otətou ilat kitiəh kitiəh wan tenarius* e nian kitiəh, kən mahl-ipən ilat kotuwın e rəhan nasumən.

19:17: Lev 18:5; Luk 10:28 **19:18:** Eks 20:13-16; Dut 5:17-20 **19:19:** Eks 20:12; Lev 19:18 **19:26:** Job 42:2

19:28: Mat 25:31; Luk 22:30; Nol Əpən 3:21 **19:30:** Mat 20:16; Luk 13:30 * **20:2:** Tenarius kitiəh in tahmen e nətəuən rəha wək o nian kitiəh. Roiū, wan tenarius tahmen e wan-taosan watu.

³ “Iuəhkir nain klok laulaugin, tāmiet muwīn e maket məplan netəmim neen koatətul məsotolən nat kit.

⁴ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat mīn, otuwīn motol wək əpəh e rəhak nasumən, kən ekətou itəmat e mənī itəm tətuatip.’

⁵ Kən kəmotuwīn.

“Kən iuəhkir o tina, tāmiet muwīn mol nat kitiah əm, kən mol mīn e tri klok ehnaipən.

⁶ Kən iuəhkir e faif klok ehnaipən, tāmiet muwīn məplan netəmim neen mīn koatətul əpnəpīn əm. Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘?Tahro nəkoatətul ikin-u nian apīəpiə kit, məsotolən nat kit?’

⁷ Kən kotən-ipən məmə, ‘Məto-inu suah kit təsegəs-inən itimat məmə ekotol wək rəhan.’ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat mīn otuwīn kol wək e rəhak nasumən.’ Kən ilat kəmotuwīn.

⁸ “Nian tīnehnaipən, etəm-iasol rəha nasumən təmən-ipən kəm rəhan etəmim itəm tatehm rəhan iolwək mīn məmə, ‘Aun-in iolwək mīn kotuwa, nakos-ipən rəhalat mənī. Nakətuoun mətou netəm itəm kəmotuwa uarisig muwīn mətoarus netəm kəmotəupən motol wək.’

⁹ “Kən iolwək mīn itəm kəmotuwa motol wək e faif klok, kəmotuwa kən təmətou ilat wan tenarius kitiah kitiah.

¹⁰ Tol nəhlan, netəm mīn u itəm kəmotəupən kol wək, nīkilat təht məmə okotos mənī taprəkis-in itəm mīn u kəmotol wək uarisig. Məto ilat kitiah kitiah kəmos mīn əm wan tenarius.

¹¹ Nian kəmos mənī, kən kəmoatəghat-əghat kəm ilat mīn məmə nīkilat təsagienən o mənī, kən motən-ipən kəm etəm-iasol rəha nasumən məmə,

¹² ‘Netəm mīn u itəm kəmotol wək uarisig, kəmotol wək əm e aua kitiah əm, məto ik nəmətəu itimat mīn ilat tahmen-ahmen əm. Məto itimat emotol wək asol e nərauiə əskasik e nian apīəpiə.’

¹³ “Məto etəm-iasol təmən-ipən kəm ilat kit məmə, ‘Io kit. Esakləh-inən ik. ?Nəmən məmə nakol wək o wan tenarius, o kəp?’

¹⁴ Os rəham mənī matuwīn. Iakolkeike məmə ekətou etəm u itəm təmōl wək uarisig tahmen əm lam.

¹⁵ Rəhak u mənī. ?Ekītun nolən nəhlan nat naka itəm iakolkeike, o kəp? ?Natetəhak olat məto-inu io iakəwīr olat?’ ”

¹⁶ Kən nian Iesu təmōl namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Tol nəhlan, etəm tətuarisig otaupən, kən etəm tətəupən otuarisig.”

Iesu təmən-iarəp

rəhan nīmīsən

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Kən nian Iesu təmatuwīn Jerusalem, təmos rəhan netəmim tuelef motətul pīsīn, kən təmən-ipən kəm ilat məmə,

¹⁸ “Koatuwīn əpəh ilis Jerusalem, kən io Nəti Etəmim, okegəhan-in-pən io kəm pris asol mīn ne iəgətun mīn rəha Lou. Kən okotiuw-iarəp io məmə ekīmīs,

¹⁹ kən motiləs-ipən io kəm Iaihlua mīn məmə okotəsan lak, kən motalis motoh, kən motətu-pər io e nig kəməluau məmə ekīmīs. Kən uarisig e nian kīsīl, kən Uhgīn otosmegəh mīn io e nīmīsən.”

Nətapəhən rəha mama kit

o Iesu

(Mak 10:35-45)

²⁰ Kən pətan rəha Sepeti, tiləs nətilau mil muwa mīsīn-pən nulīn o Iesu, matətapəh-in nat kit ron.

²¹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “?Nakolkeike naka?”

Kən pətan təmən-ipən məmə, “Pəs nakegəhan-in məmə nətik mil u, ilau kərən kit otəpələh e nīkaləm matip, kən kit təpələh e nīkaləm mol, ikin min rəha nəsənənən ne nīsiāiən, nian natərəmərə lan.”

²² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Nəkuəruru nat itəm natuətapəh ron. ?Tahro? ?Itəmlau, nīkitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal kəhalətul e nīgəm rəha nuwigī nien itəm io ekəike mətul lan?”† Kən kuən-ipən kəm Iesu məmə, “Əwəh, ekiatun.”

²³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Pahrien, onakuəkəike muənīm-pən e rəhak kap rəha nətəən nahməən. Məto o nəpələhən e nīkalik matip ne mol, sənəmə rəhak məmə ekən. Ikin mil əh, ilau rəha netəm min u itəm Ughin təmol əpen-əpenə olat.”

²⁴ Nian netəmim ten min rəha Iesu kəmotətəto nəghatən əh, kən neməha təmol pīk ilat o suah mil ilau pian.

²⁵ Məto Iesu taun-in ilat kotuwa kitiah, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nəkotitun rəkis nolən rəha netəm-iasol rəha Iaihlua min. Ilat koatol təkaskik pīk kəm rəhalat netəmim min. Kən rəhalat kapman min koatol ilat kotəməhl ləhau e nərəmərəən rəhalat.

²⁶ Məto itəmat, okol nəsotolən nəhlan. Məto okəmə itəmat kit tolkeike məmə otuwa in etəm-iasol kit rəhatəmat, in otəkəike muwa tahmen e iolwək kit rəhatəmat,

²⁷ kən okəmə itəmat kit tolkeike məmə otətul aupən etəmat, in otəkəike muwa slef rəhatəmat.

²⁸ Nolən əh tahmen əm lak, Nəti Etəmim. Eməsuwamən məmə netəmim okotol wək rəhak, məto emuwa məmə ekol wək rəhalat, kən ekos-ipən rəhak nəmegəhən məmə ekikis ilat e rəhalat nolən rat min.”

Iganəmtin rat mil

kəmuəplan nat

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Nian Iesu ne rəhan min netəmim kəmoatiet e taon Jeriko, nīmanin netəmim kəmotətəu-pən in.

³⁰ Kən iganəmtin rat mil kəiu katuəpələh e nīkali suatip, kən nian kəmuətəto məmə Iesu taliwək e suatip matuwa, kən kəmuagət əfəməh muən məmə, “!Iərəmərə, Mipi Tefit, asəkitun itimlau!”

³¹ Kən məto, nīmanin netəmim koatən-iəhau ilau, motən-ipən məmə kəsuagət pīkən, məto ilau kuagət pīk aghin min məmə, “!Iərəmərə, Mipi Tefit, asəkitun itimlau!”

³² Kən Iesu tətul maun-in ilau, mən-ipən məmə, “?Nakioalkeike məmə ekol naka kəm itəlau?”

³³ Kən kuən-ipən məmə, “Iərəmərə, ekioalkeike məmə ekuəplan nat.”

³⁴ Kən Iesu təmasəkitun ilau, kən mek nīganəmtilau. Kən roiu aghin, kīnatuəplan nat, kən matuətəu-pən Iesu.

21

Iesu təmuwin əpəh Jerusalem mol əp məmə in Kig

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40;

Jon 12:12-19)

¹ Nian kīnotuwa iuəhkīr o Jerusalem, kīnotuwa Petfas e Nītot Rəha Nīg U Olif, kən Iesu tahləpis rəhan etəmim kəiu,

² kən mən-ipən kəm ilau məmə, “Ian əpəh e latuənu aupən etat, kən ikin əh, nakuəplan togki kit kəmərūətain ilau nətīn. Kən nəkiakīs ilau muasīg muea kəm io.

³ Okəmə suah kit tən nat kit kəm itəlau, nəkuən-ipən kəm in məmə Iərəmərə tolkeike ilau, kən otəpanahl-ipa ilau e nian əh.”

20:21: Mat 19:28; Luk 22:30 † **20:22:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “?Itəmlau, nīkitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal okəhalənim kələh e kap rəha nətəən nahməən itəm io ekəike mənīm lan?” **20:22:** Mat 26:39; Jon 18:11

20:25: Luk 22:25-26 **20:26:** Mat 23:11; Mak 9:35 **20:28:** Luk 22:27; Fil 2:7

⁴ Nat u tãmuwa mãmã in otol nãghatãn naka itãm ien tãmãn otuwa mol nĩpahrienãn. Ien tãmãn mãmã,

⁵ “Otãn-ipãn kãm Nãtĩn Pãtan Saeon* mãmã,
‘Otãplan-tu, rãhatãmat kig tatuwa otãmat,
rãhan nãtãligãn in lãhau,
kãn mãtasuã e togki,
ne togki u in nãtĩn ãm.’ ”

⁶ Kãn etãmim mil rãha Iesu kãmian mioal nat naka itãm Iesu tãmãn mãmã okioal.

⁷ Kãmuasig togki ne nãtĩn, kãn muãfãtain noankawi togki mil e rãhalau kot mĩn, kãn Iesu tãpãlãh-pãr lan. ⁸ Nĩmanin netãmim tãpãt koatãpen rãhalat kot mĩn ãpãh e suatĩp, kãn neen kotãte nĩmalĩ nig mĩn, kãn motãpen ilat e suatĩp.

⁹ Kãn nĩmanin netãmim itãm kotaupãn e Iesu, ne nĩmanin netãmim itãm kotuarisig-in Iesu, koatãgãt ãfãmãh moatãn mãmã,

“!Hosana† o Mipĩ Tefit!

!Iãrãmãrã Uhgĩn tãtatĩg ilau suah u itãm tatuwa e nãrgĩn!

!Hosana o Uhgĩn ãpãh ilis e nego e neai!”

¹⁰ Nian Iesu tãmiet-arãpa Jerusalem, netãmim rafĩn ãh-ikĩn nĩkilat tãmãut, kãn moatãn nãghatãn tãpãt moatãtãpãh mãmã, “?Pah u?”

¹¹ Kãn nĩmanin netãmim kotãn mãmã, “Inu ien Iesu, rãha Nasaret, ãpãh e nĩtãn Kalili.”

Iesu ãpãh e Nĩmã Rãha Uhgĩn

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹² Kãn Iesu tãmuwĩn ãpãh imã e Nĩmã Rãha Uhgĩn, kãn mãhg-iarãp netãmim itãm koatol-salĩm-in ne moatos-nãmtĩn natĩmnat ãh-ikĩn mãmã okotol sakrifais lan. Kãn mahwin tãpil mĩn itãm kãtawluin mãni ikĩn, kãn mahwin jea mĩn rãha netãm mĩn u koatol-salĩm-in ioen mĩn.

¹³ Kãn mãn-ipãn kãm ilat mãmã, “Kãmãte e Naoa Rãha Uhgĩn mãmã, ‘Rãhak nĩmã, okaun-in mãmã nĩmã rãha nãghatãn kãm Uhgĩn e nãfakãn,’ mãto itãmat nãmotol mãmã in ‘nĩmã rãha iaklãh mĩn.’ ”

¹⁴ Kãn ĩganãmtĩn rat mĩn ne netãm nelkĩlat tãmãfaiu-ãfaiu kãmotuwa ron ãpãh e Nĩmã Rãha Uhgĩn, kãn tol-wĩr ilat.

¹⁵ Mãto nian pris asol mĩn ne ĩãgãtun mĩn rãha Lou kãmotãplan nat wĩr mĩn itãm in tãmol, kãn motãplan mĩn nĩsualkãlãh koatãgãt ãfãmãh ãpãh e Nĩmã Rãha Uhgĩn, moatãn mãmã, “!Hosana o Mipĩ Tefit!” nemãha tãmol ilat.

¹⁶ Kãn kotãn-ipãn kãm Iesu mãmã, “?Nakatãto nat naka itãm nĩsualkãlãh koatãn, o kãp?” Kãn Iesu tãmãn-ipãn kãm ilat mãmã, “ãwãh. ?Nãmotafĩn, o kãp, nãghatãn suah kit tãmãn kãm Uhgĩn itãm tatãn nulan mãmã, ‘E nohli nĩsualkãlãh agĩn ne nĩsualkãlãh mãtmãtig, nãmol mãmã ilat okotãnwiwi ik’?”

¹⁷ Kãn tãmapãs ilat mĩet Jerusalem muwĩn e taon Petani, mapĩl ikĩn.

Nĩg kit fik tãmauke-auke

(Mak 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Laulaugin agĩn, Iesu tãmatitãlig-pãn Jerusalem, kãn nãumis tĩnus.

¹⁹ Kãn tãmãplan nig u fik e nĩkali suatĩp, kãn tãmuwĩn ron mãto tãsãplanãn noan kit, tatãplan ãm nĩmalĩn. Kãn tãmãn-ipãn kãm nig u mãmã, “!Okol nãsoe mĩnãn!” Kãn roiu agĩn, nig tãmauke-auke.

²⁰ Nian rãhan netãmim kãmotãplan nat ãh, kãn nãrmĩlat tãmiwig, kãn motãn-ipãn kãm Iesu mãmã, “?Tãhro nig ãh fik tãmauke-auke uãhai ãm nãhlan?”

* **21:5:** Nãghatãn u “Nãtĩn Pãtan Saeon” tatãghat-in netãm Jerusalem. **21:5:** Sek 9:9 † **21:9:** Nĩpãti nãghatãn u “Hosana” tãmã, “ãnwiwi.” **21:9:** Sam 118:26 **21:13:** Aes 56:7 **21:13:** Jer 7:11 **21:16:** Sam 8:2

²¹ Məto Iesu təmən-ipən məmə, “İatən-ipinə nıpahrienən məmə okəmə nakoatos nahatətən, kən rəhatəmat nətəligən təsolən kəiu, nəkotitun nolən nat naka itəm emol e niğ u fik. Məto sənəmə in əm əh, nəkotitun nən-ipənən kəm nitot əh məmə, ‘Uwın mamnim əpəh itəhəi,’ kən otol nəwıatəmat.

²² Okəmə nakotahatətə, kən onəkotos nat naka itəm nakoatəpəh-in e nəfakən.”

Nətapəhən o nepətən

rəha Iesu

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Iesu təmuwın e Nimə Rəha Uhgın, kən nian təmatəgətun, pris asol mın ne netəm-iasol rəha netəm Isrel, koatuwa ron motən-ipən məmə, “?Natol natımnat mın u e nepətən rəha pah? ?Kən pah təmos-ipinə nepətən un?”

²⁴ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “İakətapəh-in-pinə nəghatən kit kəm itəmat. Okəmə nakotos-ıpa nəghatən kit, kən ekən-ipinə kəm itəmat məmə nepətən naka itəm ekatol natımnat mın u lan.

²⁵ ?Nepətən rəha Jon təmisi-pən hiə o nolə baptais? ?Təmisi-pən e nego e neai, o rəha netəmim əm?”

Kən kəmotən-ipən kəm ilat mın məmə, “Okəmə kotən məmə, ‘Nepətən rəha Jon təmisi-pən e nego e neai,’ kən otən məmə, ‘?Məto təhro nəsotənən nıpahrienən lan?’

²⁶ Məto okəmə kotən məmə, ‘Rəha netəmim əm,’ kitat koatəgin netəmim, məto-inu nıkilat təht məmə Jon in ien kit rəha Uhgın.”

²⁷ Tol nəhlan, kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “İtəmat ekotəruru.” Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən io mın, okol ekəsənən kəm itəmat məmə e nepətən naka ekatol natımnat mın u lan.”

Nimaa nəghatən e suah mil kəiu

²⁸ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “?Təhro? ?Nıkitəmat tatəht məmə naka? Suah kit, nətin iərman kəiu. Kən təmuwın mən-ipən kəm itəm iahgin lan məmə, ‘Nətik, uwın mol wək u-roiu əpəh e nasumən.’

²⁹ Məto nətin təmən-ipən məmə, ‘İakapəs.’ Kən matig məuhlin mın rəhan nətəligən, kən muwın e nasumən.

³⁰ “Kən tata tuwın o nətin itəm təkəku, mən-ipən mın kəm in nat kitəh əm. Kən nətin təmən-ipən məmə, ‘Əwəh, tata, ekuwın,’ məto təmapəs-pən e nasumən.

³¹ “?Otən-tu məmə suakəku mil u in pəhruən, təmol nəwia rəhan tata?”

Kən kəmotən-ipən məmə, “Suakəku itəm iahgin lan.”

Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Əwəh, in ətuatıp. Kən iakatən-ipinə nıpahrienən məmə, netəm koatos məni rəha takis, ne nıpitan rəha suatıp koatuwın e nəməmə rəha Uhgın əpəh etəmat,

³² məto-inu Jon təmuwa otəmat məmə otəgətun suatıp rəha nolən ətuatıp, kən məto itəmat nəsotənən nıpahrienən lan, məto netəm koatos məni rəha takis, ne nıpitan rəha suatıp kəmotən nıpahrienən lan. Kən nəmotəplan pap nat əh, məto nəməsotəuhlinən itəmat e rəhatəmat nolən rat mın, kən məsotənən nıpahrienən lan.”

Nimaa nəghatən e netəmim rat itəm koatehm nasumən

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Kən Iesu tatəkəike matən məmə, “Otətəlig-in-tu nimaa nəghatən kit mın. Etəm-iasol kit rəha nasumən, təmol nasumən kit e nol kit katən məmə krep, u katol wain lan. Kən mol fenis e kəpiel muwın mıtəlau lan. Kən mol ikın kit o nolən nəme naliwək-alıwəkən e noa krep məmə nahuin otaiu kən kol wain lan. Kən mol nimə kit itəm in ilis məmə etəmim otaiu lan matehm wır nasumən o nat megəh mın ne netəmim. Kən təmegəhan-in-pən nasumən kəm netəmim məmə okotasum lan, kən motoor noa krep, məsin rəhan,

məsin rəhalat. Kən miet muwin o naliwəkən ik pisin kit. ³⁴Nian krep tinəmarəg, kən tahl-ipən rəhan slef min məmə okotuwın e nasumən rəha krep, motətapəh o netəm koatol wək e nasumən məmə okotos-ipən rəhan krep məsin kəm ilat.

³⁵ “Məto netəm koatol wək e nasumən kəmotaskəlīm rəhan slef min, kən motoh kit, motohamnu kit, motaht e kəpiel itəm tatol kisil lan.

³⁶ Kən tahl-ipən min slef min neen kotuwın olat, ilat tepət taprəkis-in itəm aupən min. Kən netəm koatol wək e nasumən kotol tərət kəm ilat e nolən ahmen min əm itəm kəmotol kəm netəm aupən.

³⁷ Namnun aġin, tahl-ipən nətin iərman tuwin olat, kən mən məmə, ‘Ilat okotəkəike motisiai-in nətik.’

³⁸ “Məto nian netəm koatol wək e nasumən kəmotəplan nətin, kən kotən-ipən kəm ilat min məmə, ‘Inu nəti etəm-iasol itəm otərəməərə e nasumən nian rəhan tata otimis. Pəs kotuwın motohamnu min, kən motərəməərə e nasumən rəhan.’

³⁹ Kən kəmotaskəlīm motatipin-iarəp e nasumən, kən motohamnu.”

⁴⁰ Kən nian Iesu təmöl namnun nimaa nəghatən, kən təmən məmə, “?Tol nulan, nian etəm-iasol rəha nasumən otuwa, kən otol naka kəm netəmim itəm təmegəhan-in nasumən kəm ilat?”

⁴¹ Kən kəmotən-ipən məmə, “Otərək-rəkın aġin-əh netəm rat min əh, motohamnu ilat. Kən uarisig, təpanegəhan-in rəhan nasumən əh tuwin e nelmi netəm pisin neen, kən e nian ətuatip itəm krep tatəmarəg, ilat okotos-ipən noan məsin rəhan.”

⁴² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nəmotafin Naoa Rəha Uhgın u, o kəp? Tatən məmə,

‘Kəpiel u itəm netəm rəha niləkinən nimə kəsotolkeikeən motapəs,

in tinuwa kəpiel keike o nolən nimə.

Iərəməərə təmöl nat u,

kən in nat təwir aġin e niġanəmtitat.’

⁴³ Tol nəhlan, iatən kəm itəmat məmə nərəməərəən rəha Uhgın okoh-rəkis otəmat, kən kos-ipən kəm netəmim min u itəm okotol noalat.

⁴⁴ Okəmə suah kit otisi-pər e kəpiel u, kəpiel otətərəh-ətarərəh, məto okəmə kəpiel otisi-pər lan, otəpələh-ərən in.”‡

⁴⁵ Nian pris asol min ne Farisi min kəmotəto nimaa nəghatən itəm Iesu təmuəh, kən kinotitun məmə tatəghat-in ilat.

⁴⁶ Kən kinotegəs-in suatip kit məmə okotiləs Iesu lan kan e kalapus, məto koatəgin nimanin netəmim, məto-inu netəmim koatən məmə in ien kit.

22

Nimaa nəghatən e nagwənən asol rəha marit

¹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit min kəm ilat məmə,

² “Nərəməərəən rəha Uhgın in tahmen e kig kit itəm təmöl əpen-əpenə e nagwənən asol o marit rəha nətin.

³ Kən mahl-ipən rəhan iolwək min məmə okotuwın o netəmim min u itəm təmahl-ipən rəkis nəghatən olat məmə okotuwa o nagwənən rəha marit. Məto kotən məmə kol kəsotuwamən.

⁴ “Kən tahl-ipən rəhan iolwək neen min, mən-ipən kəm ilat məmə, ‘Otuwin motən-ipən kəm netəm min u itəm emahl-ipən rəkis nəghatən olat məmə, enol əpen-əpenə rəkis e rəhak nagwənən. Rəhak kau min ne nəti kau min rəhak itəm kotəhg-əhg wir, emoh rəkis ilat, kən natimnat rafin tinahmen. Otuwa e nagwənən rəha marit.’

⁵ “Məto kəsotətəlig-inən iolwək min, kən motaġim min, kit tatuwin e rəhan nasumən, kit tatuwin e rəhan stoa.

⁶ Kən neen kotaskəlīm iolwək mīn rəhan, motol tərət kəm ilat, kən motohamnu ilat.

⁷ Kən kīg, neməha təmōl pīk. Kən tahl-ipən rəhan mopael mīn kotuwīn, kən motohamnu netəmim mīn u itəm kəmotohamnu rəhan iolwək mīn, kən motasiepən e rəhalat taon asol.

⁸ “Kən mən-ipən kəm rəhan iolwək mīn məmə, ‘Kīnol əpen-əpenə rəkis e nagwənən rəha marit, mətō netəm mīn u itəm emahl-ipən rəkis nəghatən olat, nolən rəhalat təsahmenən məmə okotuwa.

⁹ Tol nəhlan, otuwīn əpəh e suatip asol mīn kən motən-ipən kəm netəmim əpnapīn rafin itəm nakoatəplan məmə okotuwa e nagwənən rəha marit.’

¹⁰ Kən iolwək mīn kəmotuwīn əpəh e suatip asol mīn, kəmotuəfīmīn netəmim rafin itəm kəmotəplan ilat, netəmim itəm kotəwīr ne netəm itəm kotərat, kən ikīn kətagwən ikīn təmərīoah e netəmim.

¹¹ “Mətō nian kīg təmuwa məplan netəmim, təməplan etəmim kit əh-ikīn itəm təsuwīnən e natīmnat rəha marit.

¹² Kən kīg təmən-ipən məmə, ‘?Io kit, nəmahro? ?Nəmuwa imə mətō nəməsuwīnən e natīmnat rəha marit?’ Kən suah u tīnəruru nuhalpīnən nəghatən rəhan.

¹³ “Kən kīg təmən-ipən kəm rəhan mīn netəmim məmə, ‘Okotəlis ətain nelmīn ne nelkīn, kən motərakin-iarəp əpəh e naluginən itəm ikīn kətəsək ikīn, kən katəgətain nəlūtəm ikīn.’”

¹⁴ Kən Iesu təmatəkəike mən məmə, “Tol nəhlan mətō-inu netəmim tepət, kətahl-ipən nəghatən olat, mətō noan məsīn əm itəm katitəpun ilat.”

Takis rəha Kig Sisa

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Kən Farisi mīn kəmotiet motuwīn motol noa eko-eko mīn məmə otiuw-pən Iesu o nənən nəghatən kit itəm təsətuatipən. ¹⁶ Kən kotahl-ipən rəhalat netəmim kotuwīn o Iesu ilat netəmim rəha pati rəha Herot. Kən motən-ipən məmə, “Iəgətun. Ekotitun məmə ik etəm ətuatip, kən matəgətun ətuatip pahrien suatip rəha Uhgīn. Nəsōlən məmə nətəlīgən rəha netəmim okotiuw rəkis rəham nətəlīgən, mətō-inu natol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafin, okəmə in etəm-iasol o etəm əpnapīn əm.

¹⁷ Kən ən-tu kəm itimat rəham nətəlīgən e nat u. ?Tətuatip məmə okətou-pən takis kəm Kig Sisa, o kəp?”

¹⁸ Mətō Iesu tīnitun rəhalat nətəlīgən rat mīn, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “! Rəhatəmat nənən təwīr, mətō nīkitəmat tamkīmīk! ?Tahro nakotalkut məmə nəkotol noa eko-eko ron io?

¹⁹ Otəgətun-tu mənī itəm katətou takis lan.” Kən kotos mənī* motuwa kəm in,

²⁰ kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Narmī pah u, kən nərgī pah u e mənī u?”

²¹ Kən kotən-ipən məmə, “Kig Sisa.”

Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Naka u rəha Kig Sisa, otos-ipən kəm Kig Sisa. Kən naka u rəha Uhgīn, otos-ipən kəm Uhgīn.”

²² Nian kəmotətō nəghatən əh, narmīlat təmiwīg. Kən kəmotapəs Iesu motagīm.

Nian Uhgīn otosmegəh netəmim e nīmīsən

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ E nian əh inəh, Satusi mīn kəmotuwa o Iesu. Ilat koatən məmə netəmim okəsotəmegəh mīnən e nīmīsən. Kən kotən-ipən kəm Iesu məmə,

²⁴ “Iəgətun. Moses təmən kəm itimat məmə, okəmə etəmim otīmīs kən məsiləsən nətīn kit, kən pian otəkəike mit nəutahlīmīs əh məmə otīləs suakəku o niuw-pərən nərig rəha pian itəm təmīmīs.

22:6: Mat 21:35 **22:13:** Mat 8:12; 25:30; Luk 13:28 **22:15:** Mak 3:6 * **22:19:** Mənī itəm kəmos motuwa in koen mənī kit, nərgīn u ‘tenarius,’ itəm tahmen e wan-taosan vatu. **22:21:** Rom 13:7 **22:23:** Wək 23:8 **22:24:** Dut 25:5

25 “Kæn ikin əh imatimat ikin, netəm ilat pialat min ilat sepın. Itəm tæmaupæn maiir tæmol marit, kæn mimis, mæsıləsən nətın kit, kæn pian itəm tatol kəiu lan tit nəutahlimis.

26 Kæn in min tæmimis mæsıləsən nətın kit, kæn itəm tatol kisil lan ne ilat rafin muwin mætoarus-pæn itəm tatol sepın, kæmotol nat kitıəh əm.

27 Kæn əmun, nəutahlimis timis.

28 ?Tol nəhlan, ən-tu kəm itimat mæmə, e nian itəm Uhgın otosmegəh netəmim lan e nimisən, pətan əh in rəha pah, mæto-inu ilat rafin əh sepın kæmotol marit e pətan əh?”

29 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kəm ilat mæmə, “Itəmat nəmotən-arəpən e rəhatəmat nəghatən mæto-inu nəsotitunən Naoa Rəha Uhgın ne nəsanənən rəhan.

30 Nian Uhgın otosmegəh netəmim e nimisən, kæn netəmim okəsətolən marit, okotahmen e nagelo min əpəh e nego e neai.

31 ?Nəmotafin o kəp, Naoa Rəha Uhgın itəm tatəghat-in nian Uhgın otosmegəh netəmim e nimisən? Tatən mæmə,

32 ‘Io Uhgın rəha Epraham, io Uhgın rəha Aisak, kæn io Uhgın rəha Jekop.’ In sənəmæ Uhgın rəha netəm kəmotimis, mæto in Uhgın rəha netəmim itəm koatəmegəh, tahmen-pæn min e təs miləhal.”

33 Nian nımanin netəmim kəmotəto nəghatən əh, narmilat tæmiwig e nəgətunən rəhan.

Lou itəm in ilis pik
(Mak 12:28-34)

34 Nian Farisi min kəmotəto mæmə Iesu tæmoh-iəhau Satusi min e rəhan nəghatən, kæn Farisi min kəmotuwa kitıəh.

35 Kæn kit itəm titun pik Lou, tæmæn-ipæn nəghatən kit kəm Iesu mæmə Iesu otən nəghatən kit təsətuatıpən, mæmə,

36 “?Lou pəhruən rəha Uhgın u in ilis pik?”

37 Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmə, “Nakəkəike molkeike Iərəmərə Uhgın rəham e nıkim rafin, ne nəmegəhən rafin rəham, ne nətəlīgən rafin rəham.

38 Inu in Lou itəm tætaupæn kæn in ilis pik.

39 Kæn Lou itəm tatol kəiu lan, in iuəhkır tahmen əm, mæmə, ‘Nakəkəike molkeike ik kit tahmen əm mæmə nakolkeike atıp ik.’

40 Kæn Lou mil u kəiu, ilau nəukəti Lou rafin, ne naoa rəha ien min rafin aupən.”

Kristo in nətı pah
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Kæn e nian Farisi min kotuəfımın ilat min, kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmə,

42 “?Nıkitəmat təht mæmə naka, e Kristo itəm Uhgın tæmæn mæmə otahl-ıpa? ?In tatisipən e noanol rəha pah?”

Kæn ilat kotən-ipæn mæmə, “In noanol rəha Tefit.”

43 Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmə, “Mæto tahro e Tefit, itəm tatəghat e narmın rəha Uhgın, tætaun-in Kristo mæmə ‘Iərəmərə.’ Mæto-inu tatən mæmə,

44 ‘Iərəmərə tæmæn kəm rəhak Iərəmərə mæmə,

“Əpələh e nıkalik e nelmək matıp, ikin rəha nəsanənən ne nisıaiın, mætoarus ekıləs-iəhau rəham tıkimır min ləhau e nelkəm.” ’

45 ?Kæn okəmæ Tefit tætaun-in Kristo mæmə ‘rəhak Iərəmərə,’ kæn otahro mæmə Kristo in mipı Tefit rat?”

46 Kæn etəmim kit təsuhalpınən nəghatən rəha Iesu. Kæn e nian əh matuwın, kəmotəgın o nətapəh-inən nəghatən kit min tol min-nəhlan.

23

*Nahmæan asol sep'in
itæm otatuwa
(Mak 12:38-40;
Luk 11:37-54; 20:45-47)*

¹ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm nimanin netæmim ne ræhan min netæmim mæmæ,

² “Iægætun min ræha Lou ne Farisi min koatos nepætæn mæmæ okotæn-iaræp Lou ræha Moses kæm itæmat.

³ Tol næhlan, nækotækæike motætæu-pæn kæn motol natimnat rafin itæm koatæn kæm itæmat. Mæto næsotolæn nat naka itæm koatol, mæto-inu ilat kæsotolæn nat naka itæm koatæn-iaræp.

⁴ Koatækæike o netæmim mæmæ okotætæu-pæn lou æskasik min itæm kotahmen e katipa æfigæm, mæto okol kæsotos-ipænæn noanelmilat mæmæ okasitu elat.

⁵ “Natimnat rafin itæm ilat koatol, koatol æm mæmæ netæmim okotæplan. Nækotitun paos itæm netæmim kæmotaii-pæn næghatæn ræha Naoa Ræha Uhg'in ikin, kænu motælis ræhalat-kapæ ne nelmilat lan.* Mæto ræha iægætun min ræha Lou ne Farisi min, ræhalat paos in iahg'in taprækis. Kæn nækotitun nol ælkælæh min itæm koatækul-pæn e nipægnæmti kot min, itæm tatægætun mæmæ etæmim in tæskasik o nætæu-pænæn Lou. Mæto ræha iægætun min ræha Lou ne Farisi min, ræhalat nol kaifæmæh pik. ⁶ Kæn e lafet min, ilat kotalkeike ikin ræha nisaiian, kæn æpæh e nimæ ræha nuæfiminæn, ilat kotalkeike mæmæ okotæpælæh ima netæm-iasol min ikin.

⁷ Kæn e ikin katol maket ikin, ilat kotalkeike mæmæ netæmim kotæn tæwir kæm ilat, kæn motaun-in ilat mæmæ ‘Rapai’ u nipætæn tæmæ ‘etæm in ilis.’†

⁸ Mæto sotolæn mæmæ netæmim okotaun-in itæmat mæmæ ‘Rapai, u etæm in ilis,’ mæto-inu ræhatæmat Etæm-iasol kitiæh æm, kæn itæmat piatæmat min.

⁹ Kæn sotaun-inæn suah kit u e nætueintæn mæmæ, ‘Tata, etæm katisiai-in,’ mæto-inu Tata ræhatæmat kitiæh æm æpæh ilis e nego e neai.

¹⁰ Kæn sotolæn mæmæ netæmim okotaun-in itæmat mæmæ, ‘Iægætun,’ mæto-inu ræhatæmat Iægætun kitiæh æm, Kristo itæm Uhg'in tæmæn mæmæ otahl-ipa.

¹¹ Etæm u in ilis etæmat, in iolwæk ræhatæmat.

¹² Tol næhlan mæto-inu, etæmim itæm otos-ipær atip in, Uhg'in otilæs-iæhau, kæn etæmim itæm otos-iæhau atip in, Uhg'in otilæs-ipær.

¹³ “!Kæsi, nahmæan asol otuwa otæmat iægætun min ræha Lou, ne Farisi min! !Ræhatæmat nænæn tæwir, mæto nikitæmat tamkimik! Nakotahtosig-in o netæmim suatip o nuwinæn matig ahg'in næræmæraæn ræha Uhg'in, mæto itæmat næsotuwænæn, kæn næsotegæhan-inæn mæmæ netæmim okotuwæn ikin, nat ænnapin ilat kotalkeike mæmæ okotuwæn.‡

¹⁵ “!Kæsi, nahmæan asol otuwa otæmat iægætun min ræha Lou, ne Farisi min! !Ræhatæmat nænæn tæwir, mæto nikitæmat tamkimik! Nikitæmat tagien æm mæmæ nakotuwæn isæu e nego, o e naliwækæn æm o nuwinæn e næptæn piisin piisin min mæmæ nakotiuw-pa etæmim kitiæh æm e næfakæn ræhatæmat. Mæto nian suah kit tatos nolæn min æh ræhatæmat, kæn

23:3: Mal 2:7-8 * **23:5:** paos - inu bokis ækæku kit kæmol e nuwigi kau. Kæmotæte rækis ælkælæh næghatæn ræha Naoa Ræha Uhg'in motaii-pæn lan (Eks 13:1-10,11-16;

Dut 6:4-9; 11:13-21). Netæmim kæmotol næhlan mæto-inu kæmotolkeike mæmæ otol næghatæn itæm tætatig e Dut 6:8 ne 11:18. Kæn næman rafin ræha noanol ræha Isrel itæm kinotos rækis nup tatin, ilat okotuwæn e paos min æh nian tepæt, kæn nian rafin e nian ræha næfakæn. Katælis e nipinægin ne nelmin mol e nol kæmol e nuwigi kau. E næghatæn Inglis, katæn paos min æh, “phylacteries.” **23:5:** Eks 13:9; Nam 15:38-39; Dut 6:8; Mat 6:1 † **23:7:** Okæmæ iægætun ræha Lou tæmaliwæk matuwa iuæhkir ron ik, nakætul e nisaiian, kæn nakatæn tæwir kæm in, maun-in in mæmæ, “etæm-iasol,” o “Tata,” o “Rapai.” Kæn noanol ræha Isrel kætaun-in ræhalat iægætun asol min itæm ilat ilis pik mæmæ “Rapai,” u nipætæn tæmæ “etæm in ilis” o “etæm tatæmik netæmim.” **23:11:** Mat 20:26; Mak 9:35; Luk 22:26 **23:12:** Job 22:29; Prov 29:23; Luk 14:11; 18:14 ‡ **23:13:** E kopi oas min neen ræha Niutesteman itæm kæmæte e næghatæn Kris aupæn, næghatæn ræha ves 14 u tikæ. Tatæn mæmæ, “Kæsi, nahmæan asol otuwa otæmat iægætun min ræha Lou, ne Farisi min. !Ræhatæmat nænæn tæwir, mæto nikitæmat tamkimik! Nakotaklæh-in natimnat ræha næutahlimis min, mæto nian kitiæh æm, nækotol næfakæn æfæmæh min mæmæ netæmim okotisiai-in itæmat. E nolæn æh, ræhatæmat nalpinæn otæskasik tæhmin min.”

tatuwa etəm rat taprəkis-in itəmat, kən nəmotol məmə in otəkəike mos nalpınən rəha nigəm asol taprəkis-in itəmat.

¹⁶ “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm noatit netəmim mətə niganəmtitəmat təpis! Itəmat nakoatən məmə, ‘Okəmə suah kit tatos noanawil o Nimə Rəha Uhgın məmə otol rəhan nəghatən tatətul-iəkis, okəmə təsolən, mətə in nat əpnapın əm. Mətə okəmə suah kit tatos noanawil o iaen u kol tatipit-ipit rəha Nimə Rəha Uhgın, kən in otəkəike mol nəwian itəm təmos noanawil ron.’

¹⁷ !Itəmat netəm nakotalməl, niganəmtitəmat təpis! ?Naka u in ilis, iaen u kol tatipit-ipit, o Nimə Rəha Uhgın itəm tatol kol tasim?

¹⁸ Nakotən mın məmə, ‘Okəmə suah kit tatos noanawil o olta, in nat əpnapın əm. Mətə okəmə suah kit tatos noanawil e sakrifais itəm tatəpələh lan, kən in otəkəike mol nəwian itəm təmos noanawil ron.’

¹⁹ !Itəmat netəm niganəmtitəmat təpis! ?Naka u in ilis, sakrifais o olta itəm tatol sakrifais tasim?

²⁰ Tol nəhlan, etəm tatos noanawil e olta, pahrien, tatos noanawil e olta ne natimnat rafin itəm tatəpələh lan.

²¹ Kən etəm tatos noanawil e Nimə Rəha Uhgın, pahrien tatos noanawil e Nimə Rəha Uhgın ne Suah u tətətig ikin.

²² Kən etəm tatos noanawil e nego e neai, pahrien tatos noanawil o jea rəha kig u in rəha Uhgın, kən tatos noanawil o Suah u tatəpələh-pər lan.

²³ “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mın rəha Lou, ne Farisi mın! !Rəhatəmat nənən təwir, mətə nikitəmat tamkimik! Nəkoatətəu-pən lou əlkələh mın moatos-ipən tait rəha rəhatəmat nimali nig nəmiəwilat tatəpien u katos-ipən e nagwənən, katən məmə mın, ne til, ne kumın. Mətə nakotapəs nat asol e Lou, inu etəm tatol tətəuatip kən mahmen-ahmen əm kəm netəmim, kən mətasəkitun netəmim, kən tatol nian rafin nat naka itəm təike matol. Təwir nəkoatol lou əlkələh mın, mətə nəkotəkəike moatol lou asol mın, mətə kəp, nəsolən.

²⁴ !Itəmat noatit netəmim mətə niganəmtitəmat təpis! !Itəmat netəmim noategəs-in miminao e rəhatəmat kap məmə ko nəsolərgəən, mətə nəkotərgə nat megəh asol u kamel!

²⁵ “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mın rəha Lou, ne Farisi mın! !Rəhatəmat nənən təwir, mətə nikitəmat tamkimik! Nakotafəl ihluə e kap ne plet, mətə əpəh imə tamkimik, kotərioah e nagwənən ne nənimən itəm nəmotakləh-in, o natimnat itəm nəmotos mətə-inu itəmat iaumis mın kən nian rafin nəkoatol əm natimnat rat mın itəm tətətig e rəhatəmat nətəligən.

²⁶ !Itəmat Farisi mın, niganəmtitəmat təpis! Otaupən kafəl əpəh imə e kap ne plet, kən ihluə mın in təwir təsamkimikən.

²⁷ “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mın rəha Lou, ne Farisi mın! !Rəhatəmat nənən təwir, mətə nikitəmat tamkimik! Nəkotahmen e suwit rəha netəm kəmotimis itəm kəmuəh e pen ruən. Ihluə, netəmim kotəplan məmə təwir, mətə əpəh imə tərrioah e nikipkili netəm kəmotimis, ne natimnat rafin itəm tamkimik.

²⁸ E nolən ahmen mın əm, ihluə, e nolən rəhatəmat, netəmim kotəplan məmə itəmat nəkotəuatip. Mətə imə, e nikitəmat, nakotərioah e nəghatən nakotən məsolən, ne nolən rat agın mın.

²⁹ “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mın rəha Lou, ne Farisi mın! !Rəhatəmat nənən təwir, mətə nikitəmat tamkimik! Nakotiləkin nimə e kəpiel rəha suwit rəha ien mın aupən ne netəm kotəuatip, kən moatol nəhlip e kəpiel kən moatol malə-malə lan.

³⁰ Kən nakotən-ipən məmə, ‘Okəmə itimat emotatig e nian mın rəha tipitat mın, okol itimat eməsoləsituan elat motəhamnu ien mın.’

³¹ E nəghatən əh, nakoatən-iarəp məmə itəmat noanol ətuatip mın rəha tipitimat mın aupən itəm kəmotəhamnu ien mın əh, kən nakotahmen-ahmen əm elat.

³² Kæn tæwir æm, itæmat otækæike motol namnun wæk itæm tipitæmat min kæmotætuoun.

³³ “!Itæmat sinek min, ne neti sinek min! ?Nikitæmat tatæht mæmæ okol nakotagim e nalpinæn e nigæm asol? !Kæp!

³⁴ Tol næhlan, ekahl-ipinæ ien min, ne netæm kotenatig, ne iægætun min. Neen, itæmat onækotohamnu ilat motætu-pær elat e nig kæluau, neen onækotalis motoh ilat æpæh e nimæ ræha nuæfiminæn ræhatæmat, kæn neen nakotitæp ilat kotiet e taon kit motiet motuwîn e kit.

³⁵ Kæn tol næhlan, itæmat onækotos nalpinæn ræha netæmim itæm kæmotohamnu netæmim rafin itæm kotætutitip, itæm tætuoun e Epel itæm in tætuatip, muwîn mætoarus-pæn Sekaræea, næti Perekia, itæm tipitæmat min kæmotohamnu e Nimæ Ræha Uhgîn ilugîn e olta ne nimæ.

³⁶ Iatæn pahrien kæm itæmat mæmæ, nalpinæn rafin u otuwa o netæm ræha Isrel itæm kotatig roiu.

³⁷ “!Awe, netæm Jerusalem, netæm Jerusalem! Itæmat nakotohamnu ien min ræha Uhgîn, kæn netæmim itæm Uhgîn tæmahl-ipa kæm itæmat, nækotahtimnu ilat e kæpiel apin, inæh netæm u ræha Uhgîn itæm koatos næghatæn ræhan. Nian tepæt iatæg-æfæmæh-in nelmek mæmæ iatæmik-æfimin wir itæmat matos wir itæmat, tahmen-pæn e mænig itæm tatu nenætîn min e nikwîn, mæto itæmat nikitæmat tæsagienæn ron kæn motapæs io.

³⁸ Otæplan-tu. Uhgîn tinapæs itæmat, ræhatæmat nimæ næratæn otoh, kæn nat otikæ ikin.

³⁹ Kæn ekæn kæm itæmat mæmæ, nat æh in nipahrienæn mæto-inu onæotæplan minæn io mætoarus nakotæn mæmæ, ‘!Iæræmææ Uhgîn tætatig ilau suah u itæm tatuwa e nærgîn!’ ”

24

*Næmtætîn min ræha
namnun nian*

(Mak 13:1-37; Luk 21:5-36)

¹ Iesu tæmiet e Nimæ Ræha Uhgîn maliwæk matuwîn, kæn ræhan min netæmim kotuwa motæn-ipæn kæm in mæmæ otæplan-tu nimæ min u æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn. ² Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “Æwæh, otæplan-tu nimæ min æh. Nipahrienæn iatæn kæm itæmat mæmæ nimæ min æh netæmim okotæhap-æhap kæpiel min elat. Okol kæpiel kit tæsæmæhlin e næmeen.”

³ Kæn uarisig lan, Iesu tæmaliwæk ilat ræhan netæmim motuwîn æpæh e Nitot Ræha Nig U Olif kæn matæpælæh. Kæn ræhan netæmim kotuwa pisin æm ron motæn-ipæn mæmæ, “?Otæn-tu mæmæ natimnat min u okotuwa e nian naka, kæn næmtætîn naka otol-aræp mæmæ ræham nuwamæn ne namnun nian tinuwa iuæhkîr?”

⁴ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Oatehm wir itæmat mæmæ etæmim kit otæseiua-inæn itæmat,

⁵ mæto-inu netæmim tepæt okotuwa motos nærgæk moatæn mæmæ, ‘Io Kristo itæm Uhgîn tæmæn mæmæ otahl-ipa,’ kæn okoteiuæ-in netæmim tepæt.

⁶ Onækotæto namnusæn ræha næluaginæn min, kæn onækotæto næghatæn æpnarin min mæmæ netæmim koatæluagin. Mæto nakoatehm wir itæmat mæmæ næsotæginæn. Natimnat min æh otækæike motuwa motol nipahrienæn lan, mæto namnun nian otæpanuwa.

⁷ Noanol min okotoh noanol min, kæn kantri min okotoh kantri min. Næumis otan, kæn namig otæloal ikin min tepæt.

⁸ Natimnat min æh, nætuounæn æm ræha næratæn, tahmen e pætan itæm tinætuoun matæto nahmææn o nemækæn.

⁹ “E nian min əh, netəmim okotegəhan-in-pən itəmat məmə okol nəratən kəm itəmat, kən kohamnu itəmat, kən netəmim rəha noanol min rafin okotetəhau itəmat məto-inu o nərgək.

¹⁰ Kən e nian min əh, netəmim tepət okotapəs rəhalat nahatətəən, kən okotegəhan-in-pən ilat min e nelmi tikimər min rəhalat, kən motetəhau ilat min,

¹¹ kən ien eiueiuə min okotuwa moteiuə-in netəmim tepət.

¹² Məto-inu nəratən tinatepət, iuəhkir netəmim rafin rəhalat nolkeikeən o Uhgın otikə,

¹³ məto etəmim itəm otətül əskasik mətoarus namnun nian, kən Uhgın otosmegəh in.

¹⁴ Kən namnusən təwir əh rəha nəməmə rəha Uhgın, okən-iarəp ikin min rafin e nətueintən, məmə suatip əh-ikin rəha kantri min rafin o nətəlig-inən, kən namnun nian otuwa.

¹⁵ “Ien u Taniel təməghat-in nat kit katən məmə, ‘nat itəm Uhgın tatetəhau, kən matol Nimə Rəha Uhgın tamkimik’ (nian nakotafin, otətəlig-in nıpətin). Tol nəhlan, nian nat tərət əh tatətül e Nimə Rəha Uhgın,

¹⁶ kən itəmat itəm nəkotatig Jutia, nakotiet motagim motuwın motəhluaig e nitot min.

¹⁷ Okəmə etəmim tətameg ihluə e rəhan nimə, okol təsuwınən imə mos min rəhan natimnat.

¹⁸ Okəmə etəmim əpəh e nasumən rəhan, okol təsitəlig-pənən latuənu mos rəhan kot.

¹⁹ !Kən kəsi o nıpitan u itəm kotəpik-əpik, ne nıpitan itəm kotəpinəhin nisualkələh e nian əh, məto-inu ilat okotəto tərət pik agın!

²⁰ Təwir nakotəfak məmə onakəsotagimən e nəratən əh e nian rəha nətəpən, o e nian rəha Sapat,

²¹ məto-inu e nian əh, nəratən asol otuwa itəm etəmim təməsəplanən tol mihin nəhlan aupa mətoarus-pa u-roiu, kən okol nəratən asol kit tol nəhlan otəsuwa minən nian kit tahmen e in əh.

²² Kən okəmə Uhgın təsətətipən nian rəha nəratən əh, okol etəmim kit təməsəmegəhən. Məto Uhgın otətətip nian əh o rəhan min netəmim itəm təmitəpun rəkis ilat.

²³ “E nian əh, okəmə suah kit otən-ipinə kəm itəmat məmə, ‘!Otəplan-tu, inu Kristo itəm Uhgın təməmə otəpanahl-ipa!’ o ‘!In əpəh!’ sotənən nıpahrienən lan,

²⁴ məto-inu netəmim neen okotuwa motən məmə ilat Kristo, ne ien eiueiuə min okotuwa, kən ilat okotol nəmtətin asol min, ne nat pispis min məmə okoteiuə-in netəmim, kən okotalkut məmə okoteiuə-in netəmim itəm Uhgın təmitəpun rəkis ilat, okəmə ilat kotitun nolən.

²⁵ Nikitəmat otəkəike matəht wir nəghatən min u itəm emən rəkis kəm itəmat, uarisig natimnat min u okotuwa motol nıpahrienən lan.

²⁶ “Tol nəhlan, okəmə suah kit tən kəm itəmat məmə, ‘In əpəh, ikin taruən-aruən ikin,’ əsotuwınən. O suah kit tən məmə, ‘In ikin-u e nıpəg noa nimə,’ sotənən nıpahrienən lan,

²⁷ məto-inu nian Nəti Etəmim otətəlig-pa min, otuwa uəhai əm, kən netəmim rafin okotəplan, tahmen e nıpitan itəm təmipit masiəgəpın rafin neai.

²⁸ Nian nat megəh kit təmimis, nəkotəplan kuəriə min kotuwa məmə okotun. E nolən ahmen min əm, nian nəkotəplan nəmtətin min əh, nəkotitun məmə otəsuwəhən ekuwa min.

²⁹ “Nian ətuatip nəratən əh otol namnun, kən ‘mitgar otəpis agın, kən məwig otəsəmilhən minən, kən məhau min okotisas e neai, kən Uhgın otəloal e nəsanənən min əpəh e neai.’* ”

24:9: Mat 10:22 **24:11:** Mat 24:5,24; 1 Jon 4:1 **24:13:** Mat 10:22 **24:14:** Mat 28:19 **24:15:** Dan 9:27; 11:31; 12:11 **24:17:** Luk 17:31 **24:21:** Dan 12:1 **24:23:** Mat 24:5 **24:24:** Dut 13:1-3; 2 Tes 2:8-9; Nol Əpən 13:13-14
24:26: Luk 17:23-24 **24:27:** Mat 24:37-39 **24:28:** Luk 17:37 **24:29:** Aes 13:10; 34:4; Esik 32:7; Joel 2:10,31; 2 Pita 3:10; Nol Əpən 6:12-13 * **24:29:** Məta “nəsanənən min əpəh e neai” tatəpsen-pən narmin min, o kəm-naka natimnat tahmen-pən e mit ne məwig əpəh e neai.

³⁰ “E nian əh, nəmtətin rəha Nəti Etəmim otol-arəp e neai, kən noanol mīn rafin e nətueintən okotasək e nəginən. Kən okotəplan io, Nəti Etəmim ekuwa e nimal napuə e neai e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəha Uhgīn itəm otasiə mitəlau lak.

³¹ Kən ekahl-ipən rəhak nagelo mīn kotiet nian okotəto təwi otasək əfəməh, kən ilat okotuwīn ikīn mīn rafin e nətueintən, motos-irəkis rəhak netəmim itəm Uhgīn təmitəpun rəkis ilat, kən kuəfīmīn ilat kitīəh.

³² “Nikitəmat otəkəike matəht nig u fik.† Nian ətuatip itəm nelmīn mīn kinotətuoun katəwiə, kən nimalīn mīn kīnoatəget, itəmat nəkotitun məmə nian əh inəh itəm nakotəsum lan rəhatəmat.

³³ Kən e nolən ahmen mīn əm, nian nəkotəplan nəmtətin mīn əh, onəkotitun məmə otəsuwəhən ekuwa mīn roiu agīn.

³⁴ Iatən pahrien kəm itəmat məmə netəmim itəm kotatig u-roiu, okol kəsotīmīs rafinən mətoarus natimnat mīn əh okotuwa kol nīpahrienən lan.‡

³⁵ Neai ne nətueintən okiakə, məto nəghatən mīn rəhak okol kəsotikəən.”

Etəmim tikə itəm titun nuwamən rəha Iesu Kristo

³⁶ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Suah kit təsitunən nian o aua ətuatip rəha natimnat mīn əh. Nagelo mīn əpəh e neai kotərruru, kən io mīn Nəti Etəmim ekəruru. Məto Tata Uhgīn əm in titun nian ətuatip əh.

³⁷ E nian io Nəti Etəmim ekuwa lan, otahmen e nian rəha Noah aupən ikīn itəm netəmim kəsotol əpen-əpenəən ron.

³⁸ E nian əh, itəm naruəh təsaiuən əh, netəmim koatəgwən, moatənim, moatol marit, inəh natimnat rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat, mətoarus-pən Noah təmuwīn imə e nīpəgnoa nego rəhan,

³⁹ kən ilat kinotərruru nat naka otuwa mətoarus-pa naruəh təmaiū məmik ilat rafin. In əh otol tahmen əm e nian Nəti Etəmim otuwa.

⁴⁰ Etəmim kəiu e nasumən, kən okos kitīəh, kapəs kitīəh.

⁴¹ Pətan kəiu katuəpələh kitīəh matioal nagwənən, kən okos kitīəh, kapəs kitīəh.

⁴² “Tol nəhlan, nəkotəkəike motaiir, məto-inu nəkotərruru nian naka rəhatəmat Iərəməərə otuwa lan.

⁴³ Məto nəkotəkəike motitun nat u. Okəmə etəm-iasol rəha nimə titun nian ətuatip lapin itəm iakləh otuwa, kən in otəkəike mətaiir matehm wīr nimə məmə iakləh otəsəhapən muwīn imə.

⁴⁴ Kən itəmat mīn onəkotəkəike moatətul matip, məto-inu Nəti Etəmim otuwa e aua əm itəm nikitəmat təsəhtən.

⁴⁵ “Nikitəmat otəkəike matəht wīr nolən rəha iolwək itəm in tenatig kən tətəskəlīm wīr wək rəhan kən məsapəsən. Etəm-iasol təmələhəu məmə iolwək əh otərəməərə e rəhan mīn rafin iolwək mīn məmə in otos-ipən nagwənən kəm ilat e nian ətuatip.

⁴⁶ Kən okəmə etəm-iasol otuwa məplan etəm tətərəməərə e iolwək mīn rəhan, kən matol-wīr rəhan wək, kən otos-ipən nətouən kit kəm suah əh.

⁴⁷ Iatən-ipinə nīpahrienən məmə etəm-iasol əh otələhəu in tərəməərə e natimnat rafin rəhan.

⁴⁸ Məto okəmə iolwək əh, in etəm rat, kən nīkin otəht məmə, ‘Rəhak etəm-iasol təsuwamən nuwəh,’

⁴⁹ kən mətuoun matoh iolwək mīn neen, kən muwīn magwən mənim ilat netəm kotapis.

⁵⁰ Kən etəm-iasol rəha iolwək əh otuwa e nian ne aua itəm iolwək nīkin təsəhtən məmə rəhan etəm-iasol otuwa lan.

24:30: Dan 7:13; Sek 12:10; Nol Əpən 1:7 **24:31:** 1 Kor 15:52; 1 Tes 4:16 † **24:32:** Nig u fik tahmen e naip. ‡ **24:34:** Suatip kit mīn rəha nəuhlinən ves 34 tatən məmə, “Iatən pahrien kəm itəmat məmə noanol u rəha Isrel otəsikəən mətoarus natimnat mīn əh okotuwa motol nīpahrienən lan.” **24:34:** Mat 16:28 **24:35:** Mat 5:18 **24:36:** Wək 1:7; 1 Tes 5:1-2 **24:37:** Jen 6:5-8 **24:39:** Jen 7:21-23; Luk 17:26,27 **24:42:** Mat 25:13 **24:43:** Luk 12:39-40; Nol Əpən 16:15 **24:47:** Mat 25:21,23

⁵¹ Etəm-iasol əh otol nalpınən asol kəm iolwək əh kən mərakin-pən ikin rəha netəm rəhalat nənən təwır, məto nıkilat tamkımık. İkin əh, netəmim okotasək moatəğətın nəlulılat.”

25

Nimaa nəghatən o nıpıtan əlkələh ilat ten

¹ Kən İesu təmən-ıpən kəm ilat məmə, “E nian itəm rəhatəmat İərəmərə otuwa mın, nərəmərəən rəha Uhgın otol nəhlan. Nıpıtan əlkələh* ilat ten kəmotiet lapın məmə okotuwin e marıt kit, kən moatəsağın etəm otol marıt otuwa mos rəhan pətan muwin e rəhan nımə, əpəh ikin katol lafet ikin. İlat ten kəmos rəhalat lait.

² Faif kotalməl, kən faif kotenatig.

³ Nıpıtan mın u ilat faif itəm kotalməl kəmos rəhalat lait mın, məto kəsotosən karasin məsın mın o niuw-pənən e lait.

⁴ Məto nıpıtan mın u ilat faif itəm kotenatig kəmos rəhalat lait mın, kən motos mın karasin məsın o niuw-pənən e rəhalat lait.

⁵ Kən etəm otol marıt təsuwa uəhaiən, kən napılən tınatos ilat koatiuw nəm, kən mınotapıl.

⁶ “Kən lapın ağın, suah kit təmagət əfəməh məmə, ‘!Etəmim itəm otol marıt tatuwa u-roiu! !Otuwa motəplan!’

⁷ “Kən nıpıtan əlkələh u ilat ten kəmotaiir motuarin asol rəhalat lait mın.

⁸ Kən nıpıtan itəm kotalməl kotən-ıpən kəm nıpıtan itəm kotenatig məmə, ‘!Awi! Otos-ıpa rəhatəmat məsın karasin məto-inu rəhatimat karasin e rəhatimat lait kınotamır, otəsuwəhən kotəpis.’

⁹ “Məto nıpıtan itəm kotenatig kotən-ıpən kəm ilat məmə, ‘!Kəp! Karasin mın u kəsotahmenən o kitat rafın. Məto otıtəlig motuwın motos-nəmtın rəhatəmat neen karasin əpəh e stoa.’

¹⁰ “Məto nian nıpıtan itəm kotalməl kəmotaliwək motıtəlig moatuwin o karasin, kən etəm itəm otol marıt təmuwa. Kən nıpıtan əlkələh itəm koatətul matıp, kəmotuwın ilat mın e nagwənən rəha marıt, kən motuwın imə. Kən kahtosig e toa.

¹¹ “Uarisig, nıpıtan əlkələh itəm kotalməl kəmotıtəlig-pa motaun motəmə, ‘!Etəm-iasol, etəm-iasol! !Eğəhan-in itəmat ekotımnə imə!’

¹² “Məto etəm otol marıt təmən-ıpən kəm ilat məmə, ‘!atən-ıpınə pahrien məmə, io ekəruru itəmat.’”

¹³ Kən nian İesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ıpən kəm ilat məmə, “Tol nəhlan, itəmat nəkotəkəike motaiir, məto-inu nəkotəruru nian ne aua rəha rəhatəmat İərəmərə otuwa lan.”

Nimaa nəghatən e iolwək e məni kısıl

¹⁴ Kən İesu təmuəh nimaa nəghatən kit mın məmə, “Ekən mın məmə e nian itəm rəhatəmat İərəmərə otuwa mın, nərəmərəən rəha Uhgın otol nəhlan. Etəm-iasol kit təmol əpen-əpenə məmə otaliwək muwin e nəptən pısın kit muwin isəu. Kən maun-in rəhan iolwək mın kotuwa, kən tələhəu-pən e nelmılət rəhan məni mın məmə okotol nat kit lan.

¹⁵ Təmos-ıpən tətəu-pən nıtunən rəhalat məmə okotol wək lan. E etəmim kitiəh, təmos-ıpən kətım faif kəmotər-motərioah e məni, u məni tepət pik ağın. Kən kit mın, təmos-ıpən mın kətım kəiu tahmen əm, u məni tepət pik. Kən kit mın, təmos-ıpən kətım kitiəh tahmen əm, u məni tepət.† Kən etəm-iasol təmıet muwin e rəhan naliwəkən.

24:51: Luk 12:42-46 * **25:1:** Nıpıtan əh, kəsotolən əh marıt. Koatos nup tuente ne. **25:1:** Luk 12:35; Nol Əpən 19:7 **25:11:** Luk 13:25-27 **25:12:** Mat 7:23 **25:13:** Mat 24:42 † **25:15:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, təmos-ıpən “talen” pısın pısın mın kəm ilat, faif talen, ne tu talen, ne wan talen. Faif talen tahmen e tuente-faif-milian vatu. Tu talen tahmen e ten-milian vatu. Kən wan talen tahmen e faif-milian vatu. **25:15:** Rom 12:6

¹⁶ Kæn iolwæk itəm tamos kætīm faif tæmuwīn uəhai əm mol bisnes lan, kæn tamos mīn kætīm faif mīn.

¹⁷ Kæn tahmen-ahmen əm, iolwæk itəm tamos kætīm kəiu, tæmuwīn mol bisnes lan, kæn mos mīn kætīm kəiu mīn.

¹⁸ Məto iolwæk itəm tamos kætīm kitiəh, in tæmuwīn mel noakimil məhluaigin-pən məni rəha rəhan etəm-iasol ikin.

¹⁹ “Kæn nup tepət tīnuwa mīnuwīn, kæn etəm-iasol rəha iolwæk mīn u tīnitəlig-pa, kæn maun-in rəhan iolwæk mīn məmə otəplan-tu məmə ilat kəmotol naka e məni mīn itəm tamos-ipən kəm ilat.

²⁰ Iolwæk itəm tamos kætīm faif, tæmuwa matos kætīm faif mīn itəm tamos, mətul e niganəmti etəm-iasol məmə, ‘Etəm-iasol. Aupən nəmələhəu-pən kætīm faif e nelmək. Kæn emol bisnes lan, kæn mos mīn iahgoau kætīm faif u.’

²¹ “Kæn etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘Nəmol təwīr, kæn ik iolwæk təwīr itəm nataskəlim wīr wək rəham kæn məsapəsən. Nəmol təwīr nəhlan e natimnat mīn əh noan məsin, kæn ekələhəu ik nakərəməərə e natimnat tepət. !Wa imə matig ahgin nagienən rəha etəm-iasol rəham!’

²² “Iolwæk itəm tamos-ipən kætīm kəiu kəm in, tæmuwa mən-ipən məmə, ‘Etəm-iasol. Aupən nəmələhəu-pən kætīm kəiu e nelmək. Kæn emol bisnes lan, kæn mos mīn iahgoau kætīm kəiu u.’

²³ “Kæn rəhan etəm-iasol təmən-ipən məmə, ‘Nəmol təwīr, kæn ik iolwæk təwīr itəm nataskəlim wīr wək rəham kæn məsapəsən. Nəmol təwīr nəhlan e natimnat mīn əh noan məsin, kæn ekələhəu ik nakərəməərə e natimnat tepət. !Wa imə, kuagien!’

²⁴ “Iolwæk itəm kəmos-ipən kætīm kitiəh kəm in, tæmuwa mən-ipən məmə, ‘Etəm-iasol. Ik etəm nakatakəike pik o netəmim. Kæn ik natos nagwənən e nasumən itəm nəməsasum-inən, kæn matəhl noa nig e nig itəm nəməsəfəən.

²⁵ Kæn eməgin ik, məmə okəmə emərəkin rəham məni, kæn onəköl nalpinən asol kəm io, kæn emos rəham məni muwīn məhluaig-in e nisip. Ah, inu rəham məni.’

²⁶ “Kæn rəhan etəm-iasol təmən-ipən məmə, ‘!Ik iolwæk rat, ik iəlpah! Ik nəkitun rəkis məmə iakatos nagwənən e nasumən itəm esasum-inən, kæn matəhl noa nig e nig itəm eməsəfəən.

²⁷ ?Tahro nəsuwīnən mələhəu-pən rəhak məni e bank, u in nimə rəha nələhəuən məni? Okəmə nəmol nəhlan, nian emitəlig-pa, ekuwīn mos rəhak məni, kæn ekos məni məsin mīn itəm bank otos-ipa.’

²⁸ Kæn etəm-iasol təmən-ipən kəm rəhan iolwæk pisin məmə, ‘Os-irəkis məni ron mos-ipən kəm iolwæk u itəm tamos kætīm faif,

²⁹ məto-inu etəmim u itəm tīnos rəkis nat kit mol wək lan tuwa mepət, kæn okos-ipən neen mīn, rəhan natimnat tepət. Məto etəmim itəm təsolwəkən rəhan tuwa mepət, okos-irəkis rafin natimnat ron.

³⁰ Kæn iolwæk u iəlpah itəm təruru nolən nat təwīr kit, ərakin-pən ihluə e napinəpən, ikin əh kətasək ikin katəgətāin nəluītəm.’ ”

Sipsip mīn ne nəni mīn

³¹ Kæn Iesu təmən-ipən məmə, “Nian Nəti Etəmim otuwa e nepətən əhag-əhag ne nəsanənən rəhan, ilat nagelo mīn rafin, in Kig, kæn in otəpələh e rəhan jea rəha Kig matərəməərə e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag rəhan.

³² Netəmim rafin e noanol mīn rafin e nətueintən, okotuəfimīn ilat mīn e niganəmtin, kæn in otoor netəmim tahmen e etəmim itəm tatehm sipsip mīn tatoor sipsip mīn ne nəni mīn.

³³ In otoor sipsip mīn kotuwa kan e nelmīn matip, kæn nəni mīn okotuwīn e nelmīn mol.

³⁴ “Kæn Kig otæn-ipæn kæm netæm mîn un e nelmîn matip mæmæ, ‘Otuwa, itæmat u itæm Uhgîn tæmawte-in rækis ræhan næwiræn kæm itæmat. Otuwa motos nat naka u itæm Uhgîn tæmælæhæu pîsin ræhatæmat. Otuwa motatig ahgin næramæræn ræhan itæm tæmol æpen-æpenæ lan aupæn tæpanol nætueintæn.

³⁵ Otuwa motos, mæto-inu nian næumis tæmus io, næmotos-ipa nagwænæn ekun; kæn emætoaoa, næmotos-ipa næhau ekænîm; kæn io iapîspîs, næmotit io kotuwîn e ræhatæmat latuænu;

³⁶ kæn ræhak napæn tikæ, kæn næmotos-ipa napæn kæm io; kæn matîmîs, næmotehm wir io; kæn emætatig e kalapus, næmotuwa kuag-pænîn io.’

³⁷ “Kæn netæm kotætuatip okotæn-ipæn kæm in mæmæ, ‘?Iæræmæ, nian naka emotæplan ik næumis tæmus ik, kæn emotagwæn ik; o næmoaoa, kæn emotos-ipînæ næhau mæmæ nakænîm?

³⁸ ?Nian naka emotæplan ik iapîspîs, kæn emotit ik motuwa latuænu; o ræham napæn tikæ, kæn emotos-ipînæ napæn kæm ik?

³⁹ ?Nian naka emotæplan ik nakatîmîs, o næmætatig e kalapus, kæn emotîmnæ kuag-pænîn ik?’

⁴⁰ “Kæn Kig otæn-ipæn mæmæ, ‘Iatæn-ipînæ nîpahrienæn mæmæ nat naka itæm næmotol kæm piak mîn u kit, nat ænnapîn in ian-rat, mæto næmotol kæm io.’

⁴¹ “Kæn in otæn-ipæn kæm netæm mîn u e nelmîn mol mæmæ, ‘Otuwîn isæu ron io. Uhgîn tînælæhæu rækis ræhatæmat nalpînæn. Otuwîn e nigæm asol itæm tatuæp namnun tikæ u Uhgîn tæmol ræha Setan ne nagelo mîn ræhan.

⁴² Otuwîn isæu mæto-inu nian næumis tæmus io, næsotos-ipamæn nagwænæn kit mæmæ ekun; kæn emætoaoa, næsotos-ipamæn næhau mæmæ ekænîm;

⁴³ kæn io iapîspîs, næsotaun-inæn io mæmæ ekuwa latuænu; kæn ræhak napæn tikæ, næsotos-ipamæn napæn kit ræhak; kæn ematîmîs, mætatig e kalapus, næsotuwamæn kuag-pænîn io.’

⁴⁴ “Kæn ilat mîn okotæn-ipa mæmæ, ‘!Iæræmæ! ?Nian naka itæm emotæplan ik næumis tæmus ik, o mætoaoa, o ik iapîspîs, o ræham napæn tikæ, o næmatîmîs, o næmætatig e kalapus kæn emæmotîmnæ kuag-pænîn ik?’

⁴⁵ “Kæn in otæn-ipæn kæm ilat mæmæ, ‘Iatæn-ipînæ pahrien kæm itæmat mæmæ, okæmæ næmæsotasituæn e piak mîn u kit, nat ænnapîn in ian-rat, mæto næmæsotolæn kæm io.’

⁴⁶ “Kæn ilat okotuwîn motos nalpînæn itæm namnun tikæ. Mæto netæmîm kotætuatip okotos næmegæhæn lîlîn.”

26

Nalpækauæn o

nohamnuæn Iesu

(Mak 14:1-2; Luk 21:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Nian Iesu tæmol namnun næghatæn mîn æh kæm ræhan netæmîm, kæn mæn-ipæn kæm ilat mæmæ,

² “Nækotitun mæmæ lafet ræha Nuhagego-inæn* otuwa, nian kæiu æm æh-ikîn. Kæn io, Næti Etæmîm, okegæhan-in-pæn io mæmæ okætu-pær e nig kæmæluau.”

³ Kæn pris asol mîn ne netæm-iasol ræha noanol ræha Isrel kæmotuæfimîn ilat mîn e nimæ ræha pris asol agîn u nærgîn u Kæafas.

⁴ Kæn moatælpækau mæmæ okotaskælîm Iesu e nolæn eko-eko, kæn motohamnu in.

⁵ Mæto motæn mæmæ, “Sænæmæ e nian ræha lafet ræha Nuhagego-inæn, okol mæta netæmîm kotoh ilat mîn.”

^{25:35:} Aes 58:7 ^{25:40:} Prov 19:17; Mat 10:42; Mak 9:41 ^{25:41:} Mat 7:23 ^{25:46:} Dan 12:2; Jon 5:29 * ^{26:2:} ^{26:2:} Eks 12:1-27; Mat 20:18

*Pətan kit təmau Iesu
e nat pien-pien*

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶ Nian Iesu əpəh e Petani e nimə rəha suah əh, nərgin u Saimon u leprosi təmol,

⁷ kən pətan kit təmuwa ron mos senta kit u nəmtin tiəkis, kəmiuw-pən e pətəl kəmol e kəpiel itəm nəmtin tiəkis, katən məmə alapasta. Nian Iesu tatəpələh e tepil mətagwən, kən pətan u təmau rəhn-kapə e senta un.

⁸ Nian netəmim rəha Iesu kəmotəplan nat əh, neməha təmol ilat, motən məmə, “?Təhro katərakin nat u?”

⁹ Senta u, kitun nol-salim-inən, kən kos məni asol lan, kos-ipən kəm ian-rat min.”

¹⁰ Məto Iesu tinitun nəghatən itəm koatən, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “?Təhro noatən rat pətan u? In təmol nat təwir agin kəm io.

¹¹ Ian-rat min nian rafin kotatig itəmat min ilat. Məto io, okol esatigən kitat min itəmat nian rafin.

¹² Nian təməhtəg-pən e nīpətik, təmol məmə otol əpen-əpenə o nītənimən io.

¹³ İatən pahrien kəm itəmat məmə, ikin min rafin e nətueintən itəm okən-iarəp namnusən təwir u, kən okəkəike kən-iarəp min nat naka itəm pətan u təmol, kən nīkilat otatəht min in.”

Pris asol min kəmotətou Jutas məmə otegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan tikimīr min
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Kən netəm tuelef u kit rəha Iesu, nərgin u Jutas Iskariot, təmuwin məplan pris asol min, ¹⁵ kən mən-ipən məmə, “?Onəkotos-ipa naka kəm io okəmə ekegəhan-in-pinə Iesu kəm itəmat?” Kən kəmotəfin məni ilat rafin tate itəm kəmol e silfa.

¹⁶ Kən tətuoən e nian əh, Jutas təmətegəs-in suatip məmə otegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan tikimīr min.

Namnun nagwənən

(Mak 14:12-25; Luk 22:7-23; Jon 13:21-30; 1 Kor 11:23-26)

¹⁷ Nian e nətuounən itəm rəha lafet rəha Pret U Is Tikə Lan, netəmim rəha Iesu kəmotuwa motən-ipən kəm in məmə, “?Nakolkeike məmə itimat ekotol əpen-əpenə hiə rəham nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən məmə nakagwən ikin?”

¹⁸ Kən Iesu təmənipən məmə, “Otuwin əpəh e taon, kən onəkotəplan suah kit itəm ekən kəm itəmat, kən nakotən-ipən kəm in məmə, ‘İəgətun tatən məmə: Nian itəm Uhgīn təmitəpun rəkis məmə rəhak, tinuwa iuəhkīr. Kən ekol lafet rəha Nuhagego-inən kitiah itimat rəhak netəmim min e rəham nimə.’”

¹⁹ Tol nəhlan rəhan netəmim kəmotol nat naka itəm Iesu təməni məmə okotol o nol əpen-əpenəən o nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

²⁰ Nian tīnehnaipən, Iesu tatəpələh ilat rəhan netəmim tuelef əpəh e tepil. ²¹ Kən nian kəmotəgwən, kən təmənipən kəm ilat məmə, “İatən pahrien kəm itəmat məmə itəmat kit otegəhan-in-pən io e nelmi tikimīr min rəhak.”

²² Kən nīkilat tīnəpou, kən moatən-ipən kəm Iesu kitiah kitiah məmə, “?Eh, İəməmə, pah u? ?İo?”

²³ Kən Iesu təmənipən məmə, “Etəmim itəm otegəhan-in-pən io e nelmi tikimīr min rəhak, in rəhak kit itəm tatos nīgīn pīret mos-ipən meer e plet kitiah əm itimlau min.†

²⁴ İo, Nəti Etəmim, iatuwin e suatip rəhak, təhmen-ahmen əm e nəghatən kəməte lak. ! Məto kəsi, nəhməən asol o etəm u itəm otegəhan-in-pən Nəti Etəmim e nelmi rəhan tikimīr min! Təwir pik agin məmə təməsaiir-əmən.”

²⁵ Kən Jutas u etəm otegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan tikimīr min təmənipən məmə, “İəgətun. ?Pah əh? ?İo?”

26:7: Luk 7:37-38 **26:11:** Dut 15:11 **26:15:** Sek 11:12; Jon 11:57 **26:17:** Eks 12:14-20 † **26:23:** E nian rəha Iesu, nian netəmim kotəgwən kələh, in nəmtətin məmə rəhalat niel in təwir. **26:23:** Sam 41:9

Məto Iesu təməni-ıpən məmə, “Əwəh, ik. Ik atıp nəməni.”

²⁶ Nian kəmoatagwən, Iesu təmos pıret, məfak ron, məmkas, mos-ıpən kəm rəhan netəmim, məni-ıpən məmə, “Otos motun, inu nıpətik.”

²⁷ Kən mos kap wain, məfak ron, mos-ıpən kəm rəhan netəmim, məni-ıpən məmə, “Otənim, itəmat rafin.

²⁸ Inu nitak itəm tatol məmə nəniəkisən rəha nasituən in tatətul matəmegəh. Nitak u okəhtəg o netəmim tepət məmə otafəl rəkis rəhalat nolən rat min.

²⁹ İatən pahrien kəm itəmat məmə ekəsənim minən wain u mətoarus nian itəm ekənim wain wi kitat min itəmat əpəh e nərəmərəən rəha Tata rəhak.”

³⁰ Nian kəmotan napuən əfak kit, motiet motuwın e Nitot Rəha Nig U Olif.

Iesu təməni-ıarəp məmə

Pita otapəs in

(Mak 14:26-31; Luk 22:31-34;

Jon 13:36-38)

³¹ Kən Iesu təməni-ıpən kəm ilat məmə, “O lapın əm u, nakotapəs rəhatəmat nahatətən lak o nat naka itəm okol lak. Naoa Rəha Uhgın itəm təkəike mol nıpahrienən, təməni məmə,

‘İo ekohamnu etəmim itəm tatehm sipsip min, kən sipsip min okotan kitiəh kitiəh.’

³² Məto nian ekəmegəh min e nımisən, iakaupən muwın əpəh Kalili, kən itəmat nəpanotuarisig.”

³³ Kən Pita təməni-ıpən məmə, “Mətan, ilat rafin okotapəs rəhalat nahatətən lam, məto io, kəp, esapəsən rəhak nahatətən lam nian kit ne.”

³⁴ Kən Iesu təməni-ıpən kəm Pita məmə, “İatən-ıpınə pahrien kəm ik məmə, lapın əm u, uarisig mənig təpanımnən, onakən mau kısıl məmə nəkəruru io.”

³⁵ Məto Pita tən məmə, “Nat əpnapın ekəkəike mımıs kilau min ik, okol ekəsənən məmə ekəruru ik.” Kən rəhan rafin netəmim kotən min tahmen e Pita.

Iesu təməfak əpəh Ketsemani

(Mak 13:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Kən Iesu ne rəhan netəmim kəmotuwın ikın kit katən məmə Ketsemani, kən təməni-ıpən kəm ilat məmə, “Oatəpələh ikın-u, pəs io ekuwın ikın əh məghat kəm Uhgın e nəfakən.”

³⁷ Kən təmit Pita ne nəti Sepeti mil ilat min, kən nıkin tınahmə pık, kən tınəto tərət.

³⁸ Kən təməni-ıpən kəm iləhal məmə, “İakəto nıkik tınahmə pık, iuəhkır ekımıs lan. İtəməhal ətəhləpələh ukın-u, mətəhlaiir kitat min io.”

³⁹ Kən muwın noan məsin əm, meıuıu mısın-pən rəhn-kapə e nısıp matəfak, matən məmə, “Rəhak Tata, okəmə suatıp kit min əh-ikın o rəham nalpəkəuən, pəs nakohrəkıs ron io nəratən itəm tatuwa. Məto sənəmə nakol nəwiak, məto nakol nəwıam.”

⁴⁰ Kən təmitəlig-pa məplan iləhal kətəhlapıl. Kən təməni-ıpən kəm Pita məmə, “?Təhro nəşəhlaiirən kitat min io o aua kitiəh əm ne?”

⁴¹ Atəhlaiir kən mətəhaləfak məmə nəşəhaluwınən ima nos-ıpən-os-ıpənən. Nıkıtəməhal tolkeike, məto nıpətıtəməhal təpou.”‡

⁴² Kən mitəlig-pən min matəfak mətau kəıu, matən məmə, “Rəhak Tata, okəmə ekəkəike mos nəratən itəm tatuwa, kən pəs nakol nəwıam.”

⁴³ Kən nian təmitəlig-pa, təməplan iləhal kınəhlapıl məto-inu napılən tınos iləhal.

⁴⁴ Kən tapəs iləhal mitəlig-pən min matəfak mətau kısıl, matən əm nəghatən kitiəh əm.

26:28: Eks 24:8; Jer 31:31-34; Sek 9:11; 1 Kor 10:16 **26:30:** Luk 22:39; Jon 18:1 **26:31:** Sek 13:7; Jon 16:32
26:32: Mat 28:7,16 **26:34:** Mat 26:69-75 **26:38:** Jon 12:27 ‡ **26:41:** Iesu tolkeike məmə iləhal okəhalətul-ıəkıs məşəhalapəsən rəhalat nahatətən lan. Afın min ves 31-35.

⁴⁵ Kən mitəlig-pa mən-ipən kəm iləhal məmə, “? Nəkatəhlapil əh mətəhlameg, o? Əhaləplan-tu, aua tınatuwa iuəhkir, kən io Nəti Etənim, okegəhan-in-pən e nelmi netəm nol təfagə rat.

⁴⁶ !Əhalətul-ta, koatuwin! !Etənim u tatuwa itəm otegəhan-in-pən io e nelmi rəhak tikimir min!”

Tikimir min rəha Iesu kəmotiləs motaskəlim
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53;

Jon 18:2-11)

⁴⁷ Nian Iesu təmatəghat-əh, Jutas, in etəm tuelefkit rəha Iesu, təmiet-arəpa ilat nimanin netənim itəm koatəmik naip asol rəha nəluaginən ne kəsou-əsou. Pris asol min ne netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel kəmotahl-ipa ilat.

⁴⁸ Jutas təmən-ipən rəkis nəghatən kəm ilat məmə, “Pah u itəm ekətuilim-pən lan, kən nakotaskəlim in.”

⁴⁹ Kən roiu agin, Jutas təmaliwək muwin o Iesu mən-ipən məmə, “!Təwir, İəgətun!” kən mətuilim-pən lan.

⁵⁰ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Io kit, ol nat naka itəm nəmuwa ron.”

Kən netənim kəmotaliwək motaskəlim Iesu məmə okotiləs-ipən e kalapus.

⁵¹ Kən etənim kit rəha Iesu təmea-pən miuw rəkis rəhan naip asol rəha nəluaginən, kən moahin naip tətə-rəkis matəlgı slef rəha pris asol agin.

⁵² Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Aii-pən rəham naip e nəmeen, məto-inu netəm min u itəm koatoahin naip, okotimis e naip.

⁵³ ?Nikim təht məmə ekəruru naun-inən rəhak Tata, kən roiu agin otahl-ipa nagelo min taosan tepət tepət§ məmə okotasitu lak?

⁵⁴ Məto okəmə ekol nəhlan, okol Naoa Rəha Uhgın otəsuwamən mol nıpahrienən lan, itəm tatən məmə otuwa tol nəhlan.”

⁵⁵ E nian əh, Iesu təmən-ipən kəm nimanin netənim məmə, “? Tahro nəmotuwa motəmik naip asol min ne kəsou-əsou min? ?Nikitəmat təht məmə io iatol nəluaginən o nahwinən kapman, o? !Kəp! Nian rafin iakatəpələh əpəh e Nimə Rəha Uhgın matəgətun netənim, kən nəsotuwamən motaskəlim io.

⁵⁶ Məto natimnat min əh rafin tinuwa mol nıpahrienən lan məmə Naoa Rəha Uhgın itəm ien min aypən kəmotətə otuwa mol nıpahrienən lan.” Kən rəhan min netənim kəmotapəs in motagim.

Iesu təmətul e
nıganəmti kaonsel

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Netəm min u itəm kəmotaskəlim Iesu, kəmotiləs motuwın o Kaeafas u in pris asol agin. İkin əh, iəgətun min rəha Lou ne netəm-iasol min rəha noanol rəha Isrel, koatuwa motuəfimin ikin.

⁵⁸ Məto Pita tətən təlig-təlig matuarisig-in Iesu, muwin əpəh e latuənu rəha pris asol agin. Kən təmuwin əpəh e iat matəpələh ilat mopael min məmə otəplan-tu məmə okol naka e Iesu.

⁵⁹ Pris asol min ne netənim rafin rəha kaonsel koategəs-in nəghatən eiueiuə min e Iesu məmə okotohamnu in o nəghatən min əh.

⁶⁰ Məto kəsotəplanən nolən rat kit rəhan o nəghatən eiueiuə min rəha netənim, nat əpnapin nəghatən eiueiuə min tepət kəmotiet.

Kən əmun, etənim kəiu kuea aypən,

⁶¹ kən muən-iarəp məmə, “Suah u təmatən məmə titun nərəkinən Nimə Rəha Uhgın, kən miləkin min e nian kisil əm.”

26:46: Jon 14:31 **26:51:** Jon 18:26 **26:52:** Jen 9:6; Nol Əpən 13:10 § **26:53:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “kampani rəha nagelo tuelef,” itəm tahmen e nagelo sepinte-tu-taosan. **26:55:** Luk 19:47; 21:37 **26:61:** Jon 2:19-21

⁶² Kæn pris asol agin tåtul mæn-ipæn kæn Iesu mämä, “?Tahro nəsəghatən? ?Tahro e nəghatən min əh itəm koatən-iarəp tatiləs pikən ik?”

⁶³ Məto Iesu təpnapin əm mäsəghatən.

Kæn pris asol agin təmən-ipæn kæn in mämä, “Onakəkəike mos noanawil kit e Uhgın itəm tətəmegəh, kæn mæn-iarəp nıpahrienən kəm itimat mämä ik Nəti Uhgın ne Kristo itəm Uhgın təmən mämä otahl-ıpa, o kəp.”

⁶⁴ Kæn Iesu təmən-ipæn mämä, “Əwəh, tol əm mämä inu nəmən mihin ne. Məto ekən-ıpinə kəm itəmat rafin mämä, e nian itəm otuwa, onəkotəplan io Nəti Etəmim ekatəpələh e nıkalın matıp rəha Uhgın u Etəm Təsanən Agın, kæn mateıuıu-pa e neai e nımal napuə.”

⁶⁵ Kæn pris asol agin təməhap rəhan napən məto-inu tətəto tərət o nəghatən rəha Iesu, kæn mæn mämä, “!Tatəghat rat e Uhgın!* ?Tahro mämä suah kit min təkəike məghat min lan? Otətəlig-in-tu, nəmotəto nəghatən rat əh.

⁶⁶ ?Nıkitəmat təht mämä naka?”

Kæn kəmotən-ipæn mämä, “Otəkəike mimis.”

⁶⁷ Kæn kəmotəgəh əpnapin əm nıganəmtın, kæn motaht e nelmilat. Neen kotem e nelmilat,

⁶⁸ kæn motən-ipæn mämä, “Ei, Kristo. ?Ən-iarəp e nəsənənən rəha Uhgın mämä pah təmoh ik?”

Pita təmən mämä təruru Iesu

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ E nian əh, Pita tətəpələh ihluə e iat rəha nımə, kæn iolwək kit pətan əkəku tuwa ron mæn-ipæn kəm in mämä, “Ik min u, nəmatuarisig-in Iesu, etəm Kalili.”

⁷⁰ Məto Pita təmən-ıamnin kəm ilat rafin mämä, “!əkəruru nat un itəm nakatən.”

⁷¹ Kæn maliwək muwın e ket rəha iat, kæn ikın əh pətan əkəku kit min təməplan in, kæn təmən-ipæn kəm netəmim ikın əh mämä, “Suah u kit u təmaturisig-in Iesu Etəm Nasaret.”

⁷² Məto Pita təmən-ıamnin əskasık min mos noanawil mämä, “!əkəruru suah əh!”

⁷³ Təsuwəhən, netəm min u koatətul ikın əh kotuwın o Pita motən-ipæn mämä, “Pahrien mämä ik kit əh, məto-inu nolən rəha nəghatən rəham tahmen əm elat.”

⁷⁴ Kæn tınətuoun maun-in nərətən min koatısi-pən o Uhgın moatuwa ron okəmə teıuə. Kæn təmos noanawil mämä, “!əkəruru suah əh!”

Kæn roıu agın, mənıg təmımnən.

⁷⁵ Kæn Pita nıkin təht nəghatən itəm Iesu təmən kəm in mämä, “Uarisig mənıg otımnən, onakən mau kısıl mämä nəkəruru io.” Kæn Pita təmıet muwın ihluə, kæn təmasək təmasək.

27

Jutas təmarıl atıp in

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Laulaugin agın, pris asol min rafin ne etəm-iasol min rəha netəmim kəmotuəfımın min motəte noa mämä okotətəu-pən suatıp naka o nohamnuən Iesu.

² Kəmotəlis in, kæn motiləs motuwın motəhlman-pən e nelmi Pailat, kapman rəha Rom.

³ Nian Jutas u etəm təmegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan tıkimır min, təməplan mämä kəmotıuw-ıarəp Iesu mämä otımıs, nıkin tınahmə pik o nat naka itəm təmol, kæn təmık mənı tate əh itəm kəmol e silfa, məmki-pən kəm pris asol min ne etəm-iasol min rəha noanol rəha Isrel.

⁴ Kæn mæn-ipæn mämä, “Emol təfagə məto-inu emegəhan-in-pən e nelmi tıkimır min suah kit itəm təsölən nat tərət kit.”

Kæn kotən-ipæn mämä, “Inu nat əpnapin əm otəmat. Nat kit rəham əm.”

26:63: Aes 53:7; Mat 27:12 **26:64:** Sam 110:1; Dan 7:13; Mat 24:30 * **26:65:** Etəm-iasol rəha pris min təmən mämä Iesu təmən rat Uhgın məto-inu Iesu tatən mämä in tahmen əm e Uhgın. **26:65:** Mat 9:3; Jon 10:33 **26:66:** Lev 24:16; Jon 19:7 **26:67:** Aes 50:6; 53:5 **26:75:** Mat 26:34

⁵ Tol nàhlan, Jutas tàmèrakin-pən mənì əpəh e Nimə Rəha Uhgìn, kən in miet magim muwìn maril atip in.

⁶ Kən pris asol mìn kəmotuwìn motuwər mənì, kən motən məmə, “Təsətuatipən e rəhatat Lou məmə okotələhəu-pən mənì u ilat mənì rəha Nimə Rəha Uhgìn, mətò-inu kəmos-nəmtìn nita etəmim lan.”

⁷ Kən koatən məmə okotos mənì əh kən kos-nəmtìn nəptən kit u aupən katən məmə, “nəptən rəha suah kit itəm tatol sospən e nəptən,” kən koatən məmə okatitənim iapispis mìn ikin.

⁸ Tol nàhlan, muwa mətòarus-pa u-roiu, netəmim kotaun-in nəptən əh məmə, “Nəptən Rəha Nita.”

⁹ Kən nəghatən naka itəm ien Jeremaea təmən aupən, təmuwa mol nìpahrienən lan. Təmən məmə, “Kəmos mənì tate əh itəm kəmol e silfa, inu nəmtìn itəm netəm Isrel kəmotən o suah u,

¹⁰ kən koatos mənì əh məmə okotos-nəmtìn ‘nəptən o nolən sospən,’ tahmen əm məmə Iərəmərə təmən kəm io.”

*Iesu təmətul e
nìganəmti Pailat*

(Mak 15:2-15; Luk 23:3-5, 13-25; Jon 18:33-19:6)

¹¹ Kən Iesu təmuwìn mətul e nìganəmti Pailat, kən təmətapəh ron məmə, “?Ik kig rəha netəm Isrel?”

Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Ik nəmən mihin.”

¹² Nian pris asol mìn ne etəm-iasol mìn rəha Isrel koatən-iarəp nəghatən mìn e Iesu, mətò Iesu təsuhəlpinən rəhalat nəghatən.

¹³ Kən Pailat təmən-ipən kəm in məmə, “?Nakatəto nəghatən mìn itəm koatən tatiləs pikən ik, o kəp?”

¹⁴ Mətò Iesu təpnəpìn əm məsəghatən məsuhəlpinən nəghatən kit ilat katən, kən Pailat, narmin təmiwig pik.

¹⁵ Kən e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, in nolən rəha kapman məmə otahl-iarəp etəmim kit e kalapus itəm nìmanin netəmim kəmotən.

¹⁶ E nian əh, etəm kit tatəməhl e kalapus, nərgìn u Parapas. Kən netəmim rafin kotitun məmə in təmol tərət pik agìn.

¹⁷ Kən nian nìmanin netəmim kinotuwa, kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Nako-tolkeike məmə ekahl-iarəp pah e kalapus tiet matuwìn, Parapas, o Iesu, kətaun-in məmə Kristo?”

¹⁸ Təmən nàhlan mətò-inu in titun məmə kəmotəghəhan-in-pən Iesu e nelmin mətò-inu koatətəhak o Iesu.

¹⁹ Nian Pailat tatəpələh e jea rəha nakilən nəghatən, rəhan pətan tahl-ipən nəghatən kəm in məmə, “Suah un təsolən nat tərət kit. Əsolən nat kit lan, mətò-inu eməpilaiir lan, kən roiu iatəto tərət agìn ron.”

²⁰ Mətò pris asol mìn ne netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel kəmotəghat kəm nìmanin netəmim məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat. Kən ilat kəmotətapəh o Pailat məmə otahl-iarəp Parapas, kən kotohamnu Iesu.

²¹ Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Suah mil u, in pəhrüən lan ekahl-iarəp?”

Mətò nìmanin netəmim kəmotən-ipən məmə, “Parapas.”

²² Kən Pailat təmən-ipən məmə, “?Kən oekahro Iesu u kətaun-in mə Kristo?”

Kən nìmanin netəmim rafin kəmotən-ipən məmə, “!Okətu-pər e nig kəluau otimis!”

²³ Kən Pailat təmən-ipən kəm ilat məmə, “?O naka? ?Təmol nat tərət naka?”

Mətò nìmanin netəmim kəmotəgət əfəməh, motən məmə, “!Okətu-pər in e nig kəluau otimis!”

²⁴ Kæn nian Pailat tæmæplan mæmæ okol tæsæləhəuən nəghatən rəhalat, kæn ilat kīnoatətul matip o nəmouən, kæn tos nəhau maikuas e nelmin aupən e nimanin netəmim, kæn mæn-
ipən kəm ilat mæmæ, “Nəghatən kit rəhak tīkə o suah u, mæmæ nitan otəməhl-pa lak. !
Nīmīsən rəhan tatəməhl-pīnə e nelmitəmat!”

²⁵ Kæn netəmim rafin kəmotən mæmæ, “!Pəs nitan təməhl-pa otimat ne nisualkələh min
rəhatimat min!”

²⁶ Kæn Pailat təməhl-iarəp megəhan-in-pən Parapas kəm ilat. Məto təmən mæmæ okalis
Iesu, kæn təmegəhan-in-pən in mæmæ okətu-pər e nig kəluau mæmæ otimis.

Mopael min kəmoatol milə e Iesu

²⁷ Kæn mopael min rəha Pailat kotiləs Iesu motuwīn əpəh imə e nimə asol rəha kapman,
katən mæmæ Praetoriam. Kæn kəmotauin-rafīn mopael min kotuwa kitəlau lan.

²⁸ Kæn motəmki-rəkis rəhan natimnat, motuwīn-in-pən kot tasiə kit kəm in, tahmen e
kot rəha kig kit.

²⁹ Kæn motuarin-uarin nol itəm tol nihlən-nihlən motol hat lan, motəfauin-pən e rəhn-
kapə Iesu motol milə lan mæmæ in hat rəha kig kit. Kæn motələhəu-pən noanig kit e nelmin
matip, kæn motisin nulilat aupən in, motol milə lan, motən-ipən mæmæ, “!Ekotisiāi-in ik,
kig rəha netəm Isrel!”

³⁰ Kæn motagəh lan, kæn motiləs noanig motoh rəhn-kapə lan mau tepət.

³¹ Nian kīnotol rəkis milə lan, kæn motəpeg rəkis kot tasiə, motuwīn-in-pən min rəhan
natimnat. Kæn motiləs motuwīn mæmæ okotətu-pər e nig kəluau mæmæ otimis.

Kəmətu-pər Iesu e nig kəluau

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43;

Jon 19:17-27)

³² Nian kəmoatuwīn, motəplan etəm Saerin kit, nərgin u Saimon, kæn moatakəike kəm
in mæmæ otiləs nig kəluau. ³³ Kəmotuwa ikin kit katən mæmæ, Kolkota, u nipətīn tatən
mæmæ Louipīl-uipīl.

³⁴ Ikin əh kəmotəmki-pən wain kəm Iesu itəm kəmeapətīp e nat tarip. Məto nian Iesu
təmənīm asgəwīn, kæn mapəs nənimən.

³⁵ Nian kəmətu-pər e nig kəluau, kæn moturin taes o rəhan natimnat.

³⁶ Kæn moatəpələh moatuag-pən moatehm Iesu ikin əh.

³⁷ Ilis e rəhn-kapə, kəmotətə nipəgnəmtin nənən. Tatən nəhlan mæmæ, INU IESU, KIG RƏHA
NETƏM ISREL.

³⁸ Kæn etəmim kəiu itəm kətīoh netəmim mətuakləh-in rəhalat natimnat, kəmətu-pər
ilau e nig kəluau, kit e nīkalīn matip, kit e nīkalīn mol.

³⁹ Kæn netəm min u itəm kəmotaliwək motuwa moatuwīn, motən-ipən nəghatən rat
kəm Iesu, moturin-urin rəhalat-kapə,

⁴⁰ moatən mæmæ, “Nəmatən mæmæ onakərəkīn Nimə Rəha Uhgīn kæn ik pīsīn əm miləkīn
o nian kīsīl. !Osmegəh atip ik! !Kæn eiuiu e nig kəluau okəmə ik Nəti Uhgīn pahrien!”

⁴¹ E nolən ahmen min əm, pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou, ne netəm-iasol min
rəha noanol rəha Isrel kotol milə lan,

⁴² motən mæmæ, “Təmosmegəh netəmim, məto okol təruru nosmegəh atipən in. In kig
rəha Isrel. Okəmə tatite atip e nig kəluau, kæn okotən nipahrienən lan.

⁴³ Tətahatətə e Uhgīn. Pəs Uhgīn tiləs-irəkis in əh-roiu okəmə in tolkeike, məto-inu
təmən mæmə in Nəti Uhgīn.”

⁴⁴ E nolən ahmen min əm, iətgəhl lou mil itəm kəmətu-pər iləhal min in e nig kəluau,
katuən-ipən nəghatən rat tepət kəm in.

*Iesu tinimis**(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49;**Jon 19:28-30)*

⁴⁵ Kæn e tuelef klok mætoarus-pæn tri klok, napinæpæn tæmeiuaiu miræfin nat.

⁴⁶ Kæn iuæhkîr e tri klok ehnaipæn, Iesu tæmasæk æfæmæh mæn mæmæ, “!Eloi, Eloi! ?Lama sapaktani?” u nipætîn tæmæ, “!Uhgîn ræhak, Uhgîn ræhak! ?Tahro nakatapæs io?”

⁴⁷ Nian netæmim neen itæm kæmoatætul æh-ikîn kæmotæto tæmasæk æfæmæh næhlan, kæn kotæn mæmæ, “In tætaun-in Elaija.”

⁴⁸ Roiu agîn, kit tæmaiu muwîn milæs nat kit tame-ame tahmen e katæn,* kæn mau e wain u tagîn, maru e nig, kæn milæs-ipæn mæmæ Iesu otænîm.

⁴⁹ Kæn ilat min neen kotæn-ipæn mæmæ, “Apæs æm. Pæs koatæplan okæmæ Elaija otuwa mosmegæh in, o kæp.”

⁵⁰ Kæn nian Iesu tæmasæk æfæmæh min, megæhan-in atîp mæmæ otimis, kæn ræhan namegæn tiet.

⁵¹ E nian ætuatîp æh, nimæhan itæm tatækul e Nimæ Ræha Uhgîn tæmæhap mol mæsîn kæiu, tæmætuoun æpæh ilis muwa mol namnun æpæh læhau. Namig tæmæloal, kæn kæpiel min kæmotimismis.

⁵² Kæn suwit min itæm kæmol e nipæg kæpiel kæmotæhap motoag, kæn netæm kotætuatîp tepæt itæm kæmotimis rækis, kæmotæmegæh min.

⁵³ Kæmotiet e suwit min kæmol e nipæg kæpiel, kæn uarisig Iesu tæmæmegæh e nimisæn, ilat kæmotuwîn æpæh Jerusalem motiet-aræp o netæmim tepæt.

⁵⁴ Kæn nian etæm-iasol ræha mopael min ræha netæm Rom ilat netæm min u itæm kæmoatehm Iesu, kæmotæplan namig ne natimnat min æh, kæmotægîn pik, kæn motæn æfæmæh mæmæ, “!Nîpahrienæn, inu Næti Uhgîn pahrien!”

⁵⁵ Nîpitan tepæt kæmoatætul isæu moatæplan. Aupæn ikîn kæmotiet Kalili moatætæu-pæn Iesu moatasitu lan e nat pisîn pisîn min.†

⁵⁶ Ilat min neen u Meri Maktala, kæn Meri u mama ræha Jemes ne Joses, kæn mama ræha næti Sepeti mil.

*Kæmitænîm Iesu**(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56;**Jon 19:38-42)*

⁵⁷ Etæm Aramatia u ræhan nautæ tepæt, nærgîn u Josep, in etæmim kit ræha Iesu. Nian tinatuwa iuæhkîr o napinæpæn,

⁵⁸ tæmuwîn mæplan Pailat, kæn tætapæh-in nipæti Iesu, kæn Pailat tegæhan-in nipæti Iesu kæn in.

⁵⁹ Kæn Josep tæmilæs nipæti Iesu muwîn malpin e nimæhan ruæn wi kit, nærgîn u linen,

⁶⁰ kæn milæs muwîn milæs-ipæn e suwit wi kæmel e kæpiel. Suwit u in ræha Josep. Kæn mæsoupælpælin-pæn kæpiel asol kit mahtosig-in nipæg kæpiel lan, kæn matuwîn.

⁶¹ Meri Maktala, ne Meri kit min katuæpælæh æh iuæhkîr o suwit.

Mopael min itæm kæmotehm nipæg kæpiel

⁶² Nian æh, in nian katol æpen-æpenæ o Sapat, kæn kæmæn lawîgin e Sapat, pris asol min ne Farisi min kæmotuwîn motæplan Pailat.

⁶³ Motæn-ipæn mæmæ, “Etæm-iasol. Nîkitæmat tinæht mæmæ, nian suah æh, etæm ræha neiuææn, tæmatæmegæh æh, matæn mæmæ, ‘Nian kisil otuwa muwîn, kæn Uhgîn otosmegæh min io e nimisæn.’

⁶⁴ Tol næhlan, ahl-ipæn ræham neen mopael okotuwîn moatehm nipæg kæpiel suwit mætoarus-pæn nian kisil tuwa muwîn. Mætan, ræhan netæmim okotuwæ kaklæh-in nipætîn,

27:46: Sam 22:1 * **27:48:** Nat u tahmen e nimismis matres. **27:48:** Sam 69:21 **27:51:** Eks 26:31-33; Hip 10:19-20 † **27:55:** Nîpitan min æh kæmotasitu Iesu e nat pisîn pisîn min tahmen e nagwænæn, ne næhau, ne ikîn ræha napilæn. **27:55:** Luk 8:2-3 **27:58:** Dut 21:22-23 **27:60:** Aes 53:9 **27:63:** Mat 12:40; 16:21; Mak 9:31; 10:33-34; Luk 9:22; 18:31-33; Jon 2:19-21

kən motən-ipən kəm netəmim məmə təməmegəh mɪn e nɪmɪsən. Kən neiueiuəən u, in otərat taprəkis-in itəm aupən.”

⁶⁵ Kən Pailat təmən-ipən məmə, “Otos mopael mɪn, kən motuwɪn motol natɪmnat rafɪn itəm nakotolkeike məmə okotol o nehm wɪrən suwɪt e nɪpəg kəpiel.”

⁶⁶ Kən kəmotuwɪn moatehm wɪr nɪpəg kəpiel tol nulan, motələhəu-pən nəmtətɪn kit e kəpiel.‡ Kən kəmotələhəu mopael mɪn məmə okoatehm ikɪn əh.

28

*Iesu təməmegəh mɪn
e nɪmɪsən*

*(Mak 16:1-8; Luk 24:1-12;
Jon 20:1-10)*

¹ E Sante laulaugin agɪn,* təmatian məsian wɪrən, Meri Maktala ne Meri kit mɪn kəmian məmə okiauag suwɪt e nɪpəg kəpiel.

² Kən əmun, namig asol kit təmələal məto-inu nagelo kit rəha Iərəmərə təmeiuaiu e nego e neai muwɪn e nɪpəg kəpiel, kən məsəpələpəl-in rəkis kəpiel, kən matəpələh-pər lan.

³ In tətasiə tahmen e nɪpɪtən, kən rəhan natɪmnat mɪn kotəruən tahmen e nahui noa nɪtəhəl.

⁴ Mopael mɪn kəmotəgɪn pɪk, kən motasiəp-asiəp, narmilat təmɪkə tahmen e netəm kəmotɪmɪs.

⁵ Kən nagelo təmən-ipən kəm pətan mil məmə, “Suəgɪnən, məto-inu ekitun məmə natuegəs-in Iesu itəm kəmətu-pər e nɪg kəluau.

⁶ Tikə u ikɪn-u. In təməmegəh mɪn e nɪmɪsən tahmen əm e inu təmən mihɪn aupən. Uea muəplan ikɪn təmatəməhl ikɪn.

⁷ Kən ian uəhai, kən muən-ipən kəm rəhan netəmim məmə, ‘In təməmegəh mɪn e nɪmɪsən, kən in tətaupən-in itəmat matuwɪn əpəh Kalili. Kən ikɪn əh, onəkotəplan in əh-ikɪn.’ Itəla, rəhak u nəghatən enən kəm itəmlau.”

⁸ Kən pətan mil kəmuagɪm uəhai əm e suwɪt e nɪpəg kəpiel, matuəgɪn, məto nɪkilau tətəgɪen, mətian məmə okuən-ipən kəm netəmim rəha Iesu.

⁹ Kən əmun, Iesu tiet-arəpa olau, mən-ipən məmə, “Təwɪr.” Kən kəmuea o Iesu, muaskəlɪm nelkɪn, kən muəfak kəm in.

¹⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Suəgɪnən. Ian muən-ipən kəm piak mɪn məmə okotuwɪn Kalili. Ikɪn əh okotəplan io ikɪn.”

Nəghatən rəha mopael mɪn

¹¹ Nian pətan mil kəmuəliwək mətian, kən mopael mɪn əh neen kəmotuwɪn e taon, kən motən-ipən kəm pris asol mɪn natɪmnat rafɪn itəm kəmotəplan.

¹² Nian pris asol mɪn kəmotuwɪn motəplan netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel, kən moatol noa kit motəlɪs nəghatən lan. Kən motos-ipən məni asol kəm mopael mɪn,

¹³ motən-ipən kəm ilat məmə, “Nakotən-ipən kəm netəmim məmə, ‘Rəhan netəmim kəmotuwa lapɪn nian itimat emotapɪl, motəkləh-in nɪpətɪn motɪləs motəgɪm.’

¹⁴ Okəmə kapman otəto namnusən u, kən itimat ekotəg-ətuatɪp-in nəghatən u kəm in. Itəmat onəsotosən nəratən lan.”

¹⁵ Tol nəhlan, mopael mɪn kəmotos məni, kən motol tahmen-pən əm məmə kəmən mihɪn kəm ilat. Kən namnusən u təmuwɪn mɪtəlau e netəm Isrel muwa mətoarus-pa roiu.

‡ **27:66:** Roiu, kitat kəsotɪtun ətuatɪpən məmə kəmol nəmtətɪn əh o nolən naka. Kəm-naka kəməlɪs nol kit itəm təmol mak lan, o kəm-naka u, kəmol e plasta. Məto netəmim rafɪn kotɪtun məmə suah kit otəsɪləs-irəkisən. Kən okəmə koatəplan nəmtətɪn məmə təməhapən, o təmɪet rəkis, kən mopael mɪn okotɪtun məmə suah kit təməhwɪn rəkis kəpiel.

* **28:1:** Nəghatən Kris ətuatɪp tatən məmə, ‘Nian Sapat tɪnol namnun, e nian itəm tətaupən e wɪk **28:6:** Mat 12:40; 16:21 **28:10:** Mat 26:32

Iesu tāmiet-arəpa
o rəhan netəmim
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁶ Kən netəm lepen rəha Iesu kəmotuwın Kalili, motuwın e nıtot itəm Iesu təmən kəm ilat məmə okotuwın ikin.

¹⁷ Nian kəmotəplan in, kən kəmotəfak kəm in, məto neen rəhalat nətəligən tatol kəiu.

¹⁸ Kən Iesu tuwa olat, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nepətən rafin rəha nego e neai ne nətueintən o nərəməəən, Uhgın təmos-ipa kəm io.

¹⁹ Tol nəhlan, otuwın motiuw netəmim rəha noanol mın rafin e nətueintən məmə okotuwa rəhak netəmim, kən motol baptais elat e nərgi Tata Uhgın, ne Nətin, ne Narmın,

²⁰ kən motəgətun ilat məmə okotətəu-pən rafin nəghatən mın itəm emən kəm itəmat. Kən nıpahrienən, ekətətig kitat min itəmat nian mın rafin mətoarus namnun nian.”

Mak Namnusən Təwir Rəha İesu Kristo Itəm Mak Təməte Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Mak

?Pah təməte naoa u? Jon Mak təməte naoa u. In sənəmə etəm tuelef kit rəha İesu. Məto katən məmə in fren wır kit rəha Pita itəm ilau katian ikın mın tepət. Naoa rəha Wək Mın tatən məmə in təmuwın ilau Pol e rəhan naliwəkən təmaupən mol, kən uarisig lan, təmuwın ilau Panapas.

?Təməte tatuwin kəm pah? Kəmotən məmə Mak təmətətig Rom nian in təməte naoa u, kən okəm-naka in ilau Pita, uarisig kohamnu Pita. Mak təməte naoa u tuwın o iəfak mın əpəh Rom u ilat İaihlua mın. Kitat kotitun nəhlan məto-inu in tatən-iarəp nıpəti nolən mın rəha netəm İsrəl itəm koatol. Kən e naoa u, təməte nəghatən neen e nəghatən Arameik itəm netəm İsrəl kınotitun rəkis. Məto in məuhlin nəghatən mın u tuwa e nəghatən Kris itəm İaihlua mın əpəh Rom koatəghat lan.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? E nian Mak təməte naoa u, kən netəm Rom koatərəməyə e nıtən asol itəm titəlau-in Nıtəhəi Metiterenian. Rəhalat nəghatən kitəh əm, kən rəhalat suatıp kotəwır, kən rəhalat nolən o nahl-ipənən nəghatən mın in təwır. Nian əh, in nian təwır o nən-iarəpən Namnusən Təwir rəha İesu Kristo. E nian əh, Namnusən Təwir təmaiu uəhai əm e nıtən pisin pisin mın e suatıp mın rəha Rom.

?Təməte naoa u o naka? Mak tolkeike məmə otən-iarəp ətuatıp namnusən rafin rəha İesu, məmə in pah, kən in təmol naka, kən matəgətun naka. Okəm-naka in tolkeike məmə otıləs-ipər nətəligən rəha iəfak mın əpəh Rom, məto-inu netəmim tepət kəmotol nərətən elat. Mak təməte tepət e nian iəkis mın itəm otəpanuwa e nəmegəhən rəha netəmim rəha İesu. Kən in təmən-iarəp nolən rəha İesu məmə in mın təmətətig e nian iəkis mın.

*Jon Baptais təmol əpen-əpenə e suatıp
(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)*

¹ Inu nətuounən rəha Namnusən Təwir rəha İesu Kristo, Neti Uhgın.

² İen rəha Uhgın, nərgın u Aesea təməte-pən mihin e naoa aupən. Uhgın təmən məmə, “Otəplan-tu. İatahl-ipinə rəhak İahləpis itəm otos rəhak nəghatən. In otaupən-in ik məmə otol əpen-əpenə e rəham suatıp.”

³ “Suah kit tətəun əpəh ikın taruən-aruən ikın matən məmə, ‘İtəmat, otol əpen-əpenə o suatıp rəha İərəməyə, kən motol rəhan suatıp tətəuatıp.’ ”

⁴ Kən tol nəhlan, Jon Baptais təmıet-pa ikın taruən-aruən ikın matol baptais e netəmim, kən matən-iarəp nəghatən rəha Uhgın kəm ilat məmə okotəkəike motəuhlin məntaalat o nolən rat mın rəhalat, kən motuwın o Uhgın, məmə in otafəl nolən rat mın rəhalat. Kən e nəmtətin kit, okul baptais elat.

⁵ Netəmim rafin rəha nıtən əh Jutia ne taon əh Jerusalem, kəmotuwa motətəlig-in rəhan nəghatən kən motən-iarəp rəhalat nolən rat mın, kən Jon təmol baptais elat əpəh e nəhau Jotan.

⁶ Jon təməsuwınən e natımnat wır. Rəhan natımnat tahmen əm e rəha İen u Elaija aupən. Rəhan natımnat kəmol e nıməme kamel, kən rəhn kətəut kəmol e nuwigı kau, kən matun əm pitıp ne nahui sukapak e nıkinat.

⁷ Kən təmatən-iarəp kəm netəmim məmə, “Suah kit u tətuarisig-in İo, rəhan nəsanənən ne nepətən taprəkis-in İo. İo ekəsahmen-in mınən məmə ekeiuaiu mapeg rəkis rəhan put.

⁸ Ekətol baptais etəmat e nəhau, məto in otəpanol baptais etəmat e Narmın Rəha Uhgın.”

Jon tæmol baptais e Iesu æpæh e næhau Jotan
(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)

⁹ E nian æh, Iesu tæmiet æpæh Nasaret, latuænu kit ræha Kalili muwa. Kæn Jon tæmol baptais lan æpæh e næhau Jotan.

¹⁰ Nian Iesu tæmæp æpæh e næhau, kæn masipær mæplan nego e neai tæmeræh, kæn Narmîn Ræha Uhgîn tæmeiuaiu-pa ron tahmen-pæn e mak.

¹¹ Kæn næghatæn kit tæmisi-pær æpæh e nego e neai matæn min-nulan mæmæ, “Ik netik keike, ekolkeike pik ik, kæn nikik tagien pik agîn ron ik.”

Setan tæmos-ipæn-os-ipæn
kæm Iesu

(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Kæn roiu agîn-æh min, Narmîn Ræha Uhgîn tæmit-ipæn Iesu æpæh ikin taruæn-aruæn ikin,

¹³ ima nat iarupîn min. Tæmatig ikin mos nian fote. Nian min Setan tatos-ipæn-os-ipæn kæm in. Kæn nagelo min kæmotasitu lan.

Iesu tinatatuoun matæn-iaræp Namnusæn Tæwir
(Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)

¹⁴ Nian kinilæs-ipæn rækis Jon e kalapus, Iesu tæmuwîn æpæh Kalili matæn-iaræp Namnusæn Tæwir ræha Uhgîn kæm netæmim.

¹⁵ Tæmæn mæmæ, “!Ure! !Ræhan nian tinuwa! !Nian ræha næræmæpæn ræha Uhgîn tinatuwa iuæhkir! !Otæuhlin nætæligæn ræhatæmat, motapæs pahrien nolæn rat min, kæn motuwîn o Uhgîn, kæn motahatætæ e Namnusæn Tæwir!”

Iesu tæmaun-in etæmim kuwit ræha niuwæn næm
(Mat 4:18-22; Luk 5:1-11)

¹⁶ Nian Iesu tæmætalwæk e nikali Lek Kalili, kæn mæplan suah mil kæiu, etæmim ræha niuwæn næm min, nærgilau u Saimon ne pian Antru. Kætuatip-in ræhalau net.

¹⁷ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilau mæmæ, “Uea, mætæu-pa io, muea ræhak etæmim mil, kæn io ekol itæmlau nakuea etæmim mil ræha niuwæn netæmim mæmæ okotuwa ræhak min netæmim.”

¹⁸ Kæn æmun kuapæs ræhalau net, kæn muætæu-pæn.

¹⁹ Kæn Iesu tæmalwæk muwîn tæhmîn min mæsin, kæn mæplan neti Sepeti mil Jemes ne pian Jon katuæpælæh e ræhalau pot matuæhl wir ræhalau net.

²⁰ Kæn e nian æm æh inæh, Iesu tæmaun-in ilau lan, kæn kuætul muapæs ræhalau tata Sepeti ne ræhan iolwæk min kotæpælæh e nipæg noa pot, kæn muætæu-pæn Iesu.

Iesu tæmæhg-iaræp narmîn rat e suah kit æpæh Kapaneam
(Luk 4:31-37)

²¹ Kæn Iesu ne ræhan min netæmim kæmotuwîn æpæh Kapaneam. Kæn e nian ræha Sapat, Iesu tuwîn æpæh e nimæ ræha nuæfiminæn matægætun netæmim.

²² Kæn netæmim kæmotæto ræhan næghatæn, kæn narmilat tæmiwig pik ron mæto-inu ræhan næghatæn tæfigæm, nepætæn æh-ikin, kæn maprækis-in min ræha iægætun min ræha Lou.

²³ Kæn e nian æh, suah kit narmîn rat tætatig lan tæmuwa imæ kæn mætagæt æfæmæh mæmæ,

²⁴ “!Ik Iesu etæm Nasaret! ?Næmuwa mæmæ onakahro itimat? !Okæmæ naka næmuwa mæmæ onakærækin itimat! !Io enæmitun rækis ik, ik Etæm Asim ræha Uhgîn!”

²⁵ Kæn mæto Iesu tæmæn-ipæn æskasik kæm narmîn rat un mæmæ, “!Ah! Æsæghatæn, miet e suah un.”

²⁶ Kæn narmîn rat tæmol nipæti suah apon tasiæp-asiæp, magæt æfæmæh miet lan.

²⁷ Kən netəmim kəmotaut motən-ipən kəm ilat mīn məmā, “!Ei, naka u! Okəmā naka nəgətunən wi kit u. !Suah u tatos nəsanənən o nəghatən kəm narmīn rat mīn, kən koatətəlig-in motol nəwian!”

²⁸ Kən kəmamnus ueiuəhai əm Iesu, tuwīn mapəkol əpəh e nītən Kalili.

Iesu təmōl-wīr netəmim tepət
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ Nian Iesu ne Jemes, Jon, Saimon, ne Antru kəmotiet e nimə rəha nuəfīmīnən, kən motaiu ətuatip əm kan əpəh latuənu rəha Saimon ne Antru ikin.

³⁰ Nian kəmotuwīn, mətō uhu Saimon tatətəp-ətəp, kən mətapil-pər e rəhan pet, kən kəmotən-ipən kəm Iesu məmā pətan əh tatimis.

³¹ Kən Iesu təmuwīn meapən o nelmīn kən tətul. Kən nətəp-ətəpən tagīm lan, kən tuwīn matol nīgīlat nagwənən.

³² Tinehnaipən mīt tinaht, nian rəha Sapat tinol namnun, kən netəm mīn u koatimis, ne netəm narmīn rat tətətig elat, pialat mīn kəmotəmīk ilat motuwa o Iesu.

³³ Netəmim rafin e latuənu un kəmotuwa motargəfīmīn əm ilat mīn əpəh e nafiluə e nimə un rəha Saimon ne Antru.

³⁴ Kən Iesu təmōl-wīr netəmim tepət u koatos nīmīsən pīsīn-pīsīn mīn kotəwīr, kən məhg-iarəp narmīn rat tepət e netəmim, mətō təmən-iəhau narmīn rat mīn məmā okəsotəghatən, mətō-inu kīnotitun rəkīs məmā pah u Iesu.

Iesu təmatamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh Kalili
(Luk 4:42-44)

³⁵ Kən laulaugin agīn, fetukai təsīrən əh, Iesu təmīet muwīn əpəh ikin netəmim kotikə ikin matəfak.

³⁶ Kən Saimon ne in mīn neen kəmotuwīn kateam-in.

³⁷ Nian kəmotəplan, kən kəmotən-ipən kəm in məmā, “Netəmim rafin koteam-in ik.”

³⁸ Mətō Iesu təmən-ipən kəm ilat məmā, “Kəpə. Pəs kotuwīn əpəh e latuənu pīsīn mīn neen, ekamnus-iarəp rəhak nəghatən kəm netəmim mapəkol mətō-inu, nat əh in əh emuwa ron məmā ekol.”

³⁹ Kən muwīn mapəkol rafin e nītən əpəh Kalili, mətamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh e nimə rəha nuəfīmīnən mīn, kən məhg-iarəp narmīn rat mīn e netəmim.

Iesu təmōl-wīr suah kit leprosi təmōl
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Suah kit leprosi təmōl təmuwa mīsīn-pən nulīn o Iesu mətasəkin-pən nəwīrən ron məmā, “Okəmā nakolkeike, kən nəkītun nol-wīrən io kən mafəl rəkīs namkīmīkən lak.”

⁴¹ Kən Iesu nīkin təmahmə pik ron, kən təməg-əfəməh-in nelmīn mələhəu-pən lan, mən məmā, “Əwəh. Iakolkeike. !Əwīr-ta!”

⁴² Kən roiu agīn-əh, nīmīsən leprosi təmagīm mīkə lan, kən nīpətīn tīnəwīr, namkīmīkən tīnikə.

⁴³⁻⁴⁴ Kən Iesu təmən-ipən əskasīk kəm suah un məmā, “Əsən-iarəpən natīmnat mīn u kəm netəmim, mətō uwīn əm mehm pris kit pəs in tehm məmā nīpətīm tīnol mīn-nulan, kən os-ipən kəm in nat u itəm Lou rəha Moses təmən o suah kit itəm rəhan leprosi tīnikə, kən netəmim okotitun məmā nīpahrienən nīnəwīr, kən rəham namkīmīkən tīnikə.” Kən mahl-ipən tatuwīn.

⁴⁵ Mətō suah un təmuwīn kən mən-iarəp nat un kəm netəmim mīn rafin mol Iesu təsuwīnən e latuənu mīn məghat mətō-inu nīmanīn netəmim tepət pik koatətulosīg-in. Kən o nat əh inəh, təmətan ikin netəmim kotikə ikin. Kən netəmim kotīsī-pən əpəh ikin mīn rafin moatuwa ron.

2

Iesu t̄amol-wir suah kit n̄awtain m̄asin t̄amimis (Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Nian neen kinotuwa r̄akis minotuwin, Iesu t̄amit̄alig-p̄an min əp̄ah Kapaneam, k̄an n̄aghat̄an t̄amaiu muwin k̄am net̄amim min m̄amə Iesu əp̄ah r̄ahan nim̄ə. ² K̄an net̄amim tep̄ət k̄amotuwa mot̄ər wir əp̄ah im̄ə, ne ihlūə ne, k̄an rum tik̄ə o et̄amim kit min. K̄an Iesu tat̄ən-iar̄əp̄ r̄ahan n̄aghat̄an k̄am ilat.

³ K̄an suah kuwit̄ k̄amotalis pialat kit motuwa o Iesu it̄əm n̄ip̄ət̄in m̄asin t̄amimis m̄ətap̄il-p̄ər e r̄ahan n̄im̄itiwin.

⁴ Nian k̄amotuwa, m̄əto net̄amim kinot̄ər əp̄ah im̄ə, k̄an okol kot̄əruru nuwin̄ən kehm Iesu. K̄an kot̄il̄əs motuw̄in əp̄ah ilis e nim̄ə motos-ir̄akis n̄əhgi nim̄ə m̄asin ətuat̄ip̄ əm əh Iesu tat̄ətul ik̄in im̄ə,* k̄an mot̄əhlman-əhlman suah un tat̄ite e n̄im̄itiwin r̄ahan muwin iūəhk̄ir əm o Iesu.

⁵ Nian Iesu t̄əm̄əplan nahat̄ət̄ən r̄ahalat, k̄an t̄ən-ip̄ən k̄am et̄əm tat̄imis un m̄amə, “N̄ət̄ik, enos-ir̄akis r̄akis nol̄ən rat r̄əham.”

⁶ M̄əto īəḡətun min neen r̄əha Lou kot̄əp̄əl̄əh əp̄ah im̄ə, k̄an nikilat t̄əm̄əht̄ m̄amə,

⁷ “?Tahro suah u tat̄ən rat Uhḡin? N̄aghat̄ən əh t̄ərət. Uhḡin əm titun nos-ir̄akis̄ən nol̄ən rat r̄əha et̄amim. !Pah min titun nos-ir̄akis̄ən!”

⁸ K̄an roiū agin-əh, Iesu til̄əs r̄ahalat n̄ət̄əl̄iḡən, k̄an m̄amə, “?Tahro n̄ikit̄əmat tat̄əht̄ pik nat̄im̄nat min-nulan?”

⁹ ?It̄əm p̄əhrūən timet̄ig, it̄əm u m̄amə ek̄ən-ip̄ən k̄am suah əh m̄amə, ‘Enos-ir̄akis r̄akis r̄əham nol̄ən rat,’ o it̄əm u t̄im̄ət̄ig m̄amə, ‘Ətul, m̄il̄əs r̄əham n̄im̄itiwin matuw̄in?’

¹⁰ M̄əto ekol nat̄ kit m̄amə on̄əkot̄itun m̄amə io Net̄i Et̄amim, iatos nep̄ət̄ən ik̄in-u e n̄ətueint̄ən o nos-ir̄akis̄ən nol̄ən rat r̄əha net̄amim.” K̄an m̄əghat̄ k̄am suah əh m̄amə,

¹¹ “Iat̄ən-ip̄in̄ə k̄am ik̄ m̄amə, ətul, m̄il̄əs r̄əham n̄im̄itiwin matuw̄in imam ik̄in.”

¹² K̄an əmun suah apon t̄əm̄ətul, m̄il̄əs r̄ahan n̄im̄itiwin, maliw̄ək matuw̄in, k̄an ilat rafin k̄amot̄əplan, motaut, narm̄ilat t̄əmiw̄iḡ ron k̄an mot̄ənwiwi Uhḡin mot̄əm̄ə, “Ek̄əsot̄əhm̄ən əh nat̄ kit tol min-nulan ne, nian kit.”

Iesu t̄əmaun-in Lifae m̄amə otuwa muarisig-in (Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Iesu t̄əmuwin̄ min m̄ətaliw̄ək əp̄ah e n̄ikalkal n̄əhau Lek Kalili, k̄an n̄imanin net̄amim k̄amotuwa ron, k̄an tat̄əḡətun ilat.

¹⁴ K̄an t̄əmaliw̄ək matuw̄in k̄an m̄əplan Lifae net̄i Alfeas, in et̄amim r̄əha nos̄ən m̄əni r̄əha takis, tat̄əp̄əl̄əh im̄ə matol r̄ahan w̄ək. K̄an Iesu t̄əm̄ən-ip̄ən k̄am in m̄amə, “Ət̄əu-pa io, muwa r̄əhak et̄amim.” K̄an əmun t̄ətul muarisig-in.

¹⁵ K̄an nian kit, Iesu t̄əmuwin̄ m̄ətagw̄ən əp̄ah ima Lifae ik̄in ilat net̄amim r̄əha nos̄ən m̄əni r̄əha takis, ne net̄əm nol̄ t̄əfaḡə rat neen. Kotagw̄ən əm kit̄iəh ilat Iesu ne r̄ahan min net̄amim m̄əto-inu net̄amim tep̄ət kotol t̄əfaḡə rat n̄əhlan kotuarisig-in Iesu.

¹⁶ Īəḡətun r̄əha Lou neen, ilat u Farisi. K̄an neen k̄amot̄əplan m̄amə Iesu t̄ətagw̄ən əm kit̄iəh ilat nol̄ t̄əfaḡə min un, ne net̄amim r̄əha nos̄ən m̄əni r̄əha takis, k̄an kot̄ətap̄əh o net̄amim r̄ahan min m̄amə, “?Tahro Iesu t̄ətagw̄ən əm kit̄iəh ilat net̄əm koatol n̄əhlan?”

¹⁷ K̄an Iesu t̄əm̄əto r̄ahalat n̄aghat̄ən, k̄an t̄əm̄ən-ip̄ən k̄am ilat m̄amə, “Net̄əm min u k̄əsot̄imis-im̄is̄ən k̄əsotuw̄in̄ən o tokita, m̄əto net̄əm min u koat̄imis-im̄is̄ koatuwin̄ ron. Io em̄əsuw̄am̄ən o net̄əm min u kot̄əm̄ə kinot̄ətuat̄ip̄ r̄akis. M̄əto emuwa o net̄əm min u kot̄itun əm m̄amə ilat koatol nol̄ən rat min.”

Kotap̄əs nagw̄ən̄ən o n̄əfak̄ən (Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

* **2:4:** E nian əh, k̄əmol n̄əhgi nim̄ə neen e t̄ael. K̄an net̄əm min u k̄əmos-ir̄akis t̄ael min neen m̄amə otol kuhal tahmen-in suah u it̄əm in tat̄imis. **2:16:** Mat 11:19

¹⁸ Kæn e nian əh, netəmim mīn rəha Jon Baptais ne Farisi mīn kəmotapəs nagwənən motətuakəm o nəfakən kəm Uhgīn. Kæn netəmim neen kəmotuwa motən-ipən kəm Iesu məmə, “Əplan-tu, netəmim rəha Jon Baptais ne Farisi mīn kotətuakəm o nəfakən. ?Məto tahro rəham mīn kəsotolən mihīn?”

¹⁹ Kæn Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nian katol lafet lan rəha etəm tatol marit, kæn iərman u otol marit tətətig əh ilat in mīn neen motol lafet, nikitəmat tatəht məmə otətuakəm motapəs nagwənən? !Kəpə! Nian tətətig əh ilat mīn, kæn nīkīlat tətəgien, motəgwən əm.

²⁰ Məto nian əpəh ikīn məmə okəpaniləs-irəkis suah əh lan, kæn e nian əh in əh, in mīn neen nīkīlat otahmə ron, kæn kəpanotətuakəm motapəs nagwənən.”

²¹ Kæn təmatig mən mīn məmə, “Suah kit mīn okol təsəhl-pənən nīmismisi nīməhan wi kit e nīməhan oas itəm təmerəh. Okəmə otəhl-pən, kæn nīməhan wi un titun nəhap asolən nīməhan oas un.

²² “Suah kit mīn okol təsiuw-pənən wain wi kit e nuwigi nat oas kit, məto-inu okəmə otiuw-pən wain wi e nuwigi nat oas itəm təskasik, kæn wain otapuəl-apuəl kæn nuwigi nat oas un otahgig kæn məhap, kæn wain ne nuwigi nat un okuərat. Məto wain wi okiuw-pən əm e nuwigi nat wi itəm tīmətmətig.”†

Netəmim mīn rəha Iesu kəmotəhl wit e Sapat

(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ E nian kit e Sapat, Iesu ne rəhan mīn netəmim kəmotaliwək motuwīn-pən əpəh e niki nasumən rəha wit, kæn netəmim mīn rəha Iesu kəmotəhl wit məmə okotun.

²⁴ Kæn Farisi mīn u kotaskəlīm əskasik Lou rəha Moses kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “! Ei, əplan-tu! E Sapat, kəsəuləkən əh e nasumən ne kəsolən natimnat mīn nəhlan kotəəkīn Lou. ?Tahro rəham netəmim mīn kətol nəhlan?”

²⁵⁻²⁶ Iesu təmuhalpīn rəhalat nəghatən məmə, “Okəm-naka itəmat nakəsotafinən əh nat u Tefit təmol aupən nian Apiata in pris asol agīn rəha Uhgīn. Itəmat nīnotafin rəkis məmə Tefit nəumis təmus, kæn tūwīn əpəh e Nīmə Tapolən rəha Uhgīn, kæn mīləs pīret asim u pris mīn əm koatun, kæn in mīləs muwa motun ilat in mīn neen.”

²⁷ Kæn təmatig mən-ipən mīn kəm ilat məmə, “!Kəməsolən Sapat məmə in nat figəm kəm netəmim, məto kəmol Sapat məmə otasitu elat kotameg!

²⁸ Tol nəhlan, io Neti Etəmim ekatəramərə rafin e natimnat mīn, kæn matəramərə mīn e Sapat.”

3

Iesu təmol-wīr nelmi suah kit təməfaiu

(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ E Sapat kit mīn, Iesu təmitəlig-pən mīn əpəh e nīmə rəha nuəfīmīnən kæn məplan suah kit nelmīn təmīmīs, təsəg-ətuatīp-inən.

² Nian Iesu təmuwīn imə, kæn netəmim kəmotolkeike məmə okotən iərəkīn Lou lan, kæn motalkəlīk wīr ron məmə okotehm-tu məmə otol-wīr suah un e Sapat, o kəp.

³ Kæn Iesu təmən-ipən kəm suah un məmə, “Ətul muwa u aupən,” kæn tətul muwīn əpəh aupən.

⁴ Kæn Iesu təməhai ilat məmə, “?Rəhatat Lou təmə kotitun nolən naka e Sapat? ?Təmə təwīr məmə okotol nat wīr, o nat tərat? ?Təwīr məmə okotosmegəh netəmim, o təwīr məmə okotohamnu netəmim?” Məto kotəpnāpīn əm.

⁵ Kæn Iesu təmasipən məplan ilat, kæn neməha tol, kæn nīkīn tahmə olat məto-inu rəhalat-kəpə tiəkis pīk. Kæn mən-ipən kəm suah un məmə, “Əg-ətuatīp-in-tu nelməm.” Kæn suah apon təməg-ətuatīp-in nelmīn, əmun nelmīn təwīr.

† 2:22: Afīn futnot e Luk 5:37 2:24: Dut 23:25 2:25-26: 1 Saml 21:1-6 2:25-26: Lev 24:5-9 2:27: Dut 5:14 3:4: Luk 14:3

⁶ Kæn Farisi min apon kæmotiet motaiu ætuatip æm motuwîn motæplan ræhalat tikimîr min e pati ræha Herot, motol æm kitæh moteam-in suatip mæmæ okotilæs Iesu motohamnu.

Nîmanin netæmim kæmotuarisig-in Iesu

⁷ Iesu ne ræhan min netæmim kæmotiet moteiuaiu motuwîn æpæh e næhau Lek Kalili. Nîmanin netæmim kæmotuarisig-in ilat. Netæm min un neen kæmotisi-pæn e latuænu ræhalat e nitæn Kalili,

⁸ neen kotisi-pæn æpæh e latuænu ælkælæh min ne Jerusalem ræha nitæn æpæh Jutia. Neen min kæmotisi-pis e næwtain mæsin æpæh nitæn Itumia ne e næwtain næhau Jotan entænipæn-pæn matuwîn. Neen min kæmotisi-pæhap æpæh ikin min e taon mil un Taea ne Saeton. Netæm min un kinotæto rækis natimnat min un Iesu tatol ilat, kæn kotuwa mæmæ okotæplan.

⁹ Kæn nîmanin netæmim kæmotuwa pik, kæn Iesu tæmæn-ipæn kæn ræhan min netæmim mæmæ okotol-æpen-æpenæ e pot kit mæmæ otuwîn mæpælæh lan, mæmæ nîmanin netæmim okæsothg-æhg pikæn in.

¹⁰ Mæto-inu tinol-wîr rækis netæmim tepæt, kæn netæm min u kotimis æh kotæhg-æhg ilat min mæmæ okotuwa iuæhkîr motek Iesu.

¹¹ Kæn nian netæmim itæm narmin rat min kotatig elat kæmotæplan Iesu, koteiuaiu aupæn-in motorin ilat motagæt æfæmæh mæmæ, “!Ik Neti Uhgin!”

¹² Mæto Iesu tæmæn-iæhau æskasik narmin rat min un mæmæ okæsothæn-iaræpæn in kæn netæmim.

*Iesu tæmaun-in ræhan netæm tuelef mæmæ okotuarisig-in
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)*

¹³ Kæn Iesu ne kæmotuwîn æpæh e noanu nitot min, kæn tætaun-in netæmim neen mæmæ okotuwa ron.

¹⁴ Nian kæmotuwîn, kæn tæmitæpun rækis ilat tuelef kæn mos-ipær ilat mæmæ aposol min. In tæmæn min mæmæ netæm min æh, ilat æh okotaliwæk ilat min, kæn in otahlæpis ilat kotuwîn motæn-iaræp namnusæn tæwîr kæn netæmim æpæh ikin min,

¹⁵ kæn okotos min nepætæn ne næsanænæn o næhg-iaræpæn narmin rat min e netæmim.

¹⁶ Netæm min u ilat u tæmitæpun ilat, ilat u, Saimon u Iesu tæmæhun-pæn min nærgin kit min mæmæ Pita,

¹⁷ ne Jemes ne pian Jon neti Sepeti mil u Iesu tæmos-ipæn min nærgilau tæhan mæmæ, “Poanejes,” nîpæti næghatæn æh tæmæ neti kaluæluæ mil, mæto-inu nemæha tatol ueiuæhai ilau,

¹⁸⁻¹⁹ ne Antru, Filip, Patolomiu, Matiu, Tomas, Jemes u neti Alfeas, Tateas, Saimon u kætaun-in mæmæ Selot,* ne Jutas Iskariot u tæmegæhan-in-pæn Iesu e nelmi tikimîr min. Netæm min æh ilat æh tuelef, Iesu tæmos-ipær ilat.

Iesu ne Pielsepul

*(Mat 12:22-32;
Luk 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Uarisig, tæmitælig-pæn min latuænu, kæn nîmanin netæmim kæmotuwa min ron, kæn Iesu ne ræhan min netæmim kinotæruru namegæn ne nægwænæn ne.

²¹ Nian ræhan mama ne kæmotæto næghatæn u katæn e Iesu, kæn motuwa mæmæ okotit-irækis o netæmim, mæto-inu netæmim neen koatæn mæmæ Iesu nitalmæl.

²² Iægætun min neen ræha Lou kæmotisi-pæn æpæh Jerusalem motuwa kæn motæmæ Pielsepul, u in etæm-iasol ræha narmin rat min, in tætatig e Iesu, kæn motæmæ in tatos-ipæn næsanænæn kæn Iesu mæmæ otæhg-iaræp narmin rat min e netæmim.

²³ Kæn Iesu tæmaun-in ilat kotuwa iuæhkîr ron kæn tatuæh nimaa næghatæn kæn ilat, mæmæ, “?Nikitæmat tætht mæmæ okol Setan tæhg-iaræp atip Setan? !Kæp!

3:6: Mat 22:15-16 **3:10:** Mat 14:36 **3:11:** Luk 4:41 **3:12:** Mak 1:34 **3:16:** Jon 1:42 **3:17:** Luk 9:54

* **3:18-19:** Æplan-tu futnot e Mat 10:4. **3:22:** Mat 9:34; 10:25

²⁴ Okəmə netəmim e kantri kit koator ilat min, kən okotərəkin rəhalat kantri, kən nərəməərən rəhan otisas mikə.

²⁵ Kən tahmen-pən əm, e latuənu kit, okəmə netəmim lan koator ilat min, kən okotərəkin agin-əh latuənu u.

²⁶ Kən okəmə Setan tatəhg-iarəp narmın rat min rəhan e netəmim, kən tatol atip əm tikimir kəm in. ?Kən otahro nulan, rəhan nərəməərən otətul? Wək rəhan otisas mikə.

²⁷ “Kən okol iakləh kit təsuwin əpnəpən imə e rəha etəm kəgin kit ikin, mətakləh-in natimnat rəhan, məto otəkəike məlis e nol, mələhəu u, kən panuwın makləh-in rəhan natimnat.

²⁸ “Ekətən pahrien kəm itəmat məmə təfagə rat rafin rəha netəmim, ne nəghatən rat min itəm ilat koatən, Uhgın titun nos-irəkisən.

²⁹ Məto etəm tatən rat Narmın Rəha Uhgın, okol Uhgın təsos-irəkisən rəhan təfagə rat. Təfagə rat un otətətig kitəh lan mətətig, okol təsikən.”

³⁰ Iesu təmən nəhlan məto-inu kəmotəupən motən məmə narmın rat kit tətətig lan.

Mama rəha Iesu ne pian min

(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Kən e nian əh, mama rəha Iesu ne pian min kəmotuwa, kən moatətul əm əpəh ihluə kən motahl-ipən nəghatən o Iesu məmə tuwa-tu mehm ilat.

³² Kən nimanin netəmim kəmotəpələh kan keko-in Iesu, kən kən-ipən kəm Iesu məmə, “Ei, mama rəham ne pian min əpəh ihluə, kotolkeike məmə okotehm-tu ik.”

³³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Pah u rəhak mama ne piak min?”

³⁴ Kən masipən məplan rafin ilat kən məmə, “Otasipən-tu. Itəmat u piak min ne rəhak mama ətuatip min.

³⁵ Netəm min u koatol nəwia Uhgın, ilat u piak min, ne rəhak kaka min, ne rəhak mama.”

4

Etəm tatəfe nikutin natimnat

(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Kən Iesu təmətəlig-pən min əpəh e Lek Kalili matəgətun netəmim, məto nimanin netəmim kəmotuwa rən, motol məmə Iesu tuwin e pot. Kən pot un tatəmahl-pən e lek, kən Iesu tatəpələh-pən lan. Kən nimanin netəmim kəmotəpələh əpəh ipar e nikalkal lek.

² Kən Iesu tatuəh nimaa nəghatən min kəm ilat matəgətun ilat e natimnat tepət.

³ Təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otətəlig-tu. Suah kit təmuwin məmə oteatəgtəg rəhan nikutin natimnat əpəh e rəhan nasumən.

⁴ Nian təmateatəgtəg rəhan nikutin natimnat, kən neen kotisas-pən əpəh e nikalkal suatip, kən mənig min kotuwa moaton rəkis.

⁵ Kən neen komotisas-pən əpəh e niki kəpiel, kən motəwiə uəhai əm məto-inu nisip noan məsin.

⁶ Kən nian nərauiə təhg ilat kən kotəuke-auke motamis, məto-inu nokilat təməseiuaiu pikən.

⁷ Kən neen kəmotisas-pən e niki nolkosik. Nian kəmotəwiə məto nolkosik tətəht-əsin ilat kən mətatu-atu-pən elat, kən kotəwiə rat kən məsotəən.

⁸ Kən neen min kəmotisas-pən e nəptən wir, kən motəwiə wir motol iahgin, kən motəin noalat, neen noalat tate, neen noalat sikiste, neen noalat wan-hanrit.”

⁹ Kən Iesu təmatətig mən-ipən min kəm ilat məmə, “Etəm matəlgin tatig, təwir məmə in otətəlig-in wir kən mitun nəghatən min u.”

Netəmim min rəha Iesu kotəmə otən-tu nipətə nimaa nəghatən u

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Nian Iesu ne kəmotan pişin əm ilat rəhan netəmim tuelef ne netəm kotuarisig-in, kən kotətapəh ron o nuəhən nimaa nəghatən mın.

¹¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat un, Uhgın tatən-ipinə nəghatən anion rəhan kəm itəmat məmə in tatuwa məmə otərəməərə e rəhan mın netəmim. Məto netəm mın u laihluə mın, kotəto əm nəghatən rəha Uhgın e nuəhən nimaa nəghatən.

¹² Nələn u tol mın-nəhlan məmə, ‘Kotarəplan pap məto kəsotehmən, moatəto pap, məto kəsotitunən, kən məto-inu rəhalat-kapə tiəkis, kən ko kəpotitəlig motapəs rəhalat təfagə rat, məmə Uhgın otos-irəkis rəhalat təfagə rat.’ ”

*Iesu təmən-iarəp nıpəti nuəhən nimaa nəghatən
(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)*

¹³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Okəmə naka itəmat nəkotəruru əh nuəhən nimaa nəghatən u? ?Itəmat nəkotəmə onəkotahro motitun mın nıpəti nuəhən nimaa nəghatən pişin pişin mın rafın? Otətəlig-in wır-tu məmə nəkotitun.

¹⁴ “Nıpəti nuəhən nimaa nəghatən e nıkutin natimnat əh tahmen əm e nəghatən rəha Uhgın itəm katən-iarəp kəm netəmim, kən nısip tahmen e niki netəmim.

¹⁵ Netəmim neen koatəto, məto tahmen əm e nıkutin natimnat u tətisas-pən e suatıp. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın, məto Setan tuwa mos-irəkis ueiuəhai əm olat.

¹⁶⁻¹⁷ Kən neen koatəto, məto tahmen əm e nıkutin natimnat un tətisas-pən e niki kəpiel nokilat təseiuaiu pikən. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın, koatos ueiuəhai əm e nagiənən, məto təsatigən tuwəh e nıkilat. Nian koatətig rat, o netəmim koatol tərət kəm ilat o nəghatən rəha Uhgın, kən koatəme ueiuəhai əm e rəhalat nəmegəhən.

¹⁸ Netəmim neen mın koatəto, məto tahmen əm e nıkutin natimnat u tətisas-pən e niki nolkosik. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın,

¹⁹ məto rəhalat nətəligən tatuwin pik o natimnat rəha nətueintən, kən ilat kətolkeike məmə rəhalat nautə ne natimnat wır mın otepət. Natimnat mın u kotahmen e nolkosik tətəht e nıkilat, mol kotəpou-in nələn nəghatən rəha Uhgın, kən məsotəe-inən noalat.

²⁰ Kən neen mın koatəto, məto tahmen e nıkutin natimnat u tətisas-pən e nəptən wır. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın, kotos e nıkilat pahrien, kən motəe-in noalat, neen tate, neen sikiste, kən neen wan-hanrit.”

*Lait u itəm kəməfətain
(Luk 8:16-18)*

²¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Pah tətasiəpən e lait kən mətaii-pən e peşin, o tətəhtu-pən e nıpəg pet? !Kəp! Kəsələn mihin. Nian nəkotasiepən e lait, kən motətu-pər e tepil məmə netəmim okotehm nat lan.

²² Nat katəfətain okəike kepik, kən ne nat tətəhluəig otəkəike miet-pa ikin təhag-əhag ikin.

²³ Etəm matəlgın tatig, təwır məmə in otətəlig-in wır kən mıtun nəghatən mın u.”

²⁴ Kən matig mən-ipən mın kəm ilat məmə, “Otətəlig-in wır-tu. Etəm u tatəto rəhak nəghatən məto təsətəu-pənən, okol təsitun wır mınən. Məto etəm un tatəto matətəu-pən, in otitun tepət məşin mın.

²⁵ Tol nəhlan məto-inu, etəm u itəm rəhan əh-ikin nitunən, kən in tatətəu-pən, kən Uhgın otos-ipən mın nitunən kəm in, kən rəhan nitunən in otepət pik. Məto etəm u itəm rəhan nitunən tikə, Uhgın otos-irəkis rafın rəhan nitunən itəm nikin təht məmə in tatos.”

Nuəhən nimaa nəghatən e nışən nıkutin natimnat

²⁶ Kən Iesu təmən min məmә, “Nərәmәрәән rәha Uhgın tahmen e suah kit tәmis nıkutin natımnat әpәh e rәhan nasumән.

²⁷⁻²⁸ Lapın min tuwın mәtapıl, kән e nәrauiәgән min tuwın maliwәk mәtan, kән mәsol minән nat kit lan ne, mәto-inu nisip әm tatos-ipән niamıtәән kәм in mәмә otoe-in noan. Mәto nıkutin nat un tınәwiә muwın minol iaһgin, mәto suah un tәruru mәмә tәmahro min-nulan mәwiә. Kән tәmәrget mol iaһgin, kән mol-pән nımalın, kән moe matuwın matuwın, kән minimәtә.

²⁹ Kән nian tınimәtә, e nian әm әh inәh, suah apon tuwın mılәs rәhan nisa muwın matәte rәkis matәulәk-in, mәto-inu nian әtuatıp rәhan tınuwa.”

Nuәhән nimaa nәghatән e nıkuti mastat

(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

³⁰ Kən Iesu tәмән min mәмә, “?Nәрәmәрәән rәha Uhgın tahro min-nulan? ?Karmә ekән naka mәмә tahmen lan?

³¹ In tahmen e nıkuti mastat. Mastat un in nig kit nıkutin netın, netın, netın. In tәkәku e nıkuti nig min rafın.

³² Mәto nian kәмәfe, kән tәwiә mol iaһgin maprәkis-in nig min itәм katәfe e nasumән, mol nelmin iaһgin min, kән mәnig ilis min kotuwa motol-pән niag-iagilat huә e tıkәmkәmән.”

Iesu tәmatәgәtun netәmim e nuәhән nimaa nәghatән

(Mat 13:34-35)

³³ Iesu tәmatәgәtun mihin nәhlan netәmim e nuәhән nimaa nәghatән tepәt, mәto tәmatән-ipән әm tahmen mәмә okotıtun.

³⁴ In tәmatәgәtun әm netәmim e nuәhән nimaa nәghatән min әh tepәt. Mәto nian kotan pısın әm ilat rәhan min netәmim, kән tatән-iarәp nıpәti nuәhән nimaa nәghatән kәм ilat.

Iesu tәмән-iәhau nimәtag asol ne nәhau ne

(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Tınәhnaipән, kән Iesu tәмән-ipән kәм rәhan min netәmim mәмә, “Pәs-tu kotuwın-tu әpәh entәnipән-pән e lek u.”

³⁶ Kән kәmotapәs netәmim, kән rәhan min netәmim kәmotuwın e pot mәto Iesu tınәmuwın rәkis matәpәlәh. Kән kәmotilәs Iesu e pot moatuwın ilat pot neen min kotuarisig-in ilat.

³⁷ Kәmoatuwın әmun nimәtag asol kit nahgin-nahgin tahmen әm e nalip tәmuwa. Kән peau-peau asol min kotoralkın-pән әpәh e nıpәgnoa pot, kән nәhau tınatәр-pән e pot, kән pot natol o namnimән.

³⁸ Mәto Iesu әpәh uarisig tәtapıl әlu-әlu matauloga-pән e pelo kit. Kән rәhan min netәmim kәmotaiu motuwa motәhgaiir lan, motәmә, “!Ei, Iәgәtun! !Tahro nıkim tәsәhtән itımat ne, iuәhkır әm ekotımıs!”

³⁹ Kән Iesu tәmaiir mәtul matән-iәhau nimәtag ne nәhau mәмә, “!Nahmen! !Uameg-ta!” Kән nimәtag tәmurahl nelmin, kән peau-peau asol min apon kәmotikә, kән tәmәmәlinu tәmәmәlinu.

⁴⁰ Kән Iesu tәмән-ipән kәм rәhan min netәmim mәмә, “?Tahro nakotәgın pik nәhlan? Okәmә naka rәhatәmat nahatәtәән tıkә әh lak.”

⁴¹ Mәto rәhan min netәmim kınotәgın pik, kән motән-ipән kәм ilat min mәмә, “!Ei nәman! ?Etәmim naka u? Nat әpnapın nimәtag ne nәhau, mәto ilau kәtioal nәwian.”

5

Iesu tәmәhg-iarәp narmın rat e suah kit

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Iesu ne rəhan min netənim kəmotuwın motuwar əpəh entənipən-pən e Lek Kalili, əpəh ima netəm Kerasa. ² Nian Iesu təmiet e pot, kən məplan suah kit təmisi-pən əpəh e nıpəg kəpiel min, ikin katitənim netənim ikin. Suah un narmin rat tətətig lan.

³ Suah un tətətig əm əpəh e suwit, okol kəsaskəlīmən, kən kəruru min nəlisən e nol o sen.

⁴ Nian tepət kotəlis nelmin ne nelkin ne e sen. Məto nian rafin tateatip-eatip sen, kən matoratip-oratip sen e nelmin ne nelkin ne, kən məsanən pik məsahmen-inən suah kit məmə otaskəlīm.

⁵ Kən lapin ne e nərauiəgən min ne nian rafin, in tətən əpəh e suwit, ne əpəh e nitot min, in pisin əm, mətagət əfəməh, kən matəte atip əm in e kəpiel asilə min.

⁶ Nian suah un təmasipən-in Iesu əpəh isəu tatuwa əh, kən təmaiu muwın meiuaiu misin-pən nulin ron.

⁷⁻⁸ Kən mətagət əfəməh məmə, “!Iesu, ik Nəti Uhgın İlis Agın! ?Nəmuwa məmə onakahro io?” Məto Iesu təmə, “!Ik narmin rat, iet e suah un!” Məto narmin rat apon təmə, “!Ekateasiə-in e nərgi Uhgın məmə onakəsölən nalpinən kəm io!”

⁹ Kən Iesu təmətapəh ron məmə, “?Ik nərgəm pah?” Məto təmə, “Nərgək u, Nimanin Tepət, məto-inu itimat tepət.”

¹⁰ Kən kəmotən-ipən əskasik kəm Iesu məmə otəsahl-iarəpən ilat əh-ikin əh.

¹¹ İkin əh, pikəs min tepət tepət kotalu əpəh e nıkali nitot un.

¹² Kən narmin rat min apon kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “Kəsi, ahl-ipən-tu itimat ekotuwın o pikəs min əpəh, megəhan-in itimat ekotuwın motatig əpəh elat”

¹³ Kən Iesu təmegəhan-in ilat məmə okotuwın, kən narmin rat min apon kəmotiet e suah apon motuwın əpəh e pikəs min. Kən pikəs min un kotahmen-in tu-taosan, kəmotaiu motuwın əpəh ikin təkul-əkul ikin, kən motiwig-pən əpəh ləhau e nəhau un motamnım.

¹⁴ Kən netənim itəm kəmotəgwən pikəs min un, kəmotaiu motuwın motən-iarəp natun kəm netənim min əpəh e taon rəhalat, kən motən tuwın mapəköl əpəh latuənu min. Kən netənim tepət kəmotuwa məmə okotəplan-tu nat un məmə kəmahrol min-nulan.

¹⁵ Nian kəmotuwa o Iesu, kən motəplan suah un narmin rat min kəmotatig lan aupən, tinapəs nalmələn kən minuwın e natimnat matəpələh, kən narmilat təmiwig ron kən motəgin.

¹⁶ Kən netəm min u kəmotəhm nat ətuatip e niganəmtilat kəmotamnus nat un kəmotəhm Iesu təmol e suah un ne pikəs min kəm ilat min neen.

¹⁷ Məto netəm min u e nitən un kəmotən-ipən əskasik kəm Iesu məmə otatuwin məsətulən əh iməlat ikin.

¹⁸ Kən nian Iesu tinatitəlig-pən min məmə otuwın e pot, məto suah un narmin rat min kəmotatig lan, təmolkeike pik məmə otuwın ilat Iesu ne, kən matən-ipən kəm Iesu məmə, “Egəhan-in io, pəs ekimnə kitat min itəmat.”

¹⁹ Məto Iesu təməsegəhan-inən, məto təmən-ipən kəm in məmə, “İtəlig-pən imam ikin, kən mamnus kəm netəm imam ikin nat naka itəm Uhgın ilis pik təmol kəm ik, kən məmə in təməsəkitun ik.”

²⁰ Kən təmuwın əpəh ikin Tekapolis matən-iarəp natimnat itəm Iesu təmol kəm in. Kən nian netənim kəmotəto, kən kəmotaut pik ron.

*Pətagwəhl kit itəm tatimis ne pətan əkəku kit itəm təmimis
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ Kən Iesu ne kəmotuwın min e pot motitəlig-pən entənipən-pa e lek, məto nimanin netənim kəmotuwa ron motitəlau in əpəh e nıkalkal lek.

²² Kən suah kit, nərgin u Jaeras, in etəm-iasol kit rəha nimə rəha nuəfiminən, təməplan Iesu kən təmuwa misin-pən nulin ron.

²³ Kən təmatətapəh o Iesu matəkəike kəm in o nasituən məmə, “Rəhak pətan əkəku tatimis pik otəsuwəhən timis. !Awi, wa-tu kian nəkələhəu-pən nelməm lan pəs təwir məmegəh!”

²⁴ Kən Iesu təmətəu-pən suah un mətian, kən nimanin netəmim tepət kəmotuarisig-in kitəlau lan katiləs-pikən-ləs-pikən.

²⁵ Kən pətan kit təmuwa o Iesu itəm tatos nımisən rəhalat nıpitan nian rafin əm, minos nup tuelef.

²⁶ Kən təmuwin məplan tokita tepət, kən mərakin rafin rəhan məni elat, məto wək rəhalat kəmotol tətə pik nahməən. Məto rəhan nımisən təməseiuaiuən, in təmər məsin min.

²⁷⁻²⁸ In təməto namnusən e Iesu, kən nikin təməht məmə, “Okəmə ekek əm rəhan kot, kən rəhak nımisən otol namnun.” Kən tol nəhlan, təmuwa maliwək muarisig-in ilat, misipən e məntaa Iesu ikin, kən meapən mek rəhan kot.

²⁹ Nian təmek kot rəha Iesu nəhlan, kən roiu min əm rəhan nımisən təmətul, kən təməto əm e nıpətin məmə in tinəwir.

³⁰ Kən roiu min əm, Iesu təməto məmə nəsanənən məsin təmiet lan, kən təmeirair matətapəh məmə, “?Pah təmek rəhak kot?”

³¹ Kən məto rəhan min netəmim kotəmə, “Ei, əplan-tu. Netəmim koatiləs-pikən-ləs-pikən pik ik. ?Tahro nakatən nulan məmə, ‘pah təmek io?’”

³² Məto Iesu təmətegəs-in məmə otehm-tu məmə pah təmek.

³³ Kən əmun pətan apon tinitun məmə nian in təmek kot rəha Iesu, rəhan nımisən tinikə. Tol nəhlan, minatəgin mətasiəp-asiəp muwa meiuaiu misin-pən nulin o Iesu matən-ipən natimnat rafin kəm in.

³⁴ Kən Iesu təmənipən kəm in məmə, “Nətik pətan, e rəham nahatətəən, ninuwa minəwir. Kən atuwın, pəs nəməlinuən rəha Uhgın tətətig ron ik. !Rəham nımisən tinikə!”

³⁵ Nian Iesu təmətəghat əh kəm pətan un, kən netəmim neen kəmotisi-pən əpəh ima Jaeras ikin motuwa motən-ipən kəm Jaeras məmə, “Rəham pətan əkəku tinimis rəkis. Əsəlikiamtəən iəgətun.”

³⁶ Məto Iesu təməsətəlig-inən rəhalat nəghatən, kən mən-ipən kəm Jaeras məmə, “Əsəginən, məsolən nikim tərət. Ahatətə əm lak.”

³⁷ Kən Iesu təməniəhau netəmim məmə okəsotuarisig-inən ilau, kən mit əm Pita ne Jemes ne pian Jon motuwın.

³⁸ Kən kəmotuwın əpəh ima Jaeras ikin motəplan netəmim tepət kəmotuwa motasək moatəun-əun.

³⁹ Kən Iesu təmuwin əpəh imə mən-ipən kəm ilat məmə, “?Nakotagət pik nulan o naka? ?Kən motasək pik o naka? Pətan əkəku u təsimisən, tətəpil əm.”

⁴⁰ Kən netəmim kəmotalah-əmnu. Məto Iesu tahl-iarəp ilat məmə okotiet motuwın əpəh ihluə. Kən mit əm rəhan etəmim miləhal ne mama ne tata rəha pətan əkəku un motuwın əpəh pətan əkəku un tatəməhl ikin.

⁴¹ Kən Iesu təmos nelmin, mən e rəhalat nəghatən məmə, “*Talita kum*,” nıpəti nəghatən un təmə, “!Pətan əkəku, iatən-ipinə kəm ik məmə onakətul!”

⁴² Kən roiu min əm, pətan əkəku apon təmətul minataliwək. (Pətan əkəku un tinos nup tuelef.) Nian netəmim kəmotəplan nat un Iesu təmol, kən narmilat təmiwig pik ron.

⁴³ Kən Iesu təmənipən əskasik kəm netəm min un məmə, “Onakəsotən-iarəpən nat un kəm suah kit.” Kən matig mən-ipən min kəm ilat məmə okotos-ipən nagwənən kit kəm pətan əkəku un tun.

6

*Netəm Nasaret
kəməsotisiai-inən Iesu
(Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)*

- ¹ Iesu tāmiet ikin-un kən rəhan mīn netəmim kəmotətəu-pən motuwīn əpəh iman ikin.
- ² Kən e nian rəha Sapat, Iesu tuwīn əpəh e nimə rəha nuəfiminən matəgətun netəmim. Kən netəmim tepət itəm kəmotəto rəhan nəghatən, kəmotaut pik ron motəmə, “? Ei nəman, kəruru məmə suah əpəh təməmīk hiə natimnat mīn əpəh? ? Kəruru məmə təmahrenatig nəhlan? ? O kəruru məmə təmahrol nəhlan matol nat pispis mīn əpəh?”
- ³ Kitat kotitun əm məmə suah əh iol əm nimə. In neti Meri, pia Jemes, Joses, Jutas ne Saimon. Kən kitat rəhan kaka mīn kotatig.” Kən nikilat təsagienən ron kən motəuhlin məntaalat ron.
- ⁴ Məto Iesu təmə, “Ien rəha Uhgīn katisiai-in pik ikin mīn rafin. Məto rəhan mīn əm, ne netəm iman ikin kəsotisiai-inən.”
- ⁵ Kən ikin əh, okol təsolən nat pispis kit ikin, məto rəhan əmun, titun nələhəu-pənən nelmīn e netəm koatimis neen, kən kotəmegəh mīn.
- ⁶ Kən Iesu narmin təmiwig pik o netəm iman ikin məto-inu kəsotolkeikeən məmə okotən nīpahrienən lan. Kən təmaliwək muwīn latuənu mīn rafin, matəgətun netəmim.

*Iesu təmahl-ipən rəhan
netəm tuelef məmə okotuwīn
e nitən mīn
(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)*

- ⁷ Kən matig maun-in mīn rəhan netəm tuelef kotuwa ron, kən mahl-ipən ilat keiu-keiu. Təmos-ipən nəsanənən kəm ilat o nəhg-iarəpən narmin rat mīn e netəmim.
- ⁸ Kən mən-ipən nəghatən u kəm ilat məmə, “Onəkəsotosən nat kit e rəhatəmat naliwəkən, məto onəkotos əm kasikin rəhatəmat. Onəsotosən mənī kit e paos rəhatəmat, kən məsotosən pīret, o kətim, o nat kit.
- ⁹ Onəkotuwīn e put, məto onəsotosən sot kəiu.
- ¹⁰ Okəmə onəkotuwīn əpəh ima suah kit ikin, kən otapil əm e rəhan nimə motatig kətatig kətoarus motiet latuənu əh.
- ¹¹ Kən okəmə onəkotuwīn e latuənu kit, məto netəmim neen kəsotolkeikeən məmə okotit itəmat nakotuwīn e rəhalat nīpəgnoa nimə, o kəsotətəlig-inən rəhatəmat nəghatən, kən nian nəkoatiet e rəhalat latuənu, nəkotəkəike motohapispis rəkis nisip e nelkitəmat məmə ilat okotitun məmə nəmotəuhlin-pən məntaatəmat olat.”
- ¹² Kən kəmotiet motuwīn motən-ipən kəm netəmim məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat, motapəs pahrien nolən rat mīn, kən motuwīn o Uhgīn.
- ¹³ Kən motəhg-iarəp narmin rat mīn tepət e netəmim, kən motol-pən oel e netəm mīn u koatimis, kən motol-wir ilat.

*Kig Herot Antipas təməto nəghatən rəha Iesu tinuwīn mīnapakol e nitən mīn
(Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)*

- ¹⁴ Kən Kig Herot Antipas təməto nəghatən rəha Iesu tinuwīn mīnapakol e nitən mīn rafin. Kən netəmim neen kotəmə in Jon Baptais əpəh tinaiir-pa mīn mol tatos nəsanənən o nolən nat pispis mīn.
- ¹⁵ Məto netəmim neen mīn kotəmə in Elaija, neen mīn kotəmə ien kit rəha Uhgīn məto tahmen e ien mīn rəha Uhgīn aupən.
- ¹⁶ Məto Kig Herot Antipas təməto, kən məmə, “Jon Baptais əpəh emətatip rəkis rəhn-kapə, məto tinəmegəh mīn.”

Nolən itəm Kig Herot Antipas təmohamnu Jon Baptais lan
(*Mat 14:3-12; Luk 3:19-20*)

¹⁷⁻¹⁹ Kig Herot Antipas təmən nəhlan mətō-inu in təmōl nat kit tēsahmenən. Pian Filip tēmatit pətan kit nərgin un Herotias mioal marit, kən Kig Herot Antipas tit-irəkis pətan un ron mioal marit. Kən Jon tēmatən-ipən kəm in məmə, “Nakatərəkīn Lou. Tēsahmenən məmə onakit pətan rəha piam.” Kən Herotias tēmətō nəghatən un kən metəhau Jon ron, kən molkeike məmə okohamnu, mətō kəp. Kig Herot Antipas tēmōlkeike məmə otol rəhan pətaguīhl nīkin tagien, kən mahl-ipən rəhan mīn netəmim kotuwīn motaskəlīm Jon kəlīs ətain, kən kīlās kan kīlās-ipən e kalapus.

²⁰ Mətō Kig Herot Antipas tətīsiai-in Jon mitun məmə in etəm asim, kən in etəm ətuatip kit mol tatehm wīr kən mēsōhamnuən. Nian tepət tətō nəghatən rəha Jon, kən tīnəruru əfəməh, mətō tolkeike məmə otatətəlīg-in.

²¹ Matuwīn matuwīn Herotias tīnos rəhn matip Jon e nian kəmatol lafet lan rəha Kig Herot Antipas e nian tēmaiir lan. Kig tēmaun-in rafin netəm-iasol rəhan mīn, ne netəm-iasol rəha rəhan mopael mīn, ne netəm-iasol rəha netəm Kalili, məmə okotuwa motehm motagwən.

²² Kən e nian əh, pətan əkəku un neti Herotias tēmuwa imə matol tanis e niganəmtilat. Kəmotəplan tēmōl tanis kən nīkilat tēmagien pik ron. Kən kig apōn tēmən-ipən kəm pətan əkəku apōn məmə, “Okəmə nakolkeike naka, nakətapəh-in ron io, kən ekos-ipīnə kəm ik.”

²³ In tēmən-iəkis kən mos noanawīl ron məmə, “Nat naka nakolkeike kən measiə-in ron io, ekos-ipīnə. Nat əpnəpīn okəmə iahgin tahmen e nīpilga rəhak natimnat, mətō ekəike mos-ipīnə.”

²⁴ Kən pətan əkəku apōn tēmuwīn əpəh ihluə matətapəh o rəhan mama məmə, “? Mama, oekeasiə-in naka o kig?” Mətō rəhan mama tēmə, “Uwīn measiə-in rəhn-kapə Jon Baptais.”

²⁵ Kən pətan əkəku apōn tēmaiū ueiuəhai əm muwīn əpəh imə o kig kən məmə, “Ekolkeike məmə onakīlās-ipa rəhn-kapə Jon Baptais u-roiu aɡin, kəmələhəu-pən e pilet kit.”

²⁶ Kən nat un tēmōl kig nīkin tahmə pik, mətō okol tēsəpəsən, mətō-inu tīnəmos rəkis noanawīl e niganəmti netəmim u kəmotuwa o lafet.

²⁷ Kən mahl-ipən rəhan kit mopael məmə otaiū əm muwīn mīlās rəhn-kapə Jon Baptais muwa. Kən mopael apōn tēmuwīn əpəh e kalapus kən mətətip-rəkis rəhn-kapə Jon Baptais,

²⁸ kən mələhəu-pən e pilet kit mīlās muwa, kən mīlās-ipən kəm pətan əkəku apōn, kən tīlās muwīn kəm rəhan mama.

²⁹ Nian netəmim mīn rəha Jon Baptais kəmotətō netəmim kəmotəmnus nat un kəmōl e Jon, kən kotuwa motīlās nīpətīn motuwīn motītənīm e nīpəg kəpiel rəha nolən suwīt.

Netəm tuelefrəha Iesu kəmotītəlīg-pa mīn ron
(*Luk 9:10*)

³⁰ Kən aposol mīn rəha Iesu kəmotītəlīg-pa mīn ron, kən motən-ipən natimnat rafin itəm kəmotol, ne nəghatən mīn itəm kəmotəgətun netəmim lan. ³¹ Mətō netəmim tepət koatuwa moatuwīn moatiet moatuwīn, kən Iesu ne rəhan mīn netəmim kīnotəruru nagwənən ne namegən ne. Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Pəs-tu kotuwīn-tu əpəh ikīn kit netəmim kotīkə ikīn, kən nakotameg məsīn.”

³² Kən ilat əm motuwīn e pot kit mīnotuwīn əpəh netəmim kotīkə ikīn.

Iesu tēmagwən nəman
faif-taosan

(*Mat 14:13-21; Luk 9:11-17;*
Jon 6:1-14)

³³ Məto netəmim tepət kəmotəplan ilat nian kəmotiet, kən motitun ilat. Kən kəmotiet e latuənu mīn motaiu kaupən-in ilat, motuwīn əpəh koatuwīn ikīn.

³⁴ Nian Iesu təmuwar e pot məplan nimanin netəmim tepət kinəmotuwa rəkis, kən təmasəkitun ilat, məto-inu kotahmen əm e sipsip mīn itəm etəmim tikə o nehmən ilat. Kən təmətul matəgətun ilat e natimnat tepət.

³⁵ Tinehnaipən, kən netəmim rəha Iesu kəmotuwa motən-ipən kəm in məmə, “Tinətalugin, kən ikīn-u kəsətigən ikīn.

³⁶ Təwīr məmə onakahl-ipən-ta netəmim koatuwīn əpəh e latuənu mīn, ne əpəh ikīn mīn, məmə okotos-nəmtin nigilat nagwənən.”

³⁷ Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəp, itəməhal əm. Nakəhlagwən netəm mīn əh.” Məto kotəmə, “!Naka! ?Nakəmə oekotuwīn motəra kin mənī asol aɡin u tu-hanrit tenarius o nosən pīret lan o nagwənən nimanin netəmim u?”*

³⁸ Məto Iesu təmə, “?Nakoatos pīret kuwəh? Otuwīn motehm.” Kəmotuwīn motehm motəmə, “Pīret faif, kən nəm kəiu.”

³⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm rəhan mīn netəmim mə okotol netəmim kotəpələh e manuwihl amīəmītə fifti fifti ne uan-hanrit uan-hanrit,

⁴⁰ kən kəmotəpələh nəhlan fifti fifti ne uan-hanrit uan-hanrit.

⁴¹ Kən Iesu təmos pīret faif ne nəm mil u kəiu, kən mətag-pər əpəh e neai məfak ron, kən məmkas pīret un məmki-pən kəm rəhan mīn netəmim məmə okotoor kəlin kəm netəmim. Kən matig mos mīn nəm mil u kəiu məmkas moor kəm netəmim.

⁴² Kən netəmim rafin kəmotun nərpilat tasis,

⁴³ kən motapəs nīmismisi pīret un ne nəm mil un, kən netəmim mīn rəha Iesu kotaiipən e kətim asol tuelef kotər wīr.

⁴⁴ Kən netəm mīn u kəmotagwən, nəman elat kotahmen e faif-taosan.

Iesu təmaliwək e

nətuei nəhau

(Mat 14:22-33; Jon 6:15-21)

⁴⁵ Kən roiu aɡin-əh mīn, Iesu təmən-ipən kəm rəhan mīn netəmim məmə okotiləs pot kit motaupən motuwīn entənipən-pən əpəh ikīn kit nərgin u Petsaeta, məto in otatig mahl-ipən paupən netəmim koatuwīn iməlat mīn ikīn-u panuwīn.

⁴⁶ Nian tinauiatipin rəkis netəmim, mahl-ipən ilat koatuwīn, kən muwīn əpəh e nitot məmə otəfak.

⁴⁷ Kən tinətalugin, pot tinuwīn əpəh ilugin ətuatip əpəh e lek, məto Iesu tətən pişin əm əpəh ipar.

⁴⁸ Kən məplan ilat kotasuə kitasuə məto kinotəpou məto-inu nīmətag tətəh ilat. Kən tinatian-ian, kən taliwək e nətuei nəhau matuwa. Təmaliwək muwa, iuəhkīr əm taprəkis-in ilat.

⁴⁹⁻⁵⁰ Kən nian netəmim mīn rəha Iesu kəmotəplan taliwək e nətuei nəhau matuwa, kən nīkilat təht məmə narmi suah kit. Kən ilat rafin kəmotəplan, kən motəgin katearig əfəməh. Məto roiu aɡin-əh əm, Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “!Ei, nikitəmat tətul məhəməhə. Io u inu. Sotəginən!”

⁵¹ Kən muwīn e pot məplan ilat moatəpələh, kən nīmətag təmurahl nelmīn, kən kəmotaut pik ron,

⁵² məto-inu rəhalat-kapə tiəkis. Kəmotəplan pap Iesu təmagwən netəmim tepət e pīret noan məşin əm, məto ilat kotəruru əh məmə in pah.

Iesu təmol-wīr netəm koatimīs əpəh Kenesaret

(Mat 14:34-36)

6:34: Nam 27:17; Mat 9:36 * **6:37:** Roiu, tu-hanrit tenarius tahmen e tu-hanrit-taosan watu. **6:44:** Mak 8:1-9
6:46: Luk 5:16 **6:49-50:** Luk 24:37 **6:51:** Mak 4:39

⁵³ Kəmotuwın entənıpən-pən motuwar əpəh ikin kit nərgin u Kenesaret, kən motietain pot ikin.

⁵⁴ Nian kəmotuwar ikin əh, netəm ikin kəmotitun ueiuəhai əm məmə in Iesu.

⁵⁵ Kən kəmotaiu motuwın əpəh latuənu min moatən-ipən kəm netəmim. Kən nian kotəto məmə Iesu əh-ikin əh, koatəmik netəm koatimis e rəhalat pet motuwa ron.

⁵⁶ Kən ikin min rafin Iesu tatuwin-pən ikin e latuənu əlkələh, ne latuənu asol min, ne ikin min rafin titəlau, netəmim kotəmik netəm koatimis motiet katəlin əm ilat əpəh maket ikin. Kən kəmoatəkəike katən-ipən kəm Iesu məmə otegəhan-in ilat kotek əm nıpəgnəmti rəhan kot. Kən netəmim rafin u kəmotek rəhan kot, kən motəwir e rəhalat nimisən.

7

Netəm-iasol min kəmotətəhau Iesu o kastom rəhalat (Mat 15:1-9)

¹ Kən Farisi min ne iəgətun neen rəha Lou, kəmotisi-pən əpəh Jerusalem, motuwa moatəpələh ilat Iesu.

² Kən kəmotəplan məmə netəmim min rəha Iesu kəmotəgwən kən məsotaikuas wırən e nelmilat e nolən rəha Farisi min.

³ Farisi min, ne netəm Isrel tepət, kəmoatətəu-pən ətuatip kastom rəha tipilat nuwəh min. Okəmə kəsotaikuas wırən e nelmilat un, kən kəsotəgwənən.

⁴ Kən nian koatisi-pən e maket moatuwa, məsotəgwənən pitən, motaupən kaikuas e nelmilat kən panotəgwən. Kən moatətəu-pən natimnat tepət min nəhlan itəm kəmos o tipilat nuwəh min. Kən kastom ətuatip əh-ikin rəha naikuasən e sospən, ne panikin, ne pesin u kəmol e iaen.

⁵ Kən inu Farisi min ne iəgətun min rəha Lou kotətapəh o Iesu məmə, “?Tahro rəham min netəmim kəsotətəu-pənən kastom rəha tipitat nuwəh min? ?Tahro kəsotaupənən motaikuas pitən e nelmilat u panotəgwən?”

⁶ Məto Iesu təməni-pən kəm ilat məmə, “Aupən Aesea təməni-iarəp nəghatən rəha Uhgın kən məht ətuatip itəmat lan u rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik. In təməni məmə,

‘Uhgın təmə netəm min u kotisiai-in io e nəghatən əm rəhalat, məto nıkilat tətən-pən əh əpəh isəu.

⁷ Motəfak kəm io o nat əpnəpin əm məto-inu ilat kotəgətun netəmim e lou itəm etəmim əm təmol motəmə lou rəha Uhgın, məto kəp.’ ”

⁸ Kən Iesu təməni min kəm ilat məmə, “Itəmat nakotapəs Lou rəha Uhgın moatətəu-pən əm kastom rəha etəmim.”

⁹ Kən məni-pən kəm ilat məmə, “Nakotəusit pik o nolən apon rəhatəmat məmə nakotapəs Lou rəha Uhgın kən motətəu-pən atip əm kastom rəhatəmat.

¹⁰ Moses təməni məmə, ‘Onakisiai-in rəham tata ne mama. Okəmə suah kit tatəghat rat e rəhan tata ne mama, okəike kohamnu.’

¹¹ Məto itəmat nakotən məmə, suah kit okəmə tapəs nasituən e rəhan tata ne mama kən məni-pən kəm ilau məmə, ‘Rəhak u nat u ekəmə ekasitu etəlau lan, məto emələhəu əm məmə rəha Uhgın. Kən nat katos-ipən kəm Uhgın okol kəsol minən nat kit lan.’

¹² Kən motatig moatən-iəhau min o nasituən e rəhan tata ne mama.

¹³ Məto e nolən əh, nakotəgətun netəmim e rəhatəmat kastom motol nəghatən rəha Uhgın tatol əm nat əpnəpin lan. Kən natimnat min tepət min nəhlan itəmat nəkoatol.”

Nat tol netəmim kotərat e niganəmti Uhgın (Mat 15:10-20)

14 Kən Iesu təmaun-in nīmanin netəmim məmə okotuwa iuəhkir ron kən məmə, “Otətəlig-in wīr-tu io məmə nəkotitun.

15 Nat etəmim tatərge təsələn etəmim tamkimik e nīganəmti Uhgīn, mətə nat tatiet e niki etəmim tatol etəmim tamkimik e nīganəmti Uhgīn.”*

17 Nian Iesu tēmiet e nīmanin netəmim un kən muwīn əpəh imə, kən rəhan mīn netəmim kotətapəh o nīpəti nəghatən mīn un kəm in.

18 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə naka itəmat mīn rəhatəmat-kapə tikə. Onəkotəkəike motitun məmə natimnat itəm etəmim tatərge in tahmen əm e nat ihluə təsələn etəmim tərət e nīganəmti Uhgīn.

19 Mətə-inu tərge kən təsuwīnən e nīkin, mətə tatuwīn e tīpəin u, kən matiet mīn.” (E nəghatən əh Iesu təmən-iarəp məmə nagwənən rafin katun təwīr e nīganəmti Uhgīn.)

20 Kən məmə, “Mətə nat itəm tatiet e niki etəmim, in tol etəmim tətamkimik e nīganəmti Uhgīn.

21 Mətə-inu niki etəmim tatəht natimnat tərət tepət, ilat u: nīpitan ne nəman ne, koatit anion ilat mīn; nakləhən; nohamnuən itəm;

22 nakləh-inən pətan rəha suah pisin; naumisən o natimnat; nolən rat mīn; neiuəən; nolən rəha nit əpnəpīn əmən nīpitan ne nəman; netetən; nənən nīkal itəm; nausitən; nalmələn.

23 Nolən rat mīn əh, ilat əh kotisi-pən e niki netəmim kən motol ilat kotamkimik e nīganəmti Uhgīn.”

Iesu təməhg-iarəp narmin rat e neti pətan kit

(Mat 15:21-28)

24-26 Kən Iesu tēmiet ikin-un kən məsou pəhap muwīn əpəh Fonisia, ima Iaihlua mīn e nītən rəha Siria, mətətig e nimə kit iuəhkir o taon u Taea, matəhluaig məsolkeikeən məmə netəmim okotitun məmə in tətətig əh-ikin əh, mətə okol təsəhluaigən. Mətə pətan kit əh-ikin, narmin rat tətətig e rəhan pətan əkəku. Pətan un təmaiir ikin əh, kən in təsəfakən, in Iaihlua. (Netəm Isrel kotəmə Iaihlua mīn kotahmen e kuri.) Nian təmətə natimnat wīr mīn itəm Iesu tatol ilat, kən tasək muwa misin-pən nulin ron məmə otəhg-iarəp narmin rat e rəhan pətan əkəku.

27 Mətə Iesu təmə, “Kəpə. Pəs kaupən kəgwən nīsualkələh. Təsəwīrən məmə okərakin-pən nagwənən nigi nīsualkələh kəm kuri mīn.”

28 Mətə pətan u təmə, “Nīpahrienən etəm-iasol, mətə kuri mīn koatun əm nīmismisi nagwənən nigi nīsualkələh itəm kotisas-pən e nīpəg tepil.”

29 Kən Iesu təmən-ipən ron məmə, “Mətə-inu nəmuhalpīn wīr rəhak nəghatən, uwīn-tu əpəh imam ikin məplan narmin rat tīniet rəkis e rəham pətan əkəku.”

30 Pətan u təmaiu muwīn iman latuənu məplan rəhan pətan əkəku tətəpil-pər wīr əm e rəhan pet, kən narmin rat tīniet rəkis lan.

Iesu təmol-wīr suah kit matəlgīn talu məruru nəghatən

31 Kən Iesu tēmiet ikin-un ima netəm Taea kən muwīn-pən əpəh Saeton matuwīn əpəh e nəhau Lek Kalili, mətə təmuwīn-pən əpəh Tekapolis ikin.

32 Kən netəmim kəmotit suah kit matəlgīn talu kən məruru nəghatən motuwa məmə Iesu otələhəu-pən nelmin lan pəs tətə təwīr.

33 Kən Iesu təmit suah un mian əpəh isəu məsin o netəmim, kən mīləs-ipən noa nelmin e matəlgīn kən magəh nelmin† mələhəu-pən e nami suah un.

34 Kən masipər əpəh e neai, kən mamegahl ron e rəhan nəghatən məmə, “!Efata!” Nīpətin təmə, “!Əwīr-ta!”

* 7:15: E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, koatən ves 16 nəhlan: “Etəm matəlgīn tatig, təwīr məmə in otətəlig-in wīr kən mītun nəghatən mīn u.” 7:15: Wək 10:14-15 † 7:33: E nian mīn əh, netəmim nīkilat təht məmə nahui noan in tahmen e mərisin kən tətəsitə e nīmisen.

³⁵ Kən əmun suah un tīnatəto nat, kən namīn tīnəwīr mīnatəghat wīr.

³⁶ Kən Iesu tāmən-iəhau ilat məmə okəsotənən nat un kəm netəmim. Məto nian Iesu təmatəkəike kəm ilat, kən ilat kəmotəkəike kən-iarəp kəm netəmim.

³⁷ Kəmotaut pik ron motəmə, “Natimnat rafin itəm tatol, məto in təwīr pik agin. Netəm u matəlgilat talu kīnoatəto nat, ne netəm kotəruru nəghatən kīnoatəghat.”

8

Iesu təmagwən netəmim fo-tausan (Mat 15:32-39)

¹ E nian kit mīn netəmim tepət kəmotuwa mīn ron, kən məto, nigilat nagwənən tīnikə. Kən Iesu təmaun-in rəhan mīn netəmim kotuwa kən tən-ipən kəm ilat məmə,

² “Nīkik tīnahmə pik o netəm mīn əpəh məto-inu, kəmotuarisig-in io mīnotos rəkis nian kīsil, kən roiu əh, nigilat nagwənən tīnikə.

³ Okəmə ekahl-ipən ilat koatuwin əh-roiu, kən niganəmtīlat otapīn e suatīp, kən sueiuei otoh ilat, məto-inu kəməsotəgwənən nuwəh, kən neen kəmotisi-pən əpəh isəu.”

⁴ Kən rəhan mīn netəmim kəmotətapəh ron məmə, “?Okəmīk hiə pīret tahmen-in nagwənən ilat? Ikin-u taruən-aruən ikin, netəmim kəsotatīgən ikin.”

⁵ Kən Iesu təmətapəh olat məmə, “?Nakoatos pīret kuwəh?” Məto kotəmə, “Sepīn.”

⁶ Kən tāmən-ipən kəm netəmim məmə okotəpələh, kən mos pīret un məfak matən-ipən tagkiu ron kəm Uhgīn, kən məmkas mos-ipən kəm rəhan mīn netəmim məmə okotoor kəlin kəm netəmim, kən kəmotol mihin.

⁷ Kən kəmos mīn nəm əlkələh neen ka, kən Iesu təfak ron kən mos-ipən mīn kəm ilat məmə okotoor kəlin kəm netəmim.

⁸⁻⁹ Kən netəm mīn u Iesu təmagwən ilat kotahmen e fo-tausan, kəmotun nagwənən nərpīlat tasis, kən kapəs nīmīsmīsi nagwənən, kən kaii-pən e kīpəhau sepīn kotər.

¹⁰ Kən Iesu tahl-ipən netəmim koatuwin iməlat mīn ikin. Kən ilat rəhan mīn netəmim kəmotuwin e pot kan əpəh e nītən Talmanuta.

Farisi mīn kəmotən məmə okotehm nəmtətin kit (Mat 16:1-4)

¹¹ Kən Farisi mīn neen kəmotuwa o Iesu moatərgəhəu kəm in motən-ipən kəm in məmə otol-tu nəmtətin asol kit pəs kotītun məmə in təmīsi-pən pahrien o Uhgīn, o kəp.

¹² Kən Iesu nīkin təməpəu, kən mamegahl ron kən məmə, “?Karmə tahro netəm mīn u-roiu ne kotəmə okotəplan-tu nəmtətin kit? Məto iatən pahrien kəm itəmat məmə okul kəsolən nəmtətin kit kəm itəmat.”

¹³ Kən mapəs ilat motuwin e pot kan əpəh e nīkali nəhau lek entənīpən-pən.

Is rəha Farisi ne is rəha Kig Herot Antipas (Mat 16:5-12)

¹⁴ Rəhan mīn netəmim kəmotaluin nəmīkən pīret məto kəmos əm kitiəh əm motuwin e pot.

¹⁵ Kən Iesu təmatəhag kəm ilat məmə, “Otehm wīr itəmat o is rəha Farisi mīn ne is rəha Herot Antipas.”

¹⁶ Kən kəmotən-ipən kəm ilat mīn məmə, “Tatən nəhlan məto-inu kəməsotəmīkən pīret.”

¹⁷ Kən məto Iesu tīnītun rəhalat nətəligən kən mən məmə, “?Tahro nakoatən nəghatən əh məmə nəməsotəmīkən pīret? ?Tahro itəmat nəkəsotehmən əh kən məsotītunən əh? ! Rəhatəmat-kapə tiəkis!

18 Niganəmtitəmat u ikin. ?Tahro nəkəsotehmən nat? Kən matəlgitəmat u ikin. ?Tahro nəkəsotətoən nat? Ekəitun məmə okəmə naka ninəmotaluin natimnat itəm kinotuwa rəkis.

19 ?Nian emos pīret əh faif məmkas mos-ipən kəm netəmim mīn əpəh faif-tausan kotun, kən uarisig nəmotaii-pən nīmismisin e kətim asol kuwəh?” Məto kotəmə, “Tuelef.”

20 Kən təmətapəh mīn olat məmə, “?Kən nian emos pīret əh sepīn məmə ekos-ipən kəm netəm mīn əpəh fo-tausan kotun, kən uarisig nəmotaii-pən nīmismisin e kətim asol kuwəh?” Məto kotəmə, “Sepīn.”

21 Kən təmətapəh olat məmə, “?Məto itəmat nəkotəruru əh io?”

Iesu təmol-wir suah kit niganəmtin təpis

22 Kən kəmotuwar əpəh ikin kit katən məmə Petsaeta, kən netəm ikin kəmotit suah kit niganəmtin təməpis motuwa kən kətəsək ahgin Iesu məmə otələhəu-pən nelmin lan.

23 Kən Iesu təmos nelmi suah un mian isəu məsin o latuənu kən tagəh niganəmti suah un * kən mələhəu-pən nelmin mil lan, kən mətapəh ron məmə, “?Ninitun nehmən nat o kəp?”

24 Məto suah un təmasipər kən məmə, “Ekətəplan netəmim məto kotahmen əm e nig mīn məto in əmun kotaliwək.”

25 Kən Iesu təmatig mələhəu-pən mīn nelmin mil e niganəmti suah un, kən tinitun nəplan wirən natimnat minapəs noapoapən.

26 Kən Iesu təmahl-ipən məmə otatuwin iman ikin məto təmən-iəhau məmə otəsuwīn-pənən əh latuənu əh-ikin.

Pita təmən-iarəp məmə Iesu in Mesaea ilouin

(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Kən Iesu ne rəhan mīn netəmim kəmotiet motəsou pəhap motuwīn e latuənu mīn u iuəhkir o nat əpəh Sisaria Filipae. Nian kəmoatuwin e suatip kən tatətapəh olat məmə, “? Otən-tu məmə netəmim kotəmə pah u io?”

28 Məto rəhan mīn netəmim kotəmə, “Netəmim neen kotəmə ik Jon Baptais. Neen mīn kotəmə ik Elaija. Neen mīn kotəmə ik ien kit rəha Uhgīn aupən.”

29 Kən təmətapəh olat məmə, “?Məto itəmat nakotəmə pah u io?” Kən Pita təmə, “Ik Mesaea ilouin, itəm Uhgīn təmən məmə otəpanahl-ipa.”

30 Kən Iesu təmən-iəhau əskasik ilat məmə, okəsotən-iarəpən in kəm suah kit.

Iesu təməghat-in

rəhan nīmīsən

(Mat 16:21-23; Luk 9:22)

31 Kən təmətəgətun ilat kən matən məmə, “Io Neti Etəmim oepənəto nahməən o natimnat tepət. Netəm-iasol rəha netəm Isrel, ne pris asol mīn, ne iəgətun mīn rəha Lou okotətəhau io, kən motohamnu io, məto oekos nian kisil un, kən panəmegəh mīn.”

32 Təmən wir pap kəm ilat, məto Pita təmit Iesu mian əpəh e nikali suatip kən matən-iəhau əskasik məmə otəsəghatən nəhlan.

33 Kən məto Iesu təmasipən məplan rəhan mīn netəmim, kən mən-ipən kəm Pita məmə, “!Ik iərmis Setan asol, agim muwin isəu lak! Rəham nətəligən sənəmə rəha Uhgīn, məto rəha etəmim əm.”

Naulis-inən nən-iarəpən Iesu kəm netəmim

(Mat 16:24-28; Luk 9:22-27)

34 Kən Iesu təmaun-in rafin netəmim ne rəhan mīn netəmim məmə okotuwa ron, kən təmən məmə, “Okəmə suah kit təmə otuarisig-in io, otəkəike maluin atip in, kən mīləs rəhan nig kəməluau muarisig-in io.

³⁵ Etämim itäm tolkeike mämə otosmegəh rəhan nəmegəhən e nətueintən u, kən otakiəh e rəhan nəmegəhən lilin. Məto etäm otimis ron io ne Namnusən Təwir rəhak, in otos nəmegəhən lilin.

³⁶ ?Okəmə etämim kit tatos rafin natimnat e nətueintən, məto uarisig lan otimis kən təsosən nəmegəhən lilin, in təmol win e nat kit təwir, o kəp? Kəp.

³⁷ Okol suah əh təsos-ipənən nat kit kəm Uhgın mämə Uhgın otos-ipən nəmegəhən lilin kəm in.

³⁸ “Netəm kotaulis-in nən-iarəpən io ne rəhak nəghatən kəm netəm kotapəs nəfakən motol təfagə rat, kən o nian io Neti Etämim oekuwa lan, io min oekaulis-in nənən mämə ilat u rəhak min netämim. O nian əh oekuwa itimat nagelo asim min e nepətən əhag-əhag asol rəha rəhak tata.”

9

¹ Kən Iesu təmən mämə, “Ekatən pahrien kəm itəmat mämə, itəmat neen u nəkoatətul u ikin-u roiu, okol kəsotimisən mətoahgin kotəplan nərəmərən rəha Uhgın otuwa e nəsanənən asol.”

*Nipəti Iesu təmuwa mol pisin
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)*

² Kən nian sikis kinotuwa minotuwin rəkis, kən Iesu tit Pita, Jemes, ne Jon, kən iləhal pisin əm kəhaluarisig-in motuwın əpəh e nitot əfəməh kit, kən ilat pisin əm əh-ikin. Kən kəməhaləplan nipəti Iesu təmol pisin.

³ Rəhan napən təmuwa məruən matipit-ipit, okol suah kit təsaikuasən e niməhan kit təruən min-nəhlan.

⁴ Kən suah miləhal apon kəməhaləplan Elaija ne Moses kəmiaet-arəpa mətəhaləghat iləhal Iesu.

⁵ Kən Pita təmən-ipən kəm Iesu mämə, “Iəgətun, təwir mämə ekəhaluwa ikin-u. Pəs məhalol makeen kisil, rəham kit, rəha Moses kit, kən rəha Elaija kit.”

⁶ Pita tınatəghat əpnəpın əm məto-inu kinəhaləgin pik matəhlesiəp.

⁷ Kən napuə təmuwa malpin ilat, kən kəmotəto nəwia suah kit təmisi-pən əpəh e napuə mämə, “Inu netik keike u ekolkeike pik. Onakəhaləkəike məhalətəlig-in in.”

⁸ Kən roiu aɡin-əh min, kəməhaleirair, məto kinəşəhaləplanən suah mil un, məto kəməhaləplan əm Iesu tatətul ilat min iləhal.

⁹ Nian kəmoateiuaiu e nitot un kan əpəh ləhau, kən Iesu təmən-iəhau əskasik iləhal mämə, “Natimnat un nəməhalehm əpəh ilis e nitot, onəşəhalənən kəm suah kit məhalətoarus-pən io Neti Etämim oekəmegəh min e nimisən.”

¹⁰ Kən iləhal kəməhalisiai-in nəghatən rəha Iesu, məto kəmatəhalən əm kəm iləhal min mämə, “Nəghatən əh təmən mämə otəmegəh min e nimisən, kəruru mämə nipətin təmə naka.”

¹¹ Kən kəməhalətapəh o Iesu mämə, “?Təhro iəgətun min rəha Lou kotəmə Elaija otəkəike maupən muwa?”

¹² Kən Iesu təmən-ipən kəm iləhal mämə, “Nipahrienən, Elaija otaupən muwa matol-wir min natimnat rafin. ?Məto təhro Naoa Rəha Uhgın təmən mämə io Neti Etämim oepənəto nəhmən o natimnat tepət, kən netämim okotəplan io motapəs io?”

¹³ Məto ekatən pahrien kəm itəməhal mämə Elaija tinuwa rəkis, kən kəmol nat tərət lan təhmen e Naoa Rəha Uhgın təmən mämə okəpanol mihin.”

*Iesu təməhg-iarəp narmın rat e suakəku kit
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)*

14 Nian kəmotitəlig-pa mɪn, motehm netəmim neen mɪn rəha Iesu, məto nɪmanin netəmim kəmotitəlau elat, kən iəgətun neen rəha Lou ne netəmim mɪn rəha Iesu kotərgəhəu.

15 Nian netəmim kəmotəplan Iesu, narmilat təmiwig pik ron, kən motaiu ka məmə okotəghat kəm in.

16 Kən Iesu təmətapəh olat məmə, “?Naka əpəh nakotərgəhəu ron itəmat netəm mɪn əpəh?”

17 Məto netəm mɪn u kit təmə, “Iəgətun, io emit netik muwa ron ik məmə onakol-wir, məto-inu narmɪn rat kit tətətig lan kən mol təruru nəghatən.

18 Kən nian narmɪn rat apon taskəlim in, kən moh mɪləs-iəhau morin əpəh e nisip, kən nahuin noan tiet tahmen əm e sop, kən matəgətəin nəluin, nɪpətɪn tatikimkim. Kən emətapəh o rəham netəmim məmə okotəhg-iarəp narmɪn rat əpəh lan, məto kotəruru nəhg-iarəpən.”

19 Məto Iesu təmə, “Kəsi, itəmat un netəm roiu ne nakəsotahatətəən lak. Karmə oekatig kitat mɪn itəmat mətoarus-pən nian naka nəpanotahatətə lak. Kən karmə onəghan epanameg etəmat. Enəpou-in itəmat. !Otiləs suakəku un motuwa!”

20 Kən kəmotiləs kan o Iesu. Kən narmɪn rat apon təməplan Iesu kən mol suakəku apon taut nɪpətɪn tasiəp-asiəp pik, kən miet morin əpəh ləhau e nisip məsəpəlpəl mətan, kən nahui noan tiet tahmen e sop.

21 Kən Iesu təmətapəh o rəhan tata məmə, “?Təmol mɪn-nəhlan mɪnos nup kuwəh?”

Məto rəhan tata təmə, “Təmətuoun e nian təmatəkəku mətoarus-pa əh-roiu.

22 Kən nian tepət narmɪn rat əh toh matiləs-ipən əpəh e nigəm ne nəhau məmə otohamnu. Okəmə nəkɪtun nolən, pəs nakasəkɪtun itimlau masitu etimlau.”

23 Məto Iesu təmə, “?Naka əh, nəghatən u məmə, ‘Okəmə nəkɪtun nolən’? Uhgɪn titun nolən natimnat rafin o etəmim itəm tətahatətə lan.”

24 Kən roiu agin, tata rəha suakəku un təmagət əfəməh məmə, “Ekətahatətə lam, məto in əmun rəhak nahatətəən təkəku əm, asitu lak məmə rəhak nahatətəən otər mepət.”

25 Kən nian Iesu təməplan məmə netəmim neen mɪn kɪnotuwa iuəhkɪr ron, kən tən-ipən əskasik kəm narmɪn rat apon məmə, “Ik narmɪn rat itəm natol matəlgitəm tatalu kən mol itəm katəruru nəghatən. !Ekatən-ipinə ətuatip u-roiu məmə onakiet e suakəku un, kən məsuwa mɪnən muwɪn lan!”

26 Kən narmɪn rat apon təmagət əfəməh mol suakəku apon taut masiəp-asiəp mɪn u iuəhkɪr agin timis, kən miet lan. Okol nəkəplan məmə tinimis rəkis, kən netəmim tepət kotəmə tinimis.

27 Məto Iesu təmə-pən maskəlim nelmɪn miuw-pər, kən tətul.

28 Iesu təmuwɪn imə, kən ilat pisin əm rəhan mɪn netəmim koatəpələh, kən kotətapəh ron məmə, “?Karmə tahro ekotəruru nəhg-iarəpən narmɪn rat əpəh?”

29 Məto Iesu təmə, “Nəfakən əm titun nəhg-iarəpən narmɪn rat mɪn əh nəhlan.”

Iesu təmən-iarəp mɪn

rəhan nɪmɪsən

(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

30 Kən Iesu ne rəhan mɪn netəmim kəmotiet ikin-un kən motuwɪn-pən əpəh e nitən Kalili ikin, məto Iesu təsolkeikeən məmə okitun məmə in əh-ikin əh.

31 Təmol nəhlan məto-inu tətəgətun rəhan mɪn netəmim. Təmən məmə, “Io Neti Etəmim, okegəhan-in-pən io kəm netəmim kotohamnu io ekimɪs. Məto oekos nian kɪsil u, kən panəmegəh mɪn.”

32 Kən məto rəhan mɪn netəmim kəsotitun wirən rəhan nəghatən, kən nɪkɪlat tinəgin o nətapəh-inən nɪpətɪ nəghatən rəhan.

*?Pah in tepət elat?**(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)*

³³ Kəmotiet-pə əpəh Kapaneam, kən mīnoatuwin imə kit. Kən Iesu təmatətapəh olat məmə, “?Naka əpəh nəmoatən e suatip?”

³⁴ Məto kīnotəruru nuhalpīnən məto-inu, e suatip kəmoatən məmə pah in tepət elat.

³⁵ Kən Iesu təməht-iahau məpələh, kən maun-in rəhan netəm tuelef məmə okotuwa-tu ron, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Etəm tolkeike məmə in otepət e netəmim, in oteike meiuaiu elat kən muwa məmə in iolwək əm kit rəhalat.”

³⁶ Kən mīləs suakəku kit muwin məf aupən-in ilat, kən maskəlīm məmə,

³⁷ “Kən etəmim itəm tatos e nīkin agien suakəku tahmen e inu, kən tatol e nərgək, kən tahmen əm məmə tatos io e nīkin agien. Kən etəmim itəm tatos io e nīkin agien, kən tahmen əm məmə tatos etəm u itəm təmahl-ipa io.”

*Suah kit təmol nat pispis e nərgi Iesu**(Luk 9:49-50)*

³⁸ Kən Jon təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun emotəplan suah kit tatəhg-iarəp narmin rat mīn e nərgəm, kən emotən-iahau məto-inu sənəmə kitat kit.”

³⁹ Məto Iesu təmə, “Sotən-iahauən, məto-inu etəm tatol nat pispis mīn e nərgək, okol təsən uəhaiən nəghatən rat lak.

⁴⁰ Etəm itəm sənəmə rəhatat tīkīmīr, in tolkeike itat.

⁴¹ Ekātən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə etəm tətəsitə etəmat, məto-inu rəhak u itəmat, suah u otəkəike mos nətouən rəhan, nat əpnapīn in nat əkəku əm tahmen tatos-īpīnə nəhau ətəp kəm itəmat nakotənīm.”

*Nat tol etəmim tatəme e rəhan nəmegəhən**(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)*

⁴² Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nīsualkələh mīn u kotahatətə lak, okəmə suah kit tol kit təme e rəhan nəmegəhən o rəhan nahatətəən, kən suah əh, Uhgīn otol nalpīnən asol kəm in. Kən nalpīnən əh otəskasīk taprəkis okəmə kətu-pən kəpiel kit e nentou, kən kərakin-pən əpəh itəhəi lokamnīm məmə otamnīm.

⁴³⁻⁴⁴ “Kən okəmə nelməm tol ik natol təfagə, kən təwīr məmə nakətətip rəkis mərakin. Okəmə nelməm kitiah əm məto onakos nəmegəhən līlīn, inu təwīr pīk maprəkis-in məmə nelməm kəiu məto okərakin-pən ik e nīgəm asol namnun tīkə.”*

⁴⁵⁻⁴⁶ Kən okəmə nelkəm kit tol ik nakatəme e rəham nəmegəhən nakətətip rəkis. Okəmə nelkəm kitiah əm məto onakos nəmegəhən līlīn, inu təwīr pīk maprəkis-in məmə nelkəm kəiu məto okərakin-pən ik e nīgəm asol.†

⁴⁷ Kən okəmə nīganəmtīm kit tol ik nakatəme e rəham nəmegəhən, nakīləs-irəkis. Okəmə nīganəmtīm kitiah əm məto onəkuwin ikīn Uhgīn tatəramərə ikīn, inu təwīr pīk maprəkis-in məmə nīganəmtīm kəiu məto okərakin-pən ik e nīgəm asol.

⁴⁸ Kən ikīn əh, firəl mīn okotətip e nīpəti netəmim ikīn məsotīmīsən, kən nīgəm tatus ilat kən matuəp əm kīlpīn okol kəsohamīsən nīan kit ne.

⁴⁹ “Uhgīn tateatəgtəg-pən nīgəm e netəmim tahmen əm e sol kateatəgtəg-pən e nagwənən.

⁵⁰ “?Sol təwīr, məto okəmə otīsīu roiu, kən kəruru məmə okos-īpən mīn naka pəs tətəhen? Onəkotəkəike motos sol u tahmen e nolkeikeən e rəhatəmat nəmegəhən, kən motatīg e nəməlinuən nīan rafīn.”

9:35: Mat 20:25-27; Mak 10:43-44; Luk 22:24-26 **9:37:** Mat 10:40 **9:40:** Mat 12:30; Luk 11:23 **9:41:** Mat 10:42 * **9:43-44:** E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, katīlpīn nəghatən kit mīn e ves 44 itəm tahmen-pən əm e ves 48. **9:43-44:** Mat 5:30 † **9:45-46:** E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, katīlpīn nəghatən kit mīn e ves 46 itəm tahmen-pən əm e ves 48. **9:47:** Mat 5:29 **9:48:** Aes 66:24 **9:50:** Mat 5:13; Luk 14:34

10

?Tawir māmā nīpitan ne nāman okotapās ilat mīn, o kəp?

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Kən Iesu tāmiet ikin-un kən muwīn miet-pən əpəh entən əpəh Jutia entənīpən-pən e nəhau əpəh Jotan. Kən nīmanin netāmim kəmotuəfīmīn-pən mīn ilat mīn ron, kən tatəgətun ilat māmā inu tatəgətun əh mihīn ilat ne nian mīn.

² Kən Farisi neen kəmotuwa keiuə əm katətapəh ron māmā, “?Tahro? ?Rəhatat Lou tategəhan-in māmā iərman titun napəsən rəhan pətan, o kəp?”

³ Məto Iesu təmətapəh olat māmā, “?Lou naka un Moses təmələhəu aupən kəm itəmat?”

⁴ Kən məto kotəmā, “Moses təmegəhan-in māmā okəmā iərman tətapəs rəhan pətan un, təike məte naoa kit mos-ipən kəm rəhan pətan māmā in tīnapəs, kən panahl-iarəp.”

⁵ Məto Iesu tāmā, “Moses təməte lou un məto-inu rəhatəmat-kapə tiəkis pik.

⁶ Məto e nətuounən, Uhgīn təmōl natīmnat, kən mol iərman ne pətan.

⁷ O nat əh in əh, iərman otəpanapəs rəhan tata ne mama, kən mətuatīg ilau rəhan pətan.

⁸ Kən ilau okuea nīpətīlau kitīəh. Kən roiū, ilau sənəmā kəiu, məto kitīəh əm.

⁹ Uhgīn tīnīlpīn ilau kīnuea mīnioal kitīəh, kən o nat əh, pəs etāmim kit okol təsətātipən rəhalau natīgən.”

¹⁰ Kən Iesu ne rəhan mīn netāmim kəmotuwīn əpəh imā, kən rəhan mīn netāmim kotətapəh ron o nat un.

¹¹ Kən təmən-ipən kəm ilat māmā, “Etəm tatol tifos mətapəs rəhan pətan kən matit mīn in pīsīn kit, in tategoafəl matol təfagə rat e rəhan ətuatīp pətan.

¹² Kən tahmen mīn əm, okəmā pətan kit tətapəs rəhan iərman kən matətəu-pən in pīsīn kit, in mīn tateguafəl matol təfagə rat e rəhan ətuatīp iərman.”

Iesu təməfak o nisualkələh

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ Kən netāmim neen kəmotəmīk nisualkələh motuwa o Iesu māmā otələhəu-pən nelmīn elat mawte-in nəwīrən rəha Uhgīn kəm ilat, məto rəhan mīn netāmim kəmoatən-īəhau ilat.

¹⁴ Məto nian Iesu təməplan, kən neməha tol, matəhai ilat māmā, “Pəs nisualkələh okotuwa ron io. Əsotən-īəhauən nisualkələh mīn un, məto-inu netəm mīn u nīkilat tahmen əm e niki nisualkələh, ilat u Uhgīn tatərəməərə elat.

¹⁵ Iatən pahrien kəm itəmat māmā, okəmā suah kit təsolkeikeən māmā oteiuaiu mahmen e suakəku mapəs Uhgīn tərəməərə lan, in okol təsatīg ahgīnən nəərəməərəən rəha Uhgīn.”

¹⁶ Kən məmīk nisualkələh e nelmīn, kən mələhəu-pən nelmīn elat māmā, “Pəs Uhgīn otawte-in rəhan nəwīrən kəm itəmat.”

Suah kit rəhan nautə tepət

(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)

¹⁷ Nian Iesu tīnətaliwək matuwīn, kən suah kit təmāiu muwa mīsīn-pən nulīn ron māmā, “?Iəgətun wīr, oekəkəike mol naka un māmā ekos nəmegəhən lilīn?”

¹⁸ Məto Iesu tāmā, “?Tahro nakatən māmā io etəm təwīr? Uhgīn pīsīn əm un in təwīr, suah kit mīn tikə māmā in təwīr.

¹⁹ Ik nīnəmītun rəkīs lou mīn rəha Moses māmā onəsōhamnuən itəm, məsakləhən, məseiuən, məsakləh-inən pətan, onəkəike mīsīai-in rəham tata ne mama.”

²⁰ Məto suah un tāmā, “Iəgətun, lou mīn un, ematol rafīn ilat nian ematəkəku mətoarus-pa u-roiu ne.”

²¹ Kən Iesu tāmehm suah un molkeike pik, kən māmə, “Nat kit min əm əh-ikin onəkol. Uwin mol-salim-in rafin rəham nautə, kən mos-ipən məni lan kəm ian-rat min, kən ik onakos nautə tepət əpəh e nego e neai. Kən muwa muarisig-in io.”

²² Kən nian suah un təməto nəghatən un, kən niğanəmtin təmərou, kən nikin təmərou pik ron matuwın mətə-inu rəhan natimnat tepət.

*Tiəkis o etəm rəhan nautə tepət māmə otuwın
ima Uhgın*

(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)

²³ Kən Iesu təmasipən məplan netəm min əh-ikin, kən mən-ipən kəm rəhan min netəmim māmə, “!Nəman! Tiəkis pahrien o netəm rəhalat nautə tepət māmə okotuwın ahgin nərəməərəən rəha Uhgın.”

²⁴ Kən rəhan min netəmim kəmotaut pik o nəghatən rəhan, mətə Iesu təmən min māmə, “Nenetik min, tiəkis pahrien māmə suah kit otuwın ahgin nərəməərəən rəha Uhgın.

²⁵ Tiəkis o kamel asol māmə otuwın-pən e nipəg nitel, mətə tiəkis pik agin o etəm rəhan nautə tepət māmə otuwın matig ahgin nərəməərəən rəha Uhgın.”

²⁶ Kən rəhan min netəmim kəmotaut pik ron motəmə, “?Ei, mətə pah titun nosən nəmegəhən lilin?”

²⁷ Kən Iesu təmasipən məplan ilat, kən māmə, “Nat u, okol etəmim təsolən. Mətə Uhgın, in titun nolən natimnat rafin.”

²⁸ Kən Pita təmə, “Itimat emotapəs rafin rəhatimat natimnat māmə okotuarisig-in ik.”

²⁹ Mətə Iesu təmə, “Iatən pahrien, etəm itəm otapəs rəhan nimə, o pian min, o kaka min, o mama, o tata, o nisualkələh, o rəhan nəptən ron io ne Namnusən Təwır,

³⁰ e nəmegəhən rəha nətueintən u, in otos nitailat wan-hanrit, inu nimə min, ne pian min, ne kaka min, ne mama min, ne nisualkələh, ne nəptən min. Kən in otos min nəratən min itəm netəmim okotol kəm in. Kən e nəmegəhən wi itəm otəpanuwa, in otos nəmegəhən lilin.

³¹ Mətə netəmim tepət u kotaupən u-roiu, okəpanotuarisig, kən netəm min u kotuarisig u-roiu okəpanotaupən.”

Iesu təmən min māmə otəpanimis

(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Kən Iesu ne kəmotaliwək e suatip katər-pən əpəh Jerusalem, kən Iesu təmataupən-in rəhan min netəmim, əmun narmilat təmiwig pik ron, kən netəm kəmotuarisig-in ilat kəmotəgin. Kən Iesu tit-irəkis rəhan min netəm tuelef motuwın, kən tatən-ipən nat naka itəm okəpanol lan,

³³ māmə, “Otətəlig-in wır-tu io. Roiu kinoatər minoatuwin əpəh Jerusalem, kən okegəhan-in-pən io Neti Etəmim e nelmi pris asol min ne iəgəhun min rəha Lou. Kən okotən māmə oekimis, kən okotəhlman-pən io e nelmi Iaihlua min.

³⁴ Kən okotol milə lak, kən motagəh io, motalis io, kən motohamnu io. Mətə e nian tatol kisil lan u, epanəmegəh min.”

*Jemes ne Jon kəmuətapəh māmə Iesu otol nat kit
kəm ilau*

(Mat 20:20-23)

³⁵ Kən Jemes ne Jon, neti Sepeti mil, kəmuea o Iesu, kən muən-ipən ron māmə, “Iəgəhun, ekioalkeike nat kit māmə onəkol kəm itəmlau.”

³⁶ Kən Iesu təmə, “?Nakioalkeike naka māmə ekol kəm itəmlau?”

³⁷ Mətə kuəmə, “O nian nakatuwa māmə onakərəməərə e nəhag-əhagən rəha nəsanənən rəham, kən ekioalkeike māmə onakegəhan-in itəmlau kit təpələh e rahm-matip kən kit təpələh e rahm-mol, ikin mil rəha nəsanənən ne nisiaiian.”

³⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmә, “Itəmlau nəkuəruru nat u nakatuən. ?Tahro? ?Itəmlau, nikitəlau təht məmә nəkuahmen məmә kitəhal kəhalətul e nigəm rəha nuwigi nien itəm io ekəike mətul lan?”* ?Kən muahmen-in mīn məmә okol baptais etəmlau e nahməən məmә okol mihin lak?”

³⁹ Kən kuəmә, “!Əwəh, ekuahmen in!” Məto Iesu təmә, “Pahrien, onakuəkəike muətul e nigəm rəha nuwigi nien itəm io ekəike mətul lan. Kən okol baptais etəmlau e baptais itəm okol baptais lak lan.

⁴⁰ Məto o nəpələhən e nīkalik matip ne mol, sənəmә rəhak məmә ekən. İkin mil əh, ilau rəha netəm mīn u itəm Uhgīn təmol əpen-əpenə olat.”

Etəm təmә otepət e netəmim

(Mat 20:24-28)

⁴¹ Nian rəhan netəm ten kəmotəto nəghatən un, kən neməha təmol ilat o Jemes ne Jon.

⁴² Kən Iesu təmaun-in rəhan mīn netəmim kotuwa, kən tən-ipən kəm ilat məmә, “Itəmat nəkotitun məmә netəm mīn u kotəmә okotepət e İaihlua mīn, kotos-ipər atip ilat, kən netəm-iasol rəhalat koatalikiamtə rəhalat mīn netəmim.

⁴³ “Məto itəmat onəkəsotolən mīn-nəhlan. Okəmә itəmat kit tolkeike məmә in otepət etəmat, in otəkəike muwa məmә in iolwək əm kit rəhatəmat.

⁴⁴ Kən okəmә itəmat kit tolkeike məmә in otit itəmat, kən in otəkəike muwa məmә in slef kit rəhatəmat.

⁴⁵ Kən io mīn, Neti Etəmim, eməsuwamən məmә netəmim okotol wək kəm io, məto emuwa məmә ekol wək kəm netəmim kən mos-ipən rəhak nəmegəhən məmә ekikis ilat e rəhalat nolən rat mīn.”

Iesu təmol-wir nigənəmti Patimias

(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Kən Iesu ne rəhan mīn netəmim, kəmotuwa əpəh Jeriko. Kən nian kinotiet moatuwin, kən netəmim tepət kəmotuarisig-in ilat. Kən suah kit nigənəmtin təpis, tatəpələh e nīkali suatip, nərgin u Patimeas neti Timeas. Nian rafin tatətapəh-in mənı o netəmim.

⁴⁷ Nian təməto məmә Iesu etəm Nasaret tətaliwək e suatip matuwa, kən təmagət əfəməh məmә, “!Awi, Iesu Mipi Tefit, asəkitun io, masitu lak!”

⁴⁸ Kən netəmim neen kotəmərıt lan motəmә, “!Ei, əsagətən!” motən pap məto in təməha magət əfəməh pik mīn məmә, “!Mipi Tefit, asəkitun io, masitu lak!”

⁴⁹ Kən Iesu tətul kən mən məmә, “Otaun-in-pən-tu suah un məmә tuwa.” Kən motən-ipən kəm in məmә, “Ei, agien, mətul, məto-inu Iesu tətaun-in ik.”

⁵⁰ Kən suah un təmatipin rəhn kot, mətip mər muwin o Iesu.

⁵¹ Kən Iesu təmətapəh ron məmә, “?Nakolkeike naka?” Məto təmә, “!əgətun, ekolkeike məmә nakol-wir nigənəmtək pəs ekehm nat.”

⁵² Kən Iesu təmә, “Atuwin. Rəham nahatətəən tinol-wir ik.” Kən roiu agin mīn nigənəmtin təməwir, tinatehm nat. Kən mīnatətəu-pən Iesu moatan.

11

Iesu təmasuə e togki

matuwin Jerusalem

(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40;

Jon 12:12-19)

¹ Kəmotuwin iuəhkır o Jerusalem, iuəhkır o latuənu mil un Petfas ne Petani, moatuwin əpəh e Nitot Rəha Nig U Olif, kən Iesu təmahl-ipən rəhan kəiu etəmim mil kuaupən.

* **10:38:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmә, “?Itəmlau, nikitəlau təht məmә nəkuahmen məmә kitəhal okəhalənim kələh e kap rəha nətoən nahməən itəm io ekəike mənım lan?” **10:38:** Mak 14:36; Luk 12:50 **10:39:** Wək 12:2; Nol Əpən 1:9 **10:42:** Luk 22:25-26 **10:43:** Mat 23:11; Mak 9:35 **10:52:** Mak 5:34

² Təmən-ipən nəghatən u kəm ilau məmә, “Onakian әpәh e latuәnu әh kotasipәnin. O nian nakian әh-ikin, roiu aḡin onakuәplan nәti togki kit kәsasuәn әh lan kәmәruәtain. Kән nәkiakis muasig mueia.

³ Kән okәмә suah kit tәмә, ‘?Onakuahro-in neti togki?’ kән nakuәмә, ‘Iәrәmәrә tolkeike, kән otәpanahl-ipa mīn otәsuwәhән.’ ”

⁴ Ilau kәmian kән muәplan neti togki un kәmәruәtain e nikal suatip әpәh iuәhkir o nafiluә e nimә, kән kiakis.

⁵ Mәto netәmim neen kәmotәtul әh-ikin kән motәtapәh olau mәмә, “!Ei! ?Nakәtiakis neti togki un o naka?”

⁶ Kән kәmuән-ipән nəghatән rәha Iesu kәм ilat, kән ilat kәmotegәhan-in-pән neti togki kәм ilau.

⁷ Kән kәmuasig togki mian o Iesu, kән muapeg rәhalau kot muәfәtain noankawi togki un lan, kән Iesu tәmasuә lan.

⁸ Kән netәmim tepәt kәmotepin rәhalat kot әpәh e suatip, kән neen kәmotaiu kan әpәh e nikinat katәte manat motәmik motuwa motәpen әpәh e suatip.

⁹ Netәm kotaupән ne netәm koatuarisig kәmotagәt әfәmәh mәмә,

“!Hosana,* әnwiwi Uhgīn!

!Iәrәmәrә Uhgīn tәtatig ilau suah u itәм tatuwa e nәrgīn!

¹⁰ !Pәs Uhgīn otawte-in rәhan nәwīrән kәм nәrәmәrәән itәм tatuwa, tahmen-pән әm e nәrәmәrәән rәha pipi rat u rәhatat Tefit!

!Hosana o Uhgīn әpәh ilis e nego e neai!”

¹¹ Kән Iesu tәmuwīn әpәh Jerusalem e Nimә Rәha Uhgīn mәplan natimnat. Mәto tinapinәp rәkis, kән tiet ilat rәhan mīn netәm tuelef mīnoatuwīn әpәh Petani.

Nig kit fik itәм noan tikә

(Mat 21:18-19)

¹² Kән kәmән lawīgin, kinotiet mīn Petani mīnoatuwīn Jerusalem, kән nәumis tinus Iesu.

¹³ Kән tasipән-in nig kit fik tatәtul әpәh isәu mәsin nimalin tepәt. Tuwīn mәмә otәhl noan kit, mәto noan tikә, nimalin әm, mәto-inu sәnәmә nian rәha nig fik tatә lan.

¹⁴ Kән Iesu tәмән-ipән kәм nig fik un mәмә, “Okol netәmim kәsotun mīnән noam e nup mīn rafin.” Kән rәhan mīn netәmim kәmotәto rәhan nəghatән un tәмән.

Iesu tәmahl-iarәp netәmim e Nimә Rәha Uhgīn

(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48;

Jon 2:13-22)

¹⁵ Kән kәmotuwīn motiet-pән әpәh Jerusalem, kән Iesu tuwīn әpәh imә e Nimә Rәha Uhgīn mәhg-iarәp netәmim kәtol maket, kән mahwin tepil rәha netәm kәtol senis e mәni, ne stul rәha netәm koatol-salim-in mak mīn.

¹⁶ Kән mәtulosig-in netәmim mәмә okәsotәmikән rәhalat natimnat motuwīn-pән әpәh Nimә ikin Rәha Uhgīn.

¹⁷ Kән tәmәgәtun ilat mәмә, “Kәmәte-pән e Naoa Rәha Uhgīn mәмә Uhgīn tәмә, ‘Rәhak nimә, in nimә rәha nәfakән mәмә netәmim rәha nitән mīn rafin okotәfak-pa ikin kәм io.’ Mәto itәmat nәmotol mәмә in ‘nimә rәha iaklәh mīn.’ ”

¹⁸ Kән pris asol mīn ne iәgәtun mīn rәha Lou kәmotәto rәhan nəghatән. Kән kinotәgin Iesu mәto-inu nian nimanin netәmim kәmotәto rәhan nәgәtunән, narmilat tiwig pik ron. Kән pris asol mīn ne iәgәtun mīn rәha Lou kinotәtuoun kәteam-in suatip kit mәмә okotohamnu in.

¹⁹ Kән tinehnaipән, Iesu ne rәhan mīn netәmim kinotiet Jerusalem mīnoatuwīn.

* **11:9:** Aupән ikin, nipәti nəghatән u “Hosana” tәмә, “osmegәh.” Kән uarisig lan, nipәtin tinuwa “әnwiwi.” **11:9:** Sam 118:25-26 **11:13:** Luk 13:6 **11:17:** Aes 56:7 **11:17:** Jer 7:11 **11:18:** Mak 14:1

*Nig fik tamamis matagatun nahatatan raha netamim
(Mat 21:20-22)*

²⁰ Kən kəmən lawigin, kəmotuwa min e suatip motəplan nig fik apon tinauke rəkis muwin miet əpəh e nokin.

²¹ Kən Pita nikin tinəht nəghatən rəha Iesu o nig əh, kən mən-ipən kəm in məmə, “! İəgətun, əplan-tu nig fik ilouin nəmən rat, kən tinauke rəkis!”

²² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otahatətə əm e Uhgın.

²³ İatən pahrien kəm itəmat məmə okəmə suah kit tətahatətə pahrien e Uhgın, kən otən-ipən kəm nitot əpəh məmə, ‘Uwin, mətipən atip əpəh itəhəi mamnim,’ kən okəmə təsənən e nikin kəiu, mahatətə əm e Uhgın, kən nat un otol pahrien.

²⁴ O nat u inu, iakatən kəm itəmat məmə okəmə nakotəfak o nat kit kən motahatətə məmə onəkotos pahrien, kən onəpanotos rafin nat un nəmotəfak ron.

²⁵ “E nian nakotətul katəfak, məto nikitəmat məsin əh-ikin tərət məto-inu suah kit təmol nat kit təsahmənən etəmat, kən aluin rəhan nolən rat məsotalpınən rəhan nitai təfagə. Otol nəhlan pəs Uhgın əpəh e nego e neai in otaluin mafəl rəhatəmat təfagə rat min.”†

*?Pah təmə Iesu otol
natimnat min əh?
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)*

²⁷ Kən Iesu ne rəhan netəm tuelef kəmotitəlig-pa min əpəh Jerusalem. Kən Iesu taliwək mətan əpəh e Nimə Rəha Uhgın, kən pris asol neen, ne iəgətun min rəha Lou, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel kəmotuwa ron.

²⁸ Kən katətapəh məmə, “? Ən-tu kəm itimat məmə pah təmegəhan-in ik nakatol natimnat min əh? ?Kən pah təmegəhan-in nepətən əh, Uhgın o etəmim əm?”

²⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Oekətapəh-in-pinə-tu nəghatən kit kəm itəmat, kən okəmə nakotuhəlpin u, kən ekən-ipinə məmə pah təmegəhan-in nepətən əh məmə ekol natimnat min əh.

³⁰ ?Otən-tu məmə pah təmən məmə Jon otol bəptais e netəmim? ?Uhgın, o etəmim əm kit?”

³¹ Kən əmun kınotən-ən kəm ilat min məmə, “?Ei, okotən məmə naka? Okəmə okotən məmə Uhgın əh-roiu, kən təpanən min məmə, kən tahro kəməsotahatətən e Jon.

³² Məto, okol kəsotənən məmə etəmim əm kit.” Kəmotən nəhlan məto-inu ilat kəmotəgin netəmim itəm kınotən rəkis nıpahrienən e Jon məmə in ien kit rəha Uhgın.

³³ Kən kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “İtimat ekotəruru.” Məto Iesu təmə, “Kən io min, okol ekəsən-iarəpən kəm itəmat məmə pah təmegəhan-in nepətən məmə ekol natimnat min əh.”

12

*Nimaa nəghatən e netəm kotasum o noa-krep
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)*

¹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit kəm ilat məmə, “Suah kit təmasum-in noa-krep, u nol katol wain e noan. Kən mol fenis e kəpiel tuwin mıtəlau in, kən mol ikın kit o nolən nəme naliwək-aliwəkən e noa krep məmə nahuin otaiu kən kol wain lan. Kən mol nimə kit itəm in ilis məmə etəmim otaiu lan matehm wir nasumən o nat megəh min ne netəmim. Kən təmegəhan-in-pən nasumən kəm netəmim məmə okotasum lan, kən motor noa krep, məsin rəhan, məsin rəhalat. Kən miet muwin o naliwəkən ik pisin kit.

² “Matuwın matuwın, kən nian nol u krep təmol noan kən kınotəmarəg, etəm-iasol in təmahl-ipa rəhan kit iolwək məmə in otuwın mehm netəm koatol wək e rəhan nasumən məmə okotəhl noa krep, kən motor kos-ipən rəha etəm-iasol neen.

11:23: Mat 17:20 11:24: Mat 7:7 † 11:25: E kopi oas min tepət rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris
aupən, ves 26 tikə. 11:25: Mat 6:14-15 12:1: Aes 5:1-2

³ Məto netəm mīn əh kəmotətul motaht iolwək əh, kən motahl-ipən titəlig məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in.

⁴ “Kən etəm-iasol un tahl-ipa mīn rəhan kit iolwək tuwa, kən kotoh rəhn-kapə motol naulisən kəm in.

⁵ Kən tahl-ipa mīn rəhan kit iolwək tuwa, kən kotohamnu timis. Ilat tepət kəmotuwa, kən netəm mīn un kotoheain neen, kən motohamnu neen.

⁶ “Kən kitiəh əm əh-ikin ilau mīn kətuatig, inu netin keike otəpanahl-ipa. Namnun, təmahl-ipa nətin, kən nikin tataht məmə, ‘Ilat okotəkəike motisiai-in nətik.’

⁷ Məto təmuwīn kən netəm mīn un kotəmə, ‘Inu nəti etəm-iasol itəm otərəməərə e nasumən nian rəhan tata otimis. Pəs kotuwīn motohamnu mīn, kən motərəməərə e nasumən rəhan.’

⁸ Kən kəmotaskəlim motohamnu, kən motiləs nīpətin motuwīn motərakin-pən əpəh ihluə e nasumən.”

⁹ Kən Iesu təməni-ipən kəm ilat məmə, “?Etəm-iasol un otol naka? Otuwīn mohamnu ilat kən mos-ipən mīn nasumən un kəm netəm pisin neen.”

¹⁰⁻¹¹ Kən Iesu təməni-ipən kəm ilat məmə, “?Nəmotafin Naoa Rəha Uhgīn u, o kəp? Tatən məmə,

‘Kəpiel u itəm netəm rəha niləkinən nīmə kəsotolkeikeən motapəs,

in tinuwa kəpiel keike o nolən nīmə.

Iərəməərə təmol nat u,

kən in nat təwīr agīn e nīganəmtitat.’ ”

¹² Kən netəm-iasol kotolkeike məmə okotaskəlim Iesu məto-inu kotəmə tatəghat rat elat. Məto kīnotəgīn nīmanin netəmim kən motapəs, kagim.

?Tətuatip o nətouən takis kəm Sisa, o kəp?

(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Farisi mīn neen ne netəmim neen e pati rəha Kig Herot Antipas, rəhalat mīn netəm-iasol komotahl-ipən ilat məmə okotuwa keiuə e Iesu pəs təmə atip e rəhan nəghatən.

¹⁴ Kəmotuwa ron kən motən-ipən kəm in məmə, “Iəgətun, ekotitun məmə ik etəm ətuatip kən məsəgīnən, məsaulis-inən netəmim, ne netəm-iasol ne, matən nīpahrienən matəgətun netəmim e suatip rəha Uhgīn. ?Ən-tu məmə tətuatip məmə ekotətou-pən takis kəm Sisa, kapman asol rəha netəm Rom, o kəp? ?Oekotəkəike motətou-pən, o kəp?”

¹⁵ Məto Iesu tīnitun əm məmə kotən əm e nohlilat məto nīkilat tol pisin, kən məmə, “?Tahro nakotəmə onəkotol məmə ekəmə e rəhak nəghatən? Otos-tu məni kit motuwa-tu pəs ekehm.”

¹⁶ Kən kəmos kit motuwa, kən təmətapəh olat məmə, “?Narmi pah u, kən nərği pah u e məni u?” Məto kotəmə, “Sisa.”

¹⁷ Kən Iesu təmə, “Natimnat rəha Sisa, okos-ipən kəm Sisa. Məto natimnat rəha Uhgīn okos-ipən kəm Uhgīn.” Kən narmilat təmiwīg məto-inu təmuhalpīn wīr rəhalat nəghatən.

?Tahro etəmim timis kən məmegəh mīn?

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Kən Satusi mīn neen kəmotuwa o Iesu. E rəhalat nətəligən, netəmim kotimis məsotəmegəh mīnən. Kəmoatalkut o nolən məmə rəhalat nətəligən in tətuatip, kən tol nəhlan, kəmotən kəm Iesu məmə,

¹⁹ “Iəgətun, Moses təməte rəkis lou kit u təmə, ‘Okəmə suah kit otimis, kən məpəs rəhan pətan, kən məsialəsən netilau kit ne, kən pian otəkəike mit nəutahlimis un, kən mialəs netilau kit un, kən suakəku un otos nəmə rəhan tata asol əpəh tīnimis rəkis.’

²⁰ “Kən netəmim sepīn ilat pialat mīn. Etəm təmaupən maiir təmit pətan kit kən məsialəsən netilau kit u, kən timis.

²¹ Kæn itəm tuarisig tit nautahlimis un, kæn məsialəsən netilau kit ne un, kæn timis min. Kæn pialau itəm tatuarisig-in ilau tol əm nat kitiah.

²² Matuwın, matuwın kæn netəm min un sepın ilat pialat min kəmotit pətan un motuwın kæn ilat rafin minotimis, kæn məsotiləsən nətilat kit ne. Kæn pətan apon tinimis min.

²³ ?Kæn o nian netənim okotəmegəh min e rəhalat nimisən, kæn pətan əh rəha pah, u ilat rafin sepın kəmoatit?”

²⁴ Məto Iesu təmə, “Itəmat nəmotəluə. ?Nəkotitun məmə nəmotəhrəluə? Məto-inu itəmat nəkotəruru Naoa Rəha Uhgın, kæn moatəruru min nəsanənən rəha Uhgın.

²⁵ Nian netəm kəmotimis okotəmegəh min, ilat okotahmen e nagelo min əpəh e neai, kæn məsotit minən pətan, ne məsotətəu-pən minən iərman.

²⁶ Kæn oekəgətun itəmat e etənim tatəmegəh min e rəhan nimisən. Okəmə naka itəmat nakəsotafinən əh nəghatən əh kəməte-pən e naoa rəha Moses, tatən namnusən rəha Moses nian nig kit nigəm təmatu. Kæn e nian əh, Uhgın təmənipən kəm Moses məmə, ‘Roiu əh, io Uhgın rəha Epraham, ne Uhgın rəha Aisak, ne Uhgın rəha Jekop.’

²⁷ In Uhgın rəha netəm kotəmegəh, sənəmə rəha netəm kəmotimis kitiah. Itəmat nəmotəluə pahrien.”

*?Lou naka un in tepət
e lou min?*

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Kæn iəgətun kit rəha Lou təmatəpələh matəto ilat kotəghat, kæn Iesu tatuhalpın wır nəghatən rəha Satusi min. Kæn tuwa o Iesu matətapəh ron məmə, “?Lou ahro u in ilis pik kæn məwır məmə okotətəu-pən?”

²⁹ Kæn Iesu təmənipən kəm in məmə, “Lou u in ilis pik u okotətəu-pən təmə, ‘!Otətəlig wır-tu itəmat netəm Isrel! Uhgın u in rəhatat İərəmərə, in əmun in Uhgın.

³⁰ Onakolkeike Uhgın u in rəham İərəmərə e nıkim rafin, ne nəmegəhən rafin rəham, ne nətəligən rafin rəham, ne nəsanənən rafin rəham.’

³¹ Kæn lou itəm tatuarisig-in itəm əh təmə, ‘Onakolkeike ik min neen tahmen-pən əm məmə natolkeike atıp ik.’ Lou kit tikə min taprəkis-in lou mil əh.”

³² Kæn iəgətun əh rəha Lou təmə, “İəgətun, rəham nəghatən tətuatıp. Nəmən pahrien məmə İərəmərə əmun in Uhgın. Uhgın kit min tikə.

³³ Kæn okotolkeike Uhgın e nıkitat rafin, ne nətəligən rafin rəhatat, ne nəsanənən rafin rəhatat, kæn motolkeike kitat min neen məmə kotolkeike atıp kitat min. Təwır pik məmə okotətəu-pən lou mil əh taprəkis-in nuwaan atıpən nat megəh ne sakrifais min rafin itəm Lou tatən.”

³⁴ Kæn Iesu təməhm məmə rəhan nəghatən tenatig pik, kæn tən-ipən ron məmə, “Ik nınuwa iuəhkır o nərəmərəən rəha Uhgın.” Kæn ilat rafin kınotəgin nətapəh-in minən nəghatən ron.

*Mesaea sənəmə mipi Tefit əm, məto rəhan
min etəm-iasol*

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Nian Iesu təmatəgətun netənim əpəh e Nimə Rəha Uhgın, kæn matətapəh-in nəghatən kit kəm ilat məmə, “?Təhro iəgətun min rəha Lou kotəmə Mesaea u in mipi Tefit?

³⁶ Narmın Rəha Uhgın təmos-ipən nenatigən kəm Tefit məmə otən məmə, ‘Uhgın təmənipən kəm rəhak İərəmərə məmə, Əpələh u e rəhk-matıp, ikın rəha nəsanənən ne nisaiian, mətoarus-pən oekos-İəhau rəham tikimır min məlin-pən ilat əpəh ləhau e nelkəm.’

³⁷ Tefit atip tāmən māmə Mesaea in rəhan Iərəmərə. ?Kən okəmā mipi Tefit atip əm, kən tahro matol rəhan Iərəmərə?” Kən netəm mīn un kəmotətəlig-in Iesu kəmotagiən pik o rəhan nəghatən.

Netəmim okoatəto wīr ilat o iəgətun mīn rəha Lou
(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ Nian Iesu təmatəgətun ilat kən māmə, “Oatəto wīr itəmat o iəgətun mīn rəha Lou itəm kotolkeike nuwīnən e kot əfəmāh motaliwək e suatip, kən netəmim koatos-ipən nisiaiien kəm ilat.

³⁹ Kən motolkeike māmə okotəpələh aupən e nimə rəha nuəfiminən. Kən e nian rəha lafet, ilat koatolkeike māmə okotuwin kəpələh-pən aupən ikin rəha nisaiien.

⁴⁰ Kən motakləh-in nimə mīn rəha nəutahlīmīs mīn, kən moteiuə əm katəfak kaifəmāh māmə okotol pəs netəmim kotisiai-in ilat, mətə okəpanol nalpinən kəm ilat taprəkīs.”

Məni rəha nəutahlīmīs
(Luk 21:1-4)

⁴¹ Kən Iesu təmatəpələh əpəh e Nimə Rəha Uhgīn iuəhkīr o pokīs katərakīn-pən məni ikin matehm netəmim tepət kotərakīn-pən məni rəhalat. Kən netəm rəhalat nautə tepət kotərakīn-pən məni asol mīn. ⁴² Kən nəutahlīmīs kit ian-rat təmāii-pən məni əkəku kəiu əm.*

⁴³ Kən Iesu təmaun-in rəhan mīn netəmim kotuwa kən māmə, “Iatən-ipinə kəm itəmat māmə nəutahlīmīs əh ian-rat pahrien, mətə in təmərəkīn-pən məni asol taprəkīs-in rəha netəmim mīn rafin.

⁴⁴ Ilat kəmotərakīn-pən rəhalat məni, mətə tepət mīn əpəh latuənu. Mətə nəutahlīmīs u itəm in ian-rat pahrien, in təmos-ipən rafin məni rəhan o nos-nəmtinən nigīn nagwənən, kən tikə mīn əh-ikin.”

13

Iesu təmə Nimə Rəha Uhgīn otīsas
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Nian Iesu təmatiet e Nimə Rəha Uhgīn, kən rəhan kit netəm tuelef tāmən-ipən ron māmə, “!Iəgətun, əplan-tu kəpiel asol mīn ne nimə mīn, kotəwīr!”*

² Kən mətə Iesu təmə, “Itəmat nakoatehm natimnat mīn əh, mətə nian otatuwa itəm netəmim okotəhalkīn-ohalkīn kəpiel mīn rəha nimə mīn əh, inəh kəpiel kit otəsətulən əh-ikin tatətul ikin roiu.”

Nahməən asol otuwa
(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Uarisig lan, Iesu təmuwin matəpələh əpəh e Nitot Rəha Nig U Olif ikin kitun nəplanən Nimə Rəha Uhgīn entənipən-pən. Kən Jemes, Jon, Pita ne Antru kəmotuwa ron ilat pisin əm.

⁴ Kən moatətapəh ron māmə, “?Ən-tu māmə natimnat mīn əh okotuwa nəghan? ?Kən nəmtətin ahro u otol pəs ekotitun māmə tīnol nian ətuatip əh-roiu rəha natimnat mīn əh?”

⁵ Kən Iesu tāmən-ipən kəm ilat māmə, “Onakoatəto wīr itəmat o netəmim, məsotegəhan-inən māmə koteiuə-in itəmat.

⁶ Kən mətə netəmim tepət okəpanotuwa e nərgək, kit otən māmə in Mesaea, kit otən māmə in, kən moteiuə-in netəmim tepət.

⁷ “Kən okəmā nakotəto māmə netəmim neen koatəməu əpəh iuəhkīr otəmat, kən motəto mīn māmə neen mīn əpəh isəu kotəh mīn ilat mīn, mətə nigənməpītəmat otəsasiəpən. Natimnat mīn əh okotaupən motuwa pahrien, mətə sənəmə namnun nian əh tīnatuwa.

* **12:42:** Məni u tahmen-pən e tuente fatu. **12:43:** 2 Kor 8:12 * **13:1:** E Nimə Rəha Uhgīn, kəmol nimə mīn e kəpiel asol mīn. Neen rəhalat kotəfigəm tahmen e foti-faif-tausan kilo. **13:2:** Luk 19:44

⁸ Nītən asol mīn okotəluagin, kən kantri mīn okotoh mīn ilat mīn, kən namig asol otəpanol ikīn mīn rafin, kən nəumis asol otus netəmim, mətə natimnat mīn əh nətuounən əm rəha nahməən itəm otəpanuwa, kotahmen əm e pətan itəm təmol nərpin, kən mətəuoun matətə nahməən məmə otəsuwəhən temək.

⁹ “Onakoatəto wīr itəmat. Okiləs itəmat kan nakotətul e niganəmti kaonsel, kən okoh itəmat əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən mīn, kən onəkotətul aupən e netəm-iasol rəha kapman ne kig mīn mətə-inu rəhak mīn u netəmim itəmat. Kən onəkotən-iarəp Namnusən Təwīr kəm ilat.

¹⁰ Mətə okaupən kən-iarəp Namnusən Təwīr kəm netəmim ikīn mīn rafin un, kən namnun nian təpanuwa.

¹¹ “Okəmə okotuwa motiləs itəmat kətan məmə onəkotətul e kaonsel, kən nikitəmat təsəht pikən məmə onəkotən naka. E nian ətuatip əh, onəkotən-iarəp əm nəghatən u Uhgīn otos-ipinə kəm itəmat, mətə-inu nəghatən u onəkotən, sənəmə rəhatəmat nəghatən, mətə rəha Narmin Rəha Uhgīn otos-ipinə.

¹² “Netəmim okotegəhan-in-pən pialat ətuatip mīn kəm rəhalat tikimīr mīn məmə okotohamnu ilat, kən tata mīn okotol mihin mīn kəm nenətilat ətuatip mīn, kən nisualkələh okotətul motol nolən ahmen mīn əm kəm rəhalat tata mīn ne mama mīn məmə okotohamnu ilat.

¹³ Netəmim rafin okotətəhau itəmat o nərgək. Mətə etəm otətul əskasik mətəarus-pən natimnat mīn un okotol namnun, kən Uhgīn otosmegəh.”

*Nahməən asol əpəh Jerusalem
(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)*

¹⁴ “Nian əh, onəkotəplan ‘nat itəm Uhgīn tatətəhau, kən matol Nimə Rəha Uhgīn tamkimik.’ (Etəm tətəfin nəghatən u, in otəkəike megəs-in mitun nīpətin.) Kən e nian əh, netəm Jutia okotəkəike motaiu moatatig əpəh e nītot mīn.

¹⁵ Etəm tətameg ihluə e rəhan nimə, kən okol təsuwīn mīnən e nīpəg noa nimə məmik rəhan natimnat. Otaiu əm magim.

¹⁶ Okəmə etəm otitasum, kən okol təsuwīn mīnən latuənu o rəhan niməhan məmik. Otaiu əm magim.

¹⁷ “!Kəsi! Nahməən asol o nīpitan itəm kəmotol nərpiilat ne nīpitan kotapinahin nisualkələh. E nian əh okotos pik nahməən.

¹⁸ Otəfak əsanən kəm Uhgīn məmə natimnat mīn əh okəsotuwamən e nian rəha nətəpən, inəh nian rəha nalip ne nuhūən ne,

¹⁹ mətə-inu e nian əh, nahməən asol kəməsehmən kit ne kol mihin nəhlan e nian Uhgīn tətətuoun mol natimnat mətəarus-pə u-roiu ne. Kən okəsehm mīnən nahməən asol kit tol mīn-nəhlan.

²⁰ Mətə Uhgīn tətətətip əkuəkīr nian əh. Okəmə tətəsətətipən, kən suah kit okol tətəsəmegəhən. In tətətətip rəkis nian əh o rəhan mīn netəmim itəm tinəmītəpun rəkis ilat məmə rəhan mīn.

²¹ “E nian əh, okəmə suah kit otən məmə, ‘!Əplan-tu Mesaea əpə!’ o ‘!Əplan-tu in əpəh!’ mətə onəkəsotahətətəən lan.

²² Onəkəsotahətətəən lan mətə-inu, Mesaea eiuə neen, ne ien eiuə mīn, ilat okotuwa motol nat pīspis mīn, motol nat netəmim kotaut ron moteiuə əm. Ilat okotalkut məmə okəmə kotitun nolən, kən okotiuw-rəkis netəm mīn u itəm Uhgīn tinəmītəpun rəkis ilat.

²³ “!O natimnat mīn əh, oatətə! Enaupən rəkis mīnən-iarəp rafin natimnat mīn əh kəm itəmat.”

*Nian rəha Neti Etəmim otuwa
(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)*

²⁴ “Kən e nian nahməən asol əh otikə,

'kən mit otəpɪs,

kən məwɪg otəsasiəən,

²⁵ kən məhau mɪn e neai okotɪsas

kən natɪmnat asol mɪn ikɪn e neai okotəlɔal.'

²⁶ Kən netəmim okotəplan io Neti Etəmim oekuwa e napuə e rəhak nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəhak itəm otasiəgəpɪn rafɪn io.†

²⁷ Kən e nian əh, oekahl-ipən nagelo mɪn rəhak kotuwɪn motəmɪk netəm mɪn u Uhgɪn təmɪtəpun ilat motuwa, kargətɪn əm ilat kitɪəh. Nagelo mɪn okotuwɪn e nɪtən mɪn rafɪn aɡɪn e nətueintən məmə okotəmɪk ilat.

Kəruru nian itəm

Neti Etəmim otuwa lan

(Mat 24:32-36; Luk 21:29-33)

²⁸ "Nikitəmat otəkəike matəht nɪg u fik. Nian ətuatɪp itəm nelmɪn mɪn kɪnotətuoun katəwɪə, kən nɪmalɪn mɪn kɪnoatərget, itəmat nəkotɪtun məmə nian əh inəh itəm nakotətasum lan rəhatəmat.

²⁹ Kən e nolən ahmen mɪn əm, nian nakotehm məmə natɪmnat mɪn u kɪnoatuwa, kən nəkotɪtun əm məmə otəsuwəhən ekuwa mɪn roiu aɡɪn.

³⁰ Iatən pahrien kəm itəmat məmə netəmim itəm kotatɪg u-roiu, okol kəsotɪmɪs rafɪnən mətoarus natɪmnat mɪn əh okotuwa kol nɪpahrienən lan.

³¹ Neai ne nətueintən okiakə, məto nəghatən mɪn rəhak okol kəsotɪkəən.

³² Suah kit təsɪtunən nian o aua ətuatɪp rəha natɪmnat mɪn əh. Nagelo mɪn əpəh e neai kotəruru, kən io mɪn Neti Etəmim ekəruru. Məto Tata Uhgɪn əm in tɪtun nian ətuatɪp əh.

Itəmat onakoatəto wɪr itəmat

(Mat 24:42-44)

³³ "Onakoatəto wɪr itəmat moataiir, məto-inu itəmat nəkotəruru nian əh rəhak oekuwa lan məmə otuwa nəghan.

³⁴ Otahmen e etəm-iasol kit tatuwɪn məmə otaliwək əpəh ik pɪspɪs kit, kən məlɪn rəhan mɪn iolwək məmə okotehm rəhan natɪmnat, kən mos-ipən rəhalat mɪn wək kitɪəh kitɪəh. Kən mən-ipən kəm itəm e nafɪluə məmə otɪtaiir.

³⁵ "Kən itəmat onəkotaiir məto-inu itəmat nəkotəruru nian iərəməərə rəha nɪmə un otuwa lan. Kəruru məmə otuwa ehnaipən, o lapɪn, o fetukai tɪnatərɪkrɪk, o mɪt tɪnatər.

³⁶ Kəruru, okəmə naka otuwa ueiuəhai əm. !Təsəwɪrən məmə nakotapɪl nian in otuwa!

³⁷ !Məto nəghatən un itəm ekatən-ipɪnə kəm itəmat, ekatən mɪn kəm netəmim mɪn rafɪn məmə okotaiir!"

14

Netəm-iasol kəmotəam-in suatɪp o Iesu məmə okotoh

(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Nian kəiu əm əh-ikɪn kəpanol lafet mil lan rəha Nuhagego-inən ne Pret u is Tɪkə Lan. Kən pris asol mɪn, ne iəgətun mɪn rəha Lou kəmotəam-in suatɪp o Iesu məmə okotɪləs anion motohamnu.

² Kən kotəmə okəsotolən e nian rəha lafet məto-inu kətah nɪmanɪn netəmim okotəmou okəmə kotɪtun məmə kəmotohamnu Iesu.

Pətan kit təmau rəhn-kapə Iesu e senta

(Mat 26:6-13; Jon 12:1-8)

³ Kən Iesu təmətatɪg əpəh Petani ima Saimon u leprosi təmatol aupən. Nian təmətagwən, kən pətan kit təmos senta kit təmər e pətəl u kəmɔl e kəpiəl itəm nəmtɪn tɪəkɪs, katən məmə alapasta. Senta u, nəmiəwɪn təwɪr, kən nəmtɪn tɪəkɪs, kəmɔl e nokɪ nato, nɪg kit. Kən pətan əh təməht-irəkɪs, mau rəhn-kapə Iesu e senta əh.

⁴ Kən netəmim neen kəmotəpələh əh-ikin, neməha təmol ilat, kən moatən-ipən kəm ilat mīn məmə, “?Tahro matərəkīn senta?

⁵ !Okol tapol-salim-in tapos mənī asol tahmen e tri-hanrit tenarius, * mītun nos-ipənən kəm ian-rat mīn!” Kən moatəhai moatəhai.

⁶ Məto Iesu təmə, “!Otapəs-ta! ?Nakotəhai o naka? In təmol nat wīr kəm io.

⁷ Nian mīn rafin itəmat ian-rat mīn nəkotatig, kən okəmə nakotolkeike, nəkotitun nol-wīrən kəm ilat, məto io ekisatigən nian rafin kitat mīn itəmat.

⁸ Pətan u təmol nat u in titun. Təmau nīpətīk məmə otol əpen-əpenə o nian okəpanitənīm io.

⁹ Ekātən pahrien kəm itəmat məmə, ikīn mīn rafin okəpanamnus-iarəp Namnusən Təwīr, kən kəpanamnus mīn nat u pətan u təmol məmə okəsaluinən.”

*Jutas təmən məmə
otegəhan-in Iesu*

(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Kən Jutas Iskariot in e netəm tuelef rəha Iesu, təmuwīn mehm pris asol mīn məmə otegəhan-in-pən Iesu kəm ilat.

¹¹ Nian kəmotəto rəhan nəghatən, kən kəmotagien ron, motəmə okəpanotos-ipən mənī kit kəm in. Kən Jutas təmatəsahgin əm nian wīr məmə otuwa kən otegəhan-in Iesu lan kəm ilat.

Nol əpen-əpenən o lafet rəha Nuhagego-inən
(Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)

¹² Nian tīnuwa o nolən lafet rəha Pret U Is Tikə Lan, kən kīnatətuoun nolən lafet, kən nolən rəhalat katoh neti sipsip o lafet rəha Nuhagego-inən. E nian əh, netəmim mīn rəha Iesu kəmotuwa ron motəmə, “?Nakolkeike məmə ekotuwin hiə motol əpen-əpenə ikīn məmə onəkol lafet ikīn rəha Nuhagego-inən?”

¹³ Kən Iesu təmahl-ipən rəhan kəiu etəmim mil məmə, “Onakian əh taon muəplan suah kit tatəhun pətəl asol kit təmətu-pən nəhau lan, kən nakuətəu-pən.

¹⁴ Əpəh e nimə itəm tatuwin-pən ikīn, kən nakuətapəh o etəm-iasol rəha nimə un məmə, “?Iəgətun təmə noan u in hiə məmə itimat in ne rəhan mīn netəmim ekotagwən ikīn e lafet rəha Nuhagego-inən?”

¹⁵ Kən in otəgətun noan asol u in ilis aɡin kīnəməlīn wīr rəkis natimnat ikīn. Onakian əm mioal nīgītāt ikīn nagwənən.”

¹⁶ Kən kəmian taon muəplan natimnat tahmen-pən əm məmə inu Iesu təmən mihin ne. Kən ilau kəmioal əpen-əpenə e nagwənən ikīn rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

Iesu təmən-iarəp məmə Jutas otegəhan-in-pən in
(Mat 26:20-25; Luk 22:14, 21-23;
Jon 13:21-30)

¹⁷ Tīnehnaipən, Iesu ne rəhan netəm tuelef kəmotuwa,

¹⁸ motagwən e tepīl. Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ekātən pahrien kəm itəmat məmə itəmat kit u ikīn-u roiu kotagwən kələh kitat mīn, otegəhan-in-pən io kəm rəhak mīn tikimīr.”

¹⁹ Kən rəhan mīn netəmim nīkilat təməpou aɡin, kən moatətapəh kitīəh kitīəh ron məmə, “?Ei, Iəramərə, pah u? ?Io?”

²⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat əm kit u netəm tuelef u koateer-pən pīret e pesin kitīəh moatun.

²¹ Kən io Neti Etəmim oekəike mīmīs məmə inu Naoa Rəha Uhgīn təmən mihin ne, məto kəsi o suah əh kəut kəsua itəm otegəhan-in-pən io Neti Etəmim. !Təməwīr əm məmə in təməsaiir-pa-mən!”

* **14:5:** Roiu, tri-hanrit tenarius tahmen e tri-hanrit-taosan vatu. **14:7:** Dut 15:11 **14:8:** Jon 19:40 **14:12:** Eks 12:6 **14:18:** Sam 41:9

Iesu ne kəmotagwən e lafet rəha Nuhagego-inən

(Mat 26:26-30; Luk 22:15-20;

1 Kor 11:23-25)

²² E nian kəmoatagwən, Iesu təmos p̄iret məfak mən tagkiu ron kəm Uhḡin, kən məm̄kas mos-ipən kəm ilat məm̄ə, “Otos, inu n̄ip̄ət̄ik.”

²³ Mat̄ig mos m̄in kap wain məfak mən tagkiu ron kəm Uhḡin, mos-ipən kəm ilat, kən ilat rafin kəmotən̄im-pən lan.

²⁴ Kən təmən-ipən kəm ilat məm̄ə, “Inu n̄itak itəm tatol məm̄ə nən̄iək̄isən rəha nasituən in tatətul matəmegəh. N̄itak u okəhtəg o netəm̄im tepət məm̄ə otafəl rək̄is rəhalat təfagə rat m̄in.

²⁵ Ekātən pahrien kəm itəmat məm̄ə oekəsən̄im m̄inən wain u mətōarus-pən oepanən̄im m̄in ikin Uhḡin otərəmərə ikin.”

²⁶ Kən motan napuən, uarisig kəpanotiet motuw̄in əpəh N̄itot Rəha N̄ig U Olif.

Iesu təmən-iarəp məm̄ə

Pita otəpanən məm̄ə in

təruru Iesu

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34;

Jon 13:36-38)

²⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məm̄ə, “Itəmat rafin un onəpanotagim-tən̄in io mətō-inu, Naoa Rəha Uhḡin t̄inəm̄ən rək̄is m̄ihin aupən məm̄ə Uhḡin otəpanoh etəm̄im rəha neh̄mən sipsip m̄in, kən sipsip m̄in okotaiu kit̄iəh kit̄iəh.

²⁸ Mətō o nian oekəmegəh m̄in, ekaupən-in itəmat muw̄in əpəh Kalili.”

²⁹ Mətō Pita təm̄ə, “Nat əpnap̄in ilat rafin okotagim-tən̄in ik, mətō io əm un okol ekəsagim-tən̄inən ik.”

³⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məm̄ə, “Iatən pahrien kəm ik məm̄ə o lap̄in huə, nian mən̄ig otəs̄imnənən əh mau kəiu, kən ik onakən mau k̄isil məm̄ə nəkəruru io.”

³¹ Mətō Pita təmən əskasik məm̄ə, “Nat əpnap̄in ekəkəike m̄imis kilau m̄in ik, okol ekəsənən məm̄ə ekəruru ik.” Kən rəhan rafin netəm̄im kotən m̄in tahmen e Pita.

Iesu təmuw̄in matəfak

əpəh Ketsemani

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Kən lap̄in kəmotuw̄in əpəh kəmahw̄inu ikin kit, nərgin u Ketsemani, kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məm̄ə, “Otəpələh u ikin-u, pəs ekuw̄in məfak.”

³³ Kən mit Pita, Jemes ne Jon motuw̄in, kən n̄ikin t̄inatahmə p̄ik, kən t̄inətō tərət agin.

³⁴ Kən məm̄ə, “N̄ikik titahmə p̄ik, kən iuəhk̄ir ek̄imis lan. Atəhaləpələh u ikin-u matəhalaiir.”

³⁵ Kən muw̄in məs̄in m̄in meiuaiu morin e n̄isip matəfak məm̄ə, “Okəm̄ə suatip̄ kit m̄in əh-ikin, pəs nian əfigəm u otəs̄uwamən ron io.”

³⁶ Kən matəfak məm̄ə, “Apa,” (u n̄ip̄ət̄in təm̄ə rəhak tata), “ik nək̄itun nolən natimnat m̄in rafin. Awe, os-irək̄is nahm̄ən m̄in u itəm okəpanotuwa. Mətō əsolən rəhak nətəligən, mətō ol nat naka itəm ik əm nakolkeike.”

³⁷ Kən m̄itəlig-pa mətō rəhan etəm̄im miləhal k̄inəhlap̄il. Kən tən-ipən kəm Pita məm̄ə, “?Saimon, nakatap̄il, o? ?Tahro nəsairən-tu aua kit̄iəh əm?”

³⁸ Kən mən-ipən kəm iləhal məm̄ə, “Onakəhlaiir mətəhaləfak matəhalehm w̄ir məm̄ə onakəsəhaluw̄inən e nelmi ios-ipən-os-ipən. N̄ikitəm̄əhal tolkeike, mətō n̄ip̄ət̄itəm̄əhal təpou.”

³⁹ Kən təmapəs m̄in iləhal, m̄itəlig-pən m̄in matəfak matən əm nat kit̄iəh.

⁴⁰ Kæn mitælig-pa min, mæto kinæhlapil min, minæhalæroru naiiræn, kæn minæhalæroru min mæmæ okæhalæn-ipæn naka kæm in.

⁴¹ Tæmuwin min kæn mitælig-pa mau kisil, mæto kætæhlapil, kæn tæmæn-ipæn kæm ilæhal mæmæ, “?Nakatæhalapil æh mætæhlameg? !Nahmen! Nian tinuwa mæmæ io Neti Etæmim okegæhan-in-pæn io e nelmi netæm nol tæfagæ rat.

⁴² !Halætul-ta, kotuwîn! Əhalæplan, etæmim u tategæhan-in-pæn io, in tatuwa.”

Tikimîr min ræha Iesu kæmotaskælim in

(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53;

Jon 18:3-12)

⁴³ Iesu tæmatahghat æh, kæn Jutas in e netæm tuelef ræhan min titaupæn-in nimanin netæmim. Neen kotæmik naip ræha næluaginæn, ne kæsou-æsou motuwa. Netæm min un, pris asol min, ne iægætun min ræha Lou, ne netæm-iasol ræha netæm Isrel kæmotahl-ipa ilat.

⁴⁴ Suah un tategæhan-in Iesu kæm ilat tinæmæn rækis kæm ilat mæmæ, “Suah æh oekætuilim-pæn lan u, nækotitun æm mæmæ suah æh in æh. !Nakotaskælim motos motuwîn motaskælim wir!”

⁴⁵ Kæn æmun Jutas tæmuwa iuæhkîr o Iesu, kæn mæn mæmæ, “Iægætun,” kæn mætuilim-pæn lan.

⁴⁶ Kæn netæm min æh kæmotuwa motaskælim tiækis.

⁴⁷ Mæto ilat kit ræha Iesu tæmatætul iuæhkîr olat tæmew ræhan naip e næmeen mætætip rækis matælgî slef kit lan ræha pris asol agin.

⁴⁸ Kæn Iesu tæmæ, “?Tahro nakotæmik naip asol ræha næluaginæn ne kæsou-æsou motuwa mæmæ onækotilæs io? ?Nikitæmat tæht mæmæ io emit netæmim muwin kotæluagin o kapman, o kæn-naka io iohamnu itæm kit?

⁴⁹ Nian min rafin kitat min itæmat æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn ekatægætun netæmim ikin. ?Kæn nakotahro mæotaskælimæn io? Mæto nat Naoa Ræha Uhgîn tæmæn, otækæike muwa mol nîpahrienæn lan.”

⁵⁰ Kæn ræhan min rafin netæmim kinotapæs in, kæn motagim-tænin.

⁵¹ Kæn etæm aluæ kit itæm tæmælkæhau-in nîmæhan kit, matuarisig-in Iesu, kæn netæmim neen kæmotilæs, kilæs-aræpæn lan,

⁵² kæn ræhn nîmæhan tikis, taiu piæpiæ æm magim.

Iesu tæmætul e nîganæmti kaonsel min

(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵³ Kæn titalugin æh, kæmos Iesu motuwîn æpæh ima pris asol agin u katuæfimîn rafin pris asol min, ne iægætun min ræha Lou, ne netæm-iasol ræha netæm Isrel ikin.

⁵⁴ Kæn Pita tan tælig-tælig muarisig-in ilat muwin æpæh latuænu ima pris asol agin ikin. Kæn tæmuwin æpæh e iat matæpælæh ilat mopael min ræha pris asol agin moatæto nigæm.

⁵⁵ Kæn pris asol min ne netæmim rafin ræha kaonsel kæmoategæs-in nîpægnæmtin min neen e Iesu mæmæ okotohamnu ron. Mæto kæsotehmæn kit ne.

⁵⁶ Kæn netæmim tepæt kæmoteiuæ e Iesu, mæto ræhalat næghatæn tætaiu pişin-pişin.

⁵⁷ Kæn neen kotætul moteiuæ lan mæmæ,

⁵⁸ “Emotæto tæmæn mæmæ otærakin Nimæ Ræha Uhgîn u netæmim æm kæmotol e nelmilat, mæto e nian tatol kisil lan, tæpanilækin min nitain u kæsolæn e nelmitæm.”

⁵⁹ Kæmotæn næhlan mæto ilat min, ræhalat næghatæn tætaiu pişin-pişin.

⁶⁰ Kæn pris asol agin tæmætul aupæn-in ilat kæn mæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “?Tahro næsæghatæn? ?Tahro e næghatæn min æh itæm koatæn-iaræp tatilæs pikæn ik?”

⁶¹ Mæto Iesu tæpnapin æm mæsæghatæn, kæn pris asol agin apon tæmæn-ipæn min mæmæ, “?Tahro? ?Ik Mesæea u Neti Etæm katænwiwi?”

⁶² Kæn Iesu tæmæ, “!Əwæh, io u! Onæpanotehm io Neti Etæmim ekatæpælæh e ræhn matip Uhgîn u nahgin tepæt, kæn panotehm min io e napuæ e neai ekatuwa.”

⁶³ Kən pris asol agin tearəsin rəhan natimnat məto-inu nikin təmərət o nəghatən rəha Iesu, kən məmə, “Okəsotegəs-in minən suah kit məmə otən min nat kit lan.

⁶⁴ !Ninəmotəto rəkis tatəghat rat e Uhgın! ?Nakotahrətəlig? ?Okotahro suah u?” Kən ilat rafin kəmotən məmə otəkəike mīmīs.

⁶⁵ Kən kəmotol mīlə e Iesu, kən neen kəmotagəh lan, neen kotəlis niganəmtin motoh kən motəmə, “!Ei, ik ien rəha Uhgın! !Ən-tu məmə pah u təmoh ik!” Kən mopael min rəha pris asol agin kəmotem.

*Pita təmən məmə
in təruru Iesu*

*(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62;
Jon 18:15-27)*

⁶⁶ Kən Pita təmətan əh əpəh ləhau e iat. Kən slef pətan kit rəha pris asol agin təmuwa.

⁶⁷ Kən məplan tatəto nigəm, kən təmisilu wir məmə, “Ik min itəmlau Iesu etəm Nasaret nəmatuan.”

⁶⁸ Məto Pita təmən-iamnin, kən məmə, “!əkəruru nat un nakatən,” kən muwin matətul əpəh e ket rəha iat. Kən mənig kit təmimnən.

⁶⁹ Kən pətan un təmehm min ikın əh, kən mən-ipən kəm netəm kotətul əh-ikın məmə, “Suah u in ilat kit.”

⁷⁰ Məto Pita təmən-iamnin min.

Kən təsuwəhən, netəm kotətul əh-ikın kəmotən-ipən min kəm in məmə, “Nipahrienən, ik min ilat kit məto-inu ekotitun məmə ik etəm Kalili.”

⁷¹ Məto tinətuoun maun-in nəratən min koatısi-pən o Uhgın moatuwa ron okəmə teiuə. Kən təmos noanawil məmə, “!əkəruru suah əh nakotəghat-in!”

⁷² Kən roiu agin-əh min mənig tinimnən min, kən nikin tinəht nəghatən rəha Iesu məmə təmən minu lan məmə, “Mənig otəsimmənən əh mau kəiu, kən ik onakən mau kisil məmə nəkəruru io.” Kən Pita tinəto tərət kən mətəsək.

15

*Iesu təmətul e
niganəmti Pailat*

*(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5;
Jon 18:28-38)*

¹ Kən laulaugin agin pris asol min, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel, ne iəgətan min rəha Lou, ne netəmin min rafin rəha kaonsel kəmotuəfimın ilat min, kən moatələhəu nəghatən kit məmə okotohamnu Iesu. Kəmotən-ipən kəm netəmin neen məmə okotəlis Iesu kən motit motuwın motəhlman-pən e nelmi Pailat, u kapman asol rəhalat.

² Kən Pailat təmətapəh ron məmə, “?Ik kig rəha netəm Isrel?” Kən məto Iesu təmə, “Ik nəmən mihin.”

³ Kən pris asol min kəmotən-iarəp nolən tepət lan.

⁴ Kən Pailat təmətapəh ron məmə, “?Təhro nakəsuhəlpinən? ?Nəməto kəmotən nıpəgnəmtin tepət lam?”

⁵ Məto Iesu təsəghat minən, təməpnəpın əm, kən Pailat narmın təmiwig ron.

Pailat təmən məmə Iesu otəkəike mīmīs

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25;

Jon 18:39–19:16)

⁶ E nup min rafin, nian katol lafet lan rəha Nuhəgego-inən, nolən rəha kapman u Pailat məmə in otahl-iarəp suah əpnəpın əm kit e kalapus, suah kit itəm netəm Isrel kəmoatən.

⁷ Kən suah kit u, nərgin u Parapas, tətətig e kalapus ilat in min neen, məto-inu kəmotohamnu etəmin e nian kəmatəmou o kapman.

⁸ Kən nīmanin netāmim kəmotuwa o Pailat motən-ipən kəm in məmə otol əm nat kitiah tahmen-pən e itəm tatol nian mīn, mahl-iarəp suah kit e kalapus.

⁹ Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Nakotolkeike məmə ekahl-iarəp kig rəha netəm Isrel?”

¹⁰ Təmən nəhlan mətə-inu in tinitun rəkis məmə pris asol mīn kəmos-ipən Iesu e nelmin mətə-inu kotetəhak.

¹¹ Mətə pris asol mīn kəmotəkəike kəm nīmanin netāmim məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat. Kən ilat kəmotətapəh o Pailat məmə otahl-iarəp Parapas, mətə sənəmə Iesu.

¹² Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Mətə ekahro e suah u itəmat nəmotəmə in kig rəha netəm Isrel?”

¹³ Kən kəmotagət əfəməh məmə, “!Okəht-ipən e nig kəməluau!”

¹⁴ Kən Pailat təmətapəh mīn olat məmə, “?Nolən tərət naka u suah u təmöl?” Mətə kəmotagət əfəməh mīn məmə, “!Okəht-ipən e nig kəməluau!”

¹⁵ Kən Pailat təmölkeike məmə otol nīkilat, kən mahl-iarəp Parapas, kən məhlman-pən Iesu e nelmi rəhan mopael mīn məmə okotalis motətu-pər e nig kəməluau.

Mopael mīn kəmoatol

mīlə e Iesu

(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Kən mopael mīn rəha Pailat kotiləs Iesu motuwīn əpəh imə e nimə asol rəha kapman, katən məmə Praetorium. Kən kəmotəun-in rafin mopael mīn kotuwa kitəlau lan.

¹⁷ Kən motuwīn-in-pən kot asiə tahmen əm e kot rəha kig, kən motuarin-uarin nol itəm tol nihlən-nihlən motol hat lan itəm tahmen e hat rəha kig, kən motəfauin-pən kəm in.

¹⁸ Kən motol mīlə lan motəmə, “Itimat ekotos-ipinə nisīaiiən kəm ik, kig rəha netəm Isrel.”

¹⁹ Kən motoh rəhn-kapə e noanig, motagəh lan, motisin nulilat məmə koatos-ipən nisīaiiən eiuən kəm in.

²⁰ Nian kəmotəhkul rəkis lan, kən motapeg rəkis kot asiə un, kən motuwīn-in-pən əh rəhan natimnat, kən motit motuwīn məmə okotəht-ipən e nig kəməluau.

Kəməht-ipən Iesu e

nig kəməluau

(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43;

Jon 19:17-27)

²¹ E suatip, kəmotəhm suah kit etəm Saerin, nərgin u Saimon. In tata rəha Aleksanta ne Rufas. Tatuwīn Jerusalem, kən moatəkəike kəm in məmə otiləs nig kəluau. ²² Kən kəmotit Iesu motuwīn əpəh ikin kit katən məmə, Kolkota, u nipətīn təmə Louipil-uipil.

²³ Kən kəmos-ipən wain u kəmol pīləh-pīləh ilau mərəsin u mir məmə otənim pəs təsətoən nahməən e nipətīn, mətə tapəs nənimən.

²⁴ Kən kəmotiləs Iesu motuwīn motəht-ipən e nig kəməluau. Kən motor rəhan natimnat moturin tais ron məmə pah otos.

²⁵ Kəmətu-pər Iesu e nig kəməluau e nain kilok laulaugin,

²⁶ kən motəte-rəkis nipəgnəmtin u kəmotəhm lan məmə, IN KIG RƏHA NETƏM ISREL, kən motəht-ipən nəghatən un e rəhan nig kəməluau.

²⁷ Kən etāmim kaiu itəm kətuəluagin o kapman mətioh netāmim, kəmətu-pər ilau e nig kəluau, kit e nīkalin matip, kit e nīkalin mol.*

²⁹ Kən netāmim itəm kotaliwək e suatip, moatanu-anu rəhn-kapəlat kəm in moatol mīlə lan motəmə, “Ei, ik nəmən məmə onakərəkīn Nīmə Rəha Uhgīn kən nian tatol kisil lan u, nəpaniləkīn mīn in pīsīn.

³⁰ Eiuaiu-tu e nig kəməluau un, mosmegəh atip-tu lam.”

15:11: Wək 3:13-14 **15:21:** Rom 16:13 **15:24:** Sam 22:18 * **15:27:** E kopi oas mīn tēpət rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, ves 28 tikə. **15:29:** Sam 22:7; 109:25; Mak 14:58

³¹ Pris asol min ne iægätun min rəha Lou kəmotol əm nat kitiah motalah-əmnu motəmə, “Təmasitu e netənim tepət, məto okol təsasitu atipən lan.

³² Təwir pəs kitat kotehm-tu Mesaea u, kig rəha netəm Isrel, oteiuaiu e nig kəməluau pəs kitat koatəplan motahatətə lan.” Kən etənim mil u katəhaləkul iləhal Iesu kinatuən min nəghatən rat lan.

Iesu tinimis

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49;

Jon 19:28-30)

³³ Kən e tuelef klok mətoarus-pən tri klok, napinəpən təmeiuaiu mırəfin nat.

³⁴ Kən e tri kilok Iesu təmagət əfəməh məmə, “!Eloi, Eloi! ?Lama sapaktani?” Nipətin rəhan nəghatən təmə, “!Uhgın rəhak, Uhgın rəhak! ?Tahro nakatapəs io?”

³⁵ Netənim neen kəmoatətul əh-ikin kəməsotətə wirən nəghatən un, kəmotən məmə, “Haləto-tu. Tətaun-in Elaija.”

³⁶ Kən ilat kit təmaiu muwın miuw-pən wain u tagın e nat kit tame-ame tahmen e katən, maru-pər e nuwig tuwın o Iesu məmə otənim. Kən məmə, “Pəs-tu kotehm-tu məmə Elaija otuwa mīləs-iəhau, o kəp.”

³⁷ Məto Iesu təmagət əfəməh min, kən rəhan namegən tiet.

³⁸ Kən əpəh e Nimə Rəha Uhgın, niməhan itəm tatəkulosig-in Ikin Tasim Agın Ikin, təməhap məsin kəiu əpəh ilis mətoarus-pa əpəh ləhau. ³⁹ Kən etəm-iasol rəha mopael min itəm təmatətul e nīkali Iesu, təmehm məmə təmimis min-nulan, kən in təmən məmə, “! Nipahrienən, suah u in Neti Uhgın pahrien!”

⁴⁰ Nipitan neen kəmoatətul isəu motasipa moatehm. Ilat neen u Meri Maktala, ne iahunin iti Jemes əkəku ne Joses, ne Salome.

⁴¹ İləhal kəmatəhalətəu-pən Iesu nian təmətatig Kalili, mətahasitu lan. Ilat nipitan tepət kəmotər kan əpəh Jerusalem ilat Iesu.

Josep təməhluaiğ-in Iesu

(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56;

Jon 19:38-42)

⁴² Kən nian əh Iesu təmimis lan, in nian rəha nol əpen-əpenən natimnat rəha Sapat, kən olawigin nian rəha Sapat, kəsolən wək lan. Tinehnaipən,

⁴³ Josep in etəm Aramatia tinuwa. In etənim kit rəha kaonsel itəm katisiai-in. In nīkin təməht pik nərəmərən rəha Uhgın. Kən təməsəginən muwın ima Pailat ikin matətapəh-in nipəti Iesu.

⁴⁴ Nian Pailat təməto məmə Iesu tinimis rəkis, kən təməut maun-in etəm-iasol rəha mopael min matətapəh ron məmə, “?Katən pahrien məmə Iesu tinimis rəkis?”

⁴⁵ Məto etəm-iasol rəha mopael min təmə, “Nipahrienən, tinimis rəkis.” Pailat təməto nəghatən un kən megəhan-in-pən nipəti Iesu kəm Josep.

⁴⁶ Kən Josep təmuwın mos-nəmtin niməhan ruən kit muwa mīləs-iəhau Iesu e nig kəməluau malpin lan, mīləs muwın mələhəu-pən e nipəg kəpiel u kinəmel rəkis məmə okol suwīt ikin. Kən məsəpəlpəlin-pən kəpiel asol kit mahtosig-in-pən nipəg kəpiel un lan.

⁴⁷ Kən Meri Maktala ne iahunin iti Joses, ilau kəmuəplan ikin-u kəmələhəu-pən Iesu ikin.

16

Iesu tinəmegəh

e rəhan nimisən

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12;

Jon 20:1-10)

¹ Nian rāha Sapat tinuwa minuwīn rākis, kən Meri Maktala ne iahunin iti Jemes, ne Salome kəmāhalos-nəmtin nat pien-pien min u nəmiəwīlat təwīr məmə okəhalol-pən e nīpəti Iesu.

² Lauaugin agin mit tinatər e Sante, pətan miləhal un kəmatəhaluwīn e suwit.

³ Nian kəmatəhaluwīn e suatip kən mətəhalən kəm iləhal min məmə, “?Karmə pah otasitu etəhal mahuin rākis kəpiel asol əpəh e nīpəg kəpiel?”

⁴ Məto-inu kəpiel əh kəpiel asol. Məto nian kəmāhaluwa iuəhkīr, məhalətag-pən məhaləplan kinahuin rākis kəpiel.

⁵ Kəmāhaluwīn imə e nīpəg kəpiel məhaləplan etəm aluə kit tatəpələh e rahləhal-matip, tatuwīn e kot əfəməh ruən kit, kən iləhal kəmahlaut pik ron.

⁶ Kən təmən-ipən kəm iləhal məmə, “Səhaləgin pikən. Natəhaleam-in Iesu etəm Nasaret, etəm kəmətu-pər e nig kəməluau, məto in tikə u ikin-u roiu. In tinəmegəh rākis e rəhan nīmīsən. Halehm-tu nəmeen u kəmələhəu-pən ikin.

⁷ Kən roiu onakəhaluwīn məhalən-ipən kəm rəhan min netəmim məsəhalapəsən Pita, məmə in otaupən matuwīn Kalili, kən onəkotuarisig-in motuwīn motehm əh-ikin məmə inu tinəmən rākis mihin ne kəm itəmat.”

⁸ Kəmahlaiu məhaliet e suwit məhlagim, məto-inu kinəhaləgin pik matəhlesiəp. Kən məhaluwīn məsəhalənən nat kit ne kəm netəmim məto-inu kinəhaləgin pik.

[Nəghatən rāha Mak təmol namnun ikin-u kən netəm pisin kotilpin ves 9 mətoarus-pən ves 20]

Iesu təmīet-pa

o Meri Maktala

(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)

⁹ Nian Iesu təməmegəh min e Sante laulaugin agin, kən maupən mīet-pa o Meri Maktala, aupən təməhg-iarəp narmīn rat sepīn lan.

¹⁰ Kən Meri təmuwīn mən-ipən kəm rəhan min netəmim itəm kəmotan ilat min ilat aupən, məto nīkilat tītahmə pik kən motasək.

¹¹ Məto nian kəmotəto məmə Iesu tinəmegəh rākis e rəhan nīmīsən, kən mīet-pa o pətan əh, məto ilat kəməsotənən nīpahrienən lan.

Iesu təmīet-pa o rəhan etəmim mil kəiu

(Luk 24:13-35)

¹² Uarisig, Iesu təmīet-pa o etəmim mil kəiu kəmiasipən Jerusalem mətian e suatip, məto e nian əh nīpətin təmol pisin.

¹³ Kən ilau kəmiatəlig min mian muən-ipən kəm ilau min neen, məto ilat kəməsotən minən nīpahrienən elau.

Iesu təmīet-pa o

rəhan netəm lepīn

(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Wək 1:6-8)

¹⁴ Kən uarisig, Iesu təmīet-pa min o rəhan netəm lepīn nian kəmotagwən matəhai ilat məmə, “Itəmat nakəsotahatətəən lak, rəhatəmat-kapə tiəkis pik.” Təməhai ilat məto-inu kəsotahatətəən e netəm kəmotəhm məmə tinəmegəh rākis e rəhan nīmīsən.

¹⁵ Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwīn motən-iarəp Namnusən Təwīr kəm netəmim min e nitən min rafin.

¹⁶ Etəm otəto Namnusən Təwīr tahatətə lan kən mol baptais, Uhgīn otosmegəh. Məto etəm təsahatətəən lan, Uhgīn otol nalpīnən asol kəm in.

¹⁷ Kən netəm okotahatətə lak, Uhgīn otol ilat kotol nat pispis min. Okotəhg-iarəp narmīn rat tepət e nərgək, kən motəghat e nəghatən ik pisin pisin min.

¹⁸ Ilat kotitun naskəlīmən sinek u tatus itəm, motitun nənīmən nat kətakonə lan, məto okol təsərəkīnən ilat. Ilat motitun nələhəu-pənən nelmilat e netəm kotimis kotəmegəh.”

Iesu tinər matuwīn e neai
(Luk 24:50-53; Wək 1:9-11)

¹⁹ Kən nian Iərəmərə Iesu tinəghat rəkis kəm rəhan mīn netəmim, kən Uhgīn tinos minuwīn e neai, kən in tatəpələh e nīkali Uhgīn matip, ikīn rəha nəsanənən ne nīsiaiīn.

²⁰ Kən rəhan mīn netəmim kəmotiet motuwīn motamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh ikīn mīn rafīn. Kən Iərəmərə tətəsitə elat matol nəmtətīn tepət. Kən nəmtətīn mīn əh koatol nəfigəmən məmə rəhalat nəghatən in nīpahriənən.

Luk Namnusən Təwir Rəha İesu Kristo İtəm Luk Təmäte Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Luk

?Pah təmäte naoa u? Luk təmäte naoa u. In sənəmә etəm tuelef kit rəha İesu, mətö in fren wır kit rəha Pol, kən tәмaliwək tepət ilau Pol. In sənəmә etəm Isrel, in İaihluә әm kit, mətö in İәfak kit. In tokita kit itəm tәмol wır sikul. In tәмәplan wır natimnat itəm kәmotiet e nәmegәhән rəha İesu. In tәмäte naoa mil u: Namnusән Tәwir İtәм Luk Tәмäte, ne Wәk Mın Rəha Aposol Mın.

?Tәмäte tatuwin kәм pah? Tәмäte naoa u tatuwin kәм rəhan kit fren, nәrgin u Teofilas. Nipәti nәrig u mәмә, “Etәmim itәм tolkeike Uhgın.” Luk tәмäte naoa u tatuwin o suah u, mətö in titun mәмә İaihluә mın tepət okotafin.

?Nәmegәhән tahro nulan nian tәмäte? Netәmim tepət, nikilat tәht mәмә Luk tәмәtatig Rom o Sisaria nian tәмäte naoa u. E nian әh, namnusән tepət e İesu tәmitәlau.

?Tәмäte naoa u o naka? Luk tolkeike mәмә otәte namsu kit itәм tәtuatip mәhag-әhag wır e nәmegәhән rəha İesu. Kән in tәмәghat ilat netәм kәmotaliwək ilat İesu moatәplan wәk rəhan. Nian tәмәtö rәkis rәhalat nəghatән, kән Luk tәмäte naoa u. In tolkeike mәмә otәgәtun mәмә İesu in etәм pahrien kit, mətö in tәмәsolән nolән rat kit. Kән in Uhgın, kән in İosmegәh.

¹ Teofilas, ik etәм-iasol katisiai-in ik.

Netәmim tepət kәmotalkut pik mәмә okotәte rәkis әtuatip namnusән rəha natimnat mın itәм Uhgın tәмol ilugin itimat.

² Kәmotәte rәkis natimnat itәм netәmim neen kәmotән, netәм mın әh kәmotatig e nian rəha nәtuounән rəha natimnat mın әh, kән ilat kәmotehm әtuatip e nigәнәmtilat natimnat mın әh, kән moatән-iarәp.

³ Kән io emitәp wır nəghatән mın lan mәмә ekıtun wır natimnat mın әh e nәtuounән rəhan, kән roiu rәhak nәtәligән mәмә tәwir io mın ekәte rәkis әtuatip natimnat rafin mın әh mәмә onakatafin. Ekәte әtuatip natimnat itәм kәmotaupән, kән natimnat itәм kәmotuarisig.

⁴ Ekolkeike mәмә ekән natimnat mın әh kәм ik mәмә nәkıtun әtuatip nipahrienән rəha namnusән itәм kәmән rәkis.

Nagelo tәмәghat-in naiirән rəha Jon Baptais

⁵ E nian rəha suah kit, nәrgin u Herot Asol, kig rəha Jutia, inәh pris kit nәrgin u Sekaraea. In kit e pris mın kәtaun-in ilat mәмә, Pris mın rəha Apia, u tәmisi-pән e noanol rəha pris u Aron aupән ikın. Rəhan pәtaguıhl, nәrgin u Elisapet, kән in mın tәmisi-pән e noanol rəha pris u Eron.

⁶ Kән ilau kuәtuatip e nigәнәmti Uhgın, kән e nian rafin katuәtәu-pән wır nolән rəha Lou ne nəghatән mın rəhan, kән mәsuәrәkinән kit.

⁷ Mətö nәtilau tikә mətö-inu Elisapet, in tәмәsemәkән mәtoahgin mınipitaguıhl, kән ilau kәрән kinuaguıhl.

⁸ Kән nian әtuatip tınuwa mәмә, Pris mın rəha Apia okotuwın e Nimә Rəha Uhgın motol rәhalat wәk. Kән Sekaraea, in mın tәmuwın mol wәk rəha Uhgın. ⁹ E nolән rəha pris mın, ilat koatәrakin kәpiel әkәku mın kotahmen-pән e taes mәмә okotegәs-in mәмә otәgәtun pah otol wәk e Nimә Rəha Uhgın mәмә otuwaan nat pien-pien itәм tatuwin kәм Uhgın. E nolән әh tәмәgәtun Sekaraea.

¹⁰ Kән e nian itәм tәmuwın imә matuwaan nat pien-pien, nımanin netәmim tepət koatәtul ihluә katәfak.

11 Kən nagelo kit rəha Uhgın tiet-arəpa ron matətul əh e rəhan matip ikin, itəm katuwaan nat pien-pien min ikin.

12 Kən nian Sekaraea təməplan, kən narmin təmiwig mətasiəp minəruru əfəməh nat, kən nəginən təmərıoah e nıkin.

13 Məto nagelo təmən-ipən məmə, “Sekaraea, əsəginən, məto-inu Uhgın tınəto rəham nəfakən. Kən rəham pətaguıhl Elisapet otıləs nətin kit iərman. Kən onakəkəike maun-in nərgin məmə Jon.

14 Kən onakəto təwir kən magien, kən netəmim tepət okotagien o naiirən rəhan,

15 məto-inu in otuwa etəm-iasol e nıganəmti İərəmərə. Kən in otəsənımən wain ne nənimən əskasik min. Kən Narmin Rəha Uhgın otərıoah e nəmegəhən rəhan, nian otətətig əh e nərpı rəhan mama, matuwın əm nulan nian rafın.

16 Kən in otıuw-pa netəm Isrel tepət kotitəlig-pa o İərəmərə, Uhgın rəhalat.

17 Kən in otətaupən-in İərəmərə e narmin ne nəsanənən rəha Elaija məmə in otəuhlin nətəligən rəha tata min koatitəlig-pən min o rəhalat nisualkələh min, kən in otəuhlin min netəm koatəht nəwia Uhgın okotuwa min e nenatigən rəha netəm kotətuatip. E nolən əh, in otol nəpen-əpenən o nəmegəhən rəha netəmim o nuwamən rəha İərəmərə.”

18 Kən Sekaraea təmən-ipən kəm nagelo məmə, “?Oekahro min-nulan mitun məmə nat u otuwa mol nıpahrienən? Məto-inu io enaguıhl rəkis, kən rəhak pətan tınıpitaguıhl min.”

19 Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “İo, nərgək u Kapriel, kən io iatətul e nıganəmti Uhgın e nian rafın. Kən in təmahl-ıpa io məmə ekuwa məghat kəm ik, kən mən-ıpinə namnusən təwir u.

20 !Ətəlig-in-tu! Naməm oteko kən onakəsəgətən mətoarus-pa nakehm nıpəti nəghatən u, məto-inu nəməsənən nıpahrienən e rəhak nəghatən. In otuwa mol nıpahrienən e nian ətuatip rəhan.”

21 Kən e nian əh, netəmim kəmoatəsahgin Sekaraea, kəmoatətəlig-in məmə təhro tınan tınuwəh-pik nəhlan e Nimə Rəha Uhgın.

22 Kən nian in təmuwa ihluə, məto tınəruru nəghatən, kən ilat kınotıtun məmə in təmehm nat kit tahmen e napılaiirən. In təmasgəwın-asgəwın əm e nelmin kəm ilat, məsəgətən məto-inu namən təmeko.

23 Nian rəhan wək rəha pris e Nimə Rəha Uhgın tınol namnun, kən in təmitəlig-pən latuənu.

24 Kən təsuwəhən, rəhan pətaguıhl tınəpəs məwig e suakəku. Kən e məwig faif, pətaguıhl u in təmatəhluaig əm latuənu,

25 kən in təmən məmə, “İnu wək əm rəha İərəmərə. Aupən ikin, nətik tikə kən etaulis. Məto roiu əh, Uhgın təmol təwir ron io, kən nıkin tagien məmə ekiləs nətik, kən io esaulis minən e nıganəmti netəmim.”

Nagelo təmən-ıarəp məmə İesu otair

26 Nian Elisapet tınəpək-əpək minos məwig sikis, Uhgın təmahl-ipən rəhan nagelo, nərgin u Kapriel, məmə in otuwın e nıtən Kalili e taon kit, nərgin u Nasaret.

27 In təmos nəghatən kit matuwın rəha pətan kit itəm iərman təsuwınən əh mehm, məto kınən rəkis məmə okos rəhan kətim kan mə rəha suah kit, nərgin u Josep. In mipi Kig Tefit rat. Kən pətan əh, nərgin u Meri.

28 Kən nagelo təmuwın met-arəpən, kən mən kəm in məmə, “Təwir, Meri. Uhgın təmələhəu rəhan nəwırən kəm ik, kən mətatig itəmlau min.”

29 Məto Meri tınatəruru əfəməh nəghatən əh, kən nıkin tınatəht pik məmə nıpəti nəghatən əh təhro.

30 Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “Əsəginən, Meri, məto-inu Uhgın təmitəpun məmə in otawte-in rəhan nəwırən kəm ik.

³¹ Kən inəh, ik onakəpəs-in məwig e nətim kit, kən miləs iərman. Kən onəkaun-in nərgin məmə Iesu.

³² In otuwa etəm-iasol kən etəm kəike, kən okaun-in məmə Nəti Uhgın İlis Agın. Kən İərəməərə Uhgın otol in tuwa Kig, tahmen-pən əm e tipin rat Tefit.

³³ Kən in otərəməərə e noanol min rafin itəm koatisi-pən e Jekop, kən rəhan nərəməərəən otatig lilin matuwın matuwın namnun tikə.”

³⁴ Kən Meri təmən-ipən kəm nagelo məmə, “?Oekahro min-nulan miləs suakəku kit okəmə esətəu-pənən əh iərman?”

³⁵ Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “Narmin Rəha Uhgın otuwa matig lam, kən nəsanənən rəha Uhgın İlis Agın otəfətain ik. Kən inəh, suakəku onəkiləs, okaun-in məmə in təmisi-pən o Uhgın, kən in Nəti Uhgın.

³⁶ Kən iatən kəm ik məmə ik kit Elisapet tinəpək-əpək rəkis in nətin kit iərman, nat əpnəpin in tinipətaguihl rəkis. Kəmatən lan məmə pətaguihl itəm təseməkən, məto roiu əh tinəpəs məwig sikis rəkis e nətin.

³⁷ Natimnat min u tatətəu-pən nəghatən rəha Uhgın məmə, ‘Uhgın titun nolən natimnat rafin, kən nat kit təsiəkisən ron.’ ”

³⁸ Kən Meri təmən-ipən məmə, “Əwəh, io pətan iolwək əm rəha İərəməərə. Pəs in otol kəm io nat naka itəm ik nınən rəkis.” Kən nagelo təmapəs in, kən matuwın.

Meri təmaliwək matuwın məmə otətag Elisapet

³⁹ Uarisig lan təsuwəhən, Meri təmiet iman ikın maliwək uəhai əm matuwın əpəh ikın e nitot min e taon kit rəha nitən Jutia məmə otətag in kit Elisapet,

⁴⁰ kən in təmuwın latuənu rəha Sekarəea, muwın imə matən təwir kəm Elisapet.

⁴¹ Kən e nian Elisapet təməto nəghatən rəha Meri, suakəku un itəm tətətig əpəh e nərpın təmət, kən Narmin Rəha Uhgın təmə e niki Elisapet.

⁴² Kən təmagət əfəməh məmə, “!Uhgın təmol təwir kəm ik taprəkis-in nıpitan min rafin, kən in otol təwir kəm suakəku itəm onəkiləs!

⁴³ Ekisitunən məmə o naka Uhgın təmol təwir kəm io min-nulan məmə mama rəha İərəməərə rəhak təmuwa mətag io.

⁴⁴ İatən nəhlan məto-inu e nian ematəto rəham nəghatən, kən suakəku un itəm tətətig əpəh e nərpik təmagien mət.

⁴⁵ Kən Uhgın otol təwir kəm ik məto-inu nəmən nıpahrienən e nəghatən itəm İərəməərə təməghat-in lam.”

Napuən rəha Meri

⁴⁶ Kən Meri təmən məmə, “E nəmegəhən rafin rəhak, iatənwiwi İərəməərə,

⁴⁷ kən nıki tətəgien pik o Uhgın İosmegəh rəhak,

⁴⁸ məto-inu io pətan iolwək əm rəhan itəm io nat əpnəpin əm, məto nıkin tatəht io.

Kən roiu ne matuwın, netəmim rafin okotən məmə Uhgın təmol təwir kəm io;

⁴⁹ məto-inu Uhgın u nəsanənən rəhan in iahgin,

in təmol nat pispis min təwir pik agın kəm io,

kən nərgin in tasim.

⁵⁰ Kən in tətəsəkitun netəm min u itəm koatisiai-in in, inu netəm rəha noanol min əupən ikın mətoarus-pa itəm rəha noanol min kəsotaiirən əh.

⁵¹ In təmol nat pispis min e nəsanənən e nelmin.

In təməhl-iarəp netəm kotausit e nətəligən rəhalat.

⁵² In təmos-ıəhau iərəməərə min e rəhalat nərəməərəən,

kən in təmiləs-ipər netəm min u rəhalat nətəligən teiuaiu.

⁵³ Netəm itəm nəumis tatus ilat, in tətəgwən ilat e nagwənən itəm təwīr, kən netəm rəhalat nautə tepət, in tətahl-iarəp ilat kən nat tikə e nelmilat.

⁵⁴ Uhgīn təmasitu e noanol mīn rəha Isrel u rəhan iolwək mīn, kən təməsaluinən məmə otasəkitun

⁵⁵ Epraham ne rəhan mīn noanol, matuwīn matuwīn namnun tikə.”

⁵⁶ Kən Meri tətətig ilau Elisapet mətəarus-pən məwīg kisil, kən in təmītəlig-pən mīn əpəh iman ikīn.

Naiirən rəha Jon Baptais

⁵⁷ Kən nian ətuatip rəha Elisapet tīnuwa məmə otemək lan, kən təmīləs nətīn iərman.

⁵⁸ Kən netəmim itəm kotatig iuəhkīr ron ne rəhan mīn noanol, kəmotəto namnusən əh məmə Iərəmərə təmasəkitun mol təwīr pik kəm in nəhlan, kən ilat kəmotuwa motol kitiah ilat mīn məmə okotagien kələh.

⁵⁹ Nian suakəku əh tīnos nian ilat eit, kən ilat kəmotuwa məmə okotəhg-ipən. Kən iuəhkīr kotaun-in nərgīn məmə iahuni rəhan tata Sekaraea,

⁶⁰ mətə rəhan mama tən məmə, “Kəpə. Okaun-in nərgīn u məmə Jon.”

⁶¹ Kən ilat kəmotən kəm in məmə, “?Tahro? Rəham kit noanol tikə itəm kotaun-in nərgīn əh Jon.”

⁶² Kən kəmoatəghat e noanelmilat moatətapəh o Sekaraea məmə in tolkeike məmə otaun-in-pən nərgīn məmə pah.

⁶³ Kən in təmətapəh o nat kit məmə in otəte rəkis nat kit lan, kən təməte-pən məmə, “Nərgīn u Jon.” Nian kəmotəhm, narmilat təmīwīg pik ron.

⁶⁴ Kən e nian əm əh, namən tīnəg-ətuatip, kən tīnatəghat matənwiwi Uhgīn.

⁶⁵ Kən ilat rafin itəm kotatig iuəhkīr kəmotəgin. Kən netəmim kəmoatəghat-in natimnat mīn əh tītəlau ikīn mīn rafin e narit mīn nitən Jutia.

⁶⁶ Kən netəmim rafin itəm kəmotəto namnusən əh, kən kəmoatətəlig-in əm, kəmoatətapəh məmə, “?Suakəku əh, otuwa etəmim naka?” Kəmoatən min-nulan mətə-inu kəmotəplan əm məmə nəsanənən rəha Iərəmərə tətətig lan.

Sekaraea təmən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm in

⁶⁷ Kən Narmīn Rəha Uhgīn təmər e niki Sekaraea, tata rəha Jon, kən in təmən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm in. Kən təmən min-nulan məmə,

⁶⁸ “Pəs kotənwiwi Iərəmərə, u Uhgīn rəha netəm Isrel, mətə-inu in təmuwa məmə otasitu e rəhan mīn netəmim, kən təməmki-rəkis ilat e nelmi tikimīr mīn rəhalat.

⁶⁹ In təmīləs-ipər iosmegəh təsanən itəm otosmegəh kitat, in təmīsi-pən e noanol rəha iolwək rəhan Tefit.

⁷⁰ Kən in tahmen-pən əm e nəghatən u itəm Uhgīn tīnəmən rəkis kəm kitat e nəghatən rəha ien mīn rəhan aupən.

⁷¹ In tīnəmən-iəkis rəkis məmə otosmegəh kitat o tikimīr mīn rəhatat ne netəmim rafin itəm kotətəhau kitat.

⁷² In təmīləs-ipər iosmegəh əh məmə otasəkitun pipi rat mīn rəhatat, kən təsaluinən rəhan nəghatən itəm in atip təmən e rəhan nəniəkisən rəha nasituən,

⁷³ inu nəniəkisən itəm təmən kəm pipi rat Epraham.

⁷⁴ In təmīləs-ipər iosmegəh əh məmə otosmegəh kitat, kən mīləs-irəkis kitat e nelmi tikimīr mīn rəhatat, məmə nian mīn rafin e nəmegəhən rəhatat,

kitat kotitun nol wəkən rəhan e niganəmti Uhgīn, kən məsotəginən,

⁷⁵ kən kitat okotasim, kən nəmegəhən rəhatat otətətuatip e nian mīn rafin.

⁷⁶ “Kən ik, nətik, okaun-in ik məmə ien rəha Uhg̃in Ilis Ag̃in,

məto-inu ik onakaupən-in Iərəmərə məmə onəkol əpen-əpenə e rəhan suatip.

⁷⁷ Ik onakən-iarəp kəm rəhan m̃in netəmim məmə Uhg̃in otosmegəh ilat nian in otafəl rəkis rəhalat təfagə rat m̃in.

⁷⁸ In otol məto-inu, in tətəsakitun kitat matol təw̃ir kəm kitat.

E nasəkitunən rəhan, Kristo otuwa otat tahmen-pən e mitgar təmər e neai,

⁷⁹ mətasiəgəp̃in kitat netəm koatatig e napinəpən ne əpəh ikin ñimisən tatoh itəm ikin, kən matit w̃ir nelkitat e suatip rəha nəməlinuən.”

⁸⁰ Kən suakəku təmatepət e ñipət̃in, kən narm̃in rəhan təsənən. Kən nian rafin in tətətig əpəh ikin taruən-aruən ikin matəsahgin nian rəhan otuwa itəm otətuoun wək lan e ñiganəmti netəm Isrel.

2

Naiirən rəha Iesu (Mat 1:18-25)

¹ E nian m̃in əh, suah kit etəm Rom, nərg̃in u Sisa Okastas, in tatərəmərə ñitən m̃in rafin rəha Rom. In təmələhəu lou kit tətətig məmə okafin rafin netəmim itəm koatatig rafin əh-ikin.

² Inu nafinən netəmim itəm kəmaupən kol, kən Kuarinias in kapman rəha Siria.

³ Kən o nəghatən əh rəha nafinən, netəmim rafin kotəkəike moatitəlig-pən iməlat m̃in ikin itəm kəmotaiir ikin məmə okafin ilat, kən kəte rəkis nərg̃ilat e naoa rəha kapman.

⁴ Kən Josep ne Meri kəmiaiet e ñitən Kalili e taon kit, nərg̃in u Nasaret, mian əpəh ñitən Jutia e taon kit, nərg̃in u Petlehem, imə Kig Tefit aupən. Ilau kəmian ikin əh məto-inu Josep in mipi Tefit rat.

⁵ Ilau Meri katian məmə okos nərg̃ilau. Kinagətosig-in rəkis Meri məmə in otəpanətəu-pən Josep, kən Meri in tinəpək-əpək-in rəkis suakəku kit.

⁶ Nian ilau əpəh Petlehem, kən nian rəha Meri tinuwa məmə otemək-in nət̃in.

⁷ Kən suakəku itəm in təmaupən maiir, in iərman. Kən təmalpin e ñiməhan, mələhəu-pən e pokis kit itəm katələhəu-pən kras u nat megəh m̃in kotagwən-pən ikin. Təmol min-nəhlan məto-inu ñimə tikə məmə okuap̃il ikin, kən ilau kətuap̃il əm əh e ñimə rəha nat megəh m̃in.

Iolwək e sipsip m̃in ne nagelo m̃in

⁸ Kən e ñikali Petlehem, iolwək e sipsip m̃in koatehm w̃ir rəhalat sipsip m̃in lap̃in.

⁹ Kən nagelo kit rəha Iərəmərə təm̃iet-arəpa olat, kən nəhag-əhagən asol rəha Iərəmərə təmasiəgəp̃in ilat, kən kəmotəgin p̃ik.

¹⁰ Məto nagelo təmən kəm ilat məmə, “Əsotəginən, məto-inu io iatuwa məmə ekos-ipinə namnusən təw̃ir kəm itəmat itəm otol ñiki netəmim kotagien p̃ik, kən namnusən u in rəha netəmim rafin.

¹¹ Əpəh e taon rəha Kig Tefit, suakəku kit təmaiir-pa u-roiu. In Iosmegəh, kən in Kristo itəm Uhg̃in təmən aupən məmə otahl-ipa otəmat, kən in Iərəmərə. ¹² Inu nəmtətin rəhatəmat: onəkotehm suakəku kəmalpin e ñiməhan, kən kələhəu-pən e pokis kətagwən-pən nat megəh m̃in ikin.”

¹³ Kən roiu ag̃in-əh m̃in, nagelo m̃in tepət kəmotiet-arəpa moatətul ilat min, moatənwiwi Uhg̃in, moatən məmə,

¹⁴ “Katənwiwi Uhg̃in əpəh ilis ilis ag̃in-əh e neai.

Kən əpəh ləhau e nətueintən u, netəmim itəm ñiki Uhg̃in tətəgien olat, ilat okotatig e nəməlinuən.”

Iolwək e sipsip m̃in kəmotuw̃in motehm Iesu

¹⁵ Nian nagelo min kəmotapəs iolwək e sipsip min motitəlig-pən əpəh e nego e neai, kən iolwək e sipsip min kəmotən kəm ilat min məmə, “Pəs kotuwın Petlehem motehm-tu nat əh itəm İərəməyə təmən kəm kitat.”

¹⁶ Kəmotəruməhlin uəhai əm motuwın motehm Meri ne Josep ne suakəku itəm kəmuələhəu-pən e pokis itəm kətagwən-pən nat megəh min ikin.

¹⁷ Nian kəmotuwın motehm rəkis suakəku u, kən kəmotamnus-iarəp nəghatən rəha suakəku u itəm kəmos o nagelo.

¹⁸ Kən netəmim rafin itəm kəmotəto nəghatən əh rəha iolwək e sipsip min, ilat kəmotaut, narmilat təmiwig pik ron.

¹⁹ Məto Meri təmatos əm e nikin natimnat min u rafin, matətəlig-in e nian min.

²⁰ Kən iolwək e sipsip min kəmoatitəlig, moatiləs-ipər nərgi Uhgın moatənwiwi in o natimnat rafin itəm kəmotəto kən motehm, tahmen-pən əm e inu nagelo təmən-ipən mihin kəm ilat.

Kəmaun-in nərgi İesu.

²¹ Nian suakəku u tinos nian eit itəm təmaiir lan, kən kəhg-ipən in tatətəu-pən Lou rəhalat, kən kaun-in nərgin məmə İesu, nərgin u itəm nagelo təmən-ipən kəm Meri aupən ikin, nian in təməsəpək-əpək-inən əh.

Josep ne Meri kəmiələs İesu mian e Nimə Rəha Uhgın

²² Nian suakəku kit tətaiir, rəhan mama ne tata okuəike mioal sakrifais rəha naruətuəhən tatətəu-pən Lou rəha Moses. Kən inəh, tinuwa ətuatip e nian rəha Josep ne Meri məmə okioal nəhlan. Kən kiałəs suakəku un mian əpəh Jerusalem məmə okioas-ipən kəm İərəməyə.

²³ Inu tatətəu-pən əsas Lou rəha İərəməyə itəm təmən məmə, “Suakəku iərman min itəm kaupən katiləs ilat, okəkəike katos-ipən ilat kəm Uhgın məmə rəhan.”

²⁴ Kən ilau kəmian Jerusalem o nat kit min, məmə ilau okioas mak kəiu o iouen kəiu, kən mohamnu matioas-ipən kəm Uhgın o naruətuəhən, tahmen-pən əm e Lou rəha İərəməyə tatən mihin.

Simeon təmehm İesu

²⁵ Kən inəh etəmim kit tətətig əh Jerusalem, nərgin u Simeon. Rəhan nəmegəhən in tətəuətip wir, kən nian rafin tatətəu-pən nəghatən rəha Uhgın. Kən in təsəhgın nuwamən rəha Kristo itəm otuwa mosmegəh netəm Isrel lan. Kən Narmın Rəha Uhgın təmuwa mərioah e nikin.

²⁶ Narmın Rəha Uhgın tinən rəkis kəm in məmə otəsimisən mətoarus in otehm Kristo itəm İərəməyə təmən məmə in otahl-ipa.

²⁷ Kən Narmın Rəha Uhgın təməuhlin nikin məmə in otuwın e Nimə Rəha Uhgın. Kən Josep ne Meri kəmiələs suakəku u İesu mian e Nimə Rəha Uhgın məmə ilau okioal natimnat rafin itəm Lou tatən.

²⁸ Kən Simeon təməplan İesu, kən təmiləs məgəfəlin, kən matənwiwi Uhgın, mən-ipən məmə,

²⁹ “İərəməyə, nəmol rafin rəham nəghatən o nəniəkisən kəm io, iolwək əm rəham.

Kən roiu, egəhan-in io məmə ekimis-ta e nəməlinuən,

³⁰ məto-inu enəplan e niganəmtək suakəku u itəm otosmegəh netəmim.

³¹ İk nəmol əpen-əpenə məmə in İosmegəh, kən netəmim rafin okotəplan.

³² In otuwa nəhag-əhagən, kən otəgətun rəham suatip kəm İaihluə min,

kən netəmim okotiləs-ipər rəham min netəm Isrel o İosmegəh əh.”

³³ Kən tata ne mama rəha suakəku u, narmilau təmiwig o nəghatən min itəm Simeon təmən lan.

³⁴ Kæn Simeon tæmfak mæmæ næwîræn ræha Uhgîn otuwîn olau. Kæn in tæmæn kæm Meri itæm in mama ræha suakæku mæmæ, “Onakatehm, Uhgîn tæmitæpun mæmæ suakæku u otol mæmæ netæmim tepæt æpæh Isrel okoteiuaiu motorin, kæn tepæt min okotær. Kæn in otuwa næmtætîn kit itæm netæmim tepæt okotæghat rat lan mæmæ,

³⁵ netæmim okotæplan nætæligæn min e niki netæmim tepæt. Kæn ik Meri, nîkim otitægît tahmen e suah kit tæmaru nîkim e naip asol.”

Ana tæmehm Iesu

³⁶ Kæn pætaguîhl kit æh-ikin tætætîg, nærgîn u Ana, kæn in ien kit. In næti Fanuel, etæmim kit itæm tæmisi-pæn e noanol ræha Aser aupæn ikin. Pætaguîhl æh, ræhan nup tepæt. Nian tæmatetæm-aluæ æm, kæn mætæu-pæn ræhan iaguîhl. Kæn ilau kæmuan o nup sepîn æm, kæn ræhan iaguîhl tæmimis.

³⁷ Kæn pætan u tæmætætîg æm nulan mætoarus-pa nian æh in tinuwa pætaguîhl kit. Kæn roiu minos nup eiti-fo. Nian rafin in tætætîg e Nimæ Ræha Uhgîn matæfak, inæh laulaugîn ne ehnaipæn tatætuakæm mætæpæs nagwænæn matæfak kæm Uhgîn.

³⁸ Kæn in tæmuwa ikin æh e nian ætuatîp itæm Simeon tatæghat-in suakæku æh. Kæn pætaguîhl u tatænwiwi Uhgîn ron, kæn matæghat-in suakæku æh kæm netæmim rafin itæm kæmoatæsaighin mæmæ Kristo in otikis netæm Isrel.*

Josep ne Meri kæmian Nasaret

³⁹ Nian Josep ne Meri, ilau kæmioal natimnat rafin u itæm Lou ræha Iæræmæ ræ tæmæn, kæn kæmæhalitælig-pæn Kalili e taon Nasaret, imælæhal ikin.

⁴⁰ Kæn suakæku tæmatepæt muwa mæskasîk, kæn in tenatîg tenatîg wîr, kæn nian rafin næwîræn ræha Uhgîn tæmærioah e ræhan næmegæhæn.

Etæm aluæ Iesu æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn

⁴¹ E nup min rafin, tata ne mama ræha Iesu katian Jerusalem mæmæ okotol lafet ræha Nuhagego-inæn.

⁴² Nian Iesu tinos nup tuelef, tæmætæu-pæn ilau mæhaluwîn æpæh ilis e lafet æh, tahmen-pæn æm e nolæn ræha netæm Isrel.

⁴³ Nian lafet tînol namnun, kæn ræhan min kînotitælig minoatuwîn imelat ikin, mæto etæm aluæ Iesu in tæmæsætæu-pænæn ræhan tata ne mama, in mætætîg æm Jerusalem, mæto ilau kæmæsiatunæn.

⁴⁴ Nîkilau tatæht mæmæ kætah in tætalîwæk ilat nîmanin netæmim ræhalat, kæn ilat kæmotaliwæk o nian apiæpiæ kit. Kæn ilau kæmuætuoun matueam-in o ræhalau min, ne netæmim itæm kiatur ilat.

⁴⁵ Mæto nian ilau kæmæsuehmæn in, kæn kæmiatælig mueam-in mian Jerusalem.

⁴⁶ Kæmueam-in nian kisil, kæn muæplan e Nimæ Ræha Uhgîn, tatæpælæh ilat iægætun min matætælig-in ilat, kæn matætapæh olat o natimnat neen.

⁴⁷ Kæn netæmim rafin itæm kæmotæto in, narmilat tæmiwig pik o ræhan nitunæn ne ræhan nuhalpinæn næghatæn min.

⁴⁸ Kæn nian ræhan tata ne mama kæmuehm, kæn narmilau tæmiwig pik ron. Kæn ræhan mama tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Nætîk. ?Næmahro mol min-nulan etimlau? !Æplan-tu! Itimlau ræham tata nîkitimlau tæmæht pik ik, kæn iakatuegæs-in pik ik.”

⁴⁹ Kæn in tæmæn kæm ilau mæmæ, “?Natuegæs-in io o naka? ?Nakæsiatunæn mæmæ io ekækæike mætætîg e nimæ ræha ræhak Tata?”

⁵⁰ Mæto ilau kæmæsiatunæn nipæti næghatæn itæm tæmæn kæm ilau.

2:34: Aes 8:14; Mat 21:42; 1 Pita 2:8 * **2:38:** Næghatæn u “Kristo in otikis netæm Isrel” ræhan suatîp kæiu. Netæmim neen itæm kotatîg e nian ræha Iesu, nîkilat tæht mæmæ Kristo otîlæs-irækis netæm Isrel e nelmi tikimîr min u netæm Rom. Mæto nipætîn asol mæmæ Kristo otikis netæm Isrel o tæfagæ rat min ræhalat. **2:39:** Mat 2:23 **2:41:** Eks 12:24-27; 23:14-17; Dut 16:1-8

⁵¹ Kæn in tæmætəu-pæn ilau mæhaleiuaiu mæhaluwɪn əpəh Nasaret. Kæn in tæmatisiai-in ilau matol nəwialau. Məto nian rafin rəhan mama tatətəlig-in natimnat rafin mɪn əh e nɪkɪn.

⁵² Kæn Iesu tæmatepət e nɪpətɪn, kæn rəhan nenatigən tatol iahgɪn, kæn e nian mɪn rafin, Uhgɪn ne netəmim, nɪkɪlat tətəgɪen əm ron.

3

Jon Baptais tæmamnus-iarəp nəghatən rəha Uhgɪn (Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

¹ Kæn uarisig e natimnat mɪn əh, etəm Rom, nərgɪn u Sisa Taepirias, in tatərəmərə nɪtən mɪn rafin rəha Rom. Kæn e nian in tæmatərəmərə mətoarus-pa nup fiftin, kæn netəm-iasol mɪn neen koatol wək ilat min: inu Herot Antipas tæmatərəmərə əpəh Kalili, ne pian Filip in tæmatərəmərə əpəh Ituria ne Trakonaetas, ne Lisantias tæmatərəmərə əpəh Apilin, ne Pontias Pailat u etəm Rom in kapman rəha Jutia.

² Inu e nian ətuatɪp rəha Anas ne Kaeafas itəm ilau pris asol agɪn mil.

E nian əh, Jon nəti Sekaraea, itəm tɪnepət rəkɪs u-roiu, in tæmətatig əpəh ikɪn taruən-aruən ikɪn, kæn Uhgɪn tæmos-ipən nəghatən kit kəm in.

³ Kæn in tæmuwɪn mətan ikɪn mɪn rafin iuəhkɪr o nəhau Jotan tæmatamnus-iarəp nəghatən rəha Uhgɪn. In tæmən-ipən məmə netəmim okotəkəike motəuhlin məntaalat o nolən rat mɪn rəhalat, kæn motuwɪn o Uhgɪn, məmə in otafəl nolən rat mɪn rəhalat. Kæn e nəmtətɪn kit, okol baptais elat.

⁴ In tahmen əm e nəghatən rəha ien u Aesea itəm tæmətə e naoa rəhan məmə, “Suah kit tətəun əpəh ikɪn taruən-aruən ikɪn matən məmə, ‘Itəmat, otol əpen-əpenə o suatɪp rəha Iərəmərə, kæn motol rəhan suatɪp tətəuətɪp.

⁵ Napin nəhau mɪn rafin okətouɪn wɪr, kæn nɪtot mɪn ne narɪt mɪn rafin okos-iəhau, kæn suatɪp eko-eko mɪn okəg-ətuatɪp-in, kæn suatɪp itəm tapər-apər okəike kol təpiə.

⁶ Kæn netəmim rafin okotehm suatɪp rəha Uhgɪn o nosmegəhən netəmim.’ ”

⁷ Kæn e nian əh, netəmim tɛpət kəmotuwa o Jon məmə in otol baptais elat, məto in tæmən-ipən kəm ilat məmə, “!Itəmat nəkotahmen əm e sɪnek mɪn! !Nɪkitəmat otəsəhtən məmə onəkotagɪm tənɪn neməha ne nalpɪnən rəha Uhgɪn itəm otuwa!

⁸ Otol natimnat neen itəm tatəgətun məmə nəmotapəs pahrien nolən rat mɪn kæn motuwɪn o Uhgɪn. Kæn sotən atɪpən kəm itəmat e nausitən məmə itəmat nəkotətəuətɪp əm məto-inu itəmat noanol mɪn rəha Epraham. !Kəp! Inu nat əpnapɪn əm. Iatən kəm itəmat məmə nat əpnapɪn kəpiəl mɪn əm, məto Uhgɪn tɪtun nəuhlinən ilat kotuwa noanol mɪn rəha Epraham.

⁹ Kæn inəh roiu ne, Uhgɪn tɪnətul matɪp rəkɪs məmə otahtɪl-pən nɪg əpəh e nəukətɪn. Kæn okəmə nɪg kit təsəe-inən noan itəm təwɪr, kæn in otahtɪl mərakin-pən e nɪgəm.”

¹⁰ Kæn nɪmanɪn netəmim kəmotətəpəh o Jon məmə, “?Naka u itəmat ekotəkəike motol?”

¹¹ Kæn Jon tæmən kəm ilat məmə, “Okəmə rəham napən kəiu, os-ipən kit kəm suah kit itəm rəhan tɪkə, kæn okəmə nɪgam nagwənən tatɪg, os-ipən məsɪn kəm netəmim u nɪgɪlat tɪkə.”

¹² Netəm neen rəha nosən məni rəha takɪs kəmotuwa məmə otol baptais elat, kæn kəmotətəpəh o Jon məmə, “?Naka u itəmat ekotəkəike motol?”

¹³ Kæn Jon tæmən-ipən kəm ilat məmə, “Sotosən məni o netəmim taprəkɪs-in itəm tahmen əm məmə onəkotos.”

¹⁴ Kæn mopael mɪn neen kəmotətəpəh mɪn, “?Kæn tahro etəmat? ?Naka u itəmat ekotəkəike motol?” Kæn in tæmən-ipən kəm ilat məmə, “Sotolən nəgɪnən kəm netəmim məmə, ‘Okəmə nəsos-ɪpamən məni, kæn oekotol nahməən kəm itəmat.’ Kæn sotolən

nəginən kəm netəmim məmə, ‘Okəmə nəsosot-ıpamən məni, kən oekotən-ıpən kəm netəm-ıasol məmə nəmotol nat kit tərət.’ Nikitəmat otəkəike magien o nos ətuatıpən nətəuən rəhatəmat kən in əm un.”

¹⁵ Kən netəm mın əh koatəsağın, kən nıkilat tatəht Jon məmə kətah in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa.

¹⁶ Kən Jon təmuhalpın rəhalat nətəligən məmə, “İatol baptais etəmat e nəhau, məto etəmim kit tatuwa itəm rəhan nəsanənən ne nepətən taprəkis-in io. Kən io ləhau ağın, esahmenən məmə ekuwa io slef kit rəhan o nolən rəhan wək.* Kən suah əh, in otol baptais etəmat e Narmin Rəha Uhgın ne nıgəm.

¹⁷ In tatətul matıp o nehmən nolən rəha netəmim məmə otoor ilat, netəm kotəwır ne netəm kotərat, təhmen-pən e etəm tətəsum. Tatıləs fək o nafəl rəkisən nuwigı noa wit məmə otos nıpətın itəm təwır. Netəmim itəm kotəwır kotahmen e nıpətı wit, tatos ilat matuwın latuənu. Məto netəmim itəm kotərat kotahmen-pən e nuwigı noa wit, tatərakin-pən ilat e nıgəm asol itəm tatuəp namnun tıka.”

¹⁸ Kən Jon təmamnus-ıarəp namnusən təwır e nəghatən tepət məmə otiuw-pa nətəligən rəha netəmim kotuwın o Uhgın.

Herot təmiləs-ıpən Jon Baptais e kalapus

¹⁹ E nian əh, Herot Antipas təmit-ırəkis Herotias inu pətaguıhl rəha pian, kən təmol natımnat tepət itəm kotərat. Kən o nolən mın əh, Jon təmən əskasık məhai Herot Antipas o nolən rat mın rəhan.

²⁰ Kən Herot Antipas təmatıg mol mın nolən rat kit mın taprəkis, inəh təmiləs Jon muwın mahtosıg-in e kalapus.

Jon təmol baptais e İesu (Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Məto e nian Jon təməsuwınən əh e kalapus, kən in təmatol baptais e netəmim mın, kən İesu mın in təmuwa, kən Jon təmol baptais lan. Kən nian İesu təmatəfak, Uhgın təmerəh e neai,

²² kən Narmin Rəha Uhgın təmisi-pər matite, nıpətın təhmen-pən e mak muwa məpələh-pər e İesu, kən nəwia Uhgın təmisi-pən e nego e neai matən məmə, “İk netık keike, ekolkeike pık ik, kən nıkik tagien pık ağın ron ik.”

Pipi rat mın rəha İesu (Mat 1:1-17)

²³ Nian İesu təmətuoun rəhan wək, rəhan nup təhmen-pən e tate. Netəmim nıkilat tatəht məmə in nəti Josep.

Kən Josep in nəti Heli,

²⁴ Heli in nəti Matat,

Matat in nəti Lifae,

Lifae in nəti Melki,

Melki in nəti Janae,

Janae in nəti Josep,

²⁵ Josep in nəti Matatias,

Matatias in nəti Amos,

Amos in nəti Neham,

Neham in nəti Esli,

Esli in nəti Nagae,

²⁶ Nagae in nəti Mahat,

Mahat in nəti Matatias,

* **3:16:** Nəghatən ətuatıp rəha Jon tatən məmə, “esahmenən məmə ekıkis rəkis nol e rəhan put.” Wək u, in wək rəha slef. **3:16:** Wək 13:25 **3:19:** Mat 14:3-4; Mak 6:17-18 **3:22:** Jon 1:32 **3:23:** Luk 4:22; Jon 6:42

Matatias in nāti Semein,
Semein in nāti Josek,
Josek in nāti Jota,
²⁷ Jota in nāti Joanan,
Joanan in nāti Resa,
Resa in nāti Serupapel,
Serupapel in nāti Sealtiel,
Sealtiel in nāti Neri,
²⁸ Neri in nāti Melki,
Melki in nāti Ati,
Ati in nāti Kosam,
Kosam in nāti Elmatam,
Elmatam in nāti Er,
²⁹ Er in nāti Josua,
Josua in nāti Eliesa,
Eliesa in nāti Jorim,
Jorim in nāti Matat,
Matat in nāti Lifae,
³⁰ Lifae in nāti Simeon,
Simeon in nāti Juta,
Juta in nāti Josep,
Josep in nāti Jonam,
Jonam in nāti Eliakim,
³¹ Eliakim in nāti Melea,
Melea in nāti Mena,
Mena in nāti Matata,
Matata in nāti Natan,
Natan in nāti Tefit,
³² Tefit in nāti Jese,
Jese in nāti Opet,
Opet in nāti Poas,
Poas in nāti Salmon,
Salmon in nāti Nason,
³³ Nason in nāti Aminatap,
Aminatap in nāti Atmin,
Atmin in nāti Ani,
Ani in nāti Hesron,
Hesron in nāti Peres,
Peres in nāti Juta,
³⁴ Juta in nāti Jekop,
Jekop in nāti Aisak,
Aisak in nāti Epraham,
Epraham in nāti Tera,
Tera in nāti Nahor,
³⁵ Nahor in nāti Seruk,
Seruk in nāti Rehu,
Rehu in nāti Pelek,
Pelek in nāti Eper,
Eper in nāti Sela,
³⁶ Sela in nāti Kaenan,
Kaenan in nāti Apaksat,

Apaksat in nəti Sem,
 Sem in nəti Noah,
 Noah in nəti Lamek,
³⁷ Lamek in nəti Metusela,
 Metusela in nəti Inok,
 Inok in nəti Jaret,
 Jaret in nəti Mahalalel,
 Mahalalel in nəti Kenan,
³⁸ Kenan in nəti Enos,
 Enos in nəti Set,
 Set in nəti Atam,
 kən Atam təmişipən e Uhgîn.

4

Setan təmos-ipən-os-ipən

kəm Iesu

(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Narmîn Rəha Uhgîn təmarioah e nəmegəhən rəha Iesu, kən e nian in təmişipən e nəhau Jotan, kən Narmîn Rəha Uhgîn təməghat-pən e niki Iesu məmə in otuwîn əpəh ikin taruən-aruən ikin.

² Kən e nian foti, Setan təmos-ipən-os-ipən kəm Iesu. E nian mîn rafin əh, in təməsagwənən, kən e namnun nian mîn əh, nəumis təmus wir in.

³ Kən Setan təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Okəmә ik Nəti Uhgîn, ən-ipən kəm kəpiel u məmə otəuhlin muwa mol pıret lan.”

⁴ Kən Iesu təmuhalpın məmə, “Kəməte e Naoa Rəha Uhgîn məmə, ‘Netənim okol kəsotatigən e nagwənən əm’ ”

⁵ Kən Setan təmit Iesu mian əpəh nitot əfəməh kit, kən roiu agin-əh mîn əm, təməgətun in e kantri mîn rafin e nətueintən, ne nəsanənən rəhalat,

⁶ kən təmən-ipən kəm in məmə, “Io ekələhəu-pinə e nelməm nərəmərəən e nıməptən mîn, ne nautə rəhalat mîn rafin, məto-inu natimnat rafin əh tətətig e nelmək, kən ekıtun negəhan-inən kəm etənim pah itəm iakolkeike məmə ekos-ipən kəm in.

⁷ Məto okəmә ik onakəfak kəm io, kən natimnat rafin mîn u, okotuwa rəham.”

⁸ Kən Iesu təmuhalpın rəhan nəghatən məmə, “Naoa Rəha Uhgîn tatən məmə, ‘Onəkotəfak əm kəm rəhatəmat İərəməərə Uhgîn, kən in əm, onəkotol əm rəhan nətəligən.’ ”

⁹ Kən Setan təmit in minuwîn əpəh Jerusalem e nətuei nımə əpəh ilis agin e Nımə Rəha Uhgîn. Kən təmən-ipən kəm in məmə, “Okəmә ik Nəti Uhgîn, kən iwıg ukın-u,

¹⁰ məto-inu kəməte-pən e Naoa Rəha Uhgîn məmə, ‘In otahl-ipa nagelo mîn rəhan okotuwa motehm wir ik,’

¹¹ kən təməte-pən məmə, ‘Okotiləs ik ilis e nelmılat məmə onəkəsorinən nelkəm e kəpiel.’ ”

¹² Kən Iesu təmuhalpın rəhan nəghatən məmə, “Naoa Rəha Uhgîn tatən mîn məmə, ‘Okol nəkəsotos-ipən-os-ipənən kəm rəhatəmat İərəməərə Uhgîn məmə otol nat kit, kən məmə onəkotəplan məmə in tətətig itəmat mîn, o kəp.’ ”

¹³ Kən nian Setan tınol namnun rafin nos-ipən-os-ipənən rəhan, in təmagım muwın isəu o Iesu matəsahgin məmə nian wir kit mîn rəhan otəpanuwa mîn.

Iesu təmətuoun rəhan wək əpəh Kalili

(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Kən Iesu təmitəlig-pən Kalili, kən nəsanənən rəha Narmîn Rəha Uhgîn təmarioah e nəmegəhən rəhan. Kən kəməmnus-amnus in titəlau e nıməptən əh.

15 Kæn Iesu tæmægætun e nimæ ræha nuæfiminæn min, kæn netæmim rafin koatænwiwi in.

*Netæm Nasaret
kæmotapæs Iesu*

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Kæn Iesu tæmuwa Nasaret, ikin æh in tæmepæt ikin aupæn. Kæn e nian ræha Sapat, in tæmuwin e nimæ ræha nuæfiminæn tahmen æm mæmæ in tæmatol mihin nian min. Kæn in tæmatul mæmæ ofaþin Naoa Ræha Uhgîn,

17 kæn kæmos-ipæn naoa itæm kæmaiu-aiu ræha ien u Aesea. Kæn in tæmurapik itæm Aesea tæmæte-pæn tatæn næhlan mæmæ,

18 “Narmîn Ræha Uhgîn tætatig lak mæto-inu tæmitæpun io mæmæ ekæn-iaræp namnusæn tæwir kæn ian-rat min. Kæn tæmahl-ipa io mæmæ ekuwin mæn-ipæn kæn netæm kotatig e kalapus mæmæ ekikis ilat, kæn mahl-iaræp ilat, kæn mæn-ipæn kæn iganæmtin æpis min mæmæ okotehm min nat. Kæn tæmahl-ipæn io mæmæ ekuwin mikis nikin rat min itæm kotatig e nelmin netæm pisin, itæm koatol tærat kæn ilat,

19 kæn mæn-iaræp mæmæ nian tinuwa rækis mæmæ læramæra otægætun ræhan næwiræn kæn mosmegæh netæmim.”

20 Tæmafin rækis naoa un, kæn maiuiau min mos-ipæn titælig-pæn o etæm tatehm wir naoa min, kæn tæmæpælæh mæmæ otægætun netæmim. Kæn niganæmti netæmim rafin e nimæ ræha nuæfiminæn tæmatætul æm lan.

21 Kæn in tæmatæghat kæn ilat matæn min-nulan mæmæ, “Roiu agin e nian itæm nakoatætælig lan e Naoa Ræha Uhgîn, Uhgîn tatol æp næghatæn min æh mæmæ tinatuwa otol nîpahrienæn.”

22 Netæmim rafin koatænwiwi in, kæn narmilat tatiwig o næghatæn wir min itæm tatæn, kæn motæn kæn ilat min mæmæ, “?Næti Josep u, o kæp?”

23 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæn ilat mæmæ, “Ekitun mæmæ onakoatæn næghatæn oas u kæn io u tatæn min-nulan mæmæ, ‘Tokita, ol-wir atip-tu nîpætîm,’ u nîpætîn mæmæ, ‘Natimnat min æh itæm katæn mæmæ næmol rækis ilat æpæh Kapaneam, tæwir mæmæ nakuwa mol min ilat ikin-u imam ikin.’

24 Nîpahrienæn, iakatæn kæn itæmat mæmæ netæmim okol kæsotisiai-inæn ien kit itæm tæmisi-pæn elat.

25 E nian ræha Elaija, nuhuæn tæmæsæfikæn mos nup kisil ne mæwig sikis, kæn næumis tæman ikin min rafin nagwænæn tæmikæ. Kæn ekæn nîpahrienæn kæn itæmat mæmæ, e nian æh, næutahlimis tepæt ikin-u Isrel,

26 mæto Uhgîn tæmæsahl-ipænæn Elaija mæmæ otuwin masitu elat. Kæp. In tæmahl-ipæn mæmæ otasitu æm e næutahlimis kit æpæh ikin Saeton e taon Sarefat, kæn pætan u in Iaihlua kit.

27 Kæn e nian ræha ien Elisa, netæmim tepæt kæmotatig Isrel itæm kæmoatos nimisæn ræha nuwigitæm u leprosi, kæn Elisa tæmæsol-wiræn kit ne. Mæto in tæmol-wir æm Neman u etæm Siria, Iaihlua kit.”

28 Kæn e nian netæmim e nimæ ræha nuæfiminæn kæmotæto næghatæn æh, nemæha tæmol pik ilat.

29 Kæn kæmotæruapik kætul motaskælim Iesu, motilæs motiet e taon, motuwin æpæh lekiækis e nikali taon mæmæ okotæraikin-iaræp.

30 Mæto Iesu tæmaliwæk æm miet ilugin-in ilat minatuwin.

*Iesu tæmahl-iaræp narmîn rat e etæmim kit
(Mak 1:21-28)*

31 Kæn Iesu tæmeiuiau muwin æpæh Kapaneam, taon kit min ræha Kalili. Kæn e nian ræha Sapat, in tæmatægætun netæmim.

³² Kən netəmim itəm kəmoatato rəhan nəgəṭunən, narmilat təmiwig pik ron mətō-inu rəhan nəghatən təfigəm, nepətən əh-ikin.

³³ Kən in əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən, kən suah kit əh-ikin itəm narmin rat kit tətəṭig lan. Kən in təmagət əfəməh məmə,

³⁴ “!Ei, Iesu etəm Nasaret! ?Tahro? ?Nəmatuwa məmə onakərəkin itimat? Ekitun rəkis ik. !Ik Etəm Asim rəha Uhgın!”

³⁵ Mətō Iesu təməghat əskasik lan məmə, “!Ahh, sagətən! !Iet magim e suah un!” Kən narmin rat əh təmol suah un tiet morin-pən e niməptən ilugin-in ilat, kən in təmiet magim lan, mətō təməsərəkinən suah un.

³⁶ Kən netəmim rafin ikin əh, narmilat təmiwig kən moatən-ipən kəm ilat min məmə, “!Ei! ?Nəgəṭunən naka u? Suah əh, in tatəghat əskasik e narmin rat min e nəghatən rəha nepətən ne nəsanənən, kən ilat koatiet e netəmim.”

³⁷ Kən namnusən rəha Iesu təmaiu mitəlau e nitən əh.

*Iesu təmol-wir netəmim tepət
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)*

³⁸ Iesu təmətul kən miet e nimə rəha nuəfiminən muwin əpəh e nimə rəha Saimon.* E nian əh, uhu Saimon tatimis tətəp-ətəp asol, kən ilat kəmotən-ipən kəm Iesu məmə otol-wir.

³⁹ Kən Iesu təmətul-pən iuəhkir ron məghat əskasik kəm nətəp-ətəpən, kən nətəp-ətəpən təmikə. Kən roiu aḡin-əh min əm, pətaguıhl u təmətul minatol nagwənən nigilat.

⁴⁰ Nian mit tiniwig rəkis,† netəmim kəmos netəmim rafin itəm koatimis e nimisən pişin pişin min moatuwa o Iesu. Kən təmələhəu-pən nelmin elat kitiəh kitiəh, kən ilat rafin kəmotəmegəh.

⁴¹ Kən iərmis min kəmotiet motaḡim e netəmim tepət motaḡət əfəməh məmə, “!Ik Nəti Uhgın!” Mətō Iesu təmagət əskasik elat mahtosiḡ-in ilat o nəghatən mətō-inu ilat kotitun məmə in Kristo itəm Uhgın təməhl-ipa.

⁴² Kən kəmən lawiḡin, Iesu təmiet ikin əh muwin əpəh ikin kit itəm netəmim kotikə ikin. Mətō netəmim kəmotəam-in, kən nian kəmotəhm, kən kəmotuwa ron motalkut məmə okotən-iəhau məmə in otəsagimən mapəs ilat.

⁴³ Mətō in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəp. Io ekəkəike muwin latuənu pişin min neen, mən-iarəp namnusən təwir rəha nərəmərən rəha Uhgın, mətō-inu Uhgın təməhl-ipa io məmə ekol mihin.”

⁴⁴ Kən in təmatuwın mətan nitən Jutia matən-iarəp nəghatən rəha Uhgın e nimə rəha nuəfiminən min.

5

*Aposol min itəm Iesu təmaupən maun-in ilat
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)*

¹ Nian kit, Iesu təmatətul e nikali nəhau asol, nərgin u Lek Kalili.* Kən nimanin netəmim kəmotuwa kətul kitəlau lan məmə okotəto nəghatən rəha Uhgın.

² Kən in təməhm pot kəiu itəm netəm rəha niuwən nəm kəmotapəs katuəməhl e noa niməkləkil, mətō-inu ilat kotaikuas e rehalat net min.

³ Kən Iesu təmə e pot rəha Saimon†, kən in təmətapəh o Saimon məmə otiuw-iarəp pot tuwin ihluə məsin. Nian Saimon təməṭig-iarəp pot, kən Iesu təməpələh lan matəḡəṭun netəmim.

4:32: Mat 7:28-29 * **4:38:** Nian min neen, kətaun-in Saimon Pita məmə, “Saimon,” kən nian neen, kətaun-in məmə, “Pita.” † **4:40:** Lou tatən məmə etəmim ko təsiləsən etəm tatimis e nian rəha Sapat. Mətō nian mit tiniwig rəkis, kən Sapat tinol namnun, kən netəmim kotitun niləsən netəmim. **4:41:** Mat 8:29; Mak 3:11-12 **4:44:** Mak 1:35-39; Mat 4:23 * **5:1:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Lek Kenesaret” u nərgin kit min rəha Lek Kalili. **5:1:** Mat 13:1-2; Mak 3:9-10 † **5:3:** Inu Saimon Pita.

⁴ Nian Iesu tāməghat rəkis kəm netəmim, kən mən-ipən kəm Saimon məmə, “Saimon, otasuə kotuwın əpəh lokamnım, kən nakotərakin rəhatəmat net məmə nakotos nəm neen.”

⁵ Kən Saimon təmən məmə, “Etəm-iasol, lapin itimat emotalkut pik o nat u mətəahgin-pa tınian, mətə eməsotosən nəm kit ne. Mətə ik nınən mın məmə okotuwın, kən tol nəhlan, pəs okotuwın mın motərakin rəhatimat net mın.”

⁶ Kən e nian kəmotol min-nəhlan, kəmos nəm tepət tepət e rəhalat net, kən net mın rəhalat kəmotər kasis wır e nəm mın, kən net mın kınotətuoun mınotəhap-əhap.

⁷ Kən ilat kəmotəun-in-pən ilat mın neen e pot kit mın məmə okotuwa kasitu elat. ! Kən kəmotuwa kəmki-pən nəm e pot kərən mil kuər mərıoah e nəm, iuəhkır əm pot mil kətuamnım!

⁸ Nian Saimon Pita təmehm nat u, kən təmısın-pən nulin o Iesu e nısiailən matən məmə, “!İərəmərə, uwın isəu ron io mətə-inu, io esahmenən, io iol təfagə rat!”

⁹ In tatəghat min-nulan mətə-inu in ne netəm mın əh e pot mil, kəmotaut pik narmilat tiwig o nəm mın itəm kotepət pik nəhlan.

¹⁰ Kən Jemes ne Jon, nəti Sepeti mil itəm kətəhalol wək iləhal Saimon, ilau mın kəmuaut pik narmılau tiwig o nəm mın u.

Mətə Iesu təmən-ipən kəm Saimon məmə, “Əsəginən. Ik etəmim rəha niuwən nəm, mətə roiu əh matuwın, ik onakiuw-pa netəmim.”

¹¹ Kən e nian ilat kəmotiww-par rəhalat pot mın, kən moatapəs natımnat rafın motu-arisig-in əm Iesu, kən motuwa rəhan mın netəmim.

Iesu təmol-wır etəm tatos nımısən u leprosi‡

(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Nian Iesu təmətaliwək e taon kit, suah kit itəm tatos nımısən u leprosi təmaliwək muwa. Nımısən u leprosi təmırəfin nıpətin. Kən nian in təmehm Iesu, təmeıuıu mısın-pən nıpınəgin e nısip matos-ipən nısiailən kəm in, kən in təmətəsək matəkəike ron matən məmə, “İərəmərə, okəmə nakolkeike, kən nəkitun nol-wırən io, kən mafəl rəkis namkimikən lak.”

¹³ Kən Iesu təməg-əfəməhin-pən nelmin mələhəu-pən lan mən məmə, “Əwəh. İakolkeike. !Əwır-ta!” Kən roiu aɡın-əh əm, nımısən u leprosi təmagım mikə lan.

¹⁴ Kən Iesu təmən-iəhau məmə otəsən-ıarəpən natımnat mın u kəm netəmim, mətə in təmən-ipən kəm in məmə, “Uwın mehm pris kit pəs in otehm məmə nıpətim tınol min-nulan, kən os-ipən sakrifais kəm Uhgın itəm Lou rəha Moses təmən o suah kit itəm rəhan leprosi tatıkə, kən netəmim okotıtun məmə nıpahrienən nınəwır, kən rəham namkimikən tınıkə.”

¹⁵ Mətə namnusən rəha Iesu tatiet matuwın ikın mın rafın, kən nımanın netəmim kəmotuwa məmə okotətəlig-in rəhan nəgətunən kən məmə in otol-wır nımısən mın rəhalat.

¹⁶ Mətə nian tepət, tatuwin ikın taruən-aruən ikın, in pısın əm, məmə otatəfak.

Iesu təmol-wır etəm nıpətin məsın təmıms

(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Nian kit, Iesu təmatəgətun əpəh imə e nımə kit, kən Farisi mın, ne iəgətun mın rəha Lou, ilat əh-ikın koatəpələh, kəmotısi-pən əpəh latuənu mın e nıtən Kalili, ne nıtən Jutia, ne taon Jerusalem. Kən nəsanənən rəha İərəmərə tətətiɡ o Iesu məmə in otol-wır netəmim u koatıms.

5:5: Jon 21:3-8 5:11: Mat 19:27 ‡ 5:11: E Naoa Rəha Uhgın, nəghatən u “leprosi” tatəghat-in nımısən pısın pısın mın rəha nuwigıtəm. Nımısən mın u tatərəkın nuwigıtəm, kən Lou rəha Moses tatən məmə suah kit itəm tamos nımısən nəhlan, in tamkimik e nıganəmıti Uhgın. Afın Levitikas itəm tepət 13-14. 5:14: Lev 14:1-32

18 E nian əh, netəmim neen kəmotiləs suah kit motuwa itəm tətəpəl əm e nimitiwın rəhan məto-inu nıpətın məsın təmimıs. Kən ilat kotalkeike məmə okotiləs motələhəu-pən e nelki İesu.

19 Məto ilat kotəruru nuwınən imə məto-inu netəmim tepət əh-ikın. Kən kəmotuwın əpəh ilıs e nimə motos-irəkıs nəhgi nimə məsın, § kən motəhlman-əhlman suah un tatite e nimitiwın rəhan muwın iuəhkır əm o İesu.

20 Nian İesu təmehm rəhalat nahatətəən, kən təmən məmə, “İolik. Rəham nolən rat mın, io emos-irəkıs.”

21 Kən iəgətun mın rəha Lou ne Farisi mın nıkilat təht məmə, “?Etəmim naka u tatəghat ausit məmə in Uhgın? Uhgın əm in titun nos-irəkısən nolən rat mın rəha netəmim.”

22 İesu in titun əm rəhalat nətəligən, kən in təmən-ıpən kəm ilat məmə, “?Tahro nakoatətəlig mın-nulan?”

23 ?Naka in tımətig məmə ekən, ‘Ekos-irəkıs rəham tefagə rat mın,’ o ‘Ətul maliwək’?

24 Kən roiu onəkotehm məmə Nəti Etəmim tatos nepətən o nos-irəkısən təfagə rat mın ikın-u e nətueintən.” Kən in təmən kəm suah u tatımıs məmə, “Ətul, mıləs rəham nimitiwın maliwək matuwın imam ikın.”

25 Kən roiu agın-əh mın, suah u təmətul mıləs rəhan nimitiwın mınataliwək matənwiwi Uhgın mınatuwın.

26 Kən ilat rafın kəmotaut pık ron narmilat tiwig, kən moatənwiwi nərgi Uhgın, kən motasiəp kən moatəgin məsın moatən məmə, “Nəman, roiu kitat kəmotehm nat pıspıs agın.”

*İesu təmaun-in Lifae
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)*

27 Uarisig e natımnat mın u, İesu təmıet maliwək matuwın, kən in təmehm suah kit itəm tatos məni rəha takıs, nərgın u Lifae, tatəpələh ikın katətou takıs ikın. Kən İesu təmən-ıpən kəm in məmə, “Wa, muarisig-in io muwa rəhak etəmim.”

28 Kən in təmapəs natımnat mın rafın rəhan, mətul muarisig-in İesu.

29 Kən Lifae təmol nagwənən asol kit rəha İesu əpəh e rəhan nimə. Kən netəmim tepət itəm koatos məni rəha takıs, ne netəmim ənapın mın kəmotuwa moatəpələh kələh ilat mın ilat məmə okotagwən.

30 Kən Farisi mın ne netəmim neen mın rəhalat itəm iəgətun mın rəha Lou, nıkilat təsagienən kən moatən-ən kəm netəmim rəha İesu məmə, “?Tahro itəmat nakotagwən kələh əm itəmat netəmim itəm koatos məni rəha takıs ne netəm nol təfagə rat?”

31 Kən İesu təmən-ıpən kəm ilat məmə, “Etəmim itəm in təsımısən, təsuwınən mehm tokita. Məto etəm tatımıs, in otəkəike muwın mehm tokita.

32 İo eməsuwamən məmə ekaun-in netəm itəm nıkilat təht məmə kotətuatıp rəkıs məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat o nolən tərət mın itəm koatol. Məto emuwa məmə ekaun-in netəm kotərat məmə okotəuhlin rəhalat nətəligən.”

*Nolən rəha napəsən nagwənən o Uhgın
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)*

33 Kən ilat kəmotən-ıpən kəm İesu məmə, “Netəmim rəha Jon Baptais, nian rafın koatapəs nagwənən kən kafak kəm Uhgın, kən netəmim rəha Farisi mın koatol əm nat kitıəh, məto rəham netəmim mın kotagwən əm katılın. ?Tahro?”

34 Kən İesu təmən-ıpən kəm ilat məmə, “?Nian itəmat nəkoatol nagwənən rəha etəmim itəm təmol əm marıt, məto nakotən kəm rəhan mın məmə okotəkəike motapəs nunən nagwənən, o kəp? !Kəp!

§ 5:19: E nian əh, kəmol nəhgi nimə neen e tael. Kən netəm mın u kəmos-irəkıs tael mın neen məmə otol kuhal tahmen e suah u itəm in tatımıs. 5:20: Aes 43:25; Luk 7:48 5:24: Jon 5:8 5:30: Luk 15:1-2 5:34: Jon 3:29

³⁵ Mæto nian tatuwa itəm netəmim okotiləs-irəkis suah u itəm təmöl əm marit motiləs kan isəu o rəhan mīn netəmim. Kən e nian əh inəh, ilat okotapəs nagwənən lan.”*

³⁶ Kən Iesu təmuəh mīn nimaa nəghatən kit tol min-nulan məmə, “Okol suah kit təsosən napən wi rəhan məhap məsin, kən məhl-pən e napən oas məmə otəhlosig-in itəm təmerəh. Mæto okəmə tatol nəhlan, kən otərəkin rəhan napən wi, kən napən wi məsin okol təsəhl-pən wīrən ilau napən oas.

³⁷ “Kən okol suah kit təsosən wain wi miuw-pən e pətəl oas u təskasik, pətəl itəm kəmöl e nuwigī nəni.† Okəmə suah kit tatol min-nəhlan, kən wain wi otəhləpik kən mol pətəl oas in otasis kən mimerəh mahtiperəh, kən wain in otaiu meləg, kən pətəl mīn, in otərat.

³⁸ Mæto wain wi okəkəike kiuw-pən e pətəl wi.

³⁹ Kən etəmim itəm təmənīm wain oas rəkis, in təsolkəikeən məmə otənīm mīn wain wi, mæto-inu in otən məmə, ‘Wain oas in təwīr.’ ”

6

Netəmim rəha Iesu kəmoatəhl wit e nian rəha Sapat

(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Nian kit e Sapat, Iesu ne rəhan mīn netəmim kəmotaliwək motuwa e nasumən mīn rəha wit, nat kit tahmen e rais, kən rəhan mīn netəmim kəmotəhl wit neen motawig rəkis niwin, kən moatun. ² Mæto Farisi mīn neen koatən məmə, “!Ei! Nian u-roiu in Sapat, kən nolən u nəkoatol tatətgəhl Lou. ?Tahro itəmat nəkoatol min-nəhlan?”

³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “? Itəmat nəsotafinən e Naoa Rəha Uhgīn, natimnat mīn əh itəm Kig Tefit təmöl aupən? In ne rəhan mīn netəmim, nəumis təmus ilat.

⁴ Kən in təmuwīn imə e nimə tapolən rəha Uhgīn, təmos pīret u itəm pris mīn kinotos-ipən rəkis kəm Uhgīn. Kən Lou tatən məmə pris mīn əm kotitun nunən, mæto Tefit təmun kən mos-ipən neen kəm rəhan mīn netəmim məmə okotun.”

⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io, Nəti Etəmim, ekatərəmərə e nian rəha Sapat.”

Iesu təmöl-wīr etəmim e nian rəha Sapat

(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Kən e nian pīsīn kit mīn rəha Sapat, Iesu təmuwīn əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən, matəgətun netəmim. Kən ikīn əh, suah kit əh-ikīn nelmīn matip təmimis, təsəg-ətuatip-inən.

⁷ Kən iəgətun mīn rəha Lou, ne Farisi mīn, ilat koatalkəlik məmə okotehm-tu Iesu məmə otol-wīr suah u e nian rəha Sapat, pəs ilat kotitun nənən məmə Iesu təmətgəhl Lou.

⁸ Mæto Iesu təmītun əm rəhalat nətəligən, kən təmən-ipən kəm suah u itəm nəlmīn təmimis məmə, “Wa, mətul aupən e niganəmti netəmim rafin.” Kən təmuwīn mətul-pən əh aupən.

⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “!akolkeike məmə ekətapəh-in nat kit otəmat. ? Tahro? ?E nian rəha Sapat, nolən naka in tətuatip e Lou məmə okol, okol nat wīr, o okol nat tərat? ?Okosmegəh etəmim, o okohamnu etəmim?”

¹⁰ Kən təmisilu ilat rafin mītəlau, kən təmən-ipən kəm etəm nelmīn təmimis məmə, “Əg-ətuatip-in nelməh.” Kən suah əh təməg-ətuatip-in nelmīn, kən nelmīn təməwīr.

¹¹ Mæto netəm mīn əh, nīkilat tīnərat pik agīn, kən kīnoatəghat-əghat kəm ilat mīn məmə okotəhro e suah əh Iesu.

Iesu təmītəpun tuelef aposol mīn rəhan

(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

* **5:35:** “Etəmim itəm təmöl əm marit” tatəpsen-pən Iesu, kən “rəhan mīn netəmim” tatəpsen-pən netəmim mīn rəha Iesu. † **5:37:** E nian əh, kəmöl pətəl rəha wain e nuwigī nəni. Pətəl wi in tīmətmətig o nahgigən. Mæto pətəl oas in təskasik kən okol təsahgigən. Nian nahui krep tatuwa matol wain, kən nahgin tətəhləpik pətəl tətasis. **6:1:** Dut 23:25

6:2: Jon 5:10 **6:3:** 1 Saml 21:1-6 **6:4:** Lev 24:5-9

¹² Kən e nian mīn əh, Iesu təmuwīn əpəh ilis e nītot məmə otəfak, kən in təmətatīg matəfak kəm Uhgīn e nian əh mətoarus tian.

¹³ Kən tīnian, təmaun-in rəhan mīn netəmim məmə okotuwa kehm. Kən təmītəpun rəkīs tuelef, maun-in nərgīlat məmə aposol mīn.

¹⁴ Nərgī aposol mīn u tol min-nulan: Saimon itəm Iesu təmaun-in nərgīn wi məmə Pita, ne pian Antru, ne Jemes ne Jon, ne Filip, ne Patolomiu,

¹⁵ ne Matiu, ne Tomas, ne Jemes nəti Alfeas, ne Saimon u kətaun-in məmə Selot,*

¹⁶ ne Jutas nəti Jemes, ne Jutas Iskariot itəm təmegəhan-in-pən Iesu kəm rəhan mīn tikimīr mīn.

Iesu təməgətun netəmim kən mosmegəh netəmim itəm kəmoatimīs

(Mat 4:23-25)

¹⁷ Kən Iesu ne rəhan aposol mīn kəmotiet e nītot u moteiuaiu motuwa motatīg e nītən iəməhl ilat rəhan netəmim tepət, ne nīmanin netəmim tepət mīn kəmotisi-pən nītən Jutia, ne Jerusalem, ne nīkalkal nītəhəi ikin Taea ne Saeton.

¹⁸ İlat kəmotuwa məmə okotəto nəghatən rəha Iesu kən məmə in otol-wīr nīmīsən mīn rəhalat. Kən in təmol-wīr netəmim itəm narmin rat mīn kəmoatərəkīn ilat.

¹⁹ Kən netəmim itəm kəmotətul moatitəlau lan, kəmotalkut məmə okotek məto-inu nəsanənən tətisi-pən lan matol-wīr ilat rafin.

Nagienən ne nəratən

(Mat 5:1-12)

²⁰ Kən Iesu təmasipən mehm rəhan mīn netəmim, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “İtəmat u ian-rat mīn, nakoatatīg e nəwīrən pahrien. In nəwīrən pahrien məto-inu, itəmat netəmim rəha Uhgīn, kən in tatəramərə etəmat.

²¹ İtəmat itəm nakoteam-in nagwənən əh-roiu, nakoatatīg e nəwīrən pahrien. In nəwīrən pahrien məto-inu, onəkotən məmə, ‘Əwəh, tahmen.’

İtəmat itəm nakotasək əh-roiu, nakoatatīg e nəwīrən pahrien. In nəwīrən pahrien məto-inu onəkotalah.

²² Nakoatatīg e nəwīrən pahrien nian netəmim koatətəhau itəmat, kən kəsegəhan-inən itəmat məmə onəkotol natimnat kitīəh itəmat mīn ilat, kən katən rat itəmat, kən katərekīn-rəkīn nərgitəmat məmə itəmat rəha iərmīs mīn, kən ilat koatol nolən mīn əh kəm itəmat məto-inu io Nəti Etəmim, kən itəmat rəhak mīn.

²³ “E nian mīn əh, otagien, kən motətīp-ətīp e nagienən məto-inu nətouən asol rəhatəmat rəha natimnat mīn əh tətətīg əpəh e nego e neai. Nīkitəmat otagien məto-inu tīpīlat mīn kəmoatol nolən kitīəh əm kəm ien mīn aupən ikin.

²⁴ “Məto, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm rəhatəmat nautə tepət roiu məto-inu, nīnotos rəkīs nagienən rafin itəm onəkotos.

²⁵ Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm nakotagwən pīk moatəto təwīr lan əh-roiu məto-inu, nəumīs otəpanus itəmat.

Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm nakotalah əh-roiu məto-inu, nəpanotasək onəkotasək agīn.

²⁶ Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat nian netəmim koatīləs-ipər nərgitəmat məto-inu, tīpīlat mīn kəmotīləs-ipər mihīn nərgī ien eiueiuə mīn aupən ikin.”

Otolkeike rəhatəmat

tikimīr mīn

(Mat 5:38-48; 7:12)

²⁷ Kən təmən mīn məmə, “Məto ekatən kəm itəmat itəm nakoatətəlīg-in motitun məmə, nəkotəkəike motolkeike rəhatəmat tikimīr mīn, kən motol təwīr kəm netəm koatətəhau itəmat,

* **6:15:** Əplan-tu futnot e Mat 10:4. **6:21:** Sam 126:5-6; Aes 61:3; Nol Əpan 7:16-17 **6:22:** Jon 15:19; 16:2; 1 Pita 4:14

²⁸ kən nian netəmim koatau iərmis-in itəmat, məto itəmat onakotətapəh-in o Uhgın məmə otos-ipən rəhan nəwırən kəm ilat, kən onəkotəfak o netəmim itəm koatol tərət kəm itəmat.

²⁹ “Okəmə suah kit tatem nıkapım, kən ahwin-pən nıkalın kit mın tem. Okəmə suah kit tatıləs rəham kot, kən atətul matip o nos-ipən mınən rəham sot.

³⁰ Os-ipən nat naka kəm etəmim kit itəm tateasiə-in ron ik, kən etəmim itəm təmos rəham neen natımnat, apəs əm, məsətapəh-inən.

³¹ Kən otol təwır kəm netəmim rafın e nolən mın rafın itəm nakotolkeike məmə netəmim okotol mın kəm itəmat.

³² “?Okəmə nakotolkeike əm netəm mın u koatolkeike itəmat, nıkitəmat təht məmə okıləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mın koatol təwır kəm ilat mın, kən moatolkeike ilat mın.

³³ ?Kən okəmə nəkoatol əm təwır kəm netəm mın əh itəm koatol təwır kəm itəmat, nıkitəmat təht məmə okıləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mın koatol əm nat kitiəh mın.

³⁴ ?Kən okəmə nakoategəhan-in natımnat kəm netəmim neen itəm ilat kotıtun nos-ıpa mınən nıtain, nıkitəmat təht məmə okıləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mın koategəhan-in natımnat kəm ilat mın məmə nian kit kəpanotos-ipən mın nıtain tahmen.

³⁵ “Məto nəkotəkəike motolkeike rəhatəmat tıkimır mın, kən moatol təwır kəm ilat, kən moategəhan-in natımnat itəm kəmos məmə okəsotalpınən. Okəmə nəkotol nəhlan, kən rəhatəmat nətouən asol tətətig, kən nakotuwa nenəti Uhgın İlis Agın, məto-inu in tatol təwır kəm netəm naumis mın, kən tatol təwır mın kəm netəmim itəm kəsotənən məmə nıkilat tagien o natımnat wır itəm in tatol kəm ilat.

³⁶ Otasəkitun netəmim tahmen əm e rəhatəmat Tata tətəsəkitun netəmim.”

Əsənən nolən rəha etəmim
(Mat 7:1-5, 17-27; 12:34-35)

³⁷ Kən İesu təmən məmə, “Əsənən nolən rəha etəmim məmə in tərət, kən pəs kəsənən rəham nolən məmə in tərət; əsənən məmə suah kit otəkəike mos nalpınən o təfagə rat kit rəhan, kən pəs kəsənən məmə ik onakəkəike mos nalpınən o təfagə rat kit rəham; aluin nolən rat rəha etəmim itəm təmol kəm ik, kən pəs kaluin nolən rat rəham.

³⁸ Awte kən məhan nelməm kəm netəmim, kən kos-ıpınə natımnat kəm ik, natımnat tepət tepət itəm kəmii-pən kasin-asin kəgətain, tər matərıoah itəm okələhəu-pən ilat e nelməm. Okəmə natos-ipən tepət, okos-ıpınə tepət kəm ik, məto okəmə natos-ipən noan məsın əm, okos-ıpınə noan məsın əm kəm ik.”

³⁹ Kən in təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat məmə, “İganəmtın əpis ko təsitən ıganəmtın əpis kit mın. !Kəsi, okıaiwig-pən e noakımıl asol!

⁴⁰ Etəm tatətəlig, in təsaprəkis-inən rəhan iəgətun, məto etəmim itəm təmətəlig-in wır matətəu-pən iəgətun e nətəligən mın rafın, in otuwa mahmen e rəhan iəgətun.

⁴¹ “?Təhro nakatən nısip noan məsın itəm təmuwın e nıganəmti piəm, məto nıkim təsəhtən nıg asol itəm tətətig e nıganəmtim?

⁴² ?Okəmə nakəsehmən nıg asol əpəh e nıganəmtim, kən onakahro mın-nulan mos-ırəkis nısip e nıganəmti piəm? !Rəhatəmat nənən təwır, məto nıkitəmat tamkımık! Aupən mos-ırəkis nıg asol e nıganəmtim, kən mıtun nehm wırən nısip e nıganəmti piəm kit.

⁴³ “O nat əh inəh, iatən məmə, nıg katun tıkə itəm tatoe-in nıg kəsunən, tahmen-pən əm e nıg kəsunən təsoe-inən nıg katun,

⁴⁴ məto-inu etəmim tatıtun nıg e nehmən noan. Ko etəmim təsəhlən noa nıg katun e nolkosık, kən ko etəmim təsəhlən noa nıg tətəhen e nol e luən.

⁴⁵ Etəm təwır, nıkin tərıoah e natımnat wır mın, kən in tatol natımnat itəm təwır. Kən etəm tərət, nıkin tərıoah əm e nolən tərət mın, kən in tatol əm nolən tərət; məto-inu e nian tatəghat, kən natımnat mın əh e nıkin koatiet.”

⁴⁶ Kən Iesu təmən məmә, “?Tahro nakotaun-in io məmә ‘Iərәмәрә, Iərәмәрә,’ mətō nəsotolən nat naka itəm ekatən?”

⁴⁷ Pəs ekəgətun kəm itəmat nolən rəha suah kit itəm tatuwa ron io, kən matətō nəghatən mīn rəhak, kən matol natimnat mīn itəm ekatən ilat.

⁴⁸ “Kən in tahmen әm e etəmim itəm tәмilәkin rəhan nimә. Aupән, tәmel nisip meiuaiu muwīn mafəl wir kәpiel apīn әpәh lәhau, kən milәkin-pән rəhan ikin nimә. Nian nuhuән tәfik maiu maruәh muwa mīlәs pikән, mətō tәsәloalән lan, mətō-inu tәмilәkin wir tiәkis.

⁴⁹ Mətō etəmim itəm tatətō nəghatән rəhak kən mәsolән, in tahmen-pән e etəmim itəm tatilәkin-pәр rəhan nimә tatәpәlәh-pәр әm e nimәptән. Nian nuhuән tәfik maiu maruәh muwa mīlәs pikән nimә, kən әmun nimә tiet morīn mīmәlkin-mәlkin.”

7

Nahatәtәән rəha etәм-iasol kit rəha mopael mīn (Mat 8:5-13)

¹ Nian Iesu tәмәghat rәkis kәм netәмim un, kən in tәmuwīn әpәh e taon Kapaneam.

² Kən ikin әh, etәм-iasol kit rəha mopael mīn rəha netәм Rom tәtatig, kən slef kit әh-ikin rəhan itәм in tolkeike pik, mətō slef әh tatimis pik, rəhan nahmәән tepәt.

³ Kən e nian etәм-iasol әh tәмәtō namnusән rəha Iesu, kən in tәmahlәpis netәм-iasol neen rəha netәм Isrel mәмә okotuwīn motән-ipән kәм Iesu mәмә otuwīn mol-wir rəhan slef.

⁴ Kən nian netәм-iasol mīn әh kәmotuwa motehm Iesu, motәtapәh әskasik ron motән mәмә, “Iərәмәрә, tәtuatip әm mәмә nakasitu e suah әh,

⁵ mətō-inu in tolkeike pik kitat netәм Isrel, kən in tәмilәkin nimә rəha nuәfimīnән rəhatat.”

⁶ Kən Iesu tәмәtәu-pән ilat. Kən e nian kīnoatuwa iuәhkīr o nimә, etәм-iasol rəha mopael mīn tәmahl-ipән rəhan mīn netәмim kotuwīn motehm Iesu moatән-ipән mәмә, “Iərәмәрә, әsәlikiamtәән ik o nuwamән, mətō-inu esahmen-pәнән mәмә onәkuwa imak ikin.

⁷ Kən tol min-nәhlan, io esimnәән mehm ik. Ik etәм-iasol kit, mətō io etәм lәhau әm. Mətō әghat әm, kən rəhak slef, in otәsanән mīn.

⁸ Ekitun mәмә nimisән әh otәkәike mol nәwiam, mətō-inu io mīn, rəhak netәм-iasol mīn kotәрәmәрә lak, kən iatol nәwialat, kən mopael mīn neen әh-ikin itәм io ekәрәmәрә elat. Okәмә ekән kәм kit mәмә, ‘Uwīn,’ kән tuwīn. Kән okәмә ekән kәм kit mәмә, ‘Wa,’ kән tuwa. Kән okәмә ekән kәм rəhak slef mәмә, ‘Ol nat u,’ kән in tol.”

⁹ Nian Iesu tәмәtō nəghatән u, narmīn tәmiwig pik o nəghatән rəha suah u. Kən in tәmeirair mән-ipән kәм nīmanin netәмim itәм koatәtul uarisig in, mәмә, “Ekatән kәм itəmat mәмә, suah u sәнәmә in etәм Isrel. Kən nat әpnapīn noanol mīn rəha Isrel, mətō esehmән ilat kit itәм rəhan nahatәtәән iahgin tahmen-pән lan.”

¹⁰ Kən e nian iahlәpis mīn rəha etәм-iasol kәmotitәlig-pән imә, kәmotehm slef әh tinәsanән rәkis.

Iesu tәmosmegәh nәti nәutahlimis kit

¹¹ Kən tәsuwәhән e natimnat mīn u, Iesu tәmuwīn e taon kit, nәrgīn u Nain, ilat rəhan mīn netәмim ne nīmanin netәмim tepәt itәм koatuarisig-in in.

¹² Kәmol fenis e kәpiel titәlau e taon әh, kən e nian Iesu tәmuwa iuәhkīr o nafiluә rəha taon, kən tәmehm netәмim koatisi-pән e taon moatalis etәм tәmimis kit. In etәм aluә iәрman, nәti nәutahlimis kit noan kitiәh әm. Kән nīmanin netәмim tepәt rəha taon koataliwәk kәlәh ilat nәutahlimis әh.

¹³ Kән nian Iərәмәрә tәmehm nәutahlimis әh, in tәmasәkitun pik, kән mән-ipән kәм in mәмә, “Әsasәkән.”

14 Kæn tæmuwin mek pet itæm kætalis suah u tæmimis lan, kæn kæmotætul. Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “!Etæm aluæ! !Iatæn kæm ik mæmæ, ætul!”

15 Kæn etæm tæmimis tinæmegæh minætul, kæn mætuoun matæghat. Kæn Iesu tæmos-ipæn etæm aluæ æh kæm ræhan mama.

16 Netæmim rafin kæmotægin motasiæp, kæn moatænwiwi Uhgîn mæmæ, “!Ien asol kit roiu tætatig kitat min!” Kæn motæn min mæmæ, “!Uhgîn tæmuwa mæmæ otasitu e ræhan min netæmim!”

17 Kæn namnusæn ræha Iesu tæmaiu mitælau ikin min rafin e nitæn Jutia kæn e nimæptæn min rafin iuæhkîr ron.

Iesu ne Jon Baptais

(Mat 11:2-19)

18 Netæmim ræha Jon Baptais kæmotæn-ipæn kæm in natimnat rafin itæm Iesu tæmol ilat. Kæn Jon Baptais tæmaun-in ræhan etæmim mil kæiu kuea ron,

19 kæn tahlæpis ilau mæmæ okian muehm Iæramæra muætæpæh ron mæmæ, “?Karmæ ik suah æh itæm otuwa, o mæta ekotasipæn o etæm pisin kit min?”

20 Kæn nian suah mil kæmuea muehm Iesu, kæmuæn-ipæn kæm in mæmæ, “Jon Baptais tæmahl-ipa itimlau ekuea mæmæ ekuætæpæh ron ik mæmæ, “?Karmæ ik suah æh itæm otuwa, o mæta ekotasipæn o etæm pisin kit min?” ”

21 Kæn e nian æm æh itæm ilau kæmuea muehm Iesu lan, mæto Iesu tatol nimisæn tepæt koatæwir. Neen koatos nimisæn pisin pisin min, neen narmin rat tætatig elat. Kæn netæmim tepæt niganæmtilat tæpis, mæto Iesu tæmol-wir ilat.

22 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilau mæmæ, “!tælig mian muæn-ipæn natimnat min u rafin kæm Jon, nat itæm næmuæto kæn muehm. Netæm niganæmtilat tæpis kinoætæplan nat. Kæn netæmim itæm nelkilat tærat kinotæto tæwir kæn minotaliwæk. Kæn netæm min u kæmotos nimisæn leprosi, nuwigilat tinæwir. Kæn netæm min u matælgilat tæmalu, roiu matælgilat tinoag, kæn netæm min u kæmotimis, kinotæmegæh min. Kæn ian-rat min, roiu æh suah kit tinatæn-iaræp namnusæn tæwir kæm ilat.

23 Uhgîn otawte-in ræhan næwiræn kæm netæmim itæm kæsotæmeæn e ræhalat nahatætæn lak o ræhak nolæn.”*

24 E nian iahlæpis mil ræha Jon ilau kæmiatælig min, kæn Iesu tæmætuoun matæghat-in Jon kæm nimanin netæmim. In tæmæn mæmæ, “?Aupæn ikin, itæmat næmoatuwin æpæh ikin taruæn-aruæn ikin mæmæ onækotehm naka? ?Næmoatuwin mæmæ onækotehm suah kit æpnæpin æm itæm tahmen e nuwig itæm nimætag tætahl tatahuin-ahuin? !Kæp!

25 ?Okæmæ kæpæ, kæn næmoatuwin mæmæ onækotehm naka, suah kit itæm tatuwin e napæn wir næmtin tiækis? !Kæp! Netæm itæm koatuwin e napæn wir, motagien æm e ræhalat nautæ, ilat kotatig e nimæ wir min tahmen e ræha kig.

26 ?Kæn naka æh næmoatuwin mæmæ nakotehm, ien kit, o? Æwæh, nîpahrienæn, mæto iatæn kæm itæmat mæmæ in ilis taprækis-in e ien.

27 Suah u inu Naoa Ræha Uhgîn tæmatæghat in mæmæ, ‘Otæplan-tu. Iatahl-ipinæ ræhak iahlæpis itæm otos ræhak næghatæn. In otaupæn-in ik mæmæ otol æpen-æpenæ e ræham suatip.’

28 Iatæn kæm itæmat mæmæ, netæmim itæm kæmotaiir e nætueintæn u, kit tæsaprækis-inæn suah æh Jon. Mæto etæm tætatig læhau agin e netæmim rafin e næramæraæn ræha Uhgîn, in ilis taprækis-in Jon.”

29 Nian netæmim æpnæpin, ne netæmim ræha nosæn mæni ræha takis kæmotæto næghatæn ræha Iesu, ilat kæmotæn mæmæ suatip ræha Uhgîn in suatip ætuatip. Koatæn næhlan mæto-inu Jon tæmol baptais rækis elat.

7:15: 1 King 17:23; 2 King 4:36 7:16: Luk 1:68 7:20: Sam 40:7; Mal 3:1; Nol Æpæn 1:8 7:22: Aes 35:5-6; 61:1; Luk 4:18 * 7:23: E nian ræha Iesu, netæmim tepæt koatasipæn o Kristo itæm otæpanuwa. Mæto nikilat tæht mæmæ in otol nolæn min itæm tol pisin e nolæn min ræha Iesu. Nikilat tæht mæmæ Kristo otos næsanænæn o næluaginæn e kapman ræha Rom. 7:26: Luk 1:76 7:27: Mal 3:1 7:29: Luk 3:12

³⁰ Mæto Farisi min ne iægætun min ræha Lou, ilat kəməsotegəhanən məmə Jon otol baptais elat, kən inəh kəmotəra kin suatip ræha Uhgın e nəmegəhən rəhalat.

³¹ Kən Iesu təmatəghat min məmə, “?Kən io ekən nolən ræha netəmim roiu, məmə tahmen e naka? ?Kən rəhalat nətəligən naka?”

³² Ilat kotahmen-pən əm e nisualkələh itəm nat kit tikə otol nıkilat tagien. Kən koatəpələh e suatip katol maket ikin, kən motagət əfəməh motaun-in ilat min neen məmə, ‘Itimat emotahl nau kəm itəmat məmə onakoatol danis ræha nagienən lan, mæto itəmat nəkəsotolən danis. Kən itimat emoatasək eiua ræha nımısən, mæto nəsotasəkən kitat min itimat.’

³³ “İatən min-nulan mæto-inu nian Jon Baptais təmuwa, matətuakəm məsunən nagwənən nian tepət o nəfakən, məsənimən wain. Kən itəmat nakoatən məmə, ‘Suah əh, narmin rat kit tətətig lan.’

³⁴ Mæto io, Nəti Etənim, emuwa mətəgwən matənim wain, kən itəmat nakoatən məmə, ‘!Otəplan-tu, suah əh in etənim ræha nagwən pikən ne etənim ræha napısən, kən motan kələh ilat netəmim ræha nosən məni e takis, ne netəmim itəm nol təfagə!’

³⁵ Nenatigən ræha Uhgın ne nalpəkəuən rəhan in tətətip məmə itimlau Jon ekioal nat itəm in tolkeike. Kən nəmegəhən ræha netəmim itəm kotahatətə lan, tətəgətun məmə inu nıpahrienən.”

Pətan rat kit təmau nelki Iesu e senta

³⁶ Kən Farisi kit, nərgın u Saimon, in təmətəpəh o Iesu məmə otuwın magwən e rəhan nımə. Kən Iesu təmuwın latuənu, muwın e nıpəgnoa nımə ræha Farisi un matəpələh məmə otəgwən.†

³⁷ Kən pətan kit e taon əh in iol təfagə rat, təməto məmə Iesu tətəgwən əpəh imə Farisi ikin. Kən in təmos senta kit muwa itəm nəmtın tiəkis. Senta u tətətig e pətəl kəmol e kəpiel itəm nəmtın tiəkis, katən məmə alapasta.

³⁸ Kən in təmuwa iuəhkır o Iesu mətul e nıkalı nelkin mətəsək, nahui nəmtın tətəuon mətəhl-pən e nelki Iesu minol nelkin tınəpilit. Kən təmafəl nahui nəmtın e nelki Iesu e noanun, kən mətəofəl nelki Iesu matos-ipən nısiiaiən kəm in,‡ kən mol-pən senta e nelkin.

³⁹ Kən Farisi u təməhm nat əh, kən tatən atıp e nıkin məmə, “Okəmə suah əh in ien pahrien, kən okol in təmitun əm nolən ræha pətan əh itəm tatek nelkin, məmə in iol təfagə rat.”

⁴⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Saimon, iakolkeike məmə ekən nat kit kəm ik.”

Kən Saimon təmən məmə, “İægətun, ən-tu kəm io.”

⁴¹ Kən Iesu təmən məmə, “Suah kəiu, rəhalau məni təsahmenən, kən iərəməərə kit təmos-ipən məni neen kəm ilau, kən o nian kit ilau okualpın rəhan məni. Kit təmos faif-hanrit tenarius, kən kit tos fifti tenarius.§

⁴² Nian ilau kənuəruru nos-ipənən nıtain, kən iərəməərə təmən məmə, ‘Uapəs əm nalpınən məni itəm nəmioas.’ ?Kən suah mil u in pəhrüən lan otolkeike pik iərəməərə?”

⁴³ Kən Saimon in təmən məmə, “Nıkkik təht məmə etəm u itəm in təmos məni tepət, kən iərəməərə təmasəkitun pik, in otolkeike pik iərəməərə.” Kən Iesu təmən məmə, “Nəmən pahrien.”

⁴⁴ Kən Iesu təmeirair məplan pətan u, kən mən-ipən kəm Saimon məmə, “?Saimon, natehm pətan u, o kəp? E nian emuwa imam ikin, ik nəməsos-ipamən nəhau kit o naukasən e nelkək, mæto pətan u, in təmau nelkək e nahui nəmtın mafəl e noanun.

7:30: Mat 21:32 **7:34:** Luk 15:2 † **7:36:** Nian min neen, netəm Isrel koatətəu-pən nolən ræha netəm Kris ne netəm Rom nian kotəgwən. Mæto tepıl rəhalat in ləhau ləhau, kən netəmim kotapıl e nıkalılilə motol nelmilat tatətə-pər rəhalat kəuga, kənu nelmilat matıp tos nagwənən moatun. Kən nelkilat tətəmahl-iarəp katehm wir əm. Inəh Iesu təmol mihın nian pətan əh təmuwa maıkuas e nelkin. Əplan narmin e Mat 26. **7:37:** Mat 26:7; Mak 14:3; Jon 12:3 ‡ **7:38:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, pətan əh təkək nelki Iesu e nohlin. Inu nəmtın məmə in tətisiəi-in pik Iesu, kən nıkin tagien o natımnat itəm Iesu təmol kəm in. § **7:41:** Roiu, faif-hanrit tenarius tahmen e faif-hanrit-təosan vatu, kən fifti tenarius tahmen e fifti-təosan vatu.

⁴⁵ Nian emuwa, kæn Saimon, ik nәмәsolән nәмtәtin kit itәм tatәgәtun mәмә nakolkeike io. Mәto pәtan u, tatoafәl nelkәk tatuwin әm nulan, kæn nolән rәhan tatәgәtun mәмә in tolkeike pik io.

⁴⁶ Saimon, ik nәмәsauән rәhk-kapә e oel mәsin ne, mәto pәtan u, in tәmau nelkәk e senta itәм nat kit nәmtin tiәkis.

⁴⁷ Kæn tol nәhlan iatән kәм ik mәмә, enafәl раfin rәkis rәhan tәfagә rat min itәм tepәt tepәt, kæn tol nәhlan, nolән min әh itәм tatol, tatәgәtun mәмә tolkeike pik io. Mәto nian iatos-irәkis tәfagә rәha etәmim noan mәsin, kæn kәsi, rәhan nolkeikeән in natiәkәku ron io.”

⁴⁸ Kæn Iesu tәмән-ipән kәм pәtan u mәмә, “Reham tәfagә rat min, io enafәl rәkis.”

⁴⁹ Kæn netәmim neen min itәм kәmotagwән ilat min, koatән kәм ilat min mәмә, “? Etәmim naka әh itәм tatән mәмә тatos-irәkis tәfagә rәha etәmim?”

⁵⁰ Mәto Iesu tәмән-ipән kәм pәtan u mәмә, “Uhgин tәmosmegәh ik mәto-inu nәмahatәtә lak. Kæn uwин, pәs nәмәlinuән rәha Uhgин tәtatig ron ik.”

8

Nipitan itәм kәmotasitu e Iesu

¹ Uarisig e natimnat min әh, Iesu in taliwәk matuwин e taon min neen ne latuәnu min neen. In tatән-iarәp nәghatән rәha Uhgин kæn mәtamnus-iarәp namnusән tәwir rәha nәрәmәрәән rәha Uhgин. Kæn e nian әh, tuelef aposol min rәhan kәmoatәtәu-pән.

² Kæn nipitan neen min kәmoatuarisig-in Iesu, inu aupән ikin ilat kәmoatimis, o kәmoatos narmin rat min tәtatig elat, mәto Iesu in tәмәhg-iarәp narmin rat min kæn tәmol-wir rәhalat nimisән. Nәrgi nipitan min u Meri u katән mәмә Maktala itәм Iesu tәмәhg-iarәp narmin rat sepin lan;

³ ne Joana pәtaguihl rәha Jusa itәм in tatәрәmәрә e nimә rәha Kig Herot Antipas; ne Susana; ne nipitan tepәt min. Nipitan min u koatos-ipән rәhalat mәni o nos-nәmtinән natimnat o nasituән e Iesu ne rәhan min netәм tuelef.

Nimaa nәghatән e nimәptән

(Mat 13:1-23; Mak 4:1-20)

⁴ Nimanin netәmim tepәt kәmotisi-pән e taon min tepәt motuwa o Iesu. Nian kәmotuwa motәtul kitәlau lan, kæn tәmuәh nimaa nәghatән kәм ilat. In tәмән mәмә,

⁵ “Suah kit, etәм rәha nәfәән nikuti wit, tәmuwin matәrakin nikuti wit tатисas әpәh e nasumән. Kæn neen kәmotisas e suatip, kæn uarisig netәmim kotuwa kaliwәk lan, kæn mәnig min kotuwa motun rәkis ilat.

⁶ Kæn nikutin neen kotisas-pән e nisip noan mәsin itәм kәpiel lәhau lan. Nian koatәwiә, kæn motauke mәto-inu nәhau tikә lәhau lan.

⁷ Kæn nikutin neen kotisas-pән e niki nolkosik. Uarisig, nolkosik ne wit kuәwiә kәlәh, kæn nolkosik tatu-atu-pән lan mәtoarus-pән kotimis.

⁸ Kæn nikutin neen min kәmotisas-pән e nәptән wir motәwiә motoe-in noalat tepәt tepәt tahmen e wan-hanrit.”

Nian Iesu tәмән rәkis nәghatән u, kæn tәmagәt, mән kәм ilat mәмә, “Etәм matәlgин tatig, tәwir mәмә in otәtәlg-in wir kæn mitun nәghatән min u.”

⁹ Kæn netәmim rәha Iesu kәmotәtapәh ron mәмә, “Uhapik-pa nimaa nәghatән u kәм itimat.”

¹⁰ Kæn in tәмән-ipән kәм ilat mәмә, “Itәmat, Uhgин tinerәh rәkis e rәhatәmat suatip mәмә itәmat onәkotitun nәghatән rәha nәрәmәрәән rәha Uhgин itәм tatәhluag. Mәto netәmim neen, ilat koatos әm e nuәhән nimaa nәghatән min, mәмә ilat okoatehm, mәto kotәruru, kæn ilat okoatәto, mәto okol kәsotitunән.”

¹¹ Kæn Iesu in tæmatəghat mæmæ, “Nipəti nimaa nəghatən u tol min-nulan. Nikuti wit, inu nəghatən rəha Uhgîn.

¹² Nikutin min itəm koatisas e suatip, inu tahmen-pən e netəmim itəm kotəto nəghatən rəha Uhgîn, kæn Setan tatos-irəkis nəghatən rəha Uhgîn e rəhalat nətəligən mæmæ okəsotənən nipahrienən lan, kæn Uhgîn otəsosmegəhən ilat.

¹³ Kæn nikutin min itəm koatisas-pən e nisip noan mæsin kəpiel əh ləhau ikîn, inu tahmen-pən e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgîn, kæn nikilat tətəgien ron. Məto nokilat tæseiuaiuən isəu, kæn koatahatətə e nian əkuəkîr əm. Məto nian nəsəsauən, o nəratən tuwa e nəmegəhən rəhalat, kæn koatəme e rəhalat nahatətəən.

¹⁴ Kæn nikutin min itəm koatisas-pən e niki nolkosik, inu tahmen-pən e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgîn, məto natimnat tepət tətatu-atu-pən e nəmegəhən rəhalat, inəh koatətəlig-in pik natimnat rəha nəmegəhən rəhalat, o ilat kotolkeike nautə tepət, o kotolkeike mæmæ okotəto təwir e rəhalat nəmegəhən. Kæn nəmegəhən rəhalat tæsoe-inən nat təwir kit e nəghatən rəha Uhgîn.

¹⁵ Məto nikutin itəm tatisas-pən e niməptən təwir, inu tahmen e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgîn, kæn nikilat tətətip kæn məwir, kæn ilat kotaskəlîm nəghatən rəha Uhgîn tətətig tiəkis e nikilat. Kæn ilat kotalkut matuwîn matuwîn, kæn motoe-in nəmegəhən təwir.”

*Ol wək e nat itəm nakatos
(Mak 4:21-25)*

¹⁶ Kæn Iesu təmən-ipən mæmæ, “?Pah tətasiəpən e lait kæn mətaii-pən e pesin, o tatəhtu-pən e nipəg pet? !Kəp! Kəsolən mihin. Nian nakotasiepən e lait, kæn motətu-pər e tepil mæmæ netəmim okotehm nat lan. ¹⁷ Kæn e nolən kitiəh min əm, okəmæ suah kit tatəhluaig-in nat kit, məto Uhgîn otol əp in, kæn okəmæ suah kit tatos nəghatən anion kit, məto Uhgîn otən-iarəp.

¹⁸ Nəghatən u itəm nakoatəto, otətəlig-in wir. Etəm itəm tinitun rəkis nipəti nəghatən rəhak, in titun nosən təhmin min. Məto etəm itəm təsitunən, in otəmkarəpən e nat itəm nikin tatəht mæmæ tatos.”

*Mama rəha Iesu ne pian min
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ Kæn e nian əh, mama rəha Iesu ne pian min kəmotuwa mæmæ okotehm, məto okol kəsotuwînən iuəhkîr motehm məto-inu nimanin netəmim tepət koatətlosig-in.

²⁰ Kæn netəmim kəmotən-ipən kəm in mæmæ, “Mama rəham ne pian min ilat əpəh ihluə koatətul, kæn kotolkeike mæmæ okotehm ik.”

²¹ Kæn Iesu təmən-ipən kəm ilat mæmæ, “Netəmim rafin itəm koatəto nəghatən rəha Uhgîn kæn moatətəu-pən, ilat un rəhak netəmim min, rəhak mama ne piak min.”

*Iesu təmən-iəhau nimətag asol e Lek Kalili
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Nian kit Iesu ne rəhan min netəmim kəmotuwîn e pot kit, kæn in təmən-ipən kəm ilat mæmæ, “Pəs kotuwîn əpəh entənipən-pən e lek u.” Kæn kəmotiww niuwən motiet.

²³ Nian pot tinətaiu, kæn Iesu təmuwîn məpil. Kæn nimətag asol kit təmeiuaiu-pa e lek u, kæn nəhau təmuwîn e nipəgnoa pot, iuəhkîr əm pot tətəmnim.

²⁴ Kæn kəmotəhgaiir e Iesu kæn motəmæ, “!Ei, Etəm-iasol! !Etəm-iasol! Aiir-ta, okotimîs roiu!”

Kæn Iesu təmaiir məghat mən-iəhau nimətag ne peau-peau asol min mæmæ, “!Nahmen, uameg-ta!” Kæn nimətag təmurahl nelmin, kæn tinəməlinu tinəməlinu.

²⁵ Kæn Iesu təmən-ipən kəm ilat mæmæ, “?Tahro? ?Rəhatəmat hiə nahatətəən?”

Məto ilat kīnoatəgīn, kən narmilat tīnatiwīg mīn, kən mīnoatən-ipən kəm ilat mīn məmə, “!Ei! ?Etəmim naka u? Nat əpnapīn nīmətag ne nəhau, məto katuətəlig-in rəhan nəghatən matioal.”

Iesu təməhg-iarəp narmīn rat mīn e suah kit

(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Kən ilat kəmotuwa kiet-arəpa rəha netəm Kerasa ikin, inəh entənīpən-pən e lek u, kən kəmotuwar əpəh ipar.

²⁷ Nian Iesu təmuwar, kən əmun etəmim kit əh-ikin təmuwa mehm. Suah un, narmīn rat mīn kotatīg lan, kən nuwəh məsīn in təməsuwīn-inən napən, kən in təsapīlən imə, məto in tətətīg əm əh e nīpəg kəpiel mīn, ikin katītənīm netəmim ikin.

²⁸⁻²⁹ Aupən ikin, nian tepət, narmīn rat əh tatol in tətəlməl pīk, kən netəmim koatəlis nelkīn ne nelmīn e sen məmə otaskəlīm tiəkis moatehm məmə otəsərəkīn-rəkīnən natīmnat. Məto e nian rafin tateatīp-eatīp sen mīn əh, kən narmīn rat tətəkəike kəm in məmə otiet magīm muwīn əpəh ikin taruən-aruən ikin.

Kən nian ialməl u təmehm Iesu, təmearīg əfəməh, muwa morin-pən e nelkī Iesu, kən mətagət məmə, “!Iesu, Nəti Uhgīn Ilis Agīn! ?Nakəmə onakahro io? !Awi, iatətapəh ron ik məmə onəsələn nalpīnən asol kit kəm io!” Narmīn rat u təmən nəhlan məto-inu Iesu tīnən rəkis məmə in otiet magīm e suah u.

³⁰ Kən Iesu təmətapəh məmə, “?Nərgəm pah?” Kən in təmən məmə, “Nīmanin Tepət.” Təmən nəhlan məto-inu narmīn rat tepət kəmotatīg lan.

³¹ Kən narmīn rat mīn kəmotətapəh əskasik o Iesu məmə, “Onəsahl-ipənən itimat e nīpəg itəm namnun tikə tapinəp, u imə nalpīnən.”

³² Kən ikin əh e nīkali nītot, pīkəs mīn tepət kotagwən motan əh-ikin. Kən narmīn rat mīn kəmotasək moatən-ipən kəm Iesu məmə, “Awi, egəhan-in itimat ekotuwīn e pīkəs mīn əh.” Kən Iesu təmegəhan-in ilat kotuwīn.

³³ Kən narmīn rat mīn u kəmotiet e suah un motuwīn e pīkəs mīn, kən pīkəs mīn ilat rafin kəmotaiu moteiuaiu ikin təkul-əkul ikin, kən motiet-pən e lek motamnīm.

³⁴ Nian netəm kotagwən pīkəs mīn kəmotehm nat u, kəmotiet motagīm motuwīn moatən-iarəp namnusən rəha natīmnat mīn u e taon rəhalat ne ikin mīn rafin tītəlau lan.

³⁵ Kən netəmim kəmotiet e taon moatuwīn məmə okotehm natīmnat mīn əh. Kən kəmotuwa motehm Iesu, kən motehm mīn suah un itəm narmīn rat mīn kəmotiet rəkis lan, in tətəpələh iuəhkīr e nelkī Iesu, tīnəsalmələn, kən mīnuwīn-in rəkis rəhan napən. Kən netəmim rəha taon koatəgīn.

³⁶ Kən netəmim itəm kəmotehm ətuatīp nat u e nīganəmtīlat, ilat kotamnus tatuwīn kəm netəmim neen mīn moatən-iarəp məmə Iesu təmahro nulan mol-wīr suah əh, itəm aupən ikin narmīn rat mīn kəmotatīg lan.

³⁷ Kən netəmim rafin u kotatīg iuəhkīr ikin Kerasa, kəmotən-ipən kəm Iesu məmə otiet iməlat ikin, məto-inu ilat kīnoatəgīn pīk. Kən əmun in təmuwīn e pot məmə okotasuə moatuwīn entənīpən-pən ikin.

³⁸ Məto suah u itəm narmīn rat mīn kəmotiet lan, in təmətapəh o Iesu məmə, “!Awi, pəs ekīmənə kitat!” Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə,

³⁹ “!təlig matuwīn imam ikin, muwīn mən-iarəp natīmnat mīn itəm Uhgīn təmol kəm ik.” Kən suah u təmuwīn ikin mīn rafin e taon iman ikin matən-iarəp natīmnat mīn rafin itəm Iesu təmol kəm in.

Pətagwəhl kit itəm tatīmīs ne pətan əkəku kit itəm təmīmīs

(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Nian Iesu təmītəlig-pa mīn e entənīpən-pa lan e lek u, netəmim nīkilat təmagien məmə kīnotehm mīn Iesu, məto-inu ilat kəmoatəsahgīn.

⁴¹ Kæn etæmim kit tæmuwa mehm, nærgin u Jaeras, itæm in etæm-iasol kit ræha nimæ ræha nuæfiminæn. Tæmuwa meiuaiu misin nulîn e nisialiæn, matækæike e nætapæhæn kæm Iesu mæmæ in otuwîn æpæh iman ikin,

⁴² mæto-inu ræhan pætan ækæku tatimis pik ræhan nahmææn tepæt, kæn otæsuwæhæn timis. In noan kitiæh æm, ræhan nup tuelef.

Kæn Iesu tæmaliwæk matuwîn o pætan ækæku æh, kæn nimanin netæmim tepæt kæmotuwa kitælau lan katilæs-pikæn-læs-pikæn.

⁴³ Kæn pætan kit tæmuwa o Iesu itæm tatos nimisæn ræhalat nipitan nian rafin æm minos nup tuelef, kæn tæmuwîn o netæmim tepæt itæm koatol mærisin, mæto okol kit tæsol-wiræn.

⁴⁴ Kæn pætan æh tæmisi-pæn e mæntaa Iesu ikin, kæn mea-pæn mek nipægnæmti nimæhan ræha Iesu, kæn æmun roiu agin-æh min æm, ræhan nimisæn tæmol namnun.

⁴⁵ Kæn Iesu tæn mæmæ, “?Ei, pah tæmek io?”

Kæn nian ilat rafin kæmotæn mæmæ kæp, kæn Pita tæmæ, “!Etæm-iasol, nimanin netæmim tepæt koatilæs-pikæn-læs-pikæn ik!”

⁴⁶ Mæto Iesu tæn mæmæ, “Kæp. Ekætun mæmæ suah kit tæmek io mæto-inu emæto mæmæ næsanænæn tæmiet lak.”

⁴⁷ Kæn e nian pætan æh tinætun mæmæ okol in tæshluaigæn, in tæmuwa mætasiæp-asiæp pik, kæn misin nulîn matos-ipæn nisialiæn kæm Iesu. Kæn e niganæmti netæmim rafin, tæten-iaræp kæm Iesu mæmæ tæmek in o naka, kæn matæn-iaræp min mæmæ e nian tæmek in, kæn roiu agin-æh min æm, ræhan nimisæn tæmol namnun.

⁴⁸ Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Nætik pætan, ræham nahatætæn lak tæmol-wir ik. Kæn atuwîn, pæs næmælinuæn ræha Uhgîn tætatig ron ik.”

⁴⁹ Nian Iesu tæmatæghat æh, kæn etæmim kit tæmisi-pæn imæ Jaeras ikin met-aræpa, kæn mæn kæm Jaeras mæmæ, “Nætım pætan ækæku tinimis rækis. Əsəlīkīamtæn iægætun.”

⁵⁰ Mæto nian Iesu tæmæto næghatæn æh, in tæmæn-ipæn kæm Jaeras mæmæ, “Əsəgīnæn. Ahatətə æm lak, kæn pætan ækæku ræham, in otæwir min.”

⁵¹ E nian Iesu tæmuwa met-aræpa e nimæ ræha suah æh, kæn tæmit-irækis æm Pita, ne Jon, ne Jemes, ne mama ne tata ræha pætan ækæku itæm in tæmimis, mæmæ ilat æm okotuwîn imæ.

⁵² Netæmim rafin koatasæk æfæmæh moatæun-æun o pætan ækæku æh, mæto Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Əsotasækæn. Pætan ækæku u in tæsımısæn. In tætapıl æm.”

⁵³ Kæn ilat kotalah-æsan lan mæto-inu ilat kotitun mæmæ pætan ækæku æh tinimis rækis.

⁵⁴ Mæto Iesu tæmea-pæn milæs nelmi pætan un kæn maun-in mæmæ, “Pætan ækæku, ætul.”

⁵⁵ Kæn æmun pætan ækæku apon tæmæmegæh min mætul. Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Otos-ipæn nat kit tun.”

⁵⁶ Kæn ræhan mama ne tata, narmilau tæmiwig pik, mæto Iesu tæn-ipæn kæm ilau mæmæ, “Onækæsuæn-iaræpæn natımnat min u kæm suah kit.”

9

*Iesu tæmahl-ipæn ræhan netæm tuelef mæmæ okotæn-iaræp næræmæææn ræha Uhgîn
(Mat 10:5-15; 14:1-2; Mak 6:7-16)*

¹ Kæn Iesu tæmuæfimin ræhan netæm tuelef kotuwa kitiæh, kæn tæmos-ipæn næsanænæn kæm ilat kæn mategæhan-in ræhan nepætæn o næræmæææn kæm ilat mæmæ ilat kotitun næhg-iaræpæn narmin rat min, kæn mæmæ ilat okotol-wir nimisæn min.

² Kæn Iesu tæmahl-ipæn ilat mæmæ okotæn-iaræp næræmæææn ræha Uhgîn, kæn mæmæ okotol-wir netæmim itæm koatimis.

³ Kæn in tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Nian onækotuwîn, mæsotosæn natımnat neen ræha naliwækæn ræhatæmat, natımnat itæm kotahmen-pæn e kasikin, o kætım, o nagwænæn, o mæni, kæn mæsotosæn napæn kæiu.

⁴ Kæn e nian itæmat nakotuwîn e latuænu kit motatig e nimæ kit, nimæ u inun onækotatig æm lan mætoarus-pæn nian itæmat onækotiet lan.

⁵ Kæn ikin pæhruæn onækotuwîn ikin, okæmæ netæmim nikilat tæsagienæn mæmæ nakotuwæ motatig itæmat min ilat, kæn otohapispis rækis nimoulul e nelkitæmat motiet. Inu næmtætin kit tatægætun mæmæ nakotapæs ilat, kæn niki Uhgîn tærat olat.”

⁶ Kæn ilat kæmotiet motaliwæk motuwîn latuænu min moatamnus-iaræp namnusæn tæwir, kæn ikin min rafin koatuwîn ikin, moatæfak o netæmim tepæt, kæn kotæmegæh.

⁷ Kæn Kig Herot Antipas u in iæræmære e nitæn Kalili, in tæmæto namnusæn ræha natimnat min u itæm Iesu tatol ilat. Kæn tæmætælig-in muwîn minæruru æfæmæh mæto-inu netæmim neen kotæn mæmæ Jon Baptais tinæmegæh min,

⁸ kæn netæmim neen min kæmotæn mæmæ Elaija tinuwa min, kæn netæmim neen kæmotæn mæmæ in ien kit ræha Uhgîn aupæn ikin itæm tæmæmegæh min.

⁹ Kæn Herot Antipas tæmæn mæmæ, “Jon u, io enæmohatip rækis ræhn-kapæ. ?Mæto etæmim pah u iatæto ræhan namnusæn?” Kæn in tæmategæs-in Iesu mæmæ otæplan.

Iesu tæmagwæn netæmim

faif-taosan

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44;

Jon 6:1-14)

¹⁰ Kæn aposol min ræha Iesu kæmotitælig-pa min ron, kæn motæn-ipæn kæm in natimnat rafin itæm kæmotol. Kæn in tæmit ilat motiet rækis e netæmim, motuwîn æpæh e taon pisin kit min, nærgin u Petsaeta.

¹¹ Mæto e nian netæmim kæmotæto namnusæn mæmæ Iesu tinuwa, kæn kæmotuwa motuarisig-in ilat. Kæn Iesu nikin tæmagien æm nian in tæmehm ilat, kæn in tatægætun ilat e næræmæreæn ræha Uhgîn, kæn matol-wir netæm koatimis kotæmegæh min.

¹² Kæn ehnaipæn iuæhkir o napinæpæn, netæm tuelef ræha Iesu kæmotuwa ron, moatæn mæmæ, “Iæræmære. Ahl-ipæn netæmim rafin koatuwîn æpæh e latuænu min mæmæ okotegæs-in ikin tæwir kit ræha napilæn kæn motegæs-in nagwænæn itæm okotun mæto-inu, ikin-u koatan ikin roiu, in lîminan.”

¹³ Mæto in tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Kæp, itæmat æm. Onækotagwæn netæm min æh.” Kæn ilat kotæn mæmæ, “Itimat ekoatos æm pîret faif ne næm kæiu. ?Tahro? ?Nakolkeike mæmæ ekotuwîn motos-næmtin nagwænæn kit min nigî nîmanin netæmim min æh rafin?”

¹⁴ Kæmotæghat næhlan mæto-inu netæmim tepæt tepæt itæm kæmotuwa ikin æh, okæmæ kafin næman æm, kæn ilat rafin faif-taosan.

Mæto Iesu tæn-ipæn kæm ræhan min netæmim mæmæ, “Otuwîn motor ilat fite fite motæn mæmæ okotæpælæh.”

¹⁵ Kæn ræhan min netæmim kæmotor ilat mihin næhlan, kæn netæmim rafin kæmotæpælæh.

¹⁶ Kæn Iesu tæmos pîret æh faif ne næm kæiu, masipær e neai, kæn matæfak kæm Uhgîn o nagwænæn, kæn mæmkas matos-ipæn kæm ræhan min netæmim mæmæ okotos-ipæn kæm netæmim.

¹⁷ Kæn netæmim rafin kæmotagwæn motuwîn nærpilat tasis. Kæmotapæs nîmismisi nagwænæn, kæn netæmim ræha Iesu kæmotaii-pæn e kætîm asol ilat tuelef itæm kæmotær kær wir.

Pita tæmæn mæmæ

Iesu in Kristo

(Mat 16:13-20; Mak 8:27–9:1)

¹⁸ Kæn nian kit, Iesu ne ræhan min æm kotatig, kæn Iesu tatæghat kæm Uhgîn e næfakæn. Kæn in tæmætæpæh olat mæmæ, “?Netæmim koatæghat-in io mæmæ io pah?”

19 Mæto kotæn mæmæ, “Neen koatæn mæmæ ik Jon Baptais. Kæn neen koatæn mæmæ ik ien Elaija. Kæn neen koatæn mæmæ ik ien kit ræha Uhgîn aupæn ikin itæm tinæmegæh min.”

20 Kæn Iesu tæmætæpæh olat mæmæ, “?Mæto itæmat nakotæmæ pah u io?” Kæn Pita tæmæn mæmæ, “Ik Kristo itæm Uhgîn tæmæn mæmæ otahl-ipa.”

21 Mæto Iesu tæmæn-iæhau æskasik ilat mæmæ okæsoatæn-iaræpæn næghatæn min æh kæn netæmim.

22 Kæn in tæmatig mæn min kæn ræhan min netæmim mæmæ, “Nat kit itæm otækæike muwa mol nîpahrienæn lan, mæmæ io, Næti Etæmim, oekæto nahmæn e natimnat tepæt. Kæn netæm-iasol min ræha noanol ræha Isrel, ne pris asol min, ne iægætun min ræha Lou, ilat okotæuhlin mæntaalat kæn io, kæn motohamnu io, kæn ekimis. Mæto nian itæm tatol kisil lan, Uhgîn otol ekæmegæh min e nimisæn.”

23 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæn ræhan netæmim mæmæ, “Etæm u tolkeike mæmæ otuwa muarisig-in io, in otækæike maluïn atip in, kæn e nian rafin in otækæike milæs ræhan nig kæmæluau muarisig-in io,

24 mæto-inu etæmim itæm tolkeike mæmæ otosmegæh ræhan næmegæhæn e nætueintæn u, kæn otakiæh e ræhan næmegæhæn lilin. Mæto etæmim itæm otimis o nærgæk, kæn in otos næmegæhæn lilin.

25 ?Okæmæ suah kit tatos rafin natimnat ræha nætueintæn u, kæn otimis ron, in otilæs nat wir naka?

26 Okæmæ nætaulis-in io mætaulis-in min ræhak næghatæn, kæn Næti Etæmim in otaulis-in min ik e nian itæm in otatuwa e nepætæn æhag-æhag ne næsanænæn ræhan, ne nepætæn æhag-æhag ne næsanænæn ræha Tata ræhan ne nagelo min itæm kotasim.

27 Mæto iatæn nîpahrienæn kæn itæmat mæmæ, itæmat neen itæm nækoatætul ikin-u, uarisig næpanotimis mæto nakotaupæn motehm næræmæææn ræha Uhgîn.”

Iesu ne Moses ne Elaija
(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

28 Uarisig e næghatæn æh ræha Iesu, kæn iuæhkîr nian eit tinuwa minuwîn rækis, kæn Iesu tæmit Pita, ne Jon, ne Jemes kæmotuwîn æpæh ilis e nitot mæmæ okotæghat kæn Uhgîn e næfakæn.

29 Kæn e nian in tæmatæfak, kæn ræhn-kapæ tinuwa minol pisin, kæn napæn ræhan tæmuwa mæruæn matipit-ipit.

30 Kæn æmun Moses ne Elaija kæmuet-aræpa muætul mætæhalæghat ilæhal Iesu,

31 kæn næhag-æhagæn asol kit tæmasiæ mitælau elau, kæn katæhalæghat-in nimisæn ræha Iesu æpæh Jerusalem itæm otol næghatæn ræha ien min ræha Uhgîn otuwa mol nîpahrienæn lan.*

32 Mæto Pita ne tæs mil, napilæn tinos rækis ilæhal, kæn kæmæhalapil mæsîn. Mæto nian kæmæhalaiir, kæmæhalehm næhag-æhagæn asol titælau e Iesu, kæn kæmæhalehm Moses ne Elaija katuætul ilæhal Iesu.

33 Kæn nian suah mil kinætuagim minatian isæu o Iesu, kæn Pita tæmæn-ipæn kæn Iesu mæmæ, “Tæramææ, tæwir mæmæ itimæhal etæhalatig ukin-u. Pæs ekæhalilækin makeen kisil, ræham kit, kæn ræha Moses kit, kæn ræha Elaija kit.” Mæto in tæmatæghat æpnæpîn æm, tæsîtunæn mæmæ næghatæn naka in tatæn.

34 Kæn e nian in tæmatæghat æh, nimal napuæ tæmuwa malpin ilat, kæn nian napuæ tæmæfætæin ilæhal, kæmæhalægîn kæmæhalægîn.

35 Kæn ilat kæmotæto næwia suah kit tæmisi-pæn e nimal napuæ, tatæn mæmæ, “Inu nætik itæm io emitæpun. !Æhalætæg-in wir!”

9:19: Luk 9:7-8 9:20: Jon 6:68-69 9:22: Luk 9:44; 18:32-33 9:23: Mat 10:38; Luk 14:27 9:24: Mat 10:39; Mak 8:35; Luk 17:33; Jon 12:25 9:26: Mat 10:33; Luk 12:9 * 9:31: Næghatæn Kris ætuatip tatæn mæmæ, “kæn katæhalæghat-in nian in otiet magim æpæh Jerusalem.” 9:31: Luk 9:22 9:32: 2 Pita 1:16-18 9:35: Luk 3:22

³⁶ Nian kinotato rakis nəwia Uhgın təməghat un, kən Pita ne Jon ne Jemes kəməhaləplan əm Iesu. Kən e nian mın əh, kəsəhalənən natımnat mın əh kəm suah kit mın, kəsəhaləghat-inən natımnat mın u itəm kəməhaləplan.

*Iesu təmahl-iarəp narmın rat e suakəku kit
(Mat 17:14-23; Mak 9:14-32)*

³⁷ Kən kəmən lawıg in, nian Iesu ne rəhan etəmim miləhal kəmotisi-pər ilis e nitot moteiuaiu-pa, kən mətəhm netəmim tepət kəmotuwa ron.

³⁸ Kən netəm mın əh kit təmaun-in əfəməh Iesu məmə, “İakolkeike məmə nakuwa masıtu e rəhak suakəku iərman, məto-inu in noanahli iouen kitıəh əm.

³⁹ Nian tepət, narmın rat kit tatuwa lan, kən mol in tətəgət pıık, kən mol nıpətın tətasiəp-asiəp matol matol, nahui noan ruən mın kotiet, kotahmen əm e sop. Narmın rat əh tətərkın pıık in, kən mətaskəlım in, iuəhkır təsapəsən in.

⁴⁰ Kən io emətapəh o rəham mın netəmim məmə okotəhg-iarəp narmın rat u, məto okol kəsotəhg-iarəpən.”

⁴¹ Kən Iesu in təmən-ipən kəm ilat məmə, “İtəmat netəm roiu ne, rəhatəmat nahatətəən tııkə. Kən rəhatəmat nətəlīgən təsətuatıpən. Enəpou-in itəmat. ?Oekatıg kitat mın itəmat nian kuwəh? İt nətım muwa ukın-u.”

⁴² Kən nian suakəku u təmatuwa əh o Iesu, kən narmın rat təmahtıgəpis tıet morın-pən e nısip, mol nıpətın tətasiəp-asiəp. Məto Iesu təməghat əskasık kəm narmın rat un, kən məhg-iarəp narmın rat tıet, kən mol suakəku təwır. Kən təmos-ipən suakəku tıtəlīg-pən mehm rəhan tata.

⁴³ Kən ilat rafın, narmılat təmiwıg o nəsanənən asol rəha Uhgın. Məto nian netəmim narmılat təmiwıg o natımnat rafın itəm Iesu təmol ilat, kən in təmən-ipən kəm rəhan mın netəmim məmə,

⁴⁴ “Otos nəghatən u tatıte məmım e nıkitəmat kən məsotaluınən. İo Nəti Etəmim, suah kit otegəhan-in-pən io e nelmi tııkımır mın rəhak.”

⁴⁵ Məto rəhan mın netəmim kəsotıtunən nıpəti nəghatən u məto-inu Uhgın təməhluaıg-in nıpəti nəghatən u məmə ilat okəsotıtunən, kən ilat kınotaulıs-in nətapəh-inən nıpəti nəghatən u o Iesu.

*?Pah in iahgın etəm keike?
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-40)*

⁴⁶ Kən netəmim rəha Iesu koatol nıkilat mın məmə pah in iahgın etəm-iasol, etəm keike taprəkıs-in ilat.

⁴⁷ Məto Iesu təmıtun rəhalat nətəlīgən mın, kən in təmos suakəku kit mit muwa tətul e nıkalın,

⁴⁸ kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə suah kit, nıkin tagien məmə otos suakəku kit mehm wır, kən in tatol mın-nəhlan e nərgək, kən in tahmen-pən əm məmə in tatos io, matehm wır io. Kən etəm tatos io e nıkin agien, in tatos Uhgın itəm təmahl-ıpa io. İnu nıpahrienən məto-inu etəm tatos-ıəhau in ləhau agın, in otuwa in etəm-iasol, etəm keike.”

⁴⁹ Kən Jon təmən məmə, “İərəmərə. İtımət emotehm suah kit tətəhg-iarəp narmın rat mın e nərgəm, kən emotən-ıəhau məmə otəsöl wəkən məto-inu sənəmə in rəhatat kit etəmim.”

⁵⁰ Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Əsən-ıəhauən in məto-inu, okəmə suah kit təsolən tııkımır itəmat mın, kən in iolıtəmat.”

Netəm Sameria neen nıkilat təməsagienən o Iesu

⁵¹ Kən tınuwa iuəhkır o nian itəm Uhgın otos Iesu lan muwın əpəh e nego e neai, kən Iesu təmən-ipən atıp kəm in məmə otəkəike muwın Jerusalem, kən nat kit tııkə məmə otahtosıg-in.

⁵² Kən in təmahl-ipən netəmim neen kotos rəhan nəghatən motaupən-in motuwın əpəh latuənu kit Sameria məmə okotol əpen-əpenə rəhan.

⁵³ Məto netəm əh-ikin əh, kəsotolkeikeən məmə in otuwın matig iməlat ikin məto-inu, ilat kotitun wır məmə tatuwin Jerusalem.

⁵⁴ Kən nian rəhan etəmim mil, Jemes ne Jon, ilau kəmuehm natimnat min əh, kən kəmuən məmə, “?İərəmərə, nakolkeike məmə ekuaun-in nigəm tisi-pən əpəh ilis e nego e neai meiuaiu muwa mus ilat?”†

⁵⁵ Məto İesu təmeirair məhai ilau.

⁵⁶ Kən kəmotuwın min latuənu pisin kit min.

Netəmim neen kəmoatən məmə okotuarisig-in İesu

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Kən e nian İesu ne rəhan min netəmim kəmotaliwək moatuwin e suatip, kən suah kit təmən-ipən kəm in məmə, “Io ekuarisig-in ik, ikin pəhrüən onəkuwin ikin.”

⁵⁸ Kən İesu təmən-ipən kəm in məmə, “Kuri iarupın min, rəhalat nıpəg tatig məmə okotapıl ikin. Kən mənig min, nimaalat tatig məmə okotapıl ikin. Məto io Nəti Etəmim, nimə rəhak tikə o napılən.”

⁵⁹ Kən İesu təmən-ipən kəm suah kit min məmə, “Wa, kilau min ik, muwa ik rəhak etəmim.” Məto suah un tən-ipən məmə, “İərəmərə, awi. Egəhan-in io ekuwin pitən mıtənim rəhak tata.”

⁶⁰ Məto İesu təmən-ipən kəm in məmə, “Kəp, apəs-pən. Pəs netəm kinotimis rəkis e nikilat, koatitənəm atip ilat min. Məto ik, uwın mən-iarəp nərəmərəən rəha Uhgın.”

⁶¹ Kən kit min tatən məmə, “İərəmərə, ekətəu-pən ik muwa io etəmim rəham, məto awi, əpəs pitən ekıtəlig-pən min imak ikin mauiatipin rəhak min netəmim.”

⁶² Məto İesu təmən-ipən kəm in məmə, “Okəmə suah kit tətoun matol wək rəha Uhgın, məto rəhan nətəligən tatuwin o nat pisin pisin min neen, kən suah u təsahmen-pənən məmə Uhgın otərəmərə lan.”

10

İesu təmahl-ipən rəhan netəmim sepinte-tu kotamnus-iarəp namnusən təwır

¹ Uarisig e natimnat min əh, İərəmərə təmitəpun rəkis sepinte-tu netəmim neen min rəhan, kən təmahl-ipən ilat kəiu kəiu kotaupən-in moatuwin e taon min ne ikin min neen min itəm İesu təpanuarisig muwin ikin.

² Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “!Otəplan-tu! Nagwənən tepət əpəh e nasumən itəm kinotimətə, məto iolwək min noan məsin əm kotəulək-in. Kən otəfak-pən o etəm-iasol rəha nasumən məmə otahl-ipa iolwək min tepət məmə okotuwın kəulək-in nasumən rəhan.

³ Otuwın, məto nəkotəkəike motitun məmə io etahl-ipən itəmat məmə nakotuwın tahmen-pən e sipsip əlkələh min itəm kotaliwək moatuwin ilugın e kuri iarupın min.

⁴ Kən onəkətosən kətım əkəku rəha məni, ne kətım, ne put, kən əsotamegən e suatip katəghat kəm netəmim.

⁵ “Nimə naka itəm onəkotuwın ikin, nakotaupən motən-iarəp məmə, ‘!Pəs nəməlinuən otətətig ikin!’

⁶ Okəmə etəm rəha nəməlinuən əh-ikin, kən rəham nəfakən otuwa mol nıpahrienən, kən nəməlinuən otətətig ron. Məto okəmə etəm tol nəhlan tikə, kən noa rəham nəfakən otıtəlig-pa min ron ik.

⁷ Kən otatig əm e nimə kitıah əm, sotapılən e nimə pisin pisin min. Kən nagwənən naka itəm okoatos-ipinə kəm itəmat, otun. Kən nənimən naka okotos-ipinə, otənim. Məto-inu in tətuatip əm məmə suah kit itəm tatol wək, in tətuatip məmə in otos nətəuən lan.

† **9:54:** Naoa oas min neen rəha Oltesteman katilpin nəghatən u məmə, “tahmen e Elaija.” Afın-tu 2 King 1:9-16
9:54: 2 King 1:9-16 **9:61:** 1 King 19:20 **10:1:** Mak 6:7 **10:2:** Mat 9:37-38; Jon 4:35 **10:3:** Mat 10:16
10:4: Mat 10:7-14; Mak 6:8-11; Luk 9:3-5 **10:7:** 1 Kor 9:6-14; 1 Tim 5:18

8 “Nian itəmat nakotuwin taon kit, okəmə nīkilat tətəgien otəmat, kən otun nagwənan naka itəm koatos-ipinə kəm itəmat,

9 kən otol-wir netənim itəm koatimis motatig ikin, kən motən-iarəp kəm ilat məmə, ‘Nərəmərən rəha Uhgīn tatuwa iuəhkīr otəmat.’

10 Məto okəmə nakotuwin e taon kit, kən netənim nīkilat təsəgienən otəmat, kən otuwin motaliwək e suatip asol mīn, kən motən məmə,

11 ‘Nīmoulul rəha nisip itəm tətətig e nelkitimat, ekoatoahapispis rəkis, in nəmtətin tətəgətun məmə nəmotol təsahmenən, kən Uhgīn təmapəs itəmat. Məto nəkotəkəike motitun məmə nərəmərən rəha Uhgīn tinatuwa iuəhkīr rəkis.’

12 Kən iatən nīpahrienən kəm itəmat məmə, Uhgīn otol nalpīnən asol kəm ilat taprəkis-in nalpīnən rəha taon rat əh Sotom aupən.”

13 “!Itəmat netəm Korasin, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! !Itəmat netəm Petsaeta, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! Məto-inu emol pap nat pispis tepət e taon mil rəhatəmat! Kən okəmə emol natimnat mīn əh əpəh Taea ne Saeton aupən, okol netənim əh-ikin əh kəmotəuhlin rəhalat nətəligən e nolən rat mīn, kən ilat kəmotuwīn e natimnat rat motuwīn moatəpələh e nəmtap e nīgəm motəgətun məmə koatəto tərət agīn o rəhalat nolən rat mīn.

14 Məto e nian əh itəm Uhgīn otol nalpīnən kəm netənim, nalpīnən rəhatəmat in otəskasik, maprəkis-in nalpīnən rəha netəm Taea ne Saeton aupən ikin.

15 ?Kən itəmat netəm Kapaneam, nikitəmat təht məmə Uhgīn otiləs-ipər itəmat e ikin rəha nisīaiiən əpəh e nego e neai? !Kəp! Məto Uhgīn otiləs-iəhau itəmat nakotuwin ləhau agīn, ikin itəmat onəkotaulis ikin.”

16 Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan mīn məmə, “Netənim itəm koatətəlig-in itəmat, koatətəlig-in io. Kən netənim itəm koatəuhlin məntaalat kəm itəmat, koatəuhlin məntaalat kəm io, kən netənim itəm koatəuhlin məntaalat kəm io, koatəuhlin məntaalat kəm suah u itəm təmahl-ipa io.”

Netənim rəha Iesu sepinte-tu kəmoatitəlig

17 Kən netənim mīn rəha Iesu ilat sepinte-tu kəmotitəlig-pa mīn, kən nīkilat tətəgien moatən kəm Iesu məmə, “!Iərəmərə, nat əpnarīn narmin rat mīn, məto nian itimat ekotəghat e nərgəm, kən ilat koatol nəwiatimat!”

18 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io emehm Setan təmisi-pər ilis e neai meiuaiu tahmen-pən e nīpītən.

19 Otətəlig-tu. Io enos-ipinə rəkis nəsanənən kəm itəmat, inəh itəmat nəkotitun neguətəinən sīnek mīn ne skopion* mīn. Kən nəsanənən itəm iatos-ipinə kəm itəmat, in taprəkis-in nəsanənən rəha tīkimīr rəhatat, Setan. Kən okol nat kit təsərəkīnən itəmat.

20 Inəh nīpahrienən. Məto nəsotəgienən məmə narmin rat mīn koatol nəwiatəmat, məto otəgien əm məto-inu Uhgīn təməte rəkis nərgitəmat əpəh e nego e neai.”

21 Kən e nian əh, Iesu nīkin tətəgien pik e nagienən itəm tətisi-pən e Narmin Rəha Uhgīn, kən in təməfak mən məmə, “Tata Uhgīn, ik Iərəmərə rəha natimnat rafin ilis e neai ne ləhau e nətueintən. Iatənwiwi ik məto-inu nəməhluaig-in nīpətī natimnat mīn u e nīgənəmti netənim itəm kotenatig motitun wir nat. Kən nəmol-arəp kəm netənim itəm kotahmen-pən əm e nisualkələh məmə okotitun wir. Əwəh, Tata, inu nat kit itəm nakolkeike.”

22 Kən Iesu təmatəkəike matəghat kəm ilat məmə, “Rəhak Tata təmegəhan-in-pa rəkis natimnat rafin e nelmək. Tata əm titun Netin. Kən Nətin əm ne netənim neen, ilat mīn

10:8: 1 Kor 10:27 10:11: Wək 13:51; 18:6 10:12: Jen 19:24-25; Mat 10:15; 11:24 10:15: Mat 11:20-24
 10:16: Mat 10:40; Luk 9:48; Jon 5:23 10:18: Aes 14:12; Nol Əpən 12:7-10,13; Luk 10:15; Jon 12:31; Nol Əpən
 20:1-3,10 * 10:19: Skopion in nat kit tahmen e tupə əkəku kit itəm tətəkioah e nīməptən. Tatus itəm, kən titəhmə
 titəhmə, taprəkis-in milpat o timar. 10:20: Fil 4:3; Nol Əpən 3:5

əm kotitun Tata. Ilat u netəmim itəm Nətin təmitəpun ilat məmə in otol-arəp Tata rəhan kəm ilat.”

²³ Kən Iesu təmeirair məghat əm kəm rəhan mīn netəmim məmə, “!Nəkotatig e nəwīrən pahrien məto-inu itəmat nakoatehm e niḡanəmtitəmat natimnat mīn əh!

²⁴ Iatən kəm itəmat məmə, aupən ikin ien mīn tepət, ne kig mīn tepət, kəmotolkeike pik məmə okotehm natimnat mīn u itəm itəmat nakoatehm, məto kəməsotehmən. Kən ilat kəmotolkeike məmə okotəto natimnat mīn itəm nakoatəto, məto kəməsotətoən.”

Iesu təmuəh nimaa nəghatən e etəm təwīr kit rəha Sameria

²⁵ Kən e nian əh, ienatig kit e Lou təmətul meiuə əm e nətapəhən kit kəm Iesu məmə otehm-tu okəmə Iesu in tenatig wīr o kəp. In təmən məmə, “?Iəgətun, oekahro min-nulan mos nəmegəhən lilin?”

²⁶ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “?Lou rəha Moses tatən məmə naka? ?Nian ik nətafin, kən nīpətīn tatən naka kəm ik?”

²⁷ Kən suah un tən-ipən məmə, “Onakəkəike molkeike Iərəməərə rəham Uhgīn e nīkim rafin, ne nəmegəhən rafin rəham, ne nəsanənən rafin rəham, ne nətəligən rafin rəham; kən molkeike mīn ik mīn neen tahmen-pən əm məmə nakatolkeike atip ik.”

²⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “In ətuatip un. Okəmə nakatol nəhlan, kən ik onakos nəmegəhən lilin.”

²⁹ Məto suah əh, in tolkeike əm məmə otəgətun rəhan nolən məmə in etəm ətuatip, kən in təmətapəh o Iesu məmə, “?Məto pah mīn u ilat io mīn neen?”

³⁰ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Suah kit təmīet Jerusalem kən maliwək meiuaiu matuwīn əpəh Jeriko. Kən e suatip, iakləh neen kəmotaskəlīm motəmki-rəkīs rəhan natimnat, kən motoh kələhəu tīmīseah mətaməhl e suatip, kən kotagim motapəs.

³¹ Kən təpəwīr əh, pris kit tatitəp suatip əh matuwa, məto nian in təməplan suah əh, in təmaliwək mawīlək-in matuwīn.

³² Kən Lifaet† kit titəp mīn əm suatip kitiəh muwa, kən nian təməplan suah əh tətaməhl, in təmol əm nat kitiəh mīn mawīlək-in.

³³ Məto etəmim kit rəha Sameria, itəm koatol tīkimīr ilat netəm Isrel, in mīn titəp suatip əh matuwa, kən məplan suah əh tətaməhl. Nian təməplan, nīkin təmahmə ron,

³⁴ kən təmaliwək muwīn iuəhkīr ron, mafəl rəhan nīməgəm mīn e oel ne wain, kən malpin wīr ilat. Kən təmīləs-ipər suah əh mahtu-pər e rəhan togki, kən mīləs mian əpəh e hotel matehm wīr.

³⁵ Kən kəmən lawīgin, in təmos məni neen‡ muwīn mos-ipən kəm etəm-iasol rəha hotel, kən mən-ipən kəm in məmə, ‘Onakatehm wīr suah u, kən okəmə nəkətuatin rəham neen məni, kən onakən-ipa kəm io nian ekītəlig-pa mīn, pəs io ekos-ipinə nītain.’ ”

³⁶ Kən nian Iesu tīnol namnun nəghatən u, kən təmətapəh o ienatig e Lou məmə, “? E rəham nətəligən, suah mīləhal əh, nəkitun məmə iləhal pah təmol təwīr kəm suah əh kəmoh, tahmen məmə in in kit?”

³⁷ Kən ienatig e Lou təmən-ipən məmə, “Etəmim itəm in təmasəkitun suah əh.” Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Ita. Ik uwīn mol mīn tahmen-pən əm məmə inu suah əh təmol mihin ne.”

Iesu təmuwīn latuənu rəha Mata ne Meri

³⁸ Nian Iesu ne rəhan mīn netəmim kotaliwək e suatip, kən kəmotiet-arəpən latuənu kit. Kən pətan kit, nərgīn u Mata, təmos Iesu e nīkin agien muwīn əpəh e rəhan nīmə.

³⁹ Pətan əh, pian kit əh-ikin, nərgīn u Meri. Kən Meri təmuwa matəpələh iuəhkīr o nelki Iərəməərə matətəlig-in nəgətunən mīn rəhan.

10:22: Jon 3:35; 10:15 **10:24:** Mat 11:25-27; 13:16-17 **10:25:** Mat 22:35-40; Luk 18:18 **10:27:** Dut 6:5 **10:27:** Lev 19:18 **10:28:** Lev 18:5 † **10:32:** Lifaet, ilat netəmim mīn u kotasitu e pris mīn e wək rəhalat, kən koatol wək pisin pisin mīn əpəh e Nīmə Rəha Uhgīn. ‡ **10:35:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Tenarius kəiu.” Nian suah kit tatol wək nian kitiəh, kən katətou-in tenarius kitiəh. **10:39:** Jon 11:1; 12:2-3

⁴⁰ Məto Mata, rəhan nətəligən tatuwın pik o nolən nagwənən, kən wək tınatoh in. Kən təmuwın o Iesu mən-ipən kəm in məmə, “?Iərəməərə, tahro? ?Nikim təht məmə tətuatip əm, o kəp, məmə pətan u piak təsasituən lak ne o nolən wək u, kən io pisin əm iatol? Ahl-ipa məmə otuwa masitu lak.”

⁴¹ Məto Iərəməərə təmən-ipən kəm in məmə, “Ei, Mata. Əsətəlig-in pikən natimnat min tepət nəhlan.

⁴² Məto nat kitiəh əm in nat keike, kən Meri in tinitəpun rəkis nat u itəm in təwir taprəkis, kən okol io esiləs-irəkisən nat əh ron.”

11

Iesu təmatəğatun rəhan netəmim e suatip rəha nəghatən kəm Uhgın e nəfakən

(Mat 6:9-15; 7:7-11)

¹ Nian kit, Iesu təmatəğhat kəm Uhgın e nəfakən əpəh ikın kit. Kən nian təmol namnun rəhan nəfakən kəm Uhgın, kən rəhan kit etəmim təmətapəh ron məmə, “Iərəməərə, əğətuntu itimat e suatip rəha nəghatən kəm Uhgın e nəfakən, tahmen-pən e Jon Baptais in təməğatun mihin rəhan min.”

² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian nakotəğhat kəm Uhgın e nəfakən, onəkotən məmə,

‘Tata Uhgın, nərgəm in ilis ağin, pəs netəmim okotisiai-in.

Pəs rəham nərəmərəən tuwa matig.

³

Nian rafin, os-ipa nagwənən kəm itimat tahmen-in rəha nian roiu.

⁴ Kən afəl rəkis rəhatimat nolən rat min məto-inu itimat esotaskəlim-iəkisən e nikitimat nolən rat min rəha netəmim itəm koatol kəm itimat.

Kən segəhan-inən itimat ekotuwin ima nos-ipən-os-ipənən, ikın itəm məta oekotakia motol tafagə rat.’ ”

⁵⁻⁶ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Okəmə suah kit tuwa imam ikın lapin, kən rəham nagwənən tikə, kən onəkol naka? Onəkuwin e nimə rəha ik kit, kən mən-ipən məmə, ‘Io kit, os-ipa nagwənən məsin, kən ekos muwin magwən suah kit lan itəm təmisi-pən isəu muwa imak ikın roiu lapin, kən rəhak nagwənən tikə məmə ekagwən in lan.’

⁷ Kən in otuhalpin-pinə kəm ik məmə, ‘!Aaah! Atuwin, səhgaiirən etimat, enotapıl rəkis itimat rəhak nisualkələh. Okol esətul minən mos-ipinə nagwənən kəm ik.’

⁸ Ekən kəm itəmat məmə, nat əpnəpin ik in kit, məto suah un təsolkeikeən məmə in otos-ipinə nagwənən kəm ik. Məto iatən nıpahrienən, nian nakatəkəike matətapəh ron, kən in otətul mos-ipinə natimnat rafin kəm ik itəm nakolkeike.

⁹ “Kən tol nəhlan ekən kəm itəmat məmə, otətapəh-in kəm Uhgın o natimnat, kən in otos-ipinə kəm itəmat. Kən otegəs-in, kən nakotehm. Kən otəht-əht toa, kən toa oterəh otəmat.

¹⁰ Ekən nəhlan məto-inu netəmim rafin itəm koatətapəh-in, kən okoatos. Kən netəm min u itəm koategəs-in, kən okoatehm. Kən netəmim itəm koatəht-əht toa, kən toa oterəh olat.

¹¹ “Itəmat tata min. ?Itəmat kit, nian nətin tatətapəh-in nəm, məto in tatos-ipən sinek? !Kəp!

¹² ?O nian in tatətapəh-in noanahli-məniğ, məto in tatos-ipən skopion?* !Kəp!

¹³ Nat əpnəpin itəmat netəm nakotərat, məto nakoatos-ipən natimnat wir min kəm nenətitəmat min. Məto Tata Uhgın əpəh e nego e neai, nolən rəhan in təwir pik maprəkis-in nolən rəhatəmat, kən nıpahrienən, in otos-ipən Narmın Rəhan kəm netəm min u itəm koatətapəh-in ron.”

Netəmim neen kəmoatən məmə Iesu tatol wək e nəsanənən rəha Setan

(Mat 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

14 Kæn e nian kit, suah kit əh-ikin itəm narmin rat tətətig lan, kæn tol məmæ in təruru nəghatən. Kæn Iesu təməhg-iarəp narmin rat əh, kæn suah əh təmətuoun matəghat, kæn netəmim narmilat təmiwig pik ron.

15 Məto netəmim min əh neen koatən məmæ, “Pielsepul u in etəm-iasol rəha narmin rat min, in əm əh təmos-ipən nəsanənən kəm suah u məmæ in otəhg-iarəp narmin rat min e netəmim.”

16 Kæn netəm pisin neen min kəmotətapəh o Iesu məmæ in otol-tu nat pispis kit e nəsanənən itəm tətisi-pən e nego e neai məto-inu, ilat kotlekeike məmæ okotitun-tu məmæ Iesu in etəmim pah.

17 Məto Iesu tinitun rəkis nətəligən min rəhalat, kæn təmən məmæ, “Okəmæ netəmim e kantri kit koator ilat min, kæn okotəəkən rəhalat kantri, kæn nərəmərən otisas mikə. Kæn tahmen-pən əm, e latuənu kit, okəmæ netəmim lan koator ilat min, kæn okotəəkən aɡin-əh latuənu u.

18 ? Kæn okəmæ netəmim rəha Setan koator ilat min, kæn otahro nulan rəhan nərəmərən otətətig? Iatən min-nulan məto-inu nakoatən məmæ iatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən rəha Pielsepul.

19 ?Kæn okəmæ io, iatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən rəha Pielsepul, kæn tahro e rəhatəmat min netəmim, ilat koatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən rəha pah? Tol nəhlan, ilat okotakil rəhatəmat min nəghatən məmæ in neiuəuəən.

20 Məto okəmæ io iatəhg-iarəp narmin rat min e netəmim e nəsanənən rəha Uhgın, kæn tatəgətun məmæ nərəmərən rəha Uhgın tinuwa rəkis otəmat.

21 “Nian etəm rəhan nəsanənən tətətətik natimnat rəha nəluəginən, tatətul matip matehm wir rəhan nimə, inəh rəhan natimnat okotətig wir əm.

22 Məto nian etəm pisin kit min itəm rəhan nəsanənən taprəkis-in in, otuwa muəmou mətian mətian tol win lan, in tatos-irəkis rafin rəhan natimnat rəha nəluəginən itəm təmələhəu-pən rəhan nətəligən lan, kæn in otoor natimnat rafin rəha suah əh kəm rəhan min netəmim.

23 “Etəm u itəm təsuarisig-inən io, in rəhak tikimır. Kæn etəmim u itəm təsərgətəinən sipsip min, in tatol ilat kotəgim atit.”

24 Kæn Iesu təmən məmæ, “Nian narmin rat tətiet e suah kit, kæn in tətən əpəh ikin kikə-kikə ikin nəhau tikə lan mategəs-in ikin otameg ikin, məto təsəplanən. Kæn in tətən məmæ, ‘Pəs ekitəlig-pən e rəhak nimə itəm emisi-pən ikin aupən.’

25 Kæn nian in tatitəlig-pa, mehm rəhan nimə kəmafəl təpiə wir, kæn natimnat rafin koatis wir.

26 Kæn in otuwın mit min narmin rat sepın min motuwa itəm kotərat kotaprəkis-in in. Kæn okotuwın min imə motatig e nəmegəhən rəha suah u. Kæn suah u, aupən rəhan nəmegəhən tərat, məto roiu tinərat pik aɡin-əh.”

27 Nian Iesu tətən nəghatən əh, pətəgwəhl kit tagət əfəməh məmæ, “Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwirən kəm pətan itəm təmemək-in ik, kæn mətapinahin ik.”

28 Kæn Iesu təmæ, “Nipahrienən, məto Uhgın otawte-in rəhan nəwirən taprəkis kəm netəmim itəm koatəto nəghatən rəhan, kæn moatol.”

Nəmtətin rəha Jona

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

29 Kæn nian netəmim kəmotuwa məmæ okotəto nəghatən rəha Iesu, kəmotuwa tətət məsin min, kæn Iesu təmæ, “Itəmat netəm roiu ne, itəmat nol təfəgə rat aɡin. Itəmat nakotlekeike məmæ nakotehm nat pispis u nəmtətin kit. Məto okol Uhgın təsos-ipinən nəmtətin kit kəm itəmat. Məto Uhgın otos-ipinə nəmtətin kitəh əm kəm itəmat, inəh nəmtətin rəha Jona.

³⁰ Tahmen əm e Jona itəm təmuwa nəmtətin kit tatuwin o netəmim rəha taon u Nineva aupən, e nolən kitiah min əm, io Nəti Etəmim ekuwa nəmtətin rəha netəmim u-roiu ne.

³¹ Kən e nian əh itəm Uhgın otakil netəmim rafin, kən kwın rəha nəptən pis ikin, in otətul mən-iarəp məmə itəmat netəm nakotərat. Otıtun nənən nəhlan məto-inu, in təmiet e nıkalın nəptən əpəh isəu agın, kən maliwək muwa məmə otəto nəghatən rəha Kig Solomon itəm tenatig wir. Kən otəplan-tu, suah kit itəm ilis taprəkis-in Kig Solomon tinuwa.

³² Kən netəmim rəha Nineva okotətul e nian Uhgın otakil netəmim rafin lan, kən ilat okotən məmə itəmat nəmotol nolən tərat. Kən ilat kotıtun nənən nəhlan məto-inu, nian ilat kəmotəto nəghatən rəha Jona, ilat kəmotəuhlin ilat e nolən rat min rəhalat. Kən roiu, suah kit ikin-u itəm in ilis taprəkis-in Jona.”

Nəhag-əhagən rəha lait
(Mat 5:15; 6:22-23)

³³ Kən Iesu təmən məmə, “Suah kit tikə itəm tətasiəpən e lait, kən uarisig in tatəhluaig-in, o tətai-pən e nıpəg kitəh. Kəp. Məto nian etəmim tətasiəpən e lait, otəkəike mətu-pər e nıg rəha lait məmə netəmim itəm okotuwa e nıpəg noa nimə, kən moatehm nəhag-əhagən rəha lait o nəplanən natımnat.

³⁴ Nıganəmtım in tahmen e lait itəm tatos-ipən nəhag-əhagən kəm nıpətım. E nian nıganəmtım mil kuəwir, tahmen əm məmə nıpətım tərıoah e nəhag-əhagən. Məto nian nıganəmtım mil kuərat, tahmen əm məmə nıpətım tərıoah e napınəpən.†

³⁵ Kən tol nulan, ik onakəkəike matehm wir məmə nəhag-əhagən e rəham nəmegəhən, in sənəmə napınəpən.

³⁶ Kən okəmə rəham nəmegəhən in tərıoah wir e nəhag-əhagən, napınəpən in otıkə agın lam, kən nəhag-əhagən in tətasiəgəpın wir rafin rəham nəmegəhən, tahmen-pən əm e nəhag-əhagən rəha lait tətasiəgəpın ik.”

Iesu təməghat əskasik kəm Farisi min ne iəgətun min rəha Lou

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40;

Luk 20:45-47)

³⁷ Kən nian Iesu təməghat rəkis, kən Farisi kit təmuwa mən-ipən kəm in məmə okian muagwən e rəhan nimə. Kən Iesu təmalıwək muwin əpəh imə matəpələh e nıkali tepıl o nagwənən.

³⁸ Kən Farisi apon təmaut ron narmın təmiwig nian təməplan məmə Iesu təsaikuasən pıtən e nelmin uarisig təpanagwən.

³⁹ Kən İərəmərə təmən kəm in məmə, “Itəmat Farisi min, nəkotahmen əm e kap ne plet itəm nakotaikuas elat əpəh ihluə əm, məto əpəh e nıpəgnoalat, kotapın. Itəmat nakotərıoah e naumisən ne nəratən.

⁴⁰ !Itəmat nakotalməl pık! ?Nıkitəmat tatəht o kəp məmə, Uhgın itəm təmol nıpətıtəm, in təmol min nıkitəm? !Əwəh!

⁴¹ Məto otos-ipən kəm ian-rat min e nıkitəmat agien, kən natımnat rafin ihluə ne imə kotətuatıp motəwir.

⁴² “!Məto itəmat Farisi min, nahməən asol otuwa otəmat! Itəmat nakotətəu-pən wir nımisısi Lou min, tahmen e tait rəha nımalı nıg min itəm nəmiəwılat tatəpien o nolən nagwənən. Məto nakotəuhlin məntaatəmat o nat asol min rəha Lou, inəh nəsolən nat itəm tətəuətıp min kəm netəmim, kən məsotolkeikeən Uhgın. Nəkotəkəike motol nolən wir min asol əh, kən məsotaluinən nətəu-pən wir minən nımisısi Lou min rafin.

11:31: 1 King 10:1-10 **11:32:** Jona 3:5-10 **11:33:** Mak 4:21; Luk 8:16 † **11:34:** Nıpətın kit rəha “nıganəmtım mil kuəwir” təmə, ik etəm kit itəm nıkim tagien o nasıtuan netəmim e rəham məni. Kən nıpətın kit rəha “nıganəmtım mil kuərat” təmə, ik iaumis kit. Nıpətın kit min rəha “nıganəmtım mil kuəwir” təmə, rəham nətəlīgən kitiah əm o Uhgın.

43 “Itəmat Farisi mīn, nahməən asol otuwa otəmat, məto-inu nakotolkeike məmə onəkotuwīn motəpələh aupən e nimə rəha nuəfiminən. Kən e maket, nakotolkeike məmə netənim okotiləs-ipər nelmilat kəm itəmat o nisaiian itəmat.

44 “Itəmat Farisi mīn, nahməən asol otuwa otəmat, məto-inu itəmat nəkotahmen e suwit itəm kotamkimik, məto kəsitun ətuatipən məmə in hiə, kən netənim kotaliwək pikən lan motəruru, motol rəhalat nəmegəhən tətamkimik.”‡

45 Kən iəgətun kit rəha Lou təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun. Nian nakatən nəghatən mīn u, kən tətərəkīn mīn itimat.”

46 Kən Iesu təmə, “!Iəgətun mīn rəha Lou! Nahməən asol otuwa otəmat məto-inu, itəmat nakoatəlīn-pər nat figəm mīn itəm tiəkis məmə netənim okoatəmik. § Məto nəsotasituən məsīn e noanelmitəmat məmə onəkotasitu elat o nəmikən natimnat mīn əh.

47 “Nahməən asol otuwa otəmat məto-inu əpəh e suwit mīn rəha ien mīn rəha Uhgīn aupən, nakoatiləkīn nimə wīr mīn, kən nakoatən məmə nakoatisiai-in ilat. Məto nakoteiuə. Tipitəmat mīn əm kəmotohamnu ilat.*

48 Inəh itəmat nakoatən-iarəp məmə nakotegəhan-in natimnat mīn əh itəm tipitəmat mīn kəmoatol aupən, inəh kəmotohamnu ien mīn, kən itəmat nəkoatol namnun e rəhalat wək nian nakoatiləkīn suwit mīn rəhalat.

49 “Kən o nat əh, Uhgīn itəm tenatig təmən məmə, ‘Io ekahl-ipən rəhak ien mīn ne aposol mīn kotuwīn motəghat kəm ilat, kən ilat okotitəp motol nəratən kəm neen, kən motohamnu neen.’

50 Tol nəhlan, Uhgīn otakil itəmat tahmen məmə itəmat əm nəmotohamnu ien mīn rafin rəhan, kən in otol nalpīnən kəm itəmat o nimisən rəhalat, ilat itəm kəmotatig e nətuounən rəha nətueintən mətoarus-pa u-roiu,

51 ien mīn rafin itəm kəmotohamnu tətuoun e Epel mətoarus-pən Sekarəea, itəm təmimis e Nimə Rəha Uhgīn ilugīn e olta ne nimə. † Nīpahrienən, itəmat roiu ne, Uhgīn otol nalpīnən kəm itəmat.

52 “Itəmat iəgətun rəha Lou, nahməən asol otuwa otəmat məto-inu suatip kit əh-ikīn itəm tatəgətun nat naka itəm Uhgīn tolkeike. Itəmat nəkotitun suatip əh, məto nakotəhluaig-in məmə netənim kotəruru. Itəmat nəkəsotətəu-pənən, kən nakahtosig-in netənim məmə ilat mīn kotəruru nətəu-pənən.”

53 Nian Iesu təmīet e nimə əh mīnataliwək matuwīn, kən iəgətun mīn rəha Lou ne Farisi mīn, neməha təmol ilat. Tətuoun e nian əh, kəmotuwa rəhan tikimīr mīn. Koatərakin-pən nəghatən əskasik tepət kəm in

54 məmə okoteam-in nīpəgnəmtīn neen e nəghatən rəhan itəm təsahmenən.

12

Nəghatən mīn rəha nem əskasikən

(Mat 10:19-20, 26-33; 12:32)

¹ Kən e nian əh, netənim tepət kəmotuwa kitəh, okol kafin kəruru. Məto netənim tīnepət pik, kən moatəhg-irəkis-əhg-irəkis ilat mīn. Kən Iesu təmətuoun matəghat kəm rəhan mīn netənim məmə, “Itəmat, nakoatəto itəmat o is rəha Farisi mīn, is u in nolən rəhalat itəm rəhalat nənən təwīr, məto nīkilat tamkimik.

² Natimnat itəm etənim tatol anion, Uhgīn təpaniləs-iarəpa tagəhag ikīn. Kən natimnat itəm etənim tətəhluaig-in, kən Uhgīn təpaniləs-iarəpa, netənim okotəplan.

‡ **11:44:** Lou rəha netəm Isrel tatən məmə, okəmə suah kit otek etəm təmimis, kən in tamkimik e Lou. Tol nəhlan, ilat kotəkəike motol mak wīr e ikīn rəha suwit mīn məmə netənim kəsotaliwək pikən lan. § **11:46:** “Nat figəm” itəm Iesu tatəghat-in, in lou əlkələh mīn tepət tətət rəha noanol rəha Isrel. * **11:47:** Iesu tətəhai Farisi mīn məto-inu koatən məmə koatisiai-in ien mīn aupən. Məto ilat kəsotolən natimnat itəm ien mīn kəmoatən. † **11:51:** E Naoa Rəha Uhgīn əpəh e Oltesteman, Epel in ien aupən agīn, kən Sekarəea in namnun. Afin-tu Jen 14 ne 2 Kron 24:22. **12:2:** Luk 8:17

³ Natimnat itəm nakoatən e napinəpən, kən netəmim okotəto e nəruiəgən. Kən natimnat itəm nakoatən anion e nīpəgnoa nimə, kən netəmim kəpanotən-iarəp ihluə, netəmim rafin okotəto.

⁴ “Rəhak mīn netəmim, ekən kəm itəmat məmə, əsotəginən netəmim itəm kotitun nohamnuən nīpətīmat, mətə uarisig, okol kəsotol mīnən nat kit tərət kəm itəmat.

⁵ Mətə iatən-iarəp etəmim u kəm itəmat itəm tətuatip məmə onakoatəgin. Onəkotəkəike motəgin Uhgīn, mətə-inu nian in otohamnu suah kit, in titun nərakin-pənən in e nīgəm asol. Əwəh, nīpahrienən, ekən kəm itəmat məmə nakoatəkəike motəgin Uhgīn.

⁶ Mənig əlkələh mīn, katol-salim-in ilat tepət nəmtin mənī əkəku əm, mətə Uhgīn təsaluin agin-əhən kit.

⁷ Əsotəginən, mətə-inu Uhgīn tolkeike itəmat taprəkis-in mənig mīn tepət. Nīpahrienən, Uhgīn təmafin mītun wir noanutəmat rafin.

⁸ “Ekən kəm itəmat məmə, okəmə etəmim tatən-iarəp e nīganəmti netəmim məmə in rəhak kit, kən io Nəti Etəmim, io mīn ekən-iarəp e nīganəmti nagelo mīn rəha Uhgīn məmə in rəhak etəmim.

⁹ Mətə okəmə etəmim tatən-iarəp e nīganəmti netəmim məmə in sənəmə etəmim kit rəhak, kən io ekən-iarəp e nīganəmti nagelo mīn rəha Uhgīn məmə suah u in sənəmə etəmim kit rəhak.

¹⁰ Kən etəmim itəm tatən nəghatən rat e Nəti Etəmim, Uhgīn otafəl rəkis rəhan təfagə rat. Mətə etəmim itəm tatəghat rat e Narmīn Rəha Uhgīn, okol Uhgīn təsafəl rəkisən rəhan təfagə tərət.

¹¹ “Kən nian koatiuw-iarəp itəmat e nimə rəha nuəfiminən, ne e nīganəmti iərəməmə mīn, ne netəm-iasol mīn məmə okotiuw-iarəp itəmat motakil motuəh motələhəu nəghatən rəhatəmat, kən nikitəmat təsəht pīkən məmə onəkotəhro min-nulan kuhalpin rəhalat nəghatən,

¹² mətə-inu e nian ətuatip əh, Narmīn Rəha Uhgīn otəgətun itəmat e nəghatən naka itəm itəmat onakoatəghat-in kən moatən kəm ilat.”

Nimaa nəghatən e etəmim rəhan nautə tepət rəhn-kapə tikə

¹³ Kən netəm mīn əh kit təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun. Tata rəhak tīnimis rəkis. Awi, uəh niki piak məmə otoor natimnat rəha tata rəhatimlau məmə otos-ipa rəhak neen, itəm tata təmələhəu məmə rəhak.”

¹⁴ Mətə Iesu təmən kəm in məmə, “Rəhak etəmim, rəhak tikə e nətəligən u rəhatimlau o noorən rəhatimlau natimnat.”

¹⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Oatəto wir itəmat. Otahtosig-in wir itəmat məmə onəkəsotuwamən itəmat iaumis mīn, mətə-inu nəukəti nəmegəhən, in sənəmə nautə tepət.”

¹⁶ Kən təmuəh nimaa nəghatən u məmə, “Suah kit, rəhan nautə tepət, kən rəhan nasumən tatol nīpətīn tepət.

¹⁷ Kən təmən-ipən atip kəm in məmə, ‘?Oekahrol min-nulan, mətə-inu rəhak nimə mīn kinəsotahmenən məmə ekəlin-pən nīgak nagwənən mīn lan?’

¹⁸ “Kən in təmən məmə, ‘Təwir məmə ekol nulan. Ekəmki-rəkis nimə mīn u, kən ekiləkin nimə neen mīn itəm iahgin məsin. Kən ekəlin-pən nīgak nagwənən, ne rəhak nautə mīn ikin.

¹⁹ Kən ekitun nənən məmə, rəhak natimnat tepət tepət tahmen o nup tepət. Kən roiu ekameg, mətagwən, matənim, kən matəto nagienən təwir əm nulan matuwīn.’

²⁰ “Mətə Uhgīn təmən-ipən kəm in məmə, ‘!Ik ialmə! Roiu əm lapin, onakimis. ?Okahrol rəham natimnat u tatəməhl nəmərgətəin?’ ”

²¹ Kən Iesu təmən məmə, “Uhgīn otol əm nəhlan kəm netəmim itəm kotərgətəin nautə tepət məmə in rəhalat, mətə nīkin təsəht pīkən nolən wir mīn itəm Uhgīn tolkeike.”

*Əsotətəlig pikən natimnat rəha nipətitəm
(Mat 6:19-21, 25-34)*

²² Kən İesu təmən kəm rəhan netəmim min məmə, “Məto-inu o nolən əh, iatən kəm itəmat məmə, nəsotətəlig-in pikən natimnat rəha nəmegəhən rəhatəmat məmə onəkotun naka, kən məsotətəlig-in pikən natimnat rəha nipətitəmat məmə onəkotuwın-in natimnat naka.

²³ Əsotətəlig-in pikən məto-inu nəmegəhən rəhatəmat taprəkis-in nagwənən, kən nipətitəmat taprəkis-in napən min rəha nuwın-inən.

²⁴ Otəplan-tu mənig min, ilat kəsotasumən, kən məsotəüləkən, kən rəhalat nimə rəha nagwənən tikə, məto Uhgın tətəgwən ilat. !Məto Uhgın tolkeike pik itəmat taprəkis-in mənig min!

²⁵ ?Nikitəmat təht məmə rəhatəmat nətəligən pik titun nolən rəhatəmat nəmegəhən təfəməh? !Kəp! Nolən rəha nətəligən pik təsafin-pənən aua kitiəh əm e rəhatəmat nəmegəhən.

²⁶ ?Məto okəmə itəmat nəsotitunən nolən nat əkəku kit tol nəhlan, tahro nakoatətəlig-in pik natimnat pisin pisin min e nəmegəhən rəhatəmat?

²⁷ “Nikitəmat təht-tu nolən rəha nəgui-nig min itəm koatəguin. İlat kəsotol wəkən, məsotəhlən rəhalat napən. Məto ekən kəm itəmat məmə aupən, Kig Solomon rəhan nautə tepət, kən rəhan napən təwir pik, məto rəhan napən min kəsotəwirən taprəkis-in nəgui-nig min.

²⁸ Nəgui-nig min əh koatətul rəha nian kitiəh əm, kən olawigin, netəmim kotaan ilat e nigəm, məto Uhgın in tatol ilat kotəwir kotəwir. ?Kən nikitəmat təht məmə in otos-ipinə napən kəm itəmat, o kəp? !Əwəh! Rəhak netəmim, rəhatəmat nahatətəən in natiəkəku əm.

²⁹ “Təsəwirən məmə nikitəmat tatəht pik natimnat o nəmegəhən rəhatəmat, kən nian rafin nakotegəs-in nagwənən nigitəmat ne nənimən nimitəmat.

³⁰ Nikitəmat təsəht pikən natimnat min əh, məto-inu netəm kəsotahatətəən e Uhgın, ilat koatəgəs-in natimnat min əh. Rəhatəmat Tata in titun natimnat itəm nəkotəkəike motos o nəmegəhən rəhatəmat.

³¹ Məto nakotətəlig-in pik natimnat rəha nərəmərəən rəha Uhgın motol tətul aupən e nəmegəhən rəhatəmat, kən in otos-ipinə min kəm itəmat natimnat min rəha nəmegəhən ikin-u e nətueintən.

³² “Əsotəginən, itəmat sipsip min u rəhak itəm itəmat noan məsin əm, məto-inu Tata rəhatəmat nikin tagien pik məmə onəkotatig ahgin rəhan nərəmərəən, kən in otehm wir itəmat, kən itəmat min onəkotərəmərə itəmat min.

³³ Otosalim-in rəhatəmat natimnat min, kən motos-ipən məni lan kəm ian-rat min. Nian nəkotol təwir min-nulan, in tahmen-pən məmə nəkotol rəhatəmat pokis rəha məni itəm otəsəratən nian kit, kən nakotələhəu-pən rəhatəmat natimnat itəm təwir əpəh e nego e neai. Kən ikin əh, okol iakləh min kəsotuwınən iuəhkir motakləh-in, kən okol wın min kəsotərəkinən natimnat min əh.

³⁴ İatən nəhlan məto-inu, ikin pəhrüən rəhatəmat natimnat wir min koatəməhl ikin, kən nikitəmat otəkəike matəht natimnat min əh-ikin əh.”

Netəmim rəha İesu kotəkəike moatətul matip o rəhan nuwamən

³⁵ Kən İesu təmən məmə, “Pəs nəkoatətul matip nian rafin, tahmen-pən əm məmə nakoatuwın-in napən min rəha wək, kən moatehm wir məmə rəhatəmat lait otatuep e nian rafin.

³⁶ Onəkotəkəike motahmen-pən e iolwək min rəha iərəmərə kit itəm tətisi-pən e lafet kit rəha marit. Kən nian in tatuwa matəht-əht toa, kən roiu əm, ilat koaterəh e toa məmə otuwa imə.

³⁷ Iolwæk min itəm koatair moatətul matip nian ierəmərə tatuwa, ilat okotehm motos nəwirən rəha ierəmərə. Nipahrienən ekən kəm itəmat məmə, in otuwın-in napən rəha wək, kən maun-in ilat məmə okotuwa kəpələh, kən in otehm wir ilat mətəgwən ilat.

³⁸ Kən okəmə ierəmərə tatuwa lapin e napinəpən tinəlis kinkin lan, e nian mənig min kinotətuoun kinoatimnən lan, mətə iolwæk min ilat koatətul matip əm, kən in otol təwir agin kəm ilat.

³⁹ Kən itəmat nəkotəkəike motitun məmə, okəmə suah kit titun nian ətuatip itəm iakləh otuwa e rəhan nimə məmə otakləh, kən in okol təsapilən, in tatətul matip matehm wir rəhan nimə məmə iakləh otəsuwamən imə.

⁴⁰ Kən itəmat, nian rafin nəkotəkəike moatətul matip mətə-inu io Nəti Etənim ekuwa min e nian itəm itəmat nəkəsotitunən.”

⁴¹ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Ierəmərə. ?Nakatuəh nimaa nəghatən rəhatimat əm, o rəha netənim rafin?”

⁴² Kən Ierəmərə tatən məmə, “?Pah u in iolwæk itəm tenatig kən tatol rəhan wək e nian min rafin e nolən itəm təwir? ?Kən ierəmərə kit otiləs-ipər pah in otuwa etəm-iasol rəha iolwæk min e nimə rəhan məmə in otoor nagwənən nig iolwæk min rafin e nian ətuatip rəhan?”

⁴³ Kən nian ierəmərə rəha suah əh tatiet-arəpa, kən məplan məmə in tatol-wir rəhan wək, kən in otol təwir kəm iolwæk əh.

⁴⁴ Nipahrienən iakatən kəm itəmat məmə, ierəmərə in otiləs-ipər iolwæk əh tuwa mol etəm-iasol lan məmə in otərəməərə e natimnat rafin rəhan.

⁴⁵ ?Mətə tahro? Kəm-naka iolwæk un nikin otəht məmə, ‘Rəhak etəm-iasol təsuwamən nuwəh. Okotəsuwa uəhaiən.’ Kən iolwæk əh tinətuoun matoh iolwæk min nipitan ne nəman, kən muwin mətəgwən matənim mətəpis. ?Kən ierəmərə otol naka?

⁴⁶ Ierəmərə rəha suah un otiet-arəpa ron e nian kit itəm in təməsitunən kən məsətul matipən ron. Kən ierəmərə otos-ipən nalpinən asol kəm in, kən otiləs-ipən in tuwin matig ilat netəm min u itəm kəsotolən rəhan nəghatən.

⁴⁷ “Iolwæk əh itəm tinitun rəkis nəghatən rəha ierəmərə rəhan, mətə in təsətul matipən məmə otol wək min əh, kən okoh in tətə nahməən.

⁴⁸ Mətə iolwæk itəm in təsitunən nəghatən min rəha ierəmərə, kən matol natimnat itəm təsətuatipən itəm otəkəike mos nalpinən ron, kən okoh mətig əm iolwæk u. Etənim itəm Uhgın tatos-ipən natimnat tepət kəm in, in otəkəike mol natimnat tepət. Kən etənim itəm katələhəu-pən natimnat tepət e nelmin, okatəpəh-in min natimnat tepət ron.”

Iesu tatol netənim koatoor ilat min

⁴⁹ Kən Iesu təmən məmə, “Emuwa məmə ekəhlman nigəm e nətueintən, kən okəmə roiu əh nigəm əh tinətuəp rəkis, kən nikik otəgin.

⁵⁰ Nian əskasik kit itəm otuwa e rəhak nəmegəhən, tahmen e nolə bəptais kit, kən nikik titəhmə lan mətəorus-pən tinol namnun.

⁵¹ ?Nikitəmat təht məmə emuwa məmə ekələhəu nəməlinuən e nətueintən? !Kəp! Eməsuwamən məmə ekələhəu nəməlinuən, mətə emuwa məmə ekol netənim kotoor ilat min.

⁵² Kən tətəuoun u-roiu, okəmə netənim faif e latuənu kit, kən kotoor ilat min, kisil katəhaləhai kəiu, kən kəiu kətuəhai kisil.

⁵³ Tata in otəhai nətin iərman, kən nətin əh otəhai rəhan tata. Kən mama in otəhai nətin pətan, kən nətin əh otəhai rəhan mama. Kən pətan otəhai uhun, kən uhun otəhai nəgon.”

Netənim okotəkəike motitun nəmtətin min

(Mat 16:1-4; Mak 8:11-13)

⁵⁴ Kən in təməghat min kəm nimanin netənim matən məmə, “Nian nakotehm nimal napuə min okotə, kən nakotən uəhai əm məmə otəfik, kən otol mihin.

⁵⁵ Kən nian nəkotəplan məmә nuwig tәмilәs kәrpәp,* nakotән mәмә nape-apeән otuwa, kән otol mihin.

⁵⁶ !Ei! !Rəhatəmat nənән tәwir, məto nikitəmat tamkimik! Itəmat nakoatəmә nəkotitun pik natimnat min, kән motitun nehmən niməptән ne neai, kән nəkotitun məmә nian otuwa min-nulan, kән otol nəhlan. ?Məto tahro nakəsotitunən nipəti nəmtətin min itəm nakoatəplan əh-roiu?

⁵⁷ “?Tahro nakəsotitəpunən suatip itəm tətuatip məmә onəkotətəu-pən?

⁵⁸ Nian suah kit otilәs ik nakuwin e kot, kән nian natualiwək e suatip, kән tәwir məmә nakuaupən muəghat muən wir rəhatəmlau nərātən. Okəmә nəkəsioal mihinən, kән otilәs ik muwin e kot, kән etəm-iasol rəha kot otegəhan-in-pən ik e nelmi polis, kән polis otilәs ik muwin mahtosig-in ik e kalapus.

⁵⁹ Iatən kəm ik məmә, okəmә tol nəhlan, okol nəsietən e kalapus mətoarus nakətou rafin aɡin nalpinən rəham.”

13

Netənim okotəkəike motəuhlin ilat e rəhalat nolən rat min

¹ Kən e nian əh, netənim neen kəmotuwa kən-ipən kəm Iesu məmә netəm Kalili neen koatoh nat megəh min məmә okotol sakrifais lan kəm Uhgın, kən nian kitiəh min əm, mopael min rəha kapman u Pailat kəmotuwa motohamnu ilat, kən nitalat nat megəh min kəmotol əm kitiəh kətaiu.*

² Kən Iesu təmən-ipən məmә, “?Tahro? ?Nikitəmat təht məmә nimisən əskasik tol min-nulan rəha netəm Kalili əh, tatəgətun məmә ilat netəm rat taprəkis-in netənim rafin rəha Kalili?

³ !Kəp! Iatən kəm itəmat məmә təsol mihinən nəhlan. Məto okəmә itəmat nakəsotəuhlinən itəmat e nolən rat min rəhatəmat, kən itəmat min onəkotimis.

⁴ ?Kən tahro e netəm eitn rəha Saeloam itəm nimə əfəməh təmiet məfətain ilat kotimis? ?Nikitəmat təht məmә natimnat min əh tatəgətun məmә nəmegəhən rəhalat tərāt taprəkis-in netənim rafin əpəh Jerusalem?

⁵ !Kəp! Iatən kəm itəmat məmә təsol mihinən nəhlan. Məto okəmә itəmat nakəsotəuhlinən itəmat e nolən rat min rəhatəmat, kən itəmat min onəkotimis.”

⁶ Kən təmuəh nimaa nəghatən u məmә, “Etənim kit təməfe nig kit əpəh e rəhan nasumən, nərgin u fik. Kən nian nup min neen təmuwa minuwın rəkis, suah u təmuwin nian tepət mateam-in noa nig u, məto tikə, məto-inu təsoeən.

⁷ Kən in təmən kəm suah u tatehm nasumən məmә, ‘Əplan-tu. Emuwa mateam-in noa fik u minos nup kisil, məto esehmən noa nig kit ne. Ahtihl rəkis. Təsəwirən məmә tatəulosig e niməptən rəha nasumən.’

⁸ Kən suah u tatehm nasumən tuhalpin rəhan nəghatən məmә, ‘Etəm-iasol, əpəs əm tos nup kitiəh min əm. Kən ekel nisip mitəlau e nəukətin, kən masitu lan məmki-pən nisip wir.

⁹ Kən okəmә tatoe e nup əh-ikin, kən tәwir əm. Məto okəmә kəpə, ik nəkitun nəte rəkisən.’ ”

Iesu təmol-wir pətan kit e Sapat

¹⁰ Kən e Sapat kit, Iesu tatəgətun netənim əpəh imə e nimə kit rəha nuəfiminən.

¹¹ Kən pətan kit əh-ikin itəm narmın rat tətətig lan e nup eitn, kən tatol məmә məntaan tatəfaiu e nian rafin, kən məsətul ətuatipən.

¹² Kən nian Iesu təmehm in, kən təmaun-in məmә otuwa ron, kən tatən kəm in məmә, “Pətan. Io iatikis rəkis rəham nimisən, kol təsaskəlim minən ik.”

* **12:55:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmә, “Nian nakotəto nimətag itəm tətisi-pis,” məto-inu əpəh Isrel, nape-apeən tatuarisig nimətag itəm tətisi-pis. **12:59:** Mat 5:25-26 * **13:1:** Netəm Isrel kəmotaut o nimisən rəha netəm min əh məto-inu ilat koatətig e Nimə Rəha Uhgın u tasim, kən moatol nat itəm Lou tatən. **13:2:** Jon 9:2 **13:7:** Luk 3:9 **13:8:** 2 Pita 3:9,15

13 Kæn Iesu tæmælähäu-pæn nelmin lan, kæn æmun roiu agin-äh min æm, tæmätul ætuatip minæwir, kæn minatænwiwi Uhgîn.

14 Mæto etæm-iasol ræha nimæ ræha nuæfiminæn, nikin tæmahmä mæto-inu Iesu tæmol-wir pætan u e nian ræha Sapat. Kæn in tæmæn-ipæn kæm netæmim mæmæ, “Nian sikis ræhatæmat o nol wækæn. Nækotitun nuwamæn e nian min æh mæmæ in otol-wir itæmat lan, mæto e nian ræha Sapat, okol næsotuwamæn lan.”

15 Kæn Iæræmæ ræ tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “!Ræhatæmat nænæn tæwir, mæto nikitæmat tamkimik! ?Pah u e nikitæmat e nian ræha Sapat, kæn tæsikisæn ræhan pilik o togki itæm tæmæru ætain, masig muwin tætanæm næhau? !Kæp! Itæmat rafin nækoatol min-næhlan.

16 Mæto pætan æh, in noanol kit ræha Epraham, itæm Setan tæmælis o nup eitîn. Tætuatip æm mæmæ io ekæike mikis kæn mosmegæh in e nian ræha Sapat.”

17 Kæn næghatæn ræha Iesu tæmol ræhan tikimîr min kæmotaulis. Kæn netæmim rafin, nikilat tætagien o wæk wir agin min itæm Iesu tatol ilat.

Iesu tæmuæh nimæ næghatæn kæiu e næræmæ ræhan ræha Uhgîn
(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

18 Kæn Iesu tæmæn mæmæ, “?Næræmæ ræhan ræha Uhgîn in tahmen e naka? ?Kæn io oekæn næghatæn naka kæn mægætun lan?

19 Næræmæ ræhan ræha Uhgîn, in tahmen-pæn e noa næpik† itæm natiækæku, kæn suah kit tæmilæs mæfe e ræhan nasumæn. Kæn nikutin tinæwiæ minol iahgin, kæn mænig ilis min kotuwa moatol-pæn nimaalat e nelmin min.”

20 Kæn tæmæn min mæmæ, “?Iatægætun næræmæ ræhan ræha Uhgîn mæmæ in tahmen-pæn e naka?

21 In tahmen-pæn e is noan mæsin itæm pætan kit tætalkin e flaoa tepæt itæm kæmol-pæn e pesin asol, kæn tætahl flaoa rafin tætasis matol iahgin.”

Toa ækæku
(Mat 7:13-14, 21-23)

22 Kæn nian Iesu tæmaliwæk matuwîn Jerusalem, kæn matægætun netæmim e taon min ne latuænu min.

23 Kæn suah kit tæmætapæh ron mæmæ, “?Iæræmæ, netæmim noan mæsin æm itæm Uhgîn otosmegæh ilat?”

Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ,

24 “Iatæn kæm itæmat mæmæ onækotækæike motalkut pik mæmæ nakotuwîn-pæn e toa itæm natiækæku tatuwîn e nego e neai, mæto-inu netæmim tepæt itæm okotalkut mæmæ okotuwîn imæ, mæto ko kæsotuwînæn.

25 Mæto o nian kit, iæræmæ ræhan nimæ æh in otætul mahtosig e ræhan toa. Kæn itæmat itæm næsotuwamæn æh imæ e toa itæm natiækæku æh, onakoatætul ihluæ moatæht-æht toa moatæn mæmæ, ‘Awi, Iæræmæ. !Eræh e toa otimat!’ Mæto in otæn mæmæ, ‘Ekæruru agin-äh itæmat.’

26 Kæn itæmat nakotætuoun moatæn mæmæ, ‘Iæræmæ, kitat kæmotagwæn kælæh, kæn ik næmatægætun itimat æpæh e ræhatimat ikîn.’

27 Mæto in otæn-ipinæ mæmæ, ‘Io ekatæn kæm itæmat mæmæ ekæruru agin-äh itæmat. Itæmat rafin netæm nakotærat agin. !Otuwîn isæu ron io!’

28 “E nian æh itæmat onækotehm Epraham, ne Aisak, ne Jekop, ne ien min aupæn koatægætun e nego e neai itæm Uhgîn tætaræmæ lan, mæto itæmat onakoatætul ihluæ kæn okærakin-iaræp itæmat, kæn onækotasæk, moatægætun næluitæmat, moatæto tærat.

29 Kæn netæmim okotisi-par, kæn motisi-pah, kæn motisi-pæhap, kæn motisi-pis, mæmæ okotuwîn motæpælæh motagwæn e nego e neai itæm Uhgîn tætaræmæ lan.

13:14: Eks 20:9-10; Dut 5:13-14 13:15: Luk 14:5 † 13:19: Næghatæn Kris ætuatip tatæn mæmæ, “nikuti mastat.” Mastat in nig kit itæm nikutin in natiækæku. Tætwiæ æpæh ikîn Isrel, mæto tikæ æpæh Ntæn. 13:25: Mat 25:10-12
13:27: Sam 6:8 13:28: Mat 8:11-12 13:29: Sam 107:3

³⁰ Kən təwīr məmə nəkotitun məmə, netəmim neen itəm koatuarisig əh-roiu, ilat okotuwa motətul aupən. Kən netəmim neen itəm koatətul aupən əh-roiu, ilat okəpanotuwa motətul uarisig.”‡

*Herot təmolkeike məmə in otohamnu Iesu
(Mat 23:37-39)*

³¹ Kən e nian əh, Farisi mīn neen kəmotuwa motən-ipən kəm Iesu məmə, “Təwīr məmə nakiet uəhai əm u ikin-u matuwīn, məto-inu Herot Antipas tolkeike məmə otohamnu ik.”

³² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Herot Antipas in iol keko-eko, tahmen e kuri iarupīn itəm tətəgwən mītə. Otuwīn motən-ipən kəm in məmə io ekatən məmə, ‘Ehm-tu. Nian əkuəkīr əm əh-ikin tətətig itəm io ekəhg-iarəp narmīn rat mīn e netəmim, kən matolwīr nīmīsən rəha netəmim, kən uarisig e nian kisil lan, kən ekol namnun rəhak wək.’

³³ “Nat əpnəpīn Herot təmən nəhlan, məto io ekəike matətəu-pən rəhak suatip matuwīn u-roiu, ne olawīg, ne oniəh muwīn miet-pən Jerusalem. Inu ikin ətuatip itəm okotəkəike kīsiāi-in ien mīn ikin. Məto Jerusalem əm, katohamnu ien mīn rəha Uhgīn ikin.

³⁴ “!Awe, netəm Jerusalem, netəm Jerusalem! Itəmat nakotohamnu ien mīn rəha Uhgīn, kən netəmim itəm Uhgīn təmahl-ipa kəm itəmat, nəkotahtimnu ilat e kəpiel apīn, inəh netəm u rəha Uhgīn itəm koatos nəghatən rəhan. Nian tepət iatəg-əfəməh-in nelmək məmə iatəmīk-əfīmīn wīr itəmat matos wīr itəmat, tahmen-pən e mənīg itəm tatu nenətīn mīn e nikwīn, məto itəmat nikitəmat təsəgienən ron kən motapəs io.

³⁵ Kən nəkotitun məmə Uhgīn təmapəs itəmat, kən iakatən kəm itəmat məmə okol nəkəsotehmən io matuwīn matuwīn mətoarus nakotən məmə, ‘!Iərəməərə Uhgīn tətətig ilau suah u itəm tatuwa e nərgīn!’ ”

14

Iesu təmuwīn əpəh rəha Farisi kit ikin

¹ E nian rəha Sapat kit, Iesu təmuwīn e nīmə rəha etəm-iasol kit rəha Farisi mīn məmə okotəgwən, kən netəmim koatisīlu wīr məmə okotehm-tu naka əh otol.

² Kən inəh Iesu tətəpələh ikin, suah kit tatīmīs e nīmīsən rəha kasis-asis, tətəpələh iuəhkīr əm ron.

³ Kən Iesu təmətapəh o iəgətun mīn rəha Lou ne Farisi mīn məmə, “?Təhro? ?Lou tategəhan-in məmə suah kit otol-wīr netəm koatīmīs kotəmegəh mīn e nian rəha Sapat, o kəp?”

⁴ Məto ilat kəsotənən nat kit ne. Kən Iesu təmos suah un, mol nīpətīn təwīr mīn, kən mahl-ipən tatuwīn.

⁵ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Okəmə itəmat kit, rəhan suakəku, o rəhan kau otiwīg-pən pīkən e noakīmīl asol e nian rəha Sapat, kən in otol naka? In otəkəike muwīn mīləs-irəkīs uəhai əm. ?Pah u etəmat otəsol mihīnən?”

⁶ Kən nəghatən rəhalat təmīkə məmə okotən.

⁷ Kən Iesu təməhm netəmim neen itəm kəmaun-in ilat o nagwənən, kən kəmotuwa imə motitəpun ikin mīn rəha nīsiāiən məmə okotəpələh aupən ikin. Kən təmən-ipən kəm ilat məmə,

⁸ “Okəmə etəmim tətəun-in ik məmə onəkuwa o nagwənən kit rəha marit, kən nəsuwīnən məpələh ikin rəha nīsiāiən. Məta suah kit in ilīs katisiāi-in pīk tuwa,

⁹ kən etəm-iasol rəha nīmə otən kəm ik məmə, ‘Agīm. Pəs suah u in təpələh u ikin-un.’ Kən onakaulīs məto-inu nakəkəike muwīn məpələh ləhau agīn itəm nīsiāiən tikə ikin.

13:30: Luk 14:9; Mak 9:35; 1 Kor 4:9; Mat 20:8 ‡ **13:30:** Netəm Isrel, nīkilat təht məmə ilat koatətul aupən e netəmim rafin. Kən nīkilat təht məmə Iaihlua mīn kotərat əm. Məto Iesu təmə netəmim tepət rəha Isrel okəsotuwīnən e nego e neai, kən Iaihlua mīn tepət, ilat okotuwin e nego e neai. **13:35:** Sam 118:26; Mat 21:9; 23:39; Mak 11:9-10; Jon 12:13

14:3: Luk 6:9 **14:5:** Mat 12:11; Luk 13:15 **14:8:** Prov 25:6-7

¹⁰ Məto okəmə suah kit tətəun-in ik məmə nakuwın magwən e lafet kit, kən təwır məmə nakitəpun ikin nisaiian tikə ikin. Kən tol nəhlan, nian etəm-iasol rəha nimə tatuwa, in otən kəm ik məmə, ‘Rəhak etəmim, uwın məpələh ilis, ikin rəha nisaiian.’ Kən inu otıləs-ipər nərgəm e nıganəmti netəmim rafin əh imə.

¹¹ Ekən nəhlan məto-inu etəm tatıləs-ipər atıp in məmə in otuwa etəm-iasol, Uhgın otıləs-iəhau in. Məto etəmim itəm tatıləs-iəhau atıp in, Uhgın otıləs-ipər mol tuwa etəm-iasol.”

¹² Kən Iesu təmən-ipən kəm etəm-iasol rəha nimə məmə, “Okəmə natol nagwənən asol kit e nərauiəgən o lapın, təsəwırən məmə nakaun-in ik mın neen, ne piam mın, ne rəham noanol mın, ne netəm rəhalat nautə tepət itəm kotatig kitəlau lam. Okəmə natol mihin, kən mətə, ilat mın okotaun-in ik məmə nakuwın motagwən itəmat mın, kən ilat okotalpın nat nəmol kəm ilat.

¹³ Məto nian natol lafet kit, kən onakəkəike maun-in ian-rat mın, ne netəm nıpətılət məsin tərət, ne ielkin rat mın, ne netəm nıganəmtılət təpis, məmə okotuwa nakotagwən.

¹⁴ Kən Uhgın otawte-in rəhan nəwırən kəm ik, məto-inu okol ilat kəsotalpın agın-əhən nat nəmol kəm ilat. Məto e namnun nian, nian netəm kotətuatıp okoatəmegəh mın, kən Uhgın otətou ik lan.”

Nimaa nəghatən rəha nagwənən asol (Mat 22:1-10)

¹⁵ Kən ilat kit əh-ikin itəm tətəgwən təməto nəghatən əh, kən təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Təwır pik o etəmim itəm otuwın əpəh e nego e neai itəm Uhgın tatərəməyə lan, kən magwən e lafet asol rəhan.”

¹⁶ Məto Iesu təmən kəm in məmə, “Nian kit, suah kit təmol nagwənən asol kit rəhan, kən maun-in netəmim tepət məmə okotuwa kəgwən kələh ilat mın.

¹⁷ Kən e nian rəha nagwənən, in təmahl-ipən rəhan iolwək məmə otuwın mən-iarəp kəm netəmim itəm təmaun-in rəkis ilat. Kən tən-ipən kəm ilat məmə, ‘Otuwa kəgwən, məto-inu enol əpenə-penə rəkis e nagwənən.’

¹⁸ Məto ilat rafin kəmotapəs nuwınən moatən məmə okol kəsotuwamən. Kit təmaupən mən kəm in məmə, ‘Kəsi. Ən-tu kəm rəham iərəməyə məmə ko esımnən məto-inu, emos-nəmtin əm nıməptən kit, kən ekəike muwın mətəg.’

¹⁹ “Kən kit mın təmə, ‘Kəsi. Ən-tu kəm rəham iərəməyə məmə ko esımnən məto-inu, emos-nəmtin əm kau ten rəha niuwən kat, kən ekəike muwın mehm pitən rəhalat mın wək.’

²⁰ “Kən kit mın təmə, ‘Ən-tu kəm rəham iərəməyə məmə ko esımnən məto-inu, kəmit rəhak pətan ka latuənu əh-roiu.’

²¹ “Kən iolwək təmuwa mən-ipən kəm rəhan etəm-iasol. Kən etəm-iasol un nıkin təmahmə təmahmə, kən təmən kəm rəhan iolwək məmə, ‘Uwın uəhai e suatıp ne ikin mın neen e taon meam-in ian-rat mın, ne netəm nıpətılət məsin tərət, ne netəm nıganəmtılət təpis, ne ielkin rat mın, kən mit ilat motuwa.’

²² Kən in təmol əm məmə rəhan etəm-iasol təmən mihin ne, kən təmıtəlig-pa mən-ipən məmə, ‘Etəm-iasol. Natımnat rafin itəm nəmən, io enol rəkis, məto nagwənən tepət əh-ikin kən nimə tahmen e netəmim neen mın.’

²³ “Kən etəm-iasol təmən kəm iolwək məmə, ‘Kən uwın e suatıp, ne ikin mın rafin ihluə e taon, kən uwın muəh nıkilat məmə ilat okotuwa imə, məmə nimə u rəhak otəkəike mər wır.’

²⁴ Məto ekən kəm ik məmə netəm emaun-in ilat aupən, ko kəsotun asgəwınən nagwənən məsin rəhak.’ ”

Nolan rəha nətəu-pənən Iesu

²⁵ Netəmim tepət tepət koatuarisig-in Iesu e suatip. Kən in təmeirair mən-ipən kəm ilat məmә,

²⁶ “Okəmә suah kit tolkeike məmә otuwa muarisig-in io, in otəkәike mos io ekәtul aupән e rәhan nәmegәhән. In otəkәike molkeike io maprәkis-in rәhan tata ne mama ne rәhan pәtagwәhl ne nәtin mın ne pian mın ne winin mın, ne in atip mın.* Okəmә tәsol mihinән, kән ko in tәsahmenән məmә otuwa mol rәhak lan etәmim.

²⁷ Kән etәmim pah itәм tәsilәsән rәhan nig kәluau mәtәu-pa io, kән ko in tәsahmenән məmә otuwa mol rәhak lan etәmim.

²⁸ “Okәмә itәmat kit tolkeike məmә otilәkin nimә asol kit kaifәмәh, kән in otaupән mәpәlәh mehm wir mәni rәha natimnat mın mәмә otehm rәhan mәni mәмә tahmen, o kәp.

²⁹ In tatol nәhlan mәto-inu okәмә in tәsaupәнән mehm wir mәni ron, kән in tatәtuoun matol fautesen† әm, mәto tinәruru nol rafinән, kән netәmim rafin itәм okotuwa motehm, kән okotalah-әmnu moatән mәмә,

³⁰ ‘Әplan-tu. Suah u tәмәtuoun әm rәhan nimә, mәto tinәruru nol rafinән.’

³¹ “Kән okәмә kig kit rәhan mopael ilat ten-taosan әm, tatәto namnusән mәмә kig pisin kit mın itәм rәhan mopael mın tuente-taosan tatuwa mәмә okuәluagin, kән otәsuwin uәhaiән o nәluaginән. Aupән ikin, otəkәike mәpәlәh mehm wir mәмә in titun nol winән, o kәp.

³² Okәмә titun mәмә okol tәsol winән, in otəkәike mahl-ipән netәmim neen kotuwin motehm rәhan tikimир nian in әpәh isәu әh, kән okotәtapәh o nәmәlinuән.

³³ Kән e nolән ahmen mın әm, itәmat nәkotəkәike motәpәlәh motehm wir nәmegәhән rәhatәmat. Okәмә itәmat kit tәsapәsән әh rәhan natimnat mın rafin, kән ko in tәsahmenән mәмә otuwa mol rәhak lan etәmim.”

³⁴ “Nian etәmim kit takiah nien, kән nipәti nien in tәwir o nawirән nagwәнән. Mәto nian kinawir rәkis nagwәнән lan, kән nipatin tәsәwir mınән o nunән.‡

³⁵ Kән okol kәsolән nat wir kit lan, kән netәmim okotәrakin әm. Etәм matәlgin tatig, tәwir mәмә in otәtәlig-in wir kән mitun nәghatән mın u.”

15

Nimaa nәghatән e sipsip itәм tәmәluе (Mat 18:10-14)

¹ E nian әh, netәmim tepәt itәм koatos mәni rәha takis, ne netәmim tepәt itәм nol tәfagә rat, kәmotuwa mәмә okotәtәlig-in Iesu. ² Kән Farisi mın ne iәgәtun mın rәha Lou koatәghat rat Iesu o netәм nol tәfagә rat mın әh, moatән mәмә, “Suah әh, nikin tәtagien әm mәмә nol tәfagә rat mın koatuwin ron, kән motagwән kәlәh.”

³ Kән e nәghatән mın u, Iesu tәmuәh nimaa nәghatән u mәмә,

⁴ “?Itәmat pah u, rәhan sipsip wan-hanrit, kән kitiәh tәmәluе, mәto in nikin tәsәhtән? Okәмә itәmat kit rәhan sipsip tәmikә nәhlan, kән in otəkәike mapәs rәhan nainti-nain sipsip koatun kras moatәtul әpәh tәpiә ikin, kән in otuwin mategәs-in itәм tәmәluе mәtoarus-pән in otehm.

⁵ Kән nian in tәmehm, tәmilәs-ipәр mәhun, kән nikin tәtagien.

* **14:26:** Nәghatән Kris әtuatip tatән mәмә, suah itәм tolkeike mәмә otuarisig-in Iesu, in tәtәkәike metәhau rәhan mın. Mәto nipәti nat u mәмә, kitat okotolkeike rәhatat mın, mәto kotəkәike molkeike pik agin Iesu. **14:26:** Luk 9:23 † **14:29:** Nәghatән u “fautesen,” tatәghat-in kәpiel mın itәм kaupән katәlin o nilәkinән nimә. ‡ **14:34:** Nәghatән әtuatip rәha Iesu tәmә, “Sol in tәwir, mәto okәмә rәhan nәtehenән tinikә, kән nat tikә otol tәtehen mın.” Mәto sol rәha netәmim e nian mın әh, in tәmol pilәh-pilәh e nat pisin itәм nәtehenән tikә. Kән nian neen, okәмә nәhau tatol pilәh-pilәh e sol, kәnu nәtehenән tiet. Mәto sol rәhatat u-roiu tosolән mihin. Nian rafin tәtehen. **14:34:** Mat 5:13, Mak 9:50 **15:2:** Luk 5:30 **15:4:** Esik 34:11,16; Luk 19:10

⁶ Kən nian in tāmiet-arəpa latuənu, in otəkəike maun-in in mīn neen, ne netəm kotatīg motitəlau lan, kən mən-ipən kəm ilat məmə, ‘Otuwa kotagien kələh, mətə-inu emehm mīn rəhak sipsip itəm təməluē.’ ”

⁷ Kən nian Iesu təmōl namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən iatən kəm itəmat məmə, tahmen-pən əm əpəh e nego e neai. Okəmə iol təfagə rat kit tatəuhlin rəhan nəmegəhən kəm Uhgīn, kən nagienən əpəh ilis e nego e neai o suah əh in tepət, taprəkis-in nagienən o netəmim nainti-nain itəm nīkilat təht məmə kotətuatip məsotolən nat kit tərət itəm okotəkəike motəuhlin nəmegəhən rəhalat ron.”*

Nimaa nəghatən e mənī təmīkə

⁸ Kən Iesu təmatīg məghat mīn məmə, “?Okəmə pətan kit rəhan mənī ten kəmōl e silfa, kən in təmīkīl kitiəh, kən in otol naka? In otasiepən e lait kit, kən mol pīrum megəs-in wīr əpəh imə matuwīn matuwīn mehm.

⁹ Kən nian təmehm mənī əh, in otaun-in rəhan mīn neen ne netəm kotatīg motitəlau lan, matən məmə, ‘Otuwa kotagien kələh mətə-inu emehm rəkis mənī ilou rəhak təmīkə.’ ”

¹⁰ Kən nian Iesu təmōl namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən ekolkeike məmə ekən kəm itəmat məmə, e nolən kitiəh mīn əm, nagienən asol e niganəmti nagelo mīn əpəh ilis e nego e neai, nian iol təfagə rat kit tatəuhlin rəhan nətəligən matuwīn o Uhgīn.”

Nimaa nəghatən rəha nətī suah kit iərman itəm təməluē

¹¹ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Suah kit, nətīn iərman kəiu.

¹² In əkəku lan tən-ipən kəm rəhalau tata məmə, ‘Tata. Oor nautə mīn rəham, mos-ipa rəhak u-roiu.’ Kən rəhalau tata toor rəhan natīmnat mos-ipən kəm ilau.

¹³ “Kən təsuwəhən, nətīn in əkəku lan tos rəhan lan muwīn mol-salim-in ilat, kən mos mənī e nautə mīn un miet iməlat ikin muwīn e nəptən pīsīn kit mīn isəu. Kən ikin əh, təmatərəkīn rəhan mənī e nolən rat mīn matuwīn matuwīn.

¹⁴ Kən nian rəhan mənī tīnikə rafīn, nəumis asol tīnitan e nītən əh, kən nəumis tīnatus suah un, nīgīn nagwənən tīnikə.

¹⁵ Kən təmuwīn matol wək kəm suah kit əh-ikin əh, kən suah u təmahl-ipən məmə otuwīn mətəgwən rəhan pīkəs mīn.

¹⁶ Kən nəumis təmus pīk məmə in tolkeike məmə otun nagwənən nīgī pīkəs mīn, mətə etəmim tīkə itəm otos-ipən nat kit kəm in.

¹⁷ “Kən nətəligən wīr tīnuwa mīn lan, kən matətəlig-in məmə, ‘Kəsi. Roiu əh iolwək mīn rəha tata, nīgīlat nagwənən tepət maprəkis, mətə io ekətatīg u ikin-u, otəsuwəhən kən ekīmīs e nəumis.

¹⁸ Oekiet u ikin-u mītəlig-pən o rəhak tata, kən mən-ipən kəm in məmə, “Tata. Io emol tefagə tərət kəm Uhgīn ne ik.

¹⁹ Roiu əh esahmenən məmə onəkaun-in io məmə nətīm. Mətə aun-in io ekahmen-pən əm məmə io iolwək əm kit rəham.” ’

²⁰ Kən təmətul maliwək mīnatuwīn məmə otehm rəhan tata.

“Mətə nian təmatuwa əh əpəh isəu, rəhan tata təmasipən məplan, kən təmasəkītun, maiu muwīn mīləs muətāin mətəgien ron.

²¹ Kən netīn tən-ipən kəm in məmə, “Tata. Io emol tefagə tərət kəm Uhgīn ne ik. Roiu əh esahmenən məmə onəkaun-in io məmə nətīm.’

²² “Mətə rəhan tata taun-in rəhan iolwək mīn mən-ipən kəm ilat məmə, ‘!Ei! Otuwīn uəhai motos kot itəm in təwīr maprəkis motuwa kuwīn-in-pən kəm in, kən motos rig motarīgīn-pən e noanelmīn, kən motos put ka kuwīn-in-pən e nelkīn,

* **15:7:** Iesu tatəghat-in Farisi mīn itəm koatətəu-pən Lou rəha Moses, kən ilat koatən məmə kotətuatip, nat əpnāpīn nərātən tətatīg e nīkilat rafīn. **15:18:** Sam 51:4

²³ kən motiləs pilik itəm tasis-asis məwīr motuwa koh, pəs kotol kələh lafet lan rəha nətik,

²⁴ mətō-inu nətik u, in tahmen əm məmə təmimīs rəkis, mətō roiu in tīnəmegəh mīn. In təməlue, mətō enehm mīn.’ Kən ilat kīnoatol lafet.

²⁵ “Kən e nian əh, netin asol lan in əpəh e nasumən. Kən e nian təmatuwa mīnuwa iuəhkīr o latuənu, kən mīnətō netəmim koatol napuən mīn, moatol tanis.

²⁶ Kən təmaun-in iolwək kit tuwa tətəpəh ron məmə, ‘?Ei, naka əh netəmim koatol?’

²⁷ Kən tən-ipən kəm in məmə, ‘Piam təmuwa, kən rəham tata təmoh pilik itəm tasis-asis mətō-inu piam tīnītəlig-pa mīn, kən in təsanən əm.’

²⁸ “Kən nīkin təmahmə, kən məmə, ‘Okol esuwīnən imə.’ Kən rəhan tata təmuwa ihluə matəkəike kəm in məmə otuwīn imə.

²⁹ Mətō tən-ipən kəm rəhan tata məmə, ‘Əplan-tu. Kəmuatig nup tepət rəkis, kən iatol wək u ikīn-u tahmen-pən əm məmə rəham kit iolwək, kən məsəhtən nəwīam kit ne. ? Mətō tahro, tata? Nəməsos-ipamən nat əkəku kit kəm io tahmen-pən e nənī, məmə ekol nagwənən lan itimat io mīn neen.

³⁰ Mətō nətīm əh itəm təmərəkīn rafīn rəham nautə o nətouən nīpitan mīn lan rəha suatip, kən nian tīnītəlig-pən latuənu, kən nakətul matoh pilik tasis-asis matol lafet lan rəhan.’

³¹ “Kən rəhan tata tən-ipən məmə, ‘Nətik. Nian rafīn kilau mīn ik kətuatig, kən natīmnat rafīn rəhak in rəham.

³² Mətō tətuatip əm məmə okotol lafet u motagien, mətō-inu piam u tahmen-pən əm məmə təmimīs rəkis, mətō roiu in tīnəmegəh mīn. In təmīkə, mətō roiu kīnotehm mīn.’ ”

16

Nimaa nəghatən rəha etəm-iasol itəm tatol nolən teko-eko

¹ Kən Iesu təmən kəm rəhan mīn netəmim məmə, “Suah kit rəhan nautə tepət, kən in təmos suah kit tuwa etəm-iasol o rəhan iolwək mīn. Kən rəhan iolwək mīn neen kəmotuwa moatən-ipən nəratən rəha etəm-iasol əh kəm iərəməərə, moatən məmə, ‘Ei, suah əh tatərəkīn rəham natīmnat.’

² Kən təmaun-in suah əh tuwa tatəghat kəm in məmə, ‘?Ei, nəghatən naka mīn u iakatəto katən lam? Ekolkeike məmə nakos rafīn nəghatən mīn rəha wək rəham muwa, mətō-inu roiu ekahl-iarəp ik e wək.’

³ “Kən etəm-iasol əh təmuwīn matətəlig-in məmə, ‘Awe. Rəhak iərəməərə tolkeike məmə otərakin io e rəhak wək u-roiu. ?Kən ekol naka əh-roiu? Nahgik təsahmenən məmə ekel nīsīp mos mənī ikīn, kən io iaulis pīk o neasiə-inən mənī o netəmim.

⁴ !Ei! Roiu əh enītun nat naka itəm io ekol pəs netəmim okotit io motuwīn iməlat ikīn moatehm wīr io nian rəhak iərəməərə otərakin io e rəhak wək.’

⁵ “Kən in təmaun-in rafīn netəmim itəm kəmotol kaon kəm iərəməərə kotuwa ron kitīəh kitīəh. Kən təmən-ipən kəm itəm təmaupən muwa məmə, ‘?Ik nəmol kaon e naka?’

⁶ Kən suah əh təmən məmə, ‘Eməmīk tram rəha oel o noahən ilat wan-hanrit.’* Kən etəm-iasol təmən kəm in məmə, ‘Inu ma pepe rəha kaon rəham. Əpələh uəhai əm-tu, kən əte-pən fifti tram əm e rəham pepe.’

⁷ “Kən təmən-ipən kəm suah kit mīn məmə, ‘?Ik nəmol kaon e naka?’ Kən in təmə, ‘Emol kaon e wan-taosan pak wit.’ Kən etəm-iasol təmə, ‘Os ma pepe rəha kaon rəham, kən əte-pən əm eit-hanrit pak wit.’

⁸ “Kən uarisig lan, iərəməərə rəha etəm-iasol apon itəm təmatol tərət kəm in, təmatənwiwi in o rəhan nolən rəha neiueiuəən məmə in otehm wīr atip in. Nat u tatəgətun məmə netəmim rəha nətueintən, ilat kotenatig wīr o nolən mīn rəha nətueintən

15:24: Efes 2:1,5 * **16:6:** Wan tram oel tahmen e tate o fote lita.

nian ilat koatəghat kəm ilat mīn, taprəkis-in nenatīgən rəha netəmim rəha nəhag-əhagən.†

⁹ “Kən iatən kəm itəmat məmə, otasitu wīr e netəmim e mənī rəha nətueintən məmə ilat okotuwa iolitəmat mīn. Kən nian mənī rəha nətueintən otikə, kən Uhgīn otos itəmat muwīn əpəh e nego e neai itəm otətātīg līlīn.

¹⁰ “Okəmə nəkitun məmə suah kit tatehm wīr nat əkəku kit, kən nəkitun məmə in titun nehm wīrən nat itəm iahgīn. Kən okəmə nəkitun məmə suah kit tatol nolən itəm təsətuatīpən e nat əkəku kit, kən nəkitun məmə in otol nolən təsətuatīpən e nat itəm iahgīn.

¹¹ ?Kən tol nəhlan, okəmə itəmat nəkəsotehm wīrən mənī rəha nətueintən u, kən pah otegəhan-in itəmat məmə nakotos nat itəm təwīr pahrien, inəh natimnat rəha Uhgīn?

¹² Kən okəmə itəmat nəkəsotehm wīrən natimnat rəha suah kit mīn, kən nikitəmat təsəhtən məmə okos-ipən əh mīn kəm itəmat rəhatəmat atīp natimnat mətō-inu, katəplan məmə onəkəsotehm wīr mīnən natimnat mīn əh.

¹³ “Etəmim tikə itəm titun nuwamən in slef rəha etəm-iasol kəiu. Okəmə in tətalkut məmə otol nəhlan, kən otolkeike kit mol nəwīan, kən metəhau kit məsolən nəwīan. Okol nəsolən slef rəha Uhgīn ne mənī e nian kitīəh əm.”

¹⁴ Farisi mīn kotolkeike pīk mənī, kən nian kəmotətō nəghatən mīn u, kən kəmotalah-əsan e Iesu.

¹⁵ Mətō in təmən kəm ilat məmə, “Itəmat nəkoatol nolən mīn itəm koatol netəmim koatən məmə nəkotətuatīp. Mətō Uhgīn titun nikitəmat məmə kotərat. Iatən nəhlan mətō-inu nat naka itəm netəmim koatīləs-ipər məmə in nat keike, mətō e nīganəmṭi Uhgīn in nat əpnapīn əm.”

¹⁶ Kən in təmatəkəike matən məmə, “Kəmən-iarəp Lou ne nəghatən rəha ien mīn rəha Uhgīn mətōarus-pa Jon Baptais, kən uarisīg lan, katən-iarəp namnusən təwīr rəha nərəmərən rəha Uhgīn, kən netəmim rafin kotalkut pīk məmə okotuwīn motātīg ahgīn.

¹⁷ Mətō kəsənən məmə wək rəha Lou ne nəsanənən rəhan təmīkə. Nəghatən rafin rəhan kotātīg, in asol mīn mətōarus-pən in əkəku agin. Lou otətātīg taprəkis-in neai ne nətueintən.

¹⁸ “Kən tahmen-pən əm nulan: okəmə suah kit tatol tifos mətəpəs rəhan pətan, kən matit pətan pīsīn kit mīn mətuatīg, kən in tategoafəl rəhan pətan matol təfagə rat. Kən okəmə suah kit tatit pətan kit itəm rəhan iərman təmapəs kən ilau mətuatīg, kən in tatol təfagə rat mətō-inu in tətəkləh-in pətan rəha suah pīsīn kit.”

Nimaa nəghatən rəha Lasaros ne suah kit rəhan nautə tepət

¹⁹ Kən Iesu təmən məmə, “Suah kit rəhan nautə tepət tatuwīn e napən wīr mīn nəguī-naris itəm nəmtīn tiəkis, kən nian rafin tatun pīk nagwənən wīr mīn.

²⁰ Kən ian-rat kit, nərgīn u Lasaros, nīməgəm təmīrafin nīpətīn. Kən kəmīləs kan kələhəu əpəh e nafīluə rəha latuənu.

²¹ In tolkeike pīk məmə otun nīmīsmīsī nagwənən itəm təmīsas e tepīl rəha etəm-iasol əh. Kən nat kit tərət mīn, kuri mīn kotuwa moatəpəh-əpəh nīməgəm mīn rəhan.

²² “Kən ian-rat əh təmīmīs, kən nagelo mīn kəmotīləs motuwīn əpəh e nīkali Epraham, ikīn rəha nīsiāiīn. Suah un rəhan nautə tepət, in təmīmīs mīn, kən kəmītənīm.

²³ Kən in tuwīn əpəh e nīgəm asol, kən tatətō nahmən asol, kən nian təmasīpər, təməplan Epraham əpəh isəu. Kən Lasaros əpəh e nīkalīn.

²⁴ Kən təmaun-in əfəməh məmə, ‘!Tata Epraham! Awi, asəkitun io. Ahl-ipən Lasaros məmə oteer əm noanelmīn e nəhau kən mos muwa mek namək lan məmə otətəp, mətō-inu iatətō nahmən asol e nīgəm ukīn-u roiu.’

† **16:8:** Nīpətī nəghatən rəha Iesu məmə netəmim rəha nəhag-əhagən kəsotolən natimnat itəm Uhgīn tolkeike məmə otətul aupən e rəhalat nāmēgəhən. Nīkilat təsəht pīkən nətəlīgən rəha Uhgīn. **16:10:** Luk 19:17-26 **16:13:** Mat 6:24 **16:15:** Mat 23:28; Luk 18:9-14 **16:16:** Mat 11:12-13 **16:17:** Mat 5:18 **16:18:** Mat 19:1-12; Mak 10:1-12

²⁵ “Məto Epraham təmə, ‘Nətik, nıkim təht-tu rəham nəmegəhən aupən. Ik nəmatos natımnat wır rəham tepət, məto Lasaros təmatəto nahməən tepət e nıpətın. Məto roiu əh, in tatəto təwır ikin-u, kən ik, natəto nahməən tepət e nıpətım.

²⁶ Kən nat kit mın. İlugin-in kitat, noakimil asol itəm tatoor kitat, ik un, kən itimat u. Okəmə itimat kit tolkeike məmə otımnə mehm ik, məto okol təsımnəən. Kən okəmə itəmat kit tolkeike məmə otuwa mehm itimat, məto okol təsuwamən.’

²⁷ “Kən etəm rəhan nautə tepət təmən məmə, “Tata. İakatəkəike kəm ik, awi, kəsi. Ahlıpən Lasaros tuwın e nımə rəha tata rəhak,

²⁸ məto-inu piak faif əh-ikin. Təwır məmə in otuwın məghat mem əskasik ilat məmə okoatəto ilat məmə okəsotuwamən ukin-u itəm iatəto nahməən asol agın ikin.’

²⁹ “Məto Epraham təmə, ‘Kəp. Nəghatən rəha Moses ne ien mın rəha Uhgın tətətig. Pəs pıam mın okotəto nəghatən mın əh.’

³⁰ “Kən etəm rəhan nautə tepət təmən məmə, ‘Kəp, Tata Epraham. Təsahmenən. Məto okəmə suah kit otəmegəh mın e nımısən otuwın məghat kəm ilat, kən nıpahrienən, ilat okotəuhlin rəhalat nətəligən kən motapəs təfagə rat mın rəhalat.’

³¹ “Kən Epraham təmə, ‘Okəmə kəsotətəlig-inən nəghatən rəha Moses ne ien mın rəha Uhgın, kən in nat əpnapın okəmə suah kit təmegəh pap e nımısən kən muwın matəghat kəm ilat, məto okol kəsotən mınən nıpahrienən lan.’”

17

Oatəto itəmat

(Mat 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹ Kən İesu təmən kəm rəhan mın netəmim məmə, “Nıpahrienən, nos-ıpən-os-ıpənən rəha təfagə tərət mın itəm koatiuw-pən netəmim e nərətən, ilat okotuwa. !Məto nahməən asol tatuwın o etəmim itəm tatos-ıpən-os-ıpən netəmim, o in suatıp rəha nos-ıpən-os-ıpənən!

² Məto okəmə etəmim kit tatiuw-pən rəhak kit etəmim u tahmen e suakəku, məmə otol təfagə rat, kən suah əh, Uhgın otol nalpınən asol kəm in. Kən nalpınən əh otəskasik taprəkis okəmə kətu-pən kəpiel kit e nentou, kən kərakin-pən əpəh itəhəi lokamnım məmə otamnım.

³ Kən tol nəhlan, oatəto moatehm wır rəhatəmat nəmegəhən.

“Okəmə pıam tatol təfagə tərət kəm ik, kən ən-ıpən rəhan nolən rat e nıganəmtın, kən okəmə tatəuhlin rəhan nətəligən, kən aluın rəhan nolən rat məsosən tatig e nıkim.

⁴ Kən nat əpnapın in tatol təfagə rat kəm ik mau sepın e nian kitiəh, kən muwa mau sepın mən-ıpınə kəm ik məmə, ‘Kəsi, emol təfagə rat kəm ik. Ekəuhlin rəhak nətəligən mapəs rəhak təfagə rat,’ kən ik onakəkəike maluın rəhan nolən rat mın, kən məsosən tatig e nıkim.”*

⁵ Kən aposol mın kəmotətapəh o İərəmərə məmə, “Ol rəhatimat nahatətən təskasik təhmın mın.”

⁶ Kən İərəmərə təmən məmə, “Nat əpnapın okəmə rəhatəmat nahatətən in təkəku agın əm tahmen e nımısmısi nıməkləkil, kən nəkotıtun nənən kəm nıg u neegin məmə, ‘Euw atıp ik, kən muwın miwig-pən itəhəi,’ kən nıg u otol nəwiatəmat.†

⁷ “Ən-tu. ?Okəmə suah kit rəhan iolwək tətəsum, o in tatehm sipsip mın, kən in tatıtəlig-pa latuənu, kən nıkitəmat təht məmə etəm-iasol otən kəm in məmə, ‘!Ei! Wa uəhai məpələh mun nagwənən əh’? !Kəp!

⁸ Məto in otən kəm rəhan iolwək məmə, ‘Uwın mol nıgak nagwənən, kən uwın muwın e rəham napən təwır, kən mos-ıpa nıgak nagwənən ne nımək nənımən. Nian nəmol rafın rəham wək, nəkitun nuwınən magwən kən mənım.’

17:3: Mat 18:15 * **17:4:** Nıpətı nəghatən əh təsənən məmə kitat kotaluın təfagə rat rəha suah kit mau sepın əm, məto kotəkəike motaluın namnun tikə. † **17:6:** E nəghatən ətuatıp rəha İesu, in tatəghat-in nıkuti mastat u in natiəkəku agın, ne nıg kit itəm nəukətın təmeıuıu agın, nərgın u fik-malperi. **17:6:** Mat 17:20; 21:21

⁹ ?Kən nikitəmat təht məmə etəm-iasol, in otən tagkiu kəm rəhan iolwək o wək asol rəhan itəm in otəkəike mol? !Kəp!

¹⁰ Kən itəmat un, nəkotahmen əm e iolwək min rəha Uhgın. Nian nəmotol rəkis natimnat rafin itəm Uhgın təmən kəm itəmat məmə onəkotəkəike motol, onəkotəkəike motən əm məmə, 'Itimat iolwək min əm. Nolən rəhatimat təsahmenən o nənwiwiən. Itimat emotol əm wək itəm itimat ekotəkəike moatol.' "

Iesu təmol-wir netəmim ten itəm leprosi təmol ilat

¹¹ Nian Iesu təmaliwək matuwın Jerusalem, in təmaliwək muwın-pən ilugın i nəptən mil u Sameria ne Kalili.

¹² Kən nian in təmiet-arəpa latuənu kit, netəmim ten itəm nimisən u leprosi təmol ilat kəmotuwa motətul isəu məsin,

¹³ kən motaun-in məmə, "Iesu, Etəm-iasol, asəkitun itimat!"

¹⁴ Kən nian in təmehm ilat, təmən-ipən kəm ilat məmə, "Onəkotuwın o pris məmə in otehm nipətitəmat." † Kən nian ilat kəmotaliwək əh e suatip, kən kəmotəwir, nimisən təmikə.

¹⁵ Kən ilat kit təməplan məmə leprosi rəhan tənəkə, kən in təməuhlin mitəlig-pən o Iesu, matən əfəməh məmə, "Iatənwiwi Uhgın! Iatənwiwi Uhgın!"

¹⁶ Kən in təmeiuaiu e nelki Iesu misin nulin nipinəgin tatek nisip, kən matən kəm Iesu məmə nikin tətəgien məmə in təmol-wir rəhan nimisən. Kən suah u in etəm Sameria. §

¹⁷ Kən Iesu təmən məmə, "?Emol-wir netəm ten maruətuəh-in rəkis rəhalat nimisən, o kəp? Məto nain hiə?"

¹⁸ ?Suah u in iapispis əm, məto in pisin əm təmitəlig-pa matənwiwi Uhgın?"

¹⁹ Kən Iesu təmən kəm suah u məmə, "Ətul maliwək matuwın. Rəham nahatətəən təmol-wir ik."

Nuwamən rəha nərəməərəən rəha Uhgın

(Mat 24:23-28, 36-41)

²⁰ Nian kit, Farisi min kəmotətapəh o Iesu məmə, "?Onəghan nərəməərəən rəha Uhgın otuwa?" Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, "Nərəməərəən rəha Uhgın otəsuwamən məmə netəmim okotehm e niğanəmtilat.

²¹ Kən etəmim tikə itəm otən məmə, '!Asi-pa mehm, in huə!' o '!Asipən mehm, in əpəh!' məto-inu nərəməərəən rəha Uhgın tinuwa rəkis mətatig e nikitəmat."

²² Kən Iesu təmən kəm rəhan min netəmim məmə, "Nian min koatuwa itəm itəmat onakoatolkeike məmə onəkotehm nian min rəha Nəti Etəmim, məto okol nəkəsotehmən.

²³ Kən netəmim okotən kəm itəmat məmə, '!Asi-pa, in huə!' o '!Asipən, in əpəh!' Məto əsotuwınən motətəu-pən ilat,

²⁴ məto-inu e nian io Nəti Etəmim oekuwa lan, in otahmen-pən e nipitən itəm tatipit kən mətəsiəgəpın neai e nikalın kit mətoarus-pən nikalın kit min, kən netəmim rafin koatəplan motitun.

²⁵ Məto aupən, io ekəkəike məto nahməən tepət, kən netəm kotatig roi, ilat okotəuhlin mantaalat motapəs io.

²⁶ "E nian io, Nəti Etəmim, ekuwa lan, otahmen-pən əm e nian rəha suah əh Noah aupən, itəm netəmim kəmoatol natimnat min məsotitunən məmə Uhgın otol nat kit lan.

²⁷ E nian əh, netəmim kəmotəgwən, moatənim, moatol marit, inəh natimnat rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat, mətoarus-pa nian itəm Noah tinuwın imə e nipəgnoa nego asol rəhan. Kən nuhuən təməfik naruəh asol təmuwa maiu əlimin rafin netəmim itəm kəsotuwınən e nego.

17:13: Lev 13:45-46 † **17:14:** Nian nimisən leprosi təmol suah kit, Lou tatən məmə in tamkimik. Nian nimisən təmikə, in təike muwın mehm pris məmə in otən-iarəp kəm netəmim rafin məmə nimisən tikə ne namkimikən tikə. Nian Iesu təmən məmə ilat okotuwın motehm pris kit, in tahmen məmə in təmən məmə in otol-wir ilat. **17:14:** Lev 14:2-3; Mat 8:3-4 § **17:16:** Netəm Isrel koatətəhau netəm Sameria. Afin nipətin e tiksonari. **17:23:** Mak 13:21; Luk 21:8

²⁸ “In tahmen-pən əm e nian rəha suah əh Lot. Netənim kəmotagwən, moatənim, moatol-salim-in natimnat mīn, moatos-nəmtim natimnat mīn, moatasum, moatiləkin nimə mīn, inəh natimnat rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat.

²⁹ Məto e nian itəm Lot təmiet lan e taon əh Sotom, kən nigəm ne kəpiel mīn itəm koatuəp kəmotisi-pər e neai motoamnu ilat rafin əpəh e taon.

³⁰ “Kən otahmen əm e nian io Nəti Etənim oekuwa mīn lan kən Uhgīn otol əp io kəm netənim.

³¹ E nian əh, okəmə suah kit tatəpələh ihluə e rəhan nimə, pəs in otagim məsuwīn mīnən imə məmə in otos rəhan natimnat, kən okəmə suah kit in əpəh e nasumən, pəs in otagim məsuwa mīnən latuənu.

³² !Onəkəsotaluinən pətaguīhl rəha Lot!

³³ Etəm tolkeike məmə in otaskəlim rəhan nəmegəhən e nətueintən u məsətəu-pa-mən io, in otosəhən nəmegəhən lilin. Məto etənim itəm tətəpəs natimnat rəha nəmegəhən e nətueintən u kən matətəu-pa io, in otos nəmegəhən lilin.

³⁴ Iatən kəm itəmat məmə, e nian əh lapin, etənim kəiu okətuapil e pet kitiah əm, kən okos-irəkis kit, kapəs kit.

³⁵⁻³⁶ Pətan kəiu okətioal nagwənən, kən okos-irəkis kit, kapəs kit.”*

³⁷ Kən rəhan iolwək mīn kəmotən-ipən kəm in məmə, “?Iərəmərə, onəkuwa hiə?”

Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Onəkotitun əm. Tahmen e nian ligkai mīn koatiwig ilis moteiuaiu moatər itəhai, kən nəkotitun məmə nəm mīn əh-ikin əh.”†

18

Nimaa nəghatən rəha nəutahlimis kit itəm tətəsək o nasituən

¹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat matəgətun ilat lan məmə okotəkəike moatəfak nian rafin məsotapəsən, məsotolən məmə nikilat otatite.

² In təmən məmə, “Latuənu kit, ien kit əh-ikin rəha nələhəuən nəghatən mīn. Kən təsisiai-inən Uhgīn, kən təsisiai-in mīnən netənim.

³ Kən e latuənu əh, nəutahlimis kit əh-ikin, kən nian rafin tatuwa matəplan ien un matən-ipən kəm in məmə, ‘Awi. Okol nakasitu lak məghat o nəratən itəm rəhak tikimīr tatol kəm io.’

⁴ Məto ien təməsuwīnən, kən mos nian əfəməh məmə otəghat mol-wir nəratən əh rəha nəutahlimis. Məto pətan əh təmətapəh o suah əh nian rafin matuwīn matuwīn, kən ien tinatətəlig-in məmə, ‘Nat əpnapin esisiai-inən Uhgīn, kən məsisiai-in mīnən netənim,

⁵ məto pətan əh tatən nat kitiah mətələkiamtə io o rəhan nəghatən, matuwīn matuwīn. Io ekəkəike muwīn mən wir rəhan nəratən kən mələhəu nəwirən. Okəmə ekapəs, kən in otatuwa ron io matuwīn matuwīn kən ekəpou in.’”

⁶ Kən nian Iərəmərə təmuəh rəkis nimaa nəghatən əh, kən təmən məmə, “Otətəlig-in-tu nəghatən rəha ien əpəh itəm tərət təhmin.

⁷ ?Məto tahro e Uhgīn? In təmitəpun rəhan mīn netənim, kən ilat koatasək-pən kəm in nian rafin e nərauiəgən mīn ne lapin mīn rafin. ?Kən nikitəmat təht məmə in otən-ipən kəm ilat məmə, ‘Onakoatəsahgin pitən?’ Kəp. ?Kən nikitəmat təht məmə in otasitu uəhai əm e rəhan mīn?

⁸ Iatən kəm itəmat məmə nīpahrienən, in otasitu uəhai əm e rəhan mīn, kən mol-wir rəhalat nəratən. ?Məto nian io Nəti Etənim oekitəlig-pa mīn lan e nətueintən, oekəhm netənim neen itəm koatahatətə e Uhgīn, o kəp?”

17:28: Jen 18:20; 19:25 **17:31:** Mat 24:17-18 **17:32:** Jen 19:26 **17:33:** Luk 9:24 * **17:35-36:** E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, kəmīlpin nəghatən mīn u rəha ves 36: Etənim kəiu okatuasum, kən okos-irəkis kit, kapəs kit. † **17:37:** E nian Iesu otuwa mīn, netənim rafin okotəplan ikin Iesu otuwa mihin. Nəghatən ətuatip rəha Iesu tatən məmə, “Tahmen e nat megəh təmamis mətaməhl, kən kuweria mīn kotuwa katon kələh.” **18:1:** Kol 4:2; 1 Tes 5:17

Nimaa nəghatən rəha Farisi ne etəm tatos məni rəha takis

⁹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit e netəmim neen itəm nıkilat tatəht məmə ilat kotətuatıp taprəkis-in netəmim rafin, kən motasil-iəhau-in netəmim rafin.

¹⁰ In təmən məmə, “Suah mil kəiu kəmian əpəh e Nimə Rəha Uhgın məmə okuəghat kəm in e nəfakən. Kit, in Farisi, kən kit in etəm tatos məni rəha takis.

¹¹ Kən Farisi təmətul mateiuə məmə in tatəfak kəm Uhgın, məto nıpahrienən tatən atıp in, matən məmə, ‘Uhgın, iatən tagkiu kəm ik məto-inu nəmol məmə ekol etəm pisin lak, inəh io mın neen kotolkeike pik məni kən moateiuə məmə kotakləh-in, kən moatol tərət, kən motakləh-in pətan rəha etəm pisin. Kən io esolən məmə suah əh etəm tatos məni rəha takis.

¹² Nian kəiu e wik kitiəh, iatətuakəm mətapəs nagwənən matəfak kəm ik. Kən okəmə ekos natimnat ten, ekatos-irəkis kitiəh matos-ıpinə kəm ik.’

¹³ “Məto suah əh, etəm tatos məni rəha takis, in tatətul-pən isəu, kən mətaulis məsasipərən e neai məfak. Kən nıkin tatitəgıt mətasək mətaht manıkiləhan matən məmə, ‘Uhgın, io etəm tərət. !Asəkitun io!’ ”

¹⁴ Kən Iesu təmə, “İaten kəm itəmat. Nian suah mil u okatiatəlig-pən latuənu, etəm rəha takis, rəhan nəmegəhən in otətuatıp e nıganəmti Uhgın. Məto Farisi təsol mihinən, məto-inu etəmim itəm tatiləs-ıpər atıp in, Uhgın otiləs-iəhau, məto etəmim itəm tatos-iəhau atıp in, Uhgın otiləs-ıpər.”

*Nisualkələh kəmotuwa o Iesu
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Kən netəmim neen kəmotəmık rəhalat nisualkələh mətmətig motuwa kəm Iesu məmə in otələhəu-pən nelmın elat kən məfak olat. Məto nian rəhan mın netəmim kəmotəhm ilat, kən kəmotən-iəhau ilat.

¹⁶ Məto Iesu təmatən-ıarəp məmə nisualkələh mın un okotuwa ron, kən təmən-ıpən kəm rəhan mın netəmim məmə, “Əsotahtosig-inən nisualkələh məmə okəsotuwamən ron io, pəs ilat okotuwa ron io, məto-inu nərəmərəən rəha Uhgın in rəha netəmim itəm kotahmen e nisualkələh mın u.

¹⁷ Okəmə suah kit tolkeike məmə in otuwa matig ahgin nərəmərəən rəha Uhgın, kən in təike muwa tahmen e suakəku. Məto okəmə təsol mihinən, kol in təsuwamən.”

*Suah kit rəhan nautə tepət
(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)*

¹⁸ Kən etəm-iasol kit təmən-ıpən kəm Iesu məmə, “İəgətun, ik etəm təwır. ?Oekol naka məmə ekos nəmegəhən lılın?”

¹⁹ Kən Iesu təmən-ıpən kəm in məmə, “?Tahro nakatən kəm io məmə io etəm təwır? Suah kit tikə in etəm təwır, məto Uhgın əm in təwır.

²⁰ Ik nəkitun nəghatən mın e Lou rəha Uhgın koatən məmə, ‘Əsakləh-inən pətan pisin, əsohamnuən etəmim, əsakləh-inən natimnat, əseiueiuəən e kot, isiai-in rəham mama ne tata.’ ”

²¹ Kən suah u təmən məmə, “Natimnat rafin u, io emol rafin ilat, nian ematəkəku mətoarus-pa u-roiu.”

²² Nian Iesu təməto nəghatən əh, təmən-ıpən kəm in məmə, “Nat kitiəh əm əh-ıkin itəm ik nəməsolən əh. Uwın mol-salim-in nautə rafin rəham, kən mos məni lan muwın mos-ıpən kəm ian-rat mın, kən ik onakos natimnat wır əpəh e nego e neai. Kən wa, muarisig-in io məmə ik rəhak etəmim.”

²³ Məto nian təməto nəghatən mın əh, nıkin təməpou məto-inu rəhan nautə tepət.

²⁴ Kən Iesu təmasıpən məplan, təmən məmə, “!Awı, tiəkis pik o etəm rəhan nautə tepət məmə in otuwın matig ahgin nərəmərəən rəha Uhgın!

25 Tiækis mämə kau otuwîn-pən e nîpəg nitel, mətə tiækis pik mämə etəm rəhan nautə tepət otuwîn matig ahgin nərəmərəən rəha Uhgîn.”*

26 Kən netəm kəmotətə nəghatən əh kəmotən mämə, “?Okəmə in tiækis o etəm rəhan nautə tepət, mətə pah əh in tahmen mämə otos nəmegəhən əh?”

27 Mətə in təmən mämə, “Natimnat itəm tiækis, ko netəmim kəsotolən, mətə Uhgîn in titun nolən.”

28 Kən Pita təmən-ipən kəm in mämə, “?Mətə tahro etimat? Emotapəs rafin rəhatimat natimnat kən moatuwa mämə ekotuarisig-in ik.”

29 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat mämə, “!atən pahrien kəm itəmat mämə, etəm təmapəs rəhan nimə, o rəhan pətan, o pian mîn, o rəhan tata ne mama, o rəhan nisualkələh mətə-inu in tatətəu-pən nərəmərəən rəha Uhgîn,

30 kən e nətueintən u, in otos natimnat tepət nəhlan taprəkis-in ilat mîn u təmapəs ilat, kən uarisig, in otos mîn nəmegəhən lilin.”

*Iesu təmən-iarəp mîn
rəhan nimisən*

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan netəm tuelef mämə okotiet e nimanin netəmim motuwa kitəh kuəfimin ilat mîn, kən təmən-ipən kəm ilat mämə, “Otətəlig-tu. Roiu koatuwin əpəh ilis Jerusalem, kən natimnat mîn itəm ien mîn rəha Uhgîn aupən kəmoatən lak, Nəti Etənim, ilat okotuwa kol nîpahrienən.

32 Netəmim okotegəhan-in-pən io e nelmi Iaihlua mîn, kən netəmim okotəghat motalah əsan lak, motoh io, motol naulisən kəm io, kən motagəh-əpis io, motagəh e nîpətik.

33 Kən okalis io, kən kohamnu io, mətə e nian tatol kisil lan, oekəmegəh mîn.”

34 Mətə kəsotitunən rəhan nəghatən mîn. In tahmen-pən e nəghatən itəm nîpətin tatəhluaig, kən kəsotitunən nîpəti nəghatən mîn əh.

*Iesu təmol-wîr
iganəmtin əpis kit*

(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Nian Iesu tatuwa iuəhkîr o taon əh Jeriko, iganəmtin əpis kit əh-ikin tatəpələh e nîkali suatip. Nian rafin in tateasiə-in mənî o netəmim.

36 Kən nian iganəmtin əpis təmətə mämə netəmim tepət kotaliwək e suatip, kən in təmətəpəh mämə, “?Naka əh katol?”

37 Netəmim kəmotən-ipən kəm in mämə, “!Iesu əpəh, etəm Nasaret, tətaliwək e suatip.”

38 Kən təmagət əfəməh mämə, “!Iesu! !Mipi Kig Tefit! !Asəkitun io!”

39 Kən netəm mîn u koataliwək motaupən-in Iesu, kəmotagət lan, moatən mämə, “!Əsagətən!” Mətə in təmagət əfəməh məsîn mîn mämə, “!Mipi Kig Tefit! !Asəkitun io!”

40 Kən Iesu təmətul mən-ipən kəm ilat mämə okotiləs motuwa. Kən nian kəmotiləs motuwa iuəhkîr, Iesu təmətəpəh ron mämə,

41 “?Naka un nakolkeike mämə io ekol kəm ik?” Kən in təmən mämə, “!ərəmərə, ekolkeike mämə oekaiir mehm nat.”

42 Kən Iesu təmən-ipən kəm in mämə, “!Aiir mehm nat. Rəham nahatətəən təmol-wîr nîganəmtim.”

43 Kən roiu agin-əh mîn əm, təmaiir mînatehm nat, kən mînatuarisig-in Iesu, matənwiwi Uhgîn. Kən nian netəmim rafin kəmotəplan nat əh, ilat kəmoatənwiwi Uhgîn.

19

Iesu ne Sakias

* 18:25: Nəghatən Kris ətuatip tatən mämə, “Tiækis mämə kamel otuwîn-pən e nîpəg nitel.” Kamel in nat megəh asol taprəkis-in kau. 18:31: Luk 24:44 18:32: Luk 9:22,44 18:34: Mak 9:32

¹ Kæn Iesu tæmaliwæk muwîn imæ e taon u Jeriko matuwîn mæmæ otiet-aræpæn e næwtain mæsin. ² Kæn e taon æh, suah kit æh-ikin, nærgin u Sakias. In etæm-iasol kit ræha netæm koatos mæni ræha takis, kæn ræhan nautæ tepæt.

³ Kæn in tolkeike mæmæ otæplan-tu mæmæ Iesu in pah, mæto tæruru næplanæn mæto-inu in natiækuækir, kæn netæmim koatætulosig-in.

⁴ Kæn in tæmaiu aupæn muwîn maiu e nig kit, nærgin u sikamo, mæmæ otitun næplanæn Iesu nian in otuwa-pa ikin.

⁵ Kæn nian Iesu tæmuwa ætuatip æh in ikin, tæmasipær mæplan, kæn mæn-ipæn kæm in mæmæ, "Sakias. Eiuaiu uæhai, mæto-inu roiu ekækæike muwîn matig æpæh e ræham nimæ."

⁶ Kæn Sakias tæmeiuaiu uæhai æm, kæn mit Iesu mian æpæh iman ikin imæ, kæn nikin tæmagien.

⁷ Mæto nian netæmim kæmotæplan natimnat min æh, kæn koatasiwæn-in nolæn min æh moatæn nikali Iesu mæmæ, "Suah æh tatuwîn e nimæ ræha iol tæfagæ rat."

⁸ Kæn nian kinotuwîn e nipægnoa nimæ ræha Sakias, in tætul mæn-ipæn mæmæ, "Iæræmæra, atætælig-in-tu. Oekoor ræhak natimnat mol niel kæiu, kit ræhak, kæn kit oekos-ipæn kæm ian-rat min. Kæn natimnat itæm emaklæh-in o suah kit, oekalpin mau kuwit."

⁹ Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, "Roiu Uhgîn tinosmegæh rækis ik ne ræham min, mæto-inu ik min, næmahatætæ e Uhgîn, kæn ik noanol pahrien kit ræha Epraham.

¹⁰ Kæn io, Næti Etæmim, emuwa mæmæ ekeam-in netæmim itæm koatæluæ, kæn mosmegæh ilat."

Nimaa næghatæn ræha netæmim itæm koatos mæni ræha iæræmæra ræhalat

¹¹ Nian netæmim koatætælig-in Iesu, in tæmatækæike matuæh nimaa næghatæn kæm ilat mæto-inu in tinatuwa iuæhkir o Jerusalem, kæn nikilat tæht mæmæ næræmæraæn ræha Uhgîn otæsuwæhæn tuwa.

¹² Kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, "Etæm-iasol kit tolkeike mæmæ in otuwîn isæu mæplan kig asol agin mæmæ kig asol otilæs-ipær in mol kig lan æpæh iman ikin, kæn otæpanitælig-pa min.

¹³ Kæn tæmaun-in ræhan iolwæk ten, kæn moor mæni kitiæh kitiæh kæm ilat.* Kæn in tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, 'Itæmat onækotækæike motol wæk e mæni u o nosæn ætain mætoarus-pæn io ekitælig-pa min.'

¹⁴ "Mæto ilat æpæh iman ikin koatetæhau suah æh, kæn motahl-ipæn næghatæn kæm kig asol agin mæmæ, 'Itimat esotolkeikeæn mæmæ suah u otæræmæra etimat.'

¹⁵ Mæto kæmilæs-ipær in kol kig lan, kæn in tæmitælig-pa min. Kæn in tæmaun-in ræhan iolwæk min itæm tæmoor ræhan mæni kæm ilat. In tolkeike mæmæ otitun mæmæ ilat kæmotol win e mæni naka nian in tæmætætig æpæh isæu.

¹⁶ "Kæn etæm tætaupæn tæmuwa mæn-ipæn kæm in mæmæ, 'Iæræmæra, næmælæhæu-pa mæni kitiæh e nelmæk, kæn emol win e mæni ten min.'

¹⁷ Kæn ræhan etæm-iasol tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, 'Ik iolwæk tæwir, næmol wæk itæm in tæwir. Mæto-inu næmol wæk tæwir o nehm wiræn nat itæm natiækæku, kæn roiu okegæhan-in min ik mæmæ onakæræmæra taon ilat ten.'

¹⁸ "Kæn etæm tætuarisig lan tæmuwa mæn-ipæn mæmæ, 'Iæræmæra, næmælæhæu-pa mæni kitiæh e nelmæk, kæn emol win e mæni faif min.'

¹⁹ Kæn etæm-iasol tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, 'Ik onakæræmæra e taon ilat faif.'

²⁰ "Kæn iolwæk kit min tæmuwa mæn-ipæn kæm in mæmæ, 'Iæræmæra, inu ræham mæni. Emælis ætain e næpæn, kæn mæhluaig-in wir,

²¹ mæto-inu io iatægin ik itæm ræham nolæn tiækis. Nakatos natimnat itæm kæsænæmæ ræham, kæn matæulæk e nasumæn min itæm ik næmæsæfeæn ilat.'

19:7: Luk 15:2 **19:8:** Eks 22:1; Nam 5:6-7 **19:9:** Luk 13:16; Wæk 16:31 **19:10:** Luk 15:4; Jon 3:17; 1 Tim 1:15 * **19:13:** Etæm-iasol tæmos-ipæn mæni kitiæh kitiæh kæm ræhan iolwæk ten, kæn mæni kitiæh in tahmen-pæn e wan-hanrit-taosan watu. **19:17:** Luk 16:10

22 “Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘!Ik iolwək rat! Nəghatən əm rəham tatəgətun məmə nəmol tərət aɡin. Ninitun rəkis məmə io etəm-iəkis, kən iakatos natimnat itəm kəsənəmə rəhak, kən iatəulək e nasumən min itəm eməsəfeən ilat.

23 ?Tahro nəməsosən rəhak məni muwin mələhəu-pən e pag, kən nian ekitelig lan, ekıtun nosən rəhak məni ilau profit rəhan?’

24 “Kən təmən-ipən kəm rəhan min əh məmə, ‘Otos-irəkis rəhan məni, kən motos-ipən kəm suah u rəhan məni ten.’

25 “Kən ilat kəmotən məmə, ‘!Iərəmərə, təsətuatipən məto-inu rəhan məni ten rəkis!’

26 “Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘!atən kəm itəmat məmə, etənim itəm tatos nat kit, kəpanos-ipən min neen min. Məto etəm rəhan nat kit tikə, kəpanos-irəkis rəhan natimnat rafin.

27 Kən roiu, rəhak tikimır min itəm kəməsotolkeikeən məmə ekuwa kig rəhalat, onəkotit ilat motuwa, kən onəkotohamnu ilat e niɡanəmtək.’ ”

Iesu təmuwin Jerusalem

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11;

Jon 12:12-19)

28 Kən nian Iesu təməghat rəkis un, kən in təmaliwək maupən matuwin Jerusalem, kən netənim koatuarisig in.

29 Nian kınotuwa iuəhkır o latuənu mil u kəiu, Petfas ne Petani e Nitot Rəha Nig U Olif, kən in təmən-ipən kəm rəhan mil etənim kəiu məmə,

30 “!an əpəh latuənu itəm kotisi-pən ikin. Ikin əh, onakuehm nəti togki kit itəm kəsasuəən əh lan. Iakis nol lan muasig muea ikin-u.

31 Kən okəmə suah kit tətəpəh otəmlau məmə, ‘?Nakətiakis togki o naka?’ kən onəkuən-ipən kəm in məmə, ‘!ərəmərə rəhatat, in tolkeike məmə otol nat kit lan.’ ”

32 Kən kəmian muehm natimnat rafin tol əm məmə inu Iesu təmən mihin ne.

33 Kən nian kəmətiakis nəti togki, kən netənim min rəha togki kəmotəpəh olau məmə, “!Ei! ?Nətiakis nəti togki o naka?”

34 Kən ilau kəmuən-ipən məmə, “Kəp. Iərəmərə tolkeike məmə otol nat kit lan.”

35 Kən kəmuasig muea kəm Iesu, kən kəmuapeg rəhalau kot muəfətain məntaa nəti togki lan, kən muasitu e Iesu tər masuə e nəti togki.

36 Nian təmasuə lan minatuwin, kən rəhan netənim kotapeg rəhalat min kot motəpen-pən e suatip.

37 Nian Iesu tınatuwa iuəhkır o Jerusalem mətasuə e togki mateiuaiu e Nitot Rəha Nig U Olif, kən netənim rafin rəhan nikilat tətəgien, kən minətuoun moatənwiwi Uhgın motəgət əfəməh o nat pispis min itəm kəmoatehm in təmatol.

38 Kən koatən məmə,

“!Iərəmərə Uhgın tətətig ilau Kig u itəm tatuwa e nərgin!

!Pəs nəməlinuən tətətig əpəh e nego e neai, kən əpəh ilis ilis aɡin e nego e neai, katiləs-ipər nərgi Iərəmərə Uhgın!”

39 Kən Farisi min neen itəm kəmotatig əh-ikin kəmotən-ipən kəm in məmə, “!əgətun. Ən-iəhau rəham min netənim məmə okotakəm nohlilat.”

40 Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə netəm min u kəsotəgətən, kən kəpiel min u, ilat okotəgət əfəməh.”

Iesu təmasək o netəm Jerusalem

41 Kən nian Iesu təmuwa iuəhkır təməhm taon əh Jerusalem, kən təmasək o netəm min əh-ikin əh. 42 Kən tatən məmə, “Ei, nat əpnəpin nəmotəpəs natimnat itəm tatos-ipa nəməlinuən mətoarus-pa u-roiu, məto okəmə nəkotitun ilat roiu əm, kən Uhgın otos-ipinə kəm itəmat. Məto kəp. Natimnat min əh koatəhluaig okol nəkəsotehmən.

⁴³ Məto e nian min itəm tatuwa otəmat, rəhatəmat tikimir min okotuwa kətul kitəlau-in itəmat, okotel niməptən kətu-pər kol əpətin rəhatəmat taon, kən motahtosig-in itəmat lan məmə nəkəsotietən.

⁴⁴ Kən ilat okotərəkin rafin nimə e taon rəhatəmat, kən okotohamnu itəmat rafin təlmin nisualkələh min rəhatəmat. Okol kəpiel kit ne rəha nimə min osətətulən. Natimnat rafin u otatuwa məto-inu itəmat nəmotəruru nian itəm Uhgın təmuwa məmə in otosmegəh itəmat lan.”

*Iesu təməhg-iarəp netənim itəm koatol maket e
Nimə Rəha Uhgın*

*(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19;
Jon 2:13-22)*

⁴⁵ Kən Iesu təmuwin minatəhg-iarəp netənim itəm koatol maket e Nimə Rəha Uhgın.

⁴⁶ Kən in təməni-ipən kəm ilat məmə, “Kəmətə rəkis e Naoa Rəha Uhgın məmə, ‘Rəhak nimə, in nimə rəha nəfakən kəm io,’ məto itəmat ninoatol tinuwa in ‘nimə kit itəm iakləh min koatəhluaiğ ikin.’ ”

⁴⁷ Kən uarisig lan, e nian min rafin, Iesu təmatəgətun əpəh imə e Nimə Rəha Uhgın. Kən pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou, ne netəm-iasol min rəha noanol min rəha Isrel, kəmotegəs-in suatip məmə okotohamnu Iesu,

⁴⁸ məto kəməsotəhmən suatip kit məto-inu netənim rafin kətolkeike pik məmə okəatəto nəghatən min rəhan, kən nəghatən rəhan tətəskəlīm wır rəhalat nətəligən.

20

*Nətapəhan məmə pah təmegəhan-in Iesu məmə
otol wək*

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Nian kit, Iesu təmatəgətun netənim əpəh e Nimə Rəha Uhgın, kən matən-iarəp nənəmə təwır rəha Uhgın kəm netənim. Kən pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou, ne netəm-iasol min rəha noanol rəha Isrel kəmotuwa kehm in,

² kən kəmotətapəh ron məmə, “?Ən-tu kəm itimat məmə pah təmegəhan-in ik nakatol natimnat min əh? ?Kən pah təmegəhan-in nepətən əh, Uhgın o etənim əm?”

³ Kən Iesu təməni-ipən kəm ilat məmə, “Təwır əm. Io ekətapəh-in min nəghatən kit kəm itəmat, kən itəmat onəkətaupən motuhalpın-pa kəm io.

⁴ ?Pah təmegəhan-in nepətən kəm Jon məmə in otol bəptais e netənim, Uhgın o etənim əm?”

⁵ Kən kənoatən-ən nəghatən u kəm ilat min, minəatən məmə, “Okəmə kotən məmə Uhgın təmegəhan-in, kən in otən məmə, “?Məto təhro nəkəsotənən nıpahrien e Jon?”

⁶ Məto okəmə kitat kotən məmə netənim əm kəmotegəhan-in, kən netəm min əh okətaht kitat e kəpiel məto-inu ilat kənotən rəkis nıpahrienən e Jon məmə in ien kit rəha Uhgın.”

⁷ Kən ilat kəmotuhalpın məmə, “Itimat esotitunən məmə pah təmegəhan-in.”

⁸ Kən Iesu təməni-ipən kəm ilat məmə, “Kən io min, ko esənən məmə pah təmegəhan-in nepətən kəm io məmə ekətol natimnat min u.”

*Nimə nəghatən rəha nasumən rəha krep
(Mat 21:33-46; 22:15-22;
Mak 12:1-17)*

⁹ Kən Iesu təmuəh nimə nəghatən kit kəm netənim məmə, “Etəm-iasol kit təməfe nol u krep e nasumən asol rəhan. Kən in təmələhəu-pən nasumən u e nelmi netənim neen, kən ilat okətol wək lan, kən nian rəha nəulək-inən, okotos-ipən məsin kəm in. Kən təmuwin əpəh e niməptən pisin kit matig minos nian tepət. ¹⁰ Kən nian krep təmol

noan kən kīnotəmarəg, etəm-iasol in təmahl-ipa rəhan kit iolwək məmə in otuwīn mehm netəm koatol wək e rəhan nasumən məmə okotəhl noa krep, kən motoor kos-ipən rəha etəm-iasol neen. Məto netəm mīn əh kəmotətul motaht iolwək əh, kən motahl-ipən titəlig məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in.

11 Kən etəm-iasol təmahl-ipa mīn rəhan kit iolwək mīn. Kən ilat kotaht mīn, motol naulisən rat kəm in, kən motahl-ipən titəlig məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in.

12 Kən in tahl-ipən mīn kit mīn, kən ilat kəmoatoh katoḥ kos-ipən nīməgəm kəm in, kən motahl-iarəp.

13 “Kən etəm-iasol rəha nasumən təmə, ‘?Ekol naka əh-roiu? Təwīr məmə ekahl-ipən nətik ətuatip itəm iakolkeike pik, okəm-naka ilat okotisiāi-in.’ Kən in təmahl-ipən.

14 “Məto nian netəm mīn əh kəmotəhm, kəmotən kəm ilat mīn məmə, ‘Nəti etəm-iasol ilouin tatuwa itəm o nian kit nasumən tuwa məmə rəhan. Pəs kotuwīn motohamnu, kən kitat okotos nasumən rəhan məmə rəhatat.’

15 Kən kəmotaskəlīm motewkəkan motuwīn əpəh ihluə e nasumən, kən motoh ko-hamnu.

“?Kən iərəməərə otol naka kəm netəm mīn əh?

16 In otuwa moh netəm mīn əh kotimīs, kən in otələḥəu-pən nasumən asol əh otuwīn e nelmi netəm pišīn.”

Kən nian netəm kəmoatətəlig-in in kəmotəto nəghatən əh, kəmotən məmə, “!Pəs okol kəsol agīn-əhən nat əh!”

17 Məto Iesu təmasipən ətuatip əm olat, kən mən məmə, “Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, ‘Kəpiel əh itəm netəm rəha niləkīnən nīmə kəmotərakin, in təmuwa kəpiel keike rəha nolən nīmə.’

“?Məto nəghatən u nīpətīn naka?

18 Netənim rafīn itəm okotiet motorin-pən ilat e kəpiel əh, kən okotorapitpīt ilat motol nīmīsmīsīn. Məto okəmə kəpiel əh otiet maht suah kit, kən in otawtəwītə mərat agīn.”

19 Kən iəgətun mīn rəha Lou, ne pris asol mīn kəmotitun məmə nīmāa nəghatən rəhan tatən ilat, kən tol nəhlan, kəmoategəs-in suatip məmə okotaskəlīm uəhai əm, kīləs-ipən e kalapus, məto kīnoatəgīn netənim, kən motapəs.

?Tətuatip məmə netənim okotətou takīs kəm Sisa, o kəp?

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Kən iəgətun mīn rəha Lou, ne pris asol mīn koatalkəlīk wīr o Iesu, moatolkeike məmə okotətu-pən nīpəgnəmtīn mīn neen e nəghatən kit rəhan məmə okotiləs-ipən in e nelmi etəm Rom, kapman rəhalat. Kən kəmotahl-ipən netənim neen məmə ilat okotuwīn motol kəut kəsua kəm Iesu.

21 Kən kəut kəsua mīn kəmotuwīn motətapəh o Iesu məmə, “Iəgətun. Itimat ekotitun natimnat mīn itəm nakatən ne natimnat itəm nakəgətun netənim lan, kotətuatip wīr. Ik onakəsolən nolən pišīn kəm suah kit, kən matig mol pišīn mīn kəm suah kit. Məto onəkol tahmen ahmen əm kəm ilat rafīn. Kən ik nakatəghat-in əm nīpahrienən matəgətun netənim e suatip rəha Uhgīn.

22 ?Ən-tu kəm itimat məmə, tətuatip e Lou rəhatat məmə okotətou takīs kəm Sisa u in kapman rəha Rom, o kəp?”

23 Məto Iesu təmitun əm məmə koatol kəut kəsua kəm in, kən in təmən-ipən kəm ilat məmə,

24 “Otəgətun-tu mənī kit kəm io. ?Narmī pah u tətətig e mənī u? ?Kən nərgī pah u tətətig e mənī u?” Kən kəmotən məmə, “Narmī Sisa, ne nərgī Sisa.”

25 Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Inəh natimnat rəha Sisa, os-ipən kəm Sisa. Kən natimnat rəha Uhgīn, os-ipən kəm Uhgīn.”

²⁶ Kən e niganəmti netəmim rafin, nəghatən min itəm koatətapəh-in, okol kəsotiləs-iəhauən Iesu lan. Məto narmilat təmiwig pik o nəghatən itəm Iesu təmuhalpın, kən kəməsotəghatən.

?Tahro o etəm otimis kən məmegəh min?

(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Kən Satusi min neen kəmotuwa o Iesu. Ilat koatən məmə netəm kəmotimis, okol kəsotəmegəh minən.

²⁸ Kən kəmotətapəh-in nəghatən kit kəm Iesu məmə, “İəgətun. Moses təməte-pən e Lou rəhatat məmə okəmə suah kit otimis, kən rəhan pətaguihl tətətig məto kəməsialəsən nətilau kit, kən inəh pian kit otəkəike mit nəutahlimis un. E nolən əh, ilau okuemək, kən nisualkələh min okotaskəlīm nəriğ min rəha etəm tikə.

²⁹ “Tol nəhlan, pian ilat sepın. Kən itəm tepət elat təmaupən mit pətan kit, kən uarisig timis, məto kəsialəsən nətilau kit.

³⁰ Pian itəm tatuarisig in, təmit min nəutahlimis un, məto in min təmimis, kən kəsialəsən nətilau kit.

³¹ Kən uarisig lan, pialat kit min tit min nəutahlimis un, məto təmimis min. Kən pian min əh ilat rafin sepın kəmotit pətan un, məto kəsotiləsən nətilat kit, kən kəmotimis rafin.

³² Kən uarisig lan, nəutahlimis təmimis min.

³³ Inəh netəm sepın, ilat pialat min kəmotit pətan əh. ?Məto e Namnun Nian, nian netəmim okotəmegəh min e nimisən, pətan əh in rəha pah lan?”

³⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “E nətueintən u, nəman ne nipiitan koatol marit.

³⁵ Məto e nian rəha natigən wi, netəmim itəm Uhgın nikin tətəgien olat məmə ilat okotəmegəh min e nimisən kən mos ilat muwın kotatig e natigən wi, ko ilat kəsotol minən marit.

³⁶ Ilat okol kəsotimis minən məto-inu ilat okotahmen əm e nagelo min. Kən ilat nenəti Uhgın məto-inu in təmol ilat kotəmegəh min e nimisən.

³⁷ Kən kotitun məmə inu otuwa mol nıpahrienən lan məto-inu, naoa rəha Moses tatəgətun min məmə nian netəmim okotimis, ilat okotəmegəh min. E namsu rəha nig itəm nigəm təmatuəpən lan, Moses tətəun-in İərəməərə Uhgın məmə in ‘Uhgın rəha Epraham, Uhgın rəha Aisak, ne Uhgın rəha Jekop,’ nat əpnəpın iləhal kəməhalimis rəkis nuwəh məsin.

³⁸ Uhgın u, in Uhgın rəha netəm koatəmegəh, məto sənəmə in Uhgın rəha netəm kəmotimis, məto-inu in tatehm netəmim rafin məmə ilat koatəmegəh, nat əpnəpın okəmə kəmotimis rəkis o koatəmegəh əh.”*

³⁹ Kən iəgətun min rəha Lou neen kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “İəgətun, nəmuhalpın wır pahrien.”

⁴⁰ Kən kəmotəğın o nətapəh-inən nəghatən kit min tol min-nəhlan.

Kig Tefit ne Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa

(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro netəmim koatən məmə Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, in mipi Kig Tefit rat?

⁴² Məto-inu e Naoa Rəha Napuən Min,† Kig Tefit atip əm təmən məmə, ‘İərəməərə Uhgın təmən kəm rəhak İərəməərə Kristo məmə, “Əpələh e nıkalik matip, ikin rəha nəsanənən ne nisiiian,

⁴³ mətoarus-pa io ekos-iəhau rəham tikimır min, mol ilat kotahmen e nıməhan kit itəm natəguafəl nelkəm lan.” †‡

20:28: Dut 25:5 **20:37:** Eks 3:6 * **20:38:** Nat əpnəpın nıpəti etəmim təmimis, məto narmin tatəmegəh əh.
† **20:42:** “Naoya Rəha Napuən Min” in “Ol Sam” e Bislama Baebol ‡ **20:43:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “okol rəham tikimır min ilat kotahmen e nat kit itəm nəkəpələh matəfipər nelkəm lan,” kən nıpətin u məmə, “Oekol ik ilis taprəkis-in rəham tikimır min.” **20:43:** Sam 110:1

44 Kig Tefit atip tāmən māmə Mesaea in rəhan İərəmərə. ?Kən okəmə mipi Tefit atip əm, kən tahro matol rəhan İərəmərə?”

Iesu tāməghat-in iəgətun mīn rəha Lou

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40;

Luk 11:37-54)

45 Nian netəmim kəmoatətəlig, Iesu tāmən-ipən kəm rəhan mīn netəmim māmə,

46 “İtəmat onəkotəkəike moatəto wīr itəmat kən məsotətəu-pənən nolən mīn rəha iəgətun mīn rəha Lou. Nīkilat tətəgien māmə okoatuwīn-in napən əfəməh mīn rəha nausitən māmə netəmim okoatehm ilat ron. Kən nīkilat tətəgien nian netəmim koatos-ipər nelmīlat e maket e nīsiaiən kəm ilat. Kən əpəh imə e nīmə rəha nuəfīmīnən, kotolkeike māmə okotəpələh əpən əpəh təwīr ikin. Kən e nian rəha lafet, ilat koatolkeike māmə okotuwin kəpələh-pən əpən ikin rəha nīsiaiən.

47 Kən ilat koatol tərət kən motakləh-in nīmə mīn rəha nəutahlīmīs mīn. Kən ilat koatəfak əfəməh moateiuə əm māmə netəmim okoatəplan ilat ron. Nalpīnən rəha netəm mīn u in otəskasik maprəkis.”

21

Nəutahlīmīs kit təmos-ipən rəhan məni kəm Uhgīn

(Mak 12:41-44)

1 Kən Iesu təmatehm tətīsīlu wīr netəm rəhalat nautə tepət itəm koatai-pən məni e pokis rəha məni əpəh e Nīmə Rəha Uhgīn,

2 kən in təmehm nəutahlīmīs kit ian-rat təmāii-pən məni əkəku kəiu əm.*

3 Kən Iesu tāmən māmə, “Nīpahriənən iatən kəm itəmat māmə, məni itəm pətan u təmāii-pən, in taprəkis-in rəha netəmim rafin,

4 mətə-inu netəm rəhalat nautə tepət kəmotāii-pən məni neen mətə in nat əpnəpīn əm olat, rəhalat tepət mīn əh-ikin. Mətə nəutahlīmīs u itəm in ian-rat pahriən, in təmos-ipən rafin məni rəhan o nos-nəmtīnən nīgīn nagwənən, kən tīkə mīn əh-ikin.”

Nəmtətīn mīn rəha

Namnun Nian

(Mat 24:1-35, 42-44; Mak 13:1-37)

5 Kən rəhan mīn neen netəmim koatəghat-in Nīmə Rəha Uhgīn itəm rəhan kəpiel asol mīn kotəwīr, ne natīmnat wīr mīn əh imə itəm netəmim kəmos-ipən kəm Uhgīn. Kən Iesu tāmən māmə,

6 “İtəmat nəkoatehm natīmnat mīn əh, mətə nian otātuwa itəm netəmim okotəhalkin-ohalkin kəpiel mīn rəha nīmə əh, inəh kəpiel kit otəsətulən əh-ikin tatətul ikin roiu.”

7 Kən kəmotətapəh ron māmə, “İəgətun. ?Natīmnat mīn əh onəghan kotuwa? ?Kən nəmtətīn naka otəgətun māmə otəsuwəhən natīmnat mīn əh okotuwa?”

8 Kən Iesu tatən māmə, “Onəkotəkəike moatəto wīr itəmat māmə suah kit otəseiuə-inən itəmat, mətə-inu netəmim tepət okotuwa motən māmə, ‘İo, io Kristo u!’ kən neen okotən māmə, ‘Nian rəha natīmnat əh tīnatuwa iuəhkīr.’ Mətə əsotuarisig-inən ilat.

9 Kən nian onəkotətəto namnusən māmə netəmim koatəluagin, o netəmim koatətul moatəmou ilat rəhalat kapman, mətə itəmat onəsotəginən. Natīmnat mīn əh okotaupən ka pitən, mətə sənəmə in Namnun Nian.”

10 Kən Iesu tāmən-ipən kəm ilat māmə, “Noanol mīn neen okotəh noanol pīsīn neen mīn, kən kapman kit otəh kapman kit.

11 Kən namig asol mīn okotan, kən nəumīs otan ikin mīn tepət e nətueintən, kən nīmīsən əskasik mīn okotan e nətueintən, kən əpəh ilīs e neai, natīmnat okotuwa motol nīki netəmim otəgin, kən ilat okotəplan nəmtətīn asol mīn e neai.

* 21:2: Məni u tahmen-pən e tuente fatu. 21:3: 2 Kor 8:12 21:6: Luk 19:44

12 “Mæto nian natimnat min u okəsotuwamən əh, netəmim okotaskəlīm itəmat, kən motoh itəmat, kən motiləs itəmat kan əpəh e nimə min rəha nuəfiminən, ne əpəh e kalapus, kən onakoatətul e niganəmti kig min ne netəm-iasol min rəha kapman mæto-inu itəmat nakoatos nərgək moatən nīpahrien lak.

13 Inəh nian ətuatip məmə nakotən-iarəp namnusən təwīr kəm ilat.

14 Mæto əsotətəlig-in paupənən məmə nəghatən naka itəm onəkotən kəm ilat,

15 mæto-inu io ekos-ipinə nəghatən ətuatip kəm itəmat kən mos-ipinə nenatigən kəm itəmat, kən mol rəhatəmat nəghatən təsanən, kən rəhatəmat tikimīr min okol kəsotuhəlpinən, kən okol kəsotənən məmə nakoateiuə.

16 Kən rəhatəmat tata ne mama min, ne piatəmat min, ne rəhatəmat noanol min, ne iolitəmat min okotiləs-ipən itəmat e nelmi tikimīr min. Kən okotohamnu itəmat neen.

17 Netəmim rafin okotətəhau itəmat o nərgək.

18 Mæto noanutəmat ne huə, kit otəsikəən.

19 Nian onakoatətul əskasik motahatətə lak e nian iəkis min itəm okoatuwa e rəhatəmat nəmegəhən, kən onəkotos nəmegəhən lilin lan.

20 “Mæto nian onakehm mopael min okotuwa tepət motitəlau e taon u Jerusalem, kən itəmat onəkotəkəike motitun məmə otəsuwəhən kən kərəkin agin taon əh Jerusalem.

21 Kən itəmat netəm nəkotatig Jutia, onəkotəkəike motaiu motagim motuwīn motəhluaig əpəh nitot min. Kən itəmat netəm nəkotatig e taon əh, onəkotəkəike motiet. Kən itəmat netəm nəkotatig ikin min titəlau e taon əh, onəkəsotuwīn minən əh imə e taon əh,

22 mæto-inu nian əh, in nian rəha Uhgīn otol nalpīnən lan kəm netəm koatol nolən tərət, kən mol əp nəghatən itəm kəmətə-pən e naoa rəhan tuwa mol nīpahrienən.

23 Awe, nahməən asol rəha mama min itəm nərpiilat əh-ikin, ne itəm min u koatəp-inahin nisualkələh, mæto-inu nərətən asol otuwa e nətueintən, kən neməha ne nalpīnən rəha Uhgīn otuwīn kəm netəmim rafin rəha Isrel.

24 Kən okagimnu netəmim e naip, kən nian rəhalat tikimīr min kəmotol win elat, kən okotit ilat motuwīn ikin pişin pişin min kən ilat okotuwa slef min rəhalat. Kən Iaihlua min okotaliwək kən katewig-ewig e Jerusalem motiləs-iəhau netəmim ikin itəm koatətig əh, motərəməə elat, kətoarus-pən nian rəhalat otol namnun.†

25 “Kən nəmtətin neen okotuwa e miṭgar, ne məwig, ne məhau min. Kən ikin-u e nətueintən, netəmim rafin okotəgin nərəkərikən rəha nitəhəi ne peau-peau asol min.

26 Netəmim okotəgin pik moatimiseah o nərətən asol min itəm koatuwa e nətueintən, mæto-inu natimnat rəha neai itəm kotəskasik pik, mæto Uhgīn otəloal-əloal elat.

27 Kən e nian əh, okotehm Nəti Etəmim tateiuaiu e mal napuə kit e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəhan.

28 Kən nian natimnat min u kinotətuoun moatuwa katol nīpahrienən lan, otətul motasiṭər e neai, mæto-inu otəsuwəhən rəhatəmat Kristo otuwa mikis itəmat.”

29 Kən in təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat məmə, “Nakotitun-tu niḡ u fik ne niḡ neen min.

30 Okəmə kotalpətəḡ minotəpīlpil min, kən nəkotitun məmə in nian rəha nasumən.

31 E nolən kitiah əm, okəmə nakotehm natimnat min u koatol nəhlan, onəkotitun məmə otəsuwəhən, nərəməəən rəha Uhgīn tuwa.

32 “Nīpahrienən ekatən kəm itəmat məmə noanol rəha Isrel‡ otəsikəən mætoarus-pən natimnat rafin əh okotol nīpahrienən.

21:14: Luk 12:11-12 21:15: Wək 6:10 21:16: Mat 10:21-22 21:22: Jer 5:29; 46:10; Hos 9:7 † 21:24: E nup fote uarisig Iesu timis, mopael min rəha Rom kəmotərəkin Jerusalem e nup 70 AD. 21:24: Sam 79:1; Nol Əpən 11:2 21:25: Aes 13:10; Esik 32:7; Joel 2:31; Nol Əpən 6:12-13 21:27: Dan 7:13; Mat 26:64; Nol Əpən 1:7
‡ 21:32: Netəmim neen koatən məmə nəghatən u tatəghat-in netəmim itəm koatəmegəh nian Iesu tatəghat. Kitat kəmotətə tahmen netəmim neen min itəm koatən məmə tatəghat-in noanol min rafin rəha Isrel tatuwīn muwīn isəu.

³³ Neai ne nətueintən okiakə, məto nəghatən mīn rəhak okol kəsotikəən.”

³⁴ Kən Iesu tatən məmə, “Nəkotəkəike moatəto itəmat. Əsotərəkīnən rəhatəmat nian mīn o nolən əmən lafet, motapīs lan, kən moatətəlig-in pīk natimnat rəha nətueintən u. Təsəwīrən məmə nian rəhak otuwa mos kaut kəm itəmat tahmen-pən məmə noanīkulu təmoħasīn itəmat,

³⁵ məto-inu nian əħ otuwa mīləs netəmim rafīn rəha nətueintən.

³⁶ Məto nian rafīn onəkotəkəike moatətul matip, kən motəkəike katəfak məmə nakotos nəsanənən tahmen məmə nəkoatətul əskasīk əm e nian natimnat rafīn əħ koatuwa, kən inəħ nīkī Nəti Etəmim otagien otəmat nian onəkotətul e nīganəmtīn.”

³⁷ Kən nian rafīn Iesu tatəgətun netəmim əpəħ e Nīmə Rəha Uħgīn, kən lapīn mīn in tiet muwīn əpəħ Nītot Rəha Nīg U Olif mətapīl əħ-ikīn.

³⁸ Kən nian mīn rafīn laulaugīn agīn, netəmim koatuwa məmə okotətəlig-in rəħan nəghatən əpəħ e Nīmə Rəha Uħgīn.

22

Jutas təmol-salīm-in Iesu

(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Jon 11:45-53)

¹ Kən nian rəha lafet rəha Pret U Is Tikə Lan tīnatuwa iuəħkīr, kən in tīnətuoun e lafet rəha Nuhagego-inən.

² Kən pris asol mīn ne iəgətun mīn rəha Lou koateam-in anion suatip məmə okotoħamnu Iesu lan. Koateam-in anion suatip məto-inu ilat koatəgin netəmim məmə, kətah nīmanīn netəmim okotəmou okəmə kotītun məmə kəmotohamnu Iesu.

³ “Kən Setan təmos nīkī Jutas, u nərgīn kit mīn u Iskariot, in e netəm tuelef rəha Iesu.

⁴ Kən in təmuwīn matəghat kəm pris asol mīn ne netəm-iasol mīn rəha mopael rəha Nīmə Rəha Uħgīn, mateam-in suatip məmə otegəħan-in Iesu tuwīn e nelmīlat.

⁵ Kən nīkilat təmagīen, kən kəmotən-iəkīs məmə okotos-ipən mənī kit kəm in.

⁶ Kən Jutas təmegəħan lan məmə in otol, kən mateam-in suatip məmə otegəħan-in Iesu tuwīn e nelmīlat nian netəmim okotīkə lan.

Etəmim kəiu rəha Iesu kəmīoal əpen-əpenə o lafet rəha Nuhagego-inən

(Mat 26:17-29; Mak 14:12-25; Jon 13:21-30; 1 Kor 11:23-26)

⁷ Kən nian rəha lafet rəha Pret U Is Tikə Lan tīnuwa, kən e nian əħ, netəmim okotəkəike motoh nəti sipsip rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

⁸ Kən Iesu təmaun-in Pita ne Jon, kən mən-ipən kəm ilau məmə, “İan kən mīoal əpen-əpenə nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən məmə okotuwīn motagwən ikīn.”

⁹ Kən kəmuən-ipən kəm in məmə, “?Nakolkeike məmə itīmlau oekīan hīə mīoal əpen-əpenə e nagwənən ikīn?”

¹⁰ Kən təmən-ipən kəm ilau məmə, “Uətəlig wīr-tu. Nian itəmlau onakuət-arəpən e taon, kən onakuehm suah kit tatəhun pətəl asol kəmətu-pən nəħau lan. Kən nəkīauarisīg-in məħaluwīn e nīmə kit itəm otuwīn ikīn.

¹¹ Kən nəkuən-ipən kəm etəm-iasol rəha nīmə məmə, ‘?İəgətun təməħl-īpa itīmlau məmə ekuea muətapəħ ron ik məmə noan u in hīə itəm in ne rəħan mīn netəmim okotuwa motol nagwənən ikīn rəha lafet rəha Nuhagego-inən?’

¹² Kən in otit itəmlau nakīan əpəħ e noan ilīs ikīn itəm kīnəlīn wīr rəkīs natimnat rafīn rəha nagwənən əħ-ikīn. Kən nakīoal əpen-əpenə nagwənən əħ-ikīn.”

¹³ Kən kəmīan muehm natimnat rafīn tahmen əm məmə inu Iesu təmən mīħin ne. Kən kəmīoal əpen-əpenə e nagwənən ikīn rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

Namnun nagwənən rəha Iesu ne rəħan mīn

¹⁴ Kən e nian rəha nagwənən, Iesu təmuwīn məpələħ e tepīl ilat rəħan aposol mīn.

15 Kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Otæsuwähæn, okol nahmææn kæm io. Mæto nîkik tinolkeike pik mæmæ okotaupæn kun nagwænæn ræha lafet ræha Nuhagego-inæn.

16 Iakolkeike pik mæmæ kitat okotagwæn min-nulan mæto-inu, okol esagwæn minæn e nagwænæn ræha Nuhagego-inæn mætoarus nipæti lafet u tuwa mol nipahrienæn lan e næramæææn ræha Uhgîn.”

17 Kæn Iesu tæmos kap wain mæn tagkiu ron kæm Uhgîn, kæn mæn mæmæ, “Otos itæmat rafin, kæn motænim,

18 mæto-inu roiu iatæn kæm itæmat mæmæ esænimæn wain mætoarus-pæn nian natimnat rafin kotatig ahgîn næramæææn ræha Uhgîn.”

19 Kæn tæmos pîret mæn tagkiu ron kæm Uhgîn, kæn mæmkas mos-ipæn kæm ræhan min netæmim, kæn mæn mæmæ, “Inu nipætik itæm iakatos-ipinæ otæmat. Nian rafin onækotækæike motol nat u mæmæ nîkitæmat tatæht io.”

20 Kæn e nolæn kitiæh æm, nian kæmotagwæn rækis, Iesu tæmos kap wain kæn tæmæn mæmæ, “Kap wain u in nitak itæm otaiu otæmat, kæn tatægætun nænîækisæn wi ræha nasituæn ræha Uhgîn kæm netæmim.

21 Mæto onækotætælig wir-tu. Suah kit ukîn-u kotagwæn kitat min e tepîl, kæn in otæpanegæhan-in-pæn io e nelmi ræhak min tikimîr.

22 Io Næti Etæmim oekækæike mimis mæmæ inu Uhgîn tæmæn mihin ne. !Mæto awe, nahmææn asol tatuwin o etæm tategæhan-in-pæn io e nelmi tikimîr min!”

23 Kæn kînoatætæpæh-ætæpæh olat min mæmæ, “?Kitat pah otol nat æh?”

24 Kæn nat kit min, ilat kînoatol nîkilat min mæmæ pah u in ilis pik taprækis-in ilat.

25 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Kig min ræha nætueintæn u koatæramææ e netæmim e ræhalat næsanænæn, kæn koataun-in atip ilat mæmæ ilat ‘Netæm ræha Nasituæn.’

26 Mæto itæmat onækæsololæn min-næhlan. Okæmæ itæmat kit in ilis, in otîlæs-iæhau in tahmen-pæn e suakæku. Kæn okæmæ itæmat kit tatætul aupæn, kæn in otuwa iolwæk æm kit.

27 ?Pah u in ilis pik, etæmim itæm tætagwæn e tepîl, o iolwæk itæm tatos nagwænæn matuwa? Nækotitun mæmæ etæm tætagwæn e tepîl in ilis taprækis. Mæto io, etæm-iasol ræhatæmat, nian emætaliwæk kitat min itæmat, emahmen-pæn e iolwæk æm kit.

28 “Itæmat u, nian rafin nækotatig iuæhkîr ron io e nian ekætatig e nian æskasik min.

29 Kæn tahmen-pæn æm mæmæ Tata ræhak tatîlæs-ipær io mæmæ ekuwa kig, kæn io min iatîlæs-ipær itæmat mæmæ nakotuwa kig min,

30 mæmæ nakotuwa kæpælæh kitat min io, kotagwæn kælæh e nian ekuwa mol kig lan. Kæn e nian æh, itæmat min onækotæpælæh e jea min ræha kig, kæn itæmat onækotuwa motætul aupæn e noanol min tuelef ræha Isrel moatakil ilat moatæramææ elat.”

31 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm Saimon Pita mæmæ, “Kæsi. Saimon. Etælig-in-tu io. Setan tinætæpæh rækis o Uhgîn mæmæ otegæhan-in mæmæ in otuwa mos-ipæn-os-ipæn kæm itæmat mol næratæn kæm itæmat mæmæ otægætun ræhatæmat nahatætææn in tæskasik lak o kæp.

32 Mæto enæfak rækis ron ik mæmæ ræham nahatætææn otæsatiteæn. Kæn nian nakatæuhlin ræham nætæligæn tatîtælig-pa min, ik onækækæike mol nætæligæn ræha piam min okotæskasik.”

33 Mæto Saimon Pita tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Iæramææ. Iatætul matip mæmæ ekimnæ kilau min ik e kalapus, kæn mimis kilau min ik.”

34 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Pita, ekatæn kæm ik mæmæ, o lapîn huæ, nian mænig otæsimnænæn æh, kæn ik onakæn mau kisil mæmæ nækæruru io.”

35 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Aupæn, emætahl-iaræp itæmat, næmæsotosæn mæni e paos, ne kætîm, ne put. ?Tahro? ?Ræhatæmat natimnat tæсахmenæn, o kæp?” Kæn ilat kæmotæn mæmæ, “Kæp.”

22:21: Sam 41:9; Jon 13:21-22 22:24: Luk 9:46 22:25: Mat 20:25-27; Mak 10:42-45 22:26: Mat 23:11; Mak 9:35
 22:27: Jon 13:12-15 22:30: Mat 19:28 22:32: Jon 17:15 22:34: Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38
 22:35: Luk 9:3; 10:4

³⁶ Kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Mæto roiu, okæmæ suah kit tatos ræhan mæni e paos o kætîm, otækæike mos. Kæn etæm tæsosæn naip ræha næluaginæn, pæs otol-salim-in ræhan kot mos-næmti ræhan kit.

³⁷ Tatæn kæn itæmat mæmæ næghatæn u e Naoa Ræha Uhgîn tatæghat-in io, kæn in otækæike mol nîpahrienæn. In tatæn mæmæ, ‘Netæmim nîkilat tæht mæmæ in etæmim kit itæm tatærækin Lou.’ Əwæh, næghatæn u tatol nîpahrienæn əh-roiu.”

³⁸ Kæn ilat kæmotæn mæmæ, “Iæræmæra, əplan-tu. Naip ræha næluaginæn kæiu əpəh.” Kæn in tæmæn kæm ilat mæmæ, “Ah, nahmen. Otapəs-ta.”

Iesu tæmuwîn matæfak əpəh e Nîtot Ræha Nîg U Olif

(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Kæn Iesu tæmîet e taon muwîn əpəh e Nîtot Ræha Nîg U Olif tahmen-pæn əm mæmæ in tatol mihin e nian rafin, kæn ræhan mîn netæmim koatætæu-pæn.

⁴⁰ Kæn nian in tæmuwîn mætoarus-pæn əh-ikîn əh, tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Onækotækæike moatæfak mæmæ nat kit otæsos-ipæn-os-ipænæn kæm itæmat motol ræhatæmat nahatætæn otatite lak.”

⁴¹ Kæn in tæmalîwæk mapəs ilat muwîn mæsin, kæn mîsin nulan matæfak matæn mæmæ,

⁴² “Tata, okæmæ nîkim tagien, awi, os-irækis nahmææn mîn u itæm okəpanotuwa. Mæto əsolæn ræhak nætæligæn, mæto ol nat naka itæm ik əm nakolkeike.”

⁴³ Kæn nagelo kit tæmîsi-pæn e neai muwa mos-ipæn nəsænænæn kæm Iesu.

⁴⁴ Kæn mæto-inu nîkin titahmæ pik, kæn ræhan nætæligæn tinatol wæk pik, kæn tæmæfak əskasîk pik, kæn noəh tæmaiu lan mæhl matæht nîsip tahmen e nîta.*

⁴⁵ Nian tæmæfak rækis, in tæmætul mîtælig-pæn mæmæ otehm ræhan mîn netæmim, kæn tæmæplan ilat kînotapîl rækis. Kînotəpou mæto-inu nîkilat titahmæ.

⁴⁶ Kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Tahro nakotapîl? Otaiir motæfak mæmæ nat kit otæsos-ipæn-os-ipænæn kæm itæmat motol ræhatæmat nahatætæn otatite lak.”

Tîkîmîr mîn ræha Iesu kæmotuwa kîlæs

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50;

Jon 18:2-11)

⁴⁷ Nian Iesu tæmatæghat əh, nîmanin netæmim kæmotiet-arəpa ikîn əh, kæn suah əh Jutas, u in etæmim kit e netæm tuelef ræha Iesu, in tæmit ilat motuwa, kæn tæmuwa iuəhkîr mæmæ otatuilîm e Iesu.

⁴⁸ Mæto Iesu tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “?Jutas, io Nəti Etæmim, mæto tahro næmuwa mæmæ onəkатуilîm-pa lak kæn e nolæn əh megəhan-in-pæn io e nelmi ræhak tîkîmîr mîn?”

⁴⁹ Kæn nian netæmim mîn ræha Iesu kînotehm natîmnat mîn əh mînotîtun mæmæ naka əh okol, kæmotæn-ipæn kæm in mæmæ, “?Iæræmæra, oekotahro? ?Ekotəte ilat e naip, o?”

⁵⁰ Kæn ilat kit tæmoahin naip tæte-rækis matælgîn matîp ræha slef ræha pris asol agîn.

⁵¹ Mæto Iesu tæmæ, “!Ei! !Nahmen, otapəs əm!” Kæn in tæmæləhəu-pæn nelmîn e matælgî suah u, kæn mol-wîr mîn.

⁵² Kæn Iesu tæmæghat kæm pris asol mîn, ne netæm-iasol mîn ræha mopael ræha Nîmæ Ræha Uhgîn, ne etæm-iasol mîn ræha noanol ræha Isrel, u kæmotuwa mæmæ okotaskəlîm Iesu. In tæmæn mæmæ, “?Tahro, nəman? ?Nîkitæmat tæht mæmæ io emit netæmim muwîn kotəluagin o kapman, o kæm-naka io iohamnu itæm kit, kæn nakotæmîk naip asol mîn ræha næluaginæn ne nəlnal mîn moatuwa mæmæ onəkotaskəlîm?”

⁵³ ?Nian rafin etan əm kitat mîn itæmat e Nîmæ Ræha Uhgîn, mæto tahro nəsoaskəlîmæn io? Mæto roiu əh, in nian ətuatîp ræhatæmat, kæn nəsænænæn ræha napînəpæn in tatæræmæra.”

22:37: Aes 53:12 * **22:44:** E kopi oas mîn neen ræha Niutesteman itæm kæmæte e næghatæn Kris aupæn, næghatæn ræha ves 43-44 tikæ. Kæm-naka, sənæmæ Luk itæm tæmæte ves 43-44, mæto suah kit mîn itæm tæmæte kopi kit ræha naoa u.

*Pita təmən məmə
in təruru Iesu*

(*Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴ Kən kəmotuwa motaskəlim Iesu motiləs motuwın e latuənu rəha pris asol agin. Kən Pita tuarisig-in ilat məto təsuwınən iuəhkır olat.

⁵⁵ Netəm mın əh kəmotahl nigəm kit əpəh e iat rəha pris asol agin, kən motəpələh kitəlau e nigəm. Kən Pita tuwa matəpələh ilat mın.

⁵⁶ Kən pətan əkəku kit u slef rəha pris asol agin, təmuwa mehm Pita tatəpələh, kən nəhag-əhagən rəha nigəm tətasiəgəpın in, kən nigənəmti pətan əh təmətul lan, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Suah u, in mın ilau Iesu kəmatuan.”

⁵⁷ Məto Pita təmən-ipən kəm pətan un məmə, “Esitunən suah un nakatən.”

⁵⁸ Kən uarisig lan təsuwəhən, suah kit mın tuwa mən-ipən kəm Pita məmə, “Ei, ik mın, ik etəmim kit rəhan.” Məto Pita təmə, “Ei, sənəmə io etəmim rəhan.”

⁵⁹ Uarisig lan, aua kit tınuwa mınuwın rəkis, kən suah kit təməghat əskasık kəm ilat məmə, “!Nıpahrienən məmə suah u təmatuarisig-in Iesu, məto-inu in etəm Kalili!”

⁶⁰ Məto Pita təmə, “!Ei! !Esitun agin-əhən nəghatən u nakatən!” Kən nian Pita təmatəghat əh, kən mənig təmimnən.

⁶¹ Kən İərəməərə təməuhlin masipən ətuatıp matehm Pita. Kən Pita, nıkin təməht nəghatən rəha İərəməərə itəm təmən lan məmə, “O lapın əm u, nian mənig otəsımənən əh, ik onakən mau kısıl məmə nəkəruru io.”

⁶² Kən Pita təmiet muwın ihluə, təmasək təmasək.

*Netəmim kəmotəsan-əsan
e Iesu*

(*Mat 26:67-68; Mak 14:65*)

⁶³ Kən e nian əh, netəmim itəm kəmotaskəlim Iesu kəmotəghat əsan lan, kən moatoh.

⁶⁴ Kən kəmotəlis ətain nigənəmtin kən motoh, moatən-ipən məmə, “!Ei, ien! ?Ən-tu məmə pah tətəh ik?”

⁶⁵ Kən kəmoatən nəghatən rat tepət moatərəkin in lan.

Kəmiuw-iarəp Iesu e kaonsel

(*Mat 26:59-66; Mak 14:55-64;*

Jon 18:19-24)

⁶⁶ Kən laulaugin agin, netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel, ne pris asol mın, ne iəgətun mın rəha Lou kəmotuwa kuəfımın e kaonsel rəhalat, kən netəmim kəmotiləs Iesu motuwa tətul e nigənəmti kaonsel əh. Kən netəm rəha kaonsel kəmotəpəh ron məmə,

⁶⁷ “Okəmə ik Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa, ən kəm itimat.” Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə ekən kəm itimat, kən nəsotənən nıpahrienən lak.

⁶⁸ Kən okəmə ekəpəh otəmat, kən okol nəkəsotuhalpınən.

⁶⁹ Məto tətoun roiu, io Nəti Etəmim, io oekuwın məpələh əh-ikın rəha nəsanənən ne nisıaiın, inəh e nıkalı Uhgın matıp, Uhgın u itəm rəhan nəsanənən iahgin.”

⁷⁰ Kən ilat rafın kəmotəpəh ron məmə, “?Təhro? ?Ik Nəti Uhgın?”

Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nakoatən məmə io u inu.”

⁷¹ Kən kotən məmə, “?Təhro kitat koateam-in nəghatən kit mın məmə otasitu e rəhatat nəghatən? Kınətəto ətuatıp nəghatən əh e nohlin.”

23

*Iesu təmətul e
nigənəmti Pailat*

(*Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5;*

Jon 18:28-38)

¹ Kən netəmim rafin rəha kaonsel kəmotətul motit Iesu motuwın kəm Pailat.

² Kən moatən-iarəp nıpəgnəmtın mın itəm otoh Iesu məmə, “Emotehm məmə suah u tatit rəhatat netəmim mın, kən mol ilat kotalməl, kən matəuhlin rəhalat nətəligən koatol tikimır ilat kapman rəha Rom, mətəhtosig-in itimat məmə esotətouən takis kəm Sisa itəm tatərəməərə e nıməptən u. Kən in matən-iarəp məmə in Kristo itəm Uhgın təmahl-ipa məmə in kig kit.”

³ Kən Pailat təmətapəh ron məmə, “?Tahro? ?Ik kig rəha netəm Isrel?” Məto Iesu tən-ıpən kəm in məmə, “!k nəmən mihin.”

⁴ Kən Pailat təmən-ıpən kəm pris asol mın ne netəmim rafin məmə, “Esehmən nıpəgnəmtın kit ne, itəm tatən məmə suah u təmərəkin lou.”

⁵ Məto ilat kotagət əfəməh moatən məmə, “Kəp. Məto suah u tətən əpnapın matəgətun netəmim rafin ikın mın əh Jutia təmətuoun əpəh Kalili muwa mətoarus-pa ukın-u, kən mol nətəligən rəha netəmim koatəluə motalməl.”

⁶ Kən nian Pailat təməto nəghatən əh, təmətapəh məmə, “?Tahro? ?Suah u in etəm Kalili?”

⁷ Kən nian təməto məmə Iesu təmıet ikın əh itəm Herot Antipas tatərəməərə ikın, in təmahl-ıpən Iesu məmə otuwın mehm Herot, məto-inu e nian əh, Herot mın in tətətig Jerusalem.

Iesu təmətul e nıganəmtı Herot Antipas

⁸ Kən nian Herot Antipas təmehm Iesu, nıkin təmagien pık, məto-inu nuwəh məsın in təmölkeike məmə otehm. Herot təmətəto əm nımnusən rəhan, kən in təmölkeike pık məmə in otehm Iesu otol nat pıspıs kit.

⁹ Kən o natımnat mın u, Herot Antipas təmətapəh-in nəghatən mın tepət kəm Iesu, məto Iesu təməpnapın əm məsuhalpınən rəhan nəghatən.

¹⁰ Kən pris asol mın ne iəgətun mın rəha Lou kəmotətul motəghat əskasık e nıpəgnəmtın mın rəhalat moatoh Iesu lan.

¹¹ Kən uarisig lan, Herot Antipas ne rəhan mın mopael kotagət ausit e Iesu, kən moatəsan lan. Kən Herot təmən-ıpən kəm rəhan mopael mın məmə okotuwın-in-pən kot wır kit rəha kig kəm in, kən motit motuwın mın kəm Pailat.

¹² Aupən ikın, Herot Antipas ne Pailat kəmətıoal tikimır kəm ilau mın, məto e nian əh, ilau kəmuea mınıoalkeike ilau mın.

Pailat təmən məmə Iesu otəkəike mımıs

(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15;

Jon 18:39-19:16)

¹³ Kən Pailat təmaun-in pris asol mın, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel, ne netəmim rafin, kən ilat rafin kəmotuwa kitıəh.

¹⁴ Kən in təmən-ıpən kəm ilat məmə, “Suah u, nəmotıləs motuwa tətul e nıganəmtək, kən nəmotən məmə tatəuhlin nətəligən rəha netəmim rəhatəmat koatol tikimır kəm kapman. Məto emakıl rəkıs nətəligən u e nıganəmtıtəmat, kən məsehmən məmə təmətgəhl lou kit, kən nıpəgnəmtın mın itəm nakoatən lan təsölən nıpahrienən.

¹⁵ Kən Herot Antipas mın, in təmakıl mehm məmə nolən rat kit təsəkul-pənən lan. Tol nəhlan, in tahl-ipa tuwa mın o kitat, kən təpıə əm məmə suah u in təməsölən nat kit itəm tətət məmə in otımıs ron.

¹⁶⁻¹⁷ Kən o nat əh inəh, rəhak mın mopael okotalıs əm, kən uarisig kotahl-ıarəp tatuwın.”*

¹⁸ Məto ilat rafin kəmotagət əfəməh moatən məmə, “!Otıləs-ıarəp suah un kən ko-hamnu! !Məto ahl-ıarəp Parapas tuwa mehm itimat!”

23:7: Luk 3:1 * **23:16-17:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, katılpin nəghatən kit mın ikın-u tatən məmə, “E nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, Pailat in otəkəike mahl-ıarəp rəhalat kit etəmim otiet e kalapus.”

19 (Suah u Parapas, kəmīlās-ipən e kalapus mətō-inu in təmōl netəmim kotəluagin o kapman e taon əh, kən in iohamnu itəm.)

20 Mətō Pailat in tolkeike məmə otahl-iarəp Iesu tatuwin, kən in təməghat mīn kəm ilat.

21 Mətō ilat kəmotagət əfəməh pik məmə, “!Ətu-pər in e nig kəluau! !Ətu-pər in e nig kəluau!”

22 Mətō Pailat təməghat mīn kəm ilat mīnətau kisil lan əh-roiu məmə, “?Tahro? ?Suah u in təmōl nat tərət naka? Io esehmən məmə in təmōl nat kit itəm tətuatip məmə in otimis ron. Mətō rəhak mopael mīn, ilat okotalis əm, kən uarisig lan kotahl-iarəp tatuwin.”

23 Mətō ilat koatakəike motəghat əskasik, kən motagət əfəməh e Pailat məmə otətu-pər Iesu e nig kəluau. Kən motagət pik moatuwin moatuwin, kinol win e nətəligən rəha Pailat.

24 Kən Pailat təmakil Iesu məmə otəkəike mīmīs tahmen-pən məmə inəh ilat kəmotən mihin ne.

25 Kən in təmōl nətəligən rəhalat, kən təmahl-iarəp Parapas u aupən in təmətətig e kalapus o nəluaginən o kapman ne nohamnuən itəm. Mətō təmegəhan-in Iesu tuwin e nelmi rəhan mopael mīn məmə ilat okotos motuwin kitəp nətəligən rəha nimanin netəmim.

Kəmit Iesu kan məmə otimis

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32;

Jon 19:17-27)

26 Kən nian mopael mīn kəmotit Iesu motiet e taon, kən kəmotəplan etəm Saerin kit, nərgin u Saimon. In təmisi-pən isəu maliwək matuwa e taon. Kən kəmotaskəlim motələhəu-pər nig kəluau rəha Iesu e nuwegin məmə otīlās, kən motən-ipən məmə otətəu-pən Iesu. 27 Kən nimanin netəmim tepət kəmotaliwək katuarisig-in Iesu e suatip, kən nīpitan tepət mīn koatuarisig-in ilat, koatasək moatəun-əun o Iesu.

28 Mətō Iesu təməuhlin masipən məplan ilat, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nīpitan Jerusalem. Əsotasəkən ron io, mətō otasək atip otəmat, ne nenətītəmat mīn.

29 Otətəlig-in-tu io. Nian tatuwa itəm okəpanən məmə, ‘!Otagien itəmat netəm nəsoteməkən o nəsotəpinahinən suakəku!’

30 E nian əh, netəmim okotən-ipən kəm nitot asol mīn məmə, ‘Awi, otisas-pa etimat,’ kən okotən-ipən kəm narit mīn məmə, ‘Awi, otəfətain itimat.’

31 ?Mətō okəmə nigəm tatuəp nəhlan nian nig nimalin tətamiəmitə əh, kən tahro e nian nig tinəmətu?”†

Mopael mīn kəmotətu-pər Iesu e nig kəməluau

32 Kən mopael mīn kəmotīlās suah mil kəiu itəm kəmuətəghl lou kan məmə okotohamnu iləhal Iesu.

33 Kən kəmotuwa ikin kit, nərgin u Louipil-uipil. Ikin əh, kəmotətu-pər Iesu e nig kəməluau. Kən kəmotətu-pər iətgəhl lou mil əh-ikin, kit e nīkali Iesu matip, kən kit e nīkalin mol.

34 Kən Iesu təmə, “Tata. Aluin rəhalat nolən rat mīn itəm koatol kəm io, kən məsalpīnən, mətō-inu kəsotitunən nat naka itəm koatol.” Kən kəmotoor rəhan natimnat moaturin taes ron.

35 Kən netəm mīn u koatətul əh-ikin, moatehm natimnat mīn u, mətō etəm-iasol mīn rəha noanol rəha Isrel kotalah əsan e Iesu moatən məmə, “!In təmosmegəh netəmim tepət rəkis. Mətō okəmə in Kristo itəm Ughin təmən məmə otahl-ipa, kən in Etəm Ughin Təmitəpun, kən pəs in otosmegəh atip in!”

23:29: Luk 21:23 23:30: Hos 10:8; Nol Əpən 6:16 † 23:31: “Nig nimalin tətamiəmitə əh” tatəpsen-pən Iesu itəm tətuatip agin, mətō tatos nalpīnən. Inu tahmen e nigəm itəm tatuəp. Kən “nig tinəmətu” tatəpsen-pən iol təfagə rat mīn. Kən uarisig lan, Ughin otol nalpīnən asol kəm ilat. Inu tahmen e nigəm asol agin.

Afin Luk 21:20-24. 23:34: Sam 22:18; Aes 53:12 23:35: Sam 22:7-8

³⁶ Kən mopael mīn, ilat mīn koatəghat əsan e Iesu, kən motuwa iuəhkīr ron moatətəpəh mēmə in tolkeike wain u itəm tagin,‡

³⁷ moatən mēmə, “!Okəmə nīpahrienən ik kig rəha noanol mīn rəha Isrel, osmegəh atīp ik əh-roiu!”

³⁸ Kən nəghatən kit əh-ikin kəməte kətu-pər e rəhn-kapə nīg kəluau, tatən mēmə, INU KIG RƏHA NETƏM ISREL.

³⁹ Kən iətgəhl lou mil kit itəm katəkul-pər e nīg kəluau, in tatəghat rat e Iesu, matən mēmə, “!Ei! ?Ik Kristo itəm Uhgīn təmən mēmə otahl-ipa, o kəp? !Okəmə tol mihin, osmegəh ik kən mosmegəh mīn itimlau!”

⁴⁰ Məto iətgəhl lou əh kit mīn təmən-ipən kəm in kit, kən mahtosīg-in mēmə, “?Tahro? ?Nəsəginən Uhgīn, nat əpnəpīn onakimīs? Nəlpīnən u rəhatəhal in tahmen-ahmen əm.

⁴¹ Məto təmətəuatīp əm mēmə kilau okiamīs o rəhalau nolən rat mīn itəm kəmīoal. Məto suah u, in təsolən nat tərət kit ne.”

⁴² Kən təmən-ipən kəm Iesu mēmə, “Iesu, o nian onəkuwa matol kig lan, kən nīkim otatəht io.”

⁴³ Kən Iesu təmən-ipən kəm in mēmə, “Nīpahrienən iatən kəm ik, mēmə roiu əm kilau mīn ik əpəh e nego e neai.”

Iesu təmīmīs

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41;

Jon 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Kən iuəhkīr tuelef klok e nərauiəgən, mīt nəsasīəən, kən nəpīnəpən tīnan rafīn ikin əh mətoarus-pən tri klok ehnaipən. Kən nīməhan itəm tatəkulosīg-in-pən Ikin Tasim Agīn Ikin e Nīmə Rəha Uhgīn, təməhap məsīn kəiu.

⁴⁶ Kən Iesu təmagət əfəməh mēmə, “!Tata. Iatələhəu-pən nəmegəhən rəhak e nelməh!” Nian təmən rəkīs nəghatən əh u, kən rəhan namegən tiet.

⁴⁷ Kən nian etəm-iasol rəha mopael mīn rəha netəm Rom təmehm natīmnat mīn əh, kən in təmənwiwi Uhgīn matən mēmə, “!Nīpahrienən, suah u in tətəuatīp pahrien!”

⁴⁸ Kən netəmim itəm kəmotuwa ikin əh mēmə okotəplan, nian kəmotəplan natīmnat mīn əh, kəmoatuwin moatəto tərət e nīkilat, kən motahtəht manīkīləhalat.

⁴⁹ Kən ioli Iesu mīn, ne nīpītan itəm kəmotīsī-pən Kalili motətəu-pən Iesu motuwa, ilat kəmoatətul isəu məsīn kən moatehm natīmnat mīn əh.

Josep təmītənim Iesu

(Mat 23:57-61; Mak 15:42-47;

Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kən etəm Aramatia kit əh-ikin, nərgīn u Josep. Aramatia in taon kit rəha Isrel, kən suah əh in etəmim kit rəha kaonsel rəha netəm Isrel. In etəm təwīr, rəhan nəmegəhən tətəuatīp, kən in etəmim kit təmatəsahgīn mēmə otəplan nərəməəən rəha Uhgīn. Kən in təməsegəhanən e nəghatən rəha kaonsel itəm kəmoategəhan-in Iesu mēmə okoh.

⁵² Kən in təmuwin mehm Pailat mətapəh ron mēmə otegəhan-in nīpətī Iesu tos.

⁵³ Kən Josep təmuwin mīləs-iahau nīpətī Iesu e nīg kəməluau, mos muwa malpīn e nīməhan wīr kit, nərgīn u linen. Kən təmīləs muwin mələhəu-pən e nīpəg kəpiel itəm kīnəməte rəkīs o nolən suwit ikin, məto kəsītənimən əh suah kit ikin.

⁵⁴ In əh e nian rəha noanol mīn rəha Isrel itəm koatol əpen-əpenə lan o nian rəha Sapat, kən iuəhkīr Sapat tətəuon.

⁵⁵ Kən nīpītan itəm kəmotīsī-pən Kalili kəmotuarīsīg-in Iesu, kəmotətəu-pən suah un, motuwin motəplan nīpəg kəpiel, kən motəplan nolən itəm in tatələhəu-pən mīn Iesu ikin.

⁵⁶ Kən uarīsīg, nīpītan kəmotītəlig-pən latuənu, kən kəmoatol əpen-əpenə manat mīn neen ne fomat itəm nəmīəwīlat təwīr mēmə okol-pən e nīpətī Iesu. Kən e nian rəha Sapat, ilat kəmotameg moatətəu-pən nəghatən rəha Lou.

‡ 23:36: Wain u itəm tagin, in nənimən rəha ian-rat mīn. 23:36: Sam 69:21 23:44-45: Hip 6:19-20; 10:19-20
23:56: Eks 20:10; Dut 5:14

24

*Iesu tāmamegəh min
e nimisən*

*(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8;
Jon 20:1-10)*

¹ Kən e Sante laulaugin agin, nipitan kəmotuwın əpəh e suwit, motəmik nat pien-pien min u nəmiəwilat təwir itəm kəmotol əpen-əpenə rəkis lan.

² Nian kəmotuwa e suwit, kəmotehm kəpiel itəm kətahtosig-in nipəg kəpiel lan, məto kəmahwin rəkis.

³ E nian kəmotuwın e nipəg kəpiel, məto kəsotehmən nipəti İərəmərə İesu.

⁴ Kən ilat kınotəruru əfəməh moatətəlig-in natimnat min əh. Kən əmun etəmim kəiu əh-ikin, katuətul ilat min nipitan, kəmian e napən itəm tatipit-ipit.

⁵ Kən nipitan kəmotəgin pik, kəmotisin nulilat motasıl-İəhau moatehm niməptən, kən suah mil kuəmə, “?Təhro nakoategəs-in etəm tāmamegəh u ikin-u ima netəm kəmotimis?”

⁶ In tikə ukin-u. !In tınəmegəh min! Nikitəmat otəkəike matəht nəghatən itəm təmən kəm itəmat nian in təmətətig əh əpəh Kalili məmə,

⁷ ‘Natimnat min u okotəkəike motuwa motol nipahrienən lan. Okegəhan-in-pən Nəti Etəmim tuwin e nelmi iol təfagə rat min, kən okətu-pər e nig kəluau timis, məto e nian tatol kisil lan, kən in otəmegəh min.’ ”

⁸ Kən nikilat tınəht nəghatən rəha İesu.

⁹ Kən kəmotiet e suwit motuwın motən-ipən natimnat min əh kəm netəm lefen rəha İesu, ne rəhan min rafin.

¹⁰ Kən nipitan min əh itəm kəmotən-iarəp natimnat min u kəm aposol min, inəh Meri Maktala, Joana, Meri mama rəha Jemes, ne nipitan neen min itəm kəmotuwın e suwit.

¹¹ Məto aposol min kəmotəto nəghatən əh təhmen-pən əm e nəghatən alməl kit itəm nipətin tikə, kən məsotənən nipahrienən lan.

¹² Məto Pita təmətul maiu muwin əpəh suwit ikin, moeg-oeg masipən e nipəg kəpiel kən təmehm əm napən itəm kəmalpin nipəti İesu lan, məto nat kit min tikə əh-ikin. Kən in təmaliwək mıtəlig minatuwin latuənu, kən matətəlig-in pik natimnat min əh.

*E suatip tatuwin Emeas
(Mak 16:12-13)*

¹³ E nian əm əh inəh, suah mil kəiu rəha İesu kəmualiwək mətian latuənu kit, nərgin u Emeas. Latuənu un mətoarus-pən Jerusalem, in iuəhkır o lepen kilometa.

¹⁴ Kən e nian ilau kəmualiwək mətian, kən ilau kəmatuəghat-in natimnat min itəm kəmol ilat.

¹⁵ Nian ilau kəmatuəghat nəhlan, kən İesu təmuwa iuəhkır olau, məhlaliwək kələh mətəhaluwın.

¹⁶ Məto kəməsiatunən məmə pah əh iləhal min kəmətəhlaliwək məto-inu Uhgın təmahtosig-in nətəligən rəhalau.

¹⁷ Kən İesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Təs mil. ?Naka un nakatuən?”

Kən əmun kəmuəlahl muətul, niganəmtılau təməpou.

¹⁸ Kən suah mil əh kit, nərgin u Kleopas, təmən-ipən kəm in məmə, “Okəm-naka ik əm un iapispis kit u Jerusalem itəm nəsitunən natimnat min itəm kəmol ilat e nian min itəm kınotuwin rəkis.”

¹⁹ Kən in təmən-ipən kəm ilau məmə, “?Natimnat naka min əh?”

Kən kəmuən-ipən kəm in məmə, “Natimnat min itəm kəmol e etəm Nasaret əh İesu. In ien kit rəha Uhgın, kən rəhan wək təsanən wir ne rəhan min nəghatən kotəfigəm, kən niki Uhgın ne niki netəmim tətəgien lan.

²⁰ Məto rəhatimat pris asol min ne İəgətun min rəha Lou kəmotiləs-ipən e nelmi netəm Rom məmə okotakil məmə in otimis. Kən kəmotətu-pər e nig kəluau timis.

21 “Məto itimat emotələhəu-pən pap rəhatimat nətəligən tətətig əskasik lan məmə in otıləs-irəkis itimat noanol mın rəha Isrel e nelmi tikimır mın rəhatimat. Kən roiu in nian tatol kisil lan.

22 Kən nat kit mın, nıpıtan neen itəm emotan, kəmotol məmə narmıtımat təmiwig o nəghatən kit. Roiu laulaugin agın-əh, kəmotuwın əpəh e suwit itəm kəmitənim İesu ikın,

23 məto kəməsotehmən nıpətın. Kən kəmotıtəlig-pa moatən məmə, ‘Emotehm nat kit tahmen e napılaiirən, inəh nagelo mil kəiu katuən-ıpa kəm itimat məmə İesu tatəmegəh.’

24 Kən rəhatimat neen netəmim kəmotuwın e suwit, kəmotehm natımnat rafın agın tətuatıp tahmen-pən əm e nəghatən əh nıpıtan mın əh kəmotən mihin ne, məto kəsotehmən İesu.”

25 Kən in təmən-ıpən kəm ilau məmə, “Təs mil. !Rəhatəmlau-kapə tikə, kən nakatıaiuw nıfagə matialəs pık o nənən nıpahrienən o natımnat itəm ien mın rəha Uhgın kəmotən!

26 ?Nəkiatun o kəp məmə, Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa otəkəike mos nahməən e nıpətın, kən uarisig lan, in təpanuwın əpəh e nego e neai mos nərgın rəha nısiailən?”

27 Kən İesu təmən-ıpən wır kəm ilau Naoa Rəha Uhgın itəm koatəghat-in in, təmətuoun e naoa rəha Moses kən muwın mətoarus-pən naoa mın rəha ien mın rəha Uhgın.

28 Kən kınətəhaluwa iuəhkır o latuənu itəm suah mil katian ikın. Kən kənuəplan məmə İesu tınətaliwək mınatuwın məsətulən,

29 məto ilau kətiauəh nıkin məmə, “Ei, təwır məmə nəkətətig kitəhal mın ik, məto-inu tınapınəp rəkis, otəsuwəhən roiu mıt taht.” Kən təmuwın mınəhm ilau mətəhaləpələh.

30 Kən kınətəhaləpələh məmə okəhlagwən, kən in təmos pıret mən tagkiu ron kəm Uhgın, kən məmkas mos-ıpən kəm ilau.

31 Kən əmun Uhgın təmol kəniatun məmə in İesu, kən əmun in təmikə mın, kən kənəsüəplanən.

32 Kən kəmuən-ıpən kəm ilau mın məmə, “!Ei! ?Nian in təmatən-ıpa wır Naoa Rəha Uhgın kəm kilau e suatıp, kən katuəto təwır lan nıkilau tətəgien pık, o kəp?”

33 Kən roiu agın-əh mın, kəmuətul miaiet ikın əh miatəlig-pən mın Jerusalem. Kən ikın əh, ilau kəmuehm netəm lepen rəha İesu ne netəmim neen mın rəhan kəmotuwa kuəfımın rəkis ilat mın katəpələh,

34 kən moatən məmə, “!Nıpahrienən! !İərəmərə təməmegəh mın, kən Saimon Pita* təməhm rəkis!”

35 Kən ilau kəmuən-ıpən rafın natımnat itəm kəmol kəm ilau e suatıp, kən muən-ıpən nian ilau kəmatiatun İesu lan e nian itəm in təmatəmkas pıret matos-ıpən kəm ilau.

Netəmim rəha İesu mın kəmotehm

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18;

Jon 20:19-23)

36 Kən nian katuən əh nəghatən mın əh, İesu təmuwa mətul ilugin-in ilat matən kəm ilat məmə, “Nəməlinuən tətətig otəmat.”

37 Məto ilat kəmotaut lan kən mınəatəgin, nıkilat təht məmə kınətəplan narmin kit.

38 Məto in təmən-ıpən kəm ilat məmə, “?Tahro rəhatəmat nətəligən tətərat nəhlan? ? Tahro rəhatəmat nətəligən tətətul pagpag?

39 Otehm-tu nelmək ne nelkək məmə io əm u. Otea-pa motek nıpətık kən motıtun məmə io. Narmi etəmim nıpətın ne nıkilkilin tikə, təsolən məmə inu nakoatehm io, nıpətık ne nıkilkilik əh-ikın.”

40 Təmən nəghatən əh, kən təməgətun nelmin ne nelkin kəm ilat.

41 İlat kəsotən wırən nıpahrienən lan məto-inu nıkilat tətəgien pık, kən narmılat tatiwig. Kən in təmən-ıpən kəm ilat məmə, “?Nəgwənən kit un nakoatos, o?”

42 Kən kəmos nəm məsın itəm kəmwəən rəkis motos-ıpən kəm in,

⁴³ kən e niganəmtilat, tamos mun.

⁴⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Aupən ikin, nian emətatig əh kitat min itəmat, emən nəghatən u kəm itəmat məmə, natimnat rafin itəm koatəghat-in io e Naoa Rəha Uhgın, okotəkəike motuwa motol nıpahrienən lan, inəh nəghatən min e naoa rəha Moses, ne naoa min rəha ien min rəha Uhgın, ne Naoa Rəha Napuən Min.”

⁴⁵ Kən in təmerəh e rəhalat nətəligən məmə okotitun nəghatən min itəm tətətig e Naoa Rəha Uhgın.

⁴⁶ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nəghatən itəm tətətig e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə netənim okotol tərət kəm Kristo itəm Uhgın təməhl-ipa, motol tatəto nahməən e nıpətin matuwın matuwın timis, məto e nian itəm tatol kışil lan, in otəmegəh min e nımışən.

⁴⁷ Kən e nərgi Kristo itəm Uhgın təməhl-ipa, netənim okotəkəike motən-iarəp nəghatən əh məmə netənim okotəkəike motəuhlin kən motitəlig e rəhalat təfagə rat min, kən Uhgın in otəsalpınən nitai təfagə, kən maluin rəhalat nolən rat min. Nəghatən u otəkəike muwın kəm noanol min rafin əpəh ikin min rafin, otətuoun Jerusalem kən muwın mətoahgin-pən ikin min rafin e nətueintən.

⁴⁸ Itəmat nəmotehm natimnat min u, kən onəkotən-iarəp ətuatip nəghatən min lan.

⁴⁹ Kən ekahl-ipa suah u itəm rəhak Tata təmən-iəkis məmə in otahl-ipa kəm itəmat, inu rəhan Narmın. Məto onakoatəsahgin e taon əh mətoahgin-pən nakotos nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın, kən tərıoah e nəmegəhən rəhatəmat.”

Uhgın təmiləs Iesu

muwın e neai

(Mak 16:19-20)

⁵⁰ Kən Iesu təmit ilat motiet e taon motuwın əh latuənu Petani. Kən təmiləs-ipər nelmin məfak olat.

⁵¹ Kən nian təmatəfak olat, kən təməpəs ilat nian Uhgın təmiləs minatuwın əpəh ilis e nego e neai.

⁵² Kən kəmotėiuaiu motəfak-pən kəm in, kən uarisig lan, kotitəlig-pən Jerusalem nıkilat tətəgien.

⁵³ Kən nian rafin, koatuwın e Nımə Rəha Uhgın moatənwiwi Uhgın.

Jon

Namnusən Təwir Rəha Iesu Kristo Itəm Jon Təmäte

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Jon

?Pah təmäte naoa u? Aposol Jon təmäte naoa u. In pia Jemes, kən ilau nəti Sepeti mil. In kit rəha netəm tuelef rəha Iesu, kən Iesu tolkeike pik in. In təmäte naoa mın u: Namnusən Təwir Itəm Jon Təmäte, 1 Jon, 2 Jon, 3 Jon, ne Nol Əpən.

?Təmäte tatuwin kəm pah? Təmäte naoa u tatuwin kəm netəmim məmə okotən nıpahrienən e Iesu. In tolkeike məmə otasitu elat mol nahatətəən rəhalat tuwa məskasik, məto-inu rəhalat nahatətəən təsəskasikən əh.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmäte? Jon in etəm-iasol kit rəha niməfak, kən netəmim rafin rəha niməfak koatısiai-in. In tolkeike məmə netəmim rafin okotıtun wır rəhan nəgətunən, kən nian nəgətunən eiuə tətən, məto netəmim kotıtun nahtosig-inən nəghatən eiuə mın e nəghatən rəha Jon e naoa u.

?Təmäte naoa u o naka? Jon təmäte naoa u matən-iarəp wır məmə Iesu in nəti Uhgın, kən netəmim rafin itəm okotahatətə lan, okotos nəmegəhən itulin. Kən Jon tolkeike məmə otən-iarəp ətuatıp məmə Iesu in nəti Uhgın, kən Iesu in Uhgın pahrien. Kən Jon tolkeike məmə in otən-iarəp namnusən mın neen rəha Iesu itəm naoa mın rəha Matiu, ne Mak, ne Luk kəməsəhalənən. Kən in tolkeike məmə in otəg-ətuatıp-in nətəligən mın neen itəm netəmim koatən e Iesu.

Nəghatən Rəha Uhgın Təmuwa Etəmim, in Iesu

¹ Aupən agın, e nətuounən nian, Nəghatən tınatig rəkis.* Nəghatən u təmətətig ilau Uhgın, kən Nəghatən u, in Uhgın.

² E nəukəti nian, in tınəmatig rəkis ilau Uhgın,

³ kən Uhgın təmol natimnat rafin e Nəghatən u, kən natimnat rafin itəm Uhgın təmol, nat kitəh ne tikə məmə Nəghatən u təsolən.†

⁴ Inu, in Nəukəti Nəmegəhən,‡ kən Nəmegəhən u, in Nəhag-əhagən rəha netəmim rafin.

⁵ Nəhag-əhagən əh, tətasiəgəpın napinəpən, kən napinəpən okol təsaprəkis-inən.§

⁶ Etəmim kit itəm Uhgın təmahl-ipa tuwa, nərgin u, Jon.*

⁷ Təmətul-arəp məmə otamnus-iarəp Nəhag-əhagən əh kəm netəmim, pəs ilat rafin kotən nıpahrienən lan.

⁸ Sənəmə Jon in Nəhag-əhagən əh, məto in təmuwa əm məmə otətul-arəp mən-iarəp Nəhag-əhagən əh kəm netəmim rafin.

⁹ Nəghatən əh təmatuwa e nətueintən, kən in Nəhag-əhagən pahrien, itəm in tətasiəgəpın netəmim rafin.†

¹⁰ Nat əpnəpın məmə Uhgın təmol nətueintən u e Nəghatən əh, kən təmətətig e nətueintən u, məto netəmim rəha nətueintən kotəruru in.

¹¹ Təmuwa iman ikın, məto natiman mın koatəuhlin məntaalat kəm in, məsotolkeikeən.

¹² Məto netəmim rafin itəm kəmos in nıkilat tagien ron, kən motahatətə e nərgin, kən in təmegəhan-in ilat koatuwa nenəti Uhgın mın.‡

¹³ Nenəti Uhgın mın əh, ilat kəsotaiirən e nolən itəm nisualkələh kotaiir mihin, kən sənəmə e nətəligən rəha etəmim, o rəha tata mın, məto ilat kotaiir wi mın e Uhgın, e rəhan nəsanənən əm.§

* **1:1:** Jen 1:1; 1 Jon 1:1; Jon 17:5; Nol Əpən 19:13 † **1:3:** Kol 1:16; 1 Korin 8:6; Hip 1:2 ‡ **1:4:** Jon 5:26; 11:25; 14:6

§ **1:5:** Jon 9:5; 12:46 * **1:6:** Aposol Jon in təmäte naoa u. In tatəghat-in Jon Paptais e ves mın u. † **1:9:** 1 Jon 2:8

‡ **1:12:** Kal 3:16 § **1:13:** Jon 3:5; 1 Pita 1:23

14 Nəghatən əh, in təmuwa etəmim, mətatig kitat min. Kən itimat emotəplan rəhan nepətən, kən nəsanənən asol ne nəhag-əhagən rəhan e niganəmtitimat. Inu, in nəsanənən asol ne nəhag-əhagən rəha Noan Kitiəh Əm, itəm in təmisi-pən e Tata Uhgın. In tərıoah e nəwırən itəm tətawte-in kəm kitat, kən mərıoah mın e nıpahrienən.*

15 Jon tatətul-arəp matən əfəməh məmə, “Etəmim u inu itəm io ematən məmə, ‘Io etaupən, kən suah kit mın əh-ikın tatarisig-in io, məto in ilis taprəkis-in io, məto-inun, nian eməsairən əh, in tinəmatig lilin rəkis.’”

16 Kən in tərıoah e nəwırən itəm in tətawte-in kəm kitat, kən e nəwırən əh rəhan, nian rafın in tatos-ıpa, matos-ıpa, matos-ıpa, kəm kitat rafın.

17 Tol nəhlan məto-inu Lou itəm Uhgın təmos-ıpa aupən, Moses in suatıp ron, məto İesu Kristo in suatıp rəha nawte-inən nəwırən əh ne nıpahrienən rəha Uhgın kəm kitat.†

18 Suah kit təsehmən Uhgın nian kit ne.‡ Məto Noan Kitiəh Əm, in Uhgın, itəm in iuəhkır o noanenau rəha Tata Uhgın, in təmol əp Uhgın kəm kitat kən kotıtun.§

Jon təmən məmə sənəmə in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa

(Mat 3:11-12; Mak 1:7-8;

Luk 3:15-17)

19 Kən netəm-iasol mın e noanol rəha İsrel itəm kotatig Jerusalem, kəmotahl-ıpən pris mın neen ne Lifaet mın un, netəm kotasıtu e pris mın e Nımə Rəha Uhgın, məmə okotuwa motehm Jon motətapəh ron, məmə, “?Ik etəmim pah un?” Kən o nat u, Jon təmətul-arəp matən-ıarəp in.

20 Nian ilat kəmotətapəh ron, in təməşhluaig-inən, məto təmən-ıpən ətuatıp əm in kəm ilat məmə, “Sənəmə io Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa.”

21 Kən ilat kəmotən məmə, “?Okəmə sənəmə ik Kristo, kən ik pah? ?Ik Elaija?”*

Məto Jon təmə, “Kəpə, sənəmə io Elaija.”

Kən ilat kəmotətapəh mın ron məmə, “?Okəmə sənəmə ik Elaija, kən ik pah? ?Ik ien rəha Uhgın itəm kəmatən aupən məmə otəpanuwa?”†

Məto Jon təmə, “Kəpə.”

22 Kən ilat kəmotən məmə, “Ik onəkəike mən-ıarəp ik kəm itimat, pəs itimat ekotuwin motən-ıpən kəm netəm kəmotahl-ıpa itimat ekotuwa.”

23 Kən tən-ıpən kəm ilat məmə, “Io u itəm ien rəha Uhgın Aesea tinəmən-ıarəp rəkis aupən məmə, ‘Suah kit tətəgət əfəməh əpəh ikın taruən-aruən ikın, matən məmə, Otol-wır suatıp rəha İərəməə.’”‡

24 Nətəmim itəm kəmahl-ıpa ilat, Farisi mın neen əh-ikın,

25 kən ilat kəmotətapəh mın o Jon məmə, “?Okəmə sənəmə ik Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa, kən sənəmə ik Elaija, kən sənəmə ik ien itəm kəmatən-ıarəp aupən, kən təhrol nakatol baptais e netəmim?”

26 Kən tuhalpın matən məmə, “Io iatol baptais e netəmim e nəhau, məto suah kit u ikın ilugin etəmat, itəm itəmat nəkotəruru in.

27 Io etaupən, suah un in tatarisig, məto in ilis, kən io ləhau ləhau əm, kən esahmen agın-əhən məmə ekol wək kit rəhan.”§

28 Nətimnat mın u, kəmol əpəh e latuənu kit, nərgın u Petani, in tətatig əpəh entənıpən e nəhau Jotan. İkin əh Jon tatol baptais e netəmim ikın.

İesu in tahmen e nəti sipsip rəha Uhgın

* 1:14: Fil 2:7; 1 Tim 3:16 † 1:17: Rom 5:21 ‡ 1:18: Eks 33:20 § 1:18: 2 Korin 4:6; Kol 1:19; 2:9; Nöl Əpən 22:4

* 1:21: Mal 3:1; 4:5-6; Mat 11:14; 17:10-13 † 1:21: Dut 18:15 ‡ 1:23: Aes 40:3 § 1:27: Nəghatən pahrien itəm Jon təmən, tol nəhlan, “Io esahmen agın-əhən məmə ekos-ırəkis put rəhan.” Nətəmim aupən kotəmə wək rəha nos-ırəkisən put rəha İərəməə, in wək rəha slef itəm in ləhau ləhau agın.

²⁹ Kəmən lawigin, Jon təməplan Iesu taliwək matuwa, kən in tən məmə, “!Ei! !Otəplan-tu! Suah u inu, in Nəti Sipsip rəha Uhgīn.* Kən in otəpanos-irəkis nolən rat mīn rəha nətueintən u.†

³⁰ Etəmim u inu, io emātən kəm itəmat məmə, ‘Io etaupən, kən suah kit mīn əh-ikin tatarisig-in io, mətō in ilis taprəkis-in io, mətō-inu nian eməsaiirən əh, in tīnəmatig lilin rəkis.’

³¹ Nian io ematəghat-in, kən io mīn eməruru məmə in etəmim pah; mətō emuwa matol baptais e netəmim e nəhau məmə ekol əp suah u kəm noanol mīn rəha Isrel.”

³²⁻³³ Jon təmatətul-arəp matən məmə, “Uhgīn təmahl-ipa io məmə io ekol baptais e netəmim e nəhau, kən nian ematəghat-in, io mīn eməruru məmə suah u inu. Mətō Uhgīn təmən-ipa kəm io məmə, ‘Onəkəplan Narmīn Rəhak oteiuaiu matig e etəmim kit. Kənu suah u inun, in otol baptais e netəmim e Narmīn Rəha Uhgīn.’ Kən əmun, uarisig eməplan Narmīn Rəha Uhgīn təmisi-pər e neai tahmen e mak, muwa, meiuaiu məpələh-pər lan.

³⁴ Io ətuatip eməplan nat u, kən ematətul-arəp matən-iarəp məmə, ‘Suah u inu, in Nəti Uhgīn pahrien.’ ”

Iesu təmātuoun mətəun-in rəhan netəmim

³⁵ Kəmən lawigin, Jon tətətig əpəh ikin kitiəh əm iləhal rəhan kəiu etəmim.

³⁶ Kən nian niganəmti Jon təmətul e Iesu taliwək matuwa kən təmə, “!Ei! !Otəplan-tu! !Suah u inu, in Nəti Sipsip rəha Uhgīn!”

³⁷ Kən nian rəhan etəmim mil kəmuətō nəghatən əh, kəmuətul matiauarisig-in Iesu.

³⁸ Kən Iesu teirair məplan suah mil un katuətəu-pən-in, kən in təmə, “!Ei! !Suah mil! ? Natuegəs-in naka?”

Kən ilau kuəmə, “Rapai. ?Ik nətatig hiə?” (Nəghatən u “Rapai,” nīpətīn u “Iəgətun.”)

³⁹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Pəs kəhaluwīn nakuəplan-tu.” Kən ilau kəmiauarisig-in məhaluwīn kuəplan ikin in tətətig ikin. Iuəhkīr mītgar tiwig ehnaipən, ilau kəmətuan iləhal mīn mətōarus tapinəp.

⁴⁰ Suah mil u kit itəm təmətō Jon, nərgīn u Antru, pian u Saimon Pita.

⁴¹ Kən roiu agīn-əh mīn, in təmuwīn mehm pian Saimon mit muwa, kən mən-ipən kəm in məmə, “!Ei! !Enotəplan rəkis Mesaea!” (Nəghatən u, Mesaea, nīpətīn u məmə, “Kristo,” itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa.)

⁴² Kən təmit Saimon muwa o Iesu.

Kən nian niganəmti Iesu təmətul lan, kən mən-ipən kəm in məmə, “Ik u inu Saimon, nəti Jon, mətō roiu okaun-in ətəgtəg ik məmə ‘Kefas.’ ” (In “Pita”‡ e nəghatən Kris).§

Iesu təmaun-in Filip ne Nataniel

⁴³ Kəmən lawigin mīn, Iesu nīkin tīnəht məmə otuwīn-tu Kalili. Kən nian in təməplan Filip, kən tən-ipən kəm in məmə, “Wa-tu, mətəu-pa io.”

⁴⁴ Filip u, in etəm Petsaeta, ima Antru ne Pita.

⁴⁵ Kən in təmehm Nataniel, kən tən-ipən kəm in məmə, “Itimat enotəplan suah ilouin, aupən Moses təmətə rəkis rəhan nəghatən mīn itəm tatəghat-in e naoa rəha Lou. Kən ien mīn rəha Uhgīn aupən ilat mīn kəmotətə rəkis nəghatən mīn itəm tatəghat-in. In etəm Nasaret, in nəti Josep, kən nərgīn u, Iesu.”

⁴⁶ Mətō Nataniel təmə, “?Naka lan? ?Nīkim təht məmə nat wīr kit otisi-pən e Nasaret? !Kəp!”

Kən Filip təmə, “Ita, təwīr əm, pəs-tu kian nakəplan-tu.”

⁴⁷ Nian Iesu təməplan Nataniel taliwək matuwa, kən təmə, “!Suah u, in noanol ətuatip rəha Isrel! !Neiueiuəən tikə lan!”*

⁴⁸ Kən əmun Nataniel tətəpəh o Iesu məmə, “?Nəmahro mītun məmə io etəm tol nulan?”

* 1:29: Jen 22:8; Aes 53:7; 1 Pita 1:19; Nol Əpən 5:6 † 1:29: Hiprus 9:22,26 ‡ 1:42: Nīpətī nərgīn u Pita, in “kəpiel.”
§ 1:42: Mat 16:18 * 1:47: Jen 27:30-36; 31:26; 32:28

Kən Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Nian ik nəmatəpələh e nəukət nig fik, kən Filip təsaun-inən əh ik, mətō io enəməplan rəkis ik.”†

49 Kən Nataniel təmә, “!İəgətun! !Ik Nəti Uhgın! !Ik Kig rəha noanol mın rəha Isrel!”

50 Iesu təmən-ipən kəm in məmә, “?Ik nəmatahatətə lak mətō-inu io emən əm məmә enəməplan rəkis ik, nian nəmatəpələh-pən əh e nəukəti nig fik? Ik onəpanəplan nat asol mın taprəkis-in itəm u.”

51 Kən mən mın məmә, “Nıpahrienən agın u iatən-ipinə kəm itəmat məmә, onəpanotəplan napuə oterəh, kən nagelo mın rəha Uhgın koatər moatuwin e neai, kən moteiuaiu moatuwa o Nəti Etənim.”‡

2

Marit kit əpəh Kena

1 Kəmən niəh in, katol marit kit əpəh Kena, latuənu kit e Kalili. Kən mama rəha Iesu in əpəh ikin ilat mın.

2 Kən ilat kotaun-in-pən mın Iesu ne rəhan mın netənim, məmә ilat mın okotuwın e marit əh.

3 Kən e nian əh, kəmotənim rafin wain, kən mama rəha Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Rəhalat wain təmikə.”

4 Mətō Iesu tən-ipən kəm in məmә, “?Pətan, təhrol nakatələhəu-pa nat u kəm io? Nian rəhak təsuwamən əh.”

5 Mətō rəhan mama tən-ipən kəm iolwək mın rəha marit məmә, “Itəmat onəkotəkəike motol natimnat rafin itəm in otən.”

6 Nuwigı nat asol ilat sikis, kəməlin əh-ikin əh o nəhau, məmә netəm Isrel ilat kotəike motaikuas e nelmilat məmә ilat okotaruətəh e niganəmti Uhgın. Nuwigı nat mın un, kəmol e kəpiel, kən okəmә naka kitiah titun nosən wan-hanrit lita nəhau. 7 Kən Iesu tən-ipən kəm netəm koatol wək məmә, “Otətu-pən nəhau e nuwigı nat mın un.” Kən kəmotətu ilat kotərioah wır.

8 Kən tən-ipən kəm ilat məmә, “Otətu rəkis nəhau neen motos motuwın kəm etəm tərəmərə e marit.” Kən ilat kəmotol mihin.

9 Kən nian suah un təmənım asgəwin, mətō nəhau tınol rəkis wain lan. Mətō etənim itəm tərəmərə e marit u, in təruru məmә kəmos hiə wain u. Netəm mın əm un itəm kəmos nəhau motuwa, ilat əm kotitun. Kən etəm tərəmərə e marit təmaun-in etəm təmol marit,

10 mən-ipən məmә, “Nian rafin netənim kotaupən motos-iarəp wain wır, kən uarisig netənim kotənim tepət un, kənu kəpanos-iarəp itəm u təsəwır pikən. Mətō ik natos əh itəm təwır muwa mətōarus-pa u-roiu.”

11 Kən inu nəmtətin itəm Iesu təmətuoun agın-əh lan mol. Kən in təmol ikin Kena, latuənu kit e Kalili. Nəmtətin əh, in təməgətun nepətən rəha Uhgın lan, kən rəhan netənim mın, kəmotahatətə əskasik lan.

Iesu təməhg-iarəp netənim itəm kotal maket e

Nimə Rəha Uhgın

(Mat 21:12-13; Mak 11:15-18;

Luk 19:45-46)

12 Uarisig e marit əh, in təmeiuaiu muwin e taon əh Kapaneam ilat rəhan mama ne pian mın ne rəhan netənim mın. Kən kəmotatig nian əkuəkır əm əh-ikin əh.

13 Kən tinuwa iuəhkır o nian rəha lafet kit rəha noanol mın rəha Isrel itəm katən məmә lafet rəha Nuhagego-inən.* Kən Iesu təmər muwin əpəh Jerusalem.

† **1:48:** Nig fik mın, ilat nig-kitun mın e nasumən ikin Isrel. Netənim koatun noalat, kən moatəpələh ahgin nımalilat. Koatəpələh ahgin pik nig fik iuəhkır o nimə rəhalat kən moatəfak məmә nıkilat otatəht nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgın. Nat itəm Iesu təmən e ves 47 ne 51 in tatəghat-in Nataniel məmә okəm-naka təmatəpələh ahgin rəhan nig fik, kən nıkin təmatəht nəmegəhən rəha Jekop. ‡ **1:51:** Jen 28:12 * **2:13:** Eks 12; Dut 16:1-6

¹⁴ E Nimə Rəha Uhgın, Iesu təməplan netəmim itəm koatos məni e kau, ne sipsip, ne iouen, məmə netəmim okotos-nəmtin. Kən netəmim neen əh-ikin, ilat koatol senis e məni rəha netəm ik pisin pisin min.

¹⁵ Kən in tos təulə neen, mətəl o nalis-alisən itəm. Kən in mıtəp netəm min un ilat rəhalat kau min ne sipsip min məmə okotiet e Nimə Rəha Uhgın. Kən in təməhtəg məni rəha netəm min u itəm koatol senis lan, kən təmähwin-ahwin rəhalat tēpəl min.

¹⁶ Kən məhai ilat min u itəm koatol-salim-in iouen mən-ipən məmə, “!Otəmik nat min un motiet! !Itəmat sotolən Nimə Rəha Tata rəhak tuwa in nımə kit rəha nolən makit!”

¹⁷ Kən netəmim rəhan, nıkilat tuəh nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgın, itəm tatən məmə, “!O ekolkeike pik Nimə Rəham e nıkkik, nıkkik tatimis-pən lan.”†

¹⁸ Kən netəm-iasol min rəha netəm Isrel kotətapəh ron məmə, “?Pah təmol məmə nəkitun nolən nat u? !Ol nəmtətin məmə otəgətun ətuatıp kəm itimat!”

¹⁹ Məto Iesu təmə, “Okəmə itəmat nakotərəkin Nimə u Rəha Uhgın, kən nian kısıl əm, io ekiləkin min tətul.”‡

²⁰ Kən netəm-iasol min un kotəmə, “!Ei, nəman! Netəmim kəmotol wək pik e nup ilat rafin foti-sikis motiləkin Nimə u Rəha Uhgın. ?Onakahrol nulan miləkin e nian kısıl əm?”

²¹ Məto Nimə əh Rəha Uhgın itəm Iesu tatəghat-in, in nıpətin.

²² Kən uarisig, nian in tinimis rəkis, kən minəmegəh min, kən rəhan netəmim min, nıkilat tuəh nəghatən əh rəhan itəm təmən. Kən ilat kəmotahatətə e Naoa Rəha Uhgın, ne nəghatən itəm Iesu təmatən-ipən kəm ilat.

Iesu tinəmitun rəkis nətəligən min rəha netəmim

²³ Nian əh Iesu təmətatig e Jerusalem e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, netəmim tēpət kəmotəplan nəmtətin min itəm in təmol, kən kəmotahatətə e nərgin.

²⁴ Məto Iesu in təmitun nat itəm tətətig e nıkilat, kən məsatahatətəən elat.

²⁵ Okol suah kit təsətul-arəpən məghat rəha netəmim lan, məto-inu Iesu titun rafin nətəligən rəha netəmim.§

3

Nikotimas təmuwın məplan Iesu

¹ Etəm-iasol kit e noanol rəha Isrel, nərgin u, Nikotimas.* In Farisi kit.

² Kən nian kit lapın, in təmuwın məmə otəghat ilau Iesu. In təmən-ipən məmə, “!əgətun, itimat ekotitun məmə ik iəgətun kit itəm Uhgın təmahl-ipa ik nakuwa, məto-inu suah kit okol təsolən nəmtətin min un ik nakatol okəmə Uhgın təsatigən ron.”

³ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nıpahrienən agın u iatən-ipinə kəm ik məmə, okəmə etəmim kit təsaiir wiən, okol in təsəplanən nərəməərəən rəha Uhgın.”†

⁴ Kən Nikotimas, narmın təmiwig pik, kən mətəpəh ron məmə, “?Etəm tinol iahgin rəkis, otəhrol maiir mətmətig min? !In okol təsuwın minən e nərpı rəhan mama kən maiir-pa min!”

⁵ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nıpahrienən agın u iatən-ipinə kəm ik məmə, okəmə etəmim təsaiir-wiən e nəhau ne Narmın Rəha Uhgın, okol təsuwınən matig ahgin nərəməərəən rəha Uhgın.‡

⁶ Nıpətətəm tətaiir əm e nıta rəha etəmim əm, məto Narmın Rəha Uhgın əm un in tatol məmə narmıtəm tətaiir wi min.

⁷ Təsəwırən məmə narməm otıwig məto-inu emən-ipinə kəm ik məmə, ‘Onəkotəkəike motaiir wi min.’

⁸ Tahmen əm e nımətəg tətisi-pə ikin kit, matelel nat matuwın ikin kit itəm in tolkeike məmə otuwın-pən ikin. Natəto əm, məto ik nəkəruru məmə təmisi-pə hiə, kən matuwə hiə.

† 2:17: Sam 69:9 ‡ 2:19: Mat 26:60-61; 27:40; Mak 14:57-59; 15:29. § 2:25: Jon 1:47; 6:61; 13:11 * 3:1: Jon 7:50-51; 19:39-42 † 3:3: Jon 1:13; 1 Pita 1:23; Jem 1:18 ‡ 3:5: Esik 36:25-27; Efes 5:26; Taet 3:5

Kən e suatip kitiah əm, kitat kəsotəplanən Narmin Rəha Uhgın, məto koatəplan əm rəhan wək e nəmegəhən rəha etəmim itəm təmaiir wi min.”§

⁹ Kən əmun, Nikotimas tətəpəh o Iesu məmə, “?Natimnat min un, otəhrol nulan muwa?”

¹⁰ Kən Iesu təmə, “Ik iəgətun asol rəha netəm Isrel. ?Təhrol nəkəruru natimnat min u?”

¹¹ Nipahrienən aɡın u iatən-ipinə kəm ik məmə, nəghatən min u itəm ekoatən ilat, itimat ekotitun wir, kən natimnat itəm ioatən-iarəp, itimat enotəplan rəkis. Məto itəmat nəsothahətətən e nəghatən min rəhatimat.

¹² Io iatən əm natimnat min itəm katol e nətueintən əm u, məto itəmat nəsothahətətən e rəhak nəghatən. ?Kən okəmə ekən natimnat min itəm katol e Nego e Neai, nakotəhrol nulan motahətətə lan?

¹³ Suah kit təsuwinən əpəh ilis e Nego e Neai, meiuaiu-pa, mən-iarəp nian kit ne. Məto Nəti Etəmim əm, təmisi-pən iman ikin e Nego e Neai, meiuaiu-pa, titun nən-iarəpən.

¹⁴ “Aupən, əpəh ikin taruən-aruən ikin, Moses təmiləs narmi sinek kit, mətu-pər ilis e nig əfəməh kit, kən miləs-ipər.* Kən e nolən kitiah əm, okəike kiləs-ipər mihin Nəti Etəmim,

¹⁵ məmə netəm min u itəm okotahətətə lan, ilat okotos nəmegəhən itulin.

¹⁶ Tol nəhlan, Uhgın təmolkeike pik netəmim e nətueintən, tol-pən in təmos-ipa Nətin Noan Kitiah Əm, məmə netəm min u itəm koatahətətə lan, ilat okol kəsotimisən, məto okotos nəmegəhən itulin.†

¹⁷ Uhgın in təməsahl-ipamən Nətin tuwa e nətueintən u məmə otən-iarəp nalpınən rəha nolən rəha netəmim rəha nətueintən, məto in təməhl-ipa, məmə otuwa mol suatip o nosmegəhən netəmim e nətueintən.

¹⁸ “Etəmim itəm tətahətətə lan, Uhgın okol təsənən nalpınən rəhan, məto etəmim itəm təsahətətən lan, Uhgın tınən rəkis nalpınən rəhan, məto-inu in təsahətətən e Nəti Uhgın Noan Kitiah Əm.

¹⁹ Uhgın tətakil netəmim e nolən u məmə, Nəhag-əhagən tınuwa rəkis e nətueintən, məto netəmim kəsotolkeikeən Nəhag-əhagən. Ilat kəmoatolkeike Napınəpən ilə, məto-inu nian rafin rəhalat nolən, təsətuatıpən.

²⁰ Etəmim itəm tatol nolən itəm təsətuatıpən, in tetəhau Nəhag-əhagən. Kən in təsuwamən e Nəhag-əhagən, məto-inu in tapəs məmə Nəhag-əhagən əh otasiəgəpın rəhan nolən min.

²¹ Məto etəmim itəm tatətəu-pən suatip rəha nipahrienən in otuwa e Nəhag-əhagən, məmə Nəhag-əhagən əh, in otasiəgəpın rəhan nolən kən matəgətun məmə in təmol ilat e nəsanənən əm rəha Uhgın.”

Jon Təməghat-in Min Iesu

²² Uarisig e natimnat min əh, Iesu ne rəhan min netəmim kəmotuwın e nitən Jutia. Təmatig nuwəh məsin ilat min ikin əh, kən matol baptais e netəmim.

²³ Məto e nian əh, Jon min, in tatol baptais e netəmim əpəh ikin kit iuəhkır əm o Salim, nərgın u, Aenon, məto-inu, ikin əh, nəhau tepət ikin. Kən netəmim koatuwin ikin əh, məmə Jon otol baptais elat.

²⁴ E nian əh, kəməsiləs-ipənən əh Jon e kalapus.

²⁵ Kən netəmim neen rəha Jon, ilat kəmotərgəhəu ilat etəm Isrel kit, o nolən ətuatıp itəm etəmim otəkəike maikuas məmə in otaruətuəh e niganəmti Uhgın.

²⁶ Kən ilat kəmotuwın kehm Jon, motən-ipən kəm in məmə, “İəgətun, ik nəkitun etəmim kit u aupən itəlau min əpəh entənıpən-pən ikin e nəhau Jotan, kən ik nəmətul-arəp matəghat-in kəm netəmim. Roiu əh, in tınatol baptais e netəmim. Kən ilat rafin kınəatuwin ron.”

²⁷ Kən Jon tən-ipən məmə, “Etəmim təruru nolən nat kitiah ne, okəmə Uhgın əpəh e Nego e Neai təsos-ipənən wək əh kəm in.

§ 3:8: Esik 37:9 * 3:14: Nam 21:4-9; Jon 8:28; 12:32; 12:24 † 3:16: Esik 18:23,32; 37:9; 1 Tim 2:4; 4:10; 1 Jon 4:9-10

²⁸ Itəmat u noatətul-pa ron io. Itəmat nəkotitun məmə iatən nulan məmə, ‘Sənəmə io Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa.’ Məto Uhgın təmahl-ipa io məmə iakaupən muwa, kən Kristo in otəpanuarisig.

²⁹ Ekuəh nimaa nəghatən kit kəm itəmat. Etəmim itəm in otol marit e pətan kit, pətan əh tatətəu-pən əm in. Kən etəmim u, netəmim koatəsaḡgin məmə in otuwa e lafet rəha marit, kən nīkilat kotagien lan kən motəto nəwian, ilat kəsotetetən in. Kən io u, ekahmen e in kit itəm tatəsaḡgin əm matətəlig-in o nətoən nəwian, kən io mīn esetəhakən kəm in o netəmim itəm koatuarisig-in, məto nīkik tagien marioah ron.

³⁰ Kristo əh, in otəkəike muwa mə in ilis taprəkis-in io, kənu io ekəike meiuaiu.”

³¹ Etəmim itəm təmisi-pən ilis e Nego e Neai, in ilis taprəkis-in netəmim rafin. Etəmim itəm tətən əm e nətueintən, in etəmim əm rəha nətueintən, kən in titun əm nənən natimnat mīn u e nətueintən u. Məto, etəmim itəm tətisi-pən ilis e neai in ilis taprəkis netəmim rafin.

³² In tatətul-arəp o nən-iarəpən natimnat itəm in təməplan kən mīnəto rəkis, məto etəmim kit ne təsahatətən e rəhan nəghatən.

³³ Məto etəmim itəm təmos rəhan nəghatən kən mətahatətə lan, in tatətul-arəp məmə nəghatən itəm Uhgın təmən, in nīpahrienən.

³⁴ Tol nəhlan məto-inu etəmim əh itəm Uhgın təmahl-ipa tuwa, in tatən-iarəp əm nəghatən mīn rəha Uhgın. Kotitun məmə in tatən-iarəp əm nəghatən mīn rəha Uhgın məto-inu Uhgın təmos-ipən Narmīn Rəhan tarioah lan, okol kəsolan mak lan kəsehmən namnun.

³⁵ Əwəh, Tata Uhgın in tolkeike pik Nətin əh, kən in tīnələhəu-pən rəkis natimnat rafin e nelmīn.

³⁶ Etəmim u itəm tətahatətə e Nəti Uhgın u, in tatos nəmegəhən itulīn u, namnun tikə. Kən məto, etəm tatəht nəwia Nətin u, in okol təsosən nəmegəhən itulīn u nian kit ne, məto-inu etəmim itəm tol nəhlan, neməha rəha Uhgın tatuwīn ron namnun tikə.

4

Iesu təmatəghat kəm pətan Sameria

¹ Farisi mīn kəmotətə nəghatən, məmə Iesu in tīnatiuw-pa netəmim tepət kīnotuwa ron, kən in tatol baptais elat tepət. Rəhalat nampa taprəkis-in nampa rəha netəmim rəha Jon.

² (Məto nīpahrienən sənəmə Iesu in tatol baptais elat, netəmim mīn əm rəhan ilat kotol baptais e netəmim.)

³ Kən nian Iesu tīnitun məmə Farisi mīn kīnotətə nəghatən əh, kən in təmiet e Jutia mītəlig-pən əpəh Kalili.

⁴ Kən nian in təmatuwīn ikīn əh, təmən mə otəkəike muwīn-pən Sameria ikīn. * ⁵ Kən in təmuwīn-pən e taon kit e Sameria, nərgīn un, Saeka. Taon əh, in iuəhkir o nīməptən kit itəm aupən Jekop in təmətatipən† kəm nətin u Josep.

⁶ Kən wel rəha Jekop əh-ikīn. Kən Iesu tīnəpou agīn, məto-inu in təmalīwək e suatip əfəməh, kən tuwa məpələh-pər iuəhkir o wel, mītameg. E nian əh, in tīnol tina.‡

⁷⁻⁸ Kən rəhan netəmim mīn kəmotuwīn əpəh e taon, məmə okotos-nəmtin nagwənən. Kən pətan Sameria kit, təmuwa məmə otətu nəhau. Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Eh. Os-ipa-tu nəhau noan məsīn kəm io. Ekolkeike məmə ekənīm.”

⁹ Kən pətan Sameria u, tən-ipən kəm in məmə, “!Ei! Ik etəm Isrel un, kən io pətan Sameria. ?Təhrol nakatətapəh-in-pa nəhau kəm io?” Təmən-ipən nəhlan məto-inun etəm Jutia ne etəm Sameria kəsūnīm kələhən nəhau e panīkīn kitīəh.

* **4:4:** E nian əh, tiəkis o netəm Isrel məmə okotuwīn ima netəm Sameria, məto-inu e rəhalat nehmən, netəm Sameria ilat kotamkīmik e nīganəmti Uhgın. † **4:5:** Jen 48:22; Jos 24:32 ‡ **4:6:** E nian əh, mītgar tīnətul ətuatip.

10 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Ik nəkəruru nat naka itəm Uhgın tolkeike məmә otos-ipinә kəm ik. Kən ik məruru mın io, io u, iatətapəh-in-pinә nəhau kəm ik. Okəmә ik nəkıtun, ik onakətapəh-in-pa nəhau rōn io. Kən io oekos-ipinә nəhau megəh.”§

11 Kən pətan un, tən-ipən kəm in məmә, “Etəm-iasol, ik rəham pəkıt tıkә, kən wel u, in əpəh ləhau isəu. ?Nəhau megəh un nakatən mә onakətu ahrol minu lan?

12 Rəhatat pipi Jekop u aupən, in təmos-ipa wel u kəm itat, kən in təmatətu nəhau ikin nımın, ilat nenətin mın, ne rəhan mın kau mın. ?Kən təhrol? ?Ik nakaprəkis-in Jekop, o?”

13 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmә, “Netəm koatənim nəhau e wel u, ilat okəpanotoaoa mın.

14 Məto etənim itəm otənim nəhau itəm io ekos-ipən kəm in, okol təsoaaoa mınən nian kit ne.* Nəhau itəm io oekos-ipən kəm in, in tahmen e nəmti nəhau kit itəm titapuəl-apuəl mətaiu əpəh imә e nıkin nian rafın, matos-ipən nəmegəhən itulın kəm in, itəm otəsolən namnun.”†

15 Kən pətan un tən-ipən kəm in məmә, “!Etəm-iasol, awi! Os-ipa-tu nəhau un kit kəm io, məmә io ekəsoaaoa mınən nian kit, kən məsuwa mınən u ikin-u, mətu nəhau.”‡

16 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Uwın maun-in-pən rəham iaguıhl, kən muea ikin-u.”

17 Kən pətan un tən-ipən kəm in məmә, “Io rəhak iaguıhl tıkә.” Məto Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Nakatən pahrien məmә rəham iaguıhl tıkә.

18 Məto-inu ik, nəmətəu-pən rəkis nəman faif, kən iərman u itəm itəmlau mın nakat-uatıg u-roiu, sənəmә rəham ətuatıp iaguıhl. Nəghatən rəham u-roiu, in nıpahrienən.”

19 Kən pətan u, tən-ipən kəm in məmә, “Etəm-iasol, iatəplan məmә ik ien kit rəha Uhgın.

20 Tıpıtımat mın aupən, ilat kəmotəfak kəm Uhgın əpəh ilis e nıtot əpəh, məto itəmat netəm Isrel, nakoatən məmә Jerusalem əm un, okəkəike kan ikin katəfak.”

21 Məto Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Pətan, ik onakəkəike mən nıpahrienən e rəhak nəghatən. Nian əh-ıkin tatuwa, məmә itəmat onəsotəfak mınən kəm Tata Uhgın əpəh e nıtot asol əh, ne Jerusalem mın.

22 Itəmat netəm Sameria, itəmat noatəfak kəm Uhgın məto itəmat nəkotəruru in. Məto itımat ioatəfak kəm Uhgın u, ekotıtun in, məto-inun suatıp rəha Uhgın o nosmegəhən netənim in təmisi-pa etımat, netəm Isrel.§

23 Məto otəsuwəhən, nıpahrienən məmә nian əh tınuwa rəkis, nian Narmın Rəha Uhgın in otasitu e iəfak pahrien mın, mol ilat məmә ilat okotıtun wır Uhgın məmә Uhgın u, in Uhgın pahrien, kən mol ilat məmә ilat okotəfak kəm in e nıkilat pahrien. Məto-inu Tata Uhgın in tategəs-in iəfak mın itəm koatol nəhlan.

24 Uhgın in sənəmә etənim. Kəpә. In narmın. Tol nəhlan, kən netənim itəm koatəfak kəm in, ilat kotəkəike motəfak kəm Uhgın məmә Uhgın u, in Uhgın pahrien, kən ilat kotəkəike motəfak kəm in e nıkilat pahrien e nəsanənən rəha Narmın Rəhan.”

25 Kən pətan u, təmən-ipən kəm in məmә, “Io enıtun məmә Mesaea u, otəkəike muwa. Inu, kətaun-in məmә Kristo itəm Uhgın təmən məmә otahl-ipa. Kən nian otuwa, kən in titun nən-iarəpən natımnat rafın kəm kitat.”*

26 Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Io u inu,† iatəghat kəm ik.”‡

§ 4:10: Pətan u təməsıtun wırən nıpəti nəghatən itəm Iesu təmən-ipən məmә otos-ipən nəhau megəh. Nəghatən əh, nıpətin ətuatıp un nəmti nəhau kit itəm talien mıtapuəl-apuəl. Məto Iesu in tatəghat-in atıp in, məmә Narmın Rəhan in tatos-ipən nəhau lılın. Aes 44:3; 55:1; Jer 2:13; 17:13; Sek 14:8; Jon 7:37-38; Nol Əpən 7:17; 21:6; 22:1,17. * 4:14: Jon 6:35 † 4:14: Sam 42:1-2; 63:1, Aes 12:3; 41:17-18; 44:3; 49:10; 55:1; Jer 2:13; 17:13; Jon 7:38 ‡ 4:15: Jon 6:34

§ 4:22: Rom 3:1,2; 9:4,5; 15:8,9 * 4:25: Netəm Sameria kəmotıtun e naoa rəha Dut 18:15-19 məmә Kristo in otən əp kəm ilat nalpəkauən rəha Uhgın kəm ilat. † 4:26: E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəmәte e nəghatən Kris aupən, nəghatən u rəha Iesu, “Io u inu,” təmən ikin-u ne ikin tepət mın e naoa u, in tahmen ahmen əm e nəghatən kit itəm Uhgın təmatən o nən atıpən nərgın kəm Moses, matən məmә, “Io Etatıg.” Onakehm e naoa rəha Eks 3:14-16. Iesu tatən nəghatən əh, matol əp in məmә in Uhgın. Iesu in tatən məmә in Uhgın, kən matıg matən mın məmә in Kristo itəm pətan əh tatən. ‡ 4:26: Jon 8:24; 9:35-37

27 Kæn roiu agin-əh, netəmim rəha Iesu kəmotitəlig-pa min. Kæn narmilat təmiwig pik nian kəmotəplan in tatəghat ilau pətan kit. Məto ilat kit təməsətapəhən ron məmə, “?Ik nakolkeike naka?” o “?Ik natəghat kəm pətan əh o naka?”

28 Kæn pətan u, təmapəs rəhan nuwigi nəhau tatəpələh, mitəlig muwin əpəh e taon. Təmuwin matən-ipən kəm netəmim ikin əh məmə,

29 “Eh. Otuwin-tu motəplan-tu suah kit əh-ikin əh, in təmən-iarəp rafin natimnat min itəm io ematol. ?Okəmə naka in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa?”

30 Kæn ilat kəmotiet e taon əh, minoatuwin məmə okotəplan-tu Iesu.

Iesu təmuəh nimaa nəghatən e nagwənən

31 Kæn e nian əh, netəmim rəha Iesu koatuəh nikin məmə, “Iəgətun, ik agwən kit.”

32 Məto in tən-ipən kəm ilat məmə, “Io nigak əpəh nagwənən itəm itəmat nəkotəruru.”§

33 Tol nəhlan, rəhan netəmim kınəotətapəh-ətapəh olat min məmə, “?Tahro? ?Okəm-naka suah kit təmos-ipən nagwənən kit kəm in, o?”

34 Məto Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Uhgın təmahl-ipa io iakuwa, kæn nagwənən u nigak, məmə iakatol natimnat itəm in tolkeike məmə oekol.* Kənu iakol rafin wək min itəm in təmos-ipa məmə oekol, o nol namnunən rəhan wək.

35 “Itəmat nəkotitun-tu nəghatən kit u katən məmə, ‘Məwig kuwit əh-ikin tətətig məmə okotoarus nian rəha nəulək-inən nagwənən e nasumən.’ Məto io iatən-ipinə kəm itəmat, otəplan-tu nagwənən u e nasumən. Roiu əh, nimalilat tinapə rəkis. Nian rəha nəuləkən əh-roiu.†

36 “Etəmim rəha nəuləkən tinuwa, minətuoun minatos rəkis rəhan nətouən. Kæn nagwənən u, in təməulək in o nəmegəhən lilin. E nolən u, etəmim itəm tətəsum ne etəmim itəm tatəulək in mos matuwa, ilau kərən nikilau otəgien.

37 Nəghatən kit u katən məmə, ‘Suah kit tuwin mə otasum, məto etəm pisin kit min otəulək-in məmik muwa.’ Nəghatən u, in nıpahrienən.

38 Io emahl-ipən itəmat məmə onəkotuwın motəulək e nasumən itəm itəmat nəməsotasum-inən. Netəm pisin min, ilat kəmotasum in. Kæn itəmat ninoatəhl noa rəhalat wək.”

Netəm Sameria tepət kəmotahatətə e Iesu

39 Kæn e taon u, netəm Sameria tepət, ilat kəmotahatətə e Iesu məto-inu pətan əh təmatətul-arəp matən-ipən kəm ilat məmə, “Iesu təmən-iarəp natimnat rafin itəm io ematol.”

40 Kæn nian netəm Sameria kəmotuwın motəhm, kæn kəmotəkəike kəm in məmə otuwın motətig ilat min. Kæn Iesu təmuwin moatətig o nian kəiu.

41 Kæn netəmim tepət min kəmotahatətə lan e rəhan min nəghatən.

42 Kæn moatən-ipən kəm pətan u məmə, “Itimat emotahatətə lan o nəghatən u itəm ik nəmən-ipa, məto roiu əh, ekoatahatətə lan məto-inu itimat əm emotəto rəhan nəghatən min, kæn motitun pahrien məmə in Iosmegəh rəha nətueintən.”‡

Iesu təmol-wir nəti etəm-iasol kit rəha kig

43 Nian Iesu təmatig mos nian kəiu rəkis ikin əh, in təmiet muwin Kalili.

§ 4:32: Job 23:12; Jon 6:27 * 4:34: Jon 5:30, 8:29 † 4:35: Nian Iesu tatəghat-in nagwənən e nasumən itəm nimalilat tinapə rəkis, in tatən ətuatip əm məmə, “!Otəplan-tu! Netəmim kınəotətul matip rəkis. Sotolən kəmin motəpil o nən-iarəpən nəghatən rəha Uhgın tahmen-pən əm e netəm koatol kəmin o nəuləkən, kæn moatən məmə, ‘Məwig kuwit əpəh ikin, kæn nagwənən təpanəmitə.’ Kəpə, netəmim kınəotətul matip rəkis o nosən nəghatən rəha Uhgın.” ‡ 4:42: 1 Jon 4:14

⁴⁴ Məto-inu aupən, in təmatən məmə ien min rəha Uhgın, natiməlat min, ilat kəsotisiai-inən ilat. §

⁴⁵ Netəm Kalili, aupən ilat kəmotuwın Jerusalem moatol lafet rəha Nuhagego-inən, kən e nian əh, ilat kəmotəplan natimnat min itəm in təmol ikin əh. Kən nian Iesu təmuwın Kalili, nıkilat təmagien ron.

⁴⁶ Kən Iesu təmitəlig-pən min e latuənu Kena, əpəh Kalili. Ikin əh aupən, in təmol nəhau tuwa mol wain.* Kən e Kapaneam, etəm-iasol rəha kig tətətig ikin. Kən nətin kit tatimıs.

⁴⁷ Kən nian suah u təməto məmə Iesu təmisi-pən u Jutia minuwa rəkis Kalili, kən in təmuwa məplan Iesu. Kən mən-ipən ron məmə oteiuaiu muwın əpəh Kapaneam kən mol-wır nətin. Məto-inu suakəku nol otimıs.

⁴⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm suah un məmə, “!Nəman! Itəmat u, nakotəmə onəkotəplan əm nəmtətin min ne natimnat min itəm narmitəmat otiwıg ron aupən, kənu uarisig un, nəpanotahətətə lak. Məto okəmə nəsotəplanən, okol nəsotahətətən lak.”

⁴⁹ Kən suah un təmə, “!Etəm-iasol, awi! !Pəs kian uəhai əm! !Otəsuwəhən roiu nətik timıs!”

⁵⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Uwın; nətim otəpanəmegəh.” Kən suah un təmahətətə e nəghatən rəha Iesu kən mitəlig.

⁵¹ Nian in təmatuwın əh e suatıp, təməplan rəhan iolwək min, kən ilat kotən-ipən kəm in məmə, “Rəham suakəku tinəmegəh rəkis.”

⁵² Kən in təmətapəh olat məmə, “?Təməwır e nian naka?” Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Nəniəp ehnaipən e wan klok rəhan nəgəpanən təmikə.”

⁵³ Kən suah un, təmitun məmə, e nian ətuatıp əh inəh, Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Rəham suakəku otəpanəmegəh.” Kən in ne rəhan min, kəmotahətətə e Iesu.

⁵⁴ Inu nian tatol kəiu lan itəm Iesu təmıet Jutia, muwa Kalili kən mol nəmtətin kit.

5

Iesu təmol-wır suah kit əpəh iuəhkır e nəhau Petseta

¹ Uarisig e nian əh, Iesu təmə r muwın e taon u Jerusalem, məto-inu katol lafet kit rəha netəm Isrel əh-ikın əh.

² E Jerusalem, noan asol kit əpəh ikin, itəm kətaig lan. E nəghatən rəha netəm Isrel katən nərgın məmə Petseta. Kən nimə kit tətətul iuəhkır o noan əh. Nimə un, feranta lan, faif. In əh iuəhkır o ket u e fenis rəha taon u, nərgın u, Ket rəha Sipsip.

³⁻⁴ Kən ikin əh, e feranta min, netəm koatimıs tepət koatapıl əh-ikın. Neen nıganəmtılət təpis, kən neen nelkılət tərət, neen min nıpətılət nəwtain təmimıs.*

⁵ Kən suah kit əh-ikın əh tətapıl. In təmatimıs minos rəkis nup tate-eit.

⁶ Kən Iesu təplan suah un tətapıl, kən in mınıtun məmə suah u təmimıs nuwəh məsin, kən tətapəh ron məmə, “?Təhro? ?Nakolkeike məmə onakəwır?”

⁷ Etəm tatimıs un tən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, etəmim tikə məmə otıləs io meiuaiu muwın e noan əh nian nəhau tətəloal. Nian rafın, io etalkut pik məmə ekeiuaiu muwın e noan əh, məto netəmim neen ilat kotəprəkis-in io moteiuaiu motuwın. Kən ilat motəpən motek nəhau.”

⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “!Ətul! Mos rəham nımitiwın maliwək matuwın.”

§ 4:44: Nat əpnapın Iesu təmaiir latuənu Petlehem, e nəptən asol Jutia, netəmim kotəplan məmə in etəm Nasaret əpəh Kalili, məto-inu təmətatig nuwəh ikin əh (Jon 7:41, 18:5, 19:19). Netəm Isrel e Jutia ne Kalili tepət kəsotahətətən pahrien lan, rəhalat nahətətən tımətmətig əm lan, nian kotəplan in tatol nat pıspıs neen (Jon 1:11; 2:18,23-25; 4:45,48; 6:2, 41, 66). Məto netəm Samaria itəm kotatig e taon u Saika, ilat kəmotahətətə pahrien lan, məmə Iesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa (Jon 4:40-42). * 4:46: Jon 2:1-11 * 5:3-4: E kopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, kəmətu-pən nəghatən rəha ves 3-4 tol nulan məmə, “İlat koatapıl ikin əh moatəhəgin noan əh məmə otəloal. 4 Meto-inun, nian neen, nagelo kit rəha Uhgın tuwa, muwın e noan əh, kən mol tətəloal. Kən nian okəmə nəhau əh təloal un, etəmim itəm taupən meiuaiu matuwın e nəhau, nat əpnapın tatos nımısən naka, məto rəhan nımısən otəwır.”

⁹ Kən roiu agin suah apon tēmawir min. Kən maiuiau rəhan nimitiwın mos matuwın. Nat u kəmol e nian rəha Sapat,†

¹⁰ kən netəm-iasol min rəha Isrel kəmotəhai suah un itəm tinəmegəh e rəhan nimisən, motəmə, “Nian u-roiu rəha Sapat; kən təsətuatipən e Lou rəhatat məmə onakos nulan rəham nimitiwın.”‡

¹¹ Kən in tən-ipən kəm netəm min u məmə, “Məto suah u təmol-wir io, in təmən-ipa məmə ekos rəhak nimitiwın maliwək matuwın.”

¹² Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, “?Suah pah apon təmən-ipinə kəm ik məmə onəkol nat un?”

¹³ Məto suah un təruru nərgi Iesu, məto-inu netəmim tepət ikın əh, kən Iesu təmikə-pən əm əh ilugin elat.

¹⁴ Kən uarisig, Iesu təməplan suah un e Nimə Rəha Uhgın, kən tən-ipən kəm in məmə, “! Ei! !Əplan-tu! !Ik ninəwir rəkis! Məto onatəto ik məmə nəsol minən təfagə rat min. Okəmə nakol, nəratən kit otıləs min ik, itəm tərət təhmın min.”

¹⁵ Kən suah apon təmuwın mən-ipən kəm netəm-iasol min rəha Isrel məmə, “Suah u itəm təmol-wir io, nərgin un, Iesu.”

¹⁶ Kən tol nəhlan, netəm-iasol rəha netəm Isrel, ilat kinoatitəp-itəp Iesu məmə okotol nəratən kəm in, məto-inu ilat kotəplan in tatol natimnat min tol nəhlan e nian rəha Sapat.§

¹⁷ Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian rafin rəhak Tata tatol əh wək, kən io min oekatol wək.”*

¹⁸ Kən nəghatən u, tol nətəligən rəhalat təkəsik təhmın min, məmə okotohamnu in timis. Məto-inu roiu əh, sənəmə məmə tatətgəhl əm Lou rəha Sapat, məto nat in iahgin pik, in tatən məmə rəhan u Tata ətuatip Uhgın, kən tol nulan, in matol məmə in tahmen ətuatip e Uhgın.†

*Iesu in tərəmərə
məto-inu in Nəti Uhgın*

¹⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Nipahrienən agin un iatən kəm itəmat, Nəti Uhgın təruru nolən nat kit e rəhan atip əm nətəligən. Titun əm nolən natimnat min un itəm Tata Uhgın tatol, məto-inu natimnat rafin u itəm Tata Uhgın tatol, Nətin, in min in tatol.‡

²⁰ Nətin titun nolən nəhlan, məto-inu Tata Uhgın tolkeike pik Nətin, kən in tatəgətun kəm in natimnat rafin itəm in tatol. Kən in otəpanəgətun min natimnat min kəm in itəm iahgin min kotəprəkis-in in min u, məmə otol itəmat narmitəmat tatiwig pik ron.

²¹ “Məto-inu Tata Uhgın tatol netəm kəmotimis ilat koatəmegəh min, kən e nolən kitiah əm, Nətin titun nos-ipənən nəmegəhən kəm netəmim itəm nikin tagien məmə otos-ipən kəm ilat.§

²² Məto-inu sənəmə Tata Uhgın itəm in otakil netəmim, məto in təmələhəu-pən rafin nakilən e nelmi Nətin,* †

²³ məmə netəmim ilat rafin okotisiai-in Nətin, tahmen əm məmə inun koatisiai-in mihin Tata Uhgın. Etəmim itəm təsisiai-inən Nətin, okol təsisiai-inən Tata Uhgın u itəm təmahl-ipa Nətin.‡

²⁴ “Nipahrienən agin u iatən kəm itəmat məmə, etəmim itəm tatəto rəhak nəghatən, kən mətahatətə e Uhgın itəm təmahl-ipa io iakuwa, in tinatos nəmegəhən itulin. In okol

† 5:9: Sapat: Əplan e tiksonari. ‡ 5:10: Jer 17:21 § 5:16: E kopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, kəmətu-pən nəghatən tol nulan, “kən ilat kəmoategəs-in suatip o nohamnuən in.” * 5:17: Jon 14:10 † 5:18: Jon 10:30,33; 19:7 ‡ 5:19: Jon 14:10 § 5:21: Rom 4:17; Jon 11:25 * 5:22: Kitat kotəplan ves 21-22 kən mitun məmə Iesu in otakil kitat rafin, kən in otos-ipən nəmegəhən kəm netəm min un itəm nikin tagien məmə otos-ipən kəm ilat. Məto Jon 3:17 tatəgətun məmə Iesu təməsuwamən e nətueintən o nən-iarəpən nalpınən rəhatat, məto təmuwa o nos-ipənən nəmegəhən kəm itat. † 5:22: Jon 5:26-27; 9:39; Wək 10:42 ‡ 5:23: Luk 10:16; 1 Jon 2:23

təsətulən e niganəmtək məmə oekən-iarəp nalpinən rəhan. In tinagim rəkis e nimisən, kən minuwa o nəmegəhən. §

²⁵ Nipahrienən agin u iatən kəm itəmat, məmə o nian kit itəm tatuwa, kən tinuwa rəkis, netəm min u kəmotimis, ilat okotəto nəwia Nəti Uhgın, kən netəm min u ilat kotətəlig-in, ilat okotos nəmegəhən.

²⁶ Tata Uhgın in Nəukəti Nəmegəhən, kən e nolən kitəh əm, in təmol mə Nətin in min Nəukəti Nəmegəhən,*

²⁷ kən in təmələhəu-pən nəsanənən ne nepətən e nelmi Nətin məmə in otakil nolən min rəha netənim, məto-inu in Nəti Etənim.

²⁸ “Təsəwirən məmə narmitəmat otiwig pik o nat u, məto-inu nian əh-ikin tatuwa itəm netəm kəmotimis okotəto nəwia Nətin,

²⁹ kən ilat okotətul e rəhalat min suwit, ilat min u aupən kəmoatol nolən wir min okotəkəike motətul min motos min nəmegəhən, məto itəm min aupən ilat kəmoatol nolən rat min, ilat okotəkəike motətul min e nimisən kən motətul e niganəmti Tata Uhgın məmə Nətin otən-iarəp rəhalat nalpinən. †

³⁰ “Io ekəruru nolən nat kit e rəhak atip əm nəsanənən. Io iakatakil nolən min rəha netənim min, məto iatol ətuatip əm məmə rəhak Tata tatən mihin ne məmə oekol. Kən nian iakakil nolən rəha netənim, ekitun mə ekol tətuatip, məto-inun oesalkutən məmə ekol əm e rəhak nəsanənən. Məto io, ekəike malkut məmə iakol təhmen e nətəligən rəha Uhgın itəm təməhl-ipa io ekuwa.” ‡

Nətul-arəpən o naruəsanən Iesu

³¹ Okəmə io pisin əm iakəghat-in io, kən rəhak nəghatən okol təsətulən. §

³² Məto suah kit min əh-ikin in tatətul-arəp kən matol nəfigəmən ron io, kən io ekitun məmə nəghatən min u rəhan itəm tatən lak in nipahrienən.*

³³ “Aupən, itəmat nəmotahl-ipən rəhatəmat min netənim məmə okotuwın motətəlig-in nəghatən rəha Jon, kən in təmatətul-arəp o nipahrienən. †

³⁴ Iatəghat nulan, məto esagileən e nəghatən rəha etənim əm kit məmə titun nolən nəfigəmən ron io. Kəpə. Təsələn nulan. ‡ Iatəghat-in nəghatən rəha Jon nulan məto-inu ekolkeike məmə Uhgın otosmegəh itəmat.

³⁵ Jon u, təhmen e lait kit. Tatuəp məhag-əhag wir, kən nikitəmat təmagien ron o nian təkuəkir əm.

³⁶ “Məto rəhak wək min, ilat min koatol nəfigəmən ron io. Kən ilat kotəsanən motaprəkis-in nəghatən min un Jon təmatən. Wək min un, rəhak Tata təmos-ipa kəm io mə oekol namnun elat. Kən wək min u rəhak, ilat koatən-iarəp io, kən ilat moatol əp io məmə rəhak Tata in təməhl-ipa io. §

³⁷ Kən Tata Uhgın itəm təməhl-ipa io, inun itəm tinatətul-arəp ron io. In tatən-iarəp io pap, məto itəmat nəsotətəon nəwian, kən itəmat nəsotəplanən niganəmtin.

³⁸ Kən nəghatən rəhan təsatig wirən e nikitəmat, məto-inun itəmat nəsotəhatətəon lak, io u, itəm in təməhl-ipa io iakuwa.

³⁹ “Itəmat noatafin pik nəghatən min e Naoa Rəha Uhgın, kən motəhatətə e nəghatən min əh məmə itəmat onəkotos nəmegəhən itəm namnun tikə. Məto otəplan-tu. Nəghatən min əh e Naoa Rəha Uhgın, ilat koatəghat-in io, moatən-iarəp io.

⁴⁰ Məto itəmat nakotəpəs nuwamən ron io məmə nakotos nəmegəhən ron io.

§ 5:24: Jon 3:18 * 5:26: Jen 2:7; Job 10:12; 33:4; Sam 36:9; 42:8; 66:9; Jon 1:1-4 † 5:29: Netənim itəm kotəhatətə e Iesu, koatos nəmegəhən lilin. Netənim itəm kəsotəhatətəon lan, ilat okotos nalpinən lilin (Jon 3:36, 5:24, Mak 16:16, Efes 2:8-10). Natimnat min itəm netənim koatol, okotol əp okəm-naka ilat kotəhatətə pahrien e Iesu o kəpə (Mat 7:17-20; Kal 5:6, Jem 2:17,26). Uhgın tatos-ipən nahatətəon kəm netənim əpnəpin əm, kən matig masitu min elat məmə okoatol natimnat wir min. ‡ 5:30: Jon 8:16 § 5:31: Dut 17:6; 19:15 * 5:32: Jon 8:17-18 † 5:33: Jon 1:19-28 ‡ 5:34: 1 Jon 5:9 § 5:36: Jon 10:25; 14:11

⁴¹ Esolən nat agin-əh e nənwiwiən rəha netəmim. Kəpə.

⁴² Məto itəmat u inun, io ekitun wir itəmat, kən io ekitun wir məmə nolkeikeən rəha Uhgın tikə e nikitəmat.

⁴³ Io emuwa e nərgi Tata rəhak, məto itəmat nəstosən io e nikitəmat, nikitəmat təsagienən ron io; məto okəmə etəmim kit tatuwa e nərgin atip əm, kən nikitəmat tos, kən motagien ron.

⁴⁴ Nian rafin itəmat nakotolkeike məmə nakotos nənwiwiən rəhatəmat min, məto nəstotalkut agin-əhən məmə onəkotol nat kit itəm Uhgın u, in pisin əm in Uhgın, otənwiwi itəmat ron. ?Onəkotahatətə ahro nulan lak e nolən əh?

⁴⁵ “Təsəwirən məmə nikitəmat otəht məmə, io oekən-iarəp nolən rat min rəhatəmat e niganəmti Tata Uhgın. Kəpə. Məto Moses ilə, nian rafin itəmat noatuag-pən ron,* in otən-iarəp nolən rat min rəhatəmat.

⁴⁶ Məto-inu okəmə itəmat nəmotahatətə pahrien e nəghatən min rəha Moses, kən itəmat onəkotahatətə min e rəhak nəghatən min. Məto-inun, nəghatən min itəm in təməte rəkis, ilat koatəghat-in io.

⁴⁷ Məto itəmat nəstotahatətən e nəghatən min itəm in təməte, tol nəhlan, suatip tikə agin məmə onəkotahatətə lak.

6

Iesu təmagwən netəmim tepət

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44;

Luk 9:10-17)

¹ Uarisig e natimnat min u, Iesu təmuwin əpəh entənipən e nəhau asol nərgin un, Lek Kalili. Kən nərgin kit min un, Lek Taepirias.

² Kən nimanin netəmim kəmoatuarisig-in, məto-inun koatəplan nəmtətin min rəhan, itəm tatol netəmim koatimis koatəto təwir.

³ Kən Iesu təmuwin əpəh ilis e nitot kit, kən matəpələh ikin əh ilat rəhan min netəmim.

⁴ E nian əh, lafet kit rəha netəm Isrel u, kətaun-in məmə lafet rəha Nuhagego-inən tinatuwa iuəhkir.

⁵ Kən nian Iesu tasipən əpəh isəu, kən məplan nimanin netəmim tepət ilat koatuwa, kən in tətəpəh o Filip məmə, “?Okotəhrol motos pıret tepət tahmen-in netəm min u məmə ilat okotun?”

⁶ In təmən asgəwin əm məmə otəplan nahatətən rəha Filip, məto in tinitun rəkis nat naka itəm in otəpanol.

⁷ Kən Filip tən-ipən kəm in məmə, “!Ei! Okəmə okos-nəmtin pıret məni lan tahmen e tu-hanrit tenarius pap,* məto okol təsahmenən. Netəm min u rafin ilat okotun əm noan məsin noan məsin.”

⁸ Kən etəmim kit rəha Iesu, pian u Saimon Pita, nərgin u Antru, in təmən-ipən kəm Iesu məmə,

⁹ “Suakəku kit əh-ikin əh, in tatos pıret faif kəmol e pale, ne nəm kəiu. Məto okol təsahmen-in agin-əhən netəm min əh.”†

¹⁰ Kən Iesu təmə, “Otən-ipən-tu kəm netəmim kotəpələh.” Kən ikin əh, manuwihl tepət, kən ilat kəmotəpələh. Kən nampa rəha nəman əm, in nat kit tahmen e faif-taosan.‡

¹¹ Kən Iesu təmos pıret, mən tagkiu kəm Uhgın ron, kən mos-ipən pıret un kəm ilat rafin u koatəpələh, kən matig mol min nat kitiəh əm e nəm. Kən ilat kəmotun tahmen-in nərpiilat.

* 5:45: Jon 9:28; Rom 2:17 * 6:7: Roiu, tu-hanrit tenarius tahmen e tu-hanrit-taosan vatu. † 6:9: 2 King 4:42-44

‡ 6:10: Nipitan ne nisualkələh ilat min e nimanin, məto kəmafin əm nəman. Nolən rəhalat tol nəhlan. !Okəmə naka, netəmim ilat rafin tuente-taosan!

12 Kæn nian kınotagwæn rækis, nærpilat tasis, kæn Iesu tæmæn-ipæn kæn ræhan mın netæmim mæmæ, “Otuwın motuwær nımısmısı pıret mın æh koatis. Tæsæwıwæn mæmæ okotærækin.”

13 Kæn ilat kæmotuwın motuwær nımısmısı pıret kæn motaii-pæn e kætım asol mın ilat tuelef kotærioah wır. Pıret u, in nımısmısı pıret ilat faif kæmol e pale itæm netæmim kæmotun kapæs.

14 Kæn nian netæmim kæmotæplan næmtætın æh itæm Iesu tæmol, kæn ilat kæmotæn mæmæ, “Nıpahrienæn. !Ien pahrien uŞ ræha Uhgın itæm aupæn kæmatæn mæmæ in otuwa e nætueıntæn!”*

15 Kæn Iesu tæmitun mæmæ netæm mın u kotæmæ okotuwa motos in motuwın motækæike kæn in mæmæ in otuwa mol kig ræhalat. Kæn in tæmagım mın, mapæs ilat muwın æpæh e nitot, mætan in pısın æm.†

Iesu tæmalıwæk e

nætuei næhau

(*Mat 14:22-27; Mak 6:45-52*)

16 Nian mıtgar tæmeıuauı, netæmim ræha Iesu mın kæmoteıuauı motuwın e lek æh.

17 Kæn tınapınæp, mæto Iesu tıkæ, tæsuwamæn æh. Kæn æmun, ilat kæmotuwın motær e pot kit, kæn mınotasuæ lan motaulego mın e lek un, mæmæ ilat okotuwın Kapaneam.

18 Kæn nımætag asol kit tæmætul mınol næhau tınærat-nærat.

19 Kæn nian ilat kæmotasuæ motuwın, tahmen e faif o sikis kilomita, kæn ilat kotæplan Iesu taliwæk e nætuei næhau‡ matuwa iuæhkır o ræhalat pot. Kæn ilat kæmotægın pık,Ş

20 mæto in tæmæn-ipæn kæn ilat mæmæ, “Æsotægın pıkæn, io u inu.*”

21 !Kæn nıkilat tæmagıen o nılæsæn in e pot, moatol æmun, roıu agın, mæto pot tınuwın e næwtain næhau entænıpæn-pæn ikın-un kæmotæn mæmæ okotuwın ikın!

Netæmim kæmoategæs-in Iesu

22 Kæmæn lawıgın, netæmim mın itæm kotatıg æh entænıpæn-pa ikın e lek asol u, ilat kæmotæplan mæmæ aupæn, pot kitiæh æm tatætul ukın-u. Kæn ilat kotıtun mæmæ Iesu tæsuwınæn e pot u ilat ræhan mın netæmim, mæto-inun nian kæmotıet, ilat pısın æm moatuwın.

23 Kæn pot mın neen, kæmotısi-pæn e taon u Taepırias, ilat kæmotuwa. İlat kæmotuwar iuæhkır æm o ikın-u itæm İeræmære tæmætul ikın mæfak matæn tagkıu o pıret, kæn netæmim kæmotun.

24 Kæn tol næhlan, nian ilat kæmotæplan mæmæ Iesu tınıkæ u ikın-u, kæn ræhan mın netæmim kotıkæ, ilat mın kæmotasuæ mın e pot kit, motuwın e Kapaneam, moategæs-in.

Iesu in pıret ræha næmegæhæn

25 Nian netæm mın u kæmotæplan Iesu æpæh entænıpæn-pæn æpæh e lek u, kotætæpæh ron mæmæ, “?İægætun, ik næmuwa ikın-u næghan?”

26 Mæto Iesu tæmæn-ipæn kæn ilat mæmæ, “Nıpahrienæn agın iatæn kæn itæmat mæmæ, itæmat noategæs-in io, sænæmæ næmotæplan næmtætın mın u itæm emol, mæto itæmat næmotun æm pıret, nærpıtæmat tasis.

27 Mæto tæsæwıwæn mæmæ itæmat nahgıtæmat otıkæ o nosæn pıret itæm otæpanæmnæmıt mıkæ.† İtæmat, nahgıtæmat otækæike mıkæ o nosæn pıret itæm tætatıg lılın u, ræha næmegæhæn itæm namnun tıkæ.‡ Pıret u, inu, Nætı Etæmım otæpanos-ipınæ kæn itæmat; mæto-inu Tata Uhgın, in tæmægætun mæmæ nıkın tagıen o Nætın.”Ş

Ş 6:14: Netæm İsrel ilat kæmotæsağın ien kit mæmæ in otuwa tahmen e Moses (Jon 1:21). E nian ræha Moses, Uhgın tæmos-ipæn pıret tæmısi-pær e neai, nærgın u mana. Kæn ilat kæmoatæplan æm Iesu tæmol nat pıspıs, magwæn ilat e pıret. Ræhalat nætægıen tæmætul-pæn o nagwænæn (ves 26) ne næmki-rækısæn ilat e netæm Rom (ves 15). * 6:14: Dut 18:15-19

† 6:15: Mat 4:8-10; Jon 18:36-37 ‡ 6:19: Job 9:8 Ş 6:19: Mat 14:26; Mak 6:49; Luk 24:37 * 6:20: “Io u inu” -

Øplan-tu futnot e Jon 4:26. † 6:27: Aes 55:2 ‡ 6:27: Jon 6:35, 48 Ş 6:27: Aes 55:2

28 Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, “?Nolən naka mīn un itəm Uhgīn tolkeike məmə itimat oekotol?”

29 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat nəkotəkəike motahatətə lak, məmə Uhgīn təmahl-ipa io.* Nat u inu Uhgīn in tolkeike.”

30 Kən ilat kəmotətapəh mīn ron məmə, “?Məto ik onəkol nəmtətin naka, məmə itimat ekotəplan kən ekotahatətə lam? ?Ik onəkol nat naka?”

31 Nian rəhatat pipi mīn u aupən, ilat kəmotan ikin taruən-aruən ikin, ilat kəmotun ‘mana.’† Nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, ‘In tatos-ipən pīret itəm tətisi-pən e Nego e Neai məmə ilat okotun.’”‡

32 Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nīpahrienən agin u iatən kəm itəmat məmə, sənəmə Moses təmos-ipən pīret u itəm tətisi-pən e Nego e Neai məmə nakotun. Rəhak Tata ilə in tatos-ipinə. Kən inun tatos-ipən pīret pahrien itəm tətisi-pən e Nego e Neai, məmə itəmat onəkotun.

33 Məto-inu pīret rəha Uhgīn, inu in itəm tətisi-pən e Nego e Neai, mateiuaiu-pa e nətueintən.§ Kən pīret u tatos-ipən nəmegəhən kəm netəmim e nətueintən.”*

34 Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, awi os-ipa-tu pīret u kəm itimat nian rafin.”†

35 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io u, io‡ Pīret itəm tatos-ipən nəmegəhən. Etəmim otuwa ron io, in nəumis otəsus mīnən. Kən etəmim itəm otahatətə lak, in otəsoaoa mīnən.§

36 Məto io emən-ipinə rəkis kəm itəmat, məmə nat əpnapin nəkotəplan io, məto itəmat nəotahatətən əh lak.

37 Netəmim itəm rəhak Tata tatos-ipa ilat kəm io, ilat okotuwa ron io. Kən etəmim itəm otuwa ron io, okol iakəsahl-iarəp-ən.*

38 Məto-inu io eməsisipənən e Nego e Neai meiuaiu-pa e nətueintən məmə iakol natimnat mīn u io əm ekolkeike. Məto emuwa məmə ekol natimnat mīn u itəm rəhak Tata təmahl-ipa io ekuwa ron.

39 Kən in tolkeike məmə io esəmkarəpən-inən netəm mīn un itəm in təməmki-pa ilat kəm io. In tolkeike məmə e namnun nian, io oekol netəm mīn u ilat okotəmegəh mīn e nīmīsən.†

40 Məto-inu rəhak Tata in tolkeike məmə netəmim rafin itəm kotuag-pən o Netin, kən motahatətə lan, ilat okotos nəmegəhən itulin. Kən e namnun nian, io oekol netəm mīn u ilat okotəmegəh mīn e nīmīsən.”

41 O nat u, netəmim nīkilat tīnətuoun mətagət, məto-inu in tatən məmə, “Io u, Pīret itəm tətisi-pən e Nego e Neai, meiuaiu-pa e nətueintən.”

42 Ilat koatən məmə, “?Təhrol? Suah u in Iesu, nəti Josep, kitat kotitun əm rəhan tata ne mama. ?Təhrol in tatən nulan məmə, ‘Io emisi-pən e Nego e Neai, matuwa e nətueintən?’”

43 Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nikitəmat təsagət-agətən nulan.

44 Okəmə Tata Uhgīn itəm təmahl-ipa io ekuwa, in təsiuw-pamən etəmim kit tuwa ron io, kən okol etəmim un təsuwa atipən ron io məmə io oekol in otəmegəh mīn e nīmīsən e namnun nian.‡

45 Nəghatən itəm ien kit təməte aupən e Naoa rəha Uhgīn, tatən nulan məmə, ‘Uhgīn in otəgətun netəmim rafin.’ Etəmim itəm tatətəlig-in nəgətunən rəha Tata Uhgīn, in tatuwa ron io.§

46 Etəmim kitiah ne tikə, itəm təməplan Tata Uhgīn. In pīsīn əm un itəm təmīsīpən lan, təməplan in.*

* 6:29: Jon 6:35; 1 Tes 1:3; 1 Jon 3:23 † 6:31: Nam 11:7-9 ‡ 6:31: Eks 16:4,15; Neham 9:15; Sam 78:24; Sam 105:40
 § 6:33: Jon 3:13,31 * 6:33: Dut 8:3; Mat 4:4; Luk 4:4 † 6:34: Mat 6:11; Jon 4:15 ‡ 6:35: Jon 8:12; 10:7,11; 11:25; 14:6; 15:1 § 6:35: Jon 4:14; 7:37-39 * 6:37: Jon 17:2 † 6:39: Jon 17:2,12; 18:9 ‡ 6:44: Hos 11:4; Jon 6:65; 12:32
 § 6:45: Aes 54:13; Jer 31:34 * 6:46: Jon 1:18; 5:37; 7:29

47 Nipahrienən agin u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, etəmim itəm tətahatətə lak, in tinos nəmegəhən lilin.

48 Io un, Piret rəha nəmegəhən.†

49 Nat əpnapin tipitəmat min aupən, ilat kəmotun piret u ‘mana’ əpəh ikin taruən-aruən ikin, məto ilat kinotimis rəkis.

50 Məto Piret itəm tətisi-pən e Nego e Neai meiuaiu-pa u-roiu, in tol pisin. Piret u, təmeiuaiu-pa məmə etəmim itəm tətun, okol tətisimən.

51 Io u, io Piret itəm tətəmegəh, tətisi-pən e Nego e Neai, meiuaiu-pa e nətueintən. Etəmim itəm otun Piret u, in otəmegəh matuwın, matuwın, namnun tikə; kən Piret u, itəm io oekos-ipən o nəmegəhən rəha netəmim e nətueintən, inun, noanuwəhgək.”

52 Nəghatən u təmol netəmim kinotətul minoatərgəhəu kəm ilat min, motəmə, “?Təhrol? ?Suah u titun nos-ipamən noanuwəhgın kitat kotun?”

53 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nipahrienən agin u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, okəmə itəmat nəsotunən noanuwəhgi Nəti Etəmim, kən məsotənimən nitan, okol nakəsotosən nəmegəhən.‡

54 Etəmim itəm tətun əm noanuwəhgək matənim nitak, in otos nəmegəhən lilin, § kən e namnun nian, io oekol in otəmegəh min e nimisən.*

55 Emən nəhlan, məto-inu noanuwehgək in piret pahrien nigı netəmim. Kənu nitak, in nənimən pahrien nimi netəmim.

56 Etəmim itəm tətun noanuwəhgək, kən matənim nitak, in otatig lak. Kən iakətatig lan.† ‡

57 “Rəhak Tata itəm təmahl-ipa io ekuwa, in nəukəti nəmegəhən. Kən io iatos nəmegəhən ron. Kən e nolən kitiah əm, etəmim itəm tətun io, inu tatos nəmegəhən ron io.

58 Io u piret pahrien, itəm tətisi-pən e Nego e Neai, meiuaiu-pa e nətueintən. In təsahmenən e piret u, itəm tipitəmat min aupən kəmoatun. Nat əpnapin məmə ilat kəmoatun piret əh, məto ilat kinotimis rəkis. Məto etəmim itəm tətun piret u, in otos nəmegəhən lilin, itəm namnun tikə.”§

59 Iesu təmən-iarəp nəghatən min u, nian təmatəgətun netəmim əpəh e nimə rəha nuəfiminən* e Kapaneam.

Netəmim min rəha Iesu kəmotapəs nahatətəən lan

60 Netəmim tepət rəha Iesu kəmotətə nəghatən u rəha Iesu, kən ilat kotəmə, “!Nəman! !Nəghatən u tikis pik! ?Pah u titun nosən nəghatən tol nəhlan?”

61 Kən Iesu təmitun atip məmə netəmim min rəhan, kinotasiwın-asiwın-in nəghatən əh rəhan. Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Təhrol əh? ?Nətəligən rəhatəmat təmeiuaiu o nat u?

62 ?Məto okəmə naka nəkotəplan Nəti Etəmim tər matuwın min ikin əh, in tətisi-pən ikin aupən, təhrol u-roiu?†

† **6:48:** Piret əpnapin əm tasitu e nipətitat məmə kitat okotəmegəh kən motatig, məto Iesu, in Piret rəha nəmegəhən, kən in nəukəti nəmegəhən lilin, itəm tətətuoun u-roiu. ‡ **6:53:** Iesu tatuəh nimaa nəghatən əh məmə katun noanuwəhgın, katənim nitan, nipətin un, məmə netəmim okotəkəike motahatətə e rəhan nimisən kən motos nəmegəhən lilin. (Jon 6:27,29,35,47-48,60). Nat naka in təmən tol kitat nikitat tuəh nipəti Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu; Mat 26:26,28.

§ **6:54:** Ves 54 in suatip kit min rəha nənən ves 40. Nipətilau kuahmen ahmen elau min. In tətutitip əm məmə nunən noanuwəhgi Iesu ne nənimən nitan in nuəhən nimaa nəghatən o nahatətəən rəhatat. * **6:54:** Sam 63:5

† **6:56:** Nian kitat koatən məmə koatitig e Iesu, o koatəper-ipən e Iesu, nipətin u məmə kitat koatitig e Iesu məsotietən, moatisi-pən lan, moatətul-pən ron, koatos rafin nəsanənən rəhatat ron, koatagile lan, koatipin kitat min. ‡ **6:56:** Jon 15:4-7; 1 Jon 3:24; 4:15 § **6:58:** Jon 6:41,51 * **6:59:** nimə rəha nuəfiminən: Əplan e tiksonari. † **6:62:** Jon 3:31; 17:5

⁶³ Narmîn Rêha Uhgîn əm titun nos-ipənən nəmegəhən kəm etəmim.‡ Nəsanənən rəha etəmim təruru nolən nat u. Nəghatən mîn u ematən kəm itəmat, ilat nəghatən mîn rəha Narmîn Rêha Uhgîn itəm tatos-ipən nəmegəhən kəm netəmim.

⁶⁴ Məto itəmat neen u ikin-u, itəmat nəsotahatətəən əh lak.” (İesu təmən nulan məto-inu in tinitun rəkis e nətuounən məmə netəm pah mîn u kəsotahatətəən lan, kən pah un in otegəhan-in-pən in e nelmi tikimîr mîn rəhan.)§

⁶⁵ Kən in təmən məmə, “O nat u inu, io enəmən rəkis kəm itəmat, məmə okol etəmim kit təsuwamən ron io okəmə Tata Uhgîn təsolən suatîp ron.”*

⁶⁶ Uarisig e nəghatən əh, netəmim rəhan tepət kəmotagim, minotapəs nətəu-pənən.

Pita təmən-iarəp məmə in tətahatətə e İesu

⁶⁷ Kən İesu təmətapah o rəhan netəmim tuelef məmə, “?Təhrol etəmat? ?Itəmat mîn nakotən məmə nakotagim kapəs io?”

⁶⁸ Kən Saimon Pita təmən-ipən kəm in məmə, “?İərəmərə, itimat oekotuwin o pah? Ik əm un, rəham əm nəghatən in tatos-ipən nəmegəhən itəm namnun tikə.†

⁶⁹ Kən itimat enotahatətə rəkis lam, kən itimat enotitun rəkis məmə ik Etəm Asim rəha Uhgîn.”‡

⁷⁰ Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat u, netəm tuelef rəhak. Io u, emitəpun itəmat, məto itəmat kitiah u ikin, in iərmis.”§

⁷¹ In tatən Jutas, nəti Saimon Iskariot, məto-inu in mîn in etəm tuelef kit rəha İesu, məto uarisig ikin, in otəpanegəhan-in-pən in e nelmi rəhan tikimîr mîn.*

7

İesu təməghat ilat pian mîn

¹ Uarisig e natimnat mîn u, İesu təsolkeikeən məmə otuwin latuənu mîn e Jutia məmə otol rəhan wək əh-ikin əh, məto-inun, netəm-iasol rəha netəm Jutia kəmoatətə noa anion kit ron. Kən titəlig muwin latuənu mîn e nitən Kalili.

² Məto nian tînuəkîr e nian rəha nolən lafet kit rəha netəm Isrel, nərgin un, lafet rəha Nolən Makeen.*

³ Kən pia İesu mîn kəmotən-ipən kəm in məmə, “Təwir məmə nakiet muwin əpəh Jutia, mə pəs netəmim mîn rəham əh-ikin əh, ilat kotəplan nat pîspîs mîn rəham itəm natol.

⁴ Məto-inu etəmim itəm tolkeike məmə netəmim okotitun in, okol təsəhluaig-inən rəhan wək mîn. Okəmə natol natimnat mîn u, uwin mol əp ik, kən təwir agin məmə onəkol pəs netəmim mîn e nətueintən kotəplan.”

⁵ Pian agin-əh mîn pap, ilat mîn kəsotahatətəən lan, kən mol koatən nəhlan.†

⁶ Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian ətuatîp rəhak təsuwamən əh,‡ məto itəmat, nian mîn rafin əm tətuatîp otəmat.

⁷ Netəmim rəha nətueintən u, ilat okol kəsotətəhauən itəmat, məto io, ilat kotətəhau io,§ məto-inun io iatən-iarəp məmə rəhalat nolən təsətuatîpən.*

⁸ Itəmat onəkotuwin e lafet, məto io okol esuwin paupənən e lafet əh məto-inun, nian ətuatîp rəhak təsuwamən əh.”†

⁹ In təmatən nəghatən u, kən mətatig əpəh Kalili.

İesu təmuwin mîn e lafet rəha Nolən Makeen

¹⁰ Kən pia İesu mîn kəmotəupən motuwin e lafet əh, uarisig un, İesu təmuwin mîn. Məto nian təmuwin, in təmatən anion əm o netəmim məmə okəsotehmən.

‡ 6:63: Jon 6:68; 2 Korin 3:6 § 6:64: Jon 2:25 * 6:65: Jon 3:27; 6:44; 14:6 † 6:68: Jon 6:63 ‡ 6:69: Mak 1:24; 8:27-30; Luk 4:34 § 6:70: Jon 13:2,27 * 6:71: Jon 17:12 * 7:2: lafet rəha Nolən Makeen: Əplan e tiksonari. † 7:5: Sam 69:8; Mak 3:21 ‡ 7:6: Mat 26:18; Jon 2:4; 7:30 § 7:7: Jon 15:18-21 * 7:7: Jon 3:19-20 † 7:8: Jon 7:6

11 Kæn e lafet əh, netəm-iasol rəha netəm Jerusalem, koategəs-in in moatətapəh-in əpnapin əm o netəmim məmə, “?Suah əpəh in hiə?”

12 Kæn ikin əh, nimanin netəmim kəmotasiw-in-asiw-in in. Ilat neen kotəmə, “In etəm wir kit,” məto neen kotəmə, “Kəpə, in tateiuə-in əm netəmim əpəh.”

13 Məto ilat koatəgin rəhalat netəm-iasol min,‡ kæn kit təməsən-iarəpən Iesu əpəh e niki netəmim məmə netəmim okotəto.

14 Lafet əh, kəmol o wik apiəpiə kit, kæn ilugin e lafet u, Iesu in təmuw-in əpəh e Nimə Rəha Uhg-in, matəgətun netəmim.

15 Kæn netəm-iasol rəha netəm Isrel, narmilat təmiwig pik, kæn kotəmə, “?Suah u təmahrol mitun natimnat min u e Naoa Rəha Uhg-in? Rəhatat kit etəm-iasol təsəgətunən lan, ne.”

16 Kæn Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nəghatən min u itəm iatəgətun netəmim lan, sənəmə rəhak əm. Ilat kotisi-pən e Tata Uhg-in itəm təmahl-ipa io ekuwa.

17 “Kæn okəmə suah kit rəhan nətəligən təskasik məmə otol natimnat min itəm Uhg-in tolkeike, kæn in otitun məmə nəghatən min u rəhak, ilat koatisi-pən o Uhg-in, sənəmə rəhak atip əm.

18 Etəmim itəm tatəghat-in atip əm rəhan nepətən, in tətalkut atip əm ron, məmə otiuw rəkis netəmim, kæn kotos-ipər nərgin ron.§ Məto etəmim itəm tolkeike məmə netəmim okotiləs-ipər nərgi etəm təmahl-ipən in tuwa, in etəmim rəha nənən nīpahrienən, in sənəmə etəm tateiuə.

19 Moses təmos-ipinə Lou kəm itəmat, məto itəmat kitiah ne təsol-wirən Lou əh ne. ? Itəmat nakotəmə onəkotohamnu io o naka?”*

20 Kæn nimanin netəmim kotəmə, “!Nəman! !Narm-in rat kit un tətətig lam! ?Pah təmə otoh ik ne?”

21 Kæn Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io emol wək kitiah əm,† kæn itəmat rafin, narmitəmat tatiwig ron.

22 Məto itəmat min nəkotol wək e Sapat, noatəhg-ipən nisualkələh e nian əh, moatətəu-pən Lou rəha Moses.‡ (Nīpahrienən, sənəmə Moses ətuatip in təmətuoun nolən əh, məto tipitəmat min ilat kəmotətuoun.)§

23 Məto nian rafin, itəmat noatəhg-ipən nisualkələh e nian rəha Sapat moatol məmə onasotətgəhlən Lou rəha Moses.* ?Kæn təhrol neməha tatol itəmat məto-inu io emol-wir agin nīpəti etəmim e nian rəha Sapat?†

24 Otəpəs nakilən nolən rəhak u itəm nəmotəplan əm e niganəmtitəmat, məto itəmat onəkotəkəike motakil rəhak nolən e nətəligən itəm tətəuatip.”‡

Netəmim kəmoatəghat-in

Kristo

25 Kæn e nian əh, netəm Jerusalem neen kotəmə, “?Təhrol əh? ?Suah u inu, netəm-iasol kotəmə okotohamnu?§

26 Məto otəplan-tu. In tīnatəgətun-arəp əm netəmim əpəh e niganəmti netəmim məto suah kit təsəhaiən in ron. ?Təhrol okəm-naka netəm-iasol min kinotitun rəkis məmə in Kristo itəm Uhg-in təmən məmə otahl-ipa?

‡ 7:13: Jon 9:22; 12:42-43; 19:38; 20:19 § 7:18: Jon 5:41; 8:50,54 * 7:19: Netəm-iasol min rəha netəm Isrel, kəmoategəs-in suatip o nohamnuən Iesu e Jon 5:18 ne 7:25. E Lou rəha Moses, Uhg-in tatən-iahau nohamnuən itəm (Eks 20:13). † 7:21: Jon 7:23; Jon 5:2-9 ‡ 7:22: Lev 12:3 § 7:22: Jen 17:9-14; 21:4 * 7:23: Netəm Isrel, nətəligən rəhalat tol nəhlan. Okəmə lou kəiu, kæn kioal pisin elau min, okəmə natol kit matətgəhl kit, kæn onəkəkəike mitun məmə lou naka un in iahgin. Nat əpnapin məmə kəsəgəhan-inən nolən wək e nian rəha Sapat, məto netəm Isrel ilat kinotən rəkis məmə nəhg-ipənən itəm, in iahgin e lou rəha Sapat. Tol nəhlan, okəmə okəhg-ipən suakəku kit e nian rəha Sapat, kæn okəkəike kəhg-ipən e nian əh, kæn sənəmə nolən rat. Iesu tatən məmə onasəkkitunən itəm, in min un in nətəu-pənən lou kit itəm in iahgin min e lou rəha Sapat. † 7:23: Jon 5:2-9; Mak 3:5; Luk 13:12-14; Luk 14:4-6 ‡ 7:24: Aes 11:1-3; Jon 8:15 § 7:25: Jon 7:1

27 Mæto kitat kotitun ikin suah u tæmisi-pæn ikin. Mæto nian Kristo in otuwa, okol suah kit tæsitudan ikin in tatisi-pæn ikin.”*

28 Kæn e nian æh, Iesu in tatægætun netæmim e Nimæ Ræha Uhgîn. Kæn in tæmagæt æfæmæh matæn-iaræp mæmæ, “Nikitæmat tæht mæmæ nækotitun io, kæn motitun min ikin emisi-pæn ikin, mæto itæmat nækotæruu. Io, emæsuwamæn e nætæligæn æm ræhak. Uhgîn tæmahl-ipa io ekuwa. Kæn Uhgîn, in nîpahrienæn. Itæmat nækotæruu in,

29 mæto io ekitud,† mæto-inu io emisi-pæn lan. Kæn in tæmahl-ipa io ekuwa.”

30 O nat u, ilat kæmotolkeike mæmæ mopael min okotaskælim Iesu, mæto kit tæmæsea-pænæn mek, mæto-inun tæsolæn æh nian ræhan.‡

31 Mæto e nîmanin netæmim ikin æh, ilat tepæt kæmotahatætæ lan, kæn motæmæ, “Okæmæ Kristo tuwa, kæn in okol tæsolæn næmtætin tepæt taprækis-in itæm suah u Iesu tatol.”§

Mopael min ræha Nimæ Ræha Uhgîn kæmotuwa mæmæ okotaskælim Iesu

32 Kæn nian Farisi min kæmotæto nîmanin netæmim kotasiwîn-asiwîn e Iesu nulan, ilat ne pris asol min kæmotahl-ipæn mopael min itæm kotætul o Nimæ Ræha Uhgîn mæmæ okotaskælim Iesu.*

33 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Io ekætætig nian tækuækir æm kitat min itæmat, kæn uarisig, ekitælig-pæn min o etæm tæmahl-ipa io.

34 E nian u, itæmat onæpanotegæs-in io, mæto okol næsotehmæn io; mæto-inu ikin æh, itæm oekuwîn ikin, okol itæmat næsotuwamæn ikin.”

35 Kæn netæm-iasol min ræha netæm Isrel kintætæpæh-ætæpæh olat min mæmæ, “? In otuwîn hiæ æh mæmæ kitat okæstæplanæn in? ?Otuwîn o noanol min neen ræha netæm Isrel itæm kotætig e næptæn pisin pisin min ilat netæm Kris, mæmæ otægætun netæm Kris?

36 In tatæn mæmæ e nian æh, kitat okotegæs-in in, mæto kæsotehmæn in, mæto-inun ikin æh in tatuwîn ikin, okol kitat kæsotuwînæn ikin. ?Næghatæn u, nîpætîn tatæn naka?”

Næhau itæm tatos-ipa næmegæhæn pahrien

37 Namnun nian ræha lafet æh, in iahgin taprækis-in nian min neen ræha lafet. Kæn e nian æh, Iesu tæmætul æpæh e nîganæmti netæmim magæt æfæmæh mæmæ, “!Etæmim itæm tatoaoo, pæs in otuwa ron io, mænim!† ‡

38 Etæmim itæm tæhahatætæ lak, in tahmen e næghatæn ræha Naoo Ræha Uhgîn u tatæn nulan mæmæ, ‘Næhau itæm tatos-ipæn næmegæhæn pahrien, in otisi-pæn e nîkin, tahmen e næmti næhau itæm titapuæl-apuæl matær mætæiu e nîkin.’ ”§

39 Iesu tæmæn næghatæn u, matæghat-in Narmîn Ræha Uhgîn u uarisig in otæpanos-ipæn kæm netæm min u itæm kotahatætæ lan.* Mæto e nian æh, Narmîn Ræha Uhgîn, tæsuwamæn æh e netæmim, mæto-inu kæsilæs-ipæræn æh Iesu.† ‡

Netæmim kæmotoor ilat min o Iesu

40 Nian netæmim æh-ikin kæmotæto næghatæn u, kæn neen kotæmæ, “Suah u, in ien ræha Uhgîn u, aupæn kæmatæghat-in.”

41 Mæto neen min ilat kotæmæ, “Suah u, in Kristo itæm Uhgîn tæmæn mæmæ otahl-ipa.”

* **7:27:** Netæmim kotitun mæmæ Iesu tînepæt æpæh e Nasaret, kæn in ræhan u mama ne tata u Josep ne Meri (Mat 2:23; Jon 1:45; 6:42; 18:5). Netæm Isrel neen ilat kotitun mæmæ Kristo in otisi-pæn æpæh taon Petlehem (Maeka 5:2; Mat 2:4-6), mæto neen, nîkilat tæht mæmæ in otuwa æm, netæmim ilat okotæruu ikin in tæmisi-pæn ikin. † **7:29:** Mat 11:27 ‡ **7:30:** Mat 26:18 § **7:31:** Jon 2:23; 4:48 * **7:32:** Jon 7:45-48 † **7:37:** “Noaoaæn” in nîmaa næghatæn itæm tatæpsen-pæn mæmæ kitat kotækæike motos Uhgîn tahmen e etæmim itæm tatoaoo tæike mænim næhau. “!Otuwa ron io, mænim!” in nîmaa næghatæn itæm tatæn mæmæ, “Ahatætæ lak.” ‡ **7:37:** Aes 55:1; Jon 4:13-14; 6:35; Nol Ðpæn 22:17 § **7:38:** Jer 2:13; Aes 44:3; 55:1; 58:11; Sek 14:8-9; Jon 4:10-14; 6:35; Nol Ðpæn 7:17 * **7:39:** Jon 1:33; Wæk 2:17,33 † **7:39:** E naoo ræha Jon, nîpætîn ræha nîlæs-ipæræn ræha Iesu, in nat kæiu. Kit u mæmæ, kæmilæs-ipær Iesu e nig kæluu. Kæn nat kit min, katilæs-ipær Iesu mæto-inu tæmimis, mæmegæh min e nîmîsæn, muwîn matig ilau Tata Uhgîn æpæh e nego e neai. Kæn ikin æh tæmos nepætæn æhag-æhag ætuatîp ræhan. ‡ **7:39:** Jon 12:23; 13:31,32

Mæto in pisin min neen kotæn mæmæ, “?Nikitæmat tæht mæmæ Kristo itæm Uhgîn tæmæn mæmæ otahl-ipa titun nisi-pænæn e netæm Kalili?S

⁴² Naoa Ræha Uhgîn tatæn mæmæ Kristo itæm Uhgîn tæmæn mæmæ otahl-ipa otækæike masipæn e noanol ræha Tefit, e taon u Petlehem, imæ Tefit aupæn.”*

⁴³ Tol næhlan, kæn nimanin netæmim min u, kæmotoor ilat min o Iesu.

⁴⁴ Kæn neen kotæmæ okotaskælim in, mæto etæmim kit tæmæsea-pænæn mek.

Netæm-iasol min ræha netæm Isrel kæmæsotahatætæn e Iesu

⁴⁵ Kæn mopael min kæmotitælig motuwîn o pris asol min ne Farisi min, kæn netæm-iasol min æh kæmotætæpæh olat mæmæ, “?Tæhrol næsotilæsæn Iesu motuwa?”

⁴⁶ Kæn mopael min un kotæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “!Emæsotilæsæn mæto-inun suah kit tæsæghatæn tahmen e suah æh!”

⁴⁷ Kæn Farisi min kæmotæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Tahro? ?In tineiuæ-in min itæmat?”

⁴⁸ ?Næmotæplan rækis ræhatat kit etæm-iasol o Farisi kit tæmatahatætæ lan?

⁴⁹ Mæto netæm æpnæpin min, ilat kotæruru agin Lou ræha Moses, tol næhlan, Uhgîn otærækin ilat.”

⁵⁰ Kæn Nikotimas u in Farisi kit, in æh-ikin ilat min. Suah u inu aupæn tæmuwîn matæghat kæm Iesu.† Kæn in tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ,

⁵¹ “?Tæhrol? ?Tætætæp e Lou ræhatat mæmæ kitat okotæn-iaræp nalpinæn ræha etæmim itæm kitat kæsotaupænæn motitun wir, kænu, mæsotehm ætuatipæn nat naka itæm in tatol?”

⁵² Kæn ilat kæmotæn-ipæn kæm in mæmæ, “?Tæhrol? ?Ik min un ik etæm Kalili? Uwîn-tu mafin min Naoa Ræha Uhgîn. Ik onækæplan mæmæ ien kit okol tæsisipænæn Kalili.”

[E kopi oas min neen ræha Niutesteman itæm kæmæte e næghatæn Kris aupæn, næghatæn u Jon 7:53–8:11 tikæ.]

⁵³ Kæn netæmim kinotitælig-pæn min motuwîn latuænu min.

8

¹ Mæto Iesu tæmuwîn æpæh e nitot u, nærgin un, Nitot Ræha Nig U Olif.

Pætæn itæm tæmapil ilau iærman pisin u sænæmæ ræhan iærman

² Kæmæn lawigin, laulaugin agin-æh, kæn Iesu tæmitælig-pæn min e Nimæ Ræha Uhgîn. Kæn netæmim tepæt kæmotuwa, motuæfimîn ilat min ron, kæn Iesu tæmæpælæh minætuoun matægætun ilat.

³ Kæn nægætun min ræha Lou ne Farisi min kæmotilæs pætæn kit motuwa ron. Kæn motol in tætul aupæn e niganæmtilat. Pætæn un, netæmim kæmotæplan mæmæ in tætapil ilau iærman kit sænæmæ ræhan ætuatip iærman.

⁴ Kæn ilat kæmotæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “?ægætun, pætæn u netæmim kæmotæhtimis in mæmæ in tætapil ilau iærman kit u, mæto sænæmæ ræhan iærman ætuatip.

⁵ E Lou ræhatat, Moses tæmælæhæu næghatæn kit tatæn mæmæ, pætæn tol nulan, kitat kotækæike motaht e kæpiel apin motahtimnu.* ?Mæto ik, ræham nætæligæn tæhrol?”

⁶ Ilat kæmotætæpæh næhlan, mæmæ okotol noa eko-eko, pæs ilat motæplan-pæn nolæn rat neen lan, kæn ilat kotitun nakilæn nolæn ræhan ron. Mæto Iesu tæpnæpin æm, moeg-oeg matæte nat e nisip e noanelmin.

⁷ Ilat kæmoatætæpæh-in næghatæn u kæm in, moatuwîn moatuwîn, kæn in tætul, kæn mæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Okæmæ itæmat kit u ikin-u, in tæsolæn nolæn rat nian kit ne, pæs in otaupæn maht pætæn u.”†

⁸ Kæn in tæmoeg-oeg min, matæte nat e nisip e noanelmin.

§ 7:41: Jon 1:46 * 7:42: 2 Saml 7:16; Sam 89:3-4; Maeka 5:2; Jer 23:5; Mat 2:1,22-23; Luk 2:4-7 † 7:50: Jon 3:1

* 8:5: E Lou ræha Moses pætæn ne iærman ilau kæræn okækæike kahtimnu ilau (Lev 20:10;

Dut 22:22-24). † 8:7: Dut 17:7; Rom 2:1,22

⁹ Kæn nian ilat kæmotæto næghatæn ræhan, kinotan kitiæh kitiæh, moatagim. Naguihl-aguihl min kotaupæn moatiet kitiæh kitiæh, motapæs æm Iesu ne pætan un.

¹⁰ Kæn Iesu tæmæg-ætutip min mæn-ipæn kæm pætan un mæmæ, “?Pætan, netæm min u kæmotahruwin? ?Kit tæsuwamæn mæmæ otæn-iaræp ræham nalpinæn?”

¹¹ Kæn pætan un tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Etæm-iasol, ilat kotikæ.”

Kæn Iesu tæn-ipæn mæmæ, “Io min, okol esæn-iaræpæn ræham nalpinæn. Mæto atuwîn, mol namnun e nolæn rat min.”‡

Iesu in năhag-ăhagăn răha netămim e nătueintăn

¹² Kæn Iesu tæmatæghat min kæm ilat, matæn mæmæ, “Io u, io Năhag-ăhagăn răha netămim u e nătueintăn. § Etămim ităm tatătău-pa io, okol in tăsaliwəkən e napinæpæn nian kit ne, mæto in otos năhag-ăhagăn e nămegăhən răhan.”*

¹³ Kæn Farisi min kæmotæn-ipæn kæm in motæmæ, “!Ik nəkātæn-iaræp ik nulan, mæto suah kit tæsolen ræham næfigəmæn, kæn tol năhlan, ræham næghatæn okol tăsətulən!”†

¹⁴ Kæn Iesu tæn-ipæn mæmæ, “Əwəh, nīpahrienən mæmæ io atip æm iatæn-iaræp io. Mæto rəhak næghatæn in tatətul əh, mæto-inun, io ekitun ikin iatīsi-pæn ikin, kæn mītun min ikin iatuwin min ikin,‡ mæto itəmat nəkotəruru ikin iatuwin ikin, kæn motəruru ikin iatīsi-pæn ikin.

¹⁵ Itəmat u, nakotakil nolæn rəha etəmim e nətəligən rəha etəmim æm. Mæto io esakilən nolæn rəha etəmim nəhlan.

¹⁶ Mæto okəmæ io, iakakil nolæn rəha netəmim, oekol e nolæn itəm tətutitip, mæto-inu sənəmæ ekakil e nətəligən æm rəhak, mæto itimlau Tata Uhgîn itəm təmahl-īpa io, rəhatimlau nakilən in kitiæh æm.

¹⁷ E Lou rəhatəmat, kəməte mæmæ, okəmæ etəmim kəiu, kətioal næfigəmæn o næghatæn kit, kæn næghatæn u, in otatətul. §

¹⁸ Kæn roiu əh, io iatæn-iaræp io, mæto rəhak Tata itəm in təmahl-īpa io iakuwa, in min tatol næfigəmæn ron io.”*

¹⁹ Kæn tol nəhlan, ilat kinotətapəh ron mæmæ, “?Mæto rəham Tata in hiə?”

Kæn in təmə, “Itəmat nəkotəruru io, kæn itəmat nəkotəruru min rəhak Tata. Okəmæ itəmat nəkotitun io un, kæn nəkotitun min rəhak Tata.”†

²⁰ Iesu tæmæn næghatæn u, nian in tæmægətun netəmim əpəh e ikin kit itəm katələhəupæn mæni ikin e Nīmə Rəha Uhgîn. Mæto suah kit təməsuwinən maskəlīm in, mæto-inun təsolen əh nian rəhan.

Iesu təmişī-pən ilis

²¹ Kæn Iesu təmatæn-ipæn min kæm ilat mæmæ, “Io ekagim tənin itəmat, kæn itəmat onakoategəs-in io. Mæto itəmat onəkotimis, kæn təfagə rat u rəhatəmat‡ otatig əh etəmat. Ikin əh iakatuwin ikin, okol itəmat nətotuwamæn ikin.”

²² Kæn netəm Isrel, ilat kotəmə, “?Nəghatæn əh Iesu tatən mæmæ, ikin əh in tatuwin ikin, okol kitat kəsotuwīnən ikin, nīpətīn tatən naka? ?Okəm-naka in otohamnu atip in, o?”

²³ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Imatəmat u ikin-u, mæto io, io imak əh ilis ikin əh, kæn emīsi-pæn ikin, meiuaiu-pa. Itəmat netəmim rəha nətueintən u. Mæto io, sənəmæ etəm rəha nətueintən u. §

²⁴ Tol nəhlan, iatæn-ipīnə kæm itəmat mæmæ, itəmat onəpanotimis e nolæn rat min rəhatəmat, mæto-inu okəmæ itəmat nətotahatətəən lak mæmæ Io u inu,* kæn itəmat onəkotimis, kæn nolæn rat min rəhatəmat okotatig agīn-əh etəmat.”†

‡ **8:11:** Jon 3:17; 5:14 § **8:12:** Esik 1:26-28; Jon 1:4-5; Hip 1:3 * **8:12:** Sam 27:1; 44:3; 119:105; Prov 6:23; Aes 49:6; 60:19-20; Mat 5:14; Nol Əpən 21:23-24 † **8:13:** Jon 5:31 ‡ **8:14:** Jon 13:3; 16:28 § **8:17:** Dut 19:15 * **8:18:** Mak 1:10-11; Jon 1:33-34 † **8:19:** 1 Jon 2:23 ‡ **8:21:** Nian Iesu tatən “təfagə rat u,” okəm-naka in tatəghat-in təfagə rat itəmə kəsotahatətəən lan (Jon 9:41). § **8:23:** Jon 3:31 * **8:24:** “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. † **8:24:** Roīu Iesu in təsəghat-in əmən nolæn rat asol itəmə kəsotahatətəən lan, mæto tatəghat-in nolæn rat min rafin agīn-əh itəmə netəmim əh kəmotol.

²⁵ Kæn ilat kæmotətapəh ron motəmæ, “!Ei! ?Ik pah un?”

Kæn in tæmæn-ipən kəm ilat mæmæ, “Io ekahmen æm mæmæ inun ematən kəm itəmat aupən, mætoarus-pa u-roiu.

²⁶ Natimnat tepət itəm ekitun nənən etəmat, kæn mitun nakilən nolən mīn rəhatəmat ron, mæto etəmim itəm tæmahl-ipa io, rəhan nəghatən in nīpahrienən æm. Io iatən-iarəp æm natimnat mīn itəm emæto ron, mæmæ netəmim rəha nətueintən ilat okotəto.”

²⁷ Mæto ilat kəsotitunən mæmæ Iesu in tatəghat-in Tata Uhgīn.

²⁸ Tol nəhlan, in tən-ipən kəm ilat mæmæ, “Nian nəmotiləs-ipər rəkis Neti Etəmim un,‡ nəpanotitun mæmæ Io u inu. § Kæn onəpanotitun mīn mæmæ esol atipən nat kit e rəhak æm nətəligən. Iatən æm natimnat itəm Tata Uhgīn tæməgətun io lan.*

²⁹ Etəm tæmahl-ipa io ekuwa, in tətətig itimlau mīn. In təsapəsən io ekan pīsīn,† mæto-inu, nian rafin, iatol natimnat mīn itəm nīkin tagien ron.”‡

³⁰ Nian Iesu təmatən nəghatən mīn əh, netəmim tepət kəmotən nīpahrienən lan.

Noanol rəha Epraham

³¹ Kæn Iesu tæmæn-ipən kəm netəm Isrel mīn itəm kəmotən nīpahrienən lan mæmæ, “Okəmæ nakotaskəlīm əskasik nəghatən mīn u rəhak, itəm iatən-ipinə kəm itəmat, itəmat ətuatip un, rəhak netəmim mīn. §

³² Kæn itəmat onəkotitun nīpahrienən, kæn nīpahrienən u, otikis itəmat mæmæ nakəsotuwa-mīnən kol slef.”*

³³ Kæn ilat kəmotən-ipən kəm in mæmæ, “Itimat u noanol mīn rəha Epraham,† itimat u esotol agīn-əhən slef‡ mīn rəha suah kit. ?Təhrol nəmən nəghatən u mæmæ, ‘Nīpahrienən otikis itəmat, nakotapiə.’?”

³⁴ Kæn Iesu tən-ipən kəm ilat mæmæ, “Nīpahrienən agīn u iatən-ipinə kəm itəmat, netəmim itəm koatol nolən rat, kæn nolən rat u, in tatəramərə elat, kæn mətəskəlīm ilat matol ilat koatuwa rəhan slef mīn. §

³⁵ Kæn slef, rəhan etəm-iasol təsegəhan-inən mæmæ otatig e nimə rəhan.* Mæto iərəmerə tategəhan-in mæmæ nətīn otətətig e nimə rəhan nian rafin matuwīn matuwīn namnun tikə.

³⁶ !Tol nəhlan, okəmæ Nəti Uhgīn tatikis itəmat, kæn tatikis agīn pahrien itəmat, kæn itəmat nakəsotuwa-mīnən kol slef!

³⁷ Ekitun mæmæ itəmat noanol mīn rəha Epraham, mæto noategəs-in suatip mæmæ onəkotohamnu io, mæto-inu nəsolkeikeən mæmæ onəkotətəlig-in rəhak nəghatən.†

³⁸ Io iatən natimnat mīn un, itəm eməplan rəhak Tata təmol. Mæto itəmat noatol natimnat mīn u itəm rəhatəmat æm tata tæmən kəm itəmat.”

³⁹ Kæn ilat kəmotən-ipən kəm in mæmæ, “Mæto tata rəhatimat, in Epraham.”

Kæn Iesu tæmæn-ipən kəm ilat mæmæ, “Okəmæ itəmat noanol ətuatip mīn rəha Epraham, kæn itəmat onəkotos rəhan nolən mīn, tahmen lan təmatol aupən. Mæto itəmat sənəmæ noanol ətuatip rəhan.‡

⁴⁰ Io iatən-iarəp nəghatən pahrien kəm itəmat itəm iakatəto o Uhgīn, mæto itəmat nakotən mæmæ onəkotohamnu io. ?Nīkitəmat təht mæmæ nolən rəha Epraham tol nəhlan?

⁴¹ Itəmat nakotətəu-pən æm nolən rəha tata rəhatəmat æm.”

Kæn ilat kəmotən-ipən kəm in mæmæ, “Itimat u sənəmæ nisualkələh lapīn. Uhgīn æm in Tata rəhatimat.”

Nənəti Setan

⁴² Kæn Iesu tən-ipən kəm ilat mæmæ, “Okəmæ Uhgīn pahrien in Tata rəhatəmat, kæn itəmat onəkotolkeike io, mæto-inu io emisī-pən lan, muwa ikīn-u. § Mæto in sənəmæ

‡ 8:28: Jon 3:14; 12:32-33 § 8:28: “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. * 8:28: Jon 14:24 † 8:29: Jon 16:32

‡ 8:29: Jon 4:34; 5:30; 6:38 § 8:31: 2 Jon 1:9 * 8:32: Rom 8:2; 2 Korin 3:17; Kal 5:1 † 8:33: Luk 3:8 ‡ 8:33:

slef: Əplan e tiksonari. § 8:34: Rom 6:12-23; 1 Jon 3:8-9 * 8:35: Kal 4:30 † 8:37: Jer 9:25-26; 1 Jon 3:10 ‡ 8:39:

Rom 2:28-29; 9:7-9 § 8:42: 1 Jon 5:1

rəhatəmat Tata. Io esuwamən ikin-u e rəhak atip əm nətəligən, emuwa məto-inu in təmahl-ipa io.

⁴³ ?Məto təhrol nakəsotitunən nīpəti nəghatən rəhak? !Məto-inun nəsolkeike agin-əhən məmə onəkotəto rəhak nəghatən!

⁴⁴ Itəmat, rəhatəmat nolən tahmen əm e nolən rəha tata rəhatəmat, Setan. Kən nian rafin itəmat nakotolkeike nolən noan.* Nolən rəhan itəm tətətol e nətuounən,† tətətol əh, in etəmim rəha nohamnuən itəm. In tətətəhau nīpahrienən, məto-inu nīpahrienən tikə lan. Nian in tətəiuə, in tətətol əm rəhan nolən, məto-inu in etəmim rəha neiuəən, kən in tata rəha neiuə mīn.

⁴⁵ Məto io iatən nīpahrienən əm kəm itəmat, kən tol nəhlan, itəmat nəsohatətəən e rəhak nəghatən.

⁴⁶ ?Təhrol? ?Itəmat kit u ikin-u titun nəgətunən məmə io emol nolən rat kit? ?Okəmə io ekatən əm nəghatən pahrien mīn, kən təhrol itəmat nəsohatətəən lak?

⁴⁷ Etəmim rəha Uhgīn, in tətətəlig-in nəghatən rəha Uhgīn, məto itəmat sənəmə netəmim rəha Uhgīn. Tol nəhlan, nəsohatətəlig-inən nəghatən rəha Uhgīn.”

Iesu ne Epraham

⁴⁸ Kən netəm Isrel kəmotəhai Iesu motəmə, “!Nəman! !Itəmat enotəplan ətuatip ik! Ik etəm Sameria kit. !Ik, narmin rat kit tətətig lam!”

⁴⁹ Məto Iesu təmə, “Narmin rat tikə lak, məto io iatələs-ipər nərgi rəhak Tata, kən məto itəmat, nakotərəkīn nərgək.

⁵⁰ Io esalkutən o rəhak nərig asol, məto suah kit in tətətkut ron io. Kən in otəpanakīl netəmim rafin.

⁵¹ Nīpahrienən agin u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, etəmim itəm tətətol nəwīak, okol in tətəmisən nian kit ne.”‡

⁵² Kən netəm mīn un kotən-ipən kəm in məmə, “!Roiu enotitun məmə narmin rat kit tətətig lam! Epraham tətəmis, kən ien mīn kəmotitəmis mīn, məto ik nakatən məmə, etəmim itəm tətətol nəwīam, in okol tətəmisən nian kit. ?Nəghatən naka u?

⁵³ ?Ik nakaprəkis-in Epraham u tīpītīmat tīnətəmis rəkis? ?Kən ne ien mīn u kəmotitəmis? ?Ik nakəmə ik etəmim naka?”§

⁵⁴ Kən Iesu tən-ipən məmə, “Okəmə io əm iatələs-ipər atip io, kən rəhak nīsiəiən in nat əpnəpīn əm. Məto rəhak Tata u itəmat nakoatən məmə in Uhgīn rəhatəmat, inun in tətələs-ipər io matos-ipən nīsiəiən kəm io.

⁵⁵ Itəmat nəkotəruru in, məto io ekītun. Okəmə ekən məmə ekəruru in, kən in otol io məmə io etəmim rəha neiuəən, tahmen əm etəmat. Məto io ekītun in, kən io matol nəwīan.

⁵⁶ Tīpītəmat u Epraham, nīkin təmagien pik məmə in otəpanəplan nian rəhak otuwa. Kən nian in tətītun məmə rəhak nian otəkəike muwa, kən nīkin təmagien təmagien.”

⁵⁷ Kən netəm mīn u kəmotəhai motəmə, “!Nəman! !Ik nəsosən əh nup fifti ne! ? Nəmahrol məplan Epraham?”*

⁵⁸ Kən Iesu təmə, “Nīpahrienən agin u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, nian Epraham tətəsiəirən əh, məto Io Etətig.”† ‡

⁵⁹ Kən əmun, ilat kəmotətīk kəpiəl apīn, motəmə okotaht Iesu lan;§ məto Iesu tətəhluaig, kən miet e Nīmə Rəha Uhgīn, mīnatuwīn.

* **8:44:** 1 Jon 3:8 † **8:44:** E naoa rəha Jen 3:4, kotəplan məmə Setan təmaupən meiuə e nətuounən. In təmən-ipən kəm If, məmə, “Ik onəkol nəsiəis agin-əhən.” Məto Setan tətətgəhat nəhlan, məuhlin nəghatən itəm Uhgīn təmən e Jen 2:17. ‡ **8:51:** Jon 11:26 § **8:53:** Jon 4:12 * **8:57:** Epraham tətəmis mīnos rəkis nup tu-taosan, uarisig Iesu təpanaiir-pa. † **8:58:** Nian Iesu təmən mīn məmə, “Io Etətig,” tatos nərgi Uhgīn (Eks 3:14). Tol nəhlan, tahmen-pən əm məmə in təmən məmə in Uhgīn ətuatip. ‡ **8:58:** Jon 1:1; 17:5; 17:24 § **8:59:** Lev 24:16

9

Iesu tæmol-wir niganæmti suah kit

¹ Kæn nian kit, Iesu tæmaliwæk mætan, kæn mæplan suah kit. Nian tæmaiir, mæto niganæmtin tæpis.

² Kæn netæmim min ræha Iesu kæmotæn-ipæn kæn in mæmæ, “Iægætun, suah u tæmaiir mæto niganæmtin tæpis. ?O naka? ?O nolæn rat ræhan, o nolæn rat ræha tata ne mama ræhan?”*

³ Mæto Iesu tæmæ, “Niganæmti suah u tæmærat, mæto sænæmæ e nolæn rat ræhan, o e nolæn rat ræha tata ne mama ræhan. Mæto, niganæmti suah u tæmæpis næhlan mæmæ Uhgîn otægætun ræhan wæk e næmegæhæn ræhan.†

⁴ Nian tatian æh,‡ kitat kotækæike kol wæk ræha Uhgîn, itæm tæmahl-ipa io ekuwa. Nian lapin otæpanuwa, kæn etæmim in tæruru nolæn wæk.§

⁵ Nian io etatig æh e nætueintæn u, io Næhag-æhagæn ræha netæmim e nætueintæn.”*

⁶ Nian Iesu tæmæn rækis næghatæn æh, tæmagæh nisip, kæn mol næmit ækæku lan, kæn mos næmit un, mol-pæn e niganæmti suah un.

⁷ Kæn Iesu mæn-ipæn kæn in mæmæ, “Onækuwin e noan næhau Saeloam, kæn mau niganæmtim.” (Nærgîn u Sailom, nipætîn tæmæ, “Kæmahl-ipæn”). Kæn suah un tæmuwin, mau niganæmtin. Nian tæmitælig-pa, mæto niganæmtin tinæwir, kæn tinatehm nat.†

⁸ Kæn netæmim iman ikin, ne netæm min u itæm kotitun in, mæmæ in etæmim kit nian rafin tateasiæ o mæni o netæmim, ilat narmilat tæmiwig pik ron. Kæn kinotætæpæh-ætæpæh olat min mæmæ, “!Ei! !Otæplan-tu! ?Suah u inu, nian rafin tatæpælæh mateasiæ o mæni o netæmim?”

⁹ Kæn netæmim neen koatæmæ, “Æwæh, in æh.”

Kæn mæto neen kotæmæ, “Kæpæ. Tahmen æm lan, mæto sænæmæ in.”

Mæto suah un tæmæ, “!Io u inu!”

¹⁰ Kæn ilat kæmotætæpæh ron mæmæ, “?Niganæmtim tæmahrol mæwir?”

¹¹ Kæn in tæmæ, “Suah u, nærgîn u Iesu, in tæmol næmit neen kæn mol-pæn e niganæmtæk, kæn mæn mæmæ, ‘Uwin æpæh Saeloam, mau niganæmtim.’ Kæn æmun, emuwin. Nian emau niganæmtæk, mæto niganæmtæk tinæwir, enatehm nat.”

¹² Kæn ilat kæmotætæpæh ron mæmæ, “?Mæto suah un tætætig hiæ?”

Kæn in tæmæ, “Io ekæruru.”

¹³ Kæn netæmim kæmotilæs suah u itæm niganæmtin tæmæpis aupæn, motuwin kæn Farisi min.

¹⁴ Nian u, itæm Iesu tæmol-pæn næmit e niganæmti suah kit lan tæwir, in nian ræha Sapat.

¹⁵ Kæn Farisi min kæmotætæpæh ron mæmæ, “?Næmahrol niganæmtim tæwir?” Kæn suah un tæmæn-ipæn kæn ilat mæmæ, “Iesu tæmol-pæn næmit e niganæmtæk, kæn ekuwin mau rækis, kæn niganæmtæk tæwir, iatæplan nat.”

¹⁶ Kæn Farisi min neen kæmotæn-ipæn mæmæ, “Suah un tæsisipænæn o Uhgîn, mæto-inun, in tæsætæu-pænæn Lou ræha Sapat.”

Mæto Farisi min neen min kotæmæ, “?Mæto tahro? Suah æh sænæmæ in iol tæfagæ rat. Iol tæfagæ rat tæruru nolæn næmtætîn kit nulan.” Kæn ilat kæmotoor ilat min o næghatæn u.

¹⁷ Kæn ilat kæmotætæpæh min ron mæmæ, “?Suah æh tæmol-wir niganæmtim, kæn nikim tæht mæmæ in etæmim naka?” Kæn in tæmæn-ipæn kæn ilat mæmæ, “In ien kit.”

¹⁸ Mæto netæm-iasol ræha netæm Isrel kæsotænæn nipahrienæn lan mæmæ suah u aupæn niganæmtin tæmæpis, mæto roiu æh, tinætaiir. Tol næhlan, ilat kæmotaun-in-pæn ræhan tata ne mama kueia,

* **9:2:** Luk 13:2-3 † **9:3:** Jon 11:4 ‡ **9:4:** Nian Iesu tatæn mæmæ, “Nian tatian æh,” næghatæn u tatæpsen-pæn ræhan næmegæhæn, mæto-inu in Næhag-æhagæn (ves 5). Mæto lapin tatæpsen-pæn ræhan nimisæn. § **9:4:** Jon 12:35-36 * **9:5:** Jon 1:4 † **9:7:** Aes 35:5

19 kən kəmotətapəh olau məmə, “?Təhrol? ?Nətītəmlau u suah u? ?Itəmlau onakuən-tu məmə nian in təmaiir-pa, kən niganəmtin təpis? ?Okəmə nīpahrienən, kən niganəmtin təmahrol məwir?”

20 Kən rəhan mama ne tata kuəmə, “Itimlau ekiatun məmə nətītəmlau əh, kən itimlau ekiatun məmə təmaiir-pa, niganəmtin təpis.

21 Məto itimlau ekuəruru məmə, roiu əh, kəmahrol niganəmtin taiir. Kən itimlau ekuəruru mīn məmə etəmim pah təmol niganəmtin təwir. Təwir məmə itəmat nakotətapəh ron. In tīnepət rəkis, in titun nənən natimnat mīn rafin kəm itəmat.”

22 Rəhan tata ne mama, kəmuən nəhlan, məto-inu ilau katuəgin netəm-iasol mīn rəha Isrel, məto-inu ilat kīnotələhəu rəkis nəghatən kit məmə, etəmim itəm tatən-iarəp məmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-īpa, kən ilat okotahl-iarəp in e nīmə rəha nuəfīmīnən.

23 Tol nəhlan, rəhan tata ne mama, ilau kəmuən məmə, “In tīnepət rəkis, təwir məmə itəmat nakotətapəh ron, pəs in tən.”

24 O nat u, ilat kəmotəun-in-pən mīn suah un itəm niganəmtin təməpis aupən, məmə otuwa mətul aupən e niganəmtilat. Kən kəmotəhai motən məmə, “Ən nīpahrienən kən ləs-īpər nərgi Uhgīn. Itimat ekotitun məmə suah u, in iol təfagə rat.”

25 Məto suah u təmə, “Io ekəruru məmə suah u in iol təfagə rat, o kəp. Nat kitiəh əm itəm io ekitun. Aupən niganəmtək təməpis, məto roiu enataiir.”

26 Kən ilat kīnotətapəh mīn ron məmə, “?Təmahrol ik? ?Təmahrol mol-wir ik, kən niganəmtin təwir?”

27 Məto in təmə, “Enəmən-īpīnə rəkis kəm itəmat, məto itəmat nətotətəlig-inən io. ? Təhrol nakotəmə iakən mīn? ?Itəmat mīn nakotəmə rəhan u itəmat?”

28 Kən ilat kəmotəhai in motən rat, motəmə, “!Ah! !Ik u rəhan etəmim! !Məto itimat u, netəmim rəha Moses!‡

29 Itimat ekotitun wīr məmə Uhgīn təmatəghat kəm Moses, məto suah un, ekotəruru məmə təmisi-pən hiə.”§

30 Kən suah apon təmə, “!Nəman! !Narmək təmiwig pik! !Suah u in təmol-wir niganəmtək, məto itəmat nəkotəruru ikīn təmisi-pən ikīn!

31 Kitat kotitun məmə Uhgīn təsətəlig-inən netəm koatol nolən rat. !Məto etəm tatisiai-in Uhgīn, kən matol nəwian, Uhgīn tatətəlig-in!”*

32 E nətuounən nian, mətoarus-pa u-roiu, kəsətoən əh suah kit məmə təmol-wir niganəmtin əpis kit itəm təmaiir-pa tol mihin, məto niganəmtin tīnəwir.

33 Okəmə suah u təməsisi-pənən o Uhgīn, okol təsol agīn-əh nat kit. Məto tətuatip əm məmə in tatisi-pən o Uhgīn.”†

34 Kən ilat kəmotəhai mīn motəmə, “!Nəman! Ik etəmim rəha nolən rat nian rafin əm, tətuoən e nian nəmaiir-pa mətoarus-pa u-roiu. ?Nakahrol məmə nakəgətun itimat?” Kən ilat kəmotahl-iarəp in e nīmə rəha nuəfīmīnən.‡

Nətəligən rəha Farisi mīn, tahmen e etəm niganəmtin təpis

35 Kən Iesu təməto nəghatən məmə kəmahl-iarəp suah u e nīmə rəha nuəfīmīnən, kən in təmuwin məplan, kən tətapəh ron məmə, “?Təhrol? ?Ik nəkatahatətə e Nəti Etəmim?”

36 Kən suah un təmə, “?Etəm-iasol, etəmim un in pah? !Awi! Ən-īpa-tu kəm io, pəs io ekahatətə lan.”§

37 Kən Iesu tən-īpən kəm in məmə, “Roiu əh, ik nīnehm rəkis in. Suah u, mə inu io, iatəghat kəm ik u-roiu.”*

‡ 9:28: Jon 5:45 § 9:29: Netəm-iasol rəha netəm Isrel, təməwir məmə ilat okotitun məmə Iesu təmisi-pən o Uhgīn, məto-inu Uhgīn əm titun nol-wirən niganəmtin əpis. Məsīn mīn un, Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə nian Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-īpa tuwa, kən in otol-wir niganəmtin əpis mīn okotəwir (Aes 29:18, 35:5, 42:7). Məto, netəm-iasol rəha netəm Isrel, niganəmtilat təpis o natimnat mīn rəha Uhgīn, kən kotapəs nətəu-pənən Iesu. * 9:31: Sam 66:16-20; Prov 15:29; Aes 1:15; 59:2 † 9:33: Jon 3:2 ‡ 9:34: Jon 9:2; Aes 66:5 § 9:36: Rom 10:14 * 9:37: Jon 4:26

³⁸ Kən suah un tən-ipən kəm Iesu mēmā, “Iərēmərə, io enatahatətə lam.” Kən in tēmīsin-pən nulīn ron, kən matəfak kəm in.†

³⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm in mēmā, “Io emuwa e nətueintən u mēmā ekakil netəmim motor ilat, kən tol nəhlan, netəm niġanəmtīlat tēməpīs, okotehm nat, kən netəm mīn u koatehm nat, niġanəmtīlat otəpīs.”‡

⁴⁰ Kən Farisi mīn neen əh-ikīn, kəmotətə nəghatən lan, kən kotən-ipən kəm in mēmā, “? Təhrol? ?Ik nakatən mēmā niġanəmtītīmat mīn təpīs?”§

⁴¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat mēmā, “Okəmā niġanəmtītīmat təpīs, oesənən mēmā itəmat nəkotəkəike motos nalpīnən o təfagə rat mīn rəhatəmat. Məto itəmat nakotəmā niġanəmtītīmat təwīr, nakotehm nat, kən tol nəhlan, təfagə rat mīn rəhatəmat tətətig əh etəmat.”*

10

Iesu təmuəh nimaa nəghatən e etəmim rəha nehmən sipsip

¹ Kən tən mēmā, “Nīpahrienən aġin u iatən kəm itəmat mēmā, etəmim itəm tatuwīn imə e noanīkulu rəha sipsip, təsuwīn-pənən e ket, məto in tətaiu əm lan kən matiwiġego in mēmā otuwīn imə e noanīkulu rəha sipsip,* in iakləh ne iohamnu itəm kit.† ² Məto etəmim itəm tatuwīn-pən e ket, in etəm tatehm sipsip.‡

³ Etəmim itəm tatətul e ket, nian rafin in taterəh e ket o suah u, kən sipsip mīn kotītun nəwian. Nian rafin in tətəun-in nərgi sipsip mīn kitiəh kitiəh, kən in matit ilat moatiet.

⁴ Nian in tatit rəhan mīn rafin sipsip moatiet e noanīkulu, in tətəupən-in ilat, kən sipsip mīn koatuarisig-in, məto-inu kotītun nəwian.

⁵ Məto ilat kəsotətəu-pənən suah kit u itəm kotəruru, ilat okotəkəike kəġim kəpəs, məto-inu ilat kotəruru nəwian.”

⁶ Iesu təmuəh nimaa nəghatən u, məto ilat kotəruru nīpətīn mēmā tatən naka.

Iesu in etəmim ətuatip rəha nehmən sipsip

⁷ Tol nəhlan, kən Iesu təmən-ipən mīn kəm ilat mēmā, “Nīpahrienən aġin u iatən kəm itəmat mēmā, io u, io Ket rəha sipsip mīn itəm koatuwīn-pən ikīn.§

⁸ Netəm mīn u itəm kotaupən-in io, ilat rafin netəmim rəha nakləhən əm ne nohamnuən itəm.* Məto sipsip mīn kol kəsotətəlig-inən ilat.

⁹ Io un, io Ket u. Etəm tatuwa-pa io ikīn, mēmā otuwīn imə, in otos nəmegəhən. In otuwa imə, miet muwīn ihluə e io, kən mos manuwīhl wīr itəm tamiəmitə lan.†

¹⁰ Məto iakləh, in tatuwa əm o nat kitiəh əm. In tatuwa mēmā otakləh kən mohamnu itəm, kən mərəkin-ərəkin natimnat rafin. Məto io, emuwa mēmā iakol suatip o nosən nəmegəhən,‡ kən nəmegəhən u, in tərīoah wīr e nəwīrən rafin.

¹¹ “Io u, Etəmim rəha Nehm Wīrən Sipsip Mīn.§ Etəm wīr un, itəm tatehm wīr sipsip mīn, in nīkin tagien əm mēmā otos-ipən nəmegəhən rəhan o sipsip mīn.*

¹² Məto etəmim un itəm katətou mēmā in otatehm sipsip mīn, in sənəmā etəm ətuatip rəha nehmən sipsip. Sənəmā in rəhan əh sipsip mīn. Kən okəmā tarəplan kuri iarupīn kit tatuwa mēmā otus ilat, kən in otaiu mapəs ilat. Kən kuri iarupīn u, tuwīn mus sipsip mīn neen, kən məhġatit ilat kotəġim kitiəh kitiəh.

† 9:38: Mat 28:9 ‡ 9:39: Aes 6:10; Mak 4:12; Luk 4:18 § 9:40: Rom 2:19 * 9:41: Jon 15:22,24; Hip 10:28-31

* 10:1: Noanīkulu rəha sipsip un, tahmen e ikīn kit itəm katəhg-ipən sipsip mīn ikīn nian rafin lapīn, mēmā ilat okotətig wīr o kuri iarupīn mīn ne laion mīn. † 10:1: Jon 10:8,10 ‡ 10:2: E ves mīn u 1-5, ket ne etəm tatehm sipsip, ilau kərən katəpsen-pən Iesu, kənu iakləh mīn koatəpsen-pən netəm-iasol mīn rəha netəm Isrel. Kənu sipsip mīn koatəpsen-pən netəmim mīn rəha Uġin. § 10:7: Jon 1:51; 14:6 * 10:8: Jer 12:1; Esik 34:2 † 10:9: Sam 118:20,22-24 ‡ 10:10: Jon 1:4; 3:15-16; 5:40; 20:31 § 10:11: Sam 23:1; Aes 40:11; Esik 34; Maeka 5:2,4; Mat 2:6; Mak 6:34; 1 Pita 2:25; 5:2-4; Nol Əpən 7:17; Jon 15:13; 1 Jon 3:16 * 10:11: Hip 13:20

13 Etəm nəhlan, in otagim məto-inun katətou əm in o nehmən sipsip mın, məto e nikin, in təsolən nat agin e sipsip mın.

14-15 “Io u inu, io Etəmim rəha Nehm Wirən Sipsip Mın. Tata Uhgın in titun io, kən io ekıtun in,† kən e nolən kitiəh əm, io ekıtun rəhak sipsip mın, kən rəhak sipsip mın ilat kotıtun io. Io nıkkı tagien əm, məmə oekımıs o nosmegəhən ilat.

16 Kənu rəhak mın neen əpəh ikın sipsip mın, itəm kəsotatigən e noanıkulu u, məto io ekəkəike mit mın ilat kotuwa. Ilat mın, okəpanotıtun nətoən nəwiak. Kənu sipsip mın u ilat rafın u, okotuwa motuəfımın əm ilat mın motol kitiəh. Kən etəmim kitiəh əm, in otatehm ilat.‡ §

17 “Rəhak Tata in tolkeike pık io, məto-inu nıkkı tagien əm məmə oekos-ipən rəhak nəmegəhən o netəmim, məmə uarisig lan, io ekos mın nəmegəhən rəhak.*

18 Etəmim kit tıka məmə otos-irəkıs nəmegəhən rəhak, məto io atıp əm ekos-ipən rəhak nəmegəhən məto-inun io əm iakolkeike mihin. Io atıp əm iatos nepətən məmə ekəhlman rəhak nəmegəhən, kən io atıp əm matos mın nepətən məmə ekaskəlım mın rəhak nəmegəhən. Nat u inu, itəm rəhak Tata təmən-ipa kəm io məmə ekəkəike mol mihin.”†

19 Kən netəm Isrel u, ilat kəmotoor mın ilat mın o nəghatən mın u.

20 Ilat tepət kotən məmə, “!Suah u narmin rat kit tətatig lan! !Rəhn-kapə tətalməl! ? Təhrol itəmat nakoatətəlig-in?”

21 Məto neen mın, ilat koatən məmə, “Nəghatən u, sənəmə nəghatən rəha etəm narmin rat tətatig lan. ?Nıkitəmat təht məmə, narmin rat titun nol-wirən iganəmtin əpis, təwir mın?”‡

Netəmim kəmoatətəhau Iesu, məto-inu in təmən məmə in Nəti Uhgın

22 Tınuwa e nian rəha netəm Isrel itəm koatol lafet kit lan Jerusalem. Nərgi lafet u, in lafet rəha Nol-Wirən Mın Nimə Rəha Uhgın. §

23 In əh e nian rəha nətəpən. Kən Iesu təmətaliwək e feranta e Nimə Rəha Uhgın, nərgin u, Feranta Rəha Kig Solomon.

24 Kən netəm Isrel neen kəmotuwa motətul, motıtəlau in. Kəmotən-ipən kəm in məmə, “?Onəghan kən ik nəpanol itimat ekotıtun ik? Okəmə ik Kristo pahrien itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, nakən-ipa wir kəm itimat.”*

25 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Io enəmən-ipinə rəkıs kəm itəmat,† məto itəmat nəsotahatətəən lak. Nəmtətin mın u itəm iatol e nərgi rəhak Tata, ilat koatol nəfigəmən e nəghatən rəhak,‡

26 məto itəmat nəsotahatətəən lak, məto-inun itəmat sənəmə rəhak mın sipsip mın. §

27 Rəhak sipsip mın ilat koatəto nəwiak kən motıtun. Io ekıtun wir ilat, kən ilat koatuarisig-in io.

28 Kən io iatos-ipən nəmegəhən lılın u namnun tıka kəm ilat, ilat okol kəsotısımısən nian kit ne. Kən etəmim kit ne okol təsiuw rəkısən ilat e nelmək.*

29 Rəhak Tata itəm təmos-ipa ilat kəm io, in təsanən taprəkıs-in natımnat rafın. Tol nəhlan, kən suah kit okol təsiuw rəkısən ilat e nelmın.†

30 Itımlau rəhak Tata, itımlau kitiəh əm.”‡

† 10:14-15: Mat 11:27 ‡ 10:16: Ves 16 u, in tatıtəlig-pən e ves mın 1-5. İkın əh, noanıkulu rəha sipsip tatəgətun netəm Isrel. Iesu tətəun-in ilat məmə rəhan mın. Sipsip mın itəm kotatig əh e noanıkulu əh, ilat u, netəm Isrel itəm kəsotahatətəən e Iesu. Sipsip mın itəm Iesu tatən məmə ilat kəsotatigən e noanıkulu u, ilat İaihlə mın. Nian in otaun-in ilat, kən ilat mın okotətəlig-in nəwian, kən ilat rafın okotuwa kol kitiəh, kən etəmim kitiəh əm, inu Iesu, in otatehm wir ilat. § 10:16: Aes 56:8; Jon 11:52; Wək 10:34,35; Rom 1:16; Efes 3:6 * 10:17: Aes 53:12 † 10:18: Mat 26:53-54; Fil 2:8; Hip 5:8 ‡ 10:21: Eks 4:11 § 10:22: Lafet əh koatol nıkilat tatuəh nian kit aupən. Tıpılət mın kəmotafəl wir Nimə Rəha Uhgın, təpia, kən məwir, masım. Lafet əh, in katən mın məmə lafet rəha Laet Mın, məto-inu netəmim kəmotasıpən e lait mın tepət e rəhalat latuənu mın. * 10:24: Luk 22:67-71 † 10:25: Jon 8:58 ‡ 10:25: Jon 5:36; 14:11 § 10:26: Jon 6:44 * 10:28: Jon 6:39; Rom 8:35-39 † 10:29: Jon 17:2,6,24 ‡ 10:30: Dut 6:4; Jon 17:21-23

³¹ Kæn netəm Isrel kəmotəmik mɪn kəpiel apɪn, məmə okotaht in lan.

³² Məto Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Io enamol rəkis nəmtətin wɪr mɪn tepət e nɪgənəmtitəmat. Nəmtətin mɪn əh ilat əh, rəhak Tata təmos-ipa məmə io ekol. ?Məto nəmtətin ahrol un itəmat nakotəmə onəkotaht io ron e kəpiel apɪn?”

³³ Kæn ilat kotəmə, “Itimat esotənən məmə ekotaht ik e kəpiel apɪn o nat pɪspɪs wɪr mɪn u ik natol. Itimat ekotəmə ekotaht ik məto-inu nakatən rat Uhgɪn. Ik etəmim əm, məto ik nakatən məmə ik Uhgɪn.”

³⁴ Kæn Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Kəməte-pən aupən, e rəhatəmat ətuatɪp Lou, məmə Uhgɪn təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat uhgɪn mɪn.’ Š

³⁵ Kæn kitat kotitun məmə Naoa Rəha Uhgɪn, okol təsəuhlinən. Uhgɪn təmos-ipən nəghatən rəhan kəm netəmim neen. ?Tol nəhlan, okəmə Uhgɪn təmatəghat-in netəm mɪn u, kæn mən ilat məmə uhgɪn mɪn,

³⁶ kæn nakotəhrol motəhai io moatən məmə io iatən rat Uhgɪn məto-inu iatən məmə io Nəti Uhgɪn? Io u inu, itəm Tata Uhgɪn in təmələhəu-pən io məmə rəhan pɪsɪn əm, kæn mol əpen-əpenə lak, məmə otahl-ipa io ekuwa e nətueintən.

³⁷ Okəmə esolən nəmtətin mɪn itəm rəhak Tata tatol, kæn sotahatətəən lak.

³⁸ Məto okəmə iatol nəmtətin mɪn u rəhak Tata tatol, kæn nat əpnəpɪn məmə itəmat nəsotahatətəən e rəhak nəghatən mɪn, məto təwɪr məmə onəkotahatətə e nəmtətin mɪn rəhak. Kæn tol nəhlan, itəmat onəpanotitun wɪr agɪn məmə Tata Uhgɪn tətətig lak, kæn iakətətig e Tata Uhgɪn.”*

³⁹ Tol nəhlan, o nəghatən mɪn u, ilat kəmotolkeike mɪn məmə okotaskəlɪm in, məto in təmɪet elat, məgɪm.

⁴⁰ In təmeguəfɪmɪn-pən mɪn e nəwtəin nəhau Jotan, muwɪn əpəh, aupən, Jon təmol bəptəis e netəmim ikɪn. Kæn mətətig ikɪn əh.

⁴¹ Kæn netəmim tepət kəmotuwa ron, kæn moatən məmə, “Jon təməsolən nəmtətin kit ne. Məto nəghatən mɪn itəm in təmatən e suah u, ilat rafɪn nɪpəhriənən əm.”†

⁴² Kæn ikɪn əh, netəmim tepət kəmotahatətə e Iesu.

11

Lasaros təmimɪs

¹ Etəm Petani kit, nərgɪn u Lasaros, tatɪmɪs. Petani, in latuənu kit, ima Meri ne pian Mata.*

² Meri u, inu, uarisig otəpənau nelki Iərəmərə rəhatat e senta, kæn mafəl e noanun, təmɪəg.† Kæn pətan u, rəhan u kaka Lasaros u tatɪmɪs.

³ Tol nəhlan, wɪni Lasaros mil kuahl-ipən nəghatən o Iesu məmə, “Etəm-iasol, ik kit u itəm nakolkeike pɪk,‡ in tatɪmɪs.”

⁴ Nian Iesu təməto nəghatən u, kæn in təmə, “Lasaros tatɪmɪs, məto rəhan nɪmɪsən əh, okol təsolən in tɪmɪs agɪn-əh. Nɪmɪsən əh rəhan otol məmə netəmim okotiləs-ipər motənwiwi Uhgɪn ron. Kæn nɪmɪsən əh otol məmə netəmim okotiləs-ipər motənwiwi Nəti Uhgɪn ron.”

⁵ Iesu tolkeike pɪk Mata ne pian, ne rəhalau kaka Lasaros.

Š 10:34: E Sam 82:1-2, Uhgɪn təmuəh nɪmaa nəghatən kit məmə, netəm-iasol mɪn rəha netəmim rəhan, ilat kotahmən e uhgɪn mɪn, meto inu in təmɪtəpun ilat məmə ilat okoatətul o Uhgɪn, kæn motakil rəhan netəmim mɪn. Kəmotakil netəmim mɪhɪn, kæn tol nəhlan, kæn tən elat məmə, “uhgɪn mɪn.” Məto kəsi, məmə ilat kəmosotakilən e suatɪp ətuatɪp, kæn Uhgɪn otərəkɪn ilat. Inu e ves u Jon 10:34, Iesu in tatos e nəghatən u kəməte aupən e Sam, kæn tatəghat kəm netəm-iasol mɪn roi. * 10:38: Jon 14:10,11,20; 17:21 † 10:41: Jon 1:26-27,30,34 * 11:1: Luk 10:38-42 † 11:2: Jon 12:3 ‡ 11:3: Jon 11: 5,36

⁶ Tol nulan, nian tatəto pap məmə Lasaros tatimis, in təmatig min mos nian kaiu əpəh ikin tətətig ikin. §

⁷ Kən uarisig, tən-ipən kəm rəhan netəmim min məmə, “Pəs kotitəlig-pən min Jutia.”

⁸ Məto rəhan netəmim min kotən-ipən kəm in məmə, “Iəgətun, roiu əm huə, netəm-iasol rəha Jutia kəmotəmə okotahtimnu ik e kəpiel apin. ?Məto ik nakən məmə onakitəlig-pən min ikin əh?”

⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat nəkotitun məmə tuelef aua e nərauiəgən. Okəmə etəmim tətaliwək e nərauiəgən, okol təsorinən nelkin e kəpiel kit, məto-inu tətəplan nat e nəhag-əhagən rəha nətueintən.*

¹⁰ Məto okəmə in tətaliwək lapin, in titun norinən nelkin e kəpiel kit, məto-inu rəhan nəhag-əhagən tikə.”

¹¹ Iesu tinən rəkis nəghatən əh, kən in mən-ipən kəm ilat məmə, “Kitat kit u Lasaros, in tətəpil. Məto io oekuwın əh-ikin məhgaiir lan.” †

¹² Kən rəhan min netəmim kotən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, okəmə in tətəpil, kən rəhan nimisən otikə. !In otəto təwir min!”

¹³ E nəghatən u rəha Iesu, nipətın u məmə Lasaros tinimis rəkis. Məto ilat nikilat təht məmə Lasaros in tətəpil əm.

¹⁴ Kən Iesu təmən-ipən wir məmə, “Lasaros tinimis rəkis.

¹⁵ Nian nikik tatuəh itəmat, nikik tagien məmə eməsətigən itımlau min, məto-inu nat u, otasitu etəmat məmə onəkotahatətə lak. Məto təwir məmə pəs kotuwın motehm in.”

¹⁶ Kən Tomas u, kətaun-in məmə Mil Mil, in tən-ipən kəm netəmim neen min rəha Iesu məmə, “Təwir, pəs kitat rafin kotuwın, məmə kitat rafin okotimis əm kitat min.”

Iesu in nəukəti naiir-pa min e nimisən

¹⁷ Nian Iesu təmiet-arəpən Petani, kən təməto məmə kəmitənim Lasaros, tinos nian kuwit rəkis.

¹⁸ Latuənu u Petani, in iuəhkir əm o Jerusalem, okəmə naka suatip lan tahmen e kilomita kisil,

¹⁹ kən netəm Isrel tepət kəmotuwa məmə okotehm Mata ne Meri motiləs-ipər nətəligən rəhalau məto-inun katuəto tərət o rəhalau kaka təmimis.

²⁰ Kən nian Mata təməto məmə Iesu tatuwa, in təmətul muwın məmə otəplan. Məto Meri, in təmatəpələh əm imə. ‡

²¹ Kən Mata təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Etəm-iasol, okəmə ik nəmətatig ikin-u, okol rəhak kaka təməsimisən.

²² Məto io enitun əh məmə nat naka onakətapəh-in kəm Uhgın, kən Uhgın otəpanos-ipinə kəm ik.”

²³ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Rəham kaka otəpanəmegəh min.”

²⁴ Mata təmə, “Io ekitun məmə Lasaros otəpanəmegəh min e Namnun Nian, itəm netəmim rafin kəmotimis okotaiir-pa min.” §

²⁵ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Io u, io Nəukəti Naiir-pa Minən e Nimisən, kən io min, io Nəukəti Nəmegəhən. Etəmim itəm in otahatətə lak, nat əpnarın məmə in təmimis, məto in otəmegəh min.

²⁶ Kən etəmim itəm tətəmegəh kən mətahatətə lak,* in okol təsimis ağin-əhən nian kit ne. † ?Nəkatahatətə e nəghatən u rəhak?”

§ **11:6:** Iesu in tolkeike Meri ne Mata ne Lasaros, tol nəhlan in tətəzahgin minu lan məmə Lasaros otimis paupən, məto-inun in otol nahatətəən rəhalal təkaskik min nian in otol Lasaros tinəmegəh min e nimisən. Əplan-tu ves 14-15.

* **11:9:** Jon 8:12; 9:5 † **11:11:** Nimisən rəha netəm kotahatətə e Iesu in tahmen əm məmə kəmotəpil əlu-əlu əm məto-inu ilat kəmosot nəmegəhən lilin. Jon 3:16; 5:24; 10:28; 11:25-26; 1 Tes 4:13-18 ‡ **11:20:** Luk 10:38-42 § **11:24:** Dan 12:2; Jon 5:28,29; 6:39,40; Wək 24:15 * **11:26:** Jon 3:15 † **11:26:** Mat 25:46

27 Mata tən-ipən kəm in məmә, “Əwəh, İərәмәрә. İo enatahatətә lam, məmә ik Kristo itəm Uhgın təmən məmә otahl-ıpa. İk Nəti Uhgın. İk u inun, aupən netəmim kəmoatən məmә ik onəpanuwa e nətueintən.”

Iesu təmasək

28 Nian Mata tınən rəkis nəghatən u, kən muwın məmә otən-ipən kəm pian Meri tuwa. Təmuwın kən masiwən-in-pən e matəlgın məmә, “İəgətun‡ tınuwa rəkis. Tolkeike məmә otəplan ik.”

29 Kən nian Meri təməto nəghatən u, təmətul uəhai əm, matuwın məmә otəplan İesu.

30 İesu in təsuwamən əh latuənu, in tatətul əh-ikin Mata təmuwın ikin mehm.

31 Kən nian netəm İsrəl mın u itəm kəmoatəpələh imə ilat Meri, moatıləs-ipər rəhan nətəlgən, kəmotəplan in təmətul uəhai əm matuwın ihluə, kən ilat kotuarisig-in. Nıkilat təht məmә tatuwın e suwıt, otasək.

32 Meri təmıet-arəpən u ikin İesu tatətul ikin, kən nian təməplan İesu, in təmısın nulin mən-ipən kəm in məmә, “Etəm-iasol, okəmә ik nəmətatıg ikin-u, kən okol rəhak kaka təsımısən.”

33 Nian İesu təməplan məmә pətan u ne netəmim mın un ilat mın koatasək, in təməto tərət pık, nıkin tıfım.

34 Kən in təmətapəh olat məmә, “?Nəmotıtənım hıə?”

Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmә, “Etəm-iasol, wa-tu məplan.”

35 İesu, nahwi nəmtın təməıəh.§

36 Kən netəm İsrəl mın u, ilat kotəmә, “Ei, netəmim. !In təmolkeike pık agın-əh suah u taprəkis!”

37 Məto ilat neen mın koatən məmә, “Suah əh in əh aupən, təmol-wır ıganəmtın əpıs. ? Kən təhrol məsən-ıəhauən Lasaros məmә təsımısən?”

Iesu təmosmegəh mın Lasaros

38 Kən İesu təməto mın tərət pık, kən in təmuwın əpəh e suwıt. İlat kəmotıtənım Lasaros əpəh e nıpəg kəpiel kit, kən motıləs-ipən mın kəpiel kit mın motahtosıg-in-pən nıpəg kəpiel lan.

39 Kən İesu tən-ipən məmә, “Otahwın rəkis-tu kəpiel.”

Kən Mata u, wını Lasaros, tən-ipən kəm İesu məmә, “Etəm-iasol, in tınəpien rəkis. Kəmtənım tınos nian kuwıt rəkis.”

40 Məto İesu tən-ipən kəm in məmә, “?Təhrol? ?İk nınaluin məmә emən-ıpınə rəkis kəm ik məmә okəmә nakahatətə lak kən onəkəplan nəsanənən asol ne nepətən əhag-əhag rəha Uhgın?”

41 Tol nəhlan, ilat kəmotahwın rəkis kəpiel. Kən İesu təmuag-pər kən məmә, “Tata, io iatən tagkiu kəm ik məto-inu nəməto rəkis rəhak nəghatən.

42 Kən ekıtun məmә e nian rafın, natəto io. Məto iatən nəghatən u, o netəm mın u, itəm koatətul tıtəlau-in io, məmә ilat okotahatətə məmә ik nəməhl-ıpa io.”*

43 Kən əmun, nian İesu tınən rəkis nəghatən u, in təmaun əfəməh məmә, “!Lasaros, ətul mıet!”

44 Kən Lasaros təmətul mıet, matəmık mətmətıg əm nıməhan mın u itəm kəməlıs ətain nelmın ne nelkın ne nıganəmtın ne lan. Kən İesu tən-ipən kəm ilat məmә, “Otıkis rəkis nıməhan mın əh, pəs in taliwək.”

Netəm-iasol mın rəha İsrəl kəmotegəs-in suatıp məmә okotoh İesu

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2;

Luk 22:1-2)

45 Netəm İsrəl itəm kəmotuwa o Meri kən motehm natımnat mın u itəm İesu təmol, ilat tepət kəmotahatətə lan.

‡ 11:28: Jon 13:13 § 11:35: Luk 19:41 * 11:42: Jon 3:17

⁴⁶ Mæto ilat min neen kəmotuwın o Farisi min, kən motən-iarəp kəm ilat rafin natimnat min itəm Iesu təmol.

⁴⁷ Kən o nat u, Farisi min u ne pris asol min ilat kəmotaskəlim nuəfiminən asol kit rəhalat, kən ilat kəmotən kəm ilat min məmə, “?Okotəhrol nulan? Suah əh tinatol nəmtətin tepət.

⁴⁸ Okəmə okotapəs əm, tatol nəhlan, kən netənim rafin okotahətətə lan, kən netəm Rom ilat okotuwa motərəkin Nimə Rəha Uhgın ne kantri rəhatat kən motos-irəkis ilau e nelmitat.”

⁴⁹ Kən ilat kit u, nərgin u Kaeafas, in pris asol agin e nup əh. Tol nulan, in təmən məmə, “Itəmat nəkotəruru agin-əh nat u.

⁵⁰ ?Təhrol itəmat nəsotitunən? ?Itəmat nəsotitunən məmə təwir məsin otəmat məmə etənim kitiəh əm otimis o netənim, taprəkis-in məmə kantri apiəpiə otimis?”†

⁵¹ Nian in tinən nəghatən u, in təməsən atipən e nətəligən əm rəhan. In pris asol agin e nup əh, kən in təmaupən mən-iarəp nəghatən itəm Uhgın təmos-ipən kəm in. Kən in təmən məmə Iesu in otimis o nosmegəhən netəm Isrel.‡

⁵² Kən mæto rəhan nimisən, sənəmə o nosmegəhən netəm Isrel əm, mæto o nosmegəh minən nenəti Uhgın min itəm kotan atit e nətueintən, kən mol ilat kotuwa motol kitiəh əm.§

⁵³ Tol nəhlan, e nian əh, ilat kəmotegəhan-in məmə okotəkəike kegəs-in suatip kit o nohamnuən Iesu.

⁵⁴ Kən o nat u, Iesu təsaliwək-arəp minən ikin min e Jutia, in təmagim ikin-u, muwin əpəh e taon kit, nərgin u Efraim. Taon u, in iuəhkir əm o ikin taruən-aruən ikin. Kən in mətətig ikin əh, ilat rəhan min netənim.

Netənim kəmoatol apen-əpenə o nolən lafet rəha Nuhagego-inən

⁵⁵ Tinatuwa iuəhkir o nian rəha lafet kit rəha netəm Isrel, nərgin u, lafet rəha Nuhagego-inən.* Kən netənim tepət kinoatiet ikin pisin pisin min minoatuwa Jerusalem məmə okotol natimnat min məmə ilat okotarətuəh† e niganəmti Uhgın, paupən un, məpanotuwın e lafet əh.

⁵⁶ Kən netəm min əh kinategəs-in Iesu. Kən nian kəmotuəfimin e Nimə Rəha Uhgın, kinateətapəh-ətapəh olat min məmə, “?Kəruru mə Iesu otuwa e lafet u, o kəp?”

⁵⁷ Mæto e nian əh, pris asol min ne Farisi min kəmotələhəu nəghatən kit, məmə okəmə etənim kit titun ikin Iesu tətətig ikin, in otəkəike muwa mən-iarəpən kəm ilat, pəs mopael min kotuwın motaskəlim.

12

Meri təmau nelki Iesu e senta (Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Nian sikis əh-ikin tətətig əh kəpənən e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, kən Iesu tinətəlig-pa min Petani, imə Lasaros ikin. Suah u inu, Iesu in təmol in təmegəh min.

² Kən netənim ikin-u, kəmotol nagwənən kit rəha Iesu. Kən Mata in tos nagwənən, muwa.* Kən Lasaros min əh-ikin e nagwənən əh, ilat Iesu ne, koatəməhl-pən, moatəgwən.†

† **11:50:** Jon 18:14 ‡ **11:51:** Kaiəfəs tolkeike məmə okohamnu Iesu mæto-inu təsolkeikeən məmə netəm Rom okotərəkin kantri rəha netəm Isrel. Mæto, in təmatən aupən nat kit itəm otuwa mol nıpahrienən lan, mæto in təruru nat əh in tatən. Rəhan nəghatən, nıpətin tatəgətun məmə Iesu otəkəike mımıs məmə Uhgın otəsölən nalpinən kəm rəhan netənim o rəhalat təfagə rat min. § **11:52:** Aes 49:6; Jon 10:16 * **11:55:** Eks 12:13,23,27 † **11:55:** Okotarətuəh, nıpətin un, məmə ilat okotafəl wir ilat min, mæto-inu ilat kotitun məmə ilat kotamkımik e niganəmti Uhgın. * **12:2:** Luk 10:38-42 † **12:2:** Nıpahrienən məmə ilat kəsotəpələhən motəgwən. Mæto e nolən rəhalat e nian əh, ilat kotapıl motısın-pən nuwləlmilat e tepıl, kətagwən.

³ Kən Meri tamos senta kit tatər e nuwigi nat, muwa. Senta u, kəmol e noki nato.‡ Senta əh, nəmiəwın təwir, kən nəmtin tiəkis. Kən in təmau nelki Iesu e senta u, kən mafəl e noanun. Nəmiəwi senta u, təmirəfin nıpəgnoa nimə.§

⁴ Məto etəmim kit rəha Iesu, nərgin u Jutas Iskariot, suah un uarisig otəpanegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan tikimır min, in təməhai ron. In təmən məmə,

⁵ “?Ik nəkəruru nol-salim-in senta u, mos məni lan, kən mos-ipən kəm ian-rat min? Senta u, in tahmen e tri-hanrit tenarius.*

⁶ In təmən nəhlan, məto sənəmə in tatol nat agin e ian-rat min, məto in təmən əm, məto-inu in iakləh. In tatos kətim rəha məni rəhalat, kən nian neen, in tətakləh-in.

⁷ Məto Iesu təmə, “Əpəs-tu pətan u. Sərəkinən rəhan nətəligən. In təmatələhəu wır senta u, məmə otəu nıpətik, o nian əh itəm okitənim io lan.

⁸ Ian rat min, nian rafin itəmat min ilat nəkotatig.† Məto io, okol esatigən nian rafin kitat min itəmat.”

Pris asol min kəmotegəs-in min suatip o nohamnuən Lasaros

⁹ Kən nian nımanin netəm Jutia kəmotəto məmə Iesu tətətig latuənu Petani, kən ilat kınəotuwa ikın. Kəsotuwa əmən məmə okotehm Iesu, məto ilat kotuwa min məmə okotəplan-tu Lasaros u təmimis, kən Iesu tol min təmegəh.‡

¹⁰ Kən əmun, pris asol min, kəmotegəhan-in min məmə okəkəike kohamnu min Lasaros,

¹¹ məto-inun nian netəm Isrel tepət kəmotəplan Lasaros təməmegəh min, kən ilat kəmotəhatətə e Iesu, kən minotapəs rəhalat netəm-iasol min.

*Iesu təmuwa Jerusalem matol əp in məmə in kig
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)*

¹² Kəmən lawigin, nımanin netəmim itəm kəmoatuwa Jerusalem məmə okotol lafet rəha Nuhagego-inən, kəmotəto məmə Iesu tətaliwək minatuwa e taon.

¹³ Kən tol nəhlan, ilat kəmotiet e taon u, moatəmik nat kit tahmen e nımalı nəmıl§ moatuwin mə okotəplan Iesu. Kən moatagət əfəməh moatən məmə,

“!Hosana!”*

!İərəməərə Uhgın tətətig ilau suah u itəm tatuwa e nərgin!

!İərəməərə Uhgın tətətig ilau Kig u rəha netəm Isrel!”†

¹⁴ Kən Iesu təməplan nəti togki kit, kən tasuə lan maliwək matuwin. Natımnat min u, Nəoa Rəha Uhgın tınəmən rəkis məmə,

¹⁵ “Netəm Saeon,‡ itəmat sotəginən.

!Otəplan-tu! !Kig rəhatəmat tatuwa,

in titasuə e nəti togki maliwək matuwa!”§

¹⁶ E nian əh, netəmim rəha Iesu ilat kotəruru nıpəti nat u. Məto uarisig, nian Iesu tınəmegəh min e nımısən, kən Uhgın tınol əp rəkis nepətən rəha Iesu, kən nıkilat təpanəht məmə əupən, kəməte rəkis nəghatən lan e Nəoa Rəha Uhgın, kənu netəmim kınətol nəghatən min əh tınuwa minol nıpəhrienən lan.

¹⁷ E nian Iesu təmaun-in Lasaros, kən Lasaros tiet e nıpəg kəpiel məmegəh min, nımanin netəmim tepət kəmotatig ilat əh-ikın. Kən ilat əh kəmotətul-arəp minotən-iarəp natımnat min u in təmol.

‡ 12:3: Nato in nat kit nəmiəwın tatəpien wır, tahmen e nıgpiş. § 12:3: Mak 14:3 * 12:5: Roiu, tri-hanrit tenarius tahmen e tri-hanrit-taosan vatu.” † 12:8: Dut 15:11 ‡ 12:9: Jon 11:43,44 § 12:13: Nımalı nəmıl u in nəmtətin rəha nəptən rəhalat ne nol winən e tikimır min rəha netəm Isrel. Okəm-naka ilat kəmoturin-urin nımalı nəmıl məto-inu nıkilat tatəht məmə Iesu in Kristo, kən in tınuwa məmə otəmki-rəkis ilat e nərəməəən rəha netəm Rom.

* 12:13: Nəghatən u, “Hosana,” nıpətin ətuatip in “Asitu, Uhgın, osmegəh itimat,” məto e nian rəha Iesu, nəghatən u, ilat kəmotəuhlin əm nıpətin məmə, “!Ənwiwi Uhgın!” Ves u ilat koatən, in təmisi-pən e Sam 118:25-26. † 12:13: Jon 1:49 ‡ 12:15: Jerusalem u, kəmotəun-in min məmə Saeon, məto-inun nərgin əh rəha nitot kit itəm kəmiləkin-pər taon lan. Saeon u, in nərgi Jerusalem kit min. § 12:15: Sek 9:9

¹⁸ Tol nəhlan, netəmim tepət kəmotuwa məmə okotəplan Iesu, məto-inu koatəto məmə in təmol nəmtətin əh.

¹⁹ Kən Farisi mən kənoatən-ən kəm ilat mən məmə, “!Otəplan-tu, okol kitat kəsotol agin-əhən nat kit. Roiu əh, netəmim rafin e nətuounən kənoatuarisig-in!”

Netəm Kris neen kəmotolkeike məmə okotəplan Iesu

²⁰ Kən nian netəmim kəmotuwən Jerusalem məmə okotəfak e nian rəha lafet u, kən netəm Kris neen mən əh-ikən ilat mən, kəmoatəfak.

²¹ Netəm Kris mən u kəmotuwa motechm Filip. Filip in etəm Petsaeta əpəh Kalili. Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, iakotolkeike məmə ekotəplan Iesu.”

²² Kən Filip tətul muwən mən-ipən kəm Antru, kən ilau kəmian muən-ipən kəm Iesu.

²³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Roiu əh, Nəti Etəmim, rəhan nian tīnuwa rəkis, məmə Uhgən otol əp rəhan nepətən əhag-əhag.

²⁴ Nipahrienən agin u iatən kəm itəmat məmə, etəmim otəkəike mītənəm nīkuti nat e nisip kən otimis. Okəmə təsimisən, kən okol təsəwiənən kən məsoeən. Məto okəmə otimis, kən otoe-in noan tepət, tepət.*

²⁵ Etəm nīkin tatəht pīk rəhan nəmegəhən e nətueintən u, in otəmkarəpən-in. Məto etəmim itəm nīkin təsəht pīkən nəhlan rəhan nəmegəhən e nətueintən u, in otəskəlīm wīr nəmegəhən rəhan o nəmegəhən līlīn.†

²⁶ Etəm tolkeike məmə otol wək rəhak, in otəkəike muarisig-in io,‡ kən okəmə ikən pəhruən io ekatīg ikən, kən in mən, in otatīg ikən-u.§ Kən etəm tatol wək rəhak, Tata Uhgən otisīai-in.”

Iesu təməghat-in nīmīsən rəhan

²⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Roiu əh, nīkik tītəhmə pīk.* ?Oekəhrol mīn-nulan? Okol esənən məmə, “Tata, ohrəkis nəhmən itəm tatuwa ron io.’ Natīmnat u inu, io emuwa ron.

²⁸ Tata, ik os-ipər atip nərgəm.”

Kən əmun, roiu agin-əh, ilat kəmotətəto nəwian kit təmīsī-pən e neai tatən məmə, “Io enīlās-ipər rəkis nərgək, kən roiu əh, oekīlās-ipər mən.”

²⁹ Kən netəmim itəm kəmotətul iuəhkīr ron kəmotətəto nəwian əh, kən ilat neen kotəmə, “!Netəmim! ?Naka u? ?Kaluəluə kit, o?” Məto neen kotəmə, “Nagelo kit əh tatəghat kəm in.”

³⁰ Məto Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Nəwian u, təməsuwamən məmə io ekəto. Məto təmuwa məmə itəmat onəkotətəto.†

³¹ Roiu əh tīnol nian itəm Uhgən otakīl nolən rəha netəmim e nətueintən. Roiu əh, in otoh-iəhau nəsanənən rəha Setan,‡ iərəmərə rəha nətueintən u.§

³² Nian katīlās-ipər io ilīs,* kən io oekīuw-pa netəmim rafin kotuwa ron io.”†

³³ E nəghatən u, in tīnuhapīk e nīmīsən rəhan.‡

³⁴ Kən netəmim kəmotən-ipən kəm in motən məmə, “Itimat enotətəto rəkis e Lou rəhatat, məmə nian Kristo itəm Uhgən təmən məmə otahl-ipa tuwa, in otətatīg līlīn əm, matuwən namnun tīkə.§ ?Təhrol ik nakatən məmə netəmim okotəkəike motīlās-ipər Nəti Etəmim? ?Məto Nəti Etəmim u, in pah?”

* **12:24:** 1 Korin 15:36 † **12:25:** Mat 10:39; 16:25; Mak 8:34-38; Luk 14:26; 17:33; 2 Korin 5:14-15 ‡ **12:26:** Mat 10:38; Luk 14:27 § **12:26:** Jon 14:3; 17:24 * **12:27:** Mat 26:38,39; Jon 11:33,38; 13:21 † **12:30:** Eks 19:9; Jon 11:42 ‡ **12:31:** Nat əpnapīn məmə nīmīsən rəha Iesu təmol məmə okəm-naka Setan təmol wīn, məto nipahrienən məmə in təsol wīnən. Əplan-tu Luk 10:18; Hip 2:14-15; 1 Jon 4:4; Nol Əpən 12:8-9. § **12:31:** Mat 4:8-9; Jon 14:30; 16:11; 2 Korin 4:4; Efes 2:2, 6:12 * **12:32:** E naoa rəha Jon, tatəghat-in nəghatən u “katīlās-ipər io ilīs” nian tepət. Kən in nīpətīn kəiu. Nian tatən “katīlās-ipər io ilīs,” nīpətīn kit in tatəghat-in nīmīsən rəha Iesu e nīg kəməluau. Kən nīpətīn kit mən, e nīg kəməluau əh, in tatəghatun nəwīrən asol ne nepətən asol rəha Iesu. † **12:32:** Jon 3:14; 6:44; 8:28 ‡ **12:33:** Fil 2:8-9; 1 Tim 3:16; Hip 1:3 § **12:34:** Netəmim nīkilat tatəht ves mən əh, tahmen e 2 Saml 7:16, Sam 72:17; 89:4,35-37; 110:1,4, Aes 9:7; Esik 37:25; Dan 7:14. Nīkilat təsəhtən ves mən itəm koatən məmə Kristo in otaupən mīmīs.

³⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nəhag-əhagən u, tətatiḡ otəmat o nian təkəku əm. Kən nian nəhag-əhagən u tətatiḡ otəmat, itəmat nəkotəkəike motaliwək lan. Okəmə kəpə, kən napinəpən otirəfin itəmat. Kən etəmim itəm tətaliwək e napinəpən, in təruru ikin in tatuwin ikin.

³⁶ Nian nəhag-əhagən u tətatiḡ əh otəmat, itəmat nəkotəkəike motahatətə e nəhag-əhagən u məmə itəmat nakotuwa nenəti nəhag-əhagən.”*

Netəm Isrel ilat kəməsotahatətəən e Iesu

Nian Iesu təmən rəkis nəghatən u kəm ilat, kən magim mapəs ilat muwin matəhluaiḡ.

³⁷ Nat əpnəpin məmə in tinol rəkis nəmtətin tepət e niḡanəmti netəm Isrel, mətə ilat kəsotahatətəən lan.

³⁸ Ien rəha Uhgın u Aesea, təmaupən matəghat-in rəhalat nolən. Kən nat u təmuwa məmə otol nəghatən rəhan tuwa mol nıpahrienən lan. In təmən məmə, “?Iərəməərə, pah otahatətə e nəghatən rəhatimat?

?Ekoatən-iarəp, kən pah otahatətə lan?

?Kən Iərəməərə otol əp kəm pah nahgin itəm təsanən pik o nosmegəhən?”†

³⁹ Kənu ilat kotəruru nahatətəən lan mətə-inu tahmen-pən əm məmə Aesea təmən-iarəp min aupən məmə,

⁴⁰ “In təmol ilat məmə niḡanəmtilat otəpis.

Okəmə təsəpisən, kən ilat okotəplan nat kən motitun.

Kən in tinahtosiḡ-in rəkis nikilat.

Okəmə təsolən, kən ilat okotenatiḡ kən motitun nəuhlinən nətəliḡən rəhalat, kən motahatətə lak, ekol nəmegəhən rəhalat tuwiwi min.”‡

⁴¹ Ien rəha Uhgın, Aesea u aupən, təmən nulan mətə-inun in təməplan nepətən əhag-əhag rəha Iesu, kən tol nəhlan, in tatəghat-in.§

⁴² Kən mətə, netəm-iasol min tepət məsin, ilat min kəmotahatətə e Iesu. Mətə ilat koatəgin nən-iarəpən məmə ilat kəmotahatətə lan, mətə-inun koatəgin Farisi min məmə okotahl-iarəp ilat e nimə rəha nuəfiminən,

⁴³ mətə-inu netəm iasol min u, ilat kotolkeike pik məmə netəmim okotənwiwi ilat, taprəkis-in məmə Uhgın nikin otagiən olat.

Nəghatən rəha Iesu titun nakilən nolən rəha netəmim

⁴⁴ Kən Iesu təmagət əfəməh məmə, “Etəmim itəm tətahatətə lak, sənəmə tətahatətə pisin əm lak, mətə tətahatətə min e Uhgın itəm təməhl-ipa io.

⁴⁵ Kən etəmim u itəm təməplan io, sənəmə təməplan əm io. In təməplan min Uhgın u təməhl-ipa io.*

⁴⁶ Io u nəhag-əhagən.† Emuwa e nətueintən u, məmə etəmim itəm otahatətə lak, otəsatiḡən e napinəpən.

⁴⁷ Etəmim itəm tatətə rəhak nəghatən, məsolən, okol esən-iarəpən rəhan nalpinən, mətə-inun eməsuwamən e nətueintən u məmə ekən-iarəp nalpinən rəha netəmim. Mətə emuwa məmə ekosmegəh ilat.‡

⁴⁸ Mətə etəmim itəm tatəuhlin-pa məntaan kəm io, məsosən rəhak nəghatən, nat kit əh-ikin tətatiḡ məmə in otən-iarəp rəhan nalpinən. O Namnun Nian, nəghatən min u rəhak, ilat okotən-iarəp nalpinən rəhan.§

⁴⁹ Tol nəhlan mətə-inu nəghatən min u, sənəmə rəhak pisin əm, mətə Tata Uhgın u təməhl-ipa io, kən in təmən məmə ekəkəike muwin mən nəhlan, kən mol nəhlan.*

⁵⁰ Kən io enəmitun rəkis məmə nəghatən min u, itəm in təmən-ipa kəm io, nəmegəhən lilin tətatiḡ lan. Kən tol nəhlan, nəghatən min u iakatən ilat, Tata Uhgın təmən-ipa kən məḡətun io elat, məmə ekən mihin.”

* 12:36: Mat 5:14; Efes 5:8-9; 1 Tes 5:5 † 12:38: Aes 53:1; Rom 10:16 ‡ 12:40: Aes 6:10 § 12:41: Aes 6:1-4

* 12:45: Jon 14:8-9 † 12:46: Jon 1:4 ‡ 12:47: Jon 3:17 § 12:48: Jon 5:45 * 12:49: Jon 14:31

13

Iesu tãmau nelki rãhan netãmim

¹ Tĩnuwa mãtoarus nian netãm Isrel kotol lafet lan, lafet rãha Nuhagego-inãn, kãn Iesu tĩnitun mãmã rãhan nian tĩnuwa rãkis mãmã otiet e nãtueintãn u, muwĩn mehm Tata Uhgĩn.* Nian rafin in tãmatolkeike pik rãhan netãmim u kotatig e nãtueintãn, kãn mãto roiu in tatãgãtun ãsas rãhan nolkeikeãn rafin kãm ilat.

² Tĩnehnaipãn, Iesu ne rãhan netãmim min kãmõatagwãn, kãn Setan tĩnatos-ipãn-os-ipãn rãkis kãm Jutas Iskariot, nãti Saimon, mãmã in otosalĩm-in Iesu tuwĩn e nelmi tikĩmir min rãhan.

³ Iesu tãmĩtun mãmã Tata Uhgĩn tãmãlãhãu-pãn rãkis natĩmnat rafin u e nelmin,† kãn tĩnitun min mãmã in tãmisi-pãn o Uhgĩn, kãn in otãpanitãlig-pãn min o Uhgĩn.

⁴ Tol nãhlan, in tãmãtul, kãn mapeg rãkis rãhan sot asol, kãn mãtãut-in tawĩl kit.

⁵ Kãn milãs pesĩn kit, mãtu-pãn nãhau lan, kãn ãmun mãtuoun mãtau nelki rãhan min netãmim, kãn mãtafãl e tawĩl, tawĩl u itãm in tatãtãut-in.

⁶ Tãmol mihin, muwĩn e Saimon Pita, kãn Pita tãn-ipãn kãm in mãmã, “?Iãrãmãrã, tãhrol? Tãsãwirãn mãmã ik onakau nelkãk.”

⁷ Mãto Iesu tãn-ipãn kãm in mãmã, “Roiu ik nãkãruru nĩpãti nat u io iatol, mãto uarisig un, onãpanĩtun nĩpãtin.”

⁸ Kãn Pita tãn-ipãn kãm in mãmã, “Okol nãsauãn nelkãk nian kit ne.”

Mãto Iesu tãmã, “Okãmã ekãsauãn nelkãm, kãn okol ik nãkãsuwãmãn mol rãhak etãmim.”

⁹ Kãn Saimon Pita tãmãn-ipãn kãm in mãmã, “!Iãrãmãrã, okãmã tol nãhlan, kãn onasauãn ãm nelkãk, mãto onakau min nelmãk ne rãhk-kapã!”

¹⁰ Kãn Iesu tãn-ipãn kãm in mãmã, “!Kãp! Etãm un tĩnaig rãkis, in tĩnãruãn rãkis, tĩnahmen. Tãwir ãm mãmã okãsau minãn nĩpãtin; mãto io oekãike mau min ãm nelkin. Itãmat nĩnotãruãn rãkis. Mãto sãnãmã itãmat rafin agĩn-ãh.”‡

¹¹ Iesu tĩnitun rãkis mãmã ilat pah un otegãhan-in-pãn in e nelmi rãhan tikĩmir min. Tol nãhlan, kãn in tãn mãmã, “Sãnãmã itãmat rafin agĩn-ãh.”

¹² Nian Iesu tĩnau rãkis nelki rãhan netãmim min, kãn muwĩn min e rãhan napãn, kãn muwĩn min mãpãlãh e nãmeen e tepĩl. Kãn ãmun mãtapãh olat mãmã, “?Itãmat nãkotĩtun nĩpãti nat u emol roiu agĩn etãmat? ¹³ Itãmat nakotaun-in io mãmã Iãgãtun ne Iãrãmãrã, kãn tãtuatĩp ãm nulan, mãto-inun nĩpahrienãn mãmã io u, rãhatãmat Iãgãtun ne rãhatãmat Iãrãmãrã.

¹⁴ “Mãto-inu io, io u rãhatãmat Iãrãmãrã ne io Iãgãtun rãhatãmat, kãnu io ekau nelkitãmat, kãnu itãmat min, onãkotau nelkitãmat min.§

¹⁵ Io emol mãgãtun itãmat lan, mãmã itãmat onãkotol nolãn kitĩãh ãm, mãmã inu, emol mihin etãmat.

¹⁶ Nĩpahrienãn agĩn u iatãn-ipĩnã kãm itãmat mãmã, iolwãk kit, in tãsaprãkis-inãn rãhan etãm-iasol, kãnu iahl-ipãn in tãsaprãkis-inãn etãm titãhlãpis.*

¹⁷ Roiu ãh, itãmat nãkotĩtun wir natĩmnat min u. Kãn o nat u, okãmã nãkoatol nulan, kãn itãmat onãkotos nãwirãn o Uhgĩn.†

¹⁸ “Io esãnãn itãmat rafin.‡ Io ekĩtun wir itãmat min un itãm io emitãpun itãmat.§ Mãto nãghatãn u rãha Nãoa Rãha Uhgĩn, otãkãike muwa mol nĩpahrienãn lan. Nãghatãn u tatãn mãmã, ‘Etãmim u, aupãn itĩmlau ematuagwãn kãlãh e plet kitĩãh, mãto roiu, in tĩnãuhlin rãhan nãtãligãn, minãtol noa kãm io.’* ”

¹⁹ Io iatãn-iarãp natĩmnat min u kãm itãmat u-roiu, nian okãsolãn ãh. Mãto nian okãtol, kãn itãmat onãkotãhatãtã lak, mãmã Io u inu.†

* 13:1: Jon 16:28 † 13:3: Mat 28:18 ‡ 13:10: Jon 13:18 § 13:14: 1 Pita 5:5 * 13:16: Luk 6:40 † 13:17: Mat 7:24,25; Luk 11:28; Jem 1:25 ‡ 13:18: Jon 13:10 § 13:18: Jon 15:16 * 13:18: Sam 41:9 † 13:19: “Io u inu” - ðplan-tu futnot e Jon 4:26.

²⁰ Nipahrienən aḡin u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, etəmim pah itəm tatos rəhak iahləpis kən nikin tagien ron, tahmen-pən əm məmə in tatos mīn io, kən nikin tagien ron io. Kənu etəmim itəm tatos wīr io, kən nikin tagien ron io, tahmen-pən əm məmə in tatos wīr mīn rəhak Tata, kən nikin tagien ron.”‡

Iesu təmən-iarəp məmə Jutas in otegəhan-in-pən in e nelmi tikimīr mīn

(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21;

Luk 22:21-23)

²¹ Nian Iesu tīnən-iarəp rəkis nəghatən əh, kən nikin təməfigəm pik, kən in təmə, “Nipahrienən aḡin u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, itəmat kit u ikin-u, otegəhan-in-pən io e nelmi tikimīr mīn rəhak.”

²² Kən rəhan netəmim mīn kəmotətag-pən motəplan ilat mīn. Nīkilat natəht məmə kəruru məmə in tatən pah.

²³ Kən ilat kit u itəm Iesu in tolkeike pik,§ in tataməhl* iuəhkir əm o Iesu.

²⁴ Kən Saimon Pita, in təmasḡəwīn-pən anion kəm in məmə, “Ətapəh-tu ron, məmə etəmim pah əh in tatən.”

²⁵ Kən suah əh təmiəu-iəu muwa iuəhkir o Iesu, kən mətapəh ron məmə, “?Iərəmərə, pah un nakatən?”

²⁶ Kən Iesu təmə, “Io ekəmkas pīret məsīn, kənu meer-pən e sup, kən mos-ipən kəm in, kənu suah u, inun.” Kən əmun, in təməmkas pīret kit, meer-pən e sup, kən mos-ipən kəm Jutas, nəti Saimon Iskariot.

²⁷ Kən Jutas təmos pīret un. Kən Setan tīnalpin rəhan nətəligən.

Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nat u nakəmə nakol, uwīn uəhai əm mol.”†‡

²⁸ Netəmim mīn un rəha Iesu itəm kotəməhl tītəlau e tēpīl moatəḡwən, ilat kəsotītunən məmə Iesu təmən-ipən nəghatən u kəm in o naka.

²⁹ Jutas in tītahtu kətīm rəha məni rəhalat, kən ilat neen nīkilat təht məmə Iesu təmən-ipən kəm in məmə otuwīn mos-nəmtīn nagwənən neen nīḡilat o lafet, o okəm-naka tatuwīn otos-ipən məni neen kəm ian-rat mīn.§

³⁰ Kən nian Jutas təmos rəkis pīret u, təmətul mīet uəhai əm. Kən tīnapinəp rəkis.*

Iesu təmən nəghatən wi kit məmə okotol

³¹ Nian Jutas tīniet rəkis, kən Iesu təmə, “Roiu əh, Uḡin tīnatīləs-ipər nəḡḡi Nəti Etəmim,† kən Nəti Etəmim tīnatīləs-ipər nəḡḡi Uḡin.

³² Məto nian Nəti Etəmim tīnol əp rəkis nepətən rəha Uḡin, kən Uḡin atīp əm in otol əp mīn nepətən rəha Nəti Etəmim. Kən in otol əm huə roiu əm.‡

³³ “Nənətīk mīn, okol esatīḡən tuwəh kitat mīn itəmat. Kən itəmat onəpanotegəs-in io, məto io iakatən mīn əm nəghatən kitīəh əm kəm itəmat u-roiu, itəm ematən-ipən kəm netəm-iasol mīn rəha Isrel aḡpən. Ematən-ipən kəm ilat məmə, ‘Ikin əh ekatuwīn ikin, itəmat nəkotəruru nuwīnən ikin.’§

³⁴ “Io iatən-ipinə nəghatən wi kit kəm itəmat məmə nəkotəkəike moatol.* Itəmat nəkotəkəike motolkeike itəmat mīn.† Tahmen-pən əm məmə io emolkeike mihin itəmat, kənu e nolən kitīəh əm, itəmat nəkotəkəike motolkeike itəmat mīn.‡

³⁵ Kən okəmə nakolkeike nulan itəmat mīn, kən netəmim rafin okotītun məmə itəmat rəhak mīn netəmim.”§

‡ **13:20:** Mat 10:40; Jon 17:18 § **13:23:** Etəmim itəm naoa u tatən, in Jon u itəm tətəpīl iuəhkir o Iesu. In u, itəm Iesu tolkeike pik, məto in təməte naoa u, kən məsənən nəḡḡin. * **13:23:** E nolən rəhalat e nian əh, ilat kotəməhl nəhlan moatəḡwən. † **13:27:** Luk 22:3 ‡ **13:27:** Setan: Əplan e tiksonari. § **13:29:** Jon 12:5-6 * **13:30:** Luk 22:53

† **13:31:** Jon 12:23 ‡ **13:32:** Jon 17:1-5 § **13:33:** Jon 7:33-34 * **13:34:** Jon 15:12; 1 Jon 2:7-11; 3:11 † **13:34:** Lev 19:18; 1 Tes 4:9; 1 Pita 1:22 ‡ **13:34:** Efes 5:1-2; 1 Jon 4:10-11 § **13:35:** 1 Jon 3:14; 4:20

Iesu tāmən-iarəp məmā Pita otəpanən məmā in təruru Iesu
(*Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34*)

³⁶ Kən Saimon Pita tətəpəh ron məmā, “?Iərəməərə, ik onəkuwīn hiə?”

Kən Iesu tən-ipən kəm in məmā, “Ikīn əh io ekatuwīn ikīn, ik nəkəruru nətəu-pa-mən io roiu, mətə uarisig un, onəpanuwa.”*

³⁷ Kən Pita tətəpəh ron məmā, “?Iərəməərə, oekəsətəu-pənən ik u-roiu o naka? Io, nīkik tagien əm məmā ekīmīs ron ik.”

³⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmā, “?Ik nakəmā nīkim tagien əm məmā onakīmīs ron io? Nīpahrienən aḡin u iatən kəm ik məmā, mənīg otəsīmnənən əh, kən ik onakən mau kīsīl məmā nəkəruru io.”†

14

Iesu in Suatip o nuwīnən o Tata Uhgīn

¹ Kən Iesu tāmən-ipən kəm ilat məmā, “Nīkītəmat təsahməən. Itəmat nəkotəkəike motahətətə e Uhgīn,* kən motahətətə mīn lak.

² E nīmā rəha Tata rəhak, noan tepət əh-ikīn. Nəghatən u in nīpahrienən. Okəmā təsol mihīnən, okol enən-ipīnə rəkīs kəm itəmat. Roiu əh, io ekatuwīn, ekol əpen-əpenə rəhatəmat.‡

³ Kən mətə-inu ekuwīn mol apen-pena otəmat, kən io oepanītəlig-pa mīn mos itəmat nakotuwa moatatīg kitat mīn io,‡ məmā itəmat onəkotatīg ikīn-u itəm io mīn iakətatīg ikīn.§

⁴ Ikīn əh iakatuwīn ikīn, itəmat nīnotītun rəkīs suatip rəhan.”

⁵ Mətə Tomas tən-ipən kəm in məmā, “Iərəməərə, itimat ekotəruru ikīn-un nakatuwīn ikīn. ?Ekotəhrol nulan motītun suatip tatuwīn ikīn əh?”

⁶ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmā, “Io u,* suatip ron.† Kən io un, nəukətī nīpahrienən,‡ kənu io un, nəukətī nəmegəhən.§ Etənim kit okol təsuwamən o rəhak Tata okəmā io ekəsosən in muwīn.*

⁷ Okəmā nəmotītun io, kən nəmotītun mīn rəhak Tata.† Kən tol nəhlan, tətəuon roiu, nīnotītun rəkīs in, kən mīnotəplan.”

⁸ Kən Filip tən-ipən kəm in məmā, “Iərəməərə, awi əgətun-tu Tata Uhgīn kəm itimat. Nat əm u inu, itimat ekotolkeike.”‡

⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmā, “Filip, io emətatīg təfəməh kitat mīn itəmat. Mətə ik nəkəruru əh io. Etənim itəm tatəplan io, in tatəplan Tata Uhgīn.§ ?Təhrol ik nakatən məmā, ‘Awi, əgətun Tata Uhgīn kəm itimat?’* ”

¹⁰ ?Ik nəsatətəən məmā iakatīg e Tata Uhgīn, kənu Tata Uhgīn tətatīg lak?† Nəghatən mīn u iakatən kəm itəmat, sənəmā rəhak əm. Tata Uhgīn u, nian rafin, tətatīg lak, inun in tatol rəhan mīn u wək.

¹¹ Itəmat onəkotəike motahətətə lak nian io iatən məmā iakətatīg e Tata Uhgīn, kənu Tata Uhgīn tətatīg lak. Mətə okəmā kəpə, təwīr məmā nakotahətətə lak o nəfigəmən rəha nəmtətin mīn itəm ematol.‡

¹² Nīpahrienən aḡin u iatən kəm itəmat məmā, etənim itəm tətahətətə lak, in otol nolən wək mīn un itəm io ematol.§ Əwəh, in otol nolən wək tər təhmīn mīn taprəkīs-in wək mīn un itəm io emol, mətə-inun io ekatuwīn o Tata Uhgīn.

* **13:36:** Jon 14:2 † **13:38:** Jon 18:27 * **14:1:** Sam 4:5 † **14:2:** Hip 11:16 ‡ **14:3:** 1 Tes 4:16-17; 2 Korin 5:8, Fil 1:23 § **14:3:** Jon 12:26 * **14:6:** Jon 6:35 † **14:6:** Jon 10:9; Hip 10:20 ‡ **14:6:** Jon 1:14 § **14:6:** Jon 1:4 * **14:6:** Wək 4:12 † **14:7:** Jon 1:18; 1 Jon 2:23 ‡ **14:8:** Eks 33:18 § **14:9:** Aes 9:6; Jon 1:14; 12:45; 2 Korin 4:4; Fil 2:6; Kol 1:15; Hip 1:3 * **14:9:** Jon 1:18; 10:30; 12:44-45; 13:20 † **14:10:** Jon 14:20; 10:38; 17:21 ‡ **14:11:** Jon 5:36; 10:38 § **14:12:** Luk 10:17

13 Io Nätin, kən okəmә nakoteasiә-in nat kit e nәrgәk, nat әpnapin okәмә nakoteasiә-in nat naka, io epanol,* mәмә wәk u rәha Nätin otilәs-ipәр nәrgi Tata Uhgın.

14 Kән okәмә onәkoteasiә-in nat kit ron io, e nәrgәk, kән io ekol.”

Iesu tәмән mәмә Narmın Rәha Uhgın otuwa

15 Kән Iesu tәмәghat әh matuwın, matән mәмә, “Okәмә itәmat nakotolkeike io, kәnu itәmat onәkotol nәghatән rәhak.†

16 Kән io, oеkeasiә o Tata Uhgın mәмә in otahl-ipa Iasitu‡ kit mın otәmat. Kән in otәtatig lilin itәmat min.

17 Suah un inun, in Narmın rәha Nipahrienән.§ Netәmim rәha nәtueintән u, okol kәsotosән in e nikilat,* mәto-inu ilat kәsotәplanән in, motәruru in. Mәto itәmat, nәkotitun in, mәto-inun in tәtatig itәmat min. Kән in otәpanatig e nikitәmat.

18 “Nian io ekiet etәmat, okol esapәsән itәmat nәkotatig pisin әm, tahmen e suakәlh. Io epanitәlig-pa mın otәmat.

19 Otәsuwәhән, netәmim rәha nәtueintән u ilat okәsotәplanән io. Mәto itәmat onәpanotәplan io.† Kән mәto-inun io epanәmegәh, itәmat mın onәpanotәmegәh.‡

20 O nian rәha natimnat mın u, kән itәmat onәkotitun mәмә iakәtatig e rәhak Tata.§ Kән itәmat nәkotatig lak, kәnu io ekәtatig etәmat.

21 “Etәmim itәm tәmos wir nәghatән rәhak, kән matol, etәmim u inun in tolkeike io. Kән etәmim itәm tolkeike io, rәhak Tata in otolkeike mın in.* Kән io mın oekolkeike in. Kән io oekol әp io kәм in, mәмә in otitun әsas io.”

22 Kән Jutas u, (sәnәmә Jutas Iskariot, mәto iahunin kit), in tәmәtapәh ron mәмә, “? Iәrәmәrә, ik onakahrol nulan kән mol әp ik kәм itәmat әm, mәto onәsol әpән ik kәм netәmim rәha nәtueintән?”†

23 Mәto Iesu tән-ipән kәм in mәмә, “Etәmim itәm tolkeike io, in otatol nәwiak, kәnu rәhak Tata in otolkeike in. Kәnu io ne rәhak Tata, itimlau ekueia mәtuatig itimәhal min. Kән itimlau ekioal imatimlau әh-ikin.‡

24 Etәmim itәm tәsolkeikeән io, in tәsolән nәwiak. Nәghatән mın u itәm nәmotәto ematән, emәsән atipән ilat. Mәto emos ilat o rәhak Tata itәm in tәmahl-ipa io ekuwa.§

25 “Io iatән-iarәp nәghatән mın u kәм itәmat nian etatig әh kitat min itәmat.

26 Mәto Narmın Rәha Uhgın u, in Iasitu, itәm Tata Uhgın otahl-ipa e nәrgәk, in otәgәtun itәmat e natimnat mın rafin. Kән in otәtol itәmat mәмә nikitәmat otatәht natimnat mın u itәm iatән kәм itәmat, mәsotaluinән.*

27 “Roіu әh tinuәkir mәмә io oekapәs itәmat. Io iatәlәhәu nәmәlinuән rәhak tәtatig otәmat.† Kәnu nәmәlinuән u, itәm iakatos-ipinә, tәsahmenән e nәmәlinuән itәm nәtueintән u tatos-ipinә. Itәmat, nikitәmat tәsahmәән kән mәsotәginән.

28 Itәmat ninәmotәto rәkis rәhak nәghatән, emән-ipinә kәм itәmat mәмә, ‘Io oepanapәs itәmat, mәto uarisig, oepanitәlig-pa mın otәmat.’ Okәмә nakotolkeike pahrien io, kән nikitәmat otagian әm mәмә nәkotәplan io iakatuwın o rәhak Tata, mәto-inu in ilis taprәkis-in io.

29 Io iatән-iarәp rәkis әm natimnat mın u kәм itәmat u-roіu, nian ilat kәsotolән әh, mәмә nian ilat kinotuwa moatol nipahrien lan, kән itәmat onәkotahatәtә lak.

30 Roіu әh, okol esәghatән tәfәmәh mın kәм itәmat, mәto-inun Setan u iәrәmәrә rәha nәtueintән u,‡ in tinatuwa. In tәsosән nәsanәнән mәмә otol win lak.

* 14:13: Mat 7:7 † 14:15: Dut 11:13; Jon 13:34, 1 Jon 2:3-5,24; 5:3; 2 Jon 6 ‡ 14:16: Jon 14:26; 15:26; 16:7 § 14:17: Jon 15:26; 16:13; 1 Jon 4:6; 5:6 * 14:17: 1 Korin 2:14 † 14:19: Jon 16:16 ‡ 14:19: Jon 6:57 § 14:20: Jon 10:38; 17:21 * 14:21: Jon 16:27; 1 Jon 2:5 † 14:22: Wәk 10:41 ‡ 14:23: Esik 37:27-28; Sek 2:10; Efes 3:17; 1 Jon 4:12,16; Nol Әpән 21:3 § 14:24: Jon 5:19; 7:16; 8:28; 12:49-50 * 14:26: Jon 15:26; 16:7,13; 1 Jon 2:27 † 14:27: Aes 9:6-7; Luk 2:14; 24:36; Jon 16:33; Rom 5:1; Fil 4:7 ‡ 14:30: Jon 12:31

³¹ Mæto io iatol ætuatip æm næwia Tata Uhgîn mæmæ netæmim ræha nætueintæn okotitun mæmæ io ekolkeike in. §

“Itæla, pæs kotætul motagim ikin-u, moatuwin.”

15

Iesu in tahmen e nækæt nig pahrien

¹ Kæn Iesu tatæn mæmæ, “Io un,* io ekahmen e nokæt nig pahrien. Kæn ræhak Tata in tahmen e etæmim itæm tatitasilin nig u.† ² Nelmi nig min rafin itæm kæsotoeæn, in tatæte rækis ilat, kæn nelmi nig min rafin u itæm koatæ, in tætafæl wir ilat,‡ mæmæ ilat okotæ-in noalat tepæt. §

³ Itæmat nækotahmen e nelmi nig u. Kæn io enafæl wir rækis itæmat e næghatæn min itæm iatæn-ipinæ kæm itæmat.*

⁴ Otæper-ipa lak,† kæn io oekæper-ipæn etæmat. Nelmi nig otæsoeæn okæmæ in tæsoer-ipænæn e nækæt in. E nolæn kitæh æm, itæmat okol næmegæhæn ræhatæmat tæsoe-inæn noan okæmæ næsoetæper-ipamæn lak.‡

⁵ “Io u, io nokæt nig. Kæn itæmat nelmi nig min, nelmi nig min itæm koatætul-pæn wir lak, moatæper-ipa. Næmegæhæn ræha etæmim itæm tatæper-ipa lak kæn iatæper-ipæn lan, in oetæ-in noan tepæt. Mæto itæmat u, okæmæ næsoetæper-ipamæn lak, okol næsotolæn nat kit. §

⁶ Okæmæ etæmim tæsoer-ipamæn lak, in tahmen e nelmi nig kit, itæm kinæra kin kæn tinapæ rækis. Nelmi nig min tol næhlan, kitun næmikæn kærakin-pæn e nigæm, kuwaan ætip.*

⁷ Okæmæ itæmat nækotæper-ipa lak, kæn næghatæn min ræhak kotæper-ipæn etæmat, nat naka itæmat nakotolkeike, nækotitun neasiæ-inæn. Kæn Uhgîn otol kæm ik.†

⁸ Nian næmegæhæn ræhatæmat oetæ-in noan tepæt,‡ nat æh in tatilæs-ipær nærgi ræhak Tata, kæn e nolæn u, tatægætun mæmæ itæmat ræhak min netæmim. §

⁹ “Tata Uhgîn in tolkeike pik io. E nolæn kitæh æm, io ekolkeike mihin itæmat. Otæper-ipæn e ræhak nolkeikeæn.

¹⁰ Okæmæ itæmat nækoatol ræhak næghatæn,* kæn onækotæper-ipa e ræhak nolkeikeæn, tahmen ætuatip æm mæ inun io emol næghatæn min ræha Tata Uhgîn, kæn iatæper-ipæn e ræhan nolkeikeæn.

¹¹ Io ematæn-iaræp næghatæn min u kæm itæmat, mæmæ nikitæmat otætagien, tahmen æm mæmæ io nikik tætagien. Kænu nikitæmat otætagien otætagien mærioah.†

¹² Itæmat nækotækæike moatol næghatæn u ræhak. Tatæn mæmæ itæmat onækotolkeike itæmat min, tahmen æm mæmæ io ekolkeike mihin itæmat.‡

¹³ Suah kit tikæ itæm tolkeike pik in kit taprækis-in etæmim un itæm tategæhan-in ræhan næmegæhæn mæmæ otosmegæh in min neen. §

¹⁴ Kæn okæmæ itæmat nækotol natimnat min u iatæn kæm itæmat, tatægætun mæmæ itæmat un, io min neen.

¹⁵ Io oesaun-in minæn itæmat mæmæ iolwæk min ræhak, mæto-inun etæm tatol wæk, in tæruu natimnat min itæm ræhan etæm-iasol tatol. Mæto roiu æh, io ekaun-in itæmat, mæmæ io min neen, mæto-inun natimnat min rafin u itæm emæto o ræhak Tata, enæn-iaræp rækis kæm itæmat.*

¹⁶ Itæmat næmæsoetæpunæn io, mæto io emætæpun itæmat.† Kæn io emælæhæu-pæn itæmat mæmæ itæmat onækotuwîn motol wæk, kæn wæk ræhatæmat oetæ-in noan.‡ Kæn noan un, in otætætig. Tol næhlan, kæn okæmæ nakoteasiæ-in natimnat min kæm Tata Uhgîn e nærgæk, kæn in otos-ipinæ kæm itæmat.

§ 14:31: Jon 10:18; 12:49 * 15:1: Jon 6:35 † 15:1: Aes 5:1-7 ‡ 15:2: Hip 12:5-11 § 15:2: Mat 7:20; Kal 5:22-23; Efes 5:8-9; Fil 1:11 * 15:3: Jon 1:29; 13:10; Efes 5:26 † 15:4: Jon 6:56 ‡ 15:4: Əplan-tu futnot əpəh Jon 6:56. § 15:5: Fil 4:13 * 15:6: Mat 3:10 † 15:7: Mat 7:7 ‡ 15:8: Kal 5:22-23 § 15:8: Jon 8:31 * 15:10: Jon 14:15 † 15:11: 1 Jon 1:4 ‡ 15:12: Jon 13:34 § 15:13: Jon 10:11; Rom 5:7,8; 1 Jon 3:16 * 15:15: Jon 8:26 † 15:16: Jon 13:18 ‡ 15:16: Jon 15:5

17 Iatos-ipinā nəghatən kit kəm itəmat in tol nulan. Itəmat onəkotəike motolkeike itəmat mīn.”§

Netənim rəha nətueintən, ilat koatətəhau netənim rəha Iesu

18 Kən Iesu tən-ipən məmā, “Okəmā netənim rəha nətueintən u koatətəhau itəmat, nikitəmat otəkəike muwəh məmā aupən, ilat kəmotətəhau mihin io.*

19 Okəmā itəmat netənim rəha nətueintən u, kən netənim rəha nətueintən okotolkeike itəmat, mətō-inu rəhalat u itəmat. Mətō sənəmā itəmat netənim rəha nətueintən u. Io enimitəpun rəkis itəmat, kən mos-irəkis itəmat o nətueintən. Kən o nat u inu, netənim rəha nətueintən, kotətəhau itəmat.†

20 Nikitəmat otəkəike matəht nəghatən u emən-ipinā rəkis kəm itəmat məmā, ‘Iolwək əm kit, təsaprəkis-inən rəhan etəm-iasol.‡ Kən mətō-inu netəm rəha nətueintən u, ilat koatol tərət agin ron io, kən tol nəhlan, ilat okotol nolən kitiəh əm etəmat.§ Okəmā ilat kəmotol rəhak nəghatən, kən ilat okotol rəhatəmat nəghatən. Mətō ilat kəməsotol agin-əhən rəhak nəghatən mīn.

21 Ilat okotol natimnat mīn nulan etəmat, mətō-inun itəmat rəhak mīn netənim.* Ilat okotol nəhlan, mətō-inu ilat kotəruru Uhgīn itəm təmahl-ipa io.†

22 “Emuwa kən məghat kəm ilat. Tol nəhlan e noa nəghatən u, ilat kəmotəplan əsas rəhalat nolən rat mīn. Mətō kəmoatəuhlin məntalat ron io moatəpəs rəhak nəghatən. Kən roiu, kol kəsotənən məmā rəhalat nolən rat tikə.‡§

23 Etənim itəm tetəhau io, in tetəhau mīn rəhak Tata.

24 Emuwa mol wək mīn u e niganəmtilat itəm kol etəm pişin kit təməsolan. Tol nəhlan, ilat kəmotitun məmā pah u io. Kən nat əpnəpin kəmotitun io, mətō koatətəhau io, kən tol nəhlan məmā koatətəhau mīn rəhak Tata. Kən roiu, kol kəsotənən məmā rəhalat nolən rat tikə.*

25 Mətō natimnat mīn əh otəkəike mol nəhlan, kən mol məmā nəghatən u otuwa pahrien itəm netəm aupən kəmotətə rəkis e naoa rəha Lou. Rəhalat u Lou tatən məmā, ‘Io esolan nat kit elat, mətō ilat kotətəhau agin-əh io, moatol timəht kəm io.”†

26 “Mətō nian lasitu otuwa, in otatən-iarəp io. Narmīn rəha Nipahrienən u, tatisi-pən o Tata Uhgīn.‡ Io ekahl-ipa in tuwa otəmat.

27 Kənu itəmat mīn, onəkotəkəike motən-iarəp io,§ mətō-inu itəmat noatətig kitat mīn io e nətounən e wək rəhak muwa mətōarus-pa u-roiu.

16

1 “Io enatən-iarəp natimnat mīn u kəm itəmat məmā rəhatəmat nahatətən otəseiuiəuən.

2 Ilat okəpanotəhg-iarəp itəmat e nimə mīn rəha nuəfimīnən rəhalat;* kən nipahrienən agin, nian əh-ikīn tatuwa itəm netəm okotohamnu itəmat, kən nikilat təht məmā ilat koatol wək wir kit rəha Uhgīn.†

3 Ilat okotol natimnat mīn u, mətō-inun ilat kotəruru Tata Uhgīn, kən motəruru mīn io.‡

4 Mətō io ekaupən matən-iarəp natimnat mīn u kəm itəmat. Kən nian ilat kinotətuoun mīnatol etəmat, kən nikitəmat otuəh məmā io enəmən rəkis natimnat mīn u kəm itəmat.”

Wək mīn itəm Narmīn Rəha Uhgīn otəpanol

Kən Iesu təghat əh matuwīn, matən məmā, “Io eməsən-iarəpən natimnat mīn u kəm itəmat aupən, mətō-inu emətətig kitat mīn itəmat.

§ 15:17: Jon 15:12 * 15:18: Aes 66:5; 1 Jon 3:13 † 15:19: Jon 13:16; 17:14 ‡ 15:20: Jon 13:16 § 15:20: 2 Tim 3:12 * 15:21: Aes 66:5; Mat 5:10-12; 10:22; Luk 6:22-23; Wək 5:41; 1 Pita 4:14; Nol Əpən 2:3 † 15:21: Jon 16:1-3 ‡ 15:22: Jon 9:41; Rom 1:20; 2:1; Luk 11:31-32 § 15:22: Iesu tinuwa kən mol əp rəhalat nolən rat, kən mol suatip o nikisən ilat e təfagə rat. Mətō netənim rəha nətueintən kotətəhau məmā Iesu tatol əp nolən rat rəhalat. Tol nəhlan, ilat kotəpəs in kən moatitəpun napinəpən maprəkis-in nəhag-əhagən (3:19-21; 9:39-41). * 15:24: Jon 5:36; Mat 11:20-24 † 15:25: Sam 35:19; 69:4 ‡ 15:26: Jon 14:26 § 15:27: Luk 24:48; Jon 21:24; 1 Jon 1:2; 4:14 * 16:2: Jon 9:22; 12:42 † 16:2: Wək 26:9-10 ‡ 16:3: Jon 15:21; 1 Jon 3:1

⁵ Məto roiu ekıtəlig-pən mın o rəhak Tata itəm təmahıl-ıpa io, məto itəmat kit təsətapəhən ron io məmə, “İk onəkuwın hiə?”

⁶ Məto roiu, tol nulan məmə emən natımnat mın u kəm itəmat, kən nıkitəmat təmahmə.

⁷ Məto io iatən pahrien kəm itəmat məmə, otəwır pık otəmat məmə io ekagım tənın itəmat. Məto-inu okəmə esagım tənınən itəmat, kən İasıtıŞ okol təsuwamən matıg itəmat mın. Məto okəmə io ekagım, muwın, kən io ekahl-ıpa in tuwa mətatıg otəmat.*

⁸ Kən nıan in otuwa, kən otəgətun netəmım rəha nətueıntən məmə ilat iol təfagə rat, kən nətəligən rəhalat təsahmənən o nolən itəm tətuatıp e nıganəmtı Uhgın, kən nətəligən rəhalat təsahmənən o nakılən nolən rəha netəmım.

⁹ Narmın u otəgətun ilat məmə ilat iol təfagə rat,† məto-inu kəsotahatətəən lak.

¹⁰ Narmın u otəgətun kəm ilat məmə nətəligən rəhalat in təsahmənən o rəhalat nətuatıpən e nıganəmtı Uhgın,‡ məto-inu io ekıtəlig-pən mın o rəhak Tata, kən itəmat onəsotehmən io.

¹¹ Narmın u otəgətun kəm ilat məmə nətəligən rəhalat in təsahmənən o nakılən nolən rəha netəmım, məto-inu Uhgın in tınakıl rəkıs iərəməərə rəha nətueıntən u, Setan.Ş

¹² “İo iatos natımnat tepət mın əh-ıkın məmə epanən kəm itəmat. Məto roiu əh, okol nəsotos rafınən ilat. İlat kotıəkıs pık əh otəmat.*

¹³ Məto nıan Narmın rəha Nıpahrienən otuwa,† in otıt itəmat, tol mə itəmat nəkotıtun nıpahrienən rafın. In okol təsən atıpən rəhan əm nəghatən. In otən-ıarəpən əm natımnat mın u itəm in tatəto e Tata Uhgın. Kən in otən-ıarəpınə mın kəm itəmat natımnat mın u itəm nıan kit okəpanotuwa.

¹⁴ In otəto nəghatən pahrien ron io kən matən-ıarəp kəm itəmat. E nolən u, in otıləs-ıpər io.

¹⁵ Natımnat mın rafın rəha Tata Uhgın, in rəhak.‡ Tol nəhlan, kən io ekatən məmə, Narmın u, in otəto nəghatən pahrien ron io kən matol əp nıpətın kəm itəmat.”

Otəsuwəhən okotəplan mın İesu

¹⁶ Kən İesu tən-ıpən məmə, “Otəsuwəhən onəsotəplanən io, məto uarisıg un, təsuwəhən, kən onəpanotəplan mın io.”Ş

¹⁷ Kən netəmım mın neen rəhan, ilat koatətapəh-ətapəh kəm ilat mın məmə, “?Nəghatən u, nıpətın naka? In tatən kəm itat məmə, ‘Otəsuwəhən onəsotəplanən io, məto uarisıg, otəsuwəhən, nəpanotəplan mın io.’ Kən in tən məmə, ‘Məto-inu io iakatuwın o Tata Uhgın.’

¹⁸ ?Nəghatən u, ‘otəsuwəhən’ nıpətın naka? Kitat kotəruru nəghatən mın əh in tatən.”

¹⁹ Kən İesu tınıtun rəkıs məmə ilat kotolkeıke məmə okotətapəh-in nat kit ron, kən in tən-ıpən kəm ilat məmə, “?Tahro? İo emən məmə, ‘Otəsuwəhən itəmat nəsotəplanən io. Məto uarisıg, təsuwəhən onəpanotəplan mın io.’ ?Kən roiu nakotətapəh otəmat mın o nıpəti nəghatən u?

²⁰ Nıpahrienən agın u iatən kəm itəmat məmə, itəmat nıkitəmat otahmə, itəmat onəkotasək pık,* məto nətueıntən, nıkın otagıen. İtəmat onəkotəto tərət pık agın, məto nahməən rəhatəmat otəuhılın-pa e nagıenən.†

²¹ Nıan okəmə tınuəhkır məmə pətan kit otemək, kən in tatəto tərət, məto-inun tınol nıan rəhan məmə otəto nahməən e nıpətın. Məto uarisıg, okəmə nətın tınaiır rəkıs, kən in nıkın təsəht mınən nahməən əh. In nıkın tətəgıen pık məto-inu nətın tınaiır-pa e nətueıntən.

²² E nolən kitiəh əm, roiu əh itəmat nakotəto tərət. Məto uarisıg, kənu io ekəplan mın itəmat. Kənu nıkitəmat otəgıen otəgıen, okol etəmım kit təsol mınən itəmat nıkitəmat tahmə mın.

Ş 16:7: Jon 14:16 * 16:7: Jon 7:39 † 16:9: Jon 15:22 ‡ 16:10: Aes 64:5; Mat 5:20; Rom 1:17; 3:21,22; 10:3; Fil 3:6-9; Taet 3:5; 1 Pita 3:18 § 16:11: Jon 12:31 * 16:12: Mak 4:33 † 16:13: Jon 14:17 ‡ 16:15: Jon 17:10
 § 16:16: Jon 14:18 * 16:20: Mak 16:10 † 16:20: Jon 20:20

²³ O nian əh, itəmat onəsotətapəh-in mīnən nat kit ron io. Nīpahrienən aḡin u iatən kəm itəmat məmə, okəmə itəmat nakotətapəh-in nat kit o Tata Uhgīn e nərgək, kən in otos-ipīnə kəm itəmat.‡

²⁴ Mətoarus-pa u-roiu, itəmat nəsotətapəh-inən əh nat kit ron e nərgək. Otətapəh-in e nərgək, kən onəkotos, məmə nīkitəmat otagien otagien mərīoah.”§

Iesu tīnol win rəkis e natimnat mīn rəha nətueintən

²⁵ Kən Iesu tatəghat əh matuwīn matən məmə, “Io ematuəh nimaa nəghatən e natimnat mīn u, matən kəm itəmat.* Məto nian əh-ikīn tatuwa, itəm io ekəsuaḡ mīnən nimaa nəghatən lan, məto oekəghat-in rəhak Tata kəm itəmat e nolən kit itəm itəmat onəkotītun wīr in.

²⁶ E nian əh, itəmat onəkoteasiə-in natimnat kəm rəhak Tata e nərgək, məto io esənən məmə io ekuwīn e nərgītəmat measiə-in natimnat ron†

²⁷ məto-inu Tata Uhgīn, in əmun tolkeike pīk itəmat. In tolkeike itəmat məto-inu itəmat nakotolkeike io, kən itəmat nəmotahatətə məmə io emisi-pən lan.

²⁸ Io emisi-pən o Tata Uhgīn, muwa e nətueintən u. Kənu roiu otəsuwəhən kən ekiet mīn e nətueintən u, mītəlig-pən mīn o Tata Uhgīn.”

²⁹ Kən netəmim rəhan mīn koatən məmə, “!In un! !Roiu əh ik nəsuəḡ mīnən nimaa nəghatən! Ik nakatən ətuatīp əm kəm itimat.

³⁰ Roiu əh enotītun məmə okəmə suah kit təsətapəh-inən əh nat kit ron ik, məto ik nəkitun nuhalpīnən nəghatən mīn rafin itəm kəsətapəhinən əh. O nat u, tol kən itimat ekotītun məmə ik nəmisi-pən o Uhgīn.”

³¹ Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “?Nīpahrienən, itəmat nakotahatətə lak u-roiu?‡

³² Itəmat otətəlig-in-tu, nian əh-ikīn tatuwa, nīpahrienən məmə nian əh tīniet-arəpa rəkis, itəm netəmim okotītəp itəmat rafin, nakotaiu atit, motuwīn imatəmat mīn ikīn, motapəs io, io pīsīn əm.§ Məto okol io esan pīsīn əmən, məto-inu nian rafin rəhak Tata tətətig itīmīlau mīn.*

³³ Io enəmən-iarəp rəkis natimnat mīn u kəm itəmat, məmə rəhatəmat nətəligən oteiuaiu məto-inu nəkotatīg lak.† E nətueintən u, nahməən otepət otəmat,‡ məto sotəḡinən, motətul məha-məha,§ məto-inu io enol win rəkis e nəsanənən rəha nətueintən.”*

17

Iesu təməfak atīp ron

¹ Nian Iesu təməghat rəkis, kən mətəg-pər ilis e neai, kən matəfak matən məmə,

“Tata, rəhak nian tīnuwa rəkis. Io iakolkeike məmə ik onakīləs-ipər nərgī Nətīm, məmə in mīn otəpanīləs-ipər nərgəm,*

² məto-inu ik nəmos-ipən nəsanənən ne nepətən kəm in, məmə in otərəməərə e netəmim rafin,† kən mītun mīn nos-ipənən nəmegəhən līlīn kəm ilat mīn u, itəm ik nəmos-ipən ilat mīn kəm in.‡

³ Kən nəmegəhən līlīn u, nīpətīn u məmə netəmim okotītun ik, itəm ik əm un ik Uhgīn pahrien,§ kən motītun mīn Iesu Kristo u, ik nəmahl-ipa.*

‡ 16:23: Mat 7:7 § 16:24: Jon 15:7-8 * 16:25: Mat 13:34; Mak 4:33,34; Jon 10:6 † 16:26: Kitat kotītun nuwīnən o Uhgīn e nəfakən, tahmen əm e nīsualkələh koatuwīn o rəhalat tata mīn itəm kotolkeike ilat. Iesu in tatəfak o nat kitīah əm, inun, məmə Uhgīn otəplan kitat məmə kotətuatīp e nīḡanəmtīn (Rom 8:34, Hip 7:24-25; 1 Jon 2:1-2). Kən tol nəhlan, kitat kotītun nuwīnən measiə-in natimnat o Uhgīn. ‡ 16:31: Jon 4:23 § 16:32: Sek 13:7; Mat 26:56; Mak 14:27 * 16:32: Jon 8:29 † 16:33: Jon 14:27 ‡ 16:33: Jon 15:18-21 § 16:33: Mak 13:9 * 16:33: Rom 8:37; 1 Jon 4:4; 5:4; Nol Əpən 2:7,11,17,26; 3:5,12,21; 21:7 * 17:1: Jon 12:23; 13:31,32 † 17:2: Dan 7:14; Mat 28:18; 1 Korin 15:27-28 ‡ 17:2: 17:24; Jon 6:37,39 § 17:3: Jon 17:25,26 * 17:3: Fil 3:8

⁴ Io ematilās-ipər nərgəm e nətueintən u,† kən enol rafin rəkis wək itəm ik nəmos-ipa kəm io məmə iakol.‡

⁵ Tata, roiu əh, tīnol nian rəham məmə onakos io ekimnə mətatiḡ kilau min ik. Ləs-ipər io mos-ipa nepətən əhag-əhag kəm io, tahmen əm mə inun, emos aupən kilau min ik e nian nətueintən u təmatikə əh.§

Iesu təməfak o rəhan min

⁶ “Netəm min u itəm ik nəmos-irəkis ilat o nətueintən mos-ipa ilat kəm io, io ematol əp nərgəm kəm ilat, məmə ilat okotitun ik.* Aupən, ilat rəham min netəmim, məto roiu ik nəmələhəu-pən ilat e nelmək, məmə ilat rəhak min netəmim. Ilat kəmoatətəu-pən rəham nəghatən,

⁷ kən roiu əh, ilat kotitun məmə, natimnat min u itəm ik nəmos-ipa kəm io, ilat koatisi-pən əm ron ik.

⁸ Ilat kotitun natimnat min u, məto-inu ik ninəmən-ipa rəkis nəghatən kəm io, kən io emən-ipən kəm ilat, kən ilat koatos e nīkilat. Kən ilat motitun məmə nīpahrienən aḡin məmə io emisi-pinə ron ik, kən moatahatətə lak məmə ik nəməhl-ipa io.

⁹ “Io iatəfak olat min u. Io esəfakən o netəmim rəha nətueintən, iatəfak əm o netəm min u itəm ik nəmos-ipa ilat kəm io, məto-inun ilat u rəham min.

¹⁰ Netəm min u iatos, ilat rafin rəham, kənu ilat rafin u itəm ik natos, ilat rəhak.† Kən netəm min u, ik nəmol ilat məmə nəmegəhən rəhalat tatilās-ipər nərgək.

¹¹ Roiu əh iakatuwa ron ik, kən otəsuwəhən io esatigən u e nətueintən u. Məto netəm min u, ilat okotatiḡ əh e nətueintən u. Tata, ik nakətuatip aḡin. Awi, nakaskəlīm netəm min u kotatiḡ wir e nəsanənən rəha nərgəm u itəm ik nəmos-ipa kəm io, məmə ilat okotatiḡ kitiah əm, tahmen məmə inu, kilau min ik kitiah.‡

¹² Nian io emətatiḡ itimat min ilat, kən ematipal wir§ olat, e nəsanənən rəha nərgəm əm itəm ik nəmos-ipa kəm io. Io ematehm wir ilat, esaiiroauinən kit.* Kitiah əm u itəm təməluə, inun itəm Uḡin otəkəike mərəkin,† kənu nat əh otol nəhlan, məmə otol nəghatən rəha Naoa Rəha Uḡin otuwa mol nīpahrienən.

¹³ “RoIU əh, iatuwa ron ik, məto iatən nəghatən min u nian etatiḡ əh e nətueintən, məmə ilat min, nīkilat otagiən otagiən, tahmen əm məmə io nīkik tətagiən.

¹⁴ Io emən-iarəp rəham nəghatən min kəm ilat. Kən tol nəhlan, netəmim rəha nətueintən u, kəsotolkeikeən ilat, koatətəhau ilat,‡ məto-inun ilat sənəmə netəmim rəha nətueintən,§ tahmen əm məmə io sənəmə etəmim rəha nətueintən.

¹⁵ Io esətapəhən ron ik məmə onakos-irəkis ilat e nətueintən u. Məto ekolkeike məmə ik onakahtosiḡ-in etəm rat u, Setan, məmə in otəsuwamən mərəkin ilat. Ik onakipal wir* olat.†

¹⁶ Io, sənəmə etəmim rəha nətueintən u. Kən tol nəhlan, ilat min sənəmə netəmim rəha nətueintən.

¹⁷ Rəham nəghatən in nīpahrienən rafin. Onəköl rəham nəghatən məmə in otol wək e nəmegəhən rəhalat məmə ilat netəmim pahrien rəham motasim motətuatip.‡

¹⁸ Ik nəməhl-ipa io, ekuwa e nətueintən u,§ kən e nolən kitiah əm, io enatahl-iarəp min ilat, kotuwīn e nətueintən.*

¹⁹ Kən io iatos-ipinə atip io məmə iakatasim o nolən nalpəkəuən rəham,† məmə ekasitu e netəm min u, məmə ilat min okotasim motətuatip, kən ilat netəmim pahrien rəham.‡

† 17:4: Jon 13:31 ‡ 17:4: Jon 19:30 § 17:5: Jon 1:1-2; 8:58; 16:28; Fil 2:6-11 * 17:6: Jon 1:18 † 17:10: Jon 16:15 ‡ 17:11: Jon 17:21-23; Sam 133:1; Jon 10:30 § 17:12: “Ematipal wir,” nīpətin u, ematehm wir məmə nat kit təsarəkinən, mol protektem elat. * 17:12: Jon 6:39 † 17:12: Inu Jutas. Jon 6:70,71 ‡ 17:14: Jon 8:23; 15:19 § 17:14: 1 Pita 2:11 * 17:15: “Onakipal wir,” nīpətin u, otehm wir məmə nat kit təsarəkinən, mol protektem elat. † 17:15: Mat 24:24; Jon 8:44; 1 Pita 5:8 ‡ 17:17: Lev 11:44-45; Jon 15:3; 1 Pita 1:16 § 17:18: Jon 3:17 * 17:18: Jon 20:21; Mat 28:18-20 † 17:19: Mak 14:24; Luk 22:19; Jon 6:51; 1 Kor 11:24; Dut 15:19,21; Taetas 2:14; Hip 9:14 ‡ 17:19: Hip 10:10

Iesu tæmfak o netəm okəpanotahatətə lan

²⁰ “Io esəfakən əm o netəm mɪn u, məto iatəfak mɪn o netəm mɪn u itəm okəpanotahatətə lak e nəghatən rəha netəm mɪn u.

²¹ Tata, io iatəfak olat, məmə ilat rafin okotuwa kitiah əm, tahmen-pən əm məmə inun kilau kitiah əm, kən iakətətig-pinə lam, kən ik nəkətətig lak. Iatəfak məmə ilat okotuwa kitiah əm kitat mɪn ik, məmə netəmim rəha nətueintən okotahatətə məmə ik nəmahl-ipa io. §

²² Ik nɪnəmos-ipa rəkis nepətən* kəm io, kən io iatawte-in kələh nepətən rəhak kəm ilat, məmə ilat okotuwa kitiah əm tahmen əm məmə kilau kətioal kitiah. †

²³ Iakətətig e nɪkilat, kən ik nəkətətig lak. Tol nəhlan, iatəfak məmə, ilat okotuwa kitiah əm e natimnat mɪn rafin məmə netəm mɪn u rəha nətueintən, ilat okotəplan motitun məmə ik nəmahl-ipa io, kən məmə ik nəmolkeike rəham netəmim‡ tahmen əm məmə inu, ik nəmolkeike mihin io.

²⁴ “Tata, ik nəmos-ipa ilat u e nelmək məmə ilat rəhak mɪn, kən io ekolkeike məmə ilat okotitun nuwamən ikɪn-u itəm io mɪn ekuwɪn ikɪn, § məmə ilat okotəplan nepətən əhag-əhag rəhak* itəm io ekatos. Nepətən əhag-əhag u, ik nəmos-ipa kəm io, məto-inu ik nəmolkeike io aupən agɪn nian nətueintən u təmatikə əh. †

²⁵ “Tata, ik nakətətip agɪn. ‡ Netəmim rəha nətueintən u, ilat kotəruru ik, § məto io ekitun ik. Kən netəm mɪn u rəhak mɪn, ilat kotitun məmə ik nəmahl-ipa io.

²⁶ Io emol əp ik kəm ilat, məmə ilat okotitun wɪr ik,* kənu io, oiakatəkəike matol əp ik nəhlan, məmə nolkeikeən rəham otɪnɪp wɪr nɪkilat, † kən məmə io atɪp oiakətətig e nɪkilat. Nolkeikeən u iakatəghat-in, in nolkeikeən rəham, tahmen mə inu ik nakolkeike mihin io.” ‡

18

Tikimɪr mɪn rəha Iesu kəmotuwa motaskəlɪm in
(Mat 26:7-56; Mak 14:43-50;

Luk 21:47-53)

¹ Nian Iesu təmaupən məfak, kəmotiet e taon u, kən moteguəfɪmɪn-pən entənɪpən-pən e noanapinat kit, nərgɪn un, Ketron. Kən ikɪn əh, kəmahwɪnu kit ikɪn. Kən Iesu ne rəhan netəmim mɪn kəmotuwɪn e nɪki nɪg mɪn əh.

² Kən Jutas u, etəm u uarisig in otəpanegəhan-in Iesu kəm rəhan tikimɪr mɪn, in tɪnɪtun rəkis ikɪn əh, məto-inu nian neen, Iesu ne rəhan mɪn netəmim ilat koatuəfɪmɪn ilat mɪn ikɪn.*

³ Kən pris asol mɪn ne Farisi mɪn kəmotahl-ipən mopael mɪn itəm koatətul o Nɪmə Rəha Uhgɪn kotuwa motehm Jutas. Kən Jutas təmit netəm mɪn əh ilat mopael mɪn neen rəha netəm Rom, mit ilat motuwɪn e nɪki nɪg olif əh. Ilat koatəmɪk noanisə, ne lait mɪn, ne natimnat rəha nəluagɪnən. †

⁴ Iesu tɪnəmɪtun rəkis məmə natimnat mɪn u, in otuwa tol nulan, məto in təmaliwək muwɪn olat, kən mətapəh olat məmə, “?Itəmat noategəs-in pah un?”

§ 17:21: Jon 3:17 * 17:22: Jon 1:14 † 17:22: Jon 14:20 ‡ 17:23: Jon 16:27 § 17:24: Jon 12:26 * 17:24: Netəm koatəfak koatehm nepətən rəha Iesu məsɪn əm roiu, (Jon 1:14, 2 Kor 3:18). Məto kitat kotitun məmə okəmə otitəlig-pa, kitat okotahmen lan, məto-inu e nian əh, okotəplan əsas rəhan nepətən əhag-əhag e nɪganəmtitət (1 Jon 3:2). Nepətən əhag-əhag rəha Iesu itəm rəhan netəmim mɪn ilat okotəplan; inu, rəhan nepətən məmə in Uhgɪn, nepətən əhag-əhag əh itəm in təmos aupən nətueintən təpanatig. † 17:24: Jon 1:1-3; 1:14; 1 Pita 1:20 ‡ 17:25: Sam 119:137; Rom 3:26 § 17:25: Jon 15:21; 16:3 * 17:26: Jon 17:6 † 17:26: E ves u, nɪpətɪn kəiu. Kitiah, Iesu tatəfak məmə Tata Uhgɪn otolkeike rəhan mɪn netəmim, tahmen əm məmə in tatolkeike Iesu. Məto in tatəfak mɪn məmə rəhan netəmim mɪn okotolkeike ilat mɪn tahmen əm məmə Tata Uhgɪn in tatolkeike Iesu. ‡ 17:26: Jon 15:9; Rom 5:5 * 18:2: Luk 21:37; 22:39 † 18:3: Wək 1:16

⁵ Ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Etəm Nasaret kit, nərgin u Iesu.” Kən in tən-ipən kəm ilat məmə, “Io u inu.” ‡ § (Kən Jutas, suah u itəm təmegəhan-in-pən Iesu e nelmilat, in tatətul ilat min.)

⁶ Kən nian Iesu təmən məmə, “Io u inu,” ilat kəmotani məntaalat motitəlig, moteiuaiu motorin ilat e nisip.*

⁷ Kən Iesu tatig mətapəh min olat məmə, “?Itəmat nakotegəs-in pah un?” Kən ilat kotəmə, “Etəm Nasaret kit, nərgin u Iesu.”

⁸ Kən Iesu tən-ipən məmə, “Enən-ipinə rəkis kəm itəmat məmə, ‘Io u inu.’ † ‡ Okəmə itəmat nakoategəs-in io, kən təwir məmə nakotapəs netəmim min u, koatuwin latuənu.”

⁹ In təmən nəhlan məmə nəghatən u itəm in tənəmən rəkis in otol nīpahrienən. Nəghatən u təmən məmə, “Tata, netəm min u itəm nəmələhəu-pən ilat e nelmək, okol esaiiroauinən kit.” §

¹⁰ Saimon Pita təmatiləs rəhan kit nisa rəha nəluaginən. Kən əmun, in təmiuw-iarəp rəhan nisa, məte rəkis matelgi slef kit rəha pris asol agin, matəlgin matip. Nərgi suah un, Malkas.

¹¹ Məto Iesu tən-ipən kəm Pita məmə, “Aii-pən rəham nisa u e rəhan sipa. Ik onəkəike mītun məmə nahməən u rəhak,* itəm Tata Uhgın in təmos-ipa kəm io, kən io ekəike mətəlig-in əm, mol.” †

Ilat kəmotiləs Iesu motuwın tətul aupən e niganəmti Anas

(Mat 26:57-58; Mak 14:53-54;

Luk 22:54)

¹² Kən mopael min rəha netəm Rom ne etəm-iasol rəhalat, ne mopael min rəha netəm Isrel, kəmotaskəlim Iesu, kən motəlis ətain nelmin.

¹³ Kən kəmotaupən motiləs in motuwın tətul e niganəmti Anas. Anas un, in etəmaa Kaeafas. Kaeafas un, in pris asol agin e nup əh. ‡

¹⁴ Kən Kaeafas u inu, in aupən təmən kəm netəm-iasol rəha netəm Isrel məmə təwir pik məmə etəmim kitiəh əm otimis o netəmim, taprəkis-in məmə netəmim rafin okotimis. §

Pita təmən məmə in

təruru Iesu

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68;

Luk 22:55-57)

¹⁵ Kən Saimon Pita ne etəmim kit min rəha Iesu, ilau kəmiauarisig-in Iesu. Etəmim u kit min rəha Iesu, pris asol agin in titun wir. Tol nəhlan, in təmətəu-pən Iesu, mian əpəh imə e iat rəha nimə rəha pris asol agin un.

¹⁶ Məto Pita in təmatətul əm e ket. Kən etəmim kit min u rəha Iesu, itəm pris asol agin titun wir, in təmiet muwa ihluə, kən mən-ipən kəm pətan u itəm tatətul o ket. Kən in təmit Pita mian imə.

¹⁷ Kən əmun, pətan un itəm tatətul o ket, təməplan Pita kən tətəpəh ron məmə, “?Ei, ik min un etəmim rəha suah əh?”

Məto Pita təmə, “Kəpə, sənəmə io rəhan etəmim.”

‡ **18:5:** “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. § **18:5:** Jon 6:20; 8:24,28,58; 13:19; 8:6,8 * **18:6:** Nol Əpən 1:17 † **18:8:** “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. ‡ **18:8:** Jon 6:20; 8:24,28,58; 13:19; 8:6,8 § **18:9:** Jon 6:39; 10:28; 17:12 * **18:11:** Nian Iesu təmə, “Ik onəkəike mītun məmə nahməən u rəhak,” nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “?Oesənim-pənən e panikin u itəm rəhak Tata otos-ipa kəm io?” E nəghatən Kris, “oekənim e panikin” in nimaa nəghatən, nīpətin u, məmə Iesu tategəhan-in məmə in otos nahməən u itəm otuwa ron nian Uhgın otol nalpinən kəm in o nolən rat min rəha netəmim rafin. † **18:11:** Mat 20:22 ‡ **18:13:** E nian rəha Oltesteman, katos-ipər pris asol agin min kotətul mətoarus nian ilat okoatimis. Məto e nian Jon təməte naoa u lan, netəm Rom kəmotəuhlin nətəligən əh, motol məmə etəm tatol pris asol agin, okəike katiləs-ipər nitain, məmə suah kit in otəsərəməəən nian təfəməh. E nup 6 AD, netəm Rom kəmosos-ipər Anas məmə in otuwa pris asol agin, kənu e nup 15 AD, kəmotiləs-iahau in e rəhan wək, kən motiləs-ipər Kaiəfəs məmə tatos nəmeen. Məto Anas in tatos əh nəməməəən e nətəligən rəha netəm Isrel, kən netəm Isrel koatən əh məmə in pris asol agin. § **18:14:** Jon 11:49-51

¹⁸ Kæn e nian əh, in nian rəha nətəpən, kæn iolwæk mīn rəha pris asol agin, ne mopaël mīn, ilat kəmotasiepən e noanəmkilip e nigəm, kæn moatətul titəlau in, moatəto. Kæn Pita mīn, in təmuwīn motətul, moatəto nigəm.

Pris asol agin təməghat

kəm Iesu

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64;

Luk 22:66-71)

¹⁹ Kæn pris asol agin tatətapəh-in natimnat mīn o Iesu. Tatətapəh o netəmim mīn rəhan ne nəghatən mīn rəhan itəm təmatən matəgətun ilat lan.*

²⁰ Kæn Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Io ematən rəhak nəghatən mīn e niganəmti netəmim. Nian rafin, iatəgətun netəmim lan, əpəh e nimə mīn rəha nuəfiminən, kæn əpəh e Nimə Rəha Uhgīn, itəm netəm Isrel koatəpələh ikin nian rafin. Io esəhluaig-inən rəhak nəghatən mīn.

²¹ ?Təhrol nakətapəh-in nulan kəm io? Təwīr mə nakuwīn mətapəh o netəm kəmoatəto rəhak nəghatən mīn. Təwīr nakuwīn mətapəh o nəghatən mīn un emən-ipən kəm ilat. Ilat kotitun wīr natimnat mīn u itəm ematən.”

²² Nian Iesu təmatən nəghatən əh, kæn mopaël kit itəm in tatətul e Nimə Rəha Uhgīn, in tatətul əh-ikin, tēmēm nikapīn, kæn məmə, “?Nakatən nulan e pris asol agin o naka?”

²³ Kæn Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Okəmə emən nəghatən neen itəm təsətuatipən, təwīr məmə onakən-iarəp. ?Məto okəmə rəhak nəghatən mīn kotətuatip əm, təhrol nakatem io?”

²⁴ Kæn əmun Anas tahl-ipən Iesu tuwīn o pris asol agin u Kaeafas. Kæn tatəmīk mətmətig əm nol itəm kəməlis lan.

Pita tīnən mīn məmə

təruru Iesu

(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72;

Luk 22:58-62)

²⁵ Kæn Saimon Pita tətul əh matəto nigəm. Kæn koatətapəh ron məmə, “?Ei, ik mīn un, ik etəmim rəha suah əh?” Məto Pita təmə, “Kəpə, sənəmə io rəhan etəmim.”

²⁶ Kæn əmun, iolwæk kit rəha pris asol agin, in noanol kit rəha suah u Pita təmətətip matəlgīn aupən, in təmən məmə, “?Nīkik təht məmə eməplan ik itəmat mīn əpəh e niki nahwīnuən, o kəpə?”

²⁷ Məto Pita təmə, “Kəpə. Sənəmə io.”

Kæn roiu agin-əh mīn, mənīg kit tīmnən.†

Iesu in təmətul aupən e niganəmti Pailat

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5;

Luk 23:1-5)

²⁸ Kæn laulaugin agin-əh, kəmotiləs Iesu motiet e nimə rəha Kaeafas, motuwīn e nimə rəha Pailat. Pailat in etəm Rom, məto in tatos nərəmərəən asol Isrel. Netəm Isrel koatos nətuakəmən kit rəhalat, ilat kəsotuwīnən e nimə rəha etəm ik pisin kit. Okəmə okotuwīn imə, kæn ilat koatən məmə ilat kotamkīmīk e niganəmti Uhgīn, kæn ilat okol kəsotunən nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən.‡

²⁹ O nətuakəmən u rəhalat, tol kæn Pailat in tēmiet e rəhan nimə, muwa ihluə mə otəplan ilat. Kæn in təmətəpəh məmə, “?Nīpəgnəmti naka un itəmat noatehm-pən e suah u?”

³⁰ Kæn ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Okəmə suah u in təsətgəhlən lou, okol esotiləsən in motuwa kəm ik.”

³¹ Kæn Pailat tən-ipən kəm ilat məmə, “Təwīr məmə itəmat onəkotiləs in motuwīn, kæn itəmat motakil, tətəu-pən lou mīn rəhatəmat.”

* **18:19:** Nat əpnəpīn məmə Kaiəfəs in pris asol agin e nup əh (ves 13), məto Anas in tatos əh nəpətən rəha pris asol agin kit, məto-inu in pris asol agin aupən ikin. Kæn ves u tatəghat-in Anas. (Jon 18:24; Luk 3:2; Wək 4:5-6). † **18:27:** Jon 13:38 ‡ **18:28:** Jon 11:55

Mæto ilat kotæn-ipæn kəm in mēmæ, “Mæto netəm Rom əm ilat kotegəhan-in mēmæ kitun nohamnuən etəmim.”

³² Iesu təmatən aupən mēmæ in otimis nəhlan, § kən natimnat min u kəmol mēmæ nəghatən min u rəhan okotuwa motol nīpahrienən.

³³ Kən əmun Pailat tuwīn min imə, kən maun-in Iesu tuwa mətul aupən-in nīganəmtin, kən tətəpəh ron mēmæ, “?Təhrol? ?Ik kig rəha netəm Isrel?”*

³⁴ Kən Iesu tən-ipæn kəm in mēmæ, “?Ik atip əm nakatətəpəh nulan, o ik nakatətəpəh mæto-inu netəmim koatən-ipinə io kəm ik?”

³⁵ Kən Pailat tən-ipæn mēmæ, “?Təhrol? ?Ik nīkim təht mə io etəm Isrel kit? Netəmim imam ikin əm ne pris asol min rəham, ilat kəmotegəhan-in-pa ik e nelmək. ?Ik nəmol nat naka?”

³⁶ Kən Iesu təmæ, “Io, esolən kig rəha nətueintən u. Okəmæ io kig kit tahmen e kig min rəha nətueintən u, kən rəhak netəmim min okotəmou, motoh netəm min un itəm kotolkeike mēmæ okotos-ipæn io e nelmi netəm-iasol rəha netəm Isrel. Mæto io sənəmæ kig kit rəha nətueintən u.”†

³⁷ Kən Pailat tətəpəh ron mēmæ, “?Mæto nīpahrienən mēmæ ik kig kit?”

Kən Iesu təmæ, “Ik nəmən mēmæ io kig kit. Io emaiir-pa e nətueintən u o nat kitiah əm, mēmæ ekatətul-arəp matən-iarəp nīpahrienən.‡ Kən etəmim itəm nīkin tagien mēmæ otətəu-pən nīpahrienən, kən in tatətəlig-in rəhak nəghatən.”§

³⁸ Mæto Pailat tən-ipæn kəm in mēmæ, “?Naka un, nīpahrienən?”

Pailat təmakil mēmæ Iesu in təike mīmīs

(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20;

Luk 23:13-25)

Kən Pailat təmiet min muwīn mehm netəm-iasol min rəha netəm Isrel, mən-ipæn kəm ilat mēmæ, “Io esəplanən nolən rat kit ne e suah u, itəm tatən mēmæ suah u təmərəkīn lou.*

³⁹ Mæto e nolən rəhatəmat, e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, nian rafin iatikis suah kit mahl-iarəpən e kalapus. ?Kən təhrol? ?Itəmat nakotolkeike mēmæ io ekegəhan-in kən mikis kig rəha netəm Isrel?”

⁴⁰ Kən ilat kotagət əfəməh motən mēmæ, “!Kəpə! !Itimat ekotəpəs suah un, ekototolkeike Parapas!” Parapas un, in iakləh kit, kən in təmatəluagin matohamnu itəm mēmæ otəhg-iarəp kapman rəha Rom.†

19

¹ Kən Pailat təmos-ipæn Iesu e nelmi rəhan mopael min, kən ilat kəmotalis-alis.*

² Kən kəmotəmīk nol itəm tol nihlən-nihlən, motol hat lan, tahmen e hat rəha kig, kən motəfauin-pən e rəhn-kapə. Kən motuwīn-in-pən kot əfəməh kit kəm in, tol nəgui-naris lan, tahmen e kot rəha kig.

³ Kən ilat motuwa ron, moatol mīləh lan, kən moatən mēmæ, “Ik u inu, kig rəha netəm Isrel. Itimat ekotos-ipæn nīsiiaiən kəm ik.” Kən ilat moatem-pən əm nīkapīn.

⁴ Kən Pailat tiet min muwīn ihluə, kən matən-ipæn kəm netəmim mēmæ, “Ei, netəmim. Io ekahl-iarəp min suah u tuwa ihluə, mēmæ itəmat onəkotəplan-tu mēmæ io esəhmən nolən rat lan ne.”

⁵ Kən Iesu təmiet min muwa ihluə. In tatəfauin hat u itəm kəmol e nol itəm tol nihlən-nihlən, tahmen e hat rəha kig, kən matuwīn e kot əfəməh tol nəgui-naris, tahmen e kot rəha kig, kən Pailat tən-ipæn kəm ilat mēmæ, “!Netəmim! !Otəplan-tu! !Suah u inu!”

§ **18:32:** Iesu təmən mēmæ in otimis e nig kəməluau (Mat 20:19; 26:2; Jon 3:14; 8:28; 12:32-33). Kən netəm Rom, ilat koatohamnu netəm koatol nəratən, moatətu-pər ilat e nig kəluau. Mæto netəm Rom kəsotegəhan-inən mēmæ netəm Isrel, ilat kotol mihin. * **18:33:** Mat 2:2; Luk 23:2-3 † **18:36:** Luk 17:21; Jon 6:51 ‡ **18:37:** Jon 3:32 § **18:37:**

Jon 8:47 * **18:38:** Luk 23:4 † **18:40:** Wək 3:14 * **19:1:** Aes 50:6; 53:5

⁶ Mæto nian pris asol min ne mopael min itam koatehm Nimæ Ræha Uhgîn kæmotæplan, ilat kæmotagæt æfæmæh moatæn mæmæ, “!Okæht-ipæn e nig kæmæluau! !Okæht-ipæn e nig kæmæluau!”†

Kæn Pailat tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Itæla, itæmat pisin æm, otilæs motuwîn, motæht-ipæn in e nig kæmæluau. Mæto io esæplanæn nolæn rat kit ne lan.”

⁷ Mæto ilat kotæmæ, “Ræhatimat kit æh-ikin lou tatæn mæmæ in otækæike mimis, mæto-inu in tatæn mæmæ in Næti Uhgîn.”‡

⁸ Kæn nian Pailat tæmæto næghatæn u, in tæmægîn pik tæhmîn min.

⁹ Kæn in tæmatig muwîn min imæ, mætapæh o Iesu mæmæ, “?Ik etæm hiæ?”§

Mæto Iesu tæsuhalpinæn ræhan næghatæn.

¹⁰ Kæn Pailat tæn-ipæn kæm in mæmæ, “?Tæhrol næsæn-ipamæn kæm io? ?Ik næsitunæn mæmæ io iatos næsanænæn mæmæ ekahl-iaræp ik, kæn matos min næsanænæn mæmæ okæht-ipæn ik e nig kæmæluau?”

¹¹ Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Okæmæ Uhgîn tæmæsolæn nat u, okol ik onæsos agin-æhæn næsanænæn mæmæ onakakil io.* Tol næhlan, nolæn rat ræha suah un itæm tæmos-ipinæ io e nelmæm, in tærat maprækis-in ræham.”†

¹² Kæn tætuoun e nian æh, Pailat tæmolkeike mæmæ otikis Iesu. Mæto netæm-iasol min ræha netæm Isrel koatagæt æfæmæh moatæn mæmæ, “Okæmæ nakikis suah u mahl-iaræp, kæn ik sænæmæ etæmim ræha Sisa. Etæmim u itæm tatæn mæmæ in kig, in tikimîr ræha Sisa.”

¹³ Kæn nian Pailat tæmæto næghatæn u, kæn tæmit Iesu muwa min ihluæ. Kæn in tæmuwîn e ikin kit, nærgîn un, Lou Kæpiel Epîn-Epîn, e næghatæn Isrel, in Kapata,‡ kæn matæpælæh-pær jea ræha nakilæn.

¹⁴ Tinuækîr mîtgar tætul e tina, e nian ætuatîp ræha nol æpen-æpenæn o nolæn lafet ræha Nuhagego-inæn.

Kæn Pailat tæn-ipæn kæm netæm Isrel mæmæ, “!Ei netæm min æpæ! !Otæplan-tu! !Suah u in kig ræhatæmat!”§

¹⁵ Mæto ilat kæmotagæt æfæmæh, motæn mæmæ, “!Ohamnu! !Ohamnu! !Øht-ipæn e nig kæmæluau!”

Kæn Pailat tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Itæmat nakotolkeike mæ io ekæht-ipæn kig ræhatæmat e nig kæmæluau?” Mæto pris asol min kotæmæ, “!Sisa æm un, in ræhatimat kig!”

¹⁶ Kæn Pailat tæmegæhan-in-pæn Iesu tuwîn e nelmilat, mæmæ mopael min ræha Rom okotuwîn motæht-ipæn e nig kæmæluau.

Mopael min kæmotætu-pær Iesu e nig kæmæluau

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32;

Luk 23:26-43)

Kæn ilat kæmotilæs Iesu motuwîn.

¹⁷ In tatilæs nig kæmæluau ræhan,* matiet matuwîn ikin kit min, nærgîn un, Kolkota e næghatæn ræha netæm Isrel. Nîpætîn u, “Louipîl-uipîl.” ¹⁸ Kæn ikin æh, kæmotæht-ipæn Iesu e nig kæmæluau. Kæn kæmotatig motæht-ipæn min etæmim kæiu, kit e nîkalîn matîp, kit e nîkalîn mol, kæn Iesu in tatækul ilugin elau.

¹⁹ Kæn Pailat tæmæn kæte rækis næghatæn kit, kilæs kan kæht-ipæn e ræhn-kapæ nig kæmæluau. Næghatæn u tatæn mæmæ, IESU, ETÆM NASARET, KIG RÆHA NETÆM ISREL.†

† 19:6: Wæk 3:13 ‡ 19:7: Lev 24:16; Mat 26:63-66; Jon 5:18; 10:33 § 19:9: Pailat tæmætapæh næhlan o nitunæn mæmæ okæmæ naka Iesu in uhgîn ækæku kit, o okæm-naka nîkin tataht mæmæ Iesu in etæm e næptæn pisin kit kæn etæm pisin kit in otakil nolæn ræhan (Luk 23:6-7). Iesu tinuhalpin rækis ræhan næghatæn, mæto Pailat tæmæsanæn nîpahrienæn lan (Jon 18:36-38a; Aes 53:7). * 19:11: Rom 13:1 † 19:11: Jon 18:30; Wæk 3:13 ‡ 19:13: Kapata in ikin kit kæmælin kæpiel itæm tepin-epin min ikin, kol tahmen æm e simen itæm kæmæhlækîn. § 19:14: Jon 19:19,21-22 * 19:17: Luk 14:27 † 19:19: Jon 19:14,21

²⁰ Kən netəm Isrel tepət, ilat kotafin nəghatən u, mətō-inu ikin əh kəmotəht-ipən Iesu ikin, in iuəhkir əm o taon.‡ Kən nəghatən u, kəməte rəkis e nəghatən rəha netəm Isrel, ne nəghatən rəha netəm Rom, ne nəghatən rəha netəm Kris.

²¹ Kən pris asol mīn rəha netəm Isrel, kəmotuwīn motən-ipən kəm Pailat məmə, “Onəkəsətəən məmə, ‘Kig rəha netəm Isrel.’ Təwīr mə onakəte ilə məmə, ‘Suah u in tatən məmə in kig rəha netəm Isrel.’”§

²² Mətō Pailat təmə, “Nat itəm eməte, eməte.”

Mopael mīn kəmotoor natimnat rəha Iesu

²³ Kən nian mopael mīn kəmotəht-ipən rəkis Iesu e nig kəməluau, kən motəmīk rəhan natimnat, kən kəmotoor ilat nəmtin kuwit, mətō-inun mopael mīn ilat kuwit. Mətō kot əfəməh rəhan, etəmim itəm in təmōl nīməhan, in təmisilpīn-ilpīnən nīməhan lan, in təmōl apīapīə əm nīməhan əh.

²⁴ Kən mopael mīn u kīnotən-ən kəm ilat mīn məmə, “Ei, təsəwīrən məmə okotearəsin nat u. Təwīr məmə okotatīpin əm tais rōn. Kən etəm tatol win lan, in tītōl rəhan u kot.” Nat u təmīet məmə otol nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgīn tuwa mol nīpahrienən, u təmən məmə,

“Ilat kəmotəmki-rəkis rəhak natimnat. Ilat kəmotoor elat mīn.

Kən ilat kəmotatīpin tais məmə otəgətun məmə pah otos natimnat mīn əh.”*

Kən tol nəhlan, mopael mīn kəmotol mihin pahrien.†

Iesu ne rəhan Mama

²⁵ Kən iuəhkir əm o nig kəməluau rəha Iesu, nīpitan kuwit kəmoatətul əh-ikin. Mama rəha Iesu, ne pia rəhan mama, ne Meri kit mīn, pətan rəha Klopas, kən iahunin kit mīn Meri pətan Maktala.‡

²⁶ Kən nian Iesu təməplan rəhan mama ne suah un itəm in tolkeike pik§ katuətul e nīkalīn, kən tən-ipən kəm rəhan mama məmə, “!Pətan, nətīm un!”

²⁷ Kən mən-ipən kəm suah u məmə, “Ik rəham u mama.” Kən tətūoun e nian əh, suah u təmīt pətan un mian iman ikin, kən in təmātehm wīr in, tahmen e rəhan mama ətuatīp.

Iesu tīnimis

(Mat 27:45-56; Mak 14:33-41;

Luk 23:44-49)

²⁸ Kən uarisig lan, Iesu təmītun məmə wək mīn itəm in təmuwa məmə otol, tīnol namnun rəkis.* Kən o nolən nəghatən mīn e Naoa Rəha Uhgīn tuwa mol nīpahrienən lan, in təmən məmə, “Enoaoa.”†

²⁹ Kən pesin əkəku kit əh-ikin tatəpələh, kəmiuw-pən wain lan u tagin. Kən ilat kəmotiləs nat kit tame-ame tahmen e katən, kən moteer-pən e wain un, kən motatu-pən e nelmi nig katən mə hisop, kən motiləs-ipər tuwīn iuəhkir o nohli Iesu, məmə otīrim.

³⁰ Kən nian in təmənīm wain u məsin, kən məmə, “!Natimnat rafin tīnol namnun!”‡

Kən təmətag-iahau, megəhan-in-pən rəhan namegən tiet, kən mīmīs.

Suah kit təmaru nīkali Iesu

³¹ Nian əh rəha nol əpen-əpenəən, mətō-inu okən lawigin un, nian rəha Sapat. (Kən Sapat u, in Sapat keike kit.)§ Kən netəm-iasol rəha netəm Isrel kəsotolkeikeən məmə nīpəti suah miləhal əh okətəhaləkul e nig kəməluau mətōarus-pən nian əh. Kən o nat əh, ilat kəmotuwīn motətapəh o Pailat məmə otahl-ipa rəhan mīn netəmim, kotuwīn, motətgəhl nelkiləhal, pəs iləhal kəhalīmīs uəhai əm. Kənu ilat kotiləs-irəkis nīpətīləhal.

‡ 19:20: Hip 13:12 § 19:21: Jon 19:14 * 19:24: Sam 22:18 † 19:24: Jon 19:28,36,37 ‡ 19:25: Luk 8:2; Jon 20:1,18 § 19:26: Jon tatən atīp əm in məmə, “suah un itəm in tolkeike pik” (Jon 13:23). * 19:28: Jon 17:4 † 19:28: Sam 69:21; Jon 19:29 ‡ 19:30: Luk 12:50; Jon 4:34; 17:4 § 19:31: Sapat u, in Sapat keike kit, mətō-inu təmuwa ətuatīp e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

³² Kæn mopael min kæmotaupæn motætghl nelki suah mil un kæiu itæm kæmotæht-ipæn ilau e nig kæmæluau ilæhal Iesu.

³³ Mæto nian kæmotuwa o Iesu, motæplan mæmæ in tinimis rækis. Kæn æmun, ilat kæsotætghlæn nelkin.

³⁴ Kæn mopael kit tæmaru æm nikalin e ræhan niro,* kæn roiu agin-æh, nita ne næhau kæmuaiæh ahmen-ahmen æm, mætuateite e nipætin.†

³⁵ (Kæn suah kit æh-ikin tatætul,‡ in tæmehm natimnat min u e niganæmtin. Kæn næghatæn min ræha suah u, in tætuatip, kæn in titun mæmæ in tatæn pahrien. Kæn in tatæn-iaræp mæmæ itæmat min onækotitun motahatætæ lan.)

³⁶ Natimnat min u kæmotuwa mæmæ okotol næghatæn e Naoa Ræha Uhgîn tuwa mol nipahrienæn lan,§ u tatæn mæmæ, “Okol nikilikilin kit tæsîtægîtan.”*

³⁷ Kæn næghatæn kit min e Naoa Ræha Uhgîn tatæn mæmæ, “Ilat okotæplan suah u itæm kæmotaru.”†

Josep ne Nikotimas, ilau kæmiatænim Iesu

³⁸ Kæn uarisig e natimnat min u, etæm Aramatia kit, nærgîn u, Josep. Josep u, in etæmim kit ræha Iesu, mæto tatæhluaig-in nat u, mæto-inun tatægîn netæm-iasol ræha netæm Isrel.‡ In tæmuwin mæplan Pailat, kæn tætapæh ron mæmæ otegæhan-in pæs tilæs-irækis nipæti Iesu. Kæn æmun, Pailat tæmegæhan-in, kæn in tæmuwin milæs-irækis.

³⁹ Kæn Nikotimas, u aupæn in tæmuwin mæplan Iesu lapin,§ in tæmuwin ilau Josep. In tatitol kætim kit, tæmærioah e nat pien-pien min u mir ne alos. Kætîm u tæfigæm tahmen e tate kilo.

⁴⁰ Kæn ilau kæmialæs-irækis nipæti Iesu, mualpin e nimæhan wir kit, nærgîn u linen. Kæn ilau kæmioal-pæn mir ne alos e nimæhan u, tahmen ætuatip æm mæ inun netæm Isrel kotalpin mihin nipæti etæmim, moatitænim.

⁴¹ Kæn ikin æh kæmæht-ipæn Iesu ikin e nig kæmæluau, kæmahwinu ikin, kæn e ikin æh, nipæg kæpiel kit æh-ikin, itæm katitænim itæm ikin. Kæn ikin æh, kæsitænim-pænæn æh suah kit ikin.

⁴² Kæn ilau kæmuælæhæu-pæn nipæti Iesu e nipæg kæpiel u, mæto-inu nian æh in nian ræha netæm Isrel koatol æpen-æpenæ lan o Sapat,* kæn nipæg kæpiel itæm katitænim itæm ikin, in iuæhkîr æm.

20

Iesu tinæmegæh min

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8;

Luk 24:1-12)

¹ E Sante, laulaugin agin, titapinæp-æpinæp æh, Meri u pætan Maktala,* tæmuwin e nipæg kæpiel, kæn mæplan mæmæ kæpiel asol itæm kæmahtosig-in nipæg kæpiel lan, in kæmahwin rækis.

² Tol næhlan, kæn in tæmaiu mitælig muwin o Saimon Pita ne etæmim u kit min ræha Iesu, u Iesu tolkeike pik, kæn mæn-ipæn kæm ilau mæmæ, “Ilat kæmotilæs-irækis nipæti Iæræmæra æpæh e nipæg kæpiel. Kæn ekotæruu mæmæ kæmotælæhæu hiæ nipætin.”

³ Kæn Pita ne etæmim kit min u ræha Iesu, kæmiaiet mætian mæmæ okuæplan nipæg æh.

⁴ Kæmuaiu æsanæn mian, mæto suah u kit in tæmaiu maupæn maprækis-in Pita, maupæn muwin æpæh nipæg u ikin.

* **19:34:** Sek 12:10; Nol ðpæn 1:7 † **19:34:** 1 Jon 5:6-8 ‡ **19:35:** Aposol Jon itæm tæmæte naoa u, in tatæghat-in atip æm in e ves 35 (Jon 19:26; 21:24). § **19:36:** Jon 19: 24,28,37 * **19:36:** Iesu in tahmen e Næti Sipsip ræha lafet ræha Nuhagego-inæn kæn nitan otosmegæh netæmim ræha Uhgîn. (Jon 1:29; 1 Kor 5:7; 1 Pita 1:19). Tahmen mæmæ kæmæsætghlæn nikilikili nenæti sipsip min itæm katoh e lafet ræha Nuhagego-inæn (Eks 12:46; Nam 9:12), e nolæn kitæh æm, nikilikili Iesu kit, tæmæsîtægîtan. Sam 34:20. † **19:37:** Sek 12:10; Nol ðpæn 1:7 ‡ **19:38:** Jon 7:13 § **19:39:** Jon 3:1-2; 7:50 * **19:42:** ðplan-tu futnot e 19:31. * **20:1:** Luk 8:2; Jon 19:25

⁵ Kən in tāməmahl-əmähl mätæg-pən əpəh imə, kən məplan nīməhan wir u linen tatəmähl, mətə in təməsuwinən imə. ⁶ Kən Saimon Pita in tēmiet-arəpa mīn, kən megupən uəhai əm imə e nīpəg kəpiel u, kən tāməplan nīməhan u koatəmähl,

⁷ kən məplan mīn nīməhan u kəmotəlpin rəhn-kapə Iesu lan aupən. Nīməhan u, in təsəmähl-pənən ilat nīməhan mīn un neen, mətə in kəmaiu-aiu wir kələhəu pīsīn.

⁸ Etəmim u rəha Iesu itəm təmaupən, in mīn təmuwin imə e nīpəg kəpiel, kən in tāməplan natimnat mīn u, kən in təmatahatətə məmə Iesu tinəmegəh mīn.

⁹ (Naəa Rəha Uhgīn tatən məmə Iesu otəkəike məmegəh mīn e nīmīsən, mətə ilat kəsotitun wirən əh nəghatən əh.)†

*Meri u pətan Maktala in tāməplan Iesu
(Mak 16:9-11)*

¹⁰ Kən etəmim mil un rəha Iesu kəmiatəlig mətian iməlau ikin,

¹¹ mətə Meri in tatətul iuəhkīr e nīpəg kəpiel u mətəsək. Kən nian in təmətəsək əh, kən məməhl-əmähl mətəuag-pən əpəh e nīpəg.

¹² Kən əmun tāməplan nagelo kəiu əpəh imə. Natimnat rəhalau in tərūən tərūən. Ilau katupələh u ikin-u kəmələhəu-pən Iesu ikin. Kitiah tatəpələh e nəme rəhn-kapə, kən kitiah e nəme nelkīn.

¹³ Kən ilau kəmuətapəh ron məmə, “Pətan. ?Ik natasək o naka?” Kən in təmən-ipən kəm ilau məmə, “Ilat kəmotiləs-irəkis nīpəti Iərəməərə rəhak, kən ekəruru məmə kəmotələhəu-pən hiə.”

¹⁴ Nian in tinən rəkis nəghatən u, kən meirair, kən tāməplan Iesu tatətul əm u ikin-un, mətə in təruru məmə Iesu.

¹⁵ Kən Iesu təmətapəh ron məmə, “Pətan. ?Nakətəsək o naka? ?Ik nategəs-in pah?” Mətə pətan u, nīkin təht məmə okəmə naka suah u itəm tatitəsilin nahwinuən, kən in təmən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, okəmə ik nəmiləs-irəkis nīpətin, kən mələhəu-pən əh kit, awi, ən-ipa-tu kəm io, pəs io ekuwin mīləs.”

¹⁶ Kən Iesu tən-ipən məmə, “Meri.” Kən Meri təmeirair, mətæg-pən məplan, kən məmə, “!Raponi!” (Inu nəghatən rəha netəm Isrel u, nīpətin təmə, “Rəhak Iəgətun.”)

¹⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Saskəlimən io, mətə-inu io esuwīnən əh əpəh ilis o rəhak Tata. Mətə ik, uwīn, mehm piak mīn kən mən-ipən kəm ilat məmə io enatitəlig-pən ilis o rəhak Tata, kən in mīn rəhatəmat Tata. In Uhgīn rəhak, kən in Uhgīn mīn rəhatəmat.”

¹⁸ Kən Meri Maktala təmuwin məplan netəmim mīn rəha Iesu, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “!Suah mīn əpə! !Io eməplan Iərəməərə!” Kən in təmən-iarəp nəghatən mīn itəm Iesu in təmən-ipən kəm in.

*Netəmim mīn rəha Iesu kəmotəplan Iesu
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18;
Luk 24:36-49)*

¹⁹ E Santei ehnaipən, netəmim mīn rəha Iesu kəmotərgəfīmīn ilat mīn əpəh e nīmə kit, kən motahtosig e toa motol lok lan, mətə-inu ilat koatəgin netəm-iasol rəha netəm Isrel. Kən əmun, Iesu təmuwa mətul ilugin elat, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Pəs nəməlinuən tətətig otəmat.”‡

²⁰ Kən in təmuraipik nelmīn kən mol-pən nīkalīn kəm ilat, kən nīkilat təmagien pik mətə-inu kīnotəplan Iərəməərə.Š

²¹ Kən Iesu tən-ipən mīn kəm ilat məmə, “Pəs nəməlinuən tətətig otəmat.* Tol mə rəhak Tata təmahl-ipa io,† e nolən kitiah əm io etahl-ipən itəmat nakoatuwin e nətueintən.”‡

²² Kən nian in tinən rəkis nəghatən u, kən in təmeəhag-pən elat, kən məmə, “Itəmat, otos Narmīn Rəha Uhgīn.Š

† 20:9: Sam 16:10; Aes 53:11; Luk 24:25-27,46; Jon 2:22; Wək 2:24-28 ‡ 20:19: Jon 20:21,26; Jon 14:27; 16:33
Š 20:20: Jon 16:19-22 * 20:21: Jon 20:19,26 † 20:21: Jon 3:17 ‡ 20:21: Mat 28:19; Jon 17:18 Š 20:22:
Esik 37:9; Jon 7:39; Wək 2:38; 8:15-17; 19:2; Kal 3:2

²³ Okəmә nəkotaluin nolән rat rəha etəmim, kən Uhgın mın in otafəl rəkis nolән rat rəhan. Məto okəmә itəmat nəsotaluinən nolән rat rəha etəmim, kən Uhgın otəsaluinən kən məsafəl rəkisən.”*

Iesu ne Tomas

²⁴ Kən etəm tuelef u kit rəha Iesu, nərgin u Tomas, u kətaun-in məmə, Mil Mil, in təmikə e nian Iesu təmiet-arəpa olat.

²⁵ Kən in mın neen, ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “!Ei, emotəplan rəhatat İərəməyə!” Məto Tomas təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmә ekəplan nəme nil e nelmın mil, kənu ekek e noanelmik, kənu meə-pən e nəme nıro e nıkalın, kənu panahatətə lan. Məto okəmә esəplanən, okol esahatətəən lan.”†

²⁶ Kən tınos wik kitıəh rəkis, netəmim mın rəha Iesu koatəpələh mın əpəh imə, e nimə kitıəh əm, kən motahtosig e toa, motol lok. Kən Tomas əh-ikın ilat mın. Nat əpnəpın kəmol lok e toa, məto Iesu tatig muwa mın mətul ilugin elat mən-ipən məmə, “Pəs nəməlinuən tətatig otəmat.”‡

²⁷ Kən mən-ipən kəm Tomas məmə, “Əplan-tu nelmək. Wa mek e noanelməm. Kən mäg-ətuatıp-in nelməm kən meə-pən e nəme nıro u e nıkalik. Səmik mətmətigin rəham nahatətəən rəun, məto ik onəkəike mətahatətə lak.”§

²⁸ Kən Tomas tən-ipən kəm in məmə, “Ik rəhak İərəməyə, kən ik rəhak Uhgın.”*

²⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Ik nəmahatətə lak, məto-inu nəməplan io.† Məto netəm mın un kəsotəplanən io, kən ilat kotahatətə lak, ilat okotos nəwıwıən pahrien, nıkilat tagien pahrien.”‡

Naoa u, kəmәte məmə netəmim okotahatətə e Iesu

³⁰ Iesu təmol nəmtətin mın tepət e nıganəmti rəhan netəmim, itəm kəsəte rəkisən e naoa u.§

³¹ Məto kəmәte nəghatən mın u məmə itəmat onəkotahatətə* məmə Iesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa, inu Nəti Uhgın. Kəmәte nəhlan, məmə itəmat onəkotos nəmegəhən e nərgin, məto-inu itəmat noatahatətə lan.†

21

Iesu təmol əp in kəm rəhan netəmim ilat sepın

¹ Uarisig e natımnat mın u, Iesu təmol əp mın in o rəhan mın netəmim,* əpəh e nıməkləkil e nıkalı lek asol, katən mə Lek Kalili.† Kən təmol əp in nulan.

² E nian əh, netəmim mın u rəha Iesu kəmotaliwək kitıəh: Saimon Pita, ne Tomas u kətaun-in məmə Mil Mil, ne Nataniel u, etəm Kalili iman latuənu Kena, ne nəti Sepeti mil,‡ ne etəmim mil kəiu mın rəha Iesu.

³ Saimon Pita tən-ipən olat məmə, “Io enatuwın ekatıpın net.”

Kən ilat kotəmә, “Itəla, pəs kitat rafın kotuwın.” Kən ilat rafın kəmotatite, motuwın e pot kit. Kən Pita təmapeg rəhan natımnat o wək. Kən ilat kəmotuwın, motatıpın net, motətoarus tian. Məto kəsotosən nəm kit ne.§

⁴ Kən tınatian, kən Iesu tuwa matətul ipar, məto rəhan mın netəmim, ilat kotəruru məmə Iesu.*

⁵ In tətəpəh olat məmə, “!Nəman! ?Nəsotosən nəm kit, o?”

Kən ilat kotəmә, “Kəpə, nəm tikə.”

* 20:23: Mat 16:19; 18:18 † 20:25: Mak 16:11 ‡ 20:26: Jon 14:27; 20:19,21 § 20:27: Luk 24:40 * 20:28: Nol Əpən 4:11 † 20:29: Jon 3:15 ‡ 20:29: 1 Pita 1:8-9 § 20:30: Jon 21:25 * 20:31: Jon 3:15 † 20:31: Jon 19:35

* 21:1: Jon 21:14; Jon 20:19,26 † 21:1: Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə Lek Taepirias, in nərgi Lek Kalili kit mın. ‡ 21:2: Nəti Sepeti mil kəiu, ilau u Jemes ne Jon. Jon u inu in təməte naoa u. § 21:3: Luk 5:5 * 21:4: Luk 24:16; Jon 20:14

⁶ Kæn in tæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Itæla, otatipin-pæn-tu net e matip ikin e nikali pot u, kæn onækotiuw næm neen.” Kæn æmun, kotatipin-iaræp net, æmun, minotæruru niuw-pæræn, mæto-inu net tinær minær minærioah e næm.†

⁷ Kæn suah u itæm Iesu tolkeike pik, in tæn-ipæn kæm Pita mæmæ, “!Ei! !Iæræmæra ætuatip æh!” Kæn nian Pita tæmæto næghatæn u, tæmætæt uæhai æm, kæn mæt-ipæn itæhæi, meai muwîn ipar.

⁸ Kæn netæmim min u neen ræha Iesu, ilat kæmotuwar e pot, moatiuw net apon tæmærioah e næm, mæto-inu bot in iuæhkîr æm mæsin o nimæklækil, tahmen æm hanrit mita.

⁹ Kæn nian ilat kæmotuwîn ipar, motæplan nigæm ækæku kit æh-ikin, næmtahlîn tatuæp æh, kæn næm neen æh-ikin, katuwan e nigæm, ne pîret æh-ikin. ¹⁰ Kæn Iesu tæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Otæmik næm min un neen itæm næmotos motuwa.”

¹¹ Kæn Saimon Pita tæmuwîn min e pot, kæn mewkækan net muwîn æpæh ipar. Net u tærioah e næm asol min, ilat rafin wan-hanrit-fifti-tri. Kæn nat æpnaripæn mæmæ net u tæmærioah pap e næm, mæto in tæmæsæhapæn.

¹² Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Otuwa motagwæn.” Kæn ilat kit nikin tæsæhtæn mæmæ otætæpæh ron mæmæ, “?Ik pah un?” mæto-inu ilat kinotitun æsas mæmæ in Iæræmæra.

¹³ Kæn Iesu tæmos pîret muwa mos-ipæn kæm ilat, kæn mos-ipæn min næm.

¹⁴ Kæn inu, nian tatol kisil lan, itæm Iesu tæmol æp in o ræhan min netæmim uarisig e nian in tæmimis, kæn mæmegæh min.‡

Iesu ne Pita

¹⁵ Nian ilat kinotagwæn rækis, Iesu tæmætæpæh o Saimon Pita, mæmæ, “Saimon, næti Jon. ? Ik nakolkeike io taprækis-in netæm min un?” Pita tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Æwæh, Iæræmæra, ik nækitun mæmæ io ekolkeike pik ik.”§

Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Itæla, ik onakatagwæn ræhak nenæti sipsip min.”

¹⁶ Kæn Iesu tatig mætæpæh min ron mæmæ, “Saimon, næti Jon. ?Ik nakolkeike io?”

In tæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “Æwæh Iæræmæra, ik nækitun mæmæ iakolkeike ik.”

Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Itæla, ik onakatehm wir ræhak sipsip min.”*

¹⁷ Kæn mætau kisil lan, Iesu tatig mætæpæh min ron mæmæ, “Saimon, næti Jon. ?Ik nakolkeike io?”†

Kæn Pita, nikin tæmahmæ, mæto-inu Iesu tæmætæpæh ron mau kisil, mæmæ, “? Ik nakolkeike io?” Kæn in tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Iæræmæra, ik nækitun natimnat rafin.‡ Ik nækitun mæmæ io ekolkeike ik.”

Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Itæla, ik atagwæn ræhak sipsip min.

¹⁸ “Nîpahrienæn agin u iatæn kæm ik mæmæ, aupæn, e ræham netæm-aluææn, næmatiargin atip ræham kætæt, kæn mætaliwæk matuwîn ikin min rafin itæm nakolkeike mæmæ nakuwîn ikin. Mæto nian ik onakaguîhl, onakæg-ætuatip-in nelmæm, kæn etæm pisin kit otælis ætain ræham kætæt, kæn mit ik nakian ikin ik næsolkeikeæn mæmæ nakuwîn ikin.”

¹⁹ E næghatæn u, Iesu tæmaupæn matæn-iaræp rækis æm, nolæn itæm Pita otimis, kæn ræhan nimisæn,§ in otîlæs-ipær nærgi Uhgîn.*

Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Itæla, uarisig-in io.”†

Iesu ne suah un itæm Iesu tæmolkeike pik

²⁰ Kæn Pita teirair mæplan etæmim kit ræha Iesu u, Iesu tolkeike pik, tatuarisig-in ilau. Suah æh inæh, itæm tæmiæu-iæu muwa iuæhkîr o Iesu e nian kæmotagwæn e lafet ræha Nuhagego-inæn, kæn matætæpæh ron mæmæ, “?Iæræmæra, pah un otegæhan-in-pæn ik e nelmi ræham tikimîr min?”‡

²¹ Nian Pita tæmæplan in, kæn tætæpæh o Iesu mæmæ, “?Iæræmæra, mæto tahro e suah æh?”

† 21:6: Luk 5:4-7 ‡ 21:14: Jon 20:1,19,26 § 21:15: Mat 26:33-35; Jon 13:37-38 * 21:16: Esik 34:2; Mat 2:6; Jon 10:11; Wæk 20:28; 1 Pita 5:2-3 † 21:17: Jon 13:38 ‡ 21:17: Jon 16:30 § 21:19: Katæn mæmæ e nup tate min tatuwa, kæn kæpanætu-pær Pita e nig kæmaluau. * 21:19: Jon 13:36; 2 Pita 1:14 † 21:19: Mat 4:19; 16:24 ‡ 21:20: Jon 13:23,25

²² Kən Iesu tən-ipən kəm in məmә, “?Okәмә io ekolkeike məmә in otatәmegәh muwın mәtoarus nian iakitәlig-pa mın, ik onәkitun o naka? Ik un, ik onәkәike muarisig-in io.”§

²³ Kən tol nәhlan o nat u Iesu tәмән, nәghatән kit әh-ikın katән titәlau-itәlau e piatat mın mәмә, “Etәmim u rәha Iesu otәsimisән,” mәto Iesu tәмәsәнән kәм Pita mәмә suah u otәsimisән. In tәмән әm mәмә, “?Okәмә, io ekolkeike mәмә in otatәmegәh, mәtoarus-pән iakitәlig-pa mın, ik onәkitun o naka?”

²⁴ Etәmim u rәha Iesu in etәmim kitiәh әm itәм tatән-iarәp natimnat mın u,* kән in mәte rәkis nәghatән mın u. Kән itimat ekotitun mәмә nәghatән mın u tatән, in nıpahrienән әm.†

Namnun nәghatән

²⁵ Kән natimnat tepәt mın әpәh ikın itәм Iesu tәmol‡ kән okәмә netәmim kәpoatәte rәkis natimnat mın u ilat rafın e naoa mın, io, nıkkik tәht mәмә rum otikә e nәtueintән rafın o nәlinән naoa mın u.

§ 21:22: Jon 21:19; Mat 4:19; 16:24 * 21:24: Jon 15:27 † 21:24: Nian neen, Jon tatәghat nәhlan, matән mәмә, “itimat,” mәto in tatән әm in pısın әm (19:35; әplan-tu 1 Jon 1:1-4). ‡ 21:25: Jon 20:30

Wək Mìn Wək Mìn Rəha Aposol Mìn Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Wək Mìn

?Pah təmäte naoa u? Luk təmäte naoa u. Afin e “Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Luk” o nitunən məmә Luk in pah.

?Təmäte tatuwin kəm pah? Luk təmäte naoa u tatuwin kəm in kit, nərgin u Teofilas, etəm kitiəh əm itəm Luk təmäte naoa u “Namnusən Təwir Itəm Luk Təmäte” tatuwin kəm in. Nərig u, nıpətin təmә, “Etəmim itəm tokeike Uhgın.” Luk təmäte naoa u tatuwin kəm suah u, mətō in titun məmә İaihlua tepət okotafin mìn.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmäte? Naoa mìn rəha Namnusən Təwir koatəghat-in nəmegəhən ne nımısən rəha İesu. Naoa u tatən-iarəp məmә nıməfak təmähro mətououn. Naoa u məsin tatəghat-in tepət e wək rəha Pita, kən məsin mìn tatəghat-in nəmegəhən ne wək rəha Pol.

?Təmäte naoa u o naka? Luk təmäte naoa u matən məmә nıməfak təmähro mìn nulan mətououn, kən otahro mìn nulan nıməfak otatəwiə. Kən e naoa u, kitat okotehm məmә İəfak mìn okotahruhalpın nəghatən kəm netəm İsrəl ne netəm İaihlua mìn itəm kotolkeike məmә okotitun nəukəti nahatətəən rəhalat. E naoa u, kotəplan məmә kapman rəha Rom tatəto nəghatən rəha Pol. Kən matəplan məmә Luk ne Pol kiolkeike məmә netəmim rafin itəm Rom tatərəmərə elat, ilat okotən nıpahrienən e İesu.

Uhgın təmən məmә otahl-İpa

Narmın rəhan

¹ Teofilas, e rəhak naoa itəm eməte aupən, eməte nolən mìn rəha natımnat rafin itəm İesu təmatol ne matəgətun netəmim lan.

² Naoa əh tatən-iarəp nian İesu təmətououn rəhan wək mətouarus Uhgın təmİLəs matuwın e Nego e Neai. Mətō aupən, təməsuwinən əh e Nego e Neai, Narmın Rəha Uhgın təmətasitu lan məmә otəgətun rəhan aposol* mìn.

³ E nian təməmegəh mìn e nımısən, nian tepət tatuwa olat kən ilat kotəplan in e nian kitiəh kitiəh e nian foti, kən matol əp in kəm ilat məmә okotitun məmә in təməmegəh pahrien e nımısən. Kən e nian mìn əh, təmatəgətun ilat e nərəmərəən rəha Uhgın.

⁴ Nian İesu təmətətiğ əh ilat mìn ilat, in təmən-İpən nəghaten kit kəm ilat məmә, “İtəmat onəsoaupənən motiet u e Jerusalem. Onəkotəkəike kətətiğ motətoarus onəkotos Narmın Rəha Uhgın, u rəhak tata tınəmən-İəkis rəkis məmә otos-İpınə kəm itəmat, tahmen mìn məmә İnu İo İatən-İpınə kəm itəmat.

⁵ Aupən Jon təmatol baptais e netəmim e nəhau, mətō otəsuwəhən, Uhgın in otol baptais etəmat e Narmın Rəhan.”

Uhgın təmİLəs İesu muwin e Nego e Neai

⁶ E nian mìn əh, itəm aposol mìn kəmotətiğ ilat İesu, kəmotətapəh ron məmә, “? İərəmərə, tınuwa e nian ətuatıp əh-roiu məmә İk onəkol kitat netəm İsrəl okotərəmərə mìn e nıtən mìn rəhatat, o kəp?”

⁷ Mətō İesu təmən-İpən kəm ilat məmә, “E nian mìn rəha natımnat mìn əh, Uhgın təməhluaig-in otəmat, okol itəmat nəotitunən. Rəhak tata pısın əm, in tınitəpun rəkis e rəhan nəsanənən.

1:1: Luk 1:3 * **1:2:** “Aposol” in suah kit itəm İesu Kristo təmahl-İpa o nən-İarəpən rəhan nəghatən. Nian nakotafin nəghatən əh “aposol” e naoa u, nıpətin tən məmә netəmim tuelef rəha İesu u kəmotəliwək ilat mìn. Kən e naoa u, Pol təmən məmә in mìn aposol kit rəha İesu, mətō in təməsalıwəkən ilat netəmim tuelef mìn əh. Naoa əh, in tatəghat tepət e aposol mil, Pita ne Pol. **1:2:** Mak 16:19; Luk 24:49-51 **1:3:** Luk 24:36-49; Wək 10:41 **1:4:** Luk 24:49; Jon 14:16-17; Wək 2:33 **1:5:** Mat 3:11 **1:6:** Luk 24:21 **1:7:** Mak 13:32

⁸ Məto e nian Narmın Rəha Uhgın otuwa matig etəmat, itəmat onəkotos nəsanənən. Kən itəmat onokotəkəike motuwın motən-iarəp rəhak nəghatən əpəh Jerusalem, ne ikin min əpəh Jutia, ne Sameria, kən ne ikin min rafin e nətueintən.”

⁹ Nian təməən rəkis əm nəghatən əh kəm ilat, kən Uhgın təmiləs-irəkis in tınər matuwın e neai. Nian ilat kəmoatəplan, kən napuə kit təmuwa malpin, kən ilat kəməsotəplan minən.

¹⁰ Nian kəmotitəgər əh e neai moategəs-in, roiu agın-əh, suah mil kəiu kəmian e natimnat ruən kəmuət-arəpa muətul ilugin elat,

¹¹ kən muən-ipən kəm ilat məmə, “!Netəm Kalili! ?Təhrol nəkoatətul ikin-u moatətagər nəpo lan e napuə? Iesu əh itəm Uhgın təmiləs-irəkis otəmat miləs mər matuwın e neai, in otəpanitəlig-pa min tahmen-pən əm e itəm əh, itəm tər matuwın.”

Aposol min

¹² Kən aposol min kəmotiet e nitot u katən məmə, Nitot Rəha Nig U Olif, motitəlig-pən Jerusalem itəm sənəmə in isəu pik, in iuahkir əm.

¹³ Nian kəmotiet-arəpən Jerusalem, kəmotuwın e nıpəgnoa nimə kit əpəh ilis lan itəm koatatig ikin. Aposol min əh, nərgilat u Pita ne Jon ne Jemes ne Antru, kən Filip ne Tomas, kən Patolomiu ne Matiu, kən Jemes nəti Alfeas, kən Saimon Selot,† kən Jutas nəti Jemes.

¹⁴ Netəm min əh ne nıpitan min, ne Meri u mama rəha Iesu, ne pia Iesu min, ilat koatuwa moatəfak kitəh nian tepət.

Etənim itəm otos nəme Jutas

¹⁵ Nian neen tinuwa minuwın rəkis, kən netəm min u itəm koatahatətə e Iesu kəmotuwa kitəh. Ilat tepət, tahmen e wan-hanrit-tuente ilat rafin. Kən Pita təmətul matəghat kəm ilat məmə,

¹⁶ “Piak min ne winik min. Nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgın otəkəike muwa mol nıpahrienən lan, itəm nuwəh aupən Narmın Rəha Uhgın təmos-ipən nəghatən kəm Kig Tefit, kən Kig Tefit təməən-iarəp suah u Jutas məmə in otit netəmim motuwın kaskəlim Iesu. Kən nəghatən əh tinuwa əh-roiu minol nıpahrienən lan.

¹⁷ Jutas kitat min kitəh əm. Kən in rəhan əh-ikin wək itəm təmatol mətasitu etat.”

¹⁸ (Jutas u inu təmos-nəmtin nəptən kit e məni u təmos e nolən rat itəm təmol. E nəptən əh, təmiet morin kən kəhap nərpın nisgan tiet.

¹⁹ Kən netəm Jerusalem kəmotətə nəghatən əh, kəmotəun-in nəptən əh e nəghatən ikin məmə, “Akeltama,” nıpətin u məmə Nəptən e Nita.)

²⁰ Kən Pita təməən məmə, “E Naoa Rəha Napuən Min, nəghatən kit tatən məmə, ‘Təwir məmə rəhan nimə tatətul əpnarın əm, okol etənim kit təsatigən ikin.’

“Kən nəghatən kit min tatən min-nulan məmə, ‘Təwir məmə etəm pisin kit otuwa mos nəmeen mol wək rəhan.’

²¹⁻²² “Kən tol nəhlan, okotəkəike kilesipər suah kit itəm təmehm e niganəmtin nəmegəhən rəha Iesu e nimisən, kən in otuwa min mehm kitat məmə otən-iarəp Iesu məmə in İərəmərə rəhatat. Suah u, in suah kit itəm kitat min kəmoatan aupən e nian min u itəm İərəmərə Iesu təmətaliwək lan. Suah un in suah kit itəm təmətatig nian Jon təmətən-iarəp nəghatən rəha nolən bəptais etəm, muwa mətoarus-pən nian itəm Uhgın təmos-irəkis Iesu o kitat miləs mər muwın e Nego e Neai.”

²³ Kən ilat kəmotən-iarəp nərgi etənim kəiu, kit nərgin u Josep u nian neen kətaun-in məmə Pasapas o Jastas, kən kit min, nərgin u Matias.

²⁴ Kən ilat kəmotəfak motən məmə, “İərəmərə, ik nəkitun niki netəmim rafin. Ik asitu etimat məmə suah mil u, in pəhrəuən ik nınəmitəpun rəkis

²⁵ məmə otaskəlim wək u rəha aposol itəm Jutas təməpəs məmə otuwın e suatip itəm tərət, iman ətuatip ikin.”

1:8: Mat 28:19; Luk 24:48 **1:11:** Mat 26:64; Luk 21:27 **1:12:** Luk 24:50-53 † **1:13:** Əplan-tu futnot e Mat 10:4.
1:13: Mat 10:2-4 **1:16:** Sam 41:9 **1:18:** Mat 27:3-8 **1:20:** Sam 69:25; 109:8 **1:21-22:** Mak 1:9; 16:19; Jon 15:27

²⁶ Nian kəmotəfak rəkis, ilat kəmoturin kəpiel neen, kotahmen e tais, məmə otəgətun məmə pah otos wək əh, kən nərği Matias təmiet. Kən ilat kəmotiləs-ipən Matias məmə in aposol kit, kən roiu tınol mın tuelef aposol ilat rafin.

2

Narmın Rəha Uhgın təmuwa e nəmegəhən rəhalat

¹ E nian rəha Pentekos,* lafet kit rəha noanol mın rəha Isrel, netəm mın u itəm koatahatətə e Iesu kəmotuwa kitiəh.

² Kən roiu ağın mın, kəmotətə nat kit təmisi-pər e neai tahmen e nımətag asol kit tatelel nat, kən nat əh kəmotətə təmuwa mər rafin e nıpəgnoa nımə itəm koatəpələh ikin.

³ Kən ilat kəmotəplan nat kit tahmen e nigəm təmuəp. Kən ləpləpin nigəm mın əh, kəmotiwig motan ahmen-in netəmim rafin itəm koatəpələh əh imə.

⁴ Kən ilat rafin, Narmın Rəha Uhgın təmuwa mərioah mətatig elat, kən mınos-ipən nəsanənən kəm ilat, mol ilat kınəotəghat e nəghatən ik pisin mın.

⁵ Kən noanol mın neen əh-ikin rəha netəm Isrel itəm koatəfak kəm Uhgın. Ilat kəmotisi-pən ik pisin pisin mın məto kotatig Jerusalem.

⁶ Nian ilat kəmotətə nəghatən mın əh, netəmim tepət kəmotuwa. Kən ilat kəmotaut pik məto-inu kəmotətə nəghatən mın rəhalat itəm netəm mın əh koatən.

⁷ Kəmotaut pik ağın kən motən məmə, “!Ei! ?Netəm Kalili əm əh koatəghat, o kəp?”

⁸ ?Təhro kitat rafin koatətə rəhatat nəghatən mın itəm ilat koatən?”

⁹⁻¹¹ Kitat u netəm ik pisin pisin mın tepət. Ikin-u netəm Patia əh-ikin, ne netəm Metia, ne netəm Elam, ne netəm Mesopotemia, ne netəm Jutia, ne netəm Kapatosia, ne netəm Pontas, ne netəm Esia, ne netəm Fritia, ne netəm Pamfilia, ne netəm Ijip, ne netəm Lipia e nikalın-pən əh Saerin ikin, ne netəm Rom, neen noanol ətuatip rəha netəm Isrel, neen netəm pisin məto koatəfak kəm Uhgın, ne netəm Krit, ne netəm Arepia. Məto kitat rafin kəmotətə ilat koatən nat asol itəm Uhgın təmol e nəghatən ik pisin mın rəhatat.”

¹² Narmilat təmiwig pik, rehalat-kapə təmikə, kən kəmoatəpəh olat mın məmə, “!Ei! ?Naka u tol nulan?”

¹³ Məto neen kəmotalah-əmnu ilat, motən məmə, “Nat koatəpis əpəh.”

Pita təməghat kəm netəmim

¹⁴ Kən Pita təmətul ilat lepen aposol mın, təmagət əfəməh matən-ipən kəm netəmim məmə, “Itəmat rafin noanol mın rəha Isrel ne netəm pisin pisin mın u nakoatətig Jerusalem, otətəlig-in wır-tu io, pəs ekuhapik e nıpəti nat əh kəm itəmat.

¹⁵ Itəmat nakoatən məmə netəm mın u koatəpis. Məto kəp, kəsotəpisen. Nain kilok əm əh-roiu laulaugin. ?Kən təhro ilat koatəpis?†

¹⁶ “Məto in tol nulan. Ien rəha Uhgın əupən, nərğin u Joel, təməh rəkis nat u itəm itəmat nakoatəplan. In təməh məmə,

¹⁷ ‘Uhgın təməh məmə, “E namnun nian mın, ekos-ipən rəhak Narmın kəm netəmim rafin. Ilat rafin okotos nəsanənən lan. Nenətəmat mın, nəman ne nıpitan, ilat okotən-iarəp nəghatən mın rəhak itəm io iatos-ipən kəm ilat. Netəm aluə mın rəhatəmat, Uhgın otos-ipən nat kit tahmen e napilairən kəm ilat. Kən naguihl-aguihl mın rəhatəmat okotəpilaiir e napilairən pisin pisin mın.

¹⁸ Sənəmə netəm-iasol mın əm, məto nəman ne nıpitan ilat nolwək mın əm rəhak, kən ekos-ipən Narmın rəhak kəm ilat. Kən ilat okotən-iarəp nəghatən mın rəhak itəm iatos-ipən kəm ilat.

¹⁹ Oekol nat pispis mın əpəh e neai, ne nəmtətin pisin pisin mın e nıməptən. Onəkotəplan nita ne nigəm ne nəhaniəm okotər motol napuə lan.

* **2:1:** Pentekos: Əplan e tiksonari. **2:1:** Lev 23:15-21; Dut 16:9-11 **2:3:** Mat 3:11 **2:4:** Mak 16:17; Wək 4:31; 10:44-46; 19:6 † **2:15:** Netəm əh kəsotənimən wain laulaugin, kən etəm tikə itəm tətəpis laulaugin.

²⁰ Aupən, mitgar otapinəp kən məwig otasiə tahmen e nita. Kən uarisig, Nian asol asol agin rəha İərəmərə otuwa.

²¹ E nian əh, netəmim rafin itəm okotaun-in Nərgək, io ekosmegəh ilat.” ’

²² “Noanol mın rəha İsrəl, itəmat otətəlig-in nəghatən u. Itəmat nəkotitun wir nat pispis mın, ne nəmtətin pisin pisin mın itəm İesu təmol e nəsanənən rəha Uhgın, itəm itəmat nəmotəplan. Natimnat mın əh tatəgətun məmə Uhgın in pisin əm təmahl-ipa İesu tuwa.

²³ E nalpəkauən rəha Uhgın itəm təmol mələhəu aupən, in təmos-ipinə suah u e nelmitəmat. Kən itəmat nəmotohamnu in e nian nəmotegəhan-in-pən in tuwın e nelmi netəm rat kəsotəfakən. Kəmotoh kətu-pər e nig kəməluau.

²⁴ “Məto Uhgın təmikis İesu e nahməən rəha nımisən, kən mol in təmegəh mın e nımisən, məto-inu nımisən, rəhan nəsanənən tikə o naskəlīmən.

²⁵ Tefit təmən nulan e İesu aupən məmə, ‘Nian rafin ekıtun məmə İərəmərə tətətig itımlau min. Okol esəginən məto-inu tətətig e nıkalik itımlau min.

²⁶ Məto-inu o nat əh, io nıkkik tagien pik, matənwiwi ik e nohlik. Kən nıkkik təməlinu məto-inu ekıtun məmə Uhgın otosmegəh nıpətik.

²⁷ Kən okol nəsapısən narmək tətətig ima netəm kəmotimis ikin. Kən okol nəsegəhan-in mınən nıpəti rəham Etəmim Ətuatıp məmə otəmnəmit.

²⁸ Ik nəməgətun rəkis suatıp rəha nəmegəhən kəm io, kən ik onəkol io nıkkik tətəgien pik nian ekətətig kilau min ik.’ In əh nəghatən itəm Tefit təmən e İesu aupən.

²⁹ “Piak mın. İakolkeike məmə ekən nat ətuatıp kəm itəmat. İaguıhl u pipi rəhatat aupən, Kig Tefit, in təmimis rəkis, kən kəmitənım, kən rəhan suwit tətətig imətət ikin mətoarus-pa u-roiu.

³⁰ Məto in ien kit rəha Uhgın, kən in titun məmə Uhgın təmos noanawıl kit kəm in mən-ıəkis nəghatən kit kəm in məmə etəmim kit e nita rəhan otuarisig-in otəkəike muwa mol Kig.

³¹ Kig Tefit təməplan məmə nat u otəkəike muwa mol nıpahrienən lan. In təmən məmə Kristo əh, itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, in otol təmegəh mın e nımisən, kən Uhgın otəsapəsən narmin tətətig ima netəm kəmotimis ikin, kən nıpətin okol təsəmnəmitən.

³² Kən nəghatən u tatəghat e İesu itəm Uhgın təmol rəkis təmegəh mın e nımisən. !Kən itimat emotəplan e nıganəmtitimat!

³³ İesu, rəhan tata təmiləs in mər muwın e nıkalın matıp e ikin rəha nısiıiən ne nəsanənən. Kən tahmen-pən əm məmə Uhgın təmən-ıəkis mihin aupən, in təmos-ipən Narmın rəhan kəm İesu məmə İesu otos-ipən kəm rəhan mın. Kən natimnat mın u, noatəplan, moatəto, Narmın Rəha Uhgın tatol.

³⁴ Kig Tefit təməsuwınən e Nego e Neai tahmen e İesu. Kən Tefit təməsəghat-in atıpən in nian in təmən nəghatən mın əh məmə, ‘İərəmərə təmən kəm rəhak İərəmərə məmə, “Əpələh e nıkalik matıp, ikin rəha nısiıiən ne nəsanənən, matəsahgin.

³⁵ Oekol rəham tikimır mın məmə okotahmen e nımoulul itəm nategotain e nəptən, kən ik matərəməərə elat.” ’

³⁶ Itəmat rafin noanol mın rəha İsrəl onəkotəkəike motitun wir məmə İesu əh itəm itəmat nəmotətu-pər e nig kəməluau, in əh, Uhgın təmol məmə in İərəmərə ne Kristo - etəm itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa.”

Netəmim tēpət kəmoatən nıpahrienən e İesu

³⁷ Nəghatən u rəha Pita təmek pahrien nıkilat, kən kotətapəh o Pita ne aposol mın məmə, “Piatimat mın. ?Oekol tahro nulan?”

³⁸ Kən Pita təmən-ipən kəm ilat məmə, “Onəkotəkəike kəuhlin nətəligən rəhatəmat, kən kol baptais etəmat e nərgi İesu Kristo, məmə Uhgın otafəl rəkis nolən rat mın rəhatəmat. Kən Uhgın otos-ipinə Narmın u kəm itəmat,

³⁹ mətə Uhgın təmən-iäkis nəghatən u otəmat, ne nenətitəmat mın, ne namipitəmat mın itəm okəpanotuwa. Nəniäkisən u tətətig o netəm mın u itəm İərəməərə Uhgın rəhatat tətəun-in ilat.”

⁴⁰ Kən Pita tatən nəghatən wir tepət məmə otiuw-pa ilat kotuwa, kən matən kəm ilat məmə, “Onəkotiet rəkis e netəm un, netəm kotərat məmə Uhgın otəsolan nalpınən kəm itəmat mın ilat.”

⁴¹ Kən ilat tepət itəm kəmotəto nəghatən rəha Pita kəmotən nıpahrienən lan, kən kəmol bəptais elat. E nian əh, netəmim tepət tahmen e tri-taosan kəmotuwa moatuarisig-in ilat u koatahatətə e İesu.

Naliwəkən rəha netəm mın u kəmoatən nıpahrienən e İesu

⁴² Nian rafin netəm mın u koatən nıpahrienən e İesu, koatətəlig-in nəghatən itəm aposol mın koatəgətun ilat lan. E naliwəkən rəhalat kəmoatuwa kitiəh, e nagwənən ne Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha İesu,‡ ne nəfakən. Kən nian rafin nıkilat tiəkis məmə okotəkəike moatol nat əh.

⁴³ Aposol mın kəmotol nat pispis ne nəmtətin pisin pisin mın e nəsanənən rəha Uhgın. Kən netəmim narmilat təmiwig pik ron.

⁴⁴ Netəm mın u koatahatətə e İesu, nian rafin koatuwa kitiəh moatawte-in rəhalat nautə mın kəm ilat mın,

⁴⁵ tahmen e okəmə suah kit rəhan nat kit tikə, kən kit otol-salim-in rəhan kit nautə kən masitu lan.

⁴⁶ Nian rafin kotuwın katəfak kitiəh e Nimə Rəha Uhgın.§ Kən kəmotuwın e nimə pisin pisin mın moatoor nagwənən nigilat e nagienən ne nıkilat pahrien, kən kəmotagwən mın e Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha İesu.

⁴⁷ Kən nian rafin koatənwiwi Uhgın, kən netəmim koatenwiwi ilat o rəhalat nolən. Kən nian rafin İərəməərə Uhgın tatosmegəh netəmim kotuwa kitiəh ilat netəm koatahatətə e İesu.

3

Uhgın təmöl nat pispis e etəm u nelkin tərat

¹ Nian kit e tri kilok ehnaipən, nian rəha nəfakən, Pita ne Jon kəmuəliwək mətian e Nimə Rəha Uhgın.

² Suah kit itəm təsaliwəkən e nian təmaiir mətoarus-pa nian əh, kəmiləs ka kahtu e nafiluə e Nimə Rəha Uhgın u katən məmə Nafiluə Təwir. Nian rafin tateasiə-in məni o netəmim itəm koatuwin imə.

³ Nian təməplan Pita ne Jon kınatian məmə okia imə, in təmətapəh olau məmə okios-ipən məni kit kəm in.

⁴ Kən Pita ne Jon nıganəmtılau təmətul lan. Kən Pita təmə, “Ətag-pa mehm itımlau.”

⁵ Kən təmətag-pən məplan ilau nıkin tətəht məmə otos məni kit olau.

⁶ Kən Pita təməni-ipən kəm in məmə, “Rəhak məni tikə agın. Mətə nat naka itəm io iatos, ekos-ipinə kəm ik. !E nərgi İesu Kristo etəm Nasaret, iatən-ipinə kəm ik, ətul maliwək!”

⁷ Kən in təmasitu lan, mıləs nelmin matıp miuw-pər məmə otətul. Kən roiu agın nelkin mil kəmuəg-ətuatıp.

⁸ Kən təmətip mər mətul mınataliwək, matətəu-pən ilau mətəhaluwın e Nimə Rəha Uhgın, kən mınataliwək matətıpər-ətipər matənwiwi Uhgın.

⁹ Kən netəmim rafin kəmotəplan in tətaliwək matənwiwi Uhgın.

¹⁰ Nian ilat kınotıtun məmə suah pilouin inəh itəm tateasiə o məni nian rafin e nafiluə rəha Nimə Rəha Uhgın, kəmotaut pik, narmilat təmiwig e suah əh.

Pita təməghat kəm netəmim əpəh e Nimə Rəha Uhgın

2:39: Aes 57:19 **2:41:** Wək 2:47; 4:4 ‡ **2:42:** Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha İesu: Əplan e tiksonari. **2:42:** Wək 20:7 **2:44:** Wək 4:32-35 § **2:46:** Nimə Rəha Uhgın - ikın itəm noanol mın rəha İsrəl kotuwa moatəfak ikın kəm Uhgın. **2:47:** Wək 6:7; 11:21 **3:4:** Wək 14:9 **3:6:** Wək 4:10; 16:18

11 Nian təmatəkul-pən e Pita ne Jon, netəmim narmilat təmiwig ron, kotaiu motuwa məmə okotəplan iləhal e ikin kit e Nimə Rəha Uhgın u katən məmə Fəranta rəha Kig Solomon.*

12 Nian Pita təməplan ilat, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Noanol mın rəha Isrel. ? Tahro narmitəmat tatiwig pik o nat pispis u? ?Noatarəplan itiməhal nikitəmat təht məmə itimlau etəm iasim mil kəiu emioal-wir suah u e nəsanənən əm rəhatimlau? !Kəp!

13 O nat pispis u itəm nəmotəplan, Uhgın rəha Epraham, ne Aisak, ne Jekop, ne tipitat mın rafin, in təmiləs-ipər nərği rəhan iolwək lan, Iesu. Inu etəm kitiəh əm Iesu itəm nəmotiləs motuwın o netəm-iasol mın rəha kapman məmə ilat okotohamnu, kən Pailat təmən rəkis məmə okisohamnuən okəhlman əm, məto itəmat nəmotən-ipən kəm Pailat məmə nəsolkeikeən in.

14 Itəmat nəmotapəs Iesu itəm in iol ətuatip ne etəm təwir e niganəmti Uhgın, kən nəmotətapəh o Pailat məmə otəhlman suah əh iohamnu itəm.

15 Kən e nolən əh, itəmat nəmotohamnu Iesu, itəm nəmegəhən rafin tətisi-pən ron. Məto Uhgın təmol təmegəh mın e nimisən. Kən itəmat emotəplan e niganəmtitimat məmə in nıpahrienən.

16 Suah u itəm itəmat nəkotitun moatəplan, in təməsanən əm məto-inu itəmat iotahatətə e Iesu ne nəsanənən rəhan. In nəsanənən rəha Iesu ne nahatətən itəm təmos-ipa kəm itimat təmol-wir suah u, kən itəmat rafin nakoatəplan.

17 “Piak mın. Io ekıtun məmə nat un nəmotol e Iesu itəmat rəhatəmat netəm-iasol mın, itəmat rafin nəmotol məto-inu nəsolitun wirən məmə Iesu in pah.

18 Məto suatip u inu rəha Uhgın o nuhapikən rəhan nəghatən itəm təmən aupən. E nəghatən rəha rəhan mın ien mın, in təmən rəkis məmə rəhan Kristo itəm təmən rəkis aupən məmə otahl-ipa, in otəkəike məto nahməən e nıpətin.

19 “Itəla, roiu əh, onəkotəkəike motəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat mın kən motitəlig-pən o Uhgın məmə in otafəl rəhatəmat nolən rat mın, kən məmə İərəmərə Uhgın otos-ıpinə namegən ne nəsanənən wi e nəmegəhən rəhatəmat,

20 kən məmə in otahl-ipa Kristo titəlig-pa mın, etəm itəm Uhgın təmən rəkis aupən. İatəghat-in Kristo u Iesu.

21 Məto Iesu otətətig pitən e Nego e Neai mətoarus Uhgın otol-wir mın natimnat rafin tahmen-pən e itəm Uhgın təmən-ıəkis kəm itəmat, itəm rəhan ien mın aupən ağın kəmotən-iarəp.

22 “Kən Moses təmən-iarəp məmə, ‘İərəmərə Uhgın otıləs-ipər ien kit mın etəmat tahmen lak. Onəkotəkəike motətəlig-in natimnat rafin itəm otən kəm itəmat motol nəwian.

23 Netəm mın u itəm okotəht nəwia ien əh, Uhgın otıləs-irəkis ilat o rəhan mın netəmim kən ilat okotimis.’

24 Inu nıpahrienən. İen mın rafin kəmotən əm nəghatən kitiəh, təmətuoun e ien u Samuel, muwa mətoarus-pa u-roiu.

25 “Nəniəkisən mın u itəm Uhgın təmən-ipən kəm rəhan ien mın aupən, in rəhatəmat. Kən nəniəkisən rəha nasituən itəm Uhgın təmən kəm tipitəmat mın aupən, in rəhatəmat mın, məto-inu Uhgın təmən-ipən kəm Epraham məmə, ‘Ekol təwir kəm netəmim rafin e nətueintən, kən nat kit itəm mipim İosmegəh otol, otos-ıpən nəwirən əh kəm netəmim rafin.’

26 Nian Uhgın təmiləs-ipər rəhan iolwək u Iesu İosmegəh, təmaupən mahl-ıpinə kəm itəmat məmə in otəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat mın, kən e nolən əh, in otol təwir kəm itəmat.”

* **3:11:** Fəranta rəha Kig Solomon - ikin kit imə e Nimə Rəha Uhgın. İkin əh inəh, nian rafin netəm-iasol rəha noanol mın rəha Isrel koatəghat-in Lou rəha Uhgın. **3:13:** Eks 3:6,15; Luk 23:13-25; Wək 2:23 **3:17:** Luk 23:34; 1 Tim 1:13 **3:19:** Wək 2:38 **3:23:** Dut 18:15,18-19 **3:25:** Jen 22:18 **3:26:** Wək 13:46

4

¹ Nian Pita ne Jon kəmatuəghat əh kəm netəmim, kən pris mīn, ne etəm tərəmərə e mopael mīn itəm koatehm Nimə Rəha Uhgīn, ne Satusi mīn, * kəmotiet-arəpa.

² Nīkilat təmāhmə pīk mətō-inu ilau katuəgətun netəmim məmə Iesu təmimīs kən məmegəh mīn. Kən inu tatəgətun məmə netəm u kəmotimīs, Uhgīn otosmegəh mīn ilat.

³ Kən kəmotaskəlīm ilau, kiləs-ipən ilau e kalapus mətō-inu tīnapīnəp rəkīs, kən okuəməhl əm mətōarus olauwīg.†

⁴ Mətō netəmim tepət itəm kəmotətō nəghatən itəm kəmuən kəmotən nīpahrienən lan. Kən netəmim rafin itəm kəmotən nīpahrienən e Iesu, ilat iuəhkīr tahmen e faif-taosan.

Pita ne Jon kəmuətul e nīganəmti kaonsel

⁵ Kəmən lawīgīn, pris asol, ne netəm-iasol rəha noanol mīn rəha Isrel, ne iəgətun mīn rəha Lou rəha Moses,‡ kəmotargəfimīn ilat mīn əpəh Jerusalem.

⁶ Kəmotəpələh ilat Anas u pris asol agīn, ne Kaeafas, ne Jon, ne Aleksanta, ne netəmim neen e noanol rəha suah u pris asol agīn, kəmotəpələh e kaonsel.

⁷ Kəmotən Pita ne Jon kian muətul aupən elat, kən kotətapəh olau məmə, “?Nəmīos hiə nəsanənən u mioal nat u, o nəmioal e nərgi pah?”

⁸ Kən Narmīn Rəha Uhgīn təmarioah e nīki Pita, kən Pita təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat u itəm noatərəmərə e noanol mīn rəha Isrel, ne netəm-iasol mīn.

⁹ Itəmat noategəs-in-pa otīmlau məmə suah u itəm nelkīn təmərət təmos hiə nəwīrən, o emuahrol nulan mioal-wīr nelkīn.

¹⁰ Itəmat rafin ikīn-u ne noanol mīn rafin rəha Isrel, onəkotəkəike motitun məmə suah u itəm nelkīn tīnəwīr rəkīs tatətul aupən-in itəmat e nəsanənən əm e nərgi Iesu Kristo, etəm Nasaret. Suah əh inəh, itəmat nəmotətū-pər e nīg kəməluau, in təmimīs. Mətō Uhgīn təmōl təmegəh mīn.

¹¹ Suah əh inəh, itəm Naoa Rəha Uhgīn təmən lan məmə, ‘Kəpiel u itəm itəmat netəm rəha niləkīnən nīmə, nakotəmə tərət motərakīn, mətō roiu in tīnuwa kəpiel keike itəm nīmə tatətul-pər lan.’

¹² Nərig kit tikə e nətueintən itəm Uhgīn təmos-īpa məmə titun nosmegəhən netəmim, mətō Iesu pīsīn əm titun nosmegəhən netəmim.”

¹³ Netəm-iasol rəha kaonsel kəmotaut pīk nian kəmotəplan məmə kəsūəgīnən ilat, nat əpnapīn kəsioalən skul, ilau etəmim əm. Kəmotitun ətuatīp məmə suah mil əh ilat pahrien Iesu kəmotaliwək moatan.

¹⁴ Kən kīnotəruru nuhalpīnən nəghatən rəhalau mətō-inu suah u nelkīn tīnəwīr rəkīs tatətul iləhal mīn ilau.

¹⁵ Kən kəmotən-ipən kəm iləhal məmə okəhaliet məhaluwīn ihluə pəs ilat əm kotəghat pītən.

¹⁶ Kən kəmoatətapəh-ətapəh olat mīn məmə, “?Okotahro suah mil əh? Netəmim rafin u Jerusalem kīnotitun rəkīs məmə nat pīspīs u kəmol e suah u, in iahgīn pīk, okol kəsotən-īamnīnən.

¹⁷ Mətō pəs kotən-īəhau əskasīk ilau məmə okəsūən-īarəp mīnən nərgi Iesu kəm netəmim, kən nəghatən e nat pīspīs əh otəsiet mīnən netəmim kotətō.”

kaonsel təmegəhan-in ilau məmə okiaiet

¹⁸ Kən kəmotāun-in iləhal kəhaluwa mīn imə, kən kəmotən-ipən kəm Pita ne Jon məmə okəsūən-īarəp mīnən nərgi Iesu, kən məsuəgətun mīnən netəmim lan.

¹⁹ Mətō ilau kəmuən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat əm otakil məmə tətuatīp e nīganəmti Uhgīn məmə ekioal nəwīatəmat o nəwīa Uhgīn.

* **4:1:** Əplan nəghatən mīn əh e tiksonari: pris mīn, ne mopael itəm koatehm Nimə Rəha Uhgīn, ne Satusi. † **4:3:** Okuəməhl mətōarus olawīg mətō-inu lou təmən məmə suah kit təsōlən pas e kot lapīn. **4:4:** Wək 2:41 ‡ **4:5:** Lou rəha Moses - lou mīn itəm Uhgīn təmos-ipən kəm Moses əpəh nītō Saenae. **4:10:** Wək 3:6,13-16 **4:11:** Sam 118:22 **4:12:** Mat 1:21 **4:18:** Wək 5:28 **4:19:** Wək 5:29

²⁰ Məto itımlau okol esuakımən nohlitımlau. Oekuəike muən-iarəp natımnat itəm emuəplan e nıganəmtıımlau kən muəto e matəlgıımlau.”

²¹ Kən kaonsel təmən-ipən mın kəm Pita ne Jon məmə ilat okotol nalpınən kit kəm ilau okəmə ilau okatuəkəike matuən-iarəp İesu kəm netəmim, kən motahl-iarəp ilau. Kəmotahl-iarəp ilau məto-inu kınotəruru məmə okotahruəh ilau. Kəmotıtun məmə netəmim nıkilat otahmə okəmə ilat okotol nalpınən kəm ilau, məto-inu netəmim rafın koatənwiwi Uhgın o nat pıspis itəm Uhgın təmöl e etəm nelkın təməfaiu

²² nian təmaıir mətoarus-pa əh-roiu. Rəhan nup taprəkis-in foti.

Nəfakən rəha netəm kəmoatahatətə e İesu

²³ Nian netəm-iasol rəha kaonsel kəmotegəhan-in ilau məmə ilau okatıan, kəmiaiet uəhai əm mian əpəh netəm koatahatətə e İesu koatıg ikın, kən muən-iarəp rafın nəghatən itəm pris asol mın ne netəm-iasol rəha kaonsel kəmotən-ipən kəm ilau.

²⁴ Nian kəmotətə nəghatən əh, ilat rafın kəmotuwa kitiəh motəfak-pən kəm Uhgın motən məmə, “İərəmərə Uhgın, ik nəmol neai, ne nıməptən, ne nıtəhəi, ne natımnat rafın elat.

²⁵ Ik nəməghat e nəsanənən e Narmın rəham kəm tıpıtımat u aupən Kig Tefit, u in rəham iolwək, kən in təmən-iarəp rəham nəghatən məmə, ‘?Tahro netəm e nəptən pısın pısın mın nıkilat tıahmə pık nəhlan? Tahro ilat koatətə noa məmə okotol nəratən mın əh, u itəm okol koatol pap, təsuwınən miet, otıkə-pən əm olat.

²⁶ Netəm koatərəməyə e nıtən mın, koatol əpen-əpenə okotəmou, kən netəm-iasol mın rəha nətueintən koatuwa kitiəh ilat mın ilat, məmə okotəmou ilat İərəmərə Uhgın ne İosmegəh itəm in təmən’

²⁷ İərəmərə Uhgın, in nıpahrienən nəghatən itəm Kig Tefit təmən tınuwa mınət-arəp, məto-inu Kig Herot Antıpas, ne Pontias Pailat, ne noanol mın rəha İsrəl, ne İaihlua mın, ilat rafın kəmotuwa kitiəh ikın-u latuənu Jerusalem, moatol noa eko-eko məmə okotohamnu İesu, itəm in rəham iol ətuatıp itəm nəmıtəpun.

²⁸ Kəmoatətə noa rəhalat tatətəu-pən əsas əm rəham nəghatən itəm ik nınəmən rəkis e nəsanənən ne nenatıgən rəham aupən.

²⁹ Tol nəhlan, İərəmərə, nıkim tatəht nəghatən itəm ilat kəmoatən məmə okotoh itımat, ol itımat rəham iolwək mın məmə esotəgınən məmə ekotən-iarəp rəham nəghatən.

³⁰ Əgəfəməhin-pa nelməm məmə otol-wır netəm koatımis, kən mol nat pıspis mın ne nəmtətin pısın pısın mın e nərgi İesu, rəham iol ətuatıp.”

³¹ Nian kəmotəfak rəkis, kən nat kit təməloal e nımə, kən Narmın Rəha Uhgın təmuwa mərioah mətatıg elat, kən kınəotən-iarəp nəghatən rəha Uhgın məsotəgınən.

Netəm kəmoatən nıpahrienən e İesu koatoor nautə rəhalat kəm ilat mın

³² Netəm koatən nıpahrienən e İesu rəhalat nətəligən təmuwa kitiəh. Kit təməsaumisən məhluaig-in rəhan nautə məto kəmoatoor nautə rəhalat kəm ilat mın.

³³ Kən aposol mın kəmotos nəsanənən e Narmın Rəha Uhgın kən moatən-iarəp məmə İərəmərə İesu təmegəh mın e nımısən. Kən e nəwırən rəha Uhgın, in tətəsıtu elat rafın itəm koatəfak.

³⁴ Kən ilat kit, rəhan kit nat kit təməsıkəən, məto-inu netəmim neen kəmotosalım-in rəhalat nəptən o nımə, kən motos-ipən məni lan kəm aposol mın,

³⁵ kən ilat kəmoatoor kəm itəm mın u rəhalat nat kit tıkə.

³⁶ Tol nəhlan, suah kit əh-ikın nərgın u Josep, noanol kit rəha Lifae, etəm Saepiras, aposol mın kəmotos-ipən nərig wi kit kəm in, nərgın u Panapas, u nıpətın təmə, “etəm tətəsıtu matıləs-ipər nətəligən.”

³⁷ In tamosalim-in rəhan kit nəptən, kən məmīk məni lan muwa məmki-pən kəm aposol mīn məmə ilat okotoor kəm ilat mīn.

5

Ananaeas ne Safaera

¹ Məto suah kit mīn əh-ikin, nərgin u Ananaeas, ne rəhan pətan nərgin u Safaera. Ilau mīn kəmioal-salim-in rəhalau kit nīməptən.

² In təmaskəlīm anion məni məsin, kən rəhan pətan əm titun. Kən məmīk əm məsin muwīn məmki-pən kəm aposol mīn məmə məni e nəptən rafin.

³ Məto Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Ananaeas. ?Tahro nategəhan-in iərmis u Setan tatuwa e nīkim? Nakateiuə-in Narmīn Rəha Uhgīn kən mətaskəlīm anion məni məsin rəha nīməptən məmə rəham.

⁴ ?Aupən nīməsosalim-inən nīməptən u, in rəham o kəp? ?Kən nian nəmosalim-in, rəham məni lan o kəp? ?Tahro natol nuhlan? !Ik niseiuə-inən etəmim, məto nateiuə-in Uhgīn!”

⁵ Nian Ananaeas təməto nəghatən əh, əmun mīsī-pər morin rəhan namegən tiet. Kən netəmim itəm kəmotəto nat əh, kəmotəgin motasiəp.

⁶ Kən netəm aluə mīn kəmotuwa motalpin nīpətin motiləs motiet motuwīn kitənim.

⁷ Iuəhkīr aua kisil təmuwa muwīn rəkis, kən rəhan pətan Safaera təmiet-arəpa məruru məmə rəhan iərman tīnimis rəkis.

⁸ Kən Pita təmətapəh ron məmə, “?Ən-tu kəm io məmə məni e nəptən rafin əh rəhatəlau itəm nəmosalim-in?” Kən in tən məmə, “Əwəh. Məni rafin un.”

⁹ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “?Tahro nəmatioal anion noa kit məmə nakueiuə-in Narmīn Rəha Iəməmə məmə okol təsitunən nat u nəmioal? !Əto-tu! Netəm kəmotitənim rəham iərman, ilat u e nafiluə koatuwa məmə okotiləs mīn ik.”

¹⁰ Kən roiu agin tīsī-pər morin-pən əpəh nelki Pita ikin, mīmīs namegən tiet. Nian netəm aluə mīn kəmotuwa imə, motəplan tīnimis rəkis, kən kotiləs motiet motuwīn kitənim e nīkali rəhan iərman.

¹¹ Nian netəmim rəha nīməfak ne netəm əpnəpīn kəmotəto nat əh, kəmotəgin kəmotəgin.

Aposol mīn kəmotasitu e netəmim tepət motol-wīr rəhalat nīmīsən

¹² Kən aposol mīn kəmotol nəmtətin tepət ne nat pīspīs mīn e nīganəmti netəmim. Kən netəmim mīn u itəm koatən nīpahrienən e Iesu kəmoatuwa kitiah əm e Feranta rəha Kig Solomon e Nīmə Rəha Uhgīn. ¹³ Netəmim kəmoatisiai-in ilat, məto netəm mīn u kəsotənən nīpahrienən e Iesu kəmotəgin nuwīnən ikin əh mehm ilat.

¹⁴ Məto nian rafin netəmim tepət koatuwa moatən nīpahrienən e Iesu, nəman ne nīpitan, kən ilat tatepət.

¹⁵ Məto-inu e nat pīspīs mīn itəm aposol mīn kəmoatol, netəmim koatos rəhalat nīmīsən mīn moatuwa, kən moatəlin ilat kotapil e rəhalat pet ne nīmītiwīn e suatip məmə nian Pita otaliwək mapikalīn ilat, in otek neen o kəm-naka nəghanpīs in əm tos neen kən məmə ilat okotəmegəh.

¹⁶ Kən netəmim tepət tepət kəmotīsī-pən e latuənu mīn iuəhkīr o Jerusalem kəmotuwa. Kəmotəmīk rəhalat netəm koatīmīs ne netəm itəm narmīn rat tətətig elat motuwa, kən aposol mīn kəmotəfak elat kən ilat rafin kotəwīr.

Netəm-iasol mīn kəmotəmki-pən aposol mīn e kalapus

¹⁷ Kən suah u pris asol agin ne rəhan mīn netəmim Satusi mīn u, ilat e pati kitiah, kəmotol pīk tīməht elat məto-inu netəmim tepət kīnoatapəs ilat mīnoatuwīn o aposol mīn.

¹⁸ Kən kəmotaut kaskəlīm aposol mīn kəmki-pən ilat e kalapus.

¹⁹ Məto lapın-in, nagelo kit rəha İərəmərə təmuwa merəh e nafiluə e kalapus mit ilat motiet.

²⁰ Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwin e Nimə Rəha Uhgın motən-iarəp nəghatən pahrien rəha nəmegəhən wi u kəm netəmim.”

²¹ Kən kəmən lawigin, kəmotol nəwia nagelo kən minotuwın əpəh e Nimə Rəha Uhgın moatən-iarəp nərgi İesu kəm netəmim.

Aposol mın kəmotuwın e kot

Kən pris asol agın ne rəhan mın, kəmotəun-in netəm-iasol mın rəha noanol mın rəha Isrel, kən ilat kəmotuwa kitiəh məmə ilat okotəpələh e kaonsel* asol rəha noanol mın rəha Isrel. Kən motahl-ipən nəghatən kəm netəm kotərəməyə e kalapus məmə okotahl-ipa aposol mın kotuwa e kot əpəh e kaonsel.

²² Məto nian mopael mın kəmotuwın e kalapus, məto aposol mın kotikə. Kən kotitəlig-pa e kaonsel motən məmə,

²³ “Nian emotuwın ket-arəpən e kalapus, motəplan toa tətəhtosig, lok tətəkul-pən wir əm lan, kən mopael mın rəha kalapus koatətul katehm wir əm nafiluə e kalapus, məto nian emoterəh motuwın imə, məto kikə-kikə əh imə.”

²⁴ Nian etəm tətərəməyə e mopael mın itəm koatehm Nimə Rəha Uhgın, ne pris asol mın kəmotətə nəghatən əh, kəmotaut pik, rəhalat-kapə təmikə, minotəruru əpnapın əm məmə nat naka otuwa mın.

²⁵ Kən əmun etəmim kit tiet-arəpa məmə, “! Ei, nəman! !Netəm mın ilouin itəm nəmotəmki-pən ilat e kalapus, ilat əpəh e Nimə Rəha Uhgın koatəgətun netəmim!”

²⁶ Kən etəm tərəməyə e mopael mın təmit mopael mın rəhan motuwın motəmik aposol mın motuwa. Məto kəməsotewkəkanən ilat məto-inu koatəgin məmə netəm əpnapın okotaht ilat e kəpiel apın okəmə okotewkəkan ilat.

²⁷ Nian kəmotit ilat motuwa imə, kən motən məmə ilat okotətul əpən-in netəm-iasol rəha kaonsel. Kən pris asol agın təmən-ipən kəm ilat məmə,

²⁸ “Emotən-iəhau əskasik agın itəmat məmə onəsətəgətunən netəmim e nərgi suah əh İesu. Məto nəgətunən rəhatəmat tinaiu rafin əpəh Jerusalem. Kən moatol məmə netəmim okotən məmə itimat emotoh suah əh.”

²⁹ Məto Pita təməghat rəhalat aposol mın lan məmə, “Itimat ekotəkəike motol nəwia Uhgın, sənəmə nəwia netəmim əm.

³⁰ Itəmat nəmotəhamnu rəkis İesu motətu-pər e nig kəməluau, məto Uhgın u rəha tıpitat mın əpən təmol təmegəh mın e nımisən.

³¹ Uhgın u inu təmİLƏS-ipər rəkis İesu məmə otuwın matəpələh e nikalın matip, ikın rəha nisaiiən ne nəsanənən, məmə in İərəmərə ne İosmegəh. Uhgın təmol nat əh məmə in otol suatip məmə noanol mın rəha Isrel kotitun nəuhlinən ilat e rəhalat nolən rat mın, kən in otafəl rəkis nolən rat mın rəhalat.

³² Kən itimat Narmın Rəha Uhgın ekoatən-iarəp natimnat mın u, kən Uhgın tatos-ipən Narmın rəhan kəm netəmim itəm koatol nəwian.”

³³ Nian netəmim rəha kaonsel kəmotətə nəghatən əh, təmew pik rəhalat neməha, kən kotolkeike məmə okotohamnu əm ilat.

³⁴ Məto suah kit təmətul, nərgin u Kamaliel, in Farisi kit ne iəgətun kit rəha Lou, u itəm netəmim rafin koatisaiiən. Kən təmətapəh o mopael mın məmə okotit aposol mın motuwın ihluə pitən.

³⁵ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Natimak mın, netəm Isrel. Otakil wir noa rehatəmat məmə onəkotəhro netəm mın u.

³⁶ Wi agın huə suah kit nərgin u Teutas, təmiet-arəp matən məmə in etəm-iasol kit, kən iuəhkır netəmim fo-hanrit kəmotuarisig-in. Məto kəməhamnu in, kən rəhan netəmim kəmotan kitiəh kitiəh, kən rəhan nətəligən təmuwin mikə.

5:19: Wək 12:7-10 * **5:21:** kaonsel - netəm-iasol rəha Isrel koatiuw-iarəp netəmim ikın e kot. **5:28:** Mat 27:25
5:29: Wək 4:19 **5:31:** Wək 2:33-34; Efes 1:20; Hip 2:10; 12:2 **5:36:** Wək 21:38

³⁷ Uarisig lan, nian kapman tēmətafin netəmim, suah kit mīn nərgin u Jutas, etəm Kalili, in mīn tēmiw netəmim koatuarisig-in. Məto netəmim neen kəmotohamnu mīn, kən rəhan netəmim kəmotan kitiah kitiah.

³⁸ Kən inu rəhak nətəligən e nənən u. !Ekən kəm itəmat, pəs kotapəs əm ilat motegəhan-in ilat kotiet! Məto okəmə nat koatol in rəha etəmim əm, otəpanisas.

³⁹ Məto okəmə tətisi-pən o Uhgīn, okol kəsotosən nəsanənən məmə okotən-iəhau ilat. Okotəplan əm məmə kitat Uhgīn koatəmou.” Kən ilat rafin kəmotegəhan-in rəhan nəghatən.

⁴⁰ Kən kəmotəun-in aposol mīn məmə okotuwa imə, kən motən məmə mopael mīn okotalis ilat. Kən motən-iəhau əskasik mīn ilat məmə okəsotəghat mīnən kəm netəmim e nərgi Iesu kən motəhlman ilat kotiet.

⁴¹ Nian aposol mīn kəmotiet e kaonsel, nīkilat tətəgien, məto-inu Uhgīn tēmisiiai-in ilat kən megəhan-in məmə netəmim okotoh ilat məto-inu koatuarisig-in Iesu.

⁴² Kən nian rafin e Nimə Rəha Uhgīn ne nimə mīn, ilat kəməsotapəsən kəmoatəkəike katən-iarəp kən moatəgətun nəghatən wīr məmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa.

6

Kəmos-ipər netəm sepīn

¹ Nian neen tīnuwa mīnuwīn rəkis, kən netəm rəha Iesu tīnatər mīnatepət. Neen rəhalat kəmotisi-pən ikīn pīsīn pīsīn mīn, kən koatən əm nəghatən Kris. Kən tepət, ilat netəm Isrel əm. Məto iəfak mīn itəm koatən əm nəghatən Kris kīnoatən nīkali iəfak mīn u netəm Isrel, moatən məmə nian koatoor mənī ne nagwənən kəm nəutahlīmīs mīn, məto kəsotehm wīrən nəutahlīmīs mīn rəha itəm mīn u koatən nəghatən Kris.

² Kən tuwelef aposol mīn kəmotəun-in netəm rəha Iesu məmə okotuwa-tu. Kən kəmotən-ipən kəm ilat məmə, “Piak mīn. Təsəwīrən məmə itimat ekotapəs nən-iarəpən ne nəgətunən nəghatən rəha Uhgīn məmə itimat ekotimnə katoor mənī ne nagwənən kəm nəutahlīmīs mīn.

³ Məto roiu, otətgi-arəp-tu etəmat mīn, netəmim sepīn u itəm noatisiai-in ilat, kən kotenatig, ne Narmīn Rəha Uhgīn tərīoah e nəmegəhən rəhalat. Kən itimat ekotos-ipən nat u kəm ilat məmə ilat okoatol.

⁴ Mapəs itimat e nəfakən kəm Uhgīn ne nən-iarəpən ne nəgətunən nəghatən rəha Uhgīn.”

⁵ Kən ilat rafin nīkilat təmagiən, kən motegəhan e nəghatən əh. Kən kəmotətig-iarəp Stipen u rəhan nahatətən təkaskik e Uhgīn ne Narmīn Rəha Uhgīn tərīoah mətətig lan, kəmotətig-iarəp mīn Filip, ne Prokoras, ne Nikano, ne Timon, ne Pamenas, ne Nikolas etəm Antiok u aupən təmapəs nəfakən rəha netəm iman ikīn mīnuwa matətəu-pən nəfakən rəha netəm Isrel.

⁶ Kəmotit ilat motuwīn kəm aposol mīn, kən aposol mīn kəmotələhəu-pən nelmīlat elat motəfak elat.

⁷ Kən netəm rəha Iesu koatən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn kəm netəmim, kən netəm rəha Iesu u Jerusalem tīnatepət-natepət. E netəm əh, pris mīn tepət kəmotahatətə e Iesu.

Kəmaskəlīm Stipən

⁸ Kən Stipen u etəm tərīoah e nəwīrən ne nəsanənən rəha Uhgīn, təmol nəmtətīn tepət ne nat pīspīs mīn e nīganəmti netəmim.

⁹ Məto netəmim neen e nimə rəha nuəfiminən rəha Netəm Kəmīkis Ilat,* kəmotəghat ilat Stipen. Netəm mīn u noanol mīn rəha Isrel u kəmotisi-pən Saerin ne Aleksantria. Kən netəmim neen mīn u noanol mīn rəha Isrel u kəmotisi-pən Silisia ne Esia, ilat kəmotuwa

5:40: Wək 4:18 **5:41:** Mat 5:10-12; 1 Pita 4:13 **6:1:** Wək 4:35 **6:7:** Wək 2:41; 16:5 **6:9:** * “nimə rəha nuəfiminən rəha Netəm Kəmīkis Ilat” Netəm mīn əh, aupən ilat slef rəha suah kit, məto roiu kəmīkis ilat.

kitiəh, kən mīnoatərgəhəu ilat Stipen. Kotəmə nəghatən rəha Stipen təsətuatipən, meto rəhalat tətuatip.

¹⁰ Məto Narmin Rəha Uhgīn təmōl Stipen tenatig-pīk, kən nian in otəghat, rəhan nəghatən tatoh-iəhau rəhalat.

¹¹ Kən ilat kəmotətou anion netəmim neen məmə okotasitu elat motən-iarəp məmə, “Itimat emotəto məmə Stipen təmən rat Moses ne Uhgīn.”

¹² Kən rəhalat nəghatən təmōl nīki netəmim, ne netəm-iasol rəha Isrel ne iəgətun mīn rəha Lou, kəmotətəhau Stipen. Kən kəmotuwīn kaskəlīm motīlās motuwīn məmə otətul e nīganəmti kaonsel.

¹³ Kən kəmotəmīk netəmim neen motuwa məmə okoteiuə e Stipen. Kən netəm mīn un kotən məmə, “Nian rafīn tatən nəghatən rat e Nīmə Rəha Uhgīn, kən matən rat Lou rəha Moses.

¹⁴ Itimat emotəto in təmən məmə Iesu u etəm Nasaret, in otīlās-iəhau Nīmə Rəha Uhgīn, kən məuhlin nolən mīn itəm Moses təmos-ipa kəm kitat aupən ikīn.”

¹⁵ Kən netəmim rafīn itəm kəmoatəpələh e kaonsel kəmotətag-pən ətuatip o Stipen, kən kəmotəplan məmə nīganəmtin tīnəhag-əhag tahmen e rəha nagelo.

7

Stipen təməghat-in Epraham

¹ Kən pris asol agīn təmətəpəh o Stipen məmə, “?Tahro, nəghatən mīn əh nīpahrienən?”

² Kən Stipen təmən məmə, “Piak mīn ne tata mīn. Otətəlig-in-tu io. Uhgīn u itəm in ilīs ilīs pīk, təmīet-arəpa o tīpītat Epraham nian in təmətətig əpəh Mesopotemia, məsuwīnən əh əpəh Haran.

³ Uhgīn təmən-ipən kəm in məmə, ‘Apəs rəham mīn, ne ikīn nətətig ikīn, muwīn e ikīn kit itəm io epanəgətun kəm ik.’

⁴ Kən Epraham təmīet əh Kaltia muwīn mətətig əpəh Haran. Təmətətig ikīn-u kən rəhan tata təmīmīs, kən Uhgīn təmīlās muwa e nəptən u itəmat noatətig lan əh-roiu.

⁵ Məto təmīsos-ipənən nəptən məsīn huə tahmen e nuwīgī iar ne kəm in məmə in rəhan ətuatip. Məto Uhgīn təmən-iəkīs kəm in məmə otəpanos-ipən rafīn nītən əh kəm in ne namipīn rat mīn. Kən in otuwa iməlat agīn ikīn, nat əpnəpīn e nian əh Epraham təmīsīlāsən əh nətīn kit.

⁶ Nəghatən itəm Uhgīn təmən kəm in tol nulan, in təmən məmə, ‘O nian kit, noanol mīn rəham okotuwīn katig e nəptən pīsīn kit. Okol iapīspīs elat kotol wək kəm netəmim e nəptən pīsīn, okul nahməən kəm ilat kətoarus nup fo-hanrīt.

⁷ Məto ekol nalpīnən kəm netəmim itəm koatərəməərə elat. Kən uarisīg, noanol mīn rəham okotiet e nītən mīn əh motuwa kəfak kəm io e nītən u.’

⁸ Kən Uhgīn təmən-iəkīs məmə in otehm wīr Epraham ne noanol mīn rəhan. Kən mən-ipən kəm in məmə in otəhg-ipən nīsualkələh nəman məmə in nəmtətīn kit məmə ilat netəmim rəha Uhgīn. Kən nian Epraham təmīlās Aisak, kən məhg-ipən nian təmos nian eit.* Kən nian Aisak təmīlās Jekop, kən matīg məhg-ipən mīn. Kən nian Jekop təməmīk nenətīn ilat tuwelef, kən təməhg-ipən mīn ilat. Ilat tuwelef əh, nəukətī nīta rəhatat.”

Stipen təməghat-in tīpīlat mīn

⁹ Kən Stipən təmən-ipən mīn kəm ilat məmə, “Məto-inu netəm mīn əh, nəukətī nīta mīn u rəhatat, kəmotətəhak e Josep, kəmotosalīm-in-pən kəm netəm Ijip, məmə otuwa slef rəhalat, məto ilau Uhgīn e nian rafīn,

6:10: Luk 21:15 **7:3:** Jen 11:31; 12:1 **7:4:** Jen 11:31–12:5 **7:5:** Jen 12:7; 15:18; 17:8 **7:7:** Jen 15:13-14; Eks 12:40 **7:7:** Eks 3:12 * **7:8:** Nolən rəha netəm Isrel tol min-nulan, nian suakəku iərman təmāiir, e nian eit, kotəhg-ipən. **7:8:** Jen 17:9-14; 21:4 **7:9:** Jen 37:11,28; 39:2,21-23

¹⁰ kən Uhgīn tīlēs-irākīs in e nərātən. Nian tāmətul e nīganəmti kīg rəha netəm Ijip, kən Uhgīn təmos-ipən nenatīgən kəm in kən matīg mol mīn məmə kīg otolkeike in, kən mol in tatərəmərə e nītən Ijip ne netəmim ne natimnat rafin rəhan.

¹¹ “Kən əmun nəumis təman e nītən əpəh Ijip ne Kenan mol nagwənən tīkə, kən nəumis natus asol netəmim, kən tīpītat mīn nīgīlat nagwənən təmīkə.

¹² Nian Jekop tīnəto məmə nagwənən əpəh Ijip, təmahl-ipən tīpītat mīn əh kotuwīn, kən inu nətuounən ilat kəmotuwīn Ijip.

¹³ Kən uarisīg ilat kəmotuwīn mīn, kən təmən-iarəp in kəm ilat, mətō-inu ilat kəsotītunən məmə in Josep pialat. Kən kīg rəha Ijip təmətō namnusən rəha Josep ne pian mīn.

¹⁴ Kən Josep təmahl-ipən nəghatən kəm rəhan tata Jekop ne rəhan mīn məmə okotuwa motatīg ilat mīn. E netəm əh, ilat rafin sepīnte faif.

¹⁵ Kən Jekop ne rəhan mīn kəmotuwīn kətatīg Ijip, kən nian kəmotatīg kətatīg kīmīs ikīn.

¹⁶ Kən kəməmīk ilat kan əpəh Sekem kītənīm ilat ikīn e nīpəg kəpiel kit itəm Epraham tīnos-nəmtīn rəkīs o noanol mīn rəha Hamor.”

Stipen təməghat-in Moses

¹⁷ Kən Stipen təmatəkəike matən-ipən kəm ilat məmə, “Tīnatuwa iuəhkīr məmə Uhgīn otosmegəh rəhan netəmim itəm təmən-īākīs kəm Epraham, kən noanol mīn rəhatat itəm kəmotatīg Ijip aupən, roiu əh tīnepət-nepət.

¹⁸ Kən kīg kit mīn rəha Ijip tāmətul, in təruru agīn Josep.

¹⁹ In təmos-īahau tīpītat mīn e neiuəən, matol nahməən kəm ilat. Kən in təmol lou kit məmə okotəmki-arəp nenətīlat mīn ihluə məmə okotīmīs.

²⁰ “Kən e nian əh, Moses təmāiir, kən in suakəku wīr kit e nīganəmti Uhgīn. Rəhan mama ne tata kəmuəhluəig-in anion əpəh imə mios məwīg kisil.

²¹ Nian kəmīlēs-iarəp ihluə, nəti kīg pətan təməplan, kən tīlēs məmə otehm wīr rəhan.

²² Kəmotəgətun in e nenatīgən rafin rəha netəm Ijip, kən nian in təməpət, in təsanən e nəghatən ne nolən nat.

²³ “Nian tīnos nup foti, nīkin təht məmə otuwīn-tu muag natiman mīn, netəm Isrel,

²⁴ kən məplan kit etəm Ijip kit tatoh. Kən in təmuwīn məmə otasitu e in kit əmun mohamnu etəm Ijip apon.

²⁵ Kən Moses nīkin təməht məmə kəm-naka in mīn neen netəm Isrel okotītun məmə Uhgīn təmahl-ipən in məmə otuwīn məmki-rəkīs ilat e nahməən katol elat. Mətō ilat kotəruru.

²⁶ Kən lawīgīn təməplan mīn noanol kəiu rəha Isrel kətīoh ilau mīn, kən tuwīn məghat kəm ilau məmə otoor rəkīs ilau, kən məmə otol ilau kioal-wīr ilau mīn. Kən mən-ipən kəm ilau məmə, ‘Suah mil. Itəlau piatəlau agīn mil. ?Tahro natīoh itəlau mīn?’

²⁷ Mətō suah u təmətuoun nəmohən təmətgi-pən Moses isəu, kən mən-ipən kəm in məmə, ‘?Pah təmīlēs-ipər ik məmə nakatərəmərə kən matīuw-iarəp itīmat?’

²⁸ !Okəm-naka nakolkeike məmə onakohamnu mīn io tahmen e etəm Ijip u nəmoh nəniəp!’

²⁹ Nian Moses təmətō nəghatən əh, kən təməgīn mīet Ijip magīm muwīn əpəh Mitian mətatīg ikīn mahmen e iapīspīs kit. Nian təmətatīg mətatīg mīt pətan ikīn kit, kən mīaləs nətīlau kəiu iərman mil.

³⁰ “Nian təmətatīg Mitian mīnos nup foti, kən nian kit tuwīn mətān iuəhkīr o nītōt asol əh Sinae əpəh ikīn taruən-aruən ikīn. Kən nagelo kit tēmīet-arəpa ron e nīgəm itəm tatuəp e nīg əkəku kit.

7:10: Jen 41:37-44 **7:11:** Jen 41:54; 42:1-2 **7:13:** Jen 45:1-4,16 **7:14:** Jen 45:9-11; 46:27 **7:15:** Jen 46:1-7; 49:33 **7:16:** Jen 23:2-20; 33:19; Jos 24:32 **7:18:** Eks 1:7-8 **7:19:** Eks 1:11-22 **7:20:** Eks 2:2 **7:21:** Eks 2:3-10 **7:24:** Eks 2:11-15 **7:28:** Eks 2:14 **7:29:** Eks 2:21-22; 18:3-4

³¹ Nian tāməplan nigəm əh, narmın təmiwig pik ron, kən muwın iuəhkır məmə otəplan wir, kən məto lərəməərə Uhgın təməghat kəm in məmə,

³² ‘Io Uhgın rəha tipim min, Uhgın rəha Epraham, ne Aisak, ne Jekop.’ Kən Moses təməgin minətasiəp minatəgin nətəg-pənən əh nigəm ikin.

³³ Kən lərəməərə Uhgın təmən-ipən kəm in məmə, ‘Oh-rəkis rəham put e nelkəm məto-inu nəptən ik natətul ikin in tol pisin agın, məto-inu io əh-ikin.

³⁴ Eməplan nərətən itəm katol e rəhak netəmim əpəh Ijip, eməto nasəkən rəhalat, kən minatite muwa məmə ekəmki-rəkis ilat o netəm Ijip. Wa. Roiu əh ekahl-ipən ik nakitəlig muwın min Ijip.’ ”

Noanol min rəha Isrel kəməsotolkeikeən Moses

³⁵ Kən Stipen təmatəkəike matən məmə, “Inu etəm kitiəh əm Moses itəm ilat kəmotapəs nəwian nian ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, ‘?Pah təmİLəs-ipər ik məmə nakatərəməərə kən matiuw-iarəp itimat?’ Məto Uhgın pisin əm təmahl-ipən suah əh Moses məmə otərəməərə kən mosmegəh ilat. Təmahl-ipən nian nagelo təmiet-pa ron e nigəm itəm tatuəp e nig əkəku kit.

³⁶ Kən Moses təmit ilat motiet Ijip, kən in təmöl nat pispis ne nəmtətin tepət, təmöl əpəh Ijip, ne nian kəmoateguəfimin e nitəhəi u katən məmə Nitəhəi Asiə, ne nup foti e ikin taruən-aruən ikin.

³⁷ Inu etəm kitiəh əm Moses u təmən-ipən kəm netəm Isrel məmə, ‘Uhgın otİləs-ipər ien kit min etəmat təhmen lak.’

³⁸ “Inu Moses itəm noanol min rəha Isrel kəmoatan kitiəh ilat min, kən nagelo təməghat kəm in e Nitot Sinae, kən ilat tipitat min kəmoatan. Kən Uhgın təmos-ipən nəghatən keike min itəm koatəmegəh, kən in otəhlman tuwa kəm kitat.

³⁹ “Məto nian in təmətətig əh əpəh e Nitot Sinae, tipitat min kəmotəht nəwian, motapəs nətəlig-inən məto nikilat təmİtəlig-pən o nat Ijip.

⁴⁰ Kən kəmotən-ipən kəm Eron məmə, ‘Ol narmi nat kit məmə in otuwa uhgın rəhatat. ?Məto Moses əh inəh, itəm təməmik itat kotiet Ijip, kinotəruru məmə in tınahruwın?’

⁴¹ Kən e nian əh, ilat kəmotol narmi nəti kau kit məmə in otuwa uhgın rəhalat, kən kəmotol sakrifais e nat megəh min məmə okotəfak kəm in. Kən kəmotol lafet rəha narmi nəti kau itəm ilat əm kəmotol.

⁴² Məto Uhgın təməuhlin-pən məntaan kəm ilat, kən megəhan-in ilat məmə okotəfak kəm mİtgar ne məwig ne məhau min e napuə. Kən nat əh tatəgətun əsas əm nəghatən rəha Uhgın itəm kəməte e naoa rəha ien min rəha Uhgın. Tatən məmə, ‘!Netəm Isrel! ? Nian rafin e nup foti e ikin taruən-aruən ikin, itəmat nakoatoh nat megəh min məmə nakoatol-pa sakrifais kəm io? !Kəp!

⁴³ Məto itəmat nəmoatİləs nimə tapolen rəha uhgın eiuə u Molek, ne narmi məhau rəha uhgın eiuə u Refan. Nat mil u nəmoatol məmə onokotəfak kəm ilau. O nat əh ekahl-iarəp itəmat nakotuwin isəu motaprəkis-in Papilon.’ ”

Stipən təməghat e Nimə Rəha Uhgın

⁴⁴ Stipen təmatəkəike matən məmə, “Nian tipitat min kəmotətig ikin taruən-aruən ikin aupən, ilat kəmotos rəhalat nat kit, Nimə Tapolən rəha Uhgın itəm tatəgətun məmə Uhgın tətətig ilat min. Kən Moses təmöl Nimə Tapolən əh tətəu-pən əm nətəligən rəha Uhgın u təmən-ipən rəkis kəm in. ⁴⁵ Kən nup tepət uarisig, e nian Josua təmit ilat motuwa məmə okotos-irəkis nitən əh o netəm Kenan, kən kəmotİləs Nimə Tapolən u motuwın e nitən u Uhgın təməhg-irəkis netəmim ikin. Kən ilat kəmotİləs motuwın motətig ilat min kətoarus-pa e nian rəha Tefit təmöl kig lan.

⁴⁶ Uhgın təmöl təwir kəm Tefit, kən Tefit təmətapəh ron məmə Uhgın otegəhan in pəs tol nimə kit itəm Uhgın otətətig ikin.

⁴⁷ Məto nimə əh, Kig Tefit təməsolən, məto nətin Kig Solomon təmol.

⁴⁸ Məto Uhgın itəm ilis agın, təsatigən e nimə itəm etəmim əm təmol, tahmen e nəghatən rəha Uhgın itəm ien rəhan təmən məmə,

⁴⁹ 'İkin mın rafin e neai tahmen in əm io məmə iakəpələh ikin mərəmə, kən nətueintən rafin tahmen in əm məmə ekəf-pən nelkək ikin.

?Məto nimə-naka itəm nəkotitun nolən məmə otahmen-in io?

?Kən ikin pəhrüən nəkotitun nolən məmə ekuwin mameg ikin?

⁵⁰ Otən-tu. ?Pah təmol rafin natimnat mın əh?
Io pisin əm, io Uhgın emol rafin ilat.' "

Stipen təməhai netəm-iasol

rəha kaonsel

⁵¹ Kən Stipen təmatəkəike matən məmə, " !Itəmat u! Rəhatəmat-kapə təskasik. Rəhatəmat nətəligən tapinəp tahmen e rəha netəm kəsotəfakən. Itəmat nəsolkeikeən məmə onəkotol nəwia Uhgın. !Itəmat nəkotahmen e tipitat mın itəm koatəht nəwia Narmın Rəha Uhgın!

⁵² ?Ien mın rəha Uhgın aupən, pah tipitəmat mın kəməsolən nəratən kəm in? !Tikə! Kəmotol nəratən kəm ilat rafin. Kəmotohamnu mın itəm mın u koatən-iarəp nuwamən rəha Etəm Ətuatip. Kən itəmat nəmotegəhan-in-pən Etəm Ətuatip u e nelmi rəhan tikimır mın kən kotohamnu.

⁵³ Itəmat nəmos rəkis Lou rəha Uhgın u aupən nagelo mın kəmos motuwa, məto itəmat nəməsotətəu-pən aginən Lou əh."

Kəmahtimnu Stipen

⁵⁴ Nian kəmoatəto nəghatən mın rəha Stipen, niganəmtilat təmapinəp, nıkilat nahmə nahmə, kən moatəgətəin-pən nəluilat kəm in məto-inu nıkilat nahmə agın.

⁵⁵ Məto Narmın Rəha Uhgın təmərioah e Stipen, kən titəgər e Nego e Neai məplan nəhag-əhagən itəm təsanən pik təmiet imə Uhgın ikin, kən məplan İesu tatətul e nıkali Uhgın matip, ikin rəha nərəməyəən ne nəsanənən.

⁵⁶ Kən Stipen təmən-ıpən kəm ilat məmə, " !Ei, nəman! İatəplan Nego e Neai rəha Uhgın taterəh, kən Nəti Etəmim tatətul e nıkali Uhgın matip, ikin rəha nərəməyəən ne nəsanənən."

⁵⁷ Nian netəm-iasol rəha kaonsel kəmotəto nəghatən əh, kəmotasitig matəlgilat mın e noanelməlat, kən motearig e Stipen e nəwialat rafin motaut motaiu motuwin kea-pən ahmən-ahmən əm ron,

⁵⁸ motewkəkan ka kərakin-iarəp e taon, kən mınəotətəuon kətəht e kəpiel apın. Kən ilat kəmotapeg rəhalat sot əsol mın, motəlin-pən iuəhkır o nelki etəm aluə kit, nərgin u Sol.

⁵⁹ Nian kəmotəht Stipen e kəpiel apın, in təməfak məmə, "İərəməyə İesu, os narmək."

⁶⁰ Kən təmeıuıu mısın nulin kən masək əfəməh məmə, "İərəməyə, afəl nolən rat itəm ilat koatol lak." Nian təmol namnun rəhan nəfakən, kən rəhan namegən tiet.

8

¹ Kən Sol tatətul əm nıkin tətəgien məmə ilat kəmahtimnu Stipen.

Sol təməh netəm koatəfak

Mətuoun e nian əh, nəratən əsol kınatol e niməfak əpəh Jerusalem. Kən ilat kəmotiet Jerusalem motəgim-pən Jutia ne Sameria, motapəs pisin əm aposol mın koatətig Jerusalem.

² Netəmim neen itəm koatəfak əskasik kəmotuwa motiləs Stipen motuwin kītənim, kən ilat kəmotasək pik ron.

³ Məto Sol təmətuoun minatəəkkin-əəkkin niməfak, matuwın e nimə min matewkəkan-iarəp nəman ne nıpitan itəm koatəfak, kən matəmki-pən ilat e kalapuz.

Filip təmən-iarəp namnusən təwir əpəh Sameria

⁴ Kən netəm koatəfak itəm kəmotiet Jerusalem moatagim, kəmotən-iarəp nəghatən rəha Uhgın ikin min rafin itəm ilat koatuwin ikin.

⁵ Filip təmuwin e taon kit rəha Sameria, kən matən-iarəp namnusən rəha Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa.

⁶ Nian nimanin netəmim kəmotəto Filip, kən motəplan nat pispis min itəm in tatol, ilat rafin kəmotuwa iuəhkir katətəlig-in nat naka in tatən.

⁷ Netəmim tepət narmin rat min kəmotiet elat. Nian narmin rat min kəmoatiet, kəmotearig əfəməh. Kən netəmim tepət itəm nıpətilat təmimis, o itəm kəsotaliwəkən, kəmotəwir min.

⁸ Kən netəmim rafin e taon əh, ilat rafin koatagien.

Saimon u təmol natimnat e nəsanənən rəha iərmis min

⁹ Kən e taon əh, suah kit nərgin u Saimon, in təmatol nat pispis tepət e nəsanənən rəha iərmis min, kən netəmim rafin rəha Sameria, narmilat təmiwig ron. Təmol nuwəh məsin. In matos-ipər atip in məmə in etəm-iasol kit.

¹⁰ Kən netəmim rafin, netəm-iasol mətoarus-pa iolwək min əm, kəmoatətag-pən pik ron kən moatən məmə, “Suah u in uhgın kit u nərgin u Uhgın Itəm Rəhan Nəsanənən İlis.”

¹¹ Kəmoatətu-pən in nuwəh məsin məto-inu narmilat tatiwig o natimnat min itəm in tatol.

¹² Məto nian netəmim kəmotəto nəghatən itəm Filip tatən-iarəp e namnusən təwir rəha nərəmərəən rəha Uhgın ne nəghatən rəha İesu Kristo, kəmotən nıpahrienən lan, kən kəmol baptais elat, nəman ne nıpitan.

¹³ Suah min u Saimon, təmən min nıpahrienən e İesu, kən kol baptais min lan. Kən in tatətu-pən Filip ikin min rafin. Narmin tatiwig o nat pispis min ne nəmtətin min itəm in tatəplan Filip tatol.

¹⁴ Nian aposol min əpəh Jerusalem kəmotəto məmə netəm Sameria kinotahatə e nəghatən rəha Uhgın, kən kəmotahl-ipən Pita ne Jon məmə okian olat.

¹⁵ Nian ilau kəmian muet-arəpən olat, kəmuəfak olat məmə Narmin Rəha Uhgın otərioah mətatig elat,

¹⁶ məto-inu kəmol baptais əm elat e nərgi İərəmərə İesu, məto Narmin Rəha Uhgın təsərioahən əh e nəmegəhən rəhalat.

¹⁷ Kən Pita ne Jon kəmuələhəu-pən nelmilau elat muəfak elat, kən Narmin Rəha Uhgın təmərioah mətatig elat.

¹⁸ Nian Saimon təməplan məmə Narmin Rəha Uhgın tatuwin e nəmegəhən rəha netəmim nian aposol mil kəmuələhəu-pən nelmilau elat matuəfak elat, kən in təməmki-arəp məni məmə otos-ipən kəm ilau,

¹⁹ kən mən-ipən kəm ilau məmə, “İos-ipa min nəsanənən u kəm io məmə nian iakələhəu-pən nelmək e netəmim, kən ilat kotitun nosən Narmin Rəha Uhgın.”

²⁰ Məto Pita təmən-ipən kəm in məmə, “İlk ne rəham məni onakian e nigəm asol! Məto-inu ik nikim təht məmə nəkitun nos-nəmtinən e məni nat u itəm Uhgın tatos-ipən əm kəm netəmim.

²¹ Okol ik nəsolən wək u məsin ne, məto-inu rəham nətəligən təsətuatipən e nigənəmti Uhgın.

²² Əuhlin ik e rəham nolən rat min kən məfak-pən kəm İərəmərə, məta in tafəl rəkis rəham nolən rat min itəm nikim tatuəhl-uəhl ilat.

²³ Eməplan məmə nian rafin netəhakən təmol rəham nətəligən tuwin ik pisin, kən nolən rat əh təməlis ik tiəkis.”

24 Kən Saimon təmən-ipən məmә, “!Awi! Uəfak-pən kəm Iərəmərə ron io məmә natimnat itəm itəlau nəmuən, kit otəsuwamən ron io.”

25 Nian ilau kəmuən-iarəp nəghatən rəha Iərəmərə ne natimnat itəm in təmol, kən ilau kəmiaiet Sameria mətian Jerusalem, muətul əgmagim e latuənu mīn rəha Sameria matuən-iarəp mīn namnusən təwir rəha Iərəmərə.

Filip təməghat kəm etəm Itiopia kit

26 Kən nagelo kit rəha Iərəmərə təmən-ipən kəm Filip məmә, “Əsou pis muwīn e suatip tatisi-pən Jerusalem matuwīn Kasa.” (Suatip əh tatəməhl əpəh ikin taruən-aruən ikin.)

27 Kən in təmatuwīn əmun məplan etəm Itiopia kit e suatip. Suah əh in etəm-iasol kit rəha kwīn rəha netəm Itiopia.* Kən in tatərəmərə e mənī rafīn rəha kwīn. Suah u təmişī-pən Jerusalem e nəfakən,

28 kən mīnītəlig matuwīn iman ikin. Kən in tatəpələh-pər e nat kit katən məmә, “kat” itəm hos tatiuw. Kən mətəfin naoa itəm ien rəha Uhgīn Aesea təməte.

29 Kən Narmīn Rəha Uhgīn təmən-ipən kəm Filip məmә, “Uwīn maliwək iuəhkīr o kat əh.”

30 Kən Filip təmaiu muwīn iuəhkīr ron, mətə suah u tətəfin naoa itəm ien rəha Uhgīn Aesea təməte. Kən təmətəpəh ron məmә, “?Nəkītun nīpətī nat un nakatafin, o kəp?”

31 Kən suah un təmən-ipən kəm Filip məmә, “?Ekahro mītun? Mətə-inu suah kit tikə itəm otuhapik nīpətī nəghatən u kəm io.” Kən in mətəpəh məmә Filip otər muwīn ilau mīn muəpələh.

32 In təmətəfin nəghatən u e Naoa Rəha Uhgīn, tatən məmә, “Kəmit tahmen e sipsip kan məmә okohamnu.

Kən tahmen e nətī sipsip, təsəghatən nian katəte noanun,

Kən in təməpnarīn əm, məsəghatən.

33 Kəmol aulis in, kən nian kəmakil e kot, kīsakil ətuatipən.

Nian kəmotohamnu, in etəm aluə əm kit, itəm nətīn tikə.”

34 Kən suah u təmətəpəh o Filip məmә, “?Karmə Aesea təmatəghat atip in, o etəm pīsīn kit?”

35 Kən Filip təmətuoun e nəghatən kitiəh əm itəm təmətəfin, matən-ipən namnusən təwir rəha Iesu.

36 Nian kəmatian e suatip muea ikin kit nəhau əh-ikin, kən suah un təmən-ipən kəm Filip məmә, “!Əplan-tu! Nəhau kit əpəh. ?Tahro? ?Pəs nakol baptais lak lan?”†

38 Kən təmən-iəhau kat məmә otətul, kən ilau kərən kəmian əpəh ləhau e nəhau, kən Filip tol baptais lan.

39 Nian kəmuər e nəhau muea ilis, Narmīn rəha Iərəmərə tiləs-irəkis Filip. Kən suah un təmişəplan mīnən, mətə təmītəlig matuwīn iman ikin e nagienən asol e nīkin.

40 Mətə Filip təmaut əm, məplan tatətul əpəh e nītən pəhap ikin əpəh Astot. Kən in təmatuwīn əpəh e taon mīn matən-iarəp namnusən təwir rəha Iesu mətəarus in təmiet-pən əpəh Sisaria.

9

Sol təməplan Iesu e suatip rəha Tamaskes

(Wək 22:6-16; 26:12-18)

1 Kən e nian əh, Sol təmatəghat əskasik matən-iəkis məmә otohamnu netəmim rəha Iesu. In təmuwīn məplan pris asol agīn

* **8:27:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmә in suah kit itəm kəmte. E nian əh, okəmә suah kit tatol wək nian rafīn iuəhkīr e kwīn kit, kən okate məmә otəsītən kwīn. **8:33:** Aes 53:7-8 † **8:36:** E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəmte e nəghatən Kris aupən, nəghatən u e ves 37, kəməsətəən. Mətə katəplan ves 37 e naoa neen uarisig, kən in tatən məmә, “Kən Filip təmən-ipən kəm in məmә, ‘Okəmә nakatən nīpahrienən e Iesu e nīkim rafīn, ekītun nolən baptais lam.’ Kən tən məmә, ‘Io iatən nīpahrienən e Iesu, məmә in Nətī Uhgīn pahrien.’ ” **8:36:** Wək 10:47 **8:40:** Wək 21:8 **9:1:** Wək 8:3

² mətəpəh ron məmə otəte naoa kit kəm nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel əpəh Tamaskes, məmə okəmə otəplan kit tatətəu-pən Suatip Rəha Iesu, nat əpnapin iərman o pətan, otaskəlīm ilat məlīs ilat məmīk ilat muwīn e kalapus əpəh Jerusalem.

³ Nian Sol təmuwa iuəhkīr o Tamaskes, roiu aḡin mīn nəhag-əhagən kit təmīsī-pər e neai tatuəp tahmen e nīpītən muwa masiəḡəpīn in ne ikīn mīn tītəlau lan.

⁴ Kən in təmīet morin e nəptən, kən mətə nəwīa suah kit tatən-ipən kəm in məmə, “!Sol! !Sol! ?Tahro natol nəratən kəm io?”

⁵ Kən Sol tətəpəh məmə, “?Ik pah, Iərəmərə?” Kən nəwīa suah un təmən-ipən kəm in məmə, “!o Iesu itəm ik natol tərət kəm io.

⁶ Mətə roiu ətul muwīn əpəh e taon. Ikīn əh, suah kit əh-ikīn otəpanən-ipinə məmə nat naka onəkol.”

⁷ Kən netəmim itəm koatuarisig-in Sol, kəmotaut kətul kəsəḡhatən, kəmotətə əm nəwīa suah un, mətə kəsotəplanən.

⁸ Kən Sol tətul, mətə nīḡanəmtīn tinoapoap, tīnəruru nehmən nat. Kən kəmos əm nelmīn motit motuwīn Tamaskes.

⁹ Təmos nian kisil təmīsehman nat, kən təməsəḡwənən kən məsənīmən nəhau ne.

¹⁰ Əpəh e Tamaskes, etəm rəha Iesu kit əh-ikīn, nəḡḡin u Ananaeas. Iərəmərə təmaun-in e nat kit tahmen e napīlaiirən, kən mən-ipən kəm in məmə, “!Ananaeas!” Kən in tagət məmə, “Iərəmərə, io əpəh.”

¹¹ Kən Iərəmərə tən-ipən kəm in məmə, “Uwīn əh e nimə rəha Jutas e suatip asol itəm katən məmə Tətuatip, kən mətəpəh o etəmim kit, etəm Tasas, nəḡḡin u Sol. In tatəḡhat roiu kəm Uḡḡin e nəfakən,

¹² kən Uḡḡin təmos-ipən napīlaiirən kit, kən təməplan etəmim kit, nəḡḡin u Ananaeas, təmuwa mələhəu-pən nelmīn lan məmə nīḡanəmtīn otəwīr mīn.”

¹³ Mətə Ananaeas təmə, “Iərəmərə, emətə nənən tepət e suah əh e rəhan nolən rat mīn itəm tatol e netəm koatahatətə lam əpəh Jerusalem.

¹⁴ Kən in təmuwa ikīn-u e nəḡḡi pris asol mīn məmə otaskəlīm, məlīs netəm koatahatətə lam.”

¹⁵ Mətə Iərəmərə təmən kəm Ananaeas məmə, “!Uwīn! Mətə-inu suah u in rəhak etəmim itəm enəmaun-in rəkīs məmə otən-iarəp nəḡḡək kəm netəm Iaihlua u sənəmə netəm Isrel, ne rəhalat kīḡ mīn, ne netəm Isrel.

¹⁶ Kən io epanəḡətun in məmə otos nahmən o nəḡḡək.”

¹⁷ Kən Ananaeas təmuwīn latuənu muwīn imə, kən mələhəu-pən nelmīn e Sol, mən-ipən kəm in məmə, “Piak Sol. Iərəmərə Iesu itəm təmīet-arəp ron ik e suatip nian nəmoatuwa ikīn-u, in təmahl-ipa io məmə ik onakehm mīn nat, kən Narmīn Rəha Uḡḡin otərioah mətatiḡ lam.”

¹⁸ Roiu aḡin, nat kit tahmen e nuwilīḡi nəm təmīet rəkīs e nīḡanəmtī Sol, kən in tīnaiir mīn mīnatehm nat. Kən in təmətul mīnataliwək, kən kol baptais lan məmə in nəmtətīn rəha nahatətən.

¹⁹ Kən nian təmun nəḡwənən neen, kən nīpətīn təməsənən mīn.

Sol tīnətuoun matən-iarəp nəḡḡi Iesu əpəh Tamaskes

Kən Sol təmatīḡ mos nian neen mīn ilat netəm rəha Iesu əpəh Tamaskes.

²⁰ Təmətuoun mīn əm e nian əh, matən-iarəp nəḡḡi Iesu əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel, məmə Iesu in Nəti Uḡḡin pahrien.

²¹ Kən netəmim rafin itəm kəmotətə in, kəmotaut pīk ron, kən motən məmə, “!Ei! ?Suah u inu təmatol nəratən kəm netəm koatahatətə e Iesu əpəh Jerusalem aupaḡ, o kəp? Kən in təmuwa ikīn-u məmə otaskəlīm ilat məlīs ilat məmīk muwīn kəm pris asol mīn. ?In əh, o kəp?”

²² Kən nəghatən itəm Sol tatən-iarəp, in tasanən pik maprəkis-in nəghatən rəha netəm Isrel itəm koatatig Tamaskes, kən matəgətun wir məmә Iesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmә otahl-ipa. Kən ilat kınotəruru nat okotən.

²³ Nian tepət təmuwa muwın rəkis, kən netəm Isrel neen kəmoatəte anion noa kit məmә okotohamnu Sol,

²⁴ mətō Sol təmətō noa anion rəhalat. Kən roiu e nəruiəgən ne lapın mın, netəm Isrel kotətloşig əpəh e nafiluə rəha fenis kəmol e kəpiel məmә okotohamnu Sol.*

²⁵ Mətō in mın neen kəmotiləs lapın motaii-pən e kətim asol kit itəm kəmätu-pən təulə lan, motuwın motiləs-iarəp e nakuhäl e fenis. Kən in təmagım muwın Jerusalem.

Sol əpəh Jerusalem

²⁶ Nian Sol təmuwın Jerusalem, təmalikut məmә otuwın mətəu-pən netəm rəha Iesu, mətō ilat koatəgin, nıkilat təht məmә tateiuə-in əm ilat məmә in etəm rəha Iesu.

²⁷ Mətō Panapas təmit muwın mit-ipən kəm aposol mın, mən-ipən kəm ilat məmә təmahro nulan Sol təməplan İərəmərə Iesu e suatip nian təmatuwın Tamaskes. Kən təmən-ipən mın kəm ilat məmә İərəmərə təməghat kəm Sol, kən tahro nulan in tınatən-iarəp nərgi Iesu əpəh Tamaskes, məsəginən.

²⁸ Kən ilat Sol kəmotatig kən tatuwın ikın mın əpəh Jerusalem matən-iarəp nərgi İərəmərə Iesu məsəginən.

²⁹ Kəmotəghat ilat netəm Isrel itəm kotən nəghatən rəha netəm Kris, kəmotoh ilat mın e nəghatən. Kən kınoatol məmә okotohamnu Sol.

³⁰ Nian in mın neen rəha niməfak kəmotətō, kəmotuwın motit Sol motuwın əpəh ləhau iuəhkır o itəhəi e taon əh Sisaria, kən motahl-ipən məmә otagım muwın əpəh isəu e taon əh Tasas.

³¹ Kən netəm koatəfak əpəh Jutia, ne Kalili, ne Sameria kəmotatig e nəməlinuən, etəmim tikə itəm otol nəginən kəm ilat. Kən Narmın Rəha Uhgın təmətəsitə elat mol ilat koatətul əskasık, kən ilat rafın koatətig katısıai-in İərəmərə. Kən ilat tınatəpət.

Pita təmol nelki Aeneas təwir mın

³² Pita təmaliwək muwın ikın mın məmә otuag netəm koatahatətə e Iesu. E rəhan naliwəkən, təmuwın məplan netəmim rəha İərəmərə əpəh e taon əh Lita.

³³ Təmuwın ikın əh məplan suah kit nərgin u Aeneas, nıpətın təmimis tinos nup eit, təsaliwəkən mətapıl əm e rəhan pet.

³⁴ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmә, “Aeneas. Iesu Kristo tosmegəh ik əh-roiu e rəham nimisən. Ətul, maiu-aiu rəham nimitiwın.” Kən roiu agın mın, Aeneas təməwir mın mətul.

³⁵ Kən netəmim rafın Lita ne ikın mın rafın əpəh Saron kəmotəplan suah u təmaliwək mətən, kən ilat rafın kınotəuhlin rəhalat nətəligən kən mınoatəfak kəm İərəmərə.

Pita təmol Tokas təmegəh mın

³⁶ E taon kit Jopa, pətan kit əh-ikın itəm in etəm rəha Iesu, nərgin u Tapita, u nıpətın təmә, “tia,” u in nat megəh kit. E nəghatən rəha netəm Kris, koatən məmә Tokas. Pətan u, nian rafın tatol təwir kəm netəmim kən mətəsitə mın e ian-rat mın. ³⁷ Mətō e nian əh, nimisən kit təmol kən tımis. Kən kəmotau kol senis kəm in, kələhəu e nimə əpəh ilis agın.

³⁸ İkın əh Lita iuəhkır əm o taon əh Jopa. Kən nian netəm rəha Iesu kəmotətō məmә Pita əpəh Lita, kəmotahl-ipən suah mil kəiu məmә okian mən-ipən kəm in məmә, “!Otuwa uəhəi əm-tu!”

³⁹ Kən Pita təmətəu-pən ilau. Nian kəməhalet-arəpa latuənu, kəmotit motuwın əpəh ilis agın. Mətō nəutəhlimis mın tərıoah əpəh ikın koatasək ron, kən kəmoatəgətun kəm Pita rəhalat natımnat itəm pətan əh təməhl nian təmatəmegəh.

9:22: Wək 18:28 * 9:24: E taon əh Tamaskes, tahmen e taon tepət, aupən aupən kəmol fenis asol e kəpiel titəlau e taon. 9:25: 2 Kor 11:32-33 9:26: Kal 1:17-19 9:27: 1 Kor 9:1

⁴⁰ Kən Pita təmahl-iarəp rafin ilat, kən meiuaiu misin nulin matəfak. Kən mətəg-pən o pətan əh təmimis məmə, “Tapita, ətul.” Kən pətan apon təmair məplan Pita, kən mətul matəpələh.

⁴¹ Kən Pita təmea-pən ron maskəlim miuw-pər məmə otətul e nelkin mil. Kən maun-in-pən netəm koatahatətə e Iesu ne nəutahlimis min məmə okotuwa imə, kən mit-ipən pətan əh kəm ilat.

⁴² Kən nəghatən e nat əh təmaiu mitəlau e taon əh Jopa. Kən tepət kəmotən niphahrienən e İərəməərə İesu.

⁴³ Kən Pita təmatig əh Jopa məsin ilau suah kit nərgin u Saimon itəm tatol natimnat e nuwigı kau.

10

Uhgın təməghat kəm Konilias

¹ E taon Sisaria, suah kit əh-ikin nərgin u Konilias. In etəm Rom, kən in etəm-iasol rəha mopael ilat rafin wan-hanrit. Kən ilat koatisi-pən e “Mopael rəha Itali.”

² In etənim kit itəm tatisiai-in Uhgın rəha netəm Isrel, in ne rəhan min ne rəhan iolwək min. In tatos-ipən rəhan məni tepət kəm ian-rat min, kən matəfak kəm Uhgın rəha Isrel nian rafin.

³ Nian kit əmun e tri kilok ehnaipən e nian tatəfak lan, təməplan nat kit tahmen e napilairən. In təməplan wir nagelo kit rəha Uhgın tatuwa ron, kən maun-in məmə, “!Konilias!”

⁴ Nian niganəmti Konilias təmətul lan, in təməgin kən mən məmə, “?İərəməərə, tahro?”

Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “Uhgın tınəplan rəkis nəfakən rəham ne nəwirən itəm natol kəm ian-rat min.

⁵ Ahl-ipən netənim neen kotuwın əpəh Jopa, motiləs suah kit motuwa, nərgin u Saimon Pita.

⁶ In tətətig ilau suah kit nərgin u Saimon u tatol natimnat e nuwigı kau. Rəhan nimə tatətul iuəhkır o itəhəl.”

⁷ Nian nagelo itəm təmatəghat kəm in təməgin, kən Konilias təmaun-in rəhan iolwək kəiu ne mopael kit itəm tatol wək kəm in, kən in etəm rəha nəfakən.

⁸ In təmən-ipən rafin natimnat itəm təməplan kəm iləhal, kən mahl-ipən iləhal məmə okəhaluwın Jopa.

Uhgın təməghat kəm Pita e napilairən

⁹ Kən kəmən lawigin, nian mitgar tinalalin, kən suah miləhal əh kəmatəhaluwa e suatip iuəhkır o taon əh Jopa, Pita təmuwın əpəh ilis e nətuei nimə itəm tepin-epin ikin məmə otəghat kəm Uhgın e nəfakən. ¹⁰ Məto nəumis tınus, kən nian kəmatol əh nigın nagwənən, in taiir məto təməplan napilairən kit itəm Uhgın tatos-ipa.

¹¹ E napilairən əh, təməplan neai təmerəh, kən nat kit tahmen e tapolən asol kətəskəlim niphəgnəmtin min, kən kəhlman-əhlman teiuaiu matuwa e nəptən.

¹² E niphəg nat əh, təməplan nat megəh pisin pisin min əh-ikin itəm kotaliwək ne motəkioah, ne mənig pisin pisin min.

¹³ Kən nəwia suah kit təmən-ipən kəm in məmə, “Pita, ətul. Ohamnu neen mon.”

¹⁴ Məto Pita təmə, “!İərəməərə, kəp! E rəhak nəmegəhən esonən əh nat kit nulan itəm Lou rəham təmən-iəhau məmə kəsunən tamkimik e niganəmtim.”

¹⁵ Kən nəwia suah u təməghat min kəm in məmə, “Əsənən məmə nat kit tamkimik itəm io Uhgın iatən məmə təwir əm, təsamkimikən.”

¹⁶ Kəmuəghat o natimnat min əh mau kisil, kən roiu agin min, tapolən apon təmə muwın əpəh e neai.

Pita təmos niphəti napilairən

17 Kən Pita nīkin təmataht pik mēmə otitun nīpəti nat əh tahmen e napilairən itəm təməplan. Məto suah miləhal un itəm Konilias təmahləpis iləhal, kəməhalətapəh o nimə rəha Saimon, kən mīnəhaluwa mīnəhaləplan. Kən mīnəhaluwīn mətəhalətul əpəh e nafiluə.

18 Kən məhlaun əfəməh mēmə, “!Ei! ?Suah kit u ikin-u nərgin u Saimon Pita?”

19 Kən nian Pita tətalkut əh mēmə otitun nīpəti nat əh tahmen e napilairən, kən Narmin Rəha Uhgīn təmən-ipən kəm in mēmə, “!Ei, əto-tu! Suah miləhal kisil əpəh katəhalegəs-in ik.

20 Ətul uəhai matite muwīn məplan iləhal. Kən məsəginən o nətəu-pənən iləhal məto-inu io emahl-ipa iləhal mēmə okəhaluwa.”

21 Kən Pita təmeiuaiu muwīn mən-ipən kəm iləhal mēmə, “!Io u inu itəm itəməhal natəhalegəs-in. ?Nakəhalolkeike io o naka?”

22 Kən kəhalən-ipən kəm in mēmə, “Əwəh. Etəm tatəramərə e mopael mīn, u Konilias, təmahl-ipa itīməhal mēmə ekəhaluwa. In suah kit itəm tətuatip e nīganəmti Uhgīn, kən in matəfak mīn kəm Uhgīn. Kən noanol mīn rəha netəm Isrel koatisiyai-in pik. Nagelo kit rəha Iərəmərə təmən-ipən kəm in mēmə ik onəkuwīn əh iman ikin, kən mamnus nəghatən kəm in pəs in otəto.”

23 Kən Pita təmit iləhal motuwīn imə mēmə ilat okotapil əh-ikin.

Pita təmuwīn e nimə rəha Konilias

Kən kəmən lawīgin, Pita təmətəu-pən iləhal, kən iəfak mīn neen rəha Jopa, kəmotətəu-pən ilat.

24 Kəmən lawīgin mīn, kəmotiet-arəpən əpəh Sisaria. Ikin əh Konilias təmətəpəh o rəhan mīn ne netəmim neen mēmə okotuwa katəsahgin Pita.

25 Nian Pita təmatuwīn mēmə otuwīn imə, kən Konilias təmiet mīsin nulin e nelki Pita ikin mēmə otəfak kəm in.

26 Məto Pita təmitol-ipər mīn mən-ipən kəm in mēmə, “Ətul, io etəmim əm tahmen lam.”

27 Kən Pita təmatəghat ilau Konilias kən kəmian imə. Pita təplan mēmə netəmim tepət kinotuwa rəkis katəpələh.

28 Kən Pita təmən-ipən kəm ilat mēmə, “!Itəmat rafin nəkotitun wir mēmə tasim e Lou rəha netəm Isrel mēmə okotuwa mətan kitəh ilat netəm sənəmə netəm Isrel o kotuwīn motətag ilat. Məto Uhgīn təmən kəm io e napilairən mēmə esənən mēmə suah kit in tamkimik e nīganəmtin.

29 Tol-pən nəhlan, nian nəmotahl-ipinə nəghatən ron io, eməsənən nat kit, nīkik təmagien əm mēmə ekuwa. ?Məto iakolkeike mēmə ekətapəh mēmə nəmotahl-ipinə nəghatən ron io mēmə ekuwa o naka?”

30 Kən Konilias təmə, “Nian kisil tinuwīn rəkis tahmen əh-roiu e tri kilok ehnaipən, ematəfak əpəh e rəhak nimə. Kən roiu agin suah kit itəm rəhan natimnat təhag-əhag tətul aupən-in io,

31 kən mən mēmə, ‘Konilias. Uhgīn təməto rəkis rəham nəfakən, kən məsaluinən nat wir mīn itəm ik natol kəm ian-rat mīn.

32 Ahl-ipən netəmim neen kotuwīn əpəh Jopa o suah kit əh-ikin, nərgin u Saimon Pita mēmə otuwa. In tətətig e nimə rəha suah kit, nərgin u Saimon, u itəm tatol natimnat mīn e nuwigī kau. Rəhan nimə tatətul iuəhkir o itəhəi.’

33 Kən ekahl-ipinə uəhai əm nəghatən ron ik. Kən təwir pik mēmə ik nəmuwa. Itimat rafin u ikin-u e nīganəmti Uhgīn ioatətəlig-in ik mēmə onakən-ipa rafin natimnat itəm Iərəmərə təmos-ipinə mēmə onakən-ipa kəm itimat.”

Pita təməghat

34 Kən Pita təməghat mən mēmə, “Roiu enitun mēmə sənəmə noanol rəha Isrel əm itəm Uhgīn nīkin tagien olat,

³⁵ mətō nĭkĭn tagĭen o netəmĭm ĭkĭn mĭn rafĭn itəm koatĭsĭai-in ne moatol nat itəm tətuatĭp.

³⁶ “Itəmat nəkotĭtun rəkĭs nəghatən itəm Uhgĭn təmos-ĭpən kəm netəm Isrel itəm tatən namnusən təwĭr rəha nəməlinuən ilat Uhgĭn e Iesu Kristo itəm in Iərəmərə rəha netəm rafĭn.

³⁷ Itəmat nəkotĭtun natĭmnat mĭn itəm Iesu etəm Nasaret təmol əpəh ĭkĭn mĭn e Jutĭa təmətuoun e Kalĭli. In təmol natĭmnat mĭn əh uarisĭg e wək rəha Jon Baptaĭs itəm tatən-iarəp kəm netəmĭm məmə okəkəike kol baptaĭs elat.

³⁸ Iesu əh, Uhgĭn təmĭtəpun mos-ĭpən Narmin Rəha Uhgĭn ne nəsanənən kəm in, kən mətō-inu Uhgĭn tətatĭg ilau min, in təmuwĭn e ĭkĭn mĭn matol nat wĭr mĭn, kən matol-wĭr netəmĭm itəm Setan təmālis ilat.

³⁹ “Itĭmat emotəplan natĭmnat itəm in təmol əpəh Jerusalem ne ĭkĭn mĭn əpəh Jutĭa. Kən itĭmat emotəplan nĭan netəmĭm kəmotoh kətətu-pər e nĭg kəməluau kən tĭmĭs.

⁴⁰ Mətō Uhgĭn təmol təmegəh mĭn e nĭan itəm tatol kĭsĭl lan, kən matol əp in kəm netəmĭm neen məmə okotəplan məmə in təməmegəh mĭn.

⁴¹ Sənəmə netəmĭm rafĭn kəmotəplan in, mətō netəm əm un itəm Uhgĭn təmĭtəpun ilat məmə okotəplan, itĭmat əh inəh emotagwən kĭtiəh itĭmat mĭn nĭan təməmegəh mĭn e nĭmĭsən.

⁴² “Kən in təmən-ĭpa kəm itĭmat məmə ekotən Iesu kəm netəmĭm, kən motən-iarəp məmə Uhgĭn təmĭləs-ĭpər rəkĭs in məmə in otakĭl nolən rəha netəmĭm rafĭn itəm koatəmegəh ne itəm kĭnotĭmĭs rəkĭs.

⁴³ Ien mĭn rafĭn rəha Uhgĭn aupən kəmoatən-iarəp in məmə, netəmĭm rafĭn itəm koatən nĭpahrienən lan, Uhgĭn otafəl rəkĭs rəhalat mĭn nolən rat mĭn e nərgĭ in Iesu.”

Narmin Rəha Uhgĭn təmuwa o Iaihlua mĭn, netəm u sənəmə netəm Isrel

⁴⁴ Nĭan Pĭta təmatəghat əh, Narmin Rəha Uhgĭn təmuwa mərioah mətatĭg elat u itəm koatəto nəghatən əh.

⁴⁵ Kən netəm Isrel itəm koatən nĭpahrienən e Iesu itəm kəmotətəu-pən Pĭta əpəh Jopa motuwa, kəmotaut pĭk nĭan kəmotəplan nat əh məmə Uhgĭn təməwte-in mĭn Narmin Rəhan kəm netəm u sənəmə netəm Isrel.

⁴⁶ Kĭnotĭtun məmə təmos-ĭpən Narmin Rəhan kəm ilat mətō-inu kəmotətō netəmĭm koatəghat e nəghatən ĭk pĭsĭn mĭn moatĭləs-ĭpər nərgĭ Uhgĭn. Kən Pĭta təmə,

⁴⁷ “?Pah tĭtun nən-ĭəhauən netəm mĭn u məmə okəsələn baptaĭs elat? Mətō ilat kĭnotos rəkĭs Narmin Rəha Uhgĭn tahmen etat.”

⁴⁸ Kən in təmən-ĭpən məmə okol baptaĭs elat e nərgĭ Iesu Kristo. Kən ilat kəmotətəpəh o Pĭta məmə otatĭg məsĭn ilat min.

11

Pĭta təmamnus kəm netəm koatəfak əpəh Jerusalem

¹ Kən aposol mĭn ne netəm koatəfak əpəh ĭkĭn mĭn e nĭtən Jutĭa kəmotətō məmə Iaihlua mĭn, ilat mĭn kĭnoatən nĭpahrienən e nəghatən rəha Uhgĭn.

² Kən nĭan Pĭta təmə r muwĭn Jerusalem, mətō netəm rəha ĭəfak mĭn itəm koatən məmə okəkəkəike katəhg-ĭpən netəmĭm, ilat kĭnoatən nĭkalĭn,

³ moatən məmə, “?Tahro ĭk nəmuwĭn mətatĭg e nĭmə rəha netəm kəsəhg-ĭpənən ilat, mətagwən itəmat mĭn ilat?”

⁴ Kən Pĭta tĭnətuoun matən wĭr kəm ilat namnusən rəha natĭmnat rafĭn əpəh Sĭsaria,

⁵ təmatən kəm ilat məmə, “Nĭan emətatĭg Jopa matəfak məplan nat kĭt tahmen e napĭlaiirən. E nat əh, eməplan nat kĭt tahmen e tapolen asol kĭt itəm təmĭet e neai kətaskəlĭm nĭpəgnəmtĭn mĭn kəhlman-əhlman teiuaiu matuwa ron io.

⁶ Emətag-pən wīr e nīpəgnoa nat əh məplan nat megəh pīsīn pīsīn mīn əh-ikīn itəm kotaliwək ne motəkioah, ne nat megəh iarupīn mīn, ne mənīg pīsīn pīsīn mīn.

⁷ Kən eməto nəwia suah kit tatən-īpa kəm io məmə, ‘Pita, ətul mohamnu neen mon.’

⁸ “Məto ekən-īpən kəm in məmə, ‘!Iərəməərə, kəp! E rəhak nəmegəhən esunən nat kit nulan itəm Lou rəham təmən-īəhau məmə ekisunən tamkimik e nīganəmtīm.’

⁹ “Eməto mīn nəwia suah un təmīsi-pən e neai matən-īpa kəm io məmə, ‘Əsənən məmə nat kit tamkimik itəm io Uhgīn iakən məmə təwīr əm təsamkimikən.’

¹⁰ Emuəghat o natīmnat mīn əh mau kīsil, kən tapolən apon təmər muwīn əpəh e neai.

¹¹ “Kən roiu aģin e nian əh, suah kīsil kəhaliet-arəpa e nīmə itəm iotatīg ikīn. Netəm Sisaria kəmotahl-īpa iləhal məmə okəhaluwa ron io, kit io kan.

¹² Kən Narmīn Rəha Uhgīn təmən-īpa kəm io məmə ekətəu-pən iləhal, nat əpnəpīn iləhal sənəmə netəm Isrel. Piatat mīn ilat sīkis itəm kəmotətəu-pa io, emotuwīn kiet-pən əpəh e nīmə rəha suah əh Konīlias motuwīn imə.

¹³ Kən in təmən-īpa kəm itīmat məmə təhrol nulan in təməplan nagelo kit rəha Uhgīn təmuwa miet-arəpa ron e rəhan nīmə, kən mən-īpən kəm in məmə, ‘Ahl-īpən netəmīm neen kotuwīn əpəh Jopa o suah kit nərgīn u Saimon Pita.

¹⁴ In otən-īpīnə nəghatən kit kəm itəmat məmə itəmat rafīn, ik ne rəham mīn, ne rəham iolwək mīn, məmə Uhgīn otosmegəh itəmat rafīn.’

¹⁵ “Kən nian emətuoun matəghat, Narmīn Rəha Uhgīn təmeiuaiu mərīoah matīg elat tahmen əm e inu təmuwa mīn etat aupən.

¹⁶ Kən nīkik tataht nəghatən itəm Iərəməərə təmən məmə, ‘Jon tatol bəptais e netəmīm e nəhau, məto otəsuwəhən Uhgīn tol bəptais etəmat e Narmīn Rəhan.’

¹⁷ Kən okəmə Uhgīn tatos-īpən kəm ilat Narmīn kitiəh əm itəm təmos-īpa kəm kitat nian kitat kəmotən nīpahriənən e Iərəməərə Iesu Kristo, io etəmīm əm, okol esən-īəhauən Uhgīn o nat naka itəm in tolkeike məmə otol kəm ilat.”

¹⁸ Nian kəmotətəto nəghatən rəha Pita, ilat kəməsotətəhau mīnən, məto kəmotənwiwi Uhgīn motəmə, “Nat əh tol nulan məmə Uhgīn tīnol rəkīs suatīp rəha Iaihlua mīn məmə ilat mīn okotəuhlin ilat e rəhalat nolən rat mīn məmə Uhgīn otosmegəh ilat.”

Niməfak əpəh Antiok

¹⁹ Nian Sol ne rəhan mīn kəmotəhamnu Stipen, kəmatol tərət kəm netəm koatən nīpahriənən e Iesu. Kən iəfak mīn əh kəmotəgīm motuwīn əpəh ikīn mīn əpəh Fōnisia ne Saepras ne Antiok, motən-iarəp nərgī Iesu kəm netəm əm u, netəm Isrel.

²⁰ Məto ilat neen netəm Saepras ne Saerin kəmotuwīn Antiok motən-iarəp mīn nām-nusən təwīr rəha Iərəməərə Iesu kəm netəm əpnəpīn əm, sənəmə netəm Isrel əm.

²¹ Kən Iərəməərə təmatol wək tepət e rəhan nəsanənən kən mətasitu pīk elat, kən netəmīm tepət tepət kəmotəuhlin ilat motən nīpahriənən e Iərəməərə Iesu.

²² Netəm rəha nīməfak əpəh Jerusalem kəmotətəto nām-nusən rəha nat əh, kən kəmotahl-īpən Panapas məmə otuwīn əpəh Antiok.

²³ Nian təmīet-arəpən, təməplan məmə Uhgīn təmolkeike pīk ilat matol təwīr kəm ilat, kən netəmīm tepət kəmotən nīpahriənən e Iesu, kən Panapas nīkin təmagīen masitu elat məmə ilat okoatətul əskasik e Iərəməərə e nīkilat rafīn.

²⁴ Panapas in etəm wīr kit itəm Narmīn Rəha Uhgīn tərīoah mətatīg lan, kən rəhan nahatətən in təkāsik o Uhgīn. Kən in təmasitu e netəmīm tepət ikīn əh məmə ilat okotən nīpahriənən e Iərəməərə Iesu.

²⁵ Kən Panapas təmīet muwīn Tasas mategəs-in Sol.

²⁶ Nian tāməplan Sol, tāmīt mian əpəh Antiok, kəmuatig ikin o nup kitiah muatəfak ilat netəm rəha niməfak əh matuəgətun netəmim tepət. Ikin əh Antiok kəmətuoun kaun-in netəm rəha Iesu Kristo məmə, “Kristin.”*

²⁷ E nian əh, ien neen rəha Uhgın kəmotiet Jerusalem motuwın əpəh Antiok.

²⁸ Kit nərgın u Akapus təmətul məghat e nəsanənən e Narmın Rəha Uhgın məmə otəsuwəhən nəumis otan e nıtən Rom apiəpiə. (Nəumis təman nian Klotias təmatərəmərə e netəm Rom.)

²⁹ Kən netəm rəha Iesu əpəh Antiok kəmotolkeike məmə okotasitu e netəm rəha Iesu əpəh Jutia. Kit tahl-ipən mənı naka, tepət o noan məsın, itəm titun nahl-ipənən.

³⁰ Kən kəmotol mənı mın əh, motəmki-pən kəm Panapas ne Sol məmə okuəmık mian kəm elta mın rəha niməfak əpəh Jerusalem.

12

Kig Herot Akripa Kitiəh təmol nəratən kəm niməfak

¹ E nian əh, nian Panapas ne Sol kəmatuəgətun əpəh Antiok, Kig Herot Akripa Kitiəh təmahl-ipən rəhan mopael mın məmə okotaskəlīm netəmim neen rəha niməfak əpəh Jerusalem məmə otol ilat kotəto nahməən e nıpətılat.

² Təmahl-ipən rəhan mın netəmim kəmotuwın kaskəlīm Jemes pia Jon kən motətamnu e rəhalat naip asol.

³ Nian təmətamnu Jemes, məplan məmə netəm Isrel nıkilat təmagien pik ron. Kən in təmatig maskəlīm mın Pita. Təmatol nat u e nian kəmatol lafet mil lan Rəha Nuhagego-inən ne Pret U Is Tikə Lan.

⁴ Nian tınaskəlīm rəkis Pita, kən təmiləs-ipən e kalapus. Kən Herot təmən məmə mopael sikistin okoatətlosig-in, kuwit kuwit e aua mın rafın e nərauiəgən ne lapın. Kən Herot tolkeike məmə otıuw-iarəp tətul e nıganəmti netəmim nian lafet tınol namnun.

⁵ Məto nian Pita təmətətig e kalapus, kən netəm rəha niməfak kəmotəfak-pən əskəsık ron kəm Uhgın.

Uhgın təmiləs-iarəp Pita e kalapus

⁶ E lapın itəm olawig in, kən Herot tiuw-iarəp, Pita təmətapıl ilugın e mopael kəiu, kəməlis nelmın mil e sen kəiu, kətu-pən kit e mopael kit, kən kətu-pən kit e mopael kit mın. Kən mopael kəiu katuətul matuehm nafıluə e kalapus. ⁷ Roiu agın-əh, nagelo kit rəha İərəməərə tiet-pa, kən təmasiə məhag-əhag e nıpəgnoa kalapus. Təmekek nıkalı Pita kən məhgaiir lan. Kən məmə, “!Ətul uəhai!” Kən sen mil kəmuisas atıp e nelmi Pita mil.

⁸ Kən nagelo tən-ipən kəm in məmə, “Uwın e rəham put ne natimnat.” Kən Pita tuwın elat. Kən tən-ipən mın kəm in məmə, “Uwınin rəham kot, kən mətəu-pa io.”

⁹ Kən Pita təmətəu-pən miəiet e nıpəgnoa kalapus, məto in təsitunən məmə natimnat mın u nagelo tatol lan in nıpahrienən. Nıkin təht məmə tatehm nat kit tahmen e nıpılaiirən.

¹⁰ Kəmualiwək muaprəkis-in mopael kit itəm tatehm kalapus, kən mualiwək muaprəkis-in mın mopael kit mın, kən kəmuea e namnu toa itəm kəmıləkın e iaen. Toa u tatuag-pən e taon asol. Nian kəmuea iuəhkır ron kən təmerəh atıp kən kəmıaiet-pən ikin. Nian kəmualiwək məsın mian e suatıp, kən əmun nagelo təmikə mın.

¹¹ Kən Pita in tınıtun məmə sənəmə nıpılaiirən, kən tən məmə, “Roiu enıtun ətuatıp məmə İərəməərə təmahl-ipa rəhan nagelo təmuwa mıləs-irəkis io e nat naka itəm Herot tolkeike məmə otol lak itəm netəm Isrel kəmoatolkeike məmə okotəplan.”

¹² Nian Pita tınıtun məmə Uhgın təmiləs-irəkis in, kən təmuwın əpəh e nimə rəha Meri, mama rəha Jon Mak. Netəm koatahatətə e Uhgın tepət kəmotuwa kitiah moatəfak-pən kəm Uhgın məmə otasitu lan.

* **11:26:** E nəghatən Kris, nıpəti nəghatən u “Kristin” tatən məmə “rəha Kristo.” **11:28:** Wək 21:10 **11:30:** Wək 12:25 **12:10:** Wək 5:19

¹³ Kən Pita tāməht-əht toa e iat rəha nimə əh, kən pətan iolwək kit, nərgin u Rota, təmaiu muwin məmə karmə pah əh tatəht-əht toa.

¹⁴ Nian təməto nəwia Pita, kən təmitun məmə in Pita pahrien. Kən nikin təmagien pik agin-əh kən taluin nerəhən e toa mətə təmaiu mītəlig muwin məplan netəmim u koatəfak, kən təmən məmə, “!Ei, netəmim, Pita əpəh ihluə e toa tatətul!”

¹⁵ Mətə kotəmə, “Ah. Ik ialməl.” Mətə in təmatəkəike matən məmə, “!Kəp! Iatən pahrien.” Kən ilat kotən məmə, “Okəmə naka rəhan nagelo tiə.”

¹⁶ Mətə Pita tətəkəike matəht-əht toa. Kən kəmotuwın kerəh e toa, kən nian kəmotəplan in, nīkilat təmaut pik ron.

¹⁷ Mətə Pita təmīləs-ipər nelmin mefətutu ilat məmə okəsotəghatən. Kən matən-iarəp kəm ilat məmə təmahro nulan Iərəməərə təmīləs-iarəp in e kalapus. Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Otən-ipən nəghatən u kəm Jemes ne piatat mīn e niməfak.” Kən təmīet magim matuwın ik pisin kit mīn.

¹⁸ Kəmən lawigin, mopael mīn itəm kəmoatehm Pita e kalapus, kəmotətapəh-ətapəh olat mīn, kən mīnotəruru əfəməh məmə Pita təmahruwin.

¹⁹ Kən nian Herot təməto məmə Pita təmīkə, kən təmahī-ipən mopael mīn məmə okotegəs-in. Mətə nian mopael mīn kəməsotəplanən, kən Herot təmaun-in mopael mīn itəm kəmotəhm kalapus mətapəh olat məmə Pita təmahrol magim. Mətə ilat kotəruru kən in təmən məmə okəmīk mopael mīn əh kan kohamnu ilat. Kən Herot təmīet Jutia muwin e taon kit Sisaria matig ikin o nian neen.

Kig Herot Akripa Kitiəh təmimīs

²⁰ E nian əh, Kig Herot Akripa Kitiəh neməha təmol pik təmetəhau netəm kotatig e taon mil əh, Taea ne Saeton. Kən netəm-iasol mīn rəha taon mil əh kəmotuwa kitiəh kən motuwın məmə okotəplan kig məmə okotaru nego, mətə-inu netəm iməlat ikin kotuwın katos-nəmtin nagwənən imə kig ikin. Mətə aupən ilat kəmotuwın motəplan kig, kəmotəghat ilat suah kit nərgin u Plastus, itəm tatehm wīr natimnat e nimə rəha Kig Herot, motiuw-pən məmə otətəu-pən ilat.

²¹ E nian itəm Kig Herot təmītəpun lan məmə otuwın məplan ilat, kən təmuwin e rəhan natimnat wīr mīn itəm tatəgətun məmə in tətərəməərə. Kən təmuwa məpələh e ikin imə kig, kən matəghat kəm netəmim.

²² Kən netəmim kəmotagət əfəməh məmə, “!Suah u tatəghat sənəmə in etəmim mətə uhgin kit!”

²³ Kən roiu agin mīn nagelo kit rəha Iərəməərə təməh e nīmīsən əskasik kit mətə-inu Herot təmos nənwiwian o netəmim, kən məsos-ipənən nənwiwian kəm Uhgīn, kən wom mīn kəmoton nisgan kən tīmīs.

²⁴ Kən e nian əh, netəm koatən nīpahrienən e Iesu kəmoatəkəike kətamnus-iarəp nəghatən rəha Uhgīn e ikin mīn tepət, kən netəmim tepət kəmotuwa katən nīpahrienən e Iesu.

²⁵ Nian Panapas ne Sol kəmīoal namnun rəhalau wək əpəh Jerusalem, miatəlig mian Antiok iləhal Jon Mak.

13

Uhgīn təmītəpun Panapas ne Sol məmə okioal rəhan wək

¹ E niməfak Antiok, ien mīn əh-ikin ne iəgətun mīn. Ilat u Panapas, ne Simeon katən məmə etəm iapin, ne Lusias etəm Saerin, ne Manaen u təməpət ilau Herot Antipas u təmatərəməərə e Kalili aupən, ne Sol.

² E nian kit ilat kəmotapəs nagwənən kən moatəfak-pən kəm Iərəmərə, kən Narmīn Rəha Uhgīn təmən-ipən kəm ilat məmə, “Iakolkeike məmə roiu əh onəkotiləs-ipər Panapas ne Sol məmə ilau okioal wək u itəm emaun-in ilau ron.”

³ Kən nian kīnotapəs rəkis nagwənən motəfak, kən motələhəu-pən nelmilat e rəhalau-kapə məmə okotiləs-ipər ilau, kən motahl-ipən ilau məmə okian mioal wək.

*Panapas ne Sol kəmuən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn
əpəh Saepras*

(Əplan map rəha naliwəkən rəha Pol e namnu naoa u.)

⁴ Kən mətə-inu Narmīn Rəha Uhgīn təmahl-ipən ilau məmə okioal wək u, kən ilau kəmian əpəh e taon Selusia, kən ikīn əh kəmian e nego kit mian əpəh e nəptən kit Saepras.

⁵ Nian kəmīet-arəpən e taon Salamis, kəmian e nimə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel matuən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn. Kən Jon Mak tatətəu-pən ilau mətə-situ elau.

⁶ Kən kəməhlaliwək əm e nəptən un mətəarus məhaliət-arəpa e taon Pafos. Ikīn əh kəməhaləplan noanol kit rəha Isrel itəm tatol nat pispis e nəsanənən rəha iərmis mīn, kən in ien eiua, nərgin u Patisas.

⁷ Suah u tətaliwək nian tepət ilau Setias Polas u kapman asol rəha netəm Saepras. Setias Polas in tenatig, rəhan nətəligən təwīr. Kən in təmahl-ipən nəghatən məmə Panapas ne Sol okuea muəplan, mətə-inu tolkeike məmə otətə nəghatən rəha Uhgīn.

⁸ Mətə suah u Patisas təmatən rat ilau. (Nərgin e nəghatən Kris katən məmə Elimas). Kən mətəkut məmə otəuhlin nətəligən rəha Setias Polas məmə otəsənən nīpahrienən e Iesu.

⁹ Kən Sol u kətəun-in mīn məmə Pol, Narmīn Rəha Uhgīn təmərīoah e nīkin, kən təmətəg-pən ətuatip o Elimas kən mən məmə,

¹⁰ “!Ei! Ik nətī Setan. Ik tikīmīr rəha natīmnat rafin itəm kotətətuatip. Ik nakərīoah əm e neīueīuəən ne nəratən. ?Onəghan nəpanapəs nən ratən suatip pahrien rəha Iərəmərə itəm natəuhlin?”

¹¹ Roiu əh, Iərəmərə otol nalpinən kit kəm ik məmə nīganəmtīm otəpis, onəsəplanən nəhəg-əhəgən kit ne o nian neen.” Kən roiu aɡin mīn təməplan norəu ne napinəpən kəmuea mualpin nīganəmtīm, kən nīganəmtīm təpis aɡin. Kən təmətul matea-pən əpnarīn əm məmə suah kit otə-situ lan mit.

¹² Nian kapman Setias Polas təməplan nat əh, təmən nīpahrienən e Iesu mətə-inu təməut magiən o nəgətunən rəha suah mil e Iərəmərə.

Panapas ne Pol kəmian Antiok əpəh ikīn Pisitia

¹³ Kən Pol ne rəhan mīn netəmīm kəmotiet Pafos motuwīn e nego kit motuwīn əpəh taon Perka e ikīn Pamfilia. Ikīn əh Jon Mak təmapəs ilat mītəlig-pən əpəh Jerusalem.

¹⁴ Kən ilat kəmotiet Perka motuwīn əpəh taon Antiok əh-ikīn Pisitia. Kən e nian rəha Sapat, kəmotuwīn imə e nimə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel moatəpələh.

¹⁵ Nian kəmotətə nafinən rəha Lou ne Ien Mīn, kən netəm-iasol rəha nimə əh kəmotahl-ipən nəghatən kəm Pol ne Panapas mətən məmə, “Piak mīn. Okəmə itəmat kit tatos nəghatən wīr məmə otən tasitu e netəmīm, tətul mən-iarəp.”

¹⁶ Kən Pol təmətul mēfətutu ilat məmə okəsotəghatən, kən mən məmə, “Noanol mīn rəha netəm Isrel ne itəmat Iaihlua mīn itəm noatəfak-pən kəm Uhgīn, otətəlig-in-tu io.

¹⁷ Uhgīn rəha noanol mīn rəha Isrel təmītəpun tīmītət mīn aupən kən mol ilat kotepət nian ilat kəmoatətig əpəh ikīn Ijip. Kən e nəsanənən asol rəhan, təmīt-iarəp ilat e nəptən əh.

¹⁸ Kən matehm wīr ilat o nup foti nian kəmotan əpəh ikīn taruən-aruaən ikīn.

¹⁹ In təmol noanol mīn rəha netəm Isrel kəmotəh kapman mīn rəha nəptən sepīn itəm kotatig e nītən əh Kenan, kən mos-ipən nəptən əh rəhalat kəm tīpītət mīn məmə rəhatat.

²⁰ Natimnat min əh kəmol nup fo-hanrit-fifti tinuwa minuwın rəkis. Uarisig e natimnat min əh, Uhgın təmos-ipən kəm noanol min rəha Isrel netəm-iasol min məmə ilat okotərəmərə elat mətoarus-pa e nian rəha ien rəha Uhgın Samuel.

²¹ Kən netəmim kəmotətapəh kəm Samuel o kig, kən Uhgın təmos-ipən kəm ilat Sol u nəti Kis, təmisi-pən e noanol rəha Benjamin. Kən in təməməmə elat o nup foti.

²² Kən nian Uhgın təmiləs-irəkis Sol, kən in mol Tefit təmuwa kig. In təmən-iarəp nat kit təwir lan məmə, ‘Eməplan suah kit Tefit nəti Jese, in etəm tətutit itəm io iakolkeike. Kən in otol natimnat rafin itəm io iakolkeike məmə otol.’

²³ “Kən Uhgın təmol məmə Iosmegəh kit, inu Iesu, otisi-pən e noanol rəha suah u Kig Tefit, məmə otosmegəh netəm Isrel tahmen-pən əm məmə in təmən-iəkis mihin.

²⁴ Məto uarisig Iesu tətouun rəhan wək, Jon təmaupən mən-iarəp kəm noanol min rəha Isrel məmə okotəkəike motəuhlin ilat e rəhalat nolən rat min kən kol baptais elat.

²⁵ Nian Jon təmatuwa iuəhkır o nolən namnun rəhan wək, in təmən məmə, ‘?Nikitəmat təht məmə io pah? Io sənəmə etəm ilouin itəm Uhgın təmən rəkis. !Kəp! In tatarisig lak itəm io esahmenən məmə ekapeg rəkis rəhan put.’*

²⁶ “Piak min itəm nəmotisi-pən e noanol rəha Epraham, ne itəmat Iaihlua min itəm nəkoatəfak kəm Uhgın, otətəlig-in wir, Uhgın təmahl-ipa kəm kitat nəghatən u e Iesu məmə in otosmegəh kitat.

²⁷ Kən netəmim itəm kotatig Jerusalem ne rəhalat netəm-iasol min kəməsotitunən məmə suah əh inəh Iesu, Uhgın təmahl-ipa məmə otosmegəh ilat. Kən nat əpnəpın kəmatafin-iarəp kəm ilat e Sapat min rafin nəghatən rəha ien min rəha Uhgın itəm kəmoatən e Iesu, məto ilat kəməsotitunən. Kən ilat kəmotən məmə okohamnu Iesu tahmen-pən əm itəm ien min rəha Uhgın kəmotən aupən məmə netəmim okotol mihin.

²⁸ Nat əpnəpın kəməsotəplanən nat kit məmə otimis ron, məto kəmotətapəh məmə Pailat othamnu.

²⁹ “Nian kəmol rafin natimnat itəm Nəghatən rəha Uhgın təmən məmə okol mihin lan, kən rəhan min netəmim kəmotiləs-iəhau e nig kəluau motiləs ka kitənım e nıpəg kəpiel.

³⁰ Məto Uhgın təmol in təmegəh min e nımisən.

³¹ Kən e nian tepət tatiet-arəpa o rəhan min netəmim. Netəm əh, ilat Iesu kəmotən aupən əpəh Kalili mətoarus-pa Jerusalem. Kən roiu əh netəm əh koatən-iarəp kəm piatat min u noanol min rəha Isrel, məmə ilat kəmotəplan pahrien Iesu, kən in təməmegəh pahrien.

³² “Kən roiu əh, itimat ioatən-ipinə kəm itəmat namnusən təwir əh, məmə nəniəkisən itəm Uhgın təmol kəm tıpitat min aupən,

³³ roiu əh, tınol rafin nəghatən rəhan kəm kitat noanol min rəhalat nian təmosmegəh Iesu e nımisən. Tahmen-pən əm e Naoa Rəha Uhgın e Naoa Rəha Napuən Min kəiu tatən məmə,

‘Ik nətik. Roiu enuwa rəham tata ətuatip.’

³⁴ “Uhgın təmən-iəkis rəkis e rəhan Naoa məmə otəpanosmegəh Iesu e nımisən, kən okol təsimis minən, kən nıpətın otəsəmnəmitən. Tatən məmə, ‘Nıpahrienən, oekos-ipinə nat wir agın min kəm ik itəm emən-iəkis rəkis kəm Kig Tefit aupən.’

³⁵ “Kən e ik pısın min kit min e Naoa Rəha Uhgın, Kig Tefit təmən kəm Uhgın e Iosmegəh məmə,

‘Kən onisegəhan-inən məmə nıpəti Iolwək Ətuatip rəham otəmnəmit məpien.’

³⁶ “Nian Tefit təmatəmegəh, təmol natimnat min itəm Uhgın tolkeike. Uarisig ikin timis, kən kəmitənım ilat tıpın min, kən nıpətın təməmnəmit.

13:20: Jdg 2:16; 1 Saml 3:20 **13:21:** 1 Saml 8:5,19; 10:20-24 **13:22:** 1 Saml 13:14; 16:12; Sam 89:20 **13:23:** 2 Saml 7:12-16 **13:24:** Mat 3:1-2 * **13:25:** Iolwək rəha etəm-iasol in tatapeg rəkis put rəha etəm-iasol rəhan. Wək u in ləhau agın. **13:25:** Jon 1:20,27 **13:28:** Mat 27:22-23 **13:29:** Mat 27:59-60 **13:31:** Wək 1:3,8 **13:33:** Sam 2:7 **13:34:** Aes 55:3 **13:35:** Sam 16:10

³⁷ Kən nəghatən əh, tәмәsəghat-inән Tefit, mәto tәмatəghat-in Iesu mәмә in mīn tәмimis, mәto Uhgīn tәмol tәmegəh mīn, kən nīpətīn tәмisəmnəmītən.

³⁸ “Kən piak mīn, iakolkeike mәмә onəkotītun mәмә roiu iatən-ipīnә kәм itәmat mәмә e Iesu, Uhgīn otos-irākis nolән rat mīn rәhatәmat.

³⁹ Kən itәmat onəkotəkәike motītun mәмә Iesu pīsīn әm tītun nos-irākisән nolән rat rәha netәм u itәм koatahatәtә lan. In otīkis ilat o nolән rat mīn rәhalat. Mәto suatip rәha nәtәu-pәнән Lou rәha Moses tәsahmenән o nosmegəhән etәmim.

⁴⁰ Kən itәmat onəkotəkәike moatәto itәmat mәмә nəghatән rәha ien mīn rәha Uhgīn otәsuwamән etәmat.

⁴¹ Kən in tatән mәмә,
‘Ei, otәtәlig-in-tu, itәmat itәм noatəghat nausit moatән rat natīmnat rafin. Onəkotaut kән motimis, mәto-inu e nian nakoatәmegəh, oekol nat kit tәrat pīk otәmat itәм okol nәsotәнән nīpahrienән lan, nat әpnapīn okәмә suah kit otән әtuatip kәм itәmat.’ ”

Netәmim kәmotagien o namnusән tәwīr

⁴² Nian Pol ne Panapas kīnataiet e nimәfak, netәmim kәmotәtapәh olau mәмә, “Awi, okol nakuea mīn e Sapat u tatuwa, muән-iarәp mīn nəghatән əh neen kәм itimat.”

⁴³ Kən nian netәmim kәmotiet e nimә, ilat tәpәt kәmotәtәu-pән Pol ne Panapas. Netәм əh, neen noanol mīn rәha Isrel, kән neen netәм rәha ikīn mīn itәм kәmotapәs rәhalat nahatәtәән moatәtәu-pән nahatәtәән rәha netәм Isrel.

Kән ilau kәmuəghat kәм ilat matuән-ipән әskasīk kәм ilat mәмә, “Onəkotəkәike motaskәlim nahatәtәән rәhatәmat e Uhgīn.”

⁴⁴ Kән e Sapat itәм tatuwa, iuәhkīr netәmim rafin e taon asol əh kәmotuwa mәмә okotәto nəghatән rәha Uhgīn.

⁴⁵ Kән nian netәм Isrel kәmotәplan nīmanin netәmim kәmotuwa o nəghatән rәha Pol, kән kәmotetәhak pīk olat, kән mīnotәtuoun moatән rat Pol ne nat naka itәм in tatән.

⁴⁶ Kən Pol ne Panapas kәmәsuaginән kәmuән mәмә, “Itīmlau oekuәike muән-iarәp nəghatән u rәha Uhgīn kәм itәmat pitән, noanol mīn rәha Isrel. Kән itәmat nәmotapәs nəghatән rәha Uhgīn, kән itәmat nakoatән atip әm mәмә itәmat nәsotahmenән o nosән nәmegəhән lilīn. Kән roiu itīmlau enatian mәмә ekuән-iarәp namnusән tәwīr u kәм Iaihlua mīn itәм sәнәmә noanol mīn rәha Isrel,

⁴⁷ kән inu, inu nəghatән itәм Iәrәmәrә tәmos-ipa rākis kәм itīmlau mәмә ekioal, in tatән e Naoa Rәha Uhgīn mәмә,

‘To emol ik mәмә onәkuwa ik nəhag-әhagән kit rәha Iaihlua mīn, mәмә natән-iarәp kәм netәmim rafin mәмә iakolkeike mәмә ekosmegəh ilat.’ ”

⁴⁸ Nian Iaihlua mīn kәmotәto nəghatән əh, nīkilat tәmagien ron, kән mīnoatamnus-amnus kәм ilat mīn mәмә nəghatән rәha Iesu Iәrәmәrә in tәwīr pīk. Kән netәм u itәм Uhgīn tәmaun-in rākis ilat mәмә okotos nәmegəhән u itәм namnun tikә, ilat kәmotән nīpahrienән lan.

⁴⁹ Kән nəghatән rәha Iәrәmәrә tәmaiu mītәlau e nītән əh rafin e taon əh.

Noanol mīn rәha Isrel kәmotәhg-iarәp Pol ne Panapas

⁵⁰ Mәto noanol mīn rәha Isrel neen kәmotuwīn motәplan nīpītan asol rәha taon əh itәм koatәfak ilat netәм Isrel, ne netәм-iasol mīn e taon əh, motiuw-pa ilat moatol nemәha kәм Pol ne Panapas. Kән kәmotәhg-iarәp ilau imәlat ikīn.

⁵¹ Mәto ilau kәmioah pīspis nәptән e nelkīlau tahmen e nәmtәtin kit mәмә Uhgīn tәmәuhlin mәntaan kәм ilat kән otol nalpīnән kәм ilat. Kән ilau kәmiaiet mian e taon əh Ikoniam.

⁵² Mәto netәм rәha Iesu әpәh Antiok, Narmīn Rәha Uhgīn tatәrioah elat, kән ilat nīkilat tәtagien pīk.

14

Pol ne Panapas kəmian Ikoniam

¹ E Ikoniam kəmian mīn əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel, kən matuən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn, kən nəghatən rəhalau təwīr pik məmə təmiuw-pa netem Isrel tepət ne netəm Iaihlua tepət mīn, məmə ilat kəmoatən nīpahrienən e Iesu. ² Məto netəm Isrel itəm kəsotənən nīpahrienən e rəhalau nəghatən, kəmotuwīn o Iaihlua mīn, motol ilat kotetəhau pik netəm u koatən nīpahrienən e Iesu, moatol neməha kəm ilat.

³ Məto Pol ne Panapas kəmuatīg ikin tuwəh, məsuəginən ilat, kəmatuəkəike matuən-iarəp nəghatən rəha nəwīrən rəha Uhgīn kəm netəmim rafin. Kən Iərəməərə təmol ilau kioal nat pispis ne nəmtətin tepət məmə netəmim okotitun məmə rəhalau nəghatən rəha nosmegəhən in nəghatən pahrien.

⁴ Kən netəm ikin əh, kəmotəhap ilat mīn, neen kəmotətəu-pən netəm Isrel itəm kəsotənən nīpahrienən e Iesu, kən neen kəmotətəu-pən aposol mil əh, Pol ne Panapas.

⁵ Kən netəm Isrel ne Iaihlua mīn, ne netəm-iasol mīn rəhalat mīn, kīnoatol nəghatən anion kit məmə okotərəkin ilau, kən motahtimnu ilau e kəpiel.

⁶ Məto nian kəmotətəo nəghatən anion rəhalat, kəmuagim mian əpəh e ikin Likaonia, kən mian mətuatīg e taon mil əh, Listra ne Tepe.

⁷ Kən e taon mil əh ne ikin mīn titəlau e taon mil əh, ilau katuən-iarəp namnusən təwīr rəha Iesu Iosmegəh.

Pol ne Panapas əpəh Listra

⁸ Kən e Listra, suah kit əh-ikin. Nian təmaiir məto nelkin təməfaiu təruru naliwəkən, tatəpələh əm, kən in tatəpələh ikin əh

⁹ matətəlig-in nəghatən rəha Pol. Pol təmətag-pən ətuatip o suah əh, mīnitun məmə suah əh tinatahatətə rəkis məmə nelkin titun nəwīrən,

¹⁰ kən magət əfəməh lan məmə, “!Ei piak, ətul!” Kən əmun, suah apon təmətip mər kən mīnataliwək.

¹¹ Nian nīmanin netəmim kəmotəplan nat əh itəm Pol təmol, kəmotən əfəməh e nəghatən Likaonia məmə, “!Ei! Otəplan-tu. Uhgīn mīn rəhatat kīnotol netəmim in, ilat mīnotuwa imətət ikin.”

¹² Kən kəmotəuhlin nərgi Panapas məmə Sus u nīpətīn təmə in iərəməərə rəha uhgīn mīn rəhalat. Kən kəmotəuhlin mīn nərgi Pol məmə Heremes, nīpətīn u məmə in iəghat asol rəha uhgīn mīn rəhalat.

¹³ Nimə rəha narmi nat rəha uhgīn əh Sus, in tatətul ihluə e taon əh. Kən pris rəha uhgīn əh Sus təmasig kau mīn neen itəm tinətu-pən rəkis nəguī-nig elat. Kən məmik ilat muwa e nafiluə rəha latuənu rəhalat itəm kəmotol əpətīn e kəpiel. Məto in ne nīmanin netəmim kotolkeike məmə kotol sakrifais kəm ilau motol nənwīwīən lan kəm Pol ne Panapas.

¹⁴ Məto nian aposol mil kəmuətəo nəghatən e nat əh, kəmuəhap rəhalau natimnat.* Kən kəmuaiu mian əpəh ilugīn elat. Kən muagət əfəməh məmə,

¹⁵ “!Ei, nəman! ?Nakotəmə nəkotol nat un o naka? Itimlau etəmim əm tahmen etəmat. Etios namnusən təwīr matuea kəm itəmat, kən ekioalkeike məmə ekuəuhlin nətəligən rəhatəmat məmə nakotapəs nəfakən kəm uhgīn mīn u itəm rəhalat nəsanənən tikə. Məto onəkotəfak əm kəm Uhgīn itəm tətəmegəh, mətatīg namnun tikə. In pīsīn əm təmol neai, nəptən, nītəhəi, ne natimnat rafin itəm koatatīg ikin mīn rafin.

¹⁶ Aupən in təmegəhan-in məmə netəmim e ikin mīn rafin məmə ilat okotətəu-pən atip əm suatip mīn rəhalat.

¹⁷ Məto nian rafin in tatol suatip kəm ilat məmə ilat kotitun nəplanən rəhan nəwīrən itəm in tatol. In tatol nuhūən tatəfik, matol nagwənən mīn e nasumən, kən koatol

14:3: Mak 16:20; Hip 2:4 **14:5:** Wək 14:19 **14:11:** Wək 28:6 * **14:14:** “kəmuəhap rəhalau natimnat” in **14:15:** Sam 146:6; Wək 10:26 **14:16:** Wək 17:30

nīpətīlat e nian ətuatīp rəhalat. In tatos-ipən nagwənən kəm itəmat mol itəmat nakoatəto təwīr.”

¹⁸ Məto kəmatuən pap nəghatən əh kəm ilat, iuəhkīr əm kuakiə o nən-iəhauən ilat o nolən sakrifais, o nos-ipənən nənwiwiən kəm ilau.

¹⁹ Kən netəmim neen e noanol mīn rəha netəm Isrel kəmotiet e Antiok əh Pisitia ne Ikoniam motiet-pa Listra motiuw-pa netəmim tepət məmə okotuwa kəplan ilat. Kən kəmotiləs Pol kən motaht e kəpiel, kən motewkəkan ka kərakin-iarəp e taon motapəs tətəmahl. Nīkilat təht məmə təmimis.

²⁰ Məto nian netəm rəha Iesu kəmotuwa kətul kitəlau in, kən tətul əmun muwīn mīn əpəh imə e taon. Kən kəmən lawīgin, in ne Panapas kəmiaiet mian Tepe.

Pol ne Panapas kəmietəlig-pən Antiok əh Siria

²¹ Kən Pol ne Panapas kəmuən-iarəp namnusən təwīr e taon əh Tepe, kən kəmiaiuw-pa netəmim tepət kotuwa o Iesu. Kən kəmietəlig muea Listra, kən uarisig u, kiaiet mīn muea Ikoniam, kən miaiet mīn muea Antiok əh Pisitia.

²² Kən ikin əh, kəmatuem əskasik netəm rəha Iesu. Kən matioas-ipən nəghatən məmə okotətul əskasik e nahatətəən e Iesu. Kən matuən məmə, “Kitat okotatig e nəratən tepət nian koatuwīn e suatīp rəha nuwīnən matig ahgin nərəmərəən rəha Uhgīn. Məto nat əpnəpīn əm, kitat okotəkəike moatətul əskasik.”

²³ Kən e niməfak mīn e ikin mīn rafin itəm ilau katian ikin, katuəmki-pər elta mīn rəhalat. Kən matuapəs nagwənən matioal nəfakən, kən matuələhəu e nelmi Iərəməərə netəmim itəm kīnoatən rəkis nīpahrienən lan.

²⁴ Kən ilau kəmian-pən Pisitia ikin muatite-pa Pamfilia ikin e taon əh Peka,

²⁵ ikin əh ilau kəmuən-iarəp namnusən təwīr ikin. Kən ilau kəmuatite-pa mīn e taon kit mīn Atalia,

²⁶ kən kəmīos nego ikin miatəlig-pa Antiok əh Siria. Netəm Antiok əh inəh, aupən ikin ilat kəmotahl-ipən Pol ne Panapas məmə okian muən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn, kən motəfak məmə Uhgīn otehm wīr ilau e ikin mīn itəm ilau katian ikin. Kən roiu kīnioal namnun wək rəhalau.

²⁷ Nian ilau kəmietəlig-pa mīn, kəmuaun-in netəmim rəha niməfak məmə okotuwa kitīəh. Kən ilau kəmuən-iarəp kəm ilat natīmnat itəm Uhgīn təmol elau e nəsanənən rəhan, kən məmə təmahro nulan Iaihlua mīn, ilat kəmotuwa moatən nīpahrienən e Iesu.

²⁸ Kən ikin əh, ilau kəmuatig tuwəh ilat netəm rəha Iesu.

15

Iəfak mīn neen kəmoatən məmə netəmim okotətəu-pən

Lou rəha Moses

¹ Kən netəmim neen kəmotiet əpəh Jutia motatite-pa Antiok moatəgətun piatat mīn moatən məmə, “Okəmə kəsəhg-ipənən itəmat, tahmen e inu itəm Lou rəha Moses tatən mihin, okol Uhgīn təsosmegəhən itəmat.”

² Kən Pol ne Panapas ilat netəm əh koatərgəhəu o nəghatən əh, kən kəmotəghat əfəməh e nənən əh. Kən uarisig, netəm rəha niməfak əh Antiok kəmotitəpun Pol ne Panapas ne ilat neen mīn məmə okotuwīn Jerusalem motəplan aposol mīn ne elta mīn rəha niməfak o nənən əh.

³ Netəm rəha niməfak kəmotahl-ipən ilat kotuwīn, kən nian ilat kəmoatiet-pən Fonisia ne Sameria, kəmoatən-iarəp məmə tahro nulan Uhgīn tatiuw-pa Iaihlua mīn koatuwa rəhan netəmim. Kən nəghatən əh təmol piatat mīn ikin əh nīkilat tətəgien pīk.

⁴ Nian kəmotiet-pa Jerusalem, netəm rəha niməfak ne aposol mīn ne elta mīn rəha niməfak, kəmotəgien məmə okotos ilat motuwīn iməlat mīn ikin. Kən Pol ne netəm əh kəmotən-iarəp natīmnat itəm Uhgīn təmasitu elat lan.

⁵ Məto Farisi neen əh-ikin itəm koatən nīpahrienən e Iesu, kəmotətul motən məmə, “İaihlua min, okəike kəhg-ipən ilat, kən onəkotəkəike kəgətun ilat məmə okotətəu-pən Lou rəha Moses.”

*Aposol min ne netəm-iasol
min kəmotəghat əpəh Jerusalem*

⁶ Kən aposol min ne elta min rəha niməfak kəmotəpələh kəmotəghat-in nənən əh.

⁷ Kən nian kəmotəghat nəfəməh məsin, kən Pita təmətul mən məmə, “Piak min. İtəmat nəkotitun wīr məmə nuwəh rəkis Uhgīn təmitəpun io e nīkitat məmə ekən-iarəp namnusən təwīr rəha Iesu kəm İaihlua min məmə okotən nīpahrienən lan.

⁸ Uhgīn tītun nətəligən rəha netəmim, kən in tīnəgətun rəkis məmə nīkin tagien məmə otosmegəh netəm u sənəmə noanol min rəha İsrəl, məto-inu təmos-ipa Narmin Rəha Uhgīn kəm ilat e suatip kitiah əm itəm təmos-ipa kəm kitat.

⁹ In təməsol pīsīnən kəm ilat. !Kəp! In təməfəl rəkis rəhalat nolən rat min məto-inu koatən nīpahrienən lan tahmen-pən əm e itəm tīnol rəkis kəm kitat.

¹⁰ “?Məto təhro itəmat nakoatuwin e suatip pīsīn məmə Uhgīn nīkin otahmə? ?Təhro itəmat nīnoatīləs-ipən Lou kəm ilat məmə in nat təfigəm kit itəm ilat kotalis? !Kəp! İtəmat, otəplan-tu. Kitat ne tīpitat min kitat rafin kəsotahmenən məmə okotīləs nat figəm əh.

¹¹ Məto kitat koatahatətə məmə Iesu in İərəməərə rəhatat, kən in tatosmegəh kitat e rəhan nəwīrən əm, kən in matol əm nəhlan kəm ilat.”

¹² Nəghatən əh təmol ilat kotəruru nat okotən, kən moatətəlig-in Pol ne Panapas kīnatuamnus-iarəp nat pīspīs min ne nəmtətin pīsīn pīsīn min itəm Uhgīn təmol ilau kīoal e nīganəmti İaihlua min.

Jemes təmahtosig-in nəghatən

¹³ Nian kəmioal namnun nən-iarəpən wək min rəhalau, kən Jemes tətul mən məmə, “Piak min. Otətəlig-in wīr-tu rəhak nəghatən.

¹⁴ Pita təməh wīr agin kəm kitat məmə təhro nulan Uhgīn təmīet-pa pitən o İaihlua min məmki-rəkis ilat neen məmə rəhan min.

¹⁵ Məto nat əh tahmen-pən əm e nəghatən itəm ien rəha Uhgīn təməh itəm kəməte e Naoa Rəha Uhgīn. Uhgīn tatən məmə,

¹⁶ ‘Uarisig e natimnat min əh, oekitəlig-pa min.

Oekol-wīr nego rəha nəərəməərən rəha Kig Tefit u təməhap aupən iuəhkīr tamnim.

Nat əpnəpīn iuəhkīr tamnim, məto ekiləs-ipər mīlpīn məfəl mol təskasik min,

¹⁷ məmə netəm əpnəpīn e nītən min u İaihlua min, itəm nīnəmitəpun rəkis ilat məmə rəhak netəmim min, ilat okotegəs-in io.

¹⁸ İo İərəməərə iatən mihin kən emol netəmim kotitun rəkis nat əh aupən.’ ”

¹⁹ Kən Jemes təməh məmə, “Kən tol nəhlan, io iakən məmə roiu İaihlua min kīnoatəuhlin nətəligən rəhalat mīnoatuwa o Uhgīn. Kən təsəwīrən məmə kitat okotol tīkīs pīk min olat.

²⁰ Məto pəs okotətə naoa kit tuwin kəm ilat məmə okəsotunən nagwənən min u itəm kīnol rəkis sakrifais lan kəm narmi nat min u iərmīs min, kən kotamkīmīk e nīganəmti Uhgīn. Kən məsotolən təfagə e pətan. Kən məsotunən nat megəh itəm kəmaril nentou məto-inu nītan əh-ikin e nīpətin. Kən okəsotunən nītan.

²¹ Okotəkəike motən-İəhau ilat nəhlan o nələhəuən nəməlinuən tətətig, məto-inu təmətuoun rəkis e Sapat min rafin, netəmim koatafin Lou rəha Moses əpəh e nīmə rəha nuəfīmīnən rəha netəm İsrəl. Kən katən-iarəp nəghatən min əh e taon min rafin.”

Kəməte naoa kəm İəfak min u İaihlua min

²² Kən aposol mīn ne elta mīn ne netəm rəha niməfak kəmotegəhan məmə okotahl-ipən ilat mīn neen kotətəu-pən Pol ne Panapas motuwīn Antiok. Kən kəmotətgi-arəp Saelas ne Jutas u katən məmə Pasapas. Suah mil əh netəmim koatisiai-in ilau.

²³ Kən kəmos-ipən naoa kəm ilat məmə okotos motuwīn. Naoa tatən məmə,
 “Itimat aposol mīn ne elta mīn rəha niməfak, itimat piatimat u itəmat. Iakotən təwīr kəm itəmat əpəh Antiok, ne Siria, ne Silisia u Iaihlua mīn, mətə roiu nīnotuwa piatimat mīn.

²⁴ Itimat emotətə məmə netəmim neen u e nikitimat kəmotol tiəkis pik kəm itəmat, kən itəmat nəmotətə tərət e nəghatən rəhalat. Mətə itimat emisotos-ipənən nəghatən məmə okotuwīn kən mihin.

²⁵ Tol nəhlan kən itimat emotaun-in nəghatən kit, kən motegəhan məmə itimat kəiu okioas nəghatən rəhatimat muətəu-pən Pol ne Panapas u ilau kuəwīr pik otat.

²⁶ Iuəhkīr kiamis o wək u rəha Iərəmərə rəhatat, Iesu Kristo.

²⁷ Kən itimat ioatahl-ipinə Jutas ne Saelas məmə okiamnə muehm itəmat. Ilau okuən əsas kəm itəmat nəghatən kitəh əm itəm itimat emotətə.

²⁸ Kən Narmīn Rəha Uhgīn nīkin tagien ne nikitimat tagien məmə esotos-ipinə mīnən lou kit kəm itəmat məmə otəfīgəm pik otəmat, mətə in əm u nəkotəkəike motol:

²⁹ onisotunən nagwənən mīn u itəm kīnol rəkis sakrifais lan kəm narmi nat mīn u iərmis mīn; kən məsotunən nitan; kən məsotunən nat megəh itəm kəmaril nentou mətə-inu nitan əh-ikīn e nīpətīn; kən məsotolən təfagə e pətan. Okəmə nakotətəu-pən nəghatən mīn əh, onəkotuwīn e suatip təwīr.

Inu namnun rəhatimat nəghatən.”

³⁰ Kən netəm-iasol mīn əh kəmotahl-ipən netəm əh ilat kuwīt məmə okotuwīn əpəh Antiok. Nian kəmotiet-pən Antiok, kəmotauun-in netəmim rəha niməfak e ikīn mīn əh, kən kotuwa kitəh, kən kotos-ipən naoa un kəm ilat.

³¹ Kən nian kəmotafin naoa un, nīkilat təmagien mətə-inu nəghatən əh təmīləs-ipər nīkilat.

³² Jutas ne Saelas ilau ien mil rəha Uhgīn. Kəmuəghat təfəməh kəm piatat mīn əh mətialəs-ipər nətəligən rəhalat matioal ilat koatətul əskasik.

³³ Kəmuatīg tuwəh məsīn ikīn əh, kən piatat mīn kəmotauiatipin ilau kən motətəpəh məmə Uhgīn otos-ipən rəhan nəməlinuən kəm ilau, kən motahl-ipən ilau kiatəlig-pən o netəm u kəmotahl-ipa ilau.

³⁴⁻³⁵ Kən Pol ne Panapas kəmuatīg tuwəh məsīn əpəh Antiok, kən ilat netəmim tepət kəmoatən-iarəp ne moatəgətun netəmim e Iərəmərə.

Pol ne Panapas kəmuəhap ilau mīn

³⁶ Nian neen uarisig, Pol təmən-ipən kəm Panapas məmə, “Təwīr məmə kiatelig mīn mian muəplan pialau mīn e taon mīn itəm kəmuən-iarəp nəghatən ikīn rəha Iərəmərə kəm ilat, muəplan-tu məmə koatahratīg.”

³⁷ Kən Panapas tolkeike məmə otit mīn Jon Mak.

³⁸ Mətə Pol təplan məmə təsətuatipən, mətə-inu Jon Mak tinapəs rəkis ilau əpəh Pamfilia mītəlig məsətəu-pənən ilau mətəorus kioal namnun e wək.

³⁹ Kən kəmuən təskasik e nənən əh, kən muəhap ilau mīn. Kən Panapas təmit Mak kən mios nego kit mian əpəh Saepas.

⁴⁰ Mətə Pol təmit Saelas ilau mīn. Kən netəm koatəfak kəmotəfak məmə Iərəmərə otehm wīr ilau e rəhan nəwīrən, kən motahl-iarəp ilau.

⁴¹ Kən kəmuəliwək mian-pən Siria ne Silisia ikīn kən matuem əskasik niməfak mīn.

16

Timoti təmətəu-pən Pol ne Saelas

¹ Kən Pol təmaliwək mīn muwīn əpəh Tepe ne Listra. Kən ikīn əh, etəmim kit əh-ikīn rəha Iesu, nərgīn u Timoti. Mama rəhan in noanol kit rəha Isrel, mətə rəhan tata in etəm Kris.

² Netəm koatəfak əpəh Listra ne Ikoniam kəmotən məmə Timoti in etəm təwīr kit.

³ Kən Pol tolkeike məmə otit ilau mīn. Kən təməhg-ipən in mətə-inu təməsolkeikeən məmə noanol mīn rəha Isrel nīkilat otəht rat mətə-inu kotitun məmə tata rəha Timoti in etəm Kris.

⁴ Kən nian iləhal kəməhaluwīn e taon mīn, kəmətəhalən-iarəp kəm netəmim rəha Uhgīn nəghatən rəha aposol mīn ne elta mīn itəm kəmotələhəu əpəh Jerusalem. Kən mītəhaləgətun ilat məmə okotəkəike katətəu-pən nəghatən mīn əh.

⁵ Kən e nolən əh, niməfak mīn kəmotəskasik e rəhalat nahatətəən, kən nian rafin netəmim koatuwa moatəpət e niməfak.

Pol təməplan napīlaiirən kit rəha Uhgīn

⁶ Kən iləhal kəməhaluwīn-pən əpəh Fritia ne Kalesia ikīn, mətə-inu Narmīn Rəha Uhgīn təməsegəhan-inən iləhal məmə okəhaluwīn-pən Esia ikīn məhalən-iarəp nəghatən u əh-ikīn.

⁷ Nian kəməhaluwa iuəhkīr e ikīn Misia ne ikīn Pitinia, məhalolkeike məmə okəhaluwīn Pitinia. Mətə Narmīn rəha Iesu təsegəhan-inən məmə okəhaluwīn.

⁸ Kən kəməhalaliwək məhaluwīn-pən Misia ikīn, kən məhalatite-pa e taon əh Troas.

⁹ Kən lapīn in, Pol təməplan nat kit tahmen e napīlaiirən. Təməplan məmə etəm Masetonia kit tatətul matətəpəh əskasik ron məmə, “Awī, okol nakuwa Masetonia masitu etimat.”

¹⁰ Nian Pol tīnəplan rəkīs əm nat əh, kən enoataii-pən rəhatimat natimnat məmə ekotuwīn Masetonia, mətə-inu enoatitun məmə Uhgīn tətəun-in itimat məmə ekotən-iarəp namnusən təwīr rəha Iesu kəm netəm ikīn əh.

Litia əpəh Filipae təmən nīpahrienən e Iesu

¹¹ Kən emotos nego kit motiet əpəh Troas motaiu ətuatip əm o nitən Samotres. Kən kəmən lawīgīn emotuwīn motuar e taon Neapolis.

¹² Kən emotiet ikīn-u motaliwək əm motuwīn əpəh e taon əh Filipae, u tatəməhl aupən e nitən asol Masetonia. Netəm ikīn əh, netəm Rom ətuatip. Kən emotatig məsīn əh-ikīn.

¹³ Kən e Sapat, nian rəha nəfakən, emotiet e taon əh kən motuwīn əpəh ləhau e nəhau kit itəm emotətə məmə netəmim kotuwīn ikīn katəfak. Kən emotuwīn moatəpələh katəghat itimat nīpitan itəm kəmotəupən motuwa katəpələh.

¹⁴ Kən pətan Tuatira kit əh-ikīn tatətəlig-in itimat, nərgīn u Litia. In pətan itəm tatol-salim-in nīməhan nəguī-naris u nian rafin nīməhan əh nəmtīn tiəkīs pīk. Pətan əh nian rafin in tatəfak kəm Uhgīn, kən Iərəməərə təmol nīkin tīmətmətig məmə otən nīpahrienən e nəghatən itəm Pol tatən.

¹⁵ Kən kəmol baptais lan ne rəhan mīn, ne rəhan iolwək mīn. Kən in təmən-ipa kəm itimat məmə, “Awī, okol nakotuwa imak ikīn kotatig məsīn mətə-inu itəmat nīnotitun rəkīs məmə io iatən nīpahrienən e Iərəməərə.” Kən in təmatəkəike kəm itimat, kən ekotuwīn iman ikīn.

Kəmīləs-ipən Pol ne Saelas e kalapus əpəh Filipae

¹⁶ Kən nian kit, nian emoatuwīn ikīn rəha nəfakən əh, kən pətan əkəku kit təməplan itimat e suatip. In slef rəha netəmim neen itəm kəmotos-nəmtīn. Pətan əh narmīn rat kit tətətig lan itəm tol in tatən-iarəp natimnat itəm otəpanuwa. Kən matol win e mənī tēpət rəha rəhan netəm-iasol mīn mətə-inu netəmim kotətou ilat məmə ilat okotətə rəhan nəghatən.

17 Kən in təmatuarisig-in itimat Pol, kən matən əfəmäh məmə, “Netəm u, netəm rəha Uhgın u in ilis, ilis pik. Koatən-ipinə kəm itəmat suatip rəha Uhgın məmə in otosmegäh netəmim lan.”

18 Təmatol nəhlan etimat nian tepət, mətoarus nian kit Pol tınəto tərət o nat əh minəpou in. Kən in təmeirair magət e narmın rat apon məmə, “E nərgi İesu Kristo iatən-ipinə kəm ik məmə onakiet rəkis e pətan əkəku un.” Kən roiu agın mın, narmın rat apon təmiet e pətan əkəku əh.

19 Kən nian rəhan netəm-iasol itəm koatəməmə lan kınotitun məmə kınotakia e suatip rəhalat o nolən win e məni, kəmotəto tərət. Kən kəmotaskəlim Pol ne Saelas motiləs ilau motuwın əpəh e ikın rəha kaonsel rəha taon əh,

20 məmə okuətul e niganəmti netəm Rom, netəm rəha kot. Kən ilat kəmotən məmə, “Suah mil u ilau noanol rəha netəm Isrel. Ilau kətioal nat tərət tepət u imətat ikın.

21 Ilau katuən məmə kitat okotəkəike kətəu-pən suatip pisin mın. Məto suatip mın əh kəsotətuatipən e lou rəhatat. Kitat netəm Rom. Okol kitat kəsotolən nəhlan.”

22 Kən netəm ikın əh kəmotuwa motəplan ilat minoatən rat ilau. Kən suah mil u rəha kot kuən-ipən kəm mopaël mın məmə okotapeg rəhalau natimnat motalis ilau.

23 Kən kəmotalis ilau mau tepət, kən uarisig kotiləs-ipən ilau e kalapus. Kən motən-ipən kəm etəm tatehm kalapus məmə otəsəmkarəpənən elau kiaiet muagım.

24 Nian etəm rəha nehmən kalapus təməto nəghatən əh, təmiləs ilau muwın e rum kit əpəh imə agın, kən mətu-pən nig e nelkilau tahmen e hankap.

Etəm tatehm kalapus təmən nıpahrienən e İesu

25 Kən nian tınəlis kınkın lapın, Pol ne Saelas katuəfak, kən ilau katuan napuən mın rəha nənwiwıən Uhgın. Kən netəmim mın e kalapus koatətəlig-in ilau.

26 Kən roiu agın-əh mın, namig asol kit təməloal e nəptən kən mol nimə kalapus təməloal pik, kən nafiluə mın e kalapus kəmoterəh, kən sen itəm kəmalis netəmim lan kəmotisas.

27 Kən nian etəm rəha nehmən kalapus təmaiir, məplan məmə nafiluə mın rəha kalapus kəmoterəh, nıkin təməht məmə netəm koatəməhl e kalapus kınotagım rafın. Kən mıləs-ipər rəhan naip məmə otagımnu atıp in lan.*

28 Məto Pol təmagət əfəmäh məmə, “!Ei! !Əsaruan ik! Itimat rafın əpəh ikın.”

29 Kən suah əh təmaun məmə okiləs lait ka, kən in təmaiu muwın əpəh imə, misin-pən nulin əpəh e nelki Pol ne Saelas ikın mətasiəp.

30 Kən mit ilau məhaliet əpəh ihluə kən mətapəh olau məmə, “!Suah mil! ?Ekahro nulan məmə Uhgın otosmegäh io?”

31 Kən kuən-ipən kəm in məmə, “Onəkəike mən nıpahrienən e İəməmə İesu, kən məmə Uhgın otosmegäh ik ne rəham mın.”

32 Kən kəmuən-ipən nəghatən rəha İəməmə kəm in ne netəmim itəm kotatig ilat mın.

33 Nat əpnapın lapın agın, məto suah əh təmit ilau muwın maikuas e nıməgəm mın e nıpətılau itəm kəmalis ilau ikın. Kən e nian əm əh, kəmol baptais lan ilat rəhan mın.

34 Kən in təmit Pol ne Saelas muwın əpəh iman ikın mos-ipən nagwənən kəm ilau. Kən in ne rəhan mın rafın nıkilat təmagien mərioah məto-inu kəmotən nıpahrienən e Uhgın.

35 Nian təmian, etəm rəha kot mil əh kuən-ipən kəm mopaël mın məmə, “Okotuwın kerəh e suah mil əh katian.”

36 Kən suah əh etəm rəha kalapus təmən-ipən kəm Pol məmə, “Etəm rəha kot mil kəmuən məmə ekoterəh etəlau nakatian, kən ialet mətian kən muətul mətig.”

16:17: Mak 1:24 16:20: Mak 13:9 16:22: 2 Kor 11:25; 1 Tes 2:2 * 16:27: E nian əh, okəmə mopaël kit tairaməg e etəm tatol kalapus tagım, okəike kohamnu mopaël əh. 16:27: Wək 12:18-19 16:30: Wək 2:37

³⁷ Məto Pol təmən-ipən kəm mopael mīn əh məmə, “?Ei, məto naka əh? Itımlau etəm Rom mil.† Kən etəm rəha kot mil əh kəsüəplanən nat kit məmə emioal tərət, məto e niğanəmti netəmim kəmotalis itımlau, kən kıləs-ipən itımlau e kalapus. ?Kən roiu kioalkeike məmə oekiaiet anion əm? !Kəp! İlau əm okuəike muea ikin-u kən mialəs-iarəp itımlau.”

³⁸ Kən mopael mīn əh kəmotuwın kən-ipən kəm etəm rəha kot mil əh. Kən nian kəmuəto məmə Pol ne Saelas ilau etəm Rom mil, ilau kəmuəgın pık.

³⁹ Kən kəmian muən-ipən kəm Pol ne Saelas məmə, “!Ei, kəsi! Emioal tərət etəmlau.” Kən uarisig kiaiet ilau motiet e nıpəg noa kalapus, kən muən-ipən wır kəm ilau məmə okiaiet e taon əh.

⁴⁰ Kən Pol ne Saelas, ilau kəmiaiet e kalapus mian e nimə rəha Litia. İkin əh kəmuəplan piatat ne wınıtət mīn rəha niməfak, kən muəghat məsın kəm ilat mətialəs-ipər nıkilat. Kən uarisig u, kiaiet mətian.

17

Pol ne Saelas kəmian əpəh Tesalonaeka

¹ Kən Pol ne Saelas kəmuəliwək mian-pən əpəh e taon mil əh Amfipolis ne Apolonia, mueia miaet-pa e taon əh Tesalonaeka. İkin əh, nimə rəha nuəfiminən kit əh-ikin rəha netəm İsrəl.

² Kən Pol təmöl tahmen əm e itəm tatol nian mīn, təmuwın əpəh imə e nimə əh. Kən e Sapat kısıl ilat netəm əh noanol mīn rəha İsrəl kəmoatol nəghatən tepət o Naoa Rəha Uhgın.

³ In tatən kəm ilat məmə, “Naoa Rəha Uhgın tatən wır agın-əh məmə Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa, otəpanəto nahməən e nıpətin, muwa mətoarus mımıs, kən Uhgın otəpanosmegəh mīn in e nımısən. İesu u itəm iatən kəm itəmat, inu Kristo əh.”

⁴ İlat neen kəmotən nıpahrienən e nəghatən əh, kən kəmotətəu-pən Pol ne Saelas. Kən netəm Kris tepət itəm koatəfak kəm Uhgın, ne nıpitan asol tepət itəm koatərəməə e nıpitan mīn, kəmotətəu-pən ilau.

⁵ Məto netəm-iasol rəha noanol mīn rəha İsrəl, kəmotətəhak, kən motuwın moategəs-in netəm nol təfagə, əpəh e nıkal suatıp mīn ne ikin mīn, motuwa mınəatos ilat mīn, kən mınəatol nəratən tepət əpəh e taon əh. Kən kəmotuwın e nimə rəha suah kit nərgın u Jeson, moteatəp nəfiluə e nimə, moategəs-in Pol ne Saelas. Kəmotolkeike məmə okotıləs-ipən ilau e nelmi kaonsel əh-ikin əh.

⁶ Nian kəməsotəplanən ilau, kən kəmotaskəlım Jeson ne piatat mīn neen motəmki-pən ilat məmə okotətul əpən in netəm-iasol mīn rəha kaonsel. Kən kəmotagət əfəməh moatən məmə, “Suah mil əh Pol ne Saelas kətıoal nat tərət tepət e ikin mīn, kən mınuea e taon rəhatat.

⁷ Kən suah u Jeson təmaun-in ilau kian iman ikin, məto ilat koatətgəhl lou rəha Sisa itəm tatərəməə e nıtən mīn. İlat koatən məmə İərəməə kit mīn əh-ikin tətətig, nərgın u İesu.”

⁸ Nian noanol mīn rəha İsrəl kəmotən nəghatən əh, motol netəmim ne netəm-iasol mīn əh kınətəruru əfəməh məmə okotol naka.

⁹ Kən netəm-iasol mīn əh kəmotol Jeson ne piatat mīn kəmosos-ipən məni neen, məmə in nəniəkısən kit məmə okəsotol mınən nat əh, kən motahl-ipən ilat koatuwın.

Pol ne Saelas kəmian əpəh Perea

¹⁰ Nian tınapınəp, kən piatat mīn ikin əh kəmotahl-ipən Pol ne Saelas məmə okian e taon əh Perea. Nian kəmiaiet-pa ikin əh, kəmian e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm İsrəl.

† 16:37: Okəmə suah kit in etəm Rom, məto katətəu-pən nəghatən kit lan, kən lou kit əh-ikin rəhalat məmə əpən kapman otol nalpınən kəm in, məto in otəkəike mətul e kot mən-iarəp nəwtain nəghatən katətəu-pən lan. Afın e Wək 25:15-16. 17:7: Luk 23:2; Jon 19:12

11 Noanol mīn rəha Isrel ikin əh nətəligən rəhalat təwir, maprəkis-in netəm Tesalon-aeaka, məto-inu kotolkeike pik məmə okotətəlig-in nəghatən rəhalau. Kən nian rafin, koatafin wir e Naoa Rəha Uhgın, moategəs-in məmə nəghatən rəhalau tətuatip o kəp.

12 Məto-inu e nolən əh, kən tepət kəmotən nıpahrienən e Iesu. Kən nıpitan asol mīn Kris tepət, ne netəm Kris tepət kəmotən nıpahrienən e Iesu.

13 Məto nian noanol mīn rəha Isrel əpəh Tesalonaeka kəmotəto məmə Pol tatən-iarəp mīn nəghatən rəha Uhgın əpəh Perea, kən ilat kəmotuwa mīn əpəh ikin mīnoatol netəm Perea kınotol mīn təməht kəm ilau.

14 Kən e nian əm əh, piatat mīn kəmotahl-ipən mīn Pol tuwın əpəh itəhai muwın e nego muwın Atens, mapəs əm Saelas ne Timoti kətuatig əpəh Perea.

15 Kən netəmim itəm kəmotit Pol moatuwın Atens, kınootitəlig-pa mīn Perea, Pol tahləpis ilat məmə okotən-ipən kəm Saelas ne Timoti məmə okuaut uəhai əm mian muəplan mīn in.

Pol əpəh Atens

16 Nian Pol təmatəsaħgin Saelas ne Timoti əpəh Atens, in təməto tərət pik məto-inu nian taliwək mətan ikin əh, məplan ikin əh tərıoah e narmi nat mīn.

17 Məto-inu o nat əh, kən in tuwın əpəh e nimə rəha nuəfımınən rəha netəm Isrel ilat netəm Isrel ne İaihluə mīn itəm koatəfak kəm Uhgın, moatəghat pik o nat əh. Kən nian rafin in tatuwın ikin katol maket ikin matəghat kəm netəm əpnarın mīn əm.

18 Kən iəgətun mīn neen netəm Kris, kətaun-in ilat Epikiurien ne Sitoik,* ilat mīn koatəghat. İlat neen koatən məmə, “?Suah əh təmıləs əm nəghatən əpəh kit e suatip matən, kahrmə tatən naka əpəh?”

Kən netəmim neen kotəmə, “İtimat ekotəto məmə tatəghat-in uhgın mīn rəha ikin pısın pısın mīn.” Koatəghat nəhlan məto-inu Pol tatəghat-in Iesu, matən məmə təmımıs məto Uhgın təmosmegəh mīn.

19 Kən kəmotəun-in-pən Pol məmə otuwa mətul e nıganəmti kaonsel rəha netəm koatəpələh e nitot əh Areopakus. Kən kaonsel əh təmən-ipən kəm in məmə, “Ekotolkeike məmə ekotıtun nıpəti nəghatən wi itəm nakatən. 20 Nəghatən mīn əh neen, ekotəto məmə tol pısın aģın-əh, kən ekotolkeike məmə ekotıtun nıpətin.”

21 Kəmotəghat nəhlan məto-inu netəm Atens ne netəm ik pısın mīn itəm kəmotuwa Atens, kotolkeike məmə okotəpələh əm katətəlig-in nəghatən wi mīn əh, kən motəuhlin wir nənən lan.

22 Kən Pol tətul e nıganəmti netəm rəha kaonsel əh məmə, “Netəm Atens. İo enəplan rəkis məmə rəhatəmat nətəligən tepət tatuwın o uhgın mīn.

23 Nian io etaliwək ikin-u imatəmat ikin, matəplan ikin nəkoatəfak mīn ikin ne narmi nat mīn, kən eməplan nəghatən kit itəm itəmat nəmotəte-pən rəkis e kəpiel kit məmə, İNU İKİN KATƏFAK-PƏN KƏM UHGİN KİT İTƏM İTİMAT EKOTƏRURU. Məto uhgın itəm itəmat nəkoatəfak kəm in, itəm nəkotəruru, Uhgın əh inəh itəm io iatən-ipinə kəm itəmat.

24 Uhgın əh inəh təmöl nəptən u, ne natımnat rafin itəm koatətig lan, kən in matərəməərə e neai ne nəptən, in təsətigən e niməfak mīn itəm kitat əm netəmim kəmotol.

25 Nat kit təsikəən ron itəm kitat netəmim kotıtun nolən kos-ipən kəm in. Məto-inu in pısın əm tatos-ıpa nəmegəhən kəm kitat kitiəh kitiəh, matos-ıpa natımnat rafin kəm kitat.

26 Aupən, aupən aģın-əh, in təmöl əm suah kitiəh əm. Kən netəm rafin ikin mīn kəmotiet əm e suah əh, kən in pısın əm təmələhəu ilat rafin e ikin mīn, kən in pısın əm təmən nian itəm ilat okotan lan, ne nuantən mīn rəhalat.

17:17: Wək 18:19 * 17:18: Epikiurien ne Sitoik - İəgətun mīn neen itəm koategəs-in nıpahrienən. İlat Epikiurien koatən məmə natımnat itəm tatol suah kit nıkin tagien, inu nəukətin rəha nəmegəhən təwir. İlat Sitoik koatən məmə təwir okəmə suah kit təsətoən naģienən ne nahməən e nıkin. 17:25: 1 King 8:27; Wək 7:48 17:25: Sam 50:12

²⁷ Uhgīn əh təmöl nəhlan məmə kitat rafin okotəkəike kegəs-in məmə okotehm, tahmen e etəmim itəm tateameam əpnapīn əm məmə otehm nat kit. Məto nīpahrienən məmə Uhgīn əh, sənəmə in isəu o kitat.

²⁸ Tahmen e itəm suah kit təmən aupən məmə, ‘Məto-inu kitat koatəkul-pən əm e Uhgīn, kən moatos nəmegəhən, moataliwək, moatol natimnat rafin.’ Kən mahmen e suah kit rəhatəmat itəm təməte rəkis napuən kit məmə, ‘Kitat mīn kitat nenətīn mīn.’

²⁹ “Məto-inu kitat nenətī Uhgīn, okol kitat kəsotənən məmə in tahmen e natimnat itəm netəmim koatol ilat e iaen u kol tatīpīt-īpīt, ne silfa ne kəpiel. In sənəmə nat kit itəm suah kit titun nol əmən e nelmīn o e rəhan nenatīgən. !Kəp!

³⁰ “E nian əh aupən itəm netəmim kotəruru Uhgīn, tahmen e itəm Uhgīn təmahtosīg-in nīganəmtīn məmə otəsəplanən nolən rat mīn əh. Məto roiu tatən kəm kitat rafin e ikīn mīn rafin məmə, ‘Itəmat rafin onəkotəuhlin itəmat e rəhatəmat mīn nolən rat mīn.’

³¹ In təmən nəhlan, meto inu in tīnəmītəpun rəkis nian itəm in otakil nolən lan rəha netəmim, kən in otol əm e suatīp itəm tətuatīp. Uhgīn tīnītəpun rəkis etəmim itəm otakil nolən mīn rəha netəmim, kən in tīnəmöl rəkis kəm netəmim məmə in otol nəhlan, məto-inu tīnöl rəkis suah əh təmegəh e nīmīsən.”

³² Nian ilat kəmotətə nəghatən məmə Uhgīn təmöl suah kit təmegəh mīn e nīmīsən, neen kəmotalah-əmnū, məto neen katən məmə, “Itimat ekotolkeike məmə ekotətə mīn rəham nəghatən.”

³³ Kən Pol təmīet e nəghatən əh rəha kaonsel.

³⁴ Kən netəmim neen kotuwīn kəkul-pən lan, moatən nīpahrienən e Iesu. Netəm əh kit nərgīn u Taionisias, in etəm kit rəha kaonsel əh, ne pətan kit mīn nərgīn u Tamaris, ne netəmim neen mīn.

18

Pol təmuwīn Korin

¹ Uarisīg e natimnat mīn əh, Pol təmīet əh Atens, muwīn e taon pīsīn kit mīn, nərgīn u Korin.

² Ikīn əh, təməplan suah kit, in noanol rəha Isrel, nərgīn u Akwila. Təmaiir əpəh Pontas, məto təmuwīn mətatīg əpəh Itali e taon asol əh Rom. Uarisīg, kən etəm Rom əh, Klotias itəm tatərəməərə e ikīn mīn, təmöl lou kit məmə noanol mīn rəha Isrel okotəkəike motiet Rom. Kən Akwila ne rəhan pətan Prisila kəmiaet mueia mətuatīg əpəh Korin. Kəməsuatīgən təfəməh kən Pol tiet-pa, məplan ilau.

³ Kən mətatīg iləhal mīn ilau, matəkul-pən elau e wək rəhalau, məto-inu wək rəhan rəha nosən məni tahmen əm əh wək rəhalau. İlat netəm rəha nəhlən nīmə tapolən.

⁴ Kən e nian rafin e Sapat, nian rəha nəfakən, Pol ne noanol mīn rəha Isrel ne netəm Kris koatol nəghatən tepət əpəh e nīmə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel, məto-inu Pol tolkeike məmə otuw-pa ilat məmə okotən nīpahrienən e Iesu.

⁵ Kən Saelas ne Timoti kəmiaiet Masetonia, kən nian kəmiaiet-pa ikīn əh, Pol təmapəs wək kən matən-iarəp əm nian rafin namnūsən təwīr matən wīr kəm noanol mīn rəha Isrel məmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-īpa.

⁶ Məto ilat kəmotətəhau, kən moatəhai. Kən Pol təmorautin-orautin rəhan sot asol e nīganəmtīlat. Kən mən məmə, “Okəmə nəkotatīg e nəratən lan nian Uhgīn otakil netəmim e Namnun Nian, məto rəhatəmat atīp. Tətuoən əh-roiu, ekuwīn mən-iarəp namnūsən təwīr o İaihluə mīn.”

⁷ Kən in təmīet elat muwīn mətatīg e nīmə rəha suah kit sənəmə noanol rəha Isrel, məto in tatəfak kəm Uhgīn, nərgīn u Titias Jastas. Rəhan nīmə in e nīkal nīmə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel.

⁸ Kən Krispas u in tatəramərə e nimə əh, in ne rəhan mīn, ilat kəmotahatətə e Iəramərə. Kən netəm Korin tepət mīn kəmotətə nəghatən rəha Pol, kən kəmotahatətə e Iesu, kən kol baptais elat.

⁹ Kən nian kit lapīn, Pol tāməplan nat kit tahmen e napīlaiirən. E napīlaiirən əh, Iəramərə tāməghat kəm in məmə, “Əsəginən ilat. Uwīn mən-iarəp rəhak nəghatən məsamegən,

¹⁰ məto-inu kilau min ik. Netəmim okol kəsotərakīnən ik, məto-inu netəmim tepət e taon əh ilat rəhak netəmim mīn.”

¹¹ Kən Pol təmatig ikīn əh nup kitīəh kən məwīg sikis, matəgətun netəmim e nəghatən rəha Uhgīn.

Netəm Isrel kəmotīlās-ipən

Pol e kot

¹² Kən nian Kalio, in kapman rəha netəm Akaea, kən netəm Isrel kəmotuwa kitīəh motaskəlīm Pol motīlās motuwīn e kot.

¹³ Kən motən məmə, “Suah u tətalkut məmə otiuw-pən netəmim məmə okotəfak kəm Uhgīn e nolən kit itəm təsətuatīpən e Lou.”

¹⁴ Kən Pol təmətul məmə otəghat, məto Kalio təmən-ipən kəm ilat məmə, “Netəm Isrel. Otətəlig-in-tu. Okəmə nat u in nat kit təsətuatīpən, o təsətəu-pənən lou, itəmat nəkotītun rəkīs məmə ekəike məto nəghatən rəhatəmat.

¹⁵ Məto, nəghatən u in musmus əm kit rəhatəmat e nərig mīn ne natīmnat mīn rəha Lou rəhatəmat, kən tətətig əm etəmat məmə onəkotən kələhəu wīr. Io nīkik təsəgienən məmə ekakil nat tol nəhlan kit.”

¹⁶ Kən in mahl-iarəp ilat e kot.

¹⁷ Kən nian kəmotuwīn ihluə, əmun kəmotaskəlīm Sostenes u etəm-iasol rəha nimə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel. Kən kəmotoh kəmotoh əpəh e nafiluə e nimə kot. Məto Kalio təsələn nat kit məmə otən-iəhəu ilat.

Pol təmītəlig Antiok əpəh Siria

¹⁸ Pol təmatig nian tepət əpəh Korin ilat piatat mīn. Kən uarisig tapəs ilat muwīn ikīn əh-ikīn Kegkria. Aupən Pol təmōl nəniəkīsən kit kəm Uhgīn, kən ikīn-u in təmətə mīn əm noanun matol namnun nəniəkīsən lan rəhan. Kən in təmos mīn nego kit ikīn əh mītəlig-pa Siria. Kən Akwila ne Prisila kəmuətəu-pən in.

¹⁹⁻²¹ Nian kəmotuwa e taon əh Efesas, iləhal kəməhaluar. Kən Pol təmuwīn əpəh imə e nimə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel, kən kəmotən nəghatən tepət. Ilat kəmotətapəh ron məmə otatig məsīn ilat min ilat. Məto in təmə, “Ei kəsi, kəpə. Okol esatīgən.” Məto nian in təmīet təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə Uhgīn tolkeike məmə ekuwa mīn, kən epanuwa mīn məplan itəmat.” Kən in təmos nego kit mīet Efesas, məto təmapəs Akwila ne Prisila kətəuatig ikīn əh.

²² Nian Pol təmuwa e taon əh Sisaria, kən muar. Kən maliwək muwīn məmə otəplan netəm rəha niməfak əpəh Jerusalem. Kən uarisig, təmītəlig-pa mīn əpəh Antiok.

²³ Təmatig məsīn ikīn əh, kən mīet mīn maliwək muwīn-pən əpəh Kalesia ne Fritia ikīn matem əskasik netəm rəha Iesu.

Apolos təmuwīn Efesas ne Korin

²⁴ Kən suah kit təmuwa əpəh Efesas, in noanol kit rəha Isrel, nərgīn u Apolos. In təmāiir əpəh Aleksantria, kən in etəm wīr kit rəha nəghatən, kən mītun wīr mīn nəghatən mīn e Nəoa Rəha Uhgīn.

²⁵ Ilat kəmoatəgətun rəkīs in e suatīp rəha Iəramərə. Kən nian rafin nīgəm tatuəp e nīkin o nən-iarəpən nəghatən rəha Uhgīn. Kən nəghatən rəhan e Iesu in tətəuatīp tətəuatīp. Məto in tītun əm nolən baptais itəm Jon təmatol aupən.

²⁶ Kən in təmatən-iarəp əskasik nəghatən rəha Uhgın əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel. Nian Prisila ne Akwila kəmuəto in, kəmiait məhaluwın əpəh e rəhalau nimə, kən muən-iarəp wır kəm in suatip rəha Uhgın.

²⁷ Kən nian Apolos tolkeike məmə otuwın əpəh Akaea, kən piatat mın əpəh Efesas kəmotasitu lan motəte naoa kit tuwın kəm netəm rəha Iesu əpəh Akaea, motətapəh olat məmə kotitun nosən Apolos motuwın əpəh iməlat ikin. Kən nian in təmuwın ikin əh, in təmasitu wır elat. Ilat mın əh, ilat kəmotahatətə e Iesu e nəwirən rəha Uhgın.

²⁸ Apolos təmasitu elat nəhlan məto-inu in etəm wır kit rəha nəghatən, kən in matən-iarəp wır e Naoa Rəha Uhgın məmə Iesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa. Kən e niganəmti netəmim, təmatoh-iəhau nəghatən rəha netəm Isrel.

19

Pol təmuwın mın Efesas

¹ Nian Apolos təmətatig əh əpəh Korin, Pol təmətip suatip kit əpəh ilis ikin e nitot mın miet-pa əpəh Efesas. Ikin əh təməplan netəmim neen rəha Iesu.

² Kən təmətapəh olat məmə, “?Tahro? ?Narmın Rəha Uhgın tınuwa mərioah mətatig etəmat nian nəmotahatətə e Iesu, o kəpə?”

Kən kəmotən-ipən kəm in məmə, “İtimat esotəto aginən məmə nat kit mın əh-ikin Narmın Rəha Uhgın.”

³ Kən Pol təmətapəh olat məmə, “?Məto kəmol baptais ahro nulan etəmat?”

Kən kəmotən-ipən kəm in məmə, “Kəmol baptais etimat e nolən baptais itəm Jon təmatol.”

⁴ Kən Pol təmə, “Nolən baptais itəm Jon təmatol tatol e netəmim itəm koatəuhlin ilat e rəhalat nolən rat mın. Məto Jon təmatən-iarəp məmə netəmim okotəkəike motahatətə e etəmim itəm otəpanuarisig in. Suah u in Iesu.”

⁵ Kən nian netəmim kəmotəto nəghatən əh, kən kəmol baptais elat e nərgi İərəməərə Iesu.

⁶ Kən nian Pol təmələhəu-pən nelmin e rəhalat-kapə, Narmın Rəha Uhgın təmuwa mərioah mətatig elat. Kən kınəotəghat e nəghatən ik pisin mın, kən moatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipən kəm ilat.

⁷ Kən netəm əh, ilat rafin tuelef.

⁸ Kən Pol təmatuwın e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel e məwig kisil matən-iarəp əskasik nəghatən e namnusən təwir rəha Uhgın məsəginən. Kən ilat mın ilat, kəmotol nəghatən tepət məto-inu in tolkeike məmə otuw-pa ilat o nərəmərəən rəha Uhgın.

⁹ Məto netəmim neen, rəhalat-kapə tiəkis pik məmə okotən nıpahrienən e rəhan nəghatən. Kən kəmoatəghat rat e suatip rəha İərəməərə rəhatat e niganəmti netəmim rafin. Məto-inu o nolən mın əh, kən Pol təmiet elat kən mit netəm rəha Iesu kotuwa koatuarisig-in. Kən nian rafin ilat netəmim koatəghat əpəh e nima sikul asol kit itəm suah kit, nərgin u Tiranas, təmatəgətun ikin aupən.

¹⁰ Kən Pol təmatol wək əh o nup kəiu apiəpiə. Məto-inu təmatol nəhlan, kən netəmim itəm koatatig e ikin əh Esia, noanol mın rəha Isrel ne netəm əpnəpın əm, ilat rafin kəmotəto nəghatən rəha İərəməərə.

Nənəti Skefa mın

¹¹ Kən Uhgın təmol Pol tatol nat pispis mın itəm tol pisin agin-əh.

¹² Natimnat rəha Pol tahmen e iagkəsip ne natimnat itəm təmatuwın lan, netəmim koatəmik moatuwın moatek netəm koatimis lan. Kən nımisən mın kəmotəwir, kən narmın rat mın kəmotiet elat.

¹³ Kən netəm Isrel neen koatuwın ikin pisin pisin mın neen, moatəhg-iarəp narmın rat mın e netəmim, kən netəm əh kəmotalkut məmə okotol nat əh e nərgi İərəməərə Iesu. Kən

kəmoatən-ipən kəm narmīn rat mīn məmə, “E nərgi Iesu, etəm kitiah əm itəm Pol tatən-iarəp, otiet.”

¹⁴ Kən e netəm kəmoatol nat əh, sepīn əh-ikin nenəti suah kit, nərgin u Skefa, u in pris asol agin rəha Isrel.

¹⁵ Məto narmīn rat təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ekītun suah u Iesu, kən mītun mīn Pol. ?Məto itəmat pah mīn un?”

¹⁶ Kən suah apon narmīn rat tətatiḡ lan, təmətul maht ilat mərəkin ilat, məhap-əhap rəhalat natimnat mapeg rəkis, kən kotaipiəpiə əm motagiḡ e rəhan nimə kəmotaiḡ e nita kəməhap-əhap ilat.

¹⁷ Nian noanol mīn rəha Isrel ne netəm Kris kəmotəto nat əh, kəmotəgin pik. Kən netəmim komotiləs-ipər nərgi Iərəməra Iesu tər pik.

¹⁸ Kən netəmim tepət itəm kotahatətə e Iesu, kəmotən-iarəp kəm netəmim nat tərət mīn itəm kəmoatol.

¹⁹ Neen itəm kəmoatəmik nərək, ilat mīn kəmotəmik naoa mīn rəhalat e nat əh moatuwa, moatan-ətip e niḡanəmti netəmim. Nian netəmim kəmotafin e nəmti naoa mīn əh, tahmen e fifti-milian fatu ilat rafin.

²⁰ Kən nəghatən rəha Iərəməra təmaiu iahgin e nəsanənən asol rəha Uhgīn.

Nərgəhəuən asol kit əpəh Efesas

²¹ Kən uarisig e nat əh, Pol tinən e nikin məmə otitəlig-pən əpəh Jerusalem, məto otuwīn-pən Masetonia ne Akaea ikin. Kən in tən məmə, “Nian emuwīn rəkis Jerusalem, ekaike muwīn mīn Rom.”

²² Kən in təmahīl-ipən Timoti ne Erastas itəm katuasitu lan, məmə okuaupən mian əpəh Masetonia. Məto in otatiḡ pitən məsin əpəh ikin Esia.

²³ Kən e nian əh, nərgəhəuən asol kit təmər əpəh Efesas o Suatip rəha Iərəməra.

²⁴ Suah kit əh-ikin itəm tatol natimnat e iaen kit katən məmə silfa, nərgin u Temetrius. Ikin-u netəmim tepət koatəfak kəm uhgin kit pətan, nərgin u Atemis. Kən Temetrius tatol narmi nimə mīn e silfa itəm tahmen e nimə rəha narmi nat rəha Atemis. Kən nian tatol-salim-in ilat, matos məni asol ilat rəhan netəmim mīn.

²⁵ Kən təmaun-in rəhan netəmim mīn ne netəm pişin itəm koatol wək kitiah əm məmə okotuwa kitiah. Kən tən məmə, “Io mīn, nəkotitun rəkis məmə koatol win e məni asol e wək u rəhatat.

²⁶ Məto itəmat nəmotəplan ne motəto məmə tahro nulan suah əh Pol tatərəkin netəmim tepət kən kīnoatətəu-pən, sənəmə e Efesas əm, məto iuəhkīr ikin mīn rafin e nitən əh Esia. In tatən-iarəp məmə uhgin mīn itəm netəmim əm koatol e nelmīlat, sənəmə uhgin mīn pahrien.

²⁷ Kən roiu əh, iuəhkīr əm tatərəkin suatip rəhatat o nosən məni, kən iuəhkīr əm mīn in tatol məmə netəmim okotəplan rat nimə rəha Atemis, u itəm in ilis pik. Kən namnun, okəmə naka nəghatən rəhan otərəkin nərgin Atemis itəm ilis pik tuwa mol nat əpnapin əm lan. Məto ikin-u Esia ne ikin mīn rafin, netəmim koatəfak kəm uhgin u rəhatat.”

²⁸ Nian kəmotəto nəghatən əh, nikilat təmahmə təmahmə, kən əmun mīnotagət əfəməh məmə, “!Ure e Atemis u Efesas!”

²⁹ Kən nat əh təmaiu mīrəfin taon. Kən netəmim tepət kəmotuwa kitiah motuwīn kaskəlīm etəm Masetonia mil əh itəm katualiwək iləhal Pol, nərgilau u, Kaeas ne Aristakas. Kən kəmotuwīn kələh kiuw-pən ilau əpəh ikin nian rafin koatol mitig asol ikin.

³⁰ Kən Pol tolkeike məmə otuwīn məghat kəm netəm əh, məto netəm rəha Iesu kəsotegəhan-inən.

³¹ Ne netəm-iasol neen rəha kaonsel asol əpəh Esia itəm kotalkeike Pol, kəmotahl-ipən nəghatən kəm in moatən-iəhau əskasik məmə otəsuwīnen əh netəm əh-ikin.

³² Kən ikin əh, netəmim koatol wilig wilig tepət motagət əfəməh. Neen koatən nat pisin, kən neen koatən nat pisin. Məto tepət kotəruru məmə kəmotuwa o naka.

³³ Kən noanol mīn neen rəha Isrel kəmotətgi-pən suah kit nərgin u Aleksanta məmə otuwīn mətul aupən-in ilat. Kən təmos-ipər nelmīn matefətutu ilat məmə otən-iarəp nehmən rəhan.

³⁴ Məto nian netəmim kəmotitun məmə in noanol kit rəha Isrel, kəmotagət əfəməh mīn məmə, “!Ure e Atemis əpəh Efesas! !Ure e Atemis əpəh Efesas!” Kəmotagət əfəməh motos aua kəiu.

³⁵ Kən etəm-iasol kit u kapman asol rəha taon Efesas, təmətul mən-iəhau ilat məmə, “!Okəsotagətən-tu!” Kən mən məmə, “!Ei, netəmim! Atemis u, in uhgīn rəhatat. Kən nərgin in ilis. Kən netəm ikin mīn rafin kotitun məmə in wək rəhatat netəm Efesas məmə okotehm wīr niməfak rəhan, kən motehm wīr kəpiel asim rəhan itəm təmisi-pən e neai muwa.

³⁶ Kən suah kit tikə itəm otən məmə iateiuə. Kən tol nəhlan, təwīr məmə nətəligən rəhatəmat teiuaiu. Təsəwīrən məmə nakotalməl nulan.

³⁷ “Nəmosos suah mil un motuwa ikin-u, məto ilau kəsuaqləh-inən nat kit e nimə rəha narmi nat rəhatat, kən məsuəghat ratən e nərgi pətan əh, uhgīn rəhatat.

³⁸ Okəmə Temetrius ne rəhan iolwək mīn koatəplan-pən nəghatən rat e suah kit, nian əh-ikin rəha kot ne netəm u kot əh-ikin. Təwīr məmə okotuwīn kən-iarəp nəghatən rat mīn əh itəm kəmotəto kəm ilat.

³⁹ Məto okəmə nat kit mīn əh-ikin itəm nakotolkeike məmə onəkotol, onəkotəkəike motiləs motuwīn e mitig ətuatip rəhan.

⁴⁰ Tīmətig əm məmə okotiləs-ipən kitat e kot o nolən u-roiu məmə koatərgəhəu pik. Iuəhkīr kotəmu təpiə əm ikin. ?Kən okol kəsotənən nat kit məmə kəmotuwa ikin-u e nəpələhən u-roiu o naka? Məto-inu nəpələhən u, nīpətīn tikə.”

⁴¹ Nian təmən rəkis nəghatən əh, kən mən-iəhau nəghatən mahl-ipən ilat məmə okotagim mīn.

20

Pol təmuwīn əpəh Masetonia ne Akaea

¹ Nian nəratən əh təmol namnun, Pol təmaun-in netəm rəha Iesu məmə okotuwā kitiəh. Kən matəghat kəm ilat o nem əskasikən elat. Kən uarisig in, tauiatipin ilat miet maliwək muwīn əpəh Masetonia.

² Təmuwīn əh-ikin əh tepət ikin kən matos-ipən nəghatən tepət kəm netəmim rəha Iesu matem əskasik ilat, kən miet-pa Kris.

³ Matig mos məwīg kisil ikin əh, kən uarisig təmə otos nego kit mītəlig-pa Siria. Məto təməto məmə noanol mīn rəha Isrel kīnoatol noa anion kit məmə okotohamnu əpəh e nego. Kən təməuhlin rəhan nətəligən, kən mapəs nego mətaliwək əm mītəlig-pən Masetonia.

⁴ Netəmim itəm kəmoatətəu-pən e nian əh, kit u Sopata nətī Piras etəm Perea, ne Aristakas, ne Sekantas, etəm Tesalonaeka mil, ne Kaeas etəm Tepe, ne Timoti, ne netəm Esia mil u Tikikas ne Trofimas.

⁵ Kən e Filipae, netəm əh kəmotaupən motuwīn katəsahgin itimat əpəh Troas.

⁶ Nian lafet rəha Pret U Is Tikə Lan təmol namnun, itimat emotos nego kit motiet əpəh Filipae motaiu nian faif kən panotuwīn əpəh Troas, motuwīn motəplan ilat kən mətətig motos wik apiəpiə.

Iutikas təmimis kən məmegəh mīn əpəh Troas

⁷ E Sarare lapin, emotuwa kitiəh məmə ekotəfak, kən moatəgwən, kən moatun Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu. Kən Pol təməghat kəm netəmim məto-inu titun məmə olawīg tatuwīn mapəs ilat. Kən təməghat mətoarus nalugi nian lapin.

⁸ Nipəgnoa nimə itəm ioatəpələh ikin, in e nimə kəmol kilpīn-ilpīn tər. Kən kəmasiepən e lait tepət əh-ikin.

⁹ Kən etəm aluə kit, nərgin u Iutikas, tatəpələh e winta ikin. Nian Pol tatən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn matən matən, kən Iutikas, napilən tinatos, tinatiuw nəm, əmun məmē e winta misi-pər muwīn morin əpəh ləhau e nəptən. Kən nipəg noa nimə itəm təməmē ikin, in tatol kisil lan. Kən nian kəmotēiuaiu motuwīn, mətō tīnimis rəkis.

¹⁰ Kən Pol təmuwīn mīn əpəh ləhau muwīn misin nulīn e nikali etəm əluə əh, kən mīləs mago-ipa e nelmīn mil, kən mən-ipən kəm ilat məmē, “Nikitəmat təsahmən. In tīnəmegəh mīn.”

¹¹ Kən Pol təmər mīn muwīn əpəh ilis kən mol Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu ilat mīn ilat, kənu motagwən kitīəh. Kən tatəghat mīn kəm ilat mətōarus tian, əmun tatuwīn mapəs ilat.

¹² Kən ilat kəmotit etəm aluə un motuwīn latuənu. Nikilat tətəgien mətō-inu netəm aluə təməmegəh mīn.

Kəmotiet Troas motuwīn Maelitas

¹³ Kən Pol təmən məmē otaliwək əm muwīn əpəh e taon əh Asos, mətō itimat ekotuwīn e nego motuwīn kiləs in əh-ikin. Kən itimat ekotos nego kaupən kan əpəh Asos, kən in tuarisig muwa. ¹⁴ Nian təmiet-pa, ekotit motuwīn e nego. Kən itimat rafin motuwīn əpəh Mitilen.

¹⁵ Emotiet motuwīn ikin əh, kən lawīgin ekotuwa katəməhl ihluə e nəptən əh Kios. Kən lawīgin mīn ekotuwa e nəptən əkəku Samos. Kən lawīgin mīn epanotuwa Maelitas kən motuwar ikin.

¹⁶ Pol təmən rəkis məmē esotətulən Efesas mətō-inu təsolkēikēən məmē ekotan pik əh e nitən Esia. In təmarkut məmē ekotuwīn uəhai Jerusalem məmē in otuwīn e lafet rəha Nagwənən Wi katən məmē Pentekos.

Pol təmauiatipin netəm-iasol mīn rəha niməfak əpəh Efesas

¹⁷ Kən nian emotuwar əpəh Maelitas, Pol təmahl-ipən nəghatən əpəh Efesas məmē elta mīn rəha niməfak okotuwa-tu kəplan.

¹⁸ Nian kəmotuwa, təməghat kəm ilat məmē, “Itəmat nəkotitun rəkis rəhak nolən itəm iatol nian emuwa əpis ikin-u Esia mətōarus-pa roiu.

¹⁹ Io iolwək əm rəha Iərəmərə. Kən rəhak nətəligən in ləhau əm. Kən nian rafin nahui nəmtək tətaiu otəmat. Kən nian rafin etatig e nian əskasik mīn, mətō-inu noanol mīn rəha Isrel kotalkeike məmē okotohamnu io.

²⁰ Itəmat nəkotitun məmē o nian iatəghat kəm itəmat ne matəgətun itəmat e niki netəmim natimnat mīn itəm otasitu etəmat, məsəhluaig-inən nat kit otəmat, iatən-ipinə rafin e nipəgnoa nimə mīn kən ihluə e nigamnəmti netəmim.

²¹ Iatən-ipən ətuatip kəm netəm Isrel ne netəm Kris məmē okotəkəike motəuhlin ilat e rehalat nəmegəhən motuwa o Uhgīn, kən motahatətə e rəhatat Iərəmərə Iesu Kristo.

²² “Kən roiu əh, enatuwīn Jerusalem mətō-inu Narmīn Rəha Uhgīn təmən kəm io məmē ekuwīn. Esitunən məmē ekahratig əh-ikin.

²³ Nat kitīəh əm ekitun məmē taon mīn rafin itəm iatuwīn-pən ikin, Narmīn Rəha Uhgīn tatən-ipa kəm io məmē nian ekuwīn ikin əh ekatig e nəratən kit kən muwīn e kalapus.

²⁴ Kən esəginən natimnat mīn əh. Nəmegəhən rəhak in nat əpnəpīn əm. Mətō iakolkeike pik məmē ekol namnun wək itəm Iərəmərə Iesu təmos-ipa məmē ekol o nən-iarəpən namnusən təwir e nəwirən rəha Uhgīn.

²⁵ “Emuwīn e ikin mīn rafin matəghat kəm itəmat e nərəməərəən rəha Uhgīn, kən roiu əh ekitun məmē okol nəsotəplan mīnən io nian kit.

²⁶ Kən iatən-ipinə kəm itəmat əh-roiu e nigənəmti Uhgīn məmē, okəmē itəmat kit otuwīn tərət ikin, mətō sənəmē io emol.

²⁷ Emən-ipinə rafin natimnat kəm itəmat itəm Uhgīn tolkeike məmə onəkotitun.

²⁸ “Onakoatəto wīr itəmat. Kən netəmim itəm Narmīn Rəha Uhgīn təmos-ipinə e nelmitəmat, onəkotəkəike kehm wīr ilat e niməfak rəha Uhgīn tahmen e etəm rəha sipsip itəm tatehm wīr rəhan sipsip mīn. Ilat mīn əh, Uhgīn təmos-nəmtin ilat e nīta nətīn.*

²⁹ Enitun rəkis məmə nian ekiet rəkis etəmat, netəmim neen itəm kotahmen e kuri iarupin mīn okotuwa məmə okotus itəmat netəmim rəha Iesu.

³⁰ Itəmat atip mīn əm neen okəpanotətul moteiuə məmə okotit-irəkis netəm rəha Iesu.

³¹ Kən onakoatəto wīr itəmat kən məsotaluinən məmə e nup kisil eməsapəsən nən-ipinən nəghatən u kəm itəmat e nian mīn rafin. Kən nian neen, emitasək otəmat.

³² “Kən roiu əh, iatos-ipən itəmat e nelmi Uhgīn, ne nəghatən rəhan kəm itəmat məmə in təmolkeike pik itəmat. Nəghatən u nəsanənən lan əh-ikin məmə otol itəmat nakotəskasik, kən mos-ipinə nəwīrən itəm Uhgīn təmən rəkis məmə otos-ipən kəm rəhan netəmim mīn.

³³ “Io sənəmə etəmim itəm iakolkeike pik mənī rəha etəm pīsīn, o natimnat itəm koatuwin lan.

³⁴ Itəmat nəkotitun rəkis məmə io atip əm, iatol wək o nosən natimnat itəm io ne netəm koatuarisig-in io kotalkeike o natigən.

³⁵ Nian nəmotehm rəhak nolən mīn, eməgətun suatip mīn əh kəm itəmat məmə onəkotol mihin motasitu e netəm u kəsotəskasikən. Kən onəsotaluinən nəghatən rəha Iərəmərə Iesu itəm təmən məmə, “Təwīr agin o netəm u itəm koatos-ipən kəm netəmim maprəkis-in itəm koatəshgin məmə okos-ipən kəm ilat.’ ”

³⁶ Nian Pol təmol namnun rəhan nəghatən, təmeiuaiu mīsīn nulīn kən məfak ilat mīn ilat.

³⁷ Kən kəmotasək pik motaskəlīm Pol katəpah nīkapin motauiatipin.

³⁸ Kəmoatəto tərət pik məmə təmən kəm ilat məmə okol kəsotehm mīnən nīganəmtin. Kən ilat mīn kəmotaliwək motuwīn əpəh nego ikin.

21

Pol təmuwin Jerusalem

¹ Nian emotauiatipin rəkis ilat, emotuwīn e nego kən motiet, motaiu ətuatip əm o nītən əkəku əh, Kos. Kən lawīgin ekotuwa e nītən əkəku əh, Rotes. Kən emotiet mīn ikin əh motuwa mīn e ikin kit katən məmə Patara, kən motuwar ikin. ² Ikin əh emotəplan nego kit, kīnatən məmə otiet muwin əpəh Fonisia. Kən ekotətipən lan motiet mīn.

³ Itimat emotuwa kəplan nītən asol əh Saepras, kən motaiu-pən e nīkalīn u pis ikin kən motaiu e nītən Siria. Nego əh təmuwa e taon əh Taea məmə otəmki-par natimnat ikin. Kən ekotuwar ikin.

⁴ Ikin əh emotuwīn kəplan netəm rəha Iesu. Kən motatig itimat mīn ilat, kos wik apiəpiə kit. Kən Narmīn Rəha Uhgīn təghat kəm ilat, kən ilat kəmotən-ipən əskasik kəm Pol məmə otəsuwinən Jerusalem.

⁵ Məto nian rəhatimat natigən ikin-u tinol namnun, kən ekotiet mīnoatuwin, kən netəm rəha Iesu ikin əh, ne rəhalat nīpitan mīn, ne nətilat mīn kəmotətəu-pa itimat ekotuwin əpəh itəhəi e niməkləkil. Kən motisīn nulitimat ikin motəfak, kən motauiatipin itimat mīn.

⁶ Kən ekotuwīn e nego, ilat kotitəlig-pən iməlat ikin.

⁷ Kən nego təmīet Taea maiu o nītən Toleme. Kən ekotuwar ikin motuwīn kəplan piatimat mīn, kos nian kitəh.

⁸ Kən lawīgin, ekotiet mīn motuwīn kuwar əpəh e taon Sisaria kən motuwīn kətatig e nimə rəha Filip u itəm tatuwin ikin mīn matən-iarəp namnusən təwīr. Kən in tatol sepīn lan e netəmim itəm kəməmki-pər ilat aupən o nasituen e aposol mīn.

* **20:28:** Suatip kit mīn o nəuhlinən nəghatən u “nīta nətīn” in tol min-nulan: “nītan atip.” **20:28:** 1 Tim 4:16; 1 Pita 5:2-4 **20:29:** Mat 7:15; Jon 10:12 **20:31:** 1 Tes 2:11 **20:34:** 1 Kor 9:11-12 **20:34:** Wək 18:3; 1 Tes 2:9 **21:4:** Wək 20:23 **21:8:** Wək 6:5; 8:40

⁹ Netin pətan kuwit kəsotətəu-pənən iərman. Nipitan əh koatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipən kəm ilat.

¹⁰ Emotatiğ nian kisil o kuwit ikin əh, kən ien kit rəha Uhgın əpəh Jutia təmuwa, nərgin u Akapus.

¹¹ Təmuwa məplan itimat kən mīləs-irəkis kətəut rəha Pol, kən məlis əfīmən atip nelmin ne nelkin lan, kən mən-iarəp məmə Narmın Rəha Uhgın təmən kəm in məmə, “Netəm-iasol neen rəha Isrel okotəlis nəhlan suah əh rəhan u kətəut, kən motiləs-ipən e nelmi İaihlua min.”

¹² Nian emotəto nəghatən əh, itimat netəm ikin əh, emotən-iəhau əskasik Pol məmə otəsuwinən Jerusalem.

¹³ Məto Pol tən-ipin kəm ilat məmə, “?Tahro nakotasək? Nəkotol katətğəhl nīkik o nuwinən ikin əh. İo esəgin əmən o nuwinən e kalapus o nərgi İərəmərə İesu, məto iategəhan min məmə ekimis ron əpəh Jerusalem.”

¹⁴ Nian emotəplan məmə okol Pol təsəuhlinən rəhan nətəligən, kən ekotapəs əm, moatən məmə, “Pəs İərəmərə otol əm nulan itəm in tolkeike mihin.”

¹⁵ Emotatiğ məsin ikin-u, kən uarisig ekotaii-pən rəhatimat natimnat, moataliwək əm motuwın Jerusalem.

¹⁶ Netənim neen rəha İesu əpəh Sisaria kəmotətəu-pa itimat motit itimat motuwın e nimə rəha etəm Saepras kit u in etəm rəha İesu nuwəh rəkis mətoarus-pa əh-roiu, nərgin u Nason. Kən motapil ikin.

Pol təmuwin məplan Jemes

¹⁷ Nian emotuwa Jerusalem, piatat min nīkilat təmagien pik məmə okotəplan itimat.

¹⁸ Kən lawigin Pol ne itimat rafin ekotuwın məmə ekotəplan Jemes. Kən elta min rafin rəha niməfak kəmotuwa.

¹⁹ Pol təmən təwir kəm ilat kən mən-iarəp wır kəm ilat natimnat rafin agin-əh e rəhan naliwəkən itəm Uhgın təmol kəm İaihlua min.

²⁰ Nian kəmotəto nəghatən əh, ilat rafin nīkilat təmagien, kən kotənwiwi Uhgın motən-ipən kəm Pol məmə, “İk nīnitun rəkis məmə roiu əh netəm Isrel tahmen e taosan tepət kīnotitun İesu, kən ilat rafin kotaskəlīm pik Lou rəha Moses.

²¹ İlat kīnəmotəto rəkis nəghatən neen itəm katən məmə nakatəğətun noanol min rəha Isrel əpəh ikin rəha netəm pisin pisin min məmə okotapəs Lou rəha Moses. Kən motəto məmə ik nakatən kəm ilat məmə okəsəhg-ipənən nenətilat min, kən kəsətəu-pən minən kastom rəhatat.

²² Roiu əh ilat okotəto məmə ik nīnuwa ikin-u mətatig. ?Kən okotahro nulan əh-roiu?

²³ Təwir məmə onəköl nat u itəm ekotən-ipinə kəm ik əh-roiu. Nəman kuwit ikin-u itəm kəmotol nənīəkisən kit ilat Uhgın.

²⁴ Olawig nəkəike mit ilat motuwın, kən mos-nəmtin rəhalat nat megəh min rəha sakrifais, kən itəmat min ilat motol sakrifais rəha nafələn itəm Lou rəhatat tatən. Kən ilat kotitun nakən rəhalat-kapə təpiə. Nian natol natimnat rafin əh, kən netənim okotitun məmə kateiuə lam, məto nīpahrienən, ik nataskəlīm əh Lou rəha Moses.

²⁵ Itimat emotahl-ipən rəkis naoa kit kəm İaihlua min itəm kotahatətə e İesu. Naoa tatən nəhlan məmə ilat okəsotunən nita, ne nagwənən itəm katol sakrifais lan kəm narmi nat min, kən məsotunən nat megəh itəm kəmaril nentou məto-inu nitan əpəh ikin e nīpətin, kən məsotolən təfagə e pətan.”

²⁶ Kən lawigin, Pol ne netəm əh kuwit kotuwın kol natimnat itəm Lou tatən. Kən Pol tuwin əpəh e Nimə Rəha Uhgın məmə otən-ipən kəm pris min məmə nian kuwəh əh-ikin tətatiğ əh məmə Lou tatən, kən pris min okotol sakrifais kuwit tīnahmen-in netəm min əh.

Netəm Isrel kəmotaskəlīm Pol əpəh e Nimə Rəha Uhg'in

²⁷ Nian tīnuwa iuəhk'ir o nian sep'in itəm sakrifais rəha nafələn otol namnun lan, netəm Isrel neen itəm kəmotisi-pən Esia aupən, kəmotəplan Pol əpəh e niməfak, kən kīnotos nīmanin netəmim rafin əh, kən motaskəlīm Pol,

²⁸ motagət əfəməh lan məmə, “!Ei, netəm Isrel! !Otuwa kasitu etimat! Suah ilouin əpə itəm tatuwin ikin mīn matəgətun netəmim məmə okotetəhau kitat matən kəm ilat mīn məmə Lou rəha Moses in nat əpnap'in əm ne Nimə Rəha Uhg'in. Kən mit netəm Kris neen u Iaihlua mīn motuwa ikin-u imətət pīsīn əm ikin e Nimə Rəha Uhg'in, kən nolən əh təmətgəhl Lou kən mīnol tīnamkīmīk ikin-u.”

²⁹ Kəmotən nəhlan məto-inu kəmotəplan suah əh Trofimas etəm Efesas təmətaliwək ilau Pol əpəh i taon. Kən nīkilat təht məmə okəm-naka Pol təmit muea e ikin rəha netəm Isrel e Nimə Rəha Uhg'in.

³⁰ Kən netəmim rafin e taon kəmotagət əfəməh o nat əh, motaiu motuwīn kaskəlīm Pol motewkəkan-iarəp əpəh e Nimə Rəha Uhg'in. Kən pris mīn kotahtosiɡ uəhai əm e nafiluə e Nimə Rəha Uhg'in.

³¹ Nian kəmotalkut məmə okotohamnu Pol, kən etəm tatərəməərə e mopaël mīn rəha Rōm əpəh Jerusalem, təmos nəghatən məmə katol nat asol kit əpəh e taon.

³² Kən təməut məmīk rəhan neen mopaël mīn ne netəm-iasol mīn lan motaiu motuwīn əpəh netəmim koatəmou ikin. Nian netəmim kəmotəplan ilat, kən kotapəs nohən Pol, kətul kəpnap'in əm.

³³ Kən etəm tatərəməərə e mopaël mīn təmuwa o Pol maskəlīm, kən magət e rəhan mopaël mīn kotuwa motəlis e sen kəiu. Kən motətapəh o netəmim məmə, “?Etəmim pah u? ?Təmol nat tərət naka?”

³⁴ Kən nīmanin netəmim neen koatən nəghatən pīsīn, neen koatən nəghatən pīsīn. Məto-inu kīnotəruru ətuatip nəukəti nəghatən, kən nagətən tīnepət. Etəm tərəməərə e mopaël mīn apon tīnəruru məmə kəmahrol nulan, kən magət e rəhan mopaël mīn məmə otīləs Pol kan e nimə rəhalat.

³⁵ Nian Pol tīnategupər-egupər məmə otuwīn imə, kən mopaël mīn kəmotəpən ron kīləs-ipər, məto-inu netəmim nīkilat təmahməh pik məmə okotoh.

³⁶ Ilat rafin kəmoatuarisiɡ-in moatən əfəməh məmə, “!Otohamnu! !Otohamnu!”

Pol təmən nəwtain nəghatən

³⁷ Nian kəmotīləs motuwīn məmə okotegu-pən imə, kən tən-ipən kəm etəm tərəməərə e mopaël mīn məmə, “!akolkeike məmə ekən nat kit kəm ik.”

Kən etəm tərəməərə e mopaël mīn təmə, “?Nakahro mītun nəghatən Kris?”

³⁸ ?Okəmə naka ik etəm Ijip ilouin itəm nəmatol nəratən kəm rəhatimat kapman aupən, kən məmīk netəmim fo-taosan ilat Netəm Rəha Neim Apin itəm kotohamnu netəmim, kən motuwīn kətatiɡ əpəh ikin taruən-aruən ikin?”

³⁹ Məto Pol təmə, “Kəp. Io noanol kit rəha Isrel. Emaiir əpəh Silisia e taon keike Tasas, kən io iatos nərəməərəən rəha ikin əh e taon əh. Awi, kol nəkegəhan-in io pəs ekəghat-tu kəm netəm mīn əh.”

⁴⁰ Kən təgəhan in. Kən Pol tətul-pər əpəh kategupər-egupər ikin mīləs-ipər nelmīn mēfətutu ilat lan məmə okəsotagətən. Nian kəməsotagətən, kən təghat kəm ilat e nəghatən Isrel məmə,

22

¹ “Tata mīn ne piak mīn. Otətəlig-in-tu io. Pəs ekən rəhak kəm itəmat.”

² Nian kəmotətə məmə təməghat kəm ilat e nəghatən ətuatip rəhalat, kən nəghatən təmīkə aɡin-əh, moatətəlig-in.

Kən tən məmə,

³“Io noanol kit rəha Isrel. Emaiir əpəh Silisia e taon əh Tasas, mətə emepət u Jerusalem. Kamaliel təməgətun io. Təməgətun wir io e Lou rəha tipitat min məmə ekətəu-pən ətuatip. Kən e nian əh, ematəsanən o nolən natimnat itəm Uhgın tolkeike tahmen etəmat u-roiu.

⁴ Aupən ematoh netəmim itəm kotətəu-pən Suatip Rəha Iesu. Kən mətəskəlīm ilat, nəman ne nīpitan, matəmki-pən ilat e kalapus.

⁵ Nəghatən min u pris asol aɡın ne netəm-iasol min rəha kaonsel rəhatat kotitun nənən məmə nīpahrienən. E nian əh, emos naoa rəhalat muwın əpəh o netəm Isrel əpəh Tamaskes. Kən ematuwın ikin əh məmə ekəskəlīm netəm min əh rəha Iesu məmik ilat muwa məmki-pən ilat e kalapus əpəh Jerusalem mol nalpınən kəm ilat.

Pol təmən-iarəp məmə təmähro matəu-pən Iesu

(Wək 9:1-19; 26:12-18)

⁶ “E nian mitgar tinalalin əm, kən enuwa iuəhkir o Tamaskes, kən nəhag-əhagən kit tatuəp tərūən tərūən, təmisi-pən e neai, masiəgəpın-pınə io ikin.

⁷ Kən ekisi-pər morin e nəptən. Mətə nəwia suah kit tatən-ipa kəm io məmə, ‘!Sol! !Sol! ?Təhro natol tərət kəm io nulan?’

⁸ Kən ekəmə, ‘?Mətə İərəmərə, ik pah?’ Kən təmə, ‘Io Iesu, etəm Nasaret u itəm ik natol tərət lan.’

⁹ Netəm itəm kəmoatuarisig-in io e suatip, kəmotəplan nəhag-əhagən əh, mətə kəməsotətəən nəwia suah əh itəm təməghat kəm io.

¹⁰ Kən ekətəpəh ron məmə, ‘?İərəmərə, ekähro nulan əh-roiu?’ Kən İərəmərə tən-ipa kəm io məmə, ‘Ətul maliwək muwın əpəh Tamaskes. İkin əh, suah kit əh-ikin itəm otən-pınə kəm ik natimnat itəm Uhgın tınəmən rəkis məmə ik onəköl.’

¹¹ Mətə-inu nəhag-əhagən əh təsanən pik, kən mol nıganəmtək təpis, kən netəmim itəm koatuarisig-in io kotos əm nelmək motit io ekotuwin Tamaskes.

¹² “Kən ikin əh, suah kit əh-ikin, nərgın u Ananaeas, in suah kit itəm tətəskəlīm wir Lou rəhatat, kən netəm Isrel əh-ikin əh kotisiai-in pik.

¹³ Kən təmuwa məplan io mətul-pa iuəhkir ron io məmə, ‘Piak Sol, roiu əh nıganəmtim otəwir min.’ Kən e nian əm əh, nıganəmtək təmaiir min enatəplan in.

¹⁴ Kən tən-ipa kəm io məmə, ‘Uhgın rəha tipitat min aupən, in təmitəpun rəkis ik məmə ik onəkıtun natimnat itəm in tolkeike. Kən ik məplan Etəm Ətuatip əh rəhan, kən mətə ətuatip rəhan nəghatən e nohlin.

¹⁵ Onəkəike mən-iarəp kəm netəmim rafın natimnat itəm ik nəməto kən məplan.

¹⁶ ?Kən roiu əh, nakatəsağın naka? Ətul muwın məfak-pən kəm Iesu, kən kol bəptais lam, kən in otafəl rəham nolən rat min.’ ”

Uhgın təmahl-ipən Pol kəm netəm u sənəmə netəm Isrel

¹⁷ Kən təmatən məmə, “Uarisig e nat u, kən ekuwin Jerusalem. İkin əh, emuwın e Nımə Rəha Uhgın matəfak, kən məplan napılaiirən kit itəm Uhgın təmos-ipa.

¹⁸ E napılaiirən əh, eməplan İərəmərə tatən-ipa kəm io məmə, ‘Ətul uəhai əh-roiu aɡın miet Jerusalem. Mətə-inu netəm ikin-u okol kəsotətəlig-inən rəhak nəghatən itəm ik natən.’

¹⁹ Mətə ekəmə, ‘İərəmərə, netəm əh kotitun wir məmə aupən ematuwin əpəh e nımə rəha nəfakən rəhalat mətəskəlīm netəm u kotəhatətə lam muwa mətəlis ilat matəmki-pən ilat e kalapus.

²⁰ Kən nian netəmim kəmotəhtimnu Stipen, kən nıtan təmaiu mətə-inu təmatən-iarəp ik. Mətə io min, emətətul itimat min ilat. Kən nıkk tətəgiyen mətə-inu kotəht Stipen e kəpiel, kən mətehm rəhalat natimnat.’

²¹ Mətə İərəmərə təmən-ipa kəm io məmə, ‘Uwin. Mətə-inu io etəhl-ipən ik ikin əh kəm İaihlə min.’ ”

²² Kən kəmoatətəlig-in wir kətoarus tən namnun. Məto nian kəmotəto nəghatən əh, motagət əfəmäh məmə, “!Otiləs-iarəp suah un, kohamnu! !Təsəwirən məmə otatig!”

²³ Kəmoatəkəike motagət əfəmäh motərakin əpnapin əm rəhalat natimnat, moatəmik nımoulul katərakin əpnapin əm.

²⁴ Kən etəm Rom itəm tərəmərə mopaël mın tən məmə okiləs kan əpəh e nımə rəha mopaël mın. Kən təmə okalis məto-inu tolkeike məmə Pol otən kəm in məmə netəmim kotagət pik lan nəhlan o naka.

²⁵ Məto nian kəmoatietain wir Pol məmə okotalis, kən tən-ipən kəm netəm-iasol mın əh kit rəha mopaël mın itəm tatətul iuəhkır ron məmə, “!Ei! Io etəm Rom u. ?Tətuatip məmə onəkotalis io nian esuwınən əh e kot?”

²⁶ Nian etəm-iasol rəha mopaël mın təməto nəghatən əh, təmuwın məplan etəm tərəmərə elat mən-ipən kəm in məmə, “!Ei! !Okəmə naka ik nəkəruru suah əh in etəm Rom!”

²⁷ Kən etəm tərəmərə e mopaël mın əh tətəpəh o Pol məmə, “!Ei! Ən wir-tu məmə ik etəm Rom pahrien o kəp.”

Kən Pol tən məmə, “Əwəh. Iatən pahrien.”

²⁸ Kən etəm tərəmərə e mopaël mın təmə, “Emətou mənı pik o negəhan-inən io məmə ekuwa io etəm Rom.”

Məto Pol təmə, “Rəhak tata in etəm Rom. Kən tol nəhlan, io etəm Rom.”

²⁹ Kən əmun mopaël mın itəm kəmoatətul matip məmə okotalis Pol kəmotaut kani məntaalat ka isəu. Kən nian etəm-iasol əh təmıtun məmə Pol in etəm Rom, kən təməgin məto-inu tinəlis rəkis e sen.

Pol təmətul aupən e kaonsel

³⁰ Kən lawıgin, kən etəm tərəmərə e mopaël mın əh tolkeike məmə otıtun ətuatip məmə tahro netəm Isrel koatol nəhlan e Pol. Kən mən kıkis rəkis sen lan, kən maun-in pris asol mın ne netəm-iasol rəha kaonsel rəha netəm Isrel məmə okotəpələh kəghat, kən muwın mıləs Pol muwa tətul aupən in ilat.

23

¹ Kən Pol təmətag-pən ətuatip əm o netəm rəha kaonsel, kən mən məmə, “Piak mın. E rəhak nəmegəhən aupən mətoarus-pa u-roiu, esətoən məmə nıkik otəgin məmə emol nat tərət kit e nıganəmtı Uhgın.”

² Kən pris asol agın əh Ananaeas tən-ipən kəm netəm koatətul iuəhkır ron məmə kit otem-pən nəhlin.

³ Məto Pol təmən-ipən kəm in məmə, “!Uhgın otol mihin mın lam! Ik nakahmen e nımə itəm kəmöl pen lan tərüən pik əm ihluə, məto tamkımık əpəh imə. ?Tahro natəpələh ikın-u mətakıl io e Lou rəhatat, məto ik nəmən məmə kit otem io? Ik nınətgəhl rəkis Lou əh.”

⁴ Netəm koatəpələh iuəhkır o Pol kotəmə, “?Tahro natəghat rat e pris asol agın rəha Uhgın?”

⁵ Kən Pol təmə, “Piak mın. Io esıtun agın-əhən məmə in pris asol agın rəha Uhgın. Məto io ekıtun məmə Naoa Rəha Uhgın tatən nəhlan məmə, ‘Əsəghat ratən e netəm itəm kotəpət lam.’ ”

⁶ Kən təməplan məmə nəwtain kaonsel məsın ilat Satusi mın, kən nəwtain məsın ilat Farisi mın. Kən in təməghat əfəmäh məmə, “Piak mın. Io Farisi kit. Rəhak tata ne tıpık mın, ilat Farisi mın. Məto netəm u kotolkeike əm məmə okotıuw-iarəp io e kot məto-inu emələhəu-pən rəhak nətəligən e nahatətəən u rəhatat məmə etəm təmımıs otəpanəmegəh mın.”

⁷ Nian təmən rəkis əm nəghatən əh, kən Farisi ne Satusi mın kəmotərgəhəu asol əpəh imə e kaonsel, kən mınotəhap ilat mın, mınotol nənən kəiu.

⁸ Məto-inu Satusi mın koatən məmə nian etəmim otimis, okol təsəmegəh mınən. Kən moatən məmə nagelo tikə, kən narmın tikə. Məto Farisi mın koatən məmə, nat miləhal əh, in nıpahrienən.

⁹ Məto-inu o nat əh, kən ilat kəmotagət pik ron. Kən nəghatən rəhalat təmə muwın ilis.

Kən iəgətun mın neen rəha Lou u Farisi mın, kəmotən əskasik məmə, “İtimat esotəplan-pənən nəghatən rat kit ne e suah u. Okəm-naka nıpahrienən məmə narmın kit o nagelo kit təməghat kəm in.”

¹⁰ Kən nərgəhəuən təməskasik pik. Kən etəm tərəmərə e mopael mın əh, təgin məmə okəmə okotiləs Pol əh-roiu, okotearəsin-earəsin. Kən tahl-ipən rəhan mopael mın məmə okotuwın kiləs-irəkis Pol kiləs kan mın əpəh iməlat ikin.

¹¹ Kən lapın əmun, İərəmərə tuwa o Pol mən-ipən kəm in məmə, “Nat əh, nat əpnəpın əm. Əsəginən. Ik nəmən-iarəp rəkis io ikin-u Jerusalem. Kən onəkol mihin mın əpəh Rom.”

Netəm Isrel neen kəmotən anion məmə okotohamnu Pol

¹² Kən lawigin, netəm Isrel neen kəmotəpələh e nəghatən kit, kən motən anion məmə okotohamnu Pol. Kən motol nəniəkisən kit məmə okəsotagwənən ne motənim nəhau kətoarus okotohamnu Pol. Kən okəmə okotətgəhl nəniəkisən əh, pəs Uhgın otoh ilat kotimis.

¹³ İlat taprəkis-in foti itəm kəmoatol anion noa əh.

¹⁴ Kən kəmotuwın o pris asol mın, ne netəm-iasol mın rəha nıməfak rəha netəm Isrel, motən-ipən kəm ilat məmə, “Emotol nəniəkisən kit məmə esotunən nat kit mətoarus ekotohamnu Pol.

¹⁵ Kən itəmat ne netəm rəha kaonsel onəkotəkəike kahl-ipən nəghatən kəm etəm tərəmərə e mopael mın rəha Rom motəpəh ron məmə, otəkəike miləs mın Pol muwa u ikin-u, kən moteiuə lan məmə onəkotəplan o natımnat mın əh rəhan. Kən itimat ekotəhluaig e suatıp kətəlkəlik məmə okotiləs kətah u, kən ekotəskəlim kohamnu.”

¹⁶ Məto rəhn ioanian Pol kit iərman, nəti winin, təməto nəghatən əh, kən muwın əpəh imə mopael mın ikin mən-iarəp kəm Pol.

¹⁷ Kən Pol taun-in etəm-iasol kit rəha mopael mın tuwa, kən tən-ipən kəm in məmə, “Awi, okol nakit etəm aluə u muwın tehm etəm tərəmərə e mopael mın. In tatos nəghatən kit məmə otən kəm in.”

¹⁸ Kən mopael əh tit mian o etəm tərəmərə elat. Kən mən-ipən kəm in məmə, “Suah u Pol itəm tətətig e kalapus, təmaun-in io məmə oekit etəm aluə u muwa kəm ik. In tatos nəghatən kit məmə otən kəm ik.”

¹⁹ Kən etəm tərəmərə e mopael mın əh, tos nelmi suah apon mian əpəh ikin kit ilau pisin əm, kən mətapəh ron məmə, “?Naka əh nakəmə nakehm io ron?”

²⁰ Kən suah un təmə, “Netəm-iasol mın əpəh Isrel kəmotəgəhan rəkis məmə olawig kotuwa kətapəh ron ik məmə onakit Pol mian əpəh e kaonsel rəhalat. Okoteiuə-in ik məmə kaonsel tolkeike məmə otəplan wir mın-tu nəghatən mın rəha suah əh.

²¹ Məto awi, əsəgəhan-inən ilat kotiuw-pən ik. Məto-inu rəhalat netəmim taprəkisi foti okotuwa kətəhluaig e suatıp kətəsahgin. İlat kəmotol nəniəkisən kit məmə okəsotagwənən məsotənimən nəhau mətoarus okotohamnu pitən Pol. Kən minoatətul matıp əm əh-roiu məmə okotol nat əh, moatəsahgin əm rəham nəghatən.”

²² Kən etəm tərəmərə e mopael mın apon təmə, “Əsən mınən kəm suah kit məmə nəmən-ipa nəghatən u kəm io.” Kən mahl-ipən tatuwin.

Kəmahl-ipən Pol kəm Filiks u kapman rəha Rom

²³ Kən etəm tərəmərə e mopael mın taun-in rəhan etəm-iasol kəiu mən-ipən kəm ilau məmə, “Okian muən kəm mopael mın ilat rafin fo-hanrit-sepinte məmə okotətul matıp o

nuwīnən Sisaria. Kən tu-hanrit okotaliwək əm, kən sepinte okotasuə e hos, kən tu-hanrit itəm okotəmīk niro okotətul matip. Okotiet e nain klok əh-roiu lapin.

²⁴ Kən motəkəike kiləs hos neen məmə Pol otəpələh elat, kən motiləs motuwīn kəm kapman əh Filiks, kən moatehm wir məmə okəsolan nat kit lan e suatip.”

²⁵ Kən etəm-iasol rəha mopael mīn təməte naoa kit mos-ipən kəm itəm mil un məmə okotiləs kan kəm kapman asol əh Filiks. Naoa un tatən məmə,

²⁶ “Filiks. Ik etəm ilis pik pahrien. Io Klotias Lisias iatəte naoa kəm ik itəm ik natərəməərə e kapman, kən iatən təwir kəm ik.

²⁷ Suah u, noanol mīn rəha Isrel kinotaskəlīm rəkis, kən iuəhkīr kotohamnu. Məto io eməto məmə in etəm Rom, kən ekuwīn itimat rəhak mopael mīn kiləs-irəkis olat.

²⁸ Emolkeike məmə ekegəs-in-tu məmə nat naka təmol təsətuatipən itəm koatəplan-pən lan, mol kotiləs motuwīn e kaonsel rəhalat.

²⁹ Kən eməplan məmə in təsolan nat tərət kit ne itəm otīmīs ron, o məmə otuwīn o kalapus ron. Nəghatən mīn itəm koatətu-pən lan in nat kit e rəhalat atip əm lou.

³⁰ Məto uarisig suah kit təmuwa mən-ipa kəm io məmə netəm Isrel koatol anion noa kit məmə okotohamnu, kən nīkik təht məmə təwir məmə ekahl-ipinə kəm ik. Enən-ipən rəkis kəm netəm əh itəm koatol tīməht kəm in məmə okotimnə kən-ipinə kəm ik nat tərət mīn itəm koatəplan-pən lan.

Inəh namnu rəhak nəghatən.”

³¹ Kən mopael mīn kəmotol əm məmə inu ne etəm tərəməərə elat təmən mihin. Kəmotiləs Pol motuwīn e taon əh Antipatris lapin. ³² Kən lawigin, mopael mīn itəm kəmotaiu e hos mīn, ilat əm kotiləs Pol motuwīn. Kən mopael neen mīn kəmotitəlig-pa iməlat ikin.

³³ Mopael mīn əh kəmotiləs motuwīn əpəh Sisaria, kən motiləs-ipən naoa kəm etəm-iasol əh Filiks, kən motələhəu-pən Pol e nelmīn.

³⁴ Nian kapman u təmafin naoa, kən mətəpəh o Pol məmə, “?Ik etəm hiə?” Kən nian təməto məmə Pol in etəm Silisia,

³⁵ in təmən məmə, “Nian netəmim okotuwa kən-iarəp natimnat itəm koatəplan-pən əh lam, io ekən kot otəpələh o nətəligən u rəham, kən io ekakil.” Kən mən-ipən kəm rəhan mopael mīn məmə okotiləs-ipən Pol e nimə rəha kapman rəha Rom itəm Kig Herot Asol təmīləkin aupən, motaskəlīm əh-ikin.

24

Pol təmətul aupən e Filiks e kot

¹ Nian faif tinuwīn rəkis, kən pris asol agin, nərgin u Ananaeas, təmuwīn Sisaria ilat netəm-iasol mīn neen rəha Isrel ne ienatig e lou,* nərgin u Tetalas. Nian kəmotiet-pa, kən motuwīn kətul e niganəmti Filiks kən motən-iarəp nəghatən mīn itəm nīkilat təht məmə Pol təmol təsətuatipən.

² Kən kəmotəun-in Pol məmə otuwa imə e nəghatən, kən Tetalas tatən-ipən nəghatən mīn rəhalat kəm Filiks məmə, “Etəm-iasol. Ekotisiai-in pik ik məto-inu ik ilis pahrien. Kən nolən rəham o nəmīkən itimat in tatətuatip wir. Imatimat ikin təməməlinu nuwəh rəkis mətoarus-pa u-roiu. Kən ik nəməg-ətuatip-in rəkis nolən u ikin-u məmə otol nəmegəhən ne natigən rəhatimat təwir.

³ Kən nian rafin kitat koatəto təwir o natimnat mīn əh, kən ekotənwiwi pik ik ron.

⁴ Esotolkeikeən məmə ekaskəlīm pik ik, məto ekətəpəh ron ik məmə onakasəkitun itimat mətəlig-in wir-tu nəghatən əkuəkīr u rəhatimat.

⁵ “Itimat emotəplan rəkis məmə suah əh in etəm tərət kit. In nəukəti nəratən tepət e ikin mīn e nitən mīn. In tatol itimat netəm Isrel ekoatərgəhəu pik, kən etəm-iasol rəha netəm koatuarisig-in suah ilouin etəm Nasaret.

^{23:27:} Wək 21:30-33; 22:25-27 ^{23:28:} Wək 22:30 ^{23:30:} Wək 23:16-23; 24:1-9 * ^{24:1:} Ienatig e lou in suah kit itəm titun wir lou matəghat e kot. ^{24:5:} Wək 17:6

⁶ Kən in mətalkut məmə otol Nimə Rəha Uhgın tamkımik e nıganəmti Uhgın, kən ekotaskəlīm.†

⁸ Kən okəmə nakətapəh ron, nəkitun nətoən nəghatən mın u tiet e nohlin itəm iatənipinə kəm ik.”

⁹ Kən netəm Isrel kəmotegəhan e nəghatən rəha loea əh moatən məmə, “Nəghatən mın rafın əh, in nıpahrienən.”

Pol təmuhalpın nəghatən

¹⁰ Kən Filiks torin-pən rəhn-kapə kəm Pol məmə otəghat. Kən Pol təghat məmə, “Etəm-iasol Filiks. Io ekıtun wır məmə ik nəmatakil e kot netəm u ikın-u imatimat ikın e nup tepət rəkis. Kən tol nəhlan nıkik tagien məmə ekən-iarəp nəwtain nəghatən rəhak kəm ik.

¹¹ Io emuwın Jerusalem mınos əm nian tuelef əm məmə ekuwın məfak. Kən ik nəkitun natətapəh-inən nat u məmə in nıpahrienən o neiuəən.

¹² Netəm u koatətu-pa nəghatən u lak, kəsotəplanən ne məmə ekuərgəhəu itımlau suah kit əpəh e Nimə Rəha Uhgın. Kən məsotəplanən məmə iatol netəmim koatərgəhəu əpəh e nimə rəha nuəfımınən rəha netəm Isrel, o ikın mın əpəh e taon. !Kəp!

¹³ Kən okol təsəgətun ətuatıpən kəm ik məmə nəghatən itəm koatən lak u-roiu in nıpahrienən, məto-inu in neiuəuəən.

¹⁴ “Məto ekıtun nən-ıpinən kəm ik məmə nıpahrienən məmə nian iatətu-pən Suatıp Rəha İesu itəm netəm Isrel kotəmə in nəfakən neiuəən, io iatəfak kəm Uhgın rəha tıpitimat mın, kən io iatən nıpahrienən e nəghatən mın itəm kəməte e Lou rəha Moses ne nəghatən rəha ien mın rəha Uhgın aıpən.

¹⁵ Io iatələhəu-pən əm rəhak nətəligən kəm Uhgın məmə in otol kəm netəm kəmotımıs məmə okotəmegəh mın, netəm u kotətuatıp ne netəm kəsotətuatıpən. Inu nətəligən kitiəh əm itəm nıkilat tatəht.

¹⁶ Məto-inu tol nəhlan, kən etalkut pık məmə ekol nat naka itəm io ekıtun məmə tətuatıp e nıganəmti Uhgın ne netəmim.

¹⁷ “Uarisig e nup neen itəm emiet u ikın-u Jerusalem, kən emıtəlig-pa mın məmə ekos məni muwın kəm netəm imak ikın, kən mol sakrifais mın əpəh e Nimə Rəha Uhgın.

¹⁸ Kən nian ematol əh nat əh, kən enətuatıp rəkis e nıganəmti Uhgın, kəmotəplan io əpəh e Nimə Rəha Uhgın. Kən sənəmə itimat netəmim tepət, kən məsotərgəhəu mınən.

¹⁹ Məto netəm Isrel neen itəm kəmotısi-pən Esia, kəmoatətul əh-ikın e nian əh. Kən okəmə koatos nəghatən kit tərət lak, təwır əm məmə ilat okotuwa kətul e nıganəmtim kən-iarəp.

²⁰ Məto okəmə kəpə, təwır məmə netəm Isrel mın u itəm koatətul ikın-u, okotən-ıpinə ətuatıp kəm ik nat naka itəm emol təsahmenən e nian emətul e nıganəmti kaonsel rəhalat.

²¹ Kəmotətəhəu io o nəghatən kitiəh əm məmə nian emətul aıpən-in elat, magət əfəməh elat məmə, ‘Itəmat nakotakil io u-roiu məto-inu io iatən nıpahrienən məmə netəm kəmotımıs okotəmegəh mın.’ ”

²² Suah əh Filiks in tıtun wır Suatıp Rəha İesu. Kən təmahtosig-in nəghatən əh məmə, “Nian Lisias u etəm tərəmərə e mopaəl mın otiet-pa ikın-u, kən epanos-ıpinə nəghatən e nəpələhən u-roiu.”

²³ Kən Filiks təmən-ıpən kəm etəm tepət e mopaəl mın məmə okoatehm wır Pol kən təmegəhan-in rəhan mın məmə kotıtun nosən natımnat itəm in tolkeike motuwa kəm in.

Pol təməghat kəm Filiks ne rəhan pətan

† **24:6:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aıpən, nəghatən pısın kit mın əh-ikın itəm tatılpin nəghatən u matən məmə, “Kən emotən məmə ekotətu-pən nəghatən kit lan e kot e nolən rəha Lou rəhatimat. 7 Məto Lisias itəm tərəmərə e mopaəl mın, təmiləs nəlugi nənən rəhatimat, kən ilat rəhan netəmim kəmotəuw rəkis mın suah u otimat. 8 Kən mələhəu nənən kit məmə netəmim itəm koatəplan-pən nəratən kit e suah u, otəkəike muwa mən-ıpinə kəm ik.” **24:6:** Wək 21:28-30 **24:15:** Jon 5:28-29 **24:18:** Wək 21:17-28 **24:21:** Wək 23:6 **24:22:** Wək 23:26

²⁴ Kən uarisig e nian neen, Filiks tæmit rəhan pətan Trusila muwa u noanol kit rəha Isrel. Kən Filiks tən-ipən kəm ilat məmæ okotit Pol motuwa-tu tətul aupən in. Kən nian Pol tæmuwa, kən matəghat kəm ilau matən-ipən nolən mīn rəha nahatətæn e Kristo Iesu.

²⁵ Kən Pol tæmatən-iarəp rəhan nīpəgnəmtīn mīn kəm ilau məmæ otiuw rəhalau nətəligən. Kən nian in tæməghat e nolən rəha nəmegəhən itəm tətuatīp, ne nolən itəm suah kit tatərəmərə e rəhan nətəligən ne nolən mīn, ne nian Uhgīn otakil netəmim lan, kən Filiks tæməgīn tæməgīn kən mən məmæ, “Tīnahmen. Iet əh. Okəmæ ekos nian kit mīn, kən panaun-in mīn ik.”

²⁶ Kən nian tepət tatən-ipən məmæ Pol otuwa matuəghat, mətō-inu in tolkeike məmæ otətō Pol, mətō nat kit mīn, nīkin təht məmæ okəmæ naka Pol otos-ipən mənī neen kəm in pəs in tahl-iarəp.

²⁷ Kən nian tīnos nup kəiu, Filiks tæmeiuaiu e kapman, kən suah kit nərgīn u Posias Festas tæmos nəmeen. Mətō Filiks tæmapəs Pol tətatīg əm e kalapus məmæ otol nīki netəm Isrel tətāgīen.

25

Pol tæmatapəh məmæ otəplan Sisa

¹ Nian Festas tæmol kapman mīnos əm nian kisīl, kən mīet Sisaria muwīn əpəh Jerusalem.

² Ikīn əh, pris asol mīn ne netəm-iasol mīn rəha Isrel kəmotən-ipən kəm Festas nakilən rəhalat e natīmnat neen itəm nīkilat təht məmæ Pol tæmol təsətuatīpən.

³ Kəmotətəpəh məmæ Festas otol nəwialat, kən motolkeike məmæ otahl-ipən Pol tītəlig-pən əpəh Jerusalem, mətō-inu ilat kəmotol anion noa kit məmæ okotohamnu Pol e suatīp.

⁴ Mətō Festas tæmə, “Pol otətatīg əm e kalapus əpəh Sisaria. Kən otəsuwəhən, ekītəlig-pən əh-ikīn.

⁵ Kən rəhatəmat neen netəm-iasol okotəkəike motətəu-pa io ekotuwīn Sisaria, kən okəmæ Pol tæmol nat kit təsahmenən, kən okotətu-pa kəm io.”

⁶ Kən Festas tæmatīg mos nian eit o ten ilat mīn ilat, kən mītəlig muwīn əpəh Sisaria. Kən kəmən lawīgīn, tahl-ipən nəghatən məmæ okit Pol ka, tətul e kot, kən muwīn məpələh e jea itəm etəm tətakil nəghatən tatəpələh ikīn.

⁷ Nian Pol tæmuwa imə, netəm Isrel itəm kəmotisi-pən Jerusalem kəmotətul kitəlau in moatən-iarəp nəghatən əskasīk neen e Pol, mətō suatīp tīkə itəm otəgətun rəhalat nəghatən məmæ koatən pahrien.

⁸ Kən Pol tæmuhalpīn nəghatən rəhalat məmæ, “Esolən nat kit tərət e Lou rəha netəm Isrel, ne Nīmə Rəha Uhgīn, ne Sisa u tərəmərə e ikīn mīn.”

⁹ Mətō Festas tolkeike məmæ otol nīki netəm Isrel tagīen kən mətəpəh o Pol məmæ, “? Nīkim tagīen məmæ onəkuwīn Jerusalem? ?Pəs ekīmən ikīn makil rəham nəghatən e nənən mīn u?”

¹⁰ Kən Pol tæmə, “Io iatətul e kot rəha Rom, itəm rəhan etəm-iasol in Sisa. Kən tətuatīp məmæ onakakil nəghatən ikīn rəhak. Kən ik nəkītun rəkīs məmæ esolən nat kit tərət e netəm Isrel.

¹¹ Okəmæ emətgəhl lou o emol nat kit tərət məmæ ekīmīs ron, kən okol esətapəhən kəm ik məmæ, nakiləs-irəkīs io o nat əh. Mətō okəmæ nənən mīn əh koatən lak kəsotətuatīpən, kən suah kit tīkə məmæ otos-ipən io e nelmīlat. Mətō ekolkeike əm məmæ Sisa in otakil nənən mīn u itəm koatən lak.”

¹² Kən Festas tæməghat e nənən əh məsīn ilat rəhan mīn netəmim itəm kotakil nəghatən. Kən uarisig tən-ipən kəm Pol məmæ, “Ik nəmən məmæ nakolkeike məmæ onəkuwīn məplan Sisa o nəghatən u rəham. Kən təwīr əm. Ik onəkuwīn məplan Sisa.”

Pol tæmatul aupən e Kig Akripa 2

¹³ Nian neen mīn təmuwa muwīn, kən Kig Akripa ne wīnīn nərgīn u Pernis, ilau kəmuea Sisaria məmə okuəplan Festas muən təwīr kəm in.

¹⁴ Kən nian kəmuatīg ikīn əh nian neen, kən Festas tən-ipən kəm kīg natīmnat neen itəm katən e Pol. In təmən məmə, “Suah kit u ikīn-u e kalapus, itəm Filiks təmīləs-ipən.

¹⁵ Nian emuwīn Jerusalem, kən pris asol mīn ne netəm-iasol rəha Isrel kəmotən-iarəp nīpəgnəmtīn neen lan məmə tatol təsətuatīpən motətapəh məmə ekən-iarəp məmə in təmōl tərət kən otos nalpīnən ron.

¹⁶ Məto emən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itimat netəm Rom sənəmə nolən u rəhatimat məmə okotegəhan-in əm etəmim tuwīn e nelmi netəmim itəm koatən məmə təmōl nat kit təsətuatīpən. Məto təkəike mətul aupən-in ilat muhalpīn rəhalat nəghatən itəm katətu-pən lan.’

¹⁷ Kən nian netəm Isrel mīn əh kəmotuwa, eməsiuw-pən mīnən, məto kəmən lawīgin əm, kən ekotuwīn kəpələh e nimə kot kən motaun-in mīn Pol məmə otuwa mətul aupən.

¹⁸ Nian rəhan tīkīmīr mīn kəmotətul motəghat, məto kəsotənən məmə təmōl nat naka tərət itəm nīkīk təmatəht məmə okotən mihīn.

¹⁹ İlat kəmoatən-iarəp əm nərgəhəuən kit rəhalat e nəfakən rəhalat, kən moatən nənən e etəm təmīmīs kit, nərgīn u İesu, itəm Pol tatən məmə suah əh tatəmegəh.

²⁰ E natīmnat mīn əh, io esitun wīrən nənən lan məsīn, kən mol ekətapəh o Pol məmə, “?Tahro, nīkim tagien məmə nakuwīn Jerusalem? ?Pəs ekīmna ikīn makil nənən mīn itəm katən lam?”

²¹ Məto Pol təməsegəhanən, kən mətapəh məmə ekahl-ipən in Rom kəm Sisa, pəs in otakil nənən mīn əh itəm katən lan. Kən emən-ipən məmə rəhak netəmim okoatehm wīr mətoarus ekehm suatīp kit, kən panahl-ipən tuwīn məplan Sisa.”

²² Kən Kig Akripa təmən kəm Festas məmə, “Io mīn iakolkeike məmə ekəto nəghatən rəha suah əh.” Kən Festas təmə, “Təwīr əm. Olawīg nakəto rəhan nəghatən.”

²³ Kəmən lawīgin, kən Kig Akripa ne Pernis kəmuea e nimə kot, kən netəm-iasol itəm koatərəmərə e mopael mīn, ne netəm-iasol pik mīn e taon əh Sisaria kəmotuwa, kən kəmotol nolən asol mīn rəha nīsiaiīn. Kən Festas tahl-ipən rəhan mopael mīn məmə okotuwīn motīləs Pol motuwa.

²⁴ Kən Festas təmə, “Kig Akripa ne itəmat rafin itəm nakoatəpələh u ikīn-u roiu. Suah u itəm tatətul aupən-in itəmat, netəm Isrel u ikīn-u ne Jerusalem koatəghat kəm io ron nian rafin. Nian rafin kotagət əskasīk lak məmə təsəwīrən məmə ekegəhan-in suah əh tətatīg, məto təkəike mīmīs.

²⁵ Məto io esəplanən nat tərət kit lan ne, itəm ekol nalpīnən kəm in e nīmīsən. Məto nian in təmətapəh məmə otuwīn məplan Sisa əpəh Rom, kən nīkīk təht məmə ekegəhan-in.

²⁶ Məto esosən nəghatən ətuatīp kit ne e nat u məmə ekəte naoa lan mahl-ipən kəm Sisa. Kən tol nəhlan, ekīləs muwa məmə otətul aupən e nīganəmtīm, Kig Akripa, ne itəmat rafin. İakolkeike məmə ik onakehm mīn-tu kən mītun natīmnat mīn əh, kən nian kilau okuəplan natīmnat rafin mīn əh, pəs ekītun nəteən naoa lan kit mahl-ipən kəm Sisa.

²⁷ Ekītun məmə təsətuatīpən məmə ekahl-ipən etəm tatol kalapus kit kəm Sisa, kən məsən-ipən ətuatīpən kəm in məmə nat naka təmōl tərət.”

26

Pol təməghat e nīganəmtī Kig Akripa

¹ Kən Kig Akripa tən-ipən kəm Pol məmə, “Ik nəkītun nənən nəwtain nəghatən əh itəm katən lam.” Kən Pol təmīləs-ipər nelmīn mefətutu ilat lan, kən muhalpīn rəhalat nəghatən mən məmə,

² “Kig Akripa. Nīkīk tagien pik aģīn roiu məmə ekətul e nīganəmtīm, kən mən-iarəp rafin nənən mīn itəm netəm Isrel koatətu-pa lak.

³ Nĭkĭk tagĭen mətō-inu ik nəkĭtun wĭr nolən mĭn e kastom rəha netəm Isrel e natĭmnat mĭn itəm ĭlat koatəghat pĭk ron. Kən awĭ, okol nakətəĭĭg-in mətĭg-tu rəhak nəghatən.

⁴ “Netəm Isrel rafĭn kotĭtun natĭmnat rafĭn e rəhak nəmegəhən məmə tahro nulan e rəhak natĭgən, nĭan ematakəku e nətuounən ĭmak ĭkĭn e rəhak nəptən, mətōarus-pa uarisĭg emuwĭn Jerusalem.

⁵ Netəm əh kotĭtun io nuwəh rəkĭs, kən okəmə nĭkĭlat tagĭen, kotĭtun nənən məmə io Farĭsi kit nĭan ematakəku rəkĭs mətōarus-pa u-roiu. Kən netəm əh Farĭsi mĭn, ĭlat koatətəu-pən wĭr agĭn Lou rəha nəfakən rəha netəm Isrel, maprəkĭs-in netəmĭm rafĭn.

⁶ Kən roiu u, ĭatətul ĭkĭn-u məmə ik onakakĭl rəhak nəghatən mĭn mətō-inu io ĭatələhəu-pən rəhak nətəĭĭgən e nənĭəkĭsən itəm Uhgĭn təmōl aupən ĭlat tĭpĭtĭmat mĭn.

⁷ Nənĭəkĭsən u kitĭah əm itəm netəm tuelef noanol mĭn rəhatĭmat itəm kəmōatəfak kəm Uhgĭn lapĭn ne e nərauiəgən məmə okotos. ?Kĭg Akripa, ĭatələhəu-pən nətəĭĭgən rəhak nəhlan, mətō tahro netəm Isrel mĭn u koatən-ĭpən nəghatən mĭn əh lak?

⁸ ?Tahro tĭkĭs pĭk otəmat o nənən nĭpahrienən məmə Uhgĭn tĭtun nolən etəm təmĭmĭs təmegəh mĭn?

⁹ “Aupən, io mĭn eməplan məmə tətuatĭp məmə ekol natĭmnat tēpət pəs mərəkĭn suah Iesu, etəm Nasaret.

¹⁰ Nat əh ĭnəh ematol əpəh Jerusalem. Prĭs asol mĭn kəmōtegəhan-in io kən ekəmki-pən netəmĭm tēpət rəha Iesu e kalapus. Kən nĭan kəmākĭl ĭlat e kot, kən kohamnu ĭlat, kən io emegəhan məmə ĭn nat təwĭr agĭn kit.

¹¹ Nĭan tēpət ĭatuwĭn e nĭmə rəha nuəfĭmĭnən rəha netəm Isrel matol nalpĭnən kəm ĭlat matol məmə ĭlat okotən rat Iesu. Nĭkĭk təmətəhmə pĭk ematətəhau ĭlat, kən matĭtəp ĭlat nĭan rafĭn. Kən kotagĭm kan e taon ĭsəu mĭn ĭkĭn pĭsĭn pĭsĭn mĭn, mətō ematĭtəp əh ĭlat.”

*Pol təmən-iarəp rəhan nuwamən o Iesu
(Wək 9:1-19; 22:6-16)*

¹² Kən Pol təməkəĭke matən məmə, “Nĭan kit ematuwĭn əpəh Tamaskes məmə ekol nat əh. Prĭs asol mĭn koategəhan-in io, kən motən əskasĭk kəm io məmə ekəĭke mol.

¹³ Kĭg Akripa, e nĭlugĭ nĭan, ematuwĭn e suatĭp, kən məplan nəhag-əhagən kit təmĭsi-pən e neai muwa masĭəgəpĭn io ne netəm koatuarisĭg-in io. Nagəhagən əh, tatuəp taprəkĭs-in mĭtgar.

¹⁴ Kən emotĭet e nəptən motətō nəwĭan kit təmĭsi-pər e neai matəghat kəm io e nəghatən Isrel məmə, ‘!Sol! !Sol! ?Tahro nakatol tərət pĭk kəm io nulan? Nolən əh ĭn tatərəkĭn atĭp əm ĭk. ĭk nakatoh rəhak nalpəkəuən, kən nakahmen e kau itəm kəmaru e nĭg kəməgət tasĭlə lan, mətō ĭn tatol wael, kən nĭg təməha mətəru, kən matol nahməən asol atĭp əm kəm ĭn.’

¹⁵ Kən ekətapəh ron məmə, ‘?Mətō ĭərəməərə, ĭk pah un?’

Kən ĭərəməərə tən-ĭpa kəm io məmə, ‘Io Iesu itəm nakatol tərət lan.

¹⁶ Mətō ətul. Emĭtəpun rəkĭs ĭk məmə ĭk rəhak etəmĭm. Kən onakən-iarəp kəm netəmĭm rafĭn natĭmnat itəm nəməplan u-roiu, ne natĭmnat itəm epanol, ĭk nəkəplan.

¹⁷ Oekĭləs-ĭrəkĭs ĭk e nelmĭ netəm Isrel ne nelmĭ ĭaihluə mĭn itəm io ekahl-ĭpən ĭk məmə onəkuwĭn mən-iarəp io kəm ĭlat.

¹⁸ Onəkəĭke merəh e nĭganəmtĭlat məmə okotəuhlin ĭlat motĭet e napĭnəpən motuwa e nəhag-əhagən. Kən motĭet e nəsanənən rəha ĭərmĭs motuwa o Uhgĭn. Kən Uhgĭn otafəl rəhalat nolən rat mĭn, mətō-inu kəmōtən nĭpahrienən e nəghatən itəm ĭatən. Kən ĭlat okotuwa ĭməlat ĭkĭn ĭlat netəm u Uhgĭn tĭnəmĭtəpun rəkĭs ĭlat.’ ”

Pol təmən rəhan wək

¹⁹ Kən Pol təməkəĭke matən məmə, “Kĭg, io ĭatol natĭmnat itəm Uhgĭn təmən kəm io e nat kit tahmen e napĭlaiirən.

²⁰ Io iatən-iarəp rəhan nəghatən emətuoun əpəh Tamaskes, kən uarisig u ekuwin matən-iarəp əpəh Jerusalem, ne ikin mīn e nītən Jutia, ne ima netəm ikin mīn rafin u Iaihlua mīn. Kən matən-iarəp kəm ilat məmə okotəkəike kəuhlin ilat e rəhalat nolən rat mīn motahatətə e Uhgīn, kən motol natimnat itəm tatəgətun məmə kəmotəuhlin pahrien ilat.

²¹ Məto-inu o nat əh, kən netəm Isrel kotiləs io əpəh e Nimə Rəha Uhgīn motolkeike məmə okotohamnu io.

²² Məto Uhgīn tətasiu lak nian rafin mol iatətul ikin-u-roiu matən kəm netəm u ləhau, ne netəm koatos nərəməərən, nat naka itəm eməplan, kən matən əm natimnat itəm Moses ne ien mīn rəha Uhgīn kəmoatən məmə otəpanol mihin.

²³ Kəmotən məmə Kristo əh itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa, in otəto nahməən e nīpətin kən panimis. Kən meto inu in otətuoun məmegəh mīn e nīmīsən, kən otəgətun nəhag-əhagən kəm netəm Isrel ne Iaihlua mīn, məmə nəhag-əhagən u in suatip itəm Uhgīn otosmegəh ilat.”

Pol təmalkut məmə Kig Akripa otitun Iesu

²⁴ Nian Pol təmatəghat əh, Festas təmagət əfəməh lan məmə, “!Pol ik nīnətalməl! !Rəham nītunən tīnəfəməh pīk agin, kən roiu əh rəhm-kapə natitəlau!”

²⁵ Məto Pol tən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol rəhak Festas, io esalmələn. Nəghatən mīn u iatən, kotətuatip əm, kən ilat nīpahrienən.

²⁶ Io ekītun nəghat ətuatipən kəm kig, kən okol esaulisən məto-inu ekītun məmə in titun rəkīs natimnat mīn u. Ekītun məmə in təmos rafin nəghatən mīn əh, kən sənəmə in nat kit itəm kəmol anion-pən huə kit təkəku ikin.

²⁷ ?Kig Akripa, tahro? ?Nakotən nīpahrienən e nəghatən itəm ien mīn rəha Uhgīn kəmotətə? Ekītun məmə ik nakatən nīpahrienən elat.”

²⁸ Meto kig tən-ipən kəm Pol məmə, “?Nīkim təht məmə e nian əkuəkīr əm huə roiu, nəkītun niuw-pamən io məmə io ekuwa Kristin kit?”

²⁹ Məto Pol təmə, “Nat əpnapīn əm məmə in nian əkuəkīr o in nian əfəməh, iatəfak-pən kəm Uhgīn məmə sənəmə ik pīsīn əm, məto netəmim rafin itəm kəmotətə rəhak nəghatən roiu, Uhgīn otosmegəh ilat, kən məmə otahmen lak, məto sen əm u itəm kəməlis io lan, esolkeikeən məmə okəlis itəmat lan.”

³⁰ Kən Kig təmətul ilat kapman u Festas, ne Pernis, ne netəmim rafin itəm koatəpələh,

³¹ kən motiet, moatən-ipən kəm ilat mīn məmə, “Suah əh təsolən nat kit tərət məmə in otīmīs ron o muwīn e kalapus ron.”

³² Kən Kig Akripa tən-ipən kəm Festas məmə, “Nəkītun nahl-iarəpən suah əh, məto in əmun in tolkeike məmə Sisa otakil rəhan nəghatən.”

27

Mopael mīn kəmotit Pol motuwīn Rom

¹ Nian kəmotegəhan məmə oekotuwīn Itali, kəmotələhəu-pən Pol ne netəm koatol kalapus neen mīn e nelmi etəm-iasol kit rəha mopael mīn, nərgīn u Julias. In tatərəməərə e mopael wan-hanrit. In e mopael u katən məmə, “Mopael Rəha Sisa.”

² Kən nego kit təmīet əpəh Atramitiām matuwa, kən mīnatīg məmə otitəlig-pən mīn əpəh Esia, kən ekotuwīn lan. Kən etəm Masetonia kit təmətəu-pa itimat, nərgīn u Aristakas, in etəm Tesalonaeka.

³ Kən lawīgīn ekotiet-pa Saeton. Kən Julias təmatol təwīr kəm Pol, kən megəhan in məmə otuwar muwīn məplan rəhan neen netəmim itəm titun ilat. Kən ilat kəmoatehm wīr Pol.

⁴ Kən ekotiet mīn ikin əh, kən nīmətəg tatiləs itimat, kən motitəlau e nīkali nītən əh Saepras itəm nītəhəi təməlinu ikin.

⁵ Kən emotaiu ihluə e Silisia ne Pamflia, kən motiet-pa Lisia e taon Maera.

⁶ Ikin əh, etəm tərəmərə mopael min təmuwin məplan nego kit itəm təmiet Aleksantria matuwın Itali. Kən təmki-pən itimat lan.

⁷ Kən emotiet min, məto e nian tepət nego əh tətaiu mətig əm. Emotalkut məsin məmə ekotətoarus taon Nitas, kən emotuwa iuəhkir, məto tiəkis, məto-inu ioatıləs pikən nımətag, kən okol esotaiuən motuwın təhmin. Kən ekotaiu e nıkalın pis ikin məmə ekotuwın Krit. Emotıtəlau e poen asol əh nərgin u Salmone. Kən motıtəlau e nəwtain nəptən əh,

⁸ emotaiu ipar ipar əm, məto tiəkis əh. Kən ekotuwa motiet-pa e ikin kit katən məmə, Pasis Wır, iuəhkir o taon əh Lasea.

⁹ Məto-inu emotərəkin əm nian wır tepət təmuwa muwin, kən nian wır o nuwinən e nego tinol namnun, kən otəsuwəhən əh-roiu, nian rəha niamitə, kən itəhəi tərət. Nian asol rəha netəm Isrel u katən məmə, Nian Rəha Nafələn Təfagə, tinuwa rəkis minuwın e məwig Oktopa. Kən Pol təməghat məmə okotətə wır ilat, matən məmə,

¹⁰ “Piak min. İatəplan məmə okotatig e nəratən tepət e naliwəkən u rəhatat. Tımətig əm məmə itəhəi otərəkin kako min u, ne nego u, kən okəmə naka kitat min okotimis.”

¹¹ Məto etəm-iasol rəha mopael min tatətəlig-in pik etəm tatıləs nego ne etəm-iasol rəha nego. Kən məsətəlig-in pikən nəghatən rəha Pol.

¹² Kən pasis əh təsəwır pikən məmə nego otətul ikin e nian rəha nətəpən məto-inu nian əh, in nian nıtəhəi tətəsəsau pik lan. Kən ilat tepət kotən məmə təwır məmə okotiet. Nıkilat təməht məmə okotuwın əpəh e pasis əh Finiks motəhluaig ikin. Pasis əh in pasis kit əpəh Krit itəm təmol nohlin kəiu, kit tatuag-pən e nəwtain pəhap ikin, kən kit tatuag-pən nəwtain pis ikin. Kən nego titun nəməhlən ikin e nian rəha nəsəsauən.

Nımətag asol təmoh ilat

¹³ Kən nımətag wır kit tınatısi-pis matelel nat, kən netəm e nego, nıkilat təht məmə nımətag əh inəh kotolkeike məmə okotaiu lan. Kən motəmə pəs okotiet. Kən motiuw-pər iagke, motiuw niuwən, kən motiet. Emotaiu ipar ipar əm e nıtən əh Krit.

¹⁴ Məto təsuwəhən, nımətag asol kit tınatuwa min, nərgin u, Luətuəmlae, tatisi-pən e nəptən apon,

¹⁵ minatıləs itimat, minatoh nego. Kən nego tınəruru naiuən mıləs pikən nımətag, kən ekotapəs naiuən moatətəlig-in əm nımətag tatıləs itimat.

¹⁶ Emotuwın-pa Koata ikin e nıkalın pis ikin. İkin əh emotəhluaig ikin məsin, kən motalkut məmə ekotiuw-pər pot rəha nego un. Kən netəm koatol wək e nego, nahgilat təmikə o nıləs-ipərən pot.

¹⁷ Kən motəmki-pən təulə neen e nəwtain nego ləhau ikin, kən kietain tiəkis məmə otaskəlīm nego. İlat kəmotəgin məto-inu ihluə e Lipia, sənəmə lokamnım pik, kən nıkilat təht məmə nego otıləs pikən nıməkləkıl ikin əh. Kən kəmotiuw-ıəhau niuwən rəhalat, kən motapəs əm nımətag tıləs nego matuwın.

¹⁸ Kəmən lawıgin kən nımətag tatol əm nulan, kən kəmotəmki-arəp kako neen e nego.

¹⁹ Kəmən lawıgin min, kəmotəmki-arəp natımnat min katol wək lan e nego tahmen e təulə ne neen min.

²⁰ Kən nian tepət eməsotəplanən mıtgar ne məhau min lapın. Kən nımətag təmatol əm nulan nıkitimat təht məmə okol esotəmegəh minən.

²¹ Nian eməsotəgwənən o nian tepət məsin, kən Pol tətul əupən-in itimat mən məmə, “Nəman. Okol nəmotətəlig-in io, ko kəməsotietən Krit, kən okol kəsotatıgən e nəratən u kən məsotərəkinən natımnat tepət.

²² Məto roiu ekən-ipinə kəm itəmat məmə əsotəginən. Okol kitat kit ikin-u təsimisən, məto nego əm otərat.

²³ Nagelo kit rəha Uhgın rəhak itəm iatəfak kəm in təmən-ipa nəghatən u kəm io ehnaipən məmə,

²⁴ ‘Pol. Əsəginən. Onəkəike muwın mətul e niganəmti Sisa əpəh Rom. Məto-inu Uhgın təwir, kən nikin tagien məmə otosmegəh netəm u ilat min ik itəm noatasuəh e nego.’

²⁵ Kən Piak mın, əsotəginən. Io etahatətə e Uhgın məmə natimnat mın rafin otol əm məmə inu ne nagelo təmən-ipa mihin kəm io.

²⁶ Məto nımətag otıləs-ipar kitat əpəh e nəptən əkəku kit.”

Nitəhəi təmiləs-ipar nego

²⁷ Tinos nian ilat rafin fotin, kən lapın lan nımətag tıləs nego muwın əpəh e nitəhəi asol Metiterenian. Kən e nalugi nian lapın, netəm koatol wək e nego, nıkilat təht məmə enoatuwa iuəhkır o nəptən kit. ²⁸ Kən kəmotətu-pən nat figəm kit əpəh e nıpəgnəmti təulə kəhlman-əhlman teiuaiu məmə okotehm-tu məmə lokamnim o lokipar. Kən kəmotəplan məmə tahmen e negopagən tate-sepın ilat rafin. Kən motaiu məsın mın u kotəhlman-əhlman mın, məto tınahmen e negopagən ilat rafin tuente-eit əm.

²⁹ Kən netəm koatol wək e nego kəmotəgin məmə nego otıləs pikən kəpiel, kən motəmki-arəp iagke kuwit əpəh uarisig moatəfak məmə otian uəhai əm.

³⁰ Kən netəm koatol wək e nego kəmotalkut məmə okotuwar kəgim, kən motıləs-iəhau pot rəha nego moteiuə məmə okotuwın əpəh e nohlin nego kəmki-arəp mın iagke neen.

³¹ Məto Pol təmən-ipən kəm etəm tərəmərə e mopaal mın ne mopaal mın məmə, “Okəmə netəm əh kəsotəpələhən u ikin-u e nego, okol Uhgın təsosmegəhən itəmat.”

³² Kən mopaal mın kəmotətətip təulə, kən pot tiet-pən itəhəi.

³³ Tınuwa iuəhkır əm o nianən, kən Pol təmuəh nıkilat məmə okotəkəike kəgwən. Təmən məmə, “E nian ilat rafin fotin nəmoatəpələh əm moategəs məsotunən nat kit.

³⁴ Kən roiu iatən-ipinə məmə onəkotəkəike kun nat kit məmə onəkotəsanən. Kitat rafin okotəmegəh. Suah kit otəsətigən e nəratən.”

³⁵ Kən Pol təməmik pıret, kən mətul əupən-in elat məfak-pən ron kəm Uhgın, kən məmkas mun.

³⁶ Kən nıkilat təməwir mınətos nəgwənən mınəotun.

³⁷ Itimat rafin tu-hanrit-sepinte-sikis e nego.

³⁸ Nian ilat rafin kəmotəgwən rəkis, kən motəmik pak flaoa mın kəmki-arəp e nego məmə nego otoigəig.

Nego təmiləs nıməkləkıl

³⁹ Kən nian təmian, netəm koatol wək e nego kəmotəplan məmə enotuwa iuəhkır o nəptən əkəku kit, məto kotəruru məmə nəptən naka. Kən motəplan pasis kit u nıməkləkıl kit əh-ikin. Kən nıkilat təht məmə okotıləs-ipar nego əh-ikin.

⁴⁰ Kən kəmotətətip təulə e iagke mın kəpəs ilat kotamnim itəhəi. Kən motikis rəkis təulə mın itəm kəməlis ətain nuweə asol mın lan ikin katıləs nego ikin. Kən motiuw-pər niuwən əpəh əupən məmə nımətag otıləs nego muwar.

⁴¹ Məto ikin əh lokipar məsın, kən nohli nego təmaru nıməkləkıl, nego təməruru nəloalən. Kən nitəhəi tınatəhap-əhap naunisın nego.

⁴² Kən mopaal mın kınəotən məmə okotohamnu netəm koatol kalapus u nego tatəmik ilat məta neen kotəgim.

⁴³ Məto Julias u tərəmərə elat tolkeike məmə otosmegəh Pol kən mən-iəhau məmə okəsotolən nat əh koatən. Kən mən-ipən kəm netəm u kotitun neaiən məmə okotətipən paupən əpəh itəhəi, moteai par.

⁴⁴ Kən mən-ipən kəm ilat rafin əh-ikin məmə okotəmik nımismisi timpa ne nəwtain nego mın itəm nitəhəi tətəhap-əhap moteai lan. Emotol nəhlan kən motuwar rafin, suah kit təsımisən.

28

Pol əpəh e nəptən əh Malta

¹ Nian emotuwar, kən itimat rafin ekotəsanən əm, kən panotəto uarisig məmə nəptən əh, nərgin u Malta.

² Netəm ikin əh kəmotəwir pik otimat. Kən e nian əh nuhuən təmatəfik, nətəpən tepət. Kən kotahl nigəm asol kit məmə otəhg itimat.

³ Kən Pol təmea-pən o nig neen itəm kəmarginətain məmə otəmki-pən e nigəm. Əmun sineik kit itəm tus itəm katimis, təgin nahgi nigəm miet məkul-pən e nelmi Pol matus.

⁴ Netəm ikin əh kəmotəplan sineik tatəkul-pən e nelmi Pol, kən moatən kəm ilat min məmə, “Okəm-naka suah u in iol təfagə kit iohamnu itəm. Təməsimisən əpəh itəhəi, məto uhgin u nərgin u Nalpinən otəsegəhan-inən məmə otəmegəh.”

⁵ Məto Pol təmorautin-pən sineik əpəh e nigəm məsolən ne məmə sineik təmus otəto nahməən.

⁶ Netənim nikelat təht məmə nipəti Pol otasis o otəsuwəhən əh-roiu, tisi-pər morin mimis. Kəmoatəpələh kətəlkəlik ron roe, məto təsolən nat kit ne. Kən nikelat təməuhlin kən məht məmə okəm-naka suah u in uhgin kit.

⁷ Ikin əh sənəmə isəu o nəptən rəha suah kit, nərgin u Puplias, itəm tatəməmə e netəm ikin əh. Təməmik itimat ekotuwin iman ikin, kən matol təwir kəm itimat. Kən ekotətig iman ikin kos nian kisil.

⁸ Kən əmun tata rəha suah apon Puplias, tinatimis matəpətəp, kən mətaiu e nita. Kən Pol tuwin ron əpəh iman ikin imə, mələhəu-pən nelmin lan, məfak lan, əmun nimisən rəhan təwir min.

⁹ Nian netənim kəmotəto nat əh, kən ilat rafin e nitən un itəm koatimis kəmotuwa min o Pol. Kən Pol təfak elat kotəwir.

¹⁰ Netəm ikin əh, kəmos-ipa natimnat tepət kəm itimat. Nian enoatol əpen-əpenə məmə ekotiet, kəmotəmki-pən rafin rəhatimat natimnat ne nagwənən əpəh e nego itəm otətasitu etimat e suatip.

Pol təmuwin Rom

¹¹ Emotətig ikin əh motos məwig kisil, kən emotuwin e nego kit təmisi-pən Aleksantria matəhluaig e nəptən əh e nian rəha nətəpən. E nohli nego əh, kəməf aupən narmi uhgin mil əh mil-mil mil, nərgilau u Kasto ne Polakis.

¹² Emotuwa əh Saerakus, kən motətul ikin kos nian kisil.

¹³ Kən motiet ikin əh motuwa e taon kit min, nərgin u Retiam. Kən lawigin, nimətag iasi-pis tinatelel nat, kən ekotiet motaiu o nian kəiu, motiləs nat əpəh Puteoli.

¹⁴ Ikin əh emotəplan piatat min neen əh-ikin itəm koatəfak. Kən kotəpəh məmə ekotətig itimat min ilat o wik kitəh. Kən uarisig emotaliwək əm motuwin əpəh Rom. Kən inu suatip rəhatimat itəm emotaliwək lan motiet-pa Rom.

¹⁵ Kən nian piatat min itəm koatəfak əpəh Rom kəmotəto məmə emotuwin, kən kəmotuwa məmə okotəplan itimat əpəh e suatip. Kəmotuwa katəpələh əpəh Apias təmol nimə makit ikin rəhan. Ikin əh, hotel kisil əh-ikin. Kən nian Pol təməplan ilat, təmənwiji Uhgın, kən nikin təmagien mər ilis.

¹⁶ Nian emotiet-pa, kən kapman təmegəhan-in məmə Pol otətatig pişin əm e nimə kit, pəs mopaél kit tatehm.

Pol təməniarəp nəghatən rəha Uhgın əpəh Rom

¹⁷ Tinos nian kisil, kən Pol tahl-ipən nəghatən kəm netəm-iasol min rəha Isrel məmə okotuwa o nəghatən kit. Nian kəmotuwa, kən təməniarəp kəm ilat məmə, “Piak min. Io eməsolən nat tərət kit e netəm imətət ikin, ne kastom rəhatat itəm tipitət min kəmotəgətun kitat lan aupən. Məto netəm Jerusalem kəmotaskəlim io kiləs-ipən io kəm netəm Rom.

¹⁸ Kən netəm Rom kəmotətapəh-in nəghatən tepət ron io. Məto kəsotəplanən nəghatən kit ne məmə oekimis ron. Kən kotolkeike məmə okotahl-iarəp io.

¹⁹ Məto netəm Isrel ikin əh kəsotolkeikeən. Kən io atip əm ekətapəh məmə ekuwa ikin-u Rom mətul e kot e niganəmti suah u Sisa, məto esənən nəghatən kit tərət e natimak min.

²⁰ “Məto-inu tol nəhlan, kən ekolkeike məmə ekahl-ipən nəghatən otəmat məmə ekəplan itəmat məghat lan məsin kəm itəmat. Kəməlis io e sen u məto-inu o Iosmegəh əm u, itəm kitat netəm Isrel koatən məmə otəpanuwa.”

²¹ Kən kəmotən-ipən kəm Pol məmə, “Esotosən naoa lan kit ne itəm təmisipən Jutia. Kən kitat min neen kəsotisi-pənən ikin əh motos nəghatən ka məmə katən nəghatən tərət neen lam.

²² Məto ekotolkeike məmə ekotəto-tu məmə rəham nətəligən təhrol nulan. Məto-inu ekotitun məmə kinatən rat nolən rəha nəfakən u rəhatəmat əpəh ikin min rafin.”

²³ Kən ilat kəmos nian kit o nəghatən. Kən e nian əh, ilat tepət min netəm Isrel kəmotuwa əh Pol tətətig ikin. Kən in təməghat kəm ilat e nian apiəpiə əh, matən wır kəm ilat nərəmərəən Rəha Uhgın. Kən matən min Lou rəha Moses ne ien min rəha Uhgın, məmə otiuw ilat kotuwa o Iesu.

²⁴ Neen kəmotəto rəhan nəghatən, motən nıpahrienən lan. Məto neen kəsotənən nıpahrienən lan.

²⁵ Kən mınəotərgəhəu mınəotol məmə okotəgim min. Məto uarisig kotiet, Pol tən-ipən nəghatən kit min kəm ilat məmə, “Nəghatən itəm Narmın Rəha Uhgın təmos-ipən kəm ien rəha Uhgın u Asea məmə otən-iarəp kəm tıpitat min aupən, in tətuatip əm. Uhgın təmən kəm ien məmə,

²⁶ “Uwın mən-iarəp kəm netəm əh məmə io Uhgın iatən məmə,

“Onəkotəto motəto motəto,
məto okol nəsotitunən nian kit ne.
Kən onəkotəplan motəplan motəplan,
məto okol nəsotitunən nian kit ne.”

²⁷ In tol min-nulan məto-inu nıkilat tınıəkis rəkis.

Kəmotətosig-in matəlgilat ne niganəmtilat.

Məto okəmə kəsotolən nəhlan,
okəm-naka kotitun nəplanən e niganəmtilat ne motəto e matəlgilat,
o kotitun nitunən e nıkilat,
kən motəuhlin ilat motəhatətə lak,
kən məmə ekol ilat kotəwır min.”

²⁸ Kən Pol təmə, “Onəkotəkəike kitun wır məmə Uhgın təmol suatip u rəhan o nos-megəhən netənim. Tınuwın rəkis o Iaihlua min. Kən netəm min əh okotətəlig-in nəghatən əh kən motən nıpahrienən lan.”*

³⁰ Kən e nup kəiu apiəpiə, Pol təmatətou əm nimə əh mətatig lan. Kən nıkin tətəgien o netənim rafin itəm koatuwa moatehm.

³¹ In təkəkəike matən-iarəp nərəmərəən Rəha Uhgın, kən matəgətun əskasik ilat e namnusən təwır rəha Iərəməre Iesu Kristo. Kən suah kit tıkə məmə otən-iəhau o nən-iarəpən nəghatən əh.

28:18: Wək 26:31 **28:19:** Wək 25:11 **28:20:** Wək 26:6-7 **28:22:** Wək 24:14 **28:27:** Aes 6:9,10 * **28:28:**
E kopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən pisin kit min əh-ikin itəm tatilpın nəghatən u matən məmə, “29 Nian Pol təmol namnun rəhan nəghatən, kən kəmotiet nətəligən rəhalat təman kitəh kitəh kən moatərgəhəu.”

Rom Naoa itəm Pol təməte tuwin kəm iəfak min ikin Rom Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Rom

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte naoa u tatuwin kəm iəfak min itəm ilat kotatig e taon asol u Rom.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol tatən məmə in tolkeike məmə otuwin mehm iəfak min əpəh Rom, uarisig in təpanuwın e kantri u Spen. Məto aupən ikin, in otəkəike muwin mos məni neen o nos-ipənən kəm ian-rat min e niməfak rəha Jerusalem. E niməfak rəha Rom, Iaihlua min tepət, məto netəm Isrel tepət min.

?Təməte naoa u o naka? Uarisig Pol tatuwin Rom, in tolkeike məmə ilat okotaupən motitun in, kən inəh, in təməte naoa u. Netəm Rom kəsotosən əh nəgətonən kit rəha aposol kit. Kən inəh, in tolkeike məmə otən-iarəp suatip ətuatip rəha Uhgın o nosmegəhən netəmim. Kən in tolkeike məmə otən əsas məmə otahro min nulan, Iaihlua min ne netəm Isrel, ilat rafin okotuwa kitiəh əm e niməfak rəha Uhgın.

Pol təmən təwir kəm ilat

¹ Io Pol, u io slef kit rəha Kristo Iesu. Uhgın təmaun-in io məmə io aposol, kən təmitəpun miləs-ipər io məmə ekən-iarəp namnusən təwir rəhan. ² Namnusən təwir u, in tinəmən-ia kis nuwəh rəkis e rəhan ien min itəm kəmotəte-pən e Naoa Rəha Uhgın.

³⁻⁴ Namnusən təwir əh tatəghat-in Nətin, Iesu Kristo rəhatat Iərəmərə. In təmuwa etəmim kit e noanol rəha Kig Tefit. Kən Uhgın təməgəton məmə in Nətin ətuatip nian təmosmegəh in e nimisən e nəsanənən e wək rəha Narmin asim.

⁵ E Kristo, Uhgın təmöl təwir kəm io, mos-ipa kəm io wək wir məmə io aposol kit. Təmos-ipa wək əh məmə ekaun-in netəmim e niki Iaihlua* min e noanol min rafin məmə okotən nīpahrienən lan, kən tol nəhlan, moatol nəwian. Kən nian koatol nəhlan, otīləs-ipər nərgi Iesu.

⁶ Kən itəmat min, Uhgın təmaun-in itəmat məmə itəmat rəha Iesu Kristo.

⁷ Kən roiu ekəte naoa kəm itəmat rafin əpəh Rom itəm Uhgın tolkeike itəmat, kən təmaun-in itəmat məmə rəhan.

Pəs Uhgın Tata rəhatat, ne Iərəmərə Iesu Kristo okuawte-in rəhalau nəwiran ne nəməlinuən kəm itəmat.

Pol təmolkeike məmə otuwin məplan netəm Rom

⁸ Uarisig epanəghat, iakən tagkiu kəm rəhak Uhgın e Iesu Kristo otəmat rafin aɡin-əh, məto-inu netəmim rafin e nətueintən kəmotəto namnusən e nahatətəən rəhatəmat.

⁹ Kən Uhgın titun məmə e nian rafin iatəfak, kən məsaluinən itəmat. Iatol pik wək rəhan e nīkik rafin o nən-iarəpən namnusən təwir e Nətin.

¹⁰ Kən iatəfak məmə okəmə in nətəligən pahrien rəha Uhgın, in oterəh e suatip kit məmə ekimnə məplan itəmat.

¹¹ Iakolkeike pik məmə ekimnə məplan itəmat məmə ekawte-in kəm itəmat nəwiran kit rəha Narmin Rəha Uhgın məmə otol itəmat nakotətul əskasik təhmin min.

¹² Nīpəti nəghatən u məmə, nahatətəən rəhatəmat titun nasituən lak, kən rəhak min titun nasituən etəmat.

¹³ Piak min ne winik min, təwir məmə nəkotitun məmə nian tepət, rəhak nətəligən təht məmə ekimnə muag itəmat. Məto nian rafin natimnat neen koatahtosig-in io o nimnəən.

1:1: Wək 9:15 **1:2:** Rom 16:25-26 * **1:5:** Nəghatən u "Iaihlua" tatəghat-in netəmim rafin itəm sənəmə noanol rəha Isrel. **1:5:** Wək 26:16-18; Kal 2:7-9 **1:7:** Nam 6:25-26 **1:10:** Wək 19:21; Rom 15:23

Iakolkeike māmā rəhak wək otoe-in noan e nāmegəhən rəhatəmat, tahmen e nāmegəhən rəha Iaihlua min ikin pişin pişin min.

¹⁴ Ekəkəike mən-iarəp namnusən təwir kəm netəmim rafin itəm sənəmā noanol rəha Isrel, netəm itəm kotitun nəghatən Kris ne nolən rəhalat, ne netəm itəm kotəruru, kən ilat itəm kəmotol-wir skul, ne ilat itəm kəsotol-wirən skul. Əwəh, ekəkəike mən-iarəp kəm ilat rafin.

¹⁵ Kən o nat əh, iakolkeike pik māmā ekən-iarəp namnusən təwir kəm itəmat min əpəh Rom.

¹⁶ Iatəghat min-nəhlan məto-inu, io esaulisən inən namnusən təwir. Esaulisən məto-inu namnusən təwir in nəsanənən rəha Uhgın o nosmegəhən netəmim rafin itəm koatahatətə lan, təmaupən muwa o noanol min rəha Isrel, uarisig u, o Iaihlua min.

¹⁷ Tol nəhlan, e namnusən təwir, Uhgın təmol əp suatip rəhan māmā Uhgın tatosipən rəhan əm nətuatipən kəm netəmim. E nahatətəən əm, Uhgın tatol māmā netəmim kotuwa motətuatip e niğanəmtin. Kən inu tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən māmā, “Netəmim itəm kotətuatip e niğanəmti Uhgın e nahatətəən rəhalat, ilat okotos nāmegəhən liliin.”

Neməha tatol Uhgın o təfagə rat rafin

¹⁸ Məto Uhgın e nego e neai tatəgətun rəhan neməha ne nalpınən o netəmim rafin itəm koatəht nəwian moatol təfagə rat. Ilat koatətlosig-in nipahrienən rəha Uhgın e nolən rat min rəhalat,

¹⁹ məto-inu ilat kotitun nəplan ətuatipən natimnat rafin itəm netəmim kotitun nitunən Uhgın lan. Tol nəhlan məto-inu Uhgın atip təməgətun ətuatip ilat lan.

²⁰ Okol netəmim kəsotəplan ətuatipən Uhgın e niğanəmtilat. Məto təmətuoun e nian in təmol neai, ne nəptən, ne natimnat rafin, kən netəmim rafin kotitun nəplanən e niğanəmtilat, natimnat rafin itəm in təmol, kən tol nəhlan, kotitun nəplanən rəhan nəsanənən itəm tatuwin əm nulan namnun tikə, ne nipahrienən māmā in Uhgın, kən motitun nitunən māmā Uhgın in təhrol nulan. O nat əh, etəmim kit tikə itəm titun nənən māmā in təruru māmā Uhgın təhrol nulan.

²¹ Tol nəhlan məto-inu, nat əpnəpin ilat kəmotitun Uhgın məsin, məto kəmotapəs nisaiiən māmā in Uhgın, kən məsotənən kəm in māmā nikilat tagien o natimnat in təmol kəm ilat. Məto nikilat təmatəht nalpəkəuən alməl min māmā Uhgın tahro nulan, kən nətəligən rəhalat təmuwa mapinəp, minotəruru suatip itəm Uhgın tolkeike māmā okotitun.

²² Nat əpnəpin ilat koatən māmā ilat kotenatig, məto ilat kəmotuwa ialməl min,

²³ kən kəmotapəs nəfakən kəm Uhgın itəm rəhan nepətən təhag-əhag, kən otəsimisən tətətig liliin, kən minotətuoun moatəfak kəm narmi nat min itəm tahmen e netəmim u okotimis nian kit, o tahmen e mənig min, o nat megəh min koataliwək o koatəkiəh.

²⁴ O nat u, Uhgın təmapəs ilat megəhan-in ilat māmā okotətəu-pən əm nolən rat min itəm nikilat tolkeike māmā okotol e nipətilat. Tol nəhlan, ilat kəmotol nolən min e nipətilat itəm tol əm naulisən.

²⁵ Ilat kəmotapəs nipahrienən rəha Uhgın motaskəlim neiuəiuəən, kən moatəfak moatol wək kəm neai, ne nəptən, ne natimnat rafin itəm Uhgın təmol, məto kəmotapəs nəfakən kəm Uhgın. Məto pəs kitat kotənwiwi in nian rafin namnun tikə. Əwəh.

²⁶ O nolən min əh itəm netəmim kəmotol kəm Uhgın, təmapəs ilat, megəhan-in ilat māmā okotətəu-pən əm nolən rat min itəm nikilat tolkeike māmā okotol e nipətilat itəm tol naulisən əm. Nat əpnəpin nipitan min, məto ilat kotapəs nətəu-pənən rəhalat nəman, moatit atip ilat min, kən nat u in nat pişin e itəm u Uhgın təmələhəu.

²⁷ Kæn e nolæn ahmen-ahmen æm, næman mæn, ilat kæmotapæs nitæn ræhalat nîpitan mæn, moatolkeike pik næman pîsin mæn. Ilat koatit atîp ilat mæn itæm tol naulisæn. Kæn Uhgîn tæmos-ipæn nalpînæn kæn ilat o ræhalat nolæn rat agîn mæn.

²⁸ Kæn nat kit mæn. Mæto-inu ilat kæsotolkeikeæn mæmæ okotitun Uhgîn, in tæmapæs ilat megæhan-in ilat mæmæ ræhalat nætæligæn tæsîtunæn mæmæ nat kit in tæwir o nat kit in tærat, kæn megæhan-in mæmæ okotol nat itæm tæsætutîpæn mæmæ okotol.

²⁹ Nîkîlat tæmærioah e nolæn rat pîsin pîsin mæn rafîn, kæn ilat naumis, kæn ilat koategæs-in suatîp o næækînæn netæmim. Kæn nîkîlat tæmærioah e nolæn rat mæn æh: ilat koatetet netæmim, ilat iohamnu itæm, ilat koatol natîmnat itæm koatiuw-pa nemæha, ilat neiueiuæ, ilat koatol tærat kæn netæmim. Ilat koatæn nîkalî netæmim,

³⁰ moatæn rat netæmim, ilat koatetæhau Uhgîn, ilat nægæt-irækis, ilat nausit moatæghat ausit. Ilat koategæs-in suatîp o nolæn tæfagæ rat mæn itæm netæmim kotærruru æh. Ilat moatæht næwia tata ne mama.

³¹ Ilat nenîkæ, ilat næghat tîpîk, nolkeikeæn ræhalat tîkæ o netæmim, kæn nat æpnapîn ilat atîp mæn neen, okol tæsætælig-inæn nasækæn o nasîtuæn e netæmim.

³² Ilat kotîtun pap næghatæn ætuatîp ræha Uhgîn itæm tatæn mæmæ netæm mæn u koatol nolæn mæn æh, kotækæike motîmis. Mæto ilat koatækæike e nolæn mæn æh, kæn ilat koatol nolæn rat taprækis-in nat æh, nîkîlat tagîen o netæmim neen mæn itæm koatol nolæn rat mæn æh, kæn moatîlæs-ipær ræhalat nætæligæn mæmæ okotol.

2

*Uhgîn otakîl muæh mælæhæu næghatæn o tæfagæ rat**

¹ Tol næhlan, nat æpnapîn itæmat netæmim naka, okæmæ nakotakîl motuæh motælæhæu næghatæn ræha suah kit o nolæn rat kit ræhan,† mæto nakotakîl motuæh motælæhæu ræhatæmat atîp næghatæn. Kæn ræhatæmat næghatæn tîkæ o nuhalpînæn, mæto-inu itæmat itæm nækoatol næhlan, nækoatol nolæn rat mæn ahmen-ahmen mæn æm elat.

² Kæn kitat kotîtun mæmæ nîan Uhgîn tatakîl matuæh matælæhæu næghatæn kæn netæmim itæm koatol nolæn mæn æh itæm enæmæn rækis, ræhan næghatæn in tætuatîp æm.

³ Tol næhlan, nîan itæmat nakotakîl motuæh motælæhæu næghatæn ræha netæmim o næratæn ræhalat, mæto itæmat nækoatol nolæn ahmen-ahmen æm, kæn okol næsotagîmæn nîan Uhgîn otakîl muæh mælæhæu næghatæn kæn itæmat.

⁴ !Nîkîtæmat tæsæht pikæn nolæn ræha Uhgîn! In tatol tæwir pik kæn itæmat, kæn mæsetæhau uæhaiæn itæmat, kæn ræhan nætæligæn otæmat in tæfæmæh. Mæto itæmat nækoatol nat æpnapîn æm e nolæn wir mæn æh ræhan. Nækotîtun o kæp, mæmæ tatol nolæn tæwir mæn kæn itæmat mæmæ onækotæuhlin itæmat e ræhatæmat nolæn rat mæn.

⁵ Mæto ræhatæmat-kapæ tîækis, kæn mæsetæuhlinæn itæmat e ræhatæmat nolæn rat mæn. Kæn o nat u, nakotargætæn nemæha ne nalpînæn ræha Uhgîn otæmat. Kæn onækotos nemæha ne nalpînæn ræhan e nîan Uhgîn otol æp ræhan nælæhæuæn næghatæn itæm tætuatîp.

⁶ Kæn Uhgîn otos-ipæn kæn netæmim kîtiæh kîtiæh tætuæ-pæn æm natîmnat itæm kæmotol.

⁷ Uhgîn otos-ipæn næmegæhan lîlîn kæn netæmim itæm koatætul æskasîk nîan rafîn o nolæn nat itæm tætuatîp. Netæm mæn æh koatalkut pik o nolæn nat wir mæmæ Uhgîn otos-ipæn kæn ilat nænwiwiæn, ne nîsîaiiæn, ne næmegæhan itæm namnun tîkæ.

⁸ Mæto in otos-ipæn ræhan nemæha ne nalpînæn kæn netæmim neen itæm koatalkut atîp æm o nærpîlat, kæn moatæuhlin mæntaalat o nîpahrienæn, kæn moatætæu-pæn nolæn rat mæn.

⁹ Netæmim rafîn itæm koatol nolæn rat, ilat okotos næratæn ne nîan îækis mæn. Otaupæn pîtæn o noanol mæn ræha Isrel, uarisig u o Iaihlua mæn.

1:27: Lev 18:22; 20:13; 1 Kor 6:9 * **2::** E ves mæn u e 2:1-3:8, Pol tatæghat ætuatîp kæn netæm Isrel. Tatæghat-in nolæn ræhalat itæm nîkîlat tæht mæmæ kotætutîp e nîganæmtî Uhgîn mæto-inu ilat noanol ræha Isrel, kæn koatætæu-pæn Lou ræha Moses. † **2:1:** Netæm Isrel kæmotæn mæmæ Iaihlua mæn, ilat rafîn netæm kotærat mæto-inu Iaihlua mæn kænæsotosæn Lou ræha Moses. **2:1:** Mat 7:1-2; Jon 8:7 **2:4:** Efes 1:7; 2 Pita 3:15 **2:6:** Sam 62:12; Prov 24:12; Mat 16:27; 2 Kor 5:10 **2:7:** Rom 8:17-18 **2:8:** 2 Tes 1:8

¹⁰ Mæto o netəmim rafin itəm koatol nolən wīr, Uhgīn otos-ipən nənwiwīən, ne nisīaiiən, ne nəmēlinuən. Otaupən pītən o noanol mīn rəha Isrel, uarisīg u, o Iaihlua mīn.

¹¹ Tol nəhlan mæto-inu Uhgīn tatol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafin. Nat əpnapīn ilat noanol rəha Isrel o Iaihlua mīn, ilat rafin okotos nat itəm tətuatīp olat, inu nalpīnən o nəwīrən.

¹² Uhgīn otol nalpīnən kəm Iaihlua mīn o nolən rat mīn rəhalat, nat əpnapīn kəməsotosən Lou itəm Uhgīn təmos-ipən kəm Moses. Kən noanol rəha Isrel, netəmim itəm kəmos Lou, Uhgīn otakil rəhalat nolən mīn e nəghatən rəha Lou, kən in otuəh mələhəu nəghatən rəhalat lan.

¹³ Tol nəhlan mæto-inu sənəmæ netəmim itəm koatəto Lou itəm kotətuatīp e nīganəmtī Uhgīn, mæto netəmim itəm koatol nat itəm Lou tatən, ilat əh, Uhgīn otən məmæ ilat kotətuatīp e nīganəmtīn.

¹⁴ Nīpahrienən, Iaihlua mīn kəməsotosən Lou rəha Moses. Mæto nīan mīn neen, koatətəu-pən əm rəhalat nətəlīgən motol nat itəm tətuatīp, tahmen-ahmen əm e itəm əh Lou tatən. Inu tatəgətun məmæ lou kit əh-ikīn e nīkilat, kən ilat kotītun nat itəm in tətuatīp, ne nat itəm təsətuatīpən, nat əpnapīn kəsotosən Lou rəha Moses.

¹⁵ Ilat kotītun məmæ nīpətī Lou əh-ikīn rəha Uhgīn e nīkilat mæto-inu nīan ilat koatol təwīr, nīkilat tatəht məmæ, “nolən u təwīr,” kən nīan koatol nolən rat, nīkilat tatəht məmæ, “nolən u tərət.”

¹⁶ Əwəh, nīan kit otəpanuwa pahrien itəm Uhgīn otən məmæ Iesu Kristo otakil muəh mələhəu nəghatən rəha netəmim rafin o nolən mīn itəm netəmim kotītun nəplanən, ne nolən mīn ne nətəlīgən anion mīn. Inu rəhak nəghatən rəha namnusən təwīr.

Netəm Isrel ne Lou rəha Moses

¹⁷ Mæto pəs ekəghat kəm itəmat netəm Isrel. Nakoatən məmæ itəmat noanol rəha Isrel, kən moatəgīle e Lou məmæ in suatīp rəha Uhgīn o nosmegəhən itəmat lan, kən moatəghat ausit məmæ itəmat əm nəkotītun Uhgīn, kən in tītun mīn əm itəmat.

¹⁸ Kən nakoatən məmæ nəkotītun rəkīs nat naka itəm Uhgīn tolkeike, kən itəmat nəkotītun suatīp itəm tətuatīp wīr mæto-inu Lou təməgətun itəmat lan.

¹⁹ Itəmat nakotən pīk məmæ nakoatit iganəmtīn əpīs mīn, kən itəmat nakotasiəgəpīn suatīp rəha netəm koataliwək tapīnəp ikīn,

²⁰ kən moatəgətun ialməl mīn ne nisualkələh.‡ Nakoatən nəhlan mæto-inu itəmat nakoatos Lou itəm nītunən ne nīpahrienən rafin koatātīg lan.

²¹ Təwīr əm nakoatəgətun netəm pīsīn pīsīn mīn. ?Mæto tahro nəsoatəgətun atīpən itəmat? Itəmat nakoatəgətun məmæ netəmim okəsotakləhən. ?Mæto tahro nakotakləh?

²² Itəmat nakoatəgətun məmæ okəsakləh-inən pətən. ?Mæto tahro itəmat nakotakləh-in pətən? Nakoatətəhau narmī nat mīn kəməte e nīg. ?Mæto tahro nakoatəkləh-in natimnat e nīməfak rəha narmī nat mīn?

²³ Nakotəghat ausit o Lou. ?Mæto tahro nakotətəgəhl Lou motərəkīn nərgī Uhgīn?

²⁴ Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgīn itəm tatən məmæ, “!Netəm Isrel! Iaihlua mīn koatən rat nərgī Uhgīn o nolən tərət rəhatəmat.”

²⁵ Nolən rəha nəhg-ipənən in nat təwīr okəmæ nəkoatətəu-pən Lou. Mæto okəmæ nakotətəgəhl Lou, kən tahmen əm məmæ kəsəhg-ipənən itəmat.

²⁶ Okəmæ Iaihlua kit u kəsəhg-ipənən, mæto tatətəu-pən Lou, Uhgīn otəplan suah əh məmæ kīnəhg-ipən rəkīs.

²⁷ Kən netəmim itəm kəsəhg-ipənən ilat e nīpətīlat, mæto koatətəu-pən Lou, ilat okotakil motuəh motələhəu nəghatən rəhatəmat mæto-inu, nat əpnapīn nəmos pap Lou itəm kəməte, kən kəməhg-ipən itəmat, mæto nakoatətəgəhl Lou.

2:14: Wək 10:35 ‡ **2:20:** Nīan Pol tatən “iganəmtīn əpīs mīn,” ne “ialməl mīn,” ne “nisualkələh,” in tatəghat-in Iaihlua mīn itəm netəm Isrel koatən məmæ ilat kotol nolən mīn əh. **2:20:** 2 Tim 3:5 **2:21:** Mat 23:3-4 **2:24:** Aes 52:5 **2:26:** Kal 5:6

²⁸ Okamə suah kit təmol nolən rəha netəm Isrel e nīpətin, təsolən məmə in təmuwa etəm Isrel pahrien. Kən nolən pahrien rəha nəhg-ipənən sənəmə nat kit rəha nīpətin.

²⁹ Məto suah kit itəm in etəm Isrel pahrien, in etəm Isrel e nīkin. Kən nolən pahrien rəha nəhg-ipənən, in nat kit rəha nīki etəmim itəm Narmin əm Rəha Uhgīn tatol, məto Lou təsolən. Kən sənəmə netəmim itəm koatīlēs-ipər nərgi suah əh, məto Uhgīn əm tatīlēs-ipər nərgīn.

3

Nian rafin Uhgīn tatol rəhan nəghatən

¹ Kəm-naka suah kit otən məmə, “?Okamə nīpəti nəhg-ipənən suah kit, in sənəmə nat kit rəha nīpətin, kən tahro nakoatən məmə nəhg-ipənən in nat wīr kit? ?Kən o nat naka in nat wīr kit məmə suah kit in etəm Isrel?”

² !Kən io ekən məmə okamə suah kit in etəm Isrel, in nat wīr agīn e nolən mīn rafin! Nat tətəupən, Uhgīn təmələhəu-pən e nelmīlat, nəghatən ətuatīp rəhan.

³ In nīpahrienən məmə ilat neen kəsotolən nəghatən itəm ilat kəmotən məmə okotol. Məto nolən rəhalat təsolən məmə Uhgīn otəsolən rəhan nəghatən.

⁴ !Kəp! Nat əpnapīn netəmim rafin e nətueintən koateiuə, məto Uhgīn təseiuəən. Tahmen əm e Naoa Rəha Uhgīn tatəghat-in Uhgīn matən mīn-nulan məmə, “Nian nakəghat, nəghatən rəham otəgətun məmə ik nakətuatīp.

Nian netəmim okotakil rəham nolən mīn, motən məmə nəmol nolən tərat mīn, məto onatol win elat.”

⁵ Məto kəm-naka suah kit otən e nətəligən rəha etəmim əm məmə, “Kitat koatol nolən itəm təsətuatīpən. Məto nolən rat rəhatat tatəgətun məmə Uhgīn tatol tətətuatīp nian rafin. ?Kən okamə nolən rat rəhatat tatīlēs-ipər nərgi Uhgīn, məto in otol nalpīnən kəm kitat o naka? Rəhan nolən təsətuatīpən.”

⁶ !Ei, kəp, nətəligən əh in neiueiuəən! ?Okamə nətəligən əh in nīpahrienən, kən Uhgīn otahro mīn-nulan makil muəh mələhəu nəghatən rəha netəmim e nətueintən?

⁷ Kən kəm-naka suah kit otən məmə, “?Okamə ekeiuə, kən rəhak neiueiəən otəgətun məmə Uhgīn tatən əm nīpahrienən, kən netəmim koatənwiwi in ron, kən tahro nulan Uhgīn otakil muəh mələhəu nəghatən rəhak məmə emol təfagə rat?”

⁸ Məto io ekatən məmə, okamə kotətəu-pən nətəligən alməl mīn nəhlan, netəmim kotītun nənən məmə, “Pəs kotol nolən rat mīn məmə rəhatat nolən rat mīn okotoe-in nəwīrən.” Məto nəghatən u tərat. Nīpahrienən, netəmim neen koatən rat nərgək moateiuə məmə io iatəghat matətəu-pən nətəligən alməl mīn nəhlan. Uhgīn otakil muəh mələhəu nəghatən rəhalat, kən nəghatən əh in tətətuatīp əm.

Suah kit tikə itəm tətətuatīp wīr agīn

⁹ ?Kən tahro? ?Kitat okotən naka əh-roiu? ?Nīkitəmat təht məmə Uhgīn otol təwīr kəm netəm Isrel maprəkīs-in Iaihlua mīn? !Kəp! Emən rəkīs məmə nəsanənən rəha təfagə rat tatarəmərə e netəmim rafin, netəm Isrel ne Iaihlua mīn.

¹⁰ Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgīn itəm tatən məmə,

“Suah kit tikə itəm tətətuatīp, kitiəh agīn huə ne tikə;

¹¹ Suah kit tikə itəm titun,
suah kit tikə itəm tategəs-in Uhgīn.

¹² Netəmim rafin agīn kəmotəuhlin məntaalat o Uhgīn,
ilat kəmotuwa nəlpah mīn o nolən nəwīa Uhgīn,
suah kit tikə itəm in tatol nəwīrən, kitiəh agīn huə ne tikə.”

¹³ “Nəghatən rəhalat tahmen e nəpienən rəha suwīt itəm təmoag,
Nāmīlat tərīoah e neiueiuəən.”

“Poesen rəha sɪnek tatisi-pən e nohlilat.”

14 “Nohlilat tərɔoah e nau-iərmis-inən ne nəghatən tarip.”

15 “Kotaiu uəhai əm o nohamnuən itəm;

16 ikin mɪn rafin itəm koatuwin ikin, koatərəkɪn natimnat, kən moatol netəmim koatəto tərət,

17 kən ilat kotəruru aɡɪn suatip rəha nəməlinuən.”

18 “Ilat kəsotəɡɪnən Uhgɪn, kən nisaiiən rəhan tikə aɡɪn e nətəlɪɡən rəhalat.”

19 Kitat kotitun məmə natimnat rafin itəm Lou tatən, in rəha netəm itəm Uhgɪn təmos-
ipən Lou kəm ilat. Tol nəhlan məmə suah kit tikə titun nuhalpɪnən nəghatən itəm Uhgɪn
otən. Kən netəmim rafin e nətueintən otəkəike motətul aupən e nɪɡanəmti Uhgɪn məmə
in otakil muəh mələhəu nəghatən rəhalat.

20 Tol nəhlan, etəmim tikə aɡɪn itəm Uhgɪn otən-iarəp məmə in tətuatip e nɪɡanəmtin
məto-inu in təmətəu-pən Lou. Kəp, məto e Lou, kitat rafin kotitun məmə kitat nol təfagə
rat.

Nətuatipən e nɪɡanəmti Uhgɪn tatuwa e nahatətəən əm

21 Məto roiu, Uhgɪn tɪnol-arəp rəkis rəhan suatip məmə netəmim okotuwa kətuatip
e nɪɡanəmtin. Suatip əh sənəmə inu okotətəu-pən Lou. Məto nəghatən mɪn e Lou, ne
nəghatən rəha ien mɪn aupən, koatəghat-in suatip pɪsɪn əh.

22 Uhgɪn tatol suah kit tətətuatip e nɪɡanəmtin nian tətəhatətə e Iesu Kristo. Kən Uhgɪn
otol kəm netəmim rafin itəm koatahatətə lan. Netəmim rafin kotahmen-ahmen əm,

23 məto-inu netəmim rafin kəmotol təfagə rat kən motəmkakɪəh e suatip rəha
nətuatipən rəha Uhgɪn itəm təwɪr məhəɡ-əhəɡ,

24 kən e nəwɪrən rəhan, Uhgɪn tatən əm məmə ilat rafin itəm koatahatətə lan, ilat
kotətuatip əm e nɪɡanəmtin, motuwa netəmim rəhan, tahmen e nalpəkəuən rəhan. Ilat
kəsotətəuən nat kit məmə okotuwa nəhlan, məto Kristo Iesu təmətəu suatip rəhalat, mikis
ilat o təfagə rat mɪn rəhalat e nɪmɪsən rəhan.

25 Uhgɪn təməhl-ɪpa Kristo məmə in sakrifais itəm təmos nalpɪnən ne neməha rəhan o
təfagə rat mɪn, nian nitan təmaiu. Kən Uhgɪn tətəfəl təfagə rat mɪn rəha netəmim nian
netəmim kotəhatətə məmə Kristo təmɪmɪs olat. Uhgɪn təmol suatip əh məmə otəɡətun
məmə rəhan nolən in tətuatip aɡɪn-əh, məto-inu e nətəlɪɡən rəhan itəm kaifəməh, in
təsolən nalpɪnən o təfagə rat mɪn itəm netəmim kəmotol aupən.

26 Təmol nəhlan məmə otəɡətun roiu məmə nolən rəhan in tətuatip. In təməsaluin əmən
təfagə rat mɪn, məto təməhl-ɪpa Iesu məmə in otos nalpɪnən o təfagə rat mɪn. Kən Uhgɪn
atip əm tatən məmə netəmim itəm kotəhatətə e Iesu, ilat okotətuatip e nɪɡanəmtin.

27 ?Tol nəhlan, etəmim kit titun nəghat ausitən o nat kit itəm təmol, məmə in tətuatip e
nɪɡanəmti Uhgɪn, o kəp? Kəp, nat tikə. ?Kən etəmim təruru nəghat ausitən o naka? Məto-
inu etəmim kit tikə itəm titun nətəu-pənən Lou məmə tatuwa mətuatip e nɪɡanəmti Uhgɪn.
Uhgɪn tatol etəmim tətuatip e nɪɡanəmtin e nahatətəən əm rəhan.

28 Tol nəhlan məto-inu kitat kotaskəlɪm əskasik nətəlɪɡən məmə etəmim tətətuatip e
nɪɡanəmti Uhgɪn e rəhan nahatətəən, məto sənəmə e nətəu-pənən Lou.

29 Uhgɪn, in sənəmə Uhgɪn rəha netəm Isrel əm. In Uhgɪn mɪn rəha Iaihlua mɪn,

30 məto-inu Uhgɪn kitɪəh əm, itəm in otol netəmim kotətuatip e nɪɡanəmtin e suatip
kitɪəh əm, nahatətəən rəhalat. Tahmen-ahmen əm o netəm Isrel ne Iaihlua mɪn.

31 ?Təhro əh-roiu e Lou əh? ?Nahatətəən əh tatol Lou əh in nat əpnəpɪn? !Kəp! Məto
nian koatahatətə əm e Uhgɪn, kən e nolən əh, koatətəu-pən ətuatip suatip pahrien rəha
Lou.

4

Uhgin tæmol Epraham tætuatip e niganæmtin e nahatætææn

¹ Epraham in næukæti noanol min ræha Isrel aupæn. Otætælig-in-tu nat naka itæm Epraham tæmehm mæmæ in suatip ræha nætuatipæn e niganæmti Uhgin.

² Uhgin tæmol Epraham tætuatip e niganæmtin, mæto sænæmæ e nolæn wir min ræha Epraham. Okæmæ nolæn wir min ræhan in suatip ræha nætuatipæn, kæn Epraham titun næghat ausitæn ron. Mæto e niganæmti Uhgin, okol Epraham tæsausitæn o nat kit,

³ mæto-inu Naoa Ræha Uhgin tatæn mæmæ, “Epraham tæmatahatætæ e Uhgin, kæn Uhgin tæmæn mæmæ Epraham in tætuatip e niganæmtin o nahatætææn ræhan.”

⁴ Nian suah kit tatol wæk o nætouæn, ræhan iæræmæ ræ tæsænæn mæmæ ræhan nætouæn in presen kit kæm in, mæto iæræmæ ræ tækæike mos-ipæn nætouæn o ræhan wæk.

⁵ Mæto kitat kæsotolæn wæk mæmæ okotuwa katætuatip e niganæmti Uhgin. Kitat kotahatætæ æm e Uhgin, kæn in tatol mæmæ kitat kotuwa katætuatip e ræhatat nahatætææn. Uhgin pisin æm itæm tatol netæm u kotærat koatuwa katætuatip e niganæmtin.

⁶ Tefit in tæmatæghat-in nat u nian in tæmæn-iaræp mæmæ næwiræn pahrien otuwîn o etæm itæm Uhgin tatæn mæmæ in tætuatip e niganæmtin, mæto sænæmæ e nolæn wir itæm suah u tæmol. In tæmæn mæmæ,

⁷ “Næwiræn pahrien tatuwîn o netæm u Uhgin tæmafæl ræhalat nolæn rat, kæn in tæmaluin ræhalat tæfagæ rat.

⁸ Næwiræn pahrien tatuwîn o etæm u itæm Iæræmæ ræ tæsaskælimæn e nikin ræhan tæfagæ rat.”

⁹ ?Nikitæmat tæht mæmæ næwiræn pahrien æh in ræha netæm æm u kæmæhg-ipæn ilat, netæm Isrel, o næwiræn pahrien æh, in min ræha netæm kæsæhg-ipænæn ilat, Iaihlua min? Æwæh, ræha Iaihlua min. Ematæn mæmæ, Uhgin tæmæn mæmæ Epraham in tætuatip e niganæmtin mæto-inu o ræhan nahatætææn.

¹⁰ ?Kæn nægæhan Uhgin tæmæn kæm Epraham mæmæ in tætuatip, nian kinæhg-ipæn rækis, o nian kæsæhg-ipænæn æh? Uhgin tæmaupæn mæn næhlan, uarisig kæpanæhg-ipæn.

¹¹ Kæn kæmæhg-ipæn in tahmen e næmtætîn itæm tæmægætun pahrien mæmæ in tætuatip e niganæmti Uhgin e ræhan nahatætææn, nian kæsæhg-ipænæn æh. Kæn tol næhlan, in tata ræha netæmim rafin itæm kæsæhg-ipænæn ilat, mæto kotahatætæ e Uhgin. Kæn in tatæn mæmæ ilat koatætuatip e niganæmtin o nahatætææn ræhalat.

¹² Kæn in tata ræha netæmim neen min, ilat itæm kæmæhg-ipæn ilat. Mæto in sænæmæ ræhalat tata mæto-inu kæmæhg-ipæn ilat, mæto in ræhalat tata mæto-inu ilat min koatætæupæn suatip ræha nahatætææn itæm ræhatat tata Epraham tæmætæu-pæn aupæn u kæpanæhg-ipæn.

¹³ Uhgin tæmol næniækisæn kæm Epraham ne ræhan noanol min mæmæ nætueintæn otuwa ræhan o nian kit. Mæto Lou sænæmæ suatip itæm næniækisæn u otuwa mol nîpahrienæn lan. In otuwa mol nîpahrienæn e nætuatipæn itæm tæmisi-pæn e suatip ræha nahatætææn.

¹⁴ Tol næhlan mæto-inu okæmæ næniækisæn tatuwa mol nîpahrienæn o netæmim itæm koatagile æm e Lou, kæn nikilat tæht mæmæ ilat kotætuatip lan, kæn suatip ræha nahatætææn in nat æpnæpin æm, kæn næniækisæn nîpætîn tikæ.

¹⁵ Mæto næghatæn u, in nîpahrienæn: Lou tatæn mæmæ nalpinæn ne nemæha ræha Uhgin tatuwîn o netæmim itæm koatætæghl Lou, kæn ikin min rafin Lou æh-ikin, netæmim koatætæghl. Tol næhlan, nolæn ræha nætæu-pænæn Lou tatiuw-pa nalpinæn ne nemæha ræha Uhgin, kæn tæsolæn mæmæ næniækisæn otuwa mol nîpahrienæn.

¹⁶ Tol næhlan, næniækisæn tatuwa mol nîpahrienæn e næmegæhæn ræhatat e suatip ræha nahatætææn mæmæ næniækisæn otuwa e næwiræn itæm Uhgin tætauwe-in kæm kitat, kæn kitat kotitun nitunæn pahrien mæmæ ræhan næniækisæn in ræha noanol min rafin ræha Epraham,

sənəmə rəha netəm mın əm u itəm Uhgın təmos-ipən Lou kəm ilat, məto rəha netəm mın u, ilat mın itəm koatətəu-pən suatip rəha nahatətəən rəha Epraham. In rəhatat rafin tata.

¹⁷ Tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmə, “Emol ik nakuwa tipı noanol tepət.” E nıganəmti Uhgın, Epraham in rəhatat tata. In təmahatətə e Uhgın u tatos-ipən nəmegəhən kəm netəm kəmotimis, kən in titun nolən natımnat e nat agın tikə.

¹⁸ Nian Uhgın təmən-iəkis kəm Epraham məmə in otuwa tata rəha noanol tepət, Epraham təmahatətə e Uhgın mitun e nıkin məmə nəghatən rəha Uhgın in nıpahrienən, nat əpnapın in tiəkis agın məmə nəniəkisən otuwa mol nıpahrienən. Uhgın təmən məmə, namipın mın okotepət motaprəkis.

¹⁹ Nahatətəən rəhan təseiuaiuən, nat əpnapın in titun məmə nıpətın tinaguıhl mınahmen əm o nımisən məto-inu rəhan nup iuəhkır o wan-hanrıt, kən titun məmə Sera tinaprəkis-in ikin katemək ikin kən okol təseməkən.

²⁰ Epraham təməsəf-əfən rəhan nahatətəən e nəniəkisən rəha Uhgın. Nıpahrienən, rəhan nahatətəən təməwiə muwa məskasık təhmın mın, kən matos-ipən nənwiwiən kəm Uhgın.

²¹ In təmitun wır e nıkin məmə Uhgın tatos nəsanənən o nolən rəhan nəniəkisən tuwa mol nıpahrienən.

²² O nat əh inəh, “Uhgın təmən məmə Epraham in tətuatip e nıganəmtin o nahatətəən rəhan.”

²³ Nəghatən u itəm tatən məmə, “Uhgın təmən məmə Epraham in tətuatip e nıganəmtin,” kəməsətəən məmə rəha Epraham pısın əm,

²⁴ məto kəmətə mın məmə rəhatat, itəm Uhgın otən məmə kitat okotətuatip e nıganəmtin, kitat itəm kotahatətə lan, itəm təmosmegəh İesu İərəməərə rəhatat e nımisən.

²⁵ Kəmegəhan-in-pa İesu tuwa mımıs o təfagə rat mın rəhatat, kən Uhgın təmol in təmegəh mın e nımisən məmə in otol suatip məmə kitat okotətuatip e nıganəmtin.

5

Nəməlinuən ne nagiənən

¹ Tol nəhlan, koatatig e nəməlinuən kitat Uhgın məto-inu, e nahatətəən rəhatat ron, in təmən məmə kitat kotətuatip e nıganəmtin. Kən natımnat mın əh kəmotuwa e İərəməərə rəhatat İesu Kristo.

² E nahatətəən rəhatat, natımnat itəm Kristo təmol, təməmik kitat kotuwa e nıganəmti Uhgın məmə okotos nəwırən itəm Uhgın tətawte-in kəm kitat. Kən nəwırən əh, kotatig lan əh-roiu. Kən kitat kotagien məto-inu kitat kotitun wır agın məmə okotos nepətən əhag-əhag rəha Uhgın.

³ Kən nat kit mın, kitat kotagien nian kotatig e nian əskasık mın məto-inu, kitat kotitun məmə nian əskasık mın kotasitu etat məmə okotətul əskasık e nəratən.

⁴ Kən nian koatətul əskasık, Uhgın, nıkin tagien otat. Kən nian kotitun məmə Uhgın nıkin tagien otat, kən kitat kotələhəu-pən rəhatat nətəligən təskasık e Uhgın.

⁵ Kən natımnat itəm koatələhəu-pən rəhatat nətəligən təskasık e Uhgın ron, kotitun məmə okotuwa kol nıpahrienən məto-inu, in təmos-ıpa Narmın Rəhan kəm kitat, kən Narmın tatos-ıpa nolkeikən rəha Uhgın tərıoah e nıkitat.

⁶ Kən nian rəhatat nəsanənən təmatikə əh o nosmegəh atıpən kitat, e nian ətuatip itəm Uhgın təmən, Kristo təmımıs o nosmegəhən kitat netəm rat u kəsotisıai-inən in Uhgın.

⁷ E rəhak nətəligən, in nat tiəkis agın məmə suah kit otegəhan-in məmə in otımıs o suah kit mın itəm rəhan nolən tətuatip. Məto kəm-naka suah kit otımıs o suah kit mın itəm rəhan nolən təwır agın o netəmim.

⁸ Məto Uhgın təməgətun rəhan nolkeikeən kəm kitat e nolən u məmə, nian kitat netəm kəmoatol əh təfagə rat, kən Kristo təmimis otat.

⁹ Tol nəhlan, Uhgın təmol kitat kotəuatip e niğanəmtin e nita Kristo itəm təmaiu nian təmimis otat. Kən məto-inu nat u in nıpahrienən, kitat kotitun wır məmə Kristo otosmegəh kitat o neməha ne nalpınən rəha Uhgın e namnun nian.

¹⁰ Nian kəmotol tıkimır kitat Uhgın, məto in təmol kitat kotuwa iolin min e nımısən rəha Nətin. Kən məto-inu təmol kitat kotuwa iolin min, nat kit itəm taprəkis-in inu məmə kitat kotitun wır məmə Uhgın otosmegəh kitat e nalpınən ne neməha rəhan, məto-inu Kristo tatəmegəh.

¹¹ Kən nat kit min, nıkitat tagien məmə kəmotuwa kitiəh kitat Uhgın e İərəmərə rəhatat İesu Kristo, itəm Uhgın təmiuw-pa kitat lan kotuwa iolin min.

Atam təmiuw-pa nımısən, kən Kristo təmiləs nəmegəhən

¹² Aupən agın, suah u Atam, təmol təfagə rat, kən tol nəhlan, təfagə rat misi-pən lan muwa e nətueintən e etəm kitiəh əm əh. Kən təfagə rat təmiləs nımısən muwa ikin. Kən tol nəhlan, netəmim rafin okotəkəike motimis məto-inu ilat rafin koatol təfagə rat.

¹³ Nıpahrien, netəmim kəmotol təfagə rat uarisig Uhgın təpanos-ıpa Lou. Məto nian Lou tıka, okol kəsotəgəhlən Lou, mol məmə Uhgın təsəte rəkısən təfagə rat min rəhalat.

¹⁴ Məto nat əpnapın Uhgın təməsəte rəkısən təfagə rat min rəhalat, netəmim itəm koatatig e nian rəha Atam mətoarus-pa Moses, ilat rafin kəmotimis. Əwəh, nat əpnapın netəm min əh kəməsotolən təfagə rat tahmen e təfagə rat rəha Atam, məto ilat rafin kəmotimis.

E nolən min neen, Atam in tahmen e Kristo itəm təmuarisig in, məto-inu nat naka itəm Atam təmol, tatuwin o netəmim rafin, tahmen-pən əm məmə nat naka Kristo təmol tatuwin o netəmim rafin.

¹⁵ Məto nat naka itəm Uhgın təmos-ıpa tol pısın agın e təfagə rat rəha Atam. Təfagə rat rəha suah kitiəh əm u, Atam, təmiuw-pa nımısən o netəmim tepət, kən inu in nat asol. Məto nat asol taprəkis, in nəwırən asol rəha Uhgın itəm in təmawte-in o netəmim tepət o nafələn təfagə rat rəhalat, kən nat əh təmuwa e nəwırən rəha suah kitiəh əm u, İesu Kristo.

¹⁶ Ekən min məmə, nəwırən asol rəha Uhgın itəm in təmawte-in kəm netəmim, in tol pısın agın e noa təfagə rat rəha suah kitiəh əm əh. Suah u təmol təfagə rat kitiəh əm, kən Uhgın təmakil muəh mələhəu nəghatən lan məmə otos nalpınən. Kən uarisig, nian netəmim tepət kəmotol təfagə rat tepət, məto Uhgın təmos-ıpa nat təwır kəm kitat, kən təmol məmə kitat kotəuatip e niğanəmtin.

¹⁷ Nıpahrienən məmə təfagə rat rəha suah kitiəh əm, Atam, təmol nımısən tatərəmərə e netəmim rafin, kən inu nat asol. Məto nat asol kit min itəm taprəkis məmə, nat itəm suah kitiəh əm, İesu Kristo, təmol. Netəmim rafin itəm koatos nəwırən rəha Uhgın itəm in təmawte-in əpnapın əm kəm ilat, kən motahatətə məmə Uhgın tatol ilat kotəuatip e niğanəmtin, ilat okotos nəmegəhən lilin. Kən ilat Kristo, okotərəmərə.

¹⁸ Əwəh, Atam təmol təfagə rat kit mol məmə, Uhgın təmakil muəh mələhəu nəghatən rəha netəmim rafin məmə okotəkəike motos nalpınən. Kən e nolən ahmen-ahmen əm, Kristo təmol nat ətuatip kit, mol suatip məmə netəmim kotitun motuwa motəuatip e niğanəmti Uhgın. Kən nətuatipən əh, tatol məmə netəmim rafin kotitun nosən nəmegəhən lilin.

¹⁹ Netəmim tepət kəmotuwa nol təfagə məto-inu suah əh Atam təməht nəwia Uhgın. Məto netəmim tepət okotuwa motəuatip e niğanəmti Uhgın məto-inu suah kit min, Kristo, təmol nəwia Uhgın.

²⁰ Uhgin tamos-ipa Lou mämə təfagə rat otuwa mol iahgin, kən mämə netəmim okotitun nolən rat min rəhalat. Məto nian təfagə rat təmuwa mol iahgin, nəwīrən itəm Uhgin təmawte-in əpnəpən əm təmuwa iahgin təhmin min maprəkis,

²¹ mämə nəwīrən otol win e təfagə rat min. Təfagə rat təmatərəmə e netəmim rafin matiuw-pa nīmīsən elat. Məto roiu nəwīrən itəm Uhgin tətawte-in kəm kitat otərəmə, kən nəwīrən əh otol mämə netəmim okotətuatip e niganəmti Uhgin, kən motos nəmegəhən lilin e Iesu Kristo rəhatat İərəmə.

6

Nəsanənən rəha təfagə rat okol təsəlis ətainən kitat

¹ ?Kən tol nəhlan o nat əh, kitat okotəhrən? Okəmə naka suah kit otən mämə, təwīr mämə koatəkəike əm o nolən təfagə rat, mämə nəwīrən rəha Uhgin otəwiə mol iahgin təhmin.

² !Kəp, təsətuatipən! Nian təfagə rat tətalkut mämə otuwpən kitat tərət ikən, kən nikitat təike məht mämə, təhmen əm mämə kəmotimis rəkis lan, kən okol kəsotolən nəwian roiu.

³ Nəkotitun o kəp mämə, kəmol bəptais etat, kən bəptais əh tatəgətun mämə kitat kəmotuwa kitiəh kitat Kristo. Kən nian Kristo təmimis, təhmen əm mämə kitat kotimis kitat min, u nīpətīn təmə nəmegəhən rəhatat o nolən təfagə rat, in təmimis.

⁴ Tol nəhlan, nian kəmol bəptais etat, in təhmen mämə kəmotimis, kən kitənīm itat kitat Kristo. Kən in tol nəhlan mämə kitat okotətəu-pən suatip rəha nəmegəhən wi, təhmen əm mämə Uhgin Tata təmosmegəh Kristo e nīmīsən, e nəsanənən asol rəhan.

⁵ Tol nəhlan məto-inu, kəmotuwa kitiəh kitat min e nīmīsən rəhan, kən okotuwa min kitiəh kitat min e nolən itəm Uhgin təmosmegəh in lan e nīmīsən.

⁶ Kitat kotitun mämə nian kəməht-ipən Kristo e nīg kəməluau, kəməht-ipən ilat nolən oas min rəhatat mämə, otərəkin nolən oas rəhatat itəm tolkeike pik təfagə rat. Kən təmol mämə təfagə rat otəsərəmə minən etat,

⁷ məto-inu etəmim itəm təmimis, təsatig ahginən nəsanənən rəha təfagə rat.

⁸ Məto-inu kəmotimis kitat Kristo, kən tol nəhlan, kotahatətə mämə okotəmegəh kitat min roiu, ne nian itəm təpanuwa.

⁹ Kotahatətə nəhlan məto-inu kotitun mämə Uhgin təmosmegəh Kristo e nīmīsən, kən tol nəhlan okol təsīmīs minən. Nīmīsən təsərəmə minən lan.

¹⁰ In təmimis mau kitiəh əm, kən e nīmīsən rəhan, təmos-irəkis nəsanənən rafin rəha təfagə rat. Məto tatəmegəh roiu, kən e nəmegəhən rəhan, in tatəmegəh mämə otıləs-ipər nərgi Uhgin.

¹¹ Kən e nolən ahmen-ahmen əm, nikitəmat təkəike məht itəmat mämə nəmotimis e təfagə rat, təfagə rat rəhan nəsanənən tikə o niuw-pənən itəmat. Məto e nəmegəhən rəhatəmat əh-roiu, nikitəmat təkəike məht itəmat mämə nakotəmegəh e Uhgin mämə onəkotıləs-ipər nərgin e Kristo Iesu.

¹² Tol nəhlan, sotegəhan-inən mämə təfagə rat tərəmə e nīpətītəmat itəm otəpanimis nian kit. Sotegəhan-inən mämə nəkoatol nəwia nətəligən rat rəha nīpətītəmat.

¹³ Kən sotegəhan-in minən nolən nīpətītəmat min mämə nəkoatol təfagə rat lan. Məto otegəhan-in-pən nəmegəhən rəhatəmat rafin kəm Uhgin, məto-inu itəmat netəmim itəm Uhgin təməki-rəkis itəmat e nīmīsən məmki-pən itəmat e nəmegəhən. Kən otegəhan-in nolən nīpətītəmat min mämə okotol nolən min itəm kotətuatip e niganəmti Uhgin.

¹⁴ Tol nəhlan məto-inu, təfagə rat otəsərəməən etəmat məto-inu roiu, nəsatig ahginən Lou itəm təsasitūən etəmat mämə nəsotolən təfagə rat. Məto nəkoatətig ahgin nəwīrən itəm Uhgin tətawte-in kəm itəmat, kən e nəwīrən əh, in otasitū etəmat mämə nəsotolən təfagə rat.

Slef min rəha nolən ətuatip

¹⁵ ?Kən kitat okotəhrən? Okəmə naka suah kit otən məmə, pəs okotol təfagə rat mətō-inu, Lou təsəramərəən etat, mətō nəwirən rəha Uhgīn itəm tətawte-in kəm kitat tətəramərə etat. !Kəp, təsətuatipən!

¹⁶ Nəkotitun o kəp məmə, nian nakotegəhan-in-pən itəmat kəm suah kit məmə nəkoatol nəwian, kən itəmat rəhan slef, kən itəmat slef rəha suah un noatol nəwian. Suatip kəiu o nətəu-pənən. E suatip kit, nakotuwa slef rəha təfagə rat, kən suatip u tatuwīn o nīmīsən. Kən e suatip kit mīn, nakotuwa slef rəha nolən nəwia Uhgīn, kən suatip u tatuwīn o nətəu-pənən e nīganəm̄ti Uhgīn.

¹⁷ Kitat koatənwiwi Uhgīn məmə nat əpnapīn aupən nəmoatol slef rəha təfagə rat, mətō uarisig, e nīkitəmat rafin nəmotol nəgətunən itəm ematəgətun itəmat lan.

¹⁸ Uhgīn təm̄ikis itəmat e təfagə rat, kən təfagə rat, rəhan nəsanənən tikə o nərəmərəən etəmat. Kən nəmotuwa slef rəha nolən mīn itəm kotətuatip e nīganəm̄ti Uhgīn.

¹⁹ Iatəghat e nətəligən mīn itəm netəmim kotitun, inu slef ne etəm-iasol, mətō-inu nətəligən rəhatəmat təsahmənən o nitunən natimnat rəha Uhgīn. Aupən ikīn, nəmotegəhan-in noli-noli nīpətītəmat məmə ilat slef rəha nolən mīn itəm tol naulisən əm, ne slef rəha nərətən itəm tətər tēpət. Mətō roiu otegəhan-in-pən ilat məmə ilat slef rəha nolən mīn itəm kotətuatip, kən nakotuwa netəmim itəm Uhgīn təm̄ələhəu kalīn məmə rəhan mīn.

²⁰ Nian itəmat nəmoatol slef rəha təfagə rat, nolən itəm tətətuatip e nīganəm̄ti Uhgīn təsəramərəən etəmat.

²¹ ?Noan nəwirən naka nəmotos e nəmegəhan rəhatəmat o nolən tərət mīn itəm noataulis ron əh-roiu? !Noan nolən rat mīn əh, in nīmīsən əm!

²² Mətō roiu, Uhgīn təm̄ikis itəmat e təfagə rat, kən nəmotuwa slef mīn rəhan, kən noan nəwirən itəm noatəhl, tatit itəmat məmə nakotuwa netəmim rəha Uhgīn e nīkitəmat rafin. Kən nakoatos nəmegəhan lilīn.

²³ Tol nəhlan mətō-inu nətəuən rəha təfagə rat in nīmīsən, mətō nat itəm Uhgīn tatos-ipa in nəmegəhan lilīn e Kristo Iesu rəhatat Iərəmərə.

7

Lou təsəramərəən e kitat

¹ Piak mīn ne wīnik mīn. Itəmat nəkotitun nolən rəha lou. Lou mīn koatəramərə e netəmim nian ilat koatəmegəh əm.

² Tahmen e nat u. Okəmə pətan kit itəm təm̄ol marit, lou tatən məmə in rəhan əm əh iərman nian in tatəmegəh. Mətō okəmə iərman əh timis, kən lou rəha marit təsaskəlīm mīnən pətan əh, kən in titun nətəu-pənən suah pīsīn kit.

³ Mətō okəmə in tatətəu-pən iərman pīsīn kit nian rəhan iərman tatəmegəh əh, katən məmə in tategoafəl rəhan iərman. Mətō okəmə rəhan iərman təm̄im̄is, lou əh rəha marit təsaskəlīm mīnən pətan əh, kən nat əpnapīn tatətəu-pən iərman pīsīn, in təsegoafələn rəhan iərman.

⁴ Piak mīn ne wīnik mīn. E nolən ahmen-ahmen əm, mətō-inu nīnotol kitīəh itəmat Kristo, tahmen əm məmə itəmat nəmotim̄is itəmat mīn e nīg kəluau. Kən nian nəmotim̄is, Lou rəha Moses təsaskəlīm mīnən itəmat u-roiu. Uhgīn təm̄ikis itəmat o nətəu-pənən ətuatip natimnat rafin agīn e Lou məmə Uhgīn otosmegəh itəmat. Kən itəmat nakotahmen-pən əm e pətan kit itəm rəhan iərman in təm̄im̄is, kən roiu in təsələn marit, kən in titun nətəu-pənən suah pīsīn. Rəhatəmat iərman aupən, in Lou. Mətō roiu, itəmat nakotətəu-pən suah pīsīn u Kristo, itəm Uhgīn təmosmegəh e nīmīsən. Kən nakotətəu-pən in məmə nakoatoe noan wīr, itəm in nolən təwīr mīn itəm koatīsiāi-in Uhgīn.

⁵ Nian nətəligən rat rəha etəmim* tətəramərə e kitat, nətəligən rat mīn rəhatat koatiuw-

6:16: Jon 8:34; 2 Pita 2:19 **6:23:** Rom 5:12,15 **7:4:** Rom 6:2,11 * **7:5:** Netəmim rafin koatol təfagə rat mətō-inu nətəligən rat rəha etəmim tətətig e kitat rafin. Nətəligən rat əh tatiuw-pən kitat məmə koatol təfagə rat. Rəhatat nəsanənən tikə məmə okəsotolən təfagə rat motol nolən wīr. Uhgīn əm titun nos-ipa nətəligən wi kəm kitat.

pən kitat mēmə okotol nolən rat mīn e nīpətītat. Kən nīan Lou tatən mēmə okəsotolən nolən rat mīn əh, tol mēmə nīkitat tatəht pīk nolən rat mīn, kən koatolkeike moatol təhmin nolən rat mīn. Tol nəhlan, kəmotol təfagə rat tepət. Kən noa təfagə rat mīn əh, in nīmīsən əm.

⁶ Məto roiu, okol kitat kəsətəu-pən mīnən Lou rəha Moses mēmə okotos nəmegəhən līlīn, məto-inu tahmen əm mēmə kitat kəmotīmīs e Lou əh. Kən tol nəhlan, Lou təsərəmərən e kitat u-roiu. Kən roiu, kitat slef mīn rəha Uhgīn, məto kəsotətəu-pənən suatīp oas o nətəu-pənən Lou itəm kəməte, məto koatətəu-pən suatīp wī rəha Narmīn Rəha Uhgīn.

Lou tatol mēmə netəmīm kotol təfagə rat

⁷ ?Kən kitat okotəhrən? Okəmə naka suah kit otən mēmə, “Lou in nat tərət məto-inu tatol mēmə kitat koatol təfagə rat.” !Məto kəp, təsətūatīpən! Io ekītun əm mēmə təfagə rat tahro nulan məto-inu Lou tatəgətun io lan. Okəmə Lou in təməsənən mēmə esolən nolən rəha nolkeikeən nat kit rəha etəm pīsīn, kən okol esītunən nolən əh mēmə təhrol nulan.†

⁸ Məto təfagə rat təmaskəlīm nəghatən rəha Lou, mol rəhan in iolwək, kən təmol mēmə nolən rəha nolkeikeən nat kit rəha etəm pīsīn təmuwa tepət e nīkīk. Məto okəmə Lou təpīkə, kən təfagə rat rəhan nəsanənən təpīkə nəhlan, tahmen mēmə tēmīmīs.

⁹ Aupən ikin, nīan eməruru əh Lou, nīkīk təsəhtən təfagə rat rəhak, emətatīg wīr əm. Məto uarisīg emitun mēmə Lou əh-ikin, kən nəsanənən rəha təfagə rat təmuwa məmegəh mīn məskasīk, kən enītun mēmə ekəike mīmīs o təfagə rat rəhak.

¹⁰ Kən eməplan mēmə nəghatən əh rəha Lou itəm təmuwa mēmə otol etəmīm təmegəh, məto nīpahrienən tēmīuw-pa əm nīmīsən.

¹¹ Tol nəhlan məto-inu, təfagə rat təmaskəlīm nəghatən rəha Lou, mol rəhan in iolwək, kən təmeiūə-in io. Nīkīk təməht mēmə okəmə emalkut o nətəu-pənən Lou rəha Moses, kən ekos nəmegəhən līlīn. Məto enəruru nolən, kən e nəghatən rəha Lou, ekəike mīmīs o təfagə rat mīn rəhak.

¹² Məto Lou tasīm tēmīsī-pən e Uhgīn, kən nəghatən mīn rəha Lou kəmotīsī-pən e Uhgīn motasīm, motətūatīp, motəwīr motasītu e netəmīm.

¹³ Kən okəmə naka suah kit otən mēmə, “Lou in nat təwīr, məto təmol mēmə ekīmīs.” !Məto kəp, təsətūatīpən! Nīan emitun nəghatən rəha Lou itəm in təwīr, nīkīk təmuwīn o nolən təfagə rat, kən io emol təfagə rat itəm noan in nīmīsən. Tol nəhlan, təfagə rat təmol mēmə ekīmīs. Təmol nəhlan mēmə ekītun mēmə nolən rat mīn rəhak, ilat təfagə rat pahrien. Kən nīan eməplan nəghatən rəha Lou, enītun mēmə təfagə rat in nat tərət agīn-əh.

¹⁴ Kitat kotītun mēmə Lou tēmīsī-pən e Uhgīn. Məto io, io etəmīm əm. Kən kol-salīm-in io mēmə io slef kit, kən təfagə rat in rəhak etəm-iasol.

¹⁵ Esītunən natīmnat itəm iakatol, məto-inu nat wīr mīn itəm iakolkeike mēmə ekol, esolən, məto iatol əm naka itəm iatətəhau.

¹⁶ Ekītun wīr mēmə təfagə rat rəhak in nat tərət nat əpnapīn esolkeikeən mēmə ekol. Kən nīan ekəto tərət e nīkīk o təfagə rat u, in nəmtətīn kit mēmə Lou tatol rəhan wək, kən Lou in nat wīr kit.

¹⁷ Tol nəhlan, sənəmə io itəm iatol təfagə rat mīn, məto nolən rəha təfagə rat itəm tətatīg e rəhak nətəlīgən nīan rafīn, tatol mēmə ekol nolən rat mīn.

¹⁸ Ekītun mēmə nətəlīgən rat rəhak otəsegəhan-inən mēmə ekol nat wīr kit. Ekītun in nīpahrienən məto-inu iakolkeike mēmə ekol nat itəm təwīr, məto okol esolən.

¹⁹ Nat naka iatol sənəmə in nat wīr itəm iakolkeike mēmə ekol, məto iatol əm təfagə rat itəm esolkeikeən mēmə ekol.

7:6: Rom 8:2; 6:4 † **7:7:** E nəghatən mīn rəha ves 7:7-25, nīan Pol tatan “io,” məto nīpəti nəghatən u mēmə in tatəghat-in netəmīm rafīn. **7:7:** Eks 20:17; Dut 5:21 **7:10:** Luk 10:28; Lev 18:5; Sam 19:7-10; Esik 20:11; Rom 10:5 **7:11:** Jen 3:13 **7:12:** 1 Tim 1:8 **7:15:** Kal 5:17

²⁰ Kən okəmә ekol nat naka itəm esolkeikeən məmә ekol, sənәmә io pahrien u iatol, mətō in tәfagә rat itəm tәtatig lak tatol.

²¹ Tol nәhlan, iatәplan mәмә nolән kit tatol wәk e nәmegәhән rәhak nian rafin. Nolән әh tol nәhlan mәмә, nian iakolkeike mәмә ekol nat wır, mətō tәfagә rat huә iuәhkır ron io tatiuw-pән io e tәfagә rat.

²² E nıkkı rafin, iakolkeike Lou rәha Uhgın,

²³ mətō iatәplan mın lou kit mın itәм tatol wәk e nәmegәhән rәhak itәм tәtәluagin ilau rәhak nitunән, mәlis io, matol mәмә io slef rәha tәfagә rat itәм tatol wәk e rәhak nәmegәhән.

²⁴ !Kәsi, iatәto tәrat pik agın! ?Karmә pah otilәs-irәkis io e nıpәtik u itәм tatuwin o nımisән?

²⁵ !Pәs kotәnwiwi Uhgın. Iesu Kristo rәhatat Iәrәmәrә in otol!

Kән tol nәhlan nәmegәhән rәhak tol min-nulan mәмә, io slef rәha Lou rәha Uhgın e rәhak nәtәligән wi, mətō e nәtәligән rat rәhak, io slef rәha lou rәha tәfagә rat.

8

Nolән rәha nәtәu-pәнән Narmın Rәha Uhgın

¹ Kән nәukәti nәghatән rafin mın әh tol min-nulan, mәмә Uhgın tatән mәмә kitat kotәtuatıp e nıganәmtın mətō-inu kotahatәtә e nat itәм Kristo tәmol otat. Kән tol nәhlan, Uhgın kol tәsuәhән, kән mәsәlәhәuән nәghatән mәsolән nalpınән kit rәha netәм mın u kәmotuwa kitih ilat Kristo Iesu,

² mətō-inu nәsanәнән rәha Narmın, itәм tatos-ipa nәmegәhән wi kәм kitat e Kristo Iesu, in tәmikis kitat e nәsanәнән rәha tәfagә rat ne nımisән.

³ Lou tәruru nıkisән nәhlan kitat, mol kitat kotәtuatıp e nıganәmti Uhgın mətō-inu, nәtәligән rat rәha etәmim tatol win e nolән itәм Lou tolkeike. !Mətō nat itәм Lou tәruru nolән, Uhgın tәmol! Inu, tәmahl-ipa Nәtin әtuatıp kән tәmuwa etәmim mahmen e kitat. Kән Uhgın tәmakıl muәh mәlәhәu nәghatән mol nalpınән o tәfagә rat itәм kitat netәmim rafin koatol. In tәmol nәhlan nian tәmol Netın tәmuwa sakrifais o tәfagә rat mın rafin rәhatat.

⁴ Uhgın tәmol nәhlan mәмә, nәghatән әtuatıp mın rәha Lou okotuwa motol nıpahrienән e nәmegәhән rәhatat itәм kәsotәtәu-pәнән suatıp rәha nәtәligән rat rәha etәmim, mətō koatәtәu-pән suatıp itәм Narmın Rәha Uhgın tatәgәtun kәм kitat.

⁵ Netәmim itәм koatәtәu-pән nәtәligән rat rәha etәmim, nәtәligән rәhalat tatuwin әm o nat itәм nәtәligән rat rәhalat tolkeike. Mətō netәmim itәм koatәtәu-pән nolән itәм Narmın Rәha Uhgın tolkeike, nәtәligән rәhalat tatuwin әm o nat itәм Narmın Rәha Uhgın tolkeike.

⁶ Okәмә nәtәligән rat rәha etәmim in tatәrәmәrә lan, kән suah әh tatәtәu-pән әm suatıp rәha nımisән. Mətō okәмә Narmın Rәha Uhgın tatәrәmәrә e rәhan nәtәligән, kән suah әh tatәtәu-pән suatıp rәha nәmegәhән ne nәmәlinuән.

⁷ Tol nәhlan mətō-inu, nәtәligән rat rәha etәmim, tatol tıkimır ilau Uhgın, mətō-inu tәsәtәu-pәнән lou mın rәha Uhgın, kән in tәruru agın nәtәu-pәнән.

⁸ Netәmim itәм koatәtәu-pән nәtәligән rat rәha etәmim, okol kәsotolән nıki Uhgın tagien.

⁹ Mətō itәmat nәsotәtәu-pәнән nәtәligән rat rәha etәmim. Okәмә in nıpahrienән mәмә Narmın Rәha Uhgın tәtatig etәmat, kән noatәtәu-pән nolән itәм Narmın Rәha Uhgın tolkeike. Etәmim itәм Narmın Rәha Kristo tәsatigән lan, in sәнәmә etәmim rәha Kristo.

¹⁰ Mətō Kristo tәtatig etәmat. Kән nat әpnapın nıpәtitәmat otәkәike mımıs o tәfagә rat, mətō narmıtәmat tatәmegәh mətō-inu itәmat nәkotәtuatıp e nıganәmti Uhgın.

11 Narmîn Rêha Uhgîn tâtatîg etêmat, inu Narmîn Rêha Uhgîn u itêm têmol Kristo Iesu tamegêh mîn e nîmîsên. Nîpahrienên, nîpêtitêmat otîmîs nian kit. Mêto e Narmîn Rêhan, Uhgîn otos-ipên mîn nêmegêhên e nîpêtitêmat.

12 Piak mîn ne wînik mîn. O natîmnat mîn êh, kitat kotêkêike katîg kêtêu-pên nat itêm Uhgîn tolkeike, mêto kêsotatîgên kêtêu-pên nat itêm nêtêligên rat rêha etêmîm tolkeike mêmê otol,

13 mêto-inu okêmə nêkotatîg motêtêu-pên nat itêm nêtêligên rat rêha etêmîm tolkeike, nêkotêkêike motîmîs. Mêto okêmə e Narmîn Rêha Uhgîn nakotohamnu nolên rêha etêmîm, kên onêkotêmegêh,

14 mêto-inu netêmîm rafîn itêm Narmîn Rêha Uhgîn tatît îlat, îlat nenêti Uhgîn mîn.

15 Itêmat nêkotîtun mêmê inu in nîpahrienên mêto-inu, Uhgîn têmos-ipîna Narmîn Rêhan kê mî itêmat, kên Narmîn têsolên itêmat nakoatêgin mîn Uhgîn, tahmen e slef kit tatêgin rêhan etê m-iasol. Kêp, mêto Narmîn Rêhan têmol mêmê Uhgîn têmêhl itêmat. Kên Narmîn tatol mêmê kitat kotîtun nênen kê mî Uhgîn mêmê, “!Ik rêhatîmat tata!”

16 Kên Narmîn atîp Rêha Uhgîn tatên kê mî narmîtat mêmê kitat nenêti Uhgîn mîn.

17 Kên mêto-inu kitat nenêtin mîn, kitat okotos natîmnat wîr mîn itêm Uhgîn têmêlêhêu kalîn mêmê rêhatat. Kên kitat Kristo okotos natîmnat mîn êh. Kitat kotîtun mêmê inu nîpahrienên mêto-inu kitat koatêto nahmêên kitat mîn, kên kotîtun mêmê Uhgîn otos-ipên nîsîaiiê kê mî kitat tahmen e itêm otol e Kristo.

Nepêtên êhag-êhag rêha Uhgîn itêm tatuwa

18 Ekîtun mêmê nahmêên itêm kotatîg lan u-roiu, okotêplan mêmê îlat nat êpnapîn êm nian Uhgîn otol-arêp nepêtên êhag-êhag rêhan e nêmegêhên rêhatat.

19 Nîpahrienên, natîmnat rafîn itêm Uhgîn têmol, inu nêptên ne natîmnat itêm koatêwîê lan, ne neai, ne nat megêh mîn, îlat koatêshgîn motolkeike pîk mêmê okotêplan nian itêm Uhgîn otol-arêp mêmê nenêtin mîn u pah mîn.

20 Koatasîpên nêhlan mêto-inu Uhgîn têmol mêmê natîmnat rafîn itêm in têmol, îlat koatatîg e nelmî nêratên, motêruru nolên wêk wîr mîn itêm rêhalat aupên îkîn. Îlat kêsotolkeikeên nêhlan, mêto in Uhgîn itêm têmol nêhlan elat. Kên in têmolkeike mêmê îlat okotêlêhêu-pên rêhalat nêtêligên êskasîk lan,

21 mêmê in otîkîs îlat e nêmnêmîtên ne nîmîsên itêm îlat kotatîg pahrien lan. Kên in otîkîs îlat nêhlan mêmê in tîtun nos-ipênên nepêtên êhag-êhag kitîêh êm kê mî îlat itêm otos-ipên kê mî nenêtin mîn.

22 Kitat kotîtun mêmê aupên agîn mêtoarus-pa êh-roiu, natîmnat rafîn itêm Uhgîn têmol, koatekîmîs tahmen e pêtan kit itêm tatêto nahmêên mêmê otîlês nêtin.

23 Kên sênemê natîmnat mîn êm itêm Uhgîn têmol, îlat koatekîmîs nêhlan. Mêto kitat mîn koatekîmîs nêhlan, nat êpnapîn mêmê Uhgîn têmos-îpa rêkîs nat wîr kê mî kitat, u Narmîn Rêhan. Kên Narmîn in mêsîn rêha natîmnat wîr agîn mîn itêm Uhgîn otêpanos-îpa nian kit. Kên roiu koatêshgîn e nian êtuatîp mêmê Uhgîn otegêhan-in rafîn kê mî kitat natîmnat itêm têmêhl kitat ron. Kên in otîkîs nîpêtitat itêm toas, mos-îpa in wî.

24 Têmêtuoun e nian Uhgîn têmosmegêh kitat, kitat koatêlêhêu-pên êskasîk rêhatat nêtêligên o natîmnat mîn êh. ?Okêmə suah kit têmos nat kit itêm in têmatêshgîn, in otêshgîn mîn o naka?

25 Mêto koatêlêhêu-pên rêhatat nêtêligên e nat kit itêm kêsotêplanên êh, kên motol rêhatat nêtêligên têfêmêh moatêshgîn moatêtul êskasîk.

26 Kên tahmen mêmê nolên êh têtasîtu etat,* Narmîn Rêha Uhgîn têtasîtu etat e rêhatat nêpouên. Kitat kotêruru mêmê naka koatêkêike kêfak ron, mêto Narmîn êm Rêha Uhgîn tatên rêhatat lan nian kitat koatekîmîs e nolên kit itêm nêghatên tîkê lan.

8:13: Kal 6:8; Kol 3:5 8:15: Mak 14:36; 2 Tim 1:7 8:16: 2 Kor 1:22 8:17: Kal 4:5-7; Nol Êpên 21:7 8:20: Jen 3:17-19 8:23: 2 Kor 5:2-4 * 8:26: “nolên êh” tatêghat-in nolên rêha nêlêhêu-pên rêhatat nêtêligên êskasîk e natîmnat wîr itêm otêpanuwa.

²⁷ Kən Uhgìn itəm in titun niki netəmim, in titun naka Narmìn Rəhan tatən, məto-inu Narmìn Rəhan tatəfak o iəfak mìn tətəu-pən nətəligən rəha Uhgìn.

Nalpəkauən rəha Uhgìn

²⁸ Kitat kotitun məmə, Uhgìn tatol məmə natimnat rafin itəm koatuwa, inəh nat wır mìn ne nat rat mìn, ilat rafin koatuwa o nasituən etat itəm kotolkeike Uhgìn, inu kitat netəm itəm in təmaun-in kitat e nalpəkauən rəhan.

²⁹ Tol nəhlan məto-inu, aupən aupən agin, Uhgìn tinitun rəkis məmə kitat okotahatətə lan. Kən e nian əh, in təmən məmə nolən rəhatat otuwa mahmen e Nətin məmə netəmim tepət okotuwa pian mìn ne winin mìn, kən in təmaupən maiir, kən in ilis e kitat rafin.

³⁰ Kən kitat itəm in təmaupən mən məmə okotuwa rəhan, in təmaun-in kitat. Kən kitat u itəm təmaun-in, in təmol kitat kotətuatip e niganəmtin. Kən kitat u itəm təmol kitat kotətuatip, in otıləs-ipər mos-ipən nisaiiən ne nepətən əhag-əhag rəhan kəm kitat.

Nolkeikeən asol rəha Uhgìn

³¹ ?Okotən mìn naka e natimnat mìn əh? Uhgìn in kitat mìn, matol natimnat rafin məmə ilat natimnat wır mìn e nəmegəhən rəhatat, kən nat əpnapin əm okəmə pah tatol tikimır kəm kitat.

³² In təməsəginən o Nətin ətuatip məmə otimis o kitat rafin, məto in təmegəhan-in əm. Kən okəmə in təmos-ipa Nətin kəm kitat, kən in otawte-in natimnat rafin kəm kitat.

³³ ?Pah titun nətə-pa mìn nəghatən kit məmə kitat kəmotol tərət? Suah kit tikə, məto-inu, in Uhgìn itəm təmol kitat kotətuatip e niganəmtin, kitat itəm in təmitəpun.

³⁴ ?Kən pah titun nələhəuən nəghatən məmə kitat kotəkəike motos nalpinən? Suah kit tikə, məto-inu Kristo Iesu təmimis o kitat, kən nat kit mìn, Uhgìn təmosmegəh in e nimisən. Kən roiu, in tatəpələh e nikali Uhgìn matip, ikin rəha nisaiiən ne nəsanənən, matəfak kəm Uhgìn o kitat.

³⁵ ?Naka titun niləs-irəkisən kitat o nolkeikeən rəha Kristo o kitat? ?Nəratən, o nian iəkis mìn, o nəratən itəm netəmim koatol kəm kitat, o nəumis, o rəhatat nautə tikə, o ikin tasilə ikin, o nəəp rəha nəluaginən o nohamnuən itəm? Kəp. !Nat kit tikə!

³⁶ Nəmegəhən rəhatat tahmen əm e itəm Naoa Rəha Uhgìn tatən məmə, “Uhgìn. Nian rafin, netəmim koatolkeike məmə okotohamnu itimat o nərgəm. Itimat ekotahmen e sipsip mìn itəm okohamnu ilat.”

³⁷ Nipahrienən, e natimnat mìn əh rafin, Kristo itəm tolkeike kitat, tatol məmə kitat koatol win agin.

³⁸ Kən ekıtun məmə nat kit tikə agin titun niləs-irəkisən kitat o nolkeikeən rəha Uhgìn, inu nimisən, o nəmegəhən, o nagelo mìn, o iərmis mìn, o natimnat itəm tatuwa əh-roiu, o natimnat itəm otəpanuwa, o nəsanənən mìn rafin,

³⁹ o natimnat əpəh ilis, o natimnat ləhau agin, o nat kit e natimnat rafin itəm Uhgìn təmol, okol ilat rafin kəsotıləs-irəkisən kitat o nolkeikeən rəha Uhgìn itəm koatos o İəməmə rəhatat Kristo Iesu.

9

Pol təmolkeike pik məmə netəm Isrel okotahatətə e Kristo

¹ Kən roiu iakolkeike məmə ekəghat-in rəhak mìn netəmim u noanol mìn rəha Isrel, məmə kəmotapəs Kristo. İatən nipahrienən məto-inu itımlau Kristo kitıəh əm, eseuəən. Rəhak nətəligən ne Narmìn Rəha Uhgìn katuən məmə nat u iatən in nipahrienən.

² Nikik təmitəgıt kən mətəhmə pik olat nian rafin.

³ Okəmə io ekıtun nosən nalpinən ne neməha rəha Uhgìn, kən inu otasitu o natimak mìn məmə okotahatətə e Kristo, kən nikik təpagien əm. Nipahrienən, nikik təpagien okəmə Uhgìn otıləs-irəkis io e Kristo itəm iakolkeike pik, okəmə in otasitu natimak mìn məmə

okotahatətə lan. Ekən nəghatən u, “natimak min,” mətō-inu e nīpətīn, ilat noanol rəha Isrel.

⁴ Ilat noanol rəha Isrel, kən natimnat wīr min u rəhalat: Uhgīn tāməhl ilat māmə nenətīn min, kən tāmōl əp rəhan nepətən əhag-əhag kəm ilat, kən mos-ipən min nāniəkisən min rəha nasituən,* kən mos-ipən min Lou kəm ilat, ne nəfakən əpəh e Nimə Rəha Uhgīn, ne nāniəkisən min.

⁵ Kən tīpīlat min, ilat netəm-iasol min rəha Uhgīn aupən, kən e nīpətīn ikīn, Kristo tāmisi-pən e noanol rəhalat, kən in Uhgīn itəm in ilis e natimnat rafīn, itəm okatənwiwi əm nulan kətan namnun tikə. Əwəh.

Suatip itəm Uhgīn tāmītəpun netəmim lan

⁶ Noanol rəha Isrel kəməsotahatətən e Kristo, mətō nolən əh tāməsōlən māmə Uhgīn tateiuə e rəhan nāniəkisən, mətō-inu sənəmə ilat rafīn itəm kəmotisi-pən e noanol rəha Isrel, ilat netəm Isrel pahrien.

⁷ Kən e nolən əh inəh, ilat itəm kəmotisi-pən e Epraham, ilat sənəmə netəm pahrien rəha Epraham. Mətō Uhgīn təmən kəm Epraham māmə, “Noanol ətuatip rəham otisi-pən e nīta rəha Aisak.”

⁸ Nīpətīn nat u māmə, ilat u kəmotaiir e noanol rəha Epraham sənəmə ilat rafīn nenətī Uhgīn min. Mətō nenətī Uhgīn pahrien, ilat netəmim itəm kəmotaiir e nāniəkisən rəha Uhgīn. Kən ilat u noanol pahrien rəha Epraham.

⁹ Tol nəhlan mətō-inu Uhgīn təmən-iəkis kəm Epraham min-nulan, “E nian ətuatip, oekitəlig-pa, kən Sera tīnīləs rəkis nətīn kit iərman.”

¹⁰ Mətō nəghatən təsōlən namnun ikīn-u. Nətī Sera u Aisak tāmīt Repeka, kən in tāmīləs mil mil kəiu. Rəhalau tata kitīəh əm, pipi rat rəha noanol min rəha Isrel u Aisak.

¹¹ Mətō nian mil mil u kəməsuaīrən əh, kən məsioalən əh nat kit itəm təwīr o tərət, Uhgīn təmən-ipən nəghatən kit kəm Repeka. Kən nəghatən u tatəgətun wīr māmə Uhgīn tītəpun netəmim tətəu-pən əm rəhan nətəligən,

¹² mətō sənəmə māmə kitat kəmotol nat wīr kit or nat tərət kit. Uhgīn təmən kəm Repeka māmə, “Nīta rəha nətīm asol lan, ilat okotol wək əm kəm rəha in əkəku lan.”

¹³ Kən inu tatətəu-pən əm nəghatən e Naoa Rəha Uhgīn itəm tatən māmə, “Emolkeike Jekop, mətō emetəhau Esao.”

¹⁴ ?Okotəhrən əh-roiu? ?Okotən māmə nolən rəha Uhgīn təsətuatipən? !Kəp! Kotitun māmə in tatol tətəuətīp

¹⁵ mətō-inu Uhgīn təmən kəm Moses māmə,

“Oekasəkitun netəmim itəm ekitəpun ilat,

kən ekol nolən təwīr kəm netəmim itəm ekitəpun ilat.”

¹⁶ Kən tol nəhlan, kitat kəsotosən nāniəkisən rəha Uhgīn o nat kit itəm koatol, tahmen māmə koatolkeike pīk in, o mətō-inu kitat koatol wək ron, kəp. Koatos əm e nasəkitunən rəha Uhgīn.

¹⁷ E Naoa Rəha Uhgīn, in tatən kəm Fero, kīg rəha Ijip māmə, “Emīləs-ipər ik o nat kitīəh əm u māmə netəmim okotəplan rəhak nəsanənən e nəmegəhən rəham, māmə netəmim okotən-iarəp nərgək e nətueintən rafīn.”

¹⁸ Kən nīpətī nat u māmə, Uhgīn tətəsəkitun netəmim neen mətō-inu in atip tolkeike māmə otol mihīn. Kən in tatol netəmim neen māmə ilat kotapəs nətəən rəhan nəghatən mətō-inu in atip tolkeike māmə otol mihīn.

9:3: Eks 32:32 **9:4:** Eks 16:10; 24:15-18; 33:12-23; 40:34-38 * **9:4:** Nāniəkisən rəha nasituən neen tol min-nulan: (Noah) Jen 9:8-17; (Epraham) Jen 12:2-4, 15:9-21, 17:1-27; (Isrel) Eks 19-24; (Finehas) Nam 25:10-13; (Tefit) 2 Saml 7:5-16; (Isrel - in wi) Jer 31:31-34 **9:7:** Jen 21:12 **9:8:** Kal 4:23 **9:9:** Jen 18:14 **9:12:** Jen 25:23 **9:13:** Mal 1:2-3 **9:15:** Eks 33:19 **9:16:** Efes 2:8 **9:17:** Eks 9:16

¹⁹ Kəm-naka itəmat kit otətapəh ron io məmə, “Okəmə Uhgın tatol netəmim neen məmə ilat kotapəs nətəən rəhan nəghatən, kən ilat okotəkəike motol nəhlan. ?Kən tahro Uhgın tatən məmə ilat kəmotol təfagə rat?”

²⁰ Məto ekuhalpın nəghatən u məmə, ik etəmim əm. Tahro natuhalpın əsanən nəghatən rəha Uhgın. Nikitəmat təht-tu. Nuwigı nat kəmol e noantənımtə, kol təsənən kəm etəm təmol məmə, “?Nəmahro mol io məmə ekol nulan?”

²¹ Etəmim itəm tatol natımnat e noantənımtə, in titun nosən noantənımtə kit mol nuwigı nat lan kəiu, kit itəm təwır rəha nolən lafet, kən kit mın rəha wək əpnapın əm.

²² Kən Uhgın titun nətəu-pənən nolən ahmen-ahmen əm e netəmim. Okəmə in tolkeike, in titun nolən ilat məmə otərəkın ilat. In tolkeike məmə otol-arəp məmə neməha tatol o təfagə rat, kən in otol nalpınən asol kəm netəmim itəm koatol təfagə rat. Məto nat əpnapın in tatol nəhlan, rəhan nətəligən kaifəməh məsol uəhaiən nalpınən kəm ilat itəm koatol məmə nıkin otahmə.

²³ Rəhan nətəligən kaifəməh nəhlan məmə in otol-arəp nəwırən asol rəhan kəm netəm mın u itəm in tolkeike məmə otasəkitun ilat. In təmol əpen-əpenə ilat əpən əpən agın məmə ilat okotatig e nəwırən rəha Uhgın əpəh e nego e neai.

²⁴ Inu kitat rafın itəm in təmıtəpun, kən sənəmə noanol əm rəha Isrel, məto Iaihlua mın.

²⁵ Tahmen əm e naka u Uhgın təmən e Naoa u rəha Hosea məmə,
 “Netəm mın əh itəm sənəmə rəhak netəmim,
 ekaun-in ilat məmə, ‘rəhak mın netəmim.’
 Kən netəmim itəm eməsolkəikəən ilat əpən,
 ekaun-in ilat məmə, ‘netəmim itəm iakolkəike.’

²⁶ Kən ikın-u ətuatıp, itəm emən kəm ilat məmə, ‘Itəmat sənəmə rəhak mın netəmim,’
 netəmim okotaun-in ilat məmə, ‘Ilat nenəti Uhgın itəm tatəmegəh.’ ”

²⁷ Kən ien Aesea təmatəghat-in noanol mın rəha Isrel e nian tatən-iarəp məmə,
 “Nat əpnapın netəm Isrel kotepət tahmen e nıməkləkıl əpəh itəhəi, məto Uhgın otosmegəh
 əm ilat noan məsın,

²⁸ məto-inu Iərəmərə in otol rafın uəhai əm rəhan nəghatən o nos-ıpənən nalpınən kəm netəmim e nətueintən.”

²⁹ Kən tahmen e nəghatən itəm ien Aesea təmən əpən məmə,
 “Okəmə Iərəmərə əsanən Pık Agın in təsegəhan-inən itat məmə rəhatat nıta məsın
 okotəmegəh, okol kitat kəpotuwa motahmen e netəmim rəha Sotom ne Komora
 itəm in təmərəkın agın ilat.”

Netəm rəha Isrel kəməsotahatətəən

³⁰ ?Naka nıpəti nəghatən mın u? Nıpətın tol mın-nulan məmə, Iaihlua mın itəm kəsotalkut əskasıkən məmə okotətuatıp e nıganəmti Uhgın, Uhgın təmol ilat kotətuatıp e nıganəmtin e nahatətəən rəhalat.

³¹ Məto netəm Isrel kəmotalkut pık e suatıp rəha nətəu-pənən Lou məmə ilat kotətuatıp e nıganəmti Uhgın. Məto ilat kəsotətuatıpən.

³² ?O naka? Məto-inu ilat kəmotalkut pık məmə okotətuatıp e nıganəmti Uhgın o nolən wır mın rəhalat, məto kəsotətəu-pən suatıp rəha nahatətəən. Ilat koatoh pıkən “Kəpiel Rəha Noh Pıkənən.”

³³ Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmə,
 “!Otəplan-tu! Emələhəu kəpiel kit əpəh Saeon† məmə netəmim okotoh pıkən,
 in kəpiel itəm otol ilat kotəme.

Məto etəmim itəm tətahatətə e Suah əh, okol in otəsaulisən nian tatətul e nıganəmti Uhgın.”

10

¹ Piak min ne winik min. Iakolkeike pik mämә Uhgın otosmegäh netәм Isrel, kән nian rafin iatәfak ron.

² Io iatән-iarәp kәм itәmat mämә ilat kotalkut pik o nolән natimnat itәм otol niki Uhgın tagien. Mәto nolән rәhalat tәsisi-pәнән e nitunән itәм tәtuatip.

³ Okol ilat kәsotәtәu-pәнән suatip rәha Uhgın mämә ilat okotuwa kәtuatip e niganәmtin, mәto-inu ilat kotәruru suatip rәhan, kән motalkut mämә okotәtәu-pән rәhalat atip suatip, suatip rәha nәtәu-pәнән Lou.

⁴ Kristo tәmol namnun e suatip rәha nәtәu-pәнән Lou mämә etәmim in tәtuatip e niganәmti Uhgın. In tәmol namnun e suatip әh mämә netәmim rafin itәм koatahatәtә lan, ilat rafin okotәtuatip e niganәmti Uhgın.

Nәmegähән itәм Uhgın tatos-ipa, in rәha netәmim rafin

⁵ Moses tәmәte nәghatән kit e suatip rәha nәtәu-pәнән Lou mämә suah kit tuwa mәtuatip e niganәmti Uhgın. In tәmән mämә, “Etәmim itәм tatol natimnat rafin agin-әh itәм Lou tatән, in otos nәmegähән lilin.”

⁶ Mәto suatip rәha nahatәtәән mämә suah kit tuwa mәtuatip e niganәmti Uhgın in tәpiә әm, tahmen e Naoa Rәha Uhgın itәм tatән mämә, “Әsәнән mämә nakәkәike muwin әpәh e nego e neai,” mämә onakegәs-in Kristo milәs meiuaiu muwa mämә otasitu lam.

⁷ Kән tatән min mämә, “Әsәнән mämә nakәkәike muwin әpәh lәhau e ikin rәha netәм kәmotimis ikin,” mämә nakilәs-iarәp Kristo mol tәmegäh min e nimisән.

⁸ ?Mәto, tatән min naka? Tatән mämә, “Nәghatән Rәha Uhgın in iuәhkir әm ron ik. In әpәh e nohlim ne nikim.” Nәghatән u in nәghatән rәha nahatәtәән itәм ioatән-iarәp.

⁹ Tol nәhlan mәto-inu, okәмә nakән-iarәp e nohlim mämә Iesu in Iәрәmәrә, kән okәмә nakahatәtә e nikim mämә Uhgın tәmosmegäh in e nimisән, kән Uhgın otosmegäh ik.

¹⁰ Kән inu nipahrienән nәhlan mәto-inu Uhgın tatol etәmim kit tatәtuatip e niganәmtin nian suah әh tәtәhatәtә lan pahrien e nikin. Kән Uhgın tatosmegäh etәmim kit nian in tatән-iarәp e nohlin mämә Iesu in Iәрәmәrә rәhan.

¹¹ Tahmen e Naoa Rәha Uhgın itәм tatән mämә, “Netәmim rafin itәм koatahatәtә e suah әh, okol ilat okәsotaulisән nian okoatәtul e niganәmti Uhgın.”

¹² Nәghatән әh in rәha netәmim rafin, nat әpnaripin okәмә ik noanol rәha Isrel, o Iaihlua kit, mәto-inu Iәрәmәrә kitiәh әm u tatәrәmәrә mәtawte-in rәhan nәwirән kәм netәmim rafin itәм koatәpәh ron.

¹³ Tahmen e Naoa Rәha Uhgın itәм tatән mämә, “Netәmim rafin itәм koataun-in nәrgi Iәрәmәrә mämә otosmegäh ilat, in otosmegäh ilat.”

¹⁴ ? Mәto netәmim okotahro motaun-in Iәрәmәrә o nosmegähән ilat, okәмә kәsotahatәtәән lan? ?Kән okotahro motahatәtә lan okәмә kәsotәtәөн namnusән lan kit? ?Kән okotahro motәto namnusән okәмә suah kit tәsән-iarәpән kәм ilat?

¹⁵ ?Kән netәmim okotahro kән-iarәp namnusән tәwir okәмә Uhgın tәsahl-ipәнән ilat? Tahmen e Naoa Rәha Uhgın itәм tatән mämә, “!In nat wir agin nian suah kit tatuwa o nән-iarәpән namnusән tәwir!”

¹⁶ Mәto sәнәmә netәм Isrel rafin itәм kәmotos e nikilat namnusән tәwir. Tahmen e nәghatән itәм Aesea tәmәte mämә, “Iәрәmәrә, netәmim tәkәku әm kәmotән nipahrienән e nәghatән rәhatimat.”

¹⁷ Kән tol nәhlan, nahatәtәән tәtisi-pән e nat itәм nakatәto, kән nat itәм nakatәto tәtisi-pән e namnusән itәм katән e Kristo.

¹⁸ ?Mәto ekәtapәh mämә, ilat kәmotәto o kәp? Әwәh, kәmotәto. Naoa Rәha Uhgın tatән mämә, “Nәghatән tәmuwin e ikin min rafin e nәtueintән,

təmuwīn ikin mīn rafin aḡin.”

¹⁹ ?Kən ekətapəh əm o nat kit mīn məmə, netəm Isrel kəmotitun, o kəp? Əwəh, kəmotitun. Moses təmaupən mən məmə,

“Ekol itəmat nakotetet netəmim e kantri əpnəpīn əm itəm ekol təwīr kəm ilat, kən ekol neməha tol itəmat məto-inu ekol təwīr kəm kantri mīn itəm kotalməl.”*

²⁰ Kən uarisig Aesea təsəḡinən o nənən məmə,

“Netəmim itəm kəsotegəs-inən io, kəmotəplan io; Netəmim itəm kəsotətapəh-inən io, emol-arəp atip io kəm ilat.”

²¹ Məto Aesea təmən nəghatən rəha Uḡin e netəm Isrel məmə,

“E nian rafin, nian rafin, eməḡ-əfəməh-in nelmək məmə ekasitu etəmat, itəmat itəm nakoatəht nəwiak moatəuhlin məntaatəmat ron io.”

11

Uḡin tatasəkitun əh netəm Isrel

¹ Pəs ekətapəh o nəghatən kit e netəm Isrel. ?In pahrien məmə Uḡin təməuhlin mentan o rəhan netəmim o kəp? !Kəp! Otəplan-tu io. In təməsəuhlinən məntaan kəm io u etəm Isrel, noanol rəha Epraham, nita rəha Benjamin.

² Aupən aupən aḡin, Uḡin təmitəpun noanol rəha Isrel məmə in otolkeike ilat, kən ilat okotuwa rəhan mīn netəmim. Kən in təməsəuhlinən məntaan olat. Nəkotitun o kəp məmə naka Naoa Rəha Uḡin tatən e Elaija. In təmatətapəh əskasik o Uḡin matən-iarəp nəratən itəm Isrel təmol.

³ In təmə, “Iərəməərə, kəmotəhamnu rəham ien mīn motəhalkin-ohalkin rəham olta mīn. Kən io pīsīn əm ekətətiḡ, kən moatalkut mīn məmə okotəhamnu io.”

⁴ ?Məto Uḡin təmən-ipən naka kəm in? In təmən məmə, “Iatəskəlim netəmim sepen-taosan məmə rəhak mīn, itəm kəsotəfakən əh kəm uḡin eiueiuə u Paal”

⁵ Kən təhmen əm əh-roiu, netəm Isrel noan məsīn əh-ikin itəm Uḡin təmitəpun ilat e rəhan nəwīrən.

⁶ Kən okəmə Uḡin tatosmegəh ilat e nəwīrən rəhan, kən təməsolən e natimnat təwīr mīn itəm ilat koatol. Məto okəmə təposmegəh ilat məto-inu ilat koatol natimnat wīr mīn, kən nəwīrən itəm Uḡin tətawte-in kəm ilat, in tol pīsīn, kən sənəmə nat kit itəm in tətawte-in kəm ilat, in nətouən əm o rəhalat wək.

⁷ ?Kən təhro? Netəmim tepət rəha Isrel kəmotegəs-in pik suatip rəha nuwamən mətuatip e niganəmti Uḡin, məto kəməsotosən. Məto ilat itəm Uḡin təmitəpun, kəmos. Məto ilat rafin əh itəm kəməsotosən, Uḡin təmol ilat məmə kotapəs nətoən rəhan nəghatən.

⁸ Təhmen əm e itəm Naoa Rəha Uḡin tatən məmə, “Kən mətoarus-pa u-roiu, Uḡin təmol məmə nətəliḡən rəhalat tətəpīl əlu-əlu, kən mol məmə niganəmtilat təpis, kən mol məmə matəḡilat talu.”

⁹ Kən Kig Tefit təmən məmə,

“Pəs rəhalat nagwənən tepət otuwa mahmen e noanikulu kit, itəm otəhasīn ilat, mol ilat kotən məmə natimnat rafin təwīr əm.

Pəs rəhalat natimnat wīr okotuwa kəpiel kit rəha noh pikənən ne nalpīnən kəm ilat.

¹⁰ Pəs niganəmtilat tapinəp məmə kosotəplanən nat,

Pəs noankawilat təfaiu kitiah o nəratən rəhalat namnun tikə.”

Suatip rəha Uḡin o nosmegəhən Iaihlua mīn

10:18: Sam 19:4 **10:19:** Dut 32:21 * **10:19:** Nipahrienən, netəm Isrel kəmotitun nəghatən rəha Uḡin, məto ilat kəməsotolkeikən məmə okotətəliḡ-in. Kən tol nəhlan, Uḡin təmos-ipən nəghatən kitiah əm kəm Iaihlua mīn məmə in otol netəm Isrel kotetet ilat ron. **10:20:** Aes 65:1 **10:21:** Aes 65:2 **11:1:** 1 Saml 12:22; Sam 94:14; Fil 3:5
11:3: 1 King 19:10 **11:4:** 1 King 19:18 **11:6:** Kal 3:18 **11:8:** Dut 29:4; Aes 29:10 **11:10:** Sam 69:22,23

¹¹ ?Kən ekətapəh min məmə, netəm Isrel kəmotoh pikən motiet motorin məmə okul kəsotətul minən? !Kəp! O rəhalat nəmkekiahən, Uhgìn təmöl suatip o nosmegəhən Iaihlua min məmə otol netəm Isrel kotetet netəm min əh, kən motolkeike rəhan nəwirən.

¹² !Tol nəhlan, okəmə Iaihlua min kəmos nəwirən rəha Uhgìn mətə-inu netəm Isrel kəmotapəs nosmegəhən rəha Uhgìn, kən netəm Isrel rafin itəm Uhgìn təmitəpun rəkis, nian ilat okotahatətə e Kristo, nəwirən rəha Uhgìn otuwa mepət!

¹³ Roiu iatəghat kəm itəmat Iaihlua min. Mətə-inu io aposol rəhatəmat Iaihlua min, io iatənwiwi rəhak wək

¹⁴ məmə, io ekol mətə natimak min netəm Isrel kotetəhak ron, kən e nolən əh Uhgìn otosmegəh neen.

¹⁵ Nian Uhgìn təməuhlin məntaan o netəm Isrel, kən in təməmik Iaihlua min kəmotuwa iohlin min. Mətə nian in otəmik netəm Isrel kotuwa min ron, inu in nat asol kit, tahmen e netəm kəmotimis kəmotəmegəh min.

¹⁶ Okəmə netənim kotələhəu kalin nəwitai piret rəha nagwənən wi məmə rəha Uhgìn, kən piret apiəpiə, in min rəha Uhgìn.* Kən e nəghatən rəha nig, okəmə nəukətin rəha Uhgìn, kən nelmin min, ilat min rəha Uhgìn. Nəghatən u, nipətin təmə okəmə Epraham ne mipin min aupən, ilat rəha Uhgìn, kən noanol min rəhalat, ilat min rəha Uhgìn.

¹⁷ Mətə nelmi nig min neen rəha nasum-inən, Uhgìn təmatgəhl rəkis, inu tahmen e netənim neen rəha Isrel. Kən itəmat Iaihlua min, nəkotahmen e nelmi nig u olif əpnəpin min e nikinat. Uhgìn təmilpin itəmat e nəukəti nig məmə nakoatos nəmelat, kən roiu nakoatos nəwirən itəm Uhgìn təmən-iəkis kəm Epraham ne nətin min u in nəukəti nig.†

¹⁸ Mətə itəmat Iaihlua min, nəsotəghat ausitən məmə Uhgìn təmilpin itəmat e nig itəm təmatgəhl rəkis ikən, u tahmen e netəm Isrel neen. Sotaluinən məmə nəukəti nig tətəgwən itəmat, mətə sənəmə itəmat nelmi nig nakotəgwən nəukəti nig.

¹⁹ Kəm-naka suah kit otən məmə, “Uhgìn təmatgəhl rəkis nelmi nig min neen məmə otəlpin io ekos nəmelat.”

²⁰ In nipəhrienən, mətə tətəghat rəkis ilat mətə-inu kəsotahatətəən e Uhgìn. Kən itəmat nakoatəper-ipən e nəukəti nig e nahatətəən əm rəhatəmat. Tol nəhlan, əsotəusitən ron, mətə itəmat nəkotəkəike motəgin,

²¹ mətə-inu Uhgìn təmatgəhl rəkis nelmi nig ətuatip neen nəhlan, kən okəmə nəkəsotəkəikeən o nosən nahatətəən əskasik lan, kən in otətgəhl rəkis itəmat.

²² Otətəlig-in nolən kərən mil rəha Uhgìn kəm netənim: in tatol təwir kəm neen, kən matələhəu nəghatən əskasik kəm neen min. In təmələhəu nəghatən əskasik o netənim itəm kəmotəht nəwian, mətə in tatol təwir kəm itəmat, okəmə nəkotəkəike motəhatətə lan o rəhan nəwirən. Mətə okəmə nakotapəs nahatətəən lan, kən in otətgəhl rəkis min itəmat.

²³ Kən okəmə netəm Isrel kotitəlig-pa min kahatətə e Uhgìn, kən in otəlpin min ilat e nəukətin, mətə-inu tatos nəsanənən o nolən nəhlan.

²⁴ Kən nipəti nəghatən u məmə, itəmat Iaihlua min, itəmat nəkotahmen e nelmi nig u olif əpnəpin əpəh e nikinat itəm Uhgìn təmətə rəkis, kən milpin-pən e nig u olif e nasumən rəhan. Nolən əh sənəmə nolən ətuatip kit rəha nig, o niləsən nelmi nig pisin kit milpin-pən e nig pisin kit. Mətə noanol min rəha Isrel, kotahmen e nelmi nig u olif əpəh e nasumən. Kən roiu timətig məmə Uhgìn otəlpin min ilat e nəukətəlat ətuatip.

Uhgìn tətəsakitun netənim rafin

²⁵ Piak min ne winik min. Iakolkeike məmə nəkotitun nat anion u məmə, itəmat nəsotiləs-ipər pikən itəmat. Uhgìn təmöl məmə netənim neen rəha Isrel kəmotapəs

11:11: Wək 13:46 * **11:16:** Nəghatən u rəha piret təmisi-pən e Oltesteman. In tatəghat-in nian koatos nagwənən wi e nasumən. Netənim koatol piret lan, kən motaupən katos-ipən nəwitai piret məsin kəm Uhgìn. Kən in tatəgətun məmə piret tapiəpiə, in min rəha Uhgìn, kən ilat kotitun nunən. Nam 15:19,20 † **11:17:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Kən roiu, nakoatos nahui nig wir rəha nəukəti nig u olif.” **11:17:** Efes 2:11-19 **11:22:** Jon 15:2,4

nətoən rəhan nəghatən. Məto nolən əh otətətig əh mətoarus-pa Iaihlua min rafin itəm Uhgın təmitəpun, ilat okotahatətə lan.

²⁶ Kən e nolən əh, Uhgın otosmegəh rafin netəm rəha Isrel. Tahmen əm e itəm Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,

“Etəm otosmegəh netəmim otisi-pən e noanol rəha Isrel;‡

in otos-irəkis nolən rat rəha noanol rəha Isrel.

²⁷ Kən inu nənəkisən rəha nasituən rəhak kəm ilat məmə ekafəl rəkis təfagə rat rəhalat.”

²⁸ Noanol min rəha Isrel kəmotapəs namnusən təwir rəha Iesu Kristo, kən tol nəhlan, ilat kəmotuwa tikimər min rəha Uhgın. Məto nat u in o nəwirən rəhatəmat məto-inu roiu, Uhgın təmos-ipinə rəhan nəwirən kəm itəmat Iaihlua min. Məto Uhgın tatolkeike əh netəm Isrel məto-inu in təmitəpun ilat, kən ilat nita rəha Epraham, Aisak, ne Jekop.

²⁹ Tol nəhlan məto-inu, nian Uhgın təmitəpun rəkis netəmim kən mol təwir kəm ilat, okol in təsəuhlin minən rəhan nətəligən.

³⁰ Itəmat u Iaihlua min itəm aupən nəmoatəht nəwia Uhgın. Məto roiu, Uhgın təmasəkitun itəmat məto-inu netəm Isrel kəmotəht nəwian.

³¹ Kən e nolən ahmen-ahmen əm, netəm Isrel koatəht nəwia Uhgın roiu, məmə Uhgın titun nasəkitun minən ilat. Tol nəhlan məto-inu roiu ilat koatəplan məmə Uhgın təmasəkitun itəmat, kən məta ilat okotolkeike məmə Uhgın otol mihin min elat.

³² Netəmim rafin koatəht nəwia Uhgın, kən in tatol məmə rəhalat nolən rat tətəskəlīm ilat rafin agin, ko ilat atip kəsotikisən ilat. In təmol nəhlan məmə in titun nasəkitunən ilat rafin.

Nolən rəha Uhgın in təwir agin

³³ !Otəplan-tu! !Nəwirən rəha Uhgın kəm netəmim, ne nenatigən rəhan, ne nitunən rəhan, ilat rafin kotepət agin-əh! Kitat kotəruru nitunən nolən rəha nətəligən rəhan, ne rəhan suatip min. Inu tahmen-pən əm e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmə,

³⁴ “Suah kit tikə itəm titun natimnat itəm tətətig e nətəligən rəha Uhgın.

Kən suah kit tikə itəm in titun nos-ipənən nəghatən kit məmə otasitu e Uhgın.”

³⁵ “Suah kit tikə itəm titun nos-ipən atipən rəhan kit nat kit kəm Uhgın məto-inu, natimnat rafin agin rəha Uhgın rəkis.”

³⁶ Tol nəhlan məto-inu Uhgın təmol natimnat rafin, kən natimnat rafin koatətig məto-inu nəsanənən rəhan tətəskəlīm ilat, kən natimnat rafin in təmol məmə rəhan. !Pəs kitat kotos-ipən nəwiiwən kəm in tatuwin matuwın namnun tikə! Əwəh.

12

Sakrifais itəm nəmegəhən tətətig lan

¹ Piak min ne winik min. Məto-inu Uhgın təmasəkitun kitat, ekətapəh əskasik otəmat məmə nakotos-ipən nipətəmat rafin kəm Uhgın tahmen e sakrifais kit itəm tətəmegəh, kən nəmotələhəu kalin məmə rəhan, kən nikin tətəgien lan. Inu suatip ətuatip itəm onəkotəfak kəm Uhgın lan.

² Sotosən nolən rəha netəmim e nətueintən, məto otegəhan-in pəs Uhgın otəuhlin rəhatəmat nətəligən tuwa muwiwi məmə nolən rəhatəmat okotuwa motəwir. Kən tol nəhlan, itəmat onəkotitun nakilən, kən nitunən, kən nitəpunən nolən wir min itəm Uhgın tolkeike, inu nolən min itəm kotəwir, ne nolən min itəm kotol nikin tagien, ne nolən min itəm kotətuatip.

³ Kən e nəwirən itəm Uhgın təmawte-in kəm io, iatən-ipinə kəm itəmat rafin məmə sotiləs-ipər atipən nətəligən rəhatəmat. Məto e nətəligən ətuatip, otəplan nəsənənən min itəm Uhgın təmos-ipinə kəm itəmat e nahatətəən rəhatəmat e Kristo. Kən nian nəkotəplan

‡ 11:26: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, ‘otisi-pən Saeon.’ Saeon in nərgin kit min rəha Jerusalem, kən in tatəpsen-pən noanol rəha Isrel. 11:27: Aes 59:20, 21; Aes 27:9; Jer 31:33,34 11:34: Aes 40:13 11:35: Job 41:11 11:36: 1 Kor 8:6; 11:12; Kol 1:16 12:1: Rom 6:11,13; 1 Pita 2:5

nəsanənən mɪn əh, otəplan rəhatəmat nolən mɪn, kən motakil motəplan məmə rəhatəmat nolən mɪn kotəwir motahmen katətəu-pən rəhatəmat nahatətəən, o kəp.

⁴ Suah kit nɪpətɪn kitiəh əm, məto tatos nolɪn-olɪn tɛpət, kən nolɪn-olɪn nɪpətɪn mɪn əh, rəhalat əh-ikɪn wək pɪsɪn pɪsɪn mɪn itəm koatol.

⁵ Kən tahmen-pən əm e netəm koatahatətə e Kristo. Kitat tɛpət, məto kotuwa nɪpətɪn kitiəh əm lan, kən motagile atɪp əm e kitat mɪn.

⁶ Kən Uhgɪn təmos-ɪpa nəsanənən o nolən wək pɪsɪn pɪsɪn mɪn tətəu-pən nəwɪrən rəhan itəm təmawte-in kəm kitat. Uhgɪn tatos-ɪpən kəm suah kit nəsanənən o nən-iarəpən nəghatən rəhan itəm in tatos-ɪpən ətuatɪp kəm in. Kən pəs suah u otən-iarəp nəghatən mɪn əh tətəu-pən nahatətəən rəhan.

⁷ Okəmə suah kit tatos nəsanənən o nasituən, pəs in tasitu; okəmə in tatos nəsanənən o nəgətunən, pəs in tɛgətun;

⁸ okəmə in tatos nəsanənən o nɪləs-ɪpərən nətəlɪgən, pəs in tɪləs-ɪpər; okəmə in tatos nəsanənən o nos-ɪpənən məni, pəs in tos-ɪpən tɛpət; okəmə in tatos nəsanənən o nɪtən nɪməfak, pəs in tol e nɪkɪn rafɪn; okəmə in tatos nəsanənən o nasəkɪtunən, pəs in tol e nɪkɪn agɪen.

Suatɪp reha nolkeikeən netəmim

⁹ Nolən rəha nolkeikeən rəhatəmat o netəmim, təkəike muwa nolkeikeən pahrien. Otətəhau nolən rat mɪn, kən motaskəlɪm əskasɪk nolən wɪr mɪn.

¹⁰ Otolkeike itəmat mɪn tahmen məmə itəmat piatəmat ne wɪnɪtəmat mɪn. Itəmat kitiəh kitiəh nakotalkut pɪk məmə onəkotɪsɪai-in itəmat mɪn.

¹¹ Otəkəike nian rafɪn o nolən wək rəha Uhgɪn e nɪkɪtəmat rafɪn məsotəpouən, tahmen e nɪgəm tatuəp.

¹² Otagɪen məto-inu nəmotələhəu-pən əskasɪk rəhatəmat nətəlɪgən e Uhgɪn. Kən nian nəratən tatuwa, otol rəhatəmat nətəlɪgən tɛfəməh. Kən motəghat kəm Uhgɪn e nəfakən nian rafɪn.

¹³ Otawte-in kəm netəmim rəha Uhgɪn nat naka itəm rəhalat tɪkə. Otəkəike motol təwɪr kəm ɪapɪspɪs mɪn itəm koatuwa imatəmat ikɪn.

¹⁴ Otətəpəh o Uhgɪn məmə otol nəwɪrən kəm netəm koatol nəratən kəm itəmat. Sotaun-ɪnən nəratən tuwa olat, məto otətəpəh o Uhgɪn məmə otol nəwɪrən kəm ɪlat.

¹⁵ Otagɪen itəmat netəm koatagɪen. Kən otasək itəmat netəm koatasək.

¹⁶ Otol rəhatəmat nətəlɪgən tahmen-ahmen əm etəmat rafɪn, nɪkɪtəmat təsəhtən məmə itəmat neen ɪlis, məto nɪkɪtəmat otagɪen əm nakotan kələh əm itəmat netəm u ləhau. Nɪkɪtəmat təsəhtən məmə nakotenatɪg wɪr.

¹⁷ Okəmə suah kit tatol tərət kəm itəmat, əsotalpɪnən rəhan nolən. Onəkotəkəike motalkut məmə nəkotol nolən itəm netəmim rafɪn okotəplan məmə tətəuətɪp.

¹⁸ Otol natɪmnat rafɪn itəm nəkotɪtun nolən məmə itəmat nəkotatɪg e nəməɪɪnuən itəmat netəmim rafɪn.

¹⁹ Piak mɪn ne wɪnɪk mɪn. Sotalpɪnən nɪtai tɛfagə rəha suah kit, məto otəpəs əm məmə Uhgɪn otəpanələhəu nalpɪnən ne nəməha kəm in, məto-inu e Naoa Rəha Uhgɪn, ɪərəməərə tatən məmə, “In rəhak pɪsɪn əm wək o nalpɪnən nɪtai tɛfagə. Io ekol nəhlan.”

²⁰ Məto itəmat nəkotol əm məmə Naoa Rəha Uhgɪn tatən mɪhɪn məmə, “Okəmə rəham tɪkɪmɪr nəumɪs tatus,

os-ɪpən nagwənən kəm in;

okəmə in tatoaoa,

os-ɪpən nat kit kəm in tənɪm.

Nian natol natɪmnat mɪn u,

in otaulis pik lan.”

²¹ Sotegəhan-inən məmə nolən tərat otətoarus itəmat mīləs-iəhau itəmat, məto otol məmə rəhatəmat nolən təwir otīləs-iəhau nolən tərat.

13

Nərəməərəən rəha kapman

¹ Pəs kitat rafin okotəkəike katig ahgin kapman, məto-inu nepətən o nərəməərəən rafin tatisi-pən e Uhgın, kən kapman rafin itəm kotatig, Uhgın pisin əm tatīləs-ipər.

² Kən tol nəhlan, okəmə suah kit tatəht nəwia kapman, in tatəht nəwia nat itəm Uhgın təmələhəu, kən netəmim itəm koatol nəhlan, koatiuw-pa nalpinən olat.

³ Tol nəhlan məto-inu kapman itəm Uhgın təmələhəu təsolən netəmim itəm koatol nolən wır kotəgin, məto tatol əm o netəm koatol nolən rat. Okəmə nəsolkeikeən məmə nəkotəgin netəm-iasol mīn rəha kapman, nəkotəkəike motol nolən wır mīn, kən ilat okotīləs-ipər itəmat ron.

⁴ Sotaluinən məmə ilat iolwək mīn rəha Uhgın itəm wək rəhalat məmə ilat okotol təwir kəm itəmat. Məto okəmə nəkotol tərat, nəkotəkəike motəgin, məto-inu ilat koatos nəsanənən o nolən nalpinən. Ilat iolwək mīn rəha Uhgın itəm otol neməha ne nalpinən rəha Uhgın kəm netəm koatol tərat.

⁵ Tol nəhlan, kitat rafin okotəkəike motatig ahgin kapman o nat kəiu. Kit u məmə kitat okəsotosən nalpinən, kən kit mīn u, məto-inu kotitun məmə in nolən ətuatip.

⁶ Kən o nat kitiəh əm, otətou-pən takis kəm kapman, məto-inu netəm-iasol rəha kapman, ilat nolwək rəha Uhgın, kən inu wək rəhalat.

⁷ Otos-ipən kəm netəmim rafin, natimnat itəm tətutip məmə onəkotos-ipən. Okəmə in takis pisin pisin mīn, nəkotəkəike kətou ilat. Okəmə in nisiiən, otisii-in ilat. Okəmə etəm tatos nərəməərəən, kən otatig ahgin.

Nolkeikeən

⁸ Nəkotəkəike motətou rəhatəmat kaon mīn. Məto kaon kitiəh əm tətəkəike mətatig otəmat, inun kaon rəha nolkeikeən itəmat mīn, kən nəkotəkəike motətou nian rafin, namnun tikə, məto-inu etəm tolkeike in kit, in tatol natimnat rafin itəm Lou tatən.

⁹ Lou tatən məmə, “Sotakləh-inən pətan,” “Sohamnuən etəmim,” “Sakləhən,” “Nikim təsuwinən e natimnat rəha suah kit,” kən lou neen mīn əh-ikin. Məto nəghatən kitiəh əm in nəukətīlat rafin, in tatən məmə, “Olkeike ik kit tahmen əm məmə natolkeike atip ik.”

¹⁰ Okəmə suah kit tolkeike in kit, okol təsolən nəratən kəm in. Kən tol nəhlan, etəmim itəm tatolkeike netəmim, in tatol nīpəti Lou rafin koatuwa motol nīpahrienən.

Nolən ətuatip o nian rəha namnun nian

¹¹ Nəkotəkəike motol nəhlan məto-inu itəmat nəkotitun wır nian koatatig lan u-roiu. Nian tīnatuwa məmə nəkotəkəike motaiir məsotapilən, məto-inu nosmegəhən rəhatat tīnatuwa iuəhkir, maprəkis-in nian kitat kinotahatətə.

¹² Napinəpən otəsuwəhən tikə, kən nəhag-əhagən otəsuwəhən tuwa. Kən tol nəhlan, pəs kotapəs nolən rəha napinəpən, kən motaskəlīm nolən wır mīn rəha nəhag-əhagən tahmen-pən e mopael kit itəm tətaskəlīm wır rəhan naip rəha nəluaginən.

¹³ Pəs kitat kotol nolən wır mīn, tahmen e netəmim itəm kotaliwək e nəhag-əhagən kən netəmim koatəplan. Okəsotolən lafet rat mīn, məsotapisən, məsotit əpnəpīn itəmat mīn, kən məsotolən nolən alməl mīn, məsotərgəhəuən, məsotetetən kitat mīn.

¹⁴ Məto otegəhan-in məmə İərəməərə İesu Kristo otərəməərə e nəmegəhən rəhatəmat, kən otapəs nətəlig-inən suatip mīn o nolən təfagə rat mīn itəm nətəligən rat rəhatəmat tolkeike.

14

Nəghatən rəha netəm mīn u itəm rəhalat nahatətəən təsəskasikən

¹ Nikitəmat tətəgien əm məmə nakotos iəfak mīn neen kotuwa motəplan itəmat, nat əpnapīn rəhalat nahatətəən təsəskasikən, kən motəruru okəmə niki Uhgīn təsəgienən o kəp, o nolən mīn neen itəm netəmim neen koatən-iəhau. Nakotos ilat kotuwa, məto esolkeikeən məmə nakotərgəhəu o nətəligən mīn rəhalat.

² Etəmim kit, e rəhan nahatətəən, təwīr əm məmə in otun nagwənən rafin. Məto etəmim kit mīn, rəhan nahatətəən təsəskasikən, kən nīkin təht məmə in tītun nunən nagwənən e nasumən əm, məpəs nunən mit.

³ Etəmim u itəm tītun nunən natīmnat rafin, təsəwīrən məmə in otəplan rat etəmim itəm təsunən natīmnat rafin. Kən etəmim itəm təsunən natīmnat rafin, təsəwīrən məmə in otən kəm etəmim itəm tatun natīmnat rafin məmə, in tatol nolən rat, məto-inu Uhgīn nīkin tagien əm ron.

⁴ Təsəwīrən məmə ik natən məmə iolwək rəha suah kit mīn təmol nolən tərət. Rəhan atip əm iərəməərə otən məmə təmol təwīr o tərət.* Kən in otol təwīr məto-inu Iərəməərə tītun nos-ipənən nəsanənən kəm in o nolən nat wīr mīn.

⁵ Suah kit in tən məmə nian kitiəh əm in rəha Uhgīn taprəkis-in nian rafin, məto suah kit mīn tən məmə nian rafin kotahmen-ahmen əm. Məto etəmim otəkəike mətul əskasik o rəhan nətəligən e nat u.

⁶ Etəmim kit itəm tatən məmə nian kitiəh əm in rəha Uhgīn, in tatol o nīləs-ipərən Iərəməərə. Kən etəm tatun mit, tatun o nīləs-ipərən Iərəməərə, məto-inu tatən kəm Uhgīn məmə nīkin tagien o nīgīn nagwənən. Kən etəm tapəs əm nunən mit, in mīn tapəs nunən o nīləs-ipərən Iərəməərə, kən in mīn tatən kəm Uhgīn məmə nīkin tagien o nīgīn nagwənən.

⁷ Suah kit təsərəməərə-atipən e nəmegəhən rəhan, nat əpnapīn in tatəmegəh, o in təmimīs.

⁸ Okəmə kitat koatəmegəh, koatəmegəh o nīləs-ipərən Iərəməərə, kən okəmə kotimīs, kəmotimīs o nīləs-ipərən Iərəməərə. Kən tol nəhlan, okəmə koatəmegəh o kəmotimīs, kitat rəha Iərəməərə.

⁹ Kristo təmimīs matig məmegəh mīn, məmə in Iərəməərə rəha netəm koatəmegəh ne netəm kəmotimīs rəkis.

¹⁰ Kən təsəwīrən məmə nakən nīkali iəfak kit mīn məmə təmol nolən tərət e natīmnat mīn əh. Kən təsəwīrən məmə nakehm-əhau piam, məto-inu kitat rafin okotətul aupən e nīganəmti Uhgīn məmə in otakil kitat.

¹¹ Tahmen e Iərəməərə tatən e Naoa Rəha Uhgīn məmə,
 “Inu nīpahrienən, tahmen məmə in nīpahrienən məmə iatəmegəh,
 netəmim rafin okotīsīn nulilat kəm io,
 kən netəmim rafin okotən-iarəp e nohlilat məmə io, io Uhgīn.”

¹² Kən tol nəhlan, kitat rafin kitiəh kitiəh okotətul e nīganəmti Uhgīn o nən-iarəpən natīmnat itəm kəmotol.

¹³ Təl nəhlan, pəs kotapəs nolən rəha nənən nīkali suah kit məmə rəhan nolən in təfagə rat kit. Məto pəs kotən məmə okəsotolən nat kit itəm otol piətət kit təme e rəhan nəmegəhən.

¹⁴ Io emuwa kitiəh itimlau Iərəməərə Iesu, kən o nat u, io ekītun wīr məmə nagwənən rafin kotəwīr o nunən, kəsotolən suah kit tamkimik e nīganəmti Uhgīn. Məto okəmə suah kit nīkin təht məmə nat kit tamkimik e nīganəmti Uhgīn, nat əh tamkimik atip əm ron.

¹⁵ Okəmə piam kit tatəto tərət pik o nat kit itəm nəmun, kən nəsalīwəkən e suatip rəha nolkeikeən. Əsolən məmə nat nakatun tatərəkīn piam kit itəm Kristo təmimīs ron.

14:1: Rom 15:7 **14:2:** Jen 9:3-4 **14:3:** Kol 2:16 * **14:4:** Ves 4 u, in eksampol kit. “Iolwək” tatəpsen-pən kitat iəfak mīn, kən “iərəməərə” tatəpsen-pən Uhgīn. Nīpəti nəghatən məmə Uhgīn otakil kitat, məto təsəwīrən məmə kitat okotakil kitat mīn. **14:4:** Mat 7:1; Jem 4:11-12 **14:5:** Kal 4:10-11 **14:8:** Kal 2:20 **14:10:** 2 Kor 5:10
14:11: Aes 45:23; Fil 2:10-11 **14:14:** Wək 10:15; Taet 1:15 **14:15:** 1 Kor 8:11-13

¹⁶ Əsegəhan-inən məmə nat kit itəm ik nakən məmə in təwir, okəghat-in məmə in nat tərəat.

¹⁷ Tol nəhlan məto-inu nərəməyəən rəha Uhgın sənəmə nat rəha nagwənən ne nənimən, məto in nat kit rəha nətuatipən e niganəmti Uhgın, ne nəməlinuən, ne nagienən e Narmın Rəhan,

¹⁸ məto-inu suah kit itəm tatol wək kəm Kristo e nolən əh, in tatol niki Uhgın tətəgien, kən netəmim koatehm in məmə in etəm təwir, kən nikilat tagien əm ron.

¹⁹ Kən tol nəhlan, pəs kitat kotalkut pik o nolən nat itəm tatuwin o nəməlinuən, kən tatiləs-ipər nətəligən rəhatat rafin.

²⁰ Əsərəkinən wək rəha Uhgın o nagwənən əm. Nagwənən rafin kotəwir, məsotamkimikən e niganəmti Uhgın. Məto suah kit tatol təfagə rat nian in tatun nat kit itəm tol pian tətəme lan e rəhan nəmegəhən.

²¹ Kən tol nəhlan, təwir məmə nəsotunən mit, o nənimən wain, o nolən nat kit mın itəm otol piatəmat otəme e nəmegəhən rəhan.

²² Kən okəmə itəmat nakotos nətəligən kit o natimnat mın u, otaskəlim anion əm itəmat Uhgın. Suah kit tətətig e nəwıren pahrien nian in tatol əm natimnat itəm in titun məmə tətətip məmə in otol.

²³ Məto etəmim itəm rəhan nətəligən tatol kəiu o nat itəm tatun, məmə in tətətip o nunən o kəp, təwir məmə in təsunən. Məto okəmə in tatun, Uhgın otən nolən rəhan in təfagə rat, məto-inu in tatun, məto nikin təsəhtən məmə in nat ətuatip, rəhan nolən təsətulən e nahatətəən. Kən okəmə suah kit tatol nat kit itəm nikin təht məmə in tərəat, in tatol təfagə rat.

15

Niləs-ipərən nətəligən rəha iəfak pisin pisin mın

¹ Kitat neen, nahatətəən rəhatat təkəsik, kən kitat kotitun məmə nat əlkələh mın əh, ilat nat əpnarın əm. Məto okol kitat kəsotəkəikəən o nolən natimnat mın əh məmə nikitat tətəgien lan. Nikitat təkəike məht piətət mın ne winitat mın itəm rəhalat nətəligən kəiu e natimnat mın əh.

² Kitat okotəkəike motol nolən itəm otol niki netəm pisin tagien lan, məmə otasitu elat, mol nahatətəən rəhalat tuwa məskəsik.

³ Pəs kotal nəhlan məto-inu Kristo mın, in təməsolən nolən kit məmə in atip nikin otagien lan. Məto in təmol natimnat rafin agın itəm Uhgın nikin tolkeike, kən o natimnat mın u, netəmim kəmotən rat in ron. Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Nən ratən mın itəm netəm pisin pisin mın koatol lam, koatuwa ron io.”

⁴ Natimnat mın əh itəm kəməte aupən e Naoa Rəha Uhgın, kəməte mın məmə otəgətun kitat, məmə okotələhəu-pən əskəsik nətəligən rəhatat e Uhgın. Kən kitat kotitun nolən əh məto-inu koatətul əskəsik e nian iəkis mın, kən Naoa Rəha Uhgın tatiləs-ipər nətəligən rəhatat.

⁵ Uhgın pisin əm tətəsitə etat məmə koatətul əskəsik e nian iəkis mın, kən in pisin əm tatiləs-ipər nətəligən rəhatat. Kən roiu, iatətapəh ron məmə in otasitu etəmat e nətəligən rəhatəmat məmə otuwa mol kitiəh əm, tahmen əm e nolən rəha Kristo Iesu.

⁶ Kən iəkətapəh nəhlan otəmat rafin itəm noatos nətəligən kitiəh əm, məmə nəwıatət titun nuwamən mahmen e nəwia suah kitiəh əm o niləs-ipərən nərgi Uhgın, itəm in Uhgın ne Tata rəha İərəməyə rəhatat Iesu Kristo.

⁷ Otos iəfak mın neen e nikin agien məmə okotuwa motəplan itəmat, tahmen əm məmə Kristo təmos itəmat e nikin agien. Otol nəhlan məmə netəmim okotənwiwi Uhgın lan.

⁸ Sotaluinən nat u məmə, Kristo təmuwa iolwək rəha netəm İsrəl məmə otəgətun məmə Uhgın tatol rəhan nəghatən, nəghatən inu məmə nəniəkisən mın rəhan kəm tıpi netəm İsrəl aupən, ilat kəmotuwa nıpahrienən.

⁹ Kæn tæmuwa mæmæ Iaihlua min okotænwiwi Uhgîn o ræhan nasækitunæn, tahmen e Naoa Ræha Uhgîn tatæn mæmæ,
 “Tol næhlan, oekilæs-ipær nærgæm e niki Iaihlua min, oekan napuæn min mænwiwi nærgæm.”

¹⁰ Kæn tatæn min mæmæ,
 “Otagien, Iaihlua min, itæmat ræhan min netæmim.”

¹¹ Kæn tatæn min mæmæ,
 “Itæmat Iaihlua min otænwiwi Iæræmæra,
 kæn itæmat rafin noanol min ræha nætueintæn otænwiwi in.”

¹² Kæn Aesea tatæn min mæmæ,
 “Noanol ræha Jese aupæn otær min*
 kæn Uhgîn otilæs-ipær in mæmæ otæræmæra e noanol min ræha nitæn min rafin.
 Kæn Iaihlua min okotælæhæu-pæn æskasik nætæligæn ræhalat lan.”

¹³ Uhgîn tæmasitu o kitat mæmæ okotælæhæu-pæn æskasik ræhatat nætæligæn lan. Pæs in otol mæmæ nikitæmat otær mærioah e nægienæn ne næmælinuæn nian nakoatahatætæ lan mæmæ, e næsanænæn ræha Narmîn Ræha Uhgîn, onakoatælæhæu-pæn æskasik pik tæhmîn ræhatæmat nætæligæn e Uhgîn.

Pol in aposol ræha Iaihlua min

¹⁴ Piak min ne winik min. Ekitun wir mæmæ næmegæhæn ræhatæmat tæmæ mærioah e næwiræn, kæn næmotos nitunæn rafin, kæn nækotahmen o nægætunæn itæmat min.

¹⁵ Mæto e naoa u ræhak, emæsæhluaig-inæn nat kit, emæn-iaræp e nikik rafin natimnat min u kæm itæmat, kæn molkeike mæmæ nikitæmat otækæike matæht næghatæn min æh. Tætuatip æm mæmæ iatæghat næhlan, mæto-inu Uhgîn tæmasitu lak e ræhan æm næwiræn

¹⁶ mæmæ io ekuwa iolwæk ræha Kristo Iesu o næn-iaræpæn namnusæn tæwir kæm Iaihlua min. Io ekahmen e pris kit itæm iatæn-iaræp namnusæn tæwir ræha Uhgîn mæmæ, Iaihlua min itæm koatahatætæ e Kristo, okotuwa presen wir min itæm Narmîn Ræha Uhgîn tæmælæhæu kalin mæmæ ræha Uhgîn, kæn Uhgîn nikin tagien o nosæn.

¹⁷ Kæn e wæk rafin itæm iatol o Uhgîn, iatæghat ausit mæto-inu in Kristo Iesu æm itæm tatol wæk.

¹⁸ Ko esæghat ausitæn o nat kit min, ekæghat ausit æm o natimnat wir itæm Kristo tæmol nian emol ræhan wæk o nilæsæn Iaihlua min kotuwa motol næwia Uhgîn. Kristo tæmol wæk e ræhak næghatæn, ne ræhak nolæn min,

¹⁹ kæn tæmol wæk e næsanænæn ræha næmtætin min ne nat pispis min, kæn tæmol ilat rafin e næsanænæn ræha Narmîn Ræha Uhgîn. Kæn tol næhlan, emæn-iaræp rafin namnusæn tæwir ræha Kristo, tæmætoun Jerusalem muwin mætoarus-pæn kantri u Ilirikam.

²⁰ Nian rafin e nætounæn ræhak wæk mætoarus-pa u-roiu, ematolkeike mæmæ ekuwin mæn-iaræp namnusæn tæwir e ikin min neen itæm kæsæto-agin-æhæn nærgi Kristo ikin. Es-olkeikeæn mæmæ ekol wæk e ikin kit itæm suah kit tinuwin rækis ikin mæn-iaræp namnusæn tæwir.

²¹ Mæto tahmen æm e Naoa Ræha Uhgîn itæm tatæghat-in Kristo mæmæ,
 “Netæmim itæm kæsæn-iaræpæn namnusæn tæwir kæm ilat,
 ilat okotæplan in,

kæn netæmim itæm kæsotætæn æh namnusæn tæwir, ilat okotitun.”

²² Nian tepæt, wæk u ræhak o nuwinæn ik pisin pisin min tætahtosig-in io o nimnæn mæplan itæmat.

Nætæligæn ræha Pol o nuwinæn Rom

²³ Mæto roiu, ræhak wæk ikin-u tinol namnun, kæn e nup tepæt rækis, iakolkeike pik mæmæ ekinnæ mæplan itæmat,

15:9: 2 Saml 22:50; Sam 18:49; Wæk 3:25 **15:10:** Dut 32:43 **15:11:** Sam 117:1 * **15:12:** Jese in tata ræha Kig Tefit **15:12:** Aes 11:10; Nol Æpæn 5:5 **15:16:** Rom 1:5; 11:13 **15:20:** 2 Kor 10:15-16 **15:21:** Aes 52:15 **15:22:** Rom 1:13

²⁴ Kæn tol nǎhlan, nĭkĭk tatǎht mǎmǎ ekĭmnǎ mǎplan itǎmat nĭan ekuwĭn ǎpǎh kantri u Spen. Kæn nĭan ekĭmnǎ kotaulĭm o nĭan ǎkuǎkĭr ǎm, kæn ĭakolkeike mǎmǎ nakotasitu lak e rǎhak naliwǎkǎn.

²⁵ Mǎto roiu, ĭatuwĭn Jerusalem o nasituǎn e ĭǎfak mĭn ǎh-ĭkĭn,

²⁶ mǎto-inu ĭǎfak mĭn ǎpǎh kantri mil u Masetonia ne Akaea, nĭkĭlat tǎmagĭen o nos-ĭpamǎn rǎhalat mǎni mǎmǎ ekasitu e ĭan-rat mĭn e nĭmǎfak ǎpǎh Jerusalem.

²⁷ Nĭkĭlat tǎmagĭen ǎm o nolǎn, kæn ĭn tahmen e ĭehl kit itǎm noanol rǎha Isrel kǎmotol kǎm ĭlat. Tol nǎhlan mǎto-inu okǎmǎ ĭaihlua mĭn kǎmotos nǎwĭrǎn rǎha Uhgĭn e suatĭp rǎha netǎm Isrel, kæn ĭaihlua mĭn okotǎkǎike motasitu e netǎm Isrel e rǎhalat mǎni.

²⁸ Oekos mǎni itǎm ĭlat kǎmotos-ĭpa, muwĭn mos-ĭpǎn kǎm ĭǎfak mĭn ǎpǎh Jerusalem. Kæn nĭan emol namnun wǎk u, kæn ekĭet Jerusalem muwĭn ǎpǎh kantri u Spen, kæn e rǎhak naliwǎkǎn oekĭmnǎ mǎplan itǎmat.

²⁹ Nĭan ekuwa mĭtǎlau ĭmatǎmat ĭkĭn, ekĭtun mǎmǎ ĭatos natĭmnat wĭr tepǎt e Kristo mǎmǎ ekos-ĭpĭnǎ kǎm itǎmat, kæn itǎmat onǎkotǎto tǎwĭr lan.

³⁰ Pĭak mĭn ne wĭnik mĭn, mǎto-inu kitat koatahatǎtǎ e ĭǎrǎmǎrǎ rǎhatat ĭesu Kristo, kæn Narmĭn Rǎha Uhgĭn tatol mǎmǎ kitat koatolkeike kitat mĭn, ekǎtapǎh ǎskasĭk otǎmat mǎmǎ nǎkoatǎfak ron ĭo kǎm Uhgĭn, kæn e nolǎn ǎh, nakotasitu lak e nǎluagĭnǎn rǎhak.

³¹ Otǎfak mǎmǎ Uhgĭn otasitu lak mahtosĭg-ĭn netǎm Jutĭa itǎm kǎsotǎnǎn nĭpahrienǎn e namnusǎn tǎwĭr mǎmǎ, okǎsotǎrǎkĭnǎn ĭo. Kæn otǎfak mĭn mǎmǎ nĭan ekuwĭn mĭet-pǎn Jerusalem, netǎm mĭn u koatahatǎtǎ e Kristo, nĭkĭlat otagĭen o rǎhak wǎk.

³² Kæn e nolǎn ǎh, okǎmǎ Uhgĭn tolkeike mĭhin, ekĭmnǎ mǎplan itǎmat e nagĭenǎn, kæn kitat rafĭn agĭn-ǎh, nĭkitat otagĭen.

³³ Pǎs Uhgĭn itǎm ĭn nǎukǎti nǎmǎlinuǎn tǎtatĭg itǎmat mĭn. ǎwǎh.

16

Pol tǎtauiatĭpĭn ĭn mĭn neen

¹ ĭo ĭatǎn-ĭpĭnǎ kǎm itǎmat mǎmǎ wĭnitat u Fĭpi, itǎm tatos wǎk rǎha dikon e nĭmǎfak ǎpǎh Kegkria, ĭn pǎtan wĭr kit.

² ĭakǎtapǎh otǎmat mǎmǎ nĭan ĭn otĭmnǎ, onǎkotagĭen ǎm ron e nǎrgĭ ĭǎrǎmǎrǎ rǎhatat, e nolǎn itǎm ĭn tǎtuatĭp mǎmǎ netǎmĭm rǎha Uhgĭn okotol mĭhin. Okǎmǎ rǎhan nat kit tĭkǎ, tǎwĭr mǎmǎ nakotasitu lan, mǎto-inu ĭn tǎmasitu lak ne netǎmĭm tepǎt.

³ Otǎn tǎwĭr kǎm Prĭsĭla ne Akwĭla, itǎm ĭtĭmǎhal emǎtǎhalol wǎk kitĭǎh rǎha Kristo ĭesu.

⁴ ĭuǎhkĭr kĭamĭs o nasituǎn lak. Sǎnǎmǎ ĭo pĭsĭn ǎm, mǎto ĭo ne ĭaihlua mĭn rafĭn u koatǎfak, ĭtĭmat ekotǎnwĭwi Uhgĭn olau.

⁵ Kæn otǎn tǎwĭr kǎm nĭmǎfak itǎm kǎmotuǎfĭmĭn e rǎhalau nĭmǎ.

Otǎn tǎwĭr kǎm ĭo kit u Epaenetas, u itǎm tǎmaupǎn mahatǎtǎ e Kristo e profens ǎpǎh Esĭa.

⁶ Otǎn tǎwĭr kǎm Meri itǎm tǎmatol pĭk wǎk otǎmat.

⁷ Otǎn tǎwĭr kǎm Antronikas ne Junias, natĭmak mil itǎm ĭtĭmǎhal mĭn ĭlau emǎhaluwĭn e kalapus. Aposol mĭn koatĭsĭai-ĭn pĭk ĭlau, kæn ĭlau kǎmuaupǎn-ĭn ĭo muahatǎtǎ e Kristo.

⁸ Otǎn tǎwĭr kǎm Ampliatas, itǎm ĭakolkeike e nolkeikeǎn rǎha ĭǎrǎmǎrǎ.

⁹ Otǎn tǎwĭr kǎm Urpanas, itǎm kitat koatol wǎk kitĭǎh e Kristo, kæn otǎn tǎwĭr kǎm ĭo kit u Stakis.

¹⁰ Otǎn tǎwĭr kǎm Apeles itǎm tǎmǎtul ǎskasĭk e Kristo e nĭan ĭǎkĭs mĭn.

Otǎn tǎwĭr kǎm Aristopolas ne noanol mĭn rǎhan, ne rǎhan ĭolwǎk mĭn.

¹¹ Otǎn tǎwĭr kǎm Herotĭan, rǎhak ǎtuatĭp.

Otǎn tǎwĭr kǎm Nasisas ne rǎhan mĭn, ne rǎhan ĭolwǎk mĭn itǎm koatǎfak kǎm ĭǎrǎmǎrǎ.

¹² Otən təwir kəm Trifaena ne Trifosa, pətan mil itəm kətioal pik wək rəha İərəmərə. Otən təwir kəm io kit u Persis, pətan kit min itəm tatol pik wək rəha İərəmərə.

¹³ Otən təwir kəm Rufas, iəfak wir kit rəha İərəmərə, ne rəhan mama itəm təmatol təwir kəm io tahmen e rəhak ətuatip mama.

¹⁴ Otən təwir kəm Asigkritis, ne Filegon, ne Heremes, ne Patropas, ne Heremas, ne piatat min itəm ilat min koatatig.

¹⁵ Otən təwir kəm Filolokas, ne Julia, ne Nereas ne winin, ne Olimpas, ne iəfak min rafin itəm ilat min kotatig.

¹⁶ Otən təwir kəm itəmat min tahmen məmə itəmat kitiəh əm e Kristo. Niməfak rafin rəha Kristo koatən təwir kəm itəmat.

¹⁷ Piak min ne winik min. İakətapəh əskasik otəmat məmə nakoatəto wir itəmat o netəm koatol məmə nakotəhap itəmat min, kən koatəgətun natimnat itəm koatol netəmim koatakia e nahatətəən rəhalat, kən nəgətunən əh tol pisin agin e nəgətunən itəm nəmotos rəkis. Otətul isəu olat,

¹⁸ məto-inu netəm kotal nəhlan, ilat kəsotolən wək rəha İərəmərə Kristo, məto koatol wək əm o nat nipətilat tolkeike. İlat koatən wir nəghatən, kən nəghatən rəhalat tətəhen, kən ilat koateiua, kən matərəkin nətəligən rəha netəmim tepət itəm kotəruru nat.

¹⁹ Netəmim kınotəto rəkis namnusən məmə itəmat nəkoatol nəwia Kristo. Tol nəhlan, nikik tagien pik otəmat. Məto iakolkeike pik məmə nakotenatig e nolən ətuatip min, kən məmə nəsotuwinən e nolən rat min.

²⁰ Uhgın itəm nəukəti nəməlinuən, otəsuwəhən in teguətain Setan, kən in otatig əm ləhau e nelkitəmat. Pəs nəwirən rəha İərəmərə İesu tətətig itəmat min.

²¹ Timoti itəm itimlau min etioal wək kitiəh, tatən təwir kəm itəmat. Kən Lusias, ne Jeson, ne Sosipata u natimak min, kəhalən min təwir kəm itəmat.

²² Io Tesias, itəm eməte nəghatən rəha Pol e naoa u, io iatən təwir kəm itəmat u kitat kitiəh e İərəmərə.

²³⁻²⁴ Kaeas tatən təwir kəm itəmat. Io Pol, ekətatig e rəhan nimə, kən netəm rəha niməfak kotuəfimın iman ikın.

Erastas u etəm tatərəməərə e məni rəha taon əh, ne piatat Kuartas, ilau min katuən təwir kəm itəmat.

²⁵ Pəs kotənwiwi Uhgın. In titun nolən məmə itəmat nəkoatətul əskasik e nahatətəən rəhatəmat. In otol nəhlan e namnusən təwir rəha İesu Kristo itəm iatən-iarəp. Nəghatən u təməhluaig nuwəh rəkis,

²⁶ məto roiu, təmol əp in. Kən in Uhgın u itəm tatəmegəh nian rafin, kən in təmən məmə ekotən-iarəp namnusən rəha Kristo itəm ien min aupən kəmotəte e naoa min rəhalat, kən netəmim okotitun. Ekotən-iarəp məmə noanol min rafin e nətueintən, pəs ilat okotahatətə e Uhgın, kən tol nəhlan moatol əm nəwian.

²⁷ Uhgın pisin əm in Uhgın, kən in pisin əm in tenatig. !Pəs kotənwiwi Uhgın nian rafin namnun tikə, o nat itəm İesu Kristo təmol! Əwəh.

1 Korin

Naoa itəm Pol təmaupən mətə tuwın kəm iəfak mın ikın Korin Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 1 Korin

?Pah təmətə naoa u? Aposol Pol təmətə naoa u.

?Təmətə tatuwın kəm pah? Təmətə tatuwın kəm niməfak rəha Korin.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Korin in taon asol kit. İkın əh, netəmim tepət kotos rəhalat kago o nol-salim-inən, kən netəmim tepət kotuwa məmə okotos-nəmtin. Netəmim neen kotuwa e nego, neen kotaliwək əm. In taon kit təwir pik e profens rəha Akaea, itəm tətətig e nəptən asol u Kris. Məto taon u, narmi nat mın kəmotər lan, kən nolən rat mın tepət e taon əh. Niməfak rəha Korin, İaihlə mın kotepət lan. Pol təmətəuon niməfak u e nian rəha naliwəkən itəm tatol kəiu lan. Məto roiu əh, nəratən asol mın neen tinatig e niməfak. Netəmim neen koatol nolən rat mın, kən neen koatos nətəligən mın itəm kəsotətuatipən. Kəmotətapəh o Pol o natimnat mın neen itəm ilat kəsotitun wirən, kən in təmətə naoa u tətəu-pən ətuatip əm rəhalat nətəligən. Kən təmətə naoa u məmə otəg-ətuatip-in nolən rat mın itəm ilat neen kəmoatol.

?Təmətə naoa u o naka? Niməfak rəha Korin in tətətig e taon kit itəm nolən rat mın rafin təmərıoah wir lan. Nolən rat mın neen kəmotuwa imə e niməfak. Pol təmətə naoa u məmə otən-iarəp nolən rat mın itəm tətətig e niməfak, ne nəratən pisin mın neen mın. In təmən kəm ilat məmə okotahro mın nulan motəkəike kitəlig-pa mın o Uhgın, kən nolən naka u tətətuatip itəm etəmim otol okəmə in etəmim rəha İesu.

Pol təmən təwir kəm ilat

¹ İo Pol, itəm Uhgın təmaun-in kən mıtəpun e nəwian məmə io aposol rəha Kristo İesu, iatəte naoa u itimlau piətət Sostenes. ² Naoa u tatimnə kəm itəmat niməfak rəha Uhgın əpəh Korin, itəmat itəm Uhgın təmələhəu kalın məmə rəhan mın e Kristo İesu, kən təmaun-in itəmat məmə rəhan mın, itəmat mın netəm e ikın mın rafin itəm koatəfak kəm İərəməərə rəhatat İesu Kristo itəm in İərəməərə rəhatat rafin.

³ Pəs Uhgın Tata rəhatat ne İərəməərə İesu Kristo, okuawte-in nəwirən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Pol təmənwiwi Uhgın e nəfakən

⁴ Nian rafin iatən kəm Uhgın məmə nıkk tagien otəmat məto-inu təmawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat e Kristo İesu.

⁵ Təmawte-in rəhan nəwirən u tepət kəm itəmat e nolən mın rafin, e nasituən o nən-iarəpən ne nitunən nəghatən rəhan.

⁶ Təmöl nəhlan məto-inu, nəmotəplan məmə namnusən e Kristo in nıpahrienən.

⁷ Tol nəhlan, nian nəkoatətul matip moatəsağın nuwamən rəha İərəməərə rəhatat İesu Kristo, Uhgın tatos-ıpinə kəm itəmat rəhan nəsanənən e Narmın o nolən wək rəhan, nəsanənən rafin mın əh itəm kotətuatip o nəmegəhən rəhatəmat.

⁸ Kən in otol itəmat nəkoatətul əskasik mətoarus-pən namnun nian məmə okəsehm-pənən nolən rat kit etəmat e Nian rəha İərəməərə rəhatat İesu Kristo, itəm tatuwa mın lan.

⁹ Kən Uhgın otol nat u kəm itəmat məto-inu nian rafin in tatol rəhan nəghatən. In Uhgın itəm təmaun-in itəmat nakotuwa kitəh itəmat Nətin İesu Kristo u İərəməərə rəhatat.

Netəmim rəha niməfak kəmotəhap ilat mın

¹⁰ İatətapəh əskasik otəmat, piak mın ne winik mın, e nərgi İərəməərə İesu Kristo, məmə itəmat rafin nakotətəlig-in itəmat mın, məsotolən məmə nətəligən kit otuwa məhap itəmat, kən məto nakotuwa pahrien kol kitəh e nətəligən ne nıkin kitəh.

11 Piak min ne winik min, iatən nəhlan məto-inu netəmim neen rəha Kloe* kəmotən-iarəp kəm io məmə itəmat nakoatərgəhəu.

12 Nipəti nəghatən itəm iatən tol nulan, itəmat neen kotəmə, “Itimat ekoatuarisig-in Pol,” neen kotəmə, “Itimat ekoatuarisig-in Apolos,” neen kotəmə, “Itimat ekoatuarisig-in Pita,” neen min kotən məmə, “Itimat ekoatuarisig-in Kristo.”

13 ?Nikitəmat təht məmə nəkotitun nəhap-əhapən nulan Kristo? ?Nikitəmat təht məmə io Pol eməkul e nig kəməluau otəmat? ?O kəmol baptais etəmat neen e nərgi Pol?

14 Io iakən tagkiu kəm Uhgın məmə io eməsolən baptais etəmat kit, məto emol baptais əm e Krispas ne Kaeas.

15 Nīkik tagien nəhlan məto-inu suah kit okol təsənən məmə kəmol baptais lan e nərgək.

16 Ei, emaluin, emol baptais min e Stefanas ne rəhan min. Uarisig e itəm əh, emaluin okəmə emol baptais min e suah kit o kəp.

17 Nipəti nəghatən min u məmə, Kristo təsahl-ipamən io məmə ekol baptais e netəmim, məto təmahl-ipa io məmə ekən-iarəp əm namnusən təwir. Kən esən-iarəp əmən e nitunən rəha etəmim məto-inu, esolkeikəən məmə nəghatən e nīmīsən rəha Kristo e nig kəməluau in otoigoig.

18 Tol nəhlan məto-inu, nəghatən e nīmīsən rəha Kristo in toigoig malməl o netəm u koatitəp suatip rəha nuwinən e nigəm asol, məto o kitat itəm Uhgın tatosmegəh kitat, in nəsanənən əm rəha Uhgın.

19 Kən Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,
“Io ekərəkın aɡin nenatigən rəha netəm kotenatig,
kən mahtosig-in nitunən rəha netəm kotitun pik nat.”

20 ?Netəm kotenatig hiə? ?Iəgətun min rəha Lou hiə? ?Netəmim itəm kotitun wir suatip rəha nəghatən hiə? Uhgın təmol nenatigən rəha nətueintən tīnuwa rəkis nalməl əmən. 21 Tol nəhlan məto-inu, e nenatigən rəha Uhgın, təmol məmə netəmim rəha nətueintən okəsotitunən in e nenatigən əm rəhalat. Məto in təmol məmə nəghatən alməl min rəhatimat otosmegəh netəmim itəm koatən nīpahrienən lan.

22 Noanol min rəha Isrel koatətapəh-in nat pispis min, kən Iaihlua min koategəs-in nenatigən məmə okotəplan Uhgın,

23 məto kitat koatən-iarəp əm nīmīsən rəha Kristo e nig kəməluau, kən nəghatən u in tahmen e kəpiel e suatip itəm tatol noanol min rəha Isrel koatəmə, kən in tahmen e nalmələn kəm Iaihlua min.

24 Məto o netəm min un itəm Uhgın təmaun-in ilat, noanol min rəha Isrel neen ne Iaihlua min neen ilau kərən, Kristo in nəsanənən rəha Uhgın ne nenatigən rəhan.

25 Tol nəhlan məto-inu, nalmələn rəha Uhgın in tenatig taprəkis-in nenatigən rafin rəha netəmim, kən nəpouən rəhan in təsanən taprəkis-in nəsanənən rafin rəha netəmim.

26 Piak min ne winik min, nikitəmat otəkəike məht məmə itəmat netəm ahro nian Uhgın təmaun-in itəmat. Itəmat tepət nəsotenatigən e niganəmti netəmim, kən məsotosən nəsanənən, kən sənəmə itəmat nenəti netəm-iasol neen.

27 Məto Uhgın tatitəpun nat alməl min e nətueintən məmə okotol aulis netəm kotenatig, kən mitəpun nat əpou min e nətueintən məmə okotol aulis netəm kotəsanən.

28 In təmitəpun natimnat itəm, e nətəligən rəha netəmim, ilat nat əpnəpin əm, ne itəm netəmim kəsotolkeike pikən, ne natimnat itəm kotikə. Kən təmitəpun natimnat min əh məmə in otol nat keike e nətəligən rəha netəmim, kəmotuwa nat əpnəpin əm elat.

29 Təmol nəhlan məmə suah kit otəsəghat ausitən e niganəmti Uhgın.

* **1:11:** Kloe in pətan kit itəm rəhan nautə tepət, kən netəmim koatisiai-in. **1:12:** Wək 18:24-28; 1 Kor 3:4 **1:14:** Wək 18:8; Rom 16:23 **1:16:** 1 Kor 16:15 **1:18:** Rom 1:16 **1:19:** Aes 29:14 **1:20:** Job 12:17; Aes 19:12; 33:18; 44:25 **1:21:** Mat 11:25 **1:23:** Rom 9:32; 1 Kor 2:14 **1:24:** Kol 2:3 **1:25:** 2 Kor 13:4 **1:26:** Mat 11:25; Jem 2:5 **1:29:** Efes 2:9

³⁰ Məto-inu e nəwia Uhgın, itəmat nəmotuwa kitiah itəmat Kristo Iesu. Kən Kristo təmuwa o kitat məmə nenatigən rəha Uhgın, inəh e Kristo, Uhgın təmol kitat kotətuatip e nigənamtın, kən mələhəu kalin kitat məmə rəhan mın, kən mosmegəh kitat.

³¹ Tol nəhlan, tahmen e Naoa Rəha Uhgın tatən, “Etəm itəm tatəghat ausit, otəghat ausit əm o nat itəm İərəməre təmol lan.”

2

¹ Piak mın ne wınik mın. Nian emımnə otəmat, eməsən-iarəpən nəghatən rəha Uhgın e nəghatən itəm kotenatig ne nolən rəha etəmim itəm titun wır nəghatən.

² Kən nian emətatig kitat mın itəmat, nıkkik təskasık məmə esən-iarəp mınən nat kit, məto Iesu Kristo əm, ne nımısən rəhan e nig kəluau.

³ Emuwa otəmat e nəpouən ne nəgınən, kən matəgın mətasiəp-asiəp.

⁴ Kən nian emən-iarəp rəhak nəghatən e namnsən təwır, eməsənən e nenatigən rəha netəmim, ne nəghatən asol mın itəm otiuw itəmat, məto nian eməghat, nəmotəplan nəsanənən rəha Uhgın ne wək rəha Narmin Rəha Uhgın.

⁵ Emol nəhlan məmə nahatətən rəhatəmat otəsətul əmən e nenatigən rəha netəmim, məto in otətul e nəsanənən rəha Uhgın.

Nenatigən rəha Narmin Rəha Uhgın

⁶ Məto in nıpahrienən məmə itimat ekotən-iarəp nəghatən tenatig kəm netəm itəm kınotəskasık rəkis e nəmegəhən rəhalat, məto sənəmə nenatigən rəha netəm u-roiu, o netəm koatərəməre u-roiu, itəm ilat okotuwa nat əpnapın mın əm.

⁷ Kəp. Itimat ekoatəghat-in nenatigən rəha Uhgın əpən itəm təmatəməhl anion, kən in nenatigən itəm təmatəhluaig, kən Uhgın təmol nalpəkəuən əpən əpən agın məmə, nenatigən əh, in otol nəwırən kəm kitat.

⁸ Nətem koatərəməre e nəptən əh-roiu, ilat kınotəruru nalpəkəuən əh rəha Uhgın, məto okəmə ilat kınəmotitun, ko kəsotətu-pərən İərəməre rəha nəwırən rafin e nig kəməluau.

⁹ Məto Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,

“Suah kit təsəplanən,

suah kit təsətəən,

suah kit təsıtunən

nat naka itəm Uhgın təmol əpen-əpenə lan rəha netəm u kotolkeike in,”

¹⁰ məto Uhgın təmol əp nalpəkəuən anion əh rəhan kəm kitat e Narmin. Kən Narmin titun natımnat rafin, kən mıtun mın natımnat rəha Uhgın itəm etəmim kit okol təsıtunən.

¹¹ ?Tol nəhlan, etəmim pah titun nətəligən rəha etəmim kit, məto narmin əm? ?E nolən kitiah əm, etəmim pah titun nətəligən rəha Uhgın, məto Narmin əm?

¹² Uhgın təməsos-ıpa mən kəm kitat nətəligən rəha netəmim e nətueintən, məto təmos-ıpa Narmin itəm tətisi-pən ron. In təmos-ıpa kəm kitat məmə kitat okotitun nat naka itəm Uhgın təmos-ıpa əpnapın əm kəm kitat.

¹³ Inu nəghatən itəm itimat ioatən, kən nenatigən rəha netəmim təsəgətunən itimat e nəghatən mın əh, məto Narmin Rəha Uhgın təməgətun itimat, kən ekotən-iarəp natımnat pahrien rəha Narmin Rəha Uhgın e nəghatən mın itəm təmisi-pən lan.

¹⁴ Etəmim itəm Narmin Rəha Uhgın tikə lan, okol təsosən natımnat itəm tətisi-pən e Narmin Rəha Uhgın məto-inu ilat nat alməl mın əm kəm in, kən okol in təsıtunən ilat məto-inu Narmin Rəha Uhgın əm titun nasıtunən e netəmim o nıtunən natımnat rəha Uhgın.

¹⁵ Kitat itəm koatos Narmin Rəha Uhgın kotəplan motitun natımnat mın əh, məto netəm əpnapın, ko koatəplan məsotitun agın-əhən kitat.

¹⁶ Tol nəhlan məto-inu Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,

“?Pah u titun nətəligən rəha İərəməre

məmә in otəgətun in?”
Məto kitat kotitun nətəligən rəha Kristo.

3

Nəhap-əhapən e niməfak

¹ Piak min ne winik min. Nian emətatig kitat min itəmat, okol esəghatən kəm itəmat tahmen e netənim itəm kinotəskasik rəkis e nəmegəhən rəhalat e Narmın Rəha Uhgın, kəp. Eməghat kəm itəmat tahmen məmә itəmat netənim rəha nətueintən əm, kən eməghat kəm itəmat tahmen məmә itəmat nisualkələh əm e nəmegəhən wi rəhatəmat e Kristo.

² Nian emətagətun itəmat, tahmen məmә emətagwən itəmat e melek əm, eməsos-ipinə nagwənən əskasik kəm itəmat məto-inu itəmat nəstahmenən o nunən. Kən nıpahrienən, itəmat nəstahmenən əh o nunən,

³ məto-inu nolən rəhatəmat tahmen əm e rəha netənim rəha nətueintən. Tol nəhlan məto-inu itəmat nakoatetet itəmat min, kən moatərgəhəu, kən tahmen əm məmә itəmat netənim rəha nətueintən əm u. Nəkotahmen e netəm əpnəpın min.

⁴ Nian suah kit otən məmә, “Io rəha Pol,” kən kit min tən məmә, “Io rəha Apolos,” nolən əh tatəgətun məmә itəmat netəm rəha nətueintən əm.

⁵ Otəplan-tu. ?Apolos in pah, kən Pol in pah? Itımlau e kuahmen əm e iolwək itəm emuasitu etəmat o nuwamən o Iesu. Itımlau etioal əm wək itəm İərəmərə təmos-ıpa pısın pısın kəm itımlau məmә ekioal.

⁶ Tahmen məmә io eməfe nıkutın nat, kən Apolos in tətəu e nəhau, məto Uhgın tatol tatəwiə.

⁷ Tol nəhlan, etənim itəm tatəfe nat, o etəm tətəu e nəhau, in nat əpnəpın əm, məto Uhgın pısın əm in nat keike itəm tatol natımnat koatəmegəh moatəwiə.

⁸ Etəm tatəfe, ne etəm tətəu, katian əm o nat kitıəh əm. Kən Uhgın otətou ilau kitıəh kitıəh e rəhalau wək pısın pısın min.

⁹ Itımlau iolwək mil rəha Uhgın, kən itəmat nəkotahmen e nasumən rəha Uhgın, o nimə rəha Uhgın.

¹⁰ E nəwırən itəm Uhgın təmawte-in kəm io, emiləkin wır nelki nimə tahmen e etəm titun wır niləkinən nimə. Kən suah kit min tatiləkin nimə məsın. Məto ilat rafın okotəkəike moatehm wır wək rəhalat rəha niləkinən nimə,

¹¹ məto-inu okol suah kit təsiləkinən nelki nimə kit min itəm tol pısın e inu itəm kınıləkin rəkis. Kən nelki nimə u in Iesu Kristo.

¹² Okəmә suah kit tiləkin-pər rəhan nimə itəm nelki nimə in Iesu Kristo, kən in titun niləkinən e iaen u kol tatıpit-ıpit, o e silfa, o e kəpiel nəmtın tiəkis, o e nig, o e nuwig, o e maniah.

¹³ Kən nian kit netənim okotəplan wək rəhan, məto-inu e nian Iesu tatuwa min, rəhan wək otuwa e nəhag-əhagən. Rəhan wək okələhəu-pən e nigəm, kən nigəm otəgətun məmә rəhan wək təwır or tərət.

¹⁴ Okəmә nigəm təməsusən rəhan nimə, in otos rəhan nətouən.

¹⁵ Məto okəmә nigəm təmus rəhan nimə, kən rəhan natımnat rafın təmikə. In əm, Uhgın otosmegəh, məto tahmen-ahmen əm e suah kit itəm taiu mətəgım e nimə itəm nigəm tatus.

¹⁶ ?Nəkotitun o kəp məmә, itəmat un nimə rəha Uhgın, kən Narmın Rəha Uhgın tətətig etəmat?

¹⁷ Okəmә suah kit tərəkın nimə rəha Uhgın, kən Uhgın otərəkın in, məto-inu nimə rəha Uhgın, in rəhan pısın əm. Kən nimə u rəha Uhgın, itəmat.

¹⁸ Təsəwirən məmə suah kit tateiuə-in atip in. Okəmə suah kit nikin təht məmə in tenatig u-roiu e niganəmti netəmim, in otəkəike muwa ialməl kit e niganəmtilat məmə in otuwa ienatig pahrien.

¹⁹ Tol nəhlan məto-inu nenatigən rəha netəmim rəha nətueintən, in talməl pik e niganəmti Uhgın. Tahmen e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Uhgın tatol noanikulu kit e nəghatən rəha suah kit itəm tatən məmə in tenatig wir, kən Uhgın taskəlım in.”

²⁰ Kən Naoa Rəha Uhgın tatən mın məmə, “İərəmərə titun məmə, nətəligən rəha netəm kotenatig, ilat nat əpnapın əm.”

²¹ Kən əsotənən məmə itəmat rəha suah u o rəha suah əh məmə onəkotiləs-ipər atip itəmat ron. Uhgın tatos-ipən natimnat rafın rəhatəmat məmə otasitu etəmat.

²² Pol, o Apolos, o Pita, o nətueintən, o nəmegəhən, o nımısən, o nian roiu, o nian itəm tatuwa, ilat rafın rəhatəmat məmə Uhgın otol təwir kəm itəmat lan,

²³ kən itəmat rəha Kristo, kən Kristo in rəha Uhgın.

4

Aposol mın rəha Kristo

¹ Tol nəhlan, netəmim okotəkəike motos itəmat tahmen e iolwək mın rəha Kristo itəm Uhgın təmələhəu-pən e nelmitimat məmə itəmat ekotol əp nalpəkəuən anion rəha Uhgın.

² Kən netəmim itəm koatehm natimnat rəha etəm-iasol kit, ilat kotəkəike motol rəhalat wək təwir məmə nian etəm-iasol tatəplan rəhalat wək, kən titun nahatətən elat.

³ E io, in nat əpnapın əm okəmə itəmat, o netəm pisin neen kotən-iarəp nətəligən rəhalat e rəhak wək. Kən io atip esahmenən o nakilən rəhak wək.

⁴ E rəhak nətəligən, məmə emol əm nat itəm in təwir, məto nat u təsənən məmə io ekətuatip. İərəmərə əm tətəuatip o nakilən rəhak wək.

⁵ Tol nəhlan, sotautautən o nakilən natimnat. Nakoatəsağın e nian İərəmərə otuwa lan. In otəmki-pən e nəhag-əhagən natimnat itəm koatəhluəig e napinəpən, kən in otol-arəp nat naka tətətig e niki netəmim o nolən mın rəhalat. E nian əh Uhgın otənwiwi ilat kitəh kitəh.

⁶ Piak mın ne winik mın. Emən-ipinə nəghatən mın əh kəm itəmat etimlau Apolos məmə itəmat onəkotos nitunən ikin, kən okəmə nakotos nıpəti nəghatən mın u, “Nəkotəkəike motol əm nəghatən mın itəm kinəte rəkis,” kən nəsotos-ipərən netəm-iasol neen motos-iahau neen.

⁷ ?Təhrə? ?İtəmat ilis taprəkis-in netəmim mın rafın? ?İtəmat nakoatos natimnat neen itəm Uhgın təsos-ipinə kəm itəmat? !Kəp! ?Kən təhrə nakoatəğhat ausit o natimnat itəm Uhgın təmos-ipinə kəm itəmat tahmen əm məmə itəmat əm nəmotol natimnat mın əh?

⁸ Nikitəmat təhat məmə ninotos rafın rəkis natimnat rəha Uhgın. Nikitəmat təhat məmə ninotos rafın rəkis nautə rəha Uhgın. Nolən rəhatəmat tahmen məmə nəmotuwa kig mın rəha Uhgın, məto itəmat ekotatig ləhau əm. !Məto kəp, sənəmə nıpahrienən! !Nəman! Okəmə nıpahrienən məmə itəmat nəmotuwa kig mın rəha Uhgın, nikitimat otagien pik, kən okəmə tol nəhlan, itəmat mın ekotol kig kitat mın itəmat. Məto təsolən mihin.

⁹ İtəmat aposol mın, məto nıkkik təht məmə Uhgın təmələhəu itəmat əpəh ləhau ağın-əh, ioatətig tahmen e netəm itəm kəmakil rəkis məmə okotəkəike motimis. Nikik təht nəhlan məto-inu tahmen məmə ekoatətul e niganəmti nagelo mın ne netəmim rafın məmə ilat okotəplan nolən rəha nımısən rəhatimat.*

3:19: Job 5:13

3:20: Sam 94:11

4:2: Luk 12:42

4:5: 1 Kor 3:8

4:6: Rom 12:3

4:7: Rom 12:6

* **4:9:** Nian kig kit təmol win e nəluəginən, minatitəlig matit rəhan mopael mın ne rəhan tikimır mın. Rəhan mopael mın kotuarisig-in, kən tikimır mın kotuarisig-in ilat, kən netəmim rafın kotitun məmə tikimır mın okotimis. Netəmim kəmotol lafet kit, kən netəmim rafın koatəplan tikimır mın atip koatoh ilat mın, o kəm-naka koatol fait ilat nat iarupın mın tahmen e laion. Kən Pol tatən məmə in ne rəhan mın netəmim kotahmen e tikimır mın itəm okotimis, kən netəmim rafın koatəplan.

¹⁰ !Netəmim tepət koatən məmә itimat ialmәl mīn o nәrgi Kristo, mәto nikitәmat tәht mәмә itәmat nakotenatig wir e Kristo! Mәto sәnәmә niphahrienән. !Netəmim tepət koatән mәмә rәhatimat nepәtән tikә, mәto nakoatәghat ausit mәмә rәhatәmat nepәtән iaһgin! Mәto sәnәmә niphahrienән. Netəmim tepət koatisiai-in itәmat, mәto katән rat itimat.

¹¹ Mәto, inu niphahrienән. Mәtoarus-pa roiu, nәumis tatus itimat, kән moatoaoa, kән ekoatuwin e natimnat kәmotәhap-әhap, kән netәмim koatoh itimat, kән rәhatimat nimә tikә.

¹² Itimat atip әm ioatol pik wәk e nelmitimat. Nian okotән rat itimat, mәto itimat ekotәfak o nәwirән olat. Nian netәмim koatol nәratән kәм itimat, mәto itimat ekotәpnapin әm.

¹³ Nian netәмim koatән rat itimat, mәto itimat ekoatәghat wir әm kәм ilat. Mәtoarus-pa roiu itimat ekotahmen e nuwitik rәha netәмim rafin, o namkimik rәha nәtueintән rafin.

Ilat okotәkәike kәtәu-pән nolән rәha Pol

¹⁴ Esәteән nәghatән mīn u mәмә ekol itәmat nakotaulis, mәto mәмә otәhgaiir etәmat, mәto-inu itәmat nenәtik mīn itәm ekolkeike itәmat.

¹⁵ Rәhatәmat iәgәtun tepәt itәm okotәgәtun itәmat e Kristo, kән okәм-naka ilat kotahmen әm e rәhatәmat tata kalin ten-taosan, mәto rәhatәmat tata әtuatip kitiәh әm, inu io, mәto-inu e Kristo Iesu emuwa rәhatәmat tata әtuatip nian emән-iarәp namnusән tәwir kәм itәmat aupән.

¹⁶ Tol nәhlan, ekәtapәh әskasik otәmat mәмә onәkotәtәu-pa rәhak nolән mīn.

¹⁷ Mәto-inu o nat u, etahl-ipinә nәtik e Kristo u Timoti itәm iakolkeike. In tәtaiu әskasik e Iәrәmәrә. In otән mīn kәм itәmat suatip rәha nәmegәhән rәhak e Kristo Iesu itәm tatәtәu-pән natimnat itәm iatәgәtun e nimәfak mīn rafin ikin mīn rafin.

¹⁸ Itәmat neen koatән mәмә esimnә mīnән, kән motausit pik o rәhatәmat nepәtән.

¹⁹ Mәto otәsuwәhән, ekәike mimnә mәplan itәmat okәмә Iәrәmәrә tegәhan-in io. Kән ekәsәplan әmән nәghatән mīn itәm netәm iausit mīn koatән, mәto ekәplan nәsanәнән rәhalat.

²⁰ Mәto-inu nәrәmәrәән rәha Uһgin sәnәmә in nat kit rәha nәghatән, mәto in nat kit rәha nәsanәнән.

²¹ ?Kән nakotolkeike naka? ?Ekimnә malis itәmat, o ekimnә e nolkeikeән ne narmin rәha nәmeiән?

5

Pian kit, rәhan nolән tәrat agin

¹ Kәmән-iarәp kәм io mәмә suah kit u e nikitәmat tәtaklәh-in pәtan kit, kән tәmol e nolән tәrat kit itәm taprәkis-in nolән rәha netәm kәsotәfakән, nat әpnapin kәsotәfakән. In tәtaklәh-in pәtan wi rәha rәhan tata.

² !Kән itәmat nakotausit ron mәмә tәwir әm! Nәsotәtoән tәrat, mәto onәkotәkәike motәto tәrat o nolән әh, kән nәsotahl-iarәpән suah әh, mәto onәkotәkәike motahl-iarәp itәm tәmol nolән rat әh e nikitәmat.

³ Nat әpnapin esatigән kitat min itәmat, mәto e narmin etatig kitat min itәmat, kән tahmen әm okәмә kitat koatatig, enән rәkis e nәrgi Iәrәmәrә Iesu mәмә naka in tәtuatip mәмә kitat okotol e suah әh.

⁴ Nian nakotuwa kitiәh, kән e narmin, etatig kitat min itәmat, kән nian nәsanәнән rәha Iәrәmәrә rәhatat Iesu in әh-ikin kitat min,

⁵ kән otilәs-ipән suah u әh-roiu e nelmi Setan mәмә otәrәkin nipәtin, mәto Iәrәmәrә otosmegәh narmin nian in tatuwa mīn e namnun nian.

⁶ Rəhatəmat nausitən tərət. ?Nəkotitun o kəp məmə, is noan məsin əm tətələpik apiəpiə flao itəm kəmətig?

⁷ Otərakin rəkis is oas min rəhatəmat məmə itəmat flaoa wi itəm kəmətig u is tikə lan, kən nıpahrienən itəmat nəkotahmen ətuatip e pıret əh. Tol nəhlan məto-inu Kristo itəm in nəti sipsip rəha lafet rəha Nuhagego-inən, təmimis rəkis tahmen e sakrifais o nolən rat min rəhatat.

⁸ Tol nəhlan, pəs kotol lafet əh, məto kəsotolən e is oas, itəm tahmen e nolən tərət min itəm netəmim kotolkeike pik nolən kəm netəmim, ne nolən rat min rafin. Məto pəs kotol lafet e Pıret U Is Tikə Lan, tahmen e nolən rafin itəm kotol nıpahrienən motətuatip.

⁹ Eməte rəkis naoa kəm itəmat məmə nəsotan kələhən itəmat netəm koatakləh-in pətan.

¹⁰ Esən-iəhauən məmə nəsotanən itəmat netəm kəsotəfakən, nat əpnəpın nolən rəhalat tol min-nulan: ilat koatakləh-in pətan, ilat naumis, ilat iakləh min e neiuəən, kən ilat koatəfak kəm narmi nat min. Okəmə nəsotanən itəmat min ilat, kən nəkotəkəike motiet ikin-u e nətueintən.

¹¹ Məto nıpəti naoa itəm eməte kəm itəmat məmə onəsotan kələhən itəmat suah kit itəm tatən məmə in piatəmat kit, məto in tətəkləh-in pətan, o in tətəumis, o in tətəfak kəm narmi nat min, o in tatən rat netəmim, o in tətəpis nian tərət, o in tətəkləh-in e neiuəuəən. Əsotolən nat kit itəmat min ilat, nat əpnəpın in nat əkəku əm tahmen e nəkotəgwən kitəh.

¹² Sənəmə in rəhak kit wək məmə ekakil netəm kəsotəfakən. Məto in wək rəhatəmat məmə onəkotakil nolən rəha netəmim əpəh e niməfak itəm koatol təfagə e nolən min u.

¹³ Uhgın otakil netəm İaihlua min, məto Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Otəhl-iarəp e nikitəmat etəm tatol nolən rat.”

6

Nolən rəha niuw-iarəpən itəm

¹ Nian okəmə itəmat kəiu kuəhai ilau min, in tol naulisən məmə otıləs muwın kəm netəm kəsotəfakən məmə okotiuw-iarəp ilau motakil rəhalau nərgəhəuən. Məto nəkotəkəike motıləs motuwın kəm iəfak min.

² ?Nəkotitun o kəp məmə iəfak min, ilat okotakil netəmim e nətueintən? ?Kən okəmə itəmat onəkotakil netəmim e nətueintən, kən tahro nikitəmat təht məmə nəsotahmenən o nakilən rəhatəmat nolən əlkələh min?

³ ?Nəkotitun o kəp məmə, kitat okotakil nagelo min? !Kən natımnat min rəha nətueintən, ilat kotimətig əm o nakilən!

⁴ ?Kən tol nəhlan, okəmə nakoatərgəhəu o nətəligən min neen, tahro nakoatuwın o netəm ihluə məmə ilat okotakil nərgəhəuən rəhatəmat? İlat kəsotosən nisıaiiən rəha niməfak məto-inu ilat kəsotahmenən məmə okotakil nat asol min neen tahmen e kitat.

⁵ İatən nəhlan məmə nakotaulis lan. ?Tahro? ?İtəmat kit tikə itəm tenatig məmə in titun nələhəuən nənən min əh?

⁶ !Məto kəp! İtəmat piak min nakoatuwın o netəm ihluə məmə ilat okotakil rəhatəmat nərgəhəuən min. Kəsi.

⁷ İtəmat nakoatuwın o suah kit məmə otakil rəhatəmat nərgəhəuən. İnu tatəgətun məmə nəmotəmkakiəh e suatip rəha Uhgın e nəmegəhən rəhatəmat. ?Tahro? Okəmə suah kit tatol tərət kəm ik, təwir məmə nakaluin əm. Okəmə tateiuə-in ik mətəkləh-in ik, aluin min əm.

⁸ Məto kəp. İtəmat piatəmat min əm, məto itəmat atip nəkoatol tərət kəm itəmat min, kən moateiuə-in itəmat min motəkləh kəm itəmat min.

⁹ ?Nəkotitun o kəp məmə, netəm koatol nəratən, okul kəsotuwınən e nərəmərəən rəha Uhgın? Əsotətəlig-inən neiuəuəən. İnu nıpahrienən məmə netəm koatakləh-in pətan, ne netəm koatəfak kəm narmi nat min, ne nəman itəm kinotol marit rəkis koatakləh-in pətan, ne nəman itəm koatit atip ilat min,

¹⁰ ne iakläh min, ne naumis min, ne netäm koatapis e wain, ne netäm koatəghat rat e nərgi netəmin, ne netäm koateiuə motakläh kəm netəmin, ilat okol kəsotuwınən e nərəmərəən rəha Uhgın.

¹¹ Kən itəmat neen, nəmoatol nəhlan. Məto, Narmın Rəha Uhgın rəhatat təmafəl itəmat, mələhəu kalın itəmat məmə rəhan, mol itəmat nəkotətuatıp e niganəmtin e nərgi İərəməərə İesu Kristo.

Nolən rəha nakläh-inən pətan in təfagə rat

¹² Netəmin neen koatən məmə, “Natımnat rafın təwır əm məmə ekol.” Məto, sənəmə ilat rafın kotasitu etəmat. Suah kit tatən min məmə, “Natımnat rafın təwır əm məmə ekol.” Məto, okol esegəhan-inən məmə nat neen okotərəməərə e rəhak nəmegəhən.

¹³ Netəmin neen koatən məmə, “Nagwənən in nat təwır rəha nərpitəm, kən nərpitəm in tolkeike nagwənən. Kən tahmen əm, okəmə nıpətıtət tolkeike pətan, kən nolən əh rəha nitən pətan in təwır əm.” Nat mil əh, nagwənən ne nərpitəm, kuəwır, nat əpnapın məmə Uhgın otol namnun ilau kərən. Məto Uhgın təsos-ipamən nıpətıtət məmə kotitəp nıpitan. Uhgın təmos-ipa nıpətıtət məmə kotisiai-in İərəməərə lan, kən İərəməərə in tərəməərə e nıpətıtət.

¹⁴ E rəhan nəsanənən, Uhgın təmosmegəh İərəməərə e nimisən, kən in otosmegəh min kitat.

¹⁵ ?Nəkotıtun o kəp məmə, nıpətıtəmat, ilat rəha Kristo pisin əm? ?Kən nikitəmat təht məmə ekiləs nıpətık itəm in kitiəh ilau Kristo, kən mol kioal kitiəh ilau pətan rəha suatıp? !Kəp! Okol təsolən mihin.

¹⁶ ?Kən nəkotıtun o kəp məmə, etəm tətən ilau pətan rəha suatıp, ilau katuea kitiəh əm e nıpətin? Məto-inu nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “İlau okuea nıpətin kitiəh əm.”

¹⁷ Məto etəm itəm tatol kitiəh ilau İərəməərə, tatuwa kitiəh ilau min e narmın.

¹⁸ Otagım rəkis otuwın isəu o nolən rəha nitəpən nıpitan. Nolən rat rafın itəm suah kit tatol itəm tol pisin e itəm u, in təsərəkinən nıpətin. Məto itəm u tatərəkin nıpətin.

¹⁹ ?Nəkotıtun o kəp məmə, nıpətıtəmat in nimə kit rəha Uhgın itəm Narmın Rəha Uhgın tətətig ikin, kən Uhgın təmos-ipinə Narmın kəm itəmat, mətatig etəmat? Kən itəmat sənəmə rəhatəmat atıp u itəmat.

²⁰ Uhgın təmətou rəkis itəmat e nətouən itəm nəmtin tiəkis. Tol nəhlan, otisiai-in Uhgın e nolən min rəha nıpətıtəmat.

7

Nəghatən e marit

¹ Roiu ekən-ipinə nənən e naoa rəhatəmat itəm nəmotəte kəm io. Əwəh, in təwır məmə etəmin kit təsolən marit.

² Məto netəmin tepət itəm koatitəp pətan, tol nəhlan, təwır məmə etəmin otəkəike mos atıp rəhan pətan, kən pətan tatos rəhan iərman.

³ İərman otəkəike man ilau rəhan pətan okəmə pətan tolkeike, kən pətan otəkəike man ilau rəhan iərman okəmə iərman tolkeike.

⁴ Pətan təsərəməərə atipən e nıpətin, məto rəhan iərman tatərəməərə lan. Kən tahmen-ahmen əm e iərman, in təsərəməərə atipən e nıpətin, məto rəhan pətan tatərəməərə lan.

⁵ Təsəwırən məmə pətan o iərman təgin o nıpətin okəmə kit tolkeike. Məto okəmə ilau kərən kuegəhan məmə təwır əm okuəpəs o nəfakən o nian neen, kən təwır əm. Məto okueike muea min kitiəh. Okəmə kəsioalən, kən Setan otehm suatıp o nos-ipən-os-ipənən kəm ilau. İatən nəhlan məto-inu itəmat rafın nəsotəskasikən.

6:10: Kal 5:19-21; Efes 5:5; Nol Əpən 22:15 **6:11:** Taet 3:3-7 **6:12:** 1 Kor 10:23 **6:13:** 1 Tes 4:3-5 **6:14:** Rom 8:11; 1 Kor 15:20; 2 Kor 4:14 **6:15:** Efes 5:30 **6:16:** Mat 19:5 **6:17:** Jon 17:21-23; Rom 8:9-11 **6:20:** 1 Kor 7:23; 1 Pita 1:18-19

⁶ Nəghatən əh məmə, “okuəpəs o nəfakən o nian neen,” in nətəligən əm rəhak, sənəmə lou kit.

⁷ E rəhak nətəligən, təwır məmə netəmim rafin okəsotolən marit tahmen lak. Məto Uhgın tatol suatip pisin pisin min kəm kitat kitiəh kitiəh, kən tatol məmə neen koatol marit, kən neen koatan əm.

⁸ Kən iatən kəm netəm kəsotolən marit ne nəutahlimis min məmə, təwır məmə koatan əm məmə io ne.

⁹ Məto okəmə tiəkis olat məmə okotaliwək e suatip ətuatip, kən təwır məmə okotəkəike motol marit pəs nikilat təsəht pikən.

¹⁰ Itəmat itəm nəmotol marit, ekən-ipinə nəghatən u kəm itəmat, sənəmə rəhak məto rəha İərəməərə məmə, pətan otəsapəsən rəhan iərman.

¹¹ Məto okəmə in otol, kən təwır məmə otəsətəu-pən minən suah kit min, o okəmə tahro, titəlig-pən min əm o rəhan iərman. Kən iərman otəsapəsən rəhan pətan.

¹² Itəmat itəm rəhatəmat nəman o nıpitan kəsotəfakən, inu rəhak əm nəghatən, sənəmə rəha İərəməərə, məmə okəmə itəmat kit, rəhan pətan təsəfakən, məto tolkeike məmə ilau kətuatig, iərman otəsapəsən.

¹³ Kən okəmə itəmat kit, rəhan iərman təsəfakən, məto tolkeike məmə ilau kətuatig, pətan otəsapəsən.

¹⁴ Otol nəhlan məto-inu nian pətan kit tatəfak, kən Uhgın tatələhəu kalin min rəhan iərman məmə rəha Uhgın. Kən nian iərman kit tatəfak, kən Uhgın tatələhəu kalin min rəhan pətan məmə rəha Uhgın. Okəmə təsolən nulan, kən rəhatəmat nisualkələh, ilat rəha nətueintən əm, məto tol nəhlan, Uhgın tatələhəu kalin ilat məmə rəhan min, məto-inu təmələhəu kalin rəkis tata ne mama.

¹⁵ Məto okəmə etəm təsəfakən tolkeike məmə otapəs rəhan pətan o iərman itəm tatəfak, egəhan in əm. Etəm tatəfak, iərman o pətan, Uhgın təsaskəlimən ilat e marit əh. Məto, Uhgın təmaun-in itat məmə okotatig mətig e nəməlinuən.

¹⁶ Pətan, kəm-naka Uhgın otosmegəh rəham iərman e nolən təwır rəham. Kən iərman, kəm-naka Uhgın otosmegəh rəham pətan e nolən təwır rəham.

¹⁷ Məto in əm u, nian Uhgın təmaun-in itəmat, nəmotatig e natigən pisin pisin min itəm İərəməərə təmələhəu, kən təwır məmə nəkotatig əm lan. Inu rəhak nəghatən iatələhəu kəm niməfak min rafin.

¹⁸ Nian Uhgın təmaun-in suah kit, okəmə kəməhg-ipən in, kən otəsəhluaig-inən nəhg-ipənən itəm kəmol lan. Kən nian Uhgın təmaun-in suah kit min, okəmə kəsəhg-ipənən, kən təwır məmə təsegəs-inən məmə okəhg-ipən.

¹⁹ In nat əpnəpın əm okəmə kəməhg-ipən suah kit o kəsəhg-ipənən. Nat keike məmə kitat kotətəu-pən əm nəghatən min rəha Uhgın.

²⁰ Nian Uhgın təmaun-in itəmat, nəmotatig e natigən pisin pisin min, kən təwır məmə nəkotatig əm elat.

²¹ ?Nian Uhgın təmaun-in ik, ik slef əm kit? Nəkim təsəht pikən, məto okəmə nəkitun nətəu-pənən suatip itəm kəmikis slef min lan, ətəu-pən əm.

²² Tol nəhlan məto-inu etəm slef əm nian İərəməərə təmaun-in, in etəm rəha İərəməərə itəm kəmikis rəkis, kən tahmen-ahmen əm, etəm itəm sənəmə slef kit nian İərəməərə təmaun-in, in slef əm rəha Kristo.

²³ Uhgın təmətou rəkis itəmat e nətəuən itəm nəmtin tiəkis. Sotolən məmə itəmat nakotuwa slef min rəha netəmim.

²⁴ Piak min ne wınik min, nian Uhgın təmaun-in itəmat, nəmotatig e natigən pisin pisin min, kən təwır məmə nəkotatig əm elat itəmat Uhgın.

²⁵ Inu nəghatən kit rəhatəmat netəm wi itəm nəsotolən marit. Esos ətuatipən nəghatən kit o İərəməərə, məto iakən əm rəhak nətəligən. Məto itəmat nəkotitun məmə rəhak nəghatən in nıpahrienən, məto-inu İərəməərə təmasəkitun io.

²⁶ Məto-inu o nəratən asol itəm nəkotatig lan, rəhak nətəligən tol min-nulan məmə, nəkotatig əm nulan nəkotatig mihin u-roiu.

²⁷ ?Tahro? ?Nəmol marit? Segəs-inən suatip o napəsən rəham pətan. ?Tahro? ?Nəsolən marit? Segəs-inən suatip o nosən rəham kit pətan.

²⁸ Məto okəmə natol marit, nəsolən təfagə rat. Kən okəmə pətan wi tatol marit, in təsolən təfagə rat. Məto netəm kəmotol marit, okotatig e nəratən tepət e rəhalat natigən, kən iakolkeike məmə nəsotuwınən e nəratən mın əh.

²⁹ Piak mın ne wınik mın, inu nıpəti nəghatən rəhak. Natigən rəha netəmim e nətueintən in tınəkuəkır əm. Kən roiu ne matuwın, netəm kəmotol marit, okəsotətəlig-in pikən nolən rəha marit rəhalat.

³⁰ Kən okəmə suah kit tətəsək, təwir məmə otaliwək e nəmegəhən rəhan tahmen məmə təsəsəkən. Kən okəmə suah kit nikin tagien, in otaliwək tahmen məmə nikin təsagienən. Kən okəmə suah kit tatos-nəmtin nat kit, təwir məmə nikin təht məmə sənəmə rəhan.

³¹ Kən təwir məmə netəmim itəm koatol bisnes e nətueintən, ilat okotətəlig-in məmə rəhalat bisnes in nat əpnəpın əm, məto-inu nətueintən ne nəwırən rəhan otəpanikə.

³² Iakolkeike məmə nikitəmat təsəht pikən nat kit rəha nətueintən u. Tol nəhlan, okəmə suah kit təsolən marit, nikin tatəht pik wək rəha İərəməərə məmə tahro nulan mol İərəməərə nikin tagien o wək itəm in tatol.

³³ Məto etəm təmol marit, nikin tatəht pik əm natimnat rəha nətueintən məmə otahro nulan mol niki rəhan pətan tagien,

³⁴ kən rəhan nətəligən tatuwin o nat kəiu, rəhan pətan ne wək rəha İərəməərə. Kən pətan itəm təsolən marit, o pətan wi, nikin tatəht pik wək rəha İərəməərə məmə tahro nulan in otətuakəm o İərəməərə e nıpətin ne narmın. Məto pətan itəm təmol marit, in tatətəlig-in pik əm natimnat rəha nətueintən məmə otahro nulan mol rəhan İərman nikin tagien.

³⁵ İatən-ipinə nəghatən mın u o nəwırən atip rəhatəmat, sənəmə iatən-İəhau itəmat, məto məmə nakotətəu-pən suatip rəha nəmegəhən itəm tətuatip, kən nikitəmat tatəht pik wək rəha İərəməərə.

³⁶ Məto okəmə İərman kit ne pətan wi kit, kınən-İəkis məmə ilau okioal marit, kən İərman təmə okuəpəs pitən, məto roiu nikin təht məmə təsolən nolən ətuatip e pətan əh, kən okəmə pətan əh tətətig wir əm o nup mın neen, kən İərman nikin təht məmə təike mol-tə marit e pətan əh, kən təwir əm, in titun nolən. In təsolən təfagə rat. Məto təwir məmə in otol marit.

³⁷ Kən okəmə kəiu mın nəhlan kioalkeike məmə okioal marit, məto İərman nikin tınəht rəkis məmə okuəpəs marit, kən suah kit tikə itəm tatəkəike kəm in məmə in tapəs marit, məto İərman əm in tatərəməərə e nikin, kən nikin tınəht rəkis məmə otəsolən marit e pətan əh, suah əh, in mın tatol nolən ətuatip.

³⁸ Tol nəhlan, İərman itəm tatol marit e pətan wi, in tatol ətuatip, məto İərman itəm təsolən marit, in tatol təwir maprəkis.

³⁹ Pətan otəkəike mətatig ilau rəhan İərman e nian rafin, məto okəmə rəhan İərman timis, in titun nolən marit e suah kit mın itəm in tolkeike, məto nat kitiəh əm, in təike mol marit e İərman kit itəm tatəfak kəm İərəməərə.

⁴⁰ Məto e rəhak nətəligən, okəmə in tətətig əm nəhlan məsolən marit, kən nikin otəgien taprəkis-in okəmə in tatol marit. Kən niki təht məmə Narmın Rəha Uhgın tətətig mın lak mos-İpa nəghatən əh kəm io.

8

Nəgwənən itəm katol sakrifais lan kəm narmi nat mın

¹ Kən roiu, İəkəghat e nəgwənən mın itəm katol-pən sakrifais lan kəm narmi nat mın. Kitat kotitun məmə, “kitat rafin koatos nitunən.” “Nitunən” in nat kit itəm suah kit tətəusit ron, məto nolkeikeən tatiləkin matiləs-İpər etəmim.

² Okəmә suah kit nıkin tәht mәмә in titun pik nat, mәto in tәsitunән әh natımnat itәм in otәkәike mıtun.

³ Mәto etәmim itәм tolkeike Uhgın, Uhgın titun in.

⁴ ?Kән tahro e nagwәнән mın itәм katol-pән sakrifais lan kәм narmi nat mın? Kitat kotıtun mәмә narmi nat in nat әnnapın әm kit e nәtueintән, kән uhgın әlkәlәh mın kotikә, mәto Uhgın kitıәh әm.

⁵ Katән mәмә, “uhgın әlkәlәh” mın ne “iәrәmәrә әlkәlәh” mın tepәt әh-ikın. Inu neiuәән әm. Mәto nıpahrienән netәmim neen koatәfak kәм ilat. Mәto nat әnnapın okәмә uhgın әlkәlәh mın әh-ikın, әpәh e neai o әpәh lәhau e nәtueintән,

⁶ mәto o kitat, Uhgın kitıәh әm, Tata Uhgın. Natımnat rafın tәmisi-pән lan, kән tәmos-ıpa nәmegәhән kәм kitat mәмә kitat okotol nәwian. Kән Iәrәmәrә kitıәh әm, Iesu Kristo, kән Uhgın tәmol natımnat rafın agın e Kristo, kән e Kristo kitat koatәmegәh.

⁷ Mәto sәнәmә netәmim rafın kotıtun nәghatән u. Aupән, netәmim neen kәmotәfak kәм narmi nat mın nian rafın. Mәto roiu, nian koatun mit itәм kәmol sakrifais lan kәм narmi nat, nıkilat tәht mәмә koatәfak kәм uhgın әlkәlәh mın pahrien. Kән ilat koatәto mәмә koatol tәfagә rat mәto-inu nıkilat tәsәskasıkән.

⁸ Mәto nagwәнән tәsolән kitat kotuwa iuәhkır o Uhgın. Okәмә kәsotunән mit әh, o kotun mit әh, nәtәligән rәha Uhgın kәм kitat in tahmen әm.

⁹ Tәwır әm, nәkotıtun nәtәu-pәнән suatıp itәм nakotolkeike, mәto oatәto itәmat. Sotolән nat kit itәм nakotolkeike mәto in otol mәмә piatәmat kit o wınıtәmat kit itәм nıkin tәsәskasıkән tәme e rәhan nәmegәhән.

¹⁰ Ekән nәhlan mәto-inu okәмә suah kit itәм nıkin tәsәskasıkән, tatehm itәmat itәм nakoatos nıtunән әh, kән nakotuwın e nimә rәha narmi nat mın mәмә nakotagwән, kән tahro? Kәм-naka rәhatәmat nolән otıuw-pән rәhan nәtәligән, kән in mın otuwın mun mit itәм kәmotol sakrifais lan kәм narmi nat mın, kән in tatol tәfagә rat kit.

¹¹ Kән nıtunән itәм nıkitәmat tәht mәмә nakoatos, in tatәrәkın etәм nıkin tәsәskasıkән. Mәto in piatat kit itәм Kristo tәmimis ron.

¹² Nian nәkoatol nolән rat e itәmat kit e nolән әh, matәrәkın nıkin tәsәskasıkән, kән nәkoatol tәfagә rat e Kristo.

¹³ Tol nәhlan, okәмә nat kit itәм iatun tol piak tatәme e rәhan nәmegәhән, kән tәwır mәмә esun mınән mit nian kit ne mәмә otәsәmәән e rәhan nәmegәhән.

9

Pol tәmuhalpın nәghatән itәм katәtu-pән lan

¹ ?Nıkitәmat tәht mәмә ekıtun nolән nat naka itәм iakolkeike, o kәp? !Әwәh! ?Io aposol kit, o kәp? !Әwәh! ?Emәplan Iesu Iәrәmәrә rәhatat e nıganәmtәk, o kәp? !Әwәh! ?Itәmat u noa rәhak wәk e Iәrәmәrә, o kәp? !Әwәh!

² Okәмә netәmim neen koatән mәмә sәнәmә io aposol, mәto nıpahrienән, itәmat nәsotıtun nәнән nәhlan, mәto-inu nәmegәhән rәhatәmat e Iәrәmәrә tatәgәtun mәмә io aposol kit.

³ Ekuhalpın nәghatән rәha netәmim neen itәм koatән mәмә io sәнәmә aposol kit.

⁴ ?Nian kitat aposol mın koatәtapәh otәmat o nagwәнән ne nat okәnim ne, in әtuatıp o kәp? Әwәh, itәmat nәkotıtun.

⁵ Aposol mın neen, ne pia Iәrәmәrә mın, ne Pita,* rәhalat nıpıtan itәм koatәfak koatuarisig-in ilat nian ilat kotaliwәk moatol wәk rәha Iәrәmәrә. ?In tәtuatıp mәмә kitat kotol tahmen-ahmen әm, o kәp? Әwәh, itәmat nәkotıtun.

8:2: Kal 6:3 **8:4:** Dut 4:39; 6:4; Kal 4:8 **8:6:** Efes 4:5,6 **8:9:** Rom 14:13-15; Kal 5:13 **8:11:** Rom 14:15,20
8:13: Rom 14:21 **9:1:** Wәk 22:17-18; 26:16; 1 Kor 15:8-9 **9:2:** 2 Kor 3:2-3 **9:4:** Luk 10:8 * **9:5:** Nәghatән
Kris әtuatıp tatән mәмә, 'Kefas' itәм in nәrgın kit mın rәha Pita

⁶ ?O nikitamat tæht mæmæ io æm ne Panapas, itimlau pisin æm ekuækæike mioal atip wæk o natigæn ræhatimlau?

⁷ Otætælig-in-tu, tol næhlan. ?Pah tatol mopael mæto tæsolkeikeæn mæmæ katætou in lan? ?O, pah tætasum mæsunæn nagwænæn lan? ?O, pah tætagwæn nat megæh min mæsunæn æh kit ne?

⁸ ?Nikitamat tæht mæmæ natimnat min itæm iatæghat-in, koatisi-pæn æm o nætæligæn ræha netæmim? !Kæp! Lou tatæn nat kitæh æm.

⁹ Kæmæte e Lou ræha Moses mæmæ, “Nian nakotasig kau motuwa mæmæ otol wæk mewig-ewig e wit, sotælisæn nohlin pæs ton nimismisi wit neen.”† ?Tahro? ?Niki Uhgîn tatæht æm kau min, ¹⁰ o nikin tatæht min kitat? Æwæh, kæmos-ipa lou u o ræhatat næwiræn, mæto-inu netæm itæm kotaupæn motæfe nat e nasumæn, ne netæm koatuarisig motæulæk ikin, ilat rafin nætæligæn ræhalat kitæh æm mæmæ okotos nagwænæn e nasumæn u.

¹¹ E wæk min ræhatimat, tahmen æm mæmæ emotasum kit mæmæ itæmat nækotagwæn ikin, inu nagwænæn ræha narmitæmat. ?Kæn tahro, tiækis otæmat mæmæ nakotos-ipa nagwænæn neen ræha nipætæn kæm itimat?

¹² Netæm pisin neen kotitun nætapæh-inæn nagwænæn otæmat, kæn in tætuatip æm, mæto ilat koatol wæk ræha Uhgîn. ?Kæn tahro e itimat? !Nætapæhæn ræhatimat in tætuatip agin!

Mæto itimat esætolen kæm itæmat mæmæ itimat ekotitun mihin nolæn. Mæto itimat ekotol natimnat rafin itæm ekotitun nolæn, nat æpnapin in tiækis, mæmæ esotahtosisig-inæn namnusæn tæwir ræha Kristo.

¹³ ?Nækotitun o kæp mæmæ, netæmim itæm koatol wæk e Nimæ Ræha Uhgîn, koatos nigilat ikin nagwænæn? Kæn netæmim itæm koatol wæk e olta, ikin katol sakrifais ikin, koatos nigilat ikin nagwænæn.

¹⁴ E suatip kitæh æm, Iæræmæ ræ tæmæn mæmæ, netæmim itæm koatæn-iaræp namnusæn tæwir, ræhalat natimnat o natigæn otækæike misi-pæn ikin.

¹⁵ Mæto esætæpæh-inæn kæm itæmat o nat naka itæm tætuatip æm kæn ekitun nætapæh-inæn. Emæsæteæn naoa u mæmæ itæmat nækotol natimnat min neen æh kæm io. Iatausit mæsin mæmæ iatæn-iaræp namnusæn tæwir kæsetouæn io lan. Kæn esolkeike agin-æhæn mæmæ ekætæu-pæn suatip pisin. Nimisæn in tæwir taprækis-in suatip pisin.

¹⁶ Mæto esausitæn mæmæ iatæn-iaræp namnusæn tæwir mæto-inu, ekæike mæn-iaræp. !Kæsi, nahmææn asol otuwa ron io okæmæ esæn-iaræpæn namnusæn tæwir!

¹⁷ Okæmæ iatæn-iaræp næghatæn ræha Uhgîn mæto-inu iakolkeike mol nulan, kæn tætuatip mæmæ ekos nætouæn lan. Mæto in Uhgîn æm itæm tæmitæpun io mæmæ ekol wæk u, kæn tol næhlan, ekæike mol.

¹⁸ ?Kæn ræhak nætouæn in naka? In æm u, mæmæ nian ekæn-iaræp namnusæn tæwir, ekæn-iaræp æpnapin æm, mæsosæn nætouæn lan, kæn tol næhlan esætæpæhæn o nat kit, nat æpnapin in tætuatip mæmæ ekol.

¹⁹ Suah kit tæsæræmæ rææn lak, mæto io emos-iæhau atip io mæmæ io slef æm ræha netæmim rafin mæmæ ekiuw-pa tepæt kotuwa o Kristo.

²⁰ Nian emætan itimat netæm Isrel, emuwa mahmen e netæm Isrel mæmæ ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo. Kæn nat æpnapin Lou tæsæræmæ rææn lak, nian emætan itimat netæm koatætæu-pæn Lou, emuwa mahmen elat, mæmæ ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo.

²¹ Nian emætan itimat netæm kæsetætæu-pænæn Lou, emuwa mahmen elat. Mæto esærakinæn lou ræha Uhgîn, kæp. Lou ræha Kristo tatæræmæ ræ lak. Emol næhlan mæmæ ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo.

²² Nian emætan itimat netæm ræhalat nahatætææn tæsæskasikæn, emuwa mahmen elat mæmæ ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo. Emuwa mahmen e netæmim rafin mæmæ e nolæn min rafin ekiuw-pa neen kotuwa o Kristo.

† 9:9: wit: Æplan e tiksonari. 9:9: Dut 25:4; 1 Tim 5:18 9:10: 2 Tim 2:6 9:11: Rom 15:27 9:12: Wæk 20:34; 2 Kor 11:9 9:13: Dut 18:1-3 9:14: Mat 10:10; Kal 6:6 9:16: Jer 20:9 9:20: Wæk 21:20-26 9:22: 2 Kor 11:29

²³ Iatol nəhlan o namnusən təwir məmә io min ekos natimnat wir min rəhan.

²⁴ ?Nəkotitun o kəp məmә, e naiuən, netəmim rafin koataiu, məto kitiah əm tatol win? Kən təwir məmә nakotaiu e nolən rəha naiuən itəm nakotalkut pik məmә onəkotol win. ²⁵ Netəmim itəm kotalkeike məmә kotuwın e naiuən, kotətuakəm əskasik o rəhalat naiuən. Koatol məmә okotol win e nat kit itəm otəpanikə, məto kitat koatol məmә kitat okotol win e nat kit itəm tətatiğ lili.

²⁶ Tol nəhlan, tahmen e naiuən, esaiu əpnapinən, kən tahmen e boksig, esəht-arəpənən tahmen e etəmim tətəht magoagəp.

²⁷ !Kəp! Iatətuakəm kəm nipətik məmә otuwa rəhak slef. Iatol nəhlan məmә, nian emən-iarəp namnusən təwir kəm netəmim tepət rəkis məmә ilat okotuwa e naiuən əh, kən io ekəsuwamən mahmen e etəmim itəm təmətgəhl lou rəha naiuən kən kərakin e naiuən.

10

Pol təmən-iarəp nolən rəha netəm Isrel aupən

¹ Piak min ne winik min, iakolkeike məmә nəkotitun məmә nian tıpitimat min kəmotiet Ijip, ilat rafin, mal napuə təmətgəhl olat, kən ilat rafin kəmotuwın-pən itəhəi u katən məmә Nitəhəi Asiə.

² Kən e mal napuə ne nitəhəi, Uhgın təmol baptais elat rafin məmә okotuwa netəmim rəha Moses.

³ Kən ilat rafin kəmotun nagwənən kitiah əm itəm təmiş-pən e Narmın Rəha Uhgın,

⁴ kən motənim nəhau kitiah əm itəm təmiş-pən e Narmın Rəha Uhgın, məto-inu kəmotənim nəhau e kəpiel rəha Narmın Rəha Uhgın itəm təmətan ilat min ilat, kən kəpiel əh in Kristo.

⁵ Nat əpnapin ilat kəmotol nəhlan, məto Uhgın nikin təməsagienən olat tepət, kən ilat tepət kəmotimis əpəh ikin pisin pisin min taruən-aruən ikin.

⁶ Kən Uhgın təmegəhan-in natimnat min əh məmә ilat nəmtətin min məmә otəhgaiir etat motəgəhun itat, kən okəsotolən tikirilət motələhəu-pən rəhatat nətəligən e nolən rat min tahmen e itəm kəmotol aupən.

⁷ Əsotətəu-pənən nolən rəha nəfakən kəm narmi nat min tahmen elat neen kəmoatol aupən. Naə Rəha Uhgın tatən məmә, “Netəmim kəmotəpələh məmә okotagwən motənim, kən motətul məmә okotol danis u tiuw-pən ilat tərət ikin.”

⁸ Tərət məmә kitat okotit anion nipitan tahmen elat neen kəmoatol aupən, kən ilat rafin tuente-tri-taosan kəmotimis e nian kitiah əm.

⁹ Tərət məmә kitat okotol natimnat itəm otiuw neməha rəha İərəməə* tahmen elat neen kəmoatol aupən, kən sinek tus ilat kotimis.

¹⁰ Tərət məmә nakotən nikali Uhgın tahmen elat neen kəmoatol aupən, kən nagelo rəha nimisən tohamnu ilat.

¹¹ Kən Uhgın təmegəhan-in natimnat min əh məmә otuwa e nəmegəhan rəhalat, məmә ilat nəmtətin min, kən kəməte ilat məmә okotəhgaiir etat motəgəhun itat, itəm koatatiğ roju məmә namnun nian tatuwa iuəhkir.

¹² Kən okəmә nikitəmat təht məmә nakotətul əskasik, oatəto wir itəmat, məto-inu itəmat min nəkotitun nəmən e nolən rat min əh.

¹³ Nos-ipən-os-ipənən itəm tatuwa e nəmegəhan rəhatəmat tahmen əm e itəm katol mihin e netəmim rafin. Məto nian rafin, Uhgın tatol rəhan nəghatən, kən otəsegəhan-inən nos-ipən-os-ipənən otuwa e nəmegəhan rəhatəmat məmә in təkəsik maprəkis-in nəsanənən rəhatəmat. Məto nian nos-ipən-os-ipənən tatuwa e nəmegəhan rəhatəmat,

9:25: Fil 3:14; 2 Tim 2:4-5; 4:7-8 **9:27:** Rom 8:13; 13:14 **10:1:** Eks 13:21-22 **10:1:** Eks 14:22 **10:3:** Jon 6:31; Eks 16:4,35 **10:4:** Eks 17:6; Nam 20:11 **10:5:** Nam 14:29-30 **10:6:** Nam 11:4,34; 1 Kor 10:11 **10:7:** Eks 32:4,6,19 **10:8:** Nam 25:1-9 * **10:9:** Tatəghat o nolən rəha netəmim itəm koatol nolən rat kit, kən nolən rat kit min, tatuwin matuwın məmә okotəplan okəmә Uhgın otol nalpinən o kəp. **10:9:** Eks 17:2 **10:9:** Nam 21:5,6 **10:10:** Nam 16:41-50; 17:5,10

Uhgin otol suatip kit mämə onəkotitun nosən nətulən rəhatəmat, mämə nat əh otəsiuw-pənən itəmat e nərətən.

Narmi nat min ne iəfak min

¹⁴ Tol nəhlan rəhak min, otəgim rəkis e nolən rəha nəfakən kəm narmi nat min.

¹⁵ Itəmat netəm kotenatig, kən otakil atip nəghatən rəhak mämə in təwir o tərət.

¹⁶ Nian kitat kotagwen e Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu, kən motən kəm Uhgin mämə nikitat tagien o nənimən, kən moatənim nənimən əh, tahmen mämə kitat koatuwa moatol kitiəh kitat Kristo e nitən. ?Iatən pahrien, o kəp? Kən nian kitat koatun pıret itəm kotəmkas katoor, kitat koatuwa kitiəh kitat Kristo. ?Iatən pahrien, o kəp?

¹⁷ Kitat u netənim tepət, mətə kotahmen e nıpətın kitiəh əm, mətə-inu pıret kitiəh əm, kən kitat rafin koatun əm pıret əh.

¹⁸ Nikitəmat tatəht nolən rəha netəm Isrel. Nian etəm tatol sakrifais kəm Uhgin, kən netənim neen koatun mit itəm kəmol sakrifais lan, tahmen əm mämə ilat rafin kəmotuwa kitiəh ilat Uhgin e sakrifais əh. ?Inu nıpahrienən, o kəp? Əwəh, in nıpahrienən.

¹⁹ ?Naka nıpəti rəhak nəghatən min? ?Tahro? ?Iakatən mämə mit itəm katol sakrifais lan kəm narmi nat min nəsanənən əh-ikin rəhalat, o kəp? Kəp. ?O tahro? ?Iakatən mämə narmi nat min, ilat uhgin əlkələh min neen, o kəp? Kəp.

²⁰ Mətə iakatən mämə nian netənim koatol sakrifais kəm narmi nat min, koatol kəm iərmis min, kəsotolən kəm Uhgin. Kən esolkeikeən mämə nakotuwa kitiəh itəmat iərmis min.

²¹ Okol nəsuwinən mun pıret ne wain e Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu, kən matig muwin min e nıməfak rəha narmi nat min mun sakrifais ne wain rəha iərmis min ilat netəm koatəfak lan.

²² ?Tahro? ?Nəkoatol mämə İəramərə otetet itəmat tahmen e netəm Isrel? ?Nikitəmat təht mämə nəsanənən rəhatat tepət maprəkis-in rəha Uhgin?

²³ Itəmat nakoatən mämə, “Təwir əm mämə ekol natimnat rafin itəm iakolkeike.” Mətə io ekən mämə, sənəmə ilat rafin koatasitu etəmat. Itəmat nakoatən mämə, “Təwir əm mämə ekol natimnat rafin itəm iakolkeike.” Mətə io ekən mämə sənəmə ilat rafin itəm koatasitu e nəmegəhən rəhatəmat.

²⁴ Təsəwirən mämə itəmat kit tategəs-in atip rəhan nəwirən, mətə tatəkəike megəs-in min rəha netənim min neen.

²⁵ Otun əm mit rafin itəm katol-salim-in e maket, kən məsotətapəh-inən nəghatən lan mämə kəmol sakrifais lan kəm narmi nat min, o kəp. Kən nikitəmat təsəht pıken.

²⁶ Nolən əh təwir əm mətə-inu Naoa Rəha Uhgin tatən mämə, “Nətueintən ne natimnat rafin əh-ikin, ilat rəha İəramərə.”

²⁷ Kən okəmə etəm təsəfakən kit tətəpəh-in ik mämə nakuwin e rəhan nımə muagwən, kən nıkim tagien mämə onəkuwin, un əm nagwənən naka itəm tatos-ıpinə, məsətapəhən mämə kəmol sakrifais lan kəm narmi nat min o kəp. Nıkim təsəht pıken.

²⁸ Mətə okəmə kit tən-ıpinə kəm ik mämə, “Kəmol sakrifais e mit u kəm narmi nat min,” kən təwir mämə nəsunən. Nıkim otatəht suah əh, ne nətəligən rəhan.

²⁹ Sənəmə nat tərət ron ik, mətə in nat tərət e nətəligən rəhan əm. ?Mətə tahro nətəligən rəha suah kit min otakil rəhak nolən itəm iakolkeike mämə ekol, kən mahtosig-in io mämə esolən nat kit?

³⁰ ?Okəmə iatən kəm Uhgin mämə nıkim tagien o nagwənən, tahro okən rat io o nat kit itəm emən rəkis kəm Uhgin mämə nıkim tagien lan?

³¹ Nəukəti nəghatən rafin əh tol nəhlan, nat naka itəm onəkol, o nakagwən, o nakənım, nəkəike mol ilat rafin e nolən itəm otıləs-ıpər nərgi Uhgin lan.

³² Solən məmə suah kit təme e rəhan nəmegəhən, okəmə in noanol rəha Isrel, o Iaihlua, o suah kit e niməfak rəha Uhgīn.

³³ Otol nolən əh tahmen e nolən rəhak itəm iatalkut məmə ekol niki netəmim rafin kotagien e nolən mīn rafin. Iatol nəhlan mətō-inu esegəs-in atipən rəhak nəwirən, mətō rəha netəmim tepət, məmə Uhgīn otosmegəh ilat.

11

¹ Otasgəwīn io tahmen məmə io iatasgəwīn Kristo.

Nolən rəha nəfakən

² Iatənwiwi itəmat mətō-inu nəsotaluinən io e natimnat rafin itəm emol kən məgətun, kən naskəlīmən nəgətunən mīn tahmen əm məmə eməgətun itəmat lan.

³ Mətō iakolkeike məmə itəmat rafin nəkotitun məmə rəhn-kapə netəmim rafin in Kristo itəm tərəmərə elat, kən rəhn-kapə pətan in rəhan iərman itəm tərəmərə lan, kən rəhn-kapə Kristo in Uhgīn itəm tərəmərə lan.

⁴ Suah kit tatol aulis Kristo okəmə təfətain rəhn-kapə nian in tatəghat kəm Uhgīn e nəfakən o tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm in.

⁵ Mətō pətan tatol aulis rəhan iərman okəmə təsəfətainən rəhn-kapə nian in tatəghat kəm Uhgīn e nəfakən o tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm in. Nolən əh tahmen əm məmə təmak rəhn-kapə.*

⁶ !Okəmə pətan kit təsotolkeikeən məmə otəfətain rəhn-kapə nəhlan, təwir məmə otəte əm noanun! Mətō okəmə in tətaulis o nəteən noanun, o nakən rəhn-kapə, kən təwir məmə otəfətain rəhn-kapə.

⁷ Təwir məmə suah kit təsəfətainən rəhn-kapə mətō-inu nian Uhgīn təmol etəmim, etəmim təmos narmi Uhgīn, kən matol-arəp nəwirən rəha Uhgīn; mətō pətan tatol-arəp nəwirən rəha iərman rəhan.

⁸ Tol nəhlan mətō-inu iərman təsisi-pənən e pətan, mətō pətan təmisi-pən e iərman,

⁹ kən Uhgīn təməsolən iərman məmə in iasitu rəha pətan, mətō təmol pətan məmə in iasitu rəha iərman.

¹⁰ Tol nəhlan, pətan otəkəike məfətain rəhn-kapə itəm tatəgətun məmə tətisi-ai-in rəhan iərman mətō-inu nagelo mīn koatəplan.

¹¹ Mətō o kitat u kəmotuwa kitiah kitat Iərəmərə, pətan təsatig atipən e iərman, kən iərman mīn təsatig atipən e pətan,

¹² mətō-inu pətan təmisi-pən e iərman, kən tahmen mīn əm, iərman, pətan təmiləs. Mətō natimnat rafin təmisi-pən o Uhgīn.

¹³ Otakil atip nat u məmə otətuatip məmə pətan itəm tatəfak kəm Uhgīn təsəfətainən rəhn-kapə, o kəp.

¹⁴ Netəmim rafin kotitun məmə iərman itəm noanun kaifəməh, tatol aulis in.

¹⁵ Mətō okəmə pətan kit noanun kaifəməh, nikin tagien lan kən kətisi-ai-in in lan, mətō-inu noanun əh Uhgīn təmos-ipən məmə otəfətain rəhn-kapə.

¹⁶ Mətō okəmə suah kit tolkeike məmə otəghat o nat əh, kən iaten nəhlan məmə nolən kit mīn tikə e itəm u, kən niməfak pişin pişin mīn rafin koatol tahmen-ahmen əm.

Nagwənan Rəha Nəmtətin Rəha Iesu

¹⁷ E nəghatən mīn itəm ekən kəm itəmat əh-roiu, oesənwiwiən itəmat mətō-inu nəpələh-kələhən rəhatəmat təsasituən, mətō tatərakin əm itəmat.

¹⁸ Emaupən mətō məmə nian nakoatuəfimīn itəmat mīn məmə nakotəfak, kən moatəhap-əhap itəmat mīn. Kən nikik təht məmə o nəghatən mīn əh, neen nipahrienən,

10:32: Rom 14:13 **10:33:** 1 Kor 9:20-22 **11:1:** 1 Kor 4:16 **11:3:** Jen 3:16; Efes 5:23 * **11:5:** Okəmə pətan kit təmak rəhn-kapə, in nat kit rəha naulisən. Netəmim neen koatən məmə in nəmtətin kit məmə katol nalpīnən kit kəm in, kən netəmim neen koatən məmə in nəmtətin kit məmə in pətan rəha nausitən. **11:7:** Jen 1:26-27 **11:9:** Jen 2:18-23 **11:18:** 1 Kor 1:10-12

¹⁹ mæto-inu nəhap-əhapən mīn otəkəike motuwa məmə okəplan ətuatip məmə pah tatafak pahrien.

²⁰ ! Nian nakoatuəfimin itəmat mīn, nakoatən məmə nakoatun Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu, mæto otəplan-tu nolən u rəhatəmat! Sənəmə Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu,

²¹ mæto-inu nian nakotagwən, itəmat kitiah kitiah koatakəike əm kəsəzahginən ilat mīn neen. Kit nəumis tatus əh, kit tinapis rəkis.

²² ?Rəhatəmat latuənu tikə məmə nakotaupən motagwən ikīn? ?O itəmat nəotisiai-inən niməfak rəha Uhgīn, kən moatol aulis ian-rat mīn? ?Kən ekən məmə naka kəm itəmat? ?Ekənwiwi itəmat o nolən əh? !Kəp, tiəkis agin-əh!

²³ Mæto-inu, eməgətun rəkis itəmat nəgətunən itəm təmisipən o Iərəmərə. E lapin əh uarisig kegəhan-in-pən e nelmi tikimīr mīn, in təmos pīret,

²⁴ kən mən kəm Uhgīn tagkiu ron, kən məmkas, kən məmə, “Inu nipətik itəm otitəgīt otəmat. Otol mihin kən nikitəmat tatəht io.”

²⁵ E nolən kitiah əm, nian kinotagwən rəkis, in tos kap wain mən məmə, “Kap wain u in nənəkisən wi rəha nasituən itəm tatuwa e nitak. Otol mihin nian rafin nakoatənim, nikitəmat tatəht io.”

²⁶ O nat əh, nian rafin nakotun pīret u, o nakotənim kap wain u, onəkotəkəike motən-iarəp nimisən rəha Iərəmərə mætoarus titəlig-pa mīn.

²⁷ Tol nəhlan, etənim pah itəm tatun pīret o tatənim kap wain u rəha Iərəmərə e nolən kit itəm təsətuatipən, in tatol təfagə o nərəkīnən nipətīn ne nita Iərəmərə.

²⁸ Etənim otəkəike makil rəhan nəmegəhən pitən, uarisig təpanun pīret ne mənīm kap wain,

²⁹ mæto-inu etənim itəm tatun matənim, mæto nikin təsəht wīrən nipəti Iərəmərə, nunən ne nənīmən itəm in tatol tatiuw-pa atip əm nalpīnən kəm in.

³⁰ Mæto o nat əh, itəmat tēpət nakotəpou matimīs, kən itəmat neen kinotimīs rəkis.

³¹ Mæto okəmə kitat kotakil atip nolən mīn rəhatat, Iərəmərə təkakilən kitat mol nalpīnən kəm kitat.

³² Nian Iərəmərə takil kitat mol nalpīnən kəm kitat, in tatol məmə kitat okotətuatip, məmə nian in otakil netənim e nətueintən mən nalpīnən rəhalat məmə okotimīs, kən kitat okəsotosən nalpīnən əh kitat mīn ilat.

³³ Tol nəhlan piak mīn ne wīnik mīn, nian nakotuwa kitiah məmə nakotagwən, otəsahgin itəmat mīn.

³⁴ Okəmə suah kit nəumis nus, təwīr məmə otagwən iman ikīn latuənu, məmə nian nakoatuəfimin, Uhgīn otəsos-ipənən nalpīnən kəm itəmat o nolən mīn əh rəhatəmat. Nian ekimnə, oekos-ipinə suatip e natimnat pisin neen mīn itəm nakoatəpəh ron.

12

Nəsanənən pisin pisin mīn rəha Narmīn Rəha Uhgīn

¹ Piak mīn ne wīnik mīn, pəs ekəghat e nəsanənən pisin pisin mīn rəha Narmīn Rəha Uhgīn itəm tatos-ipa kəm kitat, mæto-inu iakolkeike məmə itəmat nəkotəkəike motitun.

² Itəmat nəkotitun məmə aupən, nian nəməsotəfakən kəm Uhgīn, katiuw-pən rəhatəmat nətəligən katit itəmat e suatip o nəfakən kəm narmi nat mīn itəm kəsotəghatən.

³ Tol nəhlan, ekən kəm itəmat məmə suah kit tikə itəm tatəghat e nəsanənən rəha Narmīn Rəha Uhgīn matən rat Iesu, kən suah kit mīn okol təsənən məmə, “Iesu in Iərəmərə,” mæto Narmīn Rəha Uhgīn, in əm tol etənim tatən.

⁴ Nəsanənən pisin pisin mīn rəha Narmīn Rəha Uhgīn itəm tatos-ipa kəm kitat, mæto koatisi-pən e Narmīn Rəha Uhgīn kitiah əm.

⁵ Kitat koatol wək pişin pişin tepət, mətə İərəməyə kitiaħ əm itəm koatol wək rəhan.

⁶ Kitat koatol wək e nolən pişin pişin tepət, mətə in Uhgın kitiaħ əm itəm tatol wək e nəmegəhən rəha netəmim rafin məmə ilat okoatol wək mın əh rafin.

⁷ Kən Narmın Rəha Uhgın tatos-ipa rəhan nəsanənən pişin pişin mın kəm kitat kitiaħ kitiaħ məmə kitat okotasitu etat rafin.

⁸ O suah kit, Narmın tatos-ipən nəghatən rəha nenatigən. Kən kit mın, Narmın kitiaħ əm tatos-ipən nəghatən rəha nitunən nat.

⁹ Kən kit mın, Narmın kitiaħ əm tatos-ipən nahatətəən. Kən kit mın, Narmın kitiaħ əh tatos-ipən nəsanənən o nol-wirən nimisən.

¹⁰ Kən kit mın, tatos-ipən nəsanənən o nolən nat pişpiş mın. Kən kit mın, tatos-ipən nəghatən mın itəm Uhgın tatos-ipa. Kən kit mın, tatos-ipən nəsanənən o nakilən narmın pişin pişin mın. Kən kit mın, tatos-ipən nəsanənən rəha nənən nəghatən ik pişin mın.* Kən kit mın əh, tatos-ipən nəsanənən o nənən niptəti nəghatən ik pişin mın əh.

¹¹ Nəsanənən mın əh ilat rafin, koatısi-pən əm e Narmın kitiaħ əm, kən tatos-ipa kəm kitat kitiaħ kitiaħ e suatıp mın itəm in əm tolkeike.

¹² Nipəti etəmim in kitiaħ əm, mətə nolın-olın tepət; kən nat əpnapın nolın-olın pişin pişin mın, ilat koatılpin e nipətin kitiaħ əm. Kən tol nəhlan, tahmen-amen əm e Kristo.

¹³ Kitat neen, kitat noanol mın rəha İsrel, kitat neen İaihluə mın, neen slef mın əm, neen sənəmə slef mın, mətə Narmın Rəha Uhgın kitiaħ əm təmol baptais e kitat rafin ağın-əh məmə, kəmotuwa nipəti Kristo kitiaħ əm, kən kitat kəmos Narmın Rəha Uhgın u kitiaħ əm.

¹⁴ Otətəlig-in, nipəti etəmim kəməsolən nolın kitiaħ əm, mətə nolın tepət.

¹⁵ Okəmə nelkin tatən məmə, “Sənəmə io nelmin, kən tol nəhlan, sənəmə io noli nipətin kit,” kən nəghatən rəhan təsolən məmə nelkin in sənəmə nolın nipətin məsin.

¹⁶ Kən okəmə matəlgın tən məmə, “Sənəmə io niğanəmtin, kən tol nəhlan, sənəmə io noli nipətin kit,” kən nəghatən rəhan təsolən məmə matəlgın in sənəmə noli nipətin məsin.

¹⁷ ?Okəmə nipətin in niğanəmtin rafin əm, kən otahro mətə nat? ?Kən okəmə nipətin in matəlgın rafin əm, kən otahro mətə nəmiəwın nat?

¹⁸ Mətə kəp, Uhgın təmoor nolın-olın nipətin ilat rafin itəm in tolkeike məmə ilat okotol mihin.

¹⁹ ?Okəmə ilat rafin nolın kitiaħ əm, kən nipətin pəhruən ikin?

²⁰ Mətə nipahrienən, nolın-olın tepət, mətə nipətin kitiaħ əm.

²¹ Niğanəmtin okol təsənən kəm nelmin məmə, “İo ekapəs ik, io enahmen rəkis.” Kən rəhn-kapə okol təsənən kəm nelkin mil məmə, “İo ekapəs itəmlau, io enahmen rəkis.”

²² Təsolən nəhlan. Nolın-olın nipətıt itəm nikitat təht məmə ilat kotəpou ağın, ilat nat keike o nipətıtat.

²³ Kən nolın-olın nipətıt itəm nikitat təht məmə ilat nat əpnapın əm, koatol nolən rəha nisıaiiən elat. Kən nolın-olın rəha naulisən, kitat koatehm wir ilat.

²⁴ Mətə nolın-olın nipətıt itəm təsolən naulisən, kitat kəsotolən nat ağın elat. Mətə Uhgın təmuəfimın nolın-olın nipətıt mın, kən matısiıai-in nolın-olın mın itəm kitat koatehm-pən əm ilat.

²⁵ Kən e nolən əh, nolın-olın nipətıt okəsotəhap-əhapən ilat mın, mətə ilat okoatehm wir ilat mın rafin.

²⁶ Okəmə nolın məsin tatəto nahməən, kən nolın mın ilat rafin okotəto nahməən ilat mın. Kən okəmə nolın məsin katos-ipən nisıaiiən kəm in, kən nolın mın rafin okotagien ilat mın.

²⁷ Nipəti nəghatən u məmə itəmat nipəti Kristo, kən itəmat rafin kitiaħ kitiaħ, itəmat nolın mın rəha nipəti Kristo.

* **12:10:** Nəsanənən rəha nənən nəghatən ik pişin mın, tatəghat-in nəghatən mın itəm suah kit təsitunən. Əplan-tu 1 Kor 13:1, ne Wək 2:4. **12:11:** 1 Kor 7:7 **12:12:** 1 Kor 10:17 **12:13:** Kal 3:28 **12:27:** Rom 12:5

²⁸ Kæn e nimæfak, Uhgîn tæmaupæn mælæhæu-pæn aposol min, kæn uarisig un, ien min, kæn uarisig un, iægætun min. Kæn tæmælæhæu-pæn netæm koatol nat pispis, ne ilat itæm koatol-wir nimisæn min, kæn netæm kotasitu e netæmim, kæn netæm kotenatig itæm kotasitu o nænæn ræha nimæfak, kæn netæm koatæghat e næghatæn ikin pisin min.

²⁹ ?Netæmim rafin aposol min? ?O netæmim rafin ien min? ?O netæmim rafin iægætun min? ?O netæmim rafin nol nat pispis?

³⁰ ?O netæmim rafin koatol-wir nimisæn min? ?O netæmim rafin koatæghat e næghatæn ik pisin min? ?O netæmim rafin koatæn-iaræp nipæti næghatæn ik pisin min? Kæp, tæsolæn næhlan.

³¹ Mæto tæwir mæmæ nakotælæhæu-pæn æskasik nætæligæn ræhatæmat o nosæn næsanænæn pisin pisin min itæm Narmîn Ræha Uhgîn tatos-ipa, ilat min æh itæm kotæwir agin.

Mæto roiu ekæn-ipinë suatip wir agin-æh.

13

Nolkeikeæn

¹ Okæmæ iatæghat e næghatæn ræha netæm ik pisin min, o næghatæn ræha nagelo min, mæto esosæn nolkeikeæn e nikik, iatæghat pik æm tahmen e suah kit itæm tatos nuwigi dram, o tatos æpnapin æm bel.

² Okæmæ iatos næsanænæn itæm Narmîn Ræha Uhgîn tatos-ipa o næn-iaræpæn næghatæn min itæm Uhgîn tatos-ipa, mæto esosæn nolkeikeæn e nikik, io nat æpnapin æm. Kæn okæmæ ekitun nat anion rafin ne nitunæn rafin, mæto esosæn nolkeikeæn e nikik, io nat æpnapin æm. Kæn okæmæ ræhak nahatætæn tæskasik mæmæ otol nitot kit tiet, mæto esosæn nolkeikeæn e nikik, io nat æpnapin æm.

³ Okæmæ ekæmki-pæn rafin ræhak natimnat kæn ian-rat min, o ekegæhan-in nipætik mæmæ nigæm otus, mæto esosæn nolkeikeæn e nikik, esolæn win e nat kit.

⁴ Nolæn ræha nolkeikeæn tol nulan: suah kit ræhan nætæligæn tæfæmæh, kæn matol tæwir kæn netæmim, kæn mæsetæhakæn e netæmim, kæn mæsos-ipær atipæn, kæn mæsausit pikæn,

⁵ kæn mæsol-pænæn netæmim, mæsalikutæn o nærpîn, kæn nikin tæsahtmæ uæhaiæn, kæn tæaskælim-iækisæn e nikin næratæn itæm suah kit tatol lan.

⁶ Kæn nikin tæsagienæn o nolæn rat min, mæto nikin tagien æm o nolæn wir min ræha nipahrienæn.

⁷ Nolæn ræha nokeikeæn tol nulan: nat æpnapin suatip ræha suah kit tiækis, mæto nian rafin suah æh tatætæu-pæn æm, mæsehlmænæn ræhan nahatætæn nian kit, kæn nian rafin tatælæhæu-pæn æskasik ræhan nætæligæn e Uhgîn, ræhan nahatætæn tatætul æm nulan e nian ræha næratæn.

⁸ Nolæn ræha nolkeikeæn namnun tikæ. Mæto ræha næn-iaræpæn næghatæn itæm Uhgîn tatos-ipa, otæpanikæ. Ræha næghatæn ik pisin min, okotæpanikæ. Ræha nitunæn nat, otæpanikæ.

⁹ Tol næhlan mæto-inu nitunæn ræhatat noan mæsin æm, kæn koatæn-iaræp næghatæn itæm Uhgîn tatos-ipa noan mæsin æm.

¹⁰ Mæto nian Iesu Kristo otuwa min mol ætuatip natimnat rafin, kæn næsanænæn min itæm Narmîn Ræha Uhgîn tatos-ipa roiu okotikæ.

¹¹ Nian ematækæku, ematæghat tahmen e suakæku, kæn nitunæn ræhak tahmen e ræha suakæku, kæn nolæn ræha nætæligæn ræhak tahmen e ræha suakæku. Mæto nian emuwa mol etæm-iasol in io, emælæhæu nolæn min ræha suakæku e mæntaak.

¹² Roiu, kitat koatæplan noan mæsin æm tahmen e suah kit itæm tateranæm e klas itæm toapoap. Mæto e nian æh, kitat okotæplan æsas nigænæmti Uhgîn. Roiu, ekitun noan mæsin æm, mæto e nian æh, epanitun æsas natimnat rafin, tahmen mæmæ Uhgîn titun mihin io æh-roiu.

¹³ Kæn roiu, nolæn milæhal u kîsil kætæhalætul: nolæn ræha nahatætæn, nolæn ræha nælæhæu-pænæn æskasik nætæligæn e Uhgîn, ne nolæn ræha nolkeikeæn. Mæto itæm tæwir pik agîn elæhal, in nolæn ræha nolkeikeæn.

14

Næn-iaræpæn næghatæn itæm Uhgîn tatos-îpa, ne nænæn næghatæn ik pîsin mîn

¹ Otalkut æskasik mæmæ nolkeikeæn otæramæræ e næmegæhæn ræhatæmat, kæn motalkut æskasik mæmæ onækotos næsanænæn mîn itæm Narmîn Ræha Uhgîn tatos-îpa, kæn otalkut pik tæhmîn mîn o næsanænæn ræha næn-iaræpæn næghatæn itæm Uhgîn tatos-îpa.

² Ekæn næhlan mæto-inu itæmat kit itæm tatæghat e næghatæn ik pîsin mîn, tæsæghatæn kæm netæmim, mæto tatæghat æm kæm Uhgîn. Pahrien, suah kit tikæ itæm titun næghatæn itæm in tatæn, mæto in tatæn-iaræpæn næghatæn anion mîn e Narmîn Ræha Uhgîn.

³ Mæto netæmim rafin itæm kotæn-iaræpæn næghatæn itæm Uhgîn tatos-îpa, koatæn kæm netæmim o nilækinæn ilat, o nilæs-ipæræn nætæligæn ræhalat, kæn o nasituæn milæs-ipær nikilat.

⁴ Etæmim itæm tatæghat e næghatæn ik pîsin mîn, tatilækin atip æm in, mæto etæmim itæm tatæn-iaræpæn næghatæn itæm Uhgîn tatos-îpa, tatilækin nimæfak.

⁵ Iakolkeike mæmæ itæmat rafin agîn-æh nakotæghat e næghatæn ik pîsin mîn, mæto tæwir pik mæmæ nakotæn-iaræpæn næghatæn itæm Uhgîn tatos-îpa. Etæmim itæm tatæn-iaræpæn næghatæn itæm Uhgîn tatos-îpa, in tætasitu pik e nimæfak taprækis-in etæmim itæm tatæghat e næghatæn ik pîsin mîn mætoarus in tæn nîpætîn mæmæ otîlækin nimæfak.

⁶ Piak mîn ne winîk mîn. ?Okæmæ iatuwa otæmat kæn matæghat e næghatæn ik pîsin mîn, tahro nulan io iakæwir otæmat okæmæ esol-aræpæn næghatæn neen itæm kæmoatæhluaig aupæn, o esosæn nitunæn neen, o næghatæn itæm Uhgîn tatos-îpa, o næghatæn ræha nægætunæn? ⁷ Otætælig-in o natimnat tahmen e nau itæm kætahl, o kita itæm katoh. Natimnat mîn æh kæsotæmegæhæn, etæmim æm tatol ilat kotagæt. Mæto okæmæ kæsotagæt ætuatipæn, kæn itæmat onækotæruru mæmæ napuæn naka ilat koatan.

⁸ Kæn okæmæ tæwi tæsagæt ætuatipæn, kæn netæmim okotæruru mæmæ kotækæike motol æpen-æpenæ o næluaginæn.

⁹ Mæto tahmen æm etæmat. ?Okæmæ noatæghat e næghatæn itæm netæmim kotæruru, tahro nulan okotitun nîpæti næghatæn nakoatæn? Itæmat onækotæghat æm kæm magoagæp, mæto netæmim kæsotosæn nîpætîn.

¹⁰ Pahrien mæmæ næghatæn mîn tepæt e nætueintæn, mæto ilat rafin nîpætîlat æh-ikîn.

¹¹ Kæn okæmæ esitunæn nîpæti næghatæn itæm suah kit tatæn-îpa kæm io, io iapîspîs kæm in, kæn in iapîspîs kæm io.

¹² Tahmen æm etæmat. Itæmat nakotolkeike næsanænæn mîn ræha Narmîn Ræha Uhgîn, kæn tol næhlan, otalkut mæmæ nakotîlækin nimæfak e næsanænæn mîn itæm okotasitu pik lan.

¹³ Mæto-inu o nat æh, okæmæ itæmat kit tatæghat e næghatæn ik pîsin mîn, otækæike mæfak mîn mæmæ Uhgîn otos-ipæn nîpæti næghatæn u mæmæ otæn-iaræpæn kæm nimæfak.

¹⁴ Okæmæ iatæfak e næghatæn ik pîsin mîn, nikik tatæfak mæto nætæligæn ræhak tatætul æpnapîn æm.

¹⁵ ?Kæn ekahro? Ekæfak e nikik, mæto ekæfak mîn e nætæligæn ræhak. Kæn ekan napuæn e nikik, mæto ekan mîn napuæn e nætæligæn ræhak.

¹⁶ ?Okæmæ nakatænwiwi Uhgîn e nikim e næghatæn pîsin, tahro suah kit itæm tæruru næghatæn u in otæn “Æwæh” e ræham næfakæn, mæto-inu in tæruru nat itæm nakatæn?

¹⁷ Kæm-naka natænwiwi wir Uhgîn, mæto næsilækinæn etæmim pîsin kit mîn.

¹⁸ Iatæn tagkiu kæm Uhgîn mæmæ iatæghat e næghatæn ik pîsin mîn taprækis-in itæmat rafin.

¹⁹ Məto e niməfak, okəmə iatəgətun netəmim e nəghatən faif əm itəm kotitun, inu təwīr aɡin maprəkis-in məmə ekən nəghatən ten-taosan e nəghatən pisin itəm kinotəruru.

²⁰ Piak min ne winik min. Sotolən nətəligən rəhatəmat tahmen e nisualkələh. Təwīr məmə nəkotahmen e nisualkələh itəm kotəruru əh nolən rat. Məto e nətəligən rəhatəmat, təwīr məmə nakotimətə.

²¹ Kəmətə nəhlan e Lou rəha Moses məmə,
“Ekol məmə netəm koatəghat e nəghatən ik pisin min okotən rəhak nəghatən kəm rəhak netəmim.

Kən ilat okotətə nəghatən min rəha iapispis min,
Məto nat əpnapin ilat okotətə nat əh itəm tol pisin, okol kəsotətəlig-inən io.
Iərəməmə tatən mihin.”

²² Tol nəhlan, nəghatən ik pisin min, in nəmtətin kit rəha netəmim itəm kəsotəfakən, sənəmə nəmtətin kit rəha iəfak min. Məto nian suah kit tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, in rəha iəfak min, sənəmə rəha netəm kəsotəfakən.

²³ ? Tol nəhlan, okəmə niməfak apiəpiə tatuəfimin, kən netəmim rafin koatəghat e nəghatən ik pisin min, kən ilat neen itəm kəsotitunən, o netəm kəsotəfakən kotuwa imə, ilat okotən məmə itəmat nakotalmə, o kəp?

²⁴ Məto okəmə etəm təsəfakən kit, o etəm təruru tuwa imə nian netəmim rafin koatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, kən nəghatən rəhatəmat otek nikin, kən in otitun məmə in iol təfagə, kən nəghatən min əh otakil rəhan nolən,

²⁵ kən rəhan təfagə min itəm koatəhluaig otuwa e nəhag-əhagən. O nat əh, in otiet morin e nisiiən matəfak kəm Uhgın, matən-iarəp məmə, “!Itəmat pahrien Uhgın nakoatan!”

Nələhəu atuatiyən nolən rəha nəfakən

²⁶ Piak min ne winik min. Pəs iakən nipiəti rəhak nəghatən min roiu. Nian itəmat rafin nakotuwa kitəh e nuəfiminən o nəfakən, itəmat rafin kitəh kitəh rəhatəmat əh-ikin wək o nolən, neen koatan napuən, neen katəgətun ilat, neen koatol-arəp nəghatən neen itəm kəmoatəhluaig aupən, neen koatəghat e nəghatən ik pisin min, neen koatən nipiəti nəghatən min əh. Onəkotəkəike moatol natimnat min əh o niləkinən niməfak təskasik.

²⁷ Okəmə netəmim neen koatəghat e nəghatən pisin, kəiu o kəm-naka kisil əm okotəghat. Kit otən rəhan u, uarisig kit, kənu kit min tən rəhan, kən suah kit otəkəike mən nipiəti nəghatən min əh.

²⁸ Okəmə etəmim tikə o nən-iarəpən nipiəti nəghatən min əh, etəm itəm otəghat e nəghatən pisin, otəkəike məsəghatən e niməfak, kən məghat anion kəm Uhgın.

²⁹ Təwīr məmə ien kəiu o kisil okotəghat, kən netəmim neen okotakil wīr nəghatən koatən.

³⁰ Kən okəmə Uhgın tatol əp nəghatən kit itəm təmatəhluaig aupən tatuwa o suah kit itəm tatəpələh, təwīr məmə etəm təmaupən matəghat otapəs nəghatən.

³¹ Tol nəhlan, itəmat itəm nakotən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, kit otaupən məghat, kənu kit min, u kit min məmə nakotəgətun netəmim rafin, kiləs-ipər nətəligən rəhalat.

³² Sotaluinən məmə ien min koatərəməmə e nikilat məmə kotitun nən-iarəpən nəghatən rəhalat e nian itəm in tətəuatiyən o nənən,

³³ məto-inu Uhgın sənəmə in Uhgın rəha nolən nəruruən e nat, məto in Uhgın rəha nəməlinuən, tahmen e niməfak min rafin.

³⁴ Nian katəfak lan, nipiətan okəsotəgətən, məto-inu təsətuatiyən məmə okotəghat. Məto okotəkəike moatətəlig-in netəm-iasol rəha niməfak, tahmen əm e itəm Lou tatən mihin.

³⁵ Okəmə kotolkeike məmə kotitun nat kit, okotəkəike kətapəh o rəhalat nəman min əpəh latuənu, məto-inu tol naulisən məmə pətan otəghat əpəh e niməfak.

³⁶ ?Tahro? ?Nikitamat tæht mæmæ næghatæn ræha Uhgîn tæmaupæn miet-aræpa otæmat? ?O nikitamat tæht mæmæ næghatæn ræha Uhgîn tæmuwa æm otæmat?

³⁷ Okæmæ itæmat kit nikin tæht mæmæ in ien kit, o Narmin Ræha Uhgîn tæmos-ipæn næsanænæn kit kæm in, in otækæike mæn nîpahrienæn e næghatæn itæm iatæte kæm itæmat mæmæ in næwia læramæra.

³⁸ Okæmæ tapæs nænæn nîpahrienæn e næghatæn u, in okæsæn minæn nîpahrienæn e ræhan næghatæn.

³⁹ Tol næhlan, piak min ne winik min, tæwir mæmæ nakotolkeike mæmæ nakotæn-iaræp næghatæn itæm Uhgîn tatos-ipa, kæn mæsoætlosig-inæn nænæn næghatæn ik pisin min.

⁴⁰ Mæto e natimnat rafin agin itæm nækoatol e næfakæn, otol e nolæn itæm in tætuatip o nimæfak, motætæu-pæn wir nolæn ræha næfakæn.

15

Kristo tæmæmegæh min e nimisæn

¹ Piak min ne winik min. Iakolkeike mæmæ ekæn-iaræp min kæm itæmat namnusæn tæwir itæm ematæn-iaræp kæm itæmat aupæn, næmotos e nikitamat, kæn motos ræhatæmat ikin nætulæn lan.

² Okæmæ nakotaskælim æskasik namnusæn tæwir ætuatip itæm io emæn-iaræp kæm itæmat, Uhgîn otosmegæh itæmat lan. Mæto okæmæ nakotapæs nat ætuatip, motahatætæ e næghatæn pisin, kæn nahatætæn ræhatæmat in nat æpnapin æm.

³ Natimnat itæm io emæto, ilat nat keike, kæn enæn-ipinæ rækis kæm itæmat mæmæ, Kristo tæmimis o ræhatat nolæn rat min tahmen e Naoa Ræha Uhgîn tæmæn rækis mihin,

⁴ kæmitænim, kæn tæmegæh min e nimisæn e nian itæm tatol kisil lan tahmen æm e Naoa Ræha Uhgîn tæmæn rækis mihin,

⁵ kæn tæmaupæn miet-aræp o Pita, uarisig u, o ræhan netæm tuelef.

⁶ Uarisig lan, in tæmiet-aræp min o piætæt min taprækis-in faif-hanrit e nian kitiah æm, u ilat tepæt koatæmegæh æh, mæto neen kinotimis rækis.

⁷ Kæn uarisig, tiet-aræpa o Jemes, kæn o aposol min rafin.

⁸ Kæn uarisig elat rafin, in tæmiet-aræpa min ron io, nat æpnapin io ekahmen e suakæku itæm tæsaiiræn e nian ætuatip ræhan.

⁹ Tol næhlan, io læhau agin e aposol min rafin, kæn esahmenæn mæmæ netæmim okotaun-in io mæmæ io aposol kit, mæto-inu ematol næratæn kæm nimæfak ræha Uhgîn aupæn.

¹⁰ Mæto e næwiræn itæm Uhgîn tæmawte-in kæm io, emuwa mahmen nulan roiu, kæn næwiræn æh tæsuwa æpnapinæn mæto noan æh-ikin. Nîpahrienæn, emol wæk taprækis-in rafin aposol min, mæto sænæmæ e ræhak æm næsanænæn, mæto e næwiræn æm itæm Uhgîn tæmawte-in kæm io.

¹¹ Nat æpnapin io emæn-iaræp, o ilat kæmotæn-iaræp namnusæn tæwir kæm itæmat, mæto næghatæn u inu itæm iatæn-iaræp, namnusæn tæwir itæm næmotæn nîpahrienæn lan.

Næmegæhæn e nimisæn ræha netæm kæmotimis

¹² ?Mæto okæmæ kæmatæn-iaræp mæmæ Kristo tæmæmegæh min e nimisæn, kæn tahro itæmat neen nakoatæn mæmæ netæm kæmotimis okol kæsoætæmegæh minæn?

¹³ Mæto okæmæ næghatæn ræhatæmat in nîpahrienæn, mæmæ netæm kæmotimis kæsoætæmegæh minæn, kæn okol Kristo min tæsamægæhæn e nimisæn.

¹⁴ Kæn okæmæ Kristo tæsamægæhæn e nimisæn, kæn wæk ræhatimat o næn-iaræpæn namnusæn tæwir, in nat æpnapin æm, tahmen min æm e nahatætæn ræhatæmat.

¹⁵ Nat kit min næhlan, okæmæ Kristo tæsamægæhæn e nimisæn, itimat emoateiuæ e Uhgîn mæto-inu emotæn-iaræp mæmæ Uhgîn tæmosmegæh Kristo e nimisæn. Mæto okæmæ netæm

kəmotimis ko kəsotəmegəh minən e nimisən, kən okol Uhgın təsosmegəhən Kristo e nimisən.

¹⁶ Məto-inu okəmə netəm kəmotimis ko kəsotəmegəh minən e nimisən, kən okol Kristo təsəmegəh minən e nimisən.

¹⁷ Kən okəmə Kristo təsəmegəh minən e nimisən, kən nahatətəən rəhatəmat nıpətın tikə, kən itəmat noatatig əh e təfagə rat min.

¹⁸ Kən netənim itəm kəmotən nıpahrienən e Kristo itəm kinotimis rəkis, ilat min kəmotakiəh.

¹⁹ !Okəmə koatələhəu-pən əskasik rəhatat nətəligən e Kristo o nəmegəhən əm rəhatat e nətueintən, kəsi, təwir məmə netənim okotəto tərət otəmat maprəkis-in netənim rafin məto-inu, kəm-naka kitat kəmotəmkakiə!

²⁰ !Məto kəp! Nıpahrienən məmə Kristo təməmegəh min pahrien e nimisən. In təmaupən e netəm rafin itəm kəmotimis kən məmegəh min e nimisən, kən okol təsimis minən.*

²¹ Otətəlig-in. Nimisən tinuwa e nətueintən e etənim kit, kən e suatıp kitiəh əm, nəmegəh minən e nimisən təmuwa e etənim kit.

²² Tol nəhlan, netənim rafin okotimis məto-inu kəmotisi-pən e Atam, kən tahmen-ahmen əm, netənim rafin itəm kəmotuwa kitiəh ilat Kristo okotəmegəh min.

²³ Məto ilat min u, okotəmegəh min e nian ətuatıp rəhalat. Kristo in təmaupən məmegəh min, kən nian in otuwa min, rəhan min okotəmegəh min.

²⁴ Kən namnun nian otuwa. In otərəkin nərəməəən rafin, ne nepətən rafin, ne nəsanənən rafin. Uarisig lan, in otəhlman-pən nərəməəən rəhan e nelmi Uhgın Tata.

²⁵ Tol nəhlan məto-inu, in təike matərəməə mətoarus məmki-pa rəhan tikimır min meguətain ilat e nelkin.

²⁶ Namnu rəhan tikimır itəm otərəkin, in nimisən. Kən nimisən otikə min,

²⁷ məto-inu “tinəmki-pa natimnat rafin meguətain e nelkin.” Otətəlig-in-tu, nian tatən məmə natimnat rafin agin-əh tinateguətain e nelkin, nəkotəplan məmə sənəmə Tata Uhgın min əh-ikin e nelkin. In Uhgın itəm təmələhəu-pən natimnat rafin agin-əh ləhau e nelki Kristo.

²⁸ Nian Uhgın tinol natimnat min əh, kən Nətin atıp otuwa ləhau e nərəməəən rəha Uhgın itəm təmələhəu-pən natimnat rafin e nelkin, məmə Uhgın əm otərəməə e natimnat rafin.

²⁹ Otətəlig-in-tu. ?Tahro e netənim itəm katol baptais elat o netəm kinotimis rəkis? ? Okəmə netəm kəmotimis kəsotəmegəh minən nian kit, kən tahro katol baptais e netənim olat?†

³⁰ ?Kən tahmen əm etimat, tahro ioatıləs pikən nian əskasik min e nəmegəhən rəhatimat nian rafin?

³¹ !Iatos noanawıl, piak min ne winik min, məmə netənim kotalkut məmə okotohamnu io e nian tepət! Nəkotitun məmə inu nıpahrienən tahmen-ahmen məmə iatausit o nahatətəən rəhatəmat e Kristo Iesu İərəməəə rəhatat.

³² ?Okəmə eməluagin e nat megəh min itəm koaton itəm əpəh Efesas‡ o nətəligən rəha netənim əm, emol win e naka? Okəmə netəm kəmotimis kəsotəmegəh minən, pəs kotol əm tahmen e nəghatən u itəm tatən məmə,

“Pəs kotagwən motənim,
məto-inu olawig kotimis.”

* **15:20:** Kristo in tahmen e nəniəkisən rəha Uhgın məmə netənim rafin okotəmegəh min e nimisən. **15:21:** Rom 5:12 **15:23:** 1 Tes 4:16; Nol Əpən 20:5 **15:25:** Mat 22:44 **15:26:** Nol Əpən 20:14 **15:27:** Sam 8:6 † **15:29:** Pol təsən ətuatıpən məmə in tolkeike məmə netənim okotol baptais elat o netənim itəm kinotimis rəkis, məto təmən əm məmə netənim neen kəmoatol nəhlan. Kən kitat roiu, tiəkis o nitunən nıpəti nəghatən u. **15:30:** Rom 8:36 ‡ **15:32:** Pol tatəghat o tikimır min rəhan əpəh Efesas, məto sənəmə nat megəh min pahrien. **15:32:** Aes 22:13

³³ Sotolən netəmim koteiuə-in itəmat. Inu nīpahrienən itəm suah kit təmən, “Nian netəm rəhalat nolən təwir koatan ilat netəm kotərat, netəm kotərat koatərakin nolən wir rəhalat.”

³⁴ Otətəlig-pa min motos ətuatip nenatigən rəhatəmat itəm tətuatip məmə nəkotol mihin, kən motəhlman təfagə rat min, məto-inu itəmat neen kotəruru əh Uhgin, kən inu nat kit rəha naulisən.

Nipəti etəm təmimis tatəmegəh min

³⁵ Məto okəmə netəmim neen kotətapəh məmə, “?Etəm təmimis okotəmegəh ahro nulan? ?Okotos nipəti naka motuwa?”

³⁶ !Nəghatən əh talməl! Nīkuti nat itəm nəməfe, otəkəike mīmīs pitən, uarisig u təpanəmegəh.

³⁷ Nian nakəfe nīkuti nat, nə səfeən nəukətīn itəm otuwa, məto nīkuti nat əm, kəm-naka in nīkuti wit o nat pīsīn kit.

³⁸ Məto Uhgin tol tatəwiə e nəukətīn itəm in tolkeike mihin, kən e nīkutin nat rafin, in əm tatos-īpa nīpətīlat.

³⁹ Nīpətīlat rafin kəsotahmen-ahmenən. Nipəti etəmim tol pīsīn e rəha nat megəh min, ne mənig min, ne nəm itəhəi.

⁴⁰ Əpəh e neai, natimnat əh-ikīn, kən e nətueintən natimnat min əh-ikīn tol pīsīn. Nian kotəplan nat əpəh ilis e neai məmə in təwir, rəhan nəwīrən in tol pīsīn e nəwīrən rəha nat əpəh ləhau e nətueintən.

⁴¹ Kən nəhag-əhagən rəha mītgar tol pīsīn e nəmihlən rəha məwig ne nasiəən rəha məhau min. Kən nasiəən rəha məhau min neen, kotol pīsīn e rəha neen min.

⁴² Kən tahmen-ahmen əm e nipəti netəm kəmotīmīs itəm koatəmegəh min. Nipətīn itəm kəmitənīm otəmnəmīt, məto nian otəmegəh min, otəsəmnəmīt minən.

⁴³ Nian katitənīm, in nat kit itəm netəmim kəsotolkeikeən, məto nian otəmegəh min, in nat kit itəm netəmim okotəplan rəhan nəwīrən. Nian katitənīm, nəsanənən rəhan tikə, məto nian otəmegəh min, təsanən.

⁴⁴ Nian katitənīm nīpətītāt, in nat rəha nətueintən, məto nian otəmegəh min, in nat rəha nego e neai. Okəmə nipətīn əh-ikīn rəha nətueintən, rəha nego e neai min əh-ikīn.

⁴⁵ Naoa Rəha Uhgin tatən məmə, “Etəm tətaupən agin-əh, Atam, təmuwa mos namegən.” Kən namnu Atam, inu Kristo, təmuwa narmīn u tatos-īpa nəmegəhən.

⁴⁶ Nat rəha narmīn təməsaupənən muwa, məto nat rəha nətueintən, uarisig lan nat rəha narmīn təpanuwa.

⁴⁷ Etəm təmaupən agin, kəmol e nīmoulul rəha nīməptən, məto etəm tatuarisig u Kristo, təmīsī-pən e nego e neai.

⁴⁸ Netəmim rafin rəha nətueintən, nīpətīlat kotahmen e nipəti Atam, məto netəmim itəm okotuwin e nego e neai, nīpətīlat okotahmen e nipəti Kristo, etəm u təmīsī-pən ikīn.

⁴⁹ Roiu kitat kotahmen e Atam u rəha nətueintən, kən tol nəhlan, o nian kit okotahmen e Kristo u rəha nego e neai.

⁵⁰ İatən-iarəp kəm itəmat, piak min ne wīnik min məmə, nipətīn ne nīta etəmim otəsuwīnən e nərəmərəən rəha Uhgin, kən tahmen-ahmen əm, nat itəm otəmnəmīt otəsosən nat itəm tətətig līlīn.

⁵¹ Otətəlig-in-tu, kən oekən nat anion məmə, sənəmə kitat rafin okotīmīs, məto Uhgin otol nīpətītāt rafin tuwiwi,

⁵² in otol uəhai əm tahmen e nīpitən, nian namnu təwi rəha Uhgin otasək, məto-inu təwi otasək, kən netəm kəmotīmīs okotəmegəh min məsotīmīs minən, kən Uhgin otol nīpətītāt tuwiwi.

⁵³ Tol nəhlan məto-inu, nat itəm otəmnəmīt otəkəike muwin e nat itəm otəsəmnəmītən, kən nat itəm otīmīs otəkəike muwin e nat itəm otəsīmīsən mətatig līlīn.

⁵⁴ Nian nat itəm tatəmnəmit təmuwin e nat itəm təsəmnəmitən, ne nat itəm otimis təmuwin e nat itəm otəsimisən mətətig lilin, kən nəghatən itəm kəməte otuwa nīpahrienən, tatən məmə,

“Nəluaginən tinol namnun. Uhgīn təmol win agin. Nīmisən tinikə.”

⁵⁵ “!Ei, Nīmisən! ?Onakahrol nulan mol win etimat?

!Ei, Nīmisən! ?Onakahrol nulan mus itimat?”

⁵⁶ Təfagə rat in tahmen e nat kit tatus itəm kən matuwa in nīmisən, kən Lou tatol təfagə rat nəsanənən rəhan tepət.

⁵⁷ !Məto pəs kotəwiwi Uhgīn! Tatol məmə kitat koatol win e rəhatat Iərəməərə Iesu Kristo.

⁵⁸ Tol nəhlan, piak min ne winik min, otətul əskasik. Sotegəhan-inən nat kit təloal etəmat. Nian rafin, otol wək rəha Iərəməərə e nīkitəmat rafin, məto-inu nəkotitun məmə wək rəha Iərəməərə itəm nəkoatol, sənəmə nat əpnəpin əm.

16

Məni o nasituən e iəfak min əpəh Jerusalem

¹ Roiu iakən məni o nasituən e iəfak min əpəh Jerusalem. Otol tahmen əm məmə emən mihin kəm nīməfak min əpəh profens əh Kalesia.

² E Sante min rafin, itəmat rafin kitiah kitiah otəkəike mələhəu kalin məni neen. Etənim itəm in tatos məni asol, otələhəu kalin tepət, kən etənim itəm tatos məni əkəku, otələhəu kalin noan məsin. Tol nəhlan, nian ekimnə, okol nəkəsotalkut minən o nolən məni ilat rafin nian kitiah əm.

³ Kən otətgi-arəp itəmat neen məmə okotəmik məni motuwīn, kən nian ekimnə, ekəte naoa mən-iarəp ilat kəm netəm Jerusalem, kən mahl-ipən ilat kotəmik məni motuwīn əpəh ikīn.

⁴ Okəmə ekəplan məmə təwīr məmə io min ekuwīn, kən ilat okotətəu-pa io.

Naliwəkən min rəha netəm-iasol min neen

⁵ Uarisig epanimnə muag itəmat, ekuwīn-pən Masetonia, məto-inu ekaupən muwīn muag nīməfak min əpəh ikīn.

⁶ Kəm-naka ekatig məsin kitat min itəmat, mə kəmə tahro, koatatig əm mətoarus nətəpən tol namnun. Tol nəhlan, nəkotitun nasituən lak e rəhak naliwəkən itəm iatuwīn-pən min ikīn.

⁷ Esolkeikəən məmə ekimnə məplan itəmat u miet min, məto iakolkeike məmə ekimnə kotatig məsin okəmə Iərəməərə tegəhan-in io.

⁸ Məto etatig əm Efesas mətoarus nian rəha Pentekos, lafet rəha Nagwənən Wi,

⁹ məto-inu Uhgīn təmerəh e suatip asol ron io məmə ekol wək təwīr itəm otoe-in noan tepət, nat əpnəpin netənim tepət kotalkut məmə okotahtosig-in io o nolən wək.

¹⁰ Okəmə Timoti timnə məplan itəmat, otol təwīr kəm in motos-ipən nisaiiən kəm in, məto-inu in tatol wək rəha Iərəməərə tahmen əm lak.

¹¹ Sotolən məmə itəmat kit tatehm əhau in. Otahl-ipa tuwa kən motasitu lan e rəhan naliwəkən məmə otitəlig-pa ron io. Iatəsahgin piatat min ilat Timoti məmə okotuwa motehm io.

¹² Kən e piatat Apolos, emətapəh əskasik məmə in otəkəike mətəu-pən piatat min mimnə məplan itəmat. In təsolkeikəən pik məmə otimnə əh-roiu, məto in otimnə e nian itəm tətətip ron.

¹³ Otegəs. Otətul əskasik e nahatətəən rəhatəmat. Məsotəginən. Motol nətəligən rəhatəmat təskasik.

¹⁴ Natimnat rafin agin itəm itəmat nəkoatol, otol e nolkeikəən.

¹⁵ Itəmat nəkotitun məmə Stefanas ne rəhan mın, ilat kəmotaupən motən nıpahrienən e İesu əpəh Akaea, kən ilat kotalkut əskasik o nasituən e iəfak mın. İatən əskasik kəm itəmat piak mın məmə,

¹⁶ otisiai-in ilat motol nəwialat, ne netəmim rafin itəm koatol pik wək o niməfak.

¹⁷ Nıkkik təmagien nian Stefanas, ne Fotunatas, ne Akaeas kəməhaliet-arəpa, məto-inu nat əpnapın itəmat nakotikə, məto nian eməplan iləhal, təhmen əm məmə eməplan itəmat.

¹⁸ İləhal kəməhaləs-ipər pik rəhak nətəligən təhmen əm məmə kəməhalol etəmat. Netəm kotal nəhlan, okəike kisiai-in ilat.

Namnun nəghatən rəha Pol

¹⁹ Niməfak mın e profens əpəh Esia koatən təwir kəm itəmat. Akwila ne Prisila kioalkeike pik məmə okuən təwir kəm itəmat e nərgi İərəməyə ilat iəfak mın itəm kəmotuəfimin e nimə rəhalau.

²⁰ Piatat mın rafin ikın-u koatən təwir kəm itəmat. Otən təwir kəm itəmat mın təhmen məmə itəmat kitiəh əm e Kristo.

²¹ İo Pol, iatos pen matəte əm e nelmək nəghatən u rəha nənən təwir kəm itəmat.

²² Okəmə suah kit təsolkeikeən İərəməyə, pəs nalpınən rəha Uhgın tatuwin ron.

!İərəməyə rəhatimat, wa-ta!

²³ Pəs İərəməyə İesu tawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat.

²⁴ Ekahl-ipinə rəhak nolkeikeən kəm itəmat rafin e Kristo İesu. Əwəh.

2 Korin

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Pol təməte tuwin kəm iəfak min ikin Korin

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u 2 Korin

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm niməfak rəha Korin, ne iəfak min rəha profens Akaea.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol tinəməte rəkis naoa kisil mahl-ipən kəm niməfak rəha Korin. Inu naoa itəm tatol kuwit lan. Məto naoa itəm tatol kitiəh, ne naoa itəm tatol kisil, ilau kəmiakə. Naoa itəm tatol kəiu, inu 1 Korin, kən e naoa u in təməghat əskasik kəm ilat məmə okotəg-ətuatip-in nolən rat min rəhalat, kən in təməgəhun min ilat e natimnat pisin min neen. Ilat tepət e niməfak kotətəu-pən nətəligən rəha Pol itəm təməte e naoa 1 Korin. Məto neen əh-ikin, ilat koatən məmə Pol in sənəmə etəm-iasol, kən təsətuatipən məmə in otəghat min nəhlan. Kən ilat koatən məmə in tatol wək rəhan o nosən əm mənə.

?Təməte naoa u o naka? Pol in təməte naoa u matəgəhun məmə in aposol kit, kən Uhgın in təmos-ipən wək u kəm in, kən tətuatip əm məmə in otəghat nəhlan kəm ilat. Kən in tolkeike məmə otən-iəhau nəgəhun eiueiuə min itəm koatatig Korin.

Pol təmən təwir kəm ilat

¹ Io Pol, itəm Uhgın təmītəpun e nəwian məmə io aposol rəha Kristo Iesu, iatəte naoa u itimlau piətat Timoti. Naoa u tatimnə kəm itəmat, niməfak rəha Uhgın əpəh Korin, ne iəfak min ilat rafin əpəh ikin Akaea.

² Pəs Uhgın Tata rəhatat ne Iərəmərə Iesu Kristo, okuawte-in nəwiran ne nəməlinuən kəm itəmat.

Uhgın itəm tatol kepin netəmim

³ Pəs kotənwiwi Uhgın, u in Uhgın ne Tata rəha Iərəmərə rəhatat Iesu Kristo. In Tata itəm in nəukətin nasəkibunən, kən in Uhgın itəm nol kepinən rafin tətisi-pən ron.

⁴ In tatol kepin kitat e nəratən rafin rəhatat məmə kitat kotitun nol kepinən netəmim e nəratən pisin pisin min. Kən kitat kotol kepin ilat e nolən rəha nol kepinən itəm Uhgın təmol kəm kitat.

⁵ Tahmen əm e nahməən itəm Kristo təmos, təmuwa min e nəmegəhən rəhatat. Kən e nolən kitiəh əm, Kristo in suatip məmə nol kepinən təmuwa pik e nəmegəhən rəhatat, kən roiu nol kepinən rəhatat tatuwin min o netəmim pisin pisin min.

⁶ Okəmə itimat ekoatəto nahməən, nahməən əh tatuwa otimat nian ekoatən-iarəp namnusən təwir, kən namnusən təwir əh otol kepin itəmat mosmegəh itəmat. Okəmə Uhgın təmol kepin itimat, tatol məmə itimat ekotitun nol kepinən itəmat. Kən noan nol kepinən əh, tatoe-in e nəmegəhən rəhatəmat, kən nian nəkotatig e nahməən kitiəh əm itəm kitat kotatig lan, tətəsiu etəmat məmə onəkotətul əskasik matuwın matuwın.

⁷ Itimat emotələhəu-pən əskasik rəhatimat nətəligən o Uhgın otəmat məmə onəkotətul əskasik. Tol nəhlan məto-inu kitat rafin koatatig e natigən kitiəh əm məmə, itəmat nakoatəto nahməən itəm ekoatatig lan, kən tahmen-ahmen əm məmə nakotos nol kepinən kitiəh əm rəha Uhgın itəm emotos.

⁸ Piak min ne winik min, ekotolkeike məmə nəkotitun wir nian əskasik min itəm emotatig lan e profens ikin Esia. Nəratən asol min kəmotu itimat, taprəkis-in nəsanənən rəhatimat, təmol nikitimat təht məmə okəm-naka ekotimis.

⁹ Nipahrienən, itimat emotəto məmə kinəgəhan-in rəkis itimat məmə ekotimis. Məto nian əskasik min əh kəmotuwa məmə esotagileən etimat, məto ekotagile e Uhgın itəm tatol etəm təmimis təmegəh min.

¹⁰ In təmosmegəh itimat e nəratən asol əh itəm təmatuwın o nımisən, kən in otosmegəh itimat e nəratən itəm otəpanuwa. Emotələhəu-pən əskasik rəhatimat nətəligən lan məmə in otosmegəh min itimat.

¹¹ Kən in otol nəhlan nian nakotəfak otimat məmə, netəmim tepət okotənwiwi Uhgın o natimnat wir itəm in otol kəm itimat məto-inu netəmim tepət kəmotəfak otimat.

Pol təməuhlin rəhan nətəligən o rəhan naliwəkən

¹² Roiu ekən nəghatən u məsaulisən məmə, e nətəligən rəhatimat, nikitimat təht məmə esotolən nat kit tərət e nolən rəhatimat. E nolən min rafin itəm emotol, itimat emotəto-pən suatip itəm Uhgın təmitəpun məmə emotəghat ətuatip əm moatən əhag-əhag nəghatən. Emotol nolən əh kəm netəm əpnəpən əm rəha nətueintən, kən motol taprəkis kəm itəmat. Esotəghatən e nitunən əm rəhatimat rəha nətueintən, məto emotagile əm e nəwirən rəha Uhgın.

¹³⁻¹⁴ İatən nəhlan məto-inu, esotəteən nəghatən kit itəm tiəkis otəmat o nəfinən, o nitunən nipətin. Roiu, nəkotitun məsin nətəligən rəhatimat, məto iakolkeike pik məmə nian kit onəkotitun rafin. Kən e nolən əh, nian İərəməyə İesu otuwa min, itəmat onəkotagien otimat tahmen min məmə itimat ekotagien otəmat.

¹⁵⁻¹⁶ Məto-inu enitun məmə nakotagien otimat, nıkkik təht məmə nian ekatuwin Masetonia, ekaupən mımınə məplan itəmat, kən nian ekitəlig Masetonia, ekimnə min məplan itəmat. Tol nəhlan, nakatos nəwirən mau kəiu. Kən uarisig e itəm min əh, onəkotasitu lak motahl-ipən io ekuwin nitən Jutia.

¹⁷ ?Nikitəmat təht məmə, nian emol nətəligən min əh, məto emol əpnəpən əm? ?O, kəm-naka nətəligən rəhak təmisi-pən e nolən rəha nətueintən, tahmen e netəmim itəm koatən “əwəh” ne “kəp” e nəghatən kitiəh əm?

¹⁸ İtəmat nəkotitun məmə Uhgın nian rafin tatol rəhan nəghatən, kən io min, rəhak nəghatən kəm itəmat sənəmə, “əwəh” ne “kəp,”

¹⁹ məto-inu rəhak nəghatən o Nəti Uhgın İesu Kristo, itəm eməhalən-iarəp kəm itəmat itiməhal Saelas ne Timoti, sənəmə, “əwəh” ne “kəp,” məto e Kristo, nian rafin rəhak nəghatən in “əwəh,” in nipahrienən.

²⁰ Tol nəhlan məto-inu, nat əpnəpən nəniəkisən kuwəh Uhgın təmol, ilat kotuwa nipahrienən e Kristo, inu nəghatən “əwəh” rəha Uhgın. Tol nəhlan, e Kristo, kitat koatən “Amen, Əwəh” kəm Uhgın, kən moatıləs-ipər nərgin lan.

²¹ Uhgın əm tatol itimat ekoatətul əskasik e Kristo kitat min itəmat. In təmitəpun kitat,

²² kən təmol mak e nəmegəhən rəhatat məmə kitat rəhan min, kən təmələhəu-pən rəhan Narmın e nikitat məmə kitat okotitun roiu məmə rəhan nəniəkisən min, ilat rafin okotuwa nipahrienən e nəmegəhən rəhatat o nian kit.

²³ Kən roiu, okəmə esənən nipahrienən, pəs Uhgın otol nalpınən kəm io. Eməsuwamən Korin məto-inu esolkeikeən məmə ekən nəghatən əskasik kit kəm itəmat.

²⁴ Esotolkeikeən məmə ekotərəməyə e nahatətəən rəhatəmat, kəp. Məto ekotol wək kitat min itəmat o nəgienən rəhatəmat, məto-inu itəmat ninoatətul əskasik rəkis e nahatətəən rəhatəmat.

2

¹ Tol nəhlan, enən rəkis e nıkkik məmə okol esimnə minən məplan itəmat mol nikitəmat tahmə.

² ?Emən nəhlan məto-inu, okəmә ekol nikitəmat tahmə, pah u ikin-un otol io nīkik tagien? Itəmat əm, itəm emol nikitəmat tahmə.

³ Kən eməte naoa əh, məmə nian ekimnə, esətoən tərət e nīkik. Esolkeikeən məmə netənim itəm okotəkəike motol nīkik tagien, ilat okotol məmə ekəto tərət. Eməte naoa əh e nolən əh, məto-inu enitun məmə kitat kitiəh əm, kən nian nīkik tagien, kən nikitəmat mīn tagien.

⁴ Tol nəhlan, nian eməte naoa əh kəm itəmat, nīkik təpou pik otəmat, kən nīkik tītəgīt, nahui nəmtək taiəh otəmat. Esəteən naoa əh məmə otol nikitəmat təpou, məto eməte məmə onəkotitun rəhak nolkeikeən asol otəmat.

Aluin nolən rat mīn rəha nol təfagə

⁵ Etənim itəm təmol nəratən, təmol io ekəto tərət, məto təmol itəmat rafin nakotəto tərət pik, məto esolkeikeən məmə nəghatən rəhak e nat u in təkəsik pik.

⁶ Nalpinən itəm itəmat tēpət nəmotos-ipən kəm in tīnahmen.

⁷ Məto roiu əh, nəkotəkəike motaluin rəhan nolən rat kən motol-wīr nīkin, məmə nīkin otəsəpou pikən mol təme e rəhan nəmegəhən.

⁸ İatətapəh əskəsik otəmat məmə nakotuwīn motol təwīr kəm in məmə in otitun rəhatəmat nolkeikeən ron.

⁹ Eməte naoa əh kəm itəmat məmə ekəplan məmə onəkotol nəwiak e natimnat rafin, o kəp.

¹⁰ Okəmә itəmat nəkotaluin nolən rat rəha suah kit, io mīn ekaluin rəhan nolən. Okəmә suah əh təmol nat tərət neen məmə io ekəkəike maluin rəhan nolən, məto enaluin rəkis rəhan nolən e nīganəmti Kristo. Emol nəhlan məmə otasitu etəmat

¹¹ məmə Setan otəsərəkīnən kitat e rəhan neīueīuəən mīn, məto-inu kitat kotitun rəkis rəhan nətəligən o nolən nəratən.

Netənim itəm koatən-iarəp namnusən təwīr

¹² Nian emuwīn əpəh Troas o nən-iarəpən namnusən təwīr rəha Kristo, eməplan məmə İərəmərə təmol suatip kəm io.

¹³ Məto esatig əməlinuən e rəhak nətəligən məto-inu, eməsəplanən piak Taetas ikin əh. Kən emauiatipin ilat, miet muwīn Masetonia.

¹⁴ Pəs kotənwiwi Uhgīn, məto-inu in təmol win e rəhan tīkimīr mīn e nəluaginən. Kən tahmen e kig kit itəm təmol win e nəluaginən mīnatitəlig matit rəhan mopael mīn ne rəhan tīkimīr mīn, Uhgīn tatit itimat e Kristo. Kən itimat rəhan mīn netənim itəm ioatən-iarəp nenatīgən rəha Kristo, kən nenatīgən əh in tahmen e nəmiəwīn kit itəm tatuwīn ikin pişin-pişin mīn.

¹⁵ E nīganəmti Uhgīn, itimat ekotahmen e nəmiəwīn rəha Kristo kəm netənim rafin, netənim itəm Uhgīn tatosmegəh ilat, ne netənim itəm okotuwīn e nalpinən rəha Uhgīn.

¹⁶ Itimat nəmiəwīn rəha nīmīsən kəm neen itəm tatəgətun ilat məmə okotimīs. Kən itimat nəmiəwīn rəha nəmegəhən kəm neen, itəm tatəgətun ilat məmə Uhgīn otosmegəh ilat. ?Kən pah u titun nolən wək asol əh?

¹⁷ Məto itimat esotahmenən e netəm əpnəpīn mīn, itəm koatən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn o nos əmən mənī. Kəp, məto Uhgīn təməhl-ipən itimat, kən e Kristo, itimat ekotən-iarəp namnusən təwīr e nīganəmti Uhgīn, kən nəghatən rəhatimat təmīsī-pən e nikitimat itəm tətuatip əm.

3

¹ Okəmә naka nikitəmat təht məmə enoatīləs-ipər itimat məmə itəmat onəkotegəhan lan. Netənim neen okotəkəike motos naoa kit itəm kəməte elat nian koatuwīn o netəm

kotəruru ilat. ?Tahro nikitəmat təht məmə suah kit otəkəike məte naoa nəhlan etimat kəm itəmat? ?O, tahro itəmat əm nakotolkeike məmə onəkotətə? !Kəp!

² Itəmat atip əm nəkotahmen e naoa itəm tatol əp wək rəhatimat. Naoa əh kəmətə-pən e nikitimat, itəm netəmim rafin koatafin kən moatitun.

³ Itəmat noa rəha wək rəhatimat. Kən nəmegəhən rəhatəmat tatəgətun məmə itəmat naoa kətafin itəm Kristo təməte. Kristo təməte naoa əh e Narmın Rəha Uhgın itəm tatəmegəh, məto təsətəən e nelmi etəmim. Kən in təməsətə-pənən e kəpiel epin-epin, məto təməte-pən e niki netəmim.*

⁴ Itimat esotəginən o nənən nəhlan otəmat məto-inu itimat ioatatig e Kristo, kən moatahatətə əskasik e Uhgın.

⁵ Nikitimat təsəhtən məmə itimat əm ekotahmen o nolən wək u, ne noan rəha wək. Məto Uhgın əm tatol məmə itimat ekotitun nolən wək.

⁶ In təmol məmə itimat ekotahmen məmə ekotuwa rəhan iolwək mın rəha nəniəkisən wi rəha nasituən itəm Uhgın təmən. Nəniəkisən wi əh təsisi-pənən e Lou itəm kəmətə, məto təmisi-pən e Narmın Rəha Uhgın, məto-inu Lou itəm kəmətə tatol məmə netəmim koatuwin o nimisən, məto Narmın Rəha Uhgın tatos-ipa nəmegəhən.

Nəhag-əhagən rəha Nəniəkisən Wi Rəha Nasituən

⁷ Otətəlig-in-tu. Nian Uhgın təməte Lou e kəpiel, mos-ipən kəm Moses, nəhag-əhagən əh-ikin rəha Uhgın, kən nəhag-əhagən əh təmalpin niganəmti Moses, kən netəm Isrel okol kəsotəplanən niganəmtin, nat əpnəpin nəhag-əhagən tinateiuaiu. Kən okəmə wək rəha Lou in suatip itəm tatuwin o nimisən, məto in təhag-əhag,

⁸ kən wək rəha Narmın Rəha Uhgın otəhag-əhag pik.

⁹ !Okəmə wək itəm kəmakil netəmim məmə otəkəike motimis, in tatəhag-əhag, kən wək itəm tatol netəmim kotətuatip e niganəmti Uhgın, in tatəhag-əhag pik agin!

¹⁰ Nipahrienən, nəniəkisin oas rəha nasituən itəm təməhag-əhag aupən, roiu in təsəhag-əhagən, məto-inu nəniəkisin wi itəm təhag-əhag pik agin, tinaprəkis-in itəm aupən.

¹¹ !Kən okəmə wək rəha Lou itəm otəpanikə, tinuwa e nəhag-əhagən, kən wək rəha Narmın Rəha Uhgın itəm otatig lilin, tatəhag-əhag pik agin-əh!

¹² Tol nəhlan, məto-inu emotələhəu-pən əskasik rəhatimat nətəligən e wək əh rəha Narmın Rəha Uhgın, nətəligən rəhatimat təskasik e Uhgın, kən məsotəginən o nən-iarəpən rəhan nəghatən.

¹³ Itimat esotahmenən e Moses, itəm təmətalpin niganəmtin e niməhan agege məmə netəm Isrel okəsotəplanən məmə nəhag-əhagən teiuaiu muwin mikə.

¹⁴ Məto Uhgın təmol nətəligən rəhalat tiəkis. Kən mətoarus-pa əh-roiu, niməhan əh tətətosig-in nətəligən rəhalat nian kotafin Naoa Rəha Nəniəkisən Oas.† Uhgın təsos-irəkisən əh niməhan əh, məto-inu tatos-irəkis əm e Kristo.

¹⁵ Əwəh, mətoarus-pa əh-roiu ne, nian kotafin Lou rəha Moses, niməhan kit tatəfətain nikilat.

¹⁶ Məto okəmə etəmim pah təuhlin mətag-pən o İərəmərə, niməhan əh otiet rəkis.

¹⁷ Otətəlig-in-tu, İərəmərə əh, in Narmın. Kən ikin Narmın rəha İərəmərə tətətig ikin, in tatikis kitat.

¹⁸ Kən kitat, itəm kəsəfətainən niganəmtitə e niməhan, koatəplan nəhag-əhagən asol rəha İərəmərə, kən netəmim koatəplan nəhag-əhagən əh e nəmegəhən rəhatat. Kən in tətəuhlin nəmegəhən rəhatat məmə okotuwa kahmen lan e nəhag-əhagən itəm rəhan nəsanənən tatər tatər. Kən nəhag-əhagən əh təmisi-pən o İərəmərə itəm in Narmın Rəha Uhgın.

3:1: Wək 18:27; 2 Kor 5:12 **3:2:** 1 Kor 9:2 * **3:3:** Nian Pol tatəghat e nəghatən “kəməsətə-pənən e kəpiel epin-epin,” tatəghat e Lou itəm Uhgın təmos-ipən kəm Moses, kən Moses təməte e kəpiel. **3:3:** Eks 24:12; Jer 31:33; Esik 36:26-27 **3:4:** Wək 20:31 **3:6:** Jer 31:31; Jon 6:63; 1 Kor 11:25 **3:7:** Eks 34:29 **3:9:** Dut 27:26; Rom 1:17 **3:11:** Luk 22:31 **3:12:** Wək 14:27; 1 Kor 16:9 **3:13:** Eks 34:33 † **3:14:** “Naoya Rəha Nəniəkisən Oas” in “Oltəstəman.” **3:16:** Eks 34:34 **3:17:** Jon 8:36; Rom 8:2

4

Nat keike e kipəhau oas

¹ Tol nəhlan, nikitimat təsəpouən o wək u məto-inu itimat emotos e nasəkitunən rəha Uhgın.

² Məto e nolən rəhatimat esotegəhan-inən nolən itəm tatəhluaig ne nolən aulis mın. Ko esoteiuəən məsotəuhlinən nəghatən rəha Uhgın. !Kəp! Məto itimat ioatən ətuatip əm nıpahrienən, kən e nolən əh, e nıganəmti Uhgın, emotol-arəp e nıganəmti netəmim rafin məmə rəhatimat nolən in tətuatip.

³ Kən okəm-naka namnusən təwır itəm ekoatən-iarəp in tatəhluaig o netəmim neen, məto kəp, tatəhluaig əm o netəmim itəm koatətəu-pən suatip o nuwınən e nıgəm asol.

⁴ Koatətəu-pən suatip əh məto-inu Setan, u in İərmis itəm tətərəmərə e nətueintən u, təməfətəin nətəligən rəhalat, məmə kəsotəplanən nəhag-əhagən wır rəha namnusən təwır itəm tatuəp mətəsiəgəpın ilat. Nəhag-əhagən əh təmisi-pən e Kristo. Kən nian kitat koatəplan Kristo, kən kitat koatəplan məmə Uhgın in təhro nulan.

⁵ Itimat esotən-iarəp atipən itimat, məto ioatən-iarəp İesu Kristo məmə in İərəmərə, kən itimat iolwək mın rəhatəmat o nərgi İesu.

⁶ Tol nəhlan məto-inu Uhgın u təmən məmə, “Pəs nəhag-əhagən tuəp məsiəgəpın ikın tapınəp ikın,” in təməsiəgəpın e nikitat məmə kitat kotitun nehmən nəsanənən, ne nəpətən əhag-əhag rəha Uhgın, kən kitat koatehm natımnat mın əh e nıganəmti Kristo.

⁷ Məto kitat koatos nat keike əh e kipəhau oas, inu nıpətıtət. Tol nəhlan məmə otəgətun məmə nəsanənən wır əh taprəkis, təmisi-pən e Uhgın, təsisi-pamən otat.

⁸ Nəratən tepət koatıləs pikən itimat e suatip mın rafin, məto təsərəkınən itimat. Nian neen ekotəruru suatip, məto esotapəsən nalkutən.

⁹ Netəmim koatol nəratən kəm itimat, məto Uhgın təsapəsən itimat. Koatoh itimat, məto kəsotərəkınən itimat.

¹⁰ İkın pəhruən ioatuwın ikın, katohamnu nıpətıtimat tahmen e kəmohamnu İesu. Tol nəhlan məmə, netəmim okotəplan nəmegəhən rəha İesu e nıpətıtət.

¹¹ Kən itimat itəm ekoatəmegəh, nian rafin kategəhan-in itimat məmə ekotimis o nərgi İesu. Tol nəhlan məmə netəmim okotəplan rəhan nəmegəhən e nıpətıtət itəm otəpanimis nian kit.

¹² Kənu, nian rafin itimat ioatıləs pikən nımisən məmə itəmat onəkotıtun nəmegəhən itulin.

¹³ Nəoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Emahatətə, kən tol nəhlan ekatən.” Kən e nolən kitiəh əm rəha nahatətəən, itimat mın ekotahatətə, kən tol nəhlan ekoatən,

¹⁴ məto-inu itimat ekotıtun məmə, etəm təmol İərəmərə İesu təmegəh mın e nımisən, in otol itimat ne itəmat, kitat rafin kotəmegəh mın e nımisən kitat İesu, kən məf-iarəp kitat e nıganəmtin.

¹⁵ Natımnat rafin u o nəwırən rəhatəmat, kən nian nəwırən rəha Uhgın tatiuw-pa netəmim tepət təhmın mın okotuwa o Kristo, kən okotos-ıpən nənwıwıən tepət kəm Uhgın, kən okotıləs-ıpər nərgin ilis ilis agın.

¹⁶ Tol nəhlan, nikitimat təsəpouən. Nat əpnəpın məmə nıpətıtət tateiuaiu roiu, məto Uhgın tatol nikitimat tatuwiwi nian rafin.

¹⁷ Tol nəhlan məto-inu, nəratən itəm koatətig lan, ilat nat əpnəpın əm, kəsotətigən tuwəh. Məto noalat in nəhag-əhagən wır itəm otətətig lilin, kən in təwır məfigəm taprəkis-in ilat.

¹⁸ Kən tol nəhlan, nıganəmtıtət kəsotətulən e nat itəm katəplan, məto koatətul e nat itəm kəsəplanən, məto-inu nat itəm katəplan in nat rəha roiu əm, otəpanikə, məto nat itəm kəsəplanən in namnun tikə.

4:2: 2 Kor 2:17; 1 Tes 2:5 **4:4:** Efes 2:2; Kol 1:15; Hip 1:3 **4:6:** Jen 1:3; Aes 9:2; 2 Kor 3:18 **4:7:** 2 Kor 5:1
4:8: 2 Kor 1:8; 7:5 **4:10:** 1 Kor 15:31 **4:11:** Rom 8:36 **4:13:** Sam 116:10 **4:14:** 1 Kor 6:14 **4:16:** Efes
3:16 **4:17:** Rom 8:17-18 **4:18:** Kol 1:16

5

Nipätin wi apäh e nego e neai

¹ Tol nəhlan, kotitun məmə nipätit in tahmen e nimə tapolən itəm kitat kotatig lan ikin-u e nətueintən, kən nian kit otəmnəmit mərat. Kən nian nimə tapolən əh tikə e nətueintən, məto apäh e nego e neai, rəhatat nimə wi əh-ikin itəm sənəmə etəmim təmol, məto Uhgın əm təmol, nipätit wi itəm otatig lili.

² Məto roiu e nipätit rəha nətueintən, koatəhg nikitat, kən kotalkeike pik məmə nian otatuwa itəm kitat okotuwın e nipätit wi rəha nego e neai, tahmen e kitat koatuwin e natimnat wi.

³ Tol nəhlan məto-inu sənəmə kitat okotuwə narmin əm nipätin tikə, məto okotos nipätin wi rəha nego e neai.

⁴ Nipätit itəm otimis tol kitat koatekimis moatehag rəha nəpouən, məto sənəmə koatolkeike məmə okotimis kən nipätit otikə, kəp. Məto kitat kotalkeike məmə okotuwın e nipätit wi məmə nəmegəhən lili otəwiək nipätit rəha nətueintən itəm otimis.

⁵ Kən Uhgın pisin əm təmol kitat o natimnat min əh, kən təmos-ipa Narmın Rəhan məmə otəgətun wir kəm kitat məmə rəhan nəniəkisən min otuwa pahrien.

⁶ Kən tol nəhlan, nətəligən rəhatat təskasik, kən kitat kotitun wir məmə nian koatos əm nipätin rəha nətueintən u, kitat koatətul əh ihluə imə Iərəməərə ikin rəhatat.

⁷ Kitat kotatig e nətueintən e nahatətəən e Uhgın, sənəmə e natimnat itəm koatəplan.

⁸ Iatən məmə nətəligən rəhatat təskasik, kən kotalkeike məmə kotapəs nipätit motuwın e nimə wi rəhatat kitat Iərəməərə.

⁹ Tol nəhlan, okəmə kotatig e nipätit, o okəmə kotapəs nipätit rəha nətueintən, kitat kotalkut pik məmə kotal natimnat itəm koatol niki Iərəməərə tagien.

¹⁰ Kotal nəhlan məto-inu kitat rafin okotəkəike motətul aupən e Kristo məmə in otakil rəhatat nolən min, kən kitat kitiəh kitiəh okotos nətouən tətəu-pən natimnat itəm kəmotol e nətueintən, okəmə nat təwir o nat tərət.

Ien əhrui min rəha Uhgın

¹¹ Kən roiu əh, məto-inu ekotisiai-in Iərəməərə, kən motalkut məmə ekotiuw-pa netəmim. Uhgın titun itimat ne wək rəhatimat, kən ekotalkeike məmə itəmat min onəkotitun wir itimat.

¹² Esotalkeikeən məmə ekotiləs-ipər itimat e niganəmtitəmat, məto ekotos-ipinə rəhatimat nətəligən məmə okəm-naka nikitəmat otəgien otimat. Kən roiu, nəkotitun nuhalpinən nəghatən rəha netəmim itəm kotaləsit o nolən itəm netəmim koatəplan, məto nikilat təsəhtən nat itəm tətətig e niki etəmim.

¹³ Okəmə itimat ialmə min, məto o nərgi Uhgın. Kən okəmə rəhatimat nətəligən tətətip əm, in nat kit itəm otasitu etəmat.

¹⁴ Tol nəhlan məto-inu, nolkeikeən rəha Kristo tətərəməərə etimat, məto-inu itimat ekotitun wir məmə suah kitiəh əm təmimis o netəmim rafin, kən tol nəhlan, netəmim rafin kinotimis.

¹⁵ Kən təmimis o netəmim rafin məmə ilat itəm koatəmegəh, okotapəs nolən natimnat itəm ilat əm kotalkeike, məto ilat kotəkəike motol nolən min itəm Iesu tolkeike, u etəm təmimis olat kən məmegəh min e nimisən.

¹⁶ Tol nəhlan, roiu ne, itimat esotakilən netəmim e nolən itəm netəmim rəha nətueintən kotakil netəmim lan. Nat əpnapin nian kit emotakil Kristo e nolən əh, məto roiu esotolən.

¹⁷ Tol nəhlan, okəmə suah kit təmuwa kitiəh ilau Kristo, in təmuwa etəmim wi. !Nat oas təmikə, kən nat wi tinuwa!

¹⁸ Natimnat rafin min əh tətisi-pən e Uhgın. Aupən kitat tıkmır min kitat Uhgın, məto e Kristo, in təməmık kitat kotuwa iuəhkır ron, mol kitat iolin min. Kən təmos-ıpa kəm itimat wək u rəha niuw-pamən tıkmır min rəha Uhgın okotuwa iolin min.

¹⁹ Inu tatən məmə Uhgın təmiuw-pa rəhan tıkmır min e nətueintən məmə okotuwa iolin min e Kristo, kən məsafin minən rəhalat nolən rat min. Kən təmos-ıpa kəm itimat nəghatən u rəha niuw-pamən tıkmır min rəhan okotuwa iolin min.

²⁰ Tol nəhlan, itimat ien əhruin min rəha Kristo, kən tahmen məmə Uhgın tətəun-in netəmim e nəwiatimat. Kən ioatətapəh əskasık otəmat e nərgi Kristo məmə: nakotapəs nolə tıkmır, kən motuwa ioli Uhgın min.

²¹ Uhgın təmol suah u itəm rəhan nolən rat tıka, məmə in sakrifais rəha nolən rat min rəhatat, məmə e in, kitat okotətuatip e nıganəmti Uhgın.

6

¹ Məto-inu itimat ioatol wək kitəh itimat Uhgın, ekotətapəh əskasık otəmat məmə nian Uhgın tətawte-in rəhan nəwırən kəm itəmat, nəsosən tahmen in nat əpnapın əm,

² məto-inu Uhgın tatən məmə,

“E nian ətuatip, eməto ik,

kən e nian rəha nosmegəhən, emasitu lam.”

Iakən kəm itəmat, məmə roiu, in nian ətuatip rəha Uhgın, roiu in nian rəha nosmegəhən.

Nian əskasık min e nəmegəhən rəha Pol

³ Esotolən nat kit itəm suah kit otəme lan e rəhan nahatətəən, məto-inu esotolkeikeən məmə okəsən ratən wək rəhatimat.

⁴ Məto nolən min rafin e nəmegəhən rəhatimat koatəgətun məmə itimat iolwək min pahrien rəha Uhgın: itimat ekotətul əskasık e nian rəha nərətən, ne nian iəkis min, ne nian itimat ekotəto tərət.

⁵ Netəmim kəmotoh itimat, kən kəmki-pən itimat e kalapus, kən katitəp itimat məmə okoh itimat. Emotol pik wək, məsotapılən lapın, kən nəumis tus itimat.

⁶ Esotolən nolən kit itəm tatol nıkitimat tamkımık, itimat ekotenatig, nətəligən rəhatimat kaifəməh, ekotol təwır kəm netəmim, Narmın Rəha Uhgın tatər e nıkitimat, kən ekotolkeike netəmim e nolkeikeən pahrien.

⁷ Ekoatən əm nıpahrienən, kən nəsanənən rəha Uhgın tətətig etimat. Rəhatimat nolən ətuatip in tahmen e natimnat rəha nəluaginən o nohən ne nətlosigən.

⁸ Netəmim neen koatısiai-in itimat, neen koatehm-əhau itimat, neen koatən rat itimat, neen koatən wır itimat, neen koatən məmə itimat ekoateiuə məmə itimat iolwək min rəha Uhgın, məto itimat iolwək min pahrien rəhan.

⁹ Netəmim neen kəsotegəhan-inən məmə itimat aposol min pahrien, məto netəmim tepət koatən məmə itimat aposol min pahrien. Nian rafin nımisən tatitəp itimat, məto ekoatəmegəh əh. Katoh itimat, məto kəsəhamnuən əh itimat.

¹⁰ Nıkitimat təpou, məto nian rafin ekotagien əh. Rəhatimat nautə tıka, məto itimat ekotol netəmim tepət rəhalat nautə tepət. Rəhatimat nat kit tıka, məto ekoatos natimnat rafin.

¹¹ Piak min əpəh Korin, emotən rafin nəghatən kəm itəmat kəsapəsən kit, kən ekotolkeike itəmat e nıkitimat rafin.

¹² Itimat esotahtosig-inən nolkeikeən rəhatimat otəmat, məto itimat notahtosig-in rəhatəmat otimat.

¹³ Roiu əh, iatəghat kəm itəmat məmə itəmat nenətık ətuatip. Tətuatip əm məmə itəmat min, nakotolkeike itimat e nıkitəmat rafin.

¹⁴ Sotənən kəm netəm kəsotəfakən məmə nəkoatol wək kit itəmat min ilat. ?Nolən ətuatip ne nolən tərət kiatur nol kələhən nat kit? ?O, nəhag-əhagən ne napinəpən kiatur nuwamən məpələh kələh muəghat? !Kəp!

¹⁵ Kən e nolən kitiəh əm, Kristo ne Setan, okol kəsuanən nəghatən kitiəh nian kit. ?İəfak ne etəm təsəfakən kiatur nolən nat e nətəligən kitiəh? !Kəp!

¹⁶ E Nimə Rəha Uhgın, ikin kit tikə əh-ikin o narmi nat min, məto-inu kitat u Nimə Rəha Uhgın itəm tatəmegəh. Kən Uhgın təmən məmə, “Ekatig itimat min ilat, kən maliwək itimat min ilat, kən ekuwa io Uhgın rəhalat, kən ilat okotuwa rəhak netəmim.”

¹⁷ Kən İərəməərə təmən məmə, “Tol nəhlan, otiet rəkis elat, motan isəu olat. Kən məsotekən nat itəm tamkimik e niganəmti Uhgın, kən nikik tagien məmə ekos itəmat.”

¹⁸ “Kən ekuwa rəhatəmat tata, kən itəmat onəkotuwa nenətik min,” inu nəghatən rəha İərəməərə itəm in ilis agın.

7

¹ İolik min. Nəniəkisən min u rəhatat. Kən tol nəhlan, pəs kotafəl nikitat, motos-irəkis natimnat rafin itəm koatol nıpətıtət ne narmitat kotamkimik. Kən pəs kotələhəu kalın kitat məmə rəha Uhgın əm motətəu-pən rafin suatip itəm nikin otagian lan.

Niki Pol təmagien olat

² Oterəh e nikitəmat kəm itimat. Esotolən tərət kəm suah kit, esotiuw-pənən suah kit tərət ikin, esotalkutən məmə ekotos nat kit rəhatəmat e nolən eko-eko.

³ Esənən nəghatən u məto-inu nəmotol nolən rat. Emən rəkis kəm itəmat məmə ekotolkeike pik itəmat nian rafin, kən nat əpnəpın nımısən o nəwıwən otuwa e nəmegəhən rəhatimat, məto itəmat əpəh imə e nikitimat.

⁴ İo etahətətə əskasik etəmat. İatausit otəmat. İtəmat nəmotiləs-ipər pik rəhak nətəligən. Emos nəratən tepət təmuwa e rəhak nəmegəhən, məto nikik tagien maprəkis otəmat.

⁵ Tol nəhlan məto-inu, nian emotuwa Masetonia, esotamegən, məto nian rafin, nəratən tatiləs itimat təmisi-pən ikin pisin pisin min. E nəmegəhən rəhatimat, netəmim kəmotəmotu motol nəratən kəm itimat, kən itimat ekoatəgin.

⁶ Məto Uhgın tatol kepın netəmim itəm nətəligən rəhalat təpou, kən təmol kepın itimat e nuwamən rəha Taetas.

⁷ Kən sənəmə e nuwamən əm rəhan itəm təmol nikitimat tagien, məto e nəghatən wır rəha nol kepınən itəm nəmotən-ipən kəm in. In təmən-ipa kəm itimat məmə itəmat nakotolkeike pik məmə nəkotəplan io, kən təmən məmə nikitəmat tatəto tərət o nəghatən rəhak, kən təmən məmə nakolkeike pik io moatətul əskasik o nərgək. Nian eməto, nagiənən e nikik təmər mərioah.

⁸ Nat əpnəpın okəmə rəhak naoa əpən təmol itəmat nakotəto tərət, məto esətoən tərət ron. Məto əpən, eməto tərət ron, məto-inu eməplan məmə naoa u təmol itəmat nakotəto tərət, məto rəha nian əkuəkır əm.

⁹ Məto roiu, nikik tagien, kən sənəmə məmə nəmotəto tərət, kəp. Nikik tagien məmə nian nəmotəto tərət, nəmotəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat min. Nıpahrienən, Uhgın tolkeike məmə kitat okotəto tərət o nolən tol min-nulan. Kən məto-inu nəmotəuhlin itəmat, kən natimnat itəm emotən əpən kəm itimat təməsolən məmə nəmotakiəh e rəhatimat nahətətəən.

¹⁰ Kæn nian koatato tærat e nolæn itæm Uhgîn tolkeike, kæn kotæuhlin kitat e ræhatat nolæn rat, kæn Uhgîn tatosmegæh kitat. Kæn nikitat otæsæpouæn o nolæn æh. Mæto nian koatato tærat e nolæn ræha nætueintæn, tatiuw-pæn kitat e nimisæn.

¹¹ Otæplan-tu næmegæhæn ræhatæmat nian næmotato tærat e nolæn itæm Uhgîn tolkeike. Nolæn æh, noan tepæt: nakotolkeike motalkut æskasik mæmæ nækotol nolæn ætuatip, kæn motoalkut æskasik mæmæ nokotæg-ætuatip-in ræhatæmat nolæn rat min, kæn motetæhau nolæn rat min, kæn narmitæmat tæmiwig næmotaut motægîn nolæn rat min. Næmotolkeike mæmæ nækotæplan min io, kæn nakotolkeike pik mæmæ nakotætul æskasik o nærgæk. Kæn næmoatætul matip mæmæ nækotol nalpinæn kæn netæm kotol nolæn rat. E nolæn min rafin ræhatæmat, næmotægætun mæmæ næsotolæn nat kit tærat e natimnat u.

¹² Kæn emæte naoa u kæn itæmat, mæto esæteæn o suah u itæm tæmol nolæn rat, kæn esæteæn o suah u itæm in tæmærekîn. Kæp. Emæte ilæ mæmæ itæmat onækotæplan æsas e niganæmti Uhgîn mæmæ nækoatætul æskasik o nærgitimat.

¹³ Natimnat rafin min æh koatilæs-ipær nætæligæn ræhatimat.

Sænæmæ itimat æm itæm næmoatilæs-ipær nætæligæn, mæto nikitimat tagien pik o Taetas, mæto-inu nikin tagien mæmæ næmoatilæs-ipær min nætæligæn ræhan.

¹⁴ Emæn-ipæn kæn in mæmæ etausit pik otæmat, kæn itæmat næmæsotolæn io ekaulis. Natimnat rafin itæm emotæn kæn itæmat, ilat nîpahrienæn. Kæn e nolæn kitiæh æm, natimnat rafin itæm emotæn kæn Taetas etæmat, kæn motausit ron, ilat min nîpahrienæn.

¹⁵ Taetas, nikin tatæht æh mæmæ itæmat rafin agîn-æh næmotol næwian, kæn moatægîn moatasiæp nian næmotegæhan-in mæmæ otuwa mæplan itæmat. Kæn nian nikin tatæht natimnat min æh, nolkeikeæn ræhan otæmat tatær tæhmîn min.

¹⁶ Nîkik tagien pik mæto-inu etahatætæ æskasik etæmat mæmæ nækoatol naka itæm tætuatip.

8

Pol tæmatapæh mæmæ okotawte

¹ Piak min ne wînik min, ekotolkeike mæmæ nækotitun næwîræn ræha Uhgîn itæm tæmawte-in kæn nimæfak min æpæh Masetonia mæmæ ilat kotitun nasituæn e netæmim neen min.

² Ilat kæmotatig e næratæn asol kit ne nian æskasik min, kæn nat æpnæpin ilat nan rat ræhalat nautæ tikæ agîn, mæto næmegæhæn ræhalat tærioah wîr e nægienæn. Kæn nan ratæn ne nægienæn kæmuoe-in nolæn tæwîr. E nolæn æh, kæmotærakin mæni tepæt motos-ipæn kæn iæfak min æpæh ikin min.

³ Iatæn-iaræp kæn itæmat mæmæ ilat kæmotos-ipæn tepæt, taprækis-in itæm netæmim nîkilat tæht mæmæ okol kæsotolæn. Kæn ilat atip kæmotol.

⁴ Kæmotætapæh amul otimat mæmæ itimat ekotegæhan pæs ilat kotasitu e wæk ræha nos-ipæn mæni kæn iæfak min æpæh Jerusalem.

⁵ Kæmotaupæn kos-ipæn næmegæhæn ræhalat kæn Iæræmæra, kæn uarisig, kæn itimat, e nolæn itæm Uhgîn tolkeike. Nikitimat tæsæhtæn mæmæ okotol tepæt næhlan, mæto kæmotol.

⁶ Kæn tol næhlan, emotuæh niki Taetas mæmæ otitælig-pinæ otæmat. In tæmaupæn mæghat kæn itæmat o nolæn nat u, kæn tol næhlan, emotætapæh mæmæ in otæghat kæn itæmat mæmæ nækotol namnun wæk wîr ræha nawteæn æh itæm næmotætuoun.

⁷ E natimnat min u rafin, itæmat næmotol tæwîr pik maprækis, inu nahatætææn ræhatæmat, ne næghatæn ræhatæmat, ne nitunæn ræhatæmat, ne nolæn ræha nætul æskasikæn, ne nolkeikeæn ræhatæmat otimat. Kæn roiu, iakolkeike mæmæ nækotol wæk kit min e nolæn tæwîr pik maprækis, inu wæk wîr ræha nawteæn.

⁸ Esænæn mæmæ nækotækæike motol. Mæto emotægætun kæn itæmat mæmæ netæm pîsin pîsin min nîkilat tagien o nasituæn e wæk æh. Kæn roiu æh, iakolkeike mæmæ ekisilu wîr mæmæ nolkeikeæn ræhatæmat in nîpahrienæn tahmen elat, o kæp.

⁹ Itamat nəkotitun wir nəwirən rəha Iərəmərə Iesu Kristo itəm təmawte-in kəm itamat, məmə nat əpnapin rəhan nautə tepət, mətə təmöl otəmat məmə in rəhan nautə tikə. Kən mətə-inu təmöl məmə rəhan nautə tikə, kən mol itamat rəhatəmat nautə tepət.

¹⁰ Kən inu rəhak nətəligən e natimnat mīn u, itəm otasitu etəmat. Otol namnun e wək itəm nəmotətuoun e nup uarisig. Nikitəmat təmaupən məht məmə nəkotol wək əh, kən itəmat nəmotəupən motətuoun motol.

¹¹ Tol nəhlan, roiu otol namnun wək u rəha nos-ipənən. Kən rəhatəmat nətəligən o nolən wək u itəm nakotolkeike pik məmə nəkotol, in otuwa nīpahrienən, kən itəmat onəkotol e rəhatəmat atip natimnat.

¹² Okəmə nikitəmat tagien o nos-ipənən, kən Uhgīn nīkin tagien o nosən natimnat əm itəm nakoatos moatos-ipən. Kən in təsətapəh-inən natimnat itəm tikə otəmat.

¹³ Esotolkeikeən məmə nəmegəhən rəha netəmim neen otimətig mətə-inu kəmotos rəhatəmat mənī, mətə nəmegəhən rəhatəmat in otiəkis mətə-inu nəmotasitu elat. Kəp. Iakolkeike məmə tahmen-ahmen əm otəmat rafin.

¹⁴ Roiu, itəmat nakoatos tepət kən motitun nasituən elat. Kən o nian mīn neen, ilat kotitun noorən kəm itəmat okəmə rəhatəmat tikə. Kən itəmat nakotahmen-ahmen əm,

¹⁵ tahmen e itəm Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə,
 “Netəmim itəm kəmotəulək tepət, tahmen əm, təsəprəkisən.
 Kən netəmim itəm kəmotəulək noan-məsin, rəhan nagwənən tahmen əm, təsikəən.”

Taetas təmuwīn Korin

¹⁶ Iatənwiwi Uhgīn məmə təmələhəu-pən e niki Taetas nətəligən o nasituən etəmat, tahmen-ahmen e rəhak.

¹⁷ Tol nəhlan mətə-inu Taetas, nīkin tagien o nīmənən məplan itəmat tahmen e itəm emən kəm in. Kən taprəkis-in itəm əh, nīkin tagien pik o nasituən etəmat, kən in rəhan əm nətəligən məmə in otimnə məplan itəmat.

¹⁸ Kən itəmat ekotahl-ipinə mīn piətət kit mīn timnə ilau min. Suah u, netəm e niməfak mīn koatisiai-in o rəhan wək o nən-iarəpən namnusən təwir.

¹⁹ Kən taprəkis-in inu, niməfak mīn kəmotitəpun məmə otuwa itəmat min o nīləsən mənī u muwīn əpəh. Kən itəmat ekotərəmərə lan o noorən məmə otīləs-ipər nərgi Iərəmərə, kən matəgətun məmə nikitəmat otagien pik o nasituən.

²⁰ Itəmat esotolkeikeən məmə suah kit otən rat itəmat o nolən rəha noorən mənī asol əh.

²¹ Tol nəhlan, itəmat ekotalkut pik məmə ekotol nat itəm tətətip, mətə sənəmə e nīganəmti Iərəmərə əm, mətə e nīganəmti netəmim mīn.

²² Kən ekotahl-ipinə piətət kit mīn iləhal suah mil u. Suah əh, e wək tepət ne nolən tepət, emotisilu wir məmə in tolkeike pik məmə otasitu. Kən roiu, in tolkeike pik məmə otasitu mətə-inu in tətəhatətə pik etəmat.

²³ Kən o Taetas, itimlau min ekioal wək kitiəh əm, kən in mīn tatol wək e nikitəmat o nasituən etəmat. Kən o piətət mīn, ilat ien əhrūin rəha niməfak mīn, kən nolən wir mīn e nəmegəhən rəhalat koatisiai-in Kristo.

²⁴ Tol nəhlan, otol rəhatəmat nolən kəm suah miləhal əh məmə nakotolkeike pahrien iləhal, kən iləhal okəhalitun o nat naka itəmat ekotəusit otəmat. Kən otol-wir kəm ilat məmə niməfak mīn okotəplan.

9

¹ Okəmə esətəən naoa u kəm itəmat, in təwir əm mətə-inu nəkotitun rəkis wək u rəha nasituən e iəfak mīn əpəh Jerusalem.

² Iatən nəhlan mətə-inu io ekitun məmə nakotolkeike məmə onəkotasitu. Kən ematīləs-ipər nolən wir rəhatəmat o netəm Masetonia, matən kəm ilat məmə e nup itəm tinuwīn

rækis, itamat əpəh Akaea, nəmoatətul matip o nos-ipənən. Kən nian kəmotəplan məmə nikitəmat tagien pik o nasituən, təmol min ilat tepət kotolkeike məmə okotasitu min.

³ Məto roiu, etahl-ipinə piətət miləhal u məmə iləhal okəhaləplan itəmat məmə itəmat onəkotol nat itəm nəmotən, təhmen əm məmə emən mihin, kən tol nəhlan rəhatimat nəghatən o niləs-ipərən nolən wir rəhatəmat, sənəmə nat əpnəpin əm.

⁴ Məto okəmə nəsololən, kən nian ekimnə itimat netəm Masetonia neen, kən okotəplan məmə itəmat nəsololən əh, kən nolən əh otol itimat ekotaulis, məto-inu itimat enoatiləs-ipər rækis itəmat. Kən otol itəmat nakotaulis taprækis.

⁵ Tol nəhlan, nikip təht məmə ekəkəike mətapəh o piətət miləhal məmə okotimnə rækis pitən kəplan itəmat, kən motol namnun wək o nəmki-pamən məni asol itəm nəmotən-iækis məmə nakotos-ipən. Məto iakolkeike məmə in nos-ipənən kit itəm tətisi-pən atip e nikitəmat, sənəmə suah kit tatakəike kəm itəmat məmə nakotos-ipən.

Nolən nawteən

⁶ Sotaluinən nat u. Etəm tatəfe noan məsin, matəulək-in noan məsin. Kən etəm tatəfe tepət, matəulək-in tepət.

⁷ Itəmat kitiəh kitiəh nakəkəike mos-ipən nat naka nəmən e nikip məmə nakos-ipən. Okəmə nikip təsagienən ron, təsəwirən məmə nakos-ipən. Kən okəmə nakos-ipən məto-inu suah kit tatakəike kəm ik məmə nakos-ipən, in min təsəwirən. Ekən nəhlan məto-inu Uhgın tolkeike etəm u tatos-ipən e nikip pahrien.

⁸ Kən Uhgın titun nawte-inən nəwirən rafin agin kəm itəmat məmə e nian rafin e natimnat rafin, nakotos natimnat rafin itəm tətətip məmə nəkotəkəike motos, kən moatos tepət min əh-ikin məmə nakotoor kəm netəmim.

⁹ Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,
“In tator rəhan natimnat tepət kəm ian-rat min,
kən rəhan nolən ətuatip tətətig lilin.”

¹⁰ Kən Uhgın itəm tatos-ipən nikuti nat o etəm tatəfe, kən matos-ipinə piret o nunən, e suatip kitiəh əm in otos-ipinə nat tepət kəm itəmat mol in tepət min məmə, itəmat nəkotitun nasituən e netəmim neen min, kən in otol noan tepət itəm tətisi-pən e nolən ətuatip rəhatəmat.

¹¹ E natimnat rafin e nəmegəhən rəhatəmat, Uhgın otos-ipən rəhan nəwirən kəm itəmat məmə itəmat nəkotitun nawteən e nian rafin. Kən nian ekotoor rəhatəmat nasituən, netəmim okotənwiwi Uhgın ron.

¹² Wək u itəm itəmat nəkotol, tatos-ipən məni o nagwənən kəm netəmim rəha Uhgın u nəumis tatus ilat, məto tatol nat wir kit min taprækis, inu nənwiwiən itəm təmər mərioah e niki netəmim matuwın o Uhgın.

¹³ Nian nəkotol wək u, natol-arəp nolən rəhatəmat kəm netəmim tepət. Kən ilat okotiləs-ipər nərgi Uhgın ron, məto-inu itəmat nəkoatol pahrien nolən rəha netəmim itəm koatən niphahrienən e namnusən təwir rəha Kristo. Kən okotiləs-ipər nərgi Uhgın o nawteən rəhatəmat e məni asol kəm ilat ne netəmim rafin.

¹⁴ Kən nian koatəfak otəmat, nikilat tuwin otəmat məto-inu Uhgın təmawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat taprækis agin-əh məmə nəmotəsitu pik elat.

¹⁵ !Pəs kotən kəm Uhgın məmə nikitəmat tagien o Nətin itəm təmos-ipa kəm kitat, u in nat təwir agin maprækis!

10

Pol təmuhalpın nəghatən e rəhan wək

¹ Io Pol, io atip, iatəkəike e nat kit kəm itəmat. Netəmim neen koatən məmə nian kitat min itəmat, rəhak nətəligən in ləhau əm, məto nian ekiet rækis etəmat, rəhak nolən təskasik pik. Kristo, in rəhan nətəligən ləhau, kən in etəm mətig. Kən e nolən kitiəh əm,

² Iatətapəh otəmat məmə, onəkotol nolən rəhatəmat tətəuatip məmə nian ekimnə, məsəhai pikən itəmat. Məto ekıtun məmə ekəhai netəmim neen u koatən məmə ekoatətəu-pən nolən rəha nətueintən u,

³ məto-inu nat əpnapin ekotatig e nətueintən u, itimat esotəluaginən e nolən rəha nətueintən u.

⁴ Natimnat rəha nəluaginən itəm itimat ekoatəluagin lan, sənəmə nat itəm nətueintən koatəluagin lan. Kəp, natimnat rəhatimat, ilat koatos nəsanənən rəha Uhgın o nərəkinən ikin tiəkis o nuwinən ikin ima tikimır min.

⁵ Itimat ekoatərakın nəghatən eiueiuə min ne nətəligən ausit min, ilat rafin itəm koatən-iaəhu netəmim o nitunən Uhgın. Nətəligən min rafin itəm tikimır min rəha Uhgın, itimat ekoatəluagin elat, motol win elat, motol məmə ilat rafin okotol nəwia Kristo.

⁶ Kən nian itəmat nakotətəu-pən wir nəwia Kristo, itimat ekoatətul matip o nolən nalpinən kəm netəmim rafin itəm koatəht nəwian.

⁷ Itəmat nakoatəplan nat itəm ihluə, məto nəkotəruru nipətin. Okəmə suah kit titun pahrien məmə in etəmim rəha Kristo, kən in otətəlig-in wir min məmə itimat min rəha Kristo tahmen lan.

⁸ Nat əpnapin iatəghat ausit məsin o nepətən itəm Iərəməərə təmos-ipa, okol esaulisən ron. Təmos-ipa o niləkinən itəmat, sənəmə o niləs-iaəhuən itəmat.

⁹ Esolkeikeən məmə nikitəmat təht məmə ekəte naoa min kəm itəmat e nolən itəm netəmim neen koatən, məmə otol itəmat nakotəgin.

¹⁰ Ilat kotən rat io məmə, “Rəhan naoa təfigəm kən masilə, məto nian tətən kitat min, in sənəmə etəm əskasik kit, kən rəhan nəghatən in nat əpnapin əm.”

¹¹ Netəm tol nəhlan kotəkəike motitun məmə, nolən rəhatimat itəm koatəplan e naoa min emotahl-ipən nian itimat isəu, məto nian ekotimnə, ekotol rafin nolən min əh.

¹² Esotolkeikeən məmə ekotəplan ahmen itimat ne netəm pişin neen itəm koatiləs-ipər atip ilat. !Kəsi, itimat esotahmenən! !Kəp, iatəsan əm! Nian ilat atip əm koatəplan ahmen ilat min, kən koatakil atip əm ilat min, tol rəhalat nitunən talməl.

¹³ Məto itimat, esotəghat ausitən taprəkis e nepətən rəhatimat, məto ekotəghat ausit e wək itəm Uhgın təmələhəu-pən məmə rəhatimat, kən wək u, itəmat min əpəh ikin.

¹⁴ Kən nəghat ausitən e nepətən rəhatimat otəmat in ətuatip əm, in təsepət pikən. Okəmə esotuwamən otəmat, okol esotəghatən nəhlan. Məto nipahrienən, emotaupən motuwa mətoarus-pa itəmat nian emotan moatən-iarəp namnusən təwir rəha Kristo.

¹⁵ Netəmim neen koatəghat ausit o wək itəm suah pişin təmol. Məto itimat ekoatəghat ausit əm e wək itəm Uhgın təmələhəu-pən kəm itimat. Itimat emotələhəu-pən əskasik nətəligən rəhatimat məmə nahatətən rəhatəmat otəwiə təhmın min, kən tol nəhlan, rəhatimat wək e nikitəmat otol iaəgin mepət,

¹⁶ kən tol nəhlan, ekotitun nuwinən motən-iarəp namnusən təwir e ikin min e nikali imatəmat ikin muwin təhmın min. Kən e nolən əh, itimat esotolən wək e ikin kit itəm suah kit tinol wək rəkis ikin, kən məsotəghat ausitən o wək rəha etəm pişin.

¹⁷ Məto Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Pəs etəm tatəghat ausit, in otəghat ausit əm e natimnat itəm Iərəməərə təmol.”

¹⁸ Iatən nəhlan məto-inu, kəsisiai-inən etəmim itəm tatiləs-ipər atip in, məto katisiai-in əm etəmim itəm Iərəməərə tatiləs-ipər.

11

Pol ne aposol eiueiuə min

¹ Iakolkeike məmə nakotegəhan-in io pəs ekən rəhak məsin nalmələn kəm itəmat. Məto pahrien, noatol rəkis.

² Iatehm wir itəmat, məsolkeikeən məmə suah kit mīn otəmki-rəkis itəmat e nelmək, kən nolən əh rəhak təmiş-i-pən əm o Uhgīn. Io tata rəhatəmat, kən itəmat nəkotahmen e pətan əkəku wi kit itəm kinən rəkis məmə okos rəham kətim kan məmə otətəu-pən suah kitiah əm, nərgin u Kristo. Kən iatehm wir rəhak pətan əkəku əh məmə ekegəhan-in-pən in kəm rəhan iərman, kən in təruru əh iərman.

³ Məto iatəgin məmə onəkotahmen e If itəm Setan təmeiuə in e nəghatən ətehen. Iatəgin məmə suah kit otiuw-pən rəhatəmat nətəligən tuwīn ik pīsīn, kən nakotapəs rəhatəmat nolkeikeən o Kristo, itəm in tətuatip məpiə wir.

⁴ Iatən nəhlan məto-inu okəmə suah kit tatuwa otəmat matən-iarəp Iesu itəm tol pīsīn e Iesu itəm ekoatən-iarəp, o okəmə itəmat nakoatos narmin itəm tol pīsīn e Narmin nəmotos rəkis, o nakotəto namnusən təwir itəm tol pīsīn e itəm nəmotos rəkis, məto itəmat ialməl mīn, nakotegəhan-in əm.

⁵ Aposol mīn əh itəm itəmat nakoatən məmə ilat “aposol mīn ilis pik,” məto e rəhak nətəligən esəplanən məmə ilat ilis maprəkis-in io.

⁶ Okəmə naka kəsəgətun wirən io e nəghatən, məto ekitun wir nəukətin namnusən təwir. Itimat emotəgətun nat əh kəm itəmat e nolən mīn rafin nian tepət.

⁷ Nian ematən-iarəp namnusən təwir rəha Uhgīn kəm itəmat, esolən məmə nakotətou nat kit. Io atip əm emos-iəhau io o nīləs-ipərən itəmat. ?Kən tahro? ?Nolən əh in təfagə rat kit? !Kəp!

⁸ Nian ematol wək kitat mīn itəmat, niməfak mīn ik pīsīn kəmoatətou io. Iuəhkīr tahmen məmə emakləh-in ilat məmə ekasitu etəmat.

⁹ Kən nian kəmoatan, kən rəhak nat kit tikə, esətapəhən o suah kit o nasituən məto-inu piatat mīn itəm kəmotisi-pən Masetonia kəmotos-ipa natimnat itəm rəhak tikə. Tol nəhlan, esətapəh-inən nat kit otəmat, kən məsos-ipənən wək əskasik otəmat o nehmən io, kən ekol nəhlan nian rafin.

¹⁰ Tahmen e nīpahrienən rəha Kristo tətətig lak, iatən pahrien məmə suah kit tikə ikīn mīn rafin əpəh Akaea o nən-iəhauən io o nəghat ausitən o nəsətapəh-inən nasituən.

¹¹ ?Kən tahro ekəsətapəh-inən nat kit otəmat, məto-inu esolkeikeən itəmat? !Kəp! Uhgīn titun məmə ekolkeike pik itəmat.

¹² Netənim neen kotalkeike məmə nikitəmat təht ilat məmə kotahmen etimat e wək itəm koatəghat ausit rən. Məto iakatakəike o nolən rəha nəsətapəh-inən natimnat məmə rəhalat nəghatən otiet morin.

¹³ Netəm nəhlan, ilat aposol eiueiuə mīn, kən koateiuə-in netənim e wək rəhalat. !Kən ilat koatan tahmen məmə ilat aposol mīn pahrien rəha Kristo, məto kəp!

¹⁴ Məto kəsotautən e nolən əh, məto-inu Setan atip, tətən tahmen məmə in nagelo kit rəha nəhag-əhagən.

¹⁵ Kən sənəmə in nat kit itəm okotaut lan, okəmə iolwək mīn rəha Setan kotan tahmen məmə ilat iolwək mīn rəha nolən tətuatip. E namnun nian, ilat okotos rəhalat nətəuən tətəu-pən nolən mīn rəhalat.

¹⁶ Ekisimatip mīn. Pəs suah kit tikə nīkin təht məmə io ialməl. Məto okəmə nikitəmat təht nəhlan, kən otegəhan-in io pəs ekol nolən rəha ialməl məsīn, kən ekəghat ausit məsīn.

¹⁷ Nəghatən u rəhak sənəmə nat itəm Iərəmərə təmən-ipa kəm io məmə ekən. Məto iatəghat əm tahmen e ialməl kit.

¹⁸ Netənim tepət koatəghat ausit o nolən mīn rəha nətueintən, kən tol nəhlan, io mīn, ekəghat ausit.

¹⁹ !Ei! !Nakotenatig wir, kən tol nəhlan, motegəhan-in məmə iaməl mīn kotəgətun itəmat!*

11:2: Efes 5:26-27

11:3: Jen 3:4,13

11:4: Kal 1:8-9

11:5: 1 Kor 15:10; 2 Kor 12:11

11:6: 1 Kor 2:1,13

11:7: 1 Kor 9:18

11:9: 2 Kor 12:13; Fil 4:15-16

*

11:19: E ves 19-21, Pol tatəghat əsan ilat. Nīpahrienən, in

tatən-iəhau ilat.

²⁰ Nakotegəhan-in əm okəmə suah əpnapın kit tatol itəmat slef, o okəmə tatos nat kit rəhatəmat e nolən eko-eko, o tatiləs-ipər atip in, o tatem-pən niganəmtitəmat.

²¹ !Iataulis məmə nətəligən rəhatimat təpou pik məmə esotolən nolən rat mın əh!

Rəhak nəghatən in talməl, məto nolən naka itəm netəm əh kotəmə okotəghat ausit ron, io mın, ekəghat ausit ron.

²² ?Tahro? ?Ilat koatən məmə ilat netəm Hipru? Io mın. ?Koatən məmə ilat netəm Isrel? Io mın. ?Koatən məmə ilat noanol rəha Ebrahim? Io mın.

²³ ?Koatən məmə ilat iolwək mın rəha Kristo? Io mın, məto ekaprəkis-in ilat. Kəsi, iatəghat tahmen e ialməl kit. Emol wək pik taprəkis-in ilat, kən kiləs-ipən io e kalapus nian tepət taprəkis-in ilat, kən kəmalis io taprəkis-in ilat, kən iuəhkır ekimıs nian tepət.

²⁴ Nian faif, noanol rəha Isrel kəmotalis io mau tate-nain.

²⁵ Nian kısıl, kəmalis io e nıkilkil. Nian kit kəmaht io e kəpiel apın. Nian kısıl emuwın e nego kən nego tamnım, kən nian kit emeai əpəh itəhəi lokamnım o nian apiəpiə kit, lapın ne nərauiəgən.

²⁶ Nian rafin etaliwək o nolən wək rəhak. Kən iuəhkır naruə asol tiləs io ekimıs, kən emətətiğ ikin tasilə ikin imaa iakləh mın, kən ikin tasilə ikin imaa natimak mın noanol rəha Isrel, kən ikin tasilə ikin imaa Iaihlua mın, kən ikin tasilə ikin e taon asol, kən ikin tasilə ikin e ikin taruən-aruən ikin, kən ikin tasilə ikin əpəh itəhəi, kən ikin tasilə ikin imaa piak eiueiuə mın.

²⁷ Emol pik wək, kən nian tepət esapılən lapın. Nian mın neen, nəumis tus io, kən mətoaoa, kən nian tepət nigak nagwənən tikə. Kən nian tepət iatətəp, kən rəhak natimnat təsahmenən o nətəpən.

²⁸ Kən taprəkis-in natimnat mın əh, nian rafin nıkkik təht pik niməfak mın rafin.

²⁹ Okəmə suah kit rəhan nəmegəhən teiuaiu, kən io mın, rəhak nəmegəhən teiuaiu. Okəmə suah kit tatit suah kit mın e təfagə rat, kən nıkkik titahmə pik ron.

³⁰ Okəmə ekəike məghat ausit, kən ekəghat ausit o nat itəm tatəgətun məmə rəhak nəsanənən tikə.

³¹ Kən Uhgın, u in Uhgın ne Tata rəha İərəmərə İesu, itəm katiləs-ipər nərgın nian mın rafin namnun tikə, titun məmə io, eseuən.

³² Əpəh Tamaskes, etəm-iasol rəha Kig Aretas təməlin rəhan mopaël mın o nehm wirən nafiluə rəha taon məmə okotegəs-in motaskəlim motiləs-ipən io e kalapus.

³³ Məto kəmiləs-ipən io e kətim asol kit, kətu-pən nol lan, kiləs-ipən e winta e fenis asol kəmol e kəpiel, kən kəhlman-əhlman tuwın əpəh ləhau, kən inəh suatip emagım lan.

12

Nihlın kit ne nat kit tahmen e napılaiirən

¹ Ekəike matəghat ausit, nat əpnapın təsolən win e nat kit ikin, məto ekəkəike matən natimnat mın tahmen e napılaiirən ne nəghatən wi mın itəm İərəmərə təmol əp kəm io.

² Ekıtun iəfak kit itəm tətahatətə e Kristo.* E nup fotin tınuwın rəkis, Uhgın təmıləs muwın əpəh ilis e nego e neai.† İəkəruru okəmə nıpətın tınatuwın, o narmın əm, Uhgın əm titun.

³ Kən ekən mın məmə iəkəruru okəmə nıpətın tınatuwın, o narmın əm, Uhgın əm titun. Məto ekıtun məmə suah əh,

⁴ Uhgın təmıləs muwın əpəh iman ikin.‡ Kən in təməto nat anion mın itəm təsətuatıpən məmə etəmim rəha nətueıntən otən.

⁵ Ekəghat ausit o etəm tol nəhlan, məto esəghat ausit atıpən ron io, məto ekəghat ausit əm o rəhak nolən mın itəm nəsanənən tikə elat.

11:22: Fil 3:5 **11:23:** Wək 16:23 **11:24:** Dut 25:3 **11:25:** Wək 16:22; 14:19 **11:26:** Wək 9:23; 14:5 **11:33:** Wək 9:23-25 * **12:2:** Pol tatəghat-in atip. † **12:2:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “neai tatol kısıl lan.” Məto nıpətın tatən məmə “nego e neai u in ikin rəha Uhgın.” ‡ **12:4:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Paradaes” itəm nıpətın tatən məmə “nego e neai,” ikin itəm netəmim itəm kotətuatip koatuwın ikin nian okotimıs.

⁶ Mæto okämæ ekæn mämæ ekəghat ausit, okol esalmələn, mæto-inu ekəghat-in nīpahrienən. Mæto esəghat ausitən nəhlan, kæn tol nəhlan, suah kit tikæ itəm otīlēs-ipər io ilīs taprækis nat itəm tətuatīp. Iakolkeike mämæ otəplan ahmen io e nat naka itəm ekæn, o ekol.

⁷ Uhgīn təsolkēikēan mämæ etausit o nəghatən wi mīn itəm in təmol əp kəm io, kæn nəghatən mīn əh kotəwir maprækis. Kæn tol nəhlan təmahl-ipa nərātən kəm io tahmen e nihlīn kit tətaru nīpətīk. Nərātən əh in iahləpis rəha Setan mämæ tol nahmən e nīpətīk, kæn tol nəhlan esausitən.

⁸ Emuəh nīki lərəmərə mau kisil mämæ otīlēs-irækis ron io.

⁹ Mæto tən kəm io mämæ, “Rəhak nəwirən asol titun naskəlīmən ik, mæto-inu nian rəham nəsanənən tikæ, nəsanənən rəhak titun nuwamən mol iahgīn e rəham nəmegəhən.” Tol nəhlan, etagien pīk mämæ ekəghat ausit e rəhak nəmegəhən itəm nəsanənən tikæ, mämæ nəsanənən rəha Krīsto otatīg e nəmegəhən rəhak.

¹⁰ O nat əh, etagien nian nəsanənən tikæ e nīpətīk, kæn etagien nian katən rat io, kæn etagien e nian iækis mīn, kæn etagien nian katol nərātən kəm io, kæn etagien e nian itəm tiækis ron io. Etagien elat rafin o nərgī Krīsto, mæto-inu nian rəhak nəsanənən tikæ, kæn iatəsanən.

¹¹ Emol nolən rəha ialməl, mæto itəmat əm nəmoatakēike kəm io mämæ ekol. Nəməsotīlēs-ipərən nərgək, mæto təpəwir pīk okämæ nəmotol mihīn, mæto-inu io sənəmə ləhau e “apostol mīn ilīs pīk” e nat kit əkəku əm, nat əpnəpīn io etəm əpnəpīn əm.

¹² Nian emətan kitat mīn itəmat, ematol natīmnat itəm tatəgətun io mämæ io apostol pahrien kit. Ematol nəmtətīn mīn, ne nat asol mīn itəm tol narmī netəmim tatiwig, ne nat pīspīs mīn e nīkitəmat, kæn emol e nətəlīgən rəhak kaifəməh.

¹³ Nat kitīəh əm eməsolən e nīkitəmat, eməsətapəh-inən mənī kit otəmat. !Otaluin o təfagə rat u rəhak!§

¹⁴ Roiu iatətul matīp mämæ ekīmna muag itəmat itəm otol kisil lan. Kæn ekəsətapəh-inən mənī kit otəmat, mæto-inu esotolkeikēan rəhatəmat nautə, mæto iakolkeike əm itəmat. Otətəlīg-in-tu. Sənəmə wək rəha suakəku mämæ otehm wir rəhan tata ne mama. Mæto in wək rəha tata ne mama mämə okuehm wir rəhalau suakəku.

¹⁵ Tol nəhlan, nīkik tagien mämæ ekos-ipīnə rafin rəhak natīmnat otəmat, kæn mos-ipən mīn rəhak nəmegəhən otəmat. Rəhak nolkeikēan otəmat in tēpət, mæto rəhatəmat ron io in təkəku əm. !Inu təsətuatīpən!

¹⁶ Pəs kotən mämæ esətapəh-inən mənī kit otəmat. Mæto itəmat neen koatən mämə emos natīmnat otəmat e nolən eko-eko.

¹⁷ ?Tahro? ?Io emos natīmnat e nolən eko-eko nian emahl-ipən netəmim kəm itəmat, o kəp? !Kəp!

¹⁸ Emuəh nīki Taetas mämə otuwīn otəmat, kæn mahl-ipən piətət kit ilau mīn. ?Taetas təsosən natīmnat otəmat e nolən eko-eko, o kəp? ?Nəkotitun o kəp mämə, rəhatīmlau nətəlīgən kitīəh əm, kæn matioal nolən kitīəh əm?

¹⁹ Kəm-naka nīkitəmat təht mämə e nəghatən mīn rafin əh, emotuhalpīn nəghatən kəm itəmat itəm suah kit təmən otimat. Kəp. E nīganəmtī Uhgīn, emoatəghat tahmen e netəm rəha Krīsto. Kæn iolik mīn, natīmnat rafin itəm koatol, koatol mämə itəmat nakotəsanən.

²⁰ Iatən nəhlan mæto-inu iatəgīn mämə nian ekīmna, kəm-naka ekəplan mämə nəsolələn mämə inu iakolkeike mihīn. Kæn itəmat mīn nəkotəplan mämə io esolən mämə inu nakotolkeike mihīn. Iatəgīn mämə ekəplan itəmat neen kotərgəhəu, neen koatetet, neen koatəmərīt e neməha, neen kotəhap-əhap ilat mīn, neen koatən rat netəmim, neen koatən nīkalīn netəmim, neen koatausit, neen koatol əpnəpīn nat.

²¹ Iatəgīn mämə nian ekīmna mīn, rəhak Uhgīn otīlēs-iəhau io e nīganəmtitəmat, kæn nīkik otītəgīt kæn ekasək otəmat neen itəm nəmotol nolən rat aupən, kæn məsotəuhlinən

ilat o nolən rat min rəhalat itəm koatol nian rafin, inu koatol nolən rat itəm tol naulisən o nənən, kən nəman ne nīpitan koatan anion, kən koatol nəhlan əpnapin əm.

13

Namnun nəghatən rəha Pol o nəhgairən elat

¹ Inu rəhak naliwəkən itəm tatol kisil lan otəmat. Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Nian suah kit tatətu-pən nəghatən e suah kit min, etəmim kəiu o kisil okotəkəike motən nəghatən kitiah, kən tol nəhlan netəmim kotitun məmə nəghatən koatətu-pən lan, in nīpahrienən.”*

² Nian emimnə otəmat itəm tatol kəiu lan, emən-iarəp rəkis nəghatən o nəhgairən e netəm koatol təfagə rat ne itəmat rafin, məmə okotapəs təfagə rat min. Kən roiu ekən min nian io əpəh isəu. Nian ekimnə min, ekol nalpinən kəm ilat itəm kəsotapəsən təfagə rat.

³ Ekotol nəhlan məto-inu nikitəmat təht məmə rəhak nəsanənən tikə, kən itəmat kolkeike motitun əsas məmə nian iatəghat, in nəghatən rəha Kristo əm. In təsəpouən o nolən wək itəmat min, məto rəhan nəsanənən tepət e nikitəmat.

⁴ Nīpahrienən, nian kəmətu-pər e nig kəluau, rəhan nəsanənən tikə e nīpətin. Məto tatəmegəh roiu e nəsanənən rəha Uhgın. Kən e nolən kitiah, rəhatimat nəsanənən tikə e nīpətitimat, məto itimat ekotəmegəh itimat Kristo e nəsanənən rəha Uhgın, kən nian ekotəghat kəm itəmat, onəkotəplan nəsanənən əh.

⁵ Itəmat atip, otakil wir nəmegəhən rəhatəmat məmə rəhatəmat nahatətəən in pahrien, o kəp. Itəmat atip, nakotehm wir rəhatəmat nolən. ?Nəkotitun o kəp, məmə Kristo Iesu tətətig e nəmegəhən rəhatəmat? !Məto okəmə rəhatəmat nəmegəhən təsətəu-pənən nolən rəha nahatətəən, kən Kristo təsətigən e nəmegəhən rəhatəmat!

⁶ Kən emələhəu-pən əskasik rəhak nətəligən məmə onəkotəplan məmə itimat aposol min pahrien.

⁷ Kən roiu, ekoatəfak kəm Uhgın məmə itəmat kit təsələn nat kit tərət. Esotolkeikeən nəhlan məmə otəgətun məmə rəhatimat wək e nikitəmat in təwir mətuatip. Məto ekotolkeike məmə itəmat nəkoatol nolən itəm tətəuətəp, nat əpnapin netəmim neen koatən məmə wək rəhatimat tərət.

⁸ Tol nəhlan məto-inu okol itimat esotolən nat kit itəm tahtosig-in nīpahrienən, məto ekotitun nolən əm nat itəm tatiləs-ipər nīpahrienən.

⁹ Nikitimat tagien nian itimat ekotitun nolən u, itəm nəsanənən tikə lan, məto nəmegəhən rəhatəmat tatətul əskasik. Kən nəfakən rəhatimat otəmat məmə nəmegəhən rəhatəmat tahmen o nətəu-pənən suatip ətuatip.

¹⁰ Nian io əpəh isəu otəmat, ekəte nəhlan o nat kit. İərəmərə tinos-ipa rəkis nepətən kəm io, məto esolkeikeən məmə nian ekimnə otəmat, ekəike mol əskasik etəmat e nepətən əh. In təmos-ipa nepətən əh məmə ekiləs-ipər itəmat, sənəmə məmə ekərəkin itəmat.

Namnun nəghatən

¹¹ Piak min ne winik min. Inu rəhak namnun nəghatən. Otagien. Otəuhlin rəhatəmat nolən min. Otəto rəhak nəghatən. Otuwa e nətəligən kitiah. Otətig e nəməlinuən. Kən Uhgın rəha nolkeikeən ne nəməlinuən otətig itəmat min.

¹² Otən təwir kəm itəmat min tahmen məmə itəmat kitiah əm e Kristo.

¹³ İəfak min rafin koatən-ipinə təwir kəm itəmat.

¹⁴ Pəs İərəmərə Iesu Kristo otawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat rafin. Kən pəs Uhgın otos-ipən rəhan nolkeikeən kəm itəmat rafin. Kən pəs Narmın Rəha Uhgın otol nikitəmat rafin tol kitiah.

12:21: 2 Kor 13:2 * **13:1:** Dut 19:15 Kəm-naka, Pol tatən məmə rəhan naliwəkən kisil tahmen e nəghatən rəha netəmim kəiu o kisil. **13:1:** Dut 19:15; Mat 18:16; 1 Tim 5:19 **13:4:** Fil 2:7-8 **13:5:** 1 Kor 11:28 **13:10:** 2 Kor 10:8

Kalesia

Naoa itəm Pol təməte tuwın kəm iəfak mın ikın Kalesia Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Kalesia

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwın kəm pah? Təməte tatuwın kəm niməfak mın itəm kotatig pis ikın e nitən Kalesia, inu Ikoniam, Listra, ne Tepe. Pol in təmətuoun niməfak mın əh nian in təmaupən maliwək e rəhan naliwəkən mın.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Nəratən asol kit e niməfak e nian əh rəha Pol. Netəm Iaihlua tepət koatən nıpahrienən e Iesu Kristo. Kən netəm Isrel tepət koatən nıpahrienən e Iesu. Məto netəm Isrel neen koatən məmə Iaihlua mın itəm kotən nıpahrienən e Iesu, okotəkəike kətəu-pən lou mın rəha Moses, tahmen e nəhg-ipənən. İlat kəmoatən məmə Iaihlua mın okəkəike kəhg-ipən ilat okəmə kətolkeike məmə okotuwa kətuatıp e nıganəmti Uhgın.

?Təməte naoa u o naka? Pol in təməte naoa u, məmə otəg-ətuatıp-in nətəligən rəha netəm Isrel itəm koatən məmə Iaihlua mın okotəkəike kətəu-pən lou rəha Moses okəmə ilat kətolkeike məmə Uhgın in otosmegəh ilat. Pol tolkeike məmə iəfak mın okotıtun məmə nahatətən in suatıp itəm Uhgın təmöl məmə etəmim otətuatıp e nıganəmtin, kən in tatosmegəh ilat e nıkin agien. Məto nolən rəha nəhg-ipənən, o nolən rəha wək əskasik mın, o nolən rəha nətəu-pənən lou, kəsotosmegəhən etəmim. Netəm-iasol rəha niməfak rəha Isrel kəmoatəpələh əpəh Jerusalem moatəghat-in nətəligənən mın əh. Kən moatən məmə təwır əm məmə Iaihlua mın okəsotətəu-pənən lou rəha Moses. Afın e Wək Mın 15:1-35.

Pol təmətuoun matəghat kəm ilat

¹⁻² Pıak mın ne wınık mın itəm nəkoatəfak latuənu pısın pısın mın ikın Kalesia, io Pol, io aposol kit rəha Uhgın, ekatəte naoa u, mıtahl-ıpinə kəm itəmat. Io ne piatat mın neen itəm koatəfak u ikın-u, ekətolkeike məmə ekotən “təwır” kəm itəmat. Io u inu, itəm Iesu Kristo ne Tata Uhgın kəmialəs-ıpər io məmə io rəhalau aposol. Uhgın u, in təmıləs-ıpər Iesu tair-pa mın e rəhan nımısən. Sənəmə etəmim əpnapın əm kit təmaun-in io kən mıləs-ıpər io, məto Uhgın. !Tol nəhlan, onəkotəkəike motəto!

³ Pəs Uhgın, u Tata rəhatat, ne Iesu Kristo, u İərəməyə rəhatat, ilau okuawte-in nəwırən rəhalau kəm itəmat kən muələhəu nəməlinuən tətatig otəmat.

⁴ Iesu Kristo təmegəhan-in atıp məmə in otımıs o nolən rat rəhatat, kən miuw rəkıs itat e nolən rat mın ne nətəligən rat mın rəha nətueıntən. In təmımıs məto-inu Tata Uhgın tolkeike məmə in otol mihin.

⁵ Tol nəhlan, təwır mə kitat okotənwiwi pık Uhgın u rəhatat, tatuwın, matuwın, namnun tıkə. Əwəh. Pəs otol mihin.

Namnusən Təwır kitiəh əm

⁶ Narmək təmiwig pık otəmat məto-inu roiu agın-əh huə Uhgın təmaun-in pap itəmat e nəwırən rəha Iesu, təmawte-in-pınə əpnapın əm kəm itəmat. Məto roiu itəmat nakotapəs Uhgın, moatagım, moatətəu-pən nəghatən eiueiuə mın.

⁷ Nəghatən mın əh sənəmə Namnusən Təwır rəha Uhgın. Netəmim neen kəmotəuhlin Namnusən Təwır rəha Uhgın moatən in pısın, kən katən məmə in namnusən təwır, kən katiuw kalın itəmat lan, kən katərəkın rəhatəmat nətəligən lan. !Məto Namnusən Təwır kitiəh əm, kən kit mın tıkə!

⁸ Nat əpnapin okəmә io, o nagelo kit rəha nego e neai tətamnus-iarəp nəghatən pişin kit min, itəm təsahmenən e inun emotən-iarəp rəkis kəm itəmat aupən, pəs Uhgın otıləs-ipən e Nigəm Asol.

⁹ Kən ekisimatip min, matən məmә, okəmә suah kit otamnus-iarəp nəghatən pişin u, təsahmenən e Namnusən Təwir itəm itəmat ninəmotitun rəkis, pəs Uhgın otıləs-ipən e Nigəm Asol.

¹⁰ Rəhak nəghatən əh in təskasik, kən nat əpnapin əm okəmә netənim neen kəsotagienən ron io. Iakolkeike əm məmә niki Uhgın otagien o nəghatən rəhak. Okəmә iatəghat əh məmә netənim neen nikilat otagien ron io, kən ko sənəmә io iolwək pahrien kit rəha Kristo.

Uhgın Təmaun-in Pol

¹¹ Piak min ne winik min, ekolkeike mə ekən-ipinə ətuatip kəm itəmat məmә Namnusən Təwir itəm iatən-iarəp nian rafin sənəmә nat kit itəm təmişipən e nətəligən rəha etənim əm.

¹² Namnusən Təwir u, sənəmә suah kit təmos-ipa kəm io, kən məgətun io lan, mətə Iesu Kristo əm in təmerəh e rəhk-kapə.

¹³ Itəmat ninəmotitun rəkis rəhak nolən min itəm ematol aupən e nian ematəfak itimat netəm Isrel. Kən emən mə oekoh rafin netənim min rəha Iesu, mərəkin-ərəkin agin niməfak, kən matol nalpinən əskasik kəm ilat.

¹⁴ E nian əh, io ematətul-iəkis o nəukət kastom rəha netəm Isrel, itəm rəhak pipi min kəmotəgətun io lan aupən. Emıtun taprəkis-in io min neen, itəm emotaiir ahmen.

¹⁵ Nat əpnapin ematərəkin pap rəhan min netənim, mətə Uhgın təmasəkitun io. Aupən ikin təmitəpun kən mawle rəkis io e nian emətətig əh e nərpi rəhak mama. Kən təmuwa e nian ətuatip rəhan, in təmaun-in io mə ekuwa io, rəhan etənim.

¹⁶ Kən Uhgın təmerəh e rəhk-kapə, məgətun io e nətin Iesu, məmә oekitun wir in, kən muwin mamnus-iarəp Namnusən Təwir rəhan kəm netəm min u sənəmә ilat netəm Isrel, katən ilat məmә Iaihlua min. E nian əh, io eməsuwinən mehm suah kit mə otəgətun io e Namnusən Təwir əh.

¹⁷ Kən io eməsuwinən əpəh ilis Jerusalem məmә oekehm netəm min u kəmoatol aposol aupən. Eməsuwinən mə okotəgətun io e Namnusən Təwir rəha Iesu. E nian əh, io eməsou-pis-pən əpəh ikin kit Arepia, kən matig mitəlig-pa min muwin əm latuənu kit, nərgin u Tamaskes.

¹⁸ Matuwın, matuwın nup kisil kinəhaluwa minəhaluwın rəkis un, kən io ematig mitəlig-pən min Jerusalem məmә ekehm Pita. Kən eməsətigən tuwəh, emuatig mios nian fiftin əm.

¹⁹ Kən e nian əh, emehm əm Jemes u, pia Iesu, Iərəmərə rəhatat, mətə eməsəplanən aposol min u neen.

²⁰ Iatən pahrien e niganəmti Uhgın məmә nəghatən u, nipahrienən, sənəmә neiuəən.

²¹⁻²² Eməsətigən tuwəh əpəh ilis Jerusalem. Kən uarisig un, emuwın əpəh nitən Siria ne Silisia. Kən e nian əh, netənim itəm koatəfak kəm Kristo latuənu pişin pişin min nitən Jutia, (nitən asol rəha Jerusalem), ilat kəməsotəplanən əh io motəruru niganəmtək.

²³ Mətə kəmoatəto əm namnusən u, netənim neen kəmoatən məmә, “Suah əpəh in əpəh, rəhatat tikimır, təmatoh itat o nəfakən, matərəkin nəmegəhən rəhatat, kən mətalkut məmә otərəkin min rəhatat nahatətəən. Mətə roiu əh, in min tinatən-iarəp Namnusən Təwir rəha Iesu.”

²⁴ Kən ilat kəmotənwiwi pik Uhgın o natimnat min itəm in təmol e rəhak nəmegəhən, in təməuhlin-pa io ekol nulan.

2

Aposol min neen kəmotegəhan-in wək rəha Pol

¹⁻² Tatuwin, matuwin minos nup fotin tinuwa minuwın rəkis un, kən Uhgın təmən-ipa kəm io məmə ekəike mıtəlig-pən min əpəh ilis Jerusalem. Kən itımlau Panapas emian kən miat Taetas itıməhal min məhaluwın. Kən eməhaluwın kiet-arəpən Jerusalem, emotuəfimin itımat netəm-iasol min əm rəha niməfak. Nian emotəpələh e nuəfiminən əh, io ematən-ıpən wır nəghatən min itəm ekuwin matən-ıarəp kəm İaihluə min, ilat sənəmə netəm İsrəl. Emən-ıpən wır natımnat min rafın aɡın kəm ilat məto-inu esolkeikeən məmə nıkilat otəht məmə rəhak nəghatən təsətuatıpən, kən moatən rat rəhak wək, tol nat əpnarın əm lan, noan tikə.

³ Kən e nian əh, nıkkik təmatəht pik məmə kətah okotəhai io mə ekəike mən-ıpən kəm İaihluə min, məmə okəike kəhg-ıpən ilat. Məto kəməsotənən. Kən io kit u, Taetas, in etəm Kris, sənəmə etəm İsrəl, kəsəhg-ıpənən əh. Məto ilat kəməsotənən mə okəike kəhg-ıpən.

⁴ Nənən rəha nəhg-ıpənən təmisi-pən e netəmim neen kəmoateıuə əm məmə ilat piatlat min. Kən ilat kəmotalkəlik wır məmə okotehm-tu məmə itımat ekoatətəu-pən əh Lou, o kəp. Məto itımat enotiet rəkis minotuwin o İesu Kristo, kən minotol kitiəh itımat min, kən itımat sənəmə slef rəha Lou. Məto netəm min əh, nıkilat təməsagienən o rəhatımat nəghatən min, kən motolkeike məmə okotəgo-pən itat rafın e Lou ne kastom rəha nəfakən rəha netəm İsrəl. Kən kəmotən məmə okəike kəhg-ıpən İaihluə min tahmen e Taetas.

⁵ Məto emotən-ıəhau ilat məsotolən məmə rəhalat nəghatən otər maprəkis-in rəhatımat. Kən itımat emotaskəlim əskasik nəghatən pahrien tətatiɡ e Namnusən Təwir, məmə itəmat onəkotıtun wır.

⁶ Kən netəmim neen əh-ikin katən ilat məmə ilat netəm-iasol min rəha niməfak, (məto e nehmən rəhak, etəm tatos nəriɡ asol, ne etəm təsosən nəriɡ asol, ilau kuahmen ahmen əm. Kən e nıganəmti Uhgın, in təsafınən nəriɡ min əh). Kən netəm min əh kəməsotəɡətunən io e nəghatən wi kit, məmə ekuwin mamnus-ıarəp.

⁷⁻⁸ !Kəpə! Kəməsotolən, məto-inun ilat kəmotıtun əm məmə, e nəsanənən rəha Uhgın, in təmılas-ıpər io məmə io aposol, kən mıtahləpis-pən io mə ekuwin mən-ıarəp Namnusən Təwir kəm İaihluə min. Kən e nəsanənən əh, tımılas-ıpər rəkis mihın Pita, məmə in min in aposol. In otatən-ıarəp Namnusən Təwir kəm netəm İsrəl.

⁹ Kən Jemes ne Pita* ne Jon, katən iləhal məmə nəukəti niməfak mıləhal. Nian kəməhaləplan, kən məhalıtun məmə e nəwırən rəha Uhgın, in təmos-ıpa wək u e nelmək. Kən kəhaluwa məhalol sekhan etımlau Panapas məmə itımat ekotol əm kitiəh. Kən emotən mə oekotoor wək min. Itımlau oekian muamnus-ıarəp Namnusən Təwir kəm İaihluə min, kən iləhal okəhaluwın məhalən-ıarəp kəm netəm İsrəl.

¹⁰ Kən ilat kəmotən-ıpa əm nəghatən kitiəh əm məmə nıkitımlau otəkəike matəht ıan-rat min əpəh Jerusalem məmə ekuasitu elat. Məto, nıkkik tınagien rəkis o wək əh.

Pol təməhai Pita

¹¹⁻¹⁴ Kən uarisıɡ un, emıtəlig-pən əpəh ləhau taon kit Antiok. Nian emətatiɡ ıkin əh, kən Pita təmuarisıɡ min muwa. Kən Pita təmətəɡwən ilat in min neen koatəfak, məto ilat İaihluə min. Kən nian netəmim min rəha Jemes, itəm kəmotisi-pən Jerusalem motiet-arəpa, ilat kəmotəhai Pita, motəmə, “İaihluə min u, okəike kəhg-ıpən ilat. Məto okəmə kəsolən, Uhgın okol təsasıtuan elat.” Kən nəghatən u kəmoatən təmərəkın Pita, mol taulis kən məɡın nuwin minən magwən təlmin netəm kəsəhg-ıpənən ilat. Kən nolən rat əh Pita təmöl, miuw e kitat min neen əpəh Antiok, ilat ıəfak min u noanol min rəha İsrəl, ilat min kəmotos o Pita moatol nolən rəha etəmim itəm tatəghat e nolən kəıu, kən moatəɡın netəm kəsəhg-ıpənən ilat. Motatiɡ kiuw min e Panapas, təɡın min ilat. Kən e nian eməplan məmə ilat kınəsotətəu-pən ətuatıpən suatıp itəm Namnusən Təwir tatən, kən eməhai-pən əm Pita

2:1-2: Wək 15:2 **2:4:** Kal 1:7; 5:1,13 **2:7-8:** Wək 22:21 * **2:9:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən nərgi Pita ıkin-u məmə, “Sıfas.” **2:10:** Wək 11:29-30

e niganəmtilat, matən-ipən əskasik məmə, “Nat əpnapin ik etəm Isrel, məto nəsosən əh rəhatat nolən. ?Kən tahro natəkəike kəm netəm min u kəsəhg-ipənən ilat məmə okəhg-ipən ilat?”

Etənim itəm otatəhatə e Iesu, Uhgın in otasitu lan

¹⁵ Kən e nian əh, io emən-ipən wır kəm Pita məmə nıpahrienən məmə itımlau emiasipən ətuatip e noanol rəha netəm Isrel. Itımlau sənəmə İahlua mil itəm netəm Isrel nıkilat tatəht məmə ilat rafın nol təfagə məto-inu kəsətətəu-pənən e lou.

¹⁶ Məto roiu ekiatun məmə Uhgın təsafınən etənim kit məmə in tətəuətıp e nıganəmtin məto-inu in tatətəu-pən ətuatıp Lou rəha netəm Isrel. Etənim itəm tətəhatətə pahrien e Iesu Kristo, in əmun tətəuətıp e nıganəmti Uhgın. Nətəligən əh in əh, tol itimat min netəm Isrel, oekotəkəike motəhatətə əm e Iesu Kristo məmə ekotətəuətıp e nıganəmti Uhgın. Uhgın təsafınən itimat məto-inu ekotətəu-pən Lou, məto in tətəfin əm itimat məto-inu ekotəhatətə e Iesu Kristo. Etənim kit okol təsətəuətıpən e nıganəmti Uhgın məto-inu in tatətəu-pən pik Lou.

¹⁷ Itimat u netəm Isrel, kən ekotəhatətə e Iesu Kristo məmə ekotuwa motətəuətıp e nıganəmti Uhgın. Məto netəm Isrel neen, nıkilat tatəht məmə itimat nol təfagə məto-inu esotətəu-pənən lou. ?Tol nəhlan, in Kristo itəm tatol məmə itimat nol təfagə, o kəp? !Kəp! Sənəmə tol min nəhlan.

¹⁸ Məto təfagə pahrien in tol min nulan, okəmə ekıtəlig-pən min matətəu-pən lou. Okəmə ekatol min nəhlan, kən io esətəuətıpən e nıganəmti Uhgın. Nolən əh tatəgətun əsas əm məmə io iol təfagə rat.

¹⁹⁻²⁰ Tol nəhlan məto-inu, nian emalkut pik o nətəu-pənən Lou, kən eməplan məmə nolən u təsahmenən məmə tatol io ekətəuətıp e nıganəmti Uhgın. Tol nəhlan, emapəs nətəu-pənən Lou o nuwamən etəm ətuatıp. Tahmen məmə emimis, kən roiu e nəmegəhən wi rəhak, Lou təsərəmərən lak. Emol nəhlan məmə ekol əm nətəligən rəha Uhgın. In tahmen məmə itımlau Kristo, kəmətu-pər itımlau min e nig kəməluau. Nəmegəhən oas rəhak təmimis. Məto emaiir-pa min itımlau Kristo. Kən roiu u, sənəmə io iatəmegəh, məto Kristo in tətəmegəh e nıkilat. Kən e nəmegəhən rafın rəhak, ekətəhatətə əm e Nəti Uhgın, itəm təmolkeike pik io, kən muwa mımıs mos megəh io.

²¹ Nolkeikeən u, Uhgın təmawte-in-pa kəm itat, in iahgin pik. Kən okol esərəkınən nolkeikeən əh itəm Uhgın təmawte-in-pa əpnapin əm. Məto iatəplan məmə itəmat min neen, nəkoatətəu-pən Lou mə otol itəmat nəkotətəuətıp e nıganəmti Uhgın. Məto okəmə nəkoatol nəhlan, kən itəmat nəkotol nat əpnapin əm e nımısən rəha Iesu Kristo

3

Netəm Kalesia kəmotapəs suatıp

¹ !Netəm Kalesia, itəmat nınotalməl pik! ?Pah təmasig itəmat matuwın e suatıp eko-eko nəhlan? Emotən-iarəp wır pap kəm itəmat məmə Iesu təmos nahməən e rəhan nımısən otəmat, məto tahro? ?Okəm-naka suah kit təmos-ipən-os-ipən kəm itəmat kən miuw rəkıs itəmat mol itəmat nınotalməl pik?

² ?Otən-tu kəm io məmə, Uhgın təmos-ipinə Narmın Rəhan kəm itəmat məto-inu itəmat nakotətəu-pən Lou, o kəp? Kəpə, in təmos-ipinə kəm itəmat məto-inu itəmat nakotəhatətə e Namnusən Təwır rəha Iesu Kristo.

³ ?Tahro? ?Nakotalməl pik nəpo lan? Itəmat nəmotətəuoun wır nəmegəhən wi rəhatəmat e Iesu Kristo e nasitəən rəha Narmın Rəha Uhgın, kən məto roiu, itəmat nınotalkut məmə onəkotapəs, kən motuwa netəm ətuatıp e rəhatəmat əm nəsanənən.

⁴ Nəmoatətə nahməən tepət məto-inu nəmotəhatətə e Namnusən Təwır. ?Nəmotətə nahməən əh əpnapin əm? Kəp, nahməən əh sənəmə rəha nat əpnapin əm.

⁵ Narmin Raha Uhgin taməsolən nat pispis min kəm itəmat məto-inu nəkoatətəu-pən Lou. In təmol məto-inu itəmat nəmotəto Namnusən Təwir rəha Iesu Kristo kən itəmat nakotahatətə lan.

Nətəu-pənən Lou, ne nahatətəən e Iesu

⁶ Otətəligin-tu nat kit oekən. Suah kit, Epraham, itəm Naoa Raha Uhgin təməghat-in-iarəp rəkis minu lan məmə:

“Epraham in təmahatətə əskasik e Uhgin, kən tol nəhlan, Uhgin təmən məmə in tətəuatip e niganəmtin.”

⁷ E suatip kitiəh əm, netəmim itəm koatahatətə e Uhgin, in tətəfin ilat məmə kotahmen e noanol ətuatip rəha Epraham.

⁸ Naoa Raha Uhgin təmən rəkis əupən məmə Uhgin otos Iaihlua min, kotuwa ron mol ilat kotətuatip e niganəmtin e nahatətəən rəhalat. Əupən, Naoa Raha Uhgin təmən-iarəp nəghatən wir kit kəm Epraham məmə:

“Otisi-pən e rəham noanol, kən ekawte-in rəhak nəwirən e netəmim rəha noanol min rafin e nətueintən.”

⁹ Kən Uhgin təməwte-in rəhan nəwirən kəm Epraham məto-inu in təmahatətə əskasik lan. E suatip kitiəh min əm, Uhgin titun nawte-inən nəwirən kəm netəmim itəm koatahatətə pahrien lan.

¹⁰ Məto netəmim min un, itəm nikilat tatəht məmə ilat okotos nəmegəhən məto-inun ilat koatətəu-pən rafin nat naka itəm Lou tatən, netəm min əh, ilat kinotatig rəkis e nəlmi nəratən. Tahmen-pən əm e Naoa Raha Uhgin tatən məmə:

“Netəmim itəm kəsotol ətuatipən natimnat min rafin itəm kotatig e naoa rəha Lou, ilat kinotatig rəkis e nəlmi nəratən, kən okotəkəike motos nalpinən kit.”

¹¹ Kən tol nəhlan, tətəuatip əm o kitat məmə suah kit tikə itəm tatuwa tətəuatip e niganəmti Uhgin məto-inu in təmətəu-pən Lou, məto Naoa Raha Uhgin tatən min-nulan məmə:

“Etəmim itəm tətəhatətə e Uhgin, in tatuwa tətəuatip e niganəmtin, kən in otos nəmegəhən pahrien.”

¹² Nəghatən əh, tatəghat-in nahatətəən rəhatat e Uhgin. Nolən rəha nətəu-pənən Lou, in təsahmen-ahmenən e nolən rəha nahatətəən e Uhgin. In əh, məto-inu nolən rəha nətəu-pənən Lou, tahmen-pən əm nulan, Naoa Raha Uhgin tatən məmə:

“Etəmim itəm tolkeike məmə otos nəmegəhən pahrien məto-inu tatətəu-pən ətuatip Lou, in otəkəike mol natimnat min rafin əgin itəm Lou tatən.”

¹³ Netəmim rafin əgin kəsotol ətuatipən nat naka itəm Lou tatən. Tol nəhlan, Lou in təmələhəu nalpinən tətətig o kitat rafin, kən kitat rafin kotatig e nəlmi nəratən. Məto Iesu Kristo təmimis e nig kəməluau, kən miuw rəkis kitat e nəlmi nəratən əh. Iesu in təmos nalpinən otat tahmen-pən əm e Naoa Raha Uhgin tatən məmə:

“Etəmim kit, itəm kəməhamnu kətu-pər e nig, nolən əh tatəgətun-pən məmə Uhgin in təmol nalpinən kəm in.”

¹⁴ Məto roiu, Iesu təmimis nəhlan məmə netəmim əpnəpin min rafin, ilat okotatig e nəwirən itəm Uhgin təmən kəm Epraham məmə, in otos-ipən kəm noanol min rəhan. Kən nat əh tol nəhlan məmə inu roiu kitat netəm kotahatətə e Iesu, kitat kotitun nosən Narmin Raha Uhgin itəm Uhgin təmən məmə otos-ipən kəm netəmim.

Uhgin təməupən mol nəniəkisən rəhan, məto Lou təmuarisig təsafələn

¹⁵⁻¹⁶ Piak min ne winik min, e nəmegəhən rəhatat, kitat kotitun nolən u rəha nəniəkisən. Nian suah kit tatol, okol kəsafələn, kəsətu-pənən kit min. E suatip kitiəh əm, Uhgin təmol nəniəkisən kit kəm Epraham o rəhan kit noanol. Kən e nəghatən əh, təməsənən məmə

Uhgin tāmən-iäkis noanol min rafin rəha Epraham, mətə tāmən əm məmə etəmim kitiah əm otisi-pən e rəhan noanol, etəmim u, in Iesu Kristo.

¹⁷ Kən rəhak nəghatən, nipətin tol nulan məmə, aupən, Uhgin tāmən-iäkis məmə otətaskəlim nəghatən rəhalau Epraham, mətə uarisig nup fo-hanrit-tate təmuwin rəkis, kən Lou təmuwa. Mətə Lou əh, okol təsərəkənən nəghatən itəm in tāmən kəm Epraham, okol təsafələn nənəkisən rəha Uhgin.

¹⁸ Kən okəmə kitat kotatig e nəwirən rəha Uhgin mətə-inun kitat koatətau-pən Lou u, tatəgətu-pən məmə nənəkisən itəm Uhgin təmol aupən in nat əpnapin əm. Mətə təsələn nəhlan. Mətə-inu kitat kotəplan Epraham in tətətətig e nəwirən min rəha Uhgin mətə-inu in təmaskəlim-iäkis nənəkisən rəha Uhgin.

Lou rəhan əh-ikin wək

¹⁹ Suah kit otəpanətapəh məmə, “?Okəmə tol nəhlan, kənu Uhgin təmos-ipən Lou kəm Moses o naka?” Kən ekıtun nənən kəm itəmat u-roiu məmə nənəkisən itəm Uhgin təmol kəm Epraham in təmaupən matig, mətə Lou in təmuwarisig in. Təmuwa məmə otəgətu əm kitat netəmim məmə okotıtun məmə kitat nol təfagə rat. Mətə Uhgin təmələhəu Lou əh məmə otatig matuwın matuwın mətəarus etəmim u noanol rəha Epraham otair-pa otat. Kitat kotıtun məmə Lou əh, rəhan wək təwir, mətə nikitat otəkəike matəht məmə Lou əh, Uhgin təmaupən mos-ipən kəm nagelo min, uarisig təpanos-ipən kəm etəmim kit u Moses. Moses, in suatip o nos-ipa min Lou kəm itat. Mətə nian Uhgin təmol nənəkisən ilau Epraham, təməsolən nəhlan.

²⁰ Uhgin in təməsolən suatip kit məmə suah un otəghat kəm Epraham. Mətə in ətuatip əm təməghat mən-ipən nənəkisən rəhan e niganəmti Epraham.

²¹ Kən sənəmə Lou əh təmuwa mə otərəkən nənəkisən rəha Uhgin. Kəpə, təsələn nəhlan. Okəmə Lou titun nos-ipamən nəmegəhən wi kəm kitat, kən kitat kapotıtun nuwamən kətuatip e niganəmti Uhgin. Mətə təsol mihinən.

²² Mətə Lou kit tol nəhlan tikə. Mətə-inu Naoa Rəha Uhgin tatən məmə nolən rat təməlis rafin kitat. Kən kitat rafin koatətgəhl Lou min. Tol nəhlan məmə, suatip kitiah əm məmə kitat okotos nəwirən min rəha Uhgin itəm tāmən-iäkis rəkis. Kən suatip u məmə koatahatətə e Iesu Kristo.

Nian u-roiu rəha nahatətəən e Iesu Kristo

²³ Aupən, Lou itəm Uhgin təmos-ipən kəm Moses, in təmataskəlim kitat tiäkis, tahmen əm mə kitat kəmotatig e kalapus, mətəarus-pa u-roiu, Uhgin təmerəh e niganəmtitat kotəplan suatip rəha nahatətəən.

²⁴ Kən Lou əh, in tahmen əm e etəm-iasol kit itəm təmatərəmərə etat, muwa mətəarus-pən nian Kristo təmuwa, məmə e nian əh, kitat kinotuwa motətuatip e niganəmti Uhgin, mətə-inun, kitat kəmotahatətə lan.

²⁵ Mətə roiu əh, Lou okol təsərəmərə minən etat, mətə-inun nian rəha nahatətəən e Iesu Kristo tinəmuwa rəkis.

Itəmat rafin kitiah əm e Iesu

²⁶ Kən mətə-inun itəmat nəmotahatətə e Iesu Kristo, itəmat rafin, nenəti Uhgin min.

²⁷ Kən kinol baptais rəkis etəmat, məmə itəmat nakotuwa motol kitiah itəmat min. Tol nəhlan məmə, itəmat ninotos nolən wir min rəha Iesu tahmen əm məmə nəmotalpin nipətitəmat e natimnat wi.

²⁸ Kən itəmat rafin aɡin nəmotuwa motol kitiah itəmat Iesu Kristo, kən itəmat rafin ninotahmen əm. Təwir məmə kitat kəsotoor minən netəmim, nat əpnapin okəmə in etəm Isrel o in Iaihlua kit, in slef kit o in sənəmə slef kit, in iərman kit o in pətan kit.

²⁹ Itəmat rafin netənim rəha Iesu. Tol nəhlan, itəmat noanol min pahrien rəha Epraham. Kən e suatip kitiəh əm, nəwīrən min itəm Uhgīn təmən-iəkis kəm Epraham, itəmat onəkotos motatig lan.

4

Kitat nenəti Uhgīn

¹ Roiu əh, oekəghat məsin min e nolən rəhatat, oekən muəh nimaa nəghatən lan. Okəmə suah kit, in otimis kənu nətin in otos rəhan nəwīrən min rafin, məto okəmə nətin tataəkəku əh, kənu kol təsosən nəwīrən rəhan. Nətin tahmen əm e slef kit, nat əpnəpin rəhan nəwīrən min rafin.

² In otəkəike mətatig əm e nelmi rəhan min, tatuwīn matuwīn mətoarus-pən nian rəhan tata təmən in minitun nosən natimnat min itəm rəhan tata təmələhəu kəm in.

³ Kənu kitat min kotahmen-pən əm nəhlan. Aupən kitat kotahmen əm e suakəku əh. Kitat slef min rəha iərmis min itəm kəmoatəramərə etat.

⁴ Məto tīnuwa e nian ətuatip itəm Uhgīn təmən, kən Uhgīn təmahl-ipa nətin tuwa, pətan kit təmīləs taiir-pa e nətueintən, kən in matətəu-pən wīr natimnat rafin itəm Lou in tatən.

⁵ Təmōl nəhlan məmə otikis rəkis kitat u, Lou təmēlis ətain itat, kənu Uhgīn otəhl kitat, mīləs-irəkis kitat tahmen əm e nenətin ətuatip min.

⁶ Kənu roiu əh, Uhgīn tolkeike məmə in otol pəs kitat kotitun məmə kitat nenətin min, təmahl-ipa Narmīn rəha Nətin təmuwa e nikitat min rafin, kən matol itat kotaun-in Uhgīn məmə, "Tata."

⁷ O nat əh, kitat sənəmə slef min əm, məto kitat nenəti Uhgīn pahrien min. In tatos-ipa natimnat wīr min kəm kitat, itəm in tīnəmən rəkis məmə otos-ipən kəm nenətin min.

Pol nīkin tītahmə o netəm Kalesia

⁸ Aupən itəmat nəmotəruru Uhgīn. Itəmat nəmoatəfak əm iərmis min məmə rəhatəmat uhgīn min, ilat kəmotəlis ətain itəmat, məto ilat sənəmə ilat uhgīn pahrien min.

⁹ Məto roiu əh, nīnotitun Uhgīn. O təwīr ilə məmə ekən nəhlan məmə Uhgīn tīnitun rəkis itəmat. ?Məto ekolkeike məmə ekətapəh-tu otəmat məmə nəkotitəlig-pən min o iərmis min o naka? Rəhalat nəsanənən tīkə, kənu kol kəsotolən-ta nat wīr kit kəm itəmat nian kit ne. Təhrol nakotəmə ilat okoatəlis min itəmat?

¹⁰ ?Təhrol itəmat nakotətəu-pən nətuakəmən rəhalat e nian min rəhalat, ne məwīg min rəhalat, ne nian asim min, ne nup min rəhalat o naka? ?Nikitəmat təht məmə okol Uhgīn nīkin tagien otəmat ron?

¹¹ !Kəsi nəman! !Io ekatəgin agīn otəmat! !Ekatəplan mə emol wək pik etəmat o nat əpnəpin əm!

¹²⁻¹³ Piak min ne wīnik min, io ekatən əskasik kəm itəmat məmə, aupən itəmat nəməsotatigən e Lou kit, kən io emuwa mehm itəmat koatətig, emos nolən rəhatəmat. Eməsətəu-pənən Lou. Kən roiu, ekolkeike məmə itəmat min onəkotos nolən rəhak, ekəsolən məmə Lou otaskəlīm pik io tiəkis. Itəmat nikitəmat təht u, aupən nian io ematən-iarəp Namnusən Təwīr kəm itəmat, məto-inu nīmīsən rəhak təmōl, kən ekətatig kitat min itəmat. Məto nat əpnəpin məmə io ematimis e nian əh, məto itəmat nəməsotolən io ekəto tərət.

¹⁴ Nīmīsən rəhak təmāləkiamtə itəmat, məto itəmat nikitəmat təməsəht ratən io, kən məsotən ratən io. Itəmat nəmoatos wīr io moatuwīn e nīpəg noanimə min rəhatəmat, tahmen əm məmə io nagelo kit rəha Uhgīn, o io, io Iesu Kristo.

¹⁵ Aupən, itəmat nəmoatolkeike pik io, eməplan məmə okol napotitun nolən nat u, napotos-iarəp əm nīganəmtək u tərət, kawluin ilau itəm təwīr kit rəhatəmat, pəs tasitu lak. ?Məto tīnahrol əh-roiu?

¹⁶ Nīkik təht məmə, okəmə naka nəghatən min pahrien rəhak təmōl itəmat nakotətəhau io.

¹⁷ Iægætun eiuæ min un, koatalkut pik mæmæ onækotæuhlin rəhatəmat nətəligən moatətəu-pən ilat. Məto ilat kəsotolən mæmæ otasitu etəmat. Kotolkeike əm mæmæ okotiuw rəkis itəmat ron io mæmæ itəmat onækotalkut pik o nətəu-pənən ilat.

¹⁸ In nat təwīr mæmæ nakotalkut pik o nolən natimnat, məto nəkotəkəike motalkut o nat itəm in təwīr, nat əpnəpīn ekətətig kitat min itəmat, o esatīgən kitat min itəmat.

¹⁹ Io min neen, io iatəto tərət aɡīn-əh otəmat tahmen-pən əm e pətan itəm məntaan tinatahmə mæmæ otemək, matuwīn matuwīn mətoarus itəmat nakotos nolən ətuatip rəha Iesu Kristo e rəhatəmat nəmegəhən.

²⁰ Ekolkeike pik mæmæ ekətətig kitat min itəmat u-roiu məto-inu okəmæ ekətətig, okol esagət pikən etəmat. Məto roiu etətig isəu otəmat nəhlan, kən məruru mə ekahrol nulan masitu etəmat.

Namsu rəha Heka ne Sera

²¹ Itəmat netəm nakotolkeike pik nətəu-pənən Lou, onəkotuhalpīn-tu rəhak nəghatən. ?Nəmotətəto rəkis nat naka itəm Lou tatən, o nəsoətətoən əh?

²² In tatən Epraham itəm təmiləs nətīn iərman kəiu. Kit itəm slef rəha pətan rəhan təmiləs, kən kit rəhan pətan ətuatip təmiləs, sənəmæ in slef məto pətan əh rəhan.

²³ Suakəku itəm pətan slef təmiləs in təmaiir e nətəligən əm rəha netəmim. Məto suakəku itəm pətan ətuatip əh rəhan təmiləs, in təmaiir məto-inu Uhgīn in tīnəmən-iəkis rəkis mæmæ pətan əh otīləs.

²⁴⁻²⁵ Kən kitat kotitun nənən namsu rəha pətan mil əh kən motəuhlin-pa nīpətīn etat. Pətan mil əh ilau katuəgətun nənən mil itəm Uhgīn təmol kəm netəmim. Pətan u Heka, in ne nətīn min ilat slef min əm, okətələkīəmtə ilat. Kən pətan əh Heka, in tahmen e nənən itəm Uhgīn təmol e nītot Sinae əpəh e nītən asol Arepia, ikin əh inəh Uhgīn təmos-ipən Lou ikin kəm Moses. Kən in tahmen min e taon asol kit u Jerusalem itəm netəm ikin kotaskəlīm əskasik Lou, kən ilat kotahmen e slef min itəm Lou tatəlīs ətain ilat.

²⁶ Məto Jerusalem kit min əpəh ilīs e neai, in tahmen e pətan itəm sənəmæ slef, itəm Lou təsəlīs ətainən, kən in mama rəhatat.

²⁷ Inu nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgīn tatən nəhlan mæmæ,
“!Ik u inu, nīməɡī-nīg, aɡīen!

Ik u inu, nəməsətoən nahmən kit o neməkən, aɡət əfəmæ, məto-inun nīkim tətəɡīen!

Ik nəməsīləsən suakəku nian kit ne, məto roiu əh, nenətīm min tīnol tepət tepət aɡīn, taprəkis-in nenətī pətan itəm rəhan iərman təsapəsən.”

²⁸ Piak min ne wīnik min, itəmat nenətī Uhgīn min məto-inun təmən-iəkis mæmæ otol mihin. Itəmat onəkotahmen e Aisak u aupən, nətī Sera.

²⁹ Kən aupən suakəku u Ismael, nətī Heka, itəm təmaiir e nətəligən əm rəha netəmim, in təmatərəkīn pik suakəku u Aisak itəm təmaiir e wək rəha Narmīn Rəha Uhgīn. Kənu roiu ne, nolən əh tatuwīn əm nulan, ilat itəm slef rəha Lou koatərəkīn kitat itəm kəmotaiir wi e Narmīn Rəha Uhgīn e nahatətəən.

³⁰ ?Məto Naoa Rəha Uhgīn təmən mæmæ naka? In təmən mæmæ,
“Ik onəkəkəike mahl-iarəp pətan un slef ne nətīn. Ilau kuagīm rəkis u ikin-u, məto-inun, nətī pətan əh, in okol təsosən nəwīrən kit rəha tata. Nəwīrən min rafīn rəha tata otuwīn kəm nətī pətan itəm sənəmæ slef.”

³¹ Məto kitat u, kitat sənəmæ nenətī pətan slef, kitat nenətī pətan itəm sənəmæ slef.

5

Iesu təmikis rəkis rəhan min netəmim

¹ Nian Iesu Kristo tēmikis rækis itat, tēmōl kitat mēmā Lou tēsālis ātainān kitat. O nat āh ināh, itāmat onākotāike motētul āskasik. Sotātēu-pānān Lou, mēmā otērēmārē etāmat. Lou āh, titalākiamtē itāmat, mēmā itāmat onākotuwīn motol wāk mīn rāhan.

² Otātēlig-in-tu io. Io Pol iatēn nāghatēn u kām itāmat. Okāmā itāmat onākotegāhan mēmā ilat okotēhg-ipān itāmat, kēnu nat u itēm Iesu tēmōl tēsāsitu aginān etāmat.

³ Kēn io iatagāt āskasik otāmat mēmā etēmim itēm otegāhan mēmā okēhg-ipān in, in otos-ipān atip ām in e nelmi Lou. Kēn etēmim itēm tātātīg e nelmi Lou, otākāike matātēu-pān rafin agin natimnat mīn itēm Lou tatēn mēmā otol.

⁴ Itāmat u, itēm nakotalkut-alkut o nātēu-pānān Lou mēmā otol itāmat nākotātuatip e nīganāmti Uhgīn, itāmat nīnotātē rækis atip itāmat o Iesu Kristo. Itāmat nīnotāhān-ipān rækis mātātāmat o nāwīrān rāha Uhgīn.

⁵ Kēn mātō kitat u, okotālāhēu-pān ām rāhatat nātēligān e Uhgīn, pās in otol kitat kotātuatip e nīganāmtin, mātō-inun kitat kotahātātē ām e Iesu Kristo. Kēn Narmīn Rāha Uhgīn, in otol itat koatētul āskasik kēn motēsahgin mātōarus nat un otiet-ārāpa.

⁶ Nian kitat kotuwa motakul-pān e Iesu Kristo, nat āpnāpīn okāmā etēmim kāmēhg-ipān o kēsēhg-ipānān, mātō nat asol un, in rāhatat ām nahātātēān e Iesu Kristo. Nahātātēān āh, in tol kitat kotolkeike Uhgīn, motātīg katol mīn nolkeikeān kām netēmim mīn.

⁷⁻⁸ Aupān, emāplan itāmat kēn mītun mēmā itāmat nakotaiu āsanān e suatip ātuatip e nāmegāhān rāhatāmat, mēmā nakotātōarus mak, mātō roiu, nāmōtītēlig. Uhgīn tēmaun-in rækis itāmat. ?Tol nāhlan, ekolkeike mēmā ekāpāh-tu mēmā, pah mīn kotaiuosig e rāhatāmat suatip, moatiuw kalīn itāmat mēmā onakoātātēu-pān mīn Lou? !Ekītun mēmā okol Uhgīn tēsān-iāhauān itāmat nāhlan!

⁹ In tahmen e nāghatēn kit itēm katēn nulan mēmā, “Ilat kāmōtis noānīg rat kit, tinātāwīā, matārēkin nātēligān rāhatāmat.”

¹⁰ Mātō ekītun mēmā nīpahriēnān Iērēmārē in otol nātēligān rāhatāmat tuwa mīn mol kitīāh kitat mīn io. Kēn io ekītun wīr mēmā etēmim u itēm tātārēkin rāhatāmat nātēligān nulan, nat āpnāpīn in etēm-iasol o in etēm āhrol kit, mātō Uhgīn otol nalpīnān kit kām in.

¹¹ Piak mīn ne wīnik mīn, nāghatēn neen itēm katēn mēmā io, ekatēn-iarāp āh mēmā netām kāmōtahātātē e Uhgīn okāike kēhg-ipān ilat mēmā Uhgīn otāsitu elat. Mātō nāghatēn āh, sēnāmā nīpahriēnān. Okāmā io ekatēn-iarāp nāhlan, kēn netām mīn u itēm koatan itāmat mīn ilat, nīkilat otāgien ām ron io. !Mātō otāplan-tu! Netām Isrel neen, koatārēkin āh io, koatītāp io, moatoh io, mātō-inun io iatēn-iarāp mēmā nīmīsān rāha Iesu e nīg kāmēluau, in ām un, in otosmegāh kitat.

¹² !E rāhak nātēligān, netām mīn un itēm koatārēkin nātēligān rāhatāmat moatēn mēmā okāike kēhg-ipān itāmat, tēwīr mēmā ilat okotuwīn motātē-atip ilat mīn!

¹³ Mātō piak mīn ne wīnik mīn, Uhgīn tēmaun-in itāmat, kēn mīkis rækis itāmat, mēmā Lou itēm Uhgīn tēmos-ipān kām Moses in otēsālisān itāmat. !Otātō wīr itāmat! Nīkitāmat otēsāhtān mēmā, “Tēwīr, io enāgīm rækis e Lou āh. Roiu āh, io ekītun nolān natimnat rafin itēm nīkik tolkeike.” Itāmat, onakēsōtānān nāhlan. Mātō nolkeikeān rāhatāmat otākāike mol itāmat nīkitāmat tagien mēmā onākōtāsitu etāmat mīn.

¹⁴ Nolān āh, in tatātēu-pān wīr nāghatēn kit rāha Lou, u itēm tītārgāfīmīn rafin nāghatēn pīsīn pīsīn mīn rāha Lou, in tatēn mēmā, “Ik, onakolkeike netēmim rafin, kēn matol tēwīr kām ilat, tahmen ām mā ik nakatol atip kām ik.”

¹⁵ Itāmat onākōtākāike katātō wīr itāmat. Okāmā itāmat nākōatol tīmāht kām itāmat mīn, nākōtahmen ām e kāi mīn, koatus atip ām ilat mīn, kēn nāghatēn rāhatāmat otārēkin itāmat.

Nolān rāha Narmīn Rāha Uhgīn ne nolān rāha netēmim

¹⁶ Io, ekolkeike mə ekən nəghatən kit kəm itəmat. Itəmat, Narmın Rəha Uhgın otəkəike matit itəmat kən itəmat nakotətəu-pən, kən itəmat məsotosən nolən rat aupən rəhatəmat, itəm nəmotos kaiir-pa.

¹⁷ Nolən rat aupən əh, inun, nəkoatol natimnat tərət itəm nikitəmat tolkeike. Məto nolən əh, in tetəhau nolən rəha Narmın Rəha Uhgın. Kən Narmın Rəha Uhgın in təsolkeike minən nolən rat aupən kəmosos kaiir-pa moatol. Nolən mil əh kətioal təməht kəm ilau min, kən tatol məmə nəkəsotolən nolən wir min itəm nakotolkeike məmə onəkotol.

¹⁸ Sotaluinən nat kit, okəmə Narmın Rəha Uhgın tatit itəmat, kənu Lou in təsəlis ətain minən itəmat.

¹⁹ Kitat kotitun əm nolən rat aupən rəha netəmim itəm kəmosos kaiir-pa moatol. Nipitan ne nəman ne, koatit anion ilat min; kən ilat koatol nolən rat rafin itəm tol naulisən o nənən; rəhalat nətəligən tatuwin pik o nolən rat min əh.

²⁰ Ilat koatəfak kəm narmi nat min, moatəmik nərik, moatos təmafah rat min, moatol kilepa, ne. Kənu moatol min timəht, moatəmou, moatetet, moatol neməha, moatos-ipər atip əm ilat, moatoor ilat min, kən okəmə rəhalat nətəligən tol pisin pisin, kən ilat koatəhai ilat min.

²¹ Nihilat tətəkləh-in natimnat rəha netəm pisin, moatənim nənimən min kətapis lan, kən moatol lafet katagien lan o nolən nat tərət min əm, moatol min natimnat tepət min tol nəhlan. !Ilatən min tahmən-pən əm məmə emən aupən məmə, oatəto wir itəmat! Məto netəm koatol nolən min əh, okol ilat kəsotuwamən motatig ahgin nərəmərəən Rəha Uhgın itəm tatol əpen-əpenə lan.

²² Məto noa Narmın Rəha Uhgın itəm tətəwiə e nəmegəhən rəha netəmim rəha Uhgın, in tol nulan. Ilat koatolkeike netəmim, kən nihilat tətəgien, kənu nəməlinuən tətətig e nihilat, kən rəhalat nətəligən kaifəməh, kən moatasəkitun etəmim, kən rəhalat nolən in təwir təwir. Kən netəmim kotitun mə ilat netəm ətuatip, koatol noa.

²³ Kən ilat netəm mətig. Kən nian nətəligən rat tatig elat, ilat kotətul əskasik, məsotolən natimnat rafin itəm ilat atip kotolkeike nolən. Nolən min u, ilat kotəwir pik, kən nəghatən kit tikə o Lou kit, məmə otən-iəhau itəmat məmə onəkəsotolən natimnat min əh.

²⁴ Kitat u netəm rəha Iesu Kristo, kitat kənəmotapəs rəkis nolən rat min rəhatat, u kəmoatol natimnat min itəm nətəligən əm rəhatat tolkeike. Tahmen əm nulan mə, kəməht-ipən nətəligən rat min rəhatat e nig kəməluau.

²⁵ !Kotəplan-tu! Narmın Rəha Uhgın in təmos-ipa rəkis nəmegəhən kit kəm kitat, kən təwir məmə kitat okotaliwək e nolən wir min rəhan.

²⁶ Tərət məmə kitat okotausit motos-ipər pik kitat, motiuw-pər nəratən, moatetet kitat min.

6

Təwir məmə kotasitu e katipa əfigəm rəhatat min

¹ Piak min ne winik min, okəmə itəmat kit təme e rəhan nəmegəhən, təwir mə itəmat un, Narmın Rəha Uhgın tatit itəmat, onəkotəkəike motasitu lan motəg-ətuatip-in. Məto onəkəsotagət pikən lan, onəkotəghat mətig əm kəm in, motol məmə nikitəmat min titahmə ron. Məto otəto min itəmat, məmə nat kitiəh əm itəm itəmat nakotən-iəhau etəmim ron, otəseko-pa minən otəmat.

² Itəmat onəkotasitu nəhlan etəmat min. Onəkotalis kələh nat əfigəm rəhatəmat min. Okəmə nəkotol nəhlan, kən itəmat nakotətəu-pən wir nat naka itəm Lou rəha Kristo tatən.

³ Təsəwirən məmə kitat okotos-ipər atip kitat. Okəmə suah kit nikin tatəht mə "Io, io etəm agin-əh kit," etəmim un, nikin tateiuə-in, məto in təruru məsəplanən məmə in nat əpnapin əm.

⁴⁻⁵ Məto itəmat onəkotəike motəplan wir-tu natimnat itəm noatol min. Tol nulan məmə, okol etəmim kit in təkəkil atipən rəhan wək ne wək rəha suah kit min. Məto in otəkəike

mehm wir rəhan pişin əm wək aupən. Məto-inun, netəmim rəhalat wək mın tol pişin pişin. Kən ilat koatos katipa əfigəm pişin pişin mın e nəmegəhən rəhalat kitiəh kitiəh. Məto təwir məmə etəmim kitiəh nikin otagien o rəhan wək, okəmə rəhan wək təwir əm.

⁶ Itəmat u, təwir məmə itəmat onəkotawte-in natimnat mın neen kəm rəhatəmat nəgətun mın, itəm koatəgətun itəmat e nəghatən rəha Uhgın.

⁷ Oatəto itəmat, soteiuə-in atipən itəmat mın məmə itəmat nəkotitun nolən nat əpnəpın kit itəm nikitəmat rat aupən nakotolkeike. Kən okol nəkəsotolən ialmə e Uhgın. Ik nəmıs noanıg naka e rəham nasumən, kən ik onakəhl atip mın noan, mun.

⁸ Etəmim itəm tatasum-in nolən rat aupən, itəm kəmos kəiir-pa moatol, tahmen e noanıg rat e rəhan nəmegəhən, in otəkəike məhl noan tərət mun, kənu noanıg un, otoi-in, nıpətın u, Nımısən. Məto etəmim itəm tatis noanıg wir, itəm Narmın Rəha Uhgın təmosipən, Narmın Rəha Uhgın otol toei-in, noan wir kit, kən in otəhl. Nərgın noanıg un, in Nəmegəhən Lilin itəm namnun tikə.

⁹ Sotəpou-inən nolən itəm təwir, məto-inu kitat okotəhl noanıg wir əh, e nian ətuatıp rəhan, okəmə kəsotapəsən wək.

¹⁰ Kən nian mın rafın itəm kotitun nolən, pəs koatol təwir kəm netəmim rafın, kən motatıg katol tepət mın kəm netəm mın u kotahmen e piatat mın ne wınitat mın e İesu Kristo.

Namnun nəghatən rəha Pol təmə n kəm ilat

¹¹ Oekəte rəkıs namnun nəghatən rəhak e naoa e nelmək əm.* Itəmat onəkotəplan məmə leta mın rəhak, ilat iahgın mın.

¹² Netəm İsrəl u koatən məmə okəike kəhg-ipən itəmat, ilat kotausit əm e nıganəmtilat mın neen o nat u. Məto ilat koatən nəhlan o nat kitiəh əm, məmə netəm İsrəl neen mın okəsotolən nəratən kəm ilat.

¹³ Kən ne nat kit mın, netəm mın əh, kotolkeike məmə okəhg-ipən itəmat məto-inu kotausit əm məmə okotol win etəmat lan. Kən motiuw kalın itəmat, nakotitəlig motuwın mın e nelmı Lou rəha netəm İsrəl. Məto otəplan-tu, ilat mın kəsotətəu-pən wirən natimnat mın itəm Lou tatən.

¹⁴ Məto io rəhak, io ekəsən wi atipən io o nat kit itəm emol. Məto ekolkeike məmə ekənwiwi əm nat naka İərəmərə İesu Kristo təmol e nian in təmımıs e nıg kəməluau. O nat əh inəh, nolən mın rəha nətueintən okol kəsotiuw rəkısən rəhak nətəligən, kənu netəm e nətueintən itəm kəsotahatətən e Uhgın, ilat kəsotolkeikeən nolən itəm iatətəu-pən.

¹⁵ Okəmə Uhgın in otol suah kit tuwa in etəm wi, kən in otol suah əh, tətuatıp e nıganəmtin, nat əpnəpın okəmə kəməhg-ipən o kəsəhg-ipənən.

¹⁶ Kən roiu, ekatəfak o netəm mın u koatətəu-pən wir nəghatən u, ilat noanol ətuatıp mın rəha Uhgın. İatəfak məmə, pəs nəməlinuən rəha Uhgın ne rəhan nasəkitunən otatıg olat.

¹⁷ Rəhak u namnun nəghatən. Io esolkeikeən məmə suah kit otən mın nat tərət lak. Məto-inun iatəmık əh nəme nıməgəm itəm kəmaht io e kəpiel apın kən kəmalis io. Nəme nıməgəm mın u, tatəgətun məmə io, slef rəha İesu.

¹⁸ Piak mın ne wınik mın, iatəfak məmə İərəmərə İesu Kristo otawte-in rəhan nəwirən otəmat. Əwəh.

6:4-5: Rom 14:12 6:6: 1 Kor 9:11,14 6:8: Rom 8:13 * 6:11: Nian Pol təməte naoa u, in təməghat, kən suah kit mın təməte rəhan nəghatən e naoa. Roiu in tatos pen, kən tatəte atıp e nelmın. 6:15: Kal 5:6; 2 Kor 5:17 6:17: 2 Kor 4:10

Efesas

Naoa itəm Pol təmäte tuwin kəm iəfak min ikin Efesas Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Efesas

?Pah təmäte naoa u? Aposol Pol təmäte naoa u.

?Təmäte tatuwin kəm pah? Təmäte naoa u tatuwin kəm niməfak əpəh Efesas, kən molkeike məmə ilat okotahl-ipən tuwin kəm niməfak pisin pisin min iuəhkir.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmäte? Pol təməsətəən naoa u məmə otəg-ətuatip-in nərətən neen rəha niməfak əpəh Efesas. In təmäte əm məmə otiləs-ipər nətəligən rəhalat. Pol təmätuoun niməfak əpəh Efesas, kən mətatiğ ilat min ilat o nup kisił. Kən in tolkeike pik ilat, kən ilat kotalkeike pik in. Efesas in taon asol kit e nitən asol u Esia, kən in rum wir kit məmə Pol otən-iarəp nəghatən ikin rəha Uhgın.

?Təmäte naoa u o naka? Pol tolkeike məmə otiləs-ipər nətəligən rəhalat. In tolkeike məmə otən-iarəp nolən ətuatip, ne wək rəha niməfak itəm in nıpəti İesu Kristo, kən nəghatən u tatuwin kəm niməfak e ikin min rafin.

¹ Io Pol, u io aposol kit rəha Kristo İesu, itəm Uhgın təmitəpun rəkis məmə rəhan. İatən təwir kəm itəmat rafin iəfak min əpəh Efesas itəm nakoataskəlim əskasik nahatətəən rəhatəmat e Kristo İesu.

² Pəs Uhgın u Tata rəhatat, ne İərəmərə İesu Kristo, okuawte-in nəwirən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Nəwirən itəm Uhgın təmos-ipən e Kristo

³ Nənwiwiən tuwin o Uhgın u Tata rəha İərəmərə İesu Kristo rəhatat. E Kristo, in təmawte-in o narmitat nəwirən rafin rəha nego e neai.

⁴ Tol nəhlan, məto-inu nian Uhgın təməsolən əh neai ne niməptən, məto in təmitəpun kitat məmə kotuwa kitiəh kitat Kristo, kən məmə e nıganəmtin, kitat kotətuatip kən kəsehm-pənən nolən rat kit e kitat.

⁵ Məto-inu Uhgın tolkeike pik kitat, uarisig in təmol natimnat, məto in təmitəpun rəkis kitat məmə okotuwa nenətin min e İesu Kristo. Nat əh tatətu-pən əm nəwian ne nat naka itəm in tolkeike.

⁶ Təmol nəhlan məmə kitat okotənwiwi Uhgın o rəhan nəwirən itəm in təwir taprəkis, nəwirən əh itəm təmawte-in əpnəpin əm kəm kitat e Nətin itəm in tolkeike pik.

⁷ Məto-inu nıta Kristo təmaiu, kitat kəmotuwa kitiəh lan, kən Uhgın təmikis kitat e rəhatat nolən rat min, inəh təmafəl rəkis nolən rat min rəhatat. !Nıpahrienən, nəwirən rəha Uhgın in iahgin taprəkis!

⁸ Kən təmos-ipa nəwirən əh itəm təfigəm maprəkis.

E nenatigən ne nitunən min rafin rəhan,

⁹ nıkin tagien məmə təmol əp kəm kitat nat anion e nalpəkauən e rəhan nəghatən, itəm in otol e Kristo.

¹⁰ Kən inu nalpəkauən. E nian ətuatip rəhan, in otəhlman natimnat rafin e neai ne niməptən okotuwa ləhau e nərəmərəən rəha Kristo.

¹¹ Uhgın tatol natimnat rafin tatuwa tahmen əm məmə inu təmən mihin. Aupən aupən ağın in təmitəpun kitat məmə okotuwa rəhan min nian təmiuw-pa kitat kotuwa kol kitiəh kitat Kristo.

¹² Təmol nəhlan məmə itimat noanol min rəha İsrel u emotaupən katahatətə e Kristo, itimat ekotol məmə katiləs-ipər nərgi Uhgın.

¹³ Kæn itæmat Iaihlua min, næmotuwa kitiah itæmat Kristo nian itæmat næmotæto næghatæn pahrien, namnusæn ræha nosmegæhæn. Næmotahatætæ lan, kæn Uhgîn tæmosipæn Narmîn Ræhan kæm itæmat tahmen e næmtætin kit mæmæ itæmat ræhan min.

¹⁴ Mæto-inu kitat kæmotos Narmîn Ræha Uhgîn, kæn kitat kotitun wir mæmæ Uhgîn otosipa natimnat wir min kæm kitat itæm in tæmæn-iækis mæmæ in otol mihin. Kitat okotos natimnat min æh nian Uhgîn otikis kitat u ræhan min. Inu otol mæmæ netæmim okotænwiwi Uhgîn mæto-inu in ilis taprækis.

Nænwiwian ne næfakæn ræha Pol

¹⁵⁻¹⁶ Mæto-inu o natimnat min u, iatæfak otæmat nian rafin mætoarus-pa u-roiu, kæn iatæn tagkiu kæm Uhgîn otæmat. Nolæn æh emætuoun nian emæto namnusæn o ræhatæmat nahatætæn e Iæræmæra Iesu, ne ræhatæmat nolkeikeæn o iæfak min rafin.

¹⁷ Iatæfak otæmat kæm Uhgîn itæm in Uhgîn ræha Iæræmæra Iesu Kristo ræhatat, kæn in Tata itæm katænwiwi katisiai-in pik agin. Iatæfak mæmæ in otos-ipinæ narmîn ræha nenatigæn ne nitunæn mæmæ nækotitun wir in tæhmin min.

¹⁸ Kæn iatæfak min mæmæ in oteræh e ræhatæmat nætæligæn mæmæ onækotitun nat naka næmotælæhæu-pæn æskasik ræhatæmat nætæligæn lan, itæmat itæm Uhgîn tæmaun-in. Kæn iatæfak min mæmæ onækotitun mæmæ Uhgîn otos-ipinæ nat tæwir taprækis kæm itæmat u noatahatætæ e Kristo.

¹⁹ Kæn iatæfak min mæmæ onækotitun næsanænæn ræhan mæmæ in iahgin pik agin, kæn næsanænæn æh tatol wæk e næmegæhæn ræhatat itæm koatæn nipahrienæn e Iesu. Kæn næsanænæn æh in tahmen æm e ræhan næsanænæn asol

²⁰ itæm tæmol Iesu tæmegæh min e nimisæn, kæn tæmol mæmæ in tæmuwa matæpælæh e nikali Uhgîn matip e nego e neai, ikin ræha næsanænæn ne nisiaiæn.

²¹ Kæn Iesu in ilis e netæm-iasol min ne nepætæn min rafin, ne næræmæraæn ne næsanænæn rafin, ne nærig min rafin, e nian u-roiu, ne e nian itæm otæpanuwa.

²² Kæn Uhgîn tæmælæhæu-pæn natimnat rafin agin læhau e nelkin, kæn mol in tuwa ræhnkapæ natimnat rafin, kæn inu otasitu e nimæfak.

²³ Kæn nimæfak in nipæti Iesu, kæn nalpækauæn ræha Uhgîn o Kristo tatuwa nipahrienæn e nimæfak, kæn e nolæn kitiah æm, nalpækauæn ræha Uhgîn o natimnat rafin tatuwa pahrien e Kristo.

2

Næmegæhæn wi e Kristo

¹ Itæmat u, aupæn tahmen æm mæmæ næmotimis mæto-inu næmotæht næwia Uhgîn, kæn motol nolæn rat min.

² Næmotan motol nolæn tærat ræha nætueintæn, kæn moatol næwia etæm tæræmæra e næsanænæn ræha næratæn ræha magoagæp. In æm æh narmîn rat itæm tatol wæk roiu e næmegæhæn ræha netæm u koatæht næwia Uhgîn.

³ Itimat min emotatig næhlan itimat min ilat nian kit aupæn. Nikitimat tolkeike nolæn rat min, kæn itimat emotol næratæn æh itæm kæmotol nikitimat tagien. Nat naka itæm tæmisi-pæn e nikitimat ne nætæligæn rat min ræhatimat, mæto itimat emoatætæu-pæn æm ilat. Kæn nian emotaiir, mæto nolæn rat tinatig rækis e nikitimat, tahmen e netæm æpnapin min. Kæn niki Uhgîn titahmæ o nolæn rat min ræhatimat, kæn in otækæike mol nalpinæn kæm itimat.

⁴ Mæto Uhgîn, in tærioah e nolkeikeæn o kitat, kæn ræhan nasakitunæn o kitat in iahgin pik.

⁵ Kæn nat æpnapin e nian æh kæmotimis e narmitat o ræhatat nolæn rat min, mæto in tæmol kitat kotæmegæh kitat Kristo mæto-inu in tolkeike pik kitat. (Otætelig-in-tu. E næwiræn ræhan, in tæmosmegæh itæmat.)

⁶ Kæn Uhgîn tæmilæs-ipær kitat, kitat Kristo, kæn tæmol mæmæ kitat kotæpælæh kitat Kristo e nego e neai.

⁷ Uhgîn tæmol næhlan mæmæ e nian itæm otæpanuwa, in otægætun ræhan næwîræn itæm in iahgin taprækis agîn-æh, kæn kitat koatæplan ræhan næwîræn e nolæn wîr ræhan kæm kitat e Kristo Iesu.

⁸ E næwîræn asol ræha Uhgîn itæm tæmawte-in kæm itæmat, in tæmosmegæh itæmat e nahatætæen, kæn natimnat min æh, sænæmæ itæmat atip næmotol, mæto in nat kit itæm Uhgîn tatos-ipa æpnapîn æm kæm itæmat,

⁹ sænæmæ e wæk kit itæm itæmat næmotol, kæn tol næhlan ko suah kit tæsos-ipær atipæn in ron.

¹⁰ Tol næhlan mæto-inu in Uhgîn itæm tatol wæk e næmegæhæn ræhatat, kæn in tæmol kitat e Kristo Iesu mæmæ kitat okotol wæk min itæm kotæwîr. Wæk min u, Uhgîn tinol æpen-æpenæ rækis lan mæmæ kitat okotol ilat.

Ilal kæmotuwa kitiæh e Kristo

¹¹ Tol næhlan, itæmat onæsotaluinæn mæmæ nian næmotaiir, kæn itæmat sænæmæ noanol ræha Isrel. Kæn netæm Isrel itæm kinæhg-ipæn rækis ilat, ilat kæmotæn mæmæ itæmat Iaihlua min mæto-inu kæsæhg-ipænæn itæmat. Mæto nat u, in nat kit itæm katol æm e nipæti etæmim.

¹² Kæn onæsotaluinæn mæmæ e nian æh, itæmat næmotætul isæu o Kristo, itæmat sænæmæ netæm Isrel ætuatip, mæto itæmat Iaihlua min æm, kæn naniækisæn min ræha nasituæn ræha Uhgîn kæm netæm Isrel aupæn itæm kæmælis ilat lan e Uhgîn, okol tæsuwamæn mæmæ ræhatæmat. Næmegæhæn ræhatæmat e nætueintæn u in tæmol næhlan mæmæ, nat kit tikæ mæmæ onækotælæhæu-pæn æskasik ræhatæmat nætægæn lan, kæn itæmat næmotæruru agîn Uhgîn.

¹³ Mæto itæmat itæm aupæn næmotan isæu o Uhgîn, næmotuwa kitiæh itæmat Kristo Iesu, kæn roiu næmotuwa pahrien o Uhgîn e nita Kristo.

¹⁴ Tol næhlan mæto-inu Kristo pisin æm tæmælæhæu næmælinuæn, tæmælis noanol ræha Isrel ne Iaihlua min kotuwa kitiæh mæmæ ilat netæm kitiæh min æm. Aupæn, Lou ræha noanol min ræha Isrel in tahmen-pæn æm e noanapinat iækis kit itæm tæmatoor ilat kæn matol mæmæ ilat koatol tikimîr. Mæto Kristo tæmætæwîn noanapinat æh.

¹⁵ Tæmol næhlan nian in tæmimis e nig kæmæluau, kæn tæmol mæmæ kitat okotapæs nætæu-pænæn Lou min rafin ræha noanol min ræha Isrel mæmæ okotætætup e niganæmti Uhgîn. Kristo tæmol næhlan mæmæ in otol noanol min ræha Isrel ne Iaihlua min kotuwa kitiæh lan. Kæn e nolæn æh, in tæmælæhæu næmælinuæn.

¹⁶ Kæn e nimisæn ræhan e nig kæmæluau, Kristo tæmilæs ilat kotuwa kitiæh, kæn mit ilat motitæg-pæn o Uhgîn, kæn mol ræhalat timæht tauke.

¹⁷ In tæmuwa matæn-iaræp næmælinuæn kæm itæmat u aupæn næmotatig isæu o Uhgîn, kæn matæn-iaræp næmælinuæn kæm itæmat u emotatig iuæhkîr o Uhgîn.

¹⁸ Kæn roiu o nat naka itæm Kristo tæmol, kitat rafin noanol min ræha Isrel ne Iaihlua min, kotitun nuwamæn o Tata Uhgîn e Narmîn Ræhan kitiæh æm.

¹⁹ Kæn tol næhlan, sænæmæ itæmat iapispis min o netæm ihlua, mæto roiu itæmat natig e nego e neai itæmat netæm koatahatætæ e Iesu, kæn itæmat nenæti Uhgîn min.

²⁰ Kitat kotahmen e nimæ kit ræha Uhgîn itæm nelki nimæ in Kristo Iesu, kæn aposol min ne ien min, ilat nelmi nimæ asol min,

²¹⁻²² kæn Kristo tatilpîn itæmat Iaihlua min e nimæ æh tahmen e nelmi nimæ min, kæn tatilækin nelmi nimæ min rafin mæmæ ilat okotuwa nimæ ætuatip ræha næfakæn o Iæræmæra, itæm Uhgîn tætatig ikin e Narmîn Ræhan.

3

Pol tāmən-iarəp nalpəkauən anion rəha Uhgīn

¹ O nəghatən mīn əh, emən-iarəp namnusən rəha Kristo Iesu kəm itəmat u sənəmə noanol mīn rəha Isrel, kən roiu etatig e kalapus ron.

² Itəmat nəkotitun rəkis məmə Uhgīn təmos-ipa wək asol u kəm io məmə ekən-iarəp nəwīrən rəhan kəm itəmat.

³ Tahmen e nəghatən itəm eməte rəkis kəm itəmat, iatən məmə Uhgīn pīsīn əm təmol əp nat anion rəhan kəm io.

⁴ Nian onəkotafin nəghatən əh, kən onəkotitun rəhak nitunən e nīpəti nəghatən rəha nalpəkauən anion rəha Uhgīn.

⁵ Uhgīn təməsol əpən nat u kəm netəm aupən, mətə roiu tīnol əp e Rəhan Narmīn kəm rəhan mīn aposol mīn ne ien mīn itəm təmitəpun rəkis.

⁶ Nat anion əh məmə e namnusən təwīr əm, netəm u sənəmə noanol mīn rəha Isrel, ilat mīn kəmotuwa kahmen e netəm Isrel o nosən nəwīrən rəha Uhgīn, kən ilat kəmotuwa kitīəh, kən koatos kələh nəwīrən rəha Uhgīn e nəniəkisən rəhan e Kristo Iesu.

⁷ Io emuwa iolwək rəha namnusən təwīr əh e nəwīrən asol itəm Uhgīn təmos-ipa əpnapīn əm kəm io e nəsanənən asol rəhan.

⁸ Nat əpnapīn io ləhau agīn e netəmim rafin rəha Uhgīn, mətə e nəwīrən rəhan, Uhgīn təmos-ipa wək u, məmə ekən-iarəp kəm itəmat u sənəmə noanol mīn rəha Isrel, nəwīrən mīn rəha Kristo itəm ko kitat kəsotitunən ilat rafin mətə-inu ilat tepət namnun tīkə,

⁹ kən ekol əp kəm netəmim rafin nolən itəm Uhgīn təmol rəhan nalpəkauən anion otuwa met-arəp. Uhgīn u təmol natīmnat rafin, in təmatəhluaig-in nalpəkauən əh nuwəh rəkis.

¹⁰ In təmol nəhlan məmə roiu in otol-arəp kəm iərəməərə mīn ne nepətən mīn əpəh e magoagəp rəhan nenatīgən itəm suatīp rəhan tepət tepət. Kən ilat okotəplan rəhan nenatīgən nian okotehm nīməfak.

¹¹ Inu nalpəkauən rəhan itəm tətətig līlīn, kən təmuwa nīpahrienən e Kristo Iesu, iərəməərə rəhatat.

¹² Kən mətə-inu o Kristo ne rəhatat nahatətəən lan, kitat kotitun nuwamən nian rafin motətul e nīganəmti Uhgīn məsotəgīnən.

¹³ Tol nəhlan, ekətapəh otəmat məmə sotolən məmə nətəligən rəhatəmat teiuiəu o nəratən itəm ekətətig lan ikīn-u. Iatətə nahməən otəmat, kən in otasitu e rəhatəmat nəmegəhən.

Nəfakən rəha Pol

¹⁴ O natīmnat mīn əh itəm io emən rəkis, kən iatisin nulək matəfak kəm Uhgīn Tata,

¹⁵ itəm in təmol noanol mīn rafin e nətueintən ne əpəh e nego e neai.

¹⁶ Nəsanənən ne nolkeikeən ne nenatīgən rəha Uhgīn in tepət təwīr taprəkis, kən ekətapəh o Uhgīn məmə Narmīn Rəhan otol nikitəmat təsanən e nat wīr mīn əh rəhan

¹⁷ məmə e nahatətəən rəhatəmat e Kristo, in otətətig kitīəh e nikitəmat. Kən iatəfak mīn məmə nəmegəhən rəhatəmat oteuiəu mamnīm wīr e nolkeikeən rəha Uhgīn

¹⁸ məmə itəmat netəm rafin itəm nakoatahatətə e Kristo, onəkotehm wīr nolkeikeən asol rəha Kristo, e nəfəməhən rəhan, ne nepətən rəhan, ne rəhan nərən ilīs, ne rəhan neuiəuən ləhau.

¹⁹ Nolkeikeən əh rəha Kristo, okol kəsotitun rafinən mətə-inu in iahgīn pīk, mətə iatəfak məmə onəkotitun wīr nolkeikeən əh məmə Uhgīn otərioah e nəmegəhən rəhatəmat e nolən wīr mīn rafin rəhan.

²⁰ !Kən pəs kotiləs-ipər nərǵi Uhgín! E nəsənənən rəhan itəm tatol wək e nəmegəhən rəhatat, in titun nolən natimnat taprəkis-in aǵin natimnat rafin itəm nikitat tatəht o koatətapəh ron.

²¹ Pəs kitat niməfak kotal kitiah kitat Kristo Iesu moatənwiwi Uhgín nian rafin matuwín matuwín namnun tikə. !Əwəh!

4

Kitat kitiah e Kristo

¹ Tol nəhlan, io Pol u ekətatig e kalapus o Iərəmərə, iatətapəh əskasik otəmat məmə nəkotatig e nəmegəhən kit itəm tətətatip e naunən itəm Uhgín təmaun-in itəmat lan.

² Otos-iahau atip itəmat e natimnat rafin, kən motuwa itəmat netəm mətig, kən nətəligən rəhatəmat otəfəməh, kən nian suah kit otol nat kit təsahmenən e niǵanəmtitəmat, kən nikitəmat otəsahmə uəhaiən ron e nolkeikeən rəha Uhgín.

³ Narmín Rəha Uhgín təmeafimín itəmat, tol nəhlan onəkotalkut əskasik məmə nəkotatig kitiah e nəməlinuən.

⁴ Kitat nípətin kitiah əm, kən Narmín Rəha Uhgín kitiah əm, kən itəmat noatələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən e nat kitiah əm, nəwírən itəm Uhgín təmaun-in itəmat ron.

⁵ Kən Iərəmərə kitiah əm, nəǵətunən kitiah əm, baptais kitiah əm;

⁶ kən kitat koatəfak kəm Uhgín kitiah əm u in rəhatat rafin Tata. In tatərəmərə rafin e kitat, kən tatol rəhan wək e nəmegəhən rafin rəhatat, kən mətətatig e nikitat rafin.

⁷ Məto e kitat rafin aǵin kitiah kitiah, Kristo təmoor rəhan nəsənənən o nolən wək pisin pisin mìn.

⁸ Tol nəhlan, Naoa Rəha Uhgín tatən məmə,

“Nian in təmər ilis aǵin,

kən mit-iarəp rəhan tikimír mìn itəm təmol win elat.

Kən təmos-ipən nat wír kəm netəmim.”

⁹ Əplan-tu nəǵhatən əh məmə, “In təmər.” Nípətin təmə, Kristo təmaupən meiuaiu ləhau aǵin, ikin-u e nətueintən.

¹⁰ Suah u itəm təmeiuaiu-pa, in etəm kitiah əm itəm in təmər mìn ilis aǵin-əh maprəkis-in neai məmə in otatig ikin mìn rafin.

¹¹ In etəm kitiah əm itəm in təmos-ipən nəsənənən rəhan kəm netəmim pisin pisin mìn məmə neen okotuwa aposol mìn, neen okotuwa ien mìn, neen okotuwa netəmim rəha nən-iarəpən namnusən təwír, neen okotuwa pasta mìn ne iǵətun mìn.

¹² Kristo təmol nəhlan məmə ilat okotasitu motol əpen-əpenə e netəmim rəha niməfak, kən netəm rəha niməfak okotol wək rəha Uhgín məmə nípəti Kristo otəskasik,

¹³ mətoarus kitat rafin kotuwa motol kitiah e nahatətəən rəhatat, ne nitunən e Nəti Uhgín, kən moatəpət motuwa motahmen e Kristo itəm in tətətatip aǵin.

¹⁴ Kən məmə kitat okotapəs nolən mìn rəha nisualkələh itəm nian rafin koatəuhlin rəhalat nətəligən e nat kinotahatətə rəkis lan, tahmen e kinu kit itəm peau-peau mìn kotahl əpnapin əm kətan. Nətəligən rəhatəmat tatol nəhlan məto-inu suah kit tatəǵətun nat pisin, o suah kit mìn tatiuw rəhatəmat nətəligən e nəǵhatən rəhan itəm nikitəmat təht məmə in təwír, məto e nípahrienən, suah əh tateiuə.

¹⁵ Məto kəp, kitat okəsotolən nəhlan. Okotən əm nípahrienən e nolkeikeən, kən e nolən əh, e natimnat rafin itəm koatol, okotəpət motuwa motahmen e Kristo, itəm in rəhn-kapə niməfak.

¹⁶ Kən Kristo tatol məmə rəhan mìn netəmim kotuwa kitiah, tahmen-pən əm e noanol mìn itəm koatilpín nípəti etəmim. Nian nolín-olín nípətin koatol-wír wək ətuatip rəhalat e nolkeikeən, mol nípətin tatepət matəskasik.

4:1: Kol 1:10

4:2: Kol 3:12-13

4:3: Kol 3:14-15

4:6: 1 Kor 12:6

4:7: Rom 12:3,6

4:8: Sam 68:18

4:9: Jon 3:13

4:11: 1 Kor 12:28

4:13: Kol 1:28

4:16: Kol 1:18; 2:19

Nolən wi rəha iəfak mīn

¹⁷ E nərgi İəməməə iatən əskasik kəm itəmat məmə onəsotətəu-pən mīnən nolən rəha netəm mīn u kəsotənən nīpahrienən e Uhgīn. Nətəligən rəhalat tol nat əpnapīn lan.

¹⁸ Nītunən rəhalat tətən əm əpəh tapinəp ikin, kən moatan isəu o nəmegəhən itəm Uhgīn tatos-ipa məto-inu rəhalat-kapə tiəkis kən kəsotolkeikeən məmə okotitun Uhgīn, kən kinotəruru nat.

¹⁹ Kən məsotaulisən o rəhalat nolən rat mīn, kən mīnotegəhan-in nolən rat mīn koatərəmərə e nəmegəhən rəhalat, tahmen e nītəpən nīpitan, ne nolən mīn nəhlan. Kən nian rafin koatolkeike mīn məmə okotol təhmīn mīn.

²⁰ !Məto nian kəmatəgətun itəmat e Kristo, nəgətunən in tol pīsīn agīn-əh e inəh!

²¹ Kəmatəgətun itəmat e nolən rəha Kristo, kən itəmat rəhan mīn, kən kəgətun itəmat e nīpahrienən itəm tətətiḡ lan.

²² Kən kəməgətun itəmat nəhlan e nolən mīn rəhatəmat auppən məmə, otəhlman rəhatəmat nolən oas mīn itəm kotərat tahmen e nat pien kit, kən nolkeikeən tərat mīn atīp koateiuə-in itəmat.

²³ Nəmegəhən ne nətəligən rəhatəmat otəkəike muwa muwiwi mīn.

²⁴ Kən itəmat onəkotəkəike motuwa netəm wi mīn e nolən mīn rəhatəmat, itəm Uhgīn təmol məmə okotahmen lan, inu nolən mīn itəm nīkin tətəgiən lan, ne nolən mīn ətuatīp pahrien.

²⁵ Tol nəhlan, itəmat rafin nəkotəkəike motapəs nolən rəha neiueiuəən, məto nakotən nīpahrienən kəm itəmat mīn, məto-inu kitat nolīn-olīn nīpətī Kristo.

²⁶ Nian nīkim tīahmə, əsolən nolən rat, kən aluīn uəhai əm məsolən neməha tətətiḡ lam mətoarus mītgar tuwīn miwīḡ,

²⁷ kən əsos-ipənən kuhal kit kəm Setan.

²⁸ Itəm tətəkləh otəkəike məhlman nolən əh, məto in otəkəike mol atīp nat e nelmīn, məmə in otol win e nat wīr kit itəm tītun nos-ipənən kəm ian-rat mīn.

²⁹ Əsənən nəghatən rat e nohlīm, məto ən əm nat wīr itəm otasitu e netəmim nian kotaliwək e suatīp pīsīn pīsīn mīn, məmə nəghatən əh otawte-in nəwīrən rəha Uhgīn kəm ilat.

³⁰ Əsotolən Narmīn Rəha Uhgīn tətə nahməən o nolən rəhatəmat, məto-inu in nəmtətin rəhatəmat məmə itəmat rəha Uhgīn, kən in otīləs-irəkis itəmat e nolən rat mīn e nian rəha nosmegəhən.

³¹ Kən ərakin rafin natīmnat mīn u: nahməən e nīkitəmat itəm tətətiḡ tatuwəh; ne nolən neməhaa; ne nolən rəha nən ratən netəmim; ne nolən rəha nīkitəmat ne nohlitəmat tītəpərəh pīk tahmen e kaluəluə; ne nolən rəha nərgəhəuən; ne nolən mīn rafin itəm okotol nəratən kəm netəmim.

³² Məto otəwīr otəmat mīn, kən motol nīkitəmat tīmətmətiḡ otəmat mīn. Kən motaluīn nolən rat mīn itəm nəkoatol etəmat mīn, tahmen-pən əm məmə Uhgīn təmaluīn rəhatəmat nolən rat mīn e Kristo.

5

Nəmegəhən e nəhag-əhagən

¹ Tol nəhlan, otalkut əskasik məmə onəkotasgəwīn Uhgīn məto-inu itəmat nenətī Uhgīn mīn itəm in tolkeike pīk itəmat.

² Kən otaskəlīm əskasik nolən rəha nolkeikeən, tahmen əm məmə Kristo təmolkeike mihīn kitat kən muwa mīmīs otat, kən nīmīsən rəhan tahmen e sakrifais kit nəmīəwīn təwīr itəm katos-ipən kəm Uhgīn mol nīkin tagiən lan.

³ Mæto-inu itæmat netæmim ræha Uhgîn itæm nækotætuation, kæn itæmat næsotolæn agîn nolæn rat kit mæmæ okæn rat itæmat ron, iatæn nolæn rat min tahmen e nîpitan ne næman ne, koatit anion ilat min; ne nolæn rat rafin itæm tol naulisæn o nænæn; ne netæmim naumis.

⁴ Kæn tæsawîræn mæmæ nakotæn næghatæn itæm taulis o nænæn, o næghatæn almæl min, o næsanæn, o næpoaæn. Tæsætuation mæmæ nakotæn næghatæn rat min æh, mæto otæn næghatæn wîr min kæm Uhgîn, mæmæ nîkitæmat tagien o natimnat itæm in tæmol otæmat.

⁵ Kæn nækotækæike motitun nat u mæmæ, netæmim itæm koatitæp nîpitan, o netæmim itæm koatol nolæn rat itæm tol naulisæn o nænæn, o netæm naumis, ilat min æh ko kæsotuwînæn e næræmæraæn ræha Kristo ne Uhgîn, (netæm naumis kotahmen e netæm koatæfak kæm narmi nat min, ræhalat nautæ in uhgîn ræhalat).

⁶ Sotegæhan-inæn mæmæ suah kit otiuw-pæn itæmat e næghatæn eiueiuæ min ræhan itæm nîpahrienæn lan tikæ. Mæto-inu o nolæn rat min æh, Uhgîn nîkin otærat kæn otol nalpînæn kæm netæmim itæm koatæht næwian.

⁷ Tol næhlan, æsotuwînæn motan kælæh itæmat min ilat motol nolæn rat min itæm koatol.

⁸ Nian kit aupæn, napinæpæn tatæmæra etæmat, mæto roiu itæmat nînotuwa o Kristo kæn næhag-æhagæn tinatæmæra etæmat. Kæn tol næhlan, otan tahmen e netæm ræha næhag-æhagæn,

⁹ mæto-inu næhag-æhagæn e næmegæhæn ræhatæmat tatoe-in næwîræn, ne nætuation, ne nîpahrienæn.

¹⁰ Kæn otalkut mæmæ onækotegæs-in motitun nolæn min itæm okotol Uhgîn nîkin tagien lan.

¹¹ Æsotætæu-pænæn netæmim ræha napinæpæn motol nolæn rat min itæmat min ilat. Noa tæwîr min e nolæn min æh tikæ. Mæto otæmki-pa nolæn min æh e næhag-æhagæn, kæn netæmim okotitun mæmæ nolæn min æh kotærat.

¹² In naulisæn asol o næn-iaræpæn nolæn anion min ræha netæm u itæm koatæht næwia Uhgîn.

¹³ Mæto natimnat rafin itæm okotuwa e næhag-æhagæn, netæmim kotæplan wîr mæmæ ilat kotahro nulan.

¹⁴ Tol næhlan mæto-inu nian næhag-æhagæn tatol æp nat kit, kæn in min tatuwa næhag-æhagæn. O nat u inu katæn mæmæ, "Itæmat u noatapil, otaiir-ta, otæmegæh e nîmisæn, pæs Kristo otasiægæpîn itæmat."

¹⁵ Kæn oatæto wîr itæmat, mæsotatigæn mæmæ netæm kotalmæl ne, mæto nækotatig e nenatigæn,

¹⁶ kæn nian rafin okæmæ nækotæplan suatip o nolæn næwîræn kit, otol, mæto-inu roiu kotatig e nian ræha næratæn tepæt.

¹⁷ Kæn tol min-næhlan, sotalmælæn-ta, mæto otækæike motalkut mæmæ onækotitun nat naka itæm Iæramæra tolkeike.

¹⁸ Sotapisæn e alikol mæto-inu otiuw-pæn itæmat e nalmælæn, mæto tæwîr mæmæ næmegæhæn ræhatæmat otærioah æm e Narmîn Ræha Uhgîn.

¹⁹ Otæghat kæm itæmat min e napuæn min e Naoa ræha Napuæn, ne napuæn min ræha nîmæfak, ne napuæn min itæm tatisi-pæn e Narmîn Ræha Uhgîn. Otan, kæn otan napuæn min e nîkitæmat kæm Iæramæra,

²⁰ kæn nækotækæike moatæn kæm Tata Uhgîn mæmæ nîkitæmat tagien o natimnat rafin, kæn otæn e nærgi Iæramæra Iesu Kristo.

Nolæn ræha netæm kæmotol marit

²¹ Otætælig-in kæn motol næghatæn ræhatæmat min mæto-inu nakotisiai-in Kristo.

²² Itəmat nīpitan itəm ninotol marit rəkis, otətəlig-in kən motol nəghatən rəha nəman mīn rəhatəmat məmə noatol kəm Iərəməərə.

²³ Otol nəhlan məto-inu iərman in tərəmərə e rəhan pətan tahmen e Kristo in tərəmərə e niməfak u nīpətin, kən in rəhan Iosmegəh.

²⁴ Niməfak tatətəlig-in kən matol nəghatən rəha Kristo, kən tahmen-ahmen əm, nīpitan itəm kinotol marit rəkis okotəkəike kətəlig-in kən motol nəghatən rəha rəhalat mīn nəman e natimnat rafin.

²⁵ Kən itəmat nəman itəm ninotol marit rəkis, otolkeike rəhatəmat nīpitan tahmen əm məmə Kristo təmolkeike niməfak, kən mos-ipən rəhan nəmegəhən ron.

²⁶ Təmol nəhlan məmə in otol niməfak otətuatip, kən təmaikuas lan e nəghatən rəha Uhgīn, tahmen e nəhau tətəikuas e netəmim.

²⁷ Təmol mīn nəhlan məmə Kristo titun nosən rəhan niməfak muwa ron, kən niməfak u tətətuatip wīr, kən kəsehm-pənən nolən rat kit lan, kən in təwīr məhag-əhag. Niməfak əh in tahmen e pətan kit itəm kəmōl-pən malə-malə kəm in məmə otol marit, kən nat kit tikə e nīpətin itəm təsətuatipən.

²⁸ Kən e suatip kitiəh əm, nəman okotəkəike motolkeike rəhalat nīpitan mīn tahmen məmə koatolkeike atip əm nīpətīlat. Etəm itəm tolkeike pīk rəhan pətan, tolkeike atip in.

²⁹ Otətəlig-in-tu, suah kit tikə itəm tatətəhau atip nīpətin, məto in tətəgwən wīr kən matehm wīr, tahmen əm məmə Kristo tatol kəm niməfak,

³⁰ məto-inu kitat nəwtain nīpətin.

³¹ Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, “O nat əh, suah kit otiet rəkis e rəhan tata ne mama, kən mol kitiəh ilau rəhan pətan, kən ilau okuea tahmen e nīpətin kitiəh əm.”

³² Nəghatən əh in nəghatən wīr kit itəm təfigəm, kən nīpətin tatəhluaig. Məto iatən məmə in nimaa nəghatən kit məmə Kristo ne niməfak, ilau kitiəh.

³³ Məto nəghatən əh tatuwa mīn otəmat. Kən itəmat nəman kitiəh kitiəh onəkotolkeike rəhatəmat nīpitan mīn tahmen e nakotolkeike atip mīn itəmat. Kən nīpitan, nəkotəkəike motisiai-in rəhatəmat nəman.

6

Nolən rəha nisualkələh ne tata ne mama

¹ Itəmat nisualkələh. Otol nəwīa tata ne mama rəhatəmat məto-inu rəha Iərəməərə u itəmat, kən nolən əh in tətətuatip məmə itəmat nəkotol.

² Nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, “Otos-ipən nisiiəhən kəm rəhatəmat tata ne mama.” Inu tatətul aupən e lou mīn itəm nəniəkisən kit tətətig lan, kən nəniəkisən əh tatən nəhlan məmə,

³ okəmə nəkotol nəhlan, “natimnat mīn e nəmegəhən rəhatəmat okotaiu wīr, kən natigən rəhatəmat e nətueintən u otəfəməh.”

⁴ Tata mīn. Əsotolən nolən əskasik e nenətītəmat mīn məmə otol nīkilat təpou mahmə, məto ehm wīr ilat, mæg-ətuatip-in nolən mīn rəhalat, kən mægətun ilat e suatip rəha Iərəməərə.

Nolən rəha slef mīn ne rəhalat etəm-iasol mīn

⁵ Slef mīn. Otol nəwīa netəm-iasol mīn rəhatəmat e nətueintən u, otol e nisiiəhən, ne nəgīnən, kən otol e nīkitəmat pahrien tahmen əm məmə rəhatəmat etəm-iasol in Kristo.

⁶ Kən otol nəwīalat, məto sənəmə nian əm itəm ilat koatehm itəmat lan məmə nīkilat otətagien otəmat. Məto otol nəwīalat tahmen məmə itəmat slef mīn rəha Kristo, kən moatol nolən mīn itəm Uhgīn tolkeike e nīkitəmat pahrien.

⁷ Otol rəhatəmat wək e nīkitəmat rafin tahmen-pən əm mə noatol wək rəha Iərəməərə, sənəmə noatol wək rəha etəmim əm,

⁸ mæto-inu nəkotitun mæmæ Iæræmæ rə otos-ipinə nətouæn kəm netəmim rafin e nat wīr mīn itəm kəmotol, nat əpnəpīn okəmæ in slef kit o in etəm əpnəpīn əm kit.

⁹ Kən itəmat netəm-iasol mīn. Otehm mihin mīn əm rəhatəmat slef mīn e suatip kitiaə əm. Əsotəghat əskasikən kəm ilat mæmæ ilat okotol nəwiam, mæto-inu nəkotitun mæmæ Etəm-iasol rəhalat ne rəhatəmat in kitiaə əm əpəh e nego e neai, kən in tatol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafin.

Nuwīnən e natimnat rəha Uhgīn o nəluaginən

¹⁰ Namnun nəghatən rəhak tol min-nulan. Otətul əskasik e Iæræmæ rə ne rəhan nəsanənən asol. ¹¹ Otuwīn e natimnat rafin rəha Uhgīn o nəluaginən mæmæ nəkotitun nosən nətulən rəhatəmat nian Setan tatol nalpəkəuən e neiueiuəən o nohən itəmat.

¹² Iatən nəhlan mæto-inu kitat kəsotəluaginən kitat netəmim rəha nətueintən, mæto koatəluagin kitat nat pīsīn itəm kəsotəplanən, inəh iæræmæ rə mīn, ne nepətən mīn, ne nat itəm kotəsanən e nərətən rəha napinəpən roiu e nətueintən, ne iərmīs mīn e magoagəp.

¹³ Tol nəhlan, otuwīn e natimnat rafin rəha Uhgīn o nəluaginən mæmæ nian nərətən itəm Setan tatol otuwa, nəkotitun nosən nətulən rəhatəmat, kən nian nəmol əpen-əpenə rafin o nəluaginən, nəkotitun nosən nətulən rəhatəmat.

¹⁴ !Kən, otol əpen-əpenə! Nian nakotətul əskasik o nəluaginən, rəhatəmat natimnat rəha nəluaginən tol min-nulan:

Otaskəlīm əskasik nəghatən pahrien, inu tahmen e kətəut itəm nəmotəlis nəlugitəmat lan.

Otol nolən rəhatəmat otətuatip e niganəmti Uhgīn e nahatətəən, inu tahmen e iaen itəm tatətlosig-in manikiləhatəm.

¹⁵ Otol rəhatəmat nətəligən təkəsik e namnusən təwīr rəha nəməlinuən, inu tahmen e put əskasik itəm tətəsitə etəmat o nətulən.

¹⁶ Kən nat kit mīn e in mīn əh, otahatətə əskasik e Uhgīn, inu tahmen e sil u in timba asol kit itəm titun nahtosig-inən məwīəmīs nigəm e nəgənīn nifagə rəha Setan itəm tatuəp.

¹⁷ Otən nīpahrienən e nosmegəhən rəha Uhgīn, inu tahmen mæmæ natuwīn e hat əskasik kəmol e iaen itəm tatəfətāin rəhn-kapətəm.

Otitun wīr Naoa Rəha Uhgīn, inu tahmen mæmæ nakos e naip rəha nəluaginən itəm Narmin Rəha Uhgīn tatos-ipinə kəm itəmat.

¹⁸ Kən otegəhan-in mæmæ Narmin Rəha Uhgīn otit itəmat e rəhatəmat nəghatən kəm Uhgīn e nian rafin, kən otəghat kəm Uhgīn e nəfakən e nolən pīsīn pīsīn mīn ne nətapəhən mīn. Tol nəhlan, otegəs wīr, kən motəfak nian rafin o iəfak mīn rafin.

¹⁹ Kən otəfak mīn ron io mæmæ nian rafin itəm iatəghat, kən Uhgīn otos-ipa nəghatən kəm io, mæmæ esəginən o nən-iarəpən nat anion rəha namnusən təwīr itəm Uhgīn təmol əp kəm kitat.

²⁰ Kən roiu, io ien əhrūin rəha Iesu Kristo, mæto ekətətig əm e kalapus kəməlis io e sen u iaen, mæto-inu iatən-iarəp namnusən təwīr əh. Ekəike mən-iarəp namnusən təwīr əh məsəginən, kən otəfak ron io mæmæ ekol min-nulan.

Namnun nəghatən rəha Pol

²¹⁻²² Io iakolkeike mæmæ itəmat nakotətəo namnusən rəhak, kən tol nəhlan, ekahl-ipinə Tikikas timnə. In piətə keike kit itəm tətāiu əskasik e wək rəha Iæræmæ rə ikin-u. In otən-iarəp namnusən rəhatəmat kəm itəmat mæmæ io etəhratig nulan, kən namnusən əh otiləs-ipər nətəligən rəhatəmat.

²³ Pəs Uhgīn Tata ne Iæræmæ rə Iesu Kristo okios-ipinə nəməlinuən, ne nolkeikeən, ne nahatətəən.

²⁴ Pəs Uhgin otawte-in nəwırən rəhan kəm netəmim rafin itəm kətolkeike rəhatat İərəmərə İesu Kristo e nolkeikeən itəm namnun tİKə.

Filipae

Naoa itəm Pol təməte tuwin kəm iəfak mīn ikīn Filipae

Nəghatən əkuəkīr rəha naoa u Filipae

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm niməfak əpəh Filipae.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol in təmətuoun niməfak əpəh Filipae e rəhan naliwəkən itəm tatol kəiu lan. Nian Pol təmətətig e kalapus əpəh Rom, netəm rəha niməfak əpəh Filipae, kəmotahl-ipən Epafrotaetas məmə otəmīk mənī neen muwin kəm in. Okəm-naka, niməfak əpəh Filipae in təmətuoun mahl-ipən mənī kəm Pol.

?Təməte naoa u o naka? Pol təməte naoa u məmə otən tagkiu o niməfak əpəh Filipae o natimnat itəm kəmotahl-ipən kəm in. Pol tolkeike məmə otīləs-ipər nətəlīgən rəhalat, kən mən-ipən kəm ilat məmə suatīp kitiəh əm məmə okotagien lan. Iesu Kristo pişin əm titun nolən ilat nīkilat tagien, nat əpnəpīn məmə koatatīg e nian wīr o nian iəkīs.

Pol təmən təwīr kəm ilat

¹ Io Pol, ne Timoti, slef mil rəha Kristo Iesu, iatuən təwīr kəm itəmat rafin netəm koatəfak kəm Kristo Iesu əpəh Filipae, ne netəm-iasol rəha niməfak, ne dikon mīn.

² Pəs Uhgīn u Tata rəhatat, ne Iərəmərə Iesu Kristo, okuawte-in nəwīrən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Pol təməfak o netəm Filipae

³ Iakolkeike mə iakən kəm itəmat məmə nian mīn rafin itəm nīkik təht itəmat, iatən kəm rəhak Uhgīn məmə nīkik tagien otəmat.

⁴ Kən nian rafin e rəhak rafin nəfakən otəmat rafin, iatəfak əm e nagienən,

⁵ mətə-inu rəhatəmat nawteən təmasitu lak e wək rəha namnusən təwīr, e nətuounən, nian nəmotahatətə e namnusən təwīr, mətəarus-pa u-roiu.

⁶ Tol nəhlan ekītun wīr məmə Uhgīn itəm təmətuoun wək təwīr e nəmegəhən rəhatəmat, in otəpanol namnun lan e nian Kristo Iesu otītəlīg-pa mīn.

⁷ Nian rafin, iakolkeike pik itəmat, kən ekəike mətə nagienən nəhlan mətə-inu itəmat nəmotuwa kotol kitiəh e nəwīrən rəha Uhgīn o wək itəm təmos-īpa kəm io. E nian emətətig e kalapus, ne nian emətan əm matətul-arəp o namnusən təwīr məmə in nīpahrienən, mətə itəmat nəmotasitu lak.

⁸ Uhgīn titun məmə iatən pahrien məmə iakolkeike məmə ekəplan itəmat, mətə-inu iakolkeike pik itəmat, tahmen əm məmə Iesu Kristo tolkeike mihīn itəmat.

⁹ Kən inu rəhak nəfakən məmə rəhatəmat nolkeikeən otəwīə təhmīn mīn e nītunən nat ne nenatīgən rafin

¹⁰ məmə itəmat onəkotītun nehman nat naka in təwīr pik agīn-əh, kən məmə onəkotətuatīp wīr, kəsehm-pənən nat tərət kit etəmat e nian itəm Kristo otuwa mīn lan.

¹¹ Pəs rəhatəmat nəmegəhən otəe-in noan nəwīrən ne nətuatīpən itəm Iesu Kristo tatol e nəmegəhən rəhatəmat, o nənwīwīən ne nīləs-īpərən nərgī Uhgīn.

Nian Pol əpəh e kalapus, netəmim kəmotətəto namnusən təwīr

¹² Io mīn neen, iakolkeike məmə onəkotītun məmə nat əpnəpīn nahməən naka itəm kəmol lak, mətə təmasitu pik o nən-iarəpən namnusən təwīr kəm netəmim tepət,

¹³ mətə-inu tol nəhlan, mopael mīn itəm koatehm nīmə rəha Sisa, ne netəm pişin pişin mīn tepət, kīnotītun rəkīs məmə io etatīg e kalapus mətə-inu io iolwək rəha Kristo.

¹⁴ Kæn ræhak natigæn e kalapus tæmol mæmæ iæfak min iuæhkir ilat rafin kæmotahatætæ æskasik tæhmin min e Iæræmæ, kæn matol nætæligæn ræhalat tæskasik o næn-iaræpæn næghatæn ræha Uhgîn mæso-tægînæn.

¹⁵ Nîpahrienæn, neen kæmotæn-iaræp namnusæn tæwir ræha Kristo mæto-inu koatetet io kæn motolkeike mæmæ okotaprækis-in io. Mæto neen koatæn-iaræp æm namnusæn tæwir ræha Kristo e nætæligæn ætuatip.

¹⁶ Itæm min u nætæligæn ræhalat tætuatip æm, ilat koatæn-iaræp namnusæn tæwir mæto-inu kotolkeike io, kæn motitun mæmæ Uhgîn tæmælæhæu-pæn io ikin-u e kalapus mæmæ iatætul-aræp o namnusæn tæwir mæmæ in nîpahrienæn.

¹⁷ Mæto neen itæm koatetet io, kæsotæn-iaræpæn Kristo e nîkilat pahrien, mæto koatol æm mæto-inu kotolkeike mæmæ okotilæs-ipær atip ilat, kæn nîkilat tæht mæmæ okotol næratæn kæm io roiu, nian etatig e kalapus.

¹⁸ Mæto nat æh, nat ænnapîn æm. Okæmæ koatol e nîkilat pahrien o kæp, mæto nat asol mæmæ koatæn-iaræp namnusæn tæwir ræha Kristo, kæn inu tatol nîkik tætagien.

¹⁹ Pahrien, kæn nîkik otagien min mæto-inu ekî-tun mæmæ e noa næfakæn ræhatæmat, ne nasituæn ræha Narmin ræha Iesu Kristo, in otosmegæh io e næratæn u,

²⁰ tahmen æm mæmæ iakolkeike pik kæn matælæhæu-pæn ræhak nætæligæn mæmæ oesolæn nat kit itæm otol aulis io e nîganæmti Uhgîn. Mæto roiu ne nian rafin, nîkik tæskasik mæmæ okæmæ iatæmegæh o ekîmis, mæto iatîsiai-in Kristo e næmegæhæn ræhak.

²¹ Tol næhlan mæto-inu næmegæhæn ræhak in Kristo æm, kæn okæmæ ekîmis, in nat tæwir taprækis.

²² Okæmæ iatæmegæh æh, in tæwir o nolæn wæk mæsin min ræha Uhgîn e nætueintæn. ?Kæn ekî-tæpun itæm pæhruæn? !Iækæruu!

²³ Roiu æh suatip kæiu katuæmæhl aupæn in io, mæto iakolkeike ilau kæræn. Iakolkeike pik mæmæ iakapæs natigæn ikin-u muwîn mæplan Kristo itæm in tæwir agîn maprækis-in natigæn u ikin-u.

²⁴ Mæto iakæplan mæmæ ekæike mætætig ikin-u o nasituæn etæmat.

²⁵ Kæn mæto-inu ekî-tun mæmæ inu in nîpahrienæn, kæn ekî-tun mæmæ oekætætig kitat min itæmat, o nasituæn etæmat mæmæ nahatætæn ræhatæmat otæwiæ e nagienæn.

²⁶ Kæn e nolæn æh, nian ekuwa min mæplan itæmat, nîkitæmat otagien nakotænwiwi Kristo Iesu, mæto-inu io emî-tælig-pa min otæmat.

Nætulæn æskasik

²⁷ Kæn nat asol, itæmat onækotækæike motol mæmæ nolæn min rafin e næmegæhæn ræhatæmat koatos-ipæn nîsiaiæn kæm namnusæn tæwir ræha Kristo. Kæn, nat ænnapîn okæmæ ekîmnæ o esîmnæn, pæs oekæto mæmæ nakotætul æskasik e nætæligæn kitîæh æm, kæn mæmæ itæmat rafin, itæmat nakotalkut e nætæligæn kitîæh æm o næn-iaræpæn namnusæn tæwir,

²⁸ kæn mæmæ næso-tægînæn ræhatæmat tîkîmîr min. Inu næmtætin kit olat mæmæ Uhgîn otærækin ilat, mæto in otosmegæh itæmat. Uhgîn otol natîmnat min æh rafin.

²⁹ Otol næhlan mæto-inu in tæmegæhan-in mæmæ onækotahatætæ e Kristo, kæn nat kit min, mæmæ onækotos min nahmæn ron.

³⁰ Kitat rafin koatætig e næmouæn kitîæh æm, itæm næmotæplan e ræhak næmegæhæn aupæn, kæn roiu nakoatæto mæmæ ekætætig lan.

2

Kotækæike kætæu-pæn suatip ræha Iesu Kristo

¹ ?Nîkitæmat tæskasik e Kristo mæto-inu noatol kitîæh itæmat min, o kæp? !Æwæh! ? Nakoatæto tæwir e nolkeikeæn ræhan, o kæp? !Æwæh! ?Moatauilîm itæmat Narmin Ræha

Uhgín, o kəp? !Əwəh! ?Moatol təwír kəm itəmat mìn kən moatasəkitun itəmat mìn, o kəp? !Əwəh!

² Təwír, pəs nətəligən rəhatəmat tuwa kitiah; kən motolkeike itəmat mìn; kən motuwa kitiah e narmìn ne nətəligən o natimnat itəm nakoatuwin ron. Kənu, okəmə nəkoatol natimnat mìn əh, in otol nìkik tagien pik agin.

³ E nolən kitiah əm, sotolən nat kit məmə itəmat nakotəwír motaprəkis-in itəmat mìn neen, kən sotolən nat kit məmə nakotiləs-ipər atip itəmat lan. Məto otos-iəhau atip itəmat, kən otətəlig-in pik itəmat mìn neen taprəkis-in itəmat əm.

⁴ Kən otasitu etəmat mìn e nəmegəhən rəhatəmat. Təsəwírən məmə suah kit tatehm atip əm rəhan nəmegəhən.

⁵ Rəhatəmat nətəligən otəkəike mahmen e nətəligən rəha Iesu itəm tol min-nulan:

⁶ Kristo in tahmen əm e Uhgín

məto in təməsalkutən məmə in otaskəlím nepətən rəha Uhgín,

⁷ məto təmapəs rəhan nepətən, kən təmuwa mahmen e iolwək əm kit, kən təmaiir e nətueintən muwa etəmim əm kit.

⁸ Kən nian in etəmim kit, nípətín tahmen əm etat, in təmos-iəhau atip in mol nəwia Tata Uhgín e natimnat rafin muwa mətoarus mímis, itəm kəmol aulis in e nímisən e nig kəluau.

⁹ Məto-inu təmol nəhlan, Uhgín təmíləs-ipər agin in, kən mos-ipən nərig kəm in itəm taprəkis-in nərig mìn rafin,

¹⁰ məmə e nərgi Iesu, natimnat rafin itəm koatəmegəh ikin mìn rafin e neai, ne nətueintən, ne niki nítən ləhau ikin, okotisin nulilat motos-ipən nisiiian kəm in,

¹¹ kən ilat rafin okotən-iarəp məmə Iesu Kristo in Iərəməə, o nos-ipənən nisiiian kəm Tata Uhgín.

Itəmat nəkotahmen e nəhag-əhagən e nítən mìn

¹² Rəhak netəmim mìn itəm iakolkeike pik, nian emətan kitat min itəmat, itəmat nəmoatol nəwiak nian rafin. Kən roiu, məto-inu etatig isəu otəmat, itəmat atip nəkotəkəike motalkut əskasik məmə nəkoatol nəwiak e natimnat mìn u: məto-inu nínótítun rəkis nolən əh rəha Kristo, otalkut əskasik o nətəu-pənən suatip rəha nos-megəhən. Otətəu-pən suatip əh e niganəmti Uhgín motasiəp motəgin.

¹³ Kən otətəu-pən suatip əh məto-inu Uhgín tatol wək e nəmegəhən rəhatəmat məmə onəkotolkeike məmə nəkoatol nəwian, kən tatos-ipinə nəsanənən kəm itəmat məmə onəkotol pahrien nəwian.

¹⁴ E natimnat rafin itəm nəkoatol, sotəghat-əghatən ron, kən məsotərgəhəuən ron

¹⁵ məmə nəmegəhən rəhatəmat otətuatip wír, kən kəsehm-pənən nəratən kit lan, kən itəmat nenəti Uhgín itəm nolən eko-eko tikə etəmat, itəm nəkotatig e nəlugi netəm koteko-eko, iapinəp mìn. Kən itəmat nakotəhag-əhag tahmen e məhau mìn e nətueintən

¹⁶ itəm nakotaskəlím wír nəghatən e nəmegəhən. Ken otol natimnat mìn əh rafin məmə nian Kristo tatuwa mìn, kən ekausit otəmat, kən oekitun məmə esaiu əpnəpənən, nahgik təsikəən o nat əpnəpən əm.

¹⁷ Nolən rəhatəmat rəha nahatətəən e Uhgín tahmen e sakrifais* kit kəm Uhgín. Okəm-naka ekimís, kən muwa mahmen e sakrifais e wain itəm katəhtəg-pən ilau sakrifais rəhatəmat. Məto nat əpnəpən əm, nìkik tagien əm kitat min itəmat.

¹⁸ Kən e nolən kitiah əm, nikitəmat təkəike magien itəmat mìn io.

Timoti ne Epafrotaetas

2:3: Kal 5:26 **2:4:** 1 Kor 10:24 **2:6:** Jon 1:1-2; 17:5 **2:7:** Jon 1:14; 2 Kor 8:9 **2:8:** Hip 5:8; 12:2 **2:9:** Wək 2:33; Efes 1:20-21; Hip 1:3-4 **2:10:** Rom 14:11 **2:11:** Rom 10:9 **2:16:** Dan 12:3; Fil 1:10; 1 Tes 2:19 * **2:17:** Nian tepət netəm Isrel koatoh nat megəh mìn motuwaan e nigəm əpəh e Nímə Rəha Uhgín məmə okotəfak. Nian neen koatəhtəg-pən wain o nəhau e nat megəh itəm nigəm tatus tahmen e nos-ipənən kəm Uhgín. **2:18:** Fil 3:1; 4:4

¹⁹ Okamə Iərəmərə Iesu tegəhan-in, iakolkeike məmə ekahl-ipinə Timoti timnə məplan itəmat məmə nian iakəto namnusən etəmat, kən io mīn, nīkik otagian.

²⁰ Suah kit tikə mīn u ikin-u itəm rəhan nətəligən tahmen e rəha Timoti, itəm nīkin tatəht pik itəmat.

²¹ Netəm pisin pisin koatətəlig-in atip əm wək mīn rəhalat, məsotətəlig-inən wək rəha Iesu Kristo.

²² Məto itəmat nəkotitun məmə nian rafin tahro nulan Timoti tatol wək rəha Uhgīn, kən rəhan wək in təwīr, kən tahmen e suakəku tatol wək ilau rəhan tata, in təmasitu lak e wək rəha namnusən təwīr.

²³ Məto-inu o nat əh, nīkik tatəht məmə nian oekitun məmə rəhak natigən otahro nulan, oekahl-ipinə uəhai əm timnə mehm itəmat,

²⁴ kən ekahətətə e Iərəmərə məmə otəsuwəhən io mīn ekimnə mehm itəmat.

²⁵ Məto nīkik təht məmə ekəike mahl-ipinə Epafrotaetas titəlig-pinə məplan itəmat. In piak itəm iatuea kitiah matioal wək kitiah, kən matuəluagin e nəluaginən kitiah rəha Uhgīn. Aupən nəmotahl-ipa e nərgitəmat məmə otuwa mən-iarəp kəm io namnusən rəhatəmat, kən məmə otasitu lak.

²⁶ Məto roiu, in tolkeike pik məmə otəplan rafin itəmat, kən matəto tərət pik məto-inu itəmat nīnəto rəkis məmə in tatimīs.

²⁷ Pahrien, in təmatimīs pik, iuəhkīr əm timīs. Məto Uhgīn təmasəkītun, məto sənəmə in əm, məto io mīn, kən təmahtosig-in nat əh itəm otol nīkik titəgit pik.

²⁸ Məto-inu o nat əh, nīkik tagien pik o nahl-ipinə məmə nīkitəmat otagian nian onəkotəplan, kən məmə io ekaluin nīkik təsəht mīnən.

²⁹ Nīkitəmat otəkəike magien məmə onəkotəplan mīn, tahmen məmə in piatəmat kit e Iərəmərə. Kən otos-ipən nīsiiaiən kəm netəm kotahmen əm lan,

³⁰ məto-inu iuəhkīr in timīs o wək rəha Kristo, məsəginən o rəhan nəmegəhən e nian əskasik mīn məmə in otasitu lak, nian rəhatəmat suatip tikə o nasituən.

3

Suatip pahrien o nosən nolən ətuatip

¹ Rəhak mīn netəmim itəm iakolkeike pik, inu namnun nəghatən rəhak. Otagien o Iərəmərə. Kən ekəte mīn əm nəghatən kitiah itəm eməte kəm itəmat aupən, məto sənəmə in nat tiəkis ron io, kən in otasitu etəmat mahtosig-in itəmat o nəghatən eiueiuə mīn.

² Roiu, iatən kəm itəmat məmə, !Oatəto kuri mīn əh! !Oatəto netəm koatol nolən rat mīn! !Oatəto netəm koatəte itəm! Ilat koatən məmə okəike kəhg-ipən suah kit məmə in otətuatip e niganəmti Uhgīn. Netəm mīn əh kotahmen e kuri iarupin mīn itəm koatol nəratən.*

³ Məto kitat u nenəti Uhgīn pahrien mīn itəm in təməte rəkis nolən rat mīn e nīkitat, kən Narmīn Rəha Uhgīn tatol məmə kitat kotitun nəfakən kəm Uhgīn e rəhatat nəmegəhən. Kən kitat kotasit pik e Kristo Iesu kən motagile əm lan, məto sənəmə in nat kit itəm kitat atip kəmotol e nīpətītət o nosmegəhən itat.

⁴ Məto aupən, rəhak natimnat nəhlan tepət itəm emətagile lan o nosmegəhən io. Kən okəmə suah kit nīkin təht məmə titun nagile əmən e natimnat tol nəhlan, məto rəhak natimnat kotal nəhlan taprəkis agin-əh.

⁵ Nian emos nian eit ətuatip, kən kəməhg-ipən io. Kən io etəm Isrel, emisi-pən e noanol rəha Benjamin, tipik mīn ilat mīn netəm Isrel ətuatip, kən io mīn iatətəu-pən suatip kitiah. Aupən, io Farisi kit, kən iatətəu-pən wīr Lou.

2:21: 2 Tim 4:10 **2:25:** Fil 4:18 * **3:2:** Netəmim neen e noanol rəha Isrel kəmotəgətun e nīməfak məmə okəike kəhg-ipən suah kit, kən in təike mətəu-pən Lou rəha netəm Isrel məmə in otətuatip e niganəmti Uhgīn. Məto Pol təsolkeikeən ilat məto ilat koateiuə matərəkin nahatətəən rəha nīməfak. **3:3:** Rom 2:29 **3:4:** Wək 22:3
3:5: Luk 1:59; Wək 23:6; 2 Kor 11:22

⁶ Emolkeike pahrien e nīkik rafin māmā ekol Uhgīn nīkin tagien māmā emol nāratān kām netām koatahatātā e Iesu. Kāmāsehm-pa-mān nat tērat kit ne e nāmegāhān rāhak mātō-inu emātāu-pān rafin lou mīn rāha nat Isrel.

⁷ Mātō natimnat mīn rafin āh itām emātagīle elat aupān, kām nīkik tāht ilat kotāwīr pīk agīn, mātō roiu āh iatāplan māmā ilat nat āpnāpīn ām mātō-inu enītun nat itām Kristo tāmōl.

⁸ Mātō tāsōlān namnun ikīn āh. Kām roiu etakil māmā natimnat rafin agīn, ilat nat āpnāpīn ām mātō-inu iatāplan nat kit itām in tāwīr pīk agīn, māmā ekītun Kristo Iesu, Iārāmārā rāhak. Emapās rafin ilat o Kristo. Iatakil ilat tahmen e nāme nārīk māmā ekītun wīr Kristo,

⁹ kām māmā ekīoal kitīāh itīmīlau mīn. Uhgīn tāsāplanān io māmā ekātuatīp mātō-inu io atīp emātāu-pān ātuatīp Lou, mātō in tatāplan io māmā ekātuatīp mātō-inu iatahatātā ām e Kristo. Uhgīn tatōl māmā io etām ātuatīp e nahatātān rāhak.

¹⁰ Iakolkeike māmā ekītun tāhmīn mīn Kristo, ne nāsānānān itām Uhgīn tāmōl in tāmegāh mīn e nīmīsān, kām iakolkeike māmā ekuwa iuāhkīr ron nīan ekātō nahmān tahmen e nahmān itām in tāmātō. Kām iakolkeike māmā ekuwa mahmen lan e nīmīsān rāhan,

¹¹ kām e suatīp āh, ekītun nālāhāu-pān āskasīkān rāhak nātāligān lan māmā, io mīn, Uhgīn otōl ekāmegāh mīn.

Pol tāmalkut āskasīk māmā in otītun tāhmīn Kristo

¹² Esānān māmā enos rākīs natimnat mīn āh, kām māmā e nāmegāhān rāhak āh-roiu, io ekātuatīp wīr. Kāp. Mātō emītāp mātālkut pīk māmā ekos maskālīm natimnat mīn āh māmā rāhak, mātō-inu Kristo Iesu tāmītāp io kām maskālīm tīākīs, tāmōl io rāhan, māmā ekos natimnat mīn āh.

¹³ Piak mīn, esānān māmā enos rākīs natimnat mīn āh. Kāp. Mātō nat kitīāh ām itām etālkut ron, māmā ekaluīn natimnat e mātātak, mātālkut pīk matos noāh o nat itām tatāmāhl aupān-in io,

¹⁴ kām tahmen e suah kit itām tātāiu māmā in otōl wīn o nosān nat kit, kām io etāiu o nosān noan nālkutān rāhak, kām noan nālkutān āh in nāmegāhān wī e Kristo Iesu itām Uhgīn tāmaun-in io māmā ekos.

¹⁵ Kām kitā rafin itām kīnotāskasīk rākīs e nāmegāhān rāhatat, okotākāike motāskālīm nātāligān mīn āh. Mātō okāmā itāmat neen nātāligān rāhatāmat tol pīsīn e nat u, pās Uhgīn otōl tagāhag kām itāmat nātāligān itām tātūatīp.

¹⁶ Mātō nat keike māmā kotātāu-pān suatīp itām kīnotītun rākīs.

¹⁷ Piak mīn, otuwa kitīāh motātāu-pān nāme nelkāk, itām itāmat emotōl rākīs nākotāplan, kām otīsīlu wīr netām koatītāp nāme nelkītīmat.

¹⁸ Otātāu-pān nāme nelkāk mātō-inu enān-ipīnā rākīs kām itāmat nīan tepāt, kām roiu nahui nāmāk tātāiu ron māmā, netāmīm tepāt rāhalat nālīwākān tatāgātun māmā ilat tīkīmīr mīn rāha namnusān tāwīr rāha Kristo māmā in tāmīmīs e nīg kāmāluau.

¹⁹ Uhgīn otārākin ilat. Koatātālig-in pīk ām nārīlat, māmā in uhgīn rāhalat, kām motāusīt o nolān natimnat itām tol nāulīsān, kām nātāligān rāhalat tātūwīn pīk ām o natimnat rāha nātūeintān.

²⁰ Mātō kitā netām rāha nego e neai, koatāsahgīn Iosmegāh itām otīsī-pān e nego e neai, u Iārāmārā Iesu Kristo.

²¹ Kām in otāuhlīn nīpātītāt rāha nātūeintān u, inu nagwānān nīgī mātīkōlo, kām mōl tahmen e rāha Kristo nīan tāmāmegāh e nīmīsān. In otōl nāhlan e nāsānānān rāhan itām tītun nālāhāu-pānān natimnat rafin e rāhan nārāmārān.

4

¹ Tol nəhlan, rəhak mɪn, otətul eskasik mihin nulan e Iərəmərə. Iakolkeike itəmat kən molkeike pɪk məmə ekəplan mɪn itəmat. Rəhak mɪn netəmim, nəmegəhən rəhatəmat itəm tətuatip tatol nɪkik tətəgien, kən itəmat noa wək rəhak itəm təwɪr aɡɪn.

Pol təmɪləs-ɪpər nətəlɪɡən rəhalat

² Iuotia ne Sintike, awi, okol nəkuəpəs rəhatəmlau nərgəhəuən muegəhan e nətəlɪɡən rəhatəmlau məto-inu rəha Iərəmərə kərən u itəmlau.

³ Əwəh, kən ik mɪn, itəm kilau min ik kəmioal wək nuwəh rəkis, iakolkeike məmə nakasitu e pətan mil u, məto-inu emol pɪk wək itiməhal min ilau. Katuasitu lak matuən-iarəp namnusən təwɪr rəha Iesu Kristo, itimat Klemen ne piak mɪn neen mɪn itəm kəmotasitu e wək. Uhgɪn təməte nərgɪlat e naoa rəha nəmegəhən.

⁴ Otagien o Iərəmərə nian rafin. !Kən ekən mɪn, otagien!

⁵ Otol kəm netəmim məmə okotəplan məmə itəmat netəm mətɪɡ. Kən məsotaluinən məmə otəsuwəhən Iərəmərə titəlɪɡ-pa mɪn.

⁶ Nikitəmat təsəht pɪkən natimnat mɪn, məto e natimnat mɪn rafin, otəfak-pən əm kəm Uhgɪn o nat naka itəm nakotolkeike. Kən nian nakotəfak moatətapəh ron, otən kəm in məmə nikitəmat tagien o rəhan nəwɪrən.

⁷ Kən Uhgɪn otos-ɪpən kəm itəmat nəməlinuən itəm iahɡɪn pɪk taprəkis-in nɪtunən rafin rəha netəmim. Kən nəməlinuən əh otərəmərə wɪr e nikitəmat ne nətəlɪɡən rəhatəmat məto-inu nakoatahatətə e Kristo Iesu.

⁸ Kən roiu piak mɪn, otətəlɪɡ-in natimnat mɪn itəm tol nɪpahrienən, itəm tətəskəlɪm nɪsɪaɪən, itəm tətuatip, itəm nolən rat tɪkə lan, itəm kitat kotolkeike, itəm nərgɪlat kotəwɪr, itəm kotəwɪr pɪk, itəm netəmim koatənwiwi. Otətəlɪɡ-in natimnat mɪn əh.

⁹ Otol nat naka itəm eməɡətun itəmat lan, itəm nəmotos e nəmegəhən rəhatəmat, kən otol mɪn nat naka itəm io emən, kən otol nat naka nəmotəhm-pa lak. Nian nəkoatol nəhlan, kən Uhgɪn itəm tatos-ɪpənə nəməlinuən kəm itəmat, otɪtan itəmat mɪn e nian mɪn rafin.

Pol nɪkɪn tagien o nasituən rəhalat

¹⁰ Nɪkik tagien iatənwiwi Iərəmərə məto-inu nuwəh məsɪn nəməsotasituən lak, məto əh-roiu nikitəmat tətəht mɪn io. Nɪpahrienən nəmoatətəlɪɡ-in pɪk io, məto suatip tɪkə məmə nakotasitu lak.

¹¹ Esənən nat u məto-inu natimnat itəm iakolkeike tɪkə ron io, kəp. Məto-inu roiu ekɪtun məmə nɪkik tagien əm o natimnat itəm iatos.

¹² Ekɪtun suatip rəha nəɡienən okəmə rəhak natimnat tɪkə, o okəmə rəhak natimnat tepət. Enɪtun rəkis suatip anion əh e nian rafin, okəmə nɪɡak nagwənən tepət o noan məsɪn əm, okəmə rəhak nautə tepət o noan məsɪn əm.

¹³ Məto-inu Kristo tatos-ɪpa rəhan nəsanənən kəm io, kən ekɪtun naliwəkən e nəwɪrən o nəratən.

¹⁴ Məto itəmat nəmotol nolən təwɪr nian nəmotasitu lak e nəratən itəm emətətɪɡ lan.

¹⁵ Nɪpahrienən, itəmat netəm Filipae nɪnotɪtun rəkis məmə nian nəmətuoun motəto namnusən təwɪr e Iesu Kristo, nian emiet əpəh Masetonia, itəmat əm un nəmotasitu lak e məni. Nɪməfak mɪn tɪkə itəm təmos-ɪpa natimnat neen kəm io.

¹⁶ Kən nian emuwɪn iuəhkɪr əm, e taon Tesalonaeka, mətatɪɡ əpəh ɪkɪn, nəmotahl-ɪpa mɪn məni kəm io, kən sənəmə mau kitɪəh əm.

¹⁷ Sənəmə iategəs-in məni məmə nakotos-ɪpa kəm io, məto iakolkeike məmə Uhgɪn otəplan nəwɪrən əh kən mətou itəmat lan.

¹⁸ Emos rafin məni itəm nəmotahl-ɪpa kəm io, kən in tahmen məprəkis məto-inu nian Epafrotaetas təməmɪk natimnat mɪn u muwa kəm io, roiu rəhak natimnat rafin tepət.

Itəmat nəmotos-ipən nat kit kəm Uhgın tahmen e sakrifais itəm nəmiəwın təwır. In tatos əm, nıkin tətəgien ron.

¹⁹ Kən Uhgın rəhak in otos-ipinə kəm itəmat natimnat rafin itəm tətəuatip o nəmegəhən rəhatəmat. Kən rəhan rafin nos-ipənən koatısi-pən e rəhan nautə tepət təwır, kən moatuwa e Kristo Iesu.

²⁰ Pəs netəmim rafin okotısiyai-in Uhgın Tata rəhatat tatuwın matuwın namnun tıkə. Əwəh.

Namnun nəghatən rəha Pol

²¹ İatən təwır kəm itəmat rafin itəm nakoatahatətə e Kristo Iesu. Piatat mın ilat min io u ikin-u koatən mın təwır kəm itəmat.

²² Netəm rafin itəm koatahatətə e Kristo Iesu, koatən-ipinə təwır kəm itəmat, kən ilat mın əpəh e nimə rəha Sisa koatən təwır pik kəm itəmat.

²³ Pəs İərəməərə İesu Kristo otawte-in rəhan nəwırən kəm itəmat rafin.

Kolosi

Naoa itəm Pol təməte tuwin kəm iəfak min ikin Kolosi Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Kolosi

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm niməfak əpəh Kolosi, taon asol kit əpəh nitən asol Esia.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Katən məmə okəm-naka Epafra təmətuoun niməfak əh Kolosi. Pol təsuwinən məplan niməfak əh, mətə iəgətun eiueiua neen kəmotuwa e niməfak. Koatən məmə okotəkəike kətəu-pən suatip neen rəha nagwənən ne nənīmən, kən kəfak kəm nagelo min, moatən məmə Kristo in sənəmə ilis pik. Koatən məmə koatos nitunən neen itəm koatəhluaig, moatən məmə nitunən ne nolən rəha etəmim in nat kit itəm iahgin pik.

?Təməte naoa u o naka? Pol təməte naoa u məmə otoh nəgətunən eiueiua min itəm koatatig e niməfak. Molkeike məmə otən-iarəp məmə Kristo in ilis taprəkis-in natimnat rafin, kən iəfak min okəsotagileən e nəgətunən eiueiua min əh, mətə-inu ilat nat əpnəpən əm.

Pol təmətuoun rəhan nəghatən

¹ Io Pol, u io aposol kit rəha Kristo Iesu, itəm Uhgın təmitəpun rəkis io məmə rəhan. Itimlau piətət Timoti etuatig,

² kən nikitimlau tətəgien məmə iatuəghat kəm itəmat e naoa u, itəm iatuəte matuahl-ipinə kəm itəmat netəmim rəha Uhgın əpəh Kolosi, inu piak min ne winik min e Kristo itəm nakotahatətə əskasik lan. Itimlau iatuəfak məmə nəwīrən ne nəməlinuən rəha Uhgın Tata rəhatat in otəkəike mətətig otəmat.

Pol təmənwiwi Uhgın o netəm Kolosi

³ Nian ekoatəfak otəmat kəm Uhgın u tata rəha Iərəməərə Iesu Kristo, kən nian rafin ekoatən tagkiu kəm in o rəhan wək e nəmegəhən rəhatəmat, mətə-inu emotəto

⁴ məmə rəhatəmat nahatətən təkəsik ron ne nolkeikeən rəhatəmat tatuwin o netəmim itəm koatəfak.

⁵ Nahatətən ne nolkeikeən rəhatəmat tol min-nulan mətə-inu nəkotitun wīr e nikitəmat məmə Uhgın otos-ipinə kəm itəmat nat naka itəm in təmol əpen-əpenə lan əpəh ilis e nego e neai. Nəmotəto rəkis natimnat min əh e nəghatən pahrien, inu namnusən təwīr rəha Iesu Kristo.

⁶ Ikin min e nətueintən u, namnusən təwīr tətəe-in noan matəwiə matol wi nəmegəhən rəha netəmim. Tol əm mə inu nian itəmat nəmotəto motitun nīpahrienən əh e nəwīrən rəha Uhgın, kən tatəwiə min matəe e rəhatəmat nəmegəhən.

⁷ Inu suah u Epafra, tīnən rəkis nəghatən u kəm itəmat. In etəmim wīr kit itəm tatos rəhatimlau nəghatən. In etəmim kit tatətul əskasik o nolən wək rəha Kristo kən mətəsitu etəmat.

⁸ In təmən kəm itimlau nolkeikeən rəhatəmat itəm tatuwin o netəmim itəm Narmin Rəha Uhgın təmos-ipinə kəm itəmat.

⁹ Tol min-nulan, e nian itimat emoatəto namnusən əh, kən ekoatəfak e nian rafin otəmat. Ekoatəpəh-in o Uhgın məmə in otətəlmīn itəmat e rəhan nətəligən ne nenatigən pəs nəkotitun wīr nəwian.

¹⁰ Ekoatəfak nulan məmə naliwəkən rəhatəmat otos-ipən nisaiian kəm Uhgın pəs tol nīkin tətəgien ron. Mətə-inu nəmegəhən rəhatəmat tətəe-in noan itəm təwīr o wək rafin rəha Uhgın itəm noatol. Pəs Uhgın otəsitu etəmat məmə nəkotitun wīr in.

¹¹ Ekoatəfak məmə nəsanənən asol rəha Uhgın otol itəmat nakotəsanən e nian nəratən tatuwa. Pəs nəkoatətul əskasik kən nətəligən rəhatəmat təfəməh, kən nagienən tətətig etəmat,

¹² kən nakoatən kəm Tata Uhgın məmə nikitəmat tətəgien o natimat itəm təmol. In təmol itəmat nəkotətuatip, məmə nəkotitun nosən nautə rəha Uhgın itəm otəpanuwa. Onəkotos rəhatəmat nautə tahmen e netənim rafin itəm koatəfak motaliwək e nəhagəhagən rəha Uhgın.

¹³ Kən Uhgın təmol nəhlan nian in təmiləs-irəkis kitat e nərəməərəən rəha napinəpən, minol kitat kinotuwa e nərəməərəən rəha Nətin itəm in tolkeike pik.

¹⁴ Kən nətin təmikis kitat e nalpinən rəha təfagə, inəh təmafəl kitat e təfagə rat min rəhatat.

*Kristo in ilis taprəkis-in
natimnat rafin*

¹⁵ Nəti Uhgın tahmen-pən əm e rəhan tata itəm kol netənim kəsotehmən.

Aupən aupən agin, nian niməptən ne neai ne natimnat rafin kəmoatikə əh, məto Nətin, in tinimaupən matig rəkis, kən tol-pən in, in ilis tatəməərə o natimnat rafin min u.

¹⁶ In ilis məto-inu in təmol natimnat rafin e nətueintən u, ne neai, natimnat itəm katehm ilat o kəsehmən ilat, inəh nagelo min, ne iərmis min, ne narmın rat min, ne iəməərə min rafin. Kən in təmol natimnat min rafin u məmə rəhan.

¹⁷ Kən in tinimaupən matig rəkis e natimnat rafin. Kən natimnat min rafin koatətig məto-inu nəsanənən rəhan tətəskəlīm ilat.

¹⁸ Kən in əm tatətul aupən o niməfak, kən niməfak in tatol wək tahmen-pən e nipətin, kən in rəhn-kapə.

Kən in nəukəti niməfak, inəh in etənim itəm in təmaupən məmegəh lilin e nimisən.

Tol nəhlan, in ilis e natimnat rafin.

¹⁹ Məto-inu e nəwia Uhgın, nəmegəhən ne nəsanənən rafin rəhan tətətig əm e Kristo, kən Kristo in ilis e natimnat rafin.

²⁰ Kən e Kristo, Uhgın təmələhəu nəməlinuən nian nita Kristo təmaiu e nig kəməluau, kən netənim, ne nat megəh min, ne nagelo min, ne iərmis min, ne natimnat rafin kəmotuwa kuəfimin ilat min e nərəməərəən rəha Uhgın.

E Kristo əm Uhgın təmol natimnat min əh.

²¹ Aupən ikin, itəmat nəmoatətul isəu o Uhgın, kən itəmat tikimır min rəhan e nətəligən rəhatəmat, kən nəmoatol təfagə rat.

²² Məto roiu əh, Uhgın təmol məmə itəmat nəmotuwa kol kitiəh itəmat min e nimisən rəha Kristo itəm nipətin təməkul e nig kəməluau. Uhgın təmol mihin əh lan məmə otos itəmat nakotuwa iuəhkır ron, kən motətuatip e niganəmtin, kən rəhatəmat nolən rat tikə, kən okol suah kit təsən ratən itəmat.

²³ Natimnat min u tol nəhlan okəmə itəmat nəkoatətul əskasik e rəhatəmat nahatətən e Iesu. Nəmoatəto namnusən təwir itəm tatəgətun natimnat itəm Uhgın otol kəm itəmat əpəh e nego e neai, kən rəhatəmat nətəligən otəkəike matətul əskasik e natimnat min əh. Namnusən təwir u, itəm nəmotəto rəkis, kəmamnus-iarəp ikin min e nətueintən, kən io Pol, Uhgın təmaun-in io məmə iatən-iarəp namnusən təwir əh.

²⁴ Niki tagien məmə ekatəto nahməən e nipətik o rəhatəmat nahatətən. Kristo təməto nahməən e nipətin məmə niməfak otair. Kən e suatip kitiəh əm, io min iatəto nahməən e nipətik o nipəti Kristo, inu in niməfak, məmə otəwiə məskasik. Kən tol min-nəhlan, wək itəm Iesu təmətuoun, iakolkeike məmə iakasitu e wək rəha Iesu o niməfak, kən matəto nahməən ron.

²⁵ Uhgîn əm təmİLəs-ipər io məmə ekol wək e niməfak rəhan. Roiu əh, ekitun nasituən etəmat o wək itəm Uhgîn təmələhəu-pən e nelmək. Rəhak wək məmə iatən-iarəp nəghatən mīn rafin rəha Uhgîn pəs nəkotitun wīr,

²⁶ nəghatən əh in nalpəkau anionən rəha Uhgîn itəm təmatəhluaig o netəmim rafin auppən ikīn, məto roiu əh Uhgîn tinuhapik nīpətīn kəm rəhan netəmim.

²⁷ Kən Uhgîn nīkin tagien əm məmə otən-iarəp natimnat wīr mīn rəha Iesu kəm itəmat, netəm naihlua mīn u kəsənən mə itəmat netəm Isrel, məmə onəkotitun mīn. Nalpəkau anionən itəm təwīr rəha Uhgîn, in tol mīn-nulan, Kristo təmos nikitəmat, kən nəkotitun motahatətə lan məmə onəkotos rəhan nəwīrən itəm təwīr aɡīn-əh əpəh e nego e neai.

²⁸ Kən itəmat ekoatən-iarəp Kristo kəm netəmim rafin. Kən ekoatən əskasik moatəhgaiir e nīkilat, kən moatəgətun ilat e nenatigən wīr, məmə ilat kotuwa iəfak mīn itəm koatətul əskasik e rəhalat nahatətəən e Kristo.

²⁹ Iatol wək əskasik o nat əh, kən e nian rafin iatol wək əskasik pik e nəsanənən asol rəha Kristo itəm tatol wək e nəmegəhən rəhak.

2

Nəkotəkəike motahatətə əskasik e Iesu

¹ Iakolkeike məmə nəkotitun mə iatol wək əskasik pik otəmat netəm Kolosi, ne netəm Laotisia, ne neen mīn itəm koatəfak məto esəhmən ilat.

² Iatol wək nəhlan o nīləs-ipərən nətəligən rəhatəmat rafin, nian itəmat nakotīlpīn wīr nikitəmat məmə nikitəmat otol kitīəh əm, kən natimnat mīn u in tatuwa nian nakoa-tolkeike itəmat mīn. Kən iatol wək məmə itəmat rafin onəkotos nītunən təwīr itəm otol nikitəmat təsanən, kən in otol mīn məmə nəkotitun wīr nəghatən pahrien rəha Uhgîn itəm auppən təmatəhluaig məto roiu tīnet-arəp. Kən nalpəkauən anion əh, in Kristo,

³ itəm Uhgîn təmərgətāin nenatigən ne nītunən wīr mīn rafin rəhan tətətig lan.

⁴ Io iatəghat nulan kəm itəmat o nahtosiɡ-inən nəghatən eiueiuə mīn rəha netəmim itəm tətəhen o niuw-rəkisən rəhatəmat nətəligən.

⁵ Tol mə etətig pap isəu otəmat, məto nīkik tatəht pik itəmat. Kən nīkik tagien pik məto-inu eməto məmə rəhatəmat nətəligən kitīəh əm, kən itəmat nakotahatətə əskasik əm e Kristo.

Rəhatəmat nəmegəhən otəkəike mətatig əm e Kristo.

⁶ Məto-inu itəmat nəmotos Kristo Iesu məmə in İərəmərə rəhatəmat, kən nəkotəkəike moatətəu-pən əskasik in.

⁷ Otəskəlīm Kristo tiəkis tahmen e nokī nīɡ tateiuaiu mīləs nəptən, kən pəs rəhatəmat nəmegəhən təwiə məskasik lan. Pəs rəhatəmat nahatətəən otəkəike məwiə mətəskasik e nian rafin, nahatətəən inu kəməgətun itəmat lan auppən. Kən nian rafin okotəike moatən kəm Uhgîn məmə nikitəmat təmər mərioah e nagienən o natimnat itəm təmöl otəmat.

⁸ Oatəto wīr itəmat məmə netəmim kəsotatuən itəmat e iəgətun eiueiuən rəhalat. Nəgətun eiueiuən əh tatətəu-pən nətəligən rəha netəmim əm ne nəukətī lou mīn itəm tatəghat-in natimnat rəha nətueintən əm. Nəghatən mīn əh tətīsi-pən o nətəligən oas mīn rəha netəmim, məto kəsotīsi-pənən o Kristo.

⁹ Kən Kristo in Uhgîn. Kən in təmuwa mos nīpətī etəmim tahmen e kitat, kən natimnat rafin rəha Uhgîn tətətig lan.

¹⁰ Kən nian nəmotahatətə e Kristo, kən Uhgîn in təmos-ipən natimnat rafin rəha nəwīrən kəm itəmat. Kən Kristo tətərəməərə e netəmim ne natimnat rafin itəm koatərəməərə e nətueintən ne neai.

¹¹ Kən nat kit mīn e Kristo, nian itəmat nəmotahatətə lan, kən in təməhg-ipən itəmat. Məto sənəmə nəhg-ipənən rəha nīpətīn itəm netəmim koatol, məto nəhg-ipənən rəha

nikitamat itəm Iesu tatol. In təməte rəkis nətəligən ne nolən rat min e rəhatəmat nəmegəhən.

¹² Kən e nian itəm kəmau-təlimin itəmat e nəhau, in nəmtətin kit məmə nəmegəhən aupən rəha təfagə rat rəhatəmat koatimīs kən katitənim ilat Iesu, kən Uhgīn təməmegəh min e nəmegəhən wi min itəmat Iesu e nəmegəhən rəhatəmat, in əh e nahatətəən rəhatəmat e nəsanənən asol rəha Uhgīn itəm təmōl Iesu təmegəh min e nimīsən.

¹³ Aupən ikīn, nian Uhgīn təməsəte rəkisən əh nolən rat min e nikitəmat, kən e niḡanəmtin, itəmat nəmotimīs rəkis o nolən rat min əh. Məto nian nəmotuwa kol kitiah itəmat Iesu, kən Uhgīn tosmegəh min itəmat min. Uhgīn təmafəl rəkis nolən rat min rəhatat.

¹⁴ Nian kitat kəmoatol nolən rat, kən kəmotəht Lou rəha Moses itəm tatən məmə okotimīs o nolən rat min əh, kən tatətu-pa niḡəḡnəmti nəghatən min kəm kitat. Məto Uhgīn təməht-ipən nəghatən min əh e niḡ kəməluau, kən nəsanənən rəhalat tikə.

¹⁵ E niḡ kəməluau-in, Kristo in təmōl win e nəsanənən rəha iəramərə min rafin, kən təmərəkīn nərəməərən rəha iərmīs min tahmen-pən mə in təmōl win elat e nəluaginən asol kit. Kən roiu əh, in təmōl rəhan tikimīr min kəmotuwa nat əpnəpīn əm e niḡanəmti netəmim.

Iesu tatəramərə etəmat

¹⁶ Tol min-nulan, əsotətəlig-inən nəghatən rəha netəmim itəm kotələhəu-osig məmə nəkəsotolən natimnat neen, məsotunən nagwənən u o məsotənīmən nat u. Əsotətəlig-inən nəghatən rəhalat itəm koatən məmə nakol natimnat min u e nian asim min, o e nian rəha məwīg wi min, o e nian rəha Sapat.

¹⁷ Lou min u rəhalat itəm koatəghat-in, kotahmen e narmi nat kit itəm otəpanuwa, məto niḡətī natimnat rafin tətətiḡ e Kristo.

¹⁸ Netəmim neen kotalit pik məto-inu ilat koatən mə koatehm nəməhlaiirən min neen itəm niḡətīlat tətīḡ. Ilat koatən kəm itəmat məmə nəkotəkəike motol natimnat neen itəm tatəḡətun məmə rəhatəmat nətəligən teiuaiu, kən itəmat onəkotəkəike moatəfak kəm nagelo min. Əsotətəu-pənən nətəligən min rəhalat. Nətəligən min əh etəmim əm tatol. Okəmə nəkoatətəu-pən nəghatən rəhalat, kən onəkotəkəiah e rəhatəmat nəmegəhən. Məto-inu netəm min əh koatos-ipər ilat o nat niḡətīn tikə.

¹⁹ Netəm min əh kəsotəkəlimən Iesu tiəkīs. Məto Iesu tahmen-pən mə in rəhn-kəpə niməfak kənu niməfak in niḡətī Iesu. E nolən kitiah tahmen-pən e niḡətī etəmim, itəm tatīlpīn ikīn e noanol min tatuwin e niḡilkīlin, kən Iesu tatol mihin əm nat kitiah e niməfak rəhan mə niməfak otəskasik, kən matəwiə e nəməḡəhən wir itəm Uhgīn tatol tatəwiə.

Nəmotos nəmegəhən wi məto-inu itəmat nəmotol kitiah e Iesu

²⁰ Nian nəmotahatətə e Iesu, in tahmen mə nəmotimīs itəmat min. Kən məto-inu lou təsuwinən o etəmim itəm təmimīs, kən nəukətī lou min itəm tatəghat-in natimnat rəha nətueintən əm, nəsanənən rəhalat tikə məmə okotəramərə etəmat. Tol min-nəhlan, iatətapəh otəmat məmə, tahro itəmat nəkoatətəu-pən lou min rəha nətueintən ne, inəh nəghatən oas min itəm koatən məmə,

²¹ “Əsaskəlimən nat u,” o “Əsun asḡəwinən nat u,” o “Əsekən nat u.”

²² Məto nəghatən min u təmisi-pən əm e nətəligən rəha etəmim. Ilat koatəghat-in əm natimnat rəha nətueintən u, tahmen-pən e nagwənən neen, ne nənimən neen. Məto natimnat min un, okul təsasituən, kən təsərəkinən nikitəmat, məto-inu e nian onəkotos o nakotun, kən tikə min.

²³ Ekītun mə nian nakoatehm nəghatən min əh, nakotəmə kətah nəghatən aḡin-əh min neen. Ilat koatən məmə netəmim okotəfak min-nulan o nəhlan, kən ilat koatən məmə

okotol rəhalat nətəligən teiuaiu min-nulan o nəhlan, kən ilat koatən min məmə netəmim okotəike moatehm wir nīpətīlat min-nulan o nəhlan e nolən itəm in tiəkis o nīpətīlat. Məto iatən-ipinə kəm itəmat məmə nəghatən min əh, rəhalat nəsanənən tikə məmə otahtosig-in nətəligən rat min ne nolən rat min itəm netəmim koatol e nīpətīlat.

3

¹ Məto-inu Uhgın təmosmegəh min itəmat min Kristo, kən tol mihin nəhlan, roiu əh itəmat onəkotəkəike motol nīkitəmat tətətig əskasik e natimnat itəm tətətig əpəh e nego rəha Uhgın, ikın əh Iesu tatəpələh ikın e nīkali Uhgın matip, ikın əh, ikın rəha nəsanənən ne nisiallən.

² Itəmat onəkotəkəike motol rəhatəmat nətəligən tətətig əm e nego rəha Uhgın, pəs nətəligən rəhatəmat otəsətigən e natimnat rəha nətueintən u,

³ məto-inu itəmat nəmotimis itəmat Kristo, kən nəmegəhən pahrien rəhatəmat koatəhluaig ilat Kristo itəm tətətig e nego e neai ilau Uhgın. Nəmegəhən wi u, netəmim kəsotəplanən.

⁴ Nəmegəhən pahrien rəhatəmat in e Kristo əm. Kən nian Kristo otitəlig-pa min, kən Uhgın otəgətun Kristo kitat min kəm netəmim rafin, kən ilat okotəplan nəwirən ne nəsanənən rəhan.

Suatip ətuatip

⁵ Məto itəmat onəkotəkəike motapəs agın nolən tərət min rəha nətueintən, nolən tərət tol min-nulan: nīpitan ne nəman ne, koatit anion ilat min; ilat koatol nolən tərət tol naulisən o nənən; ilat koatolkeike pik ilat min o nolən tərət; təfagə rat tepət e rəhalat nətəligən; ilat naumis, kən nolən əh tahmen-pən məmə koatəfak kəm narmi nat min.

⁶ Nolən rat min əh tatol niki Uhgın titahmə, kən in otol nalpınən asol kəm netəmim itəm koatol nolən rat min əh.

⁷ Aupən ikın, nolən rat min əh koatərəməmə e rəhatəmat nəmegəhən.

⁸ Məto roiu əh, nəkotəkəike motos-irəkis ilat e rəhatəmat nəmegəhən, kən tol min-nəhlan: nīkitəmat təsarətən; nīkitəmat ne nohlitəmat təsatiperəh pikən tahmen e kaluəluə; əsolən tərət kəm netəmim; əsən ratən netəmim; əsənən nəghatən itəm tol naulisən o nənən.

⁹ Soteiuə-inən itəmat min məto-inu itəmat nəmotapeg rəkis nətəligən oas rəhatəmat kən motapəs rəhan nolən min,

¹⁰ kən nəmotuwın-in nətəligən wi. Uhgın tatos-ipinə nəmegəhən wi u kəm itəmat, matol məmə itəmat onəkotuwa motol əm mə in ne. Kən pəs nəkotitun wir in.

¹¹ Məto e natimnat min əh, in nat əpnarın əm okəmə ik etəm Isrel, o sənəmə ik etəm Isrel; okəm kəməhg-ipən ik o kəsəhg-ipənən ik; okəmə nəmol-wir skul o nəsol-wirən skul; okəmə ik slef əm kit o ik nakatərəməmə e netəmim. Məto nat asol in Kristo, kən tətətig min e nəmegəhən rəhatat rafin.

¹² Uhgın təmolkeike itəmat, kən mītəpun itəmat məmə rəhan min. Kən tol min-nulan: onəkotəkəike motasəkitun netəmim; motol təwir kəm netəmim; rəhatəmat nətəligən otəkəike mətatig ləhau; itəmat netəm mətig; kən nətəligən rəhatəmat otəfəməh. Otol nəghatən min əh, tahmen-pən mə nakoatuwin-in napən wir rəha Uhgın.

¹³ Nian suah kit otol nat kit otəsahmenən e niganəmtitəmat, kən nīkitəmat otəsahmə uəhaiən ron. Okəmə suah kit tatol tərət kəm itəmat kit, pəs in otos əm timis e nīkin, məto in otəkəike maluin kən in mol təwir əm kəm suah un. Saskəlīm-iəkisən e nīkim nolən tərət rəha etəmim itəm təmol kəm ik, məto ol təwir əm kəm in, tahmen-pən əm mə lərəməmə təmisaskəlīm-iəkisən nolən tərət rəhatat e nīkin, məto in təmol təwir əm kəm kitat.

¹⁴ Nat kəike itəm otəkəike matig e nikitəmat, in nolkeikeən. Otos motuwın-in tahmen-pən mə napən wır rəha Uhgın. Nian onəkotolkeike itəmat mın, kən tol itəmat nakoatuwa kitəh.

¹⁵ Otos nəməlinuən rəha Kristo pəs in tatərəmərə e nikitəmat, məto-inu Uhgın təmaun-in itəmat məmə nakotuwa kol kitəh, kən nakoatətig əm e nəməlinuən. Kən nian rafin otən kəm Uhgın məmə nikitəmat tətəgien o natimnat itəm in təmol kəm itəmat.

¹⁶ Otəgətun itəmat mın e nəghatən rəha Kristo, kən moatən e nətəligən təwir kəm itəmat mın məmə nəkotəkəike moatol, məsotapəsən. Otan napuən mın e Naoa rəha Napuən, ne napuən mın rəha niməfak, ne napuən mın itəm tətisi-pən e Narmın Rəha Uhgın. Otan ilat rafin tahmen-pən e nənwıwıən kit itəm tətisi-pən e nikitəmat matuwın kəm Uhgın. Inəh e nolən mın əh, pəs nəghatən wır rəha Kristo tətətig matəmegəh matəwiə wır e nikitəmat e nian mın rafin.

¹⁷ Natimnat rafin itəm noatol, ne nəghatən mın rafin itəm noatən, məto nəkotol əm e nərgi İərəmərə İesu. Kən nian rafin itəmat onəkotəkəike motən kəm Uhgın, tata rəhatat, məmə nikitəmat tətəgien o natimnat itəm İesu təmol kəm itəmat.

Nolən wi rəha tata, ne mama, ne nisualkələh

¹⁸ Nipitan, otisiai-in nərəmərəən rəha iaguıhl mın rəhatəmat, tahmen-pən əm mə pətan u in iəfak in otəkəike mol mihin.

¹⁹ Kən nəman, otolkeike rəhatəmat nipitagwəhl, kən motol təwir kəm ilat, məto əsotolən rəhatəmat nərəmərəən məmə otərəkin rəhatəmat nipitaguihl mın.

²⁰ Nisualkələh, otisiai-in rəhatəmat tata ne mama, məto-inu İərəmərə rəhatat nikin otəgien o nolən əh.

²¹ Itəmat tata mın, esotolən nalpınən taprəkis-in nərətən itəm nisualkələh koatol, məmə nikitəmat otahmə ron. Məto okəmə nəkoatol nəhlan elat, kən rəhalat nətəligən in otatite.

Nolən rəha slef ne rəhan iərəmərə

²² Slef mın, nian rafin onəkotəkəike motol nəwia netəm-iasol mın rəhatəmat, məto sənəmə nian əm itəm ilat koatehm itəmat lan məmə nikitəmat otətagien otəmat. Məto itəmat onəkotəkəike motol wək e nikitəmat pahrien rəha nos-ipənən nisaiiən kəm Uhgın.

²³ Wək naka itəm nəkoatol, otol e nikitəmat rafin tahmen-pən əm mə noatol wək rəha İərəmərə rəhatat, sənəmə noatol wək rəha etəmim əm.

²⁴ Məto-inu onəkotəkəike motitun wır məmə İərəmərə rəhatat in otos-ipa nətouən ətuatip rəha natimnat mın itəm nəkoatol ilat. Nətouən əh Uhgın tinəmən rəkis məmə otos-ipən kəm nenətın mın. ?Kən nəkotitun nat u? Nəkotol wək rəha suah inəh İərəmərə pahrien rəhatat, in İərəmərə Kristo.

²⁵ Məto etəmim itəm tatol nolən tərət, in otos ətuatip mın noan nətouən rəhan o nolən tərət, məto-inu Uhgın, in tatol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafin.

4

¹ Netəm-iasol mın itəm koatərəmərə, onəkotəkəike motol tətətuatip kən mahmen kəm rəhatəmat slef mın, məto-inu itəmat mın nəkotəkəike motitun məmə rəhatəmat mın Etəm-iasol in tətətig mın əpəh e nego e neai.

Pol təməgətun ilat

² Itəmat onəkotəkəike moatəghat-pən kəm Uhgın e nəfakən e nian rafin. Kən nian onakoatəfak, rəhatəmat nətəligən otəkəike mətətig lan, kən nian rafin agin nəkotəkəike moatən kəm Uhgın məmə nikitəmat tətəgien o natimnat itəm in təmol kəm itəmat.

3:14: Rom 13:8-10 **3:15:** 1 Kor 12:27; Efes 4:4; Fil 4:7 **3:16:** Efes 5:19 **3:17:** 1 Kor 10:31; Efes 5:20 **3:18:** Efes 5:22 **3:19:** Efes 5:25 **3:20:** Efes 6:1 **3:21:** Efes 6:4 **3:22:** Efes 6:5-8 **3:25:** Rom 2:11 **4:1:** Efes 6:9 **4:2:** Efes 6:18; Fil 4:6

³ Kæn io iakolkeike mæmæ itæmat nækotækæike motæfak min otimat min, mæmæ Uhgîn oteræh e suatip mæ ekotæn-iaræp nalpækau anionæn ræha Uhgîn e Kristo. Mæto-inu ematæn-iaræp næghatæn u inu kæn kahtosig-in-pæn io ron e kalapus.

⁴ Otæfak mæmæ iatæn-iaræp næghatæn æh tætuatip kæn mæpiæ wir tahmen æm mæ ekæike mol mihin.

⁵ Itæmat netæm noatæfak, pæs netæm kæsotæfakæn kotehm-pæn Iesu e nolæn min ræhatæmat, kæn e nian rafin onækotækæike moatehm wir mæ nolæn, ne næghatæn min ræhatæmat in otiuw Iaihlua min kotuwa o Iesu.

⁶ Itæmat nækotækæike moatæghat wir kæm ilat e næghatæn min æm u itæm tæwir kæn mætehen, kæn pæs ilat okotæto næghatæn min æh mæ kotæwir. Kæn itæmat onækotækæike motitun wir suatip min o nuhalpinæn næghatæn min ræhalat itæm koatæpæh o ræhatæmat nahatææn o Iesu.

Pol tæmahl-ipæn tæs mil katian olat

⁷⁻⁸ Etahl-ipinë piætæt etæm tæwir, Tikikas, in tatimnæ otæmat o nat kæiu æm mæmæ in otamnus næghatæn rafin ræhatimat kæm itæmat, kæn in otol nikitæmat tæmegæh. In piætæt kit itæm io ekolkeike pik. Nian rafin in tatætul matip o nasituæn lak e wæk ræha Iæramæra.

⁹ In tatimnæ ilau piætæt Onesimas. Nian rafin in tætahatætæ æskasik e Iesu, kæn itimat ekotolkeike pik in. In etæmim kit ræhatæmat. Ilau okuæn kæm itæmat namnusæn ræha natimnat rafin ikin-u.

Namnun næghatæn ræha Pol tæmuwin kæm ilat

¹⁰ Aristakas in tætatig e kalapus itimlau min. In tætahl-ipinë næghatæn wir kæm itæmat. Kæn Mak, in pia Panapas, in min tætahl-ipinë næghatæn wir ræhan kæm itæmat. Itæmat nænamos rækis ræhak næghatæn ron. Okæmæ in otimnæ ræhatæmat ikin, kæn nakotit motuwin moatehm wir.

¹¹ Kæn Josua Jastas, in min tætahl-ipinë næghatæn wir ræhan kæm itæmat. E noanol min ræha Isrel itæm koatahatætæ e Iesu, suah milæhal æm æh, ilæhal kætæhalasitu lak o wæk ræha nego ræha Uhgîn. Kæn suah milæhal æh, ilæhal kætæhalasitu pik lak e nian æskasik min itæm tatuwa e ræhak næmegæhæn.

¹² Epafra in ræhatæmat kit etæmim, in min tætahl-ipinë næghatæn wir kæm itæmat. In etæmim kit nian rafin tatol wæk ræha Iesu Kristo, kæn e nian rafin in tæfak æskasik otæmat. In tætapæh o Uhgîn mæmæ itæmat onakoatætul æskasik kæn motimætæ motitun wir natimnat rafin itæm Uhgîn tolkeike.

¹³ Ekitun nænæn kæm itæmat mæmæ suah u in tatol wæk æskasik o nasituæn etæmat, ne netæm Laotisia, ne netæm Hierapolis.

¹⁴ Tokita Luk etæm kitat kotalkeike pik, ne suah u Temas, ilau min katuah-ipinë næghatæn wir kæm itæmat.

¹⁵ Otahl-ipæn min ræhak næghatæn wir kæm piætæt ne winitat min æpæh Laotisia, ne pætan æh Nimfa, ne netæm koatæfak e nian min rafin æh ræhan ikin.

¹⁶ Mæto e nian onækotæfin rækis ræhak naoa un, kæn motæike motahl-ipæn kæm netæm Laotisia mæ ilat okotæfin min kæm netæmim ræha nimæfak æh-ikin. Kæn e nolæn kitæh min, itæmat onækotækæike motæfin min naoa ræha netæm Laotisia.

¹⁷ Kæn itæmat nækotækæike motæn-ipæn kæm Akipas mæmæ in otækæike mol rafin wæk itæm Iæramæra ræhatat in tæmos-ipæn kæm in mæmæ otol.

¹⁸ Io Pol, iatos pen matæte æm e nelmæk næghatæn u ræha nænæn tæwir kæm itæmat. Sotaluinæn sen itæm kæmælis io lan e kalapus. Pæs Uhgîn otasitu etæmat kæn mawte-in ræhan næwiræn tætatig otæmat.

1 Tesalonaeka

Naoa itəm Pol təmaupən mətə tuwın kəm iəfak mın ikin Tesalonaeka

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 1 Tesalonaeka

?Pah təmətə naoa u? Aposol Pol təmətə naoa u.

?Təmətə tatuwın kəm pah? Təmətə tatuwın kəm niməfak əpəh Tesalonaeka.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Pol təmətəuoun niməfak əpəh Tesalonaeka e nup kəiu o kisił əm tinuwın rəkis, kən in niməfak wi kit. Netəm rəha niməfak okotəkəike kəwiə e nəmegəhən rəhalat. İlat neen, kəmotuwın e nian iəkis mın mətə-inu kotahatətə e Kristo. Kən neen kəsotitun wırən nian itəm İesu otitəlig-pa mın lan e nətueintən. Neen nıkilat təht məmə İesu otuwa uəhai mın əm. Kən motəruru məmə netəmim kəmotimis uarisig e İesu titəlig-pa mın, okahro ilat.

?Təmətə naoa u o naka? Pol təmətə naoa u məmə otıləs-ipər nətəligən rəhalat, kən mol nahatətəən rəhalat təkəsik. Kən molkeike məmə otos-ipən nəgətunən neen itəm tətuatıp e nitəlig-pa mınən rəha İesu Kristo.

Pol təmən təwir kəm ilat

¹ İo Pol, ne Saelas,* ne Timoti, etəhalən təwir kəm itəmat u niməfak əpəh ikin Tesalonaeka. Itəmat nəmotuwa kitiəh o Tata Uhgın ne İərəmərə İesu Kristo.

Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwırən ne nəməlinuən kəm itəmat.

² Nian rafin etəhalən-ipən kəm Uhgın məmə nikitiməhal tagien otəmat, kən mətəhaləfak otəmat e nəfakən rəhatiməhal.

³ Nian etəhaləfak kəm Tata Uhgın, nikitiməhal tagien mətə-inu nian rafin nikitiməhal tataht nat kisił, kit u rəhatəmat wək itəm tətisi-pən e nahatətəən rəhatəmat, ne rəhatəmat wək əskəsik o nasituən e netəmim itəm tətisi-pən e nolkeikeən rəhatəmat, ne nolən rəha nətul əskəsikən rəhatəmat e nian iəkis mın itəm koatuwa e rəhatəmat nəmegəhən, kən nəkotol nəhlan mətə-inu nəmotələhəu-pən əskəsik rəhatəmat nətəligən e İərəmərə İesu Kristo.

⁴ Piak mın ne wınik mın itəm Uhgın tolkeike itəmat. Nikitiməhal tagien mın otəmat mətə-inu ekəhalitun məmə Uhgın təmitəpun itəmat.

⁵ Kən ekəhalitun nat u, mətə-inu namnusən təwir itəm eməhalən kəm itəmat, sənəmə təmuwa e nəghatən əm, mətə təmuwa mın e nəsanənən, ne Narmın Rəha Uhgın, kən kitat kotitun wır məmə in nıpahrienən. Kən nian emotatig kitat mın itəmat, nəkotitun məmə nolən rəhatimat in təwir məmə otasitu etəmat.

⁶ Kən itəmat nəkotasgəwın itiməhal ne İərəmərə e nolən u: nəmotos pap nahməən asol, mətə nəmotos nəghatən e nıkin agien itəm Narmın Rəha Uhgın təmos-ipinə.

⁷ Tol nəhlan, e nolən rəhatəmat nəmotəgətun suatıp wır kit kəm iəfak mın əpəh Masetonia ne Akaea məmə kotasgəwın itəmat.

⁸ Nəmotən-iarəp nəghatən rəha Uhgın tahmen e təwi təmasək kəto ikin mın rafin, kən sənəmə əpəh Masetonia ne Akaea əm, mətə netəmim ikin mın rafin kotitun rəhatəmat nahatətəən. ?Kən ekəhaləkəike məhalən-iarəp namnusən rəha nahatətəən rəhatəmat, o kəp?

⁹ Kəp, mətə-inu ilat atıp koatən-iarəp məmə nian emotuwa moatəplan itəmat, nikitəmat tagien o nətoən nəghatən rəhatiməhal. Koatən-iarəp məmə itəmat nəmotəuhlin məntaatəmat o narmi nat mın, kən motuarisig-in Uhgın itəm tətəmegəh, kən in Uhgın pahrien,

* **1:1:** E nəghatən Kris, nərgin u Saelas in 'Silfanus' **1:1:** Wək 17:1-9 **1:3:** 1 Kor 13:13; Kol 1:4-6 **1:5:** 1 Kor 2:4-5 **1:6:** Wək 17:5-9

¹⁰ Kæn nakoatəsahgin Nätin u Iesu, itäm tәмisi-pән e nego e neai, kæn Uhgın tәmosmegәh in e nimisән, kæn in otosmegәh kitat o nalpınән ne nemәha rәha Uhgın itәм tatuwa.

2

Wәk rәha Pol әpәh Tesalonaeka

¹ Piak min ne winik min. Nәkotitun mәмә nian itimәhal emәhaluwa mәhalehm itәmat, nuwamән rәhatimәhal, in sәнәmә tol nat әnnapın әm, mәto tәmol noan.

² Kæn itәmat nәkotitun mәмә әpәh Filipae, netәmim kәmotol tәrat kәм itimәhal, kæn motәhai motән rat itimәhal, mәto Uhgın rәhatat tәmasitu etimәhal, kæn itimәhal esәhalәginән nән-iarәpән rәhan namnusән tәwir kәм itәmat, nat әnnapın netәmim kәmotalkut mәмә okotән-iәhau itimәhal.

³ Tol nәhlan mәto-inu rәhatimәhal nәghatән o niuwән rәhatәmat nәtәligән tәsietән e nәtәligән rat min o nikin itәм tәsәtuatipән, kæn esәhlalkutән o neiuә-inән itәmat.

⁴ Kәp, esәhalolән nәhlan. Mәto nian etәhalәghat, ekәhalitun mәмә Uhgın tәmuag-pән rәkis e nikitimәhal, kæn tәmән mәмә itimәhal etәhalahmen mәмә etәhalән-iarәp namnusән tәwir, kæn in tәmәlәhәu-pән e nelmitimәhal. Kæn ekәsahlәghatән mәмә netәmim nikilat otagian otimәhal, mәto etәhalәghat mәмә Uhgın nikin otagian otimәhal, kæn in Uhgın itәм tatuag-pән e nikitimәhal.

⁵ Nәkotitun mәмә itimәhal esәhaluwamән otәmat mәмә ekәhaliuw nәtәligән rәhatәmat e nәghatән әtehen min. Kæn esәhalән-iarәpән namnusән tәwir kәм itәmat mәмә ekәhalos rәhatәmat mәni. Kæn Uhgın, in titun nikitimәhal mәмә nәghatән u in nipahrienән.

⁶ Itimәhal esәhaluwamән mәмә itәmat kit o etәmim әnnapın әm kit otilәs-ipәр itimәhal.

⁷ Kæn nat kit min, mәto-inu itimәhal aposol min rәha Kristo, ekәhalitun nәнән mәмә nәkotәkәike motisiai-in itimәhal tahmen e etәm-iasol milәhal, mәto emәsәhalolән. Nian etәhlatig kitat min itәmat, nolән rәhatimәhal tımәtig tahmen e mama kit itәм tatehm wir nәtin min.

⁸ Nikitimәhal tagien mәмә ekәhalән-iarәp namnusән tәwir, mәto sәнәmә mәмә ekәhalән-iarәp әm, mәto emәhalol natimnat rafin itәм ekәhalitun nolән mәмә otasitu etәmat. In tahmen mәмә emәhalos-ipinә nәmegәhән rәhatimәhal, mәto-inu itimәhal emәhalolkeike itәmat, kæn nәmotuwa rәhatimәhal netәmim.

⁹ Piak min ne winik min. ?Nikitәmat tatәht, o kәp, wәk әskasik itәм emәhalol? Nian itimәhal emәtәhlamnus-iarәp namnusән tәwir rәha Uhgın kәм itәmat, itimәhal emәhalol wәk e nelmitimәhal laulaugin mәtoarus-pән lapın mәмә esәhalәtapәh-inән nat kit otәmat.

¹⁰ Itәmat ne Uhgın, nәmotәplan kæn motitun nән-iarәpән mәмә nian emәtәhlatig kitat min itәmat iәfak min, nolән rәhatimәhal in tәtuatip, kæn Uhgın tәtagien lan, kæn etәmim kit tәsosән nipәgnәmtin kit itәм tәrat otimәhal.

¹¹ Itәmat nәkotitun mәмә itimәhal emәhalol tәwir kәм itәmat rafin tahmen e tata kit tatehm wir nenәtin min.

¹² Kæn e nolән kitiah әm, etәhalem әskasik itәmat, kæn mәtәhalilәs-ipәр rәhatәmat nәtәligән, mәtәhalәtapәh әskasik mәмә nәmegәhән rәhatәmat otәtuatip e niganәmti Uhgın, kæn nikin tagien lan. Uhgın u, tәtaun-in itәmat mәмә nakotuwa e nәrәmәрән ne nәwirән rәhan.

¹³ Kæn nian rafin, itimәhal ekәhalән tagkiu kәм Uhgın mәto-inu nian nәmotos nәghatән rәha Uhgın itәм nәmotәto otimәhal, kæn motos tatig e nikitәmat, kæn nikitәmat tәsәhtән mәмә in nәghatән rәha netәmim әm, mәto nikitәmat tәht mәмә in nәghatән rәha Uhgın, kæn pahrien in nәghatән rәhan. Kæn nәghatән u tatol wәk e nәmegәhән rәhatәmat, netәm nakoatән nipahrienән lan.

¹⁴ Kæn piak min ne winik min, næmotos næratæn tahmen e nimæfak min ræha Uhgîn e Kristo Iesu æpæh Jutia aupæn. Nat æpnapin mæmæ ilat netæmim imatæmat atip ikin, mæto ilat kæmotol terat kæn itæmat tahmen æm e noanol min ræha Isrel kæmotol tærat kæn iæfak min æpæh Jutia.

¹⁵ Kæmotohamnu Iæræmæra Iesu, ne ien min, kæn motæhg-iaræp itimat ekotiet. Nolæn ræhalat tatol niki Uhgîn tæsagienæn, kæn ilat tikimîr min o netæmim rafin,

¹⁶ mæto-inu kotalkut mæmæ okotæn-iæhau itimat o næghatæn kæn Iaihlua min mæmæ Uhgîn otosmegæh ilat. E nolæn æh, ilat koatuargætæn ræhalat nolæn rat mætoarus tahmen. Mæto roiu æh, nemæha ne nalpinæn ræha Uhgîn tinuwa olat.

Pol tæmolkeike mæmæ otæplan ilat

¹⁷ Piak min ne winik min. Nian emæhaluwîn isæu otæmat nian noan mæsin æm, mæto emæhalolkeike pik mæmæ ekæhalæplan min itæmat. Nipahrienæn, nipætîtat isæu otat min, mæto nætæligæn ræhatat kitæh. Kæn emæhlalkut pik mæmæ ekæhalitælig mæhalæplan itæmat,

¹⁸ mæto-inu emæhalolkeike mæmæ ekæhalimnæ otæmat. Io, Pol, emalkut nian tepæt, mæto Setan tæmahtosig-in suatip otimæhal.

¹⁹ ?Tahro ekæhalolkeike pik mæmæ ekæhalæplan min itæmat? ?Tol næhlan mæto-inu, nian Iæræmæra Iesu otuwa min, pah min un emæhalælæhæu-pæn nætæligæn æskasik ræhatimæhal elat mæmæ ilat noa wæk wir ræhatimæhal? ?Kæn nikitimæhal otagien min o pah min? ?Kæn pah min un in ræhatimæhal nætouæn itæm nikitimæhal otagien elat? ?Itæmat, o kæp? Æwæh, itæmat u.

²⁰ Nipahrienæn, itimæhal ekæhlausit otæmat, kæn nikitimæhal tagien otæmat.

3

¹ Tol næhlan, nian nikitimæhal tæmæpou kæn iuæhkîr nikitimæhal titægit, mæto-inu itimæhal ekæhalæruru mæmæ nækotatig tæwir æm o kæp, kæn itimæhal emæhalælis næghatæn mæmæ io ne Saelas ekætuatig Atens,

² emuahl-ipinæ Timoti mæmæ in otimnæ mæplan itæmat. In piatat kit itæm tatol wæk ræha Uhgîn itimæhal min o næn-iaræpæn næghatæn ræha Uhgîn. In tæminæh otæmat mæmæ otasitu etæmat mîlæs-ipær ræhatæmat nætæligæn, kæn mol itæmat nækotætul æskasik e ræhatæmat nahatætæn,

³ mæmæ næratæn itæm tatuwa roiu, okol tæsolæn nikitæmat tæht pik. Nækotitun rækis mæmæ in nætæligæn ræha Uhgîn mæmæ netæmim okotol tærat etat næhlan.

⁴ Nipahrienæn, nian emætæhlatig kitat min itæmat, emæhalækæike mætæhalæn kæn itæmat mæmæ okol tærat kæn kitat. Kæn itæmat nækotitun wir mæmæ tinuwa mol nipahrien lan tahmen æm mæmæ itimæhal emæhalæn mihin.

⁵ O nat æh, nian nikitimæhal tæmæpou kæn iuæhkîr nikitimæhal titægit, kæn emahl-ipinæ Timoti mæmæ otimnæ mæplan-tu ræhatæmat nahatætæn, mæmæ tatæskasik æh, o kæp. Ekatægin mæmæ e suatip kit, Setan u etæmim ræha nos-ipæn-os-ipænæn, in tos-ipæn-os-ipæn kæn itæmat, kæn wæk ræhatimæhal in tol nat æpnapin æm.

Timoti tæmæn-iaræp namnusæn tæwir

⁶ Kæn roiu æh, Timoti tæmitælig-pa min otimlau, kæn matos namnusæn tæwir e ræhatæmat nahatætæn ne nolkeikeæn. Tæmæn-ipa kæn itimlau mæmæ nikitæmat tatæht æh itimæhal e nâgienæn, kæn motolkeike mæmæ nækotæplan itimæhal, tahmen æm mæmæ itimæhal ekæhalolkeike mæmæ ekæhalæplan itæmat.

⁷ Tol næhlan, piak min ne winik min, nat æpnapin emæhlatig e næratæn, kæn mætæhalæto nahmææn, mæto namnusæn ræha nahatætæn ræhatæmat tæmîlæs-ipær ræhatimæhal nætæligæn otæmat.

⁸ Nian eməhalos namnusən məmə nəkoatətul əskasik əh o İərəmərə, kən ekəhaləto məmə enəhalos mın nəmegəhən.

⁹ Nian ekəhalətul e niganəmti Uhgın, nagiənən rəhatiməhal otəmat in iahgin, kən ekəhalən kəm Uhgın məmə nikitiməhal tagien pik otəmat.

¹⁰ E nian rafin, nərauiəgən ne lapın, etəhaləfak əskasik məmə ekəhaləplan mın itəmat, kən məhaləgətun itəmat e nat naka nəkotəruru əh məmə rəhatəmat nahatətəən otəwio məskasik.

¹¹ Kən pəs rəhatat Uhgın atip, u Tata rəhatat, ne İərəmərə İesu rəhatat, kioal suatip rəhatiməhal məmə ekəhalımnə məhalehm itəmat.

¹² Pəs İərəmərə tol nolkeikəən rəhatəmat otepət mər marioah otəmat ne netəmim rafin, tahmen e nolkeikəən rəhatiməhal otəmat tepət.

¹³ Pəs in tol nikitəmat təsanən məmə, nian İərəmərə İesu tatuwa mın ilat rəhan mın netəmim, kən nakotətul e niganəmti rəhatat Uhgın u Tata rəhatat, kən nəkotətuatip kən nolən kit tikə məmə otıləs pikən itəmat.

4

Nəmegəhən rəhatəmat təkəike mol Uhgın nikin tagien

¹ Piak mın ne wınik mın, roiu ekəike məghat e natımnat mın neen. Eməhaləgətun rəkis etəmat nolən naka itəm nəkotol məmə Uhgın nikin otagien otəmat. Kən pahrien, nəkoatol mihin. Kən roiu etəhalətapəh otəmat kən mətəhalətapəh əskasik e İərəmərə İesu məmə nəkoatol əm nulan tatuwin matuwın məsin mın.

² Otol nəhlan məto-inu itəmat nəkotitun suatip itəm eməhaləgətun itəmat lan e nərəmərəən rəha İərəmərə İesu.

³ Nətəligən rəha Uhgın məmə in təmələhəu kalın itəmat məmə rəhan mın məmə nəkoatol nat itəm tətətuatip wır: sotətəu-pənən suatip rəha nıpitan ne nəman itəm koatit anion ilat mın.

⁴ Itəmat kitiəh kitiəh nəkotəkəike motərəməərə e nıpətətəmat e nolən itəm təwır mətuatip kən katisiai-in.

⁵ Sotolən nolən rəha nətəu-pənən nətəligən əskasik o nit anionən pətan o iərman. Nolən əh rəha netəm kəsotəfakən kotəruru Uhgın.

⁶ Kən e natımnat mın əh, sotolən tərət e piatəmat mın o nakləh-inən pətan rəha suah pisin. İərəmərə otol nalpınən kəm netəm mın u itəm kotol nolən mın itəm tol nəhlan, kən enəhalən rəkis nat u kəm itəmat o nəhgaiirən etəmat.

⁷ Tol nəhlan məto-inu Uhgın təməsaun-inən kitat məmə okotamkimik e niganəmtin, məto okotatig e nəmegəhən itəm kəmotələhəu kalın məmə rəhan.

⁸ Tol nəhlan, etəm tatəuhlin məntaan e nəgətunən əh, sənəmə tatəuhlin məntaan kəm etəmim, məto tatəuhlin məntaan kəm Uhgın itəm təmos-ipa Narmin Rəhan kəm itəmat.

⁹ Nəkotitun rəkis nolən rəha nolkeikəən itəmat iəfak mın, kən inu sənəmə nat kit itəm ekəkəike məte e naoa, məto-inu Uhgın təməgətun rəkis itəmat o nolkeikəən itəmat mın.

¹⁰ Kən pahrien, nakotolkeike piatat mın rafin ikın Masetonia. Məto, piak mın ne wınik mın, ekəhalətapəh əskasik məmə nəkotol mihin tatuwin nulan məsin mın.

¹¹ Itəmat nəkotəkəike motalkut o nətəu-pənən suatip rəha nəmegəhən itəm in təməlinu, kən motol atip rəhatəmat wək, kən nəkotol wək e nelmitəmat tahmen əm məmə eməhalən mihin kəm itəmat.

¹² Otol nəhlan məmə rəhatəmat nəmegəhən otiuw-pa nisaiiən rəha netəm ihluə mın, kən itəmat nəsoğileən e suah kit.

Nuwamən rəha İərəmərə

¹³ Piak mın ne wınik mın. Ekəhalolkeike məmə itəmat nəkotəkəike motitun netəm mın u itəm kəmotimis. Kən esəhalolkeikəən məmə itəmat nakotasək tahmen e netəmim itəm kəsotələhəu-pənən rəhalat nətəligən e Uhgın.

¹⁴ Kitat kotahatətə məmə İesu təmimis kən məmegəh mın, kən nikitat titun məmə nian İesu otuwa mın, kən Uhgın otol məmə, netəm mın u itəm kinotahatətə rəkis e İesu nian kəmotimis, okotuwa mın ilat İesu.

¹⁵ Kən ekəhalən kəm itəmat nəghatən ətuatip rəha İərəməərə məmə, kitat u itəm koatəmegəh əh motatig mətoarus nuwamən rəha İərəməərə, pahrien kitat okol kəsotaupən-inən netəm mın u itəm kəmotaupən kəmotimis.

¹⁶ Məto İərəməərə ətuatip əm oteiuaiu-pa e nego e neai, kən mən-iarəp əfəməh, kən etəm-iasol rəha nagelo mın otagət əfəməh, kən netəmim okotəto təwi rəha Uhgın, kən netəm mın u itəm kinotahatətə rəkis e İesu nian kəmotimis, okotəmegəh motaupən motər.

¹⁷ Kən uarisig lan, kitat netəm koatəmegəh əh motatig, okotər kitat mın ilat e nimal napuə məmə okotəplan İərəməərə e magoagəp. Kən tol nəhlan, okotatig kitat İərəməərə namnun tikə.

¹⁸ Tol nəhlan, otıləs-ipər nətəligən rəhatəmat mın e nəghatən mın u.

5

¹ Piak mın ne winik mın. Təwir əm məmə esətəən kəm itəmat e nian ətuatip rəha natimnat mın əh,

² məto-inu itəmat nəkotitun rəkis məmə Nian Rəha İərəməərə otuwa tahmen e iakləh itəm tatuwa lapın, nian netəmim kotəruru.

³ Nian netəmim koatən məmə, “Natimnat rafin təməlinu, kən nəratən tikə,” kən nəratən otuwa olat uəhai əm, tahmen e pətan itəm məntaan titəhmə o neməkən, kən okol netəmim kəsotagimən.

⁴ Məto piak mın ne winik mın, nəsoətətulən e napinəpən e natimnat mın əh, kən nuwamən rəha nian əh otəsolan itəmat nəkotaut tahmen e nuwamən rəha iakləh kit.

⁵ Itəmat rafin nenəti nəhag-əhagən ne nenəti nianən. Kitat sənəmə netəmim rəha lapın ne napinəpən.

⁶ Kən tol nəhlan, pəs kəsotolən tahmen e netəm mın u kotapıl, məto pəs kotaiir kən moatehm wir rəhatat nətəligən ne rəhatat nolən mın,

⁷ məto-inu netəm mın u koatapıl, ilat koatapıl lapın, kən netəm mın u itəm koatapıs, ilat koatapıs lapın.

⁸ Məto pəs kitat kotərəməərə e rəhatat nolən mın, məto-inu kitat netəm rəha nianən. Pəs kotaskəlim nolən rəha nahatətəən ne nolkeikeən, inu tahmen e mopael kit itəm tatuwin-in iaen kit itəm tatətlosig-in manikiləhatəm, kən pəs kotələhəu-pən əskasik rəhatat nətəligən e Uhgın, inu tahmen e mopael kit itəm tatuwin-in hat əskasik kəmol e iaen itəm tatəfətəin rəhn-kapətəm.

⁹ Pəs kotol nəhlan məto-inu Uhgın təsitəpunən kitat məmə neməha ne nalpınən rəhan otuwa otat, məto təmitəpun kitat məmə in otosmegəh kitat e rəhatat İərəməərə İesu Kristo.

¹⁰ Təmimis otat məmə kitat kotitun natigən kitiəh kitat mın okəmə koatəmegəh o kəmotimis.

¹¹ Tol nəhlan, otıləs-ipər rəhatəmat mın nətəligən, kən otasitu etəmat mın məmə natol nahatətəən rəhatəmat təskasik. Pahrien, inu nolən itəmat nəkotol u-roiu.

Namnun nəghatən rəha Pol

¹² Piak mın ne winik mın. Roiu ekəhalətapəh otəmat məmə nakotisiai-in netəm mın u koatol wək əskasik itəmat mın ilat, moatərəməərə etəmat e İərəməərə, kən moatən kəm itəmat nian nəkoatol tərət.

¹³ Otisiai-in wir ilat motolkeike ilat o wək itəm koatol, kən motatig e nəməlinuən itəmat mın itəmat mın.

¹⁴ Kæn piak min ne winik min, etəhalətapəh əskasik məmə nakotəghat əskasik kəm netəm min u kəsotolən nat kit. Otiləs-ipər nətəligən rəha netəm nikilat təpou. Otasitu e netəm itəm rəhalat nəsanənən tikə. Otol rəhatəmat nətəligən təfəməh kəm netəmim rafin.

¹⁵ Okəmə suah kit otol nat kit təsahmenən etəmat, kæn itəmat nəsotalpinən nitai nəratən, məto nian rafin, itəmat nəkotəkəike motalkut məmə nəkoatol təwir kəm itəmat min ne netəmim pisin min.

¹⁶ Nikitəmat otəkəike mətagien nian rafin;

¹⁷ kæn moatəghat kəm Uhgın e nəfakən nian rafin;

¹⁸ kæn nian rafin otən kəm Uhgın məmə nikitəmat tagien, nat əpnapin nəkotatig e nəwirən, o nəratən. Otol nat miləhal əh məto-inu iləhal nəwia Uhgın otəmat e Kristo Iesu.

¹⁹ Sotahləmisən nigəm rəha Narmın Rəha Uhgın;

²⁰ əsotənən məmə nəghatən itəm Uhgın təmos-ipinə kəm suah kit, in tol nat əpnapin əm lan.

²¹ Otəplan wir kæn motakil wir natimnat rafin, kæn otaskəlīm tiəkis nat itəm təwir,

²² kæn motapəs natimnat rafin itəm tərət.

²³ Pəs Uhgın pisin əm itəm in Uhgın rəha nəməlinuən, otol itəmat məmə rəhan pisin əm un itəmat. Pəs Uhgın otol məmə narmın rafin rəhatəmat, ne nəmegəhən rafin rəhatəmat, ne nipətətəmat rafin okotətuatip məmə nipəgnəmtin tikə otəkul-pən etəmat nian rəhatat Iərəməərə Iesu Kristo tatuwa min.

²⁴ Etəm tətəun-in itəmat, nian rafin tatol rəhan nəghatən, kæn in otol natimnat min əh.

²⁵ Piak min ne winik min. Otəfak otimat.

²⁶ Otən təwir kəm itəmat min tahmen məmə itəmat kitəh əm e Kristo.

²⁷ E nərgi Iərəməərə, iatən əskasik kəm itəmat məmə nakotəfin naoa u kəm piak min ne winik min rafin.

²⁸ Pəs rəhatat Iərəməərə Iesu Kristo otawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat.

2 Tesalonaeka

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Pol təməte tuwin kəm iəfak min ikin Tesalonaeka

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 2 Tesalonaeka

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm niməfak əpəh Tesalonaeka

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Netəmim tepət e niməfak, koatol nəruruən e nuwamən rəha Iesu. Koatos nian iəkis tepət, kən neen nīkilat tatəht məmə inəh nəmətətin itəm tatəgətun məmə otəsuwəhən, Iesu titəlig-pa min. Kəsotitun wirən nīpəti naoa aupən rəha Pol (inu 1 Tesalonaeka). Kən neen koatən məmə Iesu otitəlig-pa uəhai əm, kən ko kəsotol wək pikən. Məto ilat koateiuə əm məto-inu koatəlpah.

?Təməte naoa u o naka? Pol təməte naoa u məmə otələhəu ətuatip nətəligən rəhalat e nītəlig-pa minən rəha Iesu.

Pol təmən təwir kəm ilat

¹ Io Pol, ne Saelas,* ne Timoti, etəhalən təwir kəm itəmat u niməfak əpəh ikin Tesalonaeka. Itəmat nəmotuwa kitiəh o Uhgın rəhatat Tata, ne Iərəməərə Iesu Kristo.

² Pəs Uhgın Tata, ne Iərəməərə Iesu Kristo okuawte-in rəhalau nəwirən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Nənwiwian ne nəfakən rəha Pol

³ Piak min ne winik min. Nian rafin itiməhal ekəhaləto məmə ekəhaləkəike məhalən kəm Uhgın məmə nikitiməhal tagien otəmat. Kən tətəuatip əm məmə ekəhalol mihin nəhlan, məto-inu nian rafin nahatətəən rəhatəmat tatuwa matəskasik, kən nian rafin itəmat rafin noatolkeike pik itəmat min, kən nolkeikeən ne nahatətəən əh katutəwīə matuər mətian mətian.

⁴ Tol nəhlan, itiməhal etəhalən-iarəp kəm netəmim rəha niməfak rəha Uhgın e ikin min rafin məmə nikitiməhal tagien pik otəmat. Itiməhal etəhalən nəhlan məto-inu nian rafin, itəmat nəkoatətul əskasik e nəmegəhən rəhatəmat e Kristo, kən itəmat motaskəlim əskasik əh nahatətəən rəhatəmat, nat əpnəpən netəm ihluə koatol tərət kəm itəmat, kən mol itəmat nakoatəto nahməən tepət.

⁵ Natimnat min əh tatəgətun məmə nolən rəha Uhgın o nakilən netəmim, in tətəuatip əm. Nakoatos nahməən o nərəməərəən rəha Uhgın, kən noan nətul əskasikən e nərətən rəhatəmat, Uhgın otəfin itəmat məmə nakotahmen-in nuwinən e nərəməərəən rəhan.

⁶ Tol nəhlan məto-inu nolən rəha Uhgın in tətəuatip, kən in otol nalpinən kəm ilat u koatol nərətən kəm itəmat,

⁷ kən o nian kit in otos-ipinə namegən kəm itəmat itəm nakoatos nahməən, kitat min itəmat. Natimnat min əh okotuwa motol nīpahrienən nian Uhgın otol-arəp Iərəməərə Iesu itəm otisi-pən e nego e neai. In otuwa e nigəm itəm tatuəp pik ilat rəhan nagelo min itəm kotəsanən.

⁸ In otol nalpinən kəm itəm min u kotəruru Uhgın kən məsotətəu-pənən namnusən təwir rəha Iərəməərə Iesu rəhatat.

⁹ Uhgın otol nalpinən kəm ilat e nərətən itəm namnun tikə. Kən otahtosig-in lilin ilat e nigənamti Iərəməərə ne nəhag-əhagən asol rəha nəsanənən asol rəhan.

¹⁰ Nat u otuwa e nian Iesu tatuwa min. In otos nənwiwian o natimnat itəm təmol kəm iəfak min rəhan, kən narmilat otiwig ron, itəmat min itəmat min ilat məto-inu nəmotəhatətə e rəhatiməhal nəghatən itəm eməhalən kəm itəmat.

* **1:1:** E nəghatən Kris, nərgin u Saelas in 'Silfanus' **1:2:** Rom 1:7 **1:4:** 2 Kor 7:4; 1 Tes 2:19 **1:6:** Rom 12:19
1:7: 1 Tes 3:13 **1:8:** Aes 66:15 **1:9:** Aes 2:10 **1:10:** Kol 3:4

¹¹ O natimnat min u, nian rafin etəhaləfak otəmat məmə Uhgın otəfin itəmat məmə nakotahmen-in rəhan naunən. Kən etəhaləfak məmə Uhgın otol wək e nəsanənən rəhan məmə, nətəligən wir itəm nakotolkeike məmə nakotətəu-pən, ne wək wir min itəm tətisi-pən e nahatətəən rəhatəmat, okotol noan.

¹² Itiməhal etəhaləfak nəhlan məmə katiləs-ipər nərği İərəməərə İesu o natimnat itəm təmol e nəmegəhən rəhatəmat, kən in otiləs-ipər itəmat. Natimnat min əh otuwa e nəwirən rəha Uhgın rəhatat ne İərəməərə İesu Kristo.

2

Etəm Tatol Təfagə Rat Agın Nian Rafin

¹ Piak min ne winik min. Pəs ekəghat e nian rəhatat İərəməərə İesu Kristo otuwa min lan, kən Uhgın otuəfimın kitat min Kristo lan.

² Etəhalətapəh məmə nikitəmat təsəht pikən, kən məsotautən e nəghatən eiua kit itəm katən məmə itiməhal eməhalən. Katən məmə in nəghatən itəm tətisi-pən o Uhgın, o namnusən kit, o naoa kit itəm tatən məmə Nian Rəha İərəməərə tinuwa rəkis.

³ Sotolən etəmim kit teiua-in itəmat e nəghatən kit, məto-inu nian əh otəsuwamən mətoarus nian itəm netəmim okotuwa tikimır min rəha Uhgın motol nəluaginən ilat min, kən Uhgın otol-arəp Etəm Tatol Təfagə Rat Agın Nian Rafin, itəm Uhgın otərəkin pahrien tətəu-pən əm rəhan nalpəkəuən aupən rəkis.

⁴ In otuwa tikimır e natimnat rafin itəm netəmim koatəfak ron, ne natimnat rafin itəm koatən məmə rəhalat uhgın min. In əm un otiləs-ipər atip in ilis e natimnat min rafin. Kən in otuwın məpələh e Nımə Rəha Uhgın, kən mən məmə in Uhgın.

⁵ ?Tahro? ?Nəmotəluin məmə nian emətətig kitat min itəmat, emətən-ipinə natimnat min u?

⁶ Kən nınotitun nat naka itəm tətəhtosig-in etəm əh-roiu məmə Uhgın otol-arəp in e nian ətuatip rəhan.

⁷ Nəsanənən anion rəha Təfagə Rat Agın tinatol wək rəkis. Məto etəm itəm tətəhtosig-in nəsanənən əh, in otol nəhlan mətoarus-pən Uhgın otos-irəkis.

⁸ Kən Uhgın otol-arəp Etəm Tatol Təfagə Rat Agın Nian Rafin, itəm İərəməərə İesu otərəkin in e nımətag e nohlin, kən mərəkin agın e nəhag-əhagən rəha nuwamən rəhan.

⁹ Etəm Tatol Təfagə Rat Agın Nian Rafin otuwa mol wək e nəsanənən rəha Setan, kən in otol nat pispis eiueiua min, ne nəmtətin eiueiua min, ne nat eiueiua min itəm otol narmi netəmim tatiwig,

¹⁰ ne nəratən pisin pisin min rafin itəm koteiua-in netəm min u itəm kotaliwək e suatip tatuwin e nalpinən. Uhgın otərəkin ilat məto-inu kəmotən əskasik məmə kəsotolkeikəən nıpahrienən itəm titun nosmegəhən ilat.

¹¹ O nətəligən əh, Uhgın tahl-ipən kəm ilat nat kit təsanən itəm tatol nətəligən rəhalat tatəluə. Tahl-ipən nat əh məmə okotən nıpahrienən e neiueiuaən.

¹² Kən tahl-ipən məmə Uhgın otən-iarəp nalpinən rəha netəmim rafin itəm kəsotənən nıpahrienən e nıpahrienən, məto koatəto təwir agın nian koatol nolən min itəm tərat.

İfak min okotəkəike motətul əskasik

¹³ Piak min ne winik min itəm İərəməərə tolkeike. Nian rafin ekəhaləkəike məhalən tagkiu kəm Uhgın otəmat, məto-inu e nətuounən Uhgın təmitəpun itəmat məmə otosmegəh itəmat. In otol nəhlan e wək rəha Narmın Rəhan itəm tatələhəu kalın itəmat məmə rəhan, kən otosmegəh itəmat e nahatətəən rəhatəmat e nıpahrienən.

¹⁴ Uhgın təmaun-in itəmat o natimnat min əh e namnusən təwir itəm etəhalən-iarəp, məmə kitat kotuwa kitiəh kitat rəhatat İərəməərə İesu Kristo e rəhan nisiiian, ne nəsanənən, ne nəhag-əhagən.

¹⁵ Tol nàhlan, piak min ne winik min, otətul əskasik kən motaskəlim nəgətunən itəm eməhalos-ipinə kəm itəmat e nəghatən itəm təmiet e nohlitiməhal, o nəghatən itəm nəmotafin e naoa eməhalahl-ipinə.

¹⁶ Uhgın rəhatat Tata təmolkeike kitat, kən e nəwırən rəhan təmiləs-ipər nikitat nammun tikə, kən təmol məmə kitat okotələhəu-pən əskasik rəhatat nətəligən lan. Kən pəs rəhatat İləməmə İesu Kristo atıp ilau Uhgın Tata,

¹⁷ okialəs-ipər nikitəmat kən mioal itəmat nakotəsanən e nolən wır min rafin ne nəghatən wır min rafin.

3

Pol təmətapəh o nəfakən

¹ Piak min ne winik min. Inu nammun nəghatən. Otəfak otiməhal məmə nəghatən rəha İləməmə otuwın uəhai əm ikın min rafin, kən netəmim okotisiyai-in motətəu-pən, təhmen əm etəmat itəm nəmotisiyai-in motətəu-pən.

² Kən otəfak otiməhal məmə Uhgın otiləs-irəkis itiməhal o netəm rat, məto-inu sənəmə netəmim rafin kotəhatətə e İləməmə.

³ Məto İləməmə, nian rafin tatol rəhan nəghatən, kən in otol itəmat nakotəsanən, kən mətehm wır itəmat o Setan məmə otəsərəkınən itəmat.

⁴ Kən kitat kotitun wır e İləməmə məmə roiu itəmat nəkoatol nat naka itəm eməhalən, kən nəkoatol əm nulan moatuwin moatuwin.

⁵ Pəs Uhgın otit nikitəmat e suatıp rəha nolkeikən rəha Uhgın ne nolən rəha Kristo o nətul əskasikən nian nəratən otuwa.

Əsolən nolən rəha nəlpahən

⁶ Piak min ne winik min. E nərgi İləməmə İesu Kristo, etəhalən əskasik kəm itəmat məmə nakotətul isəu o piatat min itəm koatol nolən rəha nəlpahən, kən məsotatigən motətəu-pən nəgətunən itəm nəmotos otiməhal.

⁷ Itəmat atıp nəkotitun məmə nəkotəkəike motətəu-pən nolən itəm eməhalol. Nian emətəhlatig kitat min itəmat, eməsəhaləlpahən,

⁸ kən eməhalos-nəmtin nagwənən o netəmim, eməsəhalos əpnəpənən. Məto eməhalol wək pik, lapın ne lenian, eməhalol wək e nelmitiməhal məmə esəhalos-ipinəən wək əskasik otəmat o nehmən itiməhal.

⁹ Tətuatıp otiməhal məmə ekəhalətapəh otəmat məmə nakoatehm itiməhal, məto itiməhal eməsəhalolən nəhlan məto-inu itiməhal ekəhalolkeike məmə ekəhaləgətun itəmat e nolən itəm tətuatıp məmə nakotətəu-pən.

¹⁰ Kən nian emətəhlatig əh kitat min itəmat, eməhalos-ipinə lou u məmə, “Okəmə etəmim tapəs wək, okol kəsos-ipənən nagwənən kəm in.”

¹¹ Ekəhalən nəhlan məto-inu eməhaləto məmə netəmim neen un itəmat min ilat koatəlpah, ilat kəsotolən wək kit, ilat iəghat tipik min, məto kəsotolən wək.

¹² E nərgi İləməmə İesu Kristo, ekəhalən kən məhaluəh niki netəmim itəm kotol nəhlan məmə okotəkəike motapəs nəgəsən motatig mətig əm, kən motol wək o nətouən nagwənən nigilat.

¹³ Kən itəmat piak min ne winik min, əsotəpouən o nolən nat itəm tətuatıp.

¹⁴ Okəmə suah kit təsətəu-pənən rəhatiməhal nəghatən e naoa u, kən nəkotəkəike motol məmə netəmim okotitun məmə in pah. Kən məsotuwınən iuəhkır ron məmə nəkotol in taulis o nolən rəhan.

¹⁵ Məto nəsotəplanən in məmə rəhatəmat kit tikimır, məto in piatəmat kit, kən təwır məmə nakotəhgaiir lan.

Nammun nəghatən

¹⁶ Kæn pæs Iæræmæra ræha næmælinuæn, in pîsin æm otos-ipinæ næmælinuæn nian rafin e nolæn min rafin. Pæs Iæræmæra tætatig itæmat min itæmat rafin.

¹⁷ Io Pol, iatos pen matæte æm e nelmæk næghatæn u ræha nænæn tæwir kæm itæmat. Kæn e naoa min rafin ekæte næhlan mæmæ nækotitun in naoa ræhak. Inu nolæn ræha næteæn ræhak.

¹⁸ Pæs ræhatat Iæræmæra Iesu Kristo otawte-in ræhan næwiræn kæm itæmat rafin.

1 Timoti

Naoa itəm Pol təmaupən mətə tuwın kəm Timoti

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 1 Timoti

?Pah təmətə naoa u? Aposol Pol təmətə naoa u.

?Təmətə tatuwın kəm pah? Təmətə tatuwın kəm Timoti. Timoti in etəm aluə kit itəm təmaiir e taon u Listra. Mama rəhan in noanol kit rəha Isrel, kən rəhan tata in Iaihlua kit. Timoti in fren kit rəha Pol, kən nian rafin katian əpəh ikin min matuən-iarəp namnusən təwır rəha Iesu Kristo. Pol tolkeike pik Timoti, tol nəhlan kən in tətəun-in Timoti məmə tahmen e nətin ətuatıp.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Pol təmətə məmə iəgətun eiueiuə neen e niməfak əpəh Efesas, kən mol in tahl-ipən Timoti məmə otuwın mäg-ətuatıp-in neiuəən əh. Okəm-naka, Timoti təmuwa tahmen e pasta rəha niməfak əh Efesas, nat əpnapın məmə in etəm aluə əm. Nəgətun eiueiuəən min əh koatəgətun məmə netəmim okotəkəike motətəu-pən nətəligən rəhalat e nolən rəha netəmim o nosən nəmegəhən itəm namnun tikə. Koatən məmə netəmim okotəkəike motitun nıpəti nəghatən anion min, kən motol natimnat neen itəm ilat kəmoatən.

?Təmətə naoa u o naka? Pol təmətə naoa u matən-iarəp nətəligən neen rəhan kəm Timoti matiləs-ipər rəhan nətəligən, kən məmə otasitu e niməfak rəha Efesas. Pol tatəghat-in nolən wır min rəha nəfakən, ne nehm wırən netəm koatəfak. Kən matən-iarəp nolən wır min itəm netəm-iasol min rəha niməfak ne iəfak min u okotətəu-pən. Kən namnun nəghatən itəm Pol təmən kəm Timoti tatən məmə, in otəkəike muwa etəm wır kit rəha nol wəkən rəha Iesu Kristo. Kən rəhan nolən otəkəike mətuatıp wır.

Pol təmən təwır kəm Timoti

¹ Timoti. Io Pol, iakatən təwır kəm ik. Kən io aposol kit rəha Kristo Iesu mətə-inu Uhgın u itəm təmosmegəh kitat, ne Kristo Iesu itəm in nıpəti nahatətəən rəhatat məmə o nian kit Uhgın otosmegəh kitat, ilau əm kəmuahləpis io məmə ekol wək u.

² Rəhalau nahatətəən e Kristo tahmen ahmen əm, kən tol nəhlan in tahmen-pən əm məmə ik nətik pahrien. Pəs Uhgın Tata rəhatat ilau Kristo Iesu, Iərəməərə rəhatat, okuawte-in rəhalau nəwırən kəm ik, kən muasəkitun ik, kən muələhəu nəməlinuən tətətig ron ik.

Pol təmolkeike məmə Timoti otahtosig-in iəgətun eiueiuə min

³ Aupən ikin e nian ematuwın Masetonia, kən io emən kəm ik məmə io ekolkeike pik məmə onakətətig Efesas, kən rəhak nətəligən tatol əm min-nulan. Netəmim neen əh-ikin kotətig itəm ilat koatəgətun netəmim e nəghatən min itəm kotərat. Mətə ik onakahtosig-in ilat məmə okəsotolən nolən əh.

⁴ Ilat okotəkəike motapəs nolən min əh itəm koatən nəghatən eiueiuə min itəm koatəghat-in noanol min aupən ikin. Nəghatən min əh in tatiuw-pa əm timəht, mətə in to təsasituən e netəmim məmə ilat okotitun nalpəkəuən rəha Uhgın inu okotəhatətə əm lan.

⁵ Mətə noa nəghatən u məmə nolkeikeən tatər e nikitəmat. Nolkeikeən tatər e niki suah kit nian nikin təwır təfagə rat tikə lan, kən in titun məmə nolən rat kit təsatigən lan, kən tətəhatətə pahrien əm e Iesu.

⁶ Netəmim neen kinotapəs nolən ətuatıp u, kən ilat kinotəruru rəkis rəhalat suatıp, mətə koatətəu-pən nəghatən alməl min əh.

⁷ Ilat kətolkeike məmə netəmim koatən məmə ilat kotenatig wır e Lou rəha Uhgın, mətə ilat kəsotitun wırən nıpəti nəghatən itəm koatən, ne nəghatən min itəm koatən pik ilat.

⁸ Kitat kotitun wir Lou rəha Uhgın məmə təwir okəmə kitat kotitun wir wək rəha Lou kən moatətəu-pən e nolən itəm Uhgın tolkeike.

⁹ Nian rafin kitat okotəkəike motitun məmə Lou təməsuwamən o netəm kotətuatip, məto Lou in rəha netəm rat ne netəm koatəht Lou: netəm kəsotisiai-inən Uhgın ne nol təfagə rat; netəm rəhalat nolən teko-eko kotəuhlin mentalat o nəfakən; netəm kəmotohamnu rəhalat tata ne mama; netəm koatohamnu itəm;

¹⁰ nəman ne nıpitan itəm kinotol marit rəkis, məto koatan əpnapin; nəman koatit atip ilat min kən nıpitan koatit atip ilat min; netəmim katosalim-in iolwək min məmə okotos məni elat; ne netəm koateiueiuə, ne netəm koateiueiuə e nian koatəghat e kot; ne netəm koatol nolən pisin neen min. Əwəh, in nıpahrienən məmə Lou in rəha netəmim itəm koatol natimnat rafin əh itəm tatərəkın nəghatən min itəm kotətuatip.

¹¹ Nəghatən ətuatip min u, koatisi-pən e namnusən təwir moepən rəha Uhgın, Uhgın etəm təwir tətuatip. Namnusən u in təmos-ıpa kəm io məmə ekən-ıarəp.

Pol nıkin təmagien o Kristo

¹² Io ekatən tagkiu kəm Kristo İesu, İərəmərə rəhatat, itəm tatos-ıpa nəsanənən kəm io o wək u, məto-inu in tatehm io məmə iakaskəlım wir wək rəhan kən məsapəsən, kən in təməhləu-pa wək u mətəhləpis io məmə ekol.

¹³ Aupən ematəghat rat e nərgin, kən ematoh nəfak matol tərət kəm İesu. Nat əpnapin io ematol pap min-nulan məto in təməsəkitun io məto-inu io eməsənən əh nıpahrienən lan, kən eməruru məmə nat naka itəm io ematol in tərət.

¹⁴ Məto nolkeikeən rəha İərəmərə rəhatat in iahgin iahgin pik ron io, məprəkis-in nolən rat min rəhak. Kən tatətəlmın nıkkik o nahatətəən lan ne nolkeikeən itəm tətisi-pən o Kristo İesu.

¹⁵ Inu nəghatən tatən pahrien, kən kitat kotəkəike motən nıpahrienən lan: Kristo İesu təmuwa e nətueintən məmə otosmegəh netəm kotərət, kən io etəm rat agin taprəkis-in rafin ilat.

¹⁶ Məto Uhgın təməsəkitun io, etəm rat agin, təhmen e nəmtətin kit itəm tatəgətun məmə nətəligən rəhan kaifəməh, namnun tikə, tatuwin o netəm kotərət, pəs netəmim neen kotəhm kən motuarisig-in suatip kitiəh əm məmə okotahatətə e İesu kən in tosmegəh ilat mos-ıpən nəmegəhən lilin kəm ilat.

¹⁷ !Kotənwiwi Uhgın! Pəs kotisiai-in Uhgın rəhatat. In İərəmərə lilin; in təsimisən; kəsehmən in; kən in pisin əm in Uhgın. Pəs koatıləs-ıpər nərgin tatuwin matuwin matuwin namnun tikə. Əwəh.

¹⁸ Kən inəh nətik Timoti. Inu rəhak nəghatən təhmen-pən e nəghatən rəha ien min itəm kəmoatən kəm ik aupən. Ik onakəkəike maskəlım nəghatən min əh pəs tol rəham nətəligən təskasik, kən ik onakəluagin wir e nəluaginən rəha nahatətəən.

¹⁹ Askəlım rəham nahatətəən təskasik, kən ol nolən itəm ik nəkitun məmə in tətuatip e nıganəmti Uhgın. Məto netəmim neen ilat koatol nolən neen itəm ilat kotitun məmə tərət, kən kəmotərəkın rəkis rəhalat nahatətəən, təhmen e suah kit itəm tatıləs nego matər e nımas tətəhap-əhap agin matərət.

²⁰ Suah mil u Haemeneus ne Aleksanta ilau kəmian motol kitiəh əm ilat netəm min u. Io enegəhan-in rəkis ilau məmə katuəməhl-pən e nelmi Setan məmə okiatun məmə okəsən ratən Uhgın.

2

Nolən rəha nəfakən

¹ Nat aupən itəm ekolkeike məmə ekən, in tol nulan. Io iatən əskasik kəm itəmat məmə itəmat nəkotəkəike moatəfak kəm Uhgın o netəmim rafin, kən motən kəm Uhgın məmə nıkitimat tətəgien o natimnat itəm in təmol ilat.

² Kæn e nian rafin itæmat onækotækæike moatæfak o netæm koatæramæra ne netæm-iasol min ræhatat mæmæ kitat rafin okotatig e næmælinuæn kæn motatig mætig, pæs kitat kotisiai-in wir Uhgîn kæn ræhatat naliwækæn in tætuatip.

³ Nolæn ræha næfakæn min u in tæwir pik, kæn in otol Uhgîn Iosmegæh ræhatat nikin otagiæn lan.

⁴ Uhgîn u, in tolkeike mæmæ otosmegæh netæmim rafin, kæn molkeike mæmæ ilat okotitun motæn nipahrienæn e næghatæn pahrien ræhan.

⁵ Otæfak o netæmim rafin mæmæ ilat okotahatætæ e Uhgîn mæto-inu Uhgîn kitiah æm tætatig, kæn suah kitiah æm tætatul in suatip o nosæn netæmim muwin kotal kitiah ilat Uhgîn, etæmim æh Kristo Iesu.

⁶ E nian ætuatip, in æm tæmos-ipa ræhan næmegæhæn o nætouæn suatip ræha netæmim rafin mæmæ otikis ilat e tæfagæ rat ræhalat. Kæn inu tætgætun mæmæ Uhgîn tolkeike mæmæ otosmegæh netæmim rafin.

⁷ Kæn o næghatæn æh, Uhgîn tæmilæs-ipær io mæmæ io aposol kit ræhan o næn-iaræpæn namnusæn tæwir u kæm Iaihlua min, netæmim itæm kæsænæn mæmæ netæm Isrel, kæn tæmilæs-ipær io mæmæ iægætun kit ræha nahatætæn pahrien. Io iatæn pahrien, eseieueuæn.

⁸ Kæn ikin min rafin, iakolkeike mæmæ næman okotæghat kæm Uhgîn e næfakæn. Kæn nian koatilæs-ipær nelmilat mæmæ okotæfak kæm Uhgîn, iakolkeike mæmæ næmegæhæn ræhalat otætuatip, kæn nikilat tæсахmæn, kæn mæsothaiæn ilat min.

⁹ Kæn io iakolkeike mæmæ nipitan u iæfak min okotuwîn e ræhalat napæn itæm tætuatip kæn matæfætæn wir ilat, mæsothuwæn nætæligæn ræha næman, kæn mæsotholæn mæmæ netæmim okotehm o nausitæn. Kæn ilat kæsotholæn noanulat mæmæ okotausit ron. Kæn ilat kæsothuwîn-inæn natimnat min o niuwæn nætæligæn ræha netæmim, iatæn natimnat min tahmen-pæn e napæn min itæm næmtilat tiækis, o nat kit kæmol e iaen u kol tatipit-ipit, o nat kit kæmol e perel inu kæpiel itæm næmtin tiækis.

¹⁰ Mæto iakolkeike mæmæ nipitan u iæfak min, ræhalat nætæligæn otæsuwinæn o malæ-malæ ræha nipætilat o nehman, mæto okotol malæ-malæ e næmegæhæn ræhalat, inæh ilat okotol nolæn min itæm otasitu e netæmim, nolæn min itæm tætuatip o nipitan itæm koatæn mæmæ ilat koatæfak kæm Uhgîn.

¹¹ Nian næman okoatægætun e nimæfak, nipitan okotækæike moatætælig-in mæsothagætæn, kæn motækæike motos-iæhau ilat, kæn motisiai-in iægætun min, kæn motæthæu-pæn iægætun min æh itæm koatægætun.

¹² Io esegæhan-inæn nipitan mæmæ okotægætun kæn motæramæra e næman. Ilat okotækæike kæsæghatæn,

¹³ mæto-inu aupæn ikin, Uhgîn tæmaupæn mol Atam, uarisig ikin tæpanol If.

¹⁴ Kæn sænæmæ Atam u Setan tæmeiuæ-in aupæn kæn tol næwian, mæto If u tæmol næwia Setan kæn mætgæhl lou ræha Uhgîn.

¹⁵ Mæto Uhgîn otosmegæh nipitan nian ilat koatol ætuatip wæk ræhalat, inu nemækæn ne nehman wiræn nisualkælæh. In otosmegæh ilat okæmæ koataskælim æskasik nolæn ræha nahatætæn, ne nolæn ræha nolkeikæn netæmim, ne nolæn ræha næmegæhæn itæm tætuatip.

3

Netæm-iasol min ræha nimæfak

¹ Inu næghatæn tætan pahrien mæmæ, “Okæmæ etæmim kit tolkeike mæmæ in otuwa etæm-iasol kit ræha nimæfak, kæn in tæmolkeike wæk kit itæm tæwir.”

² Kæn etæm-iasol tol næhlan:

okækæike kæsehm-pænæn nolæn rat kit lan;
in ræhan pætan kitiah æm;

tatehm wir nāmegāhən rəhan nian rafin;
 tatol natimnat e nitunən;
 katisiai-in;
 tatehm wir netəmim itəm koatuwin iman ikin;
 in iəgətun wir kit;

³ sənəmā etəmim kit rəha napisən o nāmouən;
 mətō in etəm mətig;

sənəmā in etəmim rəhan nəghatən titatiperəh pik tahmen e kaluəluə;
 nikin təsuwin pikən e mənī;

⁴ in otəkəike matərəmərə wir e rəhan min, kən mol məmā rəhan nisualkələh koatol
 nəwian moatisiai-in wir.

⁵ ?Mətō okəmā in təruru nərəmərə wirən o rəhan min, kən in otaroh nəhlan mərəmərə
 o niməfak rəha Uhgīn?

⁶ Etəm tətahatətə wi e Iesu, in təsahmenən məmā otos wək u mətā in tatos-ipər pik in,
 kən Uhgīn tol nalpinən kəm in tol məmā təmol mihin e Setan u iausit pik.

⁷ Kən etəm-iasol, rəhan nolən otəkəike məwir mətuatip məmā netəm kəsotəfakən
 okotən məmā in etəm təwir. Okəmā təsol mihinən, mətā noanikulu rəha Setan toh
 pikən, kən nərgin in otərat.

Netəm kotasitu e niməfak

⁸ E nolən kitiah əm, dikon min, rəhalat nāmegāhən otəkəike mətuatip wir, kən moatən
 əm nīpahrienən e nian rafin. Netəm koatapis o kotalkeike pik mənī, kəsotahmenən o
 naskəlīmən wək u.

⁹ Ilat netəmim itəm kotitun məmā nolən rat kit təsatigən elat, kən moataskəlīm əskasik
 nəghatən pahrien min rəha Iesu Kristo itəm Uhgīn təmol əp.

¹⁰ Netəm kotol nəhlan, niməfak otəkəike makil wir rəhalat nāmegāhən, okəmā kəsehm-
 pənən nat kit tərat elat, kən ilat okotos wək rəha dikon.

¹¹ Mətō nīpitan rəha netəm koatasitu e wək rəha niməfak, ilat min okotəkəike motol
 rəhalat nāmegāhən tətuatip wir. Təsəwirən məmā ilat nīpitan iən nikalitəm, o nīpitan rəha
 napisən, mətō ilat nīpitan itəm netəmim koatahatətə elat e nian rafin.

¹² Suah kit itəm tatos wək rəha dikon, in otəkəike mos rəhan pətan kitiah əm, kən in
 otəkəike matərəmərə wir e rəhan min nisualkələh ne rəhan latuənu.

¹³ Netəmim itəm koatol-wir wək u rəha dikon, nərgilat in otəwir lan, kən rəhalat
 nətəlīgən in otəskasik pik o naskəlīmən nahatətəən rəhalat e Kristo Iesu.

Nəukətin nahatətəən rəhatat

¹⁴ Roiu əh, nian iakatətə naoa u kəm ik, nikik tatəht məmā, otəsuwəhən kən ekimnə
 mehm ik.

¹⁵ Mətō okəmā esimnə uəhaiən, kən naoa u in otən natimnat rafin itəm kitat nenəti
 Uhgīn okotətəu-pən. Inu kitat u nəfak, kən Uhgīn rəhatat tətəmegəh mətətig namnun tikə.
 Kitat netəm nəfak u kotaskəlīm nəghatən pahrien, kən matehm wir.

¹⁶ Nīpahrienən, nəghatən pahrien rəha Iesu Kristo itəm Uhgīn təmol əp, in nat pispis
 itəm in iahgin, kən tol nəhlan:

Kristo in təmuwa etəmim kən netəmim kəmotəplan.

Kən Narmīn Rəha Uhgīn tatəgətun wir məmā Iesu tətuatip wir.

Kən nagelo min kəmotəhm in.

Kən katən-iarəp namnusən təwir rəhan kəm netəmim ikin pisin pisin min.

Kən netəmim rəha nətueintən u kotahatətə lan.

Kən Uhgīn təmos muwin ilis e neai mətuatig ilau min.

4

Iəgətun eiueiuə mɪn

¹ Narmɪn Rəha Uhgɪn tatən-iarəp wɪr məmə e nian mɪn uarisig Iesu otəpanuwa lan, netəmim tepət okotapəs nətəu-pənən nolən pahrien rəha nahatətəən e Uhgɪn. Ilat okotətəu-pən narmɪn eiueiuə mɪn kən motətəu-pən nəgətunən rəha iərmis mɪn.

² Nəgətunən mɪn əh koatisi-pən o iəgətun mɪn itəm koatən məmə rəhalat nəghatən in nɪpahrienən, məto ilat koateiueiuə, kən məsotolən nat itəm koatən. Netəm mɪn əh, nətəligən rəhalat teko-eko agɪn, kən kɪnotəruru nakilən məmə nəghatən pahrien hiə kən nəghatən eiueiuə hiə.

³ Ilat koatəgətun netəmim moatən məmə okəsotolən marit, kən moatəgətun ilat məmə okəsotunən nagwənən mɪn neen. Məto Uhgɪn təmöl nagwənən mɪn əh məmə okotun ilat. Kən kitat u koatəfak kotitun nɪpahrienən, kotitun nosən, kəfak kənwiwi Uhgɪn ron, kən motun,

⁴ məto-inu natimnat rafin itəm Uhgɪn təmöl ilat kotəwɪr əm. Nat kit tikə məmə okəsotunən. Kitat kotitun nunən natimnat rafin okəmə kitat koatəfak moatənwiwi Uhgɪn ron,

⁵ məto-inu Naoa Rəha Uhgɪn tatən məmə ilat kotəwɪr, kən kitat koatəfak ron. Kən roiu, nagwənən mɪn əh kotəwɪr əm.

Iolwək təwɪr rəha Kristo Iesu

⁶ Okəmə natən-iarəp nəghatən u kəm piatat mɪn ne wɪnitat mɪn, kən ik iolwək təwɪr kit rəha Kristo Iesu. Kən tatəgətun məmə ik etəmim kit itəm natun nəghatən wɪr mɪn rəha nahatətəən ne nəgətunən ətuatip matəmegəh lan, kən rəham nəmegəhən tatətəu-pən nəghatən mɪn əh rafin.

⁷ Apəs, əsətəlig-inən nəghatən eiueiuə mɪn itəm nətəligən rəha Uhgɪn tikə lan, nəghatən mɪn u tahmen namsu əpnəpɪn mɪn itəm nɪpətɪn tikə. Məto əgətun atip rəham nəmegəhən məmə tatətəu-pən Naoa Rəha Uhgɪn.

⁸ Nolən rəha nehm wɪrən nɪpətɪm məmə in otəsanən, in təwɪr o natimnat mɪn neen, məto okəmə natəgətun atip rəham nəmegəhən e nolən rəha Uhgɪn, kən in təwɪr məmə otasitu e natimnat rafin e nəmegəhən rəha nətueintən u, ne rəha nəmegəhən lɪlin.

⁹ Inu nəghatən tatən pahrien, kən kitat kotəkəike motən nɪpahrienən lan.

¹⁰ Kənu kitat koatol pik wək o iəgətun atipən rəhatat nəmegəhən e nolən əh, məto-inu kɪnotahatətə rəkis e Uhgɪn u tatəmegəh kən mətatig itulɪn, kən in Iosmegəh rəha netəmim rafin, məto in tatosmegəh əm netəm mɪn u itəm koatahatətə lan.

¹¹ Əgətun natimnat mɪn əh kəm netəmim, kən mən-ipən kəm ilat məmə okotəkəike moatətəu-pən.

¹² Pəs netəmim okəsotehm əhauən ik məto-inu ik etəm aluə əm kit. Məto ol rəham nəmegəhən tətəuətɪp wɪr məmə netəmim okotəplan məmə ik etəm mətə, kən ilat kotitun nətəu-pənən ik e nəghatən mɪn, ne naliwəkən, ne nolkeikeən, ne nahatətəən, ne nolən ətuatip.

¹³ Ol natimnat mɪn əh, kən nat kɪsil mɪn, ol iləhal u məmə rəham wək okəhalətul aupən e rəham nəmegəhən mətoarus ekimnə: afɪn Naoa Rəha Uhgɪn kəm netəmim, kən mən-iarəp Naoa Rəha Uhgɪn, kən məgətun Naoa Rəha Uhgɪn.

¹⁴ Timoti, Uhgɪn təmos-ipɪnə kəm ik rəhan nasituən o nolən wək rəhan nian elta mɪn rəha nɪməfak kəmotələhəu-pən nelmilat lam, kən ien mɪn neen rəhalat kəmotən-iarəp nəghatən itəm Uhgɪn təmən lam. Əsapəsən nasituən əh.

¹⁵ Ik onakəkəike matol wək mɪn u, kən rəham nətəligən otəkəike mətatig əskasik e natimnat mɪn u pəs netəmim kotitun nehmən məmə rəham nəmegəhən ne rəham wək tatəwɪə wɪr.

¹⁶ Atehm wir nolən min e nəmegəhən rəham, kən ol rəham nəgətunən məmə in tatəuatip e nian rafin. Onakəkəike mətalkut əskasik məmə onəköl natimnat min əh, məto-inu okəmə naköl, kən onakosmegəh itəmat netəm koatətəlig-in ik.

5

Nolən rəha nisiiian o nəghatən kəm netəmim

¹ Səghat əskasikən e iaguuhl min, məto əghat kəm ilat e nisiiian məmə nakiuw rəhalat nətəligən, tahmen əm mə ilat rəham tata ətuatip min. E nolən kitiəh min əm, ol tahmen əm kəm netəm aluə tahmen məmə ilat piam ətuatip min.

² Əghat mətig e nisiiian kəm nipitaguihl min tahmen məmə rəham mama ətuatip min. Rəham nəghatən ne nolən min kəm nipitan itəm koatətəm aluə otəkəike mətuatip agin, tahmen məmə ilat winim min.

Nolən rəha nehm wirən nəutahlimis min

³ Niməfak otəkəike matehm wir nəutahlimis min itəm rəhan min kotikə agin o nehmən ilat.

⁴ Məto nəutahlimis kit u nenətin min əh-ikin o mipin min əh-ikin, ilat okotəkəike motitun paupən məmə wək rəha netəm koatəfak, ilat okotaupən motehm wir atip rəhalat min. Nolən u tahmen əm məmə koatətou rəhalat kaon kəm rəhalat mama ne tata ne pipi min, kən inəh Uhgın nikin tagien ron.

⁵ Məto nəutahlimis itəm tətətig in pisin agin əm, etəmim tikə o nehmən in, in tatələhəupən əskasik rəhan nətəligən tətətig e Uhgın. In əh e nian rafin, lapin ne e nərauiəgən, in tatəfak kəm Uhgın məmə otətasitu lan.

⁶ Məto nəutahlimis u tatətəlig-in pik natimnat rəha nipətin o nətoən təwir lan, in tatəmegəh, məto e narmin tahmen məmə in tinimis rəkis.

⁷ Ik onakəkəike mən-ipən nəghatən min əh kəm niməfak məmə ilat okotəkəike motöl pəs netəmim kəsotən ratən ilat.

⁸ Suah kit otəkəike mehm wir rəhan min, kən maupən mehm wir rəhan ətuatip min. Məto okəmə in təsolən, tatəgətun məmə təməuhlin məntaan e nolən rəha nəfakən, in tərət maprəkis-in etəm təsəfakən.

⁹ Okəmə nakəte-pənən nərgi nəutahlimis kit e naoa rəha nasituən məmə niməfak otasitu elat, rəhan nup in otəkəike mos sikiste, kən rəhan iərman kitiəh əm aupən.

¹⁰ Kən in pətaguihl kit itəm netəmim koatəsiiai-in o rəhan nolən wir ne nasituən min itəm in tatöl, tahmen məmə in tatehm wir rəhan nisualkələh; kən nian iapispis min okotuwa iman ikin, tatöl təwir kəm ilat; kən matos-iəhau atip in mətasitu e netəm koatəfak,* kən mətasitu e ian-rat min; kən rəhan nətəligən təskasik məmə otöl wək min itəm təwir.

¹¹ Məto sətə-pənən nərgi nəutahlimis min itəm kəsotipitaguihlən əh e naoa rəha nasituən, məto-inu uarisig ikin okəmə nətəligən rəha nol minən marit tinuwa məskasik e nikilat minaprəkis-in nətəligən rəhalat e Kristo, kən ilat kotəmə okotöl min marit.

¹² Kən Uhgın in otakil mol nalpinən kəm ilat məto-inu kəmotətgəhl rəhalat noanawil itəm kəmotöl kəm in aupən.†

¹³ Kən nat tərət kit min, məta ilat koatəpou kən motos nolən rəha nuwinən e nimə min rafin moatən nəghatən itəm nipətin tikə. Uarisig ilat kotuwa motərat pik o nosən musmus e nəghatən rəha suah pisin o nosən muwin məhləmisin niməmə mənig lan, kən ilat kətolkeike məmə okotən pik nəghatən rəha netəm pisin, kən ilat koatən nəghatən min neen itəm təsahmenən məmə okotən.

* **5:10:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Kən tətaikuas e nelki netəmim rəha Uhgın.” - Nolən əh tatəgətun məmə in pətan kit tatos-iəhau atip in; kən nikin tagien o nasituən e netəmim. † **5:12:** E nian əh, nəutahlimis min neen kəmos noanawil rəhalat kəm Uhgın məmə okəsotölən marit, kən ilat okotöl əm wək rəha niməfak. Kən okəmə nəutahlimis kit tolkeike məmə in otöl marit min, kən in otətgəhl rəhan noanawil itəm təmol kəm Uhgın. **5:13:** 2 Tes 3:11

¹⁴ Kæn io ekatæn kæn nautahlimis min itëm kæsotipitaguuhlæn mämæ tæwir ilat okotol min marit, kæn motilæs nisualkælæh, kæn okotehm wir ræhalat min. Kæn okämæ kotol næhlan, kæn mäsotos-ipænæn kuhal kit kæn ræhatat tikimir min mämæ okotæn rat kitat.

¹⁵ Mæto nautahlimis neen kinotapæs rækis suatip ætuatip kæn moatæu-pæn Setan.

¹⁶ Nipitan u iæfak min okotækæike moatehm wir nautahlimis min ræhalat, mäsotæhlman-pænæn ilat kæn nimæfak mämæ otatehm ilat. Kæn nimæfak in otatehm æm nautahlimis min u ræhalat netämim kotikæ agin mämæ okoatehm ilat.

Wæk ræha netäm-iasol ræha nimæfak

¹⁷ Elta min itëm koatæramæræ wir e wæk ræha nimæfak, nimæfak otækæike misiai-in ilat, kæn matætou ilat. Kæn iægætun min ne netäm koatæn-iaræp Naoa Ræha Uhgîn, ilat koatætul aupæn mämæ okisiai-in ilat.

¹⁸ Mæto-inu Naoa Ræha Uhgîn tatæn mämæ, “Nian kau kit tatol wæk kit ræham, kæn okämæ tolkeike mämæ otun kit, sahtosig-inæn.” Kæn tatæn min mämæ, “Nian suah kit tatol wæk, mæto okæike kætou in lan.”

¹⁹ Əsætælig-inæn næghatæn ræha etämim kitieh æm itëm tatæn mämæ elta kit ræha nimæfak tæmol nolæn rat, mæto okämæ etämim kæiu o kisil katæhalæn, kæn nakætælig-in ræhalæhal næghatæn.

²⁰ Kæn okämæ etäm-iasol kit ræha nimæfak tatol nat kit tærat, kæn natæghat æskasik kæn in e niganæmti netämim rafin ræha nimæfak, kæn tol næhlan netämim okotægin o nolæn nat tærat min.

²¹ E niganæmti Uhgîn, ne Iesu, ne nagelo min itëm Uhgîn tæmitæpun rækis ilat, io ekatæn æskasik kæn ik mämæ ik onakækæike mætæu-pæn næghatæn ræhak e nolæn itëm in tætuatip. Ik onakæsolæn nolæn pisin kæn suah kit, kæn matig mol pisin min kæn suah kit. Mæto onækol tahmen ahmen æm kæn ilat rafin.

²² Əsælæs-ipær ueiuæhaiæn etämim mämæ in otos wæk ræha nimæfak, inu nakoatælæhæu-pæn nelmitæmat moatæfak lan. Mæto-inu okämæ in suah kit itëm ræhan æh-ikin nolæn rat, kæn ræhan nolæn rat otatig lam, tahmen mämæ ik min næmos ræhan nolæn rat. Mæto ol æm ræham næmegæhæn tatuwiwi matætuatip e nian rafin.

²³⁻²⁵ Netämim neen kitat kotitun mämæ ilat nol tæfagæ rat, kæn kotitun mämæ Uhgîn otol nalpinæn kæn ilat. Mæto neen ræhalat tæfagæ rat tatæhluaig æh-roiu, mæto uarisig okæpanotæplan. Kæn tahmen ahmen æm, nian tepæt wæk itëm tæwir min, kitat kotitun æm. Mæto neen æh-ikin itëm koatæhluaig æh-roiu, mæto okæpanotæplan ilat.

Tæsæwiræn mämæ onakænim æm næhau mæto-inu, nian neen ik nakatimis. Mæto tæwir mämæ onakænim wain noan mæsin pæs in tasitu e nærpæm.

6

Nolæn ætuatip o slef min

¹ Slef min itëm koatæfak okotækæike motisiai-in netäm-iasol min ræhalat. Nolæn æh in otahtosig-in naihlua, mämæ kæsotæn ratæn nærgi Uhgîn, kæn mäsotæn ratæn nægætunæn ræhatat. ² Mæto slef min itëm ræhalat etäm-iasol in iæfak, ilat okæsotolæn nolæn æh u kotämæ, “Ei. Etäm-iasol æh in piatat æm kit,” kæn ilat mäsotisiai-in wiræn. Mæto ilat okotækæike motol wæk pik tæhmîn min e nikilat pahrien, mæto-inu ræhalat etäm-iasol in iæfak kit itëm koatolkeike in.

Nægætunæn neiueiuææn min ne natimnat wir min pahrien

Natimnat min u, ik onakækæike matægætun netämim lan. Kæn e nian rafin ik onakækæike matæghat æskasik kæn ilat o nætæu-pænæn.

³ Mæto netämim neen koatægætun næghatæn neen itëm tol pisin e næghatæn æh ræhak, kæn ilat koatæn mämæ nægætunæn ræha Iæramæræ ræhatat Iesu Kristo, in neiueiuææn, kæn koatæn mämæ nægætunæn ræha nolæn ræha næmegæhæn itëm Uhgîn tolkeike, in neiueiuææn.

⁴ Netəm mīn əh koatol nəhlan ilat kəsotitun aḡin-əhən nat kit, kən ilat nausit pik. Ilat kotalməl o nuwīnən məghat pik o nəghatən mīn itəm tatiuw-pa neməha, o nəghatən mīn itəm netəmim koatətəhau ilat mīn ron. Nolən u in tatol netəmim koatetet ilat mīn, kən motəhap-əhap ilat mīn, kən moatəghat rat e nərgilat mīn, kən moatətəlig rat elat mīn.

⁵ Kən e nian rafin ilat koatol timəht. Inu nolən rəha netəmim itəm rəhalat nətəligən tərət, ilat koatəlu e nəghatən pahrien. Ilat koatən məmə suatip rəha nahatətəən e Uhgīn in suatip kit o nosən məni ne nautə mīn.

⁶ Məto nat itəm təwir pik sənəmə kitat kotos məni ne nautə. Nat itəm təwir pik in məmə kitat okotaliwək e nolən itəm Uhgīn tolkeike, kən motagien əm, nat əpnəpīn rəhatat nautə noan məsin o tepət,

⁷ məto-inu nian kitat kəmotaiir-pa e nətueintən u, kən kəməsotosən nat kit motuwa. Kən e nian okotimis lan, okol kəsotos mīnən nat kit motitəlig.

⁸ Məto okəmə nigitat nagwənən ne napən tahmen əm, kən kitat kotagien.

⁹ Netəmim itəm kotolkeike pik məmə rəhalat nautə otepət, in timətig əm olat məmə okotol nolən rat mīn tepət. In tahmen-pən e noanikulu tətəhasin ilat e noakəmihl rəha nəratən, kən ilat kotolkeike məmə okotol natimnat tepət rəha nalmələn, kən natimnat tepət itəm tərət olat. Kən nolkeikeən rəha natimnat rat mīn əh okoatərəkīn-rəkīn nəmegəhən rəhalat.

¹⁰ Məto-inu nolən rəha nolkeike pikən məni, in nəukətīn natimnat rat tepət. Kən netəmim neen ilat koatətul-iəkis o nətəu-pənən suatip u, kən ilat kinotuwīn rəkis isəu o nolən rəha nahatətəən, kən ilat koatol natimnat mīn neen itəm tatərəkīn atip nikilat, kən moatətəo tərət lan.

Nəghatən wir rəha Pol tatuwīn kəm Timoti

¹¹ Məto ik Timoti, etəm rəha Uhgīn, aiu muwīn isəu o nolən rat mīn əh. Ik onakəkəike malkut pik o nətəu-pənən nolən ətuatip, itəm Uhgīn tolkeike. Rəham nahatətəən otəkəike məskasik, kən ik onakəkəike molkeike netəmim. Askəlīm rəham nahatətəən tatuwīn əm nulan, namnun tikə. Kən onəkəike muwa ik etəm mətig kit.

¹² Onakəluagin wir e nəluaginən rəha nahatətəən. Kən maskəlīm nəmegəhən lilin itəm Uhgīn təmaun-in ik ron. Aupən ikīn in təmaun-in ik ron nian nəmən-iarəp nahatətəən rəham e Iesu e nigənəmti netəmim tepət.

¹³ E nigənəmti Uhgīn, itəm tatos-ipa nəmegəhən kəm natimnat rafin, ne nigənəmti Kristo Iesu itəm təmən-iarəp wir nəghatən pahrien e nigənəmti Pontias Pailat, iatəghat əskasik kəm ik nəhlan:

¹⁴ ol natimnat mīn u, kən məsapəsən kit mətoarus-pən Iərəməərə rəhatat Iesu Kristo otuwa

¹⁵ e nian ətuatip itəm Uhgīn təmitəpun. Uhgīn itəm kitat okotəkəike moatənwiwi e nian rafin, in pisin əm tatərəmərə e natimnat rafin. In Kig rəha kig mīn rafin, kən Iərəməərə rəha iərəməərə mīn rafin.

¹⁶ In əm təsimisən mətətig lilin, rəhan nətuounən tikə, kən namnun tikə. Ikīn tətətig ikīn, nəhag-əhagən tasiə mitəlau in, kən okol kəsənən iuəhkīr ron. Suah kit təsehmən əh in, kən okol suah kit təsehmən nian kit. Nian rafin kitat okotəkəike motisiyai-in, kən moatən-iarəp rəhan nəsanənən ne nərəmərəən matuwīn matuwīn namnun tikə. Tol nəhlan. Əwəh.

Nəfak u rəhalat nautə tepət

¹⁷ Əghat əskasik kəm netəm koatəfak itəm rəhalat nautə rəha nətueintən u tepət. Ən məmə ilat okəsotiləs-ipər pikən ilat, kən kəsotahatətəən e rəhalat məni u tepət rəha roiu əm, məto olawig ne tikə mīn. Ilat okotəkəike motahatətə əm e Uhgīn itəm tatos-ipa natimnat wir tepət kəm kitat məmə kitat okotətəo təwir lan.

¹⁸ Əghat əskasik kəm ilat məmə okotimətə e nolən təwir, ne nasituən wir min. Kən nikilat otəkəike magien o nawteən kəm netənim.

¹⁹ E nolən əh, in tahmen məmə ilat koatələhəu natimnat wir min tepət, tahmen-pən əm məmə kəmotasa wir o nəmegəhən itəm otəpanuwa. Kən ilat kotitun nosən nəmegəhən, itəm nəmegəhən pahrien.

Namnun nəghatən rəha Pol

²⁰ Timoti, ik onakəkəike matehm wir natimnat min itəm Uhgın təmələhəu-pən rəkis e nelməm. Apəs kən mətul isəu o nəghatən min itəm nıpətilat tikə kən kəsotos-ipənən nisiiən kəm Uhgın, kən nəghatən min itəm kəsotətəuatipən e Naoa Rəha Uhgın. Nəghatən min əh katən məmə koatos-ipa nitunən, məto kəp, koateiuə.

²¹ Məto netənim neen koatuarisig-in nəghatən eiueiuə min əh, kən minotos-arəpən e suatip rəha nahatətəən pahrien.

Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat.

2 Timoti

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Pol təməte tuwın kəm Timoti Nəghatən əkuəkır rəha naoa u 2 Timoti

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwın kəm pah? Təməte tatuwın kəm Timoti. Kən in molkeike məmə ilat mın əpəh e niməfak rəha Efesas, məmə okotafın. Afın e “Namnusən Əkuəkır Rəha Naoa u 1 Timoti” o nitunən məmə Timoti in pah.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Nian kapman rəha Rom taskəlīm Pol əpəh Rom, in təsətətiğən e kalapus, mətə in təmətətiğ e rəhan kit nimə, kən moəael mın kəmotətiğ ilat mın motehm məmə in otəsəgimən. Namnun jəpta rəha Wək Mın tatəghat-in nian mın əh. Kən əmun kapman təmahl-iarəp in, kən taliwək əm mətən o nup kəiu. Mətə roiu əh, tınuwın mın e kalapus əpəh Rom, kən kalapus əh in tərət ikın pahrien. Naoa rəha Wək Mın təsəghat-inən nian əh, naoa tınol namnun rəkis. Kalapus əh in tətəp ikın, kən tiəkis o netəmim o nuwınən mətəg-pən-in. Luk əm ilau mın. Pol təmolkeike məmə Timoti otuwa mehm mətə-inu in rəhan fren wır. Kən in molkeike məmə Timoti in otəmik naoa mın rəhan.

?Təməte naoa u o naka? Pol təmıtun məmə otəsuwəhən kohamnu in tımis. Tol nəhlan, in təməte naoa u o nələhəu-pənən niməfak e nelmi netəm-iasol pisin mın neen tahmen e Timoti. Nian iəkis mın koatuwa o niməfak, kən Pol in tolkeike məmə Timoti otətəskəlīm Namnusən Təwır, kən matətul əskasik e nahatətəən rəhan, kən məsəginən nən-iarəpən Namnusən Təwır, kən in otətul matip o nətəən nahməən e nıpətın okəmə nəratən otuwa.

Pol təmən təwır kəm Timoti

¹ Io Pol, u io aposol kit rəha Kristo Iesu, itəm Uhgın təmıtəpun rəkis io məmə rəhan, kən mahl-ipa io məmə ekən-iarəp rəhan nəniəkisən rəha nəmegəhən lilin e Kristo Iesu.

² İatən təwır kəm ik Timoti, nətik itəm iakolkeike pik ik. Pəs Uhgın Tata ne Kristo Iesu rəhatat İərəməərə okuawte-in rəhalau nəwırən, ne nasəkitunən, ne nəməlinuən kəm ik.

Pol təmıləs-ıper nətəliğən rəha Timoti

³ Nian rafın, lapın ne lenian, iatəfak ron ik, kən matən tagkiu kəm Uhgın ron ik. Kən iatol wək rəhan tahmen-pən əm e tıpiik mın, kən ekitun məmə nolən rat kit təsətətiğən lak.

⁴ Nıkiik tatuəh nahui nəmtəm, kən iakolkeike pik məmə ekəplan mın ik pəs nıkiik otəgiən.

⁵ Nıkiik tatuəh nahatətəən pahrien rəham itəm tahmen-pən əm e nahatətəən itəm təmaupən mətətiğ e rəham pipi Lois ne rəham mama İunis, kən ekitun məmə roiu in tınətətiğ lam.

⁶ Kən tol nəhlan, iatən mın kəm ik məmə onakelel nıgəm rəha nəsanənən itəm Uhgın təmos-ıpinə o nolən rəhan wək. Uhgın təmos-ıpinə nəsanənən əh nian emələhəu-pən nelmək matəfak-pinə lam.

⁷ Ol wək e nəsanənən əh, mətə-inu Uhgın təsos-ıpamən kəm kitat nıkin rəha nəginən, mətə təmos-ıpa nıkin rəha nəsanənən, ne nıkin rəha nolkeikeən, ne nıkin itəm tatol nolən mın itəm in titun məmə kotətəuatip.

⁸ Kən inəh, əsaulis-inən o nən-iarəpən İərəməərə, kən əsaulis-inən io itəm etətiğ e kalapus o nərgin. Mətə e nəsanənən itəm Uhgın tatos-ıpinə kəm ik, nəkəike mol məmə io ne, itəm iatəto nahməən o namnusən təwır.

⁹ Uhgın təmosmegəh kitat kən maun-in kitat məmə kitat okotuwa rəhan mın netəmim itəm kotasim, kən təməsolən o nat kit itəm kitat kəmotol, mətə in təmol e rəhan atip

nätəligən, ne nəwírən. Nian Uhgín təməsolən əh nətueintən ne, məto in təmələhəu rəkis nalpəkəuən məmə in otawte-in rəhan nəwírən kəm kitat e Kristo Iesu,

¹⁰ məto roiu, in təmol əp nəwírən əh kəm kitat e nuwamən rəha Iosmegəh rəhatat, Kristo Iesu. Kən Kristo təmərəkin nımısən ne rəhan nəsanənən, kən təmasiəgəpın nəmegəhən u namnun tıka, kən kitat koatehm e namnusən təwır.

¹¹ Kən Uhgín təmıtəpun io məmə io iəghat, ne aposol, ne iəgətun o namnusən təwır əh.

¹² Tol nəhlan iatəto pik nahməən ron u ikın-u e kalapus. Məto esaulis-inən, məto-inu ekitun məmə pah u iatahatətə lan, kən mıtun wır məmə in titun nehm wırən nat naka itəm in təmələhəu-pa e nelmək o namnun nian.*

¹³ Ətəu-pən əm suatıp rəha nəgətunən u tətuatıp itəm emən kəm ik, kən ol nat u e nahatətəən ne nolkeikəən e Kristo Iesu.

¹⁴ E nasituən rəha Narmın Rəha Uhgín itəm tətətig e nıkitat, kən atehm wır nat wır itəm Uhgín təmələhəu-pən e nelməm.

¹⁵ Nəkitun məmə rəhak mın netəmim əpəh Esia, ilat Fukelas ne Hermokenes, ilat rafın kəmotagım rəkis motapəs io.

¹⁶ Pəs İərəmərə otasəkitun Onesiforas ne rəhan mın, məto-inu nian tepət təmətasıtu lak matıləs-ipər rəhak nətəligən. Kən təməsaulisən məmə emətətig e kalapus.

¹⁷ Nıpahrienən, nian in təmuwa Rom, təmeam-in io, təmeam-in io mətoarus-pən məplan io.

¹⁸ !Pəs İərəmərə otasəkitun in e namnun nian! Ik nəkitun wır natımnat wır mın itəm təmol kəm io əpəh Efesas.

2

Mopael təwır rəha Kristo Iesu

¹ Ik u nətik, pəs Uhgín otol nıkim təsanən e nəwírən itəm tətisi-pən e Kristo Iesu.

² Nəməto rəkis natımnat mın u itəm eməgətun itəmat lan e nıganəmti netəmim tepət. Kən os rəhak nəghatən mələhəu-pən e nelmi netəmim neen itəm natən nıpahrienən elat, kən ilat okotıtun nəgətunən netəmim neen mın lan.

³ Nian nəratən tatuwa, məto ətul əskasık kitat mın ik, tahmen e mopael wır kit rəha Kristo Iesu.

⁴ E nian rəha nəluaginən, mopael kit təsolən natımnat rəha nəmegəhən rəha netəmim əpnəpın əm, məto tatol əm wək rəha mopael məto-inu, in tolkeike məmə rəhan etəm-iasol rəha mopael, nıkin otəgıen lan.

⁵ E nolən kitiəh, etəm tətəiu məmə in otol win, in otəkəike mətəu-pən lou mın rəha nııuən, məto okəmə təsolən, kən in otəsosən nətəuən rəha nol winən.

⁶ Tətuatıp əm mın-nulan məmə etəm tatol pik wək e nasumən, in otaupən məulək-in.

⁷ Ətəlig-in wır nat naka iatən kəm ik, məto-inu İərəmərə otasıtu lam o nıtunən nıpəti nəghatən mın u.

⁸ Atətəlig-in İesu Kristo u noanol rəha Tefit, kən Uhgín təmosmegəh in e nımısən. Kən inu namnusən təwır iatən-ıarəp.

⁹ Kən iatəto nahməən o namnusən təwır əh, kən nıpahrienən, kəməlis io e sen tahmen-pən məmə io iakləh kit o iohamnu itəm. Məto kəsəlisən nəghatən rəha Uhgín.

¹⁰ Tol nəhlan, iatətul əskasık e nahməən mın rafın o netəmim itəm Uhgín təmıtəpun ilat, məmə in otosmegəh ilat e Kristo Iesu, kən ilat okotətig e nəwírən itəm təhag-əhag rəha Uhgín, itəm namnun tıka.

¹¹ Inu nəghatən tatən pahrien məmə, Okəmə kotuwa kitiəh e Kristo e nımısən rəhan,

1:9: Efes 2:8-9; Taet 3:5 **1:10:** Hip 2:14 **1:11:** 1 Tim 2:7 * **1:12:** Suatıp pısın o nəuhlinən ves 12b: “kən mıtun wır məmə in titun nehm wırən nat naka itəm io emələhəu-pən e nelmın o namnun nian.” **1:14:** 1 Tim 6:20 **2:3:** 2 Tim 1:8 **2:5:** 2 Tim 4:8 **2:6:** 1 Kor 9:7 **2:8:** Rom 1:3; 1 Kor 15:4 **2:9:** Efes 3:1,13; Fil 1:12-14

kən okotəmegəh mīn kitat mīn.

¹² Okəmə koatətul əskasik e nian iəkis mīn, kən kitat okotərəməərə mīn kitat mīn.

Okəmə kitat kotən-iamnin in, kən in otən-iamnin kitat.

¹³ Okəmə kitat kəsotolən rəhatat noanawil, mətə in tatol rəhan noanawil, mətə-inu in otəkəike matol rəhan nolən.

Iolwək təwir rəha Uhgīn

¹⁴ Natimnat mīn u, onəkəike matən matisimatip lan kəm rəham mīn netəmim. Ən əskasik kəm ilat nəhlan məmə, “Iatən e nərgīn Uhgīn məmə itəmat nəsotərgəhəuən o nīpəti nəghatən mīn.” Nərgəhəuən nəhlan təsasituən e suah kit, mətə tatərakīn əm netəmim itəm koatəto.

¹⁵ Alkut əskasik məmə onəkuwa iolwək təwir itəm nian Uhgīn tatəplan rəham wək, in titun nənən məmə, “Əwəh, nəmol təwir,” kən nəsaulisən o rəham wək, mətə-inu natəgəgun ətuatip nəghatən rəha nīpahrienən.

¹⁶ Mətə apəs nəghatən əpnəpīn mīn əm itəm kotərat məsotisiai-inən Uhgīn, mətə-inu netəmim itəm koatəghat nəhlan, nəmegəhən rəhalat tatuwīn matuwīn əm o nolən mīn itəm kəsotisiai-inən Uhgīn.

¹⁷ Nəgəgunən rəhalat in tahmen-pən əm e nīməgəm piən itəm tatəməhal matepət matol iahgīn. Təs mil u kioal min-nulan, ilau u Haemeneus ne Faelitas,

¹⁸ itəm kinuəmkarəpən rəkis e suatip rəha nīpahrienən. Katuən məmə Uhgīn təmol kitat kotəmegəh mīn rəkis e nīmīsən, kən okol Uhgīn təsos-ipa mīnən nīpətitat wi mīn nian Iesu tatuwa mīn. Kən təs mil u katuərakīn nahatətəən rəha netəmim neen.

¹⁹ Mətə tol pap nəhlan, nīmə itəm Uhgīn tatiləkīn tatətul tiəkis, kən təməte-pən lan məmə, “Iərəməərə titun netəm mīn u rəhan mīn,” ne “Netəm mīn u koatən məmə ilat netəm rəha Iərəməərə, okotəkəike motapəs nolən rat mīn.”

²⁰ Ətəlig-in-tu. E nīmə rəha etəm rəhan nautə tepət, plet pişin pişin mīn tepət. Kəmol neen e iaen u kol tatipit-ipit, neen e silfa, neen e nig, neen e nīməptən. Wək rəha neen, in wək asol itəm kətisiai-in. Kən wək rəha neen, in wək əpnəpīn əm itəm tol naulisən.

²¹ Okəmə suah kit tatol rəhan nəmegəhən tatuwiwi mətapəs nolən rəha naulisən, in titun nolən wək asol itəm kətisiai-in, kən Uhgīn otələhəu kalin məmə rəhan pişin əm, kən mol əpen-əpenə məmə otol wək mīn itəm kotəwir.

²² Aiu muwīn isəu o nolən rat mīn itəm tatəwiə e niki netəm aluə. Kən ətəu-pən wir suatip rəha natimnat mīn u: nolən itəm tətuatip, ne nahatətəən, ne nolkeikeən, ne nəməlinuən. Ətəu-pən suatip əh itəmat netəm mīn u itəm koatətapəh o nasituən rəha Iərəməərə e nīkilat itəm təwir.

²³ Apəs magim rəkis e nəghatən alməl mīn itəm nīpətilat tikə. Nəghatən mīn əh koatiuw-pa əm timəht o nərgəhəuən.

²⁴ Iolwək rəha Iərəməərə, okol in təsərgəhəuən, mətə in tatəkəike matol təwir kəm netəmim rafin, kən otəkəike muwa etəm rəha nəgəgunən, kən rəhan nətəligən kaifəməh.

²⁵ Okəmə netəmim neen koatən rat rəhan nəgəgunən, kən in otəkəike məgəgun wir ilat e nolən mətig əm. Kən okəm-naka Uhgīn oteghəhan-in məmə ilat okotəuhlin rəhalat nəmegəhən, məmə ilat okotitun nīpahrienən,

²⁶ kən ilat okotuwa mīn e nətəligən təwir, kən motagim rəkis-in noanikulu rəha Setan, itəm təmaskəlim ilat kən koatol nəwian.

2:11: 2 Kor 4:11 **2:12:** Mat 10:33 **2:13:** Rom 3:3-4; Taet 1:2 **2:14:** 1 Tim 6:4; Taet 3:9 **2:15:** 1 Tim 4:6
2:16: 1 Tim 4:7 **2:17:** 1 Tim 1:20 **2:19:** Nam 16:5; Aes 52:11; Jon 10:14; 1 Kor 8:3 **2:22:** 1 Tim 6:11 **2:23:** 1 Tim 4:7

3

Nolən rat min iuəhkir o Namnun Nian

¹ Məto onəkəike mitun nəghatən u məmə nian əskasik min okotuwa iuəhkir o Namnun Nian.

² Tol nəhlan məto-inu, netəmim okotətəlig-in atip əm ilat, kən ilat okotolkeike pik məni. Netəmim okotəusit, moatos-ipər atip əm ilat. İlat okotən rat netəmim ne Uhgın, kən ilat okotəht nəwia tata ne mama, kən okəsotənən məmə nıkilat tətəgien o nat itəm katol kəm ilat, kən okəsotisiai-inən Uhgın.

³ Rəhalat nolkeikəən kəm netəmim otikə, kən okəsotaluinən nəratən itəm suah kit otol kəm ilat. İlat okotərəkin nərği netəmim. Okəsotərəməyəən e nolən min rəhalat. Nıkilat otəgien əm o nərəkənən netəmim. Okotətəhau nat itəm in təwır.

⁴ İlat kəut kəsua min, kən okotol natımnat rat neen məto kəsotətəlig-inən məmə nat naka otiet lan. Kən ilat okotiləs-ipər atip ilat, kən ilat okotolkeike pik natımnat o nətoən təwır e nıpətılət, məto ilat okəsotolkeikəən Uhgın.

⁵ Okotol nolən min rəha iəfak min məmə netəmim okotəplan, məto ilat okəsotolkeikəən məmə nəsanənən rəha Uhgın otəuhlin rəhalat nəmegəhən mol kotuwıwi. Uwın isəu o netəm min u.

⁶ Apəs əm ilat məto-inu neen koatehm suatip o nuwınən latuənu min, kən moatiuw rəkis nətəligən rəha nıpitan itəm rəhalat nətəligən təsəskasikən. Təfagə rat min rəha nıpitan min u, in tiəkis pik olat, kən nolən rat min tepət itəm ilat koatolkeike, koatiuw-pən ilat.

⁷ Kən nıpitan min əh koatətəlig-in wır e nəghatən min rafın rəha netəm min əh, məto ko kəsotıtunən nəghatən rəha nıpahrienən.

⁸ Aupən ikın, Janes ne Jampres kəmatioal tıməht kəm Moses,* kən e nolən kitiəh min əm, netəm min əh koatəht nəghatən rəha nıpahrienən. Netəm min u, rəhalat nətəligən tərıoah e nolən rat min, kən nolən rəha nahatətəən rəhalat in neıueıuə-əmən.

⁹ Məto nəgətun eıueıuəən rəhalat, ko təsətulən tuwəh, məto-inu netəmim rafın okotəplan məmə ilat kəsotıtunən nat itəm koatəghat-in, kotahmen-pən əm e suah mil əh.

Nəghatən rəha Pol kəm Timoti

¹⁰ Məto ik, Timoti, ik nəmətəu-pən rəhak nəgətunən, ne nolən rəha nəmegəhən rəhak, ne nat naka itəm ekolkeike məmə ekol, ne rəhak nahatətəən, ne nolən rəha nətəligən rəhak itəm təfəməh, ne rəhak nolkeikəən, ne nətul əskasikən rəhak,

¹¹ kən nəkıtun nian iəkis min itəm koatuwa e rəhak nəmegəhən, ne nolən tərət min itəm katol lak. Kən nəkıtun nolən iəkis min itəm kəmol lak əpəh Antiok, ne İkoniam, ne Listra. Məto İərəməyə təmıləs-irəkis io e natımnat min əh rafın.

¹² Nıpahrienən, netəmim rafın itəm kotolkeike məmə okotol nolən itəm Uhgın tolkeike, kən motol e Kristo İesu, netəmim okotol tərət kəm ilat,

¹³ məto nian kitiəh min əm, nol təfagə rat min ne netəm rəha neıueıuəən, ilat okotol nolən rat motuwın kol itəm in tərət agın. İlat netəmim kateıuə-in ilat,† kən ilat okoteıuə-in pik agın-əh netəmim.

¹⁴ Məto ik, Timoti, onakəkəike matətəu-pən əm natımnat wır min itəm kəməgətun ik lan itəm nəməən əskasik rəkis nıpahrienən lan, məto-inu ik nəkıtun wır netəmim itəm kəmotəgətun ik lan.

¹⁵ Kən nian nəmatəkəku mətoarus-pa u-roıu, nəmıtun Naoa Rəha Uhgın itəm titun nos-ıpənən nenatıgən məmə nəkıtun nosən nəmegəhən lılın lan o nahatətəən e Kristo İesu.

3:1: 1 Tim 4:1 **3:5:** Mat 7:15,21; Taet 1:16 * **3:8:** Janes ne Jampres, ilau iəmık nərik mil rəha kig rəha İjip. **3:8:** Eks 7:11 **3:11:** Wək 13:50; 14:5; 14:19 **3:11:** Sam 34:19 **3:12:** Mat 16:24; Jon 15:20; Wək 14:22 † **3:13:** Setan o netəmim pısın min okoteıuə-in ilat.

¹⁶ Nəghatən mīn rafin e Naoa Rəha Uhgīn, kəmotisi-pən əm e nohli Uhgīn, kən koatasitu etat. Koatəgətun kitat, moatəniəp nolən rat mīn rəhatat, moatəg-ətuatip-in kitat, kən moatəgətun kitat e nolən mīn itəm kotətuatip.

¹⁷ Koatasitu etat nəhlan məmə, kitat netəm rəha Uhgīn, okotos nasituən rafin mīn əh, kən motuwa netəmim itəm kotitun nolən wək mīn rafin itəm kotəwir.

4

¹ Timoti, oekən-ipinə nəghatən keike kit kəm ik e niganəmti Uhgīn ne Kristo Iesu itəm otakil nolən rəha netəmim rafin, netəm koatəmegəh ne netəm kəmotimis, kən oekən-ipinə nəghatən u məto-inu in otuwa mīn matərəməərə. Kən inəh, iakatəkəike matən kəm ik məmə,

² ən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn, kən ətul matip o nən-iarəpən, nat əpnapin məmə otimətig əm, o tiəkis. Əg-ətuatip-in nolən rəha netəmim, kən ən-iəp nolən rat mīn, kən mīləs-ipər nətəligən rəha netəmim, kən nian natol wək mīn u, rəham nətəligən otəkəike məfəməh, kən rəham nəgətunən otəkəike mətuatip məwir.

³ Nəkəike mol nəhlan məto-inu, nian itəm tatuwa, netəmim okəsotolkeikeən məmə okotətəlig-in nəghatən pahrien. Məto ilat okotos iəgətun pisin pisin mīn itəm okotəgətun nəghatən mīn itəm ilat əm kotalkeike.

⁴ Kən ilat okotəuhlin matəlgilat o nətəlig-inən nəghatən pahrien, kən motuwīn moatətəlig-in namsu eiueiuə mīn.

⁵ Məto ik, atehm wir rəham nətəligən ne rəham nolən mīn e nian mīn rafin, nat əpnapin nat pisin pisin mīn koatuwa e rəham nəmegəhən, kən ətul əskasik nian nəratən tatuwa, kən uwīn mən-iarəp namnusən təwir, kən ol rafin wək itəm Uhgīn təmos-ipən kəm ik məmə onəkol.

⁶ Timoti, ol natimnat mīn əh, məto-inu otəsuwəhən, io ekimis. Kən roiu nəmegəhən rəhak tahmen e wain itəm kınatəhtəg-pən e olta məmə okol sakrifais lan.

⁷ E rəhak fait wir rəha nahatətəən, ematipin wir nelmək, kən e rəhak naiuən, io emaiu wir rəkis mətoarus-pa namnun naiuən, kən io emataskəlim wir nolən ətuatip rəha nahatətəən kən eməsapəsən wək rəha nən-iarəpən namnusən təwir.

⁸ Kən roiu, İərəməərə itəm rəhan nakilən tətəuatip wir, in təmol əpen-əpenə e nətouən rəhak, inu hat rəha etəm tatol win e rəhan naiuən, kən in otəfauin-pa kəm io e nian rəha nakilən məto-inu in təmakil io məmə rəhak nəmegəhən tətəuatip. Kən sənəmə io pisin əm, məto otos-ipən kəm netəmim rafin itəm kotalkeike moatəsahgin məmə in otuwa mīn.

Pol təməni-iarəp namnusən rəha in mīn neen

⁹ Eam-in uəhai əm rəham suatip məmə onəkuwa mehm io,

¹⁰ məto-inu Temas, u tolkeike pik nətueintən u, in təmapəs io maiu muwīn Tesalon-aeka. Kresens tinuwīn rəkis əpəh Kalesia, kən Taetas tinuwīn rəkis Talmesia.

¹¹ Məto Luk pisin əm itimlau mīn. Təwir məmə nian nakatuwa, onakit Mak itəmlau mīn, məto-inu in titun nasituən e wək rəhak.

¹² Emahl-ipən rəkis Tikikas tuwīn əpəh Efesas.

¹³ Kən nian nakatuwa, onakos rəhak kot itəm emələhəu kəm Kapas əpəh Troas, kən onakos mīn rəhak naoa mīn itəm kəmaiu-aiu, kən iakolkeike pik mīn məmə onakos naoa mīn u kəmol e nuwigī sipsip.

¹⁴ Suah u Aleksanta itəm etəmim rəha nolən wək e iaen, in təmatol tərət kəm io. İərəməərə otos-ipən nitai nətouən rəhan o natimnat mīn əh.

¹⁵ Kən ik mīn, atəto ik o suah əh, məto-inu tətəhtosig-in nəghatən mīn rəhatat.

¹⁶ Nian emaupən mətul e kot məmə ekən-iarəp nəghatən mın rəhak, suah kit təməsətul-arəpən masitu lak, məto netəmim rafin kəmotagım motapəs io. Pəs Uhgın nıkin otəsəhtən natımnat rafin itəm ilat kəmoatol.

¹⁷ Məto İərəməərə təmətul e nıkalık mos-ıpa nəsanənən kəm io məmə ekən-iarəp wır nəghatən rəhan, kən pəs İaihlua mın okotəto. Kən təmıləs-ıarəp io e nohli laion.

¹⁸ İərəməərə otıləs-ırəkıs io e nəratən mın rafin itəm okol kəm io, kən in otaskəlım wır io, kən mıləs io ekuwın e nərəmərəən rəhan əpəh ilıs e nego e neai. Pəs kotıləs-ıpər nərgın tatuwın matuwın namnun tıka. Əwəh.

Namnun nəghatən

¹⁹ İatən təwır kəm Prısıla ne Akwıla, ne Onesıforas ne rəhan mın.

²⁰ Erastas təməsətəu-pa-mən io, in əpəh Korın. Kən nian emıet Maelıtas, emapəs Trofımas tətatıg məto-inu in tatımıs.

²¹ Alkut pık məmə nakuwa uəhai əm ikın-u, uarısig in nian rəha nətəpən. İupulas tatən təwır kəm ik, kən Putens, ne Linus, ne Klotıa, ne pıətət mın rafin ikın-u koatən təwır kəm ik.

²² Pəs İərəməərə tətatıg itəmat mın. Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwırən kəm ik.

Taetas

Naoa itəm Pol təməte tuwin kəm Taetas Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Taetas

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Pol təməte naoa u tatuwin kəm Taetas. Taetas in Iaihlua kit itəm təmahatətə e Kristo. Pol təmieuw-pa in o Kristo, kən Taetas təmöl wək tepət ilau Pol tahmen əm e Timoti. Koatehm nərgin nian tepət e Niutesteman.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol ne Taetas kəmian e nəptən u Krit, kən ilau kəmuətuoun niməfak kit ikin-u. Pol təmiet min, məto təmən-ipən kəm Taetas məmə in otətətig mol rafin wək min ikin əh. Krit in nəptən kit itəm tərīoah wīr e nolən rat min, tahmen məmə inu netəmim koateiuə pik nian rafin, moatəgwən pik, kən moatəlpah koatəlpah. Neen koatuwa e niməfak kən moatən nəghatən eiua tepət məmə okotos məni lan.

?Təməte naoa u o naka? Pol tolkeike məmə otasitu e Taetas e rəhan min wək əpəh e niməfak əpəh Krit. Taetas otəkəike mīləs-ipər netəmim məmə okotuwa elta min o nehmən niməfak. Kən Pol tatəghat-in nolən rəha nəghatən kəm netəm min u kəsotətəu-pənən nətəligən rəha Taetas. Kən mos-ipən nəgətunən neen rəha nahatətən ne naliwəkən ətuatip. Kən in təmən məmə Timoti otahtosig-in wīr nəgətunən eiua min. Namnun nəghatən təmən məmə otahl-ipa etəmim kit tuwa masitu e niməfak, kən Taetas in otəkəike muwa min masitu e Pol.

Pol təmən təwīr kəm Taetas

¹ Taetas. Io Pol, iatəte naoa u kəm ik. Io slef kit rəha Uhgīn, kən io aposol kit rəha Iesu Kristo. Təmahl-ipa io məmə ekasitu e netəmim itəm Uhgīn təmītəpun rəkis ilat məmə rəhan min, mīləs-ipər nahatətən rəhalat, masitu elat məmə okotitun nəgətunən pahrien. Nian netəmim koatətəu-pənən nəgətunən pahrien əh, kən rəhalat nəmegəhən otətuatip kotahmen-pən e nolən itəm Uhgīn tolkeike.

² Kitat kotitun nīpahrienən əh, kən motahatətə lan. Kən e nolən əh, rəhatat nətəligən tətətig əskasik rəkis məmə okotos nəmegəhən lilin. Aupən aupən aɡin itəm Uhgīn təməsolən əh natimnat rafin, məto Uhgīn tinəmən rəkis nəmegəhən lilin əh, məmə in otol mihin. Kən kitat kotitun məmə in təseiuən nian kit ne.

³ Kən e nian ətuatip itəm Uhgīn təmən, in təmöl məmə netəmim okotitun nəghatən rəhan. Ilat kotitun məto-inu Uhgīn Iosmegəh rəhatat təmən mələhəu nəghatən kit məmə təmos-ipa wək u tətətig e nelmək məmə io ekən-iarəp nəghatən əh rəha nəmegəhən lilin.

⁴ Taetas, rəhalau nahatətən kitiəh, kən e nolən rəha nahatətən, in tahmen əm mə ik nətik pahrien. Rəhak nəfakən məmə Uhgīn Tata rəhatat ilau Kristo Iesu, Iosmegəh rəhatat, pəs okuawte-in rəhalau nəwīrən kəm ik, kən muələhəu nəməlinuən tətətig ron ik.

Wək rəha Taetas əpəh Krit

⁵ E nian emiet Krit, kən emələhəu ik nəkətətig məmə onəköl rafin wək itəm tətətig, kən məmə onakīləs-ipər elta min rəha niməfak, e taon min rafin e nitən Krit tahmen əm mə inu emən mihin kəm ik.

⁶ Elta min rəha niməfak okəike kəsehm-pənən nolən rat kit e rəhalat nəmegəhən, kən rəhalat pətan kitiəh əm, kən rəhalat nisualkələh okotəkəike motahatətə e Uhgīn, kən məsotan əpnəpīnən motol natimnat təsahmenən, kən məsotəhtən nəwīa rəhalat tata ne mama məmə netəmim okotən rat ilat ron.

⁷ Nəmegəhən rəha elta min rəha niməfak otəkəike mətuatip wīr məto-inu ilat koatos wək asol rəha Uhgīn. Ilat itəm koatehm wīr netəmim okotəkəike motol mihin məmə

kəsotiləs-ipər atipən ilat motol rəhalat nəghatən məmə netəmim okotəgin, kən nıkilat təsahmə uəhaiən. Sənəmə ilat netəmim rəha nıpısən o nəmouən, kən sənəmə ilat netəmim rəha nosən məni e neıueıuəən.

⁸ Məto nəmegəhən rəhalat in otəkəıke mol min-nulan. İlat okotəkəıke moatehm wır netəmim itəm koatuwa əh rəhalat ikın. İlat netəm kotołkeıke mə okotoł əm natımnat itəm təwır, kən nolən rəhalat in tatəgətun mə ilat netəm mətə, kən kotenatıg. İlat netəm rəha nətəu-pənən nəghatən rəha Uhgın. Rəhalat nəmegəhən in otəkəıke mətuatıp wır e nıganəmtı Uhgın. İlat kotıtun nən atipən e nıkilat məmə kotapəs nolən natımnat itəm tərət kən moatol əm nat itəm təwır.

⁹ İlat okotəkəıke motahatətə əskasık e nəghatən rəha namnusən təwır məmə in nıpahrienən tahmen-pən mə kəməgətun ilat lan. Kən inəh, ilat kotenatıg wır o nəgətunən netəmim e nəgətunən pahrien itəm tətuatıp məmə ilat okotətəu-pən. Kən nıan netəmim neen okoatən nəghatən mın itəm toł pısın e nəgətunən pahrien, kən netəm-iasol mın rəha nıməfak okotəgətun ətuatıp ilat motən-ipən kəm ilat məmə rəhalat nəgətunən in neıueıuəən.

¹⁰ İatəghat min-nulan məto-inu netəmim tepət e nıməfak əpəh Krit kotetəhau nəgətunən pahrien u. İlat, nəghatən rəhalat tıtatıperəh pık tahmen e kaluəluə, məto nuhuən lan tıkə, kən moatiuw rəkıs netəmim neen e nəgətunən eıueıuə mın rəhalat. Netəmim tepət itəm koatən məmə okəkəıke kəhg-ipən netəmim, ilat iəgətun eıueıuə mın.

¹¹ Ahtosıg-in nəghatən rəhalat məmə okəsotəgətunən e nıməfak nəgətunən əh kotərat itəm kəsotətuatıpən məmə okotəgətun, məto-inu nəgətunən rəhalat tatərəkın-rəkın nahatətən rəha noanol mın rafın rəha netəmim neen. İlat koatəgətun neıueıuəən əh məto-inu kotołkeıke məmə okotos məni lan, məto kəsotaulısən lan.

¹² Etəm Krit kit aupən, in ien kit rəhalat, in mın təmən min-nulan məmə, “Netəm Krit, ilat netəm rəha neıueıuəən nıan rafın. Kən ilat kotahmen e kuri iarupın mın. Kən ilat nəlpah, nıan rafın kotołkeıke məmə kotagwən əm lan.”

¹³ Məto nəghatən rəha ien u, in toł əm nıpahrienən. Kən toł nəhlan, əhai ilat mən-ipən kəm ilat məmə rəhalat nəgətunən in neıueıuəən, pəs ilat okotahatətə əm e nəghatən pahrien,

¹⁴ kən ilat okəsotətəu-pənən noanage rəha netəm Isrel ne nəghatən rəha netəm koatapəs nəghatən pahrien.

¹⁵ Kən nəkotıtun məmə netəmim itəm kotətuatıp e nıganəmtı Uhgın, nat tıkə itəm otol ilat kotamkımık. Məto netəmim itəm koatamkımık e nıganəmtı Uhgın məto-inu ilat kəsotahatətən e İesu, kən nolən kit tıkə itəm otol ilat kotətuatıp. Kən toł mın-nəhlan, nətəlıgən ne nıkilat kərən kəsətuatıpən, kən ilat kotəruru nakılən nat itəm təwır, ne nat itəm tərət.

¹⁶ İlat koatən məmə kotıtun Uhgın, məto nolən rəhalat tatəgətun məmə koateıuə, ilat koatəuhlin məntaalat kəm Uhgın. Netəm mın əh kotərat agın, kotalməł koatəht nəwıa Uhgın, kən okol ilat kəsotolən nat wır kit ne.

2

Nəgətunən itəm tətuatıp

¹ Məto ik Taetas, ik onəkəıke məgətun wır netəmim e nəgətunən itəm tatətəu-pən nəghatən ətuatıp e İesu.

² İk onəkəıke məgətun iaguıhl mın məmə e nalıwəkən rəhalat, ilat okotan mətıg, kən məsotənım pıkən wain, kən nolən rəhalat otəkəıke mətuatıp wır pəs netəmim okotısıai-in ilat, kən ilat okotəkəıke moatətul əskasık kən moatol natımnat e nenatıgən. Nahatətən rəhalat otəkəıke mamnım wır e nəghatən rəha Uhgın. Kən ilat okotəkəıke motolkeıke netəmim. Kən motəkəıke kətul tıəkıs e nıan iəkıs mın itəm koatuwa e rəhalat nəmegəhən.

³ Kæn e nolæn kitiah æm, nækæike mægætun wir nipitaguihl min mæmæ ilat okotækæike motol nolæn itæm tætuatip mæmæ otos-ipæn nisaiian kæm Uhgîn. Kæn ilat okæotænæn nikali netæmim. Kæn sænæmæ nipitan ræha napisæn. Mæto ilat otækæike motægætun næmegæhæn ætuatip.

⁴ Inæh, ilat okotægætun nipitan min e suatip itæm ilat okotolkeike ræhalat min næman ne nenætilat min.

⁵ Ilat okotækæike motægætun nipitan mæmæ ilat nipitan mætig itæm næmegæhæn ræhalat in tætuatip, kæn ilat kæsotan ænnapinæn, kæn moatisiai-in ræhalat næman min, kæn moatehm wir natimnat min ræha latuænu, kæn ilat moatol tæwir kæm netæmim. Nian koatol nolæn tol min-nulan, kæn otahtosig-in netæmim mæmæ kæsotæn ratæn nægætunæn ræha Uhgîn.

⁶ Kæn e suatip kitiah min, otæghat æskasik kæm netæm aluæ mæmæ ilat kotitun næn atipæn e nikilat mæmæ kotapæs nolæn natimnat itæm tærat kæn moatol æm nat itæm tæwir.

⁷ Kæn ik, e natimnat rafin, onækol æm nat ætuatip min, pæs ilat okotætæu-pæn nat naka itæm ik nakatol. Nian onakægætun, næmegæhæn ræham otækæike mætuatip, mol næghatæn ræham tæfigæm.

⁸ Ik onakækæike matæn æm næghatæn pahrien itæm netæmim okol kæsotæplanæn mæntaa ræham næghatæn kæn motæn rat. Pæs in otol ræham tikimir min okotaulis lan mæto-inu ilat kæsotehm-pænæn nolæn rat kit ne lam, kæn mæsotænæn nat tærat kit etat.

⁹ Ægætun wir slef min mæmæ ilat okotol næwia ræhalat etæm-iasol min e natimnat rafin, mæmæ nikilat otægien o wæk ræhalat. Slef min okæotænæn nitai næghaten ræha etæm-iasol min ræhalat,

¹⁰ kæn mæsotaklæhæn kæm ilat, mæto nian rafin ilat okotækæike moatol natimnat ætuatip min, mæmæ ræhalat etæm-iasol min okotæn nipahrienæn e ræhalat wæk. E nolæn itæm okotol e natimnat rafin, otægætun mæmæ nægætunæn ræha Uhgîn, Iosmegæh ræhatat in tætuatip mæwir.

¹¹ Ik onakækæike mægætun natimnat min æh rafin mæto-inu Uhgîn tæmeræh rækis e suatip kæm netæmim rafin mæmæ otosmegæh ilat lan nian tætauwe-in ræhan næwiræn kæm ilat.

¹² Næwiræn æh ræha Uhgîn tatægætun mæmæ nian kitat koatæg æh e nætueintæn, kotækæike motapæs nætæu-pænæn nolæn rat min ne natimnat rat min ræha nætueintæn itæm koatæwiæ e nikitat, mæto okotan mætig, kæn næmegæhæn ræhatat otætuatip wir motahmen-pæn mæ kitat netæmim ræha Uhgîn.

¹³ Næmegæhæn ræhatat in otækæike matol min-nulan nian kitat okoatæsaahgin nian Iesu Kristo, ræhatat Uhgîn ne ræhatat Iosmegæh, in otuwa min lan e næsanænæn ne næwiræn. Nian æh in tæwir agin, kæn kitat kotitun mæ otæpanuwa, kæn matol nikitat tætagien.

¹⁴ Iesu nikin tæmagien mæmæ otimis otat, kæn mætou næmegæhæn ræhatat mos-irækis e næsanænæn ræha nolæn rat min rafin, kæn mafæl wir kitat mæmæ kitat okotuwa ræhan min netæmim itæm kotolkeike mæmæ koatol æm nat itæm tæwir.

¹⁵ Natimnat min u, onatægætun ilat e nimæfak. Læs-ipær nætægæn ræhalat mæmæ okoatætæu-pæn Iæramæra, kæn mæghat æskasik kæm netæm koatætæu-pæn næghatæn eiueiuæ min. Uhgîn tæmos-ipinæ wæk æh kæm ik, kæn æghat min-nulan. Æsolæn mæmæ etæmim kit otæn rat ik.

3

Nolæn ræha iæfak min

¹ Taetas, æn-ipæn wir min kæm ræham netæmim mæmæ okotisiai-in netæm-iasol ne kapman ræhalat. Okotækæike moatol næwialat, kæn moatætul matip e nian rafin o nolæn wæk itæm otasitu e netæmim.

² Kən ilat okəsotəghat eiuən o nərəkinən nərǵi netəmim, kən okəsotolən timəht, mətō ilat nan mətig əm kən moatol təwir kəm netəmim, kən motos-iəhau rəhalat nətəligən moatisiai-in netəmim rafin.

³ Koatol min-nulan mətō aupən kitat kotərat kəmotahmen əm elat. Kən Uhgīn təmasitu etat nian kitat min kəmoatol nolən rat min əh, kitat ialməl min. Kəməsotolən nəwia Uhgīn. Nos-ipən-os-ipənən rəha nərətən təmərəkin kitat. Kən nolən rat min rəhatat itəm kitat kəmoatolkeike, kəmoatərəməə etat. Kitat kəmoatol əm nəwialat, kən kəmoatol nolən rat rafin. Kən kəmoatolkeike natimnat min rəha netəm pisin. Nolən rat rəhatat təmōl məmə netəmim kotetəhau kitat, kən kitat kəmoatetəhau kitat min.

⁴ Mətō nian nolkeikeən ne nəwirən rəha Uhgīn Iosmegəh rəhatat təmiet-arəpa,

⁵ kən in təmosmegəh kitat, mətō sənəmə təmōl mətō-inu kitat netəm ətuatip. !Kəp! In təmosmegəh kitat mətō-inu təmasəkitun kitat. In təmosmegəh kitat nian Narmīn Rəha Uhgīn təmafəl rəkis nolən rat min kən kotaiir wi min, kən Narmīn təməwiək-in nikitat.

⁶ Narmīn u inu, Iesu Kristo Iosmegəh rəhatat in suatip məmə Uhgīn tatətəlmīn nikitat tatər lan e nīkin agien.

⁷ In təmōl kitat kotətuatip e niganəmtin e nəwirən rəhan məmə okotahatətə e rəhan nəghatən itəm təmən kəm kitat mə o nian kit kitat kotatig itulīn kitat min.

⁸ Inu nəghatən kit in nəghatən pahrien.

Kən io ekolkeike məmə onakəgətun wir netəmim lan məmə okotitun wir. Nəgətunən min əh okotasitu e iəfak min məmə rəhalat nətəligən otətətig əskasik əm e nolən natimnat itəm təwir. Nəgətunən min u ilat kotəwir kən okotasitu wir e netəmim.

⁹ Mətō apəs nəghatən alməl min itəm netəmim koatən tol min-nulan: koatəghat o noanol min rəhalat tuwin muwin miləs tipilat rat agin min; kən moatetet ilat min kən moatən-iəhau ilat min o nipəti nəghatən rəha Lou rəha Moses. Apəs əm nəghatən min u mətō-inu okol təsasituən e suah kit ne, kən rəhan nəwirən tikə.

¹⁰ Okəmə suah kit tatol netəmim koatoor ilat min o nəghatən tol min-nulan, onəkuwin məghat əskasik kəm in kən mən-iəhau. Mətō okəmə tatol min, kən nakuwin min mən-iəhau min. Okəmə nəmən-iəhau pap mau kəiu, mətō in tatəkəike e rəhan nolən, kən otətul-pən isəu ron motapəs.

¹¹ Mətō ik nəkitun məmə suah kit tol min-nulan, rəhan nətəligən tərət kən tatol keko-eko, kən matol təfagə rat e niganəmti Uhgīn. Rəhan əm nolən tatəgətun mə in iol tərət.

Namnun nəghatən rəha Pol

¹² Oekahl-ipinə suah mil u kit, Atemas o Tikikas otimnə mehm ik. Nian otimnə, ik onakəkəike meam-in uəhai əm suatip mə onakimnə mehm io əpəh taon Nikopolis, mətō-inu io emolkeike məmə ekuwin matig ikīn e nian rəha nətəpən.

¹³ Kən etəmim kəiu, Apolos ne Sinas u in ienatig e lou,* ilau katualiwək e rəhalau naliwəkən, mətō ik onakasitu elau məmə natimnat rafin rəhalau otəkəike mətətig.

¹⁴ Rəhatat netəmim okotəkəike motitun wir suatip o nolən wək kən moatol nat itəm təwir məmə ilat kotitun nasituən e netəmim neen itəm rəhalat natimnat təsahmenən. Təsəwirən məmə ilat kotatig əpnəpin əm.

¹⁵ Netəm min u itəm itimat ekoatətig koatahl-ipinə nəghatən wir kəm itəmat. Kən ən təwir kəm iəfak min itəm kotolkeike itimat.

Pəs Uhgīn otawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat.

3:3: 1 Kor 6:9-11; Efes 2:1-2; 5:8 **3:5:** 2 Tim 1:9; Hip 10:22 **3:6:** Wək 2:17-18 **3:9:** 2 Tim 2:14,16 **3:10:** Mat 18:15-17 **3:12:** Efes 6:21-22; Kol 4:7-8 * **3:13:** Ienatig e lou - Suah kit itəm titun wir lou rəha kot, kən in tatəghat rəha netəmim itəm koatuwin e kot. **3:13:** Wək 18:24; 1 Kor 3:5-6 **3:14:** Efes 4:28

Filimon

Naoa itəm Pol təmäte tuwın kəm Filimon Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Filimon

?Pah təmäte naoa u? Aposol Pol təmäte naoa u.

?Təmäte tatuwın kəm pah? Təmäte tatuwın kəm Filimon əpəh e niməfak ikin Kolosi. İlau fren wır. Filimon in etəmim kit itəm tatos slef mın.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmäte? E nian əh, netəmim tepət koatos slef. Kən iəfak mın neen mın, ilat mın koatos slef mın. Filimon, rəhan kit əh ikin slef, nərgin u, Onesimas. Məto Onesimas, in təkəkləh-in məni neen rəha Filimon, kən əmun, in magım. Okəmə Filimon otəplan Onesimas, lou rəha Rom tatən mə Filimon tıtun nohamnuən tımıs. Məto Onesimas təməplan Pol əpəh e kalapus ikin Rom, kən Pol təmən-iarəp Namnusen Təwır kəm in, kən təməhatətə e İesu Kristo. Kən Onesimas in təmasitu e Pol. Kən Pol təmahl-ipən in tıtəlig-pən o Filimon. Pol təmən kəm Filimon məmə nat əpnəpın Onesimas in slef rəhan, məto roiu in pian e İesu Kristo.

?Təmäte naoa u o naka? Pol təmäte naoa u matətapəh o Filimon məmə otaluın nolən rəha Onesimas, kən mos in tıtətlig-pa mın. Nat əpnəpın məmə in rəhan slef, məto Pol tolkeike məmə Filimon otəplan Onesimas tahmen əm məmə in pian kit e İesu Kristo.

¹ İo Pol, itəm etatig e kalapus o Kristo İesu, itımlau piətət Timoti, iatuən təwır kəm ik Filimon. İk iolıtımlau itəm ekioalkeike pik, kən kitəhal kətəhalol wək kitəh əm rəha İesu.

² Kən iatuən təwır kəm wınıtət Apia, ne Akipas itəm kitat mopael mın koatəluagin rəha Uhgın, kən iatuən təwır kəm netəm rəha niməfak itəm koatuwa moatəfak e rəham nimə.

³ Pəs Uhgın u Tata rəhatat, ne İərəməyə İesu Kristo okuawte-in nəwırən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Nəfakən rəha Pol

⁴ E nian mın rafın itəm iatəfak ron ik, matən tagkiu kəm Uhgın ron ik,

⁵ məto-inu eməto nahatətəən rəham e İərəməyə İesu, ne nolkeikeən rəham itəm tatuwın o nəfak mın rafın.

⁶ Kən iatəplan nolən rəham, məmə natawte e nıkim agien məto-inu e rəham nahatətəən. Kən iatəfak məmə nolən əh otasitu lam məmə onəkıtun wır kən mos nat wır mın rafın rəha Uhgın itəm tətawte-in e Kristo kəm kitat.

⁷ Piak, iatəfak nəhlan məto-inu rəham nolkeikeən təmöl nıki nəfak mın koatəto təwır, kən nian eməto, io mın, nıkik təmagien kən tatıləs-ipər rəhak nətəligən lan.

Nətapəhən rəha Pol

⁸ Tol nəhlan, e Kristo esəginən o nənən kəm ik məmə onəköl nat kit itəm nəkəike mol,

⁹ məto esol mihinən. İatətapəh-in əm e nolkeikeən. İo iaguıhl kit, etatig e kalapus o Kristo İesu. Kən io inu Pol,

¹⁰ iatətapəh-in suah kit ron ik e rəhak nıpahrienən məmə nakos e nıkim agien. Suah əh in təmuwa tahmen-pən e nətik nian emətətig e kalapus, inu Onesimas, rəham slef.

¹¹ Aupən ikin, in təməsöl wək wırən kəm ik, məto roiu in tıtun nolən wək təwır kəm kilau kərən.*

¹² Kən roiu, etahl-ipinə mın suah u, etəm itəm iakölkeike pik.

¹³ Okəmə tətətig itımlau mın, nıkik tagien ron, kən in otatos nəmeem mətasitu lak nian etatig ikin-u e kalapus o namnusen təwır.

1:2: Kol 4:17; 2 Tim 2:3

1:7: 2 Kor 7:4

1:10: 1 Kor 4:15; Kol 4:9

* **1:11:** Nərgin u “Onesimas” in təmə, “etəm itəm tıtun nolən wək wır.”

¹⁴ Məto esolkeikeən məmə ekol nat kit itəm ik nəsegəhan-inən. Kən okəmə natol nat wır, iakolkeike məmə in tətisi-pən əm e nıkim agien, məto sənəmə nat io iatəkəike kəm ik məmə nakol.

¹⁵ Esıtunən, okəm-naka Onesimas təmagım e nian əkuəkır u məmə onakos mın in titəlig-pa mın nətuatig agin-əh,

¹⁶ məto sənəmə in otol mın əm slef rəham, kəp. Məto roiu əh, in suah wır taprəkis-in slef kit, in pialau etəm təwır. Io iakoleike pik in, məto ik onakolkeike pik in taprəkis, məto-inu in rəham slef, kən in piam e İərəmərə.

¹⁷ Nakatehm io məmə kəmuea kitiəh e wək ne nolkeikeən rəha Kristo, kən tol nəhlan, iatətapəh məmə nian in otımnə, nakos in e nıkim agien tahmen-pən əm məmə io.

¹⁸ Okəmə təmol nat kit tərət kəm ik, o təmos rəham nat kit kən məsətouən, pəs nəkələhəu-pən tətətig e kaon rəhak.

¹⁹ Kən əh-roiu, Io Pol, iatəte e nelmək – *pəs io epanətou*. Məto təwır məmə nəsaluinən rəham kaon asol agin kəm io, itəm tol min-nulan, emasitu lam kən nəmos rəham nəmegəhən lilin.

²⁰ Piak, iakolkeike məmə onakətuoun matətou rəham kaon† kəm io, kən ol nat u iatətapəh-in e nərgi İərəmərə, kən ol nıkkik tatəto təwır e Kristo.

²¹ İatəte naoa u kəm ik məto-inu ekıtun məmə onəkol nəwiak, kən onəkol taprəkis-in nat naka itəm iatətapəh-in.

²² Kən nat kit mın, afəl rəhak kit rum məto-inu emələhəu-pən rəhak nətəligən e Uhgın məmə in otos io ekıtəlig-pinə mın otəmat, inu noa nəfakən rəhatəmat.

Namnun nəghatən rəha Pol

²³ Epafra, itımlau min etuatig e kalapus o nərgi Kristo İesu, kən in tatən təwır kəm itəmat.

²⁴ Kən Mak, ne Aristakas, ne Temas, ne Luk, itəm itımat ekoatol wək kitiəh, ilat mın koatən təwır kəm itəmat.

²⁵ Pəs İərəmərə İesu Kristo otawte-in rəhan nəwırən kəm itəmat rafın.

1:16: 1 Tim 6:2 † **1:20:** E nəghatən Kris, nəghatən rəha Pol ikın-u “mətou rəham kaon” in iuəhkır əm e nərgi Onesimas. **1:22:** Fil 1:25; 2:24 **1:23:** Kol 1:7 **1:24:** Kol 4:10-14

Hiprus

Naoa itəm kəməte tuwin kəm noanol rəha Isrel Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Hiprus

?Pah təməte naoa u? Kitat kotəruru məmə pah təməte naoa u. Etəm təməte naoa u təməsəteən nərgin e naoa. Etəm təməte təməsəplanən Iesu Kristo. Məto təməto Namnusən Təwir o netəmim pisin-pisin min itəm kəmotəplan Iesu. Kən suah u, in titun nəghatən rəha Oltesteman, ne nolən rəha netəm Isrel aupən. Okəm-naka Panapas o Apolos təməte naoa u, məto-inu ilau kiatur nat tahmen e suah u. Kən ilau iahgin e niməfak. Netəmim neen, nikitat təht məmə Pol təməte, məto nikitat təsəhtən nəhlan məto-inu e leta tepət rəha Pol, təmələhəu-pən nərgin, məto nərgin tikə e naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte naoa u kəm netəm Isrel itəm kotahatətə e Kristo Iesu, məto okəm-naka neen kəmotitəlig-pən noan məsin e nolən rəha nətəu-pənən Lou rəha Moses. Okəm-naka ilat kəsotitun wırən nəukəti Namnusən Təwir.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? E nian əh, netəm Isrel koatərəkən netəm Isrel itəm koatahatətə e Iesu Kristo. Nikitat təpou ron. Təwir məmə ilat okotəto məmə nahatətəən rəhalat in nıpahrienən, kən Iesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa.

?Təməte naoa u o naka? E nian əh netəmim neen e niməfak, nikitat təht məmə nolən rəha nətəu-pənən Lou rəha Moses e Oltesteman, in ilis taprəkis-in nolən rəha nahatətəən e Iesu Kristo. Məto nolən min nəhlan rəha Oltesteman, ilat narmın min əm rəha natimnat min itəm Iesu otol. Kəmotəte naoa u məmə netəmim okotəplan motitun məmə Iesu Kristo in ilis taprəkis-in natimnat rafin, tahmen-pən e ien min, ne nagelo min, ne Moses, ne Aron ne pris min. Nolən rəha nahatətəən e Iesu Kristo in təwir pik taprəkis-in nolən rəha nətəu-pənən lou rəha Moses. Inu, in nıpahrienən məto-inu natimnat rafin rəha Oltesteman təmuwa mol nıpahrienən lan e Iesu Kristo. Kən nımısən rəhan in tahmen əm məmə otos-irəkis nolən rat min rəha etəmim.

Kristo təmöl əp Uhgın kəm itat

¹ Aupən ikın, Uhgın təmatən* nəghatən rəhan, məto təmatələhəu əm e səpag kəm tıpitat min e nian tepət ne suatıp pisin pisin min.

² Məto roiu əh, kinotegu-pən e namnun nian,† kən tınatəghat ətuatıp əm kəm kitat e Nətin, itəm in təmıləs-ıpər məmə otərəmərə e nautə rafin rəha tata rəhan.‡ Kən e Nətin əh, in təmöl natimnat rafin e nətueintən.§

³ Nəti Uhgın in nəhag-əhagən rəha nəwırən ne nəsanənən rəha Uhgın.* In təməru ətuatıp rəhan tata e natimnat rafin.† In tatəmık ətain natimnat rafin e nəsanənən rəha nəghatən rəhan.‡ Nian in təmımıs rəkis məmə otafəl rəkis rəhatat nolən rat min,§ kən in tatəpələh e rəhn matıp kig, ikın rəha nepətən ne nisıaiın, e nego e neai.*

Nəti Uhgın u, in ilis taprəkis-in nagelo min

⁴ Tol nəhlan, Uhgın təmıləs-ıpər rəkis Nətin u, kən in ilis taprəkis-in nagelo min, tahmen-pən məmə nərig u itəm Uhgın təmos-ıpən kəm in, in ilis pik taprəkis-in nərgilat rafin.†

⁵ Uhgın təməsən agın-əhən kəm nagelo kit rəhan məmə,
“Ik nətik.

Roiu enuwa rəham tata ətuatıp.”‡

Məto in təməghat nulan kəm Iesu. Kən Uhgın təməsən agın-əhən kəm nagelo kit məmə,
“Io tata rəham,

* 1:1: Hip 2:2 † 1:2: 1 Pita 1:20 ‡ 1:2: Sam 2:8 § 1:2: Jon 1:1-3; Kol 1:16 * 1:3: Jon 1:14; 12:41; Aes 6:1-4

† 1:3: Jon 14:9; Fil 2:6-7; Kol 1:15; 2 Kor 4:4 ‡ 1:3: Kol 1:17 § 1:3: Taet 2:14 * 1:3: Fil 2:5-11; Kol 1:15-18.

† 1:4: Efes 1:20-21; Fil 2:9 ‡ 1:5: Sam 2:7; Wək 13:33; Hip 5:5; 1 Kron 17:13

kən ik onəkuwa nətik.”

Məto in təməghat nəhlan kəm Iesu. §

⁶ Məto e nian Uhgın tahl-ipa Nətin itəm təmaupən maiir* tuwa e nətueintən, kən in tən məmə,

“Pəs rəhak rafin nagelo mın,
nıpınəgilat taru nisip e nisaiian, motənwiwi in.”

⁷ Nian Uhgın tatəghat-in nagelo mın, in tatən məmə,

“Io emol rəhak nagelo mın
ilat kotahmen e nımətag itəm tətən ikın mın rafin, matol rəhak wək.
Ilat iolwək mın rəhak, tahmen e nigəm.”†‡

⁸ Məto təmatəghat-in Nətin kən matən məmə,
“Uhgın, rəham nərəməərəən otətətig lilin, namnun tikə.

Kən nətuatipən in nəlnal rəha nərəməərəən rəham.

⁹ Ik nəmolkeike əm nətuatipən

kən metəhau nolən eko-eko mın.

Tol nəhlan, io u, rəham ətuatip Uhgın,
io emələhəu aupən ik, kən ik ilis e ik mın neen.

Kən emol-pən oel e rəhm-kapə, tatəgətun məmə ik kig,
matol nıkim tagien taprəkis-in ik mın neen.” §

¹⁰ Kən Uhgın tatən-ipən mın kəm in məmə,

“Iərəməərə, e nətuounən, ik nəmol nətueintən u,
mol in təskasik.

Kən e nelməm atip əm,
ik nəmol natimnat rafin itəm kotatig e neai.

¹¹ Natimnat mın u rafin, ilat okəpanotikə,
ilat okotoas tahmen e nıməhan itəm təməmnəmit,
məto ik nətətig lilin əm.*

¹² Ik onakaiu-aiu ilat,
tahmen əm məmə etəmim təmaiuiu rəhan nıməhan.

Ik onakəuhlin natimnat mın u,
tahmen e etəmim təmikis rəhan nıməhan,
məmə in otətəut-in in pisin.

Məto ik, nəkətətig lilin əm nulan,

kən okol nəsimisən nian kit.”†

¹³ Uhgın təməsən-ipən agin-əhən kəm nagelo kit rəhan məmə,

“Ik əpələh e rəhak matip, ikın rəha nepətən ne nisaiian,
kən matəsağın.

Pəs io ekos-iəhau rəham tikimir mın,

mol ilat kotahmen e nıməhan kit itəm nateguafəl nelkəm lan.”‡ §

¹⁴ Məto nagelo mın, ilat iolwək mın əm. Nagelo mın, ilat narmin mın itəm Uhgın təmahl-
ipa məmə okoatehm netəmim itəm okotos nəmegəhən ron.

2

Nən-iəhauən itəm o nuwinən e naiəh

§ **1:5:** Mat 3:17 * **1:6:** Katən məmə in təmaupən maiir məto-inu təmaupən maiir e pian mın. Katəghat-in nəhlan Iesu, məto-inun in təmaupən matig, uarisig natimnat mın rafin (Əplan mın Kolosi 1:15). Tol nəhlan, kən natimnat rafin mın, in rəhan əm. Tatos nepətən ne nisaiian nəhlan tahmen e suakəkə itəm təmaupən maiir. Sam 89:27; Hip 2:10; Rom 8:29. † **1:7:** Sam 104:4 ‡ **1:7:** Nımətag ne nigəm kəmueia nian Uhgın təmos-ipa Lou. Hip 2:2; 12:18-21. § **1:9:** Sam 45:6-7 * **1:11:** Aes 34:4; 51:6; Nol Əpən 6:12-17 † **1:12:** Sam 102:25-27 ‡ **1:13:** Nəghatən Kris ətuatip tətən məmə, “ekol rəham tikimir mın ilat kotahmen e nat kit itəm nəkəpələh matəfipər nelkəm lan,” kən nıpətın u məmə, “Oekol ik ilis agin taprəkis-in rəham tikimir mın.” § **1:13:** Sam 110:1

¹ Iesu in ilis pik. Tol nulan, tawir mämә kitat okotätälig-in wir nat naka itäm kitat kәmotätö,* mämә naiәh rәha nitәhәi täsilәsән kitat.

² Nәghatән† itäm nagelo min kәmoatән-iarәp‡ in nipahrienән, kән netәmim ilat okotos nalpinән o nәtgәhlән Lou ne nәlpah-inән nolән nat Lou tatән.

³ ?Tol nәhlan, kән kitat okotәhrol nulan motagim okәмә kitat kotol nat әpnapin әm e nosmegәhән asol әh rәha Iesu? Nosmegәhән u, itäm Iәrәmәrә tәmaupән mән-iarәp, kән netәm min u itäm kәmotätö, ilat kәmotәgәtun kәм kitat mämә in nipahrienән. §

⁴ Uhgin tәmatig mol min nәfigәmән o nәghatән әh e nolән nәmtәtin min, ne natimnat min itäm narmi netәmim tatiwig ron, ne nat pispis min, ne nos-ipamән nәsanәнән min rәha Narmin Rәha Uhgин o nolән wәk.*

Iesu tәmuwa mahmen e pian min

⁵ Nagelo min okol kәsotәrәmәrәән e nәtueintән itäm otәpanuwa, itäm kotәghat-in.†

⁶ Mәto-inu Naoa Rәha Uhgин tatән mämә,

“Etәmim in nat әpnapin әm,
mәto ik, nikim tatәht in, ik nәsaluinән,
kән ik natehm wir nәti etәmim.‡

⁷ E nian әkuәkär әm itäm ik nәmos-iaһau in, teiuaiu lәhau e nagelo min, kәnu mos-ipән nәrәmәrәән ne nepәtән ne nisialiiән kәм in.

⁸ Kән ik mos-ipән nepәtән mämә in otәrәmәrә e natimnat rafin.” § *

Roіu әh, tatән mämә, “natimnat rafin,” nipәtin un mämә Uhgин tәsapәsән nat kitiaһ ne mämә etәmim tәsәrәmәrәән lan. Mәto kitat kәsotehmән әh natimnat min әh kotuwa.

⁹ Mәto nat kitiaһ kitat kәmotehm, inu Iesu, itäm “e nian әkuәkär әm nәmos-iaһau in teiuaiu lәhau e nagelo min” kән roіu әh “kinos-ipән nepәtән ne nisialiiән kәм in” mәto-inun in tәmos nahmәән mimis o kitat. Әwәh, e nәwirән rәha Uhgин, Iesu tәmimis o netәmim rafin e nәtueintән.†

¹⁰ Uhgин tәmol natimnat rafin mәto-inun in tәmolkeike mihin, kән natimnat rafin kotatig-pән e nelmin.‡ Kән tәwir agin mämә Uhgин tәmol Iesu u, tәmaupән mohatip nol o nosmegәhән netәmim, in tәmәto nahmәән e nimisән, mämә in tәtuatip agin § o nәmikән nenәti Uhgин min tepәt kotuwin katig e nәhag-әhagән rәha nәwirән ne nәsanәнән rәhan.*

¹¹ Iesu in tatol rәhan netәmim kotasim, mämә rәha Uhgин әm, rәhalat nolән rat tikә.† Kән Iesu ne rәhan min netәmim, rәhalat tata kitiaһ әm. Tol nәhlan kән Iesu in tәsaulisән mämә otaun-in ilat u mämә pian min ne winin min.‡

¹² In tәmән-ipән kәм Uhgин mämә,

“Io oekән-iarәp ik kәм piak min ne winik min ne natimnat min itäm ik nәmol.

Oekan napuән mәнwiwi ik e nuәfimnән asol e nigәнәmtilat.” §

¹³ In tatән min mämә,

“Io oekәlәhәu-pән nahatәtәән rәhak e Uhgин.”*

Kән matән min mämә,

“Io u, itimat nisualkәlәh itäm Uhgин tәmos-ipa kәм io.”†

¹⁴ Nisualkәlәh min әh, Iesu tatәghat-in ilat, ilat nipәtilat ne nitalat әh-ikin. Ilat u netәmim agin-әh әm. O nat u, Iesu tәmәkәike muwa e nәtueintән mos nipәtin ne nitән tahmen әm elat mämә in otuwa pialat pahrien.‡ Tәmol nәhlan mämә in otimis,

* 2:1: Rom 11:22 † 2:2: Nәghatән u tatәghat-in, in Lou rәha Moses. ‡ 2:2: Wәk 7:53 § 2:3: Hip 10:28-29; 12:25

* 2:4: Mak 16:20 † 2:5: Netәm Isrel ilat koatән mämә nipahrienән mämә nagelo min ilat koatәrәmәrә roіu ikin min rafin e nәtueintән; Dut 32:8. ‡ 2:6: “nәti etәmim,” inu Iesu. § 2:8: Sam 8:4-6 * 2:8: Jen 1:26; Nol Әpән 20:4,6; 22:5 † 2:9: Fil 2:8-9 ‡ 2:10: Rom 11:36 § 2:10: Hip 2:17; 4:15; 5:8-9 * 2:10: Luk 24:26; Rom 8:17; 2 Tes 2:14; 1 Pita 5:1; Hip 2:7 † 2:11: Hip 13:12; Efes 5:26 ‡ 2:11: Mat 28:10 § 2:12: Sam 22:22 * 2:13: Aes 8:17 † 2:13: Aes 8:18; Jon 10:29 ‡ 2:14: Jon 1:14

kən nimisən rəhan, in otərəkin nəsanənən rəha İərmis, itəm tətaskəlim nəsanənən rəha nimisən. §

¹⁵ Məto-inu netəmim koatəgin nimisən.* Nəginən rəhalat tətaskəlim ətain ilat nian rafin, tahmen əm məmə ilat slef min. Məto İesu in təmimis məmə otiuw rəkis netəm min u, məmə sənəmə ilat slef min. In təmikis ilat.

¹⁶ Kotitun əsas məmə sənəmə in təmasitu e nagelo min, məto in təmasitu e noanol min rəha Epraham. †

¹⁷ İesu təike mos nipətin ne nitan nəhlan, məmə in otuwa mol tahmen e pian min e nolən min rafin, ‡ məmə in titun nasəkitunən § kitat, kən koatəgile lan. In otəkəike muwa mol nəhlan, təgətun məmə in pris asol əgin pahrien, tatol wək rəha Uhgın, kən məmə in otılıpın neməha rəha Uhgın.

¹⁸ Kən roiu əh, nian Setan tatos-ipən-os-ipən kəm ilat, kən İesu titun nasituən elat, məto-inu in min, in tinəto tərət rəkis nian Setan təmos-ipən-os-ipən kəm in.*

3

İesu in taprəkis-in Moses

¹ Piak min ne winik min, Uhgın tinaun-in* kələh kitat min itəmat o nuwinən e nego e neai, kən mol məmə kitat netəm iasim. Məto-inu İesu tətəsitə nulan e kitat, itəmat onəkotəkəike katətəlig-in pik İesu əh, in aposol kən in pris asol əgin rəha nəfakən rəhatat itəm kitat koatən-iarəp.

² Uhgın təmiləs-ipər İesu məmə in otol wək u, kən in təmol nəwia Uhgın e natimnat rafin, tahmen e Moses əpən təmol nəwia Uhgın e rəhan wək rafin, məmə in otatehm wir nimə, inu netəmim rəha Uhgın. †

³ İlau kərən kətioal nəwia Uhgın, məto etəm təmiləkən nimə, netəmim koatıləs-ipər nərgin ron taprəkis-in nimə itəm in təmol. Kən e nolən kitiəh əm, tətuatip məmə Uhgın otıləs-ipər İesu taprəkis-in Moses.

⁴ Kən nimə min rafin, netəmim koatıləkən, məto Uhgın in təmiləkən natimnat rafin itəm tətətig.

⁵ Moses in iolwək kit e nipəgnoa nimə rəha Uhgın, itəm tatol nəwia Uhgın, matehm nimə rəhan, inu netəmim rəha Uhgın. Kən nəmegəhən rəha Moses tatəpsen-pən natimnat itəm Uhgın otəpanəgətun.

⁶ Kristo, in min tatol nəwia Uhgın. Məto sənəmə in iolwək əm kit tahmen e Moses. In Nətin, kən tatos nepətan o nərəmərən e rəhan nimə. Kən okəmə kitat kəsotəginən, kən motalkut məmə okotətul əskasik ‡ o nat un itəm kitat kəmotələhəu-pən nətəligən rəhatat lan, kən motausit ron, kən nipahrienən məmə kitat u, netəmim rəhan, kitat rəhan nimə. §

Oatehm məha-məha itəmat min e nahatətəən rəhatəmat

⁷ Nəghatən u inu, Narmın Rəha Uhgın təmən e Naoa Rəha Uhgın məmə, “RoIU əm, onəkotəkəike moatətəlig-in nəwian,

⁸ məsotolən rəhatəmat-kapə təkəsik pik, tahmen e tıpitəmat min ilat kəmoatol mihin əpən moatəht nəwia Uhgın, nian ilat kəmoatek asgəwin Uhgın e ikın taruən-aruən ikın.*

⁹ İkin əh, tıpitəmat min kəmotəkəike kəm io məmə okotəplan rəhak nəsanənən, nat əpnapın ilat kəmotəplan pap natimnat min itəm emol o nup foti. †

¹⁰ Kən io iatol neməha kəm ilat, kən matən məmə, ‘Nikilat tətən isəu ron io nian rafin. Kən ilat motapəs nolən nat itəm iatən kəm ilat.’

§ 2:14: Jen 3:15; 1 Kor 15:54-57; 2 Tim 1:10; 1 Jon 3:8 * 2:15: 2 Tim 1:7 † 2:16: Aes 41:8-9; Luk 3:8 ‡ 2:17: Fil 2:7; Hip 2:10; 4:15; 5:1,8-9 § 2:17: Hip 5:2 * 2:18: Hip 4:15 * 3:1: Rom 8:28 † 3:2: Nam 12:7 ‡ 3:6: Hip 3:14; 4:14; Rom 11:22 § 3:6: 1 Kor 3:16; 1 Pita 2:5 * 3:8: Eks 17:1-7; Nam 20:2-5 † 3:9: Nam 14:3; Dut 1:3; Wək 7:36

11 Neməha təmol io,
kən ekos noanawil kit mən məmə,
'Ilat okol kəsotuwınən e ikin katos namegən ron io ikin.' ”‡ §

12 Piak min ne winik min, oatehm wir itəmat min o nat u. Otol məmə nikitəmat atip otəsəratən kən kit təsapəsən nahatətəən, mol məmə nəkotəuhlin-pən itəmat isəu o Uhgın itəm tatəmegəh.

13 Uhgın təmən “Roiu əm,” kən nian u “roiü” tətətig əh. Tol nəhlan, nəkotəkəike moatəghat roiü kəm itəmat min, moatehm məha-məha itəmat min nian rafin, məmə nolən rat otəseiüə-inən itəmat kit mol rəhn-kapə təskasik o Uhgın.

14 Məto-inu okəmə kitat kotətul tımtım mətoarus-pən namnun, motahatətə e Uhgın təskasik miəkis, tahmen əm məmə inu kəmotətəuoun motahatətə wi əm lan, kən tatəgətun məmə kitat kınəatos kələh natımnat min rəha Kristo.

15 Məto sotaluinən nəghatən itəm kəmən,
“Roiu əm, onəkotəkəike motətəlig-in nəwian
məsotolən rəhatəmat-kapə təskasik pik,
tahmen e tıpitəmat min ilat kəmoatol mihin aupən
moatəht nəwia Uhgın.”*

16 ?Kən pah min un itəm kəmotətə pap nəwia Uhgın, məsotolən? Ilat un Moses təmit-irəkis ilat İjip.†

17 ?Pah min un kəmotol Uhgın neməha tol o nup foti? Ilat un, netəm kəmotol nolən rat, kən moatəme motimis moatəməhl əpnəpın əm əpəh ikin taruən-aruən ikin.‡

18 ? Kən pah min un Uhgın təmatəghat kəm ilat, matos noanawil məmə ilat okəsotuwınən motiet-arəpən ikin katos namegən ron ikin? In təmatəghat kəm netəm kəmotəht nəwian.§

19 Kən kitat koatəplan məmə kəməsegəhan-inən ilat məmə okotiet-arəpən ikin katos namegən ikin ron, məto-inu ilat kəsotahatətəən lan.

4

Ikin katos namegən o Uhgın ikin

1 Məto kitat u, Uhgın təmən-iəkis rəkis məmə kitat kotitun nuwınən imə ikin katos namegən ron ikin, kən nəniəkisən u, tatətul əh, materəh otat. Tol nəhlan, pəs kitat koatətə itat, kən moatəgin məmə kitat kit okol mətan təsosən namegən əh.

2 Məto-inu kitat kınətətə rəkis namnusən təwir məmə Uhgın təmol əpen-əpenə ikin kit o namegən rəhatat, tahmen əm məmə inu netəm aupən kəmotətə nəghatən mihin. Məto nəghatən əh, təməsasitüən elat, məto-inu ilat kəmoatətə əm, məsotahatətəən lan.

3 Məto-inu kitat netəm kəmotahatətə əm lan, kitat kotitun nuwınən imə, ikin katos namegən ron ikin. Məto rəha netəm min u itəm kəsotahatətəən lan, Uhgın təmən məmə, “Neməha təmol io, kən ekos noanawil kit, mən məmə,
'Ilat okol kəsotuwınən ikin katos namegən ron io ikin.' ”*

Təmən nəhlan, nat əpnəpın məmə tınol əpen-əpenə rəkis ikin katos namegən ron ikin nian in təmətuoun matol nətueintən.

4 Kitat kotitun məmə tınol əpen-əpenə rəkis lan, məto-inu Naoa Rəha Uhgın in tatəghat-in Sapat, matən məmə, “Təmol nətueintən, kən e nian sepın lan, Uhgın təmameg e rəhan wək.”†

5 Məto ikin min neen e Naoa Rəha Uhgın, Uhgın tatən məmə, “Ilat okol kəsotuwınən ikin katos namegən ron io ikin.”‡

‡ 3:11: Nam 14:21-23 § 3:11: Sam 95:7-11 * 3:15: Sam 95:7-8; Hip 3:7-8 † 3:16: Nam 14:1-35 ‡ 3:17: Nam 14:29; 1 Kor 10:1-13 § 3:18: Nam 14:22-23; Sam 95:11; Hip 3:11 * 4:3: Sam 95:11; Hip 3:11 † 4:4: Jen 2:2 ‡ 4:5: Sam 95:11

⁶ Tol nəhlən, ikin katos namegən o Uhgın ikin əh, in tətətig əh məmə netəmim okotuwın ikin. Məto netəm mın u aupən itəm kəmotəto namnusan təwır, ilat kəmotəmik-arəpən-in nuwınən ikin katos namegən ron ikin, məto-inu kəmotəht nəwia Uhgın.

⁷ Kənu, uarisig lan, tol-pən Uhgın təmələhəu mın nian kit mın o nuwınən ikin katos namegən ron ikin. Nian əh, inu roiu. Uhgın təmən-iarəp nat u kəm Tefit məmə, “Roiu əm, onəkotəkəike motətəlig-in nəwian məsotolən rəhatəmat-kapə təskasik pik.”§

⁸ Nikitəmat tuəh-tu suah u Josua* aupən. Okəmə Josua təmos-ipən namegən kəm ilat nian in təmit ilat moatuwin Kenan, kənu Uhgın okol təsən mınən məmə otələhəu nian kit mın məmə in nian rəha nuwınən imə ikin katos namegən ron ikin.†

⁹ Kən tol nəhlən, kən in təmən nian pisin kit mın, nian əh-ikin tətətig əh o rəhan netəmim məmə okotuwın motos namegən, e nolən kitiəh əm itəm Uhgın təmameg mihin e rəhan wək mın aupən, e nian rəha Sapat.

¹⁰ Məto-inu etəm tatuwin imə məmə otos namegən u, in otameg e rəhan wək, tahmen əm e Uhgın itəm təmameg e rəhan wək aupən.‡

¹¹ O nat u, kitat okotalkut əskasik məmə okotuwın imə motos namegən u. Təsəwırən məmə kitat kit, otətəu-pən nolən rəha netəm aupən itəm kəmotəht nəwia Uhgın, moatəme.

¹² Məto-inu Naoa Rəha Uhgın,§ in tatəmegəh məsanən mitəhləpik e wək rəhan.* Kən in tahmen e naip tasilə e nikalın kərən mil.† In titun nətarerəhən matəplan nətəligən mın ne nikin pisin pisin mın e netəmim, tahmen əm e naip itəm tətətarerəh matəplan ikin tatilpın mın ikin e nikiilkilitəm ne nəhau imə agın. In tətakil nətəligən mın ne nolən anion mın e nikitəm.‡

¹³ Uhgın tatəplan natimnat rafin e nətueintən tahmen əm məmə kəməte kitalkin-italkin katepik, koatəməhl piəpiə əm. Kitat okotəkəike motən-iarəp rafin agın natimnat itəm kəmotol kəm Uhgın u inu.§

Iesu in təmuwa pris asol agın itəm təwır maprəkis, məto-inu in Uhgın pap, məto təmuwa etəmim

¹⁴ Tol nəhlən, pəs kitat kotaskəlim-iəkis nahatətəən rəhatat itəm kinoatən-iarəp rəkis, məto-inu kitat koatos pris asol agın kit rəhatat in iahgın. Inu Iesu, Nəti Uhgın, itəm tinuwın rəkis imə e nego e neai.*

¹⁵ Məto-inu rəhatat pris asol agın, in Pris kit itəm tatəto wır nikitat, matəto wır otəhrol kitat kəsotahmenən, məto-inu natimnat rafin itəm tatek asgəwin kitat e nəmegəhən, natimnat kitiəh mın əm, kinotek asgəwin rəkis in e rəhan nəmegəhən. Rəhatat pris asol agın, in tinitun rəkis rəhatat nəpouən mın.† Məto nat kitiəh əm un, in təsolən nat tərət kit.

¹⁶ O nat u, pəs kitat kəsotəginən o nuwamən iuəhkır o jea rəha kig‡ u, tətawte-in rəhan nəwırən kəm kitat. Kən ikin əh, in otasəkitun itat, kən mos-ipa nəwırən kəm kitat e nikin agien, e nian rəha nəratən otuwa otat.§

§ 4:7: Sam 95:7-8; Hip 3:7-8 * 4:8: Josua in nərgin kit e nəghatən rəha Isrel. Kən nərgin u Iesu, nərgilau tahmen-ahmen əm e Josua e nəghatən rəha netəm Kris. Nian Josua təmos-ipən namegən kəm netəm Isrel əpəh Kenan, nəmegəhən rəha Josua in tatəpsen-pən nat itəm Iesu otəpanol, mos-ipa namegən pahrien kəm kitat. † 4:8: Dut 31:7; Jos 22:4 ‡ 4:10: Jen 2:2; Hip 4:4 § 4:12: 1 Pita 1:23; Aes 49:2; Nol Əpən 19:13-15; Jon 12:48 * 4:12: Aes 55:11; Jer 23:29 † 4:12: Efes 6:17 ‡ 4:12: 1 Kor 4:5 § 4:13: Nol Əpən 2:23 * 4:14: Hip 7:25 † 4:15: Hip 2:17 ‡ 4:16: Jea rəha kig u, in Uhgın tatəpələh ikin, kən matəməmə, məto o natimnat mın itəm Iesu təmol, jea rəha kig u, in tatuwa tahmen e Ikin Katilpın Neməha rəha Uhgın Ikin itəm Oltesteman tatəghat-in (Onakehm e Eks 25:18-22; Lev 16:1-15). Ikin əh inəh, itəm Uhgın tətəsəkitun kənu matəhlman nəwırən rəhan ikin kəm itat kən mətafəl rəkis nolən rat mın rəhatat. In titun nolən e nita Iesu itəm təmai u otat, kən təməəkən-rəkin rəhan neməha. § 4:16: Eks 25:18-22; Lev 16:2,14,15; Hip 9:5

5

¹ Kitat kotitun mēmā nian rafin Uhgīn tatitəpun suah kit kən matiləs-ipər in mēmā otuwa pris asol agin, mēmā in suatip rəha netəmim okotuwīn o Uhgīn. In suatip rəhalat o nosipənən natimnat kəm Uhgīn, kən in matol sakrifais o rəhalat nolən rat mīn.* ² Roiu əh, mətō-inu pris asol agin u in etəmim kit, in titun nolən timətīg əm o netəmim,† nat əpnapin mēmā ilat kotəruru agin nat itəm tətuatip, ilat kotagim rəkis e suatip, mətō-inu in mīn, in təsahmenən, in tatol təfagə rat‡ nian tepət.

³ In tatol təfagə rat nəhlan, kən tol mēmā e nian rəha sakrifais, in otəkəike mol sakrifais o rəhan atip təfagə, kən matig mol mīn rəha netəmim mīn.§

⁴ Suah kit okol təsənən mēmā in otol wək rəha pris asol agin, matiləs-ipər atip in. Kəpə, Uhgīn otəkəike maun-in rəhan kit etəmim mēmā in otol wək u, tahmen əm mēmā inu təmaun-in mihin Eron aupən.* †

⁵ Tol nəhlan, Kristo in təmisiləs-ipər atipən in mēmā in pris asol agin. Mətō Uhgīn in təmitəpun, kən mən-ipən kəm in mēmā, “Ik nətik.

Roiu enuwa rəham tata ətuatip.”‡

⁶ Kən ikīn kit mīn e Naoa Rəha Uhgīn,§ in tatən mēmā

“Ik pris kit tahmen e Melkisetek aupən,* †

kən ik onakatol wək rəha pris nian rafin, matuwīn matuwīn namnun tikə.”

⁷ E nəmegəhən rəha Kristo e nətueintən u, in tatəfak kəm Uhgīn, matətapəh-in nasituən, mətasək əfəməh, nahui nəmtin titaiəh. Uhgīn tatos nəsanənən o nosmegəhən in e nimisən. Kən in təmatisiai-in Uhgīn, kən matol nəwian,‡ kən o nat u, Uhgīn təmətō in.§

⁸ Nat əpnapin mēmā Kristo in Nəti Uhgīn, mətō in təmətō nahməən. Tol nəhlan, nahməən rəha Iesu, təmol in titun wir nīpəti nolən nəwia Uhgīn,*

⁹ kən təmuwa etəm ətuatip rəha nolən wək rəha pris asol agin rəhatat. Kən in təmol suatip o nosmegəhən lilin rəhan netəm mīn u koatol nəwian, matos wir ilat, matuwīn matuwīn namnun tikə.

¹⁰ Kən Uhgīn təmos-ipən nərig u kəm in, mēmā in pris asol agin tahmen əm e suah u Melkisetek aupən.†

¹¹ Itimat emotos nəghatən tepət mə ekotən-ipinə kəm itəmat, mēmā Iesu in pris asol agin tahmen e Melkisetek. Mətō tiəkis pik o nən wirən ilat rafin kəm itəmat, mətō-inun itəmat nəkoatəpah-in pik nətəən nat kit kən mītun.

¹² Itəmat nəmotahatətə nuwəh rəkis, kən təwir mēmā itəmat ninotuwa rəkis iəgətun mīn rəha nəghatən rəha Uhgīn. Mətō kəpə, itəmat nəkoatol əm nulan. Roiu əh, kəike kəgətun mīn itəmat, tətoun mīn e nəukətin nəghatən mīn rəha Uhgīn. Nīpahrienən u, itəmat ninotahmen-in rəkis nunən nagwəənən əskasik mīn, mətō nəkotahmen əm mēmā kətapinahin əh itəmat.‡

¹³ Mətō e netəm mīn u itəm koatəmah əh nəhlan, ilat u nisualkələh mətmətīg, itəm koatəkəku əh, kəsotenatīg wirən əh o nitunən nəgətunən mīn rəha nolən ətuatip.

* 5:1: Hip 2:17; 7:27; 8:3; 9:9 † 5:2: Hip 2:17-18 ‡ 5:2: Hip 4:15; 7:28 § 5:3: Lev 9:7; 16:6-15; Hip 7:27; 9:7

* 5:4: Hip 5:1-4 koatəghat-in ətuatip wək itəm pris asol agin mīn kəmotol aupən, muwa mətōarus nian netəm Rom kəmotərəkin Nīmə Rəha Uhgīn e nup fote tinuwīn rəkis uarisig Iesu təpanimis. † 5:4: Eks 28:1; Nam 18:7 ‡ 5:5: Sam 2:7; Wək 13:33; Hip 1:5 § 5:6: Sam 110:4 * 5:6: Jen 14:18-20; Sek 6:13; Hip 5:10; 6:20; 7:1-22 † 5:6: Melkisetek (Jen 14:18) in kig rəha Salem (Salem u, nīpətin u, Nəməlinuən) kən in pris rəha Uhgīn Ilis Pik. In təmətatīg e nian rəha Epraham. Kristo in tahmen e Melkisetek mətō-inu in pris ne in kig mīn. Mətō noanol rəha Eron mīn, ilat pris mīn əm, mətō sənəmə kig mīn; Hip 7:2. ‡ 5:7: Luk 22:42 § 5:7: Mat 26:36-46; Mak 14:32-42; Luk 22:39-46 * 5:8: Fil 2:6-8 † 5:10: Sam 110:4; Hip 5:6 ‡ 5:12: 1 Pita 2:2

¹⁴ Mæto nagwænən æskasik in nigî netəm rəhalat nitunən tinimətə rækis, itəm kəmotiuw rəhalat nətəligən o nitunən natimnat pisin pisin min itəm tətuatip ne itəm tərət, kən ilat moatol itəm təwir, § in əm in əm.

6

¹ Tol nulan, təwir məmə kitat okəsotəgətun minən nəukəti* nəgətunən rəha nahatətəən e Kristo, mæto pəs kitat okoatakəike moatuwin məmə okotimətə e Iesu Kristo. Kitat kinotəuhlin rækis kitat e nolən min itəm kotitun nit-ipənən item e nimisən.† Kitat kinotahatətə rækis e Uhgîn. Tahmen əm məmə kinotafəl rækis nəme nimə. Nian əh-roiu in rəha nəgpəhap-inən nimə.

² Kitat kinotitun rækis nəgətunən min rəha nolən pisin pisin min rəha naikuasən, kən minotitun rækis nəgətunən min rəha nələhəu-pənən nelmitəm e rəhn-kapə etənim, o nəfakən lan. Kən kitat kinotitun rækis məmə kitat okotətul min e nimisən, kən motitun min məmə Uhgîn otakil netənim, kən mos-ipən nalpinən lilin rəhan kəm netəm kotol təfagə rat. Natimnat min u, kitat kinotəghat-in rækis, təsəwirən məmə kitat koatisimatip e nəghatən kitəh min əm nian rafin.

³ Tol nulan məmə okəmə Uhgîn təmegəhan-in əm kəm kitat, kən kitat okotuwa netəm kinotimətə rækis.

⁴ ?Okotalkut məmə okotol nulan, mæto təhrol e netənim itəm kəmotuwa o Uhgîn mæto roiu kinotapəs Uhgîn motəuhlin min məntaalət o Kristo? Ilat əh, ilat netəm kəmotehm nəhag-əhagən,‡ kən kinotun asgəwin rækis noan e nego e neai itəm Uhgîn tatos-ipa, § kən minoatitun məmə in təwir, kən minoatos rækis o Narmin Rəha Uhgîn.*

⁵ Kən ilat u, netəm kinotun asgəwin rækis məmə nəghatən rəha Uhgîn in təwir,† ilat kinotətə rækis nəsanənən rəha nərəmərəən rəha Uhgîn itəm otəsuwəhən tuwa.

⁶ Mæto okəmə ilat kəmotəuhlin məntaalət o Uhgîn, suatip kit tikə min məmə okotəuhlin-pa min ilat o Uhgîn.‡ Ilat kəmotərəkin atip əm ilat, mæto-inu tahmen-pən əm məmə kinotəht-ipən min əm Nəti Uhgîn e nig kəməluau, moatiləs-ipər min e niganəmti netənim, kən ilat kənoatol min milə lan, moatərəkin.

⁷ Nəkim tuəh-tu nat u. Nəptən u tatos wir nuhuan itəm tatəfik, kən in nagwænən tepət lan nigî netəm min un, koatol wək ikin. Uhgîn nəkin tagien pik ron, kən nəwirən rəhan tətətig lan.

⁸ Mæto niməptən rat itəm təsosən nat wir tepət lan, kən iapil-iapil ne kiras əm katuəwiə lan. Nəptən əh tinəsəwir minən o nat kit. Tinətaiu əm o nərəkinən. E namnun, nigəm otus natimnat itəm kotətig lan.

⁹ Piak min, nat əpnəpin io iatəghat nulan kəm itəmat, mæto ekitun wir məmə itəmat nəsotahmenən e nəptən rat əh. Ekitun wir məmə itəmat noatos natimnat min u itəm təwir maprækis, itəm Uhgîn təmos-ipinə kəm itəmat mæto-inun in tatosmegəh itəmat.

¹⁰ Uhgîn okol təsaluinən rəhatəmat wək min nəmoatol mæto-inu Uhgîn rəhan nolən tətuatip əm nian rafin. Kən okol in təsolən nat əpnəpin e nolən wir rəha nolkeikeən itəm nəmotol kəm in, kən moatol əh, nian nəmotasitu e rəhan netənim. §

¹¹ Itimat ekotolkeike məmə itəmat rafin nəkoatakəike katos nolkeikeən itəm nəkoatol, moatol məmə otatuwin e namnun, kən itəmat nakotos nat un itəm nakotəgile lan.*

¹² Itimat esotolkeikeən məmə nakotəlpah, mæto ekotolkeike məmə onəkotos nolən† rəha netəm min un itəm kotaiu aupən. Ilat kotahatətə æskasik e Uhgîn kən moatol rəhalat nətəligən kaifəməh.‡ Moatol nəhlan, kən roiu, ilat kinotos rækis natimnat itəm Uhgîn təməni-ikis məmə rəhalat. §

Rəhatat iagke tətətig e nego e neai

§ 5:14: Rom 16:19 * 6:1: Hip 5:12 † 6:1: Hip 9:14 ‡ 6:4: Hip 10:32 § 6:4: Efes 2:8 * 6:4: Kal 3:2 † 6:5: Sam 34:8 ‡ 6:6: 2 Pita 2:21 § 6:10: Mat 10:40,42 * 6:11: Hip 3:6 † 6:12: Hip 13:7 ‡ 6:12: Jem 1:3; Nol Əpən 13:10; 14:12 § 6:12: Hip 10:36

13 Nəniəkisən kit tol nəhlan, itəm Uhgın təmən kəm Epraham aupən. Nian Uhgın təmöl nəniəkisən rəhan, kən nəriḡ kit tikə mīn məmə in otos mol nəniəkisən lan rəhan təfiḡəm. Məto-inu nərgin in ilis taprəkis-in nərgin mīn rafin. Tol nəhlan, Uhgın təmos noanawil atip əm e nərgin, matən məmə,*

14 “Io oekəhlman rəhak nəwīrən kəm ik, iahgin. Io oekol rəham noanol otuwa tepət tepət.”†

15 Məto-inu Epraham rəhan nətəliḡən təfəməh, in təmatəsahgin matuwīn matuwīn, mətoarus nian in təmos natimnat mīn un itəm Uhgın təmən-iəkis məmə otos-ipən kəm in.‡

16 Nian etəmim tatos noanawil e nərgi etəm-iasol kit rəhan,§ kən noanawil u rəhan, tatəlis rəhan nəghatən təfiḡəm. Kən netəmim okotəkəike motahatətə e rəhan nəghatən, okol kəsotərgəhəu mīnən ron.*

17 Uhgın təmos noanawil e nərgin nəhlan, məto-inu in tolkeike məmə otol netəm mīn un itəm okotos natimnat mīn itəm in təmən-iəkis,† ilat okotitun wīr məmə rəhan nalpəkəuən, okol təsəuhlinən nian kit.‡

18 Uhgın tatos noanawil nəhlan məmə otıləs-ipər nətəliḡən rəhatat u, itəm kīnotiet rəkis motaḡim kən moatahḡil-pən lan. Kən pəs kitat kotaskəlīm-iəkis nolən əh itəm Uhgın tinos-ipa rəkis kəm itat, məmə kitat okotaḡile əskasik e nəniəkisən mīn rəhan. Nat mil u, ilau okol kəsəuhlinən nian kit, məto-inu Uhgın, təseiüəən nian kit.

19 Kitat kotələhəu-pən rəhatat nətəliḡən təskasik o nosən natimnat mīn əh, tol nəhlan, mol məmə in tahmen e iagke kit itəm tətəskəlīm wīr rəhatat nəmegəhən,§ məmə nat kit otəsəloalən lan kən məsiuw rəkis mīnən kitat. Tahmen əm məmə iagke u, in tīnatig rəkis əpəh imə e İkin Tasim Aḡin İkin, əpəh ilis e nego e neai, e nəwtain nīməhan imə-pən ikin.*

20 İkin əh, İesu tīnuwīn rəkis ikin rəhatat lan, məmə oterəh e suatip rəhatat.† In təmuwa rəkis pris asol aḡin‡ tahmen əm e pris u Melkisetek§ aupən, kən in otatos wək u nian rafin, namnun tikə.

7

Melkisetek, Kig rəha Nətuatipən, Kig rəha Nəməlinuən, ne pris rəha Uhgın İlis Aḡin

1 Suah u, Melkisetek,* in kig rəha Salem†, kən in pris rəha Uhgın u İlis Pīk Aḡin. Aupən, nian Epraham təmuwīn e nəluəḡinən ilat kig mīn, kən in təmol win elat. Kən in mīnitəliḡ mīnatuwa. Melkisetek, in təmatuwīn məplan Epraham e suatip, kən in təməfak mətapəhin-pən məmə Uhgın otəhlman nəwīrən kəm Epraham.

2 Kən Epraham, təmos-irəkis tait e rəhan natimnat mīn itəm təmol win lan e nəluəḡinən, kən mos-ipən kəm Melkisetek. Melkisetek u, nīpətī nərgin un, “Kig rəha Nətuatipən.” Kən nərgin kit mīn u, kətaun-in məmə Kig rəha Salem, nīpətīn u məmə, “Kig rəha Nəməlinuən.”

3 Naoa Rəha Uhgın təməsəghat-inən rəhan tata ne mama ne rəhan noanol mīn. Kən təsənən nian təmaiir lan, ne nian itəm təmīmīs lan. Tahmen əm məmə in təməsīmīsən, in tatol əh wək rəha pris. Tol nəhlan, nəkəplan məmə in tahmen e Nətī Uhgın u, in pris līlīn kit‡

* **6:13:** Jen 22:16 † **6:14:** Jen 22:17 ‡ **6:15:** Jen 21:5 § **6:16:** E nolən rəha nəlisən nəghatən təskasik, okəmə kitat kit tolkeike məmə otol nəhlan, kən in tatos noanawil e manīn ne wīnīn ne. Məto netəm İsrəl aupən, ilat kəmoatos noanawil e nərgi etəm asim kit, o nat kit itəm tasim, kən nian netəmim neen koatəto, kən ilat koatahatətə e nəghatən itəm koatən. Okol kəsotərgəhəu mīnən ron, məto-inu nəriḡ əh kəmotən, in tatəlis ətain nəghatən, təskasik. * **6:16:** Eks 22:11 † **6:17:** Rom 4:16 ‡ **6:17:** Nam 23:19; Taet 1:2 § **6:19:** Fil 3:12 * **6:19:** Lev 16:2; Hip 9:2,3,7 † **6:20:** Hip 4:14 ‡ **6:20:** Hip 2:17 § **6:20:** Hip 5:16 * **7:1:** Jen 14:17-20 † **7:1:** Nərgin əh, Salem, in nərgin oas rəha Jerusalem aupən. Nərgin əh, Salem, nīpətīn u “nəməlinuən.” ‡ **7:3:** Sam 110:4

⁴ Nikim tuäh-tu Melkisetek. In etəm-iasol kit. Nat əpnapın məmə tıpitat u Epraham in etəm-iasol, məto in təmatısiyai-in pı̄k Melkisetek, matos-ipən rəhan nat asol mın əm, in əm in əm, məmə rəhan tait kəm in. §

⁵ Kitat kotıtun məmə, e nup mın rafın, netəm Isrel ilat kotəkəike moatos-ipən rəhalat tait kəm noanol mın rəha Lifae, ilat u pris mın, tahmen-pən əm məmə inu Lou rəha Uhgın tatən mihin. Nat əpnapın məmə pris mın əh, ilat noanol mın rəha Epraham, məto netəm iməlat ikın ilat kotəkəike moatos-ipən tait kəm ilat.

⁶ Melkisetek u, in sənəmə noanol kit rəha Lifae. Məto in təmos tait mın u rəha natımnat rəha Epraham. Kən in təməfak-pən kəm Uhgın məmə otəhlman nəwırən rəhan* kəm Epraham u, Uhgın təmos-ipən rəhan nəniəkisən kəm in.

⁷ Kən tətuatıp agın məmə etəmim itəm tatos nərig asol otəfak məmə Uhgın otəhlman nəwırən tatuwın e etəmim itəm ləhau əm lan.

⁸ Kən pris mın u itəm koatos tait u, ilat netəmim əm, itəm okəpanotımıs. Məto Melkisetek u, in tatos tait, katən məmə in tatəmegəh. †

⁹ Epraham təmatətou rəhan tait tatuwın kəm Melkisetek nulan, kən kıtun nənən məmə Lifae u, etəm tatos tait rəha netəm Isrel, in mın təmos-ipən tait kəm Melkisetek.

¹⁰ Məto-inu nian Melkisetek təməplan Epraham, Lifae təməsaiirən əh. Məto nian Epraham təmətəu nulan tait tuwın kəm Melkisetek, in tahmen əm məmə rəhan u noanol, Lifae, in mın təmətəu-pən tait kəm Melkisetek, məto-inun in tınətətig rəkis e nıpətı rəhan pipi. ‡

Kristo in tahmen e Melkisetek

¹¹ Wək rəha pris mın u, kəmotısi-pən e noanol rəha Lifae, in nəukəti Lou itəm Uhgın təmos-ipən kəm netəm Isrel. Məto wək rəha pris mın u, in təsəwırən mahmen. § Məto-inu pris mın u, ilat kəsotahmenən. Uhgın təməgətun məmə ilat kəsotahmenən nian in təmıləs-ipər pris kit mın tuwa.* Kən pris un in təruru nısi-pənən e noanol rəha Lifae ne Eron, † məto in pris kit tahmen e Melkisetek.

¹² Nian kəməuhlin nolən rəha nıtəpunən pris, kən okəike kəuhlin mın Lou.

¹³ Otəkəike mol nulan məto-inun, kitat koatətəghat-in İərəməərə rəhatat, itəm təmısi-pən e noanol kit itəm sənəmə noanol ətuatıp rəha pris mın, itəm koatol wək e olta.

¹⁴ Kitat kınotıtun rəkis məmə İərəməərə rəhatat in təmısi-pən e noanol rəha Juta, ‡ kən nian Lou rəha Moses təmətəghat-in wək rəha pris mın, in təməsəghat-in agın-əhən noanol u.

¹⁵ Məto təwır əm, məto-inu kitat kınotıtun məmə pris kit mın tınəmuwa rəkis, itəm tahmen e Melkisetek.

¹⁶ In təmuwa pris, məto sənəmə Lou təmol mak e noanol rəhan məmə noanol u in rəha pris mın. In təmos wək rəha pris e nat kit itəm təsanən maprəkis-in Lou, inu nəsanənən rəha nəmegəhən u rəhan itəm namnun tıka. §

¹⁷ Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,
“Ik pris kit tahmen e Melkisetek* aupən,
kən ik onakatol wək rəha pris nian rafın,
matuwın matuwın namnun tıka.”

¹⁸ Kəmələhəu kalın Lou aupən, məto-inun rəhan nəsanənən tıka, in təsasıtəuən, okol təsolən nat kit. †

§ 7:4: Jen 14:20 * 7:6: Jen 14:19,20 † 7:8: Hip 5:6 ‡ 7:10: Nat kısıl kətəhaləgətun məmə Melkisetek in ilis taprəkis-in pris mın u noanol rəha Lifae. Kitiəh un, Melkisetek in təməsımısən, tatəmegəh əh. Kəiu un, tıpi Lifae u Epraham, in təmatos-ipən tait rəhan kəm Melkisetek. Kısıl un, Melkisetek təməfak-pən kəm Uhgın məmə otəhlman nəwırən kəm Epraham, məto sənəmə Epraham təməfak o Melkisetek. § 7:11: Hip 7:18,19; 8:7 * 7:11: Hip 10:1 † 7:11: Lifae in noanol rəha pris mın, məto Eron in təmısi-pən e noanol rəha Lifae, kən noanol mın rəhan, katən məmə ilat pris asol agın mın. ‡ 7:14: Jen 49:10; Mat 1:3; 2:6; Nol Əpən 5:5 § 7:16: Jon 1:4; 5:26; Hip 7:25 * 7:17: Jen 14:18; Sam 110:4; Sek 6:13; Hip 5:6,10; 6:20; 7:1-22 † 7:18: Rom 8:3; Kal 3:21; Hip 9:9; 10:1

19 Məto-inu Lou əh, təruru nələhəu ətuatipən nat kit.‡ Kən roiu əh, nolən pişin kit itəm təwir maprəkis, in tinos nəmeen, məmə kitat okotələhəu-pən rəhatat nətəligən lan. Kən in suatip rəhatat u, o nuwınən iuəhkır o Uhgın.Ş

20 Uhgın təməni-iağis məmə Kristo in otol wək rəha pris matuwın matuwın namnun tikə, kən təmos noanawıl ron, məmə rəhan nəghatən otəfigəm. Məto təməsosən noanawıl mihin e pris mın aupən.

21 Məto Uhgın təmos əm noanawıl nian Iesu təmuwa pris. Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,

“İərəməmə təmos noanawıl kit,
kən okol kəsəuhlinən nətəligən rəhan.*

In tatən məmə,
‘Ik onəkol wək rəha pris nian rafın,†
matuwın matuwın namnun tikə.’”

22 Uhgın təmos noanawıl nəhlan, matol mə Iesu tuwa mol suatip itəm tatol kitat kotitun əsas məmə nəniəğisən rəha nasituən in təwir, maprəkis-in nəniəğisən u aupən.‡

23 Aupən, pris mın ilat tepət, məto-inun kitiağ tol wək matuwın matuwın mımis un, kit tos nəmeen, mol wək matuwın matuwın, mımis moatol əm nulan. İlat kəsotolən wək lilin.

24 Məto Iesu, in otos wək rəha pris rəhatat matuwın matuwın namnun tikə, məto-inun, tətətiğ lilin.

25 Tol nəhlan, in titun nosmegəğ lilinənŞ kitat u, kotilpin kitat mın məmə koatuwin o Uhgın, məto-inu in tətəmegəğ lilin, tətəghat rəhatat lan kəm Uhgın.*

26 O nat u, inun in pris asol ağın† itəm in tahmen o nasituən etat. In tasim, kən mətuatip wır, in təsolən nolən rat. In tol pişin ağın e netəm koatol təfagə rat, kən in ilis taprəkis-in ilat əpəğ e nego e neai.

27 In tol pişin e pris asol ağın mın un aupən. Nian rafın, ilat kotəkəike kaupən moatol sakrifais o nafəl rəkisən təfagə rat rəhalat.‡ Uarisig lan un, ilat kəpanotol mın sakrifais kit mın, o nafəl rəkisən təfagə rat rəha netəmim mın.Ş Məto nian Iesu tategəhan-in məmə in otol sakrifais atip e rəhan nəmegəğən,* kən mau kitiağ əm† in tahmen moau.

28 Lou in tatiləs-ipər pris mın itəm kəsotahmenən.‡ Məto noanawıl rəha Uhgın, itəm tatarisig-in Lou, in tatiləs-ipər Nətin u,Ş itəm təwir mahmen ağın* o nolən wək u, matuwın namnun tikə.

8

Iesu in pris asol ağın təwir maprəkis-in netəm mın un kəmotol wək rəha pris asol ağın aupən

1 Kitat koatəghat-in nat u,* məto nəukətin tol nulan. Kitat koatos pris asol ağın kit, tətətuatip əm e itəm un ematən. In tınatəpələğ rəkis† e rəhn matip Etəm-iasol əpəğ ilis e nego e neai, ikin rəha nepətən ne nəsiaiiən.

2 In tatol wək əpəğ İkin Tasim İkin e nego e neai, inu Nimə Tapolən pahrien‡ itəm Uhgın əm təmiuw. Sənəmə etəmim itəm təmiuw Nimə Tapolən əh.Ş

3 Kəmiləs-ipər rafın pris asol ağın mın u aupən, məmə okoatos-ipən natimnat mın kəm Uhgın, kən moatol sakrifais. E suatip kitiağ əm, rəhatat u pris asol ağın, in mın otəkəike mos-ipən sakrifais kit kəm Uhgın.*

‡ 7:19: Rom 3:20 § 7:19: Hip 4:16; 10:22; Jem 4:8 * 7:21: 1 Saml 15:29; Mal 3:6 † 7:21: Sam 110:4; Hip 5:6; 6:20; 7:17 ‡ 7:22: Luk 22:20; Hip 8:6; 12:24 § 7:25: Suatip kit mın əh-ikin o nənen, məmə, “titun nosmegəğ ağın-əhən.”

* 7:25: Rom 8:34; 1 Jon 2:1 † 7:26: Hip 2:17; 4:14; 6:20; 8:1 ‡ 7:27: Lev 9:8; 16:6, § 7:27: Lev 9:15; 16:15; Hip 5:1,3 * 7:27: Efes 5:2 † 7:27: Rom 6:10; Hip 9:12, 26,28; 10:10; 1 Pita 3:18 ‡ 7:28: Hip 5:1-2 § 7:28: Hip 1:2

* 7:28: Hip 2:10 * 8:1: Hip 1:3; 2:17; 3:1; 4:14; 6:20; 7:26; 9:11; 10:12; 12:2 † 8:1: Əplan-tu futnot e 1:3 ‡ 8:2: Hip 3:6; 10:21; 1 Pita 2:5; Nol Əpən 13:6 § 8:2: Hip 9:11, 24 * 8:3: Hip 9:14

⁴ Okamə in tətatiḡ əh e nətueintən u, kən okol sənəmə in pris kit, məto-inu pris mīn əpəh ikin koatatiḡ itəm koatos-ipən natimnat kəm Uhgīn, tahmen əm mə inu Lou təmən mihin.

⁵ Pris mīn u, ilat koatol rəhalat wək e narmi nimə əm itəm tatasḡəwin† natimnat mīn itəm tətatiḡ e nego e neai. Tol nəhlan, nian Uhgīn təmən-ipən kəm Moses aupən, məmə otiuw Nimə Tapolən Asim, in təmən məmə, “Onakəkəike matehm wīr məmə onəkol natimnat mīn u tətuatip tahmen əm e rəhak mak itəm emol matəḡətun rəkis ik lan əpəh ilis e nitot asol.”‡

⁶ Məto roiu, Iesu, pris asol aḡin u rəhatat, in tinos rəhan wək itəm təwīr təwīr maprəkis-in wək rəhalat. Kən e nolən kitəh əm, Iesu in suatip rəha nəniəkisən wi rəha nasituən u, in təwīr maprəkis-in nəniəkisən oas rəha nasituən. Məto-inu nəniəkisən wi u, in tatətul-pər e nəghatən mīn itəm kotəwīr motaprəkis.§

⁷ Məto-inu okamə kəsehmən nat tərət kit e nəniəkisən oas,* okol nəniəkisən wi təsosən nəmeen.

⁸ Məto Uhgīn təməplan nəratən rəha netəmim, kən təmən məmə, “Nian əh-ikin otəpanuwa, itəm io, oekol nəniəkisən wi rəha nasituən rəha noanol mīn rəha Isrel ne noanol mīn rəha Juta.

⁹ Nəniəkisən rəha nasituən u, in otol pişin aḡin e nəniəkisən oas rəha nasituən, itəm io emol kəm tipilat mīn aupən, e nian u itəm io emos nelmilat matit ilat moatiet rəkis Ijip. Oiakol nəniəkisən wi rəha nasituən, məto-inu ilat kəməsotaskəlimən nəniəkisən u itəm io emol kəm ilat aupən, kən tol məmə io emapəs ilat, maluin.†

¹⁰ Kən io, Iərəməərə, iatən-iarəp məmə, e nian itəm otəpanuwa, io oekol nəniəkisən wi kit rəha nasituən‡ kəm noanol mīn rəha Isrel. Oekos-ipən rəhak lou mīn e rəhalat-kapə, kən oekəte rəkis-pən e nīkilat,§ kən io ekuwa mol Uhgīn ətuatip rəhalat, kən ilat okotuwa kol rəhak ətuatip netəmim.*

¹¹ Ilat kit okol təsuwīnən məḡətun netəm iman ikin məmə, ‘Ik onakəkəike mītun Iərəməərə u.’ Kən etəmim kit okol təsuwīnən mən-ipən nəghatən u kəm pian, məto-inun ilat rafin okotitun io,† tətuooun e netəm əpnapin mīn muwīn mətoarus-pən netəm koatos nəriḡ asol mīn.

¹² Məto-inun, io, ekasəkitun ilat o rəhalat nolən mīn itəm təsətuatip aḡin-əhən. Io oekafəl rəkis nolən rat mīn rəhalat, kən io oekaluin nolən rat mīn rəhalat.”‡ §

¹³ Nian Uhgīn tatəghat-in nəniəkisən rəha nasituən u, məmə in nəniəkisən wi, nīpətin u məmə nəniəkisən rəha nasituən aupən, tinoas mīnərat. Kən nat itəm in tīnuwa mīnoas, tīnəsahmen mīnən, kən otəsuwəhən, tikə.

9

Ikin Tasim Ikin e nətueintən ne Ikin Tasim Ikin e nego e neai

† 8:5: Kol 2:17; Hip 9:23 ‡ 8:5: Eks 25:40 § 8:6: Hip 8:8,13; Luk 22:20; Hip 7:22; 9:15; 12:24 * 8:7: Hip 7:11,18; 10:1 † 8:9: Eks 19:5-6 ‡ 8:10: Rom 11:27 § 8:10: Lou oas mīn u, kəməte-pən e kəpiel kəiu kuepin-epin. 2 Kor. 3:3; Hip 10:16 * 8:10: Esik 11:20 † 8:11: Aes 11:9; Jon 6:45 ‡ 8:12: Aes 43:25; 64:9; Maeka 7:19; Hip 10:17; Jer 31:31-34 § 8:12: Hip 10:16

¹ Kən e nənīākīsən rəha nasituən itəm təmaupən matig, ilat okotəike motətəu-pən suatip ətuatip mīn o nəfakən. Kən Nimə Tapolən Asim, in rəha nətueintən əm u. ² Netəm aupən, kəmotiuw Nimə Tapolən Asim u,* moatol noan kit əpəh ilugin ətuatip, kəmagəhl noan kəiu. Noan itəm tətaupən lan, koatən məmə İkin Tasim İkin.† E noan əh, kəmotələhəu-pən nat katəhtu-pər lait lan‡ İkin, ne tepil kit itəm kəməlin-pər pīret asim mīn lan.§ ³ Kəmiuwosig nīməhan e noan uarisig, kən noan əh, katən məmə, “İkin Tasim Ağin İkin.”* ⁴ İkin əh, nat kit əh-İkin kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, itəm katəmki-pən nat pien-pien lan, katuwaan. Kən İkin əh, Bokis rəha Nənīākīsən Rəha Nasituən† tatəpələh əh-İkin. Bokis u, kəmol e nig, kən kalpin e iaen u kol tatipit-ipit. Kən e nīpəgnoa Bokis əh, pətəl kit əh-İkin kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, kəmarigin-pən pīret u mana,‡ noan məsīn İkin. Kənu kəmələhəu-pən mīn kasīkin rəha Eron e Bokis u, kasīkin itəm aupən Uhgīn təmol təwiə mīn.§ Kən kəpiel mil kəiu əh-İkin, itəm kuepin-epin, kəməte rəkis-pən Lou ilat ten elau.* ⁵ Kən ilis e rəhn-mīnat Bokis u, narmi Jerubim rəha Nəhag-əhagən,† ilau kəiu əh-İkin. Kətiauwsig nīməlməilau o İkin Katilpin Neməha rəha Uhgīn İkin.‡ § Məto okol esənən natimnat mīn u, məte əlkələh, pəs ekələhəu əm e səpag.

⁶ Nian kəmotəlin wīr rafin natimnat mīn u, pris mīn kotitun nuwīnən imə miet e noan itəm tətaupən nian ilat koatol wək rəha nəfakən.*

⁷ Məto pris asol ağin, in əm titun nuwīnən imə e İkin Tasim Ağin İkin. Məto okol təsuwīnən nian rafin.† In titun nuwīnən nian kitiah əm e nup mīn rafin.‡ Kən nian in tatuwīn, in təike mos nita, kən mol sakrifais lan o nolən rat rəhan,§ kən matig mol mīn o nolən rat rəha netəmim,* itəm ilat kotəruru məmə koatol təfagə rat. ⁸ Kən e natimnat mīn u, Narmīn Rəha Uhgīn tatəgətun məmə, nian Nimə Tapolən Asim aupən təmatətul əh, kən suatip† tikə o kitat o nuwīnən e İkin Tasim Ağin İkin.

⁹ (In tahmen əm e narmi nat kit‡ itəm tatəgətun e nian u itəm kotatig lan roiu.) Natimnat mīn itəm pris mīn koatos-ipən kəm Uhgīn, moatol sakrifais lan kəm in,§ natimnat mīn u, kəsotahmenən o nələhəu ətuatipən nətəligən rəha netəmim itəm kotuwa o nəfakən.

¹⁰ Məto-inu nəfakən oas aupən, in tatəgətun əm suatip mīn itəm koatən pik nolən rəha nagwənən* ne nənīmən† ne naikuasən.‡ Natimnat mīn u, in nat rəha nīpətītəm əm. Məto nolən mīn əh, ilat katipa əfigəm əm kit rəha netəmim, matuwīn mətoarus-pən nian Uhgīn otəuhlin natimnat rafin tuwa muwiwi.

Nita Iesu in sakrifais kit itəm in təwīr maprəkis ağin-əh

¹¹ Məto roiu əh, Kristo tīnuwa rəkis, kən in pris asol ağin itəm təməmik natimnat wīr mīn, mīnuwa.§ Kən in təmuwīn imə e Nimə Tapolən Asim itəm təwīr təhmīn mīn,

* **9:2:** Eks 25:8,9 † **9:2:** Eks 26:33,34 ‡ **9:2:** Eks 25:31-40; Jon 8:12; Nol Əpən 1:20 § **9:2:** Eks 25:23-29; Jon 6:35,48 * **9:3:** Eks 26:31-33 † **9:4:** Bokis rəha Nənīākīsən Rəha Nasituən u, in “Covenant Box.” Eks 25:10-22 ‡ **9:4:** E nian rəha Moses, Uhgīn təmos-ipən pīret təmisi-pən e neai, nərgīn u mana. Eks 16:31-33; Jon 6:48-51. § **9:4:** Nam 17:1-10 * **9:4:** Eks 31:18 † **9:5:** Jerubim inu, katən məmə Jerubim rəha Nəhag-əhagən, məto-inun nəhag-əhagən asol rəha nəwīrən ne nəsanənən rəha Uhgīn tətətig ilugin elau. Nian neen ilau katioas nəhag-əhagən rəha Uhgīn mətian əh kit (Esik 1:4-21; 10:9-22; Sam 18:10). ‡ **9:5:** İkin Katilpin Neməha rəha Uhgīn İkin, inun, rəhn-mīnat Bokis rəha Nənīākīsən ilis İkin. İkin əh, nəhag-əhagən asol rəha nəwīrən ne nəsanənən rəha Uhgīn tətətig İkin. Netəmim kotəruru nuwīnən imə İkin Tasim Ağin İkin məmə okotəplan natimnat mīn u, məto pris asol ağin əm. Kən in təsuwīnən nian rafin. Nian kitiah əm e nup kitiah tatuwīn. Pris asol ağin titun nuwīnən imə İkin Tasim Ağin İkin, in təmik nita rəha sakrifais kən muwīn kən təmorautin nita e rəhn-mīnat bokis u. Nolən əh, in nəmtətin wīr kit, itəm tatəgətun məmə netəmim okotəkəike kīmīs o rəhalat nolən rat mīn. Məto e nita əh rəha sakrifais, in tatilpin neməha rəha Uhgīn. § **9:5:** Eks 25:17-22; Hip 4:16 * **9:6:** Nam 28:2-4 † **9:7:** Lev 16:2 ‡ **9:7:** Lev 16:34 § **9:7:** Lev 16:3,11,14; Hip 5:3 * **9:7:** Lev 16:15 † **9:8:** Luk 23:45; Jon 14:6; Hip 10:19-20 ‡ **9:9:** Hip 10:1-2 § **9:9:** Hip 5:1; 8:3 * **9:10:** Lev 11:2-23 † **9:10:** Nam 6:3; Kolosi 2:16 ‡ **9:10:** Lev 11:25,28,40 § **9:11:** Hip 10:1

maprækis-in itəm təmaupən.* Nimə əh, in sənəmə nat kit itəm netəmim kəmotol, kən sənəmə nat kit rəha nətueintən u itəm Uhgın təmol.

12 Nian Kristo təmuwin imə e İkin Tasim Agın İkin, təməsuwinən e nup mın rafın, tahmen e pris asol agın mın aupən kəmotol mihin. In təmol mau kitiəh əm, kən tahmen, məto-inun in təsosən nita nəni ne nita nəti kau muwin imə məmə otos-irəkis təfagə rat. Kəpə, in təmos atip əm nitan, muwin imə, kən in əm təmətou nəmtitə mikis itat e təfagə rat mın.†

13 E nolən rəha nəniəkisən rəha nasituən aupən, kəmorautin-pən nita nəni ne kau, o nəmtipi kau itəm kəmuwaan ətip e olta, korautin-pən e suah kit itəm tamkımik e niganəmti Uhgın məmə nıpətin otaruətuəh, namkımikən tikə lan.

14 Məto nita İesu‡ in tatos nəsanənən asol taprækis-in natimnat mın u. § Kristo in təmol atip sakrifais lan, e nəsanənən rəha Narmın itəm tətətig lilin. In sakrifais kit itəm tətətip agın, nəratən kit tikə lan. Tol nəhlan, kən nitan in tatos nəsanənən, tahmen o nəfələn nikitəmat* o nolən mın itəm kotitun nit-ıpənən itəm e nımisən, məmə itəmat onəkotəfak əm kəm Uhgın itəm tatəmegəh.†

15 O natimnat mın u itəm İesu təmol, in suatip o nosən nəniəkisən wi rəha nasituən.‡ Uhgın təmaun-in netəmim rəhan, kən mən-iekis kəm ilat məmə natimnat wır mın u, in rəhalat. Kən natimnat mın u, okol kəsotikəən nian kit, § məto okoatətig lilin. İlat okotos natimnat mın un, məto-inun nımisən rəha Kristo in tinətou rəkis nəmti təfagə rat rəha netəm mın un itəm kəmoatətgəhl Lou rəha nəniəkisən rəha nasituən itəm təmaupən matig.

16 Okəmə İesus təsımisən nəhlan, kən rəhan netəmim okəsotosən natimnat wır mın itəm in təmən-iekis mə rəhalat. Məto-inu okəmə suah kit tol nəniəkisən kit məmə nian in otımis, kən rəhan natimnat otuwin o suah pisin kit, kən suah u in otəkəike mımis pitən, kənu nəniəkisən rəhan in otətətig matəmegəh.

17 Nəniəkisən kit tol nəhlan, təsatigən məsəmegəhən nian etəm təmən tətətig əh. Rəhan nəniəkisən in otətətig matəmegəh əm nian in tinımis rəkis.

18 O natimnat mın u, e nəniəkisən rəha nasituən aupən, nita nat megəh kit təike maiəh, təgətun məmə nat kit təmimis, kən otol məmə nəniəkisən in tatəmegəh mətətig.

19 Tol nəhlan, nian Moses in təmatən-iarəp rəkis nəghatən mın rafın rəha Lou kəm netəmim, kən uarisig lan, in təmos nıməme sipsip kəmol tasiə, ne nelmi nig u hisop, meer-pən e nita nəti kau ne nita nəni ne nəhau, kən təmorautin-pən nita e naoa rəha Lou ne netəmim mın.*

20 Kən in təmən-ıpən kəm ilat məmə, “Inu nita nat megəh kit itəm tatımis o nolən nəniəkisən rəha nasituən rəha Uhgın tətətig matəmegəh. Kən itəmat nəkotəkəike moatisiai-in, moatol nəwian.”†

21 E nolən kitiəh əm, Moses təmorautin-pən nita e Nimə Tapolən Asim ne natimnat mın itəm kəmos o nəfakən.

22 Lou tatən məmə pris otəkəike matol-pən nita e natimnat tepət, iuəhkır natimnat rafın, məmə ilat okotasim. Kən okəmə nita təsaiuən ron, kən Uhgın okol təsafələn təfagə rat.‡

23 Tol nəhlan, nita rəha nolən sakrifais, in təmaiəh o nolən natimnat mın u, kotasim. Məto Nimə Tapolən Asim ne natimnat mın rəhan əh-ikin, ilat narmi natimnat mın əm § itəm tatəpsen-pən natimnat itəm koatətig e nego e neai. Məto nəfakən o natimnat itəm tol nıpəti nat agın-əh mın, itəm kotətig e nego e neai, nita nat megəh təsahmenən o nolən ilat kotasim. Okəike kol sakrifais kit itəm təwır maprækis.

24 İesu in təsuwinən imə e İkin Tasim İkin rəha nətueintən u, itəm netəmim əm kəmotol. Nimə əh, in narmi nat əm rəha İkin Tasim İkin pahrien əpəh ilis e nego e neai. Məto

* 9:11: Hip 8:2; 9:24 † 9:12: Rom 3:25 ‡ 9:14: 1 Pita 1:2,18-19 § 9:14: Hip 10:4 * 9:14: Sek 13:1; Hip 10:2,22; 1 Jon 1:7 † 9:14: Taet 2:14 ‡ 9:15: Luk 22:20 § 9:15: Hip 10:34 * 9:19: Eks 24:6-8 † 9:20: Eks 24:8; Luk 22:20 ‡ 9:22: Lev 17:11 § 9:23: Hip 8:5

Iesu tæmuwin e nego e neai, kæn roiu əh in tatən-ipən natimnat rəhatat lan kəm Uhgın e niganəmtin.*

²⁵ Kæn nian Iesu tæmol atip sakrifais e rəhan nəmegəhən, in rəhan nolən tol pisin e pris asol agin u aupən. E naniəkisən rəha nasituən u aupən, pris asol agin otəkəike muwin imə e İkin Tasim Agin İkin kæn mos nita nat megəh, sənəmə nitan atip, mol sakrifais lan. Təike matol nəhlan e nup min rafin. Məto Kristo tæmuwin e İkin Tasim Agin İkin e nego e neai, təmos atip nitan kæn mol sakrifais lan mau kitiəh əm kæn tinahmen.

²⁶ Okəmə Kristo tæmatol sakrifais nəhlan e nup min rafin, tahmen e pris min u aupən, in otəkəike məto nahməən nian tepət tətouon e nian Uhgın tæmol nətueintən. Məto roiu, kitat kınotatig e namnun nian, in tæmiet-arəpa mau kitiəh əm,† məmə otol atip sakrifais e rəhan nəmegəhən o nos-irəkisən təfagə rat. Kæn rəhan sakrifais, in namnun.

²⁷ Kitat netənim, Uhgın tinələhəu nian ətuatip rəhatat kitiəh kitiəh məmə okotimis lan, mau kitiəh əm. Kæn uarisig lan un, in otakil rəhatat nolən min.‡

²⁸ E nolən kitiəh əm, Kristo tæmol atip sakrifais lan, mau kitiəh əm,§ məmə in otatipa- in təfagə rəha netənim tepət.* Məto uarisig, nian otatitəlig-pa min,† in otəsuwa-minən o nos-irəkisən təfagə rat, məto o nosmegəhən netənim itəm kotəsahgin, nəumis tatus ilat ron.‡

10

Sakrifais rəha Iesu, tæmol nian kitiəh əm, kæn in tinahmen

¹ Natimnat min rəha Lou, ilat kotahmen e narmi nat* itəm otəsuwəhən kotuwa, məto toapoap. Ilat sənəmə nipəti nat. E nup min rafin pris min koatol sakrifais. Məto nat əpnapin məmə ilat koatol sakrifais, məto Lou in təruru nolən iəfak min itəm kotuwa o Uhgın kotətuatip e niganəmtin, məto-inun ilat narmi sakrifais agin, itəm toapoap.

² Okəmə sakrifais min ilat kotahmen, motitun nolən netənim kotətuatip. Kæn iəfak min kotitun nələhəuən motapəs nolən rəha sakrifais, məto-inun nikilat tinəruən rəkis mau kitiəh əm. Kæn okəmə tinafəl rəkis nikilat nəhlan, kæn ilat kəsotəto minən tərət o rəhalat nolən rat. Məto, kəpə, ilat koatəto əh tərət.

³ Tol nəhlan, e nup min rafin, ilat koatol pap sakrifais, məto nat u tatol əm məmə ilat okol kəsotaluinən nolən rat min rəhalat,

⁴ məto-inu nita nani ne kau in təruru agin nos-irəkisən təfagə rat.†

⁵ Tol nəhlan, nian Kristo tinatimnə e nətueintən, in təmən-ipən kəm Uhgın məmə, “Ik nakapəs sakrifais min ne natimnat min koatos-ipən kəm ik. Məto ik nəmol-pən nipətik kit məmə ekuwin lan.”‡

⁶ Kəmotuwaan ətip natimnat e olta tahmen e nəfakən rəhalat otimnə ron ik, kæn moatol sakrifais o nafəl rəkisən təfagə.

Məto nat əpnapin koatol nəhlan, məto kəsotolən məmə nikim tagien elat.

⁷ Kæn io iatən məmə,

“Kəməte nəghatən kit tətətig e Naoa Rəha Uhgın itəm tatəghat-in io məmə, ‘Uhgın, io u, emuwa o nolən rəham nətəligən.’”§

⁸ Kristo təmən aupən məmə,

“Ik nakapəs sakrifais min ne natimnat min itəm koatos-ipinə kəm ik, ne natimnat min itəm katuwaan ətip e olta, ne sakrifais min itəm katol o nafəl rəkisən təfagə. Natimnat min u, ik nakapəs,

* 9:24: 1 Jon 2:1; Rom 8:34 † 9:26: Hip 9:12,28 ‡ 9:27: 2 Kor 5:10 § 9:28: Hip 7:27; 9:12,26; 10:10 * 9:28: Aes 53:12 † 9:28: Mat 16:27 ‡ 9:28: 2 Tim 4:8 * 10:1: Kol 2:17; Hip 8:5 † 10:4: Hip 9:12-14 ‡ 10:5: Hip 2:14; Sam 40:6-8 § 10:7: Mat 26:39

kən kəsotolən məmə nīkim tagien elat,”

(nat əpnəpən məmə ilat koatətəu-pən suatip itəm Lou təmən.)

⁹ Məto Kristo tatən mīn məmə, “Io u, emuwa məmə ekol nətəligən rəham.” E nəghatən u rəhan, in tatoh-irəkis nənīəkisən oas rəha nasituən, məmə in otələhəu nənīəkisən wi rəha nasituən kit.

¹⁰ Kən Iesu Kristo təmöl nətəligən rəha Uhgīn tol nulan. In təmöl sakrifais atip e nīpətīn,* mau kitiəh əm,† məmə otol kitat kotasim, kitat u rəhan netəmim mīn.‡

¹¹ Nian rafin, pris mīn ilat koatətul moatol wək rəha nəfakən, moatol sakrifais, moatol nat kitiəh əm nian rafin, o nafəl rəkisən nolən rat. Məto sakrifais mīn u, ilat kəsotahmen agin-əhən o nos-irəkisən təfagə rat nian kit.

¹² Məto pris u rəhatat, tinol rəkis rəhan sakrifais mau kitiəh əm, kən sakrifais əh in tahmen mahgoau o nafəl rəkisən nolən rat rəha netəmim tatuwin matuwīn namnun tikə. Kən nian tinələhəu rəkis nəhlan rəhan sakrifais, kən in tinatəpələh§ e nelmi Uhgīn matip, ikīn rəha nepətən ne nisaiiən.

¹³ Kən ikīn əh, in tatəsaħgin əm məmə Uhgīn otol rəhan tikimīr mīn kotahmen e nīməhan itəm tateguafəl nelkīn lan,*

¹⁴ məto-inu e nolən sakrifais mau kitiəh əm əh, Kristo təmöl rəhan netəmim kīnotətuatip e niganəmtīn, matuwīn matuwīn, namnun tikə. Netəm mīn u, ilat un, itəm in tatol ilat koatuwa motasim.

¹⁵ Kən Narmīn Rəha Uhgīn, in mīn tatən wir natimnat mīn u kəm itat. In təmən məmə,

¹⁶ “Iərəmərə tatən məmə,

‘Nian itəm otəpanuwa,

oekol nənīəkisən wi rəha nasituən kəm rəhak netəmim tol nulan.

Io oekos-ipən lou mīn rəhak e nīkilat,

kən oekəte rəkis-pən e rəhalat-kapə.’”†

¹⁷ Kən in tatən mīn məmə,

“Io oekaluin rəhalat nolən rat mīn,

kən nīkik otəsəht mīnən nolən mīn rəhalat itəm koatətgəhl Lou.”‡

¹⁸ Nian Uhgīn təmafəl rəkis nolən rat rəhalat, kən tol məmə ilat okəsotol mīnən sakrifais tuwin kəm Uhgīn ron.

Pəs kotətul əskasik e rəhatat nahatətəən

¹⁹ Piak mīn ne winik mīn. Tol nulan, kən nita Iesu təmöl məmə kitat kotitun nuwinən imə Ikin Tasim Agin Ikin, kən məsotəginən.

²⁰ Roiu əh, Iesu in təməte suatip wi kit, itəm tatəmegəh. In təməhap nīməhan itəm tatakulosig Ikin Tasim Agin Ikin, tatəpsen-pən nīpətīn. Kən mol suatip wi u rəhatat məmə kitat kotitun nuwin-pənən ikīn, motuwīn o Uhgīn.§

²¹ Kən pris asol agin rəhatat, in etəm-iasol itəm tatəramərə* e nīmə rəha Uhgīn, inun rəhan netəmim.†

²² Tol nulan, pəs kotuwīn iuəhkīr e niganəmti Uhgīn,‡ e nīkitat itəm tərīoah e nahatətəən pahrien. Məto-inu Kristo təmorautin-pən nitan e nətəligən mīn rəhatat məmə kitat okotasim.§ Kən in təmaikuas rəkis e nīpətītāt e nəhau talien, in əm in əm.*

²³ Kitat kotəmə kəmotələhəu-pən nətəligən rəhatat e Kristo. Tol nəhlan, pəs kotətul tīmtīm lan, məsotəloal-əloalən, məto-inu kitat kotitun nagileən e rəhan nəghatən mīn itəm tinəmən-īəkis rəkis kəm itat.

* **10:10:** Hip 2:14 † **10:10:** Hip 7:27 ‡ **10:10:** Hip 10:14; Efes 5:26 § **10:12:** Pris mīn, ilat koatətul əm nian ilat kīnotol rəkis sakrifais mīn rəhalat, məto-inun rəhalat sakrifais mīn okol təsolən namnun nian kit. Məto Iesu in təməpələh, məto-inun in, rəhan sakrifais, tatol nian kitiəh əm o nafələn rəhatat nolən rat mīn. Rəhan sakrifais in tahmen agin maprəkis. Kən Iesu tatəpələh lilin. Əplan mīn-tu Hip 1:3; 7:26-27; 9:12; 9:25-26; 10:11-14. * **10:13:** Əplan-tu futnot e 1:13 † **10:16:** Jer 31:33; Hip 8:10 ‡ **10:17:** Jer 31:34; Hip 8:11 § **10:20:** Lev 16:2; Mat 27:51; Efes 2:18; Hip 9:8 * **10:21:** Sek 6:13 † **10:21:** Hip 3:6 ‡ **10:22:** Hip 7:19; Efes 3:12 § **10:22:** Esik 36:25; Hip 9:14; 12:24 * **10:22:** 1 Pita 3:21

²⁴ Pəs kotahluiə-ahluia e nətəligən rəhatat mīn, məmə kitat okotolkeike kitat mīn, kən moatol təwīr təwīr kəm kitat mīn tatuwīn təhmīn mīn nəhlan.

²⁵ Təsəwīrən məmə okotəhlman nolən rəha nuəfīmīnən kitat mīn. Netəmim neen ilat koatol nəhlan, məto pəs kitat koatem məha-məha kitat mīn nian rafin.† Kən nian kotəplan məmə nian rəha nuwamən rəha Iesu tatuwa iuəhkīr, təwīr məmə kitat koatakəike e nem əskasikən itat mīn, moatol tatər təhmīn mīn.

²⁶ Təwīr məmə koatem əskasik itat mīn nəhlan, məto-inu okəmə kitat kīnotitun rəkis nīpahrienən, məto kəsotolən nat agin lan, kən kitat moatakəike e nolən rat, kən tatol məmə sakrifais kit mīn tikə agin o nos-irəkisən təfagə rat rəhatat.‡

²⁷ Kən okəmə sakrifais kit mīn tikə mə otos-irəkis təfagə rat rəhatat nəhlan, kən nat kitiəh əm əh-ikīn tətətig. Inun, kitat koatəgin, moatasiəp, məto-inun kitat kotitun wīr məmə kitat koatəsağin əm nalpīnən əskasik, ne nīgəm asol rəha neməha rəha Uhgīn itəm otəkəike mus rəhan tikimīr mīn.§

²⁸ E Lou oas rəha Moses aupən, okəmə suah kit tatol nat əpnapīn e Lou, kən etəmim kəiu o kīsil okəhalən-iarəp in, kən suah u təkə mīmīs. Okol kəsotasəkitunən.*

²⁹ ? Məto təhrol e netəm mīn un itəm koteguafəl-eguafəl Nəti Uhgīn?† Uhgīn təmōl nəniəkisən rəha nasituən kəm kitat, kən nīta Kristo təmōl nəniəkisən u tətətig matəmegəh.‡ Nītan əm un, titun nolən etəmim tasim, kən in etəmim rəha Uhgīn.§ ?Məto təhrol e etəmim itəm tatehm əpnapīn əm nīta u, məmə in sənəmə nat iasim kit? ?Narmīn Rəha Uhgīn in tatoor nəwīrən rəhan kəm netəmim, məto təhrol e etəmim itəm tatən rat Narmīn əh? Suah u, tətuatīp agin əm məmə nalpīnən rəhan in otəskasik maprəkis-in nalpīnən rəha etəm tatətgəhl Lou rəha Moses.

³⁰ Məto-inu kitat kīnotitun rəkis Uhgīn u itəm təmən məmə, “Nalpīnən nītai nat, inu wək rəhak əm.

Kən io oekalpīn nītai nolən rəhalat tahmen ahmen əm.”*

Kən in təmən mīn məmə

“Iərəməərə in otakil nolən rəha netəmim rəhan.”†

³¹ Uhgīn u itəm tatəmegəh, tətətig tətətig. Kən okəmə kitat kotatig əh e təfagə rat, kən motəməhl e nelmīn nəhlan, nat u in nat kit rəha nəğinən.

³² Təwīr məmə nīkitəmat tatuəh nian u aupən, nian nəhag-əhagən təmatasiəgəpīn itəmat aupən. E nian u, itəmat nəmotatig e nəluaginən asol e nəmegəhən, kən in nian iəkis kit, itəm nəmotatig e nahməən asol.‡ Məto itəmat nəmoatətul əskasik.

³³ Nian neen netəmim koatən rat itəmat e nīgənəmti netəmim,§ kən moatol mīn natimnat rat mīn neen kəm itəmat. Nian neen, itəmat nəmotos moatətul-pən o netəm mīn un itəm katol tərət elat nəhlan.

³⁴ Itəmat nəmotos moatətul-pən olat nəhlan, kən nian kəmotuwīn e kalapus, kən itəmat nəmotatig e nəratən məsīn rəhalat.* Kən nian netəmim kəmotakləh-in natimnat mīn rəhatəmat, kən itəmat nīkitəmat təmagien əm,† məto-inu itəmat nəmotitun rəkis məmə rəhatəmat natimnat neen əh-ikīn tətətig, itəm in təwīr maprəkis, kən natimnat mīn u, okol təsikəən nian kit.‡

³⁵ Inəh, in nətəuən asol rəhatəmat itəm Uhgīn otəpanos-ipinə kəm itəmat. Kən məto-inun o nat wīr mīn əh itəm koatəməhl aupən-in itəmat, təsəwīrən məmə onəkotəmkarəpən-in nahatətəən əskasik rəhatəmat.

³⁶ Itəmat nəkotəkəike motol rəhatəmat nətəligən təfəməh,§ məmə nəkoatol natimnat itəm Uhgīn tolkeike. Kən itəmat onəpanotos natimnat mīn itəm in təmən-iəkis məmə otos-ipinə kəm itəmat.*

† 10:25: Hip 3:13 ‡ 10:26: Hip 6:4-8; 2 Pita 2:20-21 § 10:27: 2 Tes 1:7-9; Hip 12:29 * 10:28: Dut 17:6,7 † 10:29: Hip 6:6 ‡ 10:29: Mat 26:28 § 10:29: Nol Əpən 1:5 * 10:30: Dut 32:35 † 10:30: Dut 32:36; Sam 135:14 ‡ 10:32: Fil 1:29,30 § 10:33: 1 Pita 4:14 * 10:34: Hip 13:3 † 10:34: 1 Pita 4:13 ‡ 10:34: Hip 11:16; 1 Pita 1:4,5 § 10:36: Rom 5:3,4; Hip 12:1; Jem 1:3,4,12; 5:11 * 10:36: Hip 6:15; 9:15

³⁷ Məto tol nulan, inun Uhgın təmən mihin məmə,
“Otəsuwəhən, kən suah u itəm tatuwa,
in otiet-arəpa, otəsolən kəmin.†

³⁸ Məto rəhak etəmim itəm tətuatip e niğanəmtək,
in otatəkəike e rəhan nahatətəən.‡
Məto okəmə ekəplan məmə tapəs io,
minətan təlig-təlig,
kən nīkik otəsagienən ron.”

³⁹ Məto kitat u, kəsotolən nəhlan. Kitat okol kəsotan təlig-təligən məmə Uhgın otərəkin
kitat. Kəpə. Kitat netəm rəha nahatətəən e Uhgın, məmə kitat koatos nəmegəhən.

11

Nahatətəən

¹ Nat naka u, in nahatətəən? Kitat kotələhəu-pən rəhatat nətəligən e natimnat min u, itəm
otəpanuwa, kənu nahatətəən rəhatat in tatol məmə kitat okotitun wir məmə natimnat
min u, ilat nīpahrienən. Nat əpnəpın məmə kəsotehmən* natimnat min u, məto kitat
kotitun wir məmə kitat okotos məto-inun nahatətəən tatəgətun nəhlan kəm kitat.

² Kən Uhgın təmənəwi netəm min u aupən o rəhalat nahatətəən.

³ Nahatətəən tatol məmə kitat kotitun wir məmə natimnat rəha nətueintən u, Uhgın
təməghat əm, kən ilat kəmotatig.† Natimnat itəm kotəplan roiu, in təməsosən nat kit itəm
tinatig rəkis mol ilat lan.

⁴ Epel in təmahatətə əskasik e Uhgın, tol nəhlan in təmos-ipən nat kit kəm Uhgın itəm
təwir maprəkis-in rəha Ken.‡ Kən məto-inu in təmahatətə əskasik e Uhgın nəhlan, kən
Uhgın təmən-iarəp məmə in etəm ətuatip kit, kən nīkin tagien o nosən rəhan natimnat.
Kən nat əpnəpın məmə suah u təmimis rəkis, məto nolən rəha nahatətəən rəhan in
tatəghat əh kəm kitat.§

⁵ Kən Inok təmahatətə əskasik e Uhgın, tol nəhlan in təsimisən. Uhgın təmos-irəkis in
e nətueintən u, məmə otuwın əpəh ilis e nego e neai. Netəmim kəsotəplan minən, məto-
inu Uhgın təmiləs-irəkis.* Məto nian Uhgın təməsiləs-irəkisən-əh, Uhgın təməgətun kəm
in məmə nīkin tagien ron.

⁶ Məto okəmə etəmim təsahatətəən e Uhgın, in təsolən Uhgın nīkin tagien ron, məto-inu
nian suah kit tolkeike məmə otuwa o Uhgın,† in otəkəike mahatətə məmə Uhgın tətətig,
kən matətou netəm min un itəm kotalkut o nitunən in.

⁷ Noah in təmahatətə əskasik e Uhgın. Tol nəhlan, nian Uhgın təmatən-ipən natimnat
min kəm in aupən, itəm netəmim kəsotəplanən əh,‡ Noah təmatisiai-in, matol nəwian.
Kən in təmiləkın nego asol kit§ məmə otosmegəh rəhan min. E rəhan nahatətəən, təhmen
əm məmə Noah in təmatakil netəmim. Kən e rəhan nahatətəən, Uhgın təmol in tətuatip e
niğanəmtin.*

⁸ Epraham in təmahatətə əskasik e Uhgın. Tol nəhlan, e nian Uhgın təmaun-in rəkis
məmə otuwın e nəptən pisin kit, in təmatol nəwia Uhgın. Nəptən əh, Uhgın təmən-iəkis
rəkis kəm in məmə otos-ipən kəm in. Kən Epraham təmiet, məto in təruru məmə tatuwın
hiə ne.

⁹ Təmahatətə əskasik e Uhgın nəhlan, kən mətatig e nəptən u itəm Uhgın təmən-iəkis
aupən məmə otos-ipən kəm in.† Məto təmətatig ikin əh e nimə tapolən əm, təhmen əm e
iapispis kit. Kən Aisak ne Jekop itəm Uhgın təmos-ipən nəniəkisən u kəm iləhal kərən, ilau
min kəmətuatig əm e nimə tapolən.‡

† 10:37: Nöl Əpən 22:20 ‡ 10:38: Hab 2:3-4; Rom 1:17; Kal 3:11 * 11:1: 2 Kor 4:18 † 11:3: Jen 1 ‡ 11:4: Jen
4:4-5 § 11:4: Hip 12:24 * 11:5: Jen 5:21-24 † 11:6: Hip 7:19 ‡ 11:7: Hip 11:1 § 11:7: Jen 6:13-22 * 11:7:
Jen 6:9 † 11:9: Wək 7:5 ‡ 11:9: Jen 12:1-8

10 Epraham tæmol nulan, mæto-inu in tatæsaḡin mæmæ otuwîn e taon kit § itæm næukætîn tiækis, otætatiḡ tuwæh. * Taon u, Uḡin æm tæmol mak lan, kæn minol rækis tætatiḡ. †

11 Sera tæhatætæ æskasik e Uḡin, nat æpnapiḡ mæmæ in tinipitaguïhl aḡin, mæto Uḡin tæmos-ipæn næsanænæn kæm in mæmæ in otemæk. In tæmilæs nætîn u, mæto-inun in tæmahatætæ lan mæmæ otol næniækisæn ræhan tuwa miet-aræp. ‡ §

12 Epraham tinaguïhl rækis, otæsuwæhæn timis, * mæto noanol min tepæt kæmotisi-pæn lan. Nat æpnapiḡ mæmæ in etæmim kitiaḡ æm, mæto noanol min æh ræhan, ilat tepæt tepæt, tahmen æm e mæhau æpæh e napuæ ne nimæklækil æpæh itæhæi itæm kæruru nafiḡnæn. †

13 Netæm min u, ilat kæmotahatætæ æskasik e Uḡin, mæto nian kæmotimis, ilat kæmæsosæn æh natimnat min u itæm Uḡin tæmæn-iækis mæmæ otos-ipæn kæm ilat. ‡ Ilat koatæplan natimnat min u mæmæ natimnat min u koatan isæu æh olat, mæto nikilat tagien pik mæmæ okotæplan. § Kæn ilat moatæn-iaræp mæmæ koatatiḡ e nætueintæn u mæto ilat kotahmen æm e iapispis min æm. * Nætueintæn u, sænæmæ in imelat pahrien ikin.

14 Nian netæmim koatæghat næhlan, in tatæḡætun æsas æm, mæmæ ilat koategæs-in imelat ætuatip ikin.

15 Ræhalat nætæligæn tæsitælig-pænæn e næptæn ræhalat aupæn, itæm kinotapæs rækis. Okæmæ nikilat tatæht næhlan, kotitun nitæligæn matuwîn, mæto tæsolæn mihin. †

16 Ilat kotalkeike imelat ik pisin kit itæm tæwir maprækis, inun e nego e neai. ‡ Kæn o nat u, in tæsaulis-inæn § mæmæ okæn mæmæ in ræhalat Uḡin. * Kæn Uḡin tæmol æpen-æpenæ rækis e taon kit † ikin æh.

17-18 Epraham tæmahatætæ e næniækisæn min itæm Uḡin tæmæn-ipæn kæm in. Kæn næghatæn kit itæm Uḡin tæmæn-iækis kæm in tol nulan, “Kæn okæn Aisak u mæmæ in noanol ætuatip ræham, ‡ kæn e Aisak u, oekol ræham noanol otepæt otepæt.” Mæto e nahatætæn ræha Epraham, nian Uḡin tæmek asḡæwîn in, kæn in tæmætul matip o nohamnuæn nætîn noan kitiaḡ æm § u Aisak mæmæ otol sakrifais lan kæm Uḡin. * 19 Mæto-inu Epraham nikin tatæht mæmæ Uḡin titun nolæn etæmim tæmegæh min e nimisæn. † Kæn in tæmos min netîn, iuæhkîr æm tahmen mæmæ in tæmegæh min e nimisæn.

20 Aisak tæmahatætæ æskasik e Uḡin, kæn tol næhlan, tæmæfak mæmæ Uḡin otæhlman næwiræn ræhan tuwîn kæm Jekop ne Esao, matæn-iaræp natimnat min itæm otæpanuwa nian kit. ‡

21 Jekop tæmahatætæ æskasik e Uḡin. Tol næhlan, nian iuæhkîr æm in timis, in tæmæfak mæmæ Uḡin otæhlman næwiræn kæm næti Josep mil. § In tæmæf kasikin, mætul æmæhl-æmæhl, kæn in matænwiwi Uḡin.

22 Josep tæmahatætæ æskasik e Uḡin. Tol næhlan, iuæhkîr æm in timis, kæn in tæmatæghat-in nian noanol min ræha Isrel okæpanotiet Ijip. Kæn in tæmatæn rækis æm kæm ilat mæmæ okotæhrol e nikilkilin. *

23 Tata ne mama ræha Moses kæmuahatætæ æskasik e Uḡin. Tol næhlan, nian Moses tæmaiir, † ilau kæmuæplan mæmæ in suakæku wir kit, kæn ilau kæmatuæhluaig-in o mæwîḡ kisil. Kæn ilau kæmæsuaginæn nætḡæhlæn næghatæn ræha kig. ‡

§ 11:10: Hip 12:22; 13:14 * 11:10: Nol æpæn 21:2, 14 † 11:10: Hip 11:16 ‡ 11:11: Suatip kit min ræha næuhlinæn næghatæn u tol nulan. 'Epraham tæmahatætæ æskasik e Uḡin, nat æpnapiḡ Sera tinipitaguïhl aḡin, mæto Uḡin tæmos-ipæn næsanænæn kæm in mæmæ otæpik-æpik. In tæmilæs nætîn u mæto-inu Epraham tæmahatætæ e Uḡin mæmæ in otol ræhan næniækisæn tuwa miet-aræp.' § 11:11: Jen 17:19; 18:11-14; 21:2 * 11:12: Rom 4:19 † 11:12: Jen 22:17 ‡ 11:13: Hip 11:39 § 11:13: Mat 13:17 * 11:13: Jen 23:4; Lev 25:23; Fil 3:20; 1 Pita 1:17; 2:11 † 11:15: Jen 24:6-8 ‡ 11:16: 2 Tim 4:18 § 11:16: Mak 8:38 * 11:16: Jen 26:24; 28:13; Eks 3:6, 15 † 11:16: Hip 11:10; 13:14 ‡ 11:17-18: Jen 21:12; Rom 9:7 § 11:17-18: Nat æpnapiḡ mæmæ Epraham nætîn kit min u Ismael, ræhan slef tæmilæs, mæto nætîn u Aisak katæn mæmæ in noan kitiaḡ æm mæto-inun Uḡin tæmæn-iækis aupæn mæmæ otos-ipæn kæm Epraham, kæn in næti pætæn ætuatip ræhan u Sera. æplan-tu Jon 3:16 * 11:17-18: Jen 22:1-10; Jem 2:21 † 11:19: Rom 4:21; Jon 5:21 ‡ 11:20: Jen 27:27-29,39,40 § 11:21: Jen 48:1,8-22 * 11:22: Jen 50:24,25; Eks 13:19; Jos 24:32 † 11:23: Eks 2:2 ‡ 11:23: Eks 1:16, 22

24 Moses tāmahatətə əskasik e Uhgın. Tol nəhlan, nian in təmol iahgin, kən tāməsölkeikeən məmə okən məmə in nəti pətan əkəku rəha Fero, kig rəha Ijip. §

25 In tāməsölkeikeən məmə otətətig e nagienən e nolən rəha təfagə rat məto-inu nagienən rəha təfagə, in tətətig o nian əkuəkir əm. In nıkin təmagien məmə otuwın moatətig ilat netəmim rəha Uhgın, moatətə tərət ilat min ilat.

26 Nıkin təmatəht məmə okəmə netəmim okotalah-əmnu* in o Kristo itəm otəpanuwa, kən in okol təsaulisən. In nıkin otəgien təhmın min o nat u taprəkis-in məmə otətətə təwır e natımnat wır min e nəmegəhən əpəh Ijip. † In təmatol nulan məto-inun nian rafın in tatuag-pən o nətouən itəm Uhgın otos-ipən kəm in. ‡

27 Moses in tāmahatətə əskasik nəhlan e Uhgın, kən təmagım Ijip § məsəginən kig u itəm neməha tatol pık. In təməseirairən mıtəlig, in təkəkəike matuwın, təhmen məmə inu tatəplan Uhgın u, itəm etəmim təsəplanən e nıganəmtın.

28 Tāmahatətə əskasik e Uhgın nəhlan, kən in təmətuoun nolən lafet rəha Nuhagego-inən. In təmən-iarəp kəm noanol min rəha Isrel məmə okotəkəike motorautın-pən nıta sipsip e toa e nımə min rəhalat. Okotol nəhlan məmə nagelo itəm Uhgın otahl-ıpa o nohamnuən itəm,* in otəsəhamnuən nenətılət min u nəman, † itəm kəmotəupən kaiir.

29 Noanol min rəha Isrel kəmotahatətə əskasik e Uhgın. Tol nəhlan, ilat kotıtun nequəfımınən e Nıtəhəi Asiə itəm təmoor, kən kotaliwək lan təhmen əm e nıtən iasək. Məto nian netəm Ijip kəmotalkut o nətəu-pənən ilat, kən nıtəhəi təməmık ilat, kən kotəmnım. ‡

30 Noanol min rəha Isrel kəmotahatətə əskasik e Uhgın, kən tol nəhlan, ilat kotaliwək motıtəlau e fenıs rəha Jeriko. Fenıs u, kəmol e kəpiel. İlat koatıtəlau, moatıtəlau e fenıs əh, mətoarus-pən nian sepın, kən əmun, fenıs asol un, təmitəgıt misas. §

31 Rehap u, pətan e suatıp, tāmahatətə əskasik e Uhgın. Kən tol nəhlan, nıkin təmagien məmə otos suah mil un noanol rəha Isrel mil, itəm kəmueia anıon məmə okuəplan kən miatun wır natımnat ikın. İlau kəmuea e rəhan nımə.* Kən o nat u, noanol min rəha Isrel ilat kəməsotohamnuən pətan u nian ilat kəmotəhamnu netəm ikın əh itəm kəmotəht nəwıa Uhgın. †

32 Məto okol esənən tuwın təhmın min. Okol esəghatən təfəməh mən Kiteon, ‡ ne Parak, § ne Samson,* ne Jefata, † ne Tefit, ‡ ne Samuel, § ne ien min.

33 İlat u kəmotahatətə əskasik e Uhgın, kən tol nəhlan, ilat kəmotol natımnat tepət. İlat kəmotıt noanol min rəha Isrel motuwın motəluagın ilat netəm ik pısın pısın min, kən moatol win elat.* İlat kəmoatol nolən ətuatıp min, kən moatos natımnat wır min itəm Uhgın təmən-ıəkıs məmə otos-ipən kəm ilat. Kəmotəhtosıg-in nohlin laion min, məmə okəsotunən ilat, †

34 kən ilat kəmotəhamıs nıgəm asol itəm tatuəp, ‡ kən ilat motəgım tənın netəm kotəmə okotəhamnu ilat e nısa rəha nəluagınən. § İlat rəhalat nəsanənən tıkə, məto Uhgın təmos-ıpən nəsanənən kəm ilat.* Kən ilat koatol win e mopael min rəha nıməptən pısın pısın min. †

35 Nıpıtan neen əh-ıkın itəm kotahatətə əskasik e Uhgın, kən tol nəhlan Uhgın tatol nenətılət kotaiir-pa min e nımısən. ‡ Məto netəmim neen əh-ıkın itəm kotahatətə əskasik e Uhgın. Məto ilat kotegəhan-in rəhalat tıkımır min koatol nəratən ne nahməən kəm ilat e nıpətılət, kən nıkilat təsəhtən nat u. İlat kəməsotapəsən rəhalat nahatətəən, məmə rəhalat tıkımır min okotıkıs ilat. İlat koatahatətə məmə Uhgın in otol ilat kotəmegəh min e nəmegəhən kit itəm təwır maprəkıs.

§ 11:24: Eks 2:10 * 11:26: Hip 13:13 † 11:26: Luk 14:33 ‡ 11:26: Hip 10:35 § 11:27: Eks 12:50, 51 * 11:28: 1 Kor 10:10 † 11:28: Eks 12:21-23 ‡ 11:29: Eks 14:21-31 § 11:30: Josua 6:12-20 * 11:31: Jos 2:1-16 † 11:31: Jos 2:1,9-14; 6:22-25; Jemes 2:25 ‡ 11:32: Jaj 6-8 § 11:32: Jaj 4-5 * 11:32: Jaj 13-16 † 11:32: Jaj 11-12 ‡ 11:32: 1 Saml 16:1,13 § 11:32: 1 Saml 1:20; 3:19-4:1 * 11:33: 2 Saml 8:1-3 † 11:33: Dan 6:22 ‡ 11:34: Dan 3:19-27 § 11:34: Eks 18:4 * 11:34: 2 King 20:7; Jaj 16:28 † 11:34: Jajes 15:8 ‡ 11:35: 1 King 17:22, 23; 2 King 4:36, 37

³⁶ Kən ilat neen, netəmim koatalah əsan elat, kən koatalis-alis ilat. § Kən ilat neen, netəmim koatəlis ətain ilat e sen, kən moatəmki-pən ilat e kalapus.*

³⁷ İlat neen, kəmahtımnı ilat e kəpiel apın, † kən ilat neen, netəmim kəmotəmik soə rəha nətahlən nig, motətətip nıpətılət nəwtain kəıu, motohamnu ilat. Kən ilat neen, kəmətamnu ilat e nisa rəha nəluaginən. ‡ Kən ilat neen koatuwin əm e nuwıgi nəni ne sipsip. § İlat ian-rat mın agın, nian rafın netəmim koatərəkın ilat, moatol tərət agın elat.

³⁸ İlat, netəm wır mın. Nətueintən u, təsahmenən məmə ilat okotətig ikın. Məto ilat kəmoatətig əpnəpın əm, əpəh ikın taruən-aruən ikın, ne e nıtot mın, ne e nıpəg kəpiel mın,* ne nıpəg mın əpəh e nısıp.

³⁹ Netəm mın u, ilat rafın kəmotahətətə əskasık nulan e Uhgın, kən in təmos-ıpən nərig wır kəm ilat. † Məto ilat kəməsotosən əh nat u ‡ itəm Uhgın təmən-ıəkıs rəkıs məmə otos-ıpən kəm ilat, §

⁴⁰ məto-inu in tınol rəkıs nalpəkəuən kit rəhan, məmə in otol təwır maprəkıs kəm kitat. Kən e nətəligən rəhan, in tolkeike məmə otılıpın kitat mın ilat u əupən, məmə kitat mın ilat əm, okotətoarus ahmen ahmen əm mak e namnun nıuən.* †

12

Uhgın tətəg-ətuatıp-in nenətın mın

¹ Kən netəm mın u, ilat tepət tepət, koatətig kıtəlau e kitat, koatətul-arəp o Uhgın, moatahatətə əskasık lan, kən rəhalat nəmegəhən in tatıləs-ıpər nahatətəən rəhatat. O nat u, pəs kotəlin rafın nat fıgəm itəm otaskəlim ətain itat məmə kəsotaiu pıkan, ne təfagə rat itəm tətəper-ıpən e kitat. Kən pəs kitat kotaiu* məsotəpou-inən † nıuən itəm Uhgın təmələhəu əupən-in kitat.

² Kotıtun nolən nian nıganəmtıtət otatətul-pən əm o İesu, ‡ itəm in nəukəti nahatətəən rəhatat, § kən inun itəm otol məmə kitat kotətoarus mak e nahatətəən rəhatat. Pəs kitat nıkitat otuəh nolən rəha İesu, inun in rəhan nətəligən kaifəməh, nian in təmımis e nig kəluau, kən məto nahməən.* Məto in təmol nat əpnəpın lan, megəhan-in naulısən rəha nımisən e nig kəməluau, məto-inu təmol rəhan nətəligən təskasık o nagıenən itəm in otəpanos. Kən roıu, in tətəpələh e rəhn matıp Uhgın u in Kıg, † ikın nepətən ne nısiailən tətətig ikın.

³ Təwır məmə nıkitəmat otatəht İesu, ne rəhan nətul əskasıkən e nian iol təfagə mın kəmotərəkın-pən nəghatən rat mın kəm in, məmə nıkitəmat otəsəpouən ‡ kən motapəs nahatətəən rəhatəmat.

⁴ Ekitun məmə itəmat, noatəluagin o noh rəkısən təfagə rat e nəmegəhən rəhatəmat, məto itəmat kit tıkə itəm nıtan təməiəh o nəluaginən u. §

⁵ İtəmat nınotaluın rəkıs nəghatən itəm tatıləs-ıpər nətəligən rəhatəmat. E nəghatən u, Uhgın təməghat nulan kəm itəmat, təhmen e nenətın ətuatıp mın, matən məmə, “Nətık, nian İərəmərə tətəg-ətuatıp-in ik, solən nat əpnəpın lan.

Əsolən nıkim təpou nian in tətəgət pık lam.

⁶ Məto-inu okəmə İərəmərə tolkeike pık suah kit,

§ 11:36: Jer 20:2; 37:15 * 11:36: Jen 39:20 † 11:37: 2 Kron 24:21 ‡ 11:37: 1 King 19:10; Jer 26:23 § 11:37:

2 King 1:8 * 11:38: 1 King 18:4; 19:9 † 11:39: Hip 11:2, 4 ‡ 11:39: E ves 33 kitat kotəplan məmə netəm mın u neen kəmoatos natımnat wır mın itəm Uhgın təmən-ıəkıs məmə otos-ıpən kəm ilat. Məto nəniəkısən kit əh-ıkın itəm kəsotosən əh. İlat kotətəg-pən o nian itəm Uhgın otahl-ıpa Kristo tuwa, məto ilat u, kəməsotehmen e rəhalat nəmegəhən.

§ 11:39: Hip 11:13; 10:36 * 11:40: Nol Əpən 6:11; Hip 2:10 † 11:40: Suatıp kit mın rəha nənən “okotətoarus ahmen ahmen əm mak,” tol nulan, “kitat mın ilat mın un, okol kələh kitat kotətuatıp agın.” * 12:1: 1 Kor 9:24 † 12:1: Hip 10:36 ‡ 12:2: Sam 25:15 § 12:2: Hip 2:15 * 12:2: Fil 2:8,9; Hip 2:9 † 12:2: Mak 16:19 ‡ 12:3: Kal 6:9; Nol Əpən 2:3 § 12:4: Hip 10:32-34

kən in tæike mæg-ətuatip-in suah un.*
 Kən okəmā in tos suah kit mēmā nətīn,
 kən in tæike malis-alis.”†

7 Tol nəhlan, otətul mēha-mēha e nian iəkis mīn. Uhgīn tatos-īpa nian iəkis mīn u o næg-ətuatip-inən itəmat. Itəmat nenətī Uhgīn mīn, mol mēmā in tatəg-ətuatip-in nulan itəmat.‡
 ?Məto suakəku naka un itəm tata rəhan in təsəg-ətuatip-inən?

8 Uhgīn tatəg-ətuatip-in rafin nenətīn ətuatip mīn.§ Okəmā Uhgīn təsolan nəhlan etəmat, kən nīpətīn u mēmā sənəmā itəmat nenətīn ətuatip mīn, itəmat nisualkələh lapīn.

9 Rəhatat tata mīn e nətueintən u, koatəg-ətuatip-in itat. Kən kitat, koatisiai-in ilat. ?
 Kən okotəhrol nulan e tata rəha narmitat* itəm tətətig e nego e neai? Təwīr mēmā okotos-īahau agīn itat, kən motatig ahgīn.† Kən e nolən əh, kitat okotos nəmegəhən.‡

10 Rəhatat mīn tata, kotəg-ətuatip-in itat o nian əkuəkīr əm, e rəhalat əm nətəligən. Məto Uhgīn tətəg-ətuatip-in itat mēmā otasitu etat, kənu otol kitat kotasim tahmen lan.§

11 Okəmā Uhgīn tətəg-ətuatip-in kitat, in tahmen e nat kit itəm nian kitat kəmotun, məto tisiu, kən marəp. Məto uarisig, okəmā kotegəhan-in mēmā næg-ətuatip-inən əh otiuw asilə e rəhatat nətəligən, kən in otoi noan təwīr, inun nəməlinuən* itəm tətisi-pən e nətətuatipən.

12 Tol nəhlan, nat əpnəpīn mēmā itəmat noatətig e nian iəkis, məto otīləs-īpər nelmitəmat itəm təpou, mēmā otəsənən. Ne nulitəmat itəm kətuawig-awig, motol mēmā kuaskasik o naiuən.†

13 “Otol suatip rəhatəmat tətətuatip wīr,‡
 mēmā pah un itəm noataliwək kələh, nelkīn təmīmīs,
 nelkīn okol təsərat agīn-əhən, miet rəkīs,§
 məto in otəpanəwīr mīn.”*

Etəm tāsahatədən e Uhgīn, in otəkəike mos nalpīnən

14 Otalkut mēmā onakatig wīr itəmat netəmim rafin e nəməlinuən.† Kən motalkut mēmā nəkotol itəmat mēmā rəhatəmat nəmegəhən tasim.‡ Etəmim itəm təsasimən, okol təsəplanən nīganəmtī Ierəmərə nian kit.§

15 Otəto wīr itəmat mēmā itəmat kit itəm tətaiu matuwīn otəpou e nəlugi suatip, kən məsosən nəwīrən rəha Uhgīn.* Otəto wīr mīn itəmat mēmā noki nig akona kit† in otəsuwīnən e nīkitəmat, kən məwīə, mol noan tēpət e nəmegəhən rəhatəmat. Kən nahuin titun nərəkīnən nəmegəhən rəha netəm iasim neen mīn.

16 Oatəto wīr itəmat mēmā suah kit təsīt əpnəpīnən iərman o pətan.‡ Itəmat kit otəsahmenən e Esao u, rəhan nəmegəhən təsətuatipən, in tatol nat əpnəpīn e Uhgīn. In təmaupən maiir, məto in təmol-salīm-in nepətən rəha suakəku itəm təmaupən maiir.§ Məto nəmtī nat u, in təmol-salīm-in, in nagwənən itəm təmūn mau kitiəh əm.

17 Itəmat nəkotitun mēmā uarisig, nīkin otəpanuwīn mīn e nepətən rəha nəmtī-nīpīn. Kən təwalkut pīk mēmā rəhan tata otəfak məhlman nəwīrən kit kəm in. Məto nat əpnəpīn mēmā təmətəsək pīk pap ron,* məto okol təsəuhlinən nīkin əh-roiu, kən rəhan tata okol təsəfakən məhlman nəwīrən kəm in.

Lou təhrol nulan mol pīsīn e namnusən təwīr

18-21 Aupən ikin, noanol mīn rəha Isrel, kəmotuwīn e nītot asol u Sinae, e nətueintən u. Kən ikin əh, kəmotəplan nīgəm itəm tatuəp, kən napīnəpən asol təmeiuaiu mīrəfin nat, kən kəmotəto nīmətəg asol ne təwī tətəgət əfəməh,† kən kəmotəto nəwīan kit tətəghat kəm

* 12:6: Sam 94:12; 119:75; Nol Əpən 3:19 † 12:6: Prov 3:11-12 ‡ 12:7: Dut 8:5; 2 Saml 7:14; Prov 13:24 § 12:8: 1 Pita 5:9 * 12:9: Nam 16:22; 27:16 † 12:9: Jem 4:7 ‡ 12:9: Aes 38:16 § 12:10: 2 Pita 1:4 * 12:11: Aes 32:17; Jem 3:17,18 † 12:12: Aes 35:3 ‡ 12:13: Prov 4:26 § 12:13: Kal 6:1 * 12:13: Aes 35:3; Hip 10:36-39; 12:1-3; Prov 4:26 † 12:14: Rom 14:19 ‡ 12:14: Rom 6:22 § 12:14: Mat 5:8 * 12:15: Hip 3:12; 4:1 † 12:15: Dut 29:18; Hip 3:12 ‡ 12:16: 1 Kor 6:18 § 12:16: Jen 25:29-34 * 12:17: Jen 27:30-40 † 12:18-21: Eks 19:12-22; 20:18; Dut 4:11

ilat.‡ Kæn nian kæmotətəlig-in rəhan nəghatən mīn, kæn ilat kəmoatən əskasik məmə ilat kotapəs agin-əh nəto mīnən nəwian u. § Kæmotəgin motasiəp o nəghatən u, təmən məmə, “Okəmə nat megəh əm kit otuwīn e nītot u, mətə itəmat onəkotəike moataht e kəpiel apin motahtimnu timis.”* Nian Moses təməplan natimnat mīn u, in mīn təmətə tərət kæn məmə, “Io enəgin u enəgin, mīnətasiəp.”†

Mətə itəmat nəsotuwamən ikin-u.‡

22 Itəmat nəmotuwa e nītot u Saeon, § ne taon asol* u ima Uhgīn ikin itəm tatəmegəh, tətətig tətətig. Inun Jerusalem wi əpəh ilis e nego e neai,† u nagelo mīn taosan taosan kəmuəfimīn ilat ikin o nagienən asol.

23 Kæn itəmat nəmotuwa e nuəfimīnən asol rəha netəmim rəha Uhgīn, itəm kotahmen e netəm kəmotəupən kaiir u rəhan mīn,‡ nərgilat kəməte rəkis e nego e neai. § Kæn itəmat nəmotuwa o Uhgīn, itəm otəpanakil netəmim rafin.* Itəmat nəmotuwa motol kitiah itəmat narmi netəm ətuatip itəm kinotimīs rəkis, kæn Uhgīn tīnol ilat kinotətoarus mak.††

24 Itəmat nəmotuwa o Iesu u, in suatip rəha nəniəkisən wi rəha nasituən u itəm Uhgīn təmol kəm itat. Kæn nəmotuwa o nīta Iesu, itəm in təmorautin-pən § mol itəmat nakotasim. Nīta əh in təmən-iarəp natimnat mīn u itəm kotəwir motəprəkis-in natimnat mīn itəm nīta Epel təmən-iarəp.*†

25 O natimnat mīn u, oatətə wir itəmat, məmə itəmat onəsotəuhlinən mənətaətəmat o Uhgīn‡ u tatəghat kəm itəmat. § Mətə-inu Moses, in etəmim əm. Kæn kitat kotitun məmə netəm aupən kəməsotətəlig-inən rəhan nəghatən o nəhgaiirən elat. Ilat kəməsotəgin rəkisən e nalpīnən rəhalat. ?Kæn okəmə tol nəhlan, kæn okahrol kitat okəmə kəsotətəlig-inən nəghatən rəha Uhgīn itəm təmisi-pən e nego e neai muwa məmə otəhgaiir etat?* ? Kitat okotəgin rəkis-in ahrol nulan?

26 Nian aupən, nəwia Uhgīn təməloal e nəptən.† Mətə roiu əh, təmən-iekis kəm itat məmə, “Nian kit mīn əh-ikin, io ekəloal mīn e nətueintən. Kæn o nian əh, sənəmə nətueintən əm ekatigtig lan tasiəp, mətə neai mīn otasiəp-asiəp məloal.”‡

27 Nian Uhgīn tatəghat-in məmə, “Nian kit mīn əh-ikin,” nīpətīn un məmə in otatigtig § e natimnat rəha nətueintən əm itəm Uhgīn təmol, məmə otoh rəkis ilat. Otoh rəkis nəhlan natimnat, məmə natimnat itəm okəsotəloalən, ilat okotətig, kæn inun, natimnat itəm okotətig lilin.

28 O nat u, təwir məmə kitat kotən tagkiu o Uhgīn, mətə-inu kitat koatos nego rəha Uhgīn u, kəruru nəloal-əloalən lan, kæn okol təsietən nian kit.* Təwir məmə kitat kotəfak kəm in, e nolən itəm nīkin tagien lan, məmə kitat okotisiəi-in, kæn motəgin mīn,†

29 mətə-inun Uhgīn rəhatat, in tahmen e nigəm asol kit itəm tatuwaan ətip natimnat rafin.‡

13

Namnun nəghatən

¹Təwir məmə nəkotəkəike əh moatol nolkeikeən kəm itəmat mīn tahmen e piatəmat mīn.*

‡ 12:18-21: Dut 4:12 § 12:18-21: Eks 20:18-19; Dut 5:5,25; 18:16 * 12:18-21: Eks 19:12,13 † 12:18-21: Dut 9:19
 ‡ 12:18-21: Eks 19:16-19; 20:18-21; Dut 4:11-12 § 12:22: Aes 24:23; 60:14; Nol Əpən 14:1 * 12:22: Hip 11:10; 13:14; Mat 16:16 † 12:22: Kal 4:26 ‡ 12:23: Eks 4:22 § 12:23: Nol Əpən 20:12 * 12:23: Jen 18:25; Sam 94:2 † 12:23: Fil 3:12 ‡ 12:23: Suatip kit mīn o nəuhlinən nəghatən u, “Uhgīn tīnol ilat kinotətoarus mak” tol nulan, “Uhgīn tīnol ilat kinotətuatip agin.” § 12:24: Hip 9:19; 10:22; 1 Pita 1:2 * 12:24: Jen 4:10; Hip 11:4 † 12:24: Nīta Epel in təmən-iarəp məmə Uhgīn otol nalpīnən, mətə nīta Iesu təmən-iarəp məmə Uhgīn otoh rəkis nalpīnən. ‡ 12:25: Hip 3:12 § 12:25: Hip 1:1 * 12:25: Hip 2:2,3; 10:29 † 12:26: Eks 19:18 ‡ 12:26: Hag 2:6 § 12:27: Aes 34:4; 54:10; 1 Kor 7:31; Hip 1:11,12; 2 Pita 3:10; 1 Jon 2:17 * 12:28: Sam 15:5; Dan 2:44 † 12:28: Mal 2:5; 4:2 ‡ 12:29: Eks 24:17; Dut 4:24; 9:3; Sam 97:3; Aes 33:14; 2 Tes 1:7 * 13:1: Rom 12:10

² Sotaluinən nehmən iapispis min itəm koatuwa imatəmat ikin.† !Okəm-naka ilat nagelo min! Netənim neen itəm kəmoatol nulan, ilat kəmoatehm wir netənim, məsotitunən məmə ilat nagelo min.‡

³ Sotaluinən netəm kotatig e kalapus.§ Nikitəmat otatuəh ilat, mətahmə olat tahmen əm məmə inun ik min nəkətatig e kalapus. Otəto kələh nahməən e nikitəmat, itəmat netəm min un itəm katol tərət elat, tahmen əm məmə inun ik natəto nahməən e nīpətim atip.

⁴ Pəs netənim rafin kotisiai-in natigən rəha marit, məmə in tasim nian rafin.* Pəs netənim rafin kotəgin o niməhan rəhalat min, məsoteguafələn. Uhgın otakil etəm aluə ne pətan əkəku itəm kətuapil kələh, kən makil min iərman ne pətan itəm kətuapil kələh, iərman itəm tətəpil ilau pətan u sənəmə rəhan pətan, ne pətan itəm sənəmə rəhan ətuatip iərman.†

⁵ Ətul-pən isəu o nolkeikeən rəha məni.‡ Nikim təike magien əm o rəham natimnat u natos tahmen§ mətə-inu Uhgın tatən məmə,
“Okol esapəsən ik,

məsəhlmanən ik nian kit”*

⁶ Kən tol nəhlan kitat kotitun əsas, kən moatən məmə,

“Iərəmərə in iasitu rəhak,
tol nəhlan esəginən.

Oesəginən nat kit itəm etənim əm otol kəm io.”†

⁷ Nikitəmat otəkəike matəht netəm-iasol min u rəhatəmat‡ itəm kəmotəupən motəgətun itəmat e nəghatən rəha Uhgın. Otətəlig-in-tu natimnat wir min itəm təmiet e nəmegəhən rəhalat, kən motahatətə e Iərəmərə tahmen əm elat.§

⁸ Iesu Kristo in tatol əm nulan, nəniəp, ne roiu, kən otəpanətətig nulan, namnun tikə.*

⁹ Sotolən məmə nəgətunən wi pisin pisin min tiuw rəkis itəmat o suatip ətuatip.† Itəmat otuag-pən əm o Uhgın, itəm tətəsitə etəmat e nikin agien məmə otol rəhatəmat nətəligən təkəsik.‡ Təsəwirən məmə kitat okotətou-pən nətuakəmən rəha nunən nagwənən,§ məmə in otol kitat kotəkəsik, mətə-inu in nīpahrienən, nətuakəmən əh, okol təsəsitəən e netəm koatol.

¹⁰ Rəhatat olta tatig. Mətə pris min itəm koatol wək rəhalat əpəh imə e tapolən rəha nətueintən u,* ilat u, kəsegəhan-inən ilat məmə okotun† nagwənən‡ kit e olta u rəhatat.§

¹¹ E nolən rəha pris əsol agin, nian in tatohamnu rəkis nat megəh, kən matos nitan kən muwin əpəh imə e Ikin Tasim Agin Ikin, kən mos-ipən kəm Uhgın o nafəl rəkisən təfagə rəha netənim.* Mətə uarisig, katiləs-iarəp nat megəh u əpəh ihluə ikin e nimə tapolən min rəhalat, motaan ətip.†

¹² E nolən kitiah əm, Iesu təmiet rəkis e taon,‡ kən ikin əh in təmətə nahməən e nīpətin, kən mīmīs ikin əh, məmə nitan§ titun nafəl rəkisən təfagə rat rəha netənim, mol ilat kotətuatip, motəsim, məmə ilat rəha Uhgın.*

¹³ Tol nulan, pəs kitat kotol məmə inu okotiet ihluə imətə ikin, motol kitiah kitat min əpəh ihluə.† Kən okotəkəike motətul matip məmə netənim okotol nulisən kəm itat, tahmen əm mə inun, kəmotol mihin lan.‡

† 13:2: Job 31:32; Mat 25:35; Rom 12:13 ‡ 13:2: Jen 18:1-33 § 13:3: Mat 25:36; Hip 10:34 * 13:4: Mal 2:15

† 13:4: Dut 22:22 ‡ 13:5: 1 Tim 3:3 § 13:5: Fil 4:11; 1 Tim 6:6-8 * 13:5: Dut 31:6,8; Jos 1:5 † 13:6: Sam 118:6,7

‡ 13:7: Hip 13:17, 24; 1 Kor 16:16 § 13:7: Hip 6:12 * 13:8: Sam 102:27; Hip 1:12 † 13:9: Efes 4:14 ‡ 13:9: Kol

2:7 § 13:9: 1 Kor 8:8; Hip 9:10 * 13:10: Hip 8:5 † 13:10: 1 Kor 9:13; 10:18 ‡ 13:10: Jon 6:48-58 § 13:10:

“Nagwənən” itəm katol sakrifais lan e “rəhatat olta” inun Kristo pisin əm (Jon 6:48-58). Pris min aupən, ilat kəmotitun nunən noanuwhəgin nat megəh min e sakrifais min neen ilat koatol o nos-ipənən kəm Uhgın. Mətə kəsegəhan-inən kəm ilat o “nunən” Kristo, nīpətin u məmə kəsotosən ron. * 13:11: Lev 16:15 † 13:11: Eks 29:14; Lev 4:12,21; 9:11;

16:27 ‡ 13:12: Jon 19:17 § 13:12: Rom 3:25 * 13:12: Efes 5:26 † 13:13: Luk 9:23 ‡ 13:13: Hip 11:26

¹⁴ E nətueintən u, rəhatat kit taon ətuatip imətat ikin tikə, itəm otətatiḡ liliḡ. § Məto kitat koategəs-in rəhatat taon ətuatip itəm kotitun məmə otəpanuwa.*

¹⁵ Tol nulan, e nasituən rəha Iesu, pəs kitat kotos-ipən sakrifais rəhatat kəm Uhgīn nian rafin. † Sakrifais mīn u rəhatat, inun, okoatīlās-ipər nərgi Uhgīn nian rafin, moatən-iarəp nərgin. ‡

¹⁶ Sotaluinən o nolən təwīr ne nawte-inən nat rəhatəmat tatig kəm netəm rəhalat nat kit tikə, § məto-inun in mīn tahmen e sakrifais* itəm niki Uhgīn tagien ron. †

¹⁷ Otol nəwia netəm-iasol mīn e niməfak, ‡ kən motatig ahgin ilat. Ilat u, koatehm wīr nəmegəhən rəhatəmat, § məsotamegən, məto-inu ilat kotitun məmə okotəike motən nəmtət lan kəm Uhgīn məmə ilat kəmotol wək u, təhrol nulan. Itəmat nakotəike motol ilat nikilat tagien o wək u. Okəmə itəmat noatol nikilat təsagienən ron, nolən u okol təsasitu agin-əhən etəmat.

¹⁸ Otəfak otimat,* məto-inu ekotitun əsas məmə rəhatimat nolən in tətuatip əm, † kən ekotolkeike agin məmə nian rafin itimat ioatol nolən təwīr əm.

¹⁹ Io ekolkeike pik məmə itəmat onəkotəkəike motətapəh-in o Uhgīn, məmə io ekitun nitəlig-pa-mīnən otəmat uəhai əm.

²⁰ Iatəfak mīn otəmat mīn məmə, Uhgīn otasitu etəmat. Uhgīn u, in nəukəti nəməlinuən. ‡ Kən in təmol rəhatat Iərəməərə Iesu təmegəh mīn e nimisən, § məto-inu nitən təmaiu o nolən nəniəkisən liliḡ* in tətatiḡ matəmegəh. † Iesu əh, in etəm təwīr maprəkis o nehm wīrən sipsip mīn rəhan. ‡ Iatəfak məmə Uhgīn u, ²¹ in otos-ipinə natimnat wīr mīn rafin kəm itəmat, itəm otol itəmat nəkotahmen o nolən nat itəm in tolkeike. Kən iatəfak məmə, Uhgīn otol wək e nəmegəhən rəhatat kitəh kitəh, § kən e nasituən rəha Iesu Kristo, in otol rəhatat nolən təwīr təwīr, kən nikin otagien pik ron. Kən pəs kotīlās-ipər nərgi Kristo ilis nian rafin, matuwīn matuwīn namnun tikə. Əwəh.*

²² Piak mīn ne wīnik mīn. Naoa u rəhak təsəfəməh pikən. Məto iakətapəh əskasik otəmat məmə, otol-tu rəhatəmat nətəligən təfəməh mīn məmə nakotətəlig-in rəhak nəghatən mīn itəm otīlās-ipər nətəligən rəhatəmat.

²³ Iakolkeike məmə onəkotitun məmə piətət u Timoti, ilat kəmotīlās-iarəp in e kalapus. Okəmə in otuwa uəhai əm, kən itimlau mīn, ekiamnə.

²⁴ Itəmat otən təwīr kəm netəm-iasol mīn rəhatəmat, ne iəfak mīn u imatəmat ikin. Netəm Itali kəmotən təwīr kəm itəmat.

²⁵ Pəs Uhgīn otawte-in rəhan nəwīrən kəm itəmat rafin. Əwəh.

§ 13:14: Hip 12:27 * 13:14: Fil 3:20; Hip 11:10; 12:22 † 13:15: 1 Pita 2:5 ‡ 13:15: Sam 50:2-15; Hos 14:2; Aes 57:19 § 13:16: Rom 12:13 * 13:16: Fil 4:18 † 13:16: Sam 50:21-15; Hos 14:2 ‡ 13:17: Hip 13:7,24 § 13:17: Aes 62:6; Wək 20:28 * 13:18: 1 Tes 5:25 † 13:18: Wək 23:1 ‡ 13:20: Rom 15:33 § 13:20: Wək 2:24 * 13:20: Jen 17:7,13,19; Aes 55:3; 61:8; Esik 37:26; Mat 26:28 † 13:20: Hip 9:20 ‡ 13:20: Jon 10:11 § 13:21: Fil 2:13 * 13:21: Rom 11:36

Jemes

Naoa itəm Jemes təməte

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Jemes

?Pah təməte naoa u? Jemes, u in pia Iesu, in təməte naoa u. In etəm-iasol rəha niməfak əpəh Jerusalem.

?Təməte tatuwin kəm pah? Jemes təməte naoa u tatuwin kəm netəm Isrel itəm koatahatətə e Iesu Kristo motatig e nəptən pisin min rəha Iaihlua min.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Netəm-iasol min e netəm Isrel kəmotohamnu Stipen, uarisig kotol nolən rat min e niməfak min əpəh Jerusalem. Kən tepət itəm kotahatətə e Iesu kəmotiet əpəh Jerusalem motuwın e ikin pisin pisin min. Məto nian əskasik min koatiləs-pikin əh ilat.

?Təməte naoa u o naka? Jemes təməte naoa u məmə otıləs-ipər nətəligən rəhalat məto-inu kotatig e nian əskasik min. Kən molkeike məmə otəgətun ilat e nəukəti nahatətəən itəm tətuatip. Nian etəmim kit tətahatətə pahrien e Iesu Kristo, kən rəhan nolən rat min kotəuhlin motuwa motəwir. Tətapəs nolən rat min, kən matol nolən wir min.

Jemes tatən təwir kəm ilat

¹ Io Jemes, io slef rəha Uhgın ne Iesu Kristo, İərəməərə rəhatat. İatən təwir kəm itəmat noanol min rəha Isrel u tuelef itəm kotahatətə e Iesu, itəm nəmotiet motatig ikin min rafin e nətueintən.

Nahatətəən ne nenatigən

² Piak min ne winik min. Nian nəratən pisin pisin min koatuwa e rəhatəmat nəmegəhən, kən otehm natimnat min əh tahmen e natimnat itəm nikitəmat tətəgien pik əm lan.

³ Nəkoatol nəhlan məto-inu, itəmat nəkotitun məmə nian nəratən min koatiləs pikən rəhatəmat nahatətəən e Uhgın, kən nian nəkotol win lan, ilat okotol məmə nəkotitun nətul əskasikən məsin min.

⁴ Kən nian onakoatətul əskasik e nəratən min əh, kən onəkotuwa kəmətə e nahatətəən, kən nolən min ne nətəligən min rafin rəhatəmat okotətəuatip motəsanən, kən nako-taskəlim nolən wir min rafin.

⁵ Okəmə itəmat kit, rəhan nenatigən təsahmenən, kən tolkeike məmə in otitun natimnat min itəm Uhgın tolkeike məmə otol, pəs in tətəpəh-in-pən o Uhgın, kən Uhgın otos-ipən kəm in e nikin agien. Uhgın tətawte-in nitunən əh kəm netəmim rafin e nikin agien, kən məsəhaiən ilat o nat itəm koatətapəh-in.

⁶ Məto nian suah kit in tətətapəh o Uhgın nəhlan, in otəkəike mahatətə lan, kən rəhan nətəligən otəsolən kəiu lan, məto-inu etəm itəm rəhan nətəligən kəiu, rəhan nətəligən tətən əpnəpin əm, in tahmen e peau-peau min əpəh itəhəi itəm nımətag tətəhig-əhig ilat.

⁷ Okəm-naka nikin tətəht məmə İərəməərə otos-ipən nat kit kəm in, məto kəp, otəsosən.

⁸ Etəmim itəm tatos nətəligən kəiu nəhlan, okol təsətul əskasikən e nat kit itəm nikin tətəht məmə otol.

⁹ Piatat kit itəm in ləhau, kən rəhan nautə tikə, nikin otəkəike magien məto-inu in etəm-iasol e niganəmti Uhgın.

¹⁰ Kən pəs etəm itəm rəhan nautə tepət, nikin tagien min o nat u itəm in titun məmə in nıpahrienən, məmə Uhgın otos-İəhau, məto-inu in tahmen e nəgui-nig itəm otəpanikə.

¹¹ Nian mit tətər, tape-ape tape-ape, kən matəhg nagwən nig tauke məmə, kən rəhan nəwirən təmikə. Tahmen əm e etəm rəhan nautə tepət. Nian tatol rəhan wək min matos nautə tepət lan, kən in min otəpanikə.

12 Etəmim itəm tatətul əskasik nian nərātən tatuwa e rəhan nəmegəhən, in tətətig e nəwīrən pahrien, məto-inu, nian tīnol win e nərātən mīn əh, kən Uhgīn otos-ipən kəm in rəhan nətouən, inu nəmegəhən līlīn. Uhgīn təmən-iəkis rəkis məmə nəmegəhən līlīn u, in rəha netəmim itəm kotalkeike in.

13 Nian nat kit tatiuw-pən suah kit məmə in otol təfagə rat, okol in təsənən məmə Uhgīn tatos-ipən-os-ipən o nolən təfagə rat mīn, məto-inu okol nat kit təsiuw-pənən nətəligən rəha Uhgīn məmə in otol təfagə rat, kən Uhgīn təsos-ipən-os-ipənən təfagə rat kəm etəmim.

14 Məto nətəligən rat atip rəha etəmim, in tatos-ipən-os-ipən kəm in, kən matiuw-pən in məmə in otatətəlig-in.

15 Nətəligən rat tatoe-in təfagə rat, kən nian təfagə rat tīnuwa mīnepət, kən tatuwa in nīmīsən.

16 Piak mīn ne wīnik mīn itəm iakolkeike pik itəmat. Sotegəhan-inən məmə suah kit oteiuə-in itəmat məmə Uhgīn in etəm rəha nos-ipən-os-ipənən kəm netəmim o nolən təfagə rat.

17 Natimnat wīr mīn rafin ne natimnat rafin itəm kotətuatip, koatisi-pən əm o Uhgīn əpəh ilis itəm təmōl nəhag-əhagən mīn rafin əpəh e neai. Məto nolən rəha Uhgīn tol pīsīn e natimnat mīn u itəm kotaliwək e neai, kən kotal məmə nəghanpīs koatətəu-pən. Uhgīn təsōl pīsīnən. In tətətig tətətig.

18 Kən e rəhan əm nətəligən, Uhgīn təmītəpun məmə kitat kəmotuwa nenətīn mīn nian kəmotahatətə e nəghatən pahrien rəhan. In təmōl nəhlan məmə e natimnat rafin itəm in təmōl, kitat pīsīn əm rəhan nat keike, kotahmen e nagwənən wi e rəhan nasumən.

Ətəlig-in kən mol nəghatən rəha Uhgīn

19 Piak mīn ne wīnik mīn itəm iakolkeike pik itəmat. Nīkitəmat otəkəike matəht nəghatən u. Pəs itəmat kitiəh kitiəh onəkotəkəike motətul matip o nətəligən, məto onəsotəfig-afig pikən o nəghatən, sotolən məmə neməha tatol uəhai əm itəmat,

20 məto-inu nian neməha tatol suah kit, neməha u təsoe-inən noan itəm tətətuatip Uhgīn tolkeike.

21 Otəraikin rəkis nolən mīn rafin itəm tamkīmīk, ne təfagə rat mīn itəm kotepət e nəmegəhən rəhatəmat. Uhgīn təmələhəu-pən rəhan nəghatən e nīkitəmat, kən nəghatən əh rəhan tītun nosmegəhən itəmat. Kən təwīr məmə nakotos-iəhau rəhatəmat nətəligən, kən moatətəlig-in wīr nəghatən u.

22 Sotətəlig-in əmən nəghatən rəha Uhgīn, məto otətəlig-in kən motol nat naka itəm tatən. Okəmə nakotətō məsotolən nəghatən u, kən nakoateiuə-in atip əm itəmat.

23 Etəm tatətō kən məsolən nəghatən u, in tahmen-pən e etəmim itəm tateranəm wīr e klas matəplan narmin,

24 kən nian tīneranəm rəkis magīm, mətaluin uəhai əm məmə nīganəmtīn tahro min-nulan.

25 Məto etəmim itəm tatətag-pən əskasik e lou itəm tətətuatip agin u tatikis netəmim,* kən matol e nian mīn rafin, məsaluinən nat itəm təmətō, məto in tatol, in otətətig e nəwīrən pahrien nian in tatol nəhlan.

26 Okəmə suah kit nīkin təht məmə in tatətəu-pən wīr nolən mīn rəha nəfakən, məto tatəghat-pən əm məsətəlig-in wīrən rəhan nəghatən mīn, in tateiuə-in atip əm in, kən rəhan nolən mīn rəha nəfakən in nat əpnəpīn əm.

27 Nolən mīn rəha nəfakən itəm rəhatat Tata Uhgīn tatəplan məmə in tətətuatip wīr kən nərātən tīkə lan kotal nulan: iəfak kit tatəkəike matehm wīr suakəlh mīn ne nəutahlīmīs

1:18: Jon 1:13 1:20: Pri 7:9 1:21: Kol 3:8; 1 Pita 2:1 1:22: Mat 7:24-26; Rom 2:13 * 1:25: Nəghatən u, "lou itəm tətətuatip agin u tatikis netəmim," tatəghat-in suatip rəha nahatətən məmə suah kit otuwa mətuatip e nīganəmti Uhgīn. Kən okəmə suah kit tatətəu-pən suatip əh, Uhgīn tatikis in e nəsanənən rəha təfagə rat, kən tatikis in e nalpīnən itəm in təike mos. Əplan-tu Kal 5:13-14. 1:25: Rom 8:2; Jem 2:12

min e n̄arat̄an min r̄ahalat. K̄an mat̄ak̄aike matehm w̄ir n̄ameḡah̄an r̄ahan m̄am̄a nol̄an rat min r̄aha n̄atueint̄an ot̄asol̄an m̄am̄a in ot̄amk̄imik lan.

2

Sotehm̄an net̄amim neen m̄am̄a ilat ilis kot̄apr̄akis-in net̄amim neen

¹ Piak min ne winik min. It̄amat nakotahat̄at̄a e Iesu Kristo, Īer̄am̄er̄a r̄ahatat̄ it̄am ilis agin k̄an k̄atisiai-in pik. M̄ato t̄as̄aw̄ir̄an m̄am̄a n̄akotol t̄aw̄ir̄ k̄am suah kit k̄an moatehm m̄am̄a in ilis, k̄an moatehm rat suah kit min moatol t̄erat̄ k̄am in.

² Tol m̄a inu ne. Suah k̄aiu katuea e nim̄afak̄ r̄ahatat̄amat. Suah kit tatuwin-in nap̄an w̄ir min u n̄amtilat̄ tīakis, ne noanat̄ min k̄amol e iaen u kol tat̄ip̄it̄-ip̄it̄. K̄an suah kit min tatuwin-in e nap̄an rat min ̄am.

³ T̄as̄aw̄ir̄an m̄am̄a nakotos-ip̄an nis̄iaiīan k̄am et̄amim it̄am tatuwin-in nat̄imnat̄ w̄ir min, mot̄an-ip̄an m̄am̄a, “Wa, m̄ap̄al̄ah u ik̄in t̄aw̄ir̄ ik̄in.” M̄ato et̄am tatuwin-in nap̄an rat min, nakot̄an-ip̄an k̄am in m̄am̄a, “̄̄tul-p̄an ̄ap̄ah,” o “̄̄p̄al̄ah ̄am e nis̄ip̄.”

⁴ Nian n̄akoatol nol̄an tol min-nulan, nakoatehm net̄amim neen m̄am̄a ilat ilis tapr̄akis-in net̄amim neen min, k̄an e r̄ahatat̄amat n̄at̄eliḡan rat, nakotakil net̄amim.

⁵ Piak min ne winik min it̄am iakolkeike pik. Ot̄at̄eliḡ-in-tu. Uhḡin t̄am̄it̄ap̄un r̄akis ian-rat min r̄aha n̄atueint̄an m̄am̄a r̄ahalat nahat̄at̄ēan e Kristo otep̄at̄. K̄an t̄am̄it̄ap̄un min ilat m̄am̄a okotos n̄er̄am̄er̄an r̄aha Uhḡin it̄am t̄am̄an-īakis m̄am̄a r̄aha net̄amim it̄am kotolkeike in.

⁶ M̄ato it̄amat n̄amotehm rat ian-rat min. ?M̄ato net̄amim pah min u koatol nahm̄ēan k̄am it̄amat, k̄an moatiuw-p̄an it̄amat e kot? ?Net̄am r̄ahalat naut̄a tep̄at̄, o k̄ap? ̄̄w̄ah, ilat ̄ah.

⁷ K̄an net̄am min u koat̄aghat rat e n̄erḡin u ilis, n̄erḡi Iesu it̄am r̄ahan u it̄amat.

⁸ Lou r̄aha Kig it̄am t̄atat̄iḡ e Naoa R̄aha Uhḡin tat̄an m̄am̄a, “Olkeike ik̄ kit tahmen ̄am m̄am̄a nakolkeike at̄ip̄ ik̄.” In t̄aw̄ir̄ pik ot̄amat ok̄am̄a n̄akoat̄at̄ēu-p̄an pahrien n̄aghat̄an u.

⁹ M̄ato ok̄am̄a nakoatehm net̄amim neen m̄am̄a ilat ilis tapr̄akis-in net̄amim neen min, n̄akoatol t̄efaḡe rat, k̄an n̄aghat̄an r̄aha Lou tat̄an m̄am̄a it̄amat net̄am r̄aha n̄at̄ḡahl̄en Lou.

¹⁰ Tol n̄ahl̄an m̄ato-inu, et̄amim kit it̄am t̄am̄at̄ḡahl̄ n̄aghat̄an kitīah ̄am r̄aha Lou, t̄amol t̄efaḡe rat tahmen-p̄an ̄am m̄am̄a in t̄am̄at̄ḡahl̄ n̄aghat̄an min rafin r̄aha Lou.

¹¹ Tol n̄ahl̄an m̄ato-inu, Uhḡin u it̄am tat̄an m̄am̄a, “Sakl̄ah-in̄an p̄atan,” in Uhḡin kitīah ̄am it̄am tat̄an m̄am̄a, “Sohamnūan et̄amim.” K̄an ok̄am̄a n̄asotakl̄ah-in̄an n̄ip̄itan, m̄ato n̄amotohamnu net̄amim, it̄amat net̄amim it̄am n̄amot̄at̄ḡahl̄ Lou.

¹² Nian nakoat̄aghat k̄an motol nat̄ kit, otol nol̄an min r̄aha net̄amim it̄am kot̄itun m̄am̄a Uhḡin otakil ilat e lou it̄am tat̄ik̄is ilat.

¹³ Otol n̄ahl̄an m̄ato-inu ok̄am̄a suah kit t̄as̄as̄akitun̄an net̄amim, k̄an Uhḡin min ot̄as̄as̄akitun̄an suah u nian in otakil net̄amim. M̄ato ok̄am̄a it̄amat nakotas̄akitun̄an net̄amim, k̄an Uhḡin otas̄akitun̄an it̄amat, k̄an m̄an-ip̄in̄a m̄am̄a on̄asotos̄an nalp̄in̄an e nian in ot̄al̄ah̄ēu-p̄an n̄aghat̄an r̄aha nalp̄in̄an k̄am net̄amim.

Nahat̄at̄ēan ne w̄ak w̄ir min

¹⁴ Piak min ne winik min. ?Ok̄am̄a suah kit tat̄an m̄am̄a t̄atahat̄at̄a e Iesu Kristo, m̄ato in t̄asol̄an w̄ak w̄ir kit, k̄an r̄ahan nahat̄at̄ēan in t̄aw̄ir̄ o nat̄ kit? K̄ap. Nahat̄at̄ēan tol n̄ahl̄an, okol t̄asosmeḡah̄an suah kit.

¹⁵ Tol m̄a inu ne. Piatat̄ kit o winitat̄ kit, r̄ahan nap̄an tik̄a, k̄an niḡin nagw̄an̄an t̄asahmen̄an.

¹⁶ Kəm-naka itəmat kit tatən-ipən kəm in məmə, “Atuwın, pəs Uhgın otasitu lam, kən onəsətəpən, onakagwən wir.” ?Məto okəmə in təsolən nat kit məmə otasitu lan, in təmol nat wir naka?

¹⁷ E nolən əh inəh, okəmə suah kit tatos nahatətəən pisin əm, məto məsolən wək wir kit tətəu-pən, kən rəhan nahatətəən təmimis, nıpətın tikə.

¹⁸ Məto okəm-naka suah kit otən məmə, “Netəmim neen koatos nahatətəən, kən netəmim neen koatol wək wir min.” Məto iatən kəm ik nəhlan məmə, “Okəmə esəhmən rəham wək wir min, kən esitunən okəmə rəham nahatətəən in nıpahrienən, o kəp. Məto nian onakehm wək wir min rəhak, kən tatəgətun məmə nahatətəən rəhak, in nıpahrienən.”

¹⁹ Inu nəghatən kit itəm nəmən nıpahrienən lan məmə, “Uhgın kitiəh əm.” !Təwir ron ik! Məto iərmis min, ilat min kotitun məmə nəghatən əh in nıpahrienən, kən moatasiəp katəgin pik.

²⁰ !Ik rəhm-kapə tikə! Etəmim itəm tətəhatətə, məto təsolən wək wir min, rəhan nahatətəən in nıpətın tikə. Pəs ekəgətun ik e nat kit itəm otən kəm ik məmə inu nıpahrienən.

²¹ Niki otəht tipitat u Epraham. Uhgın təməplan məmə in tətətip e niganəmtin e wək itəm təmol, məto-inu təmos nətin u Aisak, muwın mələhəu-pər e olta.

²² Kən rəhan nahatətəən ne rəhan wək min kətioal nat kitiəh, kən rəhan nahatətəən təmoe-in noan, inu rəhan wək min.

²³ Kən nəghatən u rəha Naoa Rəha Uhgın təmuwa mol nıpahrienən, tatən məmə, “Epraham təməhatətə e Uhgın, kən Uhgın təməmən məmə Epraham in tətətip e niganəmtin.” Kən katən məmə in ioli Uhgın.

²⁴ Kən roiu nəkitun nehmən məmə, Uhgın tatol suah kit tətətip e niganəmtin o natimnat itəm tatol, məto sənəmə e nahatətəən pisin əm rəhan.

²⁵ Kən e nolən əh inəh, Uhgın təməplan məmə Rehap u, pətan rəha suatip, in təmuwa mətuatip e niganəmti Uhgın o wək itəm təmol, kən wək u məmə in təmətehm wir iahləpis anion mil rəha Isrel, kən mahl-ipən ilau e suatip pisin kiatəlig mətian.

²⁶ Nıpəti etəmim, okəmə namegən tikə lan, təmimis. Kən e nolən əh inəh, kitat kit itəm tatos nahatətəən, məto təsolən wək wir min, rəhan nahatətəən təmimis.

3

Namitəm ne rəhan wək

¹ Piak min ne winik min. Təsəwirən məmə itəmat tepət nakotuwa iəgətun min rəha niməfak, məto-inu nəkotitun məmə Uhgın in otəplan wir kən makil nəmegəhən rəhatəmat iəgətun min, taprəkis-in netəm əpnapin.

² Nıpahrienən, kitat rafin koatəme e nəmegəhən rəhatat nian tepət. Məto okəmə suah kit təsəməən e rəhan nəghatən, nat u tatəgətun məmə in etəm mətə, kən nətəligən rəhan titun nehm wirən rəhan min nolən min rafin.

³ Tol məmə nat min u ne. Katətu-pən pit e nohli hos məmə otol nəwia etəmim, kətəalalin rəhn-kapə hos, kən tətəuhlin nıpətın rafin. ⁴ Kən nego, in iahgin, kən nimətag asol tətəhtig, məto stia in nat əkəku kit itəm nian kapten tətəlalın, kən nıpəti nego asol rafin tətəko-pən əh kapten tolkeike məmə okian-pən ikin. ⁵ E nolən əh inəh, namitəm in nat kit nətin, məto titun niuw-pamən nat asol min. Niki təmat təht-tu, noanəmtahlı nigəm əkəku kit titun nuəpən mus nig mətə tepət.

⁶ Kən nıpahrienən, namitəm in tahmen-pən e nigəm. Namitəm in noli nıpəti etəmim itəm nəratən min rafin rəha nətueintən u kotərioah wir lan. Kən nəratən min rəhan koatərəkin nəmegəhən rafin rəhatat. Kən Setan əm tətəhl nigəm e namitəm. Kən namitəm tətəhl nigəm rat e suatip min rafin e nəmegəhən rəhatat mətərəkin natimnat rafin.

⁷ Netəmim kotitun nahkulən e nat iarupin min məmə okotuwa kəpou, inəh nat megəh min, ne mənig min, ne nat kotəkiəh min, ne nat itəm kotatig itəhəi. Netəmim kəmotəhku elat kotəpou.

⁸ Məto etəmim tikə otəhku e namitəm təpou. In nat iarupin tatol wael, mərioah e nəratən ne nakonən rəha nīmīsən.

⁹ E namitat, kotənwiwi ləramərə Tata Uhgın rəhatat, kən e namitat kotən rat netəmim lan itəm Uhgın təmol ilat kotol məmə in ne.

¹⁰ Nohlitəm kitəh əm tatən-iarəp nənwiwiən ne nən ratən. Piak min ne winik min. Pəs okəsolan min-nəhlan.

¹¹ Nəhau wir ne nəhau arip, okol kəsiasipənən e nəmti nəhau kitəh.

¹² Piak min ne winik min. ?Nig u fik otoe-in noa olif? ?Kən nol u krep otoe-in noa fik? !Kəp! Kən nəmti nəhau arip təsos-ipamən nəhau wir.

Nenatigən təwir itəm tətisi-pən o Uhgın

¹³ ?Suah kit əh-ikin ilugin etəmat itəm nikin təht məmə in tenatig wir kən mitun nat naka itəm Uhgın tolkeike? Təwir. Kən pəs in otol wək wir min e nolən itəm tətisi-pən e nenatigən, inəh nolən rəha etəmim itəm rəhan nətəligən ləhau. Kən nolən ətuatip rəhan otəgətu nenatigən ne nitunən rəhan.

¹⁴ Məto okəmə nikitəmat təht məmə nakotenatig, məto nikitəmat tərrioah e netetən, kən nakoatətəlig-in atip əm itəmat o niləs-ipərən itəmat, tol nəhlan, nakoateiuə-in atip əm itəmat. Sotəghat ausit pikən o nenatigən eiueiuə rəhatəmat, məto-inu kəsənəmə nolən u rəha etəmim u tenatig.

¹⁵ Nenatigən tol min-nəhlan tətisi-pənən e nego e neai, məto rəha nətueintən əm u, ne nətəligən rəha etəmim, ne rəha Setan.

¹⁶ Tol nəhlan məto-inu nian netəmim koatetet motolkeike məmə koatos-ipər atip ilat, kən netəmim koatətəu-pən əm rəhalat atip nətəligən moatol nəratən, kən nolən tərət rafin kotet-arəp.

¹⁷ Məto etəm itəm tatos nenatigən itəm tətisi-pən e nego e neai, rəhan nolən tol min-nulan. Nat aupən, rəhan nəmegəhən in tətətuatip wir, kən in tolkeike pik nəməlinuən, kən in etəm mətig, in tətisiəi-in nətəligən rəha netəmim pisin pisin min, kən in tərrioah e nasəkitunən, kən matoe-in noan tərət e nəmegəhən rəhan, in tatehm netəmim məmə kotahmen-ahmen əm, kən təsənən nat kit kən matol nat pisin.

¹⁸ Netəm rəha nəghat-inən nəməlinuən, kotahmen-pən e netəmim itəm kəmotəfe nikuti nat e nasumən, kən tatəwiə matoe-in noan. Okəm kotol natimnat min əh motasitu e netəmim o nələhəuən nəməlinuən, kən ilat okotəplan noan məmə in nətuatipən.

4

Nolən rəha nuwamən iuəhkir o nətueintən, o Uhgın

¹ ?Naka u nəukəti nəmouən ne nərgəhəuən rəhatəmat? Natimnat min əh koatuwa məto-inu itəmat nakotolkeike nətoən təwir e nipətitəmat, kən nətəligən min əh rəha nətoən təwir, ilat koatol fait e nikitəmat kitəh kitəh məmə okotuwa netəm-iasol min e nəmegəhən rəhatəmat.

² Nikitəmat tatuwin o natimnat rəha netəm pisin, məto nəsosən, kən nakotərgəhəu moatəmou ron. Nakoatolkeike natimnat neen, məto nəsosən. Kən məta onəkotohamnu netəmim ron. Nəməsosən natimnat məto-inu nəsoatəpəh-inən o Uhgın.

³ Kən nian nakotəpəh-in, məto nəsosən, məto-inu nəmotəpəh-in e nətəligən itəm tərət məmə otol itəmat atip əm nakotəto təwir lan.

⁴ Itəmat nəkotahmen e pətan itəm tətisiəi-inən rəhan iərman, tapəs kən matətəu-pən əpnəpin əm nəman. E nolən əh inəh, itəmat nəmotapəs Uhgın kən moatətəu-pən

natimnat rəha nətueintən. Nəkotitun o kəp məmə, etəmim itəm tolkeike pik natimnat rəha nətueintən, in tatətəhau Uhgìn. Kən etəmim kit itəm tatitəpun məmə otolkeike natimnat rəha nətueintən, in tatuwa məmə in tikimír rəha Uhgìn.

⁵ Kən nəghatən u rəha Naoa Rəha Uhgìn sənəmə nəghatən əpnapin əm. Tatən məmə, “Uhgìn tolkeike pik məmə nikitat itəm in təmos-ipa kəm kitat, otuwìn əm ron.”

⁶ Məto Uhgìn tətawte-in rəhan nəwírən tatuwa matahgoau kəm kitat. O nat əh, Naoa Rəha Uhgìn tatən məmə,

“Uhgìn tətəhtosig-in netəm kotausit,

məto tətawte-in rəhan nəwírən kəm netəmim koatos-iəhau rəhalat nətəligən.”

⁷ Kən tol nəhlan, otos-iəhau itəmat kən motatig ahgin nelmi Uhgìn. Otətul əskasik nian Setan tatuwa matos-ipən-os-ipən kəm itəmat, kən in otaiu muwìn isəu otəmat.

⁸ Otuwìn iuəhkir o Uhgìn, kən in otuwa iuəhkir otəmat. Itəmat u nol təfagə rat, otaikuas e nelmitəmat. Kən itəmat u rəhatəmat nətulən kəiu, otol nikitəmat tətuatip.

⁹ Təwír məmə nikitəmat otahmə məpou, kən nakotasək əfəməh o rəhatəmat təfagə rat. Otəuhlin rəhatəmat nalahən otuwa nasəkən, kən rəhatəmat nagienən otuwa nikin əpou.

¹⁰ Otos-iəhau rəhatəmat nətəligən tuwìn kəm ləramərə, kən in otiləs-ipər itəmat.

¹¹ Piak mìn ne wìnìk mìn. Sotəghat ratən e nərgitəmat mìn. Okəmə suah kit tatəghat rat e nərgi pian kit, o in tatələhəu nəghatən kit məmə in təmol təfagə rat kit,* kən suah əh, in tatəghat rat e lou† matələhəu nəghatən məmə lou təsahmenən məmə in otol rəhan wək, o kəm-naka lou in nat əpnapin əm. Kən nian nakoatəplan lou məmə in təsahmenən, itəmat nəkəsotətəu-pənən lou, məto nəmotər kəpələh-pər e lou, kən məsotatig ahginən lou.

¹² Uhgìn əm in tatos-ipa Lou, kən in əm tətakil netəmim matələhəu nəghatən lan. Kən in titun nosmegəhən, kən mitun nərəkìnən. ?Məto itəmat, nikitəmat təht məmə itəmat Uhgìn mìn, məmə nakotakil təfagə rat mìn rəha piatəmat mìn motuəh ilat? !Kəp!

Nəghatən ausit

¹³ Otətəlig-in-tu, itəmat netəm nakoatən məmə, “Roiu o olawig, kotuwìn e taon u o taon əh, motatig e nup kit, motol bisnes ikìn, kən moatargətain mənì.”

¹⁴ ?Nakotahro kitun məmə naka u otuwa olawig? ?Nəmegəhən rəhatəmat in naka? Itəmat nəkotahmen e nəhaniəm itəm tətətig noan məsìn əm kən matig mikə mìn.

¹⁵ Məto nəghatən itəm tətuatip məmə onəkotən in tol nulan, nəkotəkəike motən məmə, “Okəmə in nəwia ləramərə pahrien, kən ekotatig kən motol natimnat mìn u, o natimnat mìn əh.”

¹⁶ Məto roiu, nakotəghat ausit moatos-ipər pik itəmat. Kən nəghatən mìn əh itəm nakoatən, ilat rafin kotərat.

¹⁷ Tol nəhlan, etəmim itəm titun nat kit itəm tətuatip məmə otol, məto təsələn, in tatol təfagə rat.

5

Nəghatən tatuwìn o netəm rəhalat nautə tepət

¹ Itəmat netəm rəhatəmat nautə tepət. Otətəlig-in-tu nəghatən u. Təwír məmə nakotəto tərət motasək əfəməh o nəratən itəm tatuwa otəmat.

² Rəhatəmat nautə tìnəmnəmìt rəkis, kən wìn mìn kinoaton rəhatəmat napən.

4:4: Rom 8:7; 1 Jon 2:15 4:6: Prov 3:34; 1 Pita 5:5 4:7: Efes 6:12 4:8: Aes 1:16; Sek 1:3; Mal 3:7 4:10: Job 5:11; 1 Pita 5:6 * 4:11: Nəghatən u rəha Jemes nipətin təsənən məmə kitat okəsotəgətunən təfagə rat rəha netəmim. Nəghatən mìn tepət e Naoa Rəha Uhgìn tatən məmə kitat kotəkəike motəgətun təfagə rat rəha etəmim məmə in otiet rəkis lan. Məto kotəkəike motol e nətəligən itəm tətətig ələhau. Kal 6:1; Luk 17:3; 2 Tim 3:16; Jem 5:20; Kal 5:21; 1 Tes 5:14; 2 Tes 3:15; Taet 3:10. † 4:11: “Lou” e ves u tatəghat-in ‘lou rəha nolkeikeən.’ Əplan-tu Jem 2:8 4:12: Rom 2:1; 14:4 4:14: Sam 39:5,11; Prov 27:1 4:17: Luk 12:47 5:2: Mat 6:19

³ Rosta tatus rəhatəmat iaen u kol tatipit-ipit, ne silfa. Kən rosta min okotən-iarəp nolən rat min rəhatəmat kən motus nipətitəmat tahmen e nigəm. Nian rəha namnun nian tatuwa iuəhkir, məto itəmat nəmotargətain rəhatəmat nautə min.

⁴ !Otətəlig-in-tu nat u! Rəhatəmat iolwək min kəmotəulək e rəhatəmat nasumən min, məto nəmotakləh-in məni məsin rəhalat. Kən nətouən itəm nəməsotos-ipənən kəm ilat, koatən-iarəp rəhatəmat nolən rat min. Iərəməərə Əsanən PİK Agin, tınatəto nasəkən rəha iolwək min rəhatəmat.

⁵ E nətueintən u, itəmat nəmotatig e nəmegəhən itəm tımətig əm, nəmotol nikitəmat tagien o rəhatəmat nautə e nian itəm otəsuwəhən Uhgın otakil muəh mələhəu nəghatən o rəhatəmat nolən rat min. Itəmat nəkotahmen e nat megəh min itəm kətagwən ilat, kol kotəsis-asis o nian rəha nohən ilat.

⁶ Nəmotiuw-iarəp netəmim itəm kotətutip e kot, kən motakil motuəh motələhəu nəghatən motohamnu ilat, kən ilat kəməsotolən nat kit məmə okotən-iəhau itəmat.

Nətəligən əfəməh e nian rəha nəratən

⁷ Piak min ne winik min. Otol məmə rəhatəmat nətəligən otəfəməh nian nakoatəsağin məmə Iərəməərə otitəlig-pa min. Nikitəmat tataht nolən rəha suah kit rəha nasumən. Tatəsağin nian ətuatip rəha nəteən nimai, kən matəsağin nian rəha nəfeən, kən mos rəhan nətəligən təfəməh nian matəsağin mətoarus-pən tınimətə, kən matəulək-in rəhan nagwənən keike.

⁸ E nolən əh tahmen əm, itəmat min, otol məmə rəhatəmat nətəligən otəfəməh, kən motətul əskasik, məto-inu otəsuwəhən Iərəməərə otitəlig-pa min.

⁹ Piak min ne winik min. Sotəghat-əghatən o nən ratən itəmat min məmə nikitəmat təsəgienən o natimnat min neen. Okəmə nəkoatol nəhlan, Uhgın otakil mələhəu-pən nəghatən o rəhatəmat nolən rat min. !Roiu agin-əh tatətul matip, kən otəsuwəhən tuwa mol!

¹⁰ Piak min ne winik min. Nikitəmat tataht-tu ien min aupən itəm kəmotən-iarəp nəghatən min e nərgi Iərəməərə. Rəhalat nəmegəhən tatəgətun kitat məmə rəhatat nətəligən otəkəike məfəməh e nian nəratən tatuwa.

¹¹ Kən nəkotitun inu, katən məmə netəmim itəm koatətul-iəkis e nian nəratən tatuwa, ilat koatətig e nəwirən pahrien. Nəmotəto namnusən rəha Jop məmə təmətul əskasik e nian iəkis min, kən motitun nalpəkəuən wir rəha Iərəməərə o Jop, kən uarisig e nian tepət rəha nəratən, Iərəməərə təmol təwir agin kəm in. Kən tol nəhlan, sotaluinən məmə niki Iərəməərə təmə mərioah e nasəkıtunən kitat, kən nikin tıtəhmə otat.

¹² Piak min ne winik min. Nat u in nat keike, məmə nəsotosən noanawil. Sotosən noanawil e nego e neai, o nətueintən, o nat kit min. Nian rafin, otən əm nipahrienən. Nian itəmat kit otən məmə, “Əwəh,” kən rəhan nəghatən otəkəike mol nipahrienən. Kən nian itəmat kit otən məmə, “Kəp,” kən rəhan nəghatən otəkəike mol nipahrienən. Okəmə suah kit təsolən nəhlan, kən Uhgın otələhəu-pən nəghatən rəha nalpınən kəm in.

Nəfakən itəm noan əh-ikin

¹³ Okəmə itəmat kit tətətig e nəratən, təwir məmə otəghat kəm Uhgın e nəfakən. Okəmə itəmat kit nikin tagien, təwir məmə otan napuən min rəha nənwıwıən.

¹⁴ Okəmə suah kit tatimis, təwir məmə otaun-in elta min rəha niməfak məmə okotuwa kəfak lan, kən motol-pən oel lan e nərgi Iərəməərə.

¹⁵ Kən nian ilat koatahatətə məmə Uhgın otol-wir suah əh, kən motəfak lan, rəhalat nəfakən in suatip məmə Iərəməərə otol məmə etəm tatimis otəto təwir min. Kən okəmə in təmol təfagə rat kit itəm tatiuw-pa nimisən, kən Uhgın otafəl rəhan təfagə rat.

¹⁶ Tol nəhlan, təwɪr məmə nakoatən-iarəp rəhatəmat nolən rat mɪn kəm itəmat mɪn, kən motəfak otəmat mɪn pəs motəmegəh. Suah kit itəm tətuatɪp, rəhan nəfakən in təsanən, kən tatəe-in noan.

¹⁷ Elaija in etəmim kit tahmen əm e kitat. Kən in təməfak təməfak məmə otəsəfikən, kən nuhuən təməsəfikən mos nup kisil ne məwɪg sikis.

¹⁸ Kən təməfak mɪn, kən Uhgɪn təmahl-ɪpa nuhuən tuwa mɪn, kən nasumən rafɪn, nagwənən təmatɪg mɪn elat.

Iuw-pa mɪn netəmim kəmotuwɪn isəu e rəhalat nahatətəən

¹⁹ Piak mɪn ne wɪnɪk mɪn. Okəmə itəmat kit tateko mətapəs suatɪp rəha nɪpahrienən, kən okəmə suah kit mɪn tatiuw-pa mɪn,

²⁰ təwɪr məmə nəkotɪtun nat u məmə, etəm u itəm otol iol təfagə otitəlɪg-pa mɪn e suatɪp rəha nɪpahrienən, in otosmegəh suah u o nɪmɪsən, kən otol suatɪp məmə Uhgɪn otafəl rəkɪs təfagə rat mɪn tɛpət rəha suah əh.

1 Pita

Naoa itəm Pita təmaupən mətə

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 1 Pita

?Pah təmətə naoa u? Pita təmətə naoa u.

?Təmətə tatuwin kəm pah? Təmətə naoa u tatuwin kəm netəmim rəha Uhgın itəm kotatig ikin pisin pisin e profens min rəha Pontas, ne Kalesia, ne Kapetosia, ne Esia, ne Pitnia (1 Pita 1:1). Roiu katən nərği nəptən min əh məmə Turke.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? E nian əh, etəm-iasol rəha Rom, nərğin u Nero, təmərəkın pik niməfak. Təmoh niməfak min neen kotimis, kən moh neen. Otəsuwəhən toh Pita.

?Təmətə naoa u o naka? Pita tolkeike məmə otıləs-ipər nətəligən rəha iəfak min itəm kotatig e nərətən. In tolkeike məmə okotətul əskasik e rəhalat nahatətən kən moatol nat kit itəm təwir, nat əpnapin nərətən tatuwa.

Pita təmən təwir kəm ilat

¹ Io Pita, io aposol kit rəha Iesu Kristo. Iatən təwir kəm itəmat netəm rəha Uhgın itəm nəkotatig ikin min rafin əpəh e profens min u Pontas, ne Kalesia, ne Kapatosia, ne Esia, ne Pitinia. Uhgın təmitəpun rəkis itəmat, kən imatəmat ikin sənəmə nətueintən u, itəmat iapispis min əm u ikin-u.

² Tata Uhgın təmitəpun itəmat məto-inu, aupən aupən ağin, təmol rəhan nalpəkauən mələhəu, kən in tinitun rəkis suatip min rafin rəha nəmegəhən rəhatəmat. Kən Narmin Rəhan tatol itəmat nakotətul pisin kasim məmə, nəkotol nəwia Iesu Kristo, kən nitan taikuas etəmat e nolən rat min rəhatəmat.*

Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwirən ne nəməlinuən tepət kəm itəmat.

Otənwiwi Uhgın o nalpəkauən rəhan

³ !Pəs kotənwiwi Uhgın itəm in Uhgın ne Tata rəha Iərəmərə Iesu Kristo rəhatat! E nasəkitunən asol rəhan, in təmol məmə kitat kotaiir-pən e nəmegəhən wi, kən moatələhəu-pən əskasik rəhatat nətəligən lan. Tatuwa min-nəhlan məto-inu Iesu Kristo təməmegəh min e rəhan nimisən.

⁴ Kən e nəmegəhən wi u, kitat okotos natimnat wir min əpəh e nego e neai itəm Uhgın təmələhəu pisin məmə rəhatat. Kən nat u okol təsəmnəmitən, kən okol təsəmkimikən, kən okol rəhan nəhag-əhagən təsikəən.

⁵ E nahatətən rəhatəmat, nəsanənən rəha Uhgın tatətulosig-in itəmat mətoarus-pa in otosmegəh itəmat, kən Uhgın otol əp rəhan nosmegəhən e namnun nian.

⁶ Nikitəmat tətəgien o nat u, nat əpnapin okəmə nian iəkis pisin pisin min koatuwa pap e rəhatəmat nəmegəhən. Məto koatuwa o nian əkuəkir əm.

⁷ Nian iəkis min əh moatuwa məmə okotəgətun məmə itəmat nakotahatətə pahrien. Iaen u kol tatipit-ipit, in nat kit itəm nigəm tatus mətafəl rəkis in rat min lan. Kən nian iəkis min əh kotahmen e nigəm itəm tatus rəhatəmat nahatətən mətafəl rəkis in rat min lan. Iaen u kol, in nat təwir, məto otəpanikə min nian kit. Məto rəhatəmat nahatətən, in nat təwir taprəkis-in iaen u kol. Kən o rəhatəmat nahatətən, Uhgın otənwiwi itəmat, mıləs-ipər nərğitəmat, mos-ipən nisaiian asol kəm itəmat e nian Iesu Kristo otuwa met-arəpa lan.

* **1:2:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, Uhgın “təmorautin nita Iesu etat” u nipətin məmə tətəikuas etəmat o nolən rat min. Afın min e nəghatən min u “tətorautin nitan” ne “nitan taikuas e netəmim”: Lev 14:6-7; Sam 51:7; Eks 24:5-8; Hip 9:19; 1 Jon 1:7. **1:4:** Kol 1:12 **1:5:** Jon 10:28; 17:11 **1:6:** Jem 1:2; 1 Pita 5:10 **1:7:** Prov 17:3; Sek 13:9; Mal 3:3; Jem 1:3

⁸ Nat əpnapın nəməsotəplan papən İesu Kristo, məto nakoatolkeike. Kən nat əpnapın nəsotehmən u-roiu, məto nakotahatətə lan. Kən nikitəmat təmər mərioah e nagienən itəm in təwir agın-əh taprəkis, kən okol suah kit təsənən nəwİRƏn rəha nagienən əh.

⁹ Nikitəmat tətəgien nəhlan məto-inu itəmat noatos nat u itəm nakotahatətə lan, inu məmə Uhgın otosmegəh rəhatəmat nəmegəhən.

¹⁰ Suatip rəha Uhgın o nosmegəhən netəmim lan, in nat kit itəm ien min əupən kəmotolkeike pik məmə okotitun tuwın təhmın min, kən tol nəhlan kəmotafın kategəs-in wİR nətəligən min lan. Kən ilat kəmoatəghat-in nəwİRƏn u itəm otuwa kəm itəmat.

¹¹ Narmın rəha Kristo təmətətig ilat min, kən matəghat kəm ilat, kən əupən ikın matən-iarəp nahməən itəm okotuwa e nəmegəhən rəha İesu, kən uarisig lan e nəsanənən asol rəhan. Məto ien min kəmotalkut o nitunən suatip itəm natimnat min əh okotuwa lan, ne rəhalat nian ətuatip.

¹² Uhgın təmol əp kəm ien min məmə, nəghatən min itəm ilat kəmoatən, kəməsotəghat-inən nian itəm ilat kəmotətig lan, məto kəmotəghat-in əm nian rəhatat. Kən roiu, netəmim kınotən-iarəp nəghatən rəha namnusən təwir kəm itəmat e nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın itəm tətisi-pən e nego e neai. Kən natimnat min u kotəwir agın məmə nagelo min, ilat min kətolkeike məmə okotəplan kən motitun natimnat min u itəm kəmotuwa.

Nolən rəha nəmegəhən itəm tətəuatip

¹³ Tol nəhlan, nəkotəkəike motol rəhatəmat nətəligən tətul matip o nolən wək, kən motəgətun wİR rəhatəmat nətəligən. Otələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən e nəwİRƏn itəm Uhgın otawte-in kəm itəmat nian İesu Kristo otuwa min.

¹⁴ Otol nəwia Uhgın təhmen-pən əm məmə nisualkələh itəm kotəwir koatol nəwia tata min. Əupən ikın, itəmat nəməsotitunən nİpahrienən rəha Uhgın, kən nəmoatol nolən rat min itəm nikitəmat əm tolkeike. Məto roiu, otəsegəhan-inən nətəligən min əh okotiuw rəkis min itəmat.

¹⁵ Uhgın u itəm təmaun-in itəmat, in tasim mətuatip. Kən e nolən əh inəh, itəmat min onəkotəkəike motasim motətuatip e natimnat rafın itəm nəkoatol.

¹⁶ Nəkotəkəike motol nəhlan məto-inu Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Nəkotəkəike motasim motətuatip məto-inu Io ekasim mətuatip.”

¹⁷ Itəmat nakotətapəh-in nasituən o Uhgın u təhmen məmə in rəhatəmat Tata, məto onəkəsotaluinən məmə nian Uhgın tətakil nolən min rəha netəmim, in tatol əm e nolən itəm təhmen-ahmen əm. Tol nəhlan, nian nakotəmegəh əh e nətueintən u, onəkotəgin motisiai-in Uhgın e nolən min rəhatəmat, kən otol nolən təwir təhmen məmə itəmat İapİspİs min əm e nətueintən u.

¹⁸ Nəkotəkəike motol nəhlan məto-inu itəmat nəmotitun rəkis nat keike itəm Uhgın təmətou rəkis itəmat lan. Otətəlig-in-tu nolən rəha nəmegəhən rəhatəmat əupən itəm nİpətİN tİKə u təmİsİ-pən o tİpİtəmat min. Məto Uhgın təmİkİs rəkİs itəmat e nolən rat əh. Kən Uhgın təməsos-nəmtİNən rəhatəmat nəmegəhən e nat kit rəha nətueintən itəm otəpanİKə, təhmen e silfa ne İaen u kol tətİpİt-İpİt, ¹⁹ məto in təmos-nəmtİN itəmat e nİta Kristo itəm in nat keike təwir pik agın. Kristo in təhmen e nətİ sİpsİp wİR itəm nİmİsən o nərətən tİKə agİN lan.†

²⁰ Əupən əupən agİN, nian Uhgın təməsolən əh nətueintən u, təmİtəpun rəkİs Kristo məmə otol wək əh. Məto roiu İuəhkİR o namnun nian, Uhgın təmol əp İn, məmə otuwa masİtu etəmat.

1:8: Jon 20:29; 2 Kor 5:7 **1:10:** Mat 13:16-17 **1:11:** Sam 22; Aes 53; Luk 24:26-27 **1:14:** Rom 12:2; Efes 2:3; 4:17-18 **1:16:** Lev 11:44,45; 19:2; 20:7 **1:17:** Rom 2:11; Nol Əpən 2:23 † **1:19:** E nian rəha Oltesteman, netəmim kəmotol sakrifais kəm Uhgın o təfagə rat min e nətİ sİpsİp min itəm nərətən tİKə lan. Afın e Eks 12:5. **1:19:** Wək 20:28; Hip 9:12-14 **1:20:** 2 Tim 1:9-10

²¹ O natimnat itəm Iesu təmöl, itəmat nakotahatətə e Uhgın, itəm təmosmegəh Iesu Kristo e nımısən, kən mıləs-ipər in mos-ipən nəsanənən itəm təhag-əhag ne nısiailən kəm in. Kən tol nəhlan, nakotahatətə e Uhgın, kən moatələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən lan.

²² Nəmotaiquas e rəhatəmat nəmegəhən tınuwa mınuwiwi mın rəkis məto-inu nəmotətəu-pən nəghatən rəha nıpahrienən. Kən o natimnat mın u, nakotos nolkeikeən pahrien tatuwin otəmat mın neen. Kən tol nəhlan, otolkeike pik itəmat mın e nıkin pahrien.

²³ Otol nəhlan məto-inu, nəmotaiir wi rəkis mın, kən nəmegəhən wi rəhatəmat təməsisipənən o netəmim itəm ilat rafin okəpanotımıs. Məto nəmegəhən wi u rəhatəmat in otətətig namnun tikə məto-inu təmisi-pən e nəghatən kit itəm tətəmegəh mətatig namnun tikə, inu nəghatən rəha Uhgın.

²⁴ Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,
“Netəmim rafin kotahmen e ma kiras,
kən nəwırən rafin rəhalat tahmen əm e nəgui-nig əpəh e nıkinat.

Ma kiras əh tətəuke, kən nəguin mın koatısas,

²⁵ məto nəghatən rəha İərəməərə tətətig lilin namnun tikə.”

Kən inu nəghatən rəha namnusən təwir itəm netəmim kəmotən-iarəp rəkis kəm itəmat.

2

¹ Məto-inu o nəghatən mın əh, otərakin nolən mın u kotiet rəkis e rəhatəmat nəmegəhən: nolən rafin rəha netəhauən netəmim kən matol nəratən kəm ilat; nolən rafin rəha neıuəən; nolən rəha netəm koatən pik əm nat, məto kəsotolən; nolən rəha netetən; nolən rafin rəha nən ratən netəmim.

²⁻³ Itəmat nəmotıtun rəkis məmə İərəməərə təmöl təwir kəm itəmat. Tahmen-pən məmə nəmotun asgəwin noa nig itəm tətəhen. Kən roıu nəkotəkəike motuwa kahmen e nısualkələh mətmətig itəm kotasək o nəməhən. Itəmat nəkotəkəike kolkeike pik nəgwənən ne nənimən itəm tətətip məwır məmə nakotəgwən nıkitəmat lan. Kən natimnat mın əh okotol nakotəpət e rəhatəmat nəmegəhən itəm Uhgın təmosmegəh itəmat lan.

Kəpiel megəh e nımə rəha Uhgın

⁴ Uhgın tolkeike məmə otıləkin rəhan kit nımə e kitat netəmim, kən təmıtəpun Kəpiel kit itəm netəmim kəmotapəs, məto in kəpiel keike tətəmegəh məmə Uhgın otətuoun nımə lan. Kən nıan nakotuwa o kəpiel u Kristo e suatıp rəha nahatətəən,

⁵ itəmat mın, nəkotahmen e kəpiel megəh mın itəm Narmın Rəha Uhgın tatos itəmat matıləkin Nımə lan Rəha Uhgın. Kən itəmat pris asim mın, itəm nakoatos-ipən sakrifais mın kəm Uhgın itəm nıkin tətəgien ron məto-inu o natimnat itəm Iesu Kristo təmöl.

⁶ Tahmen-pən e Naoa Rəha Uhgın tatən mihin məmə,

“Otəplan-tu. İakatələhəu kəpiel əpəh Jerusalem,*

inu kəpiel keike pik agın itəm io emıtəpun,

kəpiel u in rəha nətuounən nımə,

kən etəmim itəm otahatətə lan,

in otəsaulısən.”

⁷ Kəpiel u in nat keike kəm itəmat itəm nakoatahatətə lan. Məto kəm netəmim itəm kəsotahatətəən lan, kəpiel u in tahmen-pən e nəghatən u e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmə,

“Kəpiel u itəm netəm rəha nıləkinən nımə kəmotərakin,

məto Uhgın təmöl tuwa kəpiel itəm in rəha nətuounən nımə,”

1:21: Jon 14:6; Rom 5:1-2 **1:22:** Jon 13:34; Rom 12:10 **1:25:** Aes 40:6-8 **2:1:** Efes 4:22; Jem 1:21 **2:2-3:** Sam 34:8 **2:2-3:** Sam 34:8 **2:5:** Rom 12:1; Efes 2:21-22; Nol Əpən 1:6 * **2:6:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “Saeon,” nərgın kit mın rəha Jerusalem. **2:6:** Aes 28:16; Efes 2:20 **2:7:** Sam 118:22

⁸ kən Naoa Rəha Uhg̃in tatən məmə,
 “Kəpiel u tatol netəmim koatiləs pikən,
 kən in kəpiel itəm tatol məmə netəmim kotiet katorin.”
 Ilat koatiləs pikən kəpiel u mətō-inu koatəht nəwia nəghatən, kən inu nalpəkauən itəm Uhg̃in təmōl olat.

⁹ Mətō Uhg̃in t̃nəm̃itəpun rəkis itəmat məmə rəhan m̃in, kən itəmat pris m̃in rəha Kig, kən itəmat netəm asim m̃in itəm Uhg̃in tatərəmərə etəmat, kən itəmat noanol m̃in kit rəha Uhg̃in. In təmōl itəmat nəhlan məmə nəkotitun nən-iarəpən nənwiwiən itəm tatiləs-ipər in o rəhan nəwirən ne natimnat itəm in təmōl. In təmaun-in rəkis itəmat məmə onəkotiet e napinəpən məmə nakotuw̃in e nəhag-əhagən wir rəhan.

¹⁰ Aupən ik̃in, itəmat netəm əpnəp̃in m̃in əm, mətō roiu, itəmat noanol m̃in rəha Uhg̃in. Aupən ik̃in, nəməsotitunən nasək̃itunən rəha Uhg̃in, mətō roiu, nəkotitun nasək̃itunən rəha Uhg̃in.

¹¹ Iolik m̃in itəm iakolkeike pik itəmat, nikitəmat otəkəike matəht məmə nətueintən u sənəmə imətət ətuat̃ip̃ ik̃in. Kitat kotahmen e iap̃isp̃is m̃in ne iaihlua m̃in ik̃in-u. Tol nəhlan, iatən əskasik̃ kəm itəmat məmə nakotətul isəu o nolən rat m̃in itəm nətəligən rəhatəmat tolkeike. Nətəligən m̃in əh, ilat tik̃im̃ir m̃in rəhatəmat kən koatəluagin e nikitəmat.

¹² Nian rafin kitat kotat̃ig̃ ilugin e netəmim itəm rəhalat nahatətəən tikə. Kən nəmegəhən rəhatəmat in otəkəike mətuat̃ip̃ wir agin məmə nat əpnəp̃in ilat okoatətu-p̃inə nəghatən rat etəmat, mətō okotəplan nolən wir m̃in rəhatəmat, kən ilat okotos-ipən nisaiiən kəm Uhg̃in e nian in otuwa m̃in makil netəmim lan.

Nisaiiən netəm-iasol

¹³ Kitat netəmim rəha Iərəmərə, kən kotalkeike məmə okotisiai-in nərgin. Tol nəhlan, nəkotol nəwia netəm-iasol m̃in rafin itəm netəmim koatiləs-ipər ilat məmə okotərəmərə, tahmen e kig, itəm in etəm-iasol agin,

¹⁴ o tahmen e rəhan netəm-iasol m̃in itəm tətahl-iarəp̃ ilat o nolən rəhan wək. Ilat okotuw̃in motələhəu nalp̃inən kəm netəmim itəm koatətgəhl lou rəhalat, kən moatənwiwi netəm koatol nolən təwir.

¹⁵ Nəkoatol nəhlan mətō-inu Uhg̃in tolkeike məmə rəhatəmat nolən wir m̃in okotən-iəhau nəghatən alməl m̃in rəha netəm m̃in u rəhalat nitunən tikə.

¹⁶ Itəmat sənəmə slef m̃in rəha təfagə rat m̃in, mətō-inu Uhg̃in təm̃ikis rəkis itəmat. Tol nəhlan, otətəu-pən nolən rəha suah kit nəhlan. Mətō sotənən məmə, “Uhg̃in təm̃ikis rəkis io, kən tol nəhlan, ek̃itun nolən nat naka itəm iakolkeike, nat əpnəp̃in in təfagə rat.” Kəp. Itəmat slef m̃in rəha Uhg̃in, kən tol nəhlan, otətəu-pən nolən m̃in itəm kotət̃uat̃ip̃.

¹⁷ Otos-ipən nisaiiən itəm tət̃uat̃ip̃ kəm netəmim rafin. Otolkeike iəfak m̃in, inu netəmim m̃in rəha Uhg̃in, kən onəkotəgin motisiai-in Uhg̃in, kən otisiai-in kig.

¹⁸ Itəmat slef m̃in, onəkotəkəike motol nəwia rəhatəmat etəm-iasol m̃in, kən motos-ipən nisaiiən kəm ilat. Nəkotol nəhlan kəm ilat rafin, netəm koatol timət̃ig̃ kən motəwir kəm itəmat, ne netəm m̃in u koatol nolən əskasik̃ m̃in kəm itəmat.

¹⁹ Okəm-naka nəkoatol əm nat ətuat̃ip̃ m̃in əm, mətō rəhatəmat netəm-iasol m̃in koatol tərət kəm itəmat kən nakoatəto tərət lan. Niki Uhg̃in otagian otəmat okəmə nakoatos əm nian iəkis m̃in əh kotuwa katim̃is əm e nikitəmat mətō-inu nakotasip̃ən əm o Uhg̃in.

²⁰ Mətō kəsənən məmə itəmat netəm wir okəmə nəkoatol nolən rat kit, kən netəm-iasol koatoh itəmat ron, kən nəsotaiuən motagim̃. Nalp̃inən u, in rəhatəmat at̃ip̃ əm. Mətō, Uhg̃in nikin tət̃agien otəmat okəmə nakoatos nahməən mətō-inu nəkoatol nat təwir əm, kən nəsotaiuən motagim̃.

²¹ Uhgîn tãmaun-in itãmat mãmã nakoatos nahmãen mãto-inu Kristo tãmos nahmãen otãmat. In tãmaupãn mægãtun nolãn ãtuatip ãh mãmã itãmat nãkoatãtãu-pãn ãm nãme nelkin.

²² Nãoa Rãha Uhgîn tatãn mãmã,

“In tãmãsolãn tãfagã rat kit,

kãn in tãmãsãnãn nãghatãn eiueiuã min nian kit ne.”

²³ Nian netãmim kãmotãghat rat lan, mãto in tãmãsãhaiãn ilat. Nian in tãmãto nahmãen e nipãtin, mãto in tãmãsãnãn mãmã in otãlpin nitai nãratãn. Mãto in tãmãlãhãu-pãn natimnat rafin e nelmi Uhgîn itãm nian rafin rãhan nakilãn in tãtuatip ãm.

²⁴ Nian Iesu tãmãkul e nig kãluau, kãn tãmos nalpinãn rãha tãfagã rat min rafin rãhatat e nipãtin. In tãmimis mãmã tãfagã rat min okotimis e nãmegãhãn rãhatat, kãn kitat okotãmegãh mãmã okotãtãu-pãn suatip rãha nãtuatipãn. Tãmosmegãh kitat e nahmãen rãha nimãgãm e nipãtin.

²⁵ Aupãn, itãmat nãkotahmen e sipsip min itãm kãmotãlue. Mãto roiu, nãmotãuhlin itãmat motuwa o Etãm Tatehm Wir Sipsip, inu Etãm Tatehm nãmegãhãn rãhatãmat.

3

Nolãn tãwir rãha iãrman ne pãtan itãm kãmioal marit

¹ Kãn e nolãn kitiah ãm rãha nisaiiãn Iãrãmãrã, itãmat nipãtan nãkotãkãike kol nãwia iãguihl min rãhatãmat mãto-inu o nat u. Okãmã ilat kãsotãhatãtãen e nãghatãn rãha Uhgîn, kãn rãhatãmat nolãn wir min ãm okotiuw-pãn rãhalat nãtãligãn kãm Uhgîn. Nolãn wir min rãhatãmat kotahmen, motãprãkis-in mãmã onakoatãghat kãm ilat.

² Nian ilat koatãplan mãmã nolãn rãhatãmat in tãtuatip wir, kãn koatãplan nisaiiãn e nãmegãhãn rãhatãmat, inu tahmen ãm mãmã otiuw-pã ilat kotuwa o Uhgîn.

³ Pãs malã-malã rãhatãmat in sãnãmã rãha nipãtitãmat, tahmen e nolãn rãha nãlisãn noanutãm, o nuwinãn e natimnat kãmol e iaen u kol tatipit-ipit, * o nuwinãn e napãn wir min.

⁴ Mãto otol malã-malã e nikitãmat itãm nãwirãn rãhan okol tãsikãen, inu nolãn apou, ne nolãn mãtig nãmãlinuãn ãh-ikãn. Ilat nolãn keike e niganãmti Uhgîn.

⁵ Inu nolãn rãha nipãtan iãfak min aupãn itãm kãmotãlãhãu-pãn ãskasik rãhalat nãtãligãn e Uhgîn. Ilat kãmotol nãwia iãguihl min rãhalat, kãn e nolãn ãh, kãmoatol malã-malã e nikilat,

⁶ tahmen e Sera itãm tãmol nãwia Epraham, kãn mãtaun-in mãmã in rãhan etãm-iasol. Kãn itãmat nenãti Sera okãmã itãmat nãkoatol nolãn min itãm kotãtuatip, kãn mãsotãginãn.

⁷ Kãn itãmat nãman itãm nãmotol marit, e nolãn ãh inãh rãha nisaiiãn Iãrãmãrã, nãkotãkãike motos nenãtigãn o nehm wirãn rãhatãmat nipãtaguihl min e nãmegãhãn rãhatãmat mãto-inu, ilat kãsotosãn nãsanãnãn tahmen etãmat. Kãn motisaii-in ilat e rãhatãmat nolãn min mãto-inu ilat min okotos min nat wir u, nãmegãhãn lilin. Otol nãhlan mãmã nat kit otãsahtosig-inãn rãhatãmat nãfakãn.

Iãfak min rafin

⁸ Namnun nãghatãn ãh. Itãmat rafin nãkotãkãike kol nolãn min u: otos nãtãligãn kitiah, otãsãkitun itãmat min, otolkeike itãmat min, otol nikitãmat timãtig otãmat min, otos-iãhau rãhatãmat nãtãligãn.

⁹ Okãmã netãmim koatol tãrat kãm itãmat, mãto nãkãsotalpinãn nitai nãratãn. Okãmã netãmim koatãghat rat kãm itãmat, mãto nãkãsotalpinãn. Mãto otãfak motãn-ipãn kãm

2:21: Mat 16:24; Jon 13:15 **2:22:** Aes 53:9; Jon 8:46; 2 Kor 5:21; 1 Jon 3:5 **2:23:** Aes 53:7; 1 Pita 3:9 **2:24:** Aes 53:5-6; Rom 6:11 **2:25:** Esik 34:5-6; Mat 9:36; Jon 10:14; Hip 13:20-21 **3:1:** Efes 5:22 * **3:3:** Nat kãtoanin kãmol e iaen u kol tatipit-ipit, o iaring, o rig, o noanat katãlis nelmitãm lan. **3:3:** 1 Tim 2:9 **3:6:** Jen 18:12 **3:7:** Efes 5:25

Uhgîn mēmā in otol tēwir kēm ilat. Otol nēhlan mēto-inu Uhgîn tēmaun-in itēmat mēmā onākotol nolēn əh, pəs onəkotos nēwirēn rəhan.

¹⁰ Naoa Rəha Uhgîn tatēn mēmā,

“Etēmim itēm tolkeike nēmegəhən tēwir,
kən molkeike mēmā otatəto tēwir e nian rafin,
in otəkəike məsənən nəghatən rat mīn,
kən in otəkəike məsənən neiuəən.

¹¹ In otəkəike məuhlin in, miet rəkis e nolēn rat mīn,

kən mol əm natimnat mīn itēm kotēwir.

In otəkəike malkut pik mēmā otatig ilat netēmim rafin e nəməlinuən.

¹² In otəkəike mol nēhlan meto-inu Iərəmərə tatehm wir netēmim itēm kotətuatip,

kən matətəlig-in wir rəhalat nəfakən,
mēto tatol tikimīr ilat netəm koatol təfagə rat.”

¹³ ?Okəmā nakotalkut pik o nolēn natimnat mīn itēm kotēwir, pah otol nərātən kēm itēmat?

¹⁴ Mēto okəmā nīpahrienən nakoatəto nahməən o nolēn ətuatip rəhatəmat, kən nakoatətig e nēwirēn pahrien. Sotəginən nərātən itēm netēmim kotitun nolēn kēm itēmat, kən pəs nikitəmat təsəht pikən.

¹⁵ Mēto e nikitəmat, otisiai-in Kristo mēmā in Iərəmərə. Otətul matip e nian rafin o nuhalpīnən nəghatən rəha etēmim pah itēm tatətapəh-in otēmat mēmā tahro nakoatələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən e Iesu. Mēto otəghat mətig kēm ilat e nisaiiən.

¹⁶ Kən nian rafin nəkotəkəike kitun e nətəligən rəhatəmat mēmā rəhatəmat nolēn in tətətuatip əm. Kən okəmā netēmim kotəghat rat e nolēn wir mīn rəhatəmat mēto-inu itēmat rəha Kristo, ilat okotaulis e nəghatən rat mīn rəhalat.

¹⁷ Okəmā in nalpəkəuən rəha Uhgîn mēmā nakoatos nahməən o nolēn wir mīn rəhatəmat, nat u in nat tēwir taprəkis-in mēmā nakoatos nahməən o nolēn rat mīn rəhatəmat.

¹⁸ Tol nēhlan mēto-inu, Kristo tēmimīs o təfagə rat mīn, tēmimīs nian kitəh əm tinahmen, okol təsīmīs mīnən nian kit. In etəm tətətuatip agin, mēto tēmimīs o netəm kəsotətuatipən mēmā otos itēmat muwīn kēm Uhgîn. Kəmotəhamnu in kən nīpətīn timīs, mēto Uhgîn təmol mēmā in təmegəh mīn e nīmīsən, e nēmegəhən kit itēm rəha nego e neai.

¹⁹ Kən e nēmegəhən əh, təmuwīn mən-iarəp nəghatən rəha Uhgîn kəm narmi netəm kəmotimīs itēm kotatig e kalapus,

²⁰ ilat u kəmoatəht nəwia Uhgîn aupən aupən agin nian Uhgîn təmatos rəhan nətəligən əfəməh matəsahgin ilat e nian suah u Noah təmatiləkīn nego. Netēmim eit əm, itēm kəmotatig e nego, Uhgîn təmosmegəh ilat e nian kəmotaiu motuwīn motiet-pən e nəhau asol.

²¹ Kən nəhau əh, in narmi nolēn bəptais itēm tatosmegəh itēmat mīn roiū. Nolēn bəptais u, nīpətīn sənəmā tətəfəl rəkis nəmīt e nīpətī etēmim, mēto in tahmen mēmā nakotətapəh o Uhgîn mēmā in otos-īpa kēm itēmat nītunən mēmā rəhatat təfagə rat mīn kəmotikə. Kən nəsanənən asol itēm Uhgîn təmol Iesu Kristo təmegəh mīn e nīmīsən lan, in nəsanənən itēm tatosmegəh itēmat e nolēn bəptais.

²² Kən Iesu Kristo tinuwīn rəkis əpəh e nego e neai, kən mətətig e nīkali Uhgîn matip, ikīn rəha nisaiiən, ne nəsanənən, ne nepətən. Kən Uhgîn təmol mēmā nagelo mīn, ne natimnat rafin itēm koatos nepətən ne nəsanənən, ilat rafin kotatig ahgin nərəmərəən rəha Iesu.

4

Suatip rəha nolən nəwia Uhgın

¹ O natimnat min əh, itəmat min onəkotəkəike motos nətəligən rəha Kristo kən moatətul matip o nətoən nahməən e nıpətītəmat, məto-inu in tətəto nahməən asol e nıpətin. Nəkoatol nəhlan məto-inu okəmə itəmat ninotəto tərət e nıpətītəmat, nat əpnəpın nəkoatol nolən təwır min, kən tatəgətun məmə ninotapəs nolən rəha təfagə rat.

² Tol nəhlan, nian itəmat nəkotatig e nətueintən u, nəsotətəu-pənən suatip rəha nolən natimnat rat min itəm tətətig e rəhatəmat nətəligən, məto onəkotətəu-pən suatip rəha nolən nəwia Uhgın.

³ Nəmotərəkin rəkis nian tepət o nətəu-pənən nolən min rəha netəm min u kəsotənən nıpahrienən e Uhgın. Aupən, itəmat nəmoatit əpnəpın nıpitan; kən nətəligən rəhatəmat tətətuwin o natimnat rat min; kən nəmoatəpis; kən nəmoatol lafet rəha nıtəpən nıpitan; kən nəmotənim alikol kəpis motəlməl; kən nəmoatəfak kəm narmi nat min itəm in nolən tərət agın.

⁴ Netəm əh itəm kəsotənən nıpahrienən e Uhgın, narmilat təmiwig məto-inu itəmat nəmotapəs nətəu-pənən ilat motuwın kamnim e naruəh rəha təfagə rat rəhalat, kən ilat koatən rat pik itəmat ron.

⁵ Məto ilat okotəkəike motən-iarəp natimnat min rafin e nəmegəhən rəhalat kəm Uhgın itəm in tatətul matip məmə otakil muəh mələhəu nəghatən rəha nalpınən rəha netəm kəmotimis, ne netəm koatəmegəh.

⁶ Tol nəhlan, netəm min u itəm kəmotimis rəkis, ilat kəmotəto namnusən təwır* məmə nat əpnəpın kəmos nalpınən e nıpətilat motimis, məto Uhgın titun nolən ilat okotəmegəh min e narmın, təhmen lan.

⁷ Kitat koatuwa iuəhkir e nian rəha namnun natimnat rafin. Tol nəhlan, otol rəhatəmat nətəligən tətəiir o nıtun wırən natimnat, kən motəhm wır rəhatəmat nətəligən məmə nəkotitun nəghatən kəm Uhgın e nəfakən itəm təsanən.

⁸ Kən nat keike in ilis taprəkis-in natimnat rafin məmə, nakotolkeike itəmat min e nikitəmat rafin məto-inu, e nian nəkotol nəhlan, kən nian rafin, nəkoatətul matip o naluinən nolən rat min rəhatəmat.

⁹ Kən nəkotəkəike motit itəmat min motuwın e latuənu min rəhatəmat məmə nako-tagwən itəmat min, kən motəgətun ikin netəmim okotəpil ikin. Kən əsotənən nikalın məmə nikitəmat təsagienən ron.

¹⁰ Uhgın təmos-ipinə nəsanənən pisin pisin min kəm itəmat kitəh kitəh. Təwır məmə nəkotol wək e nəsanənən min əh moatasitu etəmat min. Kən otol wək əh e nolən rəha iolwək min itəm koatol wək ətuatip rəha Uhgın nian rafin. Onəkotoor nəwırən rəhan e suatip pisin pisin min itəm in tatos-ipinə.

¹¹ Okəmə Uhgın təmos-ipən kəm suah kit nəsanənən rəha nən-iarəpən, kən təwır məmə in otən-iarəp təhmen əm məmə rəhan nəghatən in rəha Uhgın. Okəmə Uhgın təmos-ipən kəm suah kit nəsanənən rəha nasituən, kən təwır məmə in otasitu e netəmim e nəsanənən itəm Uhgın təmos-ipən məmə, e natimnat rafin, netəmim okotənwiwi Uhgın o nat itəm Iesu Kristo təmol. Pəs kitat koatən-iarəp rəhan nəwırən ne nəsanənən tatuwin matuwın namnun tikə. Əwəh.

Iəfak min okotos nahməən e nıpətilat

¹² Io min neen itəm iakolkeike pik itəmat, ekıtun məmə roiu nəratən əskasik tatiləs pikən itəmat təhmen e nigəm, kən nakoatəto nahməən asol lan. Məto təsəwırən məmə narmitəmat otiwig pik o nəratən min əh. Nəratən min əh koatuwa o netəmim tepət, sənəmə itəmat əm.

4:1: Rom 6:2,7 **4:3:** Efes 2:2-3 **4:5:** Wək 10:42 * **4:6:** Kəm-naka nəghatən u, “Netəm min u itəm kəmotimis rəkis,” tatəghat-in netəmim itəm kəmotahatə e Kristo, kən uarisig lan kəmotimis. O kəm-naka tatəghat-in netəmim itəm kəmotimis e nian rəha suah u Noah (əplan-tu 3:19). **4:7:** Rom 13:11-12 **4:8:** 1 Pita 1:22 **4:11:** Rom 12:6-8

¹³ Məto təwir məmə nikitəmat otətagien əm məto-inu nakoatəto nahməən tahmen-pən əm e Kristo. Kən okəmə nəkoatol nəhlan, kən nikitəmat otətagien pik aɡin nian in otol əp rəhan nəhag-əhagən asol rəha nəwirən ne nəsanənən rəhan.

¹⁴ Okəmə netəmim koatən rat itəmat o nərgi Kristo, kən onəkotətig e nəwirən pahrien, məto-inu Narmın Rəha Uhgın itəm təsanən məhag-əhag mətatig otəmat.

¹⁵ Tərat məmə itəmat kit otol nolən rəha nohamnuən itəm, o nakləhən, o nətgəhlən lou, o təfagə rat əkəku kit tahmen e nəghat tıpikən. Okəmə in tatos nalpınən matəto nahməən ron, kən tətətip əm.

¹⁶ Məto okəmə itəmat nakoatos nahməən məto-inu itəmat Kristin mın, sotalisən ron, məto nəkotəkəike motənwiwi Uhgın məmə nakoatos nərgin u Kristin.

¹⁷ Tol nəhlan məto-inu nian rəha nakilən netəmim rəha Uhgın tinətuoun. !Kən okəmə nakilən əh tinətuoun e netəmim rəha Uhgın, kən awe o netəm mın u itəm koatəht namnusən təwir rəha Uhgın!

¹⁸ Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,
“Okəmə in tiəkis o netəm kotətuatip məmə Uhgın otosmegəh ilat,
?Kən tahro o netəm kotəruru Uhgın moatol təfagə rat?”

¹⁹ Kən tol nəhlan, netəmim itəm koatəto nahməən məto-inu in nətəligən rəha Uhgın, təwir məmə ilat okotələhəu-pən nəmegəhən rəhalat e nelmi Uhgın itəm təmol neai ne nıməptən ne natımnat rafın, kən nian rafın in tatol rəhan nəghatən. Kən təwir məmə ilat okoatəkəike katətəu-pən mın əm suatip rəha nolən təwir.

5

Nəghatən tatuwin kəm elta mın ne netəm aluə

¹ Kən roiu, iakolkeike məmə ekəghat məsin kəm itəmat elta mın rəha nıməfak. Io elta kit ekahmen etəmat, kən io atip eməplan nahməən rəha Kristo, kən Uhgın otos-ipa kəm kitat rəhan məsin nəhag-əhagən asol rəha nepətən ne nəsanənən rəhan, itəm in otol əp.

² Inu rəhak nəghatən kəm itəmat məmə, otol wək rəha nehm wırən netəmim rəha Uhgın itəm koatətig e nelmitəmat, tahmen e etəm rəha sipsip itəm tatehm wır rəhan sipsip mın. Kən otol e nıkin aɡien məto-inu nakotolkeike məmə onəkotol. Inu nətəligən itəm Uhgın tolkeike. Məto təsəwirən məmə nəkotol e nikitəmat təsəɡienən məmə nəkotol. Kən sotolən məto-inu nikitəmat təht məmə onəkotos pik mənı lan. Məto otol əm məto-inu nikitəmat tətagien məmə onəkotasıtu. ³ Kən təsəwirən məmə itəmat nakotuwa motahmen e etəm-iasol itəm tatol təskasık kəm rəhan iolwək mın, məto itəmat onəkotol nolən itəm in tətətip məwir məmə iəfak mın kotıtun nəplanən kən motətəu-pən nolən rəhatəmat.

⁴ Etəm-iasol rəha netəm koatehm sipsip mın otiet-arəpa mın, kən e nian əh, in otos-ıpinə nətuən wır rəha nısiiaiən kəm itəmat itəm okol rəhan nəwirən təsikəən.

⁵ Kən e nolən kitıəh əm, itəmat netəm aluə, otısiiai-in motol nəwia elta mın rəha nıməfak. Kən itəmat rafın aɡin onəkotos-ıəhau rəhatəmat nətəligən teıuıu moatısiiai-in itəmat mın rafın. Otol nəhlan məto-inu Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,
“Uhgın təsəɡienən mətəhtosıɡ-in netəm kotausıt,
məto tətawte-in rəhan nəwirən kəm netəm koatos-ıəhau atip ilat.”

⁶ Kən tol nəhlan, otos-ıəhau atip itəmat motatig ahɡin nelmi Uhgın əsanən, məmə in otıləs-ıpər itəmat e nian ətuatip rəhan.

⁷ Kən otos rafın rəhatəmat katıpa əfıɡəm mın ka kələhəu-pən kəm Uhgın məto-inu, in tolkeike itəmat matehm wır itəmat.

⁸ Otaiir moatehm wır məto-inu, rəhatəmat tıkımır Setan in tahmen-pən e laion kit itəm tatilik-ilık mətıu anion mətagət mategəs-in suah kit məmə otun. ⁹ Otətul əskasık

e nahatətəən rəhatəmat nian Setan tatuwa otəmat, məto-inu itəmat iəfak mīn neen əpəh ikin mīn rafin e nətueintən, koatuwin əm e nahməən kitiəh əm.

¹⁰ Məto uarisig lan nəmotəto rəkis nahməən e nian əkuəkīr əm, kən Uhgīn otol nakotəto təwīr mīn e rəhatəmat nəmegəhən, kən mol nakotəsanən e rəhatəmat nahatətəən, motətul əskasik, kən nat kit otəsiuw rəkisən itəmat. Nəwīrən mīn rafin tətisi-pən əm o Uhgīn, kən in təmaun-in itəmat nakotuwa e Kristo məmə nakotuwin e nəhag-əhagən asol rəha nəwīrən rəhan, ne rəhan nəsanənən itəm tətətig lilin.

¹¹ Pəs koatən-iarəp nəsanənən rəha nərəmərəən rəhan, tatuwin matuwin namnun tikə. Əwəh.

Namnun nəghatən

¹² Saelas* itimlau mīn, təmasitu o naoa u, kən ekatehm məmə in piak etəm təwīr, kən rəhak nīpahrienən tətətig lan. İatəte naoa əkuəkīr u kəm itəmat məmə ekiləs-ipər rəhatəmat nətəligən, kən iatən-iarəp məmə natimnat itəm eməte rəkis, koatəghat-in nəwīrən pahrien rəha Uhgīn. Otətul əskasik lan.

¹³ Piatəmat mīn ne wīnitəmat mīn e nīməfak u ikin-u Rom koatən təwīr kəm itəmat.† Uhgīn təmitəpun itəmat mīn ilat. Kən nətik u Mak, in mīn tatən təwīr kəm itəmat.

¹⁴ Otən təwīr kəm itəmat mīn tahmen məmə itəmat kitiəh əm e Kristo.

Pəs Uhgīn otawte-in rəhan nəməlinuən kəm itəmat rafin u netəmim rəha Kristo.

5:9: Efes 6:10-18; Jem 4:7 **5:9:** Efes 6:11-13; Jem 4:7 * **5:12:** Nəghatən Kris tatən nərgin u məmə, “Silfanus” itəm in nərgin əkuəkīr u “Saelas.” **5:12:** Wək 12:2,25; 13:13; 15:22,30 † **5:13:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Pətan itəm tətətig Papilon,” məto nīpətin məmə “nīməfak əpəh Rom.” E nian rəha Oltesteman, Papilon in taon asol kit itəm nepətən ne nəsanənən rafin rəha nətueintən tətətig lan, kən netəmim ikin koatol tikimīr kəm netəmim mīn rəha Uhgīn. Kən tahmen-pən əm e nian rəha Jemes, Rom tatərəməre e latuənu mīn rafin matətəhau netəm koatəfak kəm Uhgīn. **5:13:** Wək 12:2; 2 Tim 4:11

2 Pita

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Pita təməte Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 2 Pita

?Pah təməte naoa u? Pita təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm netəmim rəha niməfak.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pita titun məmə otəsuwəhən timis, kən molkeike məmə otos-ipən rəhan namnun nəghatən kəm niməfak.

?Təməte naoa u o naka? Tolkeike məmə otəhgaiir kən mægətun netəmim rəha niməfak məmə iəgətun eiuə min okotuwa ilugin elat. Məto niməfak otəkəike matətul əskasik matətəu-pən əm nəgətunən itəm tətuatip. Kən molkeike məmə nahatətəən rəhalat e Iesu otəkəike muwa məskasik, kən nitunən rəhalat o Iesu otəkəike məwiə.

*Pita təman təwir kəm ilat
(Jut 4-13)*

¹ Io Saimon Pita, io slef ne aposol rəha Iesu Kristo. Iatən təwir kəm itəmat itəm nəmotos nahatətəən itəm in təwir tahmen e rəhatimat. Nəmotos nahatətəən əh e nolən ətuatip rəha rəhatat Uhgın ne Iosmegəh, inu Iesu Kristo.

² Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwirən ne nəməlinuən taprəkis agin kəm itəmat məto-inu nəkotitun Uhgın, ne Iesu rəhatat Iərəməərə.

Uhgın təmaun-in ilat məmə rəhan min netəmim

³ E nəsanənən rəha Uhgın, təmos-ipa kəm kitat natimnat rafin itəm okotəkəike kos rəha nəmegəhən ne nolən min itəm kotətuatip kən Uhgın tolkeike. Tatos-ipa e nitunən rəhatat ron. In təmaun-in kitat e rəhan atip əm nəsanənən ne nəwirən.

⁴ Kən e nəsanənən ne nəwirən rəhan, in təmos-ipa rəhan nəniəkisən min itəm iahgin kən məwir pik. Təmos-ipa nəhlan məmə e nəniəkisən min əh, nəkotitun nuwamən motol kitəh e nolən rəha Uhgın, kən motagim rəkis e nəratən rəha nətueintən itəm təmisi-pən e nolkeikeən rat min e niki netəmim.

⁵ Kən tol nəhlan, nəkotəkəike motalkut pik məmə nolən rəhatəmat otuwa təwir agin. Rəhatəmat nahatətəən əh-ikin, kən nəkotəkəike motol min nolən min u: otol təwir kəm netəmim, kən otos nitunən,

⁶ otehm wir rəhatəmat nətəligən ne rəhatəmat nolən min; kən otətul əskasik e Uhgın nian nəratən tatuwa, kən otos-ipən rəhatəmat nəmegəhən rafin kəm Uhgın kən motol nəwian,

⁷ kən otolkeike iəfak min, kən otolkeike netəmim rafin.

⁸ Təwir məmə nəkotol nolən min əh, məto-inu nian nəkotol motol motol ilat, kən rəhatəmat nitunən e rəhatat Iərəməərə Iesu Kristo otəe-in noan e nəmegəhən rəhatəmat.

⁹ Məto okəmə etəmim kit təsolən ilat, kən in tahmen e suah kit itəm təruru nuag-pənən isəu, o kəm-naka niganəmtin təpis, kən in təmaluin məmə Uhgın təmafəl rəkis nolən rat min rəhan aupən.

¹⁰ Tol nəhlan piak min ne winik min, nəkotəkəike kalkut əskasik məmə nəkotol nolən min əh, kən ilat okotəgətun məmə nipahrienən, Uhgın təmitəpun itəmat, kən maun-in itəmat məmə rəhan netəmim. Məto-inu okəmə nəkotol natimnat min əh, kən okul nəsotəmeən nian kit,

¹¹ kən Uhgın nikin otagien məmə oterəh e toa otəmat məmə nəkotitun nuwinən ikin itəm Iesu Kristo, rəhatat Iərəməərə ne Iosmegəh, in otərəməərə lilin ikin.

¹² Tol nəhlan, nian rafin ekəkəike matən-ipinə natimnat min u kəm itəmat məmə nikitəmat otəht min, nat əpnapin nəkotitun ilat, kən motətul tiəkis e nīpahrienən itəm nəmotos rəkis.

¹³ E nian iakatəmegəh e nətueintən u, nīkik təht məmə tətuatip məmə ekən-iarəp min natimnat min əh məmə nikitəmat otəht min,

¹⁴ məto-inu ekitun məmə otəsuwəhən ekimis, tahmen məmə rəhatat Iərəməərə Iesu Kristo təmol əp ətuatip kəm io.

¹⁵ Kən ekəkəike malkut pik roiu məmə onəsotaluinən natimnat min u nian oekimis rəkis.

¹⁶ Nian emotən-iarəp kəm itəmat məmə Iesu Kristo otuwa min e nəsanənən, eməsənən namsu min itəm suah kit təmol e rəhan əm nətəligən, məto itiməhal eməhaləplan ətuatip e niganəmtitiməhal məmə rəhan nəsanənən ne nəhag-əhagən in ilis agin.

¹⁷⁻¹⁸ Itimat min Iesu əpəh ilis e nitot rəha Uhgın nian Uhgın Tata təmos-ipən nisaiian kəm in, kən mol in nəhag-əhagən tasiə miet e nīpətın, kən təməto nəwia Uhgın u Nəhag-əhagən Asol təmən kəm in məmə, “Inu nətik itəm iakolkeike, nīkik tagien pik ron.” Itiməhal atip eməhaləto nəwian əh təmisi-pən e nego e neai.

¹⁹ Natimnat min əh təmol itimat ekotitun wir məmə nəghatən rəha ien min aupən in nīpahrienən. Kən təwir məmə itəmat min onəkotəto wir nəghatən əh. In tahmen e lait kit tətasiə e napinəpən, mətoarus-pən tian, kən fetukai tinər e nikitəmat.

²⁰ Kən nat asol e natimnat min u, nəkotəkəike motitun məmə nəghatən rəha ien min e Naoa Rəha Uhgın, ien kit təməsən atipən nəghatən min əh,*

²¹ məto-inu nəghatən rəha ien min təsisi-pənən e nətəligən rəha netəmim əm, məto netəmim kəmotən-iarəp nəghatən itəm təmisi-pən e Uhgın nian Narmın Rəhan təmek nīkilat.

2

Iəgətun eiueiuə min

¹ Məto ien eiueiuə min əh-ikin e niki netəm Isrel aupən, kən e nolən kitiah əm, iəgətun eiueiuə min okotuwa min e nikitəmat. E nolən anion, okotən-iarəp nəgətunən eiueiuə min itəm otərəkin rəhatəmat nahatətən, kən taprəkis-in nat u, ilat okotəuhlin məntaalat o rəhalat Etəm-iasol, nat əpnapin in təmos-nəmtin ilat. Kən otəsuwəhən, Uhgın otərəkin ilat e nalpinən itəm ilat atip əm koatiuw-pa.

² Kən netəmim tepət okotətəu-pən nolən rat min rəhalat itəm tol naulisən. Kən tol nəhlan, netəmim tepət okotən rat suatip rəha nīpahrienən.

³ Kən məto-inu ilat iaumis min o mənı, kən okotos rəhatəmat natimnat e nolən eko-eko e noanage min itəm kəmotisi-pən əm e nətəligən atip əm rəhalat. Nuwəh agin, Uhgın təməni-iarəp nalpinən rəhalat, kən otəsuwəhən in otərəkin ilat.

⁴ Itəmat nəkotitun məmə in otol nalpinən əh məto-inu nəmotəplan nolən rəhan aupən. Nian nagelo min kəmotol təfagə, Uhgın təsaskəlım əmən rəhalat nalpinən, məto təmərakin-pən ilat e nīpəg asol teiuaiu agin, ikin rəha netəm kotərat, kən təməlis ilat e sen, kən kotatig e napinəpən mətoarus-pa in otələhəu nəghatən o nalpinən rəhalat.

⁵ Kən Uhgın təməsaskəlım-əməni nalpinən rəha netəmim aupən itəm kəmoatəht nəwian e nian rəha Noah, məto təməhamnu ilat e naruəh asol itəm təməiu. Məto Noah təmətən-iarəp nəghatən rəha nolən itəm tətuatip e niganəmti Uhgın, kən Uhgın təmosmegəh in, ne rəhan netəmim sepın.

1:14: Jon 21:18-19; 2 Kor 5:1 **1:16:** Mat 17:1-5 **1:17-18:** Mat 17:5; Mak 9:7; Luk 9:35 * **1:20:** Suatip kit min o nəuhlinən nəghatən Kris e 1:20 tol nəhlan: “Kən nat asol e natimnat min u, nəkotəkəike motitun məmə suah kit tikə məmə, in pisin əm otən nīpəti nəghatən rəha ien min itəm kəməte e Naoa Rəha Uhgın,” **1:21:** 2 Tim 3:16; 1 Pita 1:11-12 **2:1:** Mat 24:11; Jut 4 **2:4:** Jut 6 **2:5:** Jen 6–8; 2 Pita 3:6

⁶ Kæn Uhgîn tæmol nalpînæn o nêratæn ræha netæm Sotom ne Komora, kæn tæmaan taon mil æh e nigæm, kioal næmtap lan. Inu tatægætun nat naka itæm otol kæm netæm min u itæm koatæht næwian.

⁷ Mæto in tæmosmegæh Lot. Suah æh in etæm tætuatip e nigænæmti Uhgîn, kæn nîkin titahmæ o nolæn rat min itæm tol naulisæn ræha netæm min æh-ikîn æh u kæmoatæht næwia Uhgîn.

⁸ Kæn in tæmætatiġ ilat min ilat, kæn nian rafin in tæmæplan nolæn rat min ræhalat, kæn matæto næghatæn rat min ræhalat, kæn nian rafin æm, nîkin itæm tætuatip æm, tæmahmæ pik o nolæn rat min ræhalat.

⁹ Natimnat min æh tatægætun mæmæ Iæramæra Uhgîn titun nosmegæhæn netæmim itæm kotahatætæ lan, kæn titun næmki-rækisæn ilat e nêratæn itæm kotatiġ lan. Mæto netæmim itæm kæsotætatuatipæn, Uhgîn titun naskælimæn mol nalpînæn kæm ilat roiu muwîn mætoarus nian in otælæhæu næghatæn o nalpînæn ræha netæmim.

¹⁰ Uhgîn otol nalpînæn kæm netæm rat rafin, mæto in otol nalpînæn asol kæm netæmim itæm koatol natimnat ræha naulisæn itæm nipætilat tolkeike mæmæ okotol, kæn natimnat u koatol ilat tamkimik, kæn netæm min æh koatapæs næramæraæn rafin.

Netæm min æh kotausit mæsotæginæn nat kit, kæn mæsotæginæn næn ratæn natimnat e nego e neai itæm koatæmegæh u ilat ilis pik.

¹¹ Nat ænnapîn nagelo min, itæm ilat kotæsanæn kæn nahgilat tepæt taprækis-in netæm min æh, mæto nagelo min kæmæsotæhaiæn natimnat ilis pik æh, mæsotætu-pænæn næghatæn kit elat e nigænæmti Iæramæra Uhgîn.

¹² Mæto netæm min æh koatæn rat natimnat itæm kæsotitun wiræn. Ilat kotahmen e nat iarupîn min, itæm ræhalat nætæligæn tikæ, mæto koatol æm nat itæm nipætilat tolkeike. Nat iarupîn min æh kæmotaiir mæmæ netæmim okotarupîn-in ilat motohamnu ilat. Kæn Uhgîn otærækin min netæm rat min æh tahmen e nat iarupîn min æh.

¹³ Uhgîn otætou ilat e nêratæn mæto-inu ilat kæmotol nêratæn kæm netæmim.

Kæn iægætun eiueiuæ min æh, nikilat tagien mæmæ okotagwæn ne motænim pik, sænæmæ lapîn æm mæto e nærauiægæn. Ilat kotahmen e napînæn e nimæhan, o kotahmen e nimægæm itæm tatol aulis itæmat, moatærækin nærgi nimæfak. Kotuwa motagwæn itæmat min ilat, mæto koateiuæ-in itæmat, moatol nolæn tærat.

¹⁴ Nian rafin ræhalat nætæligæn tatuwîn o naklæh-inæn nipitan itæm ræhalat nætæligæn timætiġ æm, kæn nian rafin koatol tæfagæ rat mæsotapæsæn. Koatiuw rækis netæmim itæm ræhalat nætæligæn tætalIWæk-aliwæk, koatuwîn e nolæn rat ræhalat. Ilat koatægætun atip ilat e nolæn ræha naumisæn. Uhgîn tæmæn rækis nalpînæn ræhalat.

¹⁵ Ilat kæmotapæs suatip itæm tætuatip, kæn moteko motætæu-pæn suatip ræha Palam næti Peor, itæm tæmolkeike pik nosæn mæni e nolæn tærat.

¹⁶ Mæto togki kit tæmæhai o ræhan nolæn tærat min. Kitat kotitun mæmæ togki tæsægætæn, mæto Uhgîn tæmol mæmæ togki tatægæt e nîki etæmim mæmæ otæn-iahou nolæn eko-eko ræha ien u.

¹⁷ Iægætun eiueiuæ min æh kotahmen e næmti næhau itæm tæmamir, o kotahmen e nimal napuæ itæm nimætag asol tæmæmki-rækis, kæn nuhæn tikæ lan, mæto-inu nægætunæn ræhalat kotærat. Uhgîn tæmælæhæu kalin napinæpæn asol mæmæ ræhalat.

¹⁸ Ilat koatægæt ausit e næghatæn itæm nipætîn tikæ. Koatægæt e næghatæn min ræha nolæn min itæm nipæti netæmim kotolkeike, kæn moatiuw-pa netæmim kotuwa e nêratæn itæm kæmotiet wi æm lan.

¹⁹ Koatæn-iækis mæmæ netæmim kotitun nætæu-pænæn natimnat itæm ilat kotolkeike, lou kit tikæ lan. Mæto ilat atip slef min ræha nolkeikeæn rat min ræhalat, mæto-inu suah kit in slef ræha nat naka itæm tætaræmæra lan.

²⁰ Məto okəmə kotagim rəkis e nəratən rəha nətueintən nian kotitun İərəmərə ne İosmegəh rəhatat İesu Kristo, kən uarisig lan kotitəlig e nolən rəha təfagə rat, motuwa slef rəhan, ilat kotatig e nəratən itəm in tərət taprəkis-in itəm in aupən.

²¹ Okəmə ilat kəmotəruru aɡin suatip rəha nolən ətuatip, in təməwır pik olat, taprəkis məmə ilat kınotitun suatip əh kən uarisig lan kotəuhlin məntaalat o nəghatən rəha Uhgın itəm kəmos-ipən kəm ilat.

²² İlat koatol məmə nimaa nəghatən mil u kueia mioal nıpahrienən elat. Katuən məmə, “Kuri kit təmitəlig muwın matun nat itəm in təmeoa-in rəkis,” ne “Pikəs itəm təmaig məruən, kən mitəlig mın muwın mətaig e nəmit.”

3

Nian rəha İərəmərə

¹ İolik mın, inu rəhak naoa itəm tatol kəiu lan tatimnə otəmat. Eməte ilau kərən məmə nikitəmat otəht mın natimnat mın əh, kən məmə katuəhgair itəmat mol nətəligən rəhatəmat tətuatip.

² İakolkeike məmə onəkotətəlig-in mın nəghatən mın itəm ien mın rəha Uhgın kəmotən aupən, ne nəghatən rəha İərəmərə İosmegəh rəhatat itəm rəhatəmat aposol mın kəmotən-iarəp kəm itəmat.

³ Nat kit itəm nakotaupən motitun məmə, e nian Namnun Nian tatuwa iuəhkır, netəmim neen okotuwa itəm kotətəu-pən əm nat nıpətılal tolkeike məmə okotol, kən ilat okotəghat ausit motən rat nəghatən rəha Uhgın.

⁴ Okotən məmə, “?Tahro? ?Təmən-ıəkis rəkis məmə otuwa mın, məto in hiə? E nian itəm tıpitat mın kəmotimis mətoarus-pa u-roiu, natimnat rafin tahmen-ahmen əm. Kən aupən aupən aɡin, nian Uhgın təmol nətueintən mətoarus-pa roiu, natimnat rafin kotahmen-ahmen əm.”

⁵ Koatəghat nəhlan, məto ilat kəsotolkeikeən məmə okotətəlig-in məmə e nəghatən rəhan, Uhgın təmol neai ne nətueintən. Kən mol nəptən tiet iluɡin e nəhau, kən mos nəhau mol ikın mın rafin e nətueintən.

⁶ Kən təmatig mos mın nəhau əh mau-təlimin mərəkin nəptən aupən ikın lan.

⁷ Kən nəghatən əh rəha Uhgın tətəskəlim neai ne nıməptən kətuatig roiu, kən ilau okətuatig mətoarus-pa nian in otaan ilau e niɡəm e nian rəha nakılən ne nalpınən rəha netəm koatəht nəwia Uhgın.

⁸ Məto io mın neen, sotaluinən nat kitiəh u məmə, e nətəligən rəha İərəmərə Uhgın, nian kitiəh in tahmen e nup wan-taosan, kən nup wan-taosan in tahmen e nian kitiəh.

⁹ Netəmim neen, nıkilat təht məmə Uhgın təpou o nol uəhaiən nəniəkisən rəhan, məto sənəmə tol nəhlan. Rəhan nətəligən təfəməh otəmat, kən təsolkeikeən məmə in otərəkin etəmim kit, məto tolkeike məmə netəmim rafin okotəuhlin məntaalat o nolən rat mın rəhalat motitəlig-pən ron.

¹⁰ Məto Nian Rəha İərəmərə otuwa tahmen e etəmim təmuwa məmə otakləh, otuwa e nian itəm etəmim təruru. E nian əh, kotətə nərkərıkən asol, kən neai otikə. Kən niɡəm otus mərəkin mitgar, ne məwig, ne məhau mın, kən niɡəm otus nətueintən ne natimnat rafin kotatig lan, kotikə aɡin.

¹¹ Kən məto-inu Uhgın otərəkin rafin aɡin natimnat mın əh e nolən əh, itəmat nəkotəkəike motətəlig-in nolən rəha nəmegəhən rəhatəmat. Nəkotəkəike motətəu-pən suatip itəm nəmegəhən rəhatəmat okotətəuatip e niɡanəmti Uhgın, kən nəmotələhəu kalın məmə rəhan.

¹² Nīkitāmat otākāike magien o nian əh itəm tatuwa, kən motol natimnat itəm okotol nian əh otuwa uəhai əm. E nian əh, nigəm otus mərəkin neai, kən nəgəpanən otol mitgar, ne məwig, ne məhau mīn okotaiəh motikə.

¹³ Məto Uhgīn təmən-iəkis məmə otol neai wi ne nətueintən wi, ikin rəha netəmim itəm kotətuatip e nigənamtīn. Kən koatəsahgin nat əh o nəniəkisən əh.

¹⁴ Tol nəhlan, io mīn neen. Kən məto-inu nakoatəsahgin nian əh itəm tatuwa, otalkut əskasik məmə Uhgīn otəsehmən napinən kit e nəmegəhən rəhatəmat, kən təfagə rat kit tikə lan, kən nəkotatig e nəməlinuən itəmat mīn.

¹⁵ Nəkotəkāike motos e rəhatəmat nətəligən nat u məmə, nolən rəha nətəligən əfəməh rəha Iərəməərə otat, tatol məmə in otosmegəh netəmim neen mīn. Inu tahmen e nəghatən itəm piətat wīr Pol təməte kəm itəmat e nenatigən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm in.

¹⁶ Tatəghat-in natimnat mīn əh e naoa mīn rafin rəhan. E naoa mīn əh, natimnat neen əh-ikin itəm tiəkis məmə okotitun. Kən netəm kəsotolən skul məsotitunən nat, kən rəhalat nətəligən tətaliwək-aliwək, ilat koatəuhlin nəghatən mīn rəha Pol, e nolən kitəh əm itəm koatəuhlin nəghatən rəha naoa neen mīn rəha Uhgīn. Kən Uhgīn otərəkin ilat ron.

Namnun nəghatən

¹⁷ Kən tol nəhlan, io mīn neen. Məto-inu nəkotitun rəkis nat u, otaiir məmə nəghatən alməl rəha netəmim itəm koatəht nəwia Uhgīn, okəsotiuw-rəkisən itəmat e ikin rəhatəmat nahatətəən təkasik ikin, kən nakoatəme e rəhatəmat nahatətəən.

¹⁸ Məto otol rəhatəmat nahatətəən təwiə məskasik e nitunən rəha Iərəməərə ne Iosmegəh rəhatat Iesu Kristo, kən təwiə mīn e nəwīrən itəm tətawte-in kəm itəmat. !Pəs kotənwiwi in nian rafin, roiu tatuwin matuwin namnun tikə! Əwəh.

1 Jon

Naoa itəm Jon təmaupən mətə

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u 1 Jon

?Pah təmətə naoa u? Aposol Jon təmətə naoa u. In pia Jemes, kən ilau nətī Sepeti mil. In kit rəha netəm tuelef rəha Iesu. Kən in etəm u itəm Iesu tolkeike pīk. In təmətə naoa mīn u: Namnusən Təwīr Itəm Jon Təmətə, 1 Jon, 2 Jon, 3 Jon, ne Nol Əpən.

?Təmətə tatuwīn kəm pah? Təmətə naoa u tatuwīn kəm netəmim rəha niməfak mīn ikīn mīn rafīn. In tolkeike məmə netəmim ikīn kitīəh-kitīəh okotafīn, kən motahl-īpən naoa u tatuwīn e niməfak mīn ikīn pīsīn pīsīn mīn.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Netəmim neen kotəmə Iesu Kristo sənəmə in Nətī Uhgīn pahrien itəm təmuwa etəmim pahrien kit. Koatən məmə narmin rəha Kristo təmuwa e nīpətī suah əh Iesu nian Jon Baptaes təmol baptaes lan. Kən narmin rəha Kristo tiet e nīpətī Iesu, uarisig tīmīs e nig kəməluau. Məto nəgətunən əh in neiuəən. Kən moatəgətun məmə nolən rat in tikə. İlat neen kotəmə təwīr əm məmə netəmim okotol əpnapīn əm nolən rat məto-inu e rəhalat nəgətunən, nīpətī etəmim in nat əpnapīn əm. Nərgī nəgətunən mīn əh, kətaun-in məmə “Nostisisim.”

?Təmətə naoa u o naka? Təmətə naoa u məmə otəgətun mīn nəghatən itəm tətuatīp, kən məmə otən-iarəp neiuēiuə mīnən rəha iəgətun eiuə mīn. Kən təməgətun məmə nolkeikeən in nat asol. Kən molkeike məmə otasitu, kən mol nahatətən rəha iəfak mīn tuwa məskasīk kən motītun wīr məmə Uhgīn təmosmegəh pahrien ilat, kən ilat moatos nəmegəhən līlīn.

Nəghatən Megəh

¹ Nəghatən rəha nəmegəhən* təmaupən matīg e nətuounən nian,† inun, itimat‡ emotəto kən motəplan e nīganəmtītīmat ətuatīp. § Emotehm, kən motek e nelmtītīmat ətuatīp. * In un, in nəghatən rəha nəmegəhən itəm ekoatəghat-in, moatən-iarəp.

² Nəmegəhən əh təmīet-arəpa;† emotehm kən moatətul-arəp o nən-iarəpən,‡ kən moatən-īpīnə kəm itəmat məmə in nəmegəhən līlīn, in təmətātīg ilau Tata Uhgīn kən təmīet-arəpa otīmat. §

³ Ekoatən-iarəp kəm itəmat natīmnat mīn itəm emotehm kən motəto rəkīs, məmə itəmat mīn onəkotuwa kol kitīəh kitat mīn itəmat. Okotuwa kitīəh kitat Tata Uhgīn ne Nətīn, Iesu Kristo.*

⁴ Ekoatəte natīmnat mīn u məmə otol nagīenən e nīkitat tər mərioah.

Okotaliwək e nəhag-əhagən

⁵ Nəghatən u inu, itimat emotəto ron kən ioatən-īpīnə kəm itəmat, məmə Uhgīn in nəhag-əhagən,† kən napīnəpən tikə agīn lan.

⁶ Okəmə kitat kotəmə kīnoatol kitīəh kitat mīn, məto kitat kotaliwək e napīnəpən,‡ kən koateiuə, kən məsotātīgən e nīpahrienən. §

* **1:1:** Jon 14:6 † **1:1:** Jon 1:1,3 ‡ **1:1:** Naoa u, Aposol Jon in təmətə. Kitat kotəruru təmətə kəm pah. Nat əpnapīn məmə in tatən pīk “itimat,” məto Jon pīsīn əm təmətə. Tatən itimat, matəghat-in atīp in ne aposol mīn neen. § **1:1:** Luk 24:48; Jon 1:14; 19:35; 2 Pita 1:16; 1 Jon 4:14 * **1:1:** Jon 20:27 † **1:2:** Jon 1:1-4; 11:25; 14:6 ‡ **1:2:** Jon 15:27 § **1:2:** Jon 1:1-4 * **1:3:** 1 Kor 1:9 † **1:5:** 1 Tim 6:16 ‡ **1:6:** Jon 3:19-21; 8:12; Efes 5:8; 1 Jon 2:11 § **1:6:** 1 Jon 2:4; 4:20

⁷ Mæto in tətatig e nəhag-əhagən, kən okəmә kotaliwək e nəhag-əhagən tahmen lan,* kən kitat koatol kitiah kitat min, kən kitat okotarutuəh† ‡ e nolən rat min rafin e nita Nətin, Iesu.

⁸ Okəmә kitat kotəmә sənәмә kitat nol təfagə rat,§ kitat koateiuə-in atip əm kitat min, kən nıpahrienən tikə etat.*

⁹ Uhgın in etəm kitun nagileən lan, kən rəhan nolən in tətuatip əm.† Tol nəhlan, okəmә kitat kotən-ipən nolən rat min rəhatat kəm Uhgın,‡ kən in otafəl kitat kən maluin rəhatat nolən rat min, kən maruətuəh rəkis in nolən rat min rafin rəhatat mə okotətuatip e nıganəmtin.§

¹⁰ Okəmә kitat kotəmә kəsotol agın-əhən nolən rat, kən kitat koatən neiuəən e Uhgın, kən rəhan nəghatən təsatig agın-əhən e nəmegəhən rəhatat.*

2

Iesu Kristo in etəmim rəha nasituən etat

¹ Rəhak nisualkələh min,* iatəte natımnat min u kəm itəmat, matən-iəhau itəmat məmə onəsotolən nat tərət. Mæto okəmә suah kit otol nolən rat, rəhatat kit əh-ikin etəm tatəghat rəhatat lan kəm Tata Uhgın,† inu Iesu Kristo in Etəm Tətuatip.

² In un, itəm təmol sakrifais atip e rəhan nəmegəhən o rəhatat nolən rat min, kən o nat u, neməha otəsol minən Uhgın.‡§ Kən təməsolən o rəhatat pisin əm nolən rat min, mæto rəha netəmim rafin agın-əh e nətueintən.*

³ Kitat okotitun əsas məmə kotitun Uhgın† okəmә kitat koatol nəwian.‡ §

⁴ Etəm u tatən mə “Ekitun Uhgın,”* mæto təsolən nəwian, in ieiua, kən nıpahrienən tikə lan.†

⁵⁻⁶ Mæto etəm un tatol rəhan nəghatən,‡ nolkeikeən rəha Uhgın təmatig minıp wır pahrien e nıkin.§ Etəm u itəm tatən məmə tatəper-ipən lan,* otəkaike mətəp suatip kitiah əm itəm Iesu təmitəp.† Nolən u tatəgətun əsas‡ məmə kitat koatatig lan.§

Kitat kotəkaike motol nolkeikeən kəm kitat min

⁷ Nıkkik keike min, io esəteən nəghatən wi kit kəm itəmat məmə onəkotol, kən mæto iatəte in oas* itəm nəmotos rəkis e nətuounən, nian nəmotəto nımnusən təwır;† nəghatən oas u in nəghatən nınəmotitun.

⁸ Mæto e nehmən kit min, nəghatən u itəm iatəte tatımnə otəmat məmə onəkotol, in tatəuhlin məmə nəghatən wi,‡ mæto-inu kınəplan e suatip wi kit e nəmegəhən rəha Iesu ne

* **1:7:** Aes 2:5 † **1:7:** Okəmә kotarutuəh e nıganəmti Uhgın, okotən-iarəp əm təfagə rat min kəmotol kəsotahmenən e nıganəmti Uhgın. Mæto sənəmә tahmen e narutuəhən itəm kətaig e nien o nos-irəkisən nətuakəmən kit e nıpətıtəm. Kitat okotəkaike motarutuəh e nita Iesu, məmə in otos-irəkis nolən rat min rəhatat. Tol nəhlan, kitat kotətuatip, motarutuəh e nıganəmti Uhgın, in təsəplanən nolən rat rəhatat, mæto-inu nita Iesu təmafəl rəkis. ‡ **1:7:** Hip 9:14; Nol Əpən 7:14 § **1:8:** Jer 2:35; Rom 3:9,19; Jem 3:2 * **1:8:** 1 Jon 2:4 † **1:9:** E naluinən nolən rat rəha nol təfagə min, Uhgın in tatol e nətuatipən, mæto-inu nımisən rəha Iesu in təmətou rəkis nolən rat min. Tol nəhlan, tətuatip məmə Uhgın otaluin nolən rat min rəhatat mətafəl rəkis. ‡ **1:9:** Sam 32:3-5; 51:2; Prov 28:13 § **1:9:** Jer 31:34; Maeka 7:18-20; Hip 10:22 * **1:10:** Jon 5:38 * **2:1:** 1 Tes 2:11 † **2:1:** Rom 8:34; 1 Tim 2:5; Hip 7:25 ‡ **2:2:** Rom 3:25; 1 Jon 4:10 § **2:2:** Iesu in təmol sakrifais atip e nəmegəhən rəhan o rəhatat nolən rat min, kən o nat əh, neməha təsol minən Uhgın. Iesu in sakrifais, kən in pris min itəm təmol sakrifais u. Iesu təsəpəhən o Uhgın məmə otən məmə kitat kəməsotolən nolən rat kit, mæto tatəpəh o Uhgın məmə otəplan kitat məmə kitat netəm rəhatat nolən rat min kəmotos rəkis nalpınən. Neməha rəha Uhgın, Kristo in təmos, təmol sakrifais atip e rəhan nəmegəhən. Kən nat u, in tınahmen. * **2:2:** Jon 3:17 † **2:3:** 1 Jon 4:13; 5:2 ‡ **2:3:** Nolən nəwian un, təsolən kitat kotətuatip, mæto tatəgətun əm məmə kitat kotitun Uhgın. § **2:3:** Jon 14:15 * **2:4:** Taet 1:16; 1 Jon 3:6; 4:7,8 † **2:4:** 1 Jon 1:6,8 ‡ **2:5-6:** Jon 14:15 § **2:5-6:** 1 Jon 4:12 * **2:5-6:** Nian tatən məmə suah kit tatəper-ipən e Iesu, nıpətın u məmə in tətatig lan məsietən, tətisi-pən lan, tatətul-pən ron, tatos rafin nəsanənən rəhan ron, tatəgile lan, tatılpin ilau min. † **2:5-6:** Mat 11:29 ‡ **2:5-6:** 1 Jon 2:3 § **2:5-6:** Jon 15 * **2:7:** Dut 6:5; Lev 19:18 † **2:7:** 1 Jon 2:24; 3:11,23; 4:21; 2 Jon 5,6 ‡ **2:8:** Jon 13:34

rəhatəmat. Məto-inu roiu, napinəpən tınatagim, § kənu nəhag-əhagən pahrien* tınatasia rəkis.†

⁹ Kən etəm u tatən mə in tətətig e nəhag-əhagən məto tatətəhau pian,‡ in tətətig əh e napinəpən. §

¹⁰ Etəmim u itəm tolkeike pian, in tatətul e nəhag-əhagən,* kən nat kit tikə e nikin məmə otapitətəl lan, morin.†

¹¹ Məto etəmim u itəm tetəhau pian, in tətətig e napinəpən,‡ kən mətan e napinəpən, kən məruru ikin tatuwin-pən ikin, məto-inu napinəpən tatohamis niganəmtin. §

¹² Rəhak nisualkələh min, iatəte naoa u kəm itəmat, məto-inu Uhgın təmafəl rəkis nolən rat min rəhatəmat o nat u itəm Iesu təmol.

¹³ Tata min, iatəte nat u kəm itəmat, məto-inu itəmat nəmotitun in, itəm təmaupən matig e nətuounən.*

Netəm aluə min, iatəte nat u kəm itəmat, məto-inu itəmat nəmotol win† e etəm rat, Setan.

¹⁴ Nisualkələh, eməte nat u kəm itəmat, məto-inun nəmotitun Tata Uhgın.

Tata min, eməte nat u kəm itəmat, məto-inu itəmat nəmotitun in, itəm təmaupən matig e nətuounən.‡

Netəm aluə min, eməte nat u kəm itəmat, məto-inu itəmat nakotəsanən, § kən nəghatən rəha Uhgın tətətig e nikitəmat, kən nəmotol win e etəm rat, Setan.*

Sotolkeikeən natimnat rəha nətueintən

¹⁵ Sotolkeikeən nətueintən† o natimnat min rəha nətueintən. Okəmə suah kit tatolkeike nətueintən, kən nolkeikeən rəha Tata Uhgın təsatigən e nikin.‡

¹⁶ Məto-inu natimnat rafin e nətueintən u, təsisi-pənən o Tata Uhgın, məto rəha nətueintən əm. Natimnat u rafin rəha nətueintən, ilat u, naumisən o natimnat rəha nıpətətəm əm, § kən naumisən o natimnat itəm tatiuw rəkis niganəmtitəm,* ne nausitən o rəhan nautə min ne nepətən.

¹⁷ Kən nətueintən u otəpanikə. Kən naumisən o nautə min otəpanikə. Kən naumisən o nolən min rəha nətueintən itəm koatiuw nətəligən rəha netəmim otəpanotikə.† Məto etəmim itəm tatol nəwia Tata Uhgın,‡ in otətətig lilin.

Tikimır min rəha Kristo kınotuwa rəkis

¹⁸ Nisualkələh, kotegu-pən e namnun nian. § Nəmoatəto məmə tikimır kit rəha Kristo* otuwa.† Kən roiu tikimır min rəha Kristo tepət, kınotuwa rəkis.‡ Tol nəhlan, kitat kotitun məmə inu, kınotege-pən e namnun nian.

¹⁹ Netəm min u, kəmotapəs rəhatat niməfak min § məto-inun ilat sənəmə rəhatat agin-əh min. Okəmə rəhatat agin-əh min, kəməsotietən etat. Məto ilat kəmotiet etat, məmə otəgətun məmə ilat sənəmə rəhatat min.

§ 2:8: Rom 13:12 * 2:8: Jon 1:9 † 2:8: Efes 5:8; 1 Tes 5:5 ‡ 2:9: 1 Jon 3:10,15,16; 4:20,21 § 2:9: 1 Jon 1:5
* 2:10: 1 Jon 3:14 † 2:10: Sam 119:165 ‡ 2:11: 1 Jon 1:6 § 2:11: Jon 11:9; 12:35 * 2:13: Jon 1:1 † 2:13: Jon 16:33 ‡ 2:14: Jon 1:1 § 2:14: Efes 6:10 * 2:14: 1 Jon 2:13; Sam 119:9-11; Jon 5:38; Hip 4:12; 1 Jon 1:10 † 2:15: Rom 12:2 ‡ 2:15: Jem 4:4 § 2:16: Jen 3:6; Rom 13:14; Efes 2:3 * 2:16: Prov 27:20 † 2:17: Hip 12:27 ‡ 2:17: Mat 12:50 § 2:18: Rom 13:11 * 2:18: Tikimır rəha Kristo in 'antichrist' e Inglis. † 2:18: 1 Jon 2:22; 4:3; 2 Jon 1:7 ‡ 2:18: 1 Jon 4:1 § 2:19: Wək 20:30

²⁰ Məto itəmat un, Etəm Tətuatip, in təmətəfiə* kəm itəmat e Narmın Rəha Uhgın,† kən itəmat rafin nəkotitun nat u.

²¹ İatəte nat u kəm itəmat, sənəmə nəkotəruru nıpahrienən, məto itəmat nınotitun rəkis nıpahrienən, kən motitun məmə nıpahrienən təsoe-inən neiuəən.‡

²² ?Pah u in ieuə? Etəmim u itəm tatən məmə İesu sənəmə in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa. Etəmim u inu, in tıkimır rəha Kristo. In təsənən nıpahrienən e Tata Uhgın ne Nətin.§

²³ Etəm təsənən nıpahrienən e Nətin təruru nosən Tata. Etəm tatən nıpahrienən e Nətin, in tatos mın Tata Uhgın.*

²⁴ Pəs nat naka nəmotəto e nətuounən, nian nəmotəto namnusən təwır, otatəper-ıpən əh etəmat tıəkis. Okəmə nat naka nəmotəto e nətuounən otatəper-ıpən etəmat, kən itəmat onakoatəper-ıpən e Nətin, ne Tata Uhgın.†

²⁵ Kən nat u inu, nəmegəhən itulın, in təmən-ıəkis məmə otos-ıpa kəm kitat.

²⁶ İatəte nəghatən mın u kəm itəmat matən-ıarəp netəm mın u itəm okotıuw rəkis itəmat.‡

²⁷ Məto itəmat u, nətəfiəən rəha Narmın Rəha Uhgın itəm nəmotos e Kristo,§ in tətətig əh e nikitəmat. ?Tol nəhlan, pah mın titun nəgətunən nat wi kit kəm itəmat? Narmın Rəha Uhgın tatəgətun natımnat rafin kəm itəmat,* kən nətəfiəən əh rəhan, in nıpahrienən, sənəmə neiuəən. Tol nəhlan, otəper-ıpən əskasık lan,† tahmen-pən əm məmə in təməgətun itəmat məmə nəkotol.

²⁸ Kən roıu əh, nısualkələh, otəper-ıpən lan, məmə nian in otuwa‡ kən kitat kəsotəgınən məsotaulis-inən nıganəmtın§ e rəhan nuwamən.

²⁹ Okəmə nəkotitun məmə in tətətuatıp,* onəkotitun əsas məmə netəmim rafin itəm koatol nolən ətuatıp, ilat u, nenətin mın.†

3

İtəmat u nenəti Uhgın mın

¹ !Oteplan-tu! !Nolkeikeən itəm tepət mahgoau kəm kitat,* itəm Tata Uhgın təmos-ıpa, inun, məmə tətaun-in kitat məmə nenətin mın!† Kən nıpahrienən məmə kitat əh. Netəmim rəha nətueintən kəsotitunən kitat, məto-inun ilat kotəruru Uhgın.‡

² Nıkkik mın, kitat nenəti Uhgın mın u-roıu. Kitat kəsotitunən məmə okotəhrol nulan motol pısın nian Kristo otitəlig-pa. Məto kitat kotitun məmə nian otitəlig-pa,§ kitat okotahmen lan,* məto-inu e nian əh, okotəplan əsas məmə in tol nəhlan.†

³ Kən etəmim itəm tatəgıle məmə otahmen e Kristo, in tətəruətuəh rəkis‡ in atıp nolən mın rəhan,§ məto-inu Kristo in mın in tətətuatıp wır agın.

⁴ Etəmim itəm tatol nolən rat, in tatətgəhl mın lou rəha Uhgın, məto-inu nəghatən u nolən rat, nıpətın u, nətgəhlən lou rəha Uhgın.

⁵ Kən itəmat nəkotitun məmə Kristo təmuwa məmə otos-ırəkis rəhatat nolən rat mın,* məto-inu nolən rat tıkə lan.†

* **2:20:** Netəm İsrəl kotətəfiə-pən e rəhn-kapə pris mın e oel, moatol kən tatəgətun məmə ilat u, sənəmə netəmim əpnəpın əm, məto ilat u, netəmim rəha Uhgın əm, itəm in təmıtəpun o nolən wək u. Kən e nolən kitiəh əm, İesu in tatos-ıpa Narmın Rəha Uhgın kəm netəm mın un itəm koatən nıpahrienən lan, matəgətun məmə Kristo təmıtəpun ilat mə rəhan əm. Netəm mın u itəm koatos nətəfiəən e Narmın Rəha Uhgın, in tahmen e nəmtətin kit məmə ilat u, rəhan mın netəmim. Tatətəfiə-in-pən Narmın Rəha Uhgın elat məmə ilat kotahmen-in nolən wək rəhan. † **2:20:** 1 Jon 2:27; 2 Kor 1:21-22 ‡ **2:21:** 2 Pita 1:12 § **2:22:** 1 Jon 4:3; 2 Jon 1:7 * **2:23:** Jon 8:19; 14:7; 1 Jon 4:15; 5:1; 2 Jon 1:9 † **2:24:** Jon 14:23; 15:4; 1 Jon 1:3; 2 Jon 9 ‡ **2:26:** 1 Jon 3:7 § **2:27:** 1 Jon 2:20 * **2:27:** 1 Kor 2:12 † **2:27:** Jon 15:4 ‡ **2:28:** 1 Jon 3:2; Kol 3:4 § **2:28:** Efes 3:12 * **2:29:** 1 Jon 3:7 † **2:29:** Jon 1:13 * **3:1:** Jon 3:16 † **3:1:** Jon 1:12 ‡ **3:1:** Jon 15:21; 16:2,3 § **3:2:** Kol 3:4; 1 Jon 2:28 * **3:2:** Rom 8:29; 2 Pita 1:4 † **3:2:** Jon 17:24; 2 Kor 3:18 ‡ **3:3:** Tətaruətuəh, nıpətın u, titafəl rəkis. § **3:3:** 2 Kor 7:1; 1 Jon 1:7; 2 Pita 3:13,14 * **3:5:** 1 Jon 3:8 † **3:5:** 2 Kor 5:21

⁶ Tol nəhlan, okəmә kitat koatəper-ipən lan, tol-pən okol kəsotəkəikeən e nolən rat mın. Məto netəm mın un itəm koatəkəike əh e nolən rat mın, tol-pən kotəruru agın-əh in, məsotəplanən in.‡

⁷ Nısualkələh, sotətəlig-inən suah kit teiuə-in itəmat o nat u. Etəm tatol nat ətuatıp, nıpətın u məmə in etəm ətuatıp, tahmen əm e Kristo in etəm ətuatıp.

⁸ Məto etəmim itəm tatakəike əh e nolən rat mın, tatəgətun məmə in rəha Setan u, etəm təmatol nolən rat e nətuounən. § Məto Nəti Uhgın təmuwa o nərəkinən wək mın əh rəha Setan.*

⁹ Netəm mın u itəm kəmotaiir wi mın motuwa nenəti Uhgın mın,† ilat okol kəsotəkəikeən e nolən rat,‡ məto-inu ilat koatos niamitə rəha Uhgın. Kən o nat u, okol ilat kəsotəkəikeən e nolən rat, məto-inu ilat nenəti Uhgın mın. §

¹⁰ Tol mə, kotıtun nənən məmə pah mın u nenəti Uhgın,* kənu pah mın u nenəti Setan.† Etəmim u itəm təsol ətuatıpən, kən in məsolkeikeən pian kit,‡ in sənəmә nəti Uhgın kit.

Kitat kotəike motolkeike kitat mın

¹¹ Nəghatən u inu, nəmotəto e nətuounən e namnusən təwır,§ məmə kitat okotəike motolkeike itat mın.*

¹² Sotolən tikiri Ken, itəm in etəmim rəha Setan kən tohamnu pian.† ?Kən təmohamnu pian o naka? Təmohamnu məto-inun rəhan nolən mın tərət kənu rəha pian, nolən mın in tətuatıp.‡

¹³ Piak mın, narmitəmat təsiwig pikən okəmә netəmim rəha nətueintən u koatətəhau itəmat. §

¹⁴ Okəmә kitat kotolkeike piatat mın, tatəgətun məmə kitat kinotaprəkis-in rəkis nımisən, mınotegu-pən e nəmegəhən.* Məto etəm un nolkeikeən tikə lan, in tətətig əh e nımisən.†

¹⁵ Etəmim un itəm tatətəhau pian‡ in tahmen e etəm tatohamnu itəm,§ kən itəmat nəkotıtun məmə iohamnu itəm, in təsosən nəmegəhən lilin.*

¹⁶ O nat u kitat kotıtun wır məmə nolkeikeən in tol nulan, məto-inun Iesu təmos-ipa rəhan nəmegəhən otat.† Kən e nolən kitiəh əm, təwır mə kitat mın kotos-ipən nəmegəhən rəhatat o piatat mın.‡

¹⁷ ?Okəmә suah kit rəhan natımnat tepət kən pian kit rəhan nat kit tikə, məto in təsasəkitunən pian,§ məsolən nat agın lan, nolkeikeən rəha Uhgın otəhrol nulan matig e suah u?*

¹⁸ Nenətik mın, pəs kitat kəsotənən nolkeikeən e nohlitat əm, məto okotol əp nolkeikeən pahrien e nolən mın rəhatat.†

¹⁹⁻²⁰ Okəmә kotol nəhlan, kən nat əpnəpın okəmә kotəto-pən e nikitat məmə okotos nalpınən, məto kitat okotıtun məmə kotatig e nıpahrienən, kən mem məha-məha nikitat e nıganəmtin. Məto-inu Uhgın in ilis məprəkis-in nikitat, kən in titun natımnat rafın.

²¹ Piak mın, okəmә kotəto-pən e nikitat məmə okəsotosən nalpınən, kitat okəsotaginən e nıganəmti Uhgın,‡

‡ **3:6:** 1 Jon 3:9; 2:4; 5:18; 3 Jon 1:11 § **3:8:** Jon 8:44 * **3:8:** Hip 2:14 † **3:9:** Jon 1:13 ‡ **3:9:** 1 Jon 5:18 § **3:9:** Nıkuti nat tatəwıə noe-in atıpən noan. E suatıp kitiəh əm, Uhgın tatələhəu-pən rəhan niamitə e suah kit, kən in tatəwıə tahmen e nıkuti nat itəm kəməfe e nəmegəhən rəha etəmim un, kən matoe in noan e nolən mın rəha Uhgın. Tol nəhlan, netəmim mın u itəm kəmotaiir wi mın motuwa nenəti Uhgın mın, ilat kəsotəkəikeən e nolən rat. * **3:10:** 1 Jon 3:1,2; Jon 1:12 † **3:10:** 1 Jon 3:8 ‡ **3:10:** 1 Jon 2:9; 4:8 § **3:11:** 1 Jon 2:7 * **3:11:** Jon 13:34-35; 15:12; 1 Jon 4:7,11,21; 2 Jon 1:5 † **3:12:** Jen 4:8 ‡ **3:12:** Prov 29:10 § **3:13:** Jon 15:18,19; 17:14 * **3:14:** Jon 5:24 † **3:14:** 1 Jon 2:9 ‡ **3:15:** 1 Jon 2:9 § **3:15:** Mat 5:21,22; Jon 8:44 * **3:15:** Kal 5:20,21 † **3:16:** Jon 10:11 ‡ **3:16:** Jon 15:13; 1 Tes 2:8 § **3:17:** Dut 15:7,8; Jem 2:15,16 * **3:17:** 1 Jon 4:20 † **3:18:** Esik 33:31; Rom 12:9 ‡ **3:21:** Efes 3:12; 1 Jon 5:14

22 kən motos natimnat rafin ron itəm koatətapəhin-pən,§ mətə-inu kitat koatol nəwian* kən moatol nolən itəm in tolkeike.†

23 Kənu nəghatən u rəhan tatən məmə kotəkəike motahatətə e Nətin,‡ Iesu Kristo,§ kən motolkeike kitat mīn, tahmen məmə inu in təmən mihin kəm itat.*

24 Netəm mīn u itəm koatol nəwian,† ilat koatəper-ipən lan,‡ kən in tatəper-ipən elat. Kən kitat kotitun məmə in tətətig e nikitat, mətə-inun Narmīn Rəha Uhgīn itəm in təmos-ipa, in tatəgətun kəm kitat.§

4

Onakakil mehm mətīg narmīn mīn

1 Nīkik mīn, okəmə etəmim kit tatən məmə Narmīn Rəha Uhgīn tətətig lan, matol in tatən-iarəp rəhan nəghatən, kən təwīr pīk məmə onəkotehm wīr motakil mətīg məmə narmīn əh tətətig lan, in rəha Uhgīn pahrien, o sənəmə rəha Uhgīn.* Kitat okotəkəike motəplan wīr mətə-inun ien eiueiuə mīn tēpət kīnotiet rəkis moatəghat e nətueintən.†

2 O nat u, itəmat onəkotitun əsas məmə in Narmīn Rəha Uhgīn itəm tətətig e etəmim kit, inun, Narmīn itəm tatən-iarəp məmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa, kən in təmuwa e nīpətīn,‡ narmīn əh in Narmīn ətuatīp rəha Uhgīn.§

3 Mətə etəmim kit itəm təsən-iarəpən məmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa, narmīn rəha etəmim əh, sənəmə rəha Uhgīn. Inəh, in narmīn rəha tīkīmīr rəha Kristo,*† itəm nīnəmotətə rəkis məmə in otəpanuwa, kən roiu tīnətətig rəkis e nətueintən.‡

4 Nīsualkələh, itəmat netəmim rəha Uhgīn mīn, kən nəmotəhg-irəkis ien eiueiuə mīn əh,§ mətə-inu Narmīn itəm tətətig e nikitəmat in taprəkis-in narmīn itəm tətətig e nətueintən u.*

5 İlat netəm rəha nətueintən,† tol nəhlan, nəghatən mīn rəhalat koatən, in rəha nətueintən əm, kən netəm koatətəlig-in ilat, ilat mīn netəm rəha nətueintən u.

6 Mətə itimat nenətī Uhgīn mīn. Tol nəhlan, netəmim itəm kotitun Uhgīn, ilat kotətəlig-in itimat. Mətə netəmim itəm ilat sənəmə nenətī Uhgīn mīn, ilat kəsotətəlig-inən itimat.‡ O nat u, kitat okotitun əsas Narmīn itəm tatən pahrien,§ ne narmīn itəm tətəiuə.*

Nolkeikeən rəha Uhgīn ne rəhatat

7 Nīkik mīn, pəs kitat kotlekeike kitat mīn,† mətə-inu nolkeikeən in tətisi-pən o Uhgīn, kən etəm tatol nolkeikeən, in təmāiir wi mīn muwa nətī Uhgīn kit,‡ kən tītun Uhgīn.§

8 Mətə etəm u, rəhan nolkeikeən tīkə, in təruru Uhgīn, mətə-inu Uhgīn, in nəukətī nolkeikeən.

9 Uhgīn təmol əp rəhan nolkeikeən kəm kitat nulan, məmə in təmahl-ipa Nətin noan kitīəh əm,* tuwa e nətueintən, məmə kitat okotos nəmegəhən ron.†

10 Nat u in nolkeikeən pahrien, sənəmə kitat kəmotolkeike Uhgīn, mətə in təmolkeike kitat.‡ Uhgīn təmahl-ipa Nətin tuwa, kən in təmol sakrifais atīp e rəhan nəmegəhən o rəhatat nolən rat mīn, məmə neməha otəsol mīnən Uhgīn.§

11 Piak mīn, Uhgīn təmolkeike pīk kitat nulan,* kən tol nəhlan, kitat mīn okotəkəike motol mihin nolkeikeən əh kəm itat mīn.†

§ 3:22: Mat 7:7 * 3:22: Jon 14:15 † 3:22: Hip 13:21 ‡ 3:23: Jon 6:29 § 3:23: Jon 1:12; 3:18; 20:31 * 3:23: Jon 13:34 † 3:24: 1 Jon 2:3 ‡ 3:24: 1 Jon 2:6; 4:15 § 3:24: 1 Jon 4:13 * 4:1: Jer 29:8 † 4:1: Mat 7:15; 1 Jon 2:18 ‡ 4:2: Jon 1:14; 1 Jon 2:23 § 4:2: 1 Kor 12:3 * 4:3: 1 Jon 2:22; 2 Jon 1:7 † 4:3: E Inglis, katən əm 'antichrist,' kən nīpətīn u məmə in tīkīmīr rəha Kristo. ‡ 4:3: 1 Jon 2:18 § 4:4: Jon 16:33 * 4:4: 2 King 6:16; Rom 8:31 † 4:5: Jon 15:19; 17:14,16 ‡ 4:6: Jon 8:47 § 4:6: Jon 14:17 * 4:6: Mak 13:5 † 4:7: 1 Jon 3:11 ‡ 4:7: Jon 1:15 § 4:7: 1 Jon 2:4 * 4:9: Jon 1:18 † 4:9: Jon 3:16,17; 1 Jon 5:11 ‡ 4:10: Rom 5:8,10 § 4:10: Rom 3:25 * 4:11: Jon 3:16 † 4:11: Jon 15:12; 1 Jon 3:11

12 Suah kit tasehmən Uhgın nian kit ne.‡ Məto okəmə kitat kotalkeike itat mın, kən Uhgın tatəper-ipən e nikitat, kən nolkeikeən rəhan tınatoe-in nolkeikeən e nikitat. §

13 Kitat kotıtun* məmə kitat kotəper-ipən lan, kən in tətatiğ etat, məto-inun tinos-ipa rəkis rəhan Narmın kəm kitat. †

14 Kənu itimat emotəplan rəkis kənu moatən-iarəp‡ məmə Tata Uhgın in təmahl-ipa Nətin məmə in Iosmegəh rəha nətueintən. §

15 Etəmim itəm tatən-iarəp məmə İesu in Nəti Uhgın, kən Uhgın tətatiğ lan, kən in mın tətatiğ-pən e Uhgın.*

16 Kən tol nəhlan, kitat kotıtun nolkeikeən rəha Uhgın kəm kitat, kən motağile lan.

Uhgın in nolkeikeən. † Etəm tətatiğ e nolkeikeən, tətatiğ-pən e Uhgın, kən Uhgın mın tətatiğ lan. ‡

17 Nian kotatiğ nəhlan e Uhgın, kən nolkeikeən rəhan tınatoe-in nolkeikeən e nikitat, § məmə kitat kəsotəğinən* e nian Uhgın otətakil itəm, məto-inu e nətueintən u rəhatat nolən tahmen e Kristo.

18 Etəm u tərıoah e nolkeikeən, okol təsəğinən Uhgın. Məto nolkeikeən pahrien u, itəm tınatoe rəkis e nikitat, tatəhg-irəkis nəğinən, † məto-inu nətəliğən rəha nosən nalpınən tatol kitat koatəğin, kən nat u tatəğətun məmə rəhan nolkeikeən təsəe-inən əh e nikitat.

19 Kitat kotalkeike itat mın məto-inun Uhgın təmaupən molkeike itat.

20 Məto okəmə suah kit təmə, “Io ekolkeike Uhgın,” məto tatətəhau əh pian, ‡ in ieiua. § Məto-inu etəm təsölkeikeən pian u in tatehm e nıganəmtın,* okol təsölkeikeən Uhgın, itəm in tasehmən. †

21 Kən in təmos-ıpa rəhan nəğhatən kəm itat məmə etəmim pah tolkeike Uhgın in otəkəike molkeike mın pian. ‡

5

Kitat koatol win məto-inu kitat koatahatətə e İesu

1 Etəmim itəm tətahatətə* e İesu məmə in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa, suah u inu, in nəti Uhgın, † kən etəmim itəm in tolkeike tata kit, in tolkeike mın nenətin mın. ‡

2 Kən kitat kotıtun məmə okəmə kotalkeike Uhgın kənu moatol nəwian, § kənu okotolkeike mın nenətin mın.*

3 Məto-inu okəmə kotalkeike Uhgın, nıpətin un, okotol noan, † kən rəhan nəğhatən otahmen e katıpa itəm taluk-aluk əm. ‡

4 Netəm kotaiir e Uhgın, § ilat koatol win e nolən mın rəha nətueintən. Kənu nahatətən rəhatat in tatos-ıpa nəsanənən o nolə win e nolən mın rəha nətueintən.

5 ?Pah mın un ilat koatətul əskasık motol win e nəluəğinən rəha nətueintən u? İlat əm un, netəm kotatahatətə məmə İesu in Nəti Uhgın.

Iaruəsan kisil kətəhalol əp İesu Kristo kəm kitat

6 İesu Kristo, in etəm u itəm təmuwa, kən nəhau ne nıtan* kətıoal əp in kəm itat. Sənəmə nəhau əm itəm tatol əp in, məto nəhau ne nıtan.

7 Narmın Rəha Uhgın in tətaruəsan nəğhatən mil u rəha nəhau ne nıta, matən-ıarəp məto-inu Narmın Rəha Uhgın in nıpahrienən. †

‡ 4:12: Jon 1:18 § 4:12: 1 Jon 4:17; 2:5 * 4:13: 1 Jon 2:3 † 4:13: 1 Jon 3:24 ‡ 4:14: Jon 15:27 § 4:14: Luk 2:11; Jon 3:17 * 4:15: 1 Jon 3:24 † 4:16: 1 Jon 4:8 ‡ 4:16: 1 Jon 3:24 § 4:17: 1 Jon 4:12; 2:5 * 4:17: Efes 3:12 † 4:18: Rom 8:15 ‡ 4:20: 1 Jon 2:9 § 4:20: 1 Jon 1:6; 2:4 * 4:20: 1 Jon 3:17 † 4:20: 1 Jon 4:12; Jon 1:18 ‡ 4:21: 1 Jon 2:7,9 * 5:1: Jon 3:15 † 5:1: Jon 1:13; 1 Jon 2:22; 1 Jon 2:23 ‡ 5:1: 1 Jon 2:23 § 5:2: 1 Jon 2:3 * 5:2: 1 Jon 3:14 † 5:3: Jon 14:15 ‡ 5:3: Mat 11:30 § 5:4: Jon 1:13 * 5:6: Jon 19:34,35 † 5:7: Jon 14:17

⁸ Kən nuəfiminən kisil kətəhalaruəsan iləhal mīn. Iləhal un, Narmīn Rəha Uhgīn, ne nəhau, ne nīta. Kən iləhal u, kətəhalegəhan-in mətəhalol əp nəghatən rəhaləhal mīn.

⁹ Nian mīn, kitat koatəto nəghatən mīn itəm netəmim koatən-iarəp, motahatətə elat.‡ Məto nian Uhgīn tatən-iarəp nat kit, in iahgīn taprəkis, kən kitat okotitun nahatətəən təhmīn mīn e rəhan nəghatən, məto-inu in Uhgīn,§ kən in tatətul-arəp o Nətīn.

¹⁰ Etəmim itəm tətahatətə e Nətī Uhgīn, in tatən nīpahrienən e nīkin o nəghatən rəha Uhgīn. Məto etəmim itəm təsahatətəən e nəghatən u rəha Uhgīn, təhmen əm məmə in tatən məmə Uhgīn in ieiueiuə əm,* məto-inu Uhgīn təmətul-arəp o Nətīn, mən-iarəp kəm in, məto in təsənən nīpahrienən lan.

¹¹ Kənu nəghatən itəm Uhgīn təmən-iarəp o Nətīn, in tol nulan. Uhgīn təmos-ipən nəmegəhən līlīn† kəm itat, kənu nəmegəhən u, katos o Nətīn.‡

¹² Etəm tatos Nətīn, in tatos nəmegəhən. Məto etəm təsosən Nətī Uhgīn, in təsosən nəmegəhən.§

Namnun nəghatən

¹³ İatətə nəghatən mīn u kəm itəmat netəm kotahatətə e Nətī Uhgīn, məmə onəkotitun məmə itəmat nakotos nəmegəhən līlīn.*

¹⁴ Pəs kəsotəgīnən,† məto kotəskasik o nətapəh-inən nat kit e nīganəmtī Uhgīn, məto-inu kotitun məmə nəghatən u inu, tatem əskasik itat. Nian okotətapəh-in nat kit kəm in itəm təwīr e rəhan nətəligən, kən in otətə rəhatat nəfakən.‡

¹⁵ Kən okəmə kotitun məmə in otətə itat, kən nat naka okoteasiə-in-pən, kən kīnotitun rəkis məmə okotos.§

¹⁶ Okəmə kotehm piatat kit tatol nolən rat, məto sənəmə nolən rat itəm titun nit-ipənən e nīmīsən, ik onakəfak ron, kən Uhgīn otos-ipən nəmegəhən kəm suah u.* Məto nolən rat kit əh-ikīn itəm tatit-ipən itəm e nīmīsən,† kən io esənən məmə onəkotəfak o netəm mīn itəm koatol nolən əh.‡§

¹⁷ Nolən rat mīn rafīn un, in təfagə rat,* kən məto təfagə rat mīn əh-ikīn itəm kəsotitipənən itəm e nīmīsən.†

¹⁸ Kitat kotitun məmə etəm tətaiir e Uhgīn‡ təsəkəikeən e təfagə rat, məto-inu Nətī Uhgīn tatəmīk ətain wīr in, kən etəm rat u Setan, təruru nekən.§

¹⁹ Kitat kotitun məmə kitat nenətī Uhgīn mīn,* məto netəmim rəha nətueintən rafīn, ilat u kotatīg e nelmi Setan.†

²⁰ Kitat kotitun mīn məmə Nətī Uhgīn təmuwa kən mos-ipa nenatīgən kəm itat,‡ məmə kitat okotitun in, u in nīpahrienən.§ Kənu kitat koatətul-pən e Uhgīn u in nīpahrienən, məto-inu kitat koatətul-pən e Nətīn İesu Kristo. In un, in Uhgīn pahrien, kən in nəukətī nəmegəhən līlīn.*

²¹ Nenətīk mīn, otagīm rəkis o natīmnat mīn itəm okotos nəme Uhgīn e nīkitəmat.†‡

‡ 5:9: Jon 5:33,34 § 5:9: Mat 3:16,17; Jon 5:32,37; 8:17,18 * 5:10: Jon 3:33; 1 Jon 1:10 † 5:11: Mat 25:46 ‡ 5:11: Jon 1:4 § 5:12: Jon 3:15,16,36 * 5:13: 1 Jon 5:11 † 5:14: Efes 3:12; 1 Jon 3:21 ‡ 5:14: Mat 7:7 § 5:15: 1 King 3:12 * 5:16: Jem 5:15 † 5:16: Hip 6:4-6; 10:26 ‡ 5:16: Jer 7:16; 14:11 § 5:16: E ves u, ne ves 17, Jon tatəghat-in təfagə rat itəm tatit-ipən itəm e nīmīsən. Jon tatəghat-in təfagə rat itəm kətəuhlin məntaatəm o Kristo ne netəhauən rəhan netəmim. Nolən rat mīn əh, tatəgətun məmə netəm koatol ilat kəsotosən nəmegəhən līlīn, kənu məsīn mīn u məmə narmīlat tīnīmīs. Nat u inu, Jon tatən əhag-əhag kəm itat e 1 Jon 5:12 ne 1 Jon 3:14. E Mat 12:31-32 tatəghat-in təfagə rat u, nən ratən Narmīn Rəha Uhgīn. * 5:17: 1 Jon 3:4 † 5:17: 1 Jon 5:16; 1 Jon 2:1 ‡ 5:18: Jon 1:13 § 5:18: Jon 14:30 * 5:19: 1 Jon 4:6 † 5:19: Jon 12:31; 14:30; 17:15 ‡ 5:20: Luk 24:45 § 5:20: Jon 17:3 * 5:20: 1 Jon 5:11 † 5:21: 1 Kor 10:14; 1 Tes 1:9 ‡ 5:21: Nəghatən Kris ətuatīp tatən məmə, “onakagīm o narmī nat mīn,” məto Jon tatəghat-in təfagə rat, məmə in təhmen e narmī nat, məto okəmə kotalkeike rəhatat təfagə rat mīn taprəkis-in Uhgīn, kən təfagə rat in tatos nəme Uhgīn e nīkitat.

2 Jon

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Jon təməte Nəghatən əkuəkır rəha naoa u 2 Jon

?Pah təməte naoa u? Aposol Jon təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm pətan kit rəha niməfak. Məto okəm-naka nəghatən u “pətan,” nıpətin təmə niməfak kit. Kən “nenətin mın,” ilat netəmim rəha niməfak. Jon təməte nəghatən mın əh, təhmen e nəghatən kit tatəhluəig. Təsəlkeikeən məmə otən-iarəp nərgın məto-inu, kol mətan netəmim neen kotol nolən rat elat.

?Nəmegəhən təhro nulan nian təməte? E nian əh, iəgətun mın tepət kotaliwək e ikın pısın pısın mın. Netəmim itəm kəmotəto nəghatən rəhalat kınotos-ıpən nagwənən kəm ilat. Kən motos-ıpən ikın mın rəha napılən, kən motasitu elat. Məto iəgətun eiuə mın koatuwin əpnapın mın o niuw-rəkısən netəmim rəha niməfak məmə okotapəs nəghatən pahrien.

?Təməte naoa u o naka? Nian iəgətun eiuə mın kotuwa, Jon təmə netəmim itəm kotahatətə e nəghatən pahrien rəha Uhgın, okotəkəike kapəs iəgətun eiuə mın əh, kən motapəs nolən ne nəgətunən rəhalat, kən məsotasituən elat. Məto Jon tolkeike məmə netəmim rəha niməfak okotəkəike kolkeike netəmim rəha niməfak. Inu nalpəkauən rəha Uhgın.

Nətuounən

¹ Naoa u rəha elta tatuwin kəm pətan Uhgın təmitəpun* ne nenətin mın. Nıpahrienən məmə iakolkeike pık itəmat. Məto sənəmə io pısın əm iakolkeike itəmat, məto netəm mın un rafın itəm kotıtun mın nıpahrienən,† kotolkeike itəmat.

² Kən ekotolkeike itəmat, məto-inun o nıpahrienən itəm tətətig e nıkitat‡ kən otatıg lılın e nıkitat.

³ Pəs Tata Uhgın ne Nətin İesu Kristo okuawte-in rəhalau nəwırən, ne nasəkıtunən, ne nəməlinuən kəm kitat e nıpahrienən ne nolkeikeən.

Kitat okotətəu-pən nəghatən pahrien mın

⁴ Nıkık təmagien asol nian eməplan nenətim mın neen kotaliwək e suatıp rəha nıpahrienən,§ təhmen əm məmə inun, Tata Uhgın təmən mihın kəm kitat məmə kotəkəike kol.

⁵ Kən roiu əh, wınık, io esətəən nəghatən wi kit kəm itəmat, məto itəm əm un kınotəto rəkıs e nətuounən.* Kən iakatətapəh məmə okotol əm nolkeikeən kəm kitat mın.

⁶ Kən nolkeikeən u, nıpətin u nolən nəwıa Uhgın. Kən in tatən məmə kitat okotəike motətəp suatıp rəha nolkeikeən, təhmen əm məmə inun nəmotəto e nətuounən.

⁷ Məto-inu iəgətun eiuə mın tepət koatan e nətueıntən.† İlat kəsotahatətəən məmə İesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa,‡ in təmuwa etəmim pahrien, e nıpətin pahrien.§ Etəm tol nəhlan in ieiua kən in tıkimır rəha Kristo.*

⁸ Tol nəhlan, oatəto itəmat məmə okəsətətipən nətuouən rəhatəmat, pəs itəmat onəkotos nətuouən rafın lan, məto-inun itimat emotol pık wək etəmat.†

⁹ Okəmə etəm tatətu-pən atıp əm nəgətunən kit rəhan e nəgətunən rəha Kristo, kən məsatəkəikeən e nəgətunən rəha Kristo,‡ nolən rəhan tatəgətun məmə Uhgın təsatıgən e nıkın. Məto etəmim pah itəm tatəper-ıpən əskasık e nəgətunən rəha Kristo, in tatos Tata Uhgın ne Nətin ilau kərən e nıkın.§

* 1:1: 1 Pita 5:13 † 1:1: Jon 8:32 ‡ 1:2: Jon 14:17 § 1:4: 3 Jon 1:3,4 * 1:5: 1 Jon 2:7 † 1:7: 1 Jon 4:1 ‡ 1:7: 1 Jon 2:22; 4:2,3 § 1:7: Jon 1:14 * 1:7: 1 Jon 2:18 † 1:8: 1 Kor 3:8; Hip 10:35,36; 11:26 ‡ 1:9: Jon 8:31 § 1:9: 1 Jon 2:23

¹⁰ Okāmə suah kit tuwa ron ik, kən mäsənən nəgətunən ətuatip rəha Kristo, asitən in muwin imam ikin, mäsənən “təwır” kəm in.*

¹¹ Məto-inu etəm tatən “təwır” kəm in, tətasiu lan matol suatip o rəhan nəgətunən rat.†

Namnun nəghatən

¹² İatos nəghatən tepət məmə ekəte kəm itəmat, məto esolkeikeən məmə ekəte e mapepe ne pen. Məto nıkkik tatəht pıkk mə ekuwa mətag itəmat kən məghat ətuatip kəm itəmat e nıganəmtitəmat, pəs nagienən rəhatat otərioah.‡

¹³ Nenəti piam§ itəm Uhgın təmitəpun, ilat koatən təwır kəm ik.

* **1:10:** Rom 16:17 † **1:11:** 1 Tim 5:22 ‡ **1:12:** Jon 3:29 § **1:13:** Pia pətan əh in niməfak kit min, Jon in tətatiğ ikin əh. Kən nenəti pian u, ilat nımanin rəha niməfak əh.

3 Jon

Naoa itəm tatol kisil lan itəm Jon təməte Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 3 Jon

?Pah təməte naoa u? Aposol Jon təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm Kaius u in etəm-iasol kit rəha niməfak, kən in titun Jon.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? E nian əh, iəgətun mīn rəha niməfak koatuwin ikin pisin pisin mīn, kən moatəgətun. Netəmim itəm koatəto rəhalat nəgətunən koatos-ipən nagwənən kəm ilat, kən moatos-ipən ikin rəha napilən, kən motasitu elat.

?Təməte naoa u o naka? Kaius, in etəmim kit itəm tətəsitə e iəgətun mīn itəm kotaliwək ikin pisin pisin mīn. Jon təməto namnusən kit e nolən təwir rəha Kaius, kən Jon təməte naoa u məmə otiləs-ipər nətəligən rəhan.

Nətuounən nəghatən

¹ Kaeas, ik piak keike kit. Io, elta* rəha niməfak, iatəte naoa u kəm ik. Nipahrienən u, məmə io ekolkeike pik ik.†

² Piak keike, io enitun rəkis məmə rəham nəmegəhən e niğanəmti Uhgīn in təwir əm, kən iatəfak məmə onəsīmīsən mətətig wir əm, kən natigən rafin rəham otəwir.

³ Nīkik təmagien nian eməto piatat mīn neen kəmotuwa moatən rəham nətul əskasikən o nipahrienən ne nəkəikeən rəham o naliwəkən e nipahrienən.‡

⁴ Nian iatəto məmə nenətik mīn kotaliwək e nipahrienən, kən nīkik tətəgien pik marioah taprəkis-in natimnat mīn rafin.

Kaias təmol wək təwir

⁵ Piak ruən, ik natətul əskasik o nat naka itəm ik natol kəm piatat mīn itəm koatimnə, nat əpnapin məmə ilat netəm ik pisin.§

⁶ Ilat kəmotamnus rəham nolkeikeən əpəh e niməfak u ikin-u. Ik nəmol-wir kəm ilat, masitu elat. Kən nian okoatuwin e rəhalat suatip, təwir məmə onakasitu elat* e nolən itəm Uhgīn tolkeike mihin,

⁷ mətə-inu ilat koataliwək o nən-iarəpən nəghatən rəha Iesu Kristo, kən məsotosən nasitunən kit o netəm kəsotəfakən.

⁸ Tol nəhlan, kən kitat u, okotəkəike motasitu e netəm kotal nəhlan, məmə kitat okotos nelmitat mīn kitiah o nən-iarəpən nipahrienən.

Tiotrefes ne Temitrias

⁹ Eməte naoa kit kəm niməfak rəham, mətə Tiotrefes, in tolkeike pik məmə otiləs-ipər atip in, məmə in etəm-iasol kit, kən in təsətəlig-inən itimat.

¹⁰ Okəmə io ekimnə, kən io oekamnus ətuatip natimnat mīn neen itəm in tatol, ne nən anionən nīkalitimat itəm in tatən. In sənəmə təsitən əm piatat mīn muwin iman ikin, mətə tatən-iəhau mīn netəm mīn un itəm kotalkeike məmə okotit piatat mīn motuwin iməlat ikin, kən mətahl-iarəp ilat e niməfak.

¹¹ Piak ruən, sosən o nolən rat rəha netəmim, tərəkīn ik. Os əm o etəmim itəm rəhan nolən təwir. Ətəlig-in-tu məmə netəm mīn u itəm koatol təwir, tatəgətun məmə ilat nenəti Uhgīn mīn,† mətə netəm mīn un itəm koatol tərət, tatəgətun məmə ilat kotəruru Uhgīn.

* **1:1:** 2 Jon 1:1 † **1:1:** Inu naoa rəha aposol Jon, mətə in təsən-iarəpən in, mətə təmatəhluaig-in in, tahmen-pən əm e nolən kitiah əm itəm in təmol e Namnusən Təwir itəm Jon Təməte. ‡ **1:3:** 2 Jon 1:4 § **1:5:** Rom 12:13; Hip 13:2

* **1:6:** 1 Kor 16:11; 2 Kor 1:16 † **1:11:** 1 Jon 2:29

¹² Mæto netæmim rafin koatænuwi Temetrius.‡ Kæn ræhan nolæn min u nian rafin kotægætun min mæmæ tatætæu-pæn næghatæn pahrien. Kæn itimat min ekoatæn-iaræp kæn netæmim mæmæ in etæm wîr, kæn nækotitun mæmæ itimat ioatæn nîpahrienæn.§

Namnun næghatæn

¹³ Iatos næghatæn tepæt mæmæ oekæte mæn-ipinæ kæn ik, mæto esolkeikeæn mæmæ oekæte e pen,

¹⁴ mæto-inu nîkik tatæht pik mæmæ otæsuwæhæn ekæplan ik, kæn kilau kuæghat ætuatip kæn kilau min.

¹⁵ Iatæfak mæmæ pæs Uhgîn otasitu lam e næmælinuæn.*

Ik min neen koatæn-ipinæ “tæwîr” kæn ik. Kæn onakæn-ipæn “tæwîr” ræhatimat kæn piatat min neen ikîn-un.

‡ 1:12: 1 Tim 3:7 § 1:12: Jon 19:35; 21:24 * 1:15: Rom 1:7; Efes 6:23

Jut

Naoa itəm Jut təməte

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Jut

?Pah təməte naoa u? Jut təməte naoa u. In pia Jemes ne Iesu.

?Təməte tatuwın kəm pah? Kitat kotəruru ətuatıp məmə Jut təməte naoa u tatuwın kəm pah. Okəm-naka təməte tatuwın kəm netəm Isrel itəm kotən nıpahrienən e Iesu Kristo.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? E nian əh, iəgətun eiuə mın neen kəmotuwın motaliwək ikin pısın pısın mın, moatəgətun netəmim. Məto ilat kəmoatəgətun rat ilat, moatən məmə təwır əm məmə netəmim rəha niməfak koatol nolən tərət əpnapın mın. Ilat koatən məmə təwır əm o nolən nəhlan, məto-inu nəwırən rəha Uhgın in iahgın, kən okol təsolən nalpınən kəm ilat.

?Təməte naoa u o naka? Jut tolkeike məmə iəfak mın ikin mın rafın okotəto məmə nəghatən rəha iəgətun eiuə mın in tərət, kən in neiuəən əm. Kən tolkeike məmə niməfak otətul əskasik e nəghatən itəm in nıpahrienən.

Jut təmən təwır kəm ilat

¹ Io Jut, slef rəha Iesu Kristo, kən io pia Jemes, iatən təwır kəm itəmat u Uhgın təmaun-in itəmat. Uhgın Tata tolkeike pik itəmat, kən Iesu Kristo taskəlim wır itəmat.

² Pəs nasəkitunən, ne nəməlinuən, ne nolkeikeən rəha Uhgın otər mərioah e nəmegəhən rəhatəmat.

Nolən mın rəha netəm kotəuhlin məntaalat e Uhgın (2 Pita 2:1-17)

³ Io mın neen, aupən, emolkeike pik məmə ekəte naoa u tımnə otəmat o nəghat-inən suatıp itəm Uhgın tatos o nosmegəhən kitat. Məto roiu, iakatəto məmə ekəike mətə nəghatən u tımnə otəmat muəh nıkitəmat məmə onəkotəluagin əskasik o naskəlimən nəghatən pahrien rəha nahatətəən rəhatat. Uhgın təmələhəu-pən nəghatən u e nelmi iəfak mın nian kitıəh əm, kən kol təsos-ipən mınən.

⁴ Iatən nəhlan məto-inu netəmim neen kəmotuwa anion e nıkitəmat. Kəməte aupən agın məmə ilat okotos nalpınən. Ilat koatəht nəwia Uhgın, kən motəuhlin suatıp rəha nəwırən rəha Uhgın moatən məmə tategəhan-in nakləh-inən pətan. Kən kəmotəuhlin məntaalat e Iesu Kristo itəm in pısın əm in Kig ne İərəmərə rəhatat.

⁵ Nəghatən u, nəkotıtun rəkis ilat rafın, məto ekolkeike məmə ekən mau kit mın kəm itəmat məmə İərəmərə təmosmegəh rəhan netəmim motiet İjip, məto uarisig təmərəkin ilat u itəm kəsotahatətəən lan.

⁶ Kən otətəlig-in-tu nagelo mın itəm kəmotəmkarəpən-in nepətən rəhalat, məto kəmotapəs ikin ətuatıp rəhalat. Uhgın təməlis ilat e sen itəm okol təsitəgıtən nian kit, kən mahtosig-in ilat e napınəpən mətoarus-pa Nian Asol itəm otakil ilat lan, kən mol nalpınən kəm ilat.

⁷ Kən tahmen əm e Sotom ne Komora ne taon mın tıtəlau elau. Netəmim ikin mın əh kəmotapəs nolən ətuatıp motuwın e nolən rəha nakləh-inən pətan ne nolən rəha nəman koatit atıp ilat mın ne nıpitan koatit atıp ilat mın. Kən Uhgın təmol nalpınən kəm ilat e nıgəm itəm okol təsəpısən nian kit ne, məmə netəmim okotəplan noan rəha nolən rat mın əh.

⁸ Nat əpnapın netəmim mın əh kınotıtun natımnat mın əh, məto e nolən kitıəh əm, ilat koatən məmə kəmotəplan nat kit tahmen e napılaiirən itəm təmegəhan-in nolən rat

mīn rəhalat, kən tol nəhlan kotən məmə təwīr əm məmə koatol nolən tərət e nīpətīlat moatuwīn əm nulan, kən koatapəs nərəmərəən rafīn, kən koatən rat nagelo mīn itəm ilīs pīk.

⁹ Məto Mikael, nat əpnapīn in etəm-iasol rəha nagelo mīn, təməsələn nəhlan nīan in ne Setan kəmatuərgəhəu o nīpəti Moses. Təməsəhaiən Setan məsətu-pənən nəghatən kit lan, məto təmən əm məmə, “!Pəs Iərəmərə otən rəham nalpīnən!”

¹⁰ Məto netəm mīn əh koatən rat natīmnat itəm kotəruru. Kən e nolən rəha nat megəh mīn, ilat koatol natīmnat mīn itəm nīpətīlat tolkeike məmə otol, kən nolən əh tatərəkīn ilat.

¹¹ !Kəsi, nahməən asol otuwa olat! Ilat koatətəu-pən suatip itəm nətī Atam u Ken təmətəu-pən. Kən ilat kīnotos-ipən rafīn nīkilat e nolən rat itəm Palam təmōl aupən məto-inu in tolkeike pīk mənī. Kən ilat kəmotol nolən rəha Kora moatəht nəwīa netəm-iasol mīn, kən e nolən kītīəh əm itəm Uhgīn təmərəkīn Korah ne rəhan mīn, Uhgīn otərəkīn ilat.

¹² Nīan nəkoatol lafet wīr mīn məto-inu itəmat nakotolkeike itəmat mīn, kən ilat kotuwa motəgwən pīk əpnapīn əm itəmat mīn ilat, nīkilat təsəhtən netəmīm neen, məto ilat kotahmen e nīmas kit əpəh ihluə itəm tatəhluəig itəhəi itəm nego titun nīlās pīkənən kən məhap. Ilat netəm kəsotehmən sipsip mīn, məto koatun pīk əm sipsip. Ilat kotahmen e mal napuə itəm nīmətag tāmīlās muwa, məto okol nuhuən təsəfikən. Ilat kotahmen e nīg mīn itəm tīnuwa e nīan ətuatip rəhalat məmə okotoe, məto kəsotoeən, kən in tahmen əm məmə kəmotīmīs, kən netəmīm kotīuw-pər ilat kən kotīmīs agīn.

¹³ Ilat kotahmen e peau-peau mīn itəhəi itəm kotorasīlin motəruən əpnapīn əm, kən koatol-arəp nolən rat rəha naulīsən e rəhalat nəmegəhən məmə netəmīm rafīn koatəplan. Ilat kotahmen e məhau mīn itəm kəmotakīəh e suatip ətuatip rəhalat. Tol nəhlan, Uhgīn tətəskəlīm iməlat ikīn əpəh e napīnəpən itəm nəghagən tīkə agīn ikīn.

¹⁴ Suah u Inok u aupən, in noanol itəm tatol sepīn lan e noanol mīn rəha Atam, təmən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn itəm təmos-ipən kəm in məmə, “Otəplan-tu, Iərəmərə tatuwa ilat rəhan nagelo mīn tepət tepət taprəkīs,

¹⁵ tatuwa məmə otakīl netəmīm rafīn, kən otən-iarəp nalpīnən rəha netəm rafīn mīn u itəm koatəht nəwīan. In otol nalpīnən məto-inu kəmotol nolən rat mīn e nolən tərət pīk, kən iol təfagə mīn əh kəmotərakīn nəghatən mīn itəm tərət kəm Uhgīn.”

¹⁶ Nīan rafīn, netəm mīn əh kəmoatəghat-əghat kəm ilat mīn məmə nīkilat təsagīenən o natīmnat, kən moatən rat natīmnat rafīn. Ilat koatətəu-pən atīp nətəlīgən rat e nīkilat itəm ilat atīp kotolkeike məmə okotol, kən motəghat ausit elat mīn, kən koatəghat nəghatən tətəhen məmə okotol netəmīm okotətəu-pən rəhalat nətəlīgən.

Nəghatən o nəhgaiirən elat

¹⁷ Məto rəhak mīn netəmīm, nīkītəmat tatəht nat naka aposol mīn rəha rəhatat Iərəmərə Iesu Kristo kəmotən aupən, məmə otuwa.

¹⁸ Kəmotən kəm itəmat məmə, “E nīan itəm namnun nīan tatuwa iuəhkīr, netəmīm itəm koatəghat ausit moatən rat natīmnat rafīn, ilat okotətəu-pən atīp əm rəhalat nətəlīgən rat e nīkilat itəm ilat atīp kotolkeike məmə okotol.”

¹⁹ Inu netəmīm itəm okotəhap itəmat. Ilat kotətəu-pən atīp əm rəhalat nətəlīgən rəha nətueintən, kən Narmīn Rəha Uhgīn tīkə elat.

²⁰ Məto itəmat, rəhak mīn netəmīm, otol itəmat motəsanən e rəhatəmat nahatətəən itəm tətəuətīp wīr, itəm təmīsī-pən o Uhgīn. Kən otəghat kəm Uhgīn e Narmīn Rəhan.

²¹ Kən motos nolkeikeən rəha Uhgīn tətətīg otəmat nīan nakoatəsahgīn nasəkītunən rəha Iərəmərə Iesu Kristo məmə in otos itəmat nakotuwīn e nəmegəhən līlīn.

²² Otəsəkītun netəm mīn u itəm rəhalat nətəlīgən təsətulən ləmətai kītīəh.

²³ Motəmki-rəkis netəm kotatig iuəhkir o nigəm motosmegəh ilat. Otasəkitun neen min, mətə nəkotəgin pik nolən rat min rəhalat, itəm koatol nəmegəhən rafin rəhalat tamkimik muwin mek min niməhan rəhalat.

Nəfakən o nənwiwiən Uhgìn

²⁴ Pəs kotənwīwi Uhgìn itəm in titun naskəlīmən itəmat məmə okol nəsotəmeən, kən titun nolən itəmat məmə nəme təfagə rat tikə agin e nəmegəhən rəhatəmat, nian otos itəmat nakotuwīn e nəhag-əhagən rəha nigənəmtin, kən nikitəmat tagien pik agin ikin əh.

²⁵ Uhgìn kitiəh əm, kən in Iosmegəh rəhatat e Iesu Kristo rəhatat Iərəməərə. Pəs kotən məmə nənwiwiən, ne nepətən, ne nəsanənən, ne nərəməərəən rafin agin, in rəha Uhgìn, aupən agin mətəarus-pa u-roiu, matuwīn namnun tikə. !Əwəh!

Nol Əpən

Nol əpən natimnat kəm Jon

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Nol Əpən

?Pah təməte naoa u? Aposol Jon təməte naoa u. In pia Jemes, kən ilau nəti Sepeti mil. In netəm tuelef kit rəha Iesu, kən Iesu tolkeike pik in. In təməte naoa mın u: Namnusən Təwir itəm Jon Təməte, 1 Jon, 2 Jon, 3 Jon, ne Nol Əpən.

?Təməte tatuwin kəm pah? In təməte naoa u tatuwin kəm niməfak sepın itəm koatatig e nitən mın ikın Esia, ne matuwin mın kəm niməfak mın ikın mın rafin.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Nian u itəm təməte naoa lan, kapman rəha Rom təmən məmə netəmim okotəkəike motəfak kəm etəm-iasol rəha kapman tahmen əm məmə in uhgın rəhalat. Məto netəm rəha niməfak kotəm etəmim kitəh əm in ilis agın, etəmim u in Iesu Kristo. In əm un, in İərəmərə. Tol nəhlan, kapman rəha Rom tinatol nəratən kəm iəfak mın. Kəmotahl-ipən Jon tuwin isəu e nəptən kit u, katən məmə Patmos məmə otətətig in pisin əm. Uhgın tos-ipən napilairən wir agın kit kəm Jon məmə otəplan Iesu Kristo əpəh e nego e neai. Kən in məplan mın natimnat itəm otəpanuwa, tahmen əm məmə inu: nolən itəm Uhgın otol win e nəluaginən itəm netəmim ne Setan okotol ilat mın, ne nolən rəha Uhgın o nakilən netəmim e namnun nian.

?Təməte naoa u o naka? In təməte naoa u məmə otol əp məmə Iesu Kristo in İərəmərə, kənu məgətun rəhan nəsanənən. Kən in tolkeike məmə otən kəm iəfak mın məmə okotətul əskasik okəmə nian iəkis mın okotuwa, kənu ilat okəsotəfakən kəm etəm-iasol rəha Rom məmə in Uhgın. Otəsuwəhən, kənu Setan tol nəratən kəm iəfak mın, məto ilat okotəkəike motətul əskasik, kən in tolkeike məmə otıləs-ipər nətəligən rəha iəfak mın ne netəmim u ilat koatatig e nian iəkis mın nian u roiu. Nian Iesu Kristo otitəlig-pa mın, kən in otıləs-ipər ilat.

Nətuounən nəghatən

¹ Naoa u, in tatəghat-in natimnat mın itəm Iesu Kristo təmöl əp.* Natimnat mın u, Uhgın təmos-ipən kəm Iesu, məmə in otəgətun kəm rəhan iolwək mın natimnat itəm otəsuwəhən təike muwa. Kristo təmahl-ipən rəhan kit nagelo tuwa, kən məgətun natimnat mın u kəm rəhan iolwək, Jon.

² Jon təmətul-arəp o natimnat rafin itəm in təməplan, kən məte rəkis ilat e naoa u. Natimnat mın un itəm in təməplan, in nəghatən rəha Uhgın ne nən-iarəpən rəha Iesu Kristo.

³ Etəm un itəm tətəfin-iarəp nəghatən mın u, itəm Uhgın təmos-ipa, in otatig e nəwırən pahrien. Kən netəm mın un itəm koatəto kən moatos e nikilat kən moatol, okotətig mın e nəwırən pahrien, məto-inu nian rəha natimnat mın u, naoa u tatəghat-in, tinəkuəkir agın.

Jon təməte naoa kəm niməfak mın ilat sepın

⁴ Io Jon, etahl-ipən naoa u tatuwin kəm niməfak mın ilat sepın əpəh e nitən Esia.

Pəs Uhgın u itəm tətətig roiu, təmətətig lilin, kən otəpanatig lilin mın, in otawte-in rəhan nəwırən ne nəməlinuən kəm itəmat. Kən pəs narmın ilat sepın† itəm koatatig aupən e jea rəha kig, ilat mın okotol nulan etəmat.

* **1:1:** “Təmöl əp,” nıpətin u, məmə tatəgətun nat kit itəm aupən, nıpətin tatəhluag. E Bislama, katən məmə, “rivilem.”

† **1:4:** Narmın ilat sepın itəm koatatig aupən e rəhan tiron, (Nol Əpən 3:1; 4:4; 5:6), okəm-naka in suatip rəha nənən Narmın Rəha Uhgın; məto okəm-naka ilat nagelo sepın u kotəsənən (Nol Əpən 1:20; 8:2) itəm koatatig aupən e tiron. Nampa sepın u, kəməhm mau fifti-foa e Nol Əpən. E Naoa Rəha Uhgın, nian neen tatən “ilat sepın” məto nıpətin məmə ilat rafin agın.

⁵ Kən İesu Kristo mın, in otawte-in mın nulan kəm itəmat. Kristo un təmətul-arəp əskasik o nıpahrienən, kənu inəh, in etəmim itəm in təmaupən məmegəh lilin e nımisən,‡ kən in tərəmərə e kig mın rəha nətueintən.§

Pəs nənwiwian tuwin o İesu Kristo u, in təmolkeike itat, kən nıtan təmaiah məmə otikis itat e nolən rəha təfagə rat.

⁶ In Kig rəhatat, kən təmol kitat kotatig ahgin rəhan nərəmərəən, kən mol kitat kotuwa pris mın rəha Uhgın rəhan, koatol wək rəha Tata rəhan. !Pəs nənwiwian o rəhan nepətən ne nəsanənən tuwin o İesu Kristo, namnun tıka! !Pəs in otərəmərə lilin! Pəs otol nəhlan. Əwəh.

⁷ !Otəplan-tu! In tatuwa e mal napuə,* kən netəmim rafin okotətag-pən motəplan e nıganəmtilat ətuatıp, kən netəm mın u kəmotaru in aupən, okotəplan mın, kən netemim e noanol mın rafin e nətueintən, nıkilat otahmə, motasək əfəməh məto-inu kəmotəplan.†

In otəkəike mol nəhlan. !Əwəh!

⁸ İərəmərə Uhgın tatən məmə, “İo Nəukətın ne Namnun.‡ İo u etatig roiu, kən emətatig lilin, kən epanətatig lilin mın, kən io un, Nahgik Təpət Pık Agın.”

Jon təməplan Nəti Etəmim

⁹ İo Jon, piatəmat u, itəm kitat koatos kələh nelmitat mın kitiəh e İesu o nahməən, ne natigən e nərəmərəən rəhan, ne nətul əskasikən e nian rəha nahməən. Kəmərakin-pən io e nəptən u Patmos,§ məto-inun iatən-iarəp nəghatən mın un itəm Uhgın tatos-ıpa, kən matətul-arəp o İesu. ¹⁰ In Nian rəha İərəmərə rəhatat,* kən emərioah e Narmın Rəha Uhgın, kən rəhan nəsanənən təmol kəm io, kən ekəto nəwian asol kit e məntaak, tahmen əm e təwi,

¹¹ kən nəwian u tatən məmə, “Əte rəkis e naoa natımnat mın rafin itəm natəplan kən mahl-ipən kəm nıməfak sepın. İlat koatuwin kəm Efesas, kən Sımana, kən Pekamam, kən Tuatira, ne Satis, ne Filatelfia, ne Laotisia.”

¹² Kən əmun, ekeirair məmə ekəplan-tu, məmə pah tatəghat kəm io. Kən nian emeirair, məplan nat kətəhtu-pər lait lan, ilat sepın, kəmol e iəen u kol tatıpıt-ıpıt,

¹³ kən ilugin e nat kətəhtu-pər lait mın u lan, eməplan suah kit tahmen e Nəti Etəmim,† rəhan napən kaifəməh u kaifəməh. Kən kəməlis manıkiləhan e kətəut, kəmol e iəen u kol tatıpıt-ıpıt.‡

¹⁴ Rəhn-kapə ne noanun tərüən tərüən mə nahwi noan nıtəhəi,§ * kən nıganəmtın tətasiə tahmen e nəmnamın nıgəm.†

¹⁵ Nelkin tahmen e pırons,‡ itəm kəmaan e nıgəm məmə otaiəh rəkis-in namtəən, mafəl itəm təwir, kən uarisig un, kərəpe məmə in otəwir matıpıt-ıpıt. Kən nəwian iahgin iahgin tahmen e nıtəhəi asol kit tatem noanahluəluə;

¹⁶ In tatos məhau ilat sepın e nelmın matıp, kənu naip kit rəha nəluaginən in tasılə e nıkalın kərən mil,§ tətisi-pən e nıpəgnoan, kən suah un təhag-əhag mıtasiə, tahmen e mıtgar əpə e nərauiəgən.

¹⁷ Nian eməplan suah əh, emeiuiəu morin io əh nelkin ikin, tahmen əm məmə emimis.* Məto in təmeə-pa mek io e rəhn matıp kən məmə, “Əsəginən. İo u, io eməupən matig, kən io iətol namnun agın.

‡ **1:5:** Kol 1:18; Sam 89:27 § **1:5:** Sam 89:27; Nol Əpən 17:14; 19:16 * **1:7:** Dan 7:13 † **1:7:** Sek 12:10 ‡ **1:8:** Nəghatən ətuatıp u rəha İesu, “İo un, Alfa ne Omeka.” Alfa un, in leta tatətul aupən e alfabet rəha nəghatən Kris, kən Omeka un, in leta itəm tatol namnun lan, tahmen e A ne Z e Inglis. § **1:9:** Nəptən u Patmos, in aelan kit. * **1:10:** Nian rəha İərəmərə u, in Santei. † **1:13:** Dan 7:13 ‡ **1:13:** Napən əh katən, in napən rəha pris asol agın. İesu in rəhatat pris asol agın. § **1:14:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “in tərüən tərüən mə sno.” * **1:14:** Dan 7:9 † **1:14:** Esik 1:28 ‡ **1:15:** Pırons, in iəen kit, kala rəhan tahmen e kol. § **1:16:** Hip 4:12; Jon 12:48 * **1:17:** Dan 8:17; 10:15; Mat 17:6

18 Io u, Etəm Tatəmegəh.† !Emimis aupən, kən məto əplan-tu, iatəmegəh lilin! Kən io iatos ki rəha Nəmisən ne ki rəha Noanpən.‡

19 “Tol nəhlan, əte rəkis nat naka itəm nəməplan, kən neen natəplan u-roiu, ne natimnat neen mən itəm tatuwa.

20 Məto ekuhapik e nıpəti məhau mən ilat sepın itəm nəməplan iatos e nelmək matip, ne nat katahtu-pər lait lan, ilat sepın, kəmol e iaen u kol tatipit-ipit. Məhau mən u ilat sepın, nıpətin u nagelo mən rəha niməfak sepın. Kənu nat katahtu-pər lait lan, ilat sepın, kəmol e kol, nıpətin un, niməfak mən un ilat sepın.

2

Nəghatən təmuwın kəm iəfak mən ikin Efesas

1 “Əte naoa kit tuwın o nagelo* rəha niməfak e taon Efesas, mən-ipən məmə,

Nəghatən u rəhan, etəm tatos məhau sepın e nelmən matip† kən mətaliwək ilugin e nat katahtu-pər lait mən lan,‡ u itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, kən ilat sepın.

2 Io ekıtun rəhatəmat nolən mən. Ekıtun wək pik mən rəhatəmat, kən mıtun mən məmə nəkotətul-iəkis. Ekıtun məmə itəmat nakotahtosig-in netəm rat. Nəmotakil netəm mən un itəm ilat kotəmə ilat aposol mən, məto sənəmə ilat pahrien. Kən itəmat nəmotəplan rəkis məmə ilat ieiua mən.

3 Ekıtun mən məmə itəmat nakotos nətəligən əfəməh. Nəratən təmiləs pap itəmat, məto noatətul-iəkis o nərgək, məsotəpou-inən.

4 Məto iatehm nıpəgnəmtin kit əh-ikin nəmotol, təsahmenən e niganəmtək. Nəmotapəs nolkeikeən§ aupən rəhatəmat.

5 Nikitəmat tuəh-tu nolkeikeən itəm nəmoatatig lan aupən. Otəuhlin itəmat, kən motol natimnat mən u nəmoatol aupən. Okəmə nəsolən, kən ekuwa, mıləs-irəkis rəhatəmat nat katahtu-pər lait lan e nəmeen.

6 Məto nat kitiəh əm əh-ikin, noatol in təwir. Itəmat nakotetəhau nolən rat mən rəha netəmim rəha Nikolas,* təhmen əm lak, iatol mihin.

7 Etəm matəlgın tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən mən itəm Narmın Rəha Uhgın tatən-ipən kəm niməfak mən. Etəm otol win e nəluaginən u, io iategəhan-in məmə in otun noa nig rəha nəmegəhən itəm tatəwiə e nasumən rəha Uhgın.”†

Nəghatən təmuwın kəm iəfak mən ikin Simana

8 Kən in tatəghat əh matən-ipa kəm io məmə, “Əte naoa kit tuwın o nagelo rəha niməfak e taon Simana, mən-ipən məmə,

Nəghatən u rəhan, etəm təmaupən matig, kən in otol namnun agın.‡ In təmimis kən məmegəh mən,§ kən in tatən məmə,

9 Netəm Simana, ekıtun rəhatəmat nəhməən. Ekıtun məmə itəmat ian-rat mən, məto sənəmə itəmat ian-rat mən pahrien. !Itəmat, rəhatəmat nautə tepət agın! Ekıtun mə ieiua mən neen itəm koatən nəghatən moatalik itəmat lan, moatən mə ilat netəm Isrel, məto kəp.* Rəhalat nimə rəha nuəfiminən in nuəfiminən rəha Setan əm.†

† 1:18: Sam 42:2 ‡ 1:18: “Io iatos ki rəha Nəmisən ne ki rəha Noanpən,” nıpətin u məmə iatos nepətin o nahtosigən ne nəhən e ket rəha Imə Netəm Kəmotimis İkin, kən mol netəmim kəmotimis ilat kotəmegəh mən. * 2:1: Nian suah u tatən “nagelo,” okəm-naka tatəghat-in pasta rəha niməfak. † 2:1: Nol Əpən 1:16 ‡ 2:1: Nol Əpən 1:12-13 § 2:4: Jon 13:35; Jer 2:2-5 * 2:6: Netəm rəha Nikolas mən un, kitat kəsotıtun wirən natimnat tepət elat o rəhalat etəm-iasol. İlat netəmim neen rəha niməfak, məto ilat koatən məmə kitun nəfakən kəm narmı nat mən, kənu kitun nit əpnəpinən itəm. İlat koatən məmə nolən mən əh, təsəəkənən narmitəm. † 2:7: Jen 2:9; 3:22-24; Rom 5:12,18; 6:23; Nol Əpən 22:2 ‡ 2:8: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “tol namnun agın,” nıpətin u, tətətig nian rafın. § 2:8: Nol Əpən 1:17-18 * 2:9: ?Nəghatən u, “moatən mə ilat netəm Isrel, məto kəp,” nıpətin naka? In tatəghat-in ətuatip netəm mən u noanol rəha Isrel. Məto nian İesu tatən məmə ilat sənəmə netəm Isrel pahrien, nıpətin un məmə netəmim pahrien rəha Uhgın, inun, itəm koatəfak kəm in, məto sənəmə netəm Isrel u ilat netəmim mən ətuatip rəha Uhgın. (Kal 6:15-16). † 2:9: Jon 8:33-47

¹⁰ Sotəginən nahməən mīn itəm otəsuwəhən koatuwa etəmat. Iatən-ipinə kəm itəmat, məmə Setan otəpanəmki-pən itəmat neen e kalapus məmə Uhgīn otekasgəwīn nahatətəən rəhatəmat, kən itəmat onəkotatīg e nahməən o nian ilat ten.‡ Otətul əskasīk, nat əpnapīn okəmə itəmat neen okotīmīs, kən io oekos-ipinə rəham nətouən, tahmen-pən əm məmə katəfauin-pən nat kit e rəhn-kapə etəm təmol wīn e naiuən, kən rəham nətouən in nəmegəhən līlīn.

¹¹ Etəm matəlgīn tatīg, in otəkəike mətəlig-in wīr nəghatən mīn itəm Narmīn Rəha Uhgīn tatən-ipən kəm niməfak mīn. Etəm otol wīn e nəluaginən u, nīmīsən otəsuwīnən e noanəmnāmīn nīgəm asol.”§

Nəghatən təmuwīn kəm iəfak mīn ikīn Pekamam

¹² Kən in tatəghat əh matən-ipa kəm io məmə, “Əte naoa kit tuwīn o nagelo rəha niməfak e taon Pekamam, mən-ipən məmə,

Nəghatən u rəhan, etəm tatos naip rəha nəluaginən kit itəm tasilə e nəwtain kərən mil.*

¹³ Ekītun ikīn nəkotatīg ikīn. Ikīn əh, Setan tatəpələh, matərəmərə ikīn. Məto itəmat noatətul-iəkīs ron io. Nəməsotəuhlinən rəhatəmat nahatətəən lak. Imatəmat, Setan tətatīg ikīn, kən kəmoħamnu rəhak etəmim Antipas, itəm təmətul əskasīk o nən-iarəpən io. Nat əpnapīn məmə nian əh təmiəkīs pap otəmat, məto itəmat nəmotahatətə əskasīk lak.

¹⁴ Məto in əm un, iatehm nīpəgnəmtīn mīn neen itəm itəmat noatol itəm təsətuatīpən e nīgənəmtək. Itəmat neen u ikīn-un, noatəgətun netəmim u ikīn-un məmə okotos nəgətunən rəha Palam. Palam u, in təmol suatīp kəm Kig Palak məmə in otos-ipən-os-ipən kəm netəm Isrel, kən pəs ilat kotol nolən rat, moatun nagwənən itəm kəmol sakrifais lan tatuwīn kəm narmi nat itəm kəmasgəwīn e nīg, kən moatit əpnapīn ilat mīn.†

¹⁵ Kən e nolən kitiəh əm ilat netəm Isrel mīn əh, itəmat neen u ikīn nəkoatətəu-pən nəghatən rəha netəmim rəha Nikolas.‡

¹⁶ !Tol nəhlan, onəkotəkəike motəuhlin wəhai əm nətəligən rəhatəmat o nolən rat mīn rəhatəmat! Okəmə nəsolən, otəsuwəhən oekīmnə otəmat, kən iakoh netəm mīn un, kən məte ilat e naip rəha nəluaginən itəm tətīsī-pən e nīpəgnoak.

¹⁷ Etəm matəlgīn tatīg, in otəkəike mətəlig-in wīr nəghatən mīn itəm Narmīn Rəha Uhgīn tatən-ipən kəm niməfak mīn. Etəmim itəm tatol wīn e nəluaginən, io oekos-ipən nagwənən anion u mana§ kəm in. Oekos-ipən mīn kəpiel ruən kit kəm in, itəm kəmətəpən nərgīn wi lan, kən in pīsīn əm un, itəm otos, titun nərgīn.”

Nəghatən təmuwīn kəm iəfak mīn ikīn Tuatira

¹⁸ Kən in tatəghat əh matən-ipa kəm io məmə, “Əte naoa kit tuwīn o nagelo rəha niməfak e taon Tuatira, mən-ipən məmə,

Nəghatən u, in nəghatən rəha Nəti Uhgīn. Nīgənəmtīn tətāsīə tahmen e nəmnāmīn nīgəm, ne nelkīn tahmen e pīrons* itəm kəmərəpe məmə in otəwīr matīpīt-ipīt.† Tatən məmə,

¹⁹ Enītun rəkīs nolən mīn rəhatəmat, netəm Tuatira. Ekītun rəhatəmat nolkeikeən ne nahatətəən, ne nasituən e netəmim, kən ekītun mīn məmə nətəligən rəhatəmat təfəməh o nətul əskasīkən. Ekītun məmə nolən mīn rəhatəmat noatol roiu, təwīr maprəkīs-in nolən mīn rəhatəmat aupən.

‡ 2:10: Nian ten nīpətīn un, məmə nian rəha nahməən otəkəike mol namnun. § 2:11: Nol Өpən 20:11-15; 21:8

* 2:12: Nol Өpən 1:16 † 2:14: Nam 22-24; 25:1-2; 31:16 ‡ 2:15: Əplan-tu futnot e Nol Өpən 2:6. § 2:17: Jon 6:31-33,35,48,51 * 2:18: Pīrons, in iaen kit, məto rəhan kala tahmen e kol. † 2:18: Dan 10:6; Nol Өpən 1:14-15

²⁰ Məto iatehm nıpəgnəmtin kit əh-ikin noatol itəm təsətuatıpən e nıganəmtək. Itəmat noategəhan-in nolən rəha pətan əh itəm tahmen e pətan aupən u, Jesepel.‡ In tatən məmə in ien kit, məto nəgətunən rəhan tatit rat rəhak mın iolwək, matol məmə ilat koatit əpnəpın ilat mın, kən moatun nagwənən u itəm katol sakrifais lan kəm narmi nat itəm kəmasgəwın e nig.

²¹ Ematəsağın pətan əh məmə in otəuhlin rəhan nolən rəha nətou-pən əpnəpınən iərman, məto in tapəs.

²² Tol nəhlan, roiu əh, oekol in tatimis pik e rəhan pet. Kən netəm mın u itəm kəmotit əpnəpın ilat mın, ilat Jesepel u, okəmə ilat kəsotəuhlinən ilat e nosən nolən rəha pətan əh, oekol ilat mın koatəto tərət pik, kən məsou-in ilat e pet u rəha nahməən.

²³ Kən ekau kitiah əm e nenətin mın, moh ilat kotimis. Tol nəhlan, kən niməfak mın rafin okotitun məmə io əm un, ekıtun nətəligən mın rəha netəmin, ne nıkilat. Kən io ekos-ıpən nətouən rəhatəmat tətəu-pən əm rəhatəmat nolən mın itəm nəmoatol. §

²⁴ Məto itəmat u, netəm Tuatira itəm nəməsotosən o nəgətunən rəha Jesepel əh, iatəghat kəm itəmat roiu. Ekıtun məmə itəmat nəməsotosən natimnat itəm katən məmə nat ağın mın rəha Setan itəm tətəhluag-in məntaan. Esələhəu-pənən nat figəm kit mın kəm itəmat, məto iakolkeike məmə nəkotol nat kitiah əm, inun,

²⁵ otaskəlim tiəkis əm e nat itəm ninotos rəkis, mətoarus io ekıtəlig-pa.

²⁶⁻²⁷ Etəm otol win e nəluagınən u, kən tatətul əskasik o nolən nəwıak, matuwın, matuwın mətoarus namnun, kən io ekos-ıpən nepətan u kəm in, itəm rəhak tata təmos-ıpa kəm io, məmə in otərəməərə e kantri pısın pısın mın. Kən in otos rəhan nəlnal itəm in nəmtətin rəha nərig asol rəhan, kəmol e iaen, kən in otatgəhl-atgəhl netəm e nətueintən, tahmen-pən əm məmə iaen itəm təmohapıləs-ohapıləs sospən kəmol e noanisip.

²⁸ Kən io ekos-ıpən mın məhau u, fetukai kəm in.*

²⁹ Etəm matəlgın tatig, in otəkəike mətəlig-in wır nəghatən mın itəm Narmın Rəha Uğın tatən-ıpən kəm niməfak mın.”

3

Nəghatən təmuwın kəm iəfak mın ikin Satis

¹ “Əte naoa kit tuwın o nagelo rəha niməfak e taon u Satis, mən-ıpən məmə,

Nəghatən u rəhan, etəm tatos narmın rəha Uğın ilat sepin,* kən matos mın məhau sepin.† Nəghatən u rəhan itəm tatən-ıpınə kəm itəmat məmə,

Ekıtun rəhatəmat nolən mın. Ekıtun məmə katən məmə itəmat noatəmegəh, məto kəpə, itəmat ninotimis rəkis.

² !Otaiir-ta! Nolən wır mın rəhatəmat nəmoatol aupən, otəsuwəhən tikə ağın. Məto itəmat nəkotəkəike motalkut məmə onəkotos-ıpər mın nolən rəhatəmat, motol tuwa məskasik, məto-inu esəplanən əh nolən wır kit itəm nəmotol motuwın motol namnun lan, kən tətəuatıp e nıganəmti Uğın rəhak.

³ Tol nəhlan, nikitəmat tuəh nəghatən itəm nəmotos, kən moatəto aupən. Otol, kən motəuhlin itəmat. Məto okəmə nakotapıl əlu-əlu, oekiet-arəp otəmat tahmen e iakləh, kən itəmat okol nəsotitunən məmə nian naka oekımnə otəmat.

⁴ Məto itəmat noan məsın əm un ikin Satis, itəm kəməsotolən napən rəhalat tamkımik. İlat kotətuatıp, motahmen o naliwəkən itəmat mın io e napən ruən.

‡ **2:20:** Pətan u, in pətan kit əh Tuatira. Okəmə naka nərgın pahrien u Jesepel, o okəm-naka, kəmən əm mə Jesepel məto-inu in tahmen e Jesepel u aupən, pətan rəha Kig Ehap

(1 King 21:25-26). In təmit netəmin e suatıp kit məmə okotol sakrifais kəm narmın nat mın, kən motətəu-pən nolən rəha nit əpnəpınən iərman ne pətan. Okəmə naka in tahmen e Nikolas itəm kəmən e 2:6,15. § **2:23:** Jer 17:10 * **2:28:**

Nol Əpən 22:16 * **3:1:** Əplan-tu futnot e Nol Əpən 1:4 † **3:1:** Nol Əpən 1:16

⁵ Etəm in otol win e nəluaginən, in otuwın nulan e napən ruən. Kən okol esafəl rəkisən nərgin e naoa rəha nəmegəhən, kən io ekən-iarəp nərgin e niganəmti rəhak Tata ne rəhan nagelo mın, məmə in rəhak ətuatıp etəmim.‡

⁶ Etəm matəlgin tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən mın itəm Narmin Rəha Ughin tatən-ipən kəm niməfak mın.”

Nəghatən təmuwin kəm iəfak mın ikın Filatelfia

⁷ “Əte naoa kit tuwin o nagelo rəha niməfak e taon Filatelfia, mən-ipən məmə, Nəghatən u rəhan, Etəm Tasim, kən in Nipahrienən. Kən in tatos ki rəha Tefit u aupən. § Okəmə in terəh e toa kit, kən okol suah kit təsahtosig-inən. Kən okəmə in tahtosig e toa kit, kən okol suah kit təserəhən lan.* Nəghatən u rəhan itəm in tatən-ipinə kəm itəmat məmə,

⁸ Ekitun rəhatəmat nolən mın, netəm Filatelfia. Ekitun məmə rəhatəmat nəsanənən in noan məsin əm, mətə itəmat nəmoatol nəwiak məsotapəsən, kən məsotəhluaig-inən məmə rəhak u itəmat. Otəplan-tu. Emerəh e toa otəmat. Okol suah kit təsahtosig-inən.

⁹ Otəplan-tu. Netəm mın un e Nuəfiminən rəha Setan, ilat koatən məmə ilat netəm Isrel, mətə kəpə. Ilat ieiua mın.† Otəplan-tu. Oekol ilat kotuwa motisin nulilat e nelkitəmat o nisiiən, kən okotən məmə nipahrienən io ekolkeike itəmat.‡

¹⁰ Emən-ipinə kəm itəmat məmə itəmat onəkotos nətəligən əfəməh o nətul əskasikən, tahmen əm lak, kən itəmat nəmoatol rəhak nəghatən. § O nat u, io oekatıpal wir* otəmat e nian itəm nərətən otəsuwəhən tuwa e nətueintən mın rafin,† məmə otekasgəwin-tu nahatətəən rəha netəm rəha nətueintən.

¹¹ Otəsuwəhən ekuwa. Otəskəlim-ikis natimnat mın itəm itəmat nınotos rəkis, məmə suah kit otəsosən rəham nətouən‡ itəm nınol win rəkis lan.

¹² Etəm otol win e nəluaginən, kən io oekol in tahmen e nig asol kit itəm tataruəsan Nimə Rəha Ughin rəhak. Kən in okol təsietən e Nimə əh nian kit. Kən io, oekəte-pən nərgi Ughin rəhak lan, ne nərgi taon rəha Ughin rəhak lan. Taon u, in Jerusalem wi, itəm Ughin rəhak otahl-ipa, otisi-pər e nego e neai, meiuaiu-pa. Kən io oekəte-pən mın nərgək wi e suah u.

¹³ Etəm matəlgin tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən mın itəm Narmin Rəha Ughin tatən-ipən kəm niməfak mın.”

Nəghatən təmuwin kəm iəfak mın ikın Laotisia

¹⁴ “Əte naoa kit tuwin o nagelo rəha niməfak e taon Laotisia, mən-ipən məmə,

!Nəghatən u rəhan, etəm katən məmə in Nipahrienən! In un, in etəm kitun nagileən lan məmə tatətul-arəp o nən-iarəpən nipahrienən əm, kən in nəukətın § natimnat rafin itəm Ughin təmol.* Nəghatən u rəhan, itəm in tatən-ipinə kəm itəmat məmə,

‡ **3:5:** Mat 10:32; Luk 12:8; Mak 8:38; Luk 9:26; 1 Jon 2:23 § **3:7:** “Ki rəha Tefit” u, tatəpsen-pən nepətən itəm otos e Jerusalem wi. In un, in tatos nepətən məmə oterəh kən mahtosig-in suah kit itəm tatuwin imə; Nol Өpən 1:18. * **3:7:** Aes 22:22 † **3:9:** Nəghatən u “koatən məmə ilat netəm Isrel, mətə kəpə,” in tatəghat-in ətuatıp netəm mın u noan ol rəha Isrel mın. Mətə nian Iesu tatən məmə ilat sənəmə netəm Isrel pahrien, nipətin un məmə netəmim pahrienən rəha Ughin, inun, itəm koatəfak kəm in, mətə sənəmə netəm Isrel u ilat netəmim mın ətuatıp rəha Ughin (Kal 6:15-16).

‡ **3:9:** Jon 8:44; Nol Өpən 2:9 § **3:10:** Hip 12:1-3 * **3:10:** “Oekatıpal,” nipətin u, məmə, “Oekeh mır etəmat,” inu “protektem yufala,” e Bislama. † **3:10:** Jon 17:15 ‡ **3:11:** “Nətouən” əh, tatəghat-in, in hat kit kəmol e nimali nig, o narmi nimali nig kəmol e kol, kən katəfauin-pən e rəhn-kapə etəm təmol win e naiuən. Kən hat itəm Kristo otəfauin-pən e rəhn-kapə etəmim o rəhan nətul-ikisən, in otəkəike matehm wir o netəm mın un itəm kotolkeike məmə okotos-irəkis olat. Inu, in nuwəhən nimaa nəghatən məmə ilat okəsotapəsən nətul əskasikən məmə ilat okəsotəmik-arəpən-inən nətouən rəhalat, inun, nəmegəhən lilin ilat Kristo. § **3:14:** “Nəukəti natimnat rafin itəm Ughin təmol,” nipətin kəiu e nəghatən Kris. Iesu in Nəukətın, nipətin un, in təmol natimnat rafin; kən in mın in Iərəmərə e natimnat rafin. * **3:14:** Jon 1:1-3; Kol 1:16; Nol Өpən 1:17

¹⁵ Ekitun rəhatəmat nolən mīn, netəm Laotisia. Ekitun məmə nəmegəhən rəhatəmat tahmen e nəhau itəm tarion əm. Təwir məmə onəkotətul əm e kitiəh, onəkotətəp o onəkotəgəpan.

¹⁶ Itəmat nəkoatətul əm ilugin, nakotarion əm—nəsotəgəpanən məsotətəpən—tol nəhlan, oiakagəh rəkis-in itəmat roiu,

¹⁷ məto-inun itəmat nakotən məmə, ‘Rəhatimat nautə tepət, ioatos məni asol, rəhatimat nəmegəhən təwir, natimnat rafin tatig, kən nat kit təsikəən otimat.’ Məto itəmat nəkotəruru məmə itəmat ninotatig rəkis e nərətən, itəmat nəkotal nasakitunən, rəhatəmat nautə tikə agin, niganəmtitəmat təpis, kən nakotaiu piəpiə əm.

¹⁸ O nat u, iatən-ipinə ətuatip kəm itəmat, təwir məmə onəkotos-nəmtin iaen u kol tatipit-ipit ron io, itəm kəmuwaan e nigəm tus rəkis namtəən lan,† kən pəs itəmat, rəhatəmat nautə otepət. Kən onəkotos-nəmtin mīn napən ruən o nuwīnən lan, məmə onəkotalpin nīpətitəmat un, itəm tol naulisən. Kən moatos-nəmtin mīn mərisin ron io, motol-pən e niganəmtitəmat, məmə niganəmtitəmat otalien, nəkotəplan wir nat.

¹⁹ Netəm mīn un rafin itəm iakolkeike pik ilat, io iatəghat əskasik kəm ilat matəg-ətuatip-in ilat. Tol nəhlan, təwir məmə nikitəmat otimis-pa lak, kən motəuhlin-pa e nolən rat mīn rəhatəmat.

²⁰ !Otətəlig-tu! Io iatətul e nafiluə, matətəht toa o nuwamən imə. Okəmə suah kit tətə nəwiak kən terəh e toa, kən ekuwin imə kən magwən itimlau mīn.

²¹ Io emol win e nəluaginən kən matəpələh-pər itimlau rəhak Tata e rəhan jea, matuərəməərə. Kən e nolən kitiəh əm, etəm otol win e nəluaginən, io ekegəhan-in məmə otəpələh itimlau mīn e rəhak jea, matərəməərə itimlau mīn io.

²² Etəm matəlgin tatig, in otəkəike matəlig-in wir nəghatən mīn itəm Narmīn Rəha Uhgīn tatən-ipən kəm niməfak mīn.”

4

Nəfakən e nego e neai

¹ !Uarisig e natimnat mīn u, emətag-pən əpəh, kən məplan toa kit təmerəh-pən əpəh e neai! Kən nəwian kitiəh əm itəm eməto aupən, inun itəm in iahgin iahgin tahmen əm e təwi, tinatəghat mīn kəm io, kən tatən-ipa məmə, “Ər-tu muwa ikin-u, ekəgətun ik e natimnat mīn un, itəm okəpanol.”

² E nian kitiəh əm, nəsanənən rəha Narmīn Rəha Uhgīn təmol kəm io, kən ekasipən əpəh aupən-in io matəplan kig, tatəpələh-pər e rəhan jea, matərəməərə e nego e neai.*

³ Kən etəm tatəpələh ikin əh, eməplan in təwir matəlip, matipit-ipit, tahmen e kəpiel wir kəiu nərgilau un tiaspa ne kanilian. Kən mirai-mirai kit təmuwin mitalau e jea rəhan, kən mirai mirai əh tətasiə təhag-əhag tahmen e kəpiel wir kit u, emiral.†

⁴ Kən mitalau-itəlau e jea asol rəha kig əh, jea neen mīn ilat tuente-fo, koatətul, kən netəm-iasol mīn itəm kəmotəwiətən, ilat tuente-fo, koatəpələh-pər elat. Kəmotuwīn e natimnat ruən, kən motəfauin hat mīn rəha nisaiiən, itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit.

⁵ Kən ikin əh, jea rəha kig tətətig ikin, tatipit, kən kaluəluə titatiperəh matiet ikin. Aupən e jea rəha kig, noanisiə ilat sepīn koatuəp. Inəh, narmīn rəha Uhgīn ilat sepīn.‡

⁶ Kən ikin əh aupən e jea rəha kig, nat kit mīn əh-ikin tahmen e nitəhəi, məto tahmen e kilas, itəm tatəlip, matipit-ipit.

Ilugin ikin əh, kən titəlau e jea rəha kig u, nat neen əh-ikin, ilat kuwit, itəm koatəmegəh, koatətul. Kən niganəmtilat tepət tepət, tatəper-ipən əpnəpīn əm e nərpilat ne mantaalat ne.

† 3:18: Job 23:10; Mal:3:2-3; 1 Pita 1:6-9 * 4:2: Esik 1:26-28 † 4:3: Tiaspa okəm-naka in kəpiel amiəmitə, kən kanilian okəm-naka in kəpiel asiə. Emiral mīn un, kəpiel amiəmitə mīn. Kitat kotəruru ətuatip kala rəhalat itəm in tatən, məto nat naka itəm Jon təməplan, inun, kala wir mīn, kotəwir, moatipit-ipit. ‡ 4:5: Əplan-tu futnot e Nol Əpən 1:4.

⁷ In aupən, tahmen e laion, kən nampa tu lan, tahmen e kau iəwiər, kən nampa tri lan, rəhn-kapə tahmen e etəmim, kən nampa fo lan, tahmen e malikim itəm tatiwig.

⁸ Nat min əh itəm koatəmegəh, ilat kuwit, məto nıməlməliat ilat sikis, kən niganəmtilat tirəfin əpnəpin əm ilat, muwin əpəh e nəwtain nıməlməliat ləhau ikən ne. Nian rafin ilat kotan napuən lapin ne lenian, məsotamegən, koatan məmə:

“!İərəmərə Uhgın Nahgin Tepət Pik Agin
in tasim, tasim, tasim pik agin,
itəm in tətətig roiu,
təmətətig lilin,
otəpanətətig lilin!”[§]

⁹ Kən nat min əh itəm koatəmegəh, koatən nıpahrienən e nepətən rəha Uhgın, kən moatos-ipən nisaiiən kəm in, kən moatən tagkiu kəm kig itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, matərəməərə, mətətig lilin, namnun tikə.

¹⁰ Kən nian nat min əh itəm koatəmegəh koatol nəhlan, kən netəm-iasol itəm kəmotəwiətən, ilat tuente-fo, koteiuaiu moatəsin nulilat kəm in, itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, matərəməərə, kən moatəfak kəm in itəm tətətig lilin, namnun tikə. İlat kotisin nulilat kəm in, kən nıpinəgilat taru nisip, kən ilat koatəpeg rəkis rəhalat hat min rəha nisaiiən, kən moatəlin aupən-in rəhan jea, kən moatən məmə,

¹¹ “Rəhatimat İərəmərə Uhgın,

İk nakətuatip, mahmen agin məmə onakos nənwiwiən rafin,

ne nisaiiən rafin,

ne nəsanənən rafin,

məto-inun ik nəmol natimnat rafin.

İk nəmol ilat məto-inu ik nəmolkeike məmə ilat okotətig.

Kən məto-inu ik nəmolkeike nəhlan, ilat kotətig əh.”

5

Nəti sipsip təmurapik naoa itəm kəmaiu-aiu

¹ Kən əmun, eməplan kig tatəpələh-pər e rəhan jea, kən matos naoa kit e nelmin matip itəm kəmaiu-aiu, kən naoa un kəməte-pən nat e nıkalin kərən mil, kən kəmaiu-aiu kuwaan ətain mau sepin məmə otaskəlim tiəkis. ² Kən eməplan nagelo əsanən kit tətəgət əfəməh matən-iarəp məmə, “?Pah u in tahmen mətuatip məmə oteatip rəkis nat itəm kəmuwaan ətain e naoa u, kən murapik?”

³ Məto etəmim kit tikə ilis e nego e neai, o ləhau e nətueintən, o niki nıməptən, kit okol təsətuatipən o nurapikən naoa u, mafin.

⁴ Kən emətasək mətasək, məto-inun kəsəplanən etəmim kit itəm tahmen mətuatip o nurapikən naoa u, mafin.

⁵ Kən etəm-iasol min u kit itəm təməwiətən, tən-ipa kəm io məmə, “!Sasəkən! Mıtag-pən-tu məplan, Laion rəha Noanol rəha Juta,* in nəukəti Tefit,† in tınol win rəkis e nəluaginən rəhan. Tol nəhlan, in tətətuatip agin-əh o nurapikən naoa əh, kən meatip rəkis nat əh ilat sepin itəm kəmuwaan ətain lan.”

⁶ Kən əmun ekəplan Nəti Sipsip, tatətul əpəh ilugin e jea rəha kig ne nat kuwit itəm koatəmegəh ne netəm-iasol min itəm kəmotəwiətən. Nəti Sipsip u, nəkəplan məmə kəməhamnu rəkis. Kən rəhnıpat ilat sepin,‡ kən niganəmtin ilat sepin min, ilat un, koatətul o narmin rəha Uhgın ilat sepin itəm təməhl-iarəp ilat kotuwın e nətueintən.

⁷ Nəti Sipsip əh, təmuwin meə-pən mos-irəkis naoa u e rəhn matip kig itəm tatəpələh-pər e rəhan jea.

§ 4:8: Eks 3:14 * 5:5: Jen 49:9-10 † 5:5: Aes 11:1 ‡ 5:6: Əplan-tu futnot e Nol Əpən 1:4

⁸ Kən nian in tınaskəlīm naoa un, kən nat mın un itəm koatəmegəh ilat kuwıt, ne netəm-iasol itəm kəmotos nəwiətən ilat tuente-fo, ilat kotısın nulılat o Nəti Sipsip, moteiuaiu, nıpınəgılat taru nısıp. İlat rafın koatos hapş mın ne pesın mın itəm kəmol e iaen u kol tatıpıt-ıpıt, tərıoah e nat pıen-pıen mın itəm nəmıəwın təwır. Kən nat pıen-pıen u, in tahmen e nəfakən mın rəha netəmım rəha Uhgın.*

⁹ Kən nat mın un itəm koatəmegəh ilat kuwıt ne netəm-iasol itəm kəmotəwiətən, kəmotan napuən wi kit məmə,
 “İk nakətuatıp, mahmen agın o nıləsən naoa u,
 kən meatıp rəkıs nat mın itəm kəmuwaan ətain lan,
 məto-inun kəmoħamnu ik,
 kən nəmos-nəmtın netəmım e nıtam
 məmə ilat rəha Uhgın.

Kən ilat kəmotısı-pən e noanol mın rafın,
 ne nəghatən mın rafın,
 ne kantri mın rafın,
 ne netəm nuwigılat tol pısın pısın mın,

¹⁰ kən nəmol ilat kotatıg ahgın rəham nərəmərən,
 kən ilat rəham pris mın,
 koatol wək rəha Uhgın rəhatımat.
 İlat okotərəməyə e nətueıntən.”

¹¹ Kən ekətag-pən mın məplan, kən məto mın nəwia nagelo mın tepət, tepət, okol kəruru nafınən. Kəmotətul, motıtəlau e jea rəha kig, ne nat mın u itəm koatəmegəh, ne netəm-iasol mın itəm kəmotəwiətən.

¹² Kən ilat kotan əfəməh napuən məmə:
 “!Nəti Sipsip itəm kəmoħamnu,
 in tətuatıp mahmen agın məmə kotənwiwi in,
 məto-inu tatos rafın nəsanənən,
 ne nautə, ne nenatıgən,
 ne nahgın, ne nepətən əhag-əhag!
 !Təwır agın-əh məmə koatısıai-in!”

¹³ Kən eməto mın natımnat rafın itəm Uhgın təmol e nego e neai, ne nətueıntən, ne Imə Netəm Kəmotımis İkin, ne e niki nıtəhəi, ne natımnat mın rafın itəm kotatıg elat, ilat rafın koatən məmə:

“Pəs nənwıwıən ne nısıaiiən tatuwın o kig itəm tatəpələh-pər e rəhan jea ne Nəti Sipsip,
 məto-inu in tatos nepətən əhag-əhag ne nərəmərən.

!Pəs nənwıwıən ne nısıaiiən tuwın olau,
 kən tatuwın, matuwın, matuwın, namnun tıkə!”

¹⁴ Kən nat mın un ilat kuwıt itəm koatəmegəh, kotəmə, “!Əwəh!” kən netəm-iasol mın itəm kəmotəwiətən kotısın nulılat ron, moteiuaiu, nıpınəgılat taru nısıp, moatəfak kəm in.

6

Nəti Sipsip təmatgəhl nat itəm kəmuwaan ətain naoa itəm kəmaıu-aiu lan

¹ Kən ekatəlkəlİK o Nəti Sipsip nian in təmatgəhl rəkıs nat kit itəm kəmuwaan ətain e naoa kəmaıu-aiu. Kən əmun, nat koatəmegəh u kit ilat kuwıt tagət əfəməh e nəwıan kit tahmen e kaluəluə, məmə, “!Wa-tu!”

² Ekətag-pər məplan hos kərıən kit. Etəm tətəsü-pər lan tatıləs nıfagə, kən kəməfauın-pən hat rəha nısıaiiən kəm in, tahmen e hat rəha etəm tınol win rəkıs e nəluagınən. In təmaıu matuwın tahmen e etəm təmol win e nəluagınən, kən matuwın mın məmə otol mın win.

§ 5:8: “Hap,” in nat kit katoh tətən napuən, tahmen e kitar. * 5:8: Sam 141:2

³ Nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol nampa tu lan, itəm kəmuwaan ətain naoa lan, kən eməto nat tatəmegəh itəm tatol nampa tu lan təmə, “!Wa-tu!”

⁴ Kən hos pisin kit min itəm tasiə, təmaiu muwa. Etəm titasuə lan, kəmos-ipən nisa asol kit rəha nəluaginən kəm in. Kən Uhgın təmegəhan-in-pən nepətən məmə otos-irəkis nəməlinuən itəm tətətig e nətueintən, məmə netəmim koatəluagin əm moatohamnu-ohamnu ilat min ikin min rafin.

⁵ Kən nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol nampa tri lan, itəm kəmuwaan ətain naoa lan, kən ekəto nat tatəmegəh itəm tol nampa tri lan, təmə, “!Wa-tu!” Kən ekətag-pər məplan hos kapin kit. Etəm titasuə lan tatitol sikel* kit.

⁶ Kənu eməto nəwian kit tətisi-pən ilugin e nat koatəmegəh min ilat kuwit, matən məmə, “Uwın, kəmegəhan-in ik məmə nəkitun nosən nəumis e nitən min, kən ilat okotəkəike motəra kin məni asol o nosən nagwənən noan məsin əm. Məto onəsərəkənən nəukəti nig olif min itəm katol oel e noan, kən nəsərəkənən nəukəti nol u krep itəm katol wain lan.”

⁷ Nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol nampa fo lan, itəm kəmuwaan ətain naoa lan, kən ekəto nat tatəmegəh itəm tol nampa fo lan, tatən məmə, “!Wa-tu!”

⁸ !Kən ekətag-pər məplan hos kəmtap kit! Etəm titasuə lan, nərgin u Nəmisən, ilau etəmim kit, nərgin u, Noanpən, tatuarisig-in mətian. Kəmios nepətən məmə okohamnu netəmim e naip ne nəumis ne nəmisən ne nat megəh iarupin min. Kəmios nepətən nəhlan, tahmen-in nəwtain nətueintən kitəh, məpəs əm nəwtain kisil.

⁹ Kən nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol faif itəm kəmuwaan ətain naoa lan, ekətag-pən əpəh e nəwtain olta, † ləhau ikin, məplan netəm kəmo hamnu ilat məto-inu ilat kəmotətul əskasik o nən-iarəpən nəghatən rəha Uhgın.

¹⁰ İlat kotaun əfəməh moatən-ipən kəm Uhgın məmə, “İk nakərəmərə e natimnat rafin, ik nakasim, kən ik nıpahrienən. ?O nəghan ne kən ik onakələhəu nəghatən məmə netəm rəha nətueintən kəmotol tərət, kən mol nalpinən kəm ilat o nat itəm kəmotol etimat? ? Onagəhan nakalpin nitai nitatimat e netəm min əh?”

¹¹ Kəmotən nəhlan, kən kəmos-ipən napən ruən kəm ilat rafin. Məto kəmən-ipən kəm ilat məmə okotameg min noan məsin əm mətoarus nampa apiəpiə rəha pialat min ne wınilat min, otuwa pitən mahmen. Pialat min ne wınilat min u, netəmim min rəha İesu, itəm okəpanohamnu ilat o rəhalat nahatətən.

¹² Kən nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol sikis itəm kəmuwaan ətain naoa lan, kən əmun, nəmig asol kit təməloal. Mitgar təmapinəp agin, kən məwig təmasiə agin tahmen e nita.‡

¹³ Kən məhau min əpəh ilis e neai kəmotisas-pən e nətueintən, tahmen e noa nig u fik, itəm nımətag asol təmatigtig e noan pikəh tisas.

¹⁴ Kən neai təmikə tahmen e nimitiwın kəmaiu-aiu kiləs kəgim.§ Kən nitot min ne nəptən min kəmotəgim e nəmelat min.

¹⁵ Kən kig min rəha nətueintən ne iərəmərə min, netəm-iasol min rəha mopael min, netəm rəhalat nautə tepət, ne netəm koatos nepətən, ne slef min rafin, ne netəm sənəmə slef min, ilat rafin kəmotəhluaig e nıpəg kəpiel asol min, ne nıkalı kəpiel min əpəh e nıkalal nitot asol min.*

¹⁶ Kən ilat kəmotasək əfəməh-pən o nitot min ne kəpiel asol min məmə, “Otisas, motoh ətain itimat, motəhluaig-in itimat o nıganəmti kig u itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, ne o neməha rəha Nəti Sipsip,†

¹⁷ məto-inun nian asol kəgin əh rəha neməha rəhalau tınuwa. ?Kən pah un in titun nətulən?”‡

* **6:5:** E nian rəha nəumis, kən netəmim kotakil natimnat o noorən nagwənən. † **6:9:** Olta u, in tepil kit tatətul əpəh e Nımə Rəha Uhgın, kən katol sakrifais min ikin. Kən netəm min u, okəm-naka ilat kotahmen ətuatip e sakrifais kit itəm tatuwin o Uhgın. ‡ **6:12:** Joel 2:31; Wək 2:20 § **6:14:** Aes 34:4 * **6:15:** Aes 2:10,19-22 † **6:16:** Hos 10:8 ‡ **6:17:** Joel 2:11; Mal 3:2

7

Wan-hanrit-foti-fo-taosen

*kəmol mak elat
mə rəha Uhgın*

¹ Kən əmun ekəplan nagelo kuwit koatətul-pən e kona mın ilat kuwit e nətueintən. Kəmotəmkətəin rafin nımətag kuwit e kona kuwit rəha nətueintən, məmə nımətag otikə e nətueintən, ne nıtəhəi, ne nig mın.*

² Kəmos-ipən nəsanənən kəm ilat o nərəkinən nəptən ne nıtəhəi. Kən ekətag-pən məplan nagelo kit mın tətisi-pah, tətıləs nat kit itəm Uhgın u, itəm tatəmegəh, otos o nolən mak rəhan lan. Kən in tətəgət əfəməh-pən kəm nagelo mın u kuwit, məmə,

³ “!Otəpəs pitən! Sotəhlmanən nımətag məmə otəsərəkinən nıməptən ne nıtəhəi ne nig mın, pəs ekotol-pən pitən mak rəha Uhgın rəhatat e nıpinəgi iolwək mın rəhan.”†

⁴ Kən eməto nampa rəha netəm kəmosot mak u rəha Uhgın. Netənim wan-hanrit-foti-fo-taosən kəmotiet rəkis e noanol mın rəha Isrel, ilat kəmosot mak əh.

⁵ E noanol rəha Juta, netənim ilat tuelef-taosən.

E noanol rəha Rupen, netənim ilat tuelef-taosən.

E noanol rəha Kat, netənim ilat tuelef-taosən.

E noanol rəha Aser, netənim ilat tuelef-taosən.

⁶ E noanol rəha Naptali, netənim ilat tuelef-taosən

E noanol rəha Manase, netənim ilat tuelef-taosən.

⁷ E noanol rəha Simeon, netənim ilat tuelef-taosən.

E noanol rəha Lifae, netənim ilat tuelef-taosən.

E noanol rəha Isakar, netənim ilat tuelef-taosən.

⁸ E noanol rəha Sepulun, netənim ilat tuelef-taosən.

E noanol rəha Josep, netənim ilat tuelef-taosən.

Kən e noanol rəha Benjamin, netənim ilat tuelef-taosən kəmosot mak əh.

Nımanin netənim itəm kəmotuwın e napən ruən

⁹ Uarisig e natımnat mın u, emətag-pən əpəh aıpən-in io, məplan nımanin netənim tepət tepət, okol kəruru nafinən.‡ İlat koatısi-pən e kantri mın rafin, ne noanol mın rafin, ne nəghatən mın rafin, kən nuwigilat tol pısın pısın mın. İlat koatətul aıpən e jea rəha kig, ne Nəti Sipsip. İlat koatuwin e napən ruən mın, kən moatos nelmi nəmil e nelmilat.

¹⁰ Kən moatəgət əfəməh moatən məmə

“Uhgın rəhatat itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, matərəmərə, ilau Nəti Sipsip, ilau əh kəmioal suatıp o nosmegəhən kitat.”

¹¹ Nagelo mın rafin ilat kotətul motıtəlau e jea rəha kig, kən mıtəlau mın e netəm-iasol mın itəm kəmosot nəwiətən, ne nat koatəmegəh mın u, ilat kuwit. İlat moatısın-pən nulılat aıpən e jea rəha kig, moteiuaiu, nıpinəgilat taru nısip, kən moatəfak kəm Uhgın,

¹² moatən məmə:

“!Əwəh! !Nıpahrienən! Rəhatat Uhgın təwir pik, matəhag-əhag wir.

!In tenatig tenatig, təsanən, nahgin tepət!

!Pəs kotənwiwi in, motısiai-in, kən motən tagkiu kəm in matuwın matuwın namnun tikə!
!Əwəh!”

¹³ Kən əmun, netəm-iasol itəm kəmosot nəwiətən mın u kit tətəpəh ron io məmə, “?Pah mın əh koatuwin e natımnat ruən? ?Kən ilat kəmotısi-pən hiə?”

¹⁴ Kən ekualpın məmə, “Etəm-iasol. İk əm nəkitun.”

Kən in təmə, “Netəm mın əh, ilat un kəmotiet rəkis e nahməən asol; ilat kınəmotaiquas e rəhalat napən kən motol tərüən e nıta Nəti Sipsip.

¹⁵ Kən tol nəhlan,

* **7:1:** Nımətag kuwit əh, in nımətag rəha nərəkinən tahmen əm e in əh e Dan 7:2 ne Jer 49:36-38. † **7:3:** 2 Kor 1:22; Efes 1:13 ‡ **7:9:** Jen 15:5

“ilat kotätul aupän e niġanämti Uhgïn, itäm tatäpäläh matärämärä,
kän moatäfak käm in e nəräuiägän ne lapin e Rəhan Nimä;
kän kig u itäm tatäpäläh-pär e jea,
in otahġil käm ilat min nian rafin.

¹⁶ Ilat, okol nəumis tisuus minən ilat,
kän okol kəsotoaoa minən.

Kän nəräuiä täsəhg minən ilat,
nape-apeän asol rəha mitgar otəsəhg minən ilat,

¹⁷ məto-inun, Nəti Sipsip itäm tatäpäläh ilugin e jea rəha kig,
in otatehm ilat tahmen e etämim rəha nehmən sipsip.

In otit ilat, matuwïn o nəmti nəhau megəh, §
kän Uhgïn otafäl rafin nahui nəmtilat.”

8

Pesin rəha nat pien-pien

¹ Nian Nəti Sipsip təmatġəhl rəkis nat tatol sepïn itäm kəmuwaan ətain naoa lan, kən nagätən təmikə əpəh e nego e neai o nian əkuəkir kit, tahmen e hafaoa.*

² Kən əmun eməplan nagelo sepïn u kotätul aupän e niġanämti Uhgïn, kən ilat rafin koatos təwi.†

³ Kən nagelo kit min, in tatitol pesin kit itäm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, kəməmki-pən nat pien-pien lan. Təmitol muwa mətul aupän e olta. Kəmos-ipən nat pien-pien tepət‡ kəm in, məmə otos-ipən təlmin nəfakən min rəha netämim rəha Uhgïn, kən mos-ipən ilau kəm Uhgïn, muwaan əpəh e olta kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, itäm tatätul aupän e jea rəha kig.

⁴ Nəhaniəm rəha nat pien-pien min, ne nəfakən min rəha netämim rəha Uhgïn, itäm nagelo təmik e nelmin, kəmotər motuwïn o Uhgïn.

⁵ Kən əmun nagelo təmitol nat pien-pien u e pesin, kən məmki-pən niġəm lan, itäm tatuəp e olta, kən məhtəg-iarəpən e nətueintən. Kən əmun, kaluəluə təmatiperəh, kənu təmipit, kən nərkərikən, kən namig təməloal. §

Təwi min

⁶ Kən nagelo sepïn itäm koatos təwi min, kəmotätul matip o nahlən təwi.

⁷ Kən nagelo itäm tətaupən, təməhl rəhan təwi. Kən əmun, ais ne niġəm itäm kəmol pıləh-pıləh iləhal nita, kəmətəg-pən iləhal e nətueintən. Təmuəp mus nəwtain nəptən kitiah, məpəs əm nəwtain kəiu, kənu təmuəp mus niġ min nəwtain kitiah, məpəs əm nəwtain kəiu, kən təmuəp mus ma-kiras mitə kəmotuəp rafin.

⁸ Kən nagelo itäm tatol nampa tu lan in təməhl rəhan təwi, kən nat kit tahmen e nitot asol, itäm tatuəp, kəməraġin-pən əpəh itəhəi. Kən nəwtain nitəhəi kitiah təmol nita, məpəs əm nəwtain kəiu.

⁹ Kən təməraġin nat megəh min itäm kotatig itəhəi nəwtain kitiah, məpəs əm nəwtain kəiu, kən məraġin min nego min nəwtain kitiah, məpəs əm nəwtain kəiu.

¹⁰ Kən nagelo itäm tatol nampa tri lan, təməhl rəhan təwi. Kən məhau asol kit təmiet, matuəp tahmen e noanisiə. Təmiet əpəh ilis e neai, meiuaiu misas-pən mus nəwtain nəhau min ne nəmti nəhau min nəwtain kitiah, məpəs əm nəwtain kəiu.

¹¹ Məhau u, nərgin u Tarip Tarip. Kən əmun, nəhau min nəwtain kitiah kəmotarip motarip, məpəs əm nəwtain kəiu. Kən netämim tepət itäm kəmotənim nəhau arip, kəmotimis.

§ 7:17: Sam 23:2; Aes 49:9-10; Jon 4:10; 7:37-38; Nol Өпөн 22:1,17 * 8:1: Hab 2:20; Sef 1:7-8; Sek 2:13 † 8:2: Təwi min əh e Baebol, sənəmə nuwigi nat itəhəi, məto təwi əh kəmol e rəhnipət nat kit. ‡ 8:3: Nat pien-pien u in tahmen e niġpis, kən katuwaan məmə okəto nəhaniəm e nəmiəwïn u itäm tatəpien wir. § 8:5: Eks 19:16-18

¹² Nagelo itəm tatol nampa fo lan, təmahl rəhan təwi. Kən nat kit təmoh mitgar, ne məwig ne məhau mın, mol nəwtain mitgar kitiəh təmapinəp, mapəs əm nəwtain kəiu kətiəuəp. Kən nəwtain məwig kitiəh təmapinəp, mapəs əm nəwtain kəiu kətiəuəp, kən nəwtain məhau mın kitiəh kəmotamis, kən nəwtain kəiu əm kəmotasiə. E nərauiəgən, kən tatərauia e nəwtain kəiu əm, mapəs kitiəh. Kən nian lapın, tatəmihl e nəwtain kəiu əm, mapəs kitiəh.*

¹³ Kən əmun ematəplan, kən mətə malikim kit tatiwig e napuə, kən mətəsək əfəməh matən məmə, “!Awe! !Awe! !Awe! !Mətə-inun nagelo kisil mın əh-ikin okəpanəhlahl mın rəhalal təwi roiu, mol nəratən asol okəpanəhaluwa e netəmim rəha nətueintən!”

9

Nagelo itəm tatol faiflan təmahl təwi

¹ Nagelo itəm tatol faiflan, tətahl rəhan təwi, kən eməplan məhau kit itəm tınəmisipər e neai miet-pən e nətueintən. Kəmos-ipən ki kit kəm məhau un, o nerəhən e nıpəg asol itəm teiuaiu agın.

² Nian təmerəh e nıpəg əh, nəhaniəm təmər, tahmen e nəhaniəm rəha iohe. Mitgar ne napuə kəmuapinəp e nəhaniəm rəha nıpəg asol.

³ Kənu nat kit tahmen e pitip, ilat tepət agın-əh, kəmotiet rəkis e nəhaniəm əh, moteiuaiu e nəptən, kən kəmos-ipən nəsanənən kəm ilat o nusən itəm e nıpikilat, kən titahmə titahmə.

⁴ Kəmən-ipən kəm pitip mın məmə kəsotərəkinən ma-kıras ne nig mın, ne natimnat itəm kotəwiə e nətueintən, mətə okotərəkin əm netəm mın un itəm kəsotosən mak rəha Uhgın e nıpinəgilat.

⁵ Kən kəmegəhan-in nəsanənən kəm ilat məmə okotus netəmim motol nahməən kəm ilat o məwig faif, mətə kəsotohamnuən ilat. Kən nahməən əh, itəm ilat okotəto tərət lan, taprəkis-in agın nəme nıpiki welau itəhəi, nian tatus itəm, kətahmə.*

⁶ E nian mın əh, netəmim okotegəs-in suatip o nımisən, mətə okol kəsotehmən. Okotolkeike məmə okotimis, mətə okol kəsotimisən.

⁷ Eməplan pitip asol mın əh, ilat kotahmen e hos mın itəm kəmotətul matip o nəluaginən. Ilat kəmotəfauin nat kit tahmen e hat rəha kig itəm kəmol e iaen u kol tatipitipit, kən rəhn-kapəlat tahmen e rəha etəmim.

⁸ Noanulat kaifəməh tahmen e noanu pətan, kən nəluilat tasilə tahmen e nəlu laion.

⁹ Nuwiligilat tol məmə kəmotəlpin manikiləhalat e nat kit rəha nəluaginən, kəmol e iaen, kən nawin nıməlməilat tatuwa tahmen e hos tepət koatiuw kat mın moatuwin e nəluaginən.

¹⁰ Nıpikilat tatus itəm kətahmə taprəkis-in agın welau itəhəi. Ilat koatos nəsanənən e nıpikilat o nolən nahməən kəm netəmim o məwig faif.

¹¹ Ilat, rəhalat kit əh-ikin etəm-iasol, in iəramərə rəha nıpəg asol itəm teiuaiu agın. E nəghatən rəha netəm Isrel, katən nərgın mə Apaton, kən e nəghatən Kris, kətaun-in məmə Apolion, nıpətin u İərəkin.

¹² !Awe! Nəratən aupən tinol namnun, mətə awe, awe, nəratən kəiu mın əh-ikin okəpanueia.

¹³ Kən əmun, nagelo itəm tatol sikislan təmahl rəhan təwi. Kən emətə nəwian kit təmisipən əpəh e niki rəhnıpat olta u,† ilat kuwit, kəmol e iaen u kol tatipitipit, kən tatətul aupən e nıganəmti Uhgın.

* **8:12:** Aes 13:10; Mak 13:24 * **9:5:** Nəghatən Kris ətuatip təməsənən nahməən rəha nıpiki welau itəhəi. In təmən nahməən rəha “skopion,” nat kit tahmen e iəmik nərik, mətə rəhan nəme nəluin ne rəhan nahməən tərət maprəkis-in nəme nahməən rəha nıpiki welau ne nahməən rəha nəme tımar. † **9:13:** Olta u, in tepil kit tatətul əpəh e Nımə Rəha Uhgın, kən katol sakrifais mın ikin. Rəhnıpat mın əpəh e kona mın.

¹⁴ Кән нәwian әһ тәмән-ипән кәм nagelo itәм tatol sikis lan u tatilәs tәwi, mәмә, “Ikis nagelo min un ilat kuwit itәм kәмәlis ilat kәмki-pән әpәh e nәhau asol Iufretes.”

¹⁵ Tol nәhlan, tәmikis ilat. Nagelo min әh, ilat kuwit, kәмәlin ilat kotәtul matip u-roiu o aua әtuatip u, ne nian әtuatip u, ne mәwig әtuatip u, ne nup әtuatip u, mәмә okotohamnu netәmim rәha nәtueintән nәwtain kitiah, motapәs kәiu.

¹⁶ Кән emәto nampa rәha mopael min rәhalat, itәм kotasuә e hos, kән ilat rafin tuhanrit-milian netәmim.

¹⁷ Кән e napilaiirән rәhak, emәplan hos min әh ne netәм kotasuә elat kotol nulan. Rәhalat iaen itәм tatәfәtain manikilәhalat, in tasiә tahmen e nigәм, mol pilu wir, kәnu mauiәh. Rәhn-kapә hos min u, kotahmen e rәhn-kapә laion min, kән nigәм ne nәpienән rat‡ ne nәhaniәм katәhalisi-pән e nipәgnoalat.

¹⁸ Кән nәratән asol milәhal u itәм kәмәhaliet e nipәgnoalat, ilәhal kәмәhalohamnu netәmim e nәtueintән nәwtain kitiah, kapәs әm nәwtain kәiu.

¹⁹ Nәsanәнән rәha hos min әh, tatisi-pән e nipәgnoalat, ne nipikilat, mәto-inun nipikilat tahmen e sinek, itәм rәhn-kapә tәtatig e malnipikin. Кән hos min әh, koatus min netәmim e mal-nipikilat.

²⁰ Кән netәм min u, nәratән milәhal әһ kәмәsohamnuән ilat, ilat kәмәsotәuhlinән nәtәligән rәhalat e natimnat min itәм ilat koatol. Kәмәsotapәsән nәfakән kәм iәrmis min ne narmi nat min itәм kәmol e iaen u kol tatipit-ipit, ne silfa, ne pironss ne kәpiel, ne nig. Ilat u narmi nat әm, itәм kәsotәplanән nat, ne mәsotәtoән nat, ne mәsotaliwәkән.

²¹ Кән ilat kәмәsotәuhlinән nәtәligән rәhalat o nohamnuән itәм, nәmikән nәrik, nolән klefa, nolән masig, nitәpән iәрman ne pәtan, ne naklähән.

10

Nagelo itәм tәmos naoa әkәku

¹ Кән әmun ekәplan nagelo kit min nahgin tepәt tatisi-pәр e nego e neai. Tatuwin e malnapuә tahmen e rәhan napән, kән mirai-mirai titәlau e rәhn-kapә. Кән in tәhag-әhag mitasiә, tahmen e mit, kән nelkin tahmen e pos asol mil u kәtiauәp e nigәм.

² In tatos naoa әkәku kit itәм kinurapik rәkis tatәmәhl-pән e nelmin. In tәmәf-ipән nelkin matip e nitәhәi kән mәf-ipән nelkin mol e nәptән,

³ kән in tәmagәt әfәмәh, nakәto nәwian tahmen e laion. Nian tәmagәt әfәмәh, kән kaluәluә tәmatipәрәh mau sepin, matuhalpin.

⁴ Кән nian kaluәluә tәmatipәрәh mau sepin matuhalpin rәhan nәghatән, kән nikik natәht mәмә oekәte rәkis nәghatән itәм in tatән. Mәto enәto nәwian kit tatisi-pәр e nego e neai matән mәмә, “Әhluaig-in nәghatән u itәм kaluәluә tatән, sәte rәkisән.”

⁵ Кән әmun, nagelo apon itәм emәplan aupән tatәtul-pән e nitәhәi ne nәptән, tilәs-ipәр nelmin matip, matәhu-pәр e nego e neai,

⁶ kән matos noanawil e etәм tәtatig lilin, etәм tәmol nego e neai ne natimnat rafin itәм koatatig lan, ne nәtueintән ne natimnat rafin itәм kotatig lan, ne nitәhәi ne natimnat rafin itәм kotatig lan, kән mәмә, “!Uhgин otәsәsahgin minән!

⁷ Mәto nian nagelo itәм tatol sepin lan otahl rәhan tәwi, kән nalpәkauән anion rәha Uhgин itәм tatәhluaig-in, in otuwa mol nipahrienән lan u-roiu. In otiet-arәpa tahmen әm mә in tәmән-iarәp aupән kәм rәhan iolwәk min u, ien min rәhan.”

⁸ Кән әmun, ekәto min nәwian әһ tәmisi-pән e nego e neai, matән-ipa min kәм io mәмә, “Uwin, milәs naoa kәmurapik әһ itәм tatәmәhl-pән e nelmi nagelo itәм tatәtul-pән e nitәhәi ne nәptән.”

‡ 9:17: Nәpienән rat әh, in tahmen e nәpienән rәha iohe. § 9:20: Pironс, in iaen kit, mәto rәhan kala tahmen e kol.

⁹ Kən əmun, ekuwin mətapəh o nagelo məmə otos-ipa naoa əkəku kəm io. In tən-ipa kəm io məmə, “Os mun. Nat u otərəkin nərəpəm, məto nian onakun, tətəhen tahmen e sukapak.”

¹⁰ Kən əmun ekiləs-irəkis e nelmi nagelo, kən mun mərge. Emun məto tətəhen tətəhen, tahmen e sukapak, məto nian emərge, təmərəkin nərək, nərək təmərət lan.

¹¹ Kən kəmən-ipa kəm io məmə, “Ik onakəkəike mən-iarəp mən nəghatən itəm Uhgın otos-ipinə kəm ik u, o netəmim nuwigilat pisin pisin mən, ne netəm e kantri pisin pisin mən, ne netəm koatən nəghatən pisin pisin mən, ne kig mən.”

11

Etəmim mil itəm kəmuətul-arəp o Iesu

¹ Kən əmun kəmos-ipa nuwig kit rəha nosən mak e nat, kən kən-ipa kəm io, məmə, “Uwin, mos mak e Nimə Rəha Uhgın, ne olta, kənu mafin rafin netəm koatəfak əh imə.

² Sosən mak e iat, məto natos əm mak e nimə. Sosən mak lan məto-inun kinos-ipən rəkis iat əh kəm Iaihlua mən. Ilat okoteguafəl-eguafəl rəhak taon asim motuwın motuwın motos məwig ilat foti-tu.*

³ Kən io ekos-ipən nəsanənən kəm rəhak etəmim mil itəm katuətul-arəp ron io. Kən okətios əm nəmkapın, muatətul-arəp o nən-iarəpən rəhak nəghatən mən o nian wantaosən tu hanrit sikiste.”

⁴ Ilau u, nokət nig olif mil, ne nat katəhtu-pər lait lan mil, itəm katuətul aupən e İərəməərə rəha nətueintən.

⁵ Okəmə suah kit tətalkut o nərəkinən ilau, kən nəmnamın nigəm otisi-pən e nohlilau, kən mus rəhalau tikimir mən. Etəmim itəm tolkeike nərəkinən ilau, in otəkəike mimis nəhlan.

⁶ Suah mil u, ilau katios nəsanənən o nahtosig-inən napuə məmə nuhuən otəsəfikən nian ilau okatuəghat matuən-iarəp nəghatən mən rəha Uhgın. Kən ilau matios mən nəsanənən məmə okuəuhlin nəhau mən kotuwa nita, kənu miatun mən nərəkinən netəmim rəha nətueintən e nəratən pisin pisin mən itəm ilau kioalkeike məmə okioal.

⁷ Kənu nian ilau kinuatətul-arəp rəkis, kinuən rəkis natimnat rafin, kən nat megəh† itəm otər e nıpəg teiuaiu agın, mərioah moh ilau, mol win elau mohamnu ilau.

⁸ Nıpətılau otatəmahl əpəh e suatıp rəha taon asol əh, ikin əh kəməht-ipən mən rəhalau İərəməərə e nig kəməluau‡ ikin, kəməuhlin nərğın, məmə Sotom o İjip, tatəpsen-pən nolən rat ikin əh.

⁹ Kən netəmim nuwigilat pisin pisin mən, netəmim e noanol rafin, ne netəmim e nəghatən mən rafin, ne kantri mən rafin, okoatarəp e nıpətılau, motos nian apiəpiə ksil, kən haf, kən kəməsotegəhan-inən nitənimən ilau.

¹⁰ Kən netəmim rafin rəha nətueintən okotol lafet, motagien, kən moatos-ipən natimnat kəm ilat mən, motagien məto-inun ien mil itəm kəmatioal pik nəratən kəm ilat, kiniamis.

¹¹ Məto uarisig e nian apiəpiə ksil ne haf tinuwın rəkis, kən Uhgın təmos-ipən nehagən e nıpətılau kən ilau kəmuətul e nelkilau. Kən netəmim rafin itəm kəmotəplan ilau, niganməpilat təmasiəp, narmilat tikə.

¹² Kən ilat kəmotəto nəwian asol kit təmisi-pər e nego e neai, matən-ipən kəm ilau məmə, “Uər mueia ikin-u.” Kən malnapuə təmiləs ilau mər muwin e neai. Kən rəhalau tikimir mən kəmotətul motalkəlik olau.

¹³ Kən e nian ətuatıp əh, namig asol kit təmərəkin rum kitəh e taon əh, məpəs əm rum nain. Namig təmohamnu netəmim ilat rafin sepın-taosən, kən netəmim rafin itəm kəməsotiməsən, kəmotəğın motasiəp, kən motən nıpahrienən məmə Uhgın e nego e neai, tatos nepətən.

* **11:2:** Məwig foti-tu, in tahmen əm e tri ne haf yia, kən kuahmen-ahmen mən e nian wantaosən-tu-hanrit-sikiste (1,260). † **11:7:** Dan 7 ‡ **11:8:** “İkin əh kəməht-ipən mən İərəməərə e nig kəməluau,” tatəghat-in Jerusalem.

14 !Awe! Nəratən asol itəm tatol nampa tu lan, tinol namnun. Məto, nəratən itəm tatol kisiil lan otəsuwəhən tuwa.

Nagelo itəm tatol sepın lan təmahl təwi

15 Nagelo itəm tatol sepın lan təmahl rəhan təwi, kən əmun nəwian asol mın kəmotisi-pən e nego e neai motən məmə,

“Rəhatat İərəməyə ne rəhan Kristo, ilau kınatuərəməyəŞ e nətueintən rafin ağın, kən nəərəməyən rəhan, otətətiğ liliin.”

16 Kən netəm-iasol itəm kəmos nəwiətən mın ilat tuente-fo, itəm koatəpələh-pər e rəhalat jea mın aypən e nıganəmti Uhgın, ilat kəmotisin nulilat, moteiuaiu, nıpınəgilat taru nisip, kən moatəfak kəm Uhgın,

17 motəmə,

“İakoatən tagkiu kəm ik, İərəməyə Uhgın Nahgim Tepət Pık Ağın, etəm un ik nətatığ un itəm nətatığ roiu, kən nəmətatığ aypən, məto-inu ik nəmos rəham nəsanənən asol, kən mınətuoun matərəməyə.

18 “Kantri mın, kotautu pık, məto ik rəham neməha asol tinuwa.

Nian tinuwa o nakilən netəm kəmotimis.

Kən onakətou ien mın u ilat rəham iolwək mın, kən mətou mın netəmim rəham, ne netəm koatisiyai-in ik, ilat rafin, nat əpnapın okəmə ilat koatos nepətən asol o nepətən əkəku.

Kən nian u rəham, o nərəkinən netəm itəm koatərəkin netəmim e nətueintən.”

19 Nian kəmerəh e Nimə Rəha Uhgın əpəh ilis e neai, kən kəməplan Bokis rəha Nəniəkisən Rəha Nasituən* tatəpələh əpəh imə. Kən təmatipit mitasiə, kən kaluəluə təmatatıperəh, kən eməto nagətən asol mın, kən təmatamıg, kən ais təmisas-pa.

12

Pətan ne ialkita kəgin

1 Kən nəmtətin asol kit təmıet e neai, muha-pispis lak. Pətan kit təmuwın e mıtgar tahmen e rəhan napən, kən təməpələh məf-ipər nelkin e məwıg, kən mətəfauin hat rəha nisaiiən kit, kəmol-pən məhau tuelef lan.

2 In tətəsək əfəməh, tatəto nahməən məto-inun in təpək-əpək kən otəsuwəhən temək.

3 Kən əmun nəmtətin kit mın təmıet mın əpəh ilis e neai, itəm tətəhə-pispis lak. İnəh, ialkita kəgin kit, tasiə, tahmen e nıgəm, rəhn-kapə təmisim-isim ilat sepın, kən rəhnıpat ilat ten, kən kəməfauin-pən hat rəha kig asol ağın ilat sepın e rəhn-kapə mın.

4 Nıpikin tatoh-irəkis məhau mın əpəh ilis e neai, mətəmki-əhau-pa ilat nəwtain kitiəh e nətueintən, məpəs nəwtain kəiu. Kən e nian əh, ialkita un təmuwa mətul aypən e pətan u itəm otəsuwəhən temək, məmə okəmə nətin tinaiir un, kən in ton.*

5 Pətan əh təmiləs nətin iərman, itəm in otərəməyə e kantri mın rafin, kənu nəmtətin rəha nəərəməyən rəhan tahmen e nəlnal kit kəmol e iaen. Məto Uhgın təmeuw rəkis suakəku u o ialkita, mıləs-ipər ilis e rəhan jea, məmə otərəməyə.

6 Pətan un, təmagım-pən əpəh ikın taruən-aruən ikın, itəm Uhgın təmol əpen-əpenə lan məmə otətətiğ ikın, kən katehm, kətoarus-pən nian wan-taosən-tu-hanrit-sikiste tinuwa mınuwın rəkis.†

7 Kən əmun, nəluaginən kit tinətul əpəh e nego e neai. Mikael‡ ne rəhan nagelo mın, kınəotəmou ilat ialkita, kən ialkita ne rəhan nagelo mın kınəotəh mın ilat.

8 Məto ialkita, nahgın tikə, təsahmenən. Kən əmun, Mikael ne kınətol win elat, kən kəmahl-iarəp ilat əpəh e nego e neai.

§ 11:15: Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “Rəhatat İərəməyə ne rəhan Kristo, in tinatərəməyə,” tatəgətun-pən məmə Tata Uhgın ne rəhan Kristo, ilau kitiəh əm. * 11:19: Bokis rəha Nəniəkisən Rəha Nasituən u, in “Ark of the Covenant.” Eks 25:10-22. † 12:4: Mat 2:13-14 ‡ 12:6: Məwıg foti-tu, in tahmen əm e tri ne haf yia, kən kuahmen-ahmen mın e nian wan-taosən-tu-hanrit-sikiste (1,260). ‡ 12:7: Dan 10:13,21; 12:1

⁹ Kəmotiləs ialkita asol un, motərakin-iəhau e nətueintən. Kən inu, in sinek nuwəh ilouin aupən,§ katən mə İərmis, o Setan, itəm təmeiuə-in nətueintən rafin ağin. Kəmərakin-iarəp in,* tuwa e nətueintən, ilat rafin nagelo mın rəhan.

¹⁰ Kən əmun eməto nəwian asol kit əpəh ilis e nego e neai. Təmə,
“!Roiu əh, Uhgın rəhatat in tinosmegəh itat!

!Roiu əh in tinol-arəp məmə in tatos nəsanənən,

kən roiu əh, in tinatərəməyə!

Kən roiu əh, Kristo rəhan təmol məmə in tatos mın nəsanənən ne nepətən e natimnat mın rafin.

Tol nəhlan məto-inu roiu əh, kınərakin-iəhau Setan e nıganəmti Uhgın. Setan u, itəm tatətu-pən-ətu-pən nat e piətət mın lapın ne lenian, mən-iarəp nıpəgnəmtin mın rəhan matətu-pən elat e nıganəmti Uhgın.

¹¹ Kən piətət mın kəmotəmou ilat mın,

kən motol win rəkis lan e nəsanənən rəha nıta Nəti Sipsip,

motatig motol win mın lan e nətul əskasikən o nən-iarəpən nəghatən rəha Nəti Sipsip.

Motol win mın lan məto-inu nıkilat təməsəht pikən nəmegəhən rəhalat,

məto kəmotətul matip əm məmə okotimis.

¹² !Nego e neai, ne itəmat u notatig ikin, otagien məto-inu kınərakin-iarəp ialkita!

!Məto awe, kəsi o nətueintən ne nıtəhəi,

məto-inu Setan təmeiuaiu mınə ron ik!

In, neməha təmol pik,

məto-inun in titun məmə nian rəhan təkuəkır əm.”

¹³ Nian ialkita asol u, təməplan məmə kınərakin-iarəp in tuwin e nətueintən, in tinatitəp pətan u itəm təmiləs nətın iərman.

¹⁴ Kən kəmos-ıpən nıməlməli malikim kəiu kəm pətan u, məmə in otos miwig lan muwin əpəh ikin kəmol əpen-əpenə rəkis ikin taruən-aruən ikin. İkin əh, otətatig ikin, kən in titagım o sinek, kən katehm wir in o taem kitiəh, ne taem kəiu mın, ne taem haf.

¹⁵ Kən sinek u, təmeoa tahmen e naruəh asol kit, məmə otəu-təlimin pətan u mıləs magım.

¹⁶ Məto nisip təmasitu e pətan u. Nisip təmoag kən mərge rafin nəhau itəm ialkita təmeoa-in e nıpəgnoan.

¹⁷ Kən əmun, ialkita un, neməha təmol təmol o pətan u, kən in tagım muwin məmə otəluagin ilat rəhan mın neen noanol, ilat u itəm koatol nəwia Uhgın, kən moatətul əskasik o nən-iarəpən məmə ilat netənim rəha İesu Kristo.

¹⁸ Kən in təmətul əpəh e nıməkləkıl itəhəi.

13

Nat megəh itəm təməhap nıtəhəi mər

¹ Kənu eməplan nat megəh asol kit təməhap nıtəhəi mər. Rəhnıpat ten, rəhn-kapə təmisim ilat sepın, kəməfauin-pən hat mın rəha kig asol ağin e rəhnıpat mın. Kən kəməte-pən nərgin itəm tətəu-ıərmis-in Uhgın e rəhn-kapə mın. ² Nat megəh un eməplan, tahmen e wisi kəgin kit u, lepet, məto nelkin mın kotahmen e nat megəh kit u, pea. Kən nıpəgnoan tahmen e laion. Kən ialkita u, təmos-ıpən rəhan nəsanənən ne rəhan nərəməyən ne nepətən asol kəm nat megəh u.

³ Rəhn-kapə nat megəh u kit, nat kit təmol, kən nəkəplan məmə tinatol pap o nımisən, məto tinəwir mın. Kən əmun, netənim rafin e nətueintən narmilat təmiwig pik ron, kən moatuarisig-in nat megəh un. ⁴ Kən ilat rafin kəmotəfak kəm ialkita, məto-inu təmos-ıpən nepətən rəhan kəm nat megəh u. Kən ilat kəmotəfak mın kəm nat megəh u, kən motəmə, “?Pah in tahmen e nat megəh u? ?Pah titun nohən?”

§ 12:9: Jen 3:1 * 12:9: Jen 3:14-15; Luk 10:17-18; Jon 12:30-31; Kol 2:15

⁵ Kən kəmegəhan-in nat megəh u, məmə in otəghat ausit, mau-iərmis-in Uhgın. Kən kəmegəhan-in-pən nepətən kəm in, məmə titun nolən nat naka in tolkeike o məwig foti-tu.*

⁶ Kən in təmən nəghatən rat tepət e Uhgın, ne nərgin,† ne netəmim itəm kotatig e nego e neai,‡ ilat u, rəhan niməfak.

⁷ Kəmos-ipən mın nəsanənən kəm in, məmə otəluagin ilat netəmim rəha Uhgın, kən mol win elat. Kən kəmos-ipən mın nepətən kəm in o nərəmərən e netəmim e noanol mın rafin, ne netəmim nuwigilat pisin pisin mın, ne netəmim e nəghatən mın rafin, ne kantri mın rafin.

⁸ Netəmim rafin rəha nətueintən, okotəfak kəm nat megəh u, inəh, netəmim rafin itəm kəməsətəən nərgilat e Naoa rəha Nəmegəhən, nian nətueintən təmatikə əh. Naoa u, in naoa rəha Nəti Sipsip itəm kəmoħamnu.

⁹ Etəm matəlgın tatig, in otəkəike mətəlig-in wir.

¹⁰ Okəmə suah kit otuwın e kalapus, pəs in otuwın əm.

Okəmə okətamnu suah kit e nisa, pəs okətamnu əm in e nisa.

Nəghatən u, nıpətın u məmə netəmim rəha Uhgın okotəkəike motol tiku, kən motahatətə əm e Uhgın.

Nat megəh itəm təməhap nisip mər

¹¹ Kən əmun, eməplan mın nat megəh kit mın itəm təməhap nisip mər. Rəhnıpat kəiu tahmen e nəti sipsip kit, məto tatəghat, nəwian tahmen e ialkita kit.

¹² Nat megəh itəm rəhn-kapə sepın, tatos-ipən rafin rəhan nepətən kəm in, kən nian nat megəh itəm rəhnıpat kəiu tətətig ilau nat megəh rəhn-kapə sepın, in tatol nəwian. Kən nat megəh itəm rəhnıpat kəiu tətəkəike kəm netəmim rafin e nətueintən, məmə ilat okotəfak kəm nat megəh itəm təmaupən, itəm rəhn-kapə kit tınatol pap o nımısən məto tınəwir mın.

¹³ Kən nat megəh u itəm rəhnıpat kəiu, tatol nəmtətin asol mın ne nat pispis mın tepət, matig mol mın nigəm tatisi-pər e neai, matuwa e nətueintən, matol e niganəmti netəmim.

¹⁴ Uhgın təmegəhan-in-pən nəsanənən kəm nat megəh u itəm rəhnıpat kəiu, məmə titun nolən nəmtətin mın nian tətətig ilau nat megəh rəhn-kapə ilat sepın. Kən in təmateiuə-in netəmim rəha nətueintən e nəmtətin mın əh in təmol, kən mən-ipən kəm ilat məmə okotəkəike motətə narmın itəm kasgəwin nat megəh rəhn-kapə sepın, nat megəh u, itəm kəmaru pap rəhn-kapə e nisa, məto tətəmegəh.

¹⁵ Kən Uhgın təmegəhan-in-pən nəsanənən kəm nat megəh itəm rəhnıpat kəiu, məmə oteħag-pən e narmın itəm kəmasgəwin e nig, pəs təghat. Kən narmın itəm kasgəwin e nig un, təməghat, mən əskasik məmə okəike kohamnu netəmim rafin itəm kəsotəfakən kəm in.

¹⁶ Kən in təmatəkəike kəm netəmim rafin məmə okotos mak kit rəhan e nelmilat matip o e nıpınəgilat. Netəmim rafin agın kotəkəike motos, ilat u, netəm-iasol mın, ne netəm əpnapın əm, netəm rəhalat nautə tepət, ne netəm rəhalat nautə tikə, slef mın, ne netəm sənəmə slef mın, məmə okotos mak kit rəhan e nelmilat matip o e nıpınəgilat.

¹⁷ Okəmə etəm təsosən mak u, təruru nosən nəmti nat kit, ne nosalim-inən, mətoarus in təkəike mos mak rəhan. Mak un, in nərgi nat megəh itəm rəhn-kapə ilat sepın, o nampa itəm tatəpsen-pən nərgin.

¹⁸ O nat u, onakəkəike mos nenatigən tepət o nitunən nampa rəha nat megəh u. Kən okəmə ik nakenatig tahmen, kən nəkitun nənən nıpətın. Kən nampa u, in sikis-hanrit-sikiste-sikis, kən in tatəpsen-pən etəmim kit.

* 13:5: Məwig foti-tu, in tahmen əm e tri ne haf yia, kən kuahmen-ahmen mın e nian wan-taosan-tu-hanrit-sikiste (1,260). 2 Tes 2:1-12. † 13:6: Dan 8:10-11 ‡ 13:6: Efes 2:6

14

Nəti Sipsip ne netəmim wan-hanrit-foti-fo-taosan

¹ Kən əmun, ekətag-pən əpəh əupən-in io məplan Nəti Sipsip tatətul-pər əpəh e Nitot Saeon, kən wan-hanrit-foti-fo-taosan netəmim koatətul ilat min. Kən kəməte-pən nərği Nəti Sipsip ne rəhan Tata e nıpınəğılat. ² Kən ekəto nat kit əpəh ilis e nego e neai tətəgət, nəwian tahmen e nıtəhəi tatem nonahluəluə, kən mahmen min e kaluəluə tıtatıperəh, kən ekəto tahmen min e nəwia hap* tərət, netəmim koatoh.

³ Kən ilat koatan napuən wi kit əpəh əupən e jea rəha kig, ne nat koatəmegəh kuwit, ne netəm-iasol itəm kəmotos nəwiətən min. Suah kit təsıtunən napuən əh, netəm min əm un ilat wan-hanrit-foti-fo-taosan itəm Uhgın təmos-nəmtın ilat, † mos-irəkis ilat e nətueintən. Netəm min əm un ilat əh, ilat kotıtun nanən napuən əh.

⁴ Netəm min u ilat u, itəm kəmotehm wır rəhalat nəmegəhən, məmə namkimik tikə elat, kən ilat kəməsotıtən pətan, ilat netəm wi. ‡ İlat koatuarisig-in Nəti Sipsip u, moatuwin ikin min rafin itəm in tatuwin ikin. Uhgın tinos-nəmtın rəkis netəm min əh. İlat rəha Uhgın əm, ne Nəti Sipsip u. İlat kotahmen e nagwənən itəm kəməfak-in wi əm e nasumən, itəm katos-ıpən kəm Uhgın ne Nəti Sipsip.

⁵ İlat kəsoteıuəən nian kit ne, kən nat əkəku kitiəh ne tikə məmə tatol ilat kotamkimik e nıganəmti Uhgın.

Nagelo kisil

⁶ Kən əmun ekatıg məplan min nagelo kit min, tatiwig əpəh ilis e magoagəp. In tatən-ıarəp namnusən təwir itəm tətatıg tətatıg namnun tikə§ kəm netəmim rəha nətueintən, e kantri min rafin, e noanol min rafin, ne nəghatən min rafin, ne netəmim nuwigılat tol pısın pısın min.

⁷ In tatən əfəməh məmə, “Otəgin motisiai-in Uhgın, kən motən nıpahrienən e rəhan nepətən, məto-inun nian ətuatıp rəhan tınuwa, o nos-ıpənən nalpınən kəm netəmim. Otəfak kəm in, etəm təmol nego e neai, ne nətueintən, ne nıtəhəi, ne nəmti nəhau min.”

⁸ Kən nagelo kit min, itəm tatol nampa tu lan, tatətəu-pən matən məmə, “!Papilon təməme! !Papilon təməme! !Papilon Əsanən Nahgin Tərət təməme, meıuıu! In tahmen e pətan e suatıp itəm təmiuw-pa nəman e kantri min rafin kotuwa motənım wain ilat min. Wain u nımın, inun, nıtəpən nalmələn min, məkəike kəm netəmim məmə koatol nolən rat ilat min. Kən nian nəman kotənım wain u, ilat koatiuw-pa neməha rəha Uhgın olat.”

⁹ Kən nagelo kit min, itəm tatol kisil lan, tatarisig-in ilau, kən matən əfəməh məmə, “Okəmə suah kit təfak kəm nat megəh rəhn-kapə ilat sepin, ne narmin itəm kəmasgəwın e nig, kən matos rəhan mak e nıpınəğın o nelmin,

¹⁰ kən in təike mənim min wain u inu, in neməha rəha Uhgın. Wain u inu, kəməsəgələkləkən e nəhau. In otəto nahməən e nigəm ne noanəwiwə itəm tatuəp okıaus in əpəh e nıganəmti nagelo asim min ne Nəti Sipsip.

¹¹ Kən nəhaniəm rəha nigəm itəm tatus ilat matol nahməən kəm ilat u, in tatər nian rafin, namnun tikə. Netəm min un itəm kotəfak kəm nat megəh rəhn-kapə ilat sepin ne narmin itəm kəmasgəwın e nig, kən motos mak rəha nərğın, ilat okəsotamegən e nərauiəgən ne lapın.”

¹² Nəghatən u, nıpətın u məmə netəmim rəha Uhgın itəm koatətəu-pən nəwia Uhgın, kən moatahatətə e İesu, ilat kotəkəike motətul əskasik.

¹³ Kən əmun eməto nəwian kit təmisi-pər e nego e neai matən məmə, “Əte rəkis nat u: roıu ne matuwın, netəmim rəha İərəmərə, məto okəmə okotımis, ilat okotatıg e nəwırən pahrien.”

* **14:2:** Hap min un, nat katoh elat o nanən napuən, tahmen e kitar. † **14:3:** 1 Pita 1:19 ‡ **14:4:** 2 Kor 11:2; Nol Əpən 21:9 § **14:6:** Katəghat-in Namnusən Təwir məmə namnun tikə məto-inun in tatəghat-in nalpəkauən lılın min rəha Uhgın, kən məto-inun in tatən nıpahrienən nian rafin.

Kən Narmın Rəha Uhgın təmə, “!Əwəh! İlat okotameg e rəhalat wək, məto-inu okotos noa rəhalat wək mın.”

Nəulək-inən netəmim e nətueintən

¹⁴ Emətag-pən mın əpəh əupən-in io məplan malnapuə kit tərüən, kən suah kit tatəpələh-pər e malnapuə un. Suah un, tahmen e Nəti Etəmim. In tatəfauin kraun kit, inu hat rəha kig, kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, kən matiləs naip eko kit itəm tasilə.

¹⁵ Kən əmun nagelo kit mın təmisi-pən əpəh e Nimə Rəha Uhgın muwa, kən maun-in əfəməh suah u, tatəpələh-pər e malnapuə məmə, “Os rəham naip eko mos muwin məulək, məto-inu nian rəha nəuləkən tinuwa, kən nagwənən əpəh e nətueintən tinimətə.”

¹⁶ Kən əmun suah u itəm tatəpələh-pər e malnapuə, təmurin-ego-in nətueintən e rəhan naip eko, kən məulək-in netəmim e nətueintən, tahmen e nagwənən itəm tinimətə o nosən.

¹⁷ Kən nagelo kit mın təmiet e Nimə Rəha Uhgın əpəh e nego e neai. In tatiləs mın rəhan kit naip eko itəm tasilə. ¹⁸ Nagelo kit mın, itəm tatos nepətən rəha nigəm e olta, təmisi-pən əpəh e olta, kən maun-in əfəməh nagelo itəm tatiləs naip eko məmə, “Ləs rəham naip eko un, muwin e nətueintən, kən məte rəkis netəmim itəm kotahmen e noa krep marəg u tipilpil mın, əpəh e nəukətin. Nətueintən tahmen e nəukətin.”

¹⁹⁻²⁰ Tol nəhlan, nagelo un təmoahin rəhan naip eko, tuwin e nətueintən, kən məte rəkis netəm mın un itəm kotahmen e noa krep itəm tinəmarəg rəkis. Kən in təməraikin-pən ilat kotuwın ikin asol əh itəm kateguarin-eguarin noa krep mın ikin, məmə nahuilat otaiəh. İkin əh, in ihluə e taon, Uhgın tatos-iarəp rəhan neməha, kən matol nalpınən ikin kəm netəmim. Kən kateguarin-eguarin netəm mın u, kən nitalat itəm titaiəh mətaiu ikin əh, in tahmen e nəhau asol kit nəfəməhən rəhan tahmen e tri hanrit kilomita, kən lokamnım lokamnım. Okəmə hos kit tiwig-pən ikin, nita titun nərən mek nohlin.*

15

Netəmim rəha Uhgın kəmotənwiwi in

¹ Ekətag-pən əpəh e nego e neai məplan mın nəmtətin kit mın itəm tatuha-pispis lak. Nagelo ilat sepın koatos namnu nalpınən mın, ilat sepın. Nalpınən mın əh, ilat koatol neməha apiəpiə rəha Uhgın tol namnun lan.

² Kən əmun, eməplan nat kit tahmen e nitəhəi, məto kəmol e klas ne nigəm piləh-piləh, kən netəmim neen koatətul e nikalkal nitəhəi u, ilat un netəm kəmotəmou ilat nat megəh rəhn-kapə sepın ne narmın itəm kəmasgəwin e nig, kən kətol win elau, ne nampa itəm tatətul o nərgin. Kən Uhgın təmos-ipən hap* mın kəm ilat,

³ kən koatoh, motan napuən rəha Nəti Sipsip ne Moses u, iolwək rəha Uhgın, koatan məmə,

“İərəmərə Uhgın Nahgim Tepət Pık Agin

Rəham nolən asol mın kotatuha-pispis etimat.

!Kig lilin, nolən mın rəham kotətuatip pahrien!

⁴?Pah otəsaginən ik, İərəmərə?†

?Kən pah otəsos-ipənən nənwiwiən o nərgəm?

Məto-inu ik pisin əm nakasim.

Netəmim e kantri mın rafin okotuwa

kən motəfak e niganəmtim,

məto-inun nəmol-arəpa rəham nolən ətuatip mın.”

⁵ Kəmotan rəkis napuən u, emətag-pər e nego e neai, məplan kəmerəh-pən İkin Uhgın Tətətig İkin, inu, Nimə Tapolən rəha Uhgın.

* **14:19-20:** Aes 63:1-6 * **15:2:** Hap mın un, nat katoh elat o nanən napuən, tahmen e kitar. † **15:4:** Jer 10:7; Sam 86:9-10

⁶ Nagelo ilat sepın kəmotiet e İkin Uhgın Tətatig İkin, koatos nalpınən mın ilat sepın. İlat kotuwın e napən wır u, linen, itəm tatipit-ıpit, kən kəməlis manikiləhalat e kətəut itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ıpit.

⁷ Kən əmun, nat koatəmegəh un ilat kuwit kit təmos-ıpən pesin mın itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ıpit, ilat sepın, kəm nagelo mın u sepın. Pesin mın u, kotərioah e neməha rəha Uhgın u, itəm tətatig lilin.

⁸ Kən nəhaniəm təmirəfin İkin Uhgın Tətatig İkin, nəhaniəm-in nepətan əhag-əhag rəha Uhgın ne nəsanənən rəhan, kən okol suah kit təsuwinən əh imə e İkin Uhgın Tətatig İkin mətoarus nalpınən mın ilat sepın itəm nagelo sepın koatəmik, okotol namnun.

16

Pesin ilat sepın, kəmotərioah e neməha rəha Uhgın

¹ Kən əmun, eməto nəwian kit təmagət əfəməh əpəh e İkin Uhgın Tətatig İkin, matən-ıpən kəm nagelo mın u sepın məmə, “Otuwin, motəhtəg-ıarəp e nətueintən pesin ilat sepın itəm kəmotərioah e neməha rəha Uhgın.”

² Nagelo itəm tətaupən, təmuwin məhtəg-ıarəp pesin rəhan e nəptən. Kən əmun, netəmim itəm koatos mak rəha nat megəh rəhn-kapə ilat sepın, kən moatəfak kəm narmın itəm kəmasgəwin e nig, nıməgəm təmirəfin nıpətilat.

³ Kən nagelo nampa tu, təməhtəg-ıarəp rəhan pesin əpəh itəhəi. Kən nıtəhəi təmol nita lan, tahmen e nita etəm təmimis. Kən nat itəhəi mın rafin kəmotimis.

⁴ Kən nagelo nampa tri, təməhtəg-ıarəpən rəhan pesin e nəmti nəhau mın ne nəlugi nəhau mın, kən ilau kueia mioal nita elau.

⁵ Kən əmun eməto nagelo itəm tərəmərə e nəhau mın təmə,
 “Ik pisin əm ik Uhgın, nakəuatip,
 ik un itəm nəkətatig kən nəmətatig,
 kən təuatip əm məmə onəkol nalpınən kəm ilat nəhlən.

⁶ Rəhalat atip əm,
 məto-inun ilat kəmotiu nita rəham netəmim mın ne ien mın,
 kən ik nakos-ıpən nita nımilat məmə okotənim.”

⁷ Kən ekəto mın olta tətagət əfəməh məmə,
 “!Əwəh! İərəmərə Uhgın Nahgin Tepət Pik Agın, rəham nəghatən nəmuəh netəmim lan, in
 təuatip agın, kən nıpahrienən.”

⁸ Kən əmun, nagelo nampa fo, təhtəg-ıarəpən rəhan pesin e mitgar, kən kəmos-ıpən nəsanənən kəm mit məmə otəhg netəmim tahmen e nigəm.

⁹ Kən nəgəpanən təmus ilat, kən kotau-ıərmis-in nərgi Uhgın, itəm in tatərəmərə e nalpınən mın u, məto ilat kotapəs nəuhlinən nətəligən rəhalat, kən motisiai-in rəhan nepətan.

¹⁰ Kən nagelo nampa faif təhtəg-ıarəpən rəhan pesin əpəh nat megəh tatərəmərə ikin, kən əmun, ikin mın rafin in tatərəmərə ikin in təmapınəp. Kən netəmim koatəto nahməən, moatus namilat motoatip-oatip.

¹¹ Kən ilat motau-ıərmis-in Uhgın əpəh e nego e neai o nahməən mın ne nıməgəm mın rəhalat, məto ilat kəməsotəuhlinən nətəligən rəhalat o nat itəm kəmotol.

¹² Kən nagelo nampa sikis, təməhtəg-rəkis rəhan pesin əpəh e nəhau asol, nərgin u, İufretes, kən əmun nəhau təmamir mol suatip rəha kig mın kotaliwək lan moatisi-pah.

¹³ Kən əmun, ekəplan mın narmın rat kisil kəhalahmen e pırok. Kit təmıet e nıpəgnoa ialkita, kit tiet e nıpəgnoa nat megəh rəhn-kapə ilat sepın, kən kit tiet e nıpəgnoa ien eiueiuə.* ¹⁴ İləhal narmı iərmis mın, itəm koatol nəmtətin mın, kən iləhal kəhaliet

* 16:13: “İen eiueiuə” u, in nat megəh itəm təməhap nisip mər, rəhnıpat kəiu, itəm təməghat-in e Nol Өпөн 13:11-18.

mətəhaluwın o kig mın e nətueintən rafin, məhaluəfımın ilat məmə okotəluagin e Nian Asol rəha Uhgın Nahgin Tepət PİK Agın.

¹⁵ Kən İesu təmən məmə, “!Ətag-pa-tu! !İatuwa təhmen e iakləh! Etənim itəm təsapılən mətaiir, məsapəgən rəhan natimnat o napılən məmə in otəsaipiəpiəən kən maulis ron, in otatig e nəwırən pahrien.”

¹⁶ Kən ilat kəmotargətəin rafin kig mın əpəh ikın kit, katən e nəghatən rəha netəm İsrel, məmə, “Amaketon.”

¹⁷ Kən namnun nagelo itəm in nampa sepın, təməhtəg-rəkis-pən rəhan pesin əpəh e nımagoagəp, kən əmun əpəh e İkın Uhgın Tətətig İkın, nəwian asol kit tisi-pən əpəh e jea rəha kig məmə, “!Tınol namnun!”

¹⁸ Kən əmun təmatipit, kəməto nagətən asol, kən kaluəluə təmatiperəh-atiperəh, kən namig asol təməloal e nəptən. Namig u, in iahgin iahgin, kəsəplanən namig kit iahgin tol nəhlan nian kit.

¹⁹ Kən taon asol təməhap məsin kisiil, kən taon mın e kantri mın rafin kəmotisas motol nat tikə elat. Uhgın, nıkin təməht nolən rat mın rəha Papilon Asol, kən tos-ipən panikin itəm tərıoah e wain e neməha rəhan, təməkəike kəm in məmə otənim rafin agın.

²⁰ Nəptən əlkələh mın rafin kəmähin rəkis ilat, kotikə, ne nitot mın, kəsəplan mınən kit.

²¹ Ais u itəm təhmen e kəpiel asol koatisi-pən e malnapuə, kəmotisas-pən e netənim. Ais u, kitiəh əm təhmen e fiftə kilo, kən netənim kəmotau-iərmis-in Uhgın o nahl-ipamən ais itəm təmätisas-pən elat, məto-inu nalpınən u in tərət tərət agın.

17

Pətan ionəhan tərət agın

¹ Kən əmun, nagelo sepın mın u kit itəm kəmoatəmik pesin ilat sepın, təmuwa mən-ipa kəm io məmə, “Wa-tu, pəs ekəgətun kəm ik nalpınən rəha pətan ionəhan* tərət agın, itəm tatəpələh-pən e nəhau tepət.

² Pətan əh, kig mın rəha nətueintən ilat kəmoatit, kən netənim rəha nətueintən ilat kəmoatənim nımın wain, moatapis ilat mın kən moatit.”

³ Kən nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın təmol kəm io, kən nagelo təmit-irəkis io ekian əpəh ikın taruən-aruən ikın. Kən ikın əh, eməplan pətan un tətəsuə-pər e məntaa nat megəh asiə kit. Kəməte-pən nərig mın itəm tatən rat Uhgın, tırəfin nıpətin, kən rəhn-kapə təmisim ilat sepın, kənu rəhnıpat ten.

⁴ Pətan un, tatuwin e napən itəm tol nəguı-naris ne tasiə, in təmol malə-malə e nıpətin, tətənin noanat ne iarig, itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, ne kəpiel itəm nəmtin tiəkis, ne nat kit təwir pik u, perel.† Kən in tatos panikin kit e nelmın, itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, kən tərıoah e nat tərət mın, itəm kotamkimik agın e nıganəmti Uhgın, kən ilat un, noa nolən rat rəhan.

⁵ Kən inəh e nıpınəgin, kəməte-pən nərig kit əh-ikın, itəm nıpətin tatəhluag u, tatən məmə,

TAON ƏsanƏN NAHGİN TEPƏT U PAPIŁON.

IN İTİ NİPİTAN İONƏHAN MİN RAFİN.

KƏN IN NƏUKƏTİ NOLƏN NAT KOTAMKİMİK AGİN MİN.

⁶ Kən ekəplan məmə pətan u, in tınapis e nıta netənim mın rəha Uhgın, nıta netəm kəmotətul-arəp o nən-iarəpən İesu.

Nian eməplan, kən narmək təmiwig təmiwig.

⁷ Kən əmun nagelo təmən-ipa kəm io məmə, “?Narməm tatiwig nulan o naka? Io ekuhapik e nəghatən anion e pətan u ne nat megəh itəm tətəsuə-pər lan, itəm rəhn-kapə təmisim ilat sepın kən rəhnıpat ten.

* 17:1: Pətan ionəhan, nıpətin pətan rəha suatip. † 17:4: Perel u, in kəpiel wir əpəh e niki iarou.

⁸ Nat megəh itəm nəməplan, təmətətig, kən təsatigən roiu, kən otəsuwəhən otər e nıpəg asol itəm teiuaiu ağın, kən tınətaiu matuwın məmə Uhgın otərəkın.

“Kən netəmim rəha netueintən itəm kəməsətəən nərgilat e naoa rəha nəmegəhən, ilat, narmilat otıwig pik nian okotəplan nat megəh u, məto-inu aupən in təmatəmegəh, məto təsatigən roiu, məto in otiet-arəpa mın.

⁹ “Etəmim otəkəike mos nenatigən o nıtunən nıpəti nəghatən u. Rəhn-kapə nat megəh u, ilat sepin, koatəpsen-pən nıtot mın itəm pətan əh tatəpələh-pər elat.‡

¹⁰ Koatəpsen-pən mın kig ilat sepin. Kig faif ilat kınotiet rəkis, kitiəh tatəmegəh roiu, kən kit mın təsuwamən əh. Məto nian tuwa, in otəkəike mətatig o nian təkuəkır əm.

¹¹ Nat megəh u itəm təmətətig, kən roiu in təsatigən, in mın in kig kit, itəm tatol nampa eit lan, məto in mın in kig kit rəha kig mın u ilat sepin, kən tınətaiu matuwın məmə Uhgın otərəkın.

¹² “Rəhnıpat ilat ten itəm nəməplan ilat, koatəpsen-pən kig ilat ten, itəm ilat kəsotosən əh nərəmərəən rəhalat. Məto ilat okəpanotos nepətən məmə ilat kig mın, motərəməə ilat nat megəh, məto o nian təkuəkır əm.

¹³ Nətəligən rəhalat kitiəh əm o nos-ipənən rəhalat nəsanənən ne nepətən kəm nat megəh.

¹⁴ İlat okotəluagin ilat Nəti Sipsip, məto Nəti Sipsip otol win elat, məto-inu Nəti Sipsip in İərəmərə rəha İərəmərə mın, ne Kig rəha kig mın. Kən in otuwa ilat mın netəm mın u, təmıtəpun ilat, kən ilat koatətul əskasık e rəhalat nahatətəən.”

¹⁵ Kən əmun, nagelo tən-ipa mın kəm io məmə, “Nəhau mın u nəməplan, itəm pətan ionəhan tatəpələh-pər lan, tatəpsen-pən netəmim nuwigilat tol pisin pisin, nımanın netəmim, kantri mın, ne nəghatən pisin pisin mın.

¹⁶ Nat megəh ne rəhnıpat ilat ten itəm nəməplan, ilat okotətəhau pətan ionəhan u. Kən ilat okotərəkın in, motol nat ruən lan, taiu piəpiə. İlat okotun noanuwhəgin kən motanətıp nıpətin e nıgəm.

¹⁷ Okotol nəhlan, məto-inu Uhgın təmələhəu-pən nat u e nıkilat, məmə okotol nətəligən rəhan, kən mol nıkilat kitiəh əm o nos-ipənən rəhalat nəsanənən kəm nat megəh, məmə in otərəməə, mətoarus nəghatən rəha Uhgın tuwa mol nıpahrienən.

¹⁸ “Pətan əh natəplan, in taon nahgin tepət itəm tatərəməə e kig mın rəha nətueintən.”

18

Papilon təməme

¹ Uarisig e natımnat mın u, eməplan nagelo kit mın təmisi-pər e neai. In tatos nepətən asol, kən in tətasiəgəpin rafın nətueintən e rəhan nəhag-əhagən.

² Təməmərıt əfəməh e nəwian kit itəm iahgin, məmə,
“!Təməme! !Papilon Əsanən Nahgin Tepət təməme!

İərmis mın kınotuwa kətətig ikın.

In noanıpirasig rəha narmın rat mın.

In noanıpirasig rəha mənig rat mın, kəsonən,
itəm kotamkimik e nıganəmti Uhgın.

³ Məto-inun kantri mın rafın kınotapis e nımın wain u, nıtəpən nalmələn, moatit in.

Kig mın rəha nətueintən kəmoatit mın,
kən netəm koatol-salim-in natımnat mın e nətueintən,
rəhalat nautə nepət rəkis e rəhan nolən itəm
tətaumis o natımnat rəhan.”

⁴ Kən əmun eməto nəwian kit mın e nego e neai təmə,

“Otiet rəkis lan, rəhak netəmim,
məmə rəhan nolən rat otəsıləs pikənən itəmat,

‡ 17:9: Netəmim tepət nıkilat təht məmə nat u tatəghat-in Rom, in kəmiləkın-pər e nıtot ilat sepin.

kən itəmat onəsotosən rəhan kit nalpınən,

⁵ məto-inun in təmərgətəin rəhan nolən rat tər iuəhkır əm tatek neai,
mol Uhgın təsaluınən rəhan nolən rat mın.

⁶ Otałpın nitai nat tahmen itəm in təmol kəm rəham netəmim.

Otos-ipən rəhan nətouən mau kəiu.

Otiuw rəkis nımın wain itəm in tarıp məskasık,

rəhan nəsanənən tepət maprəkis-in itəm un itəm in təmatos-ipən kəm ilat.

⁷ Pətan un, təmatos-ipər atıp in, matəto təwır e nautə rəhan,

məto roiu əh, os-ipən nətouən rəhan e nahməən ne nasəkən,

məto-inu tatəghat ausit e nıkin matən məmə, ‘Io kwın kit. İkın-u iatəpələh, matərəməərə.

Sənəmə io nəutahlımıs. Okol esasəkən nıan kit.’

⁸ O nausitən u rəhan, rəhan nalpınən mın otıləs in o nıan kitiəh əm.

In otatımıs, matəto tərət, mətasək.

Kən in otatıp e nıan iəkıs o nosən nagwənən,

kən nıgəm otus in,

məto-inun İərəməərə Uhgın un, nahgın tepət,

in tatos-ipən rəhan nalpınən.”

⁹ “Kən nıan kıg mın rəha nətueıntən itəm kəmoatıt kən moatos kələh nautə mın rəhan,
kotəplan nəhaniəm e nıgəm itəm tatus, kən ilat okotasək, motəto tərət ron.

¹⁰ Rəhan nahməən otol ilat kotəgın, kən motətul-pən əm isəu moatən məmə,

‘!Kəsi! Kəsi o taon asol!

!Awe, Papilon, taon itəm təmatəsanən pık! Məto roiu agın-əh huə, kəmau kitiəh əm lan,
in tınatos rəhan nalpınən!’

¹¹ “Netəmim koatol-salım-in natımnat e nətueıntən, ilat mın okotasək motasək o pətan
u, məto-inu etəmim kit mın tıkə o nosən nəmtın rəhalat natımnat.

¹² Suah kit mın otəsos-nəmtınən iaen u kol tatıpıt-ıpıt, ne silpa, ne kəpiel wır mın ne
perel* rəhalat, kən suah kit otəsos-nəmtın mınən napən wır u linen, ne napən u itəm tol
nəguı-naris ne napən wır u silik, ne napən u itəm tasiə tasiə, itəm nəmtılət tıəkıs agın.
Etəmim otıkə o nos-nəmtınən nıg pısın pısın mın itəm koatəpien wır, ne natımnat mın
itəm katol e nəluı eləfen, ne nıg mın itəm nəmtətın tıəkıs agın, ne pırons,† ne iaen, ne
kəpiel wır kit u, mapıl.

¹³ Etəmim otıkə o nos-nəmtınən nat nəmiəwılat tatəpien wır mın, inu sinamon, ne
senta, ne insens, ne frankinsens, ne fomat u mır. Netəmim otıkə o nos-nəmtınən wain
ne oel ne flaoa ne wıt rəhalat. Kən etəmim otıkə mın o nos-nəmtınən kau mın ne sipsip
ne hos ne kat, ne slef mın rəhalat, inu netəmim.

¹⁴ “Kən netəm rəha nol-salım-inən natımnat mın, ilat okotasək pık, nıkilat tahmə. İlat
okotən məmə, ‘Noa wək asol mın rəham itəm ik rəham nətəligən təmuwın pık lan, kən
nəmatol, ilat kınotagım kapəs ik. Rəham nautə mın ne malə-malə mın rəham kınotagım,
okol nəsos mınən ilat.’

¹⁵ Netəm koatol-salım-in natımnat mın rəhalat kəm pətan u, moatos nautə asol mın
lan, ilat kotətul-pən isəu ron, motasiəp o rəhan nahməən. İlat nıkilat otahmə kən kotasək
motasək əfəməh,

¹⁶ motəmə,

“ ‘!Awe, kəsi! Taon əsanən itəm təmuwın e natımnat wır mın u linen, itəm tol nəguı-naris
ne tasiə ne, kən matol malə-malə e nıpətın tətəanin noanat ne iarig, itəm kəmol e
iaen u kol tatıpıt-ıpıt, ne kəpiel mın nəmtın tıəkıs, ne nat wır mın u perel ne.

¹⁷ Məto roiu agın-əh huə, kəmau kitiəh əm lan, kəmərəkin rafın nautə asol mın rəhan.’

* 18:12: Perel u, in kəpiel wır əpəh e niki iarou. † 18:12: Pırons in iaen kit, məto rəhan kala tahmen e kol.

“Kən əmun netəm koatıləs nego mın rafin, netəm koataliwək e nego, ne kırıu mın rəha nego, ne netəmim rafin itəm koatos məni rəhalat o natigən e nərpi nitəhəi, ilat okotətul-pən isəu ron.

¹⁸ Nian kotəplan nəhaniəm lan tatuəp, kən ilat okotəmə, ‘!Kəsehman taon kit təsanən tahmen e taon asol u!’

¹⁹ Kən ilat okotatip rəhalat-kapə e nimoulul, tatəpsen-pən məmə nikilat titəhmə, kən motasək pık məmə,

“!Awe, kəsi! !Taon asol u itəm netəmim rafin itəm koatos nego mın itəhəi ilat rəhalat nautə təmepət e rəham natimnat!

Məto roiu agin-əh huə, kəmau kitəh əm lam, kəmərəkın agin ik.’

²⁰ “!Məto itəmat e nego e neai, itəmat netəmim rəha Uhgın, ne aposol mın ne ien mın, itəmat nikitəmat təike magien,

məto-inu Uhgın təmətu rəkis neim otəmat mələhəu-pən o pətan u!”

²¹ Kən əmun, nagelo əsanən kit təmıləs kəpiel asol kit, matipin-pən e nahgin rafin əpəh itəhəi, kən məmə,

“Kəmərakin-pən nəhlan Papilon Əsanən Nahgin Tepət əpəh itəhəi.

Kən okol in təsətul mınən.

²² Kən okol kəsəto mınən nəwiali hap‡ mın ne napuən mın, ne nəwiali nahlən nau ne təwi u ikin-u.

Etəmim rəha nalpəkau wırən e natimnat otikə ikin-u,

kən okisəto mınən natərkərikən rəha kəpiel mın itəm kotalkin wit katol flaoa lan.

²³ Nəhag-əhagən rəha lait mın okol kəsotasiə mınən,

kən okol kəsəto mınən nəwia pətan ne iərman itəm kətioal nəniəkisən rəhalau e nian rəha marit,

məto-inu aupən, netəm koatol-salim-in natimnat rəham,

ilat koatol win e nətueintən rafin,

kən ik natagwən asim netəmim e kantri pisin pisin mın məmə kotuwa o rəham nərəmərəən, e nolə masig rəham.

²⁴ “Taon asol u Papilon in təmos nalpinən

məto-inun kəmatiu nita ien mın ne netəmim mın rəha Uhgın ikin mın rafin e nətueintən.

Nipahrienən, nita netəmim rafin itəm kəmoamnu ilat,

in tətətig e taon asol u.”

19

Netəmim ilis e nego e neai kəmotənwiwi Uhgın

¹ Uarisig e nəghatən rəha nagelo əh, ekəto nəwiali nat kit tahmen e netəmim tepət tepət kotagət əfəməh əpəh e nego e neai, moatən məmə,

“!Pəs kotənwiwi İərəmərə!

!In Uhgın u, təmosmegəh kitat!

Nepətən əhag-əhag ne nəsanənən in rəhan pisin əm,

² məto-inu nakilən rəhan in tətuatip pahrien.

Rəhan nəghatən tınuəh rəkis pətan ionəhan u, itəm təmit əpnapın netəmim,

kən tınətalpin nita rəhan iolwək mın.”

³ Kən kəmotagət əfəməh mın motəmə,

“!Pəs kotənwiwi İərəmərə Uhgın! Nəhaniəm e nigəm itəm tatus pətan u, tatər tatər namnun tikə.”

⁴ Netəm-iasol itəm kəmotəwiətən mın ilat tuente-fo, ne nat koatəmegəh ilat kuwit,

kəmotisin nulilat kəm Uhgın. Ilat kəmotəuiuiu, nipinəgilat taru nisip, motəfak kəm in,

itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, matərəməərə. Kən ilat motəmə,

“!Əwəh! !Pəs Kotənwiwi İərəmərə!”

‡ 18:22: Hap un, nat katoh lan o nanən napuən, tahmen e kitar.

Marit rəha Nəti Sipsip

⁵ Kən əmun, nəwian kit təmisi-pən əpəh e jea rəha kig, matən məmə,
“!Otənwiwi Uhgın rəhatat!

!Itəmat rəhan iolwək mın rafin, otənwiwi in!

!Itəmat u, noatisiai-in, moatəgin Uhgın, otənwiwi in!

!Nat əpnəpən okəmə itəmat noatos nepətən asol mın, o netəm əpnəpən əm, məto otənwiwi Uhgın!”

⁶ Kən əmun eməto nəwia nat kit tahmen e netəmim tepət koatagət, kən mahmen mın e nıtəhəi tatem nonahluəluə, ne kaluəluə tıtatıperəh-atıperəh motəmə,

“!Pəs kətənwiwi İəməmə!

Məto-inun İəməmə Uhgın rəhatat, Nahgin Tepət PİK Agın, in tınatəməmə.

⁷ Pəs nikitat tərıoah e nagiənən,

kən motən nıpahrienən e rəhan nepətən,

məto-inu tınuwa e nian ətuatıp rəha marit rəha Nəti Sipsip.

Kən rəhan pətən tatətul matıp matəsahgin əm.

⁸ Kən Uhgın təmos-ipən napən wır kəm in, məmə otuwın lan.

Napən wır u linen, tatıpıt-ıpıt, məruən.”

(Napən wır u linen, tatəpsen-pən nolən ətuatıp rəha netəmim rəha Uhgın.)

⁹ Kənu nagelo u, tən-ıpa kəm io məmə, “Əte rəkis natımnat mın u. ‘Netəm mın un itəm kəmaun-in ilat məmə okotuwın e nagwənən rəha marit rəha Nəti Sipsip, ilat okotatig e nəwırən pahrien.’ ” Kən matig mən mın məmə,

“Nəghatən mın u, ilat nəghatən pahrien rəha Uhgın.”

¹⁰ Təmən nəhlan, kən emisin nulik e nelkin, meıuıu, nıpınəgək taru nısip, məmə ekəfak kəm in. Məto in tən-ıpa kəm io məmə, “!Əsəfakən kəm io! Kilau mın ik iolwək mil əm, kitat pıam mın itəm ilat kotətul əskasik o nən-ıarəpən namnusən təwır rəha İesu. Əfak kəm Uhgın əm, məto-inu nətul-arəpən rəha İesu, in nəukətın nəghatən mın rəha ien mın.”

Etəm təmasuə-pər e hos kəruən

¹¹ Kən əmun ekəplan nego e neai təmerəh, kən məplan hos kəruən kit. Etəm tətasuə-pər lan, nərgin un, “Etəm Kıtun Nahatətə Əskasikən Lan, kən in Nıpahrienən.” In tatəmou, kən matos-ipən nalpınən kəm netəmim e nolən itəm tətuatıp əm.

¹² Nıganəmtın tahmen e nəmnamın nıgəm, kən kəməfauin-pən hat tepət tepət e rəhn-kapə, hat mın u, ilat hat mın rəha kig asol agın. Kəməte-pən nərgin kit lan, məto suah kit təsitunən nərgin əh, in pısın əm titun.

¹³ In tatuwın e napən kit itəm kəmeer e nıta,* kən nərgin un, Nəghatən Rəha Uhgın.†

¹⁴ Kən mopael mın rəha nego e neai koatuarisig-in. İlat rafin koatəpələh-pər e hos kəruən mın, kən moatuwın e napən wır u, linen, tərıuən məwır.

¹⁵ Suah un, rəhan kit əh-ikın naip itəm tətisi-pən e nıpəgnoan.‡ Kən in otətamnu netəmim e kantri mın e naip əh. “In otəməmə elat, kən nəmtətın rəha nepətən u, in nəlnal itəm kəmöl e iaen.”§ In otol təskasik agın kəm ilat, tahmen əm mə katol e noa kırıp mın itəm netəmim kəmoteguarın-eguarın məmə nahuın otaiəh kən kol wain lan. Nolən əh inəh, Uhgın Nahgin Tepət PİK Agın tatol-arəp rəhan neməha pık.

¹⁶ Kəməte-pən nərgin e rəhan napən, ne nuwaan, məmə,

KIG RƏHA KIG MİN // NE İƏRƏMƏRƏ RƏHA İƏRƏMƏRƏ MİN*

¹⁷ Kən əmun ekətag-pən məplan nagelo kit tatətul-pən e mıtgar, in tətəsək əfəməh matən-ipən kəm mənig mın itəm koatiwig əpəh e magoagəp, məmə, “Otuwa, motargətın itəmat mın o nagwənən asol rəha Uhgın,

¹⁸ məmə itəmat onəkoton noanuwhəgi kig mın, ne netəm-iasol rəha mopael mın, ne netəm nahgilat tepət, ne hos mın, ne netəm koatasuə-pər elat, ne noanuwhəgi netəmim

* 19:13: Aes 63:1-6 † 19:13: Jon 1:1,14 ‡ 19:15: Aes 49:2; Hip 4:12; Nol Əpən 1:16; 2:12 § 19:15: Sam 2:9

* 19:16: 1 Tim 6:15; Nol Əpən 17:14

rafin, netəm sənəmə slef, ne slef min, netəm koatos nepətən asol min, ne netəm əpnapın əm.”

¹⁹ Kən əmun, ekatig məplan min nat megəh əpələ in, ne kig min rəha nətueintən ne rəhalat mopael min. İlat kəmotargətəin ilat min məmə okotəluagin ilat etəm titasua e hos kəruən, ne rəhan mopael min.

²⁰ Məto kəmotaskəlim nat megəh əh, ne ien eiuə-eiuə itəm təmatol nəmtətin pispis min nian təmətatig ilau nat megəh. In təmatol nəmtətin min əh, o neiuə-inən netəm min u itəm koatos mak rəha nat megəh, kən motəfak kəm narmin itəm kəmasgəwin e nig. Kəmotərakin-pən ilau kərən katuəmegəh əm, əpəh e nıpəgnoa nəmnamin nigəm asol itəm təgəpan matuəp matəpien.

²¹ Etəm titatasua e hos kəruən, təmohamnu kig min ne mopael min rafin e naip rəha nəluaginən itəm tətisi-pən e nıpəgnoan kən mənig min rafin kəmoton nıpətəlat, moton, nərpəlat tasis wir.

20

Kristo təmuwa mol Kig kən mərəməyə e netənim mətoarus-pən nup wan-taosən

¹ Kən əmun, eməplan nagelo kit tətisi-pər e nego e neai, tatos ki rəha nıpəg asol itəm teiuaiu agin,* ne sen asol kit.

² Kən in təmaskəlim ialkita asol u, sinek nuwəh ilouin aupən, in İərmis, o Setan, kən məlis ətəin o nup wan-taosən.

³ Təmərakin-pən in e nıpəg asol itəm teiuaiu agin, kən mahtosig-in tiəkis, məmə in otəseiuə-in minən netənim rəha kantri min mətoarus-pən nup wan-taosən tol namnun. Nup wan-taosən otol namnun un, okəike kerəh min lan o nian əkuəkir min əm.

⁴ Kən əmun, eməplan jea rəha kig min neen, kən netənim itəm koatəpələh-pər elat. Uhgın təmos-ipən nepətən kəm ilat məmə ilat okotakil netənim. Kən ekəplan min netənim itəm kəmətatip nentoulət məto-inu kəmotətul-arəp o nən-iarəpən namnusən təwir rəha İesu ne nəghatən rəha Uhgın. İlat kəməsotəfakən kəm nat megəh ne narmin itəm kəmasgəwin e nig, kən məsotosən rəhan mak e nıpənəgilət ne nelmilət. Kən roiu ilat kəmotəmegəh min, kən motəməyə ilat Kristo o nup wan-taosən.

⁵ Nat əh, in nair-pa-minən e nımisən itəm otaupən. Məto netəm min u neen min itəm kəmotimis rəkis, ilat kəmosotəfakən kəm nat megəh ilouin, kəməsotəmegəh minən mətoarus nup wan-taosən tol namnun.

⁶ Netəm min un, itəm kəmaupən kos ilat e nair-pa-minən e nımisən, ilat okotatig e nəwirən pahrien, məto-inu ilat netəm asim min rəha Uhgın. İlat okəmotuwınən e noanəmnamin nigəm asol, məto ilat okotuwa motol pris min rəha Uhgın ne rəha Kristo, kən ilat okotəməyə ilat min e nup wan-taosən.

Uhgın təmol nalpınən kəm Setan

⁷ Nian nup wan-taosən tinol namnun, okahl-iarəp min Setan e nıpəg asol.

⁸ Kən in otuwın əpəh o netənim e kona kuwit rəha nətueintən, itəm katən məmə Kok ne Makok,† məmə oteiuə-in ilat, kən mos rafin ilat margətəin ilat o nəluaginən. İlat rafin otepət otepət, nampa rəhalat in tahmen e nıməkləkil əpəh e nıkalı itəhəi.

⁹ İlat kəmotaliwək motuwın isəu isəu min motirəfin nətueintən. Kən ilat kəmotətul kitəlau-in ikın netənim rəha Uhgın okotatig ikın, ne taon asol u itəm Uhgın tolkeike pik.‡ Məto nigəm kit tətisi-pər e nego e neai, muwa mus ilat.

¹⁰ Kən kəmərakin-pən İərmis itəm təmatos-ipən os-ipən kəm ilat, kəmərakin-pən əpəh e noanəmnamin nigəm asol itəm tatəpien. İkin əh, kəmərakin-pən rəkis nat megəh ne ien eieiuə. İləhal okətəhaləto nahməən lilin e nərauiəgən ne lapın, namnun tikə.

Namnun nakilən

* 20:1: Nol Əpən 1:18 † 20:8: Esik 38:2,9,15 ‡ 20:9: “Taon u, itəm Uhgın tolkeike pik,” in tatəghat-in Jerusalem.

¹¹ Kən əmun ekəplan mın jea asol kit, tərüən. Kən kig tatəpələh-pər lan. Nətueintən ne neai kəmuagım o nıganəmtın, miakə agın.

¹² Kən əmun ekəplan netəm kəmotımıs, netəm koatos nepətən asol, ne netəm əpnapın əm. İlat rafın kotətül aupən e jea rəha kig u, kən kameg naoa mın. § Kən kameg mın naoa kit, inu naoa rəha nəmegəhən. Okehm nakılən rəha netəm kəmotımıs e naoa mın u, kən kınatakıl ilat kitiəh kitiəh o nat ilat kəmotol.

¹³ Nərpı nıtəhəi təməhlman netəm kəmotımıs itəhəi, kən Nımısən ne Noanpən kəmuəhlman mın ilat, ilat kınotiet rəkis elau, kən kınatakıl ilat kitiəh kitiəh o nat ilat kəmotol.

¹⁴ Kən kəmiləs Nımısən ne Noanpən, kərakin-pən ilau e noanəmnamin nigəm asol. Noanəmnamin nigəm asol u, in nımısən mau kəiu.

¹⁵ Okəmə kəsehmən nərgi suah kit e naoa rəha nəmegəhən, kən okərakin-pən in e noanəmnamin nigəm asol.

21

Jerusalem wi

¹ Kən əmun eməplan neai wi ne nətueintən wi, məto-inu neai oas ne nətueintən oas kınıakə. Kən nıtəhəi təmikə mın.

² Kən əmun ekəplan taon asim rəha Uhgın, inun Jerusalem wi, tətisi-pər o Uhgın e nego e neai mateiuaiu-pa. Kəmol malə-malə lan tahmen e pətən itəm kəmol malə-malə kəm in məmə otuwın mehm rəhan iərman mioal marıt.

³ Kən əmun ekəto nəwian asol kit təmisi-pən əpəh e jea rəha kig matən məmə, “!Əplan-tu! Roıu əh, Uhgın tınol latuənu rəhan ilat netəmim. In otətətig ilat mın, kən ilat okotuwa rəhan mın netəmim. Kən Uhgın ətuatıp in otətətig olat, kən in rəhalat Uhgın.

⁴ In otafəl rəkis rafın nahui nəmtılat. Nımısən ne nasəkən ne nahməən mın okotikə. Natımnat nuwəh mın u, ilat kınotuwin rəkis, okol kəsotuwa mınən.”

⁵ Kig itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, təmə, “İatəuhlin natımnat mın rafın kotuwa motuwıwi.” Kən məmə, “Əte rəkis natımnat mın u, məto-inu nəghatən mın u, kitun nagileən elat məmə nıpahrienən.”

⁶ Kən matıg mən-ıpa mın kəm io məmə, “Kınol namnun natımnat rafın. Io Nəukətın ne Namnun.* Io nətuounən, kən io iatol namnun lan. Netəmim itəm koatoaoa, io ekos-ıpən nəhau kəm ilat, itəm okotənim məsotos-nəmtınən. Kən inun, nəmti nəhau itəm tatər matos-ıpən nəmegəhən lılın.†

⁷ Etəmim itəm otətətül-ıəkis mol win e nəluaginən rəhan, io ekos-ıpən natımnat itəm emən-ıəkis rəkis kəm in. Io ekuwa rəhan Uhgın, kən in otuwa nətik.

⁸ Məto netəm koatəgin itəm, məsotətül əskasıkən e rəhalat nahatətəən, ilat kotamkımik, kən moatohamnu itəm, koatit anıon əm ilat mın, moatol klefa, moatəmik nərik, motəfak kəm narmı nat mın, ne ieiueıuə mın rafın, iməlat ətuatıp un in noanəmnamin nigəm asol, tatəpien ikın. Nat u, in nampa tu nımısən.”

⁹ Kən əmun, nagelo aupən u kit tatəghat kəm io. In nagelo sepın mın u kit itəm kəmoatəmik pesın ilat sepın itəm kotərioah e namnu nalpınən ilat sepın itəm Uhgın otol kəm netəmim. In təmuwa mən-ıpa kəm io məmə, “Wa-tu, pəs iakəgətun pətən rəha Nəti Sıpsıp kəm ik, itəm okıoal marıt ilau mın.”

¹⁰ Kən nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın təmol kəm io, əmun nagelo tit-ırəkis io ekian əpəh e nıtot asol kit, nıtot un, in ilis u ilis. Kən in təgətun kəm io Taon Asim rəha Uhgın u, Jerusalem wi, itəm təmisi-pər o Uhgın əpəh ilis e nego e neai.

¹¹ In təhag-əhag e nepətən rəha Uhgın. Tatıpıt-ıpıt tahmen e kəpiel wır kit u tiaspa, itəm talien mə kıləs.

§ 20:12: Natımnat rafın itəm netəmim kəmotol, kəməte rəkis e naoa mın u. * 21:6: Nəghatən ətuatıp u rəha İesu, “Io un, Alfa ne Omeka.” Alfa un, in leta tatətül aupən e alfabet rəha nəghatən Kris, kən Omeka un, in leta itəm tatol namnun lan, tahmen e A ne Z e İnglis. † 21:6: Aes 55:1-2; Jon 4:10; 6:35; 7:37-39

¹² Rəhan fenis təfəmäh mər ilis, mitalau e taon, ket lan ilat tuelef. Nagelo mın tuelef koatətul o ket mın u. Kəmäte-pən nərği noanol rəha nenəti Isrel ilat tuelef e ket mın u.

¹³ Kən kəmäte-pən nərğiləhal kisiil e nikalın pah ikin, kisiil mın e nikalın pəhap ikin, kisiil e nikalın pis ikin, kən kisiil e nikalın par ikin.

¹⁴ Nəukəti fenis e taon u kəmotətul-pər e kəpiel asol ilat tuelef. Kənu kəmäte-rəkis-pən nərği tuelef aposol rəha Nəti Sipsip e kəpiel mın u.

¹⁵ Nagelo itəm tatəghat kəm io, in tatos nat kit kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, o nosən mak rəha taon əh, ne ket mın ne fenis rəhan.

¹⁶ Taon u, kona lan kuwit. Mak rəha nikalın mın rafin kotahmen-ahmen əm. Taon əh kaifəmäh, kən mak rəha nikalın mın rafin ne nəfəmähən rəhan ilat rafin tu taosen tuhanrit-tuente kilomita.

¹⁷ Fenis u, tipik-ipik, mak rəhan tahmen e sikiste-faef mita. Nagelo əh, təmos mak lan e nolən rəha netəmim, itəm ilat koatos mak mihin e nat.

¹⁸ Fenis u, kəmol e kəpiel wır u tiaspa, kən kəmol taon e iaen u kol tatipit-ipit, in əm in əm. Kən kol u in təwir, in talien mə kilas.

¹⁹ Kəpiel mın itəm kəmiləkin nəukəti fenis lan, kəmol malə-malə elat e kəpiel wır mın. Kəmotəupən motəlin-pən kəpiel wır mın u tiaspa, kən nampa tu lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır mın u safaiə, kən nampa tri lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır mın u akat, kən nampa fo lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır mın u emeral.

²⁰ Nampa faif lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u onikis, kən nampa sikis lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u kanilian, kən nampa sepın lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u krisolait, kən nampa eit lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u malakait, nampa nain lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u topas. Kən nampa ten lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u kalsetoni, kən nampa lepın lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u takuoəs, kən nampa tuelef lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u ametis.

²¹ Ket asol mın u rəha fenis, kəmol e tuelef perel. Kəmol ket kitiəh kitiəh e perel‡ kitiəh kitiəh. Kən suatip mın əpəh imə e taon u, kəmol e iaen u kol tatipit-ipit in əm in əm, talien wır, tahmen e kilas.

²² İkin əh, eməsəplanən nimə kit okatəfak ikin kəm Uhgın, məto-inu Uhgın əm, itəm Nahgın Tepət Pık Agın, ne Nəti Sipsip, ilau nimə rəha nəfakən.

²³ Kən ikin əh, nikitəm təsuwəhən mitgar ne məwig, məto-inu nepətən əhag-əhag rəha Uhgın in tətasiəgəpın rafin taon u, kənu Nəti Sipsip un, in lait rəhan. §

²⁴ Kən kantri mın e nətueintən okotaliwək e nəhag-əhagən rəhan, kən iərəmərə mın rəha nətueintən okotuwa, kən motos rəhalat nautə wır mın, motuwa e nisialian motələhəu e taon u.

²⁵ Kisahtosig-inən rəhan ket mın nian kit, məto-inu nian lapın tikə ikin əh.

²⁶ Netəmim e kantri pisin pisin mın e nətueintən, okotos nautə wır mın rəhalat, ilat okotəmik motuwa o nisialian, motələhəu e taon u.

²⁷ Məto natimnat mın itəm kotamkimik e niganəmti Uhgın, ne netəmim itəm koatol nat itəm tol naulisən, ne netəm koateiuə, netəm mın u okol ilat kəsotuwinən imə e taon asol u. Netəm mın əm un itəm kəmäte-rəkis-pən nərğilat e naoa rəha nəmegəhən itəm Nəti Sipsip tatos, ilat əm un kotitun nuwinən imə.

22

Nəhau megəh

¹ Kən nian nagelo təməgətun rəkis taon wi kəm io, kən təməgətun mın nəhau megəh kəm io itəm tətaiu. In talien talien tahmen e kilas. Tatisi-pən əpəh e jea rəha Uhgın ne Nəti Sipsip,

‡ 21:21: Perel u, in kəpiel wır əpəh e niki iarou. § 21:23: Aes 60:19

² maiu matuwın matıləs nəlugi suatıp asol rəha taon u. Nig rəha nəmegəhən tatətul u e nıkal-kalı nəhau u, in tatoe mau tuelef e nup mın rafın, e məwig mın rafın. Kən netəmim e kantri mın rafın koatol nımalın o nol-wırən nımısən.

³ Nat tikə agın ikin əh itəm təike mos nalpınən rəha Uhgın. Kən jea rəha Uhgın ne Nəti Sipsip in əh-ikin əh, katuəramərə ikin. Kən rəhan iolwək mın okotəfak kəm in.

⁴ İlat okotəplan nıganəmtin,* kən okəte-pən nərgin e nıpınəgilat.

⁵ Nian lapın otikə. Nıkilat otəsəhtən lait kit o nasiepənən lan, kən nıkilat otəsəhtən mın nəhag-əhagən rəha mitgar, məto-inu İəramərə Uhgın in lait rəhalat. İlat okotəramərə lili, namnun tikə.

⁶ Kən nagelo tən-ıpa kəm io məmə, “Nəghatən mın u inu, kitun nagileən elat məmə nıpahrienən. İəramərə Uhgın təmən-ıpən kəm rəhan ien mın aupən natımnat mın itəm okəpanotuwa, kən in təmahl-ıpən rəhan nagelo məmə otəgətun kəm rəhan iolwək mın natımnat mın itəm otəsuwəhən təike muwa.”

⁷ Kən əmun, İesu tən-ıpa kəm io məmə, “!Otətəlig-tu! !Otəsuwəhən ekiet-arəpınə! Netəm mın u itəm kəmotaskəlım nəghatən itəm Uhgın təmən-ıarəp aupən e naoa u, ilat okotətig e nəwırən pahrien.”

⁸ İo Jon, io u eməto kən məplan natımnat mın u. Kən nian eməto kən məplan rəkis ilat, kən emisin nulik e nelki nagelo itəm təmit io muwın məgətun ilat kəm io. Kən emeuaiu, nıpınəgək taru nısip, məmə ekəfak kəm in.

⁹ Məto in tən-ıpa kəm io məmə, “!Əsəfakən kəm io! Kilau mın ik u iolwək mil əm rəha Uhgın, kitat pıam mın u ien mın, ne netəm mın u itəm kotaskəlım nəghatən mın e naoa u. !Əfak əm kəm Uhgın!”

¹⁰ Kən in təmən-ıpa kəm io məmə, “Suwaan ətainən nat kit e naoa u məmə otaskəlım tiəkis, məto-inu natımnat mın u, otəsuwəhən, kotiet-arəpa.

¹¹ Netəm koatol nəratən, pəs ilat kotəkəike moatol nəratən. Netəm rəhalat nətəligən tamkımik, pəs ilat kotəkəike e nətəligən tamkımik rəhalat. Məto netəm wır, pəs ilat kotəkəike e nolən ətuatıp. Kən pəs netəm asim rəha Uhgın, okotətuatıp nian rafın, motəkəike e nasimən rəhalat.”

¹² Kən İesu tatig mən mın kəm io, “!Əplan-tu! !Otəsuwəhən ekımnə! Kən iatos rəhak nətuən wır kən ekos-ıpən kəm netəmim rafın u, tətəu-pən natımnat mın itəm ilat kəmotol.

¹³ İo Nəukətin ne Namnun.† İo emaupən matig, kən io oekol namnun agın. İo nətuounən, kən io iatol namnun lan.

¹⁴ Netəm itəm kotaikuas e rəhalat napən tərüən, ilat okotətig e nəwırən pahrien, məmə inu, okegəhan-in nepətən kəm ilat məmə kotun noa nig rəha nəmegəhən, kən motuwın-pən e ket mın rəha taon u.

¹⁵ Məto netəmim neen mın əh-ikin itəm okol kəsotuwamən imə. İlat u, netəm kotamkımik, ne netəm mın un itəm koatol klefa ne moatəmik nərik, ne koatit anion ilat mın, ne moatohamnu itəm, moatəfak kəm narmı nat mın, ne netəm rafın itəm kotalkeike neıueıuəən.

¹⁶ “İo İesu, emahl-ıpınə rəhak nagelo məmə otən-ıarəpınə natımnat mın u kəm nıməfak mın. İo u, Nəukəti Tefit, məto Noanol mın rəhan. İo ekahmen e məhau u fetukai itəm tətasiə wır.”

¹⁷ Narmın Rəha Uhgın ilau Pətan rəha Nəti Sipsip katuən mə, “!Wa!” Kən pəs netəm mın u kotəto, ilat mın kotən mə “!Wa!” Etəmim pah itəm tatoaoa, pəs in tuwa. Kən etəmim pah itəm in tolkeike, pəs in otənım nəhau megəh kisos-nəmtinən.‡

¹⁸ İo Jon, iatəghat əskasik matən-ıpən kəm netəmim itəm kəmotəto nəghatən rəha Uhgın itəm tətətig e naoa u. Okəmə etəmim kit tətəu-pən atıp nəghatən kit rəhan e naoa u, Uhgın otos-ıpən nalpınən mın u naoa u tətəghat-in kən mılpin-pən e nalpınən rəha etəmim u.

* **22:4:** Mat 5:8; 2 Kor 4:6 † **22:13:** Nəghatən ətuatıp u rəha İesu, “İo un, Alfa ne Omeka.” Alfa un, in leta tatətul aupən e alfabet rəha nəghatən Kris, kən Omeka un, in leta itəm tatol namnun lan, təhmen e A ne Z e Inglis. ‡ **22:17:** Aes 55:1; Jon 7:37

¹⁹ Okamə etənim kit tos-irəkis nəghatən neen e naoa u, Uhgın otos-irəkis nəwırən mın itəm naoa u in tatəghat-in məmə rəha suah u. Inun, noa nig rəha nəmegəhən, kən məsegəhan-inən məmə otatig e taon asim əh.

²⁰ Etənim itəm tatən-iarəp natınnat mın u, təmə, “Əwəh, otəsuwəhən ekımnə.” !Əwəh! Wa-ta İərəmərə İesu.

²¹ Pəs Uhgın tawte-in nəwırən rəha İərəmərə İesu tuwın kəm netənim rəhan. Pəs otol nəhlan. Əwəh.